

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III

XXXIX

E

26

NAPOLI

XXXIX 22-26

EX OFFICINA WETSTENIANA. MDCCVIII.

2

ALBII TIBULLI

EQUITIS ROM.

QUAE EXSTANT,

Ad fidem VETERUM MEMBRANARUM

sedulo castigata.

Accedunt NOTAE, cum VARIAR. LECTIONUM Libello,
& terni INDICES;

quorum primus Omnes Voces TIBULLIANAS
complectitur.

AMSTELÆDAMI

EX OFFICINA WETSTENIANA.

clō lō cc viii.

LECTORI ERUDITO

S. D.

Non morabor tua tempora longo sermone, mi Lector: nec tamen infalutatum te praeterire est animus. Tibullum tibi sisto, poëtam & nobilem & venustum, & oris vere Romani, anxia cura studioque acri a me expolitum. Cujus rei quum spem fecissem in nuperis Propertianis, non destitit ex eo tempore David Hoogstratanus, Vir doctissimus, & poëticae facundiae gloria florentissimus, quotidianis me hortatibus admonere, datam quodammodo fidem ut liberarem; otio me abundare, neque iis auxiliis destitui, quae ad hunc laborem feliciter perficiendum necessaria putarentur. Parui amico recte monenti, & vocatis sub signa copiolis operi me adcingere coepi. Neque erant nulla in mundo, quae salebrosum iter emollirent: nam & interpretes poëtae omnes evolveram; & si quid in aliis scriptis suis, vel inlustrandis vel emendandis his carminibus, salutiferae opis adtulissent viri alii eruditi, haud indiligenter sua quodque sede enotaveram. Tres quoque libros possidebam manu exaratos; nec non varias lectiones ex codicibus Romanis a Justo Lipsio conlectas, & manu Jani Douzae patris descriptas ad marginem editionis Plantinianaë A. 1569. quem mihi libellum dono olim dedit Caspar Brantius, vir doctus, &

probus ac pius. Accedebat princeps editio, Venetiis procurata A. 1475. Nec parum profuerant variantis scripturae excerpta, praecipue ab Achille Statio & Jano Gebhardo prodita. Sed plura & majora nobis suppeditavit amicorum propensa benignitas, suis hic laudibus haudquaquam defraudanda. Binos codices mihi tale nihil expetenti ultro obtulit Vir Amplissimus Joannes de Witt, urbi Dordracenae nuper a tabulario, ex illis suis inmensis thesauris, quorum usum, qua erat morum comitate atque officiosa humanitate, omnibus Musarum cultoribus quasi communem reddiderat. Heinsiana omnia, non minimum decus hujus editionis, e bibliotheca Viri Amplissimi Caroli Crucii, Consulis Lugdunensis, deprompta sunt. ad quae etiam pertinent Recognitiones Antonii Perreji, loco non suo positae in indiculo veterum librorum. Illa vero, cum bona fratris sui venia, nobiscum communicavit Clarissimus Vir Petrus Burmannus, egregius ille pereuntium literarum stator ac vindex, quem ego in germani fratris loco non solum diligo, verum etiam amo. Colbertini codicis variantes lectiones Lutetiae diligentissime excerptis Vir Reverendus, & castissimo studiorum cultu insignis, Jacobus Gallaeus, Campensis ecclesiae pastor disertissimus ac vigilantissimus. Beneficio ejusdem Gallaei debemus excerpta ab Antonio Clementio conlecta ex editione, quae Regii Lepidi prodiit A. 1481. itemque ex editione Brixienti A. 1486. ad cujus posterioris oras adleverat docta manus, sed nobis parum nota, diversas lectiones ex codice manuscripto excerptas. Joannes Ulricus Meurerus, Vir doctissimus atque officiosissimus, misit ad nos Oxonio usque varias lectio-

lectiones e codice Gulielmi Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis, descriptas; nec non variantes in Tibullo lectiones e libris scriptis excerptas ab M. Antonio Poccho. Nos Viris praestantissimis publice gratias agimus, paria officia libenter praestituri, ubi locus & occasio poposcerint. His autem manipulis instructi quid effecerimus, non est nostri pudoris palam jactare. Tutemet, mi Lector, videbis, si cum aliis editionibus hanc nostram opellam conferre non piguerit. Conjecturis admodum parce indulsumus, nec nisi certissimis, & quae se facile probent vel morosis Timonibus. In ceteris libros secuti sumus, quamvis saepe parum concordēs, interdum & absurdos. Sed hic judicium res erat. Tu vale, & laboribus nostris perfrue.

SELF.

SELECTA
CLARORUM VIRORUM
DE
AULIO TIBULLO
JUDICIA.

P. Ovidius Naso L. 3. Amor. Eleg. 9.

*M*Emnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata Deas;
Flebilis indignos Elegeia solve capillos.
Ab nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
Egressum tellis pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, & Divum cura vocamur:
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum Mors importuna profanat:
Omnibus obscuras injicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orphoeo?
Carmine quid victas obstupuisse feras?
Aelinon in silvis idem pater, Aelinon altis,
Dicitur invita concinuisse lyra.

Ad.

*Adjice Maeoniden, a quo cœu fonte perenni
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno.
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
 Tardaque nocturno tela retexta dolo.
 Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt;
 Altera cura recens, altera primus amor.
 Quid nunc sacra juvant? Quid nunc Aegyptia profunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vive pius: moriere pius. cole sacra: colentem
 Mors gravis a templis in cava busta trahet.
 Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.
 Vix manet e toto parva quod urna capit.
 Tene, sacer Vates, flammae rapuere rogales,
 Pectoribus pasci nec timere tuis?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, quae tantum sustinuerunt nefas.
 Avertit vultus Erycis quae possidet arces.
 Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.
 Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.
 Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
 Mater; & in cineres ultima dona tulit:
 Hinc soror in partem misera cum matre doloris
 Venit inornatas dilaniata comas.
 Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
 Oscula: nec solos destituere rogos.
 Delia discedens, Felicibus, inquit, amata
 Sum tibi. vixisti, dum tuus ignis eram.
 Cui Nemesis, Quid, ait, tibi sint mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
 Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
 Restat; in Elysia valle Tibullus erit.
 Obvius huic venias hedera juvenilia cinctus
 Tempora, cum Calvo, doctæ Catulle, tuo.*

*Tu quoque, si falsum temerati crimen amici,
Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
His comes umbrata tua est, si quid modo corporis umbra est.
Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
Ossa quæta precor tuta requiescite in urna:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.*

Idem L. 1. Amor. Eleg. 15.

*Donec erunt ignes arcusque, Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.*

Idem L. 3. Art. Amat. ʒ. 334.

*Et teneri possis carmen legisse Propert I;
Sive aliquid Galli, sive Tibulle tuum.*

Idem Remed. Amor. ʒ. 763.

*Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?*

Idem L. 4. Tristium, Eleg. 10.

*Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi.
Quartus ab his serie temporis ipse fui.*

C. Vellejus Paterculus L. 2. Hist. C. 36.

*Paene stultum est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio:
inter quæ maxime nostri ævi eminent, princeps carminum Vir-
gilius, Rabiriusque, & consecutus Sallustium Livius, Tibullus-
que & Naso, perfectissimi in forma operis sui.*

M. Fabius Quintilianus L. 10. Instit. Orat. C. 1.

*Elegia Graecos quoque provocamus, cujus mihi tersus atque
elegans maxime videtur auctor Tibullus.*

P. Pa-

P. Papinius Statius L. 1. Silv. 2. §. 252.

*Hunc ipse choro plaudente Philetas,
Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro,
Ambissent laudare diem, nec tristis in ipsis
Naso Tomis, divesque foco lucente Tibullus.*

M. Valerius Martialis L. 8. Epigr. 70.

*Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.*

idem ibidem Epigr. 73.

*Fama est arguti Nemeſis formoſa Tibulli:
Lesbia dictavit, doctè Catulle, tibi.*

Joannes Baptista Pius Annot. poſter. C. 115.

*Princeps Elegorum poëtarum eſt dubio procul Albius Tibullus,
quia vere, non diſſimulanter aut obnoxiè amantem agit: modo
ſuperbit, modo ſupplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit,
dedignatur, devoret, orat, inſtans eſt, quod voluit non vult,
quod optavit refugit, ſecum diſſidens, ut in vera Cupidinis rota
illum circumagi credas. Non deeſt tamen in tanto lepore verbo-
rum ſuus nitor, & reconditarum rerum cognitio.*

Lucius Joannes Scoppa L. 1. Conlect. C. 31.

*Tibullus poëta candidiſſimus, atque amator feliciſſimus, non
tam miſere, quam lepide concinnèque ſuos decantavit amores:
cujus poëma terſum & emunctum quoties in manus ſumo, non
modo afficior amore, ſed ipſum etiã depereuntem videre videor.*

Angelus Politianus Nutric. §. 539.

*Ut terſi memorat pia Muſa Tibulli,
Muſa ſibi primos quae jure adſciſcit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
ſolvat, & ambigam faciat certamine palmam.*

** 2

Bar-

Bartholomaeus Riccius L. 1. de Imitatione.

Catullum, Tibullum, Lucretium, Horatium, Maronem, tantum abest ut boni omnes non magnopere laudent, ut eos etiam nullo sine suspiciant, mirentur, colant.

Idem eodem libro, paullo post.

Primum autem locum in Elegia Tibullum scribendi suavitate sibi vindicare putamus. neque sit nunc, qui illi aut Ovidium, aut Propertium conferat. quorum uterque omnino quasdam Elegias conscripsit, quae admodum non contemnuntur. in ceteris vero, quarum longe major est numerus, alter aut se justo demissius agit, aut ita cum numeri tum verborum nullo prorsus dilectu habito versus pangit, ut saepius quicquid in buccam in carmen conijciat: alter vero, aut rei difficultate, aut numero quodam asperiore paulo horridior habetur. Cum in Tibullo paene lectissima omnia, & propterea etiam facillima legantur, cadantque ita ejus numeri leniter, ut magis concinne cadere non possint: ac, in quo primam laudem acquirit Elegia, hic ita apte vagetur, itaque compositae diversa connectat, ut in re multiplici, ac per varia, integrum tamen ac perpetuum, quam longum est, filum existat. Quod Franciscus Molsa planissime sensit, qui ad hujus imaginem optime omnium versus faciebat.

Julius Caesar Scaliger L. 6. Poëtic. C. 7.

Facilius e Tibulli locis expediemus censuram nostram. Uniformis ille paene totus est, vixque discedens ab se ipso eodem paene gyro concluditur. Audis enim casae, focos, rura, nemora, praetula, spicas, sacra tum saepe, tum multum. Omnium vero cultissimus, nec redundans in Elegia.

Joachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties Tibulli carmina lego, nihil amplius requiro neque venustatis, neque elegantiae: doctrinam autem & eruditionem admiror. Omnia arte studioque summo eliminata mihi videntur.

dentur: itaque in maxima faciitate, illa tamen cura elaborationis & diligentiae conspicitur. Verba optima, sententiae exquisitae, compositio omnibus, ut ajunt, numeris perfecta. Ex quo necesse est hoc consequatur, carmina ut sint & canora, & splendida, & concinna.

Adrianus Turnebus L. 16. Adverf. C. 19.

Tibullus, ille politus suavisque poëta, & quidam Phoebeus olor, in quo sincerus esse videtur & ingenuus Latini sermonis sapor, nullo peregrino vitiatus succo.

Lucas Fruterius L. 1. Verifimil. C. 6.

Ecce iterum ad Tibullum relabimur, nimis enim auctor ille nobis placet cum dictionis puritate, tum proprii sermonis elegantia. Dicant & sentiant alii quod velint. Ego non vereor, quod scio quosdam velle, ne Tibullus noster illi secundus fiat, cujus facilitas & luxuria antiqui temporis doctissimis parum omnino grata fuit, quantum ex illorum scriptis colligere est nobis. Sed nos, credo, cum haec nimis anxie persequimur, doctiorum de his judicio parum fidimus, quorum eandem esse opinionem certe dubitandum est nemini.

Jacobus Sannazarius L. 2. Eleg. 1.

*Battiaden docti seclatur Musa PropertI:
Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
Passeris exsequias fracto canit ore Catullus:
Tu Nemesin laudas, culte Tibulle, tuam.*

Joannes Pierius Valerianus Serm. de studiorum conditione.

*Sermones ait hic, vates Venusine, securi
Caedi posse tuos; crassos accusat, & odit.
Est cui sit docti libertas dura Catulli:
Virgilio ingenium qui demat, propter Homerum:
Qui tibi mollitiem vitio det, terse Tibulle.*

Justus Lipsius L. 1. Var. Lect. C. 21.

Tibullus elegans cum primis poeta, & in cujus purissimis scriptis nativa quaedam & vernacula Latinae linguae munditia re-
lucet.

Isaacus Casaubonus Lectio. Theocritic. C. 17.

Conferant autem studiosi poetarum amoenitatum Idyllium hoc
cum poetae cultissimi Tibulli elegia quarta, libro primo. Nam
illa videntur ad Theocriti imitationem dicta,

*Carmina purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
Ex humero Pelopis non nitisset ebur.*

Franciscus Modius Silv. carm. 15. ex persona Tibulli.

*Ut Cidnus nullas sordes, nitidissimus amnis,
Volvit, & a limo purus ubique fluit:
Sic mea, Romanas inter castissima Musas,
Undique nativo culta decore nitet.
Ergo aliae placeant ornatu trans mare sumpto:
Nostra suo, & patrio si placet una, sat est.*

Laevinus Torrentius Comment. in Horat. L. 1. Od. 33. §. 1.

Albi] Hunc Albiū Tibullum fuisse, cujus Elegi nunc quo-
que tantopere, & sane non immerito, ob summam elegantiam,
& Latini sermonis puritatem, a doctis omnibus laudantur, nemo
temporum peritus negaverit. Hoc dolendum (quod etiam Horatii
hic testimonio satis constat) multa illius tersissimi poetae carmina
desiderari.

Janus Gulielmius Quaest. in Plauti Rudent. C. 5.
ad Jacobum Cortinium Ciffaeum.

Tibulli lectione valde delector: opinor & tu J. Ciffae, qui
ejus poetae veneres & lepores omnes felicissime expressisti.

Ste-

Stephanus Paschasius lib. Icon. epigr. 91.

*Pervokas reliquos vates quos Roma tulit; nil
Terfius est numeris, culte Tibulle, tuis.*

Andreas Schottus L. 1. Nodor. Cicero. C. 7.

Tibullus autem elegans Latini sermonis poeta.

Idem ibidem C. 8.

*Priusquam poetam de manibus depono, operam illi demus, ut
mutuum praestent. Est enim purus, & elegans, bonusque Lati-
nitatis auctor Tibullus, Eques & ipse Romanus, qua tempesta-
te, ut hodieque, nobilium quam plebejorum cultior ac politior ser-
mo fuit.*

Idem Observ. Human. L. 2. C. 13.

*Scitus & elegans tum in verbis, tum in numeris Tibullus:
sed qui e Graecis pleraque fontibus expresserit.*

Idem L. 1. Tullian. Quaest. C. 14.

*Media aetas, quod aureum Latinae linguae saeculum appel-
lo, brevis admodum, ut res hominum sunt, exstitit. Scriptores
tamen plurimos repperit, qui ob dicendi elegantiam aetatem ser-
re, ad posterosque transmitti potuerunt. In hac unus M. Tul-
lius Cicero familiam sic duxit, ut non modo princeps, verum
etiam vox ipsa eloquentiae, caelestisque in dicendo vir a Quin-
tiliano diserte appelletur. Ejus aequales Caesar, Sallustius, Cor-
nificius, moxque T. Livius. Poetae vero Terentius, Catullus,
Virgilius, Horatius, Tibullus, Propertius, & Ovidius, diser-
ti quidem homines ac venusti.*

Daniel Heinsius praefat. Monobibli.

*Liberrimum primo scribendi genus Elegia fuit, quam delica-
tissimis induerunt Graeci numeris. Quos, cum alii, tum vel
maxime ingeniosus Naso immutavit. qui cum ingenii sui fraenos
ubi-*

ubique laxat, ne nequicquam declamasse videatur, artem, ut Romanus, constringit, legemque & aequabilitatem versus praescribit sibi, cui ubique fere obtemperat. Sic cum terribissimo Tibulli filo animam addat, cultum non sustulit tamen.

Franciscus Vavassor lib. de Ludicra Dictione.

In hoc artis poëticae genere singulares & eximios uno eodemque Augusti saeculo quatuor constat extitisse, quorum alius alium, tanquam aetatis pariter & gloriae successor, exceperit, Gallum, Tibullum, Propertium, & qui se istis jure optimo quartum annumerat, Ovidium. At statim ab obitu Ovidii, Vellejo historico satis duo fuerunt, Tibullus & Naso, quos esse dixerit in forma operis sui perfectissimos. Quamquam centum post annis nec plures, nec alios, quam qui ab Ovidio ipso memorati sunt, Quintilianus protulit, oratori legendos, quem informaret: credo, quod ab Ovidiano tempore ad suam usque aetatem, tanto intervallo nullos nactus sit, memoria satis & commendatione dignos. Jam Galli, qui duriuscule putatur scripsisse, nihil pervenit ad nos, injuria & iniquitate temporum. Tibullum, ita ut erat, accepimus, excultum atque expolitum.

Caspar Barthius L. 4. Advers. C. 11.

Et quis melior Tibullo expositor, quam Tibullus, qui tot seculis parem non habuit, ac ne imitorem quidem, quem sane nostra secula legant? Et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Elegiae, & floruisse & defloruisse una aetate Amatoriam ejus Venerem, quantum quidem ad nos pertinet: nam Martialis & Papinii aetate, quod ex ipsis & Plinio etiam Juniore constat, talia non pauci scripserunt. Verum cum ipsis fere nominibus & hi & sequentis aevi interierunt.

Idem L. 8. Epidorp. 46.

*Ut ebria absque veste Cypris incedit,
Eum locutus est Tibullus in morem,*

Idem

Idem Animadv. ad Papin. Stat. L. 1. Silv. 2. §. 32.

Pulcre talia enarrantur a suavissimo & veri genii Poëta, Tibullo, L. 3. Eleg. 4.

Fredericus Taubmannus Comment. ad Culicem, §. 410.

Tibullus, *politissimus ille suavissimusque poëta, & quidam Phœbeus olor.*

Hugo Grotius L. 1. Farraginis.

*O Elegia, meo nil concessura Tibullo!
O, quibus aequatur Bilbilis ipsa, joci!*

Ferdinandus Furstenbergius, Episcopus & Princeps
Paderbornensis ac Monasteriensis.

*Forstian hic segetes, cantataque bella Maroni:
Triverat hic calamos Tityrus ante suos.
Forstian bis lusit Naso leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hic sevit vites, hic legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod satis esset, erat.*

Idem in epicedio Sidronii Hoffchii.

*Hoc meruit justi monumentum Belga doloris,
Proximus ingenio, culte Tibulle, tuo.*

Paganino Gaudenzio nella Letteraria Historia.

*Di Delia à honor cantò versi d'amore
Il buon Tibullo cavalier Romano,
Il cui giocondo stil non unquà vano
Rileggo con diletto à tutte l'hore,
Ammirando il desir con tal ardore,
Che vorrei pur seguirlo à mano à mano
Disprezzando l'asprezze, e' l canto strano,
Di chi pensa difficil far rumore,*

Per

Per esser nominato alto poëta.

*Ma l'aspra altezza ardita fosca involta
Del lettor non può render l'anima lieta.*

*Per non dir, che la Musa dolce colta
Il fauellar di Venere non vieta,
Anzi spiace senz' essa, e resta incolta.*

Il medesimo.

Tibullo aggradito da Delia per la poesia.

*Quando Delia seguir incominciai
Con dedicarle la servitù mia,
Con professar l'ossequio in rima pia,
E ver lei sparger qual poëta rai;
Non potrei con parole esprimer mai,
Con che benevolenza e cortesia
Aggradisse l'honor di poesia
Col dirmi, Sempre caro à me sarai,
Perchè la virtù tua tanto mi piace,
E tanto stimo d'Elicon il fonte
Donante fama che l'oblio disface,
Che ver te le mie voglie saran pronte,
Vive, ed accese d'amorosa face,
Per far al rio martor ingiurie ed onte.*

Egidio Menagio nelle sue Osservazioni
sopra l'Aminta del Taffo.

*Tralascio di dire, che quella repetizione delle medesime sillabe
fù da Tibullo, Poeta elegantissimo, non pur scrivata, mà an-
che affettata.*

Il Signor Gravina nel Discorso delle Favole antiche.

*Tibullo è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di pas-
sione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle
parole, maravigliosa, e perfetta.*

René

René le Pays,
dans ses oeuvres nouvelles T. 2. après avoir
parlé d'Horace.

Deux autres Muses, sœurs des premières, vécurent à mes-
me temps, & charmerent tous les esprits par leur douceur. Ce
furent celles de Tibulle & de Properce, qui acquirent tant de
gloire à chanter les beautés de Delie & de Cynthia. Ces deux
poetes galands eurent pour amis les plus honnestes gens de leur
siecle. Tibulle ayant le corps aussi beau que l'esprit, avoit une
disposition heureuse à gagner le coeur de tout le monde: & quoy
que Properce ne fût pas si beau garçon, il n'estoit pas moins ai-
mé de tous ceux qui aimoient le vray merite. Que cette Cynthia
estoit heureuse d'avoir un amant si tendre, & qui sçavoit si bien
expliquer sa tendresse! Et que cette Delie a eu de gloire d'estre
aimée d'un homme, qui pouvoit apprendre à toute la posterité
combien elle estoit aimable!

Le Pere René Rapin,
dans ses Reflexions sur la Poétique.

Tibulle estant d'ailleurs si exact, si elegant & si poly dans ses
Elegies, ne le paroist pas fort dans son Panegyrique de Messala:
tant il est difficile de bien louer.

Petrus Lotichius Secundus.

Talis in Aonidum patria, silvisque beatis,
Perfluit aeternus sancta vireta liquor.
Illic largifluas vatuum chorus omnis ad undas
Inter odoratum ludit amatque nemus.
Aut myrti vacua solus gemit unus in umbra,
Quem circum lacrimis omnia plena madent.
Hunc quondam facilem pharetrato semper Amori
Ipsa Venus campos duxit in Elysios.
Hoc duce carpe viam. Sed enim tu mente pudica,
Caste puer, castis carmina finge modis.
Ipse quidem, nec vera nego, Sulmonis aquosi
Ad Musas propius monstrat alumnus iter:
Sed tantum superat facundi Musa Tibulli,
Quantum voce alias Daulias ales aves.

* * 2

ER-

ERRATA in CONTEXTU.

pag. 67. l. 1.	p. 69. l. 4.	p. 104. l. 4.	p. 373. l. 2.	pro <i>impia</i> corr. <i>impia</i>
	72. l. 3.	pro <i>Tityus</i> corr.	Tityos	
123. l. 2.	impresso	impreslo		
137. l. 4.	impediat	inpediat		
182. l. 1.	impune	inpunc.	scilicet & pag. 240. l. 1.	
209. l. 2.	imposuisse	inposuillc		
221. l. 2.	imposuit	inposuit		

IN NOTIS.

Pag. 23. b. lin. 28.	omnibus l. omnibus
<i>ibid.</i> b. lin. 41.	<i>scribit</i> l. <i>scribit</i>
26. a. lin. 13.	BT l. ET
60. a. sub <i>suam</i> ,	<i>sufferis</i> l. <i>suspensis</i>
65. a. lin. 11.	<i>illis</i> l. <i>ullis</i>
72. b. lin. 6.	<i>Arbitrium</i> l. <i>Arbitrum</i>
79. b. lin. 17.	<i>efficientis pro effectu</i> l. <i>effecti pro efficiente</i> ; & <i>ibid.</i> l. 19. <i>ejusdem</i> l. <i>ejudena</i> .
98. b. lin. 33.	<i>Numejianus</i> l. <i>Nemesianus</i>
111. b. sub <i>suam</i> ,	<i>scire</i> l. <i>scire</i>
151. b. lin. 35.	SOLLICITAVIT l. SOLLICITAVIT
152. a. lin. 29.	<i>res</i> l. <i>rex</i>
162. b. lin. 8.	<i>perniciem</i> l. <i>perniciem</i>
227. b. lin. 21.	<i>ex nescio qua comoedia deperdita</i> , l. <i>Milit. glorios. Act. 3. sc. 1. v. 127.</i>
230. b. lin. 10.	<i>gerendarum</i> l. <i>genendarum</i>
238. b. lin. 32.	<i>diphthongis</i> l. <i>diphthongis</i>
242. a. lin. 18.	<i>dies sit amarior nocte</i> , l. <i>nox sit amarior die.</i>
245. a. lin. 20.	<i>eo</i> l. <i>ca</i>
258. b. lin. 29.	<i>agrestri</i> l. <i>agresti</i>
260. b. lin. 21.	<i>genitrix</i> l. <i>genetrix</i>
301. b. sub <i>su.</i>	I SA l. IPSA
314. b. lin. 16.	<i>genitrix</i> l. <i>genetrix</i>
339. b. lin. ult.	<i>aureo</i> l. <i>argenteo</i>
340. a. lin. ult.	<i>Heliconiadasque</i> l. <i>Heliconiadasque</i>
349. a. lin. 32.	<i>advehetur</i> l. <i>adveheretur</i>
388. b. lin. 18.	<i>acripidem</i> l. <i>acripedem</i> .

ALBII TIBULLI

LIBER PRIMUS.

ALBI TIBULLI] Gentis Albiae, hujus dico equestris, perexigua memoria est in historia Romana; nulla omnino futura, absque nostro poeta foret. Celebrior fuit illa consularis, cognomento CARRENAS, multis gestis honoribus & varia fortuna insignis. Existerunt & alii ALBII, sed obscuri illi, atque ignotiores. *Statii Albi Oppianici* infamis memoria est in Cluentiana Cicconis. hinc & colonum illum novimus *Statium Albinum*, hominem valentem, quo admissario utebatur Saffia illa Oppianici. *Albium Sabinum* commemorat idem Tullius L. 13. ad Attic. epist. 14. itemque *L. Albium Sex. filium Quirina*, orat. pro Quintio. plures, sed & his ipsis obscuriores, sparsim reperire est in antiquis Inscriptionibus apud Gruterum ac Reinesium. Amisit autem hic noster equas suum sibi praenomen, nulla (ut arbitror) perquisitione iterum reperitundum. Est enim verosimile in libro illo unico, unde ceteri in Italia traduces prodierunt, literam singularem, quae praenomen signaret, aut vetustate fuisse excelsam, aut librarios harum rerum incuriosos tamquam minime necessariam neglexisse. Nisi quis capillum promittat, ac divinando coniciat A, hoc est *Auli*, praenomen habuisse: atque hoc elementum ab insequente comparis naturae elemento vel fuisse absorptum, vel potius e binis coaluisse in unum: complures hujus generis errores posse ostendi, nec hodie quidem omnes sublatos. sic Noctium Atticorum illustrem scriptorem AGELLIVM dici, qui sit A. GELLIVS, sic factum fuisse TAMPIVM ex T. AMPIO, apud Ciceronem L. 6. ad fam. epist. 12. itemque SVETTIVM, qui S. VETTIVS fuerit, L. 13. ad Attic. Ep. 12. sic ejusdem operis L. 6. epist. 2. recte nunc legi, virtute Petri Victorii, *vetabat autem Auli lex, seu dei do ita summa pecunia*, ex monstrata scriptura *vetabat autem Alexium*. sic legem *P. Ennii* apud Festum Pompejum perhiberi, quae sit *lex Penni*. sic tribunal *Caecilium* vocari, qui fuerit *C. Aelius*, apud Macrobi-um

L. 6. Saturn. C. 3. Haece, inquam, & plura his similia si quis divinarit, respondebo, mihi non liquere. Ceterum quae de rebus deque vita poetae nostri ex Petro Crinito ac Lilio Gyraldo circumferri solent, scias ea partim esse incerta, partim etiam sperre falsa. Quae tamen ipsa magnos alias viros in societatem erroris pertraxerunt, dum temerariis horum fuitorum rationibus inducti Tibullum, iridem ut Nasonem, natum volunt anno illo funesto, qui Hirtii & Panfae Coss. caede est nobilitatus. quum tamen hic illo viginti ferme annis fuerit posterior. sed est hominum mulrorum in fovendis erroribus admirabilis quaedam pertinacia. Jam anni sunt plus quam centum ac viginti, postquam Janus Douza, vir undequaque magnus & Batavici nominis praelustre decus, elegante disputatione ad Paulum Melissum Schedium perscripta, hanc tantam in temporum supputatione aberrationem certis ac firmis rationibus ita evertit, veramque Elegiae Romanae aetatem ita constabilivit, ut vel Pyrrhionem ipsum in adfensionem tracturus fuisse videatur. Sed Douzae quis auscultavit? imo vero Douzae libellum quis legit? Sane docti homines non pauci in eas se induerunt angustias, unde regredi numquam potuerunt, hanc unam ob causam, quod vulgatas naenias secuti neglexissent monentem meliora. id quod cuivis liquere potest, in iis vitae Albianae particulis, quae ad calculum minime dubium vocari queunt. Nihil vero ne toties laudandum esset cum erronea supputatione, visum fuit publice quoque utile fore si Douzae commentatio non proluxa una cum his nostris meditatiunculis recenretur. Eam legant suadeo, atque expendant secum, qui his chartis nostris manum admovere non dedignantur. Sic enim fiet ut multa evadant liquida atque clara, quae vel tenebris horrere videbantur, vel a viris doctis violenter erant alio detorta, dum semel callisio praveposito errores erroribus contegere coguntur. id quod nos in loco monebimus. Vitam poetae ex libris scriptis primum sibi protulisse visus

fuit Iosephus Scaliger; ignarus, opinor, jam olim exhibitam in principe editione Venetiis proculsa anno a reparata salute 1475. & in Regione pidema A. 1481. lilam vitam & nos in quatuor libris invenimus, Scaligerana hic illic meliorem. est autem talis.

Albius Tibullus, eques Romanus, insignis forma cultuque corporis observabilis, ante alios Corvinum Messalam oratorem dilexit: cuius & contubernalis fuit, & Aquitanico bello militaribus donis ornatus est. Hic multorum iudicio, & maxime Quintiliani, viri in studio literarum acerrimae licentiae, inter elogiographos principem obtinet locum. Epistolae quoque eius amatoriae, quamquam breves, omnino utiles sunt. Obiit adolescens, tempore Virgilii, ut indicat epigramma infra scriptum.

*Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors juvenem campos misit ad Elyfios:
Ne foret, aut Elegis molles qui feres amores,
Aut caneret foris regia bella pede.*

Versus sunt Domicii Marū, tectis oculati. obiit autem Virgilius A. V. DCCKXXV. C. Sentio Saturnino, Q. Lucretio Vespillone Coss. mense Septembri. illum brevi, ut Marfus ostendit, secutus est noster Albius, puta vel ejusdem anni exodio, vel certe initio anni subsequēntis. Epistolae, quas commemorat Vitae scriptor, soluto sermone fuisse scriptae videntur, quom ab Elegiis aperte sejungantur. Nullo enim jure brevī illa poemata, quae solent in quartum librum conjici, pro his ipsi Epistolis accepit Barthius L. 3. Adv. C. 6. quamquam deinde, mutata mente, Sulpiciae Caleni dedit, L. 59. C. 16. sed de his in loco non incuriose disputabitur.

I.

DIVITIAS alius fulvo sibi congerat auro,
Et teneat culti jugera multa soli.

1. DIVITIAS ALIUS] Hanc Elegiam ordine primam esse, sed tempore postremam, edicit Scaliger. Haud est ita. etenim toto hoc libro non nisi Deliae amores decantantur, nondum laetent in Nemesi animo. Deliam vero fuisse primum Albii nostri ignem perspicue ostendit Naso L. 3. Amor. Eleg. 9. qua dicit illius mortem:

*Cumque tuus sua junxerunt Nemesisque prior-
que*

Oscula: nec solos desistere rogos.

Delia descendens, Felicius, inquit, amata

Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.

*Cui Nemesis, Quid, ais, tibi sunt mea damna
dolori?*

Me tenuis moriens deficiente manu.

Itaque loco legitur vere suo. scripta est autem in praediolo Pedano, ubi libenter erat poeta, pertaeusus credo urbis, & simul

Malis bene esse se videret civibus.

Hic ille vacuo ab ambitione atque avaritia animo Musis vivebat & sibi, diligentem praeterea operam ponens in studiis sapientiae Socraticae. auctor horum, qui unus optime noverat, Horatius noster L. 1. Epist. 4.

Albi, nostrorum Sermonum candidae iudex,

Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?

Scribere, quod Caesi Parmensis opuscula vincat?

An tacitum silvas inter reptare salubres,

*Curantem quidquid dignum sapiente bonoque
est?*

nam *silvas* ne pro aliquo nemore capias, providit Helenius Acro, qui monet libros *philosophorum sic appellari*. Debebat addere, *Academicorum*. sic enim praeverat ipse Flaccus L. 1. Epist. 2.

Adjecero bonae paullo plus artis Athenae:

Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,

Atque inter silvas Academi quaerere verum.

Nec tamen verum est, sic appellari: sed *silvarum* nomine intelligi spatia Academiae, & sermones Socraticos. quod ipsum satis signanter exprimit vis epitheti, qua *salubres* appellantur.

1. FULVO SIBI CONGERAT AURO] minus recte *conferat* legitur apud Diomedem grammaticum L. 3. cap. de Poematis generibus: *Elegia est carmen compositum hexametro versus pentametroque, alterno invicem positus: ut,*

Divitias alius fulvo sibi conferat auro,

Et teneat culti jugera multa soli.

Quod genus carminis praecipue scriperunt apud Romanos Propertius, & Tibullus, & Gallus, imitati Gracae Callimachum & Euphorionem. Haec ille. Sed in scriptis Tibulli codicibus miro consensu *congerat* est exaratum. quod *congerendi* verbum commode illustratum dedit Janus Gebhardus.

2. JUGERA MULTA] libri scripti fere habent *jugera magna*, & hos secutae principes editiones, Veneta, Brixianensis, & illa quae

Regii

Me mea paupertas vitae traducat inerti,
Dum meus assiduo luceat igne focus:

5 Nec

Regii Lepidi procurata est. juvare etiam videtur Cicero Accus. 5. in Verr. C. 47. cui civitatis majores nostri maximos agras atque opimos concesserunt, quam immuam esse voluerunt. Valerius quoque Flaccus magna dixit pro eo quod est multa, L. 5. v. 274. de Perse:

Jamque aderat magni regnum urgens millibus urbi,

Primaque in adversos frustratus praelia muros
Constiterat.

Sed Achilles Statius in suis omnibus invenit multa, itemque Sciliger in eo quo usus est libro. nec aliter habebant Angeli Colotii excerpta in Heinsiana. Et sic citavit Diomedes L. 3. eo, quem modo produximus, loco. Sane multa jugera veteres dixisse, potius quam magna, ex eo apparet, quod pauca jugera frequenter dixerint, numquam parva. credo, propter nomen mensurae omnibus aequalibus. Horatius L. 2. Od. 15.

Jam pauca aratro jugera regiae

Moles reliquunt.

Scriptor Elegiae in obitu Maecenatis, v. 34. *Milui umbrosam quercum, nymphasque canentes,*

Paucaque pomosi jugera certa soli.

quo loco nymphas nobis canoras nuper fabricavit Theod. Gorallus. si ex libris, laudo: sed monitum oportuit. Plura in rem nostram Achilles congestit, bouo dilectu. Nec semper esse idem, multa & magna, ostendit Cicero orat. post reditum in senatu, C. 1. cum multa vobis, magna populo Romano, innumerabilia parentibus, omnia Diis immortalibus debeamus. Tamen magna jugera hic legi vult Wil. Goesius ind. in Scriptores Agrarios, verbo Jugerum. tu vide, & expende.

3. ME MEA PAUPERAS) extenuantis est, & Nemeſin meuentis. Paupertas dicitur fortuna mediocris, cui nihil deest. bene Porphyrio in Horat. L. 2. Epist. 2. v. 199. PAUPERAS honestas parsimoniae nomen est, & usurpatur pro fortuna mediocris. Valerius Maximus mediam appellavit, L. 4. C. 4. quod caput de paupertate laudata inscribitur: *Quid ergo mediam fortunam, quasi praecipuum generis humani malum, disturus conviciis laceraemus? quae ut non abundantiis, ita fides uberibus Poplicolas, Aemilios, Fabricios, Curios, Scipiones, Scauros, hisque parva robora virtutis*

aluit. Cicero Agrar. 2. C. 24. tum, cum haberet haec respublica Lusitanos, Galatinos, Accidinos, homines non solum honoribus populi rebusque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornatos. Horatius L. 3. Od. 29.

Plerumque graeae divitiibus vices,
Muudaeque parve sub lare pauperum
Cocuae, sine aulacis & ostro,
Sollicitam explicuere frontem.

Itaque parum hic praesidi est illis, qui dicunt poetam ideo ruri vixisse, quia in urbe non posset, avitis opibus in damnosam libidines profusus. Ille vero proficitur in sine hujus carminis, sese, composito quod in posterum sit satis, velle medium digitum ostendere & divitiis simul & egestati. Sed nemo melius Flacco nostro, in ea, quam sub hoc ipsum tempus ad Albium suum scripsit, epistola:

Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,

Di tibi divitias dederunt, artemque fructui.

Quid vocet aulei utricula majus alumnus,

Quam sapere, & sari ut possit quae sentiat,
& cui

Gratia, fama, valetudo contingat abunde,

Et mundus victus, non desiccat crumena?

Ecce imaginem Albanae rusticationis. Ar fructui est illa, quam oeconomice appellant: ne tu frustra cum Gallis artem hic aliquam perdendi intelligas, ac nepotandi.

3. ME MEA) hujusmodi gominations veteribus perfamiliares fuerunt: quod & hic Murctus monuit, & Gifanius in Conlectancis Lucretianis. Sed damnarunt iuniores. Inique damnarunt: nisi forte eos meliore fuisse aure putas, quam Lucretium, quam Ciceronem, quam Virgilium. Istius est persimile huic nostro, pro Coelio C. 31. *fecit me mehercule invito, & multum repugnante, sed tamen fecit, utinam amici mei de ambitu desitit. & L. 1. de Offic. C. 18. contraque in laudibus, quae magno animo & fortiter excellenterque gesta sunt, ea nescio quomodo quasi pleniore ore laudamus. & dial. de Amic. C. 21. Rarum genus, & quidem omnia praeclara rara. Illius autem L. 3. v. 21.*

Quas neque concussit venti, neque umbra
utimur

Adspersum, neque mix acri concreta pruina
Cana cadens violat.

A 2

L. 5.

L. 5. §. 1336.

*Sic, quos ante domi domitos satis esse putabant,
Effervescere cernebant in rebus agundis.*

L. 6. §. 626.

*Vna nocte vias quoniam per saepe videmus
Sicari, molisque luti concretere crustas.*

Hujus vero, L. 2. Geor. §. 328.

*Avia tum resonant avibus virgulta canoris.
L. 1. Aen. §. 403.*

*Haud aliter puppesque tuae, pubesque tuorum
Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.*

L. 3. §. 183.

nate Iliacis exercite satis,

Sola mihi tales casus Cassandra canebat.

Sed manu est ferendum, non sacco, ut agebat Corinna. alioqui facile sexcenta tanta ex uno Tullio coacerventur, ne quis hanc figuram solis poetis adamatam putet. Quo magis mirari libet Servium, ad postrema Maronis verba notantem, *Haec compositio jam vitiosa est, quae majoribus placuit: ut, Anchi- sen agnovit amicum; & Sale saxa sonabant.* Etiam ad L. 2. §. 27. scripserat ita: *DORICA CASTRA] Mala est compositio, ab ea syllaba incipere, qua superius finitus est sermo. Plerumque & cacophoniam facit, ut hoc loco. Quae verba exscripsit Isidorus L. 1. Orig. C. 33. Videlicet Theodosiani aevi palatum acutus sapiebat, quam veteris Romae beata simplicitas. multo melius multoque subtilius super hoc numerorum quasi condimento disputavit Jo. Jovianus Pontanus, vir perfectissimus, in Actio dialogo. illum consulto: nec poenitebit.*

4. EXIGUO LUCEAT IGNE FOCUS] ita Scalligeri codex; & complures Achillis Statii, non probantis. est & in excerptis Antonii Perreji, & M. Antonii Pocchi. sed *assiduum* in suis invenit Gebhardus: & nos quoque vidimus in quinque libris. in uno suo Nic. Hein- sius. quibus accedunt tres illae editiones antiquissimae, calamo exaratis membranis non deteriores. Neque aliter citavit Marius Victorinus L. 3. Art. Gram. capite de Metro Choriambico; & scriptor vetus, cujus fragmentum jungi fere solet cum Censorini libello de Die Natali, capite 14. comprobantur etiam adlusionem aperta duo praecleari viri. nam quem *assiduum* noster focum dixit, cum *perennem* vocat Martialis L. 10. Epigr. 47. ubi inter vitae praecipua commoda ponuntur

Non ingratus ager, focus perennis.

Papinius autem vividior epitheto *pervigilem* nominavit, L. 4. Silv. §. §. 13.

Nos parca tellus, pervigil & secus,

*Culmenque multo lumine sordidum
Solantur, exemiisque testa*

Qua modo ferverat Lycaeus.

Sed ajunt, exigui epitheton bene convenire cum tenuitate poetae. Ostendunt igitur, lu- cendi verbum non discordare ab exiguitate ignis. nam eo verbo poetae Latini semper de ignibus magnis utuntur. Virgilius L. 5. Aen. ipso initio:

*Interea medium Aeneas jam classe tenebat
Certe iter, fluctusque atros Aquilone secabat,
Moenia respiciens, quae jam infelicis Elissae
Conlucent flammis, quae tantum accenderis
ignem*

Causa laes.

L. 11. §. 143.

*Arcades ad portas ruere, & de more vetuste
Funerem rapere faeces, lucet via longo
Ordine flammarum, & late discriminat agros.*
Libro eodem, §. 209.

tunc undique vasti

Certatim crebris conlucent ignibus agri.

noster L. 2. Eleg. §. §. 49.

Ecce mihi lucent Rutulus incendia castris.

Auctor Ciris, §. 175.

*Saepe etiam tristis volvens in nocte querelas;
Sedibus ex alius coeli spectatur amorem:*

Castraque prospicit crebris lucentia flammis.
Lucanus L. 9. §. 995.

*quos nunc Lavinia sedes
Servat, & Alba Lares, & quorum lucet in aris
ignis adhuc Phrygius.*

Idem poeta ejusdem libri §. 185.

*Sic, ubi depassis submittere gramina campis,
Et renovare parans hibernas Appulas herbas,
Igne fovet terras simul & Garganus, & arva
Vulturis, & calidi lucent buccae Masini.*

Claudianus L. 2. in Eutrop. §. 472.

*longe spectari e puppibus urbes
Accensas: lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis haerere favillas.*

Papinius L. 1. Theb. §. 655.

an illud.

*Lene magis cordi, quod desolata domorum
Testa videt ignique dasis cultoribus omnis
Luceat ager?*

Valerius Flaccus L. 1. §. 842.

*Quos omnes levibus plantis & lampada quas-
sant*

*Progenies Atlantici agit, lucet via late
Igne Dei.*

Martialis L. 3. Epigr. 58.

*Cingens serenum lactei focum vernas,
Et larga festos lucet ad lares silva.*

L. 10. Epigr. 96.

SPES PUBLICA

5 Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
Præbeat, & pleno pingua musta lacu.

Ipse

*Pascitur hic, ibi pascit ager: tepes igne maligno
Hic focus, ingenti lumine lucet ibi.*

Pulcra tralatione exulit Papinius L. 1. Achill.
§. 120.

*At tunc venatū rediturum in limine primo
Oppertens, properatque dapas, largoque serenat
Igne domum.*

Sane inter vitæ rusticæ beatitates haud in-
merito numerabant luculentum caminum,
non sine Liberi patris numeribus, & fruga-
lis mensæ castitate. Virgilius Ecol. 5. §. 69.

*Et multo inprimis hilarans convivia Baccho,
Ante focum, si frigus erit, si messis in umbra,
Vina novum fundam calathis Ariusis nectar.*

Ecol. 7. ubi Corydon fontes, & herbas molli-
titem, & arbutum æstivam laudaverat, re-
spondet Thyrsis, §. 49.

*Hic focus, & tædæ pinguis, hic plurimus ignis
Semper, & assidua postas fuligine nigri.*

*Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
Aut numerum lupas, aut torrentia flumina
ripas.*

Juvat videre Scythas illos ruricolos in nivi-
bus suis laetos, & genio ludum dantes,
apud eundem divinum poetam L. 3. Geor.
§. 376.

*Ipsi in defossis specubus secura sub alta
Otia agunt terra: congestaque robora totasque
Advolvere focis nimos, ignique dedere.
Hic noctem ludo ducunt, & pocula læsi
Fermento atque acidis imitantur vitæ sorsis.*

Quæ perpulcre est imitatus Honoratus Fas-
tellus, episcopus Insulanus, vir multis no-
minibus laudatissimus:

*At dies brevioribus
Rapta cum spatiiis ruit,
Brumæque extulit horridum
Verticem gelidæ nivis
Imbrimque potentem,
Tum foco silva integra
Advoluta hilarat domum:
Nos pigri utraque & utraque
Cruæque & latera indidem
Usumus ad ignem.*

tum quæ inibi sunt plura, eruditæ venusta-
tis plenissima. Neque vero ab hac suavitate
rusticæ abhorruit Cato ille censorius, apud
Tullium hoc modo edisserens in cognomine
dialogo, C. 14. *Me vero & magistræ dele-
ctant a majoribus inbita: & is sermo, qui*

*more majorum a summo adhibetur in poculis:
& pocula, sicut in symposio Xenophentis, minu-
ta atque rarantia, & refrigeratio æstate, &
vicissim aut sol aut ignis hibernus. quæ quidem
in Sabinis etiam persequi soleo, conviviumque
vicinorum quovis die compleo, quod ad multam
noctem, quam maxime possumus, vario sermo-
ne producimus.*

§ NEC SPES DESTITUAT] Majuscula lité-
ra Spes scribi debet, quippe quæ in deo-
rum numero censetur. noster L. 2. Eleg. 7.
§. 10.

*Spes facilem Nemesim spondet mihi: sed ne-
gat illa.*

*Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deart.
Naso L. 1. Pontic. Epist. 6. §. 27.*

*Spes igitur menti poenæ, Græcino, levandæ
Non est ex toto nulla relicta meæ.*

*Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina
terras*

In Dis invisâ sola remansit humo.
tum paullo post:

*Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes
Nen est proposita passa perire nec.*

Sed de Speci nomine certiora nos docet Ci-
cero L. 2. de Legib. C. 11. *Quoniamque ex-
spectatione rerum bonarum erigitur animus, re-
cte etiam a Calatino Spes consecrata est.* Hanc
Romani credebant mortalibus singulis, simul
atque in lucem forent ediri, una cum Genio
Bono adesse præfco. quare & SPEM GE-
NIALEM vocarunt, ut in nummis & lapi-
dibus sæpe reperitur. Talis erat Spes illa,
quam Ferraræ in tabula marmorea grandi
vidit, atque in Hercule suo Prodicio com-
mode illustravit, Stephanus Vinandus Pi-
ghius, vir inter primos Belgarum eruditus.
Tamen melius, ni fallor, hæc facit Spes alia,
quam ego Rusticam fuisse opinor, sive *Agre-
stem*. Ea expressa est in lapide spatiofo apud
Boiffardum, T. 4. Antiq. p. 130. atque inde
transit in thesauros Gruterianos, CIL. 1.
Mulier est stolata, corolla florea erinem re-
dimita, dextram tenens in exigua columella,
spicæ quinque sinistra gestans cum duobus
papaverum capitibus. ad pedes stat alvearæ;
ex summo alveari prominent duæ rosæ, u-
num caput papaveris, spicæ quatuor. in ba-
si hæc verba:

M. AVR. PACORVS. AEDÉ
TYVS. SANCTAE. VENE
RIS. IN. SALVST. HORTIS
SPEI
ARAM. CVM. PAEMENTO
SOMNIO. MONITVS. SVM
TV. SVO. D. D.

sed hunc Pacorum etiam negotiatorem fuisse, indicat ad caput deae sarcina, in qua merces conligatae. Horatius Spem in comitatu Fortunae ponit, L. 1. Od. 35. v. 21.

*Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat,
Vtcumque mutata potentes
Veste domos inimica linquit.*

quod cave accipias tamquam a poeta confectum ex decoro. Apud Sortes Praenestinas cultam quoque Spem fuisse, & Jovem puerum, & Cupidines, in multis variisque antiquitatis monumentis ibidem vidit noster ille Pighius. id quod sua aetate fieri stomachabatur Plinius L. 2. C. 7. ubi de Deo: *innumeris quidem credere, atque etiam ex virtutibus virisque hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut (ut Democrito placuit) duos omnino, Poenam & Beneficium, majorem ad seorsam accedit. Fragilis & laboriosa mortalitas in partes ista digessit, infirmitatis suae memor, ut portiones coleret quisque, quo maxime indigeret.* Plures Romae fuisse Spei aedes innuit Frontinus lib. de Aquaeduct. p. 104 *Partem tamen sui Claudia prius in arcus, qui vocantur Neroniani, ad Spem Veterem transferret. paulo post, de Aniene vetere: Rectius vero ductus, secundum Spem Veterem veniens, intra portam Esquilinam in altos rivos per urbem deducitur.* Antea dixerat: *Prius tamen pars Juliae ad Spem Veterem excepta, castellis CCLII. montis usibus diffunditur.* Erant & Horti Spei Veteris; & Spei aedes in Foro Olitorio extra portam Carmentalem; itemque alia intra portam Capenam; & templum Spei novum in regione septima Viae Latinae de quibus consuli potest Alexander Donatus L. 1. Romae C. 9. L. 2. C. 25. L. 3. C. 13. 18. 23. Ceterum quod noster se nolit a Spe destitui, in eo proprie loquitur & signanter. Est enim destituere eorum, qui non exfolvunt promissa, atque etiam malo maerant quos induxerunt. Cicero pro Sex. Roscio C. 40. *At vero T. Roscius non unum rei pecuniariae socium secessit, (quod tamen grave est,*

tamen aliquo modo posse ferri videtur) verum novem homines honestissimos, ejusdem muneris, legationis, officii, mandatorumque socios induxit, decepit, destituit, adversarius tradidit, omni fraude & perfidia secessit. Aliis verbis rem eandem Catullus extulit, Carm. 27.

*Certe tute jubebas animam tradere, inique me
lulucens in amorem, quasi tuta omnia mi
jorent.*

*Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia
salsaque*

Ventos invita ferre & nebulas aërias finis.

5. FRUGUM SEMPER ACERVOS] vocula *semper* non abundat, neque est otiosa; & bene vidit Bernardinus Cyllenius, qui primus est ausus Albio nostro manum admove- re; homo, quantum illa ferebant tempora, & doctus & diligens. Jurisconsulti quidem *fruges* vocant frumentum & legumen; quibus addant silvam caeduum, vitenu, atque olivam. Sed alii latius acceperunt, & quid- quid ex fructu terrae in alimoniam vertitur, *fruges* vocaverunt, inprimis vero foetus ar- boreos. apud Plinium libri quinti decimi ca- put primum inscribitur *naturae frugiferarum arborum*: ubi, postquam de olea actum est copiose, reliquarum arborum fructus, ne pinea quidem nuce exclusa, longo ordine recensentur. Minucius Felix: *Ecce arboris frugifera, ecce jam seges cana, jam temulenta vindemia, imbri corruptitur, grandine caedi- tur.* Auctor Nucis, v. 19.

*At postquam platanis sterilem praebentibus
umbram*

Uberior quavis arbore venit honos;

*Nos quoque frugiferae (si nux modo ponor in
illis)*

Coepimus in patulis luxuriare comas.

inibi plura Nic. Heinsius notavit. Haec fruges quum diversis temporibus & percipiantur, & ad conservationem coudantur, merito poeta *semper* addidit; qua voce perpetuum quan- dam signavit aeternitatem, praeter proveni- tum aetivum. Docte atque erudite utraque voce usus est Jo. Jovianus Pontanus, praec- larus scriptor, L. 4. de Prudent. C. 19. *Omnino autem prudentis est proprium, naturam rerum imitari, quae frugum ipsarum fructus ad maturitatem tempore suo perducit: quippe qui nisi maturi fuerint, nullo modo probantur.*

6. PINGUTA MUSTA] Servio si credimus, parum proprie hic loquitur noster poeta. il- le enim sic scripsit ad L. 2. Georg. v. 7. *MVSTVM numero tantum singulari dicimus; sicut & VINVM licet Ovidius abusiva dixit*

Ipse seram teneras maturo tempore vites
Rusticus, & facili grandia poma manu.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,

10 Aut stimulo tardos increpuisse boves.
Non agnamve sinu pigeat foetumve capellae
Desertum oblita matre referre domum.

Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.

15 Nam

rit MUSTA. Sed hoc ille plus fecit, quod & MUSTIS dixit. Dixit sane mustis Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 15. §. 11.

Vives & Ascræus, dum mustis uva tumebit.
Musta vero aliquoties legitur apud eundem; atque etiam apud Martialem. vide sis Priscianum L. 6. p. 711. & Vossium nostrum L. 1. de Analog. C. 38. Nec tamen uocula haec tam poetica est, ut eam refugerint soluti sermonis scriptores. Plinius L. 15. C. 1. Consequens earum vindemia est, arque vel major olei musta temperandi. recens oleum appellat musta olei. sed eundem vide L. 23. C. 1. ubi de mustu proprie dicitur.

11. NON AGNAMVE SINU] expressit T. Calpurnius Eclog. 5. §. 39.

Tē quoque non pudeat, cum serus ovilia viset,
Si qua jacebit ovīs partu resoluta recenti,
Hanc humeris portare tuus, natosque tepenti
Ferre sinu tremulos, & nondum stare paratos.

13. PASTOREMQUE MEUM LUSTRARE] Pasteratius conjiciebat pastorumque deum, h. e. Pana: aut certe pastoremque deum, ut significetur Apollo Nomius. Gebhardus, illum rejiciens, acutior sibi videtur si pastorem interpretetur ipsum Pana; meum vero exponat, mihi propitium. deinde neque ipse sibi placet. Nos simpliciter intelligamus, videlicet & pecus simul lustratum fuisse & pastorem. Quae & Barthii mens fuit L. 4. Adv. C. 11. In veteri Calendario Rustico, mense Aprili, legitur OVES LVSTRANTVR. ea lustratio fiebat Palilibus, quae erant undecimo Kalendas Majas. Ovidius pulcherrime descripsit L. 4. Pastor. §. 721. sqq. hinc pauca in rem nostram libabimus.

Pastor, oves saturas ad prima crepuscula lustras

Uda prius spargat, virgaque verrat humum.
Frontibus, & fixis decorentur ovilia ramis;
Et tegat ornatas longa corona fores.

Cærulei fiant vivo de sulphure fumi,
Tactaque sumanti sulphure balet ovis.
Ure maris rores, tactamque herbasque Sabina;
Et crepet in mediis laurus adusta focis.
Libaque de milio milii sicella sequatur:
Rustica præcipue quo Dea laeta cibo est.
Adde dapes multamque suas: dapibusque refectis

Silvicolam tepido lacte precare Palem.
Consule, dic, pecori pariter, pecorisque magistris:
Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

ita oves: pastores autem ipsi aqua lustrabantur atque igni. Noster L. 2. Eleg. 5. §. 87.

At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet, a stabulis tunc procul este lupi.
Ille levis stipulari sollemnis potus aceruos
Incendens, flammam transiitque sacras.
Propertius L. 4. Eleg. 4. §. 71.

Urbi festus eras, dixere Parilia patres.
Hic primus coepei moenibus esse dies.
Annua pastorum convivio, lusus in urbe,
Quum pagana madens secula deliciis.
Quumque super raris foeni flammantis aceruos
Trajicit immundos ebria turba pedes.

Et hi quidem de igne: de aqua Naso nos docuit, illo quem modo indicavi loco, §. 725.

Certe ego de vitulo cinerem stipulasque sabalas
Saepe tuli plena sebrua casta manu.

Certe ego transtili posuisti ter in ordine flammam;
Virgaque rotatas laurea misti aquas.
simpliciter Albius noster defungitur L. 2. Eleg. 1. §. 17.

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.
Vos mala de nostris pellite liminibus.

Hoc erat pastorem lustrare, quod illi neglexerunt, nec Cyllenius bene perdidit. In omni autem sive agri sive pecoris lustratione simul per pastoribus ac familia fiebat. Caro de R. R. cap. 141. Uti tu morbos visos, invisosque, viduertatem, vastitudinemque, calamitates, intemperiasque prohibessis, descendas, averruncesque.

15 Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu vetus in trivio florea ferta lapis.

Et

que. Unique tu fruges, frumenta, vineta, virgulaeque grandire, beneque evenire sinas. Pastores, pecuam salvas servastis, duxisque bonam salutem valeatundinemque mihi, domo, familiarumque nostrae. Satis opinor ex hisce constat, vulgatam lectionem non debere mutari. Tamen in Theauro Basilii Fabri nuper recocto, in voce Pales, legitur *pastoremque Deum*, addita ratione, nam *pastor Deus Apollo visus est*. Restat ut doceamur, quid sit, *lustrare Nominum Apollinem*.

14. SPARGERE LACTE PALEM] aliquanto operosius T. Calpurnius Eclog. 5. v. 24.

Sed non ante greges in pascuis mittito clausos,
Quam fuerit placata Pales. tum ceptis vivo
Pone focum, Geniumque loci, Faunumque,
Lavemque

Salso sarre voca, tepidos tunc hostis cultros
Imbuat: atque etiam, dum vivis, ovilia lustra.
Nostr recte placidam vocat Palem, quae parvo contenta sit, lacte puta ac libo, & pulvere agresti. Paullus, ille qui Festum bona parte sui male truncavit, sacra ei fieri dixit pro parte pecoris. atque ita etiam Naso, inter multa alia hujus Deae beneficia, L. 4. Falstor. v. 771.

Sitque salax aries; conceptaque femina conjux
Reddat, et in stabulo multa sit agna meo.
Alii pro pabulo facta crediderunt. Servius in L. 3. Geor. v. 1. TE QUOQUE MAGNA PALES. Invocat Deam pabuli, dicitur de animalibus: sicut de frumentis dicitur, et vitibus, Carcerem irrocaris et Liberum.

— Pales autem, ut diximus, Dea est pabuli: quam alii Vestam, alii Matrem Deum vocant. hanc Virgilius genere feminino appellat. alii, inter quos Varro, masculino genere. Huic sacra solvuntur undecimo Kalendas Majas die, quae Palilia vocantur. Valerius Probus, ibidem loci: Pales, Dea est pastorum, cui diem sacrum appellant Parilia, transposita litera; quae si suo loco esset, Palilia potius dicerentur. qui dies natalis est urbis Romae, quae a pastoribus est condita. Hujus autem, cuius Deus esset, etiam risus declarat. nam et ignes transfiliunt, accensum framentis mors agresti, et hunc diem colentes lacte libant, qui fructus ex pecore tollitur. vocolam unam mutavi, pudenter, ut puto, & sensu sic volente: nam vulgo editur, ibi hunc diem colentes, proflus incondi-

te. Est omnino praefes dea omnis rei agrariae, quamquam praecipue pecuariae. Unde & *pastoriam* vocabant. Florus l. 1. c. 20. Sallentini Picentibus a latii, caputque regionis Brundisium incito portu, M. Attilio duce. Et in hoc certamine, victoriae precium templum sibi *pastoria Pales* ultro poposcit. Factum hoc fuit A. V. CCCCLXXXVI. M. Attilio Regulo, L. Julio Libone Coss. Huic Deae Pana fete socium jungebant in cura pastoria. Arnobius L. 3. Armentorum et pecorum gregibus Pales praesunt Innuque custodes: et cur sarra contagia, et pestilentes morbos ab aëstivis avertere cessatione inimica non curant? Paui quoque fiebat lacte, itidem ut Pali, in eodem ferme habitantibus facello. Nostr L. 1. Eleg. 5. v. 27.

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbræ,
Et facta agresti lignea falce Pales.
Erat & Priapus in hoc censu, ipse quoque foeturæ studiosus. Virgilius Eclog. 7. v. 33.
Sinum lactis, et haec te liba, Priape, quotannis
Expectare sat est: custos es pauperis horri.
& Silvanus, qui saepe jungitur cum Priapo. Horatius L. 2. Epist. 1. v. 143.

Agricolae prisici, fortes, parvoque beati
Condita post frumenta, levantes tempore festo
Corpus, et ipsum animum spe suis dura ferentem,
Cum sociis operum pueris, et conjugè fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
adsetipsum paullo copiosus, quo & tempus simul nosceres.

15. STIPES DESERTUS] ita omnes libri. nisi quod Gebhardus in quarto Palatio desertus invenit. Hoc Barthius pro vero ac genuino est amplexus, atque ex Prudentio & Festo probare satagit, L. 4. Adv. C. 11. Non debebat. nam sicut pro eo quod est *insigera*, dixerunt *inferera*; ita *deserera* esse valet *desigera*. quo verbo usus est nostr L. 4. Carm. 1. v. 84.

Nam se non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam castris praeducere fossam,
Qualiter adversos hostis desigere cervos,
Quemve locum ducto melius sit claudere vultu.
Cicero pro C. Rabirio C. 4. Quamobrem nos nostrum tandem, Labiene, popularis est? tunc, qui civibus Romanis in concione ipsa carnificem, qui vincula adhiberi putas oportere: qui in campo

At tr.

Martio, comitiis centuriatis, auspiciato in loco crucem ad civium supplicium desigi & desitium jubet: an ego, qui sum. estari concionem contagione carnisui veto? C. quoque Gracchus desititendi verbo utitur, in fragmento orationis de legibus promulgatis, quod Gellius nobis servavit L. 10. C. 3. idcirco palus desititius est in foro: eoque adductus suae civitatis nobilissimus homo M. Atrius. vestimenta detracta sunt, virgis caesus est. sic & L. Seneca lib de Vita Beata C. 27. Praebeat me non aliter, quam rupes aliqua in vadoso mari desitituta, quam fluctus non desitunt undecumque moti sunt verberare. Ovidius desodere dixit L. 2. Factor. §. 641.

Termine, sive lapis, sive desofus in agro Stipes, ab antiquis sic quoque nomen habet. Vide Gifanii Conlectanea in verbo Depangere. Hos autem stipites hosque lapides sacros salte deridet vir sanctissimus Coelius Laetantius L. 1. Divin. Infit. C. 20. ubi de Termine: Et huic ergo publice supplicatur, quasi custodi finium Deo: qui non tantum lapis, sed etiam stipes interdum est. Quid de iis dicam, qui colunt satia? nisi ipsos potissimum lapides, ac stipites esse.

16. SEU VETUS IN TRIVIO FLOREA SERTA LAPIS] lapis compitalis, fertis recentibus coronatus. Propertius L. 1. Eleg. 4.

*Nullas illa jus contemnet stertibus aras,
Et quicumque facer, qualis ubique, lapis.*

Lucretius L. 5. §. 1201.

*Nec pietas ulla est, velatum saepe videri
Vertit ad lapidem, atque omnes accedere ad aras.*

Apulejus Apolog. Nullum in villa eius delubrum firum, nullus locus aut lucus consecratus. Et quid ego de ludo & delubro loquor? Negant vidisse se, qui suere, amum saltem in sinibus eius aut lapidem unctum, aut ramum coronatum. ambitiosus etiam idem ille Afer ipso initio libr. 1. Floridor. & doctissimus Arnobius L. 1. adversus gentes, medio ferme volumine, in his verbis, Venerabar (o caecina) nuper simulacra, &c. Ceterum florea sarta partim librorum habent, partim florida. illud maluerunt doctiores. & sane florea dici videntur, quae ex floribus fiunt, aut contereuntur: in floridis autem esse translatio quaedam, quae iuwenditatem significet, & pulcritudinem, atque amabilitatem. sed exemplis res fiet clarior. Plautus Aulul. Act. 2. Sc. 8. §. 15.

*Nunc iuculum emi, & haec coronas floreas:
Haec imponentur in fove nostro Lari.*

Virgilius L. 1. Aen. §. 430.

*Qualis aves aestate nova per florea rura
Exercent sub sole labor.*

Martialis L. 8. F. pig. 77.

*Si sapi, Affrio semper tibi crinis amomo
Splendeat, & cingant florea sarta caput.*

Prudentius Romano, §. 1022.

*Hic taurus ingens, fronte torva & hispida,
Sertis revinctus aut per arnos florei,
Aut impediis cornibus, deductur.*

Apulejus Apolog.

Florea sarta, meum mel, & haec tibi carmina dono:

Carmina dono tibi, sarta tm Genio.

Nunc de usu atque vi vocalae floridis pauca item videamus. Catullus Hymenaco Juliae, §. 57.

*Tu sero juveni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris e gremio suae
Dedit.*

Ibidem §. 133.

*Jam licet vnicus, marito:
Uxor in thalamo est tibi
Ore floridulo nitens,
Alba parthenice velus,
Lucuonve papaver.*

idem ille delicatissimus Romanae Veneris pullus, Carm. 65. §. 16.

Tempore quo primum vestis tibi tradita pura est,

*Jucundum quam aetas florida ver ageret,
Multa saeis lusi.*

Ovidius L. 2. Metam. §. 790.

*Candidior nivei solio, Galatea, liguistri,
Floridior pratis; longa proterio alno.*

Cicero in Bruto, C. 82. in quo etiam illud quæro, Phalereus ille Demetrius Atticene dixerit. Mihi quidem ex illius orationibus redolere ipse Athenae videntur. At est floridior, ut ita dicam, quam Hyperides, quam Lysias. natura quaedam, aut voluntas ita dicendi fuit. Quintilianus L. 2. Infit. Orat. C. 5. Quod si potuerit obtineri, non ita difficilis saperetis quaestio, qui legendi sint incipientibus. Nam quidam illos minores, quia facitior eorum intellectus videbatur, probaverunt: alii floridis genus, ut ad alenda primarum aetatum ingenia magis accommodatum. Cicero L. 3. Tusc. Quæst. C. 18. Si quem tuorum afflictum moerore videris, huic accipere potius, quam aliquem Socraticum libellum dabis? hydrantli hortabere ut audiat voces potius, quam Platonis? expones, quae spectet florida, & vana? fasciculum ad nares admovebis? incendes odoret? & ser-

Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante Deo.

Flava

feris redimiri jubebis, & rosa? Plinius L. 36. C. 6. Sans autem colores austeri, aut floridi. utrumque natura, aut mixtura evenit. Floridi sunt, quos d' minus pingenti praeslat, minium, Armenium, cinnabaris, chrysololla, indicum, purpurissam, ceteri austeri. Haec singula (sunt enim non unius naturae) bene qui perpenderit, facile videbit inter florem & floridum quid sit discrimini. Sed librarii scribae saepenumero confuderunt, praesertim in poetis. ideo semel monendum fuit, ne chartis annosis plus fidei habeatur, quam sincero sermone. Haec dum scribo, paene excidit hoc ipsum Albi nostri distichon jam olim exposuisse virum eruditum Jacobum Nicolaum L. 2. Epiphyl. C. 18. non ubique noticum facientem.

17. NOVUS EDUCAT ANNUS] *annuum novum* vocat novam tepentis veris clementiam, poma in flore nescientia mollior foventis, & materna cura educantis ad maturitatem. Atque ita *annuum* vocabant quamlibet anni partem, addito epitheto discretionis gratia. Sic aurumnum Horatius *annuum permiserunt dixit*, L. 3. Od. 23. §. 8.

*Ne pessilentem sentiet Africum
Foecunda vitis, nec sterilem feces
Rubiginem, aut dulces absumi
Permiserit grave tempus anno.*

Sic hibernum annum idem poeta hiemem appellat, Epod. 2. §. 29.

*At cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbres niveque comparat.*

ibi Porphyriorem vide. *inversum annum* vocaverat L. 1. Sat. 1. §. 36. ubi de formica:

*Quae, simul inversum contristat Aquarius
annum,
Non usquam prorepis, & illis utitur ante
Quaestis patiens.*

horrentem Papinius L. 4. Theb. ipso initio: *Tertius horrentem Zephyris laxaverat annum
Phoebus, & aeneisum cogebat limite verno
Longius ire diem.*

frigidum Maro L. 6. Aen. §. 311.

*ad terram gurgite ab alto
Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus
annus*

Trans pontum fugat, & terris immitit apricis.

Sulpicia nostra L. 4. Carn. 8.

Atque Eretno frigidus annus agro.

annus formosissimus, verna amoenitas. Virgilius Ecl. 3. §. 57.

in molli confedimus herba.

*Et nunc omnis aeger, nunc omnis parturit arbor:
Nunc frondens silvae, nunc formosissimus annus.*

annus letisior, pestilentia aestiva ardente Sirio. Virgilius L. 3. Aen. §. 139.

*Subito cum tabida membris,
Corrupto coeli tractu, miserandaque venit
Arboribusque suisque lues, & letisior annus.*

Papinius L. 7. Theb. §. 709. de Amphiarao jam jam tellure hauriendo:

*Innumeram ferro plebem, cum letisior annus,
Aut jubar adversi grave sideris, iamolat
imbris*

Ipse suis.

denique *annus*, simpliciter, *annus* temporum vices complectitur apud Lucanum L. 9. §. 437. ubi de Africae parte illa sterili apud Syrtis:

*Temperies vitalis abest: & nulla sub illa
Cura Jovis terra est: Natura deside torpes
Orbis, & immotis annum non sentit arenis.*

Horum quaedam Jo. Passeratius libavit, ante nos, Conject. C. 7. cui quamvis nihil debeamus, tamen indicandum fuit propter ardellionum nationem importunam.

18. AGRICOLAE PONITUR ANTE DEO] haec est vera scriptura: quamquam plures libri habent *Deum*. sed *Deus agricola* quis putet Latine dici? tolerabilius Colotii codex, prodeunte Achille Statio, *agricolam Deum* habebat; id quod & in excerptis erat M. Anr. Poochi. alii *agricolas Deos* maluerunt; in quibus Barthius L. 4. Adv. C. 11. & Jo. Pricacus not. in Apuleji Apologiam p. 132. qui & interpretes hoc non advertisse indignatur. Male uterque. non enim cuncta ruris numina hic una compellatione complecti debuit poeta, qui singularum tam solliciti meminertit, Palis, Termini, Larum compitalium, Spei, Cereris, Priapi, Larum agrarium, &c. ac deinde addidit ex ritu solenni *Adfisis Divi*, postquam singulari peculiari ac suo honore fecisset. igitur *Deus ille agricola*, cui nunc pomum libatur, certus quidam *Deus* fuerit oportet, ejus in manibus hortorum dona, ut Propertius meus loquitur, maxime probarentur. Is autem erat Vertumnus; ne quis

20 Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quae templi pendeat ante fores.

Pomo-

quis hic vel Liberum patrem quaerat, vel Apollinem Nomium, vel Silvanum, Liberamve, aut Pana. Clarissimis verbis ipse Vertumnus apud Nasonem, L. 14. Metam. v. 687. sub persona aniculae Pomonam demulcentis:

*Quid, quod amaris idem t quod, quae tibi
poma coluntur,*

*Primus habet & laetaeque tenet tua munera
dextra?*

*Sed neque jam foetus desiderat arbore demtos,
Nec quas hortus alit cum succis miibus herbos,
Nec quidquam, nisi te.*

pariter ille idem Aurelii mei ore mollissimo,
L. 4. Eleg. 2. v. 13.

*Prima mihi varietis liventibus uva racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.*

Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna

Cernis, & aestivo mora rubere dic.

Insitor hic solvitur pomosa vota corona,

Quum pirus invito stipite mala tulit.

Vides poëtam nostrum ex more prisco dedisse Vertumno id, quod deinde transit & ad Pomonam, Vertumni uxorem. Festus Pompejus hoc ostendit: *Maximae dignationis flamen Dialis est inter quindecim flamines: & cum ceteri discrimina majestatis suae habeant, minimi habetur Pomonalis, quod Pomona levissimum fructum agrorum praesidet ponis. Nocuit Vertumno tmeis & trajectio verbi ponitur ante: quae tamen non est valde insolens.* Horatius L. 1. Sat. 3. v. 92.

*Aut positum ante mea quia pullum in parte
catini*

Sustulit esuricens.

imo & extra carmen non refugit Tullius sic loqui, L. 3. de Offic. C. 17. *Prudentia est locata in dilectio bonorum, & malorum: malitia (si omnia, quae turpia sunt, mala sunt) mala bonis ponit ante.* De libatione primitiarum res est nota, & multis notata. unius Plinii verbis contenti sumus, L. 18. C. 2. *Ac ne de gustabant quidem novos fruges, aut vicia, antequam sacerdotes primitias libassent.*

19. CORONA SPICEA] Horatius Carm. Sacc. v. 30.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona.

Videntur & alii Dii rurationis praesides coronas spiceas gestasse. Aperte hoc testatur no-

ster poëta in fine hujus libri, Eleg. 11. v. 22.

*Tunc melius tenuere fidem, quum paupere calu
Stabat in exigua ligneus aede Deus.*

*Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
Sed dederat sanctae spicea fibrae comae.*

Sed hic non agitur de corona, quae erines redimiret. sequitur enim statim, quae templi pendeat ante fores, tanquam proprium insigne Deae spiciferae & frugiferae. Apulejus initio L. 6. Metam. *Videt spicas frumentarias in acervo, & alias steriles in corona: & spicas hordei videt. Erant & sales, & operae messoriae modus omnis, sed cumeta passim jacens, & incuria confusa, & ut solet, aestu laborantium manibus projecta. Hic singula Pysche curiose dividit, & discretim remota rite componit, videlicet suo quodque loco collocatura, & coronam quidem in foribus, quo liqueret Cereris esse templum; id quod ipsa, nullo conspecto signo, primum accedens ignoraverat. In aliis Diis ratio est eadem. De Baecho Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 37.*

Ante fores templi crater amissus auro,

Libatum fundens in tua sacra merum.

De templo Augusti magnus magister L. 3. Geor. v. 26.

*In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
Gangaridum faciam, victorisque arma Quirini:*

Atque hic undantem bello, magnamque fluentem

Nilum, ac navali surgentis aere columnas.

Addam urbis Asiae domitas, pulsumque Niphaten,

*Fid. nentque fuga Partium versisque sagittis,
Et duo rapta ianuam diverso ex hinc tropaea,*

Etque triumphatas utraque ab liere gentis.

De templo quod Apollini Daedalus posuit Cumis, L. 6. Aen. v. 20.

*In foribus letum Androges: tum pendere poenas
Cecropidae iussi (miserum) septena quotannis*

Corpora natorum, stat ductis foribus urna:

Contra clata mari respondet Cuestia tellus.

& quae plura istae sequuntur, multo pulcherrima. De templo Martis Ultoris Ovidius L. 5. Fastor. v. 559.

Prospicit arviniposens operis fastigia summi:

Et probat invictos summa tenere Deos.

Prospicit in foribus diversae sela figurar;

Armaque terrarum milite victa suo.

Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut faeva falce Priapus aves.
Vos quoque felicitis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.

25 Tunc

*Hinc videt. Aenean oneratum pondere sacro,
Et tot lulce nobilitatis avos.*

*Hinc videt Iliadem humeris dactis arma seren-
tem:*

Claraque Dissipatis acta subesse viris.

Hanc adem Augustus fecerat, & originis suae memoriam conservaturus, Venerem quoque Genetiœem in valvis expresserat. quod ex ejusdem poetæ Trillibus docemur (quamquam & in Fastis docuit) L. 2. v. 295.

*Veneris in magni templum, tua munera,
Martis;*

Stat Venus Ulteri juncta viro ante fores.

Adde his, si lubet, fores regiae Solaris, ipso initio L. 2. Metam. & valvas porticus Apollinis Palatini apud Propertium L. 2. Eleg. 23. v. 12. Etiam in Cereris fanis caelatas fuisse fores sacris argumentis, non est cur dubitemus. Sed hic templum rusticum describitur, frugali cultu paganitque munditiis simplex, & sacra tantum corona conspicuum.

21. CUSTOS PONATUR IN HORTIS] *Lambinus donatur legebat, in Horat. L. 1. Sat. 8. v. 3. & Lucas quoque Fructerius Epist. 5. adficientie Livinejo. Mihi non persuadent. video enim conjunctivo modo passim usum poetam in superioribus. sed & hoc illi mularant, inique refingentes paullo ante,*

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona.

quum tibi sit foret dedicantis, ut recte monuit Passeratius. dein poni dicitur Priapus verbo proprio, quod sedem notat certam ac stabilem, ubi ille perdius & pernox excubias agat contra fures, tam volantes, quam ambulantes. Sic ipse de se praedicat Carm. 13.

Hic me custodem fecundis villicus hori

Mandati curam jussit habere loci.

& Carm. 63.

*Parum est, misellus fuerim quod hic sedem,
Agente terra per Camiculam rinas
Stitulosam suslinens die aestatem.*

*Parum, quod imos perluunt sinus imbres,
Es in capillis grandines cadunt nostros,
Rigetque dura barba vineta crystallo.*

*Parum, quod acta sub Laboribus luce
Parvem diibus pervigil traho noctem.*

Hinc noster poeta, credo misertus numinis

fulcni, minus incommodam ei stationem optat, hujus libri Eleg. 4.

*Sic umbrosa tibi contingant tella, Priape,
Ne capiti soles, ne nocentique nives.*

22. SAEVA FALCE] minaci, terribili. in tertio meo est *curva falce*: ut apud Virgilium L. 7. Aen. v. 179.

*Quin etiam veterum effugies ex ordine arborum
Antiqua e cedro; Italasque, paterque Sabinus
Vitisator, curvam servans sub imagine falcem,
Saturnusque senex, Janique bisfrons imago
Vestibulo adstantiam.*

& L. 1. Geor. v. 508.

sq̄ualent abductis arva colonis,

Et curvae rigidum falces constantur in essem.

Ovidius *incurvam* vocavit L. 1. Amor. Eleg. 15. v. 12.

Dum cadet incurva falce reflecta Ceres.

sed hic liber noster nullum habet suffragium. Gebhardus ex suis Palatinis, sed corruptis & vitiosis, ita haec nobis concinnavit:

Terreat ut scarvas falce Priapus aves.

nec eo contentus, Propertium insuper duobus locis depravavit, ut fidem faceret scilicet huic tam bello commento. Miror, hominem antiquarium non vidisse *aves scarvas* ad auguria & auspicia pertinere, atque eadem esse quas *sinistras*. vulgata autem lectioe quid erat simplicius?

23. FELICIS QUONDAM, NUNC PAUPERIS AGR] *ager filix* non est fertilis, ac fructuosus, quod Ach. Staius volebat; sed copiosus, & dives, atque opulentus, atque ideo *pauperi* oppositus, ut bene ostendit Jos. Castalio Dec. 9. Obs. C. 7.

24. FERTIS MUNERA VESTRA LARES] *vestra*, vobis debita, sic libri scripti. editiones primae nostra habent, minus recte. *ferre* autem *munera* Virgilius dixit, L. 5. Aen. v. 248.

*Villorem magna praetoris voce Cloanthum
Declarat viridique aetelvat tempora lauro;
Muneraque in navis ternos optare juvenos,
Vinaque, & argenti magnam das ferre talentum.*

itemque Horatius L. 4. Od. 8.

Nequa

*Neque tu pessima munerum
Feres, divite me scilicet arrium
Quas aut Praxiteles protulit, aut Scopas.
& Naso Amor. L. 3. Eleg. 6. v. 66.
Ne me sperna, precor, tantum, Trojana pro-
page:*

*Mulier a promissis uberiora foret.
Lares, qui sequuntur, sunt rustici, sive agre-
stes. Horum munera ex parte describit T.
Calpurnius Eleg. 2. v. 64.*

*Nos quoque pomiferi Laribus consuevimus horti
Mittere primitias, & fingere liba Priapo:
Rorantesque favos damus, & liquentia mella,
Nec fore grata mihi, quam si caper imbua:
ras.*

& ante illum Tiresias apud Venusinum poë-
tam, non sine acri mortu, L. 2. Sat. 5. v. 12.
dulcia poma,

*Et quoscumque feret cultus tibi sanctus honores,
Ante Lavem gustes venerabilior Lare dives.
ex parte, dixi: erant enim plura. ture h's
Laribus hebat, & mola salta, & horna fruge;
& vitula, & agna, & porca. vitulam
atque agnam hic loci videmus. de porco, de
favis, & libis, infra agitur Eleg. 11. reliqua
memorat Horatius L. 3. Od. 23.*

*Coela supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Philite,
Si ture placaris, & horna
Fruge Lares, avidaque porca: &c.
deinde addit:*

*te nihil astinet
Tentare multa caede bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore Deos fragilique myrto.
Immutis aram si terigii manus,
Non sumtuosa blandior hostia
Mollit averfos Pnates
Farre pio & saliente mica.
accedebant coronae praegrandes velando fo-
co. Festus: Donaticae coronae dictae, quod his
victores in ludis donabantur; quae postea magni-
ficentiae causa institutae sunt super modum apta-
rum capitibus, quali amplitudine sunt cum La-
res ornantur. ut jam nihil dicam de vini li-
batione in mensis secundis. Atque haec omnia
sancte servabant, Kalendis, Idibus, Nonis,
festus dies quum erat, pro sua quisque copia.
quod praecipit Cato lib. de R. R. cap. 143.
Erantque haec caerimoniae inter legitimas
religiones. Cicero L. 2. de Legib. C. 11. quo
loco contra Perfarum magos egerat prn tem-
plis urbanis: Eamdemque rationem luci habent
in agris. Neque ea, quae a maioribus prodita
est cum dominis, tum famulis, posita in fundi*

*villaeque conspectu, religio Larum, repudianda
est. Apud Gruterum VICUS LARUM RU-
RALIUM memoratur in lapide luculento
p. CCLI. column. 3. quem vicum in quarta
decima Urbis regione trans Tiberim ponit
P. Victor. Hos inter Lares praecipui fuisse
videntur Silvanus & Priapus. Horatius Epod.
2. v. 17.*

*Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus agris extulit,
Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpuram,
Qua muneretur te Priape, & te pater
Silvane, tutor finium.*

Atque hujus quidem habitum nos docet Ma-
ro Eclog. 10.

*Venis & agresti capitis Silvane honore,
Florentis serulas & grandia lilia quasans,
ubi serulas cave pro baculo accipias, quod
quidam voluerunt. obstat epitheton florentes.
obstat & eupressus, quem Silvanus portat
apud eundem poëtam L. 1. Geor. v. 20.*

*Et teneram ab radice ferens Silvane eupressum.
Huc faciunt duo insignia antiquitatis monu-
menta apud Jo. Jac. Boissardum: alterum T.
4. p. 134. alterum T. 6. p. 30. in quo SIL-
VANUS LITORALIS dicitur. cujus rei
causa huc non pertinet. Sed proprio ac pecu-
liari honore SILVANUS LARUM vocabatur,
& SILVANUS SANCTUS SACER LA-
RUM, & SILVANUS CUSTOS, itemque
SILVANUS SALUTARIS. quae nomina re-
peries in antiquis Inscriptionibus. Erat au-
tem Silvanus Latinum numen, non aliunde
invectum: quam ob rem majore quoque cu-
ra Latinos agricolae compecti credebatur.
Virgilius L. 8. Aen. v. 600.*

*Silvano fama est veteres sacrasse Pelasgos
Arvorum pecorisque Deo lucumque diemque,
Qui primi sinus aliquando habuere Latinos.
De Priapo, foecunditatis ac foeturae auctore,
nihil nunc attinet multa coarcescere. In
fixo Albae Juliae effosso PANTHEUS vocatur,
Inscr. p. XCV. t. Detestatur Prudentius
L. 1. contra Symmach. v. 111.*

*Hic Deus, & patrio praenobilis Helleponto,
Venis adusque Italos sacris cum turpibus
hortos.
Sinum lactis, & haec votorum liba quodamnis
Accipit, ac ruris servat vineta Sabini,
Turpiter adfixo pulcra quem visere ramo.
Albii nostri mentem non male perplexit No-
bilissimus Janus Douza, hos ille terrae pa-
triae, Comment. in Horat. C. 7.*

- 25 Tunc vitula innumeros lustrabat caeca juvencos:
 Nunc agna exigui est hostia magna soli.
 Agna cadet vobis: quam circum rustica pubes
 Clamet: Io messes, & bona vina date.
 Adsitis, Divi. neu vos de paupere mensa
 30 Dona, nec e puris spernite ficitilibus.

Ficti-

26. NUNC AGNA EXIGUI EST HOSTIA MAGNA SOLI] nostri scripti, & omnis vetus editio, *hostia parva* habent. Sed merito Muretus & Scaliger, ex suis, *magna* praetulerunt; videlicet pro ruficali exiguitate, & tenuitate rerum accisuram. Sic & alii scriptores boni loquuntur. Cicero pro rege Dejotaro C. 8. *Atque antea quidem majores copias alero poterat: nunc exiguas vix teneri potest.* Ovidius L. 6. Faistor. v. 264.

*Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestae,
 Tunc erat intonsi regia magna Numae.*

& L. 1. Trist. Eleg. 9.

*A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem,
 Offensu quo me compulsi ira Dei.*

Itane si contigerit, merita cadet agna Minervae.

Non facit ad nostras hostia major opes.

Livius L. 5. C. 47. de M. Manlio, cui ob defensionem contra Callos Capitolium universi telibras farris & quartarios vini contulerant, *Rem* (inquit) *dictu parvam, ceterum inopia fecerat eam argumentum ingens caritatis; cum se quisque victu suo fraudans, detractum corpori atque usibus necessariis ad honorem unius viri conferret.*

28. IO MESSES, ET BONA VINA DATE] Barthius magis impleturum poeticas aures opinatur, si legatur & *date vina bona*; atque ita & sonum versiculi malle, & consuetudinem poetarum; L. 4. Adv. C. 11. Mihi secus videtur: non quo Barthio plus sapiam, sed quia aurium judicium esse solet liberissimum.

29. ADSITIV DIVI] Deos ad sacras dapes atque epulas solenniter invitabant, eosque non invitatos adesse credebant. Ovidius L. 6. Faistor. v. 306.

Ante focos olim longis considere scammis

*Mos erat; & mensae credere adesse Deos,
 videlicet Deos Penates, & Lares, quorum sedes apud focum.* Virgilius L. 5. Aen. v. 62.

*Bina boum volvis Troja generatis Aesthes
 Dat numero capita in usvis, adhibete Penatis
 Et patrios epulis; & quos colis hospes Aesthes.*

nostr Genium inlicit L. 2. Eleg. 2. v. 5.

Ipse suos Genius adsit visurus honores,

Cui decorent flavas mollia festa comas.

Illius puro destitit tempora narvo:

Atque satur libo sit, manducatque mero.

Venerem Horatius L. 4. Od. 1. v. 9.

Tempesivus in domo

Paullis, purpureis ales odoribus,

Comissabere Maximi,

Si torere jecur quaeris idoneum,

alii Deos magnos alii. Dido apud Maronem L. 1. Aen. v. 731.

Jupiter (hospitiibus nam te dare jura loquuntur)

Hunc laetum Tyrisque dicem Troaeque profectis

Esse velis, nostrosque huius meminisse minores.

Adsit laetitiae Bacchus dator, & bona Juno.

Aeneas L. 3. v. 219.

Huc ubi delati portus intravimus, ecce

Laeta boum passim campis armenta videmus,

Caprigenumque pecus, nullo custode, per herbas.

Inruimus ferro, & divos ipsiisque vocamus

In praedam partemque Jovem. tum litore curvo

*Exstruimusque toros, dapibusque epulamur
 opimis.*

Horum quaedam ante nos liberaverit vir elegantis doctrinae Jo. Passeratius lib. Conjectur. C. 12. aliud autem egit Gebhardi jejunitas.

29. NEC VOS E PAUPERE MENSA] in multis Ach. Statii libris, in omnibus Palatinis, in nostris tribus, in tribus item editionibus antiquis, erat *neu vos. tum & de*, pro *e*, habebat Stratiani, ac bini de nostris: unumque Heinshanius, utrumque recte. *Mensa pauper* est frugalis, dapibus incemti apparta, non sumtuosa; atque ideo Diis acceptior. Papius L. 1. Silv. 4. ipso sine.

qua nunc tibi pariter acerba

Digna sitem? nec si vacuet Alevania vallis,

Aut praesentem niveos Clitvonna novalla tanros,

Sufficiamus, sed saepe Diis hos inter honores

Cesperes; & exiguo placuerunt furra salino,

erant enim exiguo contenti. *Onocira*, sje-

bat Varro in Manio, *oportet bonum civem legibus parere, Deos colere, in patellam dare munus regius.*

30. NEC ET PARVIS SPERNIT FICTILIBUS] omnis scriptura, omnique editio vetus constanter nec et parvis habent. Et sane, non quam parva essent illa vasa referebat, sed quam essent pura. nam, ut noiter pulcre dixit, *casta placent Superis.* de exilitate ur constaret, fatiis erat fictilia vocasse. Hac mente Euclio ille Plautinus, Aulul. Act. 2. Sc. 3. initio:

Ubi tu es, quae deblaserasti jam vicinis omnibus, Meae me jiluae daturus dotem? heus Sisyphyla, te voco:

Ecquid ausis? vascula intus pure propra atque elue.

Filium depondi ego: hodie nuptum huic Megalero dabo.

& Ergastulus ejusdem Captiv. Act. 4. Sc. 2. §. 81.

Vasa tibi pura apparari ad rem divinam cito. itemque Nalo L. 6. Faflor. §. 310.

Venit in hos annos aliquid de more vetusto:

Fert missos Vestae pura pasella cibos.

Reges illi primi, & populus pauper, quum praeter tenent ex argilla suppellectilem aliud haberent nihil, in caerimonis ac religionibus Deorum hac quoque ipsa uti cogebantur. Cicero Paradox. 1. C. 3. *Quaero a vobis, num ullam cogitationem habuisse videntur ii, qui hunc temp. iam praetere fundatam nobis reliquerunt, aut argenti ad avaritiam, aut amonitatum ad delictationem, aut suppellectilis ad delicias, aut epularum ad voluptates?* *Quid a Numa Pompilio, minus gratas Diis immortalibus capedines, ac fictiles urnulas fuisse, quam silitas aliorum pateras arbitramur?* Juvenalis Sat. 6. §. 342.

Et quis tunc hominum contemtor numinis? aut quis

Sympurium videre Nuntiae, nigrumque catinum,

Et Vaticano fragiles de mente pasellas

Ausur erat?

Hinc solens more suo jocum captavit Plautus Captiv. Act. 2. Sc. 2. §. 40.

Quin etiam ut magis noscas: Genio suo ubi quaudo sacraficas,

Ad rem divinam quibus est opus, Samius vasis utitur:

Ne ipse Genius surripiat. proinde aliis ut credas vide.

Crescentibus deinde & publice & privatim

divitiis, crevit simul in inmenfum luxuriam tamen, quod niremur, remansit in sacri memoria ac venerato frugalitatis antiquae adusque ultima tempora expirantis pagani tatis. Varro lib. 4. de L. L. *Capulae a capiendo; quae ansatae, ut prehendi possint, id est capi. Harum figuras in vaseis sacris ligneas & fictiles antiquas etiam nunc videmus.* paria addit de pateris. Cicero L. 3. de Nat. Deor. C. 17. *Quando enim me in hunc locum deluxit oratio, docebo, meliora me didicisse de celeris Diis immortalibus jure pontificio, & majorum more, capedunculis iis, quas Numa nobis reliquit, de quibus in illis aureola oratimcula dicit Laelius, quam rationibus Stoicorum. & L. 6. de Republ. Oratio existit Laelii, quam omnes habemus in manibus, quam sympuria pontificio Diis immortalibus grata sint, Samiaeque, ut is scribit, capedines. Valerius Maximus L. 4. C. 4. in fine: *Exsursum petus animis, securitaeque aspectu debilitatos spiritus pristini temporis memoria recetemus.* Namque per Romuli casam, perque veteris Capisili humiliae tecta, & aeternis Vestae focos; fictilibus etiamnum vaseis consentes juro, nullas divitiis talium virorum paupertati posse praeferi. Haec ille Tiberii imp. temporibus. ad sub Antoninis Apulejus, in Apologia: *Eadem paupertas etiam populo Romano imperium a primordio fundavit. proque eo in hodiernum Diis immortalibus simpula & catino fictili, sacraficas.* Itaque nemini mirum videri debet, si hunc morem publicum in sacris domesticis sequerentur homines paulo religiosiores. tamen spud multos jam tunc in delictuore venisse, non est cur negemus. Doctet hoc Cicero Accus. 4. in Vetr. C. 21. *domus erat ante istum praetorem nulli paulo locupletior, qua in domo haec non essent, etiamsi praeterea nihil esset argenti; patella grandis cum fissillis ac simulacris Deorum; patera, qua mulieres ad res divinas uterentur; turibulum. haec autem omnia antiquo opere & summo artificio facta.* Ibidem C. 22. *apposuit patellam, in qua fissilla erant egergia. iste continuo ut vidit, non dubitavit illud insigne Penatium, hospitalitatisque Deorum, ex hospitium mensa tollere. sed tamen, quod antea de istius abstinentia dixeram, fissillis avulsis reliquum argentum sine ulla avaritia reddidit.* & C. 24. *Menses oculo continuis opus his non desuis, cum vas nullum fieret, nisi aureum. Tum illa, ex patellis & turibulis, quae avelleat, ita seite in aureis poellis illigabat, us ea ad illam rem nata esse diceret. Ecce delicias ab Albiana simplicitate multum diversas.**

Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitque luto.

At vos exiguo pecori furesque, lupique,
Parcite. de magno praeda petenda grege est.

35. Non ego divitias patrum fructusque requiro,
Quos tulit antiquo condita messis avo.

Parva seges satis est: satis est, requiescere tecto
Si licet, & solito membra levare toro.

Quam

31. FICTILIA ANTIQVVS PRIMVM] Naso
L. 8. Metam. v. 664.

*Ponitur hic bicolor sinceræ bacca Minervæ,
Conditaque in liquida corna autumnalia faece,
Intubaque, & radix, & lactis mixta coacti;
Omnia fictilibus. posthæc calatus eadem
Sifilur argilla crater.*

Sed & ipsi reges libenter utebantur, non
tantum homines agrestes. Martialis L. 14.
Epigr. 98.

Aretina nimis ne spernas vasa mœnemus:

Lantus eras Tusci Porfena fictilibus.

de Numa jam vidimus: de Agathocle alii
narrarunt. pro primum, in Wittiano priore
primum est. quod quamvis non displicent, tam-
en homocoteleum probare non possum.

34. DE MAGNO EST PRAEDA PETENDA
GREGE] verbum est abera: a quibusdam Sta-
tianis, & ab uno meo. sed ego non ausim
delere. sæpe noster sic solet, & quidem in
pentemimeri. Tamen valde placet scriptura
unius Heinfsiani, de magno praeda petenda
grege est.

35. FRUCTUSQUE REQUIRO] fruges intel-
ligit: id quod satis declarat messis condita in
proximo. Cicero Agrar. 2. C. 23. itaque hoc
perscriptum in monumentis veteribus reperietis,
ut esset urbi, quæ res eas, quibus ager Cam-
panus coleretur, suppeditare possit: ut esset lo-
cus comportandis condendisque fructibus: ut ara-
tores, cultu agrorum defessis, urbis domiciliis
uterentur: idcirco illa aedificia non esse deleta.
lib. de Senect. C. 19. Sin processeris longius,
non magis delendum est, quam agricolæ do-
lent, præterita verni temporis suavitate, aesti-
tem autumnumque venisse. Ver enim tamquam
adolescens iam significat, ostenditque fructus fu-
turos: reliqua tempora demetendis fructibus &
percipiendis accommodata sunt. Et sic locis in-
numeris Accusationis tertiæ in C. Verrem.
Alibi tamen fruges a fructibus secrevit idem

Tullius: ut L. 2. de Offic. C. 3. Neque enim
valerudinis curatio, neque navigatio, neque
agricultura, neque frugum fructuumque reliquo-
rum perceptio & c. in seruat, sine hominum ope-
ra ulla esse potuisset. Macrobius; meliorum
spoliis onustus, quid fruges & fructus proprie
dicantur, pulere discriminat L. 1. Sat. C. 17.
virtus Solis est, quæ fructibus, effectus ejusdem
est qui frugibus præest. Verbum autem condere
est mere rusticum: itaque decore hic ponitur.
Cicero Accul. 2. in Verr. C. 2. Itaque ad
omnes res Sicilia provincia semper usi sumus,
ut, quicquid ex sese posse esse, id non apud
eos nasci, sed domi nostræ conditum jam puta-
remus. apud eundem Cato in cognominis dia-
logo, C. 7. Age, ut ista divina stultia onis-
tamus, possum nominare ex agro Sabino rusticis
Romanis vicinis, & familiares meos, quibus
absentibus numquam frere ulla in agro majora
opera sunt, non serendis, non percipientis, non
condendis fructibus. Hinc venuste Horatius
transfudit ad disciplinam bene vivendi, L. 1.
Epist. 1. v. 12.

*Quid verum, atque decens, curo, & rigo:
& omnis in hoc sum.*

*Condo, & compono, quæ mox deprimere
possim.*

alibi frumenta condere proprie dixerat.

37. PARVA SEGES SATIS EST] Erat in ex-
cerptis M. Ant. Pocchi, Parva satis mensa est.
ut videatur dicere, exili mensa & toto non
splendido se esse contentum. Sic & alii in
commodis vitæ privatæ & quietæ. Horatius
L. 2. Od. 16.

Vivitar parvo bene, cui paternum

Splendet in mensa tenui salinum.

& apud eundem gurges ille Tigellius, L. 1.
Sat. 3. v. 13.

*Sis mihi mensa tripes, &
Camba salis puri, & toga quæ descendere frigus,
Quantumvis crassa, queat.*

Ovidius

Quam juvat inimites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero detinuisse sinu:

Aut,

Ovidius, de Baucide, l. 8. Metam. §. 660.

mensam succineta tremensque

*Ponit anxi. mensas sed erat pes tertius impar:
Testa parem fecit.*

Ego tamen (ne quid mentiar) illam Pocchi scripturam non habeo pro genuina: nec de mensa poetam loqui arbitror, sed de fruge in annum provisa.

37. SATIS EST REQUIESCERE ICTO] Otiola est lecti vox, quum sequatur toro. Minima mutatione *lecto* reponebat Lucas Fru- terius, probante Passeratio. malebat tamen Nic. Heinſius *ſeſſo*, not. ad Ovid. l. 1. Faſtor. §. 287. Invitus a viro illuſtri diſcedo: ſed mihi Tibullus in mentione ſegetis perſiſtere videtur, & rectum intelligere ſtramineum: qualis fere ſunt villarum modicarium. Varro- nis fruſtillum eſt *ex Menippea πρεῖ φιλανθρω- γίας: Etenim quibus ſeges præbent domum, eſcam, potionem, quid deſideramus?* Servavit Nonius Marcellus in voce *Segetis*. ita & de ſua villa Horatius l. 2. Sat. 6.

*Hoc erat in vetis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & lecto vicinis iugis a juvat ſons,
Et paulum ſilvæ ſuper his foret.*

& quod propius huc facit, Damaspippus Stoicus Horatium increpans Sat. 3. ibid. §. 10.

*Atqui vultus erat multa & præclara mi-
nantis,*

Si vacuum tepido cepiſſet villula lecto.

Varro lib. 7. de l. l. *Non ſolum veſtiti eſſe volumus, ut viſemus frigis, ſed etiam ut vi- deamus veſtiti eſſe homine: non domum habere, ut ſimus in lecto & tuto ſolum, quo neceſſi- tas contriverit: ſed etiam ubi voluptas reſineri poſſit.* Noſter vero ſatis ſibi fore dicit, ſi ha- beat ubi ſit in lecto & in tuto.

38. SOLO MEMBRA LEVARE TORO] Scaliger hoc ſolo intruſit ex ſuis excerptis, addens, *ſolum torum ſibi ſuperſe ait.* Parcamus memoriae vi- ri excellentis. Non tanta fuit noſtri equitis egeſtas. *ſolo* habent omnes omnium libri. nec mirum, ſolito ac ſuo toro gaudere velle eum, cui poſt longas militiae pactiones fixum atque innotum ſedebat, ut ne uſquam niſi in agello ſuo conſeneſceret. Pulcre ſua- viſſimus Catullus, Carm. 28.

O quid ſolatus eſt beatus curis?

*Quum menti onus reponit, ac peregrino
Labore ſeſſi venimus Larem ad noſtrum,*

Deſideratoque adqueſcimus lecto.

*Hoc eſt, quod unum eſt pro laboribus tantis.
& magno malo ſuo doctus, infelix Naſo,
L. 1. 1. triſt. Eleg. 10. §. 37.*

*Non haec in noſtris, ut quondam, ſcribimus
hortis:*

Nec conſueſe memi lectule corpus habes.

L. 3. ejuſdem operis, Eleg. 3. §. 39.

Tam procul igneſtis igitur moriemur in oris,

Et ſient ipſo triſtia ſata loco?

Nec mea conſueſto languſcens corpora lecto?

Depoſitum nec me qui ſicet, ullus eris?

39. QUAM JUVA INIMITES VENTOS AU-
DIRE CUBANTEM] dulce eſt cernere, ut Lu- cretius ait, quibus ipſe malis careas. Hinc ſæpe tempeſtas mala, quem domi continet, invitât ad voluptatem, & hilaritatem. Horatius Epod. 13.

*Herrida tempeſtas coelum contraxit: & inbræas
Nivæſque deducunt Jovem.*

Nunc mare, nunc ſilvæ

Threicio Aquilone ſonant. rapiamus, amici,

Oceanoſonem de die:

Dumque virent genua,

Et decet, obduſta ſolvatur fronte ſeneſcus.

ita hoc carmen cæderunt viri docti, ut ſit tricolon. ſed in optimo libro Græviſimo di- colon eſt: & ſic veteres quoque magiſtri ſciverunt. Ceterum *Quam juvas* malebat Heinſius, quia ſit optantis. At ego in re præſen- ti poetam loqui exiſtimo. ſic Horatius Epod. 2. §. 61.

Has inter epulas, ut juvas paſſas oves

Videre præparatas domum!

Videra ſeſſis vomerem inverſum boves

Collo irabentes languido:

Peſtiſque vernas, diſis examen domus;

Circum renidentes Lares!

40. DOMINAM TENERO CONTINUISSE] Gebhardus in ſexto Palatino, qui ceteris emendatior ſerebatur, *deſinuisse* invenit: quod & Angeli Colotii habent excerpta. Placet; & ſequor. *Detinere*, longius ſolito tenero. P. Lentulus, apud Ciceroſem, l. 12. ad famil. Epist. 15. *Nemnullis etiam ipſi magiſtra- tus veniebant in ſuſpicionem, detinuisse* nos, & demorati eſſe, dum claſſis Dolabellæ corſior ſie- ret de adventu noſtro. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. §. 59.

Detinere te: forteſſe in præſentis alio fueras.

C

ad

Aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Aufser,
Securum fomnos imbre iuvante sequi.

Hoc

ad rem nostram Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 650.

Nec male deliciis adiosam conscia tardis

Detinet; Et longa jungitur ipsa mora.

Papinius L. 3. Silv. 1. v. 42. ad Herculem:

sed quem te Maenalis Auge

Consecratam thyrasis, et multo fratre madentem
Detinuit.

Festive Grotius ille, summum decus Batavici nominis, in mollissima Elegia, qua Hicmis commoda commendavit:

Dicite, Chaldaei, refecti cur vela quadrigis

Tardior hiberno tempore surgat Eos?

Mernnonis illa suam mater complexa maritum

Dulcia productae gaudia noctis amat.

Jam matutini praeripsum frigora coeli

Dum timet, in tepidos et fugis usque sinu.

42. SECURUM SOMNOS IMBRE JUVANTE SEQUI] haec est vetus & vera lectio: quamquam in multis libris igne juvante repetitur. quod qui tam cupide amplectuntur, cogitare debeant *imbrem* & *ignem* crebro confundi in veteri scriptura. apud Valerium Flaccum L. 5. v. 416. vulgo legitur:

densaque sequuntur

Pluies, et madidis vorans et crinibus ignes.

ingens portentum, si ex aqua rorentur ignes. qua ratione permotus felicissimus ille poetarum Latinorum sospitatur Nic. Heinſius *imbres* rectissime & verissime reposuit. illum tu, si me audis, videre debes Not. in Ovid. L. 10. Metam. v. 508. Pariter peccarunt librarii in fragmento Prognosticorum Germanici Caesaris v. 19.

Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes.
vidit Grotius noster, & signo frigidissimo *imbres* suos reddidit, jure merito. sequitur enim continuo.

Hibernaque cadunt pluviae, coneretaque gran-
do.

Est autem hic nostri locus de Sophocle defunctus: quod ostendit nobis Tullius L. 2. ad Attic. Epist. 7. *Nunc, vero cum cogar exire de navis, non abiektis, sed receptis gubernaculis; cupio istorum naufragia ex terra intueri, cupio, ut ait tuus amicus Sophocles,*

ναυ ὄρω εἶργη

Πυρρὰς ἀκρότην φανάδος ἰδυόσιν ὄρωι.

vertunt Latine: *et utique sub tecto confertim habentem auctore pluviam, spectro et quieto ani-*

mo. Hoc unum deerat voluptati, quam ex pluviani Lyciae amoenitate capiebat Mucianus. illam describens Plinius L. 12. C. 1. aperte firmat Albii nostri desiderium. *tam digna (inquit) miraculo, ut Licinius Mucianus ter consul, et nuper provinciae eius legatus, praedandum etiam posteris putaret, epulatum intra eam se cum Anodeviceſimo comite: large ipsa teros praebente fronde, ab omni afflatu securum, optantem imbrum per folia crepitus, laetio-riorem, quam marmorum nitore, picturae varietate, laquearium auro, cubuisse in eadem. Sane vix unquam suavis dormitur, quam densis pluviae guttis regulas tectorum quasi in numerum converberantibus. Etiam in mari hoc accidit, non nimium commoto, ubi ad pluviam accedit fremitus subterlabentium undarum. Expertus loquitur: & mecum facit nobilissimus scriptor Petrus della Valle, Epist. 11. *La notte haxvemo la fortuna molto gagliarda: ma noi, per essera il vascello così grande, e benissimo armeggiato con trè ancora grossissime, non la conoscemmo niente; e solo sentivamo il mormorio grande delle onde, che con lo strepito de i tuoni, e' folgorar de' baleni del cielo, più tosta ne invitava a dormire, che ne desse fastidio.* Sed & lenè cuspis aquae murmur somnum conciliat. Horatius Epod. 2. v. 25.*

Labuntur altis interim ripis aquae:

Queruntur in silvis aves:

Fonstusque lymphis obstreperunt manantibus,

Sonnos quod invitet levis.

Credis & Medicis? Naturam illi hac in parte aculantur, ubi faciendum est somnum citra opem remediorum. Cornelius Celsus L. 3. C. 18. de insania: *Omnibus vero sic affectis somnus et difficilis, et praecipue necessarius est.* *sub hoc enim plerique sanescunt.*

Confert etiam aliquid ad somnum silvanus juxta cadens. Ulus hac arte Antonius Musa, in Maecenatis insomnia illa triennali. Seneca lib. de Provident. C. 3. sed iniquior, ut solet, in virum magnum: *Feliciorem ergo tu Maecenatem putas, cui amoris anxio, et morosae uxoris quotidiana repulsa descendi, somnus per symphoniarum cantum, ex longinquo lenè resonantium, quaeritur? Mero se licet sopiat, et aquarum fragoribus avocet, et mille voluptatibus mentem anxiam fallat: tam vigila-*

b.2

Hoc mihi contingat. sit dives jure, furorem
Qui maris, & tristes ferre potest Hyadas.

45 Quem labor assiduus vicino terreat hoste:

Martia cui somnos classica pulsa fugent.

Jam modo non possum contentus vivere parvo,

Nec semper longae deditus esse viae:

Sed

bit in pluma, quam ille [M. Regulus] in cruce. Exciderat monere, Petrum quoque Victorium imbre hic juvenis legere, quo loco Sophoclis verba restituit apud Ciceronem. certe imbre disertim habent Angeli Colotii excerpta, & duo Vaticani, apud Nic. Heinsum. Sed supra omnes membranas & papyrus movet me Grotii nostri auctoritas, ita haec Albiana experimentis in Hiemis Commodis:

Quam jurat infornem ventos audire gementes,

Tutaque in angusto membra levae toro;

Et dominam fovisse sinu, si nocte suprema

Frigidus hibernas moverit Austro aquas!

44. TRISTES FERRE POTEST PLUVIAS] Illas pluvias cur desgram, & Hyadas malim, fecit perspicacia summi viri Nicolai Heinsum, quem tu videre debes capite Adversariorum primo.

45. QUEM LABOR ASSIDUUS] huc revocavi hos duos versiculos (qui parum apte in ipso hujus Elegiae initio legebantur) hortante Scaligero, & sensu ita postulant.

46. MARTIA CUI SOMNOS CLASSICA PULSA FUGENT] nota pulsa hic poni pro eo quod est inflata. nam classicum caneatur vel tuba vel cornu. Isidorus L. 18. C. 4. *Classica sunt cornua, quae convocandi causa erant facta, & a calando classica dicebantur.* Seneca Oedip. §. 733.

Somnis reflexo classicum cornu,

Lituusque adunca stridulus cantus

Elisit aere.

sed *classicum* a classe derivat Aconius Pedianus in Ciceronis Divination. C. 17. & pro tuba capit. Virgilius L. 7. Aen. §. 637. *Classica jamque sonant.* Servius Maurus: *Esse posuit amphibologiam. nam classicum dicimus & tubam ipsam, & sonum. Classicum autem est flexilis tuba.* Praeclara sunt quae de classico docet Lipsius L. 4. de Militia Romana, dial. 10. Quomodo cani soleret sub pugnae tempus, videre potes apud Dionem Cassium L. 47. in descriptione praelii Philippensis, quo concidit quod reliquum erat libertatis

Romanae. nostrum vero equitem non arbitrator loqui de signo pugnae capellendae, sed de cantu buccinae, ad quem singulae vigiliae nocturnae ordinabantur. Hoc ni sit, cur de fugato somno quiritetur? Silius L. 7. Punic. §. 154.

Haec secum, mediam somni quum buccina noctem

Divuleret, jamque excubias forsibus iniquas

Tertius abrupta vigil iret ad arma quiete.

Propertius L. 4. Eleg. 4.

Et jam quarta carit venturam buccina lucem;

Ipsaque in Oceanum sidera lassa cadunt.

Experiar somnum.

Horatius Epod. 2.

Neque exciatur classico miles truci:

Nec horret iratum mare.

noli turbari, quod classicum hic, sive tubam audis. expedit te Flavius Vegetius L. 3. C. 8. *Quia impossibile videbatur in speculis per totam noctem vigilantes singulos permanere, ideo in quatuor parietes ad clepsidram sunt divisae vigiliae, ut non amplius quam tribus horis nocturnis necesse sit vigilare. A tubicinis omnes vigiliae committuntur: & sanitis horis a cornicine revocantur.* In antiquis Horatii scholiis, quae Jac. Cruquius edidit, EXCITATUR, ad pugnam, legitur, id quod Siliio consulari haerere malo. neque enim pugnabatur quot diebus: sed quot noctibus vigilabatur.

47. JAM, MODO NON POSSUM CONTENTUS VIVERE PARVO] hanc locutionem non intellexit Bernardinus Cyllenius; ideo & ridicule exposuit. quem, dum carpit Lucius Joannes Scoppa, ipse nihilominus saniora adfert. L. 1. Collectan. C. 31. etiam Carolo Sigonio aqua haecit L. 2. Emend. C. 59. nec feliciter processit Caspari Barthio, novum nescio quem sensum quaerenti, L. 4. Adv. C. 11. primus Joannes Brodaeus vidit desisse alteram negationem; ut sit, non possum vivere non contentus, L. 8. Miscell. C. 14. quomodo & Simео Bofius accepit Animadvers. in Cicet.

Sed Canis aëctivos ortus vitare sub umbra
50 . Arboris, ad rivos practereuntis aquae.

O

L. 14. ad Attic. Epist. 5. recte sine. & sic locutos esse optimos quosque scriptores prolatis exemplis praecclare docuerunt P. Manutius Comment. in L. 1. Cicero. ad famil. Epist. 9. & M. Antonius Muretus L. 10. Var. Lect. C. 7. nec improbabat Scaliger; sed tamen excerptorum suorum scripturam, Quippe ego jam possum, ut certiores, praescribebat. At illa excerpta tanti esse non debent, ut propterea eleveur fides omnium aliorum codicum scriptorum, quotquot in hunc diem innotuerunt. & pro ratione nobis esse debet recte loquentium consuetudo, quamvis ejus consuetudinis certa ratio reddi non queat. Vocula parvo ponitur substantive, ut loquuntur magistri, pro re non lautissima. Cicero L. 12. ad Attic. Epist. 19. Equidem jam nihil ego vestigalibus, & parvo contentus esse possum. Lucretius L. 5. v. 1121.

Quod si quis vera vitam ratione gubernet:
Devitiae grandes homini sunt, vivere parce
Aequo animo. neque enim est unquam paen-
nuria parvi.

Horatius L. 2. Od. 16. v. 13.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec levis somno timor, aut Capido
Sordidus aufert.

divinus Maro L. 1. Geor. v. 472.

Illic salus ac lustra ferarum,
Et patiens operum, exiguoque assuetus juvenis,
Sacra Deum, sanctique patres: extrema per illos
Justitia excedens terris vestigia fecit.

Claudianus L. 1. in Rufin. v. 200.

Semper inops, quicumque cupit. contentus ho-
nesto

Fabricius parvo spernebat munera regum:
Sulabatque gravi consul Serranus aratro:
Et casa pugnaces Curios angusta tegebat.
Haec mihi paupertas opulentior, haec mihi tecta
Culminibus majora tui.

vides lineas a magno magistro ductas L. 6.
Aen. sub finem:

Quis te, magne Cae, tacitum, aut te, Cossae,
relinquat?
Quis Gracchi genus, aut gemines duo fulmina
belli.

Scipiadæ cladem Libyæ, parvoque potentem
Fabricium: vel te sulco, Serram, serentem?
Fortes hi & sapientes viri, neque fortunæ

icibus temere expositi. recte Horatius L. 2.
Sat. 2. v. 107.

utere

Ad casus dubios flet sibi certius? hic, qui
Pluribus adjuerit mentem, corpusque superbum:
An, qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, aptavit idonea bello?

Juvit morari in tenui negotio; in quo ta-
men ipso meditatio est non tenuis sapientiae.

50. AD RIVOS PRACTEREUNTIS AQUAE]
Venuste pingit vitæ rusticæ tranquillam se-
curitatem, quam hominibus secundum na-
turam viventibus præstat animi innocentia.
Neque enim facile inpurus quivis solitudini
se committat, sub arborum umbra somnu-
lum capturus in molli gramine. Haeret in-
tus sempiterna scelerum comes mala con-
scientia.

Non Siculae dapes

Dulcem elaborabimus saporem:

Non avium, cibariaeque cantus

Somnum reducant. Somnus agrestium

Lenis virorum non humiles comas

Fassidit, umbrosamque ripam,

Non zephyris agitata Tempe.

ut praecclare Horatius noster, ille optimus,
ille certissimus vitæ magister, L. 3. Od. 1.
Hanc sibi nunc vivendi rationem sequendam
Tibullus proponit, acquissimo animo relin-
quens beatas sumum, & opes, strepitumque
Romæ. qua quidem vita nihil convenientius
sapientiae studiosis, & Musarum sacerdoti-
bus, bonæque mentis candidatis. Testes
sunt, quotquot olim existerunt bene de te-
bus humanis meriti mortales. Testis omnium
mortalium, post sacros scriptores, sapien-
tissimus Virgilius, L. 2. Geor. v. 485.

Rura mihi, & rigui placeant in vallibus amnes,
Flumina amem siveunque inglorius. o, ubi
campi,

Spercheosque, & virginibus bacchata Lacaonia
Tarygeta? o, qui me gelidis in vallibus Haemi
Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra?

urbanissimus Flaccus; ecce, quam libenter
rusticatur, in agello modico omnium deli-
cium oblitus, L. 1. Epist. 14. v. 32.

Quem tenues decuere togas, nidiisque capilli:
Quem scis immanem Cynaræ placuisse rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
Coma brevis juvat, & prepe rivum somnum
in herba.

quam

O quantum est auri potius, percreatque zmaragdi,
 Quam fleat ob nostras ulla puella vias.
 Te bellare decet terra, Messala, marique,
 Ut domus hostiles praeferat exuvias.

55 Me

quam invitus patitur diem sibi in urbanis
 aliorum negotiis perire, L. 2. Sat. 6. §. 59.

*Perditur haec inter misero lux, non sine votis.
 O rui, quando ego te adspiciam? quandoque
 licetis*

*Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus
 horis*

Ducere sollicitas iuvennda ebriata vitae?

O quando faba Pythagorae cognata, simulque

Unctis satis pinguis ponentur olivaeus lardo?

Ipse C. Maecenas, Horatio suo hac in parte
 minus beatus, hortis suis intra muros delectabatur,
 inque eorum umbraculis magnae urbis curam deponebat.
 Poeta vetus, quem ego ut Pedonem fuisse Albinovanum credam,
 nondum adduci possum, quamquam cum plus
 semel hoc nomine citaverim, secutus vulgi opinionem;
 is igitur vetus poeta, in epicædio Maecenatis,
 sic tetigit:

Majus erat potuisse sames, nec velle triumphos.

Major res, magnis abstinuisse, fuit.

Maluit umbras quercum, Nymphasque canentes,

Paucasq; pomos jugera certa soli.

Pieridas, Phœbumque colens in mollibus hortis,

Sederat argutas garrulas inter aves.

quem locum poeta non tam vetus cultio-
 rem, ni fallor, atque inlustriorem reddidit.
 is est Franciscus Marius Mollâ, in illa sua
 cygnea cantione:

Et dulci referat Musarum ut captus amore

Sustinui patriae linguere tecta puer.

Mollibus atque elim visam dum dezimus hortis,

Regales potui deseruisse domos.

Utque sub umbras querqus, platanique vi-

rentis

Maluerim densa delituisse coma,

Quam Tyria pictum chlainydis, auroque in-

tertextum

Captatus vulgi plausibus urbi vehi.

51. O QUANTUM EST AURI PEREAT, POTIUSQUE ZMARAGDI] Concinnior erat ordo in libro Ach. Stacii,

O quantum est auri potius, percreatque zmaragdi,
 atque ita divinaverat Joannes Livinejus, homo non jaccens aure. subest & ratio Tibullo nostro familiaris: amas enim fere voculam

encliticam que cum verbis jungere, atque collocare. Sed quod Achilles pereant repou-
 nendum censet, mihi quidem non probatur, propter enallagen numeri. Ceterum zmaragdi scribendum est: quo modo scripsit cæsius Latium, & nunc quoque legitur in veteribus monumentis. Vide, si operæ est, quae notavimus ad Propert. L. 2. Eleg. 13. §. 43. Ingens erat hujus gemmae precium. Lucretius L. 4. §. 1122.

Scilicet & grandes viridis cum luce zmaragdi
 Auro includuntur, teriturque Thalassina vestis,
 etiam in coelo suis illis constabat honos, si quid credimus poetis. Ovidius L. 2. Metam. §. 24.

Protinus ad patrios sua fert vestigia vulvus:

Consistitque procul, neque enim propiora se-
rebat

Lumina. Purpurea velatus veste sedebat

In folio Phoebus claris lucente zmaragdi.

non poenitebit Plinium consuluisse L. 37. C. 5.

54. UT DOMUS HOSTILES PRAEFERAT EXUVIAS] Mos Romanus, quem ex ultima antiquitate deducit Maro L. 7. Aen. §. 183.

Multaque praeterea sacris in possibus arma,

Capsivi pendens curru, curvacque securis,

Et cristae capitum, & portarum ingentia clau-
sura,

Spiculaque, clipeique, ereptaque rostra carinis.

Exauxit solenni illa sua grandiloquentia Pa-
 pinius, in descriptione templi Martis, L. 7. Theb. §. 53.

bellorum solus in aris

Sanguis, & incensis qui raptus ab urbis ignis.

Terrarum exuvias circum, & fastigia templi

Captæ insignibant gentes, caelataque ferro

Fragmina portarum, bellatricesque carinas,

Et vacui curvus, protritaque curribus ora.

Paene etiam gemitus.

Humanum profatur Umber meus L. 3. Eleg. 7. §. 23.

Quam tibi Romano dominus in honore securis,

Et licet medio ponere jura foro:

Vil tibi Medorum pugnaces ire per hostes,

Atque onerare tuam fixa per arma domum:

Recte dixit onerare, quod ex Virgillii verbis

C 3

jam

55 Me retinent vinctum formosae vincla puellae:
Et sedeo duras janitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
Dum modo sim, quaeſo ſignis, inſerſque vocer.

Ipſe

jam eſt oſtenſum. Haec autem ſpolia, atque haec exuvias, publica egrégiae virtutis monumenta, ſi aedes venderentur, fas non erat reſtere emptori. Plinius L. 35. C. 2. *Aliae ſortis & circa limina domitarum gentium imagines erant, affixis hoſtium ſpoliis, quae nec emtori reſtere liceret: triumphabantque etiam dominus inſtatui ipſae domus: & erat haec ſimulatio ingens, exprobrantibus teſtis quaſidie, imbellem dominum intrare in alienum triumphum.* Id quod accidit M. Antonio, quem inſaſiſet in domum Cn. Pompeji in Carinis. Atque hoc diu tenuiſſe, teſtis eſt Suetonius Ner. C. 38. ubi incendium urbis deſcribitur: *Tunc, praeter immenſum numerum inſularum, domus priſtorum ducum arſerunt, hoſtilibus adhuc ſpoliis aſternatae, Doorumque aedes ab reſignis, ac deinde Punicis ac Gallicis belli votae dedicataeque: & quidam viſendum atque memorabile ex antiquitate ducuntur.* Plura huc pertinebant, viris doctis hic illic notata. Tu praeter alios vide Deſid. Heraldum L. 1. Diſgreſſ. ad Tertullian. C. 13. Jo. Lud. de la Cerda in Virgil. L. 7. Aen. v. 183. & Nicol. Abramum in Cic. Philipp. 2. C. 28.

55. ME RETINENT VINCTUM FORMOSAE VINCLA PUELLAE] noſter inſtra Eleg. 10. v. 79. *Tunc ſtebis, quam me vinctum puer alter habebis.*

& Sulpicia, L. 4. Carm. 5. v. 14. *Nec tu ſis injuſta, Venus, vel ſervias aequae Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leova. verbum vinctus pari ſignificat ad amorem tranſiit Ovidius Epilt. Acont. v. 86.*

Sed neque compediſſis, nec me compede caſenis: Servaver ſermo vinctus amore tui.

& L. 4. Faſt. v. 214. *Phryx puer in ſilvis facie ſpectabilis alius Turriteram caſto vinctis amore Deam.* itemque Maro L. 8. Aen. v. 394. *Tum pater aeterno ſatur devinctus amore.*

& Catullus Carm. 58. v. 33. *Ac domum dominam voca, Conjugia cupidam novi Mentem amore revinctis.* Paulo aliter Lucretius L. 1. v. 35. *Venetem adſatus,*

belli fera moenera Mavors Armipotens regis: in gremium qui ſaepo tuum ſe Rejicit, aeterno devinctus volvere amoris.

57. NON EGO LAUDARI CUPIO] Omnes Achillis Statii codices curo habebant magno conſenſu: id quod nos quoque in quibus ſcriptis invenimus, inque illis primitus culis, & in excerptis Pocchi, ac Perreji, & Lipſii: in ſeptem ſcriptis Nic. Heinfius. Sane haud idem eſſe non cupere, & non curare, liquet ex utriuſque verbi germana ſignificatione. Eſt enim non cupere, carere aequo animo iis rebus, quas non habes: non curare vero valet continere, atque pro nihilo ducere, nec pili facere. Ptoris exemplum eſt apud D. Aufonium Idyll. 2. v. 24.

Felicem ſervi, non qui, quod vellet, haberet: Sed qui per ſatum non data non cuperet.

alteram exponit Cicero L. 1. ad famil. Epilt. 9. ubi de Q. Metello L. F. quem poſt reditum fracto animo fuiſſe & demifſo inimici ſui dictabant: *Eff vero probantium, qui ſumma voluntate ceſſerit, & egregia animi alacritate aſuerit, neque ſane redire curavit, eum ob id ipſum fractum fuiſſe, quod, quale ſit, dicet tibi Naſo L. 1. Pontic. Epilt. 3. v. 63.*

Et grave magnanimiti robur mirare Ruſtili, Non uſi reditus conditione dati. vides neglexiſſe, atque etiam ſpreviſſe hoſtiae beneficium. Sed ad rem. Horatius L. 2. Epilt. 2. v. 182.

Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas, Argentum, veſtes Gaetulo murice tinſtas, Sunt qui non habent: eſt qui non curat habere. Perſius Sat. 3. v. 78.

quod ſuis eſt, ſapio mihi: non ego curo Eſſe quod Arceſilas, aenimmoſique Solones. Habebim nunc veram ſcripturam, inſtituta iſta non paulo meliorem. Superſt, aliquid ut dicamus de verbo laudari, quod perpetram trahitur ad laudationes funebres, quae mortuis apud rogum vel pro toſtris fieri ſolerent. Falſum hoc totum eſt, atque inane. Ait poeta, nolle ſe cum Meſſala ire militatum, dummodo Deliam ſuam fovere poſſit: quod ſi contingat, nihil ſe facere quantum eſt

est laudationum castrensiū, atque adeo nec
segnitiei atque inertiae notam defigere. Vi-
delicet

*Tuinus est jacuisse toro, tenuisse puellam,
Thorencium digitis increpuisse hyam:
Quam matris clypeos, & acutae cuspidis
hastam,*

Et galeam pressa sustinuisse coma.

Erant haec laudationes aere incentiveum egre-
giae virtutis, non minus quam ipsa praedicta.
Stare cum imperatore pro tribunali, ab eo
collaudari verbis honorificis, praemiis dona-
ri palam, insperantem toto exercitu, majus
erat quiddam, quam nos hodie vel cogita-
tione adsequi possumus. Mos autem ipse Ro-
manae originis; & ut par est credere, cum
ipsa urbe natus. certe pro novo non est ha-
bitus in Tarquinio Prisco. Maetobius L. 1.
Saturn. C. 6. Tarquinus Demarati exsulis Co-
rinthii filius Priscus, quem quidam Lucumo-
nem vocitatum ferunt, rex tertius ab Hostilio,
quintus a Romulo, de Sabinis egit triumphum,
quo bello filium suum annos quatuordecim na-
tum, quod hostem manu percusserat, & pro
concione laudavit, & bulla aurea praetextaque
donavit. Haec in adolescentulo regio. exinde
& manipulares suos, qui fortiter fecissent,
hoc honore maetantur, ut quisque fuit ma-
xime comis se beneficium impetator. de T.
Quintio Livius L. 2. C. 60. Huic tantae con-
cordiae ducis exercitusque non ausi offerre se
Aequi; vagari populandum hostem per agros
passi. Nec ulla ante bello latus inde actae praedae,
ea omnis militi data est. Addebantur &
laudes, quibus haud minus quam praemio gau-
dent militum animi. Satis notabile est, quod
de M. Manlio refert idem ille egregius scrip-
tor L. 5. C. 47. post defensionem noctu Capi-
tolium: *Luce orta, vocatis classico ad concilium
militibus, ad tribunos, quum & recte & per-
peram facto praemium deberetur; Manlius pri-
mam ob virtutem laudatus donatusque, non ab
tribunis solum militum, sed consensu etiam mi-
litari: cui universi felicitas sarris, & quarta-
rios vini, ad aures ejus, quae in aere erant,
contulerunt.* & hic Manlius triennio ante consul
fuerat. de T. Manlio L. F. ex eadem fami-
lia, qui singulari certamine ingentis staturae
Gallum solide ferocientem deiecerat,
torquenque ejus respersum errore collo circum-
dederat suo, haec sis vide L. 7. C. 10. *Romani
alacres ab statione obviam militi suo
progreffi, laudantes graulantesque ad dicatorem
[T. Quintium Pennum] perducunt. Inter
carminum prope moenum incondita quaedam mi-*

*litariter joculantes, Torquati cognomen audium;
celebratum deinde posteris etiam, familiaeque
honori fuit. Dicitur coronam auream addidit
donum, mirisque pro concione eam pugnam lau-
dibus tulit. Sallustius Jugurth. C. 8. Sed post-
quam, Numantia deleta, P. Scipio dimittere
auxilia, & ipse reverti domum decrevit; do-
natum, atque laudatum magnifice Jugurtham
in praetorium adduxit. Ritu describit A. Hir-
tius lib. de bello Afric. C. 86. ubi C. Caesar
ab oppido Thapso recedens, Postere die, di-
vina re facta, concione advocata, in conspectu
oppidanorum milites collaudat: totumque exer-
citus veteranorum donavit. praemia fortissimo
cuique, ac bene merenti, pro suggestu tribuit.
Etiam triumphantes in more positum habebat.
Ovidius L. 2. Pontic. Epist. 1. ubi de
triumpho Tiberii Neronis:*

Atque ita victorem, cum magno vocis honore,

Bellica laudatis dona dedisse viris;

Claraque sumatorum pietas insensia vestes,

Tura prius sanctis imposuisse focis.

Justitiamque sui caste placasse Parentis,

Illo quae templum petere semper habet.

Necque vero ob virtutem solum laudabantur:
sed & propter operam in caestrensi opere in-
pigre navatam. Caesar L. 5. de bello Gallico
C. 2. *Circuivit omnibus hibernis, singulari mi-
litiū studio, in summa verum omnium inopia,
circiter sexcentas ejus generis, cujus supra de-
monstravimus, & longas virginis octo invenit
construatas, neque multum abesse quin paucis
diebus deduci possent. Collaudatis militibus, at-
que iis qui negotio praesuerant, quid fieri vellet,
ostendit. Hinc factum, nostri Albii verbis,*

Laudis ut assiduo vigeat certamine miles.

L. Lucullus, super laudes & dona militaria,
bonam quandoque pecuniam summam adji-
ciebat, uti videre est apud Horatium. L. 2.
Epist. 1. haud longe ab initio. fecit & C.
Caesar, ut scribit auctor Commentarii de
bello Hispaniensi, C. 26. Sed totum hunc
morem collaudandi & donandi luulentissime
descripsit Polybius L. 6. C. 37. *Cujus
viri exactissima diligentia facit, ut putem
Graecis fuisse ignotum. Quocirca videndum,
si sitis ex vero Macedoni Alexandro adscripserit
Curtius L. 9. C. 1. Alexander tam memo-
rabili victoria laetus, qua sibi Orientis fines
apertos esse censebat, Soli victimis caesis, mili-
tes quoque, quo promtoribus animis reliqua belli
munia obirent, pro concione laudatos docuit,
quidquid Indis virum fuisset, illa dimicatione
prostratum.*

57. MEA DELIA] ita dictam hanc mulie-
rem.

Ipse boves, modo sim tecum mea Delia, possim
 60 Jungere, & in solo pascere monte pecus.
 Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
 Mollis in inculta sit mihi fœnus humo.

Quid

rem a verbo *δραβῶν*, h. e. apparere, quasi quæ præter reliquas Romanas adolescentulas propter pulcritudinem & corporis excellentiam eminuerit, narrat nobis Bernardinus Cyllenius, cui credit, qui vult. Vero nomine *Planiam* fuisse nominatam, auctor est Apulejus in *Apologia*, pulcherrimo libello, hæc verbis: *Hic illud etiam reprehendi animadvertijſi, quod cum aliis nominibus pueri vocentur, ego eos Charinum & Critiam appellitarim. Eandem igitur opera aduſent C. Catullum, quod Lesbiam pro Clodia nominatis: & Tividam ſimiliter, quod quæ Metella erat, Perillam ſcripſerit: & Propertium, qui Cynthia dicit, Hoſtiam diſſimulet: & Tibullum, quod ei ſit Plana in animo, Delia in verſu, &c. quæ verba imitatione vcnuſtiſſima expreſſit Angelus Politianus, vir ſupra ſæculum ſuum eruditus, in illa ſilva admirabili, cui titulum fecit Nutricia, v. 538.*

*Et qui Smyrnaei poterat contendere plectris
 Valgius, ut teſti memorat pia Muſa Tibulli.
 Muſa ſibi primos quæ jura adſciſcat honores
 Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
 Soluat, & ambigam ſacias certamine palmam.
 Plana materiam teneri dat, & Hoſtia cantus
 Nomine ſuppoſita.*

Catullum, Tividam, plureſque alios Madaurensi philoſopho memoratos, ibidem reperies. Ceterum *Plania*, in loco Apuleji, criticis ſuſpecta eſt; & ſubpoſitam putant. Caſaubonus *Flavia* malebat, quamquam timide: quod & Colvio placuit, aut *Planca*. in Fulvii Urſini codice *Planix* legebatur, teſte Scipione Gentile. ſolus Jo. Pricæus nihil mutavit, eo quod *Planis* in lapidibus viſatur. Ita eſt: Apud Gruterum SEX. PLANIVS HERMES reperitur in lapide prægrandi, itemque SEX. PLANIVS HYACINTHVS, p. CCXLI, columna quarta. ibidem in tumulo Maturæ,

1 AVFIDIVS. GENITOR. GENVIT. ME. PLANIA.
 MATER.

p. DCCLXVI. 7. denique M. PLANIVS legi-
 tur p. DCCCXX. 18. Eſto igitur *Planis* no-

men Romanum: ſed ſic, ut *Delia* datum fuerit vel a domina, vel a patrono. Erat enim libertinae conditionis. id quod perſpicuum fiet ex locis compluſculis ipſius noſtri poetæ.

59. MEA SIM TECUM MODO DELIA] pro ſim, legitur in ſex libris inque editione prima ſi. minus recte. ſed concinnior eſt verborum collocatio in uno Statiano, modo ſim tecum mea Delia. dulcis & blanda iteratio vicinæ in proximo compellentionis, Non ego laudari curo, mea Delia, &c.

60. IN SOLO PASCERE MONTE PECUS] ſic recte ſcripſerunt cum Scaligero Muretus, Paſſeratius, Gebhardus, in libris & primis editionibus, hic in ſolito legitur diſtinctum, (id quod Achilli temere placuit) illic in ſolito junctâ voce. *Solus mons*, deſertus, ſolitarius. Virgilius L. 11. Aen. v. 569. de Metabo, Camillæ patre:

*Non illum teſtis ullæ, non moenibus urbes
 Accipere, neque ipſe manus ſeritate dediſſet:
 Paſtorum & ſolis exegit moenibus ævum.*

Propertius L. 2. Eleg. 15. v. 7.

Sola eris, & ſolos ſpectabis, Cynthia, montes.
 tum paullo poſt:

Sic me nec ſolæ poterunt avertere ſilvæ.

Sulpicia intra L. 4. Carm. 13. v. 12.

*Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
 Lumen, & in ſolis tu mihi turba lotis.*

idem mendum in Valerio Flacco hæc olim, nunc elutum ab Nic. Heinfio, L. 5. v. 376.

*Regina, attonito quamquam pavore ſilentem
 Exanimet, mirata tamen, paullumque reductis
 Paſſibus in ſolo ſupinus ducet.*

antea in ſolito legebatur, ſenſu vel nullo, vel pravo. ſed tu Flaccum ipſum ſis inſpicere.

61. MOLLIS ET INCULTA SIT M. S. H.] ita nos in quinque libris invenimus; & in ſuis omnibus Gebhardus. In aliis, Mureti puta ac Paſſeratii, erat *Mollis & in nuda*, unde Douza filius taciebat in *dura*; ut opponantur hæc, *mollis fœnus*, *dura humus*. non male, ſi vetus ſcriptura addiceret. Princeps editio, & illa quæ Regii Lepidii prodiit, diſjunctis vocibus *Mollis & in culta* habent. Sic divina- verat Gruterus L. 1. Suſpic. C. 15. ut *culta hu.*

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, quum fletu nox vigilanda venit?

- 65 Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere;
Maluerit praedas stultus, & arma sequi.

Ille

humus sit humus trita, & calcata pedibus, qua facit assiluo tramite vulgus iter, ut meus inquit Umber. sed hujus inventi viro praeclearo gratiam fecimus, propter alia majora in rem literariam beneficia. Omnium optime, nisi me aures fallunt, codices Statiani, *Aloisii in inculta*, quod & Heinsius in secundo Vaticano invenit, & in bini, quoque Anglicanis. Et sic Jovianum Pontanum legisse scimus ex Antouii Perreji excerptis. patissime Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 524.

Clausa tibi fueris promissa janua nocte:

Perfer in immunda ponere corpus humo.

vide quae de hîc vocum geminationibus supra notavimus ad v. 3. Geminabantur autem in simili compositione vel praecipue praepositiones, quae de re aliquid monuimus ad Propert. L. 1. Eleg. 3. v. 36. sed praere ad frugaliter, mille talia diligens veterum lector facile observaverit.

64. QUUM FLETU NOX VIGILANDA VENIT]

Servius in L. 1. Geor. v. 29. *An deus immensis venias maris] id est, an pro Neptuno soli te velit. & immensi maris, cuius mensura non potest comprehendit. Venias autem aliquanti pro sis accipiunt, ac si Graece diceret νεα, sive νεαγγελια. Ire veteres pro esse dicebant. Verum loquor:] & sic passim poetae usurparunt. Cererum haec in nonnullis libris, & in principe Veneta, aliter distinguuntur; & sic quidem, ut alium quoque sensum efficiant; hoc modo,*

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo

Prodest? cum fletu nox vigilanda venit.

quasi tu dicas, Nox adest, non illa quidem suavi sopore transmittenda, sed cum vigiliae cumque fletu & lacrimis exanclanda. Hoc peperit confusio adverbii *quum*, & cum praepositionis: quae & hodie iisdem literis exarari solent, non sine crebra legentium haesitatione.

65. STRAGULA PICTA] vide sis Marcelli Donati Dilucidationes Livianas; Matr. Raderum in L. 2. Martial. Epigr. 14. & Salma-

sum Not. in Fl. Vopiscum p. 398. Ceterum *ducere soporem* est, somnum conciliare. quam locutionem commode inlustravit J. Fr. Gronovius L. 2. Observ. C. 1:

67. FERREUS ILLE FUAT] Scalliger huc intrusit ferreum illud *font*, omnibus libris inventis. idco autem intrusit, quod hos sex versus continuos contenderet per hypothesein, sive, ut in scholis loquuntur, potentialiter esse positos. At tam distincta & personae, & rei, & locorum descriptio, qui potuit per hypothesein designari? Vides hic hominem, nupter Deliae amatorem, ambitione atque avaritia ductum, relicta domina, excrevit Romano praefuisse, in Cilicia rem feliciter egisse, praedas magnas fecisse, oppida manu cepisse, atque agrum hostilem late tenuisse. Hunc ego hominem fuisse arbitror C. Sossium C. F. T. N. qui C. Sossius initio belli civilis praetor fuit, ut videre licet apud Ciceronem L. 8. ad Attic. Epist. 6. & L. 9. Epist. 1. deinde a M. Antonio Syriae & Ciliciae praefectus, Aradios oppugnatione sumctus & morbis confectus subegit: Antigonum regem, qui praefidium Romanum, quod apud se erat, occiderat, praedio victum Hierosolymis (quo confugerat) vi expugnavit. Judaeos avarissime ac crudelissime vexavit, regno Herodi Aesalonitae concessio. Antigonum cruci adligatum (quo supplicio nullus unquam rex a Romanis erat affectus) flagris caecidit, ac demum securi percussit. auctores Dio Cassius L. 49. L. 51. Josephus L. 14. Ant. Jud. C. 25. 26. L. 15. C. 1. & L. 1. de bello Jud. C. 13. qui ismum Josephus caedem Antigoni non C. Sossio, sed M. Antonio inputat. inculderunt autem res illae in A. V. dccxv. Appio Claudio Pulcro, C. Norbano Flacco Coll. inque annum proxime sequentem, M. Agrippa, L. Caninio Gallo Coll. quo tempore Tibullus noster annum agebat ferme sextum supra viciesimum, Romam reversus C. Sossius A. V. dccxix. triumphum obtinuit. quem triumphum exprimit num-

D

rus

- Ille licet Cilicum vincetas agat ante catervas,
 70 Ponat & in capto Martia castra solo:
 Totus & argento contextus, totus & auro
 Infideat celeri conspiciendus equo.
 Te spectem, suprema mihi quum venerit hora:
 Te teneam moriens deficiente manu.
- 75 Flebis & arsuero positum me, Delia, lecto,
 Tristibus & lacrimis oscula mixta dabis.
 Flebis. non tua sunt duro praecordia ferro
 Vinceta, nec in tenero stat tibi corde filex.

Illo

mus argenteus; Pighio nostro descriptus, cum Romae capite, & quadriga triumphali, in qua togatus cum scepro; adjunctaeque literae, C. SOSTIUS. C. F. Equidem nihil ego hic mihi adcredi postulo, si quisquam vel certiora protulerit, vel saltem probabiliora. nam de oratione Messalae quae effudit Gebhardus ad Eleg. 7. v. 7. haud dicam dolo, perfoliae sunt nugae.

67. POSSIT] scripti, & antiquitas cusi, posset. quod verum esse liquet ex iis, quae modo diximus.

71. ARGENTO CONTEXTUS TOTUS ET AURO] paludamentum designat, auro & argento densum. Valerius Flaccus L. 6. v. 525.

horrentia cuius

Difcolor arma super, squalentesque aere lacertos,

Barbarica chlamys ardet acu.

Ach. Statius in veteri libro *concellus* invenerat. & sic loquitur auctor Commentarii de bello Hispaniensi, C. 26. Hoc die A. Baebius, & C. Flavius, & A. Trebellius, equites Romani Astenses, argento prope caeli equites ad Caesarem transfugerunt.

74. TE TENEAM MORIENS DEFICIENTE MANU] expressit Naso in epicedio nostri poetae, ubi Nemesis ad haec Deliam,

Quid, ait, tibi sunt mea damna doleri?

Me tenuit moriens deficiente manu.

Clyte apud Valerium Flaccum L. 3. v. 326.

*Ast ego non media te saltem, Cyzice, vidi
 Tendentem mihi morte manus; aut ulla momentis*

Verba tuli.

& maritus ille apud Jacobum Wallium, poetam omnium Jesuitarum longe cultissimum, L. 1. Eleg. 6.

Dilecti Manes, & adhuc pars altera nostri,

Occurrens animo nocte dieque meo:

*Si me, dum poteras aliquid moribunda tenere,
 Gaulebatur gelida posse tenere manu.*

Cetera tutemet videbis: sunt enim tanti, ambitiosus, ut solet, Papinius L. 5. Silv. 1. v. 170.

Jamque cadunt vultus, oculisque novissimus error,

Obtusaeque aures, nisi cum vox sola maritis

Noscitur. illum unum metua de morte reversa

Mens videt: illum aegris circumdat fortiter ulnis

Immotas obversa genas, nec sole supremo

Lumina, sed dulci mavult satiare marito.

ad priorem hujus membri vericulum,

Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,

elegantior adlulit eximius ille etiam inter primos Jacobus Sannazarius L. 1. Eleg. 3. v. 15.

At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,

Lumina formosa cedere nostra manu:

Tunc, mihi cum caros vultus spectare liceret,

Atque anima tecum jam fugiente loqui;

Ipsa meos tumulo manes lanata vocares,

Inque tuo legeres ossa minuta fusa.

75. FLEBIS ET ARSUERO] vide sis Joannem Kirchmannum L. 1. egregii operis de Funer. Roman. C. 5. & L. 3. C. 2.

77. NON TUA SUNT DURO PRAECORDIA FERRO VINCETA] in libris quibusdam est *Juncta*. sed in vocibus similibus vix est discernere quid sit verum, nisi sensum verborum adcurate perpendas. Sic enim utrumque fere scribebant illi posteriores, *juncta*; ut non nimis sit proclive dignoscere *juncta* ne sit, an vero *vinceta*, si vocula stet sola. Ego hic *vinceta* aualo, potius quam *juncta*. sic Ca-

to

Illo non juvenis poterit de funere quisquam
 80 Lumina, non virgo sicca referre domum.
 Tu manes ne laede meos: sed parce solutis
 Crinibus, & teneris, Delia, parce genis.

Interca

to *dolia vincitra plumbo* dixit lib. de R. R. cap. 39. Lucretius L. 3. §. 417.

Hoc anima atque animus vinciti sunt foedere semper.

hic quoque *vinciti* olim legebatur. Cicero L. 7. ad Artic. Epist. 18. *Caesarem quidem, L. Caesare cum mandatis de pace misso, tamen ajunt accerrime dilectum habere, loca occupare, vincitra praesidiis.* Obiter dicam, non placere mihi istae *vincitra*, quod Malaspina, & nuper Gracvius noster malebant. dicit Tullius, ni fallor, Caesarem stationes suas ita disposuisset, ut loca occupata iis inter se quasi devincerentur atque connecterentur, neque aditus esset ullus, qui irumpere possent Pompejani. Sed ad rem. *aurora laertans vincitra* dixit noster Albius hoc ipso libro, Eleg. 10. §. 69. Horatius L. 4. Od. 1. §. 31.

*Nec cortice jurat mero,
 Nec vincitra novis tempora floribus.*

Propertius L. 3. Eleg. 3. §. 43.

*Me jurat & multo mentem vincitra Lyseo,
 Et caput in verna semper habere rosa.*

ibidem Eleg. 19. §. 11.

*Namque ubi non certo vincitur foedere lectus,
 Non habet ultores nox vigilanda Deos.*

apud eundem Vertumnus L. 4. Eleg. 2. §. 43.

*Cucurbitis cucumis, tumidoque cucurbita ventre
 Me notat, & junco brassica vincita levi.*

utriusque autem verbi differentiam, *vinciendi* dico & *jungendi*, perspicue proposuit L. 2. Eleg. 12. §. 25.

*Atque vicinae haerentes sic nos vincitra catena
 Velles, ut nunquam solveret ulla dies.*

*Exemplo junctas tibi sint in amore columbas,
 Masculus & totum femina conjugium.*

Vide sis Nic. Heinsum ad Nason. L. 3. Trist. Eleg. 10. §. 25. Sequitur in Tibullo, *nec in temero stat tibi corde silex.* quae continuatio est tralationis prioris a ferri rigore ductae.

Saepe ita loquuntur probatissimi quique scriptores, inprimis poetae. Ennius Andromacha:

*sed quasi ferrum ante lapis
 Durat, rarens gemitum conatur gravem.*

ut haec quidem recte emendavit Douza F. nam apud Nonium inquinata sunt in voce *Rarens*. Noster infra, Eleg. 11. §. 59.

Ab lapis est ferrumque, suam quicumque puellam

Verberat.

Ovidius L. 3. Amor. Eleg. 6. §. 59.

*Ille habet & siles, & virum in pectore ferrum,
 Qui tenero lacrimas lentus in ore videt.*

& L. 3. Trist. Eleg. 11. §. 3.

*Natus es & scopulis, nutritus lacte ferino;
 Et dicam siles pectus habere tuum.*

Ibidem L. 1. Eleg. 7. §. 41.

*Et tua sunt siles circum praecordia venae;
 Et rigidum ferri femina pectus habens.*

& L. 4. Pontic. Epist. 10. §. 3.

*Equos tu siles, equosque, carissime, ferrum
 Duritiae confers, Albionovane, meae?*

L. 7. Metam. §. 31. Medea:

*Hoc ego si patiar, sum me de tigride natam;
 Tum ferrum & scopulos gestare in corda satcbor.*

& Byblis L. 9. §. 612.

*Haec nocere mihi, neque enim de tigride natus;
 Nec rigidas siles, solidumve in pectore ferrum,*

Aut adamanta gerit: nec lac bibis ille leaenae.

plura dabit Gebhardus, hoc loco. atque illo etiam meliora Jo. Lud. de la Cerda, utilis ae cordatus scriptor, ad Virgil. L. 4. Aen. §. 265. & Caspar Barthius ad Papin. L. 4. Theb. §. 340.

81. TU MANES NE LAEDE MEOS] Noli indulgere enormi dolori & planctu: noli crimen conficere, genus radere, pectus nudum lacerare. His enim rebus manes carorum offendi putabant, & torqueri. Ita recte Scaliger exposuit: & ante illum Turnebus L. 16. Advers. C. 4. Papinius L. 2. Silv. 6. §. 96.

quid terga dolori,

Ursc, damna? quid damna fores, & pectore iniquo

Vulnus amas? ubi nota reis facundia raptis?

Quid eam crucias tam saevus luctibus umbram?

apud eundem Priscilla merito Abscantisio, sive is Abscantisio fuit, L. 5. Silv. 1. §. 180.

*Parco precor lacrimis, saevo nec concute planctu
 Pectera, nec crucia fugientem conjugis umbram.*

Hoc ut ne sibi accideret, vetat poeta inmoderatum luctum: non tamen, ut eam velit

D 2 ni

Interea, dum fata sinunt, jungamus amores.

Jam veniet tenebri Mors adoperta caput.

85 Jam subrepet iners aetas, nec amare decebit,

Dicere nec cano blanditias capite.

Nunc

nihil dolere, qui enim sciret eorum se fuisse suae, si sub humum iret indeploratus? Cicero lib. de Senect. C. 20. *Solent quidem sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolere amicorum & laentis vacare. vult, credo, se esse carum suu.* & lib. de Amicit. C. 3. de Africano minore: *quam autem civitati curis fuerit, moerore sueris indicatum est.* Quintilianus Declam. 10. *Igitur, iudices, nemo miretur, si ad tam crudellem, ad tam inhumanem patrem umbra non venit.* Sciebat ubi lacrimas, ubi posses invenire singultus, a quo magis desideraretur. Namque ipsi ferreum petens, & dura praeccordia, nec sunt de orbitate sensus. Quid enim inhumanus pater, quid inveneri truculentus potest? Invidit matri, ne filio frueretur: nec hoc ideo fecit, quia videre ipse malebat. ne venient quidem adhaec incultorem tam blanda tamque debita pietate prosequeretur, ut defuncto servaturus affectum etiam sepulchri videretur.

83. DUM FATA SINUNT] Seneca Herc. fur. §. 177.

Dum fata sinunt,

Vivite lacti, properat cursu

Vita citato, volucrisque die

Rota praecipiti vertitur anni.

illud vivite lacti Horatio debetur, L. 2. Od. 16.

Lactus in praesent animus, quod ultra est

Oderit curare,

cujus & hoc est, L. 2. Sat. 1. ipso fine:

vivite sortis,

Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

Festive M. Varro Vac viditis, regi philonias:

Properate vivere iuvenae,

Qua finit aetacula ludere,

Esse, amare, & Veneris tenere bigas.

servavit Nonius Marcellus in voce *Pueras*.

Sic autem ordinavit Varronis editores novissimi: recte, an secus, equidem ignoro. quamquam versiculos fuisse facile concedam.

85. NEC AMARE DECEBIT] Gebhardus ex uno Palatino, & Comelini membranis, *licet* reponit: idque ei magis rem spectare videtur, quia senum amores non tam deterentur inhonesto, quam inhiabantur impo-

tentia. Nos quoque *licet* invenimus in prore Wittiano, & in principe editione: nec tamen tanti putavimus, ut veterem ac receptam lectionem immutaremus, cui lectioni intorpretem dabimus Gebhardo non deterentem, atque artis amatoriae paullo etiam prudentiorem, P. Nafonem, L. 1. Amor. Eleg. §. 3.

Quae bello est habilis, Veneri quoque convenit, aetas.

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Vide & ride Chlorin illam, quam proventa jam aetate non tempeste lascivientem insectatur Horatius L. 3. Od. 15.

Te lanac prope nobilem

Tonae Luceriam, non citharae decet;

Nec flos purpureus rosae,

Nec post vetulae saepe tenus caeli.

volgo (ut hoc tribus verbis moncam) editur *vetulam*: sed *vetula* ex scriptis protulit Guilielmus Canterus L. 6. Nov. Lect. C. 24. probatum Torrentio. neque aliter habebant duo Cruquii codices; & praestantissimus ille Graevianus. Porphyrio quoque ita legebat: sic enim exponit, *per saecum autem vetulam, vetui vinum intellige.* accedunt quatuor Lambiniani, cum codice bibliothecae Franckeranae, itemque Leidensis bibliothecae libro scripto. Sed in scimitam redcamus. Sapienter Micio ille Terentianus, qui, mulierem anum ducere persuasus, ipse senex, tandem dat manus, fratris importunitate coactus, Adelp. Act. 5. Sc. 8. §. 21.

Esse hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atque alienum a vita mea

Videtur: si vos tantopere istuc vultis, fiat.

Quam sit autem probrosus, atque etiam ludibrii plenus, senum amor, quasi in tabella picta ostendit ipse noster Albius in fine elegiae hujus libri quintae. Exemplum memorabile tam ridiculae stultitiae Gallia non ita pridem vidit in poëta haud ignobili des *terrentis*, praeceptore regis Ludovici XIII. Hujus deliri scnis incredibiles insanas videbis, si voles, debes autem velle, apud Jo. Franc. Saracenum, elegantissimi inter Gallos & oris & ingenii scriptorem, in aureo Dialogo de Amo-

Nunc levis est tractanda Venus: dum frangere postes
Non pudet, & rixas inscruisse juvat.

Hic ego dux milesque bonus. vos signa, tubaque

90 Ite procul. cupidis vulnera ferte viris.

Ferte

Amore, haud longe ab initio: itemque in Miscellaneis, quae nomen praeferrunt nescio ejus de *Vigneul-Marville*, T. I. p. 146. sqq. atque in illis, quae vocantur *Cheracana*, T. I. p. 291. sqq. Adeo verum est illud Linci, in Pastore Fido celeberrimi poetae, & in hoc bucolico genere prope uniei, Baptistae Guarini, Aët. 1. Sc. 1.

Credt a me pur, ch'el prou,

Non è pena maggiore,

Ch'è'n vecchie membra il pizzicor d'amore:

Quod veritas in Granida sua nosse Hoofdius: *En weet dat grooter smart noyt iemand overquam,*

Dan jeucering van min in leden oudt en fram.

86. DICERE NEC CANO BLANDITIAS CAPITE] idem ille Gebhardus tarditatis arguit Lucam Fruterium, qui noluerit *capiti* legere, nec cepit hunc dativum recte jungi cum verbo impersonali. Sibi habeat suam sapientiam. Ablativus absolutus hic tempus notat, & causam. Horatius L. 1. Epist. 5. §. 9.

eras nato Caesare festus

Dat veniam somnumque dies.

eras justitiam eric, quia Caesaris natalis est. Sane in libris Mureti & Achillis Statii capite erat: quod & nos in quatuor nostris invenimus: in quatuor aliis Nic. Heinsius: probavitque magnus Turnebus L. 29. Advers. C. 30. Eodem modo Plautus loquitur Afinar. Aët. 5. Sc. 2. §. 84.

Cano capite te cuculum uxor ex lustris rapit.
pulere ad Albii nostri mentem Franciscus Malherba L. 3. Poëmat. cum Musis suis loquens:

Quand le sang bouilliant en mes veines

Me donnoit de jeunes desirs,

Tantost vous souffriez mes peines,

Tantost vous chantiez mes plaisirs:

Mais aujour d'huy que mes années

Vers leur fin s'en vont terminées,

S'étoit-il bien à mes éris

D'ennuyer les races satures

Des ridicules aventures

D'un amoureux en cheveux gris?

Lege sis Longinum Maximianum (quem pro Cornelio Gallo habent infecti; quidam mor-

tales) malorum temporum haud omnino pessimum nugatorem.

88. RIXAS INSCRUISSE JUVAT] Nic. Heinsius putabat quod *juvat* frigide inculcari post quod *pudet*: atque ideo non dubitabat scriptum a poeta, *rixas inscruisse ferat*, Not. in Ovid. L. 1. Fastor. §. 287. Non damno viri acutissimi conjectationem: sed mihi videtur in verbo *juvat* esse quaedam significatio animi ferventis, & perlibenter facientis id quod facit. Horatius L. 3. Od. 14. §. 25.

Lenis alkefens amicos capillus,

Liium & rixae cupidus protervae.

Non ego hoc ferrem calidum juvenia

Consule Planco.

est enim cupido quaedam praecalida in ipso *juvandi* verbo. idem ille beatissimus Lytae Latinae moderator L. 3. Od. 19. §. 18.

Insamire juvat. cur Bercynsiae

Cessans flamina tibias?

Cur pendet tacita fistula cum lyra.

L. 4. Od. 1. §. 29.

Me nec femina, nec puer

Jam, nec spes animi credula musui,

Nec cessare juvat mero,

Nec vincere novus tempora floribus.

Epod. 9. §. 37.

Curam metumque Caesaris rerum juvat

Dulci Lytaeo solvere.

Epod. 11. ipso initio:

Petti, nihil me, sicut antea, juvat

Scribere versiculos, amore percussum gravi.

Auctor Copae, qui Virgilius est Prisciano grammatico, §. 5.

Quid juvat aestivo desessum pulvere abesse,

Quam potius bibulo decubuisse toro?

Cicero L. 2. de Finib. C. 4. in eo autem voluptas, omnium Latine loquentium more, ponitur, cum percipitur ea, quae sensum aliquem moveat, jucunditatem. Hanc quoque jucunditatem, si vis, transfer in animum: *juvare* enim in utroque dicitur, ex eoque jucundum.

89. HIC EGO DUX MILESCQUE BONUS] Credas a Sallustio habuisse, Caril. C. 60. *Interea Caetina cum expeditis in prima acie versari: laborantibus succurrere: integros pro sanctis arcessere: omnia providere: nullum ipse pugnare, saepe*

saepe hostem ferire: strenui militis, & boni imperatoris officia simul exaequabatur. pariter C. Vellejus L. 2. C. 18. *Per ex tempora Mithridatis Ponticus rex, vir neque splendens, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu.* Cicero pro M. Marcello, C. 4. *Hanc tu igitur diem tuis maximis & innumerabilibus gratulationibus iure antepones. haec enim res unius est propria C. Caesaris: ceterae duce te gestae sunt, magnas illae quidem, sed tamen multo magnoque comitatu. hujus autem rei tu idem & dux es & comes.* His addi possunt complures ex antiquitate; atque etiam ex recentiore memoria non pauci. Quotum tamen nullum ego conferri posse arbitror cum Duce Montmorencio. cujus viti ingentem virtutem leges cum admiratione & stupore apud Michaëlem Vassorem L. 28. Hiltor. Ludovici XIII. Alios aliter animatos fuisse scimus, & artes imperatorias a munis militaribus secreverisse. Frontinus L. 4. Strategem. C. 7. *Scipio Africanus fertur dixisse, cum eum parum quiliam pugnam esse dicerent, Imperatorem me mater, non bellatorem, peperit.*

90. CUPIDIS VULNERA FERTE VIRIS] cupidus ajunt dici eos qui sint avari, & cupiditatem pro avaritia poni. Apulejus L. 4. *Metam. Parentes autem tui de tanto suarum divitiarum cumulo, quanquam satis cupidi, tamen sine mora parabant scilicet idoneam sui sanguinis redemptionem. hic cupidi sunt ἀνομιῶνται, avari, Geverharto Elmenhorffio in Indice, & Joanni Pricaeo in Notis. Sane avaritiam nunquam esse sine cupiditate facile credo: non tamen ut concedam, cupiditatem sine avaritia consistere nequire. Omnium mortalium facile cupidissimus fuit Domitius Nero: quem tamen avaritiae nemo umquam postulavit. e contrario patrum, adstrictum, sordidum, avarum fuisse scimus Sergium Galbam: at hujus cupiditates populus Romanus sensit nullas. Est igitur aliud cupiditas, aliud avaritia. Et cupiditas quidem in milite recte, ut arbitror, definitur, Adpetentia rei alienae: non ut rem illam quoquo modo patram conferret miles, (id quod solent avari) ac tueatur; sed ut suis inde libidinibus morem gerat, perdat, profundat. Sallustius Catilin. C. 11. *Huc accedebat, quoq̄ L. Sulla exercitum, quem in Asia ducebat, quo sibi solum faceret, contra morem majorum luxuriose, nimisque liberaliter habuerat. Loca amoena, voluptaria, facile in otio ferocis militum ani-**

*mos mollicerant. Ibi primum insuevit exercitus populi Romani amare, potare, signa, tabulas pictas, vasa caelata mirari, ea privatim ac publice rapere, delubra spoliaré, sacra profanaque omnia polluere. semper enim novo opus habent pabulo, quibus vita est, ut idem scriptor loquitur, rapere, conferre, suis parvi pendere, aliena cupere. Cicero Orat. pro domo sua C. 44. *At videte hominis intolerabilem audaciam cum projecta quadam & effrenata cupiditate. Monumentum isle nunquam, aut religionem ullam cogitavit: habitare luxu & magnifice voluit: duasque & magnas & nobiles domos conjungere. & Philipp. 14. C. 4. *Si vero coloniarum & municipiorum sine ulla dubitatione hostis (Antonius) est, quid tandem hujus censetis urbis, quam ille ad expensas egestates latrocinii suis concupivit? quam jam peritus metator & callidus decempeđa sua Saxa diviserat? & L. 15. ad famil. Epist. 4. ad M. Catonem: *Quae si etiam majora sunt, & in omnibus saeculis pauciores viri reperti sunt, qui suas cupiditates, quam qui hostium copias vincerent: est profecto tuum, cum ad res bellicas haec, quo rariora & difficiliora sunt, genera virtutis adjunxeris, ipsas etiam illas res gestas justiores esse & majores putare. Haec de vocis vero significatu. Rei ipsius insignia exempla quotidie videre est, ubicumque disciplinae sanctitatem perfringit audacia & licentia. A. MDCXXX. urbem Mantuum, inopinato incursu captam, foedissimis ac crudelissimis modis diripuit & vexavit miles Caesareus. in illa miserabili strage inventus est homo manipularis & gregarius, cui pro parte praedae obvenerant octoginta millia ducatorum, quos vocant, aureorum. prodigiiosa pecunia vis, quis negat? hanc ille gurges cunctam cum pulvisculo una die in aleam effudit; justus propterea, de sententia consilii bellici, infami laqueo turpem vitam finite, ut qui rebus suis superesse nequiret, nec fortunae muneribus sapienter uti. Cave hunc balatronem putes avarum fuisse. non fuit, mihi crede: cupidus fuit. Pulcre de toto illo perditorum nebulonum genere Jo. Jovianus Pontanus, gravissimus scriptor & sapientissimus, Lib. de Liberalit. C. 7. *Nec vero tyrannos, ac direptores urbium, everforetque, nec temporum factorumque spoliatores, inter avaros numeraverim. Quippe cum inter impotentes, injustos, impios, Deorumque contentos numerari potius debeant. Ceterum historiam, (neque enim fabella est) quam modo adscripsi, verbis oculati testis reci-*****

Ferte & opes. ego composito securus acervo
Despiciam dites, despiciamque famem.

est Michaël Vassor L. 28. Histor. Ludovici XIII.

91. FERTE ET OPES] vulnere præmia,
& amorum illicites infidias. Ovidius L. 3.
Amor. Eleg. 8. v. 9.

*Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
Præferatur nobis sanguine postus equus.*

Propercius L. 4. Eleg. 5. v. 49.
*Nec tibi displiceat miles non factus amori;
Nauta nec atrita, si ferat aera, manu.*

91. EGO COMPOSITO SECURUS ACERVO]
hæc jam supra exposuimus ad v. 3. Notabis
autem egregiam animi acquilitatem in no-
stro Tibullo, qui integris olim opibus non
læcius fuerit utus, quam nunc accisis. Hoc
illi præstitit seria sapientie meditatio, di-
vitiarum usum non in possessione, sed in
animo colloentis, sua forte contento. Præ-
clare Tullius Paradox. 6. C. 1. *Animus homi-
nis dives, non aera appellari solet. quamvis illa
sit plena, dum te inanem videbo, divitem non
putabo. Etenim ex eo, quantum cuique satis
est, metantur homines divitiarum modum.*
Quæ verba verbis aliis honeste commutavit
vir discretissimus Jo. Jovianus Pontanus L. 1.
de Obedient. C. 9. *Neque certabitis ut pecunias
quam maximas possideatis, solum arcas explen-
dæ intenti, sed ut ne egatis, iisque abundetis,
quæ vobis liberisque vestris, familie, cogna-
tis, amicis, ad victum, ad cultum, & usus*

*vite alios necessaria visa fuerint, scientes illum
esse divitiis finem constitutum, ut recte eis atque
honeste possessor utatur.*

91. DITES DESPICIAM] Cicero dial. de
Amicit. C. 23. *Multi divitiis despiciunt, quos
parvo contentos tenuis victus emulsi delectat.
Honores vero, quorum cupiditate quidam in-
flammanur, quam multi ita contemnunt, ut
nihil inanius, nihil esse levius existimant item-
que cetera, quæ quibusdam admirabilia viden-
tur, permulsi sunt, qui pro nihilo putent.* Habes
bonam argumenti partem hujus Elegiæ.
Sed in his verbis, *Dites despiciam*, quis ferat
numerum tam segnem, tamque clumbem,
nî Bavius sit? melius & mollius libri Ach.
Statii, quinque item Palatini, & codex Lau-
dianus, ac Lipsii excerpta, ut mihi liquet
ex manu Douzac patris, cum duobus Hein-
sii Vaticanis,

Despiciam dites, despiciamque famem.

Tamen hanc verborum collocationem non
probabat Gebhardus. At Tibullus probabat,
quem nulli reperies similiorem quam sibi,
Eleg. 4. hujus libri, v. 82.

*Hæc heu quam leno Marathus me torquet
amora.*

Desiunt artes, desinuntque doli.

L. 2. Eleg. 5. v. 100.

*At sibi quisque dapes, & festas exstruit alic
Cæpitibus mensas, cæpitibusque torum.*

II.

A DDE merum, vinoque novos compefere dolores,
Occupet ut fessi lumina victa sopor.

Nec

I. VINOQUE NOVOS COMPEFERE DOLORES]
hæc est scriptura primarum editionum. quam
stabiliant omnes libri Ach. Statii; Gebhardi
duo; sex nostri; & quinque Heinisiani, cum
Lipsianis excerptis. Muretus in quibusdam
invenerat *graves compefere dolores*, (id quod
tenuerunt Aldina, Plantiniana, Gryphiana)
in quibusdam aliis *novos compefere furores*. Sed
nihil mutandum. super veteres aerumnas ac-
cesserat novus dolor, positi circa puellam
custodes. *Compefere* autem ita dixit de Bac-

cho, ut meus Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 3.

*Tu potes insanæ Veneris compefere fastus,
Curarumque tuo sit medicina mero.*

& Naso Epist. Paradis v. 229.

*Sæpe mero volui flammam compefere: at illa
Crevit & ebrietas ignis in igne fuit.*

2. LUMINA VICTA] alii *vincta* legunt, quod
non possum probare; quamvis in re somni
vincire, devincire, abrumpere, recte dici non
ignorem. Sed *victa lumina* hic sunt, somno
obnubilata, & moerori suo indulgentia, quo
sunt

Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.

5 Nam

furtim subit obrepens sopor. Sic & alii loquuntur poetæ, nec illi de trivio. Caullus Carm. 61. §. 122.

*Aus ut eam dulci devictam lumina somno
Liquerit inmemori discedens pectore conjunx.*

Virgilius L. 9. Aen. §. 337.

*Et juvenem Sarraunum, illa qui plurima nocte
Luserat insignis facie, multoque jacebat
Membra deo victus.*

Propertius L. 3. Eleg. 15. §. 42.

*Tu modo servitio vacuum me siste superbo,
Atque hoc sollicitum vince sopore caput.*

Ovidius L. 3. Art. Amat. §. 648.

*Sunt quæque quæ faciunt altos medicamina
Jovinos,*

Viciaque Letheæ lumina nocte premant.

L. 3. Fast. §. 19.

Blanda quies victis furtim subrepsit ocellis.

Papinius L. 1. Silv. 2. §. 242.

*sic victa sopore doloso
Martia fluminea posuit latus illa ripa.*

3. MULTO PERFUSUM TEMPORA BACCHO]
Alii percussum tempora maluerunt; & sic in suis fere omnibus habebat Ach. Statius, est & in duobus nostris: & in quatuor Heinstantis: inque excerptis Lipsii, probavitque Douza F. Conject. C. 2. post Franciscum Robortellum. Sed aptius videtur *perfusum*, quod in suis Muretus, in Palatinis Gebhardus invenerant; & nos in editione prima, & in quatuor scriptis, sed & sua tempestate nonnulli ita legisse monet Bernardinus Cyllenius. Vide sis Livineji notam hoc loco, & Lucam Fruterium L. 1. Verisimil. C. 5. Huic *persundendi* verbo respondet verbum *madere* apud Nostrium L. 2. Eleg. 1. §. 29.

*Vina diuin celebrant, non sista luce madere
Ipsi rubor, errantes & male ferre pedes.*

ibidem Eleg. §. 87.

*At madidam Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet, a stabulis tunc procul esse lupi.*

Papinius L. 3. Silv. 1. V. 41. ad Herculem:

*Pacatue mitisque veni, nec turbidus ira,
Nec famulare timens; sed quem te Maenalis*

*Auge
Confectum thysasti, & multo fratre madentem
Detinuit.*

Aliquantulo minus est *diffundi*: quod valet, in hilaritatem solvi. Ovidius L. 3. Metam. §. 318.

*Forte Jovem memorant diffusum neclare curas
Sepsisse graeci, vacuaque agitata ramissos
Cum Junone jocos.*

eiusdem ingeniosissimi operis L. 4. §. 764.

*Postquam epulis sunt, generosi manere Eacchi
Diffundere animi.*

Statius L. 1. Achill. §. 53. de Jove:

*Oceano veniebat ab hospite, mensis
Lactis, & æquora diffusus neclare vultum.*

& L. 4. Silv. 2. §. 53.

*Talis, ubi Oceani sinem inuasque revisit
Aethiopum, sacro diffusus neclare vultus,
Dux superum secreta jubet dare carmina Musis,*

Et Pallenas Phoebum laudare triumphos.

est omnino verbum lætitiæ, etiam circa florem Liberi patris. Cicero de Amicit. C. 13. ut & bonis amicis quasi diffundantur, & incommodis contrahantur. Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 218.

*Speclabunt læti juvenes, mixtasque puellas:
Diffundetque animos omnibus ista dies.*

& L. 4. Pontic. Epist. 4. §. 7.

*Ecce domo, patriaque carens, oculisque meorum,
Naufragus in Genici litoris ætus aquas;*

*Quæ cæmen inveni vultum diffundere causa
Possent fortunæ nec meminisse meæ.*

Apulejus L. 2. Metam. Ad hæc ego in sperato lucro diffusus in gaudium, & in aereos resurgens, quos idemidem manu mea ventilabam, attonitus, immo, ænquam, domina, de famulis tuis unum putato; & quæstus operam nostram desiderabit, fidenter impera. est autem tralatio ab liquidæ lucis serenitate defumta, dispulsio & discussio a sole tenebris. Lucretius initio L. 1.

*tibi vident æquora ponti,
Placatumque nites diffuso lumine coelum.*

& L. 2. §. 22.

*semperque innubilus aether
Integris, & large diffuso lumine ridet.*

Huic vero locutioni, *diffundi vino*, pulchre convenit verbum cum primis elegans *vescere*. quo verbo utitur Horatius L. 2. Sat. 6. §. 70.

*prout cuique libido est,
Siccæ inæquales calices convorsa, solutæ*

*Legibus insanis, seu quis capis acris fortis
Potula, seu medicis vescit lætius.*

Idem poeta L. 4. Od. 5. §. 39.

Lon-

- 5 Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,
Clauditur & dura janua sulca sera.
Janua difficilis domini, te verberet imber,
Te Jovis imperio fulmina missa petant.

Janua

*Longae o minam, dux bone, serias
Praefles Hisperiae, dicimus integro
Sicci mane die, dicimus nvidi
Quum sol Oceano subest.*

Sed vino infundi, vel laetitia, quid est? nescivit hanc locutionem castior Latinitas. reperies vero apud Macrobius L. 7. Saturn. C. 3. nam sicut in praecipiti stantem vel levis tactus impellit; ita vino vel infusum, vel adpersum, parvus quoque dolor incitat in furorem. paullo post: illa vero scommata directa laetitia eum, in quem dicuntur, infundunt, si virum fortem vituperes quasi salutis suae prodigium, &c. deinde C. 5. fartus cibo stomachum vel ventrem gravatur: infusus vino fit similis insano. Credo delicias fuisse illius tempestatas, qua praecipiti gradu in perniciem prolabebarat & corruerat sermo Romanus. Tamen hunc hominem vir clari nominis auctorem vocat decore & perspicue loquentem, in Dissertatione de comparanda L. L. Addere debebat, ubi describit meliores. Nam id ni sit, accedamus oportet Erasmo nostro, in Ciceronianum sic censenti sub Nosophoni persona: BUL. En tibi Macrobius. NOS. Aesopicam corniculam tibi nominas: ex aliorum pannis suos contexitur centones; itaque sua lingua non loquitur, & si quando loquitur, Graeculum Latine balbutire credas. Longiuscule exspatiati sumus; sed cum bona, spero, venia lectoris non nimium morosi.

4. INFELIX DUM REQUIESCIT AMOR] sic scripti omnes. sed primae editiones amans habent; quod fuit glossema vocis amor. Theocritus Idyll. 23.

Χάρμα δὲ μοι κοιτάτου, ὃ μοι κρύψαι τὸν ἦρατα.

Helius Eobanus vertit:

At tumulum mihi conde, meum qui condat amorem.

Daniel vtro Heinrius:

Et tumulum mihi conde, meum qui claudat amorem.

sic & Propertius meus L. 1. Eleg. 17. v. 27.

*Si quando vestras labens amor attingit undas,
Manusuetis socio partice literibus.*

L. 4. Eleg. 4. v. 35.

*Ille equus ille meos in castra reportet amores,
Cui Tatiis dextras collocat ipse iulias.*
utrobique aliquid, quod huc faciat, adnotavimus.

6. CLAUDITUR ET DURA JANUA FIRMA SERA] firma erat in septem libris Gebhardi, & in quinque nostris. Statius autem & Muretus in suis sulca habebant; nec non excerpta M. Ant. Pocchi; & Colocius Heinssii, cum duobus Vaticanis. in Petreji excerptis sulca erat. sic Ovidius L. 2. Amat. Att. v. 244.

*Si tibi per tutum plammque negabitur ire,
Atque erit apposita janua sulca sera.*
& L. 1. Amor. Eleg. 6. v. 28.

*Ferrens orantem nequiquam, janitor, audis.
Roboribus duris janua sulca riget.*

recte. nam sulcare est munire. id quod opere demonstrari non debet. itaque non curabimus numerum, sed Statii ac Mureti & Pocchi Heinssii scripturam amplectemur, ut altera ista concinnior.

7. JANUA DIFFICILIS DOMINI] ita potior pars librorum, non dominae. quam dominam non nimis difficilem fuisse, satia probat adposita custodia. est ergo difficilis dominus ipsius Deliae maritus. Ach. Statius lenonem intelligebat. Omnino male. nam Deliam fuisse nuptam tot locis ostendit nofter Albius, ut singula conquirere stulti foret laboris. Quinimo hac ipsa Elegia illam adhortatur ut & virum & custodes fallere ne vercatur. nam quum in mulieribus libertinis stupra non vindicarentur; miseri mariti custodibus servis uxorum pudicitiam, quoad ejus fieri poterat, cogebantur tueri, nisi si ipsi vellent suarum esse mercium conciliatores. Insignis est locus Ovidii L. 3. Art. Amat. v. 611.

*Qua vaser eludi possit ratione maritus,
Quaque vigil custos, praeteriturus eram.
Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae.
Hoc decet: hoc leges jusque pudorque jubent.
Te quoque servari, malo quam vindicta redemit.*

*Quis seras? ut fallas, ad mea sacra veni.
sequuntur istae plura, quae non inivis lo-*

E

GES,

Janua jam pateas uni mihi victa querelis;
 10 Neu furtim verso cardine aperta fones.
 Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
 Ignoscas, capiti sint precor illa meo.

Tc

ges, ut constet tibi de ratione hujus custodiae. invenies & alia huc spectantia in libris Amorum.

7. TE VERBERET IMBER] saevo verbo utitur in re itidem saeva. Sic & magnus magister L. 9. §. 669.

Quantus ab occasu veniens pluvialibus Haedis
 Verberat imber humum: quam multa grandine nimbi
 In vada praecipitant; cum Jupiter horridus
 anstris

Torquet aquosam hiemem, & caelo cava nubila rumpit.

quem locum solenni illa sua grandiloquentia imitatus est Papinius L. 8. Theb. §. 407.

non tanta cadentibus Haedis
 Aeriam Rhodopen soli la nive verberat Arclos;
 Nec fragor Ausoniae tantus cum Jupiter omni
 Arce tonat; tanta quatitur nec grandine Syrtis,
 Cum Libyae Boreas Italos niger attulit imbres.

Sed hoc ante me viderunt duo viri eximii, Jo. Ludovicus de la Cerda, & Caspar Barthius. Ego autem ipse videram, antequam illorum commentarios evolvissem. Saepe ita fit, nec potest aliter, in itinere publico. Verberant autem verbum de omni imperu vehementer usurpatur. Hinc bellicis machinis dedit Cicero Philipp. 8. C. 7. Quid? ille faceret inducias? ante consulis oculosque legatorum tormentis Mutinam verberavit. Vento Lucretius L. 4. §. 260.

Ventus enim quoque paulatim cum verberat,
 & cum
 Acre feris frigus.

Valerius Flaccus L. 1. §. 639.

Illam huc atque illuc nunc torquens verberat
 Eurus,

Nunc stridens Zephyris anfert Notus.

Grandini Horatius L. 3. Od. 1. §. 29.

Non verberatae grandine vineae.

Poeta vetus Priap. Carm. 61.

Nec sum grandine verberata dura.

Dracontius Hex. §. 75.

Non glacies districta demat, non grandinis
 iclus

Verberat.

Nivi Papinius L. 5. Theb. §. 390.

Talis Hyperborca virides nive verberat agros
 Jupiter.

Fluctibus Horatius L. 3. Od. 17. §. 24.

Hosium uxores puerique caecos
 Sentiant motus orientis Ausuri, &
 Aequoris nigri fremuntum, & trementes
 Verbere ripas.

Seneca Hippol. §. 7.

quae Thorsifus
 Vallibus amnis rapida currens
 Verberat unda.

idem Oedip. §. 10.

Rupemque saxis vasta dirimentem freta,
 Quamvis quieti, verberant fluctus maris.

Acri Lucretius L. 4. §. 939.

Interiorum etiam partem spirantibus acri
 Verberat, hinc idem cum dicitur, atque restatur.

II. ET MALA SI QUA TIBI DIXIT DEMENTIA
 NOSTRA] saepe convicia foribus faciebant amantes exclusi, saepe blanditias ingerebant. Horatius L. 3. Od. 10.

Extremum Tamam si biberes, Lyce,
 Saevo nupta viro, me tamen asperas
 Porrectum ante fores obicere incolis
 Plorares Aquilonibus.

Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 6. §. 73.

Vos quoque crudeles rigulo cum limine postes,
 Duraque conseruae ligna valete fores.

L. 3. Art. Amat. §. 581.

Ante fores jaceat: Crudelis janua, clamet:
 Multaque submisit, multa minans agat:

initio Remediorum Amoris, ad Cupidinem:
 Effice nocturna frangatur janua rixas

Et segat ornatas multa corona fores:
 Faccocant furtim juvenes, tinnidacque puellae

Verbaque dens cauto qualibus arse viro:
 Et modo blanditias, rido modo jurgia possi

Dicari; & exclusus stobie canet amans. [

Propertius L. 1. l. leg. 16. §. 17.

Janua vel domina peritus crudelior ipsa,
 Quid mihi tam daris clausa taces foribus?

& quae complufcula illuc sequuntur. Lucretius L. 4. §. 1173.

At lacrimans exclusus amator limina saepe
 Floribus & feris operis, possessisque superbos

Unquit amaracino, & foribus miser oculo figit.
 Phaedromus Plautinus suaves itidem hugat
 effluit

Te meminisse decet quae plurima voce peregi
Supplice, quum postis florea ferta darem.

15 Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
Audendum est, Fortes adjuvat ipsa Venus.

Illa

effudit ad osium, Curcul. Act. 1. Sc. 1. Mel-
lissimus Secundus noxter Iuliae Eleg. 2.

*Disce gradum medius suspensum ferre teneris,
Et per delectas ire redire vias:*

*Et rigulos cithara postis mollire per umbram,
Sertaque cantatis addere cardinibus,
Dum nocturna tibi demulserit aura calorem,
Et matutinae collaccrimetur aves.*

12. CAPITI SINT PRECOR ILLA MEO] haec
erat consuetudo satisfaciendi, si quando aliis
male essent precati, illis praefertibus ut optant
in caput suum ut recideret quicquid
mali in ipsos dixissent. sic Acontius optat sibi
ipse morbum a Diana inmisitum Cydippae,
quam ipse callido commento in perjurium
adegerat, Epist. 5. 127.

*Macror interdum, quod sim tibi caussa dolendi:
Teque mea laedi calliditate puto.*

*In caput haec nostrum dominas perijuria quaeso
Eveniant: poena iusta sit illa mea.*

Thyestes in cognomine tragoedia, 5. 995.
quidquid est, fratri, precor,

*Gnatisque parcas; omnis in vile hoc caput
Abeat procella.*

vide sis M. Ant. Muretum L. 12. Var. Lect.
C. 4. Tale quid hodie habent in usu Persae,
non quidem in satisfactione, sed in quadam
quasi devotione. Satrapae enim vel abituri
peregre vel redeuntes, regis pedem dextrum,
ipsi utroque genu flexo, osculantur, & fronte
contingunt, (id quod fit in omni oscula-
tione; reverentiae gratia) deinde regem a
tergo circumeuntes iterum atque iterum ead-
em cerimonia defunguntur. ter enim repe-
tunt. Hoc qui facit, creditur in caput suum
derivare si quid regi inmineret rei sinistrae.
Privatae quoque sortis homines, in testifica-
tione incredibilis ejusdem benevolentiae,
manum circa amici caput ter rotantes, dice-
re solent, Si quid tibi minantur fata, id
omne capiti sit meo. Auctorem habeo Pe-
trum della Valle, virum nec futilem & re-
rum Orientalium prudentissimum, Persic.
Epist. 4. *Il girar trà volte intorno al Rè, signifi-
fica, chi lo fa, di volersi pigliar sopra di se ogni
mala ventura, che al Rè potesse occorrere. Ceri-
monia di molto affetto, e di riverenza, usata di*

*farsi solo a Principi, & a persone sopra modo
amate. E suol farsi anche privatamente con la
semplice mano, intorno alla testa di chi si vo-
le; e soglion dire in tale atto, Ogni male, e
travaglio tuo, sia sopra di me. Mos ipse nec
veteri Lario ac Sabinit incoignitus fuit. Va-
lerius Maximus L. 2. C. 4. ex. 5. Cum ingenti
pestilentia Urbis agrivae vastarentur, Valesius vir
loemples, rusticae vitae, duobus filiis & filia ad
desperationem usque laborantibus, aquam cali-
dam in foco petens, genibus nixus, Laris fa-
miliaret, ut puerorum periculum in ipsius caput
transferret, oravit.*

14. FLORIDA FERTA] sic quidem nostri li-
bri: tamen malo florea, quod in suis manu-
scriptis se invenisse testatur Ach. Statius
Comment. in Catull. p. 230. Vide notata ad
Eleg. 1. 5. 16.

16. AUDENDUM EST. FORTES ADJUVAT
IPSA VENUS.] Quod hic Veneri, id apud
Ennium Fortunae datur, L. 7. Annal.

Fortibus est Fortuna viri data.
Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 4. 5. 25.

*ergo istaec quum ita sint, Antipho,
Tanto magis te advigilare aequum est: fortis
Fortuna adjuvat.*

Nec satis audent, quibus mentis consilia pa-
rum sunt firma. ecce tibi ejusdem amabilissi-
mi poetae Chaeream, periculosis optati jam
potium, Eunuch. Act. 5. Sc. 8. 5. 14.

*quid commemorem primus? aut laudem
maxime?*

*Illumne, qui mihi dedis consilium ut face-
rem? an me qui ausus sum
Incipere? an Fortunam conlaudem, quae gu-
bernatrix fuit,*

*Quae tot res, tantis, tam oportune in unum
conclusit diem?*

Virgilius L. 10. Aen. 5. 284.

Audentes Fortuna juvat.

Deinde Venus Fortunae facta est comes. Ovi-
dus L. 1. Art. Amat. 5. 608.

*Colloquio jam tempus adisti. fuge rustica longe
Hinc pudor. audacem Forsque Veniisque
juvans.*

& L. 2. Fastor. 5. 781. de Tarquinio ado-
lescente:

E 2

Ardes;

Illa favet, seu quis juvenis nova limina tentat,
 Seu referat fixo dente puella fores.
 Illa docet furtim molli descendere lecto.
 20 Illa pedem nullo ponere posse sono.

Illa

*Ardes; & injusti stimulis agitatus amoris
 Comparat indigno vimque dolantque toro.
 Exitus in dubio est: tentabimus ultima, dixit.
 Viderit, audentes Forsus Deusse juvet.
 Cepimus audendo Gabios quoque.*
 apud eundem Hippomenes L. 10. Metam.
 §. 586.

*Sed cur certaminis huius
 Intentata mihi fortuna relinquatur? inquit.
 Audentes Deus ipse juvat.*

Verumcivmvero quod ista Ovidiana sint huic Tibulliano simillima, ideo sibi pertraxit Achilles Statius hoc totum non esse nostri poetæ *verbum*. in quo ego cum errare ac decipi arbitror. nam certe haec Albiana illis Nasonianis tempore sunt priora. Plura in hanc rem dabit tibi Hieronymus Columna Comment. Ennian. p. 73. editionis nuper pulcherrime recentatae; & Nic. Reufnerus Symbol. Imp. Class. 1. C. 47.

18. FIXO DENTE] clavi dentata ferre inserta. Bene haec exposuit Cl. Salmastius Exercit. Plinian. p. 928. nam minoris momenti sunt, quae Turnebus habet L. 16. C. 4.

19. FURTIM MOLLI DECEDERE LECTO] Vix puto Latine dici lecto decedere, pro eo quod est, surgere de lecto. quare unice amplector Douzae P. restitutionem verissimam, descendere; quam quum ille neglexerit munire auctoritatibus bonorum scriptorum, has ego partes suscipiam. Tricliniaries lecti erant humiliores lectis cubicularibus. Rursus ipsi cubiculares alii alii altiores. Varro lib. 7. de L. L. *Quod si esset analogia patenda in supellectile; omnes lectos haberemus demi ad unam formam, & aut cum fulcro aut sine eo, nec tum ad tricliniariam gradus, non item ad cubicularem.* Eiusdem operis lib. 4. *Quia simplici scansione scandeant in lectum non altum, Scabellum; in altiore, Scammum. Duplicata scansio, Gradus dicitur, quod geritur ab inferiore in superiorem.* Hos gradus a Sabinis, ut alia multa, accepisse Propertius meus credibile scit L. 4. Eleg. 4. §. 85. ubi de Tarpeja:

Prodidit pertaeque silem, patriamque jaccentem,

Nubendique petis, quem velis ipsa, diem.

*At Tatiis, neque enim sceleri dedis hostis bonorem,
 Nube, ait, & regni scande cubile mei.
 Dixit, & ingestis comitum superobruit armis.*
 Virgilius, Romani moris ubique retinentissimus, ad ipsius Jovis majestatem adcommo-
 davit. sic enim Juno L. 12. Aen. Juturnam
 adatur, §. 142.

*Nympha decus fluviorum, animo gratissima
 nostro,*

*Scis, ut te cunctis unam, quaecumque Latinas
 Magnanimi Jovis ingratum ascendere cubile,
 Praetulerim, coelique libens in parte locarim.*
 Valerius Flaccus L. 6. §. 45.

*Jam pridem insensus Anaustis,
 Pacta quod Albano coniumx Medea tyranno;
 Nejcus, heu, quanti thalamos ascendere
 mensuri
 Arserit, atque urbes maneat qui terror A-
 chaeas.*

Lucanus L. 2. §. 356.

*Festa coronare non pendunt limine fersa,
 Insulaque in geminos discursus candida postes,
 Legitimaeque facti, gradibusque acclivis eburnis
 Stas torus, & picto vestes discriminat auro.*

Et hoc quoque ac exemplo coelesti. Valerius Flaccus L. 6. §. 456.

*Hinc Veneris thalamos, semper que recentia fertis
 Tecta petis, visa jam dudum profilit altis
 Diva toris, volucrumque exercitus omnis Am-
 rum.*

*Ac prior hanc blandis supplex Saturnia dicitis
 Adgreditur.*

Silius, de Syphace, L. 17. §. 71.

*Virgo eras eximia specie, clareque parente,
 Hadrubalis proles, thalamis quam cepit ut
 altis,*

*Cen face succensus prima tandoque jugali,
 Fertis opes gener ad Poenos.*

Nasomem vide, loco bene huc faciente, L. 2.

Factor. §. 343. & L. 10. Metam. §. 462. Ut autem in hac re scandere dicebant, & ascendere, & inscendere, sic etiam descendere. Plautus Afusus. Act. 4. Sc. 1. in illa ridicula lege, quam Cleaeretae lenae praeferebat Diaboli parasitus, §. 29.

Suspiciones omnes abs se segreget,

Neque

Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaue compositis abdere verba notis.

Nec

*Neque illac ulli pede pedem homini premat.
Cum surgat, neque in lectum incendat proximum,*

Neque cum descendat, inde det cuiquam manum.

Auctor Ciris §. 208.

*Cum furtim tacito descendens Scylla cubili
Auribus arctis nocturna silentia tentat;
Et pressis tenuem singulibus aëra captat.
Tuam suspensa levans digitis vestigia primis
Egreditur.*

in eodem negotio usus est Naso verbo delatendi; quod tantumdem valet ac furtim descendere; L. 3. Amor. Eleg. 1. §. 49.

*Per me decepto didicit custode Corinna
Liminis adstricti sollicitare fidem;
Delabique toro tunica velata recincta,
Atque impercussos nocte movere pedes.*

Apulejus L. 5. Metam. Postquam sulcatos intrabens gressus cubile solitum conscenderis, jamque porrectis, & exordio semini premenis implicitus alium soporem flare carperis; toro delapsa, nudoque vestigio pensilem gradum paululatim minuens, &c. Ceterum Douza, ut ad illum redeamus, & vere & sagaciter hunc locum restituit ex antiqua scriptura libri Stati, in quo erat *discedere*. quod postea & Gebhardus in Comelini membranis, & in uno suo Nic. Heinii invenit. nam in hoc verbo sæpe ita peccatum fuit. Ovidius, ipso fine L. 3. Art. Amat.

*Lusus habet finem: cycnis descendere tempus,
Duxerunt collo qui juga nostra suo.*

ante Nic. Heinium *discedere* legebatur, nec probo sensu, & sermone inepto. Haeret etiam nunc idem mendum in Albio nostro, Eleg. 6. hujus libri, §. 5.

*Tunc me discens devotum femina dixit.
nos illud suo loco eluemus. Derrepere, quod e* Frisingensibus scidis huc protulit Gruterus, vehementer placeret, nisi obfarent tot clara pro *discendendi* verbo argumenta. Ceterum in gratiam elegantium ingeniorum, & poetico studioforum, (neque enim ad Democ & Timones haec ablegata volumus, nec Darrapfelaptonibus suum invidemus supercilium) non possum quin aliquid adjiciam ex estilena quadam Petri Cornelii Hoofdii, quo viro cave credas quidquam perfectius ex hac nostra urbe umquam prodidisse. Secutus

est ille, ut videbis, & Nasonem & nostrum simul Albium: sed ita secutus, ut negare audeam hos ipsos Phocib' olores aut mollius potuisse aut melius. Sic igitur Hoofdus nos, ad Venerem conversus:

*Schrumende maeghden, en onervuare borjes
Kunt ghy, wanneer 't u lust, haer' vroeze korse,
En moedi instorten.*

*Dan leertmen, luchtigh, ten zachten bedd'
wy styghen,*

*En in een' onderkeurs ter venster vaeren,
Op zang en saeren.*

*Dan leersmen, zaghens, om d'ouwe lie
te mompen,*

*Zyn' woens zetten, dat het niemant luyster,
Alleen, by duyster.*

*Dan leersmen, listigh, zyn' boel ter styck in
laeten,*

*En vloeken 't kraken van de deur en trappen,
Die 't willen klappen.*

o illam auream acetem! hodie non nisi abortus quosdam videmus poetos eroticae, fere ex aliquo lacu Celtico petitos, eosque quam maxime distortissimos. Non linguae haec culpa est, sed artificum ineptorum.

21. ILLA VIRO CORAM NUTUS CONFERRE LOQUACES] *coram viro* est, viro praesente & vidente, nec tamen intelligente nutus & notus, de quibus ex composito convenerat inter mulierem atque amatorem. Carolus Sigonius & hunc versum, & sequentem

*Blandaue compositis abdere verba notis,
nec intellexit, atque etiam corrupti, dum addere pro abdere legi vult L. 2. Emend. C. § 8. contra Francisc. Robertellum, qui primo abdere ex scriptis libris reposuit, praeclearo judicio. Ponam ipsa Sigonii verba: Venus docet pedem nullo ponere posse sono, cum furtim e cubiculo exit mariti. Illa eadem docet puellam cum praesente marito nutus loquaces conferre, & compositis notis blanda verba addere, fallendi causa; id est, falsis nutibus falsa verba, quas amorem praes se ferunt, & maritum decipiunt, addit. Quis credat virum tam excellentem in literis versatum potuisse tam turpiter se dare, tantum ut rejiciat atque excipiet adversarii sui sententiam? Sed Robertelli emendationem tamquam e tripode profectam amplexati sunt homines etuditi, explosa Sigonii interpretatione. Sa-
ne*

Nec docet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.

25 Nec

ne Ach. Statius In multis libris *abdere* invenit: in quibusdam *reddere*. Nos quoque *abdere* vidimus in altero Wittiano; quod & Colotianus, & tres Vaticani, apud Heinsum confirmant: itemque excerpta Antonii Perreji. ceteri *addere* habebant. Sed nec numerus, nec junctae umbone phalanges, ut ait poeta Aquinas, tanti hic elic debent, ut ratio propterea deliratur. Saepenumero veterum *abdere* abiisse in *addere*, & contra *addere* in *abdere*, selectis aliquot exemplis ostendit Gebhardus. Cui junge, si operae erit, Franc. Sylvium in Cicer. orat. pro Cluentio C. 62. Simconem Bosium in L. 13. ad Attic. Epist. 20. Jo. Isacium Pontanum in Macrobr. L. 2. Saturn. C. 12. Jo. Fred. Gronovium in Senec. Thyest. §. 994. Albium nostrum comode expressit Nalo, equitem eques, L. 1. Art. Amat. §. 137.

Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
Nec tibi per nutus accipienda nota est.

& Epist. Helenae, §. 81.

Ab quosibus digitis, quosibus quoque testis notavi
Signa suspensio paene loquente davi!

Plenius etiam ac Iuulentiuss L. 1. Amor. Eleg. 4. L. 2. Eleg. 5. L. 3. Eleg. 11. apud Heliodorum quoque & Achillem Tatium, aliosque Etoticorum scriptores, multa talia reperies, ad colloquium hoc elingne spectantia. Tetigit Michael Marullus in metetrice vetula L. 1. Epigr. 42.

Donec rugosa vultus mutante fenestra,
Villis amatori visa gravisque suo est.

Tum demum faciem, & formae mala damna
conducas

Conqueri, & auxilium querere ab arte
novam.

Et modo compositum blanda latus arte moveres,
Saepe jocos tardos sollicitare viros.

Nunc pariter digitisque loqui, nutuque fideli,
Verboque da tacitis nutna ferre notis.

vide nostrum infra Eleg. 7. §. 19. Nasonem L. 2. Trist. §. 453. Iidorum L. 1. Erymol. C. 25.

24. NEC VETAT OBSCURA SURGERE NOCTE TIMOR] Non ludet operam, qui Propterium contulerit, L. 3. Eleg. 14. itemque Ovidium, L. 1. Amor. Eleg. 6. Hunc Albii nostri locum ante oculos habuit auctor Elegiae in obitum Maecenatis, §. 29.

Nocte sub obscura quis te spoliavit amantem?
Quis tetigit ferro, durior ipse, latus?

Ceterum in libris nostris hic, & in illis primis editionibus, sequuntur hi duo versus:

En ego quum tenebris tota vagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus.

in longiore, siquidem legitimus foret, legendum suspicaueret *tota vagor anxius urbe*: h. e. quum vagabundus circum lustra oberro in aviis urbis regionibus. nam certe non anxius vagatur, quem Venus securum facit: & erant lupanaria fere aut in Subura, aut in Summoenio. Hinc meretrices acutus ille Hispanus, jocosio nomine, *uxores* vocat *Summoenianae* L. 3. Epigr. 82.

Conviva quisquis Zoili potest esse,
Summoenianae coenat inter uxores,

Curtaque Leda sobrius bibas testa.

Sed nulla causa est, cur laborems in emendando vericulo insititio, atque alienigena, quem pater suus formavie in effugiem verborum Cicetonis, quantum quidem ejus conficere valuit, L. 14. ad Attic. Epist. 8. de Bruto semper ad *me omnia perscribite*, ubi sit, quid cogites: quem quidem ego spero jam tuto vel solum tota urbe vagari posse. In pentametro autem tanta est varietas, ut minime liceat de mangonio non suspicari. Noster secundus, secundus item Wittianus, & Colbettiinus habebant,

Praesidio noctis sentio adesse Deam.

Wittianus prior,

Non mihi nocte quies, non mihi nocte sopor.

Sed & in hoc, & in altero Wittii codice, pro diversa lectione in margine adpinxerat recentior manus *Securum in tenebris* &c. nisi quod prior ire praeferreret, non esse. legitur & ipsa Venus. Alia nihilo meliora apud alios reperies, si volcs. Hac tanta futillium hominum licentia commotus Scaliger, totum distichon delevit tamquam ridiculum, & committibile. Merito sane. In excerptis M. Ant. Poechi notabatur: *Suppositus est Auruspice, ut aeneis; reposuit Pontanus, Usque meum custos ad latus haeret Amor.* Est hic mendium in voce *Auruspice*; & scribendum, *ab Aurispa*. Achilles quoque Statius ita scriptum reliquit: *Est in veteribus libris. xibidiam tamen existimatur. commentum enim esse Aurispice cuiusdam dicitur. Pontani fuerat, Usque meum custos*

25 Nec finit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta praemia veste ferat.

Quif-

causa ad Latum haeret Amor. de Pontano non multum nunc quidem laboramus: nota est epus sinistra liberalitas in Catullo, quod invidius dico & de tanto viro & de tali ingenio. Sed nimis scire velim, verum sit, necne sit, id quod de commento Aurispae modo audivimus. Illo enim semel comperto, jam nobis secure liceret arbitrari super aetate eorum librorum, in quibus hic versiculus, *Securum in tenebris*, scriptus reperiretur. reperiri enim alios codices, qui hic loci lacunam habent, testis est M. Ant. Mureus. Floruit autem Joannes Aurispa, homo Siculus, non multum ab initis saeculi quinti decimi, Latinae ac Graecae eruditionis nomine celeberrimus, veru quoque & profa orationis plurimum valere creditus; fuitque ab epistolis Latinis (*secretarium apostolicum* tunc vocabant) Eugenio quario. Qui Eugenius factus est pontifex maximus A. 1431. mortuus A. 1446. auctores habeo Raphaelem Maphaeum (qui ab oppido narali Volaterranum vulgo appellatur) L. 21. Comment. Urban. Angelum Decembrium L. 1. de Polit. Liter. Paulum Jovium in Elogio Jo. Franc. Poggii; & Baptistam Platina in vita Eugenii IV. Vertit autem e Graeco, atque in lucem protulit, Archimedes opera, itemque Hieroclis commentarium in Aurea Pythagorae Carmina, & Philitei Consolatorum ad Ciceronem in Macedonia exultantem. Maximis hunc Aurispam laudibus saepe tulit Antonius Panoranita in Hermaphrodito, libello nondum edito, nec umquam edendo: unde didici, Florentiae habitasse, gratum & jucundum Cosmo Medici, atque inter primos Italiae eruditos numeratum. uno epigrammate defungemur: cetera enim sunt nimis spureidica.

Si quis erit praeis acquandus, Cosme, poëta,

Et si cui Phoebeus Pieridesque favent:

Si quis vel loquitur, vel splendida facta reponit,

Mercurium videas cuius ab ore loqui:

Si quis erit linguae doctus Graecae atque Latinae,

Si non Aurispa est hic, periisse velim.

Quisquis in hoc mecum non senserit, arbiter
aequus

Non fuit; aut certe Zoilus ille fuit.

Hac ratione Zoilum fuisse oportet Franciscum

Philephum, virum suae aetatis multo doctissimum, ad quem collatus Panormia nimis nugator est. Is Philephus Aurispam hunc vix pro semidocto habet, L. 3. Epist. 37. L. 5. Epist. 8. 16. 32. L. 6. Epist. 42. Aliquanto elementius cenfebant Lilius Gregorius Gyraldus, Dial. 1, de Poëtis suorum temporum: *Joannes Aurispa, Siculus, orator, in aliquo poetarum ordine reponi potest, quippe qui Graece & Latine probe doctus esset; carmina tamen eunt, quae ipse legi, nescio quid Sicularum gevarum habere videntur. suis enim eo tempore, quoniam nondum exquisitae literae in lucem redierant. Vixit autem Ferrarias ad summam senectutem, in pretio habitus a nostris principibus, qui eum locupletem reddiderunt.* Certe inter Panormitae lusus exstat unum Aurispae epigramma, unde Gyraldi iudicium pulere possit firmari: sed est hoc ipsum flagitiose inpurum.

26. RAPTA PRAEMIA VESTE PETAT] bene dixit rapta veste: est enim rapere violenter tollere. nofter L. 2. Eleg. 4. v. 23.

Aut rapiam suspensa sacris insignia famis.

Phaedrus L. 1. Fab. 16.

Rapere atque abire semper adjuverit lupus.

hinc raporem elegantem sicca voce Varro vocavit, qui juris obtentu rem raperet alienam, apud Nonium Marcellum: *Fraetor noster eripuit mihi pecuniam; de ea questum ad annum veniam ad novum magistratum, quomodo hic rapo urubram quoque spei devorasset.* Ad sui temporis mores haec nostri verba exposuit Cyllenius: *circitores, hoc est urbis custodes, quem nocte invenerint sine sacibus, aut in carcerem detrudunt, aut arrepto pallio praemium exposculant.* Alii, non ignari praemiosiores dici praedones nocturnos, tamen poëtam respicere opinantur ad consuetum his vespertilionibus ludum; qui veste capta, quo praemio eam redderet, pacificerentur, nec nisi eo soluto dimissuros minarentur. Male, praemium saepe idem est quod praeda, praeritum in re bellica & venatica; quibus duabus artibus suam ferme artem comparare solent Iaventiones. Virgilius L. 11. Aen. v. 78.

*Multaque praeterea Laurentis praemia pugnae
Aggerat, & longo praedam jubet ordine duci.*

Propertius L. 3. Eleg. 11. v. 46.

Et me Pana tibi comitem de rupe vocato

Sive petes calamo praemia, sive cane.

Ovi-

Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qua liber. insidias non timuisse decet.

Non mihi pigra nocent hybernae frigora noctis;

30 Non mihi, quum multa decidit imber aqua.

Non

Ovidius Remed. Amor. 7. 208.

*Lenius est studium, studium tamen, alite
causa.*

Aus lino, aus calamis praemia parva sequi.

& L. 5. Fallos. 7. 204.

Es dederat fratri Boreas jus omne rapinae,

Aufus Erechthea praemia ferre domo.

Hinc dicti praemiatores; et ut praeda praeda-
tores. qui quam non pacificerentur, sed pos-
tius Mercurio praefente rem agerent, ostendit
ille argutus nequam apud Petronium, ubi
forum describit rerum furtivarum: *Quum*

*ergo & ipsi raptum latrocinio pallium detulisse-
mus, uti occasione opportunissima coepimus, at-
que in quodam angulo latitiam extremam con-
cutere, si quem forte emtorem splendida vestis*

*posset inclucere. tu illic plura vide. Praecedit
apud nostrum, qui corpora ferro vulneres. hoc
vocabant grassari; homines ipsos grassatores.*

inlustre exemplum est apud Tacitum L. 13.
Ann. C. 25. *Q. Volusio, P. Scipione Coss. etiam
fortis, foeda domi lascivia, qua Nero itinera ur-
bis, & lupanaria, & devorticula, veste servilli*

*in dissimulationem sui compositus, pererrabat,
comitantibus qui raperent ad venditionem expo-
sita, & obruii vulnera inferrent; adversus igno-
ra adeo, ut ipse quoque acciperet ictus, & ore*

*praeferrer. Deinde ubi Caesarem esse, qui grassa-
retur, pernotuit, augebanturque injuriae ad-
versus viros feminasque insignes, & quidem
permissa semel licentia sub nomine Neronis, mul-
ti propriis cum globis eadem exercebant, & in*

*modum capivittatis nox agebatur. Suetonius
Ner. C. 26. Post crepusculum statim arrepto pi-
leo, vel galero, papinas inibat, circumque vi-
cos vagabatur ludibundus, nec sine pernicie ta-
men, siquidem reculentes a coena verberatae, ac*

*reputantes vulnerare, cloacisque demergere af-
fuerat, tabernulas etiam effringere, & expi-
lare, quintana domi constituta, ubi partae &
ad licitationem dividendae praediae precium asu-
meatur. Ac saepe in ejusmodi rixis oculorum,
& vitae periculum adiit, a quodam laticlavio,*

*cujus uxorem attraxerant, prope ad necem cae-
sui. His ictibus, & ictuum notis quomodo
ille mederetur, docet Plinius L. 13. C. 22.*

*Thyssa est in Africa vehementissima. Quidam
caulem incidunt per messes, & in ipsa exca-
vant radice, quo succus confusus, arefactum-
que tollunt. Alii folia, caulem, radicem sum-
dunt in pila, & succum in sole coactum divi-
dunt in passillos. Nero Caesar claritatem ei de-
dit initio imperii, nocturnis grassaticibus con-
verberatam faciem illinens sibi cum ture cera-
que, & sequito die contra sanam cutem ince-
ram circumferens. Juvenalis Sat. 3. 7. 303.
post rixae nocturnae imaginem nimis graphi-
cam, quam vidisse te juvabit:*

*Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spo-
licet te*

*Non deoris, clausis domibus, postquam omnis
ubique*

Fixa catenatae fluit compago tabernae.

*Interdum & ferro subitus grassator agit rem.
Ceterum rapta praemia veste ferat est in duo-
bus nostris: sic tamen ut alter habeat in
margine petas, quasi pro correctione. ego
illud malo. sic modo apud Nalonem vidi-
mus, Erechthea praemia ferre domo. neque
aliter Propertius loquitur L. 2. Eleg. 23.
7. 68.*

*Spargere & alterna communes caede Penates,
Et ferre ad patrios praemia dira Lares.*

Phaedrus L. 4. Fab. 17.

Stet hoc (servis pro justitia praemium)

Non cito dimitti, verum cruciari fame.

Ovidius Remed. Amor. 7. 158.

Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:

Et refer ad patrios bina trepaea Deos.

Terentius Eunuch. Act. 5. Sc. 8. 7. 27.

*Quodvis donum praemium a me optato: id
optatum feres.*

ubi Donati excerpta norant, & donum & mu-
nus tam ante factum quam post factum dari,
praemium non nisi post factum esse. Id quod
convenit praediae quoque nocturnae. Noster

L. 2. Eleg. 5. 7. 119.

*Ut Messalinum celebrem, quum praemia belli
Ante suos curru oppida victa feret.*

tamen non ad petas possit ferri, non ambi-
go. dixit enim Propertius L. 3. Eleg. 11, lo-
co jam nobis citato.

Non labor hic laedit, referet modo Delia postes,

Et vocet ad digiti me taciturna sonum.

Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias

Obvia. celari vult sua furta Venus.

35 Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen.

Neu prope fulgenti lumina ferte fac.

Si quis & imprudens adspexerit; oculat ille,

Perque Deos omnes se meminisse neget.

Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,

40 Is Venerem e rapido sentiet esse mari.

Nec

31. VOCET AD DIGITI ME TACITURNA SONUM] Minus recte Turnebus (nam & Turnebus homo fuit) hanc digitorum concrepationem exponit de re quam facile nulloque negotio adsequimur, & levi quodam velut sono & nutu iubemus & obtinemus, L. 10. Adv. C. 13. idque confirmat hoc Martialis versiculo, L. 3. Epigr. 82.

Digiti crepantis signa novit ennachus.

Is vero gestus erat matulam poscentis. sequitur enim statim apud Bilbilibium poetam,

Et delicatae fuscatoris urinae

Domini bibentis ebrivam regit penem.

Tamen haec eadem repuntur L. 19. C. 30. unde hauserunt illi, qui Notas nobis Variorum concinnarunt. Nihil minus facit ad mentem Tibulli. tu intellige signum nocturnum, quo Delia innuerit amatori suo velle se clanculum descendere; & fores aperire. Na recte subodoratus est Gonsalvus de Salas ad Petron. p. 97. contra amator sui adventus signum dabat excreatione: noſter Elegia hujus libri septima, §. 32.

Non frustra quidam jam nunc in limine perſtat

Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:

Et simulat transire domum: mox deinde recurrit

Solus, & ante ipsas excreat usque fores.

quae verba commemorat Naso L. 2. Trist. §. 460, ubi proluxa mimesis nostri Albi:

Scit qui latretur, cum solus obambulat ipse:

Cur toriet clausas excreat ante fores.

interdum sibi. Apulejus L. 8. Metam. Sed heus tu, inquit Charite, quam probe veste contentus, omnique comite viduatus, prima vigilia fores meas tacitus accedas, unoque sibilu contentus, nutricem istam meam opperiare: quae clausit aethaerens excubabit adventui tuo. nec facies patefactis aedibus acceptum te nullo lumi-

ne consilio ad meum perducet cubiculum.

33. PARCITE LUMINIBUS] festive: quasi metuenda foret orbitas oculorum, si quis forte duos amantes vidisset conulentes. Haec eos poena sequebatur, qui numen aliquod conspexissent invitum, quamquam ignari ipsi atque imprudentes. quam rem, & simul hunc nostri locum, elatissima perfudit luce Vir illustrissimus Ezechiel Spanhemius Observ. in Callimachi Hymnum Palladis, §. 78. Properius L. 4. Eleg. 9, verbis vetulae sacerdotis Bonae Deae ad Alcidem, §. 53.

Pavece oculis, hospes, lucoque age cede verendo;

Cede aegedum, & tuta limina linque fuga.

39. FUERIT QUICUMQUE LOQUAX] Ovidius L. 2. Art. Amat §. 605.

O bene, quid frustra captat in arbore pomis

Garrulus in media Tantalus aet aqua!

Praecipue Cytherea jubet sua sacra saceri.

Alimoneo, venis ne quis ad illa loquax.

Venus in fine sui Hymni, qui Homero adscribi solet, graviter comminatur Auchisae, ne postare velit in amote se mixtum fuisse cum immortalis Dea: ni caveat, fore ut cum ardenti fulmine feriat iratus Jupiter. Nec ideo tacuit juvenis gloriarum plenus. ideoque fulminatus est, h. e. coelesti igne aditus, ut tamen viveret. addunt & alterum ci oculum excussum. vide Hyginum Fab. 94. Servium in L. 1. Aen. §. 621. in L. 2. §. 648. ubi ita Anchises ipse:

Jean prilem incosius dixit, & inutilis amos

Demaror: ex quo me divom pater atque hominum rex

Fulminis adflavit ventis, & contigit igni.

Tale quid de Ixione, quamquam decepto in Junonis concubitu, narrat Lutatius in Papin.

L. 4. Theb. §. 539.

39. 40. IS SANGUINE NATAM, IS VENEREM

F REM

Nec tamen huic credet conjux tuus, ut mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.

Hanc

KEM E RAPIDO SENTIBT ESSE MARI] Virgilius L. 5. Aen. v. 799.

Tam Saturnius huic domitor maris edidit alii:
Fas omne est, Cytherea, meis te felere regnus,
Unde genus ducis.

Servius: *Venerem dicit a mari procreatam: & ut fert fabula, Coelus pater fuit Saturni, cui cum iratus filius falce virilia amputasset, lapsa in mare sunt: de quorum cruore & maris spuma nata dicitur Venus, unde & ἀφροδίτη dicitur, ἀφ' τοῦ ἀφροῦ, id est spuma.* Subjungit deinde mythologiam non adspernabilem, quam tutemet videbis: huc enim parum facit. Macrobius L. 1. Saturn. C. 8. Saturnum in quantum mythici fictionibus deferunt, in tantum physici ad quamdam verisimilitudinem revocant. Hunc ajunt abscessisse Coeli patris pudenda: quibus in mare decessit Venerem procreatam; quae a spuma, unde coeluit, Aphrodite nomen accepit. hic autem aliam narrat fabulae expositionem. aliam item exprimit Fulgentius Planciades L. 1. Mythol. C. 4. qui & in hoc diversus a ceteris abit, quod ex Saturni virilibus exfectis natam Venerem dicat. diu ante hos omnes Naaso L. 4. Metam. v. 536, Veneris ipsius verbis:

Si tamen in dio quondam concreta profundo
Spuma sui Grajumque manet mihi nomen ab illa.

Apulejus L. 2. Metam. licet illa coelo dejecta, mari edita, fluctibus educata: licet, inquam, Venus ipsa fuerit. & L. 4. Jamque proximus civitates, & attingere regiones fama pervenerat, Deam, quam saeculum profundum pelagi peperit, & ros spumantium fluctuum educavit, jam numinis sui passim tributa venia, in mediis conversari populi coetibus. Auctor Pervigilii Veneris v. 9.

Tunc cruore de superno, spumeo Pontus globo,
Cerculus inter caeteros, inter & bipedes equos,
Fecit unstantem Diomedem de maritis imbribus.

Julius Solinus in Ponticorum fragmento: Coepstantem, Venus alina, sive: quae semine Coeli

Parturiente solo, divini germinis aestu,
Spumica purpurei dum sanguinat unda profundi,

Nasceris et pelago: placido Dea profusa Mundo.
omnium brevissime Aufonius Epigr. 33.

Orea solo, suscepta solo, patre edita Coelo.

Hinc Venus aptissimo epitheto *marina* Horatio dicitur L. 3. Od. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Laevum marinae qui Veneris latus
Custodit.

& L. 4. Od. 11. v. 15.

Ut tamen noris, quibus advocaris
Gaudiis: Idus tibi sunt agendas,
Qui dies mensem Veneris marinae
Finitis Aprilem.

Noster Albius non vano commento hanc tantam laetiae Veneris trulentiam adscribit moribus elementi natalis. Ceterum in rapido mari nihil mutandum; quamvis rabido maluerint Fruterius & Livinejus. Praepositio e abest a secundo Wittiano: aberat quoque a primo Gebhardi Palatino: id quod ille illegitimus judicabat. fortasse folus. Omnes quoque codices *mari* habent: quamvis veteres magistri sciscant, nomina neutra in E venientia non facticia, in ablativo quoque E servare. Verius est, utrumque inventi apud optimos scriptores. Lucrētius L. 1. v. 162.

E mare primum homines, e terra posset oriri
Squamigerum genus.

Terentius Eunuch. Act. 3. Sc. 3. v. 13.

Ubi friget, huc emisti: quam pridem pater
Mihi & mater mortui essent: dico, jam diu.
Rus Senii equod habere, & quam longe a mari.

41. VERAX SAGA] adolescens Douza, cuius sunt elegantes in Albius nostrum notae, adludi putat ad id, quod hoc mulierum genus *veratricem* dicerentur, nostratibus *woerzegsters*: atque ita Apulejum loqui L. 9. Metam. Nos Afri scriptoris verba producemus, qualia hodie circumferuntur, eo loco, ubi de uxore pistoris cum suo sibi adultero deprehensa sermo est. At illa, praeter genuinam nequitiam, contumelia etiam, quamvis iusta, tamen altius commota atque exasperata, ad armillum revertis, & ad familiares feminarum artos accenditur: magnaque cura requisitam *veratricem* quamdam feminam, quae devotionibus ac maleficiis quidvis efficere posse credebatur, multis exorat precibus, multisque susfarcinat muneribus, alterum de duobus postulant:

Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi,
Fulminis haec rapidi carmine sistit iter.

45 Haec

laus: vel *versum mitigato conciliari marito, vel si id nequiverit, certe larva, vel aliquo diro numine immisso, violenter eius expugnari spiritum. Tunc saga illa, & divini potens primis adhuc armis facinorosae disciplinae suae velatur.* Ita vulgo. At Colvius & Vulcanius *veteratricem* ediderunt; quod probavit & docte illustravit Jo. Pricaeus, post Scaligerum in notis ad Cirin. Quinimo Philippus Bernaldus, qui primus haec Milesia enarrare est adgressus, non aliter expressit; facturus utique, si membranae jussissent. *Sicut veterator (inquit) vetus in malitia; ita & veteratrix femina, in astutia & fraudibus exercitissima. Veteratorie adverbium, significans callide, astute, malitiose. Veteratoris est consilere in mendaciis, itaque hinc parum praefidii veteratricibus. Potius veracem ideo vocat noster, quo persuadent Deliae de artis certitudine, eamque faciat audaciorum ad fallendum maritum; neque enim hanc feminam esse de illis Circensibus, quarum quaestus sit aliena credulitas, Ipsum se suis oculis vidisse, quae narranti crediturus sit nemini. Certe artificio tam confidente opus habebat, ad labefactandum animum mulierculae a peregrinis & oculis vetitisque religionibus abhorrentis. nam Romani quamquam plus satis forent curiosi, tamen sacra magica tamquam detestabilia semper damnarunt, ut Apulejus notavit in Apologia, & Servius ad L. 4. Aen. v. 493. atque aliis locis compluribus. itemque Augustinus L. 8. de Civitate Dei C. 19.*

42. POLLECITA EST MAGICO SAGA MENTESTERIO] *saga, amorum conciliatrix, lena. Nonius Marcellus: Sagae mulieres dicuntur feminas ad libidinem virorum indagatrices; unde & sagaces canes dicuntur, serarum vel animalium quaesitores. Lucilius Sat. L. 7.*

Aetatem & faciem, ut saga, & bona conciliatrix.

Turpillius Boethiombus:

Non ago hoc per sagam precio conduclam, ut vulgo solent.

Sed enim quum illa veterularum mendicabula magicis fere artibus rem gereret, & carminibus ac venenis humanos animos versarent; hinc factum fuit, ut *sagae* nomen ad incantatrices ac veneficas transiret. Et certe utroque artificio fugebantur turpes aniculae,

magicis incantationibus, ac prurientis libidinis conciliatura. Talis erat illa Dipsas Ovidii L. 1. Amor. Eleg. 8. talis & illa Propertii L. 4. Eleg. 5. tales Petronii Enochea ac Profelenos, & Horatii Canidia. Nec memorari non debet Roderici Corae Caelestina, quam Caspar Barthius utili consilio Latinam ex libera fecit. Neque aliter Busco ille planus Francisci Quevedii suam describit matrem.

43. HANC EGO] hic incipit choragium miraculorum Theisalorum, quibus pleni veterum scriptorum libri. Tu, si tanti videbitur, conter Horatium Epod. 5. & 17. Nasonem Epist. Hypsipyles v. 83. & L. 1. Amor. Eleg. 8. & L. 7. Metam. v. 179. L. 14. v. 43. Maronem Eclog. 8. Propertium L. 4. Eleg. 5. Senecam Med. v. 675. & Herc. Oer. v. 454. Lucanum L. 6. v. 431. Apulejum initio L. 1. Metam. & L. 2. ac 3. Petronium, eo loco, *Quidquid in orbe vides, parat mihi.* Claudianum L. 1. in Rufin. v. 146. Silium L. 8. v. 496. Flaccum Valerium L. 6. v. 439. Nemesianum Eclog. 4. de recentioribus Joannem Barclajum Euphorm. parte 1. illis verbis, *Dum hoc taciti conseruerim, anus decrepito squallore inculta processit.* Bernardinum Stephonium Flaviae Act. 1. Sc. 2. Nic. Crusinum Nabuchodon. Act. 2. Sc. 3. Caspar. Barlaeum Nuptiar. Aspasiae L. 1. & quem ante omnes nominasse oportuit, Jacobum Sannazarium Eclog. 5. Horum singuli alius alio liberius, multi etiam licentius sunt exspatiati. Quocirca non est ut possit fatiari admiratione sobrietatis Virgilliana: qui vir divinus quinque versiculis absolvit id, quod illorum quidam centenis alioque lineis vix incluserant, L. 4. Aen. v. 487.

Haec se carminibus promittit solvere mentis, quas vult; ast alius duras immittere curas: Sistere aequum flavium, & versere sidera retro: Nilturnoque ciet manis. manire videbis Sub pedibus serarum, & descendere montibus ornos.

44. FLUMINIS HAEC RAPIDI CARMINE VERTIT ITER] Res perulgata, & nulli non poetae largiter decantata. quum proinde testimoniis ut adfirmamus, & exemplis, nihil est necesse. Sed serupulum inicit tertius noster, in quo liquidis literis scriptum legitur *fulminis*. Ille quidem nunc solus, ac qui comites

F 2 olim

45 Haec cantu finditque solum, manesque sepulcris
Elicit, & tepido devocat ossa rogo.

Jam

olim habuerit plures. nam & in Aldina sic exhibetur; & Achilles Statius propter codicum suorum communem consensum sollicito cavet, ne post illa *si fulminis* reciperetur; Joannes quoque Livinejus tamquam spurium eliminavit. Tamen, si lapsus facili *si fulminis* potuisse enasci, ex eo quod *fluminis* fuerat, aliquis urgebit; concedat ille oportet, etiam in alteram partem valere hanc eandem rationem. Certe pestilentes illas anus poetæ cuncti *coeloque Ereboque potentes* semper fecerunt. de sacerdotibus retro versis modo Maronem audivimus. de solis & lunae laboribus una nobis Medea effabitur pro aliis trecentis, apud Ovidium L. 7. Metam. §. 207.

Te quoque, Luna, trabo, quamvis Temestæa labores

Aera tuos minuant. curvis quoque carmine nostro

Pallet avis; pallet nostris Aurora venenis.

itaque absurdum videri non debet, si & fulminum jactus aut stiterint aut alio verterint divinitopotes sagae. Ovidius Epist. Hyppolytes §. 87.

illa vestraenas aquas, obliquaque fulmina sistis. sic enim in quibusdam scriptis legi testatur Heinsius, non *flumina*. sic etiam Deltrius corrigendum pridem monuerat ad verba Tragicæ subsequentia. Et cur bis dixerit poeta non pauper verborum rem eandem in uno versu? Seneca Herc. Oct. §. 455.

Vernare iussi frigore in medio nemus,

Misissumque fulmen flare.

haec nutrix: quae quamquam non inficiatur alumna Deianira, tamen conjugis sui animum flecti his artibus posse desperat.

carmine in terras mago

Descendat astris Luna desertis licet,

Et bruma messes videat, & cantu fugax

Stes deprehensum fulmen, & versa vice

Medius coactis serveas stellis dies:

Non flectet unum.

Claudius, verbis Megaerae senem mentitae, L. 1. in Rufin. §. 259.

Ire vagus quercus, & fulmen flare cœgi;

Vorsaque non prono curvavi flumina lapsa.

Antiquissimae disciplinae fuit, fulminis evocare. Plinius L. 2. C. 53. Exstat Annalium memoria, sacris quibusdam, & precationibus vel cogi fulmina, vel impetrari. Vetis sama

*Etruria est, impetratum, Volturnus urbem agris depopulatis subeunte monstro, quod vocavero Voltam. Evocatum & a Porfenna suo rege. Et ante eum a Numa saepius hoc factitatum, in primo Annalium suorum tradit L. Piso gravis auctor: quod imitatum parum rite Tullium Hostilium ictum fulmine. Eundem sis Plinium vide L. 28. C. 20. Livium L. 1. C. 31. Arnobium L. 5, ipso initio, ex libro secundo Valerii Antiatii: Plutarchum in Numa: Nasonem L. 3. Fastor. §. 285. Propemodum exciderat, in primo nostro sistit legi, non *veriti*. quod quini verum sit, ex adductis optimorum poetarum verbis ambigere non debet.*

45. HAEC CANTU FINDITQUE SOLUM, MANESQUE SEPULCRIS ELICIT } Refer ad artis potentiam, non ad criminationem. sane antiquissimi illi haud ducebant probo manes evocare, atque ex iis rerum incertos eventus sciscitari. Homerum vide Odyss. L. 11. Maronem Aen. L. 6. Seuecam Oedip. §. 390. 550. Papinium L. 4. Theb. §. 413. Silium L. 13. Punic. §. 395. Valerium Flaccum L. 1. §. 730. Claudianum L. 2. in Rufin. §. 155. Tamen Romanis moribus abominabile semper habitum fuit, atque infame. Hac mente Nasonianam Hyppolyten cape, Medae amare insultantem, §. 95.

Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno

Impavidus somno nocte silente frui?

Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coegit:

Quaque feros anques, se quoque mulces opa.

L. 1. Amor. Eleg. 8. de anu lena, multibiba & merobiba:

Evocat antiquis proceros atavosque sepulcris:

Et solidam longo carmine findit humum.

Remed. Amor. §. 253.

Me duce non summo prociere jubebitur umbra:

Non anus infans carmine rumpat humum.

Lucanus L. 6. §. 728.

Perque cavas terrae, quas egi carmine, rimas

Mamibus illatrat, regniq; silentia rumpit.

Antoninum Caracallam tradit ex Dione Joannes Xiphilinus saepenumero per quietem nocturnam exagitari sibi visum a patre ne fratre, gladios intentantibus: cui malo ut mederetur, multorum animas ex inferis evocasse, praesertim vero patris, atque Commodi. horum autem nullum ei respondisse, extra unum Commodum, acerbè increpantem,

rem, Pergret ocyus ad supplicium. Accedebat ad intramiam artis vanillimae inmanitas quoque dirissima victimarum humanarum, & puerorum feclerate profusus fuor. Noli hoc fabulosum putare: ita erat illa tempestate. Cicero Interrogat. Vatin. C. 6. *Et, quoniam omnium rerum magnarum a Diis immortalibus principia ducuntur, volo ut mihi respondes tu, qui te Pythagoricam soles dicere, & hominis doctissimi nomen tuis immanibus & barbaris moribus praetendere, quae te tanta pravitate motus tenuerit, qui tantus furor, ut, cum inauulita & nefaria sacra susceperis, cum inferorum animas elicere, cum puerorum exiti Deos Manes mactare soleas: auipicia, quibus haec urbs condita est, quibus omnis respublica atque imperium tenetur, contemseris?* Vetus poeta in collectione Pithaci, Epigr. L. 3. scct. 2.

Fata per humanas solitis praefoscere fibras

Impius in tanta religione Sapor,

Pectoris ingenti salientia viscera flammis

Impositis; magice carmine ruptis humum;

Atque ab Elysiis Pompejum ducera campis.

Erichtho apud Lucanum L. 6. v. 706.

Exandite preces, si vos fati ore nefando

Pollutoque uoco: si nunquam haec carmina

fibris

Humanis ieiuna cano: si pectora plena

Saepe dedi, & lavi calido profecta cerebro:

Si quis, qui vestris caput extorque lancibus infans

Impugnit, victurus erat, parete precanti.

Quinimo & haruspices (quos magorum fratres Arnobius vocat L. 4.) caedem furiae agitabant. Juvenalis Sat. 6. v. 548.

Spondet amatorem tenerum, vel diuinis orbi

Testamentum ingens, calidae pulmone columbae

Tractato Armenius vel Cernuagenus haruspex:

Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,

interdum & pueri.

Ceterum eliciendi verbum, quo verbo utitur noster, magicæ est artis proprium, jam inde a Numæ regis temporibus. Ovidius L. 3. Fastr. v. 319: ubi de Jove deducendo, qui fulminum piamaia edocret:

Hunc tu non poteris per te deducere coelo:

As poteris nostra forsitan usus ope.

Dixerat haec Faunus: par est sententia Picis.

Deme tamen nobis uincula, Picus ait.

Jupiter huc ueniet ualida deductus ab arte.

Nubila promissi Sexx mihi testis eris.

Emissi quid agans laqueis, quae carmina dicant;

Quaeque trahant superis sedibus arte Jovem;

Scire nefas homini. nobis concessa canentur,

Quaeque pio dici uatis ab ore licet.

Elicium coelo te, Jupiter, unde minoras

Nunc quoque te celebrant, Eliciumque uocant.

Constat Auentinae tremuisse cacumina siluae:

Terraeque subleuit pondere pressa Jouis.

Conda micant tegis: totoque e pectore sanguis

Fugit, & hirsutae dirivgete comae.

Livius L. 1. C. 20. *Nec coelestis modo caerimonia, sed iusta pontifex funebria, placandosque Manes ut item pontifex aedeceres: quoque prodigia fulminibus, aliove quo uiso missa suscipiuntur atque procurarentur: ad ea elicienda ex mentibus diuinis, Jovi Elicio aram in Auentino dicavit. Varro lib. 4. de L. L. Quare una origine solicio & illicius, quod in cloro Praefarinae est: & Pellexit, quod in Hermiona est, cum ait Paeruas,*

Regni alieni cupiditas pellexit.

Sic Elicii Jouis ara in Auentino, ab eliciendo. Cicero Interrogat. Vatin. C. 6. cum inaudita & nefaria sacra susceperis, cum inferorum animas elicere, cum puerorum exiti Deos Manes mactare soleas. Horatius L. 1. Sat. 8. de Candia & Sogana:

scalpere terram

Unguibus, & pullam diueller mordicus agnam

Cooperunt, cruor in fossam confusus, ut inde

Manes elicerent, animas responsa daturat.

Erichtho Thesifala apud Lucanum L. 6. v. 733. ad Eumcnidas:

jam vos ego nomine uero

Eliciam, Srygiasque canes in luce superna

Destinam.

Silius L. 13. v. 411, verbis Autochoës ad Scipionem:

Namque tibi Elysiis repetita oracula campo

Eliciam, veterisque dabo inter sacra Sibyllae

Cernere fatidicam Phoebei pectoris umbram.

Papinius L. 4. Theb. v. 406.

At trepidus monstro, & variis terroribus impar

Longaevi rex uatis opem, tenetrasque sagaces

Tiresiae (qui mos incerta parentibus) aeger

Consultit, ille Deos non larga caede iuuenemque,

Non alacri penna, aut uerum spirantibus exiti,

Nec tripodae implicito, numerisque sequentibus

astra,

Thurea nec supra uolitante altaria sumo,

Tam penitus, durae quam Martis limite manes

Elicitos passus referi.

paullo post, v. 480, idem ille uates:

Solvite pulsanti loca muta, & inane severna

Persephones, vulgusque cava sub nocte repostum

Elicite, & plena redant Sryga portitor almo.

priore earmine Barthius notabilem locum Tertulliani producit ex libro de Anima: unde

Jam tenet infernas magico stridore catervas:
Jam jubet adspersas lacte referre pedem.

Quum

de discēs, hoc eodem verbo *elicendi* in istorum scelcerum commemoratione usos fuisse veteres Christianos. Achilles umbram quomodo castis precibus & sciricicis sine sanguine peractis clieuerit Apollonius, narrat in ejus vita Philostratus L. 4. C. 3. 4.

46. TEPIDO DEVOCAT OSSA ROGO] ad instruendam officinam fœcalem. quales sagax a sepulcris τρυφῆδης dicebantur, notante Nannio nostro L. 3. Miscell. C. 20. Ovidius Epist. Hypophyles §. 89.

*Per tumulos errat passus discincta capillis,
Certaque de tepido colligit ossa rogis.*

Horatius Epod. 17. §. 46.

*O nec paternis oboleta fordibus,
Neque in sepulcris pauperum prudens anus
Novemdiales dissipare pulveres.*

Tacitus L. 2. Annal. C. 69. Sævam vim morbi augeās persuasio veneni a Pistone accepti: & reperiebantur solo ac paritibne eruatæ humanarum corporum reliquiæ, carmina, & devotiones, & nomen Germanici plumbicis tabulis insculptum, semisti cineres ac tabe oblitæ, aliæque maleficia, quis creditur animas numinibus infernis sacrari. Hujusmodi detestabiles apparatus describunt Apulejus L. 3. Metam. & non sine aliquo tædio proluxitatis, Lucanus L. 6. §. 533. Neque semper ad pernicicm comparabantur: vulgo etiã his quaerebatur amor. atque hujus rei obvia sunt passim exempla. unde & Magiam ipso Fato potentiorcm rebantur multi. Cordubensis ille, eo quem modo indicavi libro, §. 452.

*Carmine Thessalidum dura in præcordia fluxit
Non suis adductus amor: flammisque severi
Illicitis arserit senes, nec noxia tantum
Pocula perficimus, aut cum turgentia succo
Frontis amaturne subducunt pignora foetæ.
Menti hausti nulla sanie polluta veneni
Excantata perit, quos non concordia mixti
Alligat ulla teri, blandaque potentia formæ,
Traxerunt torii magica vertigine filii.*

Seneca Here. Oct. §. 452.

artibus magis vaga

Conjuga nuptæ precibus admixtis ligant.

Quid responderent Apulejo? ita ratiocinantur in Apologia: Dic tu, quibus verbis epistolam finierit mulier obcantata, recors, amens, amans. ἔγῳ ἢ ἡ κενώσασκε. ἢ ἢ ἰγῶ, ἀίσις ἢ σιμαζμῖος ἰφῶ. Etiamne amplius? Reclamas vo-

bis Prudentilla, & sanitatem suam a vestris calumniis quodam præconio vindicat. Nubenti autem seu rationem, seu necessitatem, Fato ascribit, a quo multum Magia remota est, vel potius omnino sublata. Quæ enim relinquunt vis cantaminibus & venificiis, si Fatum rei cuiusque veluti violentissimum torrens, neque resistere potest, neque repellit? igitur hac sententia sua Prudentilla non modo me Magam, sed omnino esse Magiam negavit. Vere, & ex medio rerum usu prudentissimus Natio, L. 2. Art. Amat. §. 99.

*Fallitur, Hæmonius si quis decurrit ad artes;
Daique, quod a tencri fronte revellet equi.
Non facient, ut vivit amor, Mediceles herbae.
Mixtaque cum magicis naeniis Marsa Jovis.
Phasias Aesoniens, Circa tenuisset Ulixen;
Si modo servari carmine possit amor.
Nec data profuerint pallentia philtrea puillis.
Philtrea nocent animis; vimque furoris habent.*

Sit procul omne nefas. VT AMERIS, AMABILIS ESTO.

Sed vicit ferme delira superstitio. & noster sacpenumero ad hæc vada obhæsit.

47. JAM CIET INFERNAS MAGICO STRIDORE CATERVAS] de excitis umbris jam dixit §. 45. itaque aliud hic verbum requiritur, ad rem aliam significandam. id autem verbum erat *tenet*: quomodo in omnibus ferme libris invenit Achilles Statius. & nos quoque vidimus in principe Veneta, inque binis nostris colicibus: Heinsius in uno suo, & duobus Anglicanis. Perpicue vera est hæc scriptura; cui proinde controversia moveri non debet. Plinius L. 37. C. 11. *Ananchitide* in hydromantia dicunt vocari imagines Deorum: Synochitide tenebras inferorum evocatas teneri. Iulidorus L. 16. C. 14. Sunt & quaedam gemmae, quibus gentiles in superstitionibus quibusdam utuntur. Liparia suffisa, omnes bestias evocare tradunt. Ananchitide in necromantia daemonum imagines evocare dicuntur. Synochitide umbras inferorum evocatas tenere dicuntur. Videbat aliquid quasi per nebulam bonus Cyllenius. sic enim interpretatur: *infernas catervas tenet*? animalium multitudine cum angere demorat. Huc respexit noster Secundus L. 2. Eleg. 1, umbram Propertii adfectus:

Tu caput hoc circum pennis alligata sonoris
Ter strepe: procumbens ter bona verba canam.

Deinde, ubi Panchoa sum: verit ara vapore,
Placatum Leibes & militi numer: erit;
Ad speriam lacu niveo te rore remittam,
Cynthia me caro vate sit orba diu.

sed haec aliorum ibant; procul ab infami necyomantia. Mirum autem in modum excusationes atque evocationes magicas exhorrescere credebantur mellissae umbrae. quanto putas gravius, si longo horarum aliquo tractu detinerentur? Apulejus L. 2. Metam. Jam tumore pectus attolli; jam salubrit venia pulsari; jam spiritus corpus impleri: & adjurgis calaver, & profatur adestens: Quid, oro, me post Lethaea pocula, jam strigis paluibus imitantem, ad momentariae vitae reducatit officia? Desine jam, pretor, desine: ac me in meam quietem permiste. Haec audita vox de corpore. Sed aliquando propheta commotior, Quin refers, ait, populo singula, suaeque mortis illuminas arcana? An non putas devotionibus meis posse Diras invocari? posse tibi lassata membra torqueri? Sic in sacris literis de Spectro Samuelis legitur L. 1. Regum C. 28. Dixitque ei rex, Noli timere: quid vidisti? & ait mulier ad Saül, Deos vidi adscendentes de terra. Dixitque ei, Qualis est forma ejus? quae ait: Vir senex adscendit, & ipse avictus est pallio. Et intellexit Saül, quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terra, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saül, Quare inquietasti me, ut suscitarem? Hinc, opinor, Manium doctrinam hausserunt ceterae gentes, ad sui quaeque ingenii & moris rationem, umbrarum negotia interpretantes. Quid, quod argumenta, quibus evincerent animas non interire, hinc duxerit scriptores Christiani? Lactantius, vir sanctissimus, L. 7. Divin. Instit. C. 13. Falsa est ergo Democriti, & Epicuri, & Diocarechi de animae dissolutione sententia. Qui profecto non auderens de interitu animarum mago aliquo praesente disferere, qui scires certis carminibus cieri ab inferis animas, & adesse, & praebere se humanis oculis viderandas, & loqui, & futura praediceret: & si auderent, re ipsa & documentis praesentibus vincerentur. Sed nos ad poetas nostros reverfionem faciamus, quorum scita in lucem proferre minoris est periculi. Igitur ne & post decursam mortalitatem miseri esse non desisterent, maximi beneficii loco habitum fuit, haud posse excitari. Sed & hoc ipsum a magis & sagis expectabatur, tum naturae

tum mortis jura invertentibus. Tam exoptandam quierem apud Lucaenum Erichtho umbrae militis Pompejanus pollicetur, siquidem verum profari velit, L. 6. Pharsal. §. 762.

dic, inquit Thessala, magna,
Quod jubeo, mercede mihi: nam vera locum
Innumum toto mundi praefissimus aevo
Atribus Haemoniis, tali tua membra sepulcro,
Talibus excuram Stygio cum carmine silvis,
Ut nullos cavatas mazos exaudiat umbra.

Rursum si quae umbra in renebris liberius evagaretur, eam incantabant, ejusque sepulcrum ferro & praegravibus faxis obsaepebant: ut vel invita disceat conquiescere. Est in hanc rem elegans declamatio M. Fabii, ordine decima; quam tu non sine voluptate evolves, addo nec sine fruge. Nunc ad alia pergamus. sequitur apud nostrum, magico stridore. in primo Witiano, & tertio ac quarto Anglicanis erat magico sermone; falso atque invenuste. Stridere & stridor vocabula sunt propria abominandae artis, ac rctum infernarum: & ram de sagis, quam de umbris intelliguntur. Horatius L. 1. Sat. 8. §. 40.

Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes

Umbras cum Sagana resonarent triste & acutum.

Lucanus L. 6. §. 623.

Ut modo desincti tepidique cadaveris ora
Plena voce sonent: ne membris solo perustis
Atribus incertum seralis stridens umbra,
quem verum laudans Priscianus L. 9. & 10, etiam hunc L. Accii profert ex Alceotide:
Quum strideres retracta rursus inferis.
Papinius L. 7. Theb. §. 770. ubi vivi Amphiarai descensus ad inferos:

tunc ipsi furens in morte relicto
Spicula, & o mediis exstantes offibus hastas
Avellit: stridoris animae, curruumque sequuntur.

Silius L. 8. §. 507.

Aestae prolem Angitiam mala gramina primam
Monstravisse ferunt, tactisque domare venena,
Et lunam excussisse polo, stridoribus amnes
Fraenantem, ac silvis montem nudasse vocatis.
iterum L. 13. ubi Plutonius regnum describit, §. 600.

Haec dirae volucres, passusque cadavere vultu,
Et multus bubo, & sparsis strix sanguine pennis,
Harpyaeque fovens nidos, atque omnibus haerens

Condensae foliis, nutas stridoribus arbor.
arbor illa est taxus, moestissima & funestissima.

Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo:
50 Quum libet, aestivas convocat ore nives.

Sola

ma. De stridore animarum, non item sagarum, nonnihil ante nos notavit Janus Capterius Gevartius in Lectionibus Papinianis, opere elegantis doctrinae plenissimo. Petronius in Belli Civilis specimine:

Ecce inter tamulos, atque ossa carentiabusius, Umbrarum facies dero stridore mimantur.
Claudianus in sext. Consulat. Honorii §. 323. comitatur euntem

*Pallor, & atra Fames, & faucibus livida ora
Luctus, & inferno stridentes agmine Atorbi.*
& L. 1. in Rufin. §. 126.

*Illic umbrarum tenui stridore volantum
Flebilis auditur questus.*

48. JAM JUBET AOSPERSAS LACTE REFERRE PEDEM] Hujus aspersio in dimittendis umbris perexigua est memoria. nam reliquus lactis usus in libamentis mortuorum, & in evocatione Deorum Manium, una cum melle ac cruore victimarum & mero, aliorum pertinebat. Papinius L. 4. Theb. §. 545. ore Tircisae:

*Argolicas matris huc appelle precando
Thebanas iue animas, alias avertere gressus
Lacte quater sparsas, moestoque excedere luco,
Nata, juve.*

quem locum Papinii ad hunc nostri Albii produxit Joannes Livinejus. De quaternarii numeri mysteris multa disputat Macrobius Comm. 1. in Somn. Scipion. C. 5. 6. nec frustra poni credibile est a poeta harum rerum foletissimo. etiam in choris Bacchicis posuit Papinius L. 2. Achill. §. 154.

*Jamque movent gressus: thyrasisque isomenia
buxas*

*Signa dedit: quater ara Rheone, quater Evia
pulsavit*

Terga manu, variisque quater legere recursum.
vide Ludov. Caellium L. 22. Antiq. Lect. C. 9.

49. QUUM LIBET &c.] Hanc in coelum & sidera potentatem vel praecipue iactabant. Ovidius L. 7. Metam. §. 200. verbis Medae:

*concessisque sisto,
Stantia concutio cantu frata: nubila pello,
Nubilaque induco: ventos abigoque vocoque.*

Lucanus (nam in hoc negotio ejus opera libenter utimur, de orebus incredibilibus multo etiam incredibiliora narrantis cum spiritu fere plusquam Hispanico) L. 6. §. 465.

nunc omnia complant

*Imbribus, & calido producunt nubila Phoebus:
Et tonat ignaro caelum Jove, vocibus usdam
Humentes late nebulas nimbosque solutus
Excussere comis. Ventis cessantibus aequor
Intumuit: rursus venturum sentire procellas
Concivuit turbante Notu.*

& quae itic plura sunt prodigia, non minore hiatu decantata. Nec modicium de se ipse Empedocles, qui praeter peritiam ventos ciendi & competendi, ferensatem inducendi, vel pluvias, vel siccatias, homines etiam exlincos in vitam revocare posse gloriatur apud Laertium Diogenem L. 8. Segm. 59.

50. AESTIVO CONVOCAT ORE NIVES] ita quinque nostri habent, tres item ex Anglicanis Heinſii, & Schefſeri codex. id quod tantopere probavit Passeratius, ut *tortores* vocet qui mutaverint. multis dcinde adstruit, *orbem aestivum* esse spatium quod in orbem cundo sol aestivas tempore emetiatur: *orbem* quoque, sic simpliciter dictum, vel *annuum orbem*, poni pro anno: hinc *aestivum orbem* pro anni parte aestiva. Sane ita est: sed non ideo pro tortoribus habendi, quibus potior visa fuit scriptura veterum librorum, *aestivas convocat ore nives*. sic in suis fere omnibus habebat Achilles Scaius: sic in excerptis duorum Vaticanorum Heinſius invenit: sic in suis scriptis M. Antonius Pocchus, itaque Antonius Perrejus. & cur *aestivae nives* minus belle dicantur, quam *hibernae rosae*? *ore* autem valet cantu, vel murmur, vel fremitu magico. Petronius vocavit *dicta*, in illa terrificae Enothae pollicitatione:

*Quid leviora loquor? Lunae descendit imago,
Carminebus deducta meis: trepidusque furentis
Flectere Phoebus equos revolutis cogitur orbe.*

Tantum dicta valent.

Sed efficacius nos juvat Naso L. 7. Metam. §. 190. de Medea:

*Silera sola micant, ad quae sua brachia tendens
Ter se convertit, ter summis flumine cinem
Irroravit aquis, ternis ululantibus ora
Solvit.*

Ibidem §. 330.

*Jamque neci similis, resoluto corpore, regem,
Et cum rege suo custodes somnus habebat,
Quam desiderant cantus, magicaeque potentia
linguae.*

Claud.

Sola tenere malas Medeae dicitur herbas.
Sola feros Hecatae perdomuisse canes.

Haec

Glaucus ad Circeen, L. 14. v. 20.

*At tu, siue aliquid regni est in carmine, carmen
Ore move sacro: siue expurgator herba est;
Utere tentatis operosae viribus herbae.*
paullo post, ubi de gurgite, quo sub meridiem Scylla se referebat, v. 58.

*Hunc Dea praevitiat; portenisfrisque venenis
Inquinat. huic susos laetice radice nocenti
Spargit: & obscurum verborum ambage no-
vorum*

*Ter noxias carmen magico demurmurat ore.
de Canente, ejusdem libri v. 360.*

*Et mulcere seras, & flumina longa morari
Ore suo, volucresque vagas retinere solebat.*
sed nimis sumus in re periculis. in libro scripto, ejus variantes lectiones vir doctus adleverat margini editionis Brixianae, ita legatur,

Quam libet, aestivo fulgerat orbe Deos.
quod quale sit, ego quidem divinare non possum.

51. SOLA TENERE MALAS MEDEAE DICITUR HERBAS] in quibusdam libris non *herbas* inveniri, sed *aries*, notarunt Achilles & Gebhardus. prave, & contra mentem ac morem omnium poetarum. quam in rem multa collegit Thomas Demitrus Paralipom. ad Jo. Rosini Antiquitates Romanas, L. 2. C. 10. quibus multa insuper addi possunt: in primis locus Ovidii insignis L. 7. Metam. v. 215. *malas herbas sunt venenatae & noxiae.* Virgilius L. 3. Aen. v. 471.

Qualis ubi in lucem coluber mala gramina passus,

Frigida sub terra tumidum quem truma tegebat,

*Nunc posui novus exuvias nitidisque juventa,
Lubrica convolvit sublato pectore terga*

Ardens ad solem, & linguas micat ore trifidula.
ubi hunc Albi nostri versum inlustrarunt, & hac mente capiendum docuerunt Germanus Valens, ac Jo. Lud. de la Cerda, viri magni. ante utrumque *mala gramina* quid essent, crudite ostenderat Jo. Brodacus L. 7. Miscell. C. 28. Singularis est opinio Martini Delrii Comment. in Senec. Med. v. 270.

*Egredere, purga regna: laetales simul
Tecum aufer herbas.*

videlicet intelligere Tibullum herbae genus

Ephemerum Graecis dictum, quia sit adeo le- tale, ut eodem die enecet: *bulbum agrestem* Latinis vocari. Vix puto. aperte enim loquitur de succis multarum ac variarum herbarum, quae polleant vi certissima amore vel jungendi vel dissolvendi. Si tamen de una aliqua herba capere libet; potius est ut *Prometheam* intelligamus, Medeae vel omnium maxime familiarum. Valerius Flaccus L. 7. v. 355, versibus excellentissimo ingenio condignis:

Cingitur inde sinus, & quae sibi nulla magis vis

*Fida, Prometheae florem de sanguine fibrae
Caucasium promit, nutritaque gramina tabo,*

*Quae sacer ille nives inter iristesque pruinas
Durat a litique cruor; quam viscere vultur
adepto*

Tollitur e scopulis, & restro rotat aperto.

*Idem nec longi laetificis finibus aevi
Immortale virens: idem flas fulmina contra
Sanguis, & in mediis florescunt ignibus herbae.*

*Prima Hecatae Syngii durata fontibus harpe
Impulsi, & validas scopulis effodit aristas:*

*Mox famulae cestrata seges, quae lampade
Phoebes*

*Sub decima iuga foeta metis facitque per omnes
Reliquias famenque dei. gemis irritus illo
Colchidos ora tuens: mox tunc contrahit artus
Monte dolor, cunctisque tremant sub falce
catenae.*

52. SOLA FEROS HECATAE PERDOMUISSE CANES] sibi hunc insuavem emolliunt ambo Wittiani, in quibus *Hecatae*. sic & quatuor Gebhardi codices, & quinque Heinsiani. neque aliter solebant Latini poetae in nominibus Graecis, ubi euphoniae res erant.

Horatius Fpod. 17.

*Setosa duris exure pellibus
Laborios remiges Ulixei,*

*Volente Circa, membra: tum mens & fenus
Relapsus, atque notus in voltus homar.*

ita praesantillimae membranae: non *volente Circa*, ut vulgo circumfertur. vide Valerium Probum L. 2. Instit. Grammat. p. 1446. Cyl- lenius hic *Furias* esse ait, quas poeta *canes Hecatae* adpellel: id Lucanum adfirmare L. 6.

*Srygiasque canes in luce sperna
Destituam.*

& Horatium L. 1. Sat. 8.

G

Haec

Hæc mihi composuit cantus, quis fallere posses.

Ter cane, ter dictis despuè carminibus.

55 Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:

Non sibi, si in molli viderit ipse toro.

Tu

*Hecates vocat altera, sacrum
Alterâ Tiphonem, serpentes, atque videres
Infernas errare canes.*

Hæc vir bonus ex Servii Commentariis in L. 6. Aen. v. 257. Huic opinioni accessit & Turnebus L. 13. Adv. C. 12: Maronis verba: quæ Servius exponit, producens:

*viseque canes ululare per umbram
Adveniente dot.*

Antiqua in Horatium Scholia, a Jacobo Cru- quio collecta: CANES. *Furias, quæ sunt canes Jovis infernalis.* Imo Jovis coelestis, & tunc *Harpysæ* dictæ, ut copiose ostendit idem Servius in L. 3. Aen. v. 209. itaque huc nihil pertinent. intelligemus canes infernas, vere canes, quæ Hecatem sive Triviam aut Proserpinam comitantur, quotiescumque magico murmure excitæ ad majus aliquod sacrum adpareat. neque enim illa umquam sine canibus vagabatur. Maronem jam audivimus; qui sane aliter exponi nec debet, nec potest. nunc Senecam audiamus Oedip. v. 563. loco memorabili:

*sanguinem libas focis,
Solidasque pecudes irit, & multo specum
Saturat errore. libas & niveum in super
Lactis liquorem; fundis & Bacchum manu
Læva, canisque rursus, & terram intuens
Graviore Manes voce & attonita citat.
Latravit Hecates turba. ter vallis cavas
Somnere moestum. tota succusso solo
Pulsata tellus. Audior, vates ait,
Rata verba fudi. rumpitur cæcum chaos,
Iterque populo Ditis ad superos datur.
Medea v. 840.*

*Vota tenentur. ter latratus
Andax Hecate dedit, & sacros
Edidit ignis face lucifera.*

Thyeste v. 668.

*Hic nosse caeca gemere ferales Deos
Fama est: catenis lucus excussis sonat,
Undantique Manes, quidquid audire est metus,
Illic videtur. erras antiquis vetus
Emissa bustis turba, & in silenti loco
Majora notis monstrata. Quin tota soles
Micare flamma sicut, & exæscæ strabes
Ardent sine igne. sæpe latratus nemus*

*Trino remugit: sæpe simulacris domus
Attonita magnis.*

neque abit Papinius L. 4. Theb. v. 428.

*Hujus inadaptatæ luce fridere sagittas,
Nocturnique canum gemitus, ubi limina parvi
Ffigit, inque novæ melior redit ora Dianæ.
vide Theocritum in Pharmaceutria.*

54. TER CANE, TER DICTIS DESPUÈ CAR- MINIBUS] auctor Cris v. 368.

*At nutrix patula componens sulfura testa,
Narcissum castanque herbas incendiis olentis:
Terque novena ligat triplici diversa colore
Fila: ter in genuum mecum, inquit, de spuè,
virgo:*

Despuè ter, virgo: numero deus impare gaudet.
Petronius: *Ille de sinu licium protulit varii
coloris filu intortum, cervicemque vinxit meam.
Mox turbatum spuo pulverem medio sustulit di-
gite, frontemque repugnantis segnavit. hoc per-
acto carmine, ter me pulsus expuèra, terque la-
pillos conjicere in sinum, quos ipsa præcantantes
purpura involverat: admotisque manibus tenta-
re coepit inguinum vires.* Latissimi usus fuit
hic despuendi ritus, in magia, in omni me-
dicina, in piaculis, in avertendo fascino, in
ominibus, in amoris conciliatione, &c. cre-
bro memoratur Plinio, in variis ac diversissi-
mis negotiis. deinde certatim illustrantur vi-
ri docti, exposito simul Albiano veterisculo;
Achilles Stætius; Andreas Tiraquellus in sex-
tæ Leg. Connub. n. 17. Turnebus L. 2. 6.
Adv. C. 6. Joan. Wouwerus ad Petron. Jo-
annes Meurhus ad Theocrit. Idyll. 6. Frider.
Lindenbruch in Cirin; Casaubonus in Persii
Satiram 2. v. 33. Elias Sehedius Syngram. 2.
de Diis Germanis C. 44. & fortasse alii com-
plures.

56. SI IN MOLLI VIDERIT IPSE TORO] a
primo Gebhardi Palatino aberat præpositio
in. abest quoque a primo nostro. nec habe-
bant secundus & quartus Anglicanorum: non
etiam Wittianus prior. nempe perierat ab-
sorpta ab elemento principe voculæ molli.
id ita esse indicio est meus codex vetustus: in
quo paullo aliter aberratum fuit, geminata
litera m: *sim molli viderit ipse toro.* Mirifi-
cam vero vim carminum, quibus perficere-
tur

Tu tamen abstineas aliis. nam cetera cernit

Omnia: de me uno sentiet ipse nihil.

Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores

60 Cantibus, aut herbis solvere posse meos.

Et me lustravit taedis, & nocte serena

Concidit ad magicos hostia pulla Deos.

Non

tur ut Deliae matris vigilans, & videns, oculorum fidem sibi ipse denegaret. & tamen, quod est portentosius, olim hoc ipsum citra incantationem praestitisse mulierem non rusticam videbis, si voles, apud Joannem Boccaticum, Giornata 7, del Decamerone, Novella 9.

60. AMORES CANTIBUS AUT HERBIS SOLVERE] *cantus*, sive *carmina*, & *herbas* in rebus magicis apud poetas tam frequenter conjunguntur, ut putidum foret exempla coeervare. alterum sine alterius ope vix quidquam valere putabant. *Solvendi* autem verbum in hoc negotio est proprium ac peculiare. Virgilius L. 4. Aen. v. 487.

Haec se carminibus promittit solvere mentis, Quas velis; aut aliis veras inmittere curas.

Horatius Epod. 5. ore Canidiae, v. 71.

Ab, ab, solutus ambulat veneficas Scientioris carmine.

Maronis locum exprimit magus ille apud Hoofidium nostrum, Act. 3. Velzii, Sc. 4.

Ontbinden kan ik de ghemoeden, van de min:

En andren veder staar ik hardt zorghen in. huic verbo contrarium est vincendi verbum.

Terentius Heeyr. Act. 1. Sc. 2. v. 93.

Hic animus partim uxoris misericordia Devinctus, partim victus hujusmodi injuriis, Paullatim elapsus Bacchidi.

Lucretius L. 1. v. 35. ad Venerem:

Nam tu sola potes tranquilla pace juvare Mortales: quoniam belli fera moerora flavos Armipotens regis: in gremium qui saepe tuum se Rejicit, aeterno devinctus volvere amoris.

Virgilius L. 8. Aen. v. 394. de Veneri & Vulcanis:

Sensit laeta dolus & formae conscia conjunx.

Tum pater aeterno satur devinctus amore.

hinc porro aliae translationes, *vincula, compages, nodi, retia, plagae, laquei*: & hujus generis plura, quae longum sit enumerare. noster supra Eleg. 1. v. 55.

Me retinent vinculum formosae vincla puellae. qui locus non debet sollicitari. Plautus, fa-

tis libero joco, Epidic. Act. 2. Sc. 2. v. 32.

Tum meretricum numerus tantus, quantum in urbe omni fuit,

Obviam ornatae occurrabant suis quaeque amatoribus:

Eos captabant. id adeo, qui maxime animum advorterim:

Pleraque haec sub vestimentis secum habebant retia.

Lucretius L. 4. v. 1142.

Nam vitare plagas in amoris ne laciamur, Non ita difficile est, quam captum resibus ipsis Exire, & validos Venenis perumpere nodos.

Ovidius Epist. Acontii v. 45.

Ut partem effugias, non omnia retia salles:

Quas tibi, quam credis, plura retendit Amor. ibidem v. 85.

Sed neque compedibus, nec me compecco catenis: Servabor firmo vinculum amore tui.

L. 3. Art. Amat. v. 591.

Dum calis in laqueos captus quoque nuper amator;

Solum se thalamos speret habere tuos.

61. ET ME LUSTRAVIT TAEDIS] facibus ex taeda, cum admixto sulphure ac bitumine: forte & etruore. praecedebat lotio follicita, macerata simul ove nigra. spatium haec repetire est apud poetas. paucis exemplis defungemur. de face, sive taeda, Ovidius L. 7. Metam. v. 259.

Multitudinibus faeces in fossa sanguinis atra Tinguis: & instillas geminis accendit in aris.

Terque senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.

taedam diserte vocat Juvenalis Sat. 2. v. 157.

cuperent lustrari, si qua darentur Sulfura cum taedis, & si feret humida la-

rum. de lotione, hostia, & sulfure, Papinius L. 4. Theb. v. 414.

Laethaeque sacra,

Et mersum Ismeri subter conjuncta ponto Asiaticis, parat ante ducem, circumque bidentium

G 2

Vifce.

*Visceribus laceris, & odori sulfuris aura,
Graminibusque novis, & longo murmure pur-
gatis.*

de bitumine Horatii Epod. 5. v. 79.

*Prisusque coelum sedit inferius mari
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic meo flagres, nisi
Bitumen atris ignibus.*

Virgilius Eclog. 8. v. 82.

*Sparge molam, & fragiles incende bitumine
lauros.*

omnium clarissime facundissimus Claudianus,
Panegyrico Honorii, in sexto ejus consulatu,
v. 324.

*Lustralem sic vite facem, cui lumen odorum
Sulfure caeruleo nigroque bituminis sumat,
Circum membra rotat doctus purganda sa-
cerdos,*

*Rore pio spargens, & dira fugantibus herbis
Numina, purificumque Jovem Triviumque
precatus,*

*Trans caput averfis manibus jaculatur in Au-
strum*

Secum raptorem cantata piacula taedas.

totam lustrationem breviter complexus est
Aurelius Nemesianus Eclog. 4. v. 62.

*Quid prodest, quod me pagani mater Amyntae
Ter vitis, ter sponde sacra, ter ture vapore
Lustravit, cineresque averfa rursus in amnem,
Incendens vivo crepitantes sulfure lauros;
Cum sic in Aeterni totis miser ignibus arsi?*

versu ultimo totis offibus ex veteri libro re-
censissime reposuit Barthius. sed & in Meropi
postulat Latini sermonis consuetudo. Hora-
tius Epod. 14. v. 9.

*Non aliter Samio dicens arsisse Bathyllo
Anaeronta Teum.*

61. 62. NOCTE SERENA CONCIDIT AD MAG-
GICOS HOSTIA PULLA DEOS] vides tempus,
victimam, numina, quibus sacrum hoc fa-
ctum. noctu quidem, ut semper: sed sub-
lustris & serena. qua de re dixi quod satis sit
ad Propert. L. 2. Eleg. 1. v. 73. Hinc Valerius
Flaccus, capto amore Medae Coaste,
Chostratum duce, Deos inferos & Charonem
atque Hecaten gaudere ait quietam sibi
noctem concedi ac tutam, postquam ille
acriore cura domitus nihil jam de umbris
evocandis cogitaret, L. 6. v. 155.

*Maximus hos inter Stygia venit arte Coastes:
Solicitas nec Marius amor; sed fama Cystaeae
Virginis, & paribus spirans Medea venenis.
Gaudet Averno palus, gaudet jam nocte
quieta*

Portitor, & tuto veniens Latonia coelo.

hostia erat, agnus pulli velleris. Virgilius
L. 5. Aen. v. 736.

huc casta Sibylla

*Nigrarum multo pecudum in sanguine ducet,
Seneca Oedip. v. 556.*

*Nigro bidentes vellere, atque atrae boves
Retro trabuntur. flamma praedatur dapes,
Vivumque trepidat igne ferali pecus.*

Silius L. 13. v. 404.

*Nec cunctata diu vates, maistare repostis
Mox umbris, inquit, consueta piacula, nigras
Sub lucem pecudes, reclusaeque abdere terrae
Mauantem jugulis spirantium caede cruorem:
Tunc populus tibi regna suos pallentia mistent.
reclusa terra est fovea, sive serobes magica,
in quam delueret victimarum cruor. Papi-
nius L. 4. Theb. v. 451. postquam de nigris
hostiis breviter dixit:*

*Principio largos novies tellure cavata
Inclinat Bacchi lacices, & munera vermi
Lactis, & Actaeos imbres, suadumque cruorem
Atanibus: aggeritur, quantum bibi arida tellus.*

Sed nemo haec distinctius perscripsit Porphy-
rio Platoneo; cujus ex libro de Responsio-
rum philosophia lulentum locum producit
Eusebius Pamphili L. 4. Praeparat. Euangel.
C. 4. Sequuntur Dii Magici: quos noster fa-
tis habuit generatim nominare. atque ita
etiam Lucianus fecit L. 6. v. 577.

*Ille magis, magicique Deis inconjuncta verba
Tentabas, carmenque novos fingebat in usus.*

Turnebus in Albio nostro Plutonem intelli-
git, & Hecaten, & Proserpinam, L. 16. Adv.
C. 4. nimis, ni fallor, anguste. Maro L. 4.
Aen. v. 510.

crinis effusa sacerdos

*Tercentum tonat ore Deos, t:reburnaque, Chae-
que,*

*Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora
Dianae.*

multo etiam plures Medea invocat, apud Na-
sonem L. 7. Metam. v. 192.

*Nox, ait, arcana fidelissima, quaeque diurnis
Aurea cum Luna succeditis ignibus Astra;
Tuque triceps Hecate, quae coepit conscia nostris
Adiutrixque venis, Cantusque Artesque ma-
garum;*

*Quaeque magas, Tellus, pollentibus infirmis
herbis;*

*Auraeque, & Venti, Montesque, Amnesque,
Lacusque,*

*Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis
adesse.*

His adde duos poetas Hispanos, propinquo
inter se sanguinis vinculo conjunctos, An-
naeum

Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam: nec te posse carere velim.

naeum Seneram Med. §. 740, & Annacum Lucanum L. 6. §. 730. nisi te tectet Iberira ferocitas, & ipsa carminis truculentia.

63. NON EGO, TOTUS ABESSET AMOR, SED MUTUUS ESSET, ORABAM] sic Glaucus apud Nafonem, Circei adfatus, L. 14. Metam. §. 23.

Nec medicare mihi, sanesque haec vulnera mando:

Hac ope nil opus est: partem ferat illa caloris.

Resolutorii sacri imaginem nobis dedit Jo. Jovianus Pontanus Parthenopaei L. 2. Carm. 1. & Hieronymus Amaltheus, poeta nitidissimus, ac plus verae gloriae meritis uno perpusillo carminum libello, quam multis ac magnis voluminibus multi Anferum nepotes. Quorirca recte atque ordine a nobis factum putamus, qui praecleari viri monumenta pauculis abhinc annis novo cultu recentavimus.

III.

IBITIS Aegeas sine me, Messala, per undas,
O utinam memores ipse, cohorsque mei.
Me tenet ignotis agrum Phaeacia terris.
Abstineas avidas Mors, precor, atra manus.

I. IBITIS AEGEAS SINE ME, MESSALA, PER UNIDAS] M. Valerius Corvinus Messala omnium suae aetatis mortalium clarissimus est habitus, longaeque laudatissimus, ingenio summo praeditus, pari judicio atque clementia. accedebat probitas, constantia, fortitudo, cura & studium reipublicae incredibile. quibus virtutibus effectum est, ut cum jam tum adolescentem mirifico quodam amore complexus fuerit M. Tullius, recte luculenta illa epistola ad Brutum perscripta, quae est quinta decima libri illius singularis. Post inmeritum Cassii & Bruti, quorum se partibus conjunxerat, cum ipse a multis dux expecteretur, maluit Caesaris clementia uti, quam ultetius petendere in republica mutuis odiis evertenda. Quae res Caesari adeo grata fuit atque jurunda, ut Messalam deinreps in paucis carum habuerit, ejusque opera sit usus & fortissima & fidelissima. Docet haec inlustris scriptor C. Vellejus L. 2. C. 71. *Protinus Messala, fulgentissimus juvenis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Caesaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Caesari quidquam ex victoris suis suis laetius, quam servasse Corvinum; aut majus exemplum hominis grati ac pii, quam Corvinus in Caesarem fuit. Hunc*

tantum virum Albius noster domi coluit, militiae est secutus; inque ejus conuberno bonam partem aetatis contrivit. In hac vero expeditione Syriaca quo minus sequeretur Messalam, in causa fuit corporis aegritudo in itinere maritimo contracta. qua aegritudine implicatus, neresse habuit subsistere apud Insulam Corcyram. Sed resecta deinde valetudine, subsecutus ducem suum in Ciliciam ac Syriam, Aegyptum quoque perlustravit, cujus rei fidem nobis facit Elegia hujus libri octava. Missus est autem Messala in Syriam cum imperio extraordinario A. V. dccxxv. ut luculenter est ostensum ab Eminentissimo Norisio Cenotaph. Pisan. dissert. 2. cap. 16. §. 7. qua tempestive Albius noster annum agebat aetatis quartum supra tricessimum. nam qui Hirtio & Pansa Coss. natum contendunt, hoc est A. V. dccx. videant illi, qua ratione idonea hoc ipsum earmen dari queat puero non nisi quatuordecim annos habenti, & jam veteri Deliae amatorei.

3. PHAEACIA] Corcyra, a Phaeacibus populis ita dicta. qui Phaeaces quum prius Hyperiam habitarent, a Naustho in Corcyram sunt deducti (quae & Scheria dicebatur) propter assiduas Cycloporum depraedationes. fuit autem Naustho Alcinoo pater. vide sis Homerum initio L. 6. Odyss. de Ti-

- 5 Abstineas, Mors atra, precor. non hic mihi mater,
Quae legat in moestos ossa perusta sinus:
Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulcra comis:

De la

bulli in hac insula aegrotatione meminit Naso L. 3. Amor. Eleg. 9. v. 47.

*Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
ignotum vili sepposisset humo.*

3. IGNOTIS TERBIS] forte *teclis*. nam in hospitium devertit ad aliquem Corcyraeum, more militiae Romanae, satis certum est. Ovidius L. 5. Trist. Eleg. 10. v. 30.

*Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
Barbarus; & tecti plus quoque parte tenet.*

Lucanus L. 5. v. 11.

peregrina ac sordida sedes

*Romanos cepit proceres; secretaque rerum
Hospes in externis auditus curia totis.*

4. ABSTINEAS AVIDAS MORS MODO NIGRA MANUS] Multiplex est hujus loci scriptura, *Mors modo nigra, Mors precor atra, Mors violenta*. Neque inultum interesse, quae recipiatur, visum olim fuit Mureto. quem merito deseruerunt alii homines elegantes, Ach. Statius, Fructrius, Douza, Gebhardus; solumque medium comprobantur, *Mors, precor, atra*. quae quum repetatur in versiculo proxime sequente, ad ejus jucunditatem reliquae duae misere frigent.

6. NON HIC MIHI MATER, QUAE LEGAT IN MOESTOS OSSA PERUSTA SINUS] Ossa legere proximorum officium erat, & carissimorum. ita se patris sui ossa in tenera pueritia legisse Propertius noster conqueritur L. 4. Eleg. 1. v. 127.

Ossaque lesisti non illa aetate legenda

Patris, & in teneris cogeris ipse lares.

sua autem legi vult ab amara Cynthia, L. 1. Eleg. 17. v. 12.

An pateris sicca mea fata reponere ocellis,

Ossaque nulla tua nostra tenere sinu?

exemplo Briseidis, Achilli sinus facientis, quum absente & uxor & parentes, L. 2. Eleg. 7. v. 47.

Nec non exanimam amplectens Briseis Achillem

Candida vesana verberat ora manu.

*Et dominum laevi moerens capitea cruentum
Appositum flavis in Simoentia vasis.*

*Foedavitque cemas; & tanti corpus Achilles,
Alaximaeque in parva subsistit ossa manu.*

*Quum tibi nec Pelusius aderat, nec caerulea mater,
Seyria nec vultu Desdania toro.*

Contigit vero poctae nostro id, quod sibi nunc decessu lamentatur. decessit enim Romae in complexibus & matris & sororis, teste Ovidio L. 3. Amor. Eleg. 9. v. 49.

7. ASSYRIOS CINERI QUAE DEDAT ODORES] Timide dicam, sed dicam tamen: *dedere odores cineri* horridule mihi dici videtur, pro eo quod est *dare odores*. opinor ab Albii manu fuisse olim *fundas*. nam *fundendi* verbum in re funebri solenne quis melius nobis exponat Albio ipso? sic ille L. 3. Eleg. 2. v. 23.

*Illuc, quas mittit pinguis Panthaea merces,
Eoique Arabes, dapes & Assyria,*

Et nostri memores lacrimas fundantur eodem.
Virgilius L. 6. Aen. v. 225.

congesta cremantur

Turea dona, dapes, suo crateres olivo.

Accedit quod odores Assyrii nihil sint aliud, nisi liquores odorati, & unguenta Syriaca gentiumque vicinarum. Propertius L. 2. Eleg. 10. v. 30.

*Tu vero nudum pectus lacerato sequare,
Nec fueris nomen laesa vocare meum.*

*Osculaque in gelidus ponas suprema labellis,
Quum dabitur Syrio manere plenus onyx.*

Papinius L. 2. Silv. 1. v. 161.

Quid ego exsequias, & prodiga flammis

Dona loquar, moestoque ardentia funera locu?

Quod tibi purpureo tristis torus aggera crevit?

*Quod Cilicum flores, quod munera graminis
Indi,*

*Quodque Arabes, Phariique, Palaestini que li-
quores*

Arsuram laxere comam?

& L. 5. Silv. 1. v. 21.

Quis carmine digno

Exsequias, & aena malae seralia pompae

Perlegat? omne illi stipatum examine longo

*Ver Arabum Cilicumque fluit, floresque Sabaei,
Indormique arsura saxes, praereptaque templis*

*Tura, Palaestini simul Hebraeique liquores,
Corcyetaeque comae, Cinyreaeque germina.*

Et haec est, ni tallor, *sumtuosa* illa *reiprissa* quae ne secreta, publice sancitum olim fuisse

Tul-

Delia non usquam, quae me quam mitteret urbe,
 10 Dicitur ante omnes consuluisse Deos.
 Illa sacras pueri fortes ter fustulit: illi
 Rettulit e trinis omina certa puer.

Cuncta

Tullius docet L. 2. de Legib. C. 14. Itaque huic loco minus commodum erit *dedendi*, quam *fundendi* verbum. cuius quidem verbi proprius ac solennis usus fuit in omni re liquorum atque unguentorum. Horatius L. 1. Od. 5.

*Quis multa gracilis te puer in rosa
 Persufus liquidis arguet odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro ?*

& L. 2. Od. 7. §. 21.

*Oblivioso levius Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis.*

Sed ego hanc conjecturam meam doctis atque elegantibus ingenii arbitrandam permitto: non enim aequum est, ut me suadente amplectatur quisquam id quod nolit.

8. ET FLEAT EFFUSIS ANTE SEPULCRA COMIS] Lacrimis gaudebant umbræ. ideo dium habebatur, non defleri. quinimo sine fletu nullam esse sepulturam stantebant, docente Servio ad L. 6. Aen. §. 315. Hinc fletus non solum propinquorum, verum etiam alienorum. Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1. §. 102.

funus interim

*Procedit: sequimur: ad sepulchrum venimus:
 In ignem posuisti: fletur.*

Drances ille apud Maronem L. 11. §. 371.

*Scilicet, ut Turno contingat regia conjunx,
 Nos animæ viles, inhumata infletaque turba,
 Sternamur campi.*

Ovidius Ibide, §. 163.

*Nec tibi contingit funus lacrimæque morum.
 Indeploratum projiciere caput.*

& L. 3. Trist. Eleg. 3. ad uxorem ager, §. 41.

*Nec dominae lacrimis in nostra cadentibus ora
 Accedent animæ tempora parva meae?
 Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos condet amica manus?*

*Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
 Indeploratum barbara terra ceget?*

Quantæ ergo inmanitatis fuisse putas Thebanum Creonta, qui occisos in acie non modo humari vetuit, sed & ab uxoribus ac propinquis defleri? pulere Ornitus apud Papinium L. 12. Theb. §. 149.

*Quo, miseræ, quo fertis iter? summo peremptis
 Speratis, cineremque viris? stat pervigil illic
 Umbrarum custos, inhumataque corpora regi
 Adnumerat. nusquam lacrimæ: procul usque
 fucati*

*Accessus hominum. solis avibusque, ferisque
 Ira licet. Vestrisne Creon dabit æquus honorem
 Lucibus? immittes cuius Busiridos aras
 Odrisique samem stabuli, Sicalosque licebit
 Exorare Deos. rapit fortasse precantes,
 (Si mens nota mihi) nec conjugialia supra
 Funera, sed caris longe matlabit ab umbris.*

9. QUAE ME QUAM MITTERET URBE] non possum Douzæ nostræ non accedere, quam rescribenti, pro quam, ut ad ante, quod sequitur, referatur; Præcidan. C. 2. Saepe disjunguntur hæc voculae apud optimum quemque scriptorem. Virgilius L. 4. Geor. §. 306.

*Hoc geritur, Zephyris primum impollentibus
 undas,*

*Ante novis rubent quam prata coloribus, ante
 Garrula quam tignis nidum suspendit hirundo.*
 Atque etiam extra carmen. Cicero orat. pro Rabirio C. 9. *Sed in his rebus omnibus imprudentia laboris. causam enim suscepisti antiquiorum memoria tua: quæ causa ante mortua est, quam tu natus es.*

II. ILLA SACRAS PUERI SORTES TER SUBSTITIT] Tales pueri, atque etiam viri, Sorilegi dicebantur. ex quo genere fuit ille templi Veneris Erycinæ minister, cuius memoria est apud Sponium Miscell. Erudite Antiquitatis p. 30.

C. STIMINIUS
 HERACLA
 SORTILEGVS
 AB. VENERE
 ERVCINA. ET
 IVLIA. MELANTHIS
 PARENTES
 MERCVRIALI
 F. PIENTISS.
 FECERVNT

De trina fortitione pulcre atque erudite
 per

per egit Vir Illustrissimus Ezechiel Spanhemius ad Callimachi Hymnum in Apollinem, §. 45. Ludovicus Carrio legebat puero, ad Valer. Flacc. L. 1. §. 231. ubi & e triviis & omina, quae sunt in versiculo minore, opereose defendit. sic quoque haec postrema Achilles Statius & Jos. Scaliger expoluerunt. Salmastius illa manu pueri producit, memoriae nimium confusus, libro de Annis Climaeter. p. 792. & e trinis legit: Ter sortes (inquirens) manus pueri duxit, e triviis certa omina ei relata sunt. Sic enim ibi scribendam. Scaliger locum non intellexit. Enimvero basilice. Tamen cur hujus ille correctionis laudem sibi vindicaret, causa erat nulla. Jam enim olim ita legerunt Muretus, Auratus, Canterus, & Livinejus: ut de Douza utroque fletur. Nec vero dubitari potest, quin haec sit germana scriptura. nam ut *puer* respondet *trivii pueri*; sic & vocula *ter* necessario sibi postulat e trinis, non autem e triviis. Neque satis adparet, quare puer quispiam de trivio sortes potius sustulerit, quam camillus aliquis de templo Fortunae. quales camillos illic fuisse ut credam, facit denarius Plaetorii Cestiani; quem cum studiosis antiquitatis communicavit excellentissimus ille Antverpiensisum praelat Laevinus Torrentius ad Sueton. Tiber. C. 63.

Certe ex Tullii verbis, ubi de hisce sortibus agit, nihil colligi potest de puero triviali. Locus est paullo ipatiofior, sed multo luculentissimus, L. 2. de Divinat. C. 41. Quid enim fors est? idem propemodum, quod micare, quod tales facere, quod tesseras. quibus in rebus temeritas, et casus, non ratio, nec consilium valet. tota res est inventa fallacis, aut ad quaestum, aut ad suspensionem, aut ad errorem. Atque ut in harruspicina fecimus, sic videamus clarissimorum sortium quae tractantur inventio. Numerum Sufficiens Praenestinarum monumenta declarant, honestum hominem & nobilem, somniis crebris, ad extremum etiam minacibus, cum juberetur

certo in loco silicem caedere, perterritum visis, irridensibus suis civibus, id agere coepisse: itaque perfracto saxo sortes erupisse, in robore insculptas praenestinarum literarum notis. It est hodie locus religiosus propter Jovis pueri, qui latens cum Janone Fortunae in gremio sedens, inamam appetens castissima colitur. Eodemque tempore, in eo loco, ubi Fortunae nunc sita aedes, vel ex olea fluxisse dicunt: harruspiceque dixisse, summa nobilitate illas sortes futuras, eorumque iussu ex illa olea arcam esse factam; earum conditas sortes, quae hodie Fortunae monitu tolluntur. Quid igitur in his potest esse certi, quae Fortunae monitu, pueri manu miscentur, atque ducuntur? quo modo autem istae positae in illo loco? quis robur illud cecidit, dolavit, inscripsit? Nihil est, inguunt, quod Deus efficere non possit. Utinam sapientes Stoicos effecisset, ne omnia superstitiosa sollicitudine, & miseria crederent! Sed hoc quidem genus divinationis vita jam communis explosit. Fani pulcritudo & vanustas Praenestinarum etiam nunc retinet sortium nomen, atque id in vulgus. Quis enim magistratus, aut quis vir illustrior utitur sortibus? ceteris vero in locis sortes plane refrixerant. quod Carnesadem Clitomachus scribis dicere solitum, nusquam se fortunatorem quam Praeneste vidisse Fortunam. Praeclare vir sapientissimus. Neque tamen adeo refrixerat sortium superstitio, ut nullus magistratus aut viros illustriores compedibus suis habere devinctos. Certe Tiberius, jam imperandi vetus, quantum in his nugis trepidaverit, ostendit Suetonius C. 63. Harsuspices secreto ac sine testibus consuli vetuit. Vicina vero urbi arcula etiam disjucere conatus est: sed conjestare Praenestinarum sortium territus, desistit: cum obstinatas delectasque Romam non reperisset in arca, nisi relata rursus ad templum. Caligula quoque sortes male intellectas inter facitias causas habendas duxit, apud eundem praeclearum scriptorem C. 57. Monuerunt & sortes Antiatinae, ut a Cassio caveret. Qua causa ille Cassium Longinum, Asiae tum praefectum, occidendum delegaverat; immemor Chaeream Cassium nominari. Sed nec longo post tempore in defectudinem venisse docet Lampadius in Alexandro Severo, C. 14. Mater ejus, pridie quam pareret, somniavit se purpureum draconiculum parere. Pater eadem nocte in somniis vidit alii se Romanae Victoriae, quae in senatu, ad coelum vehi. Ipse, cum vatem consuleret de futuris, hos accepisse dicitur versus adhaec parvulus; & primis quidem sortibus: Te manet imperium coeli terraque marisque.

Intel.

Cuncta dabant reditus. tamen est deterrita numquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.

15 Ipsc

Intellectum est, quod inter Divos etiam referretur. Nisi forte vates hic fuerit unus ex illis aerculatoribus vagis, qui tunc temporis passim suas sorces vendebant hianti popello. quales obſcaeni illi Deae Syriae sacerdotes apud Madautenſem Apulejum L. 9. Metam. quorum haec erat fors unica, ad plurimos casus enotata:

*Ideo conjuncti terram profcundunt boves,
Ut in futurum lacta germinant ſata.*

13. CUNCTA DABANT REDITUS] cunctarum sortium omnia de meo reditu pollicebantur, nulla discordante. In codice Archiepiscopi Laudi erat *reditum*. parum refert, sed tamen pluralem amabant poetac. Horatius L. 3. Od. 5. de M. Regulo, v. 50.

*non aliter tamen
Dimovis obſtantis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueres,
Tendens Venafraus in agros,
Aut Lacedaemonium Tarentum.*

Epod. 16. v. 35.

*Haec, & quae poterunt reditus abſcindere dulces,
Famus omnis exſecrata civitas.*

Naso Epist. Ariadnae v. 103.

*Nec tibi, quae reditus monſtrarent, ſila de-
diſſem,*

Fila per aduictas ſaepe recepta manus!
Epist. Laodamia v. 159.

*Per reditus, corpusque tuum mea numina juro;
Perque pares animi coniungique ſaces.*

& L. 1. Faſtor. v. 179. verbis Jani:

*Ut populo reditus patcam ad bella profecto,
Tota patet demia janua noſtra ſera.*

13. TAMEN EST DETERRITA NUMquam, QUIN FLERET] Variè haec interpretati ſunt viri docti: atque ita quidem, ut aquam iis haerere facile cerneret. Teneri non potuiſſe, nec revocari, nec cohiberi, quin fleret, Achilles Statius expoſuit; & Muretus; ac Turnebus L. 29. Adv. C. 30. Sed quum nonnulli codices habeant, *tamen haud deterrita fruſtra eſt, Quam fleret;* idque in uno ſuo inveniffet Paſſeratius, ita eſt interpretatus, Cum videret ſe a lacrimis temperare non poſſe in ipſo diſceſſu, id ei formidoloſum atque ominofum fuit. Huic & expoſitioni, & praclarac (ut vocat) correccioni ſubſcripfit

Jo. Lud. de la Cerda Comment. in Virgil. L. 12. Aen. v. 72. *deterritam*, terrore & metu exſolutam, explicat noſter Douza. quem eſt ſecutus Fredericus Taubmannus ad Plauti Epidicum, Act. 1. Sc. 1. v. 61. atque eodem terme recidunt Henrici Stephani cogitata L. 5. Schediaſm. C. 9. Sed Stephanum retudit Gebhardus, non ſine verberè profeſſoriae linguae, facilem eſſe dicens hujus diſtichi ſenſum: nempe, Quamvis addiceretur omnibus cunctis reditus meus, tamen non potuit diſceſſui meo non illactimari. Haec illi. ſed verum ſolus perdidit Gronovius, vir laudatiſſimus, Diatrib. in Statiſ Silvas C. 16. ubi quum pulere oſtendiffet, ominofas eſſe inter diſcedentes lacrimas, & ubique, ſi ex-ciderent invitis & fundere nolentibus, ita Albii noſtri mentem aperit: Tamen non potius ſe metu mali ominis continere, ut non fleret & ſaepe reſpiceret. Nam utrumque ominis minus ſecundi. Itaque vereri & hac cura mone-ri debuiffet, ne tot bonis ſignis mala ſcava inter-veniret, laetique triſte quidpiam miſceret. Sic enim loquuntur interdum ſuperſtitione de- vincti, ut omen caſſam, non iudicium, rei per ſe futurae credere videantur. Praclare pro- fecto, & ex ipſo tripode. Tale aliquid ſibi metuebat Papinius in diſceſſu Metii Celeris, L. 3. Silv. 2. v. 50.

*Audimur: vocat ipſe ratem, nautasque mor-
rantes.*

*Increpat: inde meum timido jam frigore poſtus
Lalitur, & nequeo, quamvis monet ominis
horror,*

Claudere ſuſpenſos oculorum in margine ſtetus.
In verbo autem *deterrendi* non ſemper eſt ſignificatio terroris, ut minarum, ut per- peram opinantur nonnulli. Aliquando idem notat, quod aliter perſuadere: interdum ponitur pro eo quod eſt dehortari, diſſuadere, rationibus adducere ut hoc aut illud ne facias. Plautus Milit. Act. 2. Sc. 3. v. 61.

*Mihi ego video, mihi ego ſapio, mihi ego cre-
do plurimum:*

*At homo nemo deterruerit, quin ea ſit in hiſ
aediſus.*

Trucul. Act. 5. v. 37.

*miles, ſi te amari poſtulas,
Auro, haud ferro deterrere potes, ne amet,
Stratophanes.*

H

Teren-

- 15 Ipse ego solator, quum jam mandata dedissem,
 Querebam tardas anxius usque moras.
 Aut ego sum caussatus aves, aut omina dira:
 Saturni aut sacram me tenuisse diem.
 O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
 20 Offensum in porta signa dedisse pedem.

Audeat

Terentius Heautont. Act. 1. Sc. 1. §. 27.

*Vel me monere hoc, vel percontari puta:
 Rectum est, ego ut faciam, non est, te ut deterream.*

Cicero L. 11. ad Attic. Epist. 8. *maximas poenas pendo temeritatis meae; quam tu prudentiam mihi videri vis: neque te deterreo, quo minus id disputes, scribaque ad me quam saepissime. Orat. pro Quintio C. 4. auctionem in Gallia P. hic Quintius Narbone se facturum esse prescribit earum rerum, quae ipsius erant privatae. ibi tum vir optimus, Sex. Naevius, hominem multis verbis deterret, ne auctionetur.*

Philipp. 8. C. 6. *Antea detertere te, ne popularis esses, non poteramus: exorare nunc, ut sis popularis, non possumus. L. 5. ad famil. Epist. 1. Quem ego eum comperissem oracem sui tribunatus conatum in meam perniciem parare atque meditari, egi eum Claudiam, uxore tua, & eum vestra sorore Mucia, cuius erga me studium pro Cn. Pompei necessitudine multis in rebus persequerem, ut eum ab illa injuria detererent.*

His exemplis liquere arbitror & notionem verbi hujus, & mentem nostri poetae. Rectum quoque est *Quin steres*; non, ut in libris est quibusdam, *Quum*, vel *Quom steres*. Sic & Plautus hoc verbum junxit eum hac ipsa particula, Amphitr. Act. 1. Sc. 1. §. 9.

Am. jam quidem hercle ego tibi istam Sceleram, scelus, linguam abscondam. So. tuus sum:

Proinde, ut commodum est & lubet, quidque facias:

Tamen, quin loquar haec uti facta sunt hic, Numquam ullo modo me potes detertere.

18. AUT OMINA DIRA SATURNI SACRA ME TENUISSE DIE] Ita Scaliger edi jussit, eo quod scripti quidam non haberent *to* aut in posteriore versu. Habent vero alii quidam. Erat sane in omnibus Stationis, in secundo Palatino Gebhardi, in Fulvii Ursini libro, inque editione princeps. Atque hujus quidem inter lineas notaverat manus docta Saturnive sacram, nescio an ex ingenio. Sed

nos illos priores sequemur. nam quum causas morandi neceret, credibile est complures conquisivisse. Itaque aves non addicere causatur: deinde diris fe ominibus teneti ait, quo minus inchoet profecionem: denique iter suum incidere non vult in diem Saturni religiosam. Ita enim postulabat superstitio illorum temporum: &, sabbatho iter non facere, dicerant a Judaeis. Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 415.

*Quaque die redeunt robus minus apta gerendis
 Culta Palaestino septima festa Syro.*

Ceterum pro tenuisse, libri non nulli tenuisse habent. quomodo loquitur noster L. 2. Eleg. 7. §. 32.

Langere puellam

Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas,
 sed ego illud malo: ut dicat, se retentum fuisse a sacra Saturni die, cujus dici metu non ausus fuerit pedem ad portam movere.

20. OFFENSUM IN PORTA SIGNA DEDISSE PEDEM] istae pedum offensiones sinistri semper omnis habebantur. Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 12. §. 3.

*Omina sunt aliquid, modo cum discedere vellet,
 Ad limen digitis restitit icta Nape.*

*Missa foras iterum limen transire memento
 Cautius, atque alte sobria ferre pedem.*

at ille, puto, in re magni momenti. Noctem rogaverat: negabatur. Admodum serio super Ti. Graccho, res novas parante, se pedem graviter offendente, nugatur Valerius Maximus L. 1. C. 4. & Julius Obsequens C. 86. Sapientius Cicero L. 2. de Divinat. C. 40. Cum M. Crassius exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu carinis Canuo advectas vendens, Caeneas, clamitabat. Dicamus, si placeat, monitum ab eo Crassum, eaveret, ne iras: non fuisse perituum, si omni paruisset. Quae si suscipiamus, pedis offensio nobis, & abruptio corrigiae, & sternutamenta erunt observanda. Plinius L. 2. C. 7. Sed ecce fulgurum monitus, oraculorum praescita, baruspicum praedicta, atque etiam (parva dictu) in angurii sternutamenta,

Audeat invito ne quis discedere amore.

Aut sciat egressum se prohibente Deo.

Quid tua nunc Isis mihi, Delia: quid mihi profunt

Illa tua toties aera repulsa manu?

25 Quidve,

menta, & offensiones pedum. Divus Augustus laevum prodidit sibi calcem praepostere indutum, quo die seditione militari prope afflictus est. Quae singula improvidam mortalitatem involunt, solum ut inter ista certum sit, nihil esse certi, nec miserius quidquam homine, aut superbius.

23. QUID TUA NUNC ISIS MIHI, DELIA] Scaliger ex veteri scriptura mihi legebat. Recte. sic omnes Statiani, & nostri, ac Heinisiani magno numero. solus noster primus tibi habebat. Sed quod idem vir magnus, liquere, ait, eam pro Tibulli morbo in casto Isidis fuisse, non item probare possum. neque enim Tibullus, antequam ex urbe discederet, aegrotabat. Verius Turnebus, Lucianum scribere, ait, Isidis tutelae commillos fuisse navigantes: ideo Deliam ejus sacra obiisse, peregre mari profecturo amatore, L. 16. Adv. C. 4. Sane ita est. Jupiter apud Lucianum, in Dialogis Deorum, imperat Mercurio, Argum in Nemea silva pascentem ut interimat: ipsam vero Io per pelagus in Aegyptum abducat, atque Isin faciat; quae Isis maximum sit Aegyptii nomen, & Nilum crescentem adtollet, & imittat ventos, & servet navigantes. Quae singula luculento carmine Orpheus exponit apud Valerium Flaccum L. 4. Argonaut. v. 348. atque finit in hoc optato:

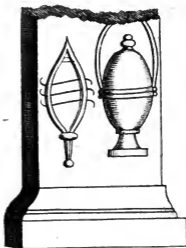
*haec procul lo
Spectat ab arce Phari, jam Divis addita,
jamque*

*Aspice cincta comas, & ovanti persona sistro.
Bosporon hinc veteres errantis nomine Divae
Vulgaverat. Juvet nostros nunc ipsa labores,
Inmissisque ratem sua per freta provehat Euris.*
Idque extemplo fecisse Deam adfirmat poeta:

*Dixerat: & placidi tendebam carbasia venti.
Postera non cassas Minyis Aurora restexit
Noctis iter: nova cuncta vident.*

Igitur boni ominis gratia Aegyptii naves suas grandiores Isidis saepe nomine adpellabant; & tutelarem Deam in prora atque in puppi effingebant; ut docet idem Lucianus in Navigio, seu Votis. Apud Gruterum ara

est Isidis marmorea quadrata, in cujus fronte cornu Copine variis fructibus plenum; ad dextrum latus, patera; ad laevum, fistrum Aegyptiacum cum tribus virgulis mediis; a tergo orbis, cui serpens circumvolutus sefe erigit, & gubernaculum nauticum, p. LXXXII. Inscr. 4.

24. ILLA TUA TOTIES AERA REPULSA MANU] Muretus *sistra* esse in libris veteribus, non aera, testatur. credo. Sed nostri scripti cum Statianis aera habent magno consensu. quod cur rejicias, causa non est: quum adpareat satis nostrum de *sistrum* loqui. idem & alii fecerunt. Papinius L. 1. Theb. v. 169.

*malus votis Mareotica sumat
Coptos, & acrisoni lugentia flumina. Nili.*
ibi scholiastes Lutatius: AERISONI ait, aeri sanum dantis propter *sistrum*. Apulejus L. 11. Metam. quo loco Isis docte & copiose describitur: Jam gestamina longe diversa. nam dextera quidem ferebat aereum gubernaculum: cuius per angulum

25 Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc, Dea, nunc succurre mihi. nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis:

Ut

gustam laminam in modum balsbei recurvatam, traiecitae medias paucae virgulae, crispante brachio tergemino jactus, reddebant argutum sonorem. Et hic sistrum intellexit. Apertius Natio ac simplicius, L. 2. Amor. Eleg. 13. v. 11.

*Per tua sistra precor, per Anubidis ora verendis:
Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
Pigraque labatur circa denaria serpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat.*

28. POSSE MEDERI PICTA DOCET TEM-
PLIS MULTA TABELLA TUIS] Hieronymus
Mercurialis, vir praeclaræ eruditionis, ex
his verbis conjiciebat, historiam morborum
& curationum, tum quid præcipue auxilia-
tum esset, in Isidis templo pictis tabellis
proponi consuevisse, L. 1. de Arte Gymnast.
C. 1. quem sequitur Gonsalvus de Salas in
Petro. p. 46. producitque in eam rem no-
tissima Juvenalis verba, *pictores quis nescit ab
Iside passim? quæ quidem verba ad morbos &
morborum curationes nihil pertinebant. Est
enim sermo de naufragis, qui Isidis ope
liberati & tanto periculo, vota solvebant in
ejustemplo, suspensis ex pariete discriminis
sui tabellis. Audi poetam Aquinatam Sat. 12.
statim ab initio.*

omnia sunt

*Talia, tam graviter, si quando poetica surgit
Tempestas. genus ecce aliud discriminis: audi,
Et miserere ei sum, quamquam sunt cetera fortis
Ejusdem: pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam votiva testantur sana tabella
Plurima. Pictores quis nescit ab Iside passim?
Accidis & nostro similis fortuna Catullo,
Cum planus fluctu medius foret abveus, & jam,
Alternum puppis laeus evertentibus undis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Reitoris conferret opem.*

itaque referri ista debent ad Isidis potentiam
in res maritimas & de qua nos modo aliquid
dicebamus. Quin tamen illi, qui ex ægri-
tudine convalescent, gratias egerint Isidi
suspensis votivis tabellis, negari nequit: &
vel solus hic locus evicerit. Sed in illis ta-
bellis, præter eam corporis partem quæ
fuisset adfecta, expressum fuisse aliud nihil

arbitror. Verbi gratia, oculum ponebant,
aut erus, aut manum, qui ex oculo, aut
crure, aut manu laborassent. Valide hanc
opinionem meam firmat poeta vetus in Pri-
apeis, Carm. 37.

*Cæter pictum memori fit in tabella**Atembrum quaeritis.*

cetera tutem videbis. Igitur de morborum
& remediorum commemoratione ac descri-
ptione res est perimbecilla. Juvat nos lapsi-
dum inscriptorum fides; in quibus simplici
gratiarum actione defunguntur votorum rei.
in Thesuro Gruteriano p. LXXXI. 6.

ISI. SACR

L. MAGVS

PHILEAS. VI. VIR

AQUIL. OB

SALVT. GRATIANI

FELIX. ET. GRATIANI

ibidem p. LXXXIV. 8.

ISIDI. SERAPIDI. LIBER

LIBERAE. VOTO

SVSCEPTO. PRO. SALVTE

SCAPVLAE. FILL. SVI

P. QVINCTIVS. PARSIS.

S. L. M.

quam inscriptionem fideliter enotavit Jaderæ
curiosissimus ille antiquitatum investigator
Jacobus Sponius, inseruitque egregio illi suo
itinerario p. 365. correcto simul Gruteri la-
psu leviculo. Addit autem (quod præcipue
ad rem nostram facit) in lapide existere Isidis
ac Serapidis efigies: ita ut credibile sit in
altero latere, quod parieti insertum occultatur,
Liberi & Liberæ imagines esse sculptas.
Ceterum de curationis historia nihil. In Syn-
tagmate Thomæ Reinseii, Class. I. 132.

ISIDI. ET. SERAP

SACRYM

EX. VOTO

PRO. FELICIT. SALVTE

SVSCEPTO

SCAVRIANA. FECIT

29. ET

Ut mea votivas persolvens Delia noctes,
Ante sacras lino tecta fores sedeat.

30

Bisque

29. ET MEA VOTIVAS PERSOLVENS DELIA NOCTES] *voces* fere est in scriptis: idque de hymnis & laudibus, quae mox sequuntur, Achilles interpretatur. Non recte. nam laudes Iſidis interdum decantabantur: noctu autem illae, quae erant in casto, secubabant, &, ut Plautus loquitur, pure habebant. itaque bono iudicio & Livinejus & Scaliger noctes hic reposuerunt. Propertius *excubias* vocavit L. 2. Eleg. 21, ad Cynthiam e gravi morbo levatam, v. 59.

Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periculo,

Munera Dianae debita reddere choros.

Redde etiam excubias Divae nunc, ante juvencaas:

Votivas noctes & mihi reddere decem.

Proprio verbo *operari* id vocabant. idem poeta ejusdem libri Eleg. 24. v. 2.

Tristitia jam redeunt iterum solennia nobis:

Cynthia jam noctes est operata decem.

cur vero hic *Es* conjunctivam particulam causali, vel potius finali *Ut* praetulerint homines docti, non perspicio fatis: certe non possum probare.

30. ANTE SACRAS LINO TECTA FORES SEDEAT] Nota, has mulierculas vota sua persolventes sediſſe humi, & quidem pro foribus templi, amictibus lineis velatas. Ovidius L. 2. Trist. v. 297.

*Iſidis aede sedens, cur hanc Saturnia quaeret
Egeris sonio Boſporioque mari.*

& L. 1. Pont. Epist. 1. v. 51.

Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem

Iſidæ, Iſiacos ante federa focos.

L. 2. Amor. Eleg. 13. v. 17.

Saepe tibi sedis certis operata diebus,

Qua cingit lamros Gallæ turba tuas.

Sed & in Jovis sacris sedebant illae, quae in aegritudine salutarem Jovis manum persentierant, Propertius L. 2. Eleg. 21. v. 43.

Pro quibus optavit sacro me carmine damno:

Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PVELLA IOVENEM.

*Ante tuosque pedes illa ipsa adpersa sedebis,
Narrabique sedens longa pericula sua.*

nam alias istic stabatur. Ovidius L. 2. Trist. v. 289.

Cum steterit Jovis aedes, Jovis succores in aede,

Quam multas matres fecerit ille Deus.

& in casu ridiculo Martialis L. 12. Epigr. 78.

*Multis dum precibus Jovem salutat,
Stans summos respiciens usque in unguet.*

Aetbon in Capisilio pepedit.

Sed haec sunt alterius loci. Veniamus ad *linum*, quo Deliam tegi vult poeta. Ipsa Iſis lino amiciebatur; quod in Nafone jam vidimus, L. 1. Pont. Epist. 1. & L. 1. Art. Amar. v. 77, iterum videmus:

Neu sige linigeræ Memphisica templa juvencaas.

Nec minus sacerdotes, qui proprio vocabulo *linigeri* dicebantur. Martialis L. 12. Epigr. 29.

Linigeri fugiunt calvi, sistræaque turba,

Inter adorantes cum sistræ Hermogenes.

Juvenalis Sat. 6. v. 533.

*Qui grege linigera circumdatus, & grege calvo,
Plangens populi curris derisor Anubis.*

atque has vestes *linteas* vocabant, & religioſas; ipsos autem facrosulas *Iſiacos*, vel *Aegyptios*: docente Tranquillo Tiber. C. 36. Domit. C. 1. & Tacito L. 3. Hist. C. 74. Denique omnes illi, qui erant religionibus Iſiacis implicati, lineis vestibus integebantur. Sic Orhonem tradit Suetonius, C. 12, *Sacra etiam Iſidis saepe in linteæ religioſaque veste proſalam celebrasse*. Hoc ille in magna fortuna. Itaque in turba promiscua minus est quod miremur. Apulejus L. 11. Metam. ubi pompa Iſiaca operose describitur: *Tunc influens turbæ sacris divinis initiatae, viri feminaeque omnis dignitatis & omnis ætatis, linteæ vestis candore puro luminosi: Illæ limpido tegmine crines madidos obvolutæ, hi capillum derasè funditus, vertice prænidentes: magnæ religionis terrena fœdera, æreos & argenteos, imo vero aureos etiam sistræ argutum tintinnium constrepentes. Lino autem præcipuum in sacro vestitu honorem habebant. De Iſide jam vidimus. De sacerdotibus Herculis Gaditani Silius L. 3. v. 24.*

nec discolor ulli

Ante aras cultus: velantur corpora lino,

Et Pelusio præfulget flamine vertex.

Idque obtinebat in multis aliis religionibus. Apulejus Apolog. *Etiæmæ cuiquam mirum videri potest, cui sit nulla memoria religionis, hominem tot mysteriis Deum consensum, quaedam sacrorum crepundia domi adſervare? atque ea lino tecto involvere, quod purissimum est rebus*

H 3

di.

Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
 Insignis turba debeat in Pharia.
 At mihi contingat patrios celebrare Penates,
 Reddereque antiquo menstrua tura Lari.

35 Quam

divinis velamentum? Quippe lana, seorsissimi corporis excrementum, pectori detracta, jam inde Orphei & Pythagorae scitis, profanus vestitus est. Sed enim mundissima lini seges, inter optimas fruges terra exorta, non modo inlutui & amictui sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed operini quoque inde rebus sacris usurpatur. Vide sis Philostratum L. 1. De Vita Apollonii C. 6. & L. 8. C. 3.

31. BISQUE DIE RESOLUTA COMAS &c.] Egregia sunt, quae huc adtulit Scaliger, cum consulto. Vir magnus, cuius nomini parcendum putamus, per Phariam turbam intelligit Alexandrinos, ab insula Pharo urbi adiacente. atque hinc colligit, Messalam una cum Augusto in Aegyptum ad debellandum Antonium profectum fuisse. Sed decepti illum epitheton, Isidi rebusque Isiacis proprium ac peculiare, nulla nullius loci exceptione. Naso L. 3. Art. Amat. v. 635.

Cum sedeat Phariae sistris operata juvencae.

& L. 1. Pont. Epist. 1. v. 37.

Equis ita est audax, ut limine cogat abire

Jactantem Pharia tinnula sistrā manu?

Martialis L. 10. Epigr. 48.

Nuntiat ostentam Phariae sua turba juvencae.

nempe Romae, ubi Isis templum habebat in campo Martio juxta Ovile, & muliebri superstitione timidissime colebatur. Juvenalis Sat. 6. v. 526.

*si candida jufferis Io,
 ibit ad Aegypti finem, calidaque petitas
 A Merōi portabis aquas, ut spargas in aede
 Isidis, antiquo quae proxima fergis Ovili.*

Hinc vulgo Campensem vocabant. Apulejus L. 11. Metam. Nec ullum tam praecipuum mihi studium fuit, quam quotidie supplicare summo numini Reginae Isidis: quae, de templi situ summo nomine Campensis, summa cum veneratione propitiatur. quamquam & alia Isidis templa Romae fuisse non ignoramus: sed hoc omnium habebatur celeberrimum. Ceterum bis die etiam Venus salutabatur. Horatius L. 4. Od. 1. v. 25.

Illic bis pueri die

Namen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

In morem salinum ter quatient humum.

33. AT MIHI CONTINGAT] in Vaicano Achilles erat Ae, & in extremo margine prolectione diversa Fac. Id quod ille non improbat. Nec improbarem ego, nisi scirem particulam Ae esse nostro perquam familiarem in transitione. Exempla sunt in promptu.

33. PATRIOS CELEBRARE PENATES] peregre enim (inquit Statius) qui redibant, Deos penates ibant salutatum. Sane ita est. Plautus Bacchid. Act. 2. Sc. 3. v. 113.

*Nic. Ubi nunc est ergo meus Mnesticus filius?
 Chr. Deos, atque amicos ut salutatum ad forum.*

Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 1. v. 81.

*At ego Deos penatis hinc salutatum domum
 Devotar: inde ibit ad forum, atque aliquot
 mihi*

Amicos advocabo.

Cato de R.R. cap. 2. Paterfamilias ubi ad villem venit, ubi laerum familiarem salutavit, fundum eodem die, si potest, circumeat. Quae quamquam sunt vera, non tamen evincunt celebrare hic esse idem quod salutare. Celebrare est verbum sacrorum, cum significatione cultus religiosi ac venerationis. nofter L. 2. Eleg. 1. v. 29.

Vina diem celebrent, non festa luce madere

Est rubor.

& hujus libri Eleg. 8. v. 49.

*Huc ales, et centum ludis, Geniumque choris
 Concelebra, & multo tempora funde mero.*

Lucretius L. 5. v. 1168.

*Unde etiam nunc est mortalibus insans horror,
 Quae delubra Deum nova toto fuscit orbis
 Terrarum, & seffis cogis celebrare diebus.*

Ovidius L. 2. Fastor. v. 639.

*Nox ubi transierit, solio celebretur honore
 Separat indicio qui Deus arva suo.*

& L. 4. v. 354.

*Cur vicibus factis inane convivium, quaero,
 Tum magis, indictas concelebrentque dapes.*

L. 5. Trist. Eleg. 3.

*Ille dies haec est, qua se celebrare potine,
 (Si modo non fallunt tempora) Bacche,
 solens:*

Festa.

35 Quam bene Saturno vivebant rege prius, quam
Tellus in longas est patefacta vias.

Non-

*Effluat odoratis inestant tempora fertis,
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.*

Livius L. 25. C. 12. ubi origo ludorum Apollinarium: factisque populus coronatus spectavit: matronae supplicare: vulgo apertis januis in propatulo epulati sunt: celeberrime dies omni caerimoniarum genere fuit. Plinius Caecilius L. 10. Epist. 103. Diem, in quem tutela generis humani felicissima successione translata est, debita religione celebravimus, commendantes Diis, imperii sui auctoribus, & vota publica & gaudia. Macrobius L. 1. Saturn. C. 16. Sacra celebritas est, vel cum sacrificia Diis offeruntur, vel cum dies divinis epulationibus celebratur, vel cum ludi in honorem aguntur. Deorum, & etiam feriae observantur.

34. REDDERIQUE ANTUQUO MENSTRUUA TURARI] Reddere est, atis imponere; verbum sacrorum solenne. quod bene illustravit Brillonius L. 1. Formul. & Barthius ad Papin. L. 4. Theb. §. 466. Nec male Junius Philargyrius, in Virgil. L. 2. Geor. §. 194.

Lancibus & pennis sumantia reddimus exta.
Reddimus, inquit, quia debentur, in primo nostro, inque uno Heinis libro erat masculus *tura*. quod tamen ab hoc loco est alienum. loquitur enim noster de Larium sacrificio quotiensibus fieri solito, & quidem neomeniis. Horatius L. 3. Od. 13.

*Coelo supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rursica Phidile,
Si ture placaris, & horna
Frugis Lares, avidaque porca.*

35. QUAM BENE SATURNO VIVEBANT REGE] setatis aureae descriptionem ac laudes multi poëtae tractarunt. quorum virtutes diversas contendere inter se, & variis eloquentiae luminibus distinctos colores, ut est eruditae voluptatis plenissimum, ita & bonae frugis plurimum confert ad facultatem deoëre & poëticae scribendi. Etenim qui adsueverit huic exercitationis generi, ei numquam deesse potest vel orationis ornatae supellex, vel illustre dispositionis artificium, vel imitandi ratio prompta atque expedita. Itaque in hoc argumento conferant juvenes studiosi (fungos & stipites nihil moramur) Maronem Eclog. 4. & L. 1. Geor. §. 115. Cornelium Severum Actn. §. 9. Nafonem L. 3. Amor. Eleg. 8. L. 1. Metam. §. 89. & L. 15. §. 96.

Horatium Epod. 16. §. 41. Senecam Hippol. §. 525. Med. §. 329. auctorem Octaviae §. 195. Philosophum Romanum Epist. 90. sub finem: Germanicum Caesarem, & Festum Avienum, in Virgine: Claudianum L. 1. in Rufin. §. 282. & L. 3. de Raptu Proserp. §. 19. Boëtium L. 2. de Consol. Philos. metr. 5. Jo. Jovianum Pontanum L. 2. Uraniae, in fine Arietis: & L. 2. Amor. Conjugal. Eleg. 4. Jac. Sannazarium L. 3. de Partu Virg. §. 200. Herc. Strozam L. 1. Eleg. 2. nostrum Secundum Juliae Eleg. 7. Tarq. Gallutium L. 1. Carm. 2. Matth. Casim. Sarcibevium L. 1. Od. 1. & Epod. 8. Eminent inter Italos Totquatus Tassus Amyntae choro primo, & Baptista Guarinus Pastoris Fidi choro quarto. quos videre jubabit ingeniose inter se certantes diversa quemque via ac ratione inventionum.

36. TELLUS IN LONGAS EST PATEFACTA VIAS] suspicabar aliquando *vo patefacta* eadivisse ex corrupto ac divulso *male facta*. hujusque suspitionis fundum mihi fingebam Nafonem, L. 2. Amor. Eleg. 16. §. 15.

*Sollitii jaccant, terraque premantur iniqua,
In longas orbem qui securo vias.*

*Aut juvenum comites jussissent ira puellas,
Si suis in longas terra fecamila vias.*

sed non libet arguari contra fidem omnium librorum. *Patefaciendi* verbo, significat ferme eodem, utitur Tullius L. 3. in Verrem C. 94. *Negligite praeterita, si vultis: sed ne reliquas spes turbetis, atque omnes provincias evertatis, id providete, ne avaritias, quas antebac oculis itineribus atque angustiis uti solebat, auctoritate vestris viam patefaciatis illustrem atque latam.* Seneca Herc. tur. §. 55.

*Patefacta ab imis Manibus retro vin est;
Et sacra dirae Martis in aperto jacent.*

Et sic Thetis ad Jovem, apud Papinium L. 1. Achill. §. 62.

*o magni rector genitorque profundi,
Adspicias in quales miserum patefeceris usus
Aequor? eant tuis terrarum crimina velis,
Ex quo jura frei maiestatemque repostam
Rupis laetonia puppis Pagansea rapina.*

Iason ipse aperire vocat, Argonaut. Valer. Flacc. L. 1. §. 169.

*O quantum terrae, quantum cognoscere coeli
Permissum est! pelagus quantos aperimus in usus!*
quo

Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
Effusus ventis praebueratque sinum.

Nec vagus ignotis repetens compendia terris

40 Praeflerat externa navita merce ratem.

Illo

quo eodem verbo Imperatorem Vespasianum
adfatur poeta in ipso operis exordio:

*Tuque o, pelagi cui mior aperit
Fama, Caldonius postquam tua carbasa vexit
Oceanus, Phrygius prius indignatus Iulos,*

quae vero sic aperiebantur, deinde patebant
univerfis, ac passim a viantibus terebantur.
Jupiter ibidem L. 1. §. 556.

*pateant montes, silvaeque, lacisque
Cunflaque claustra maris: Spes & Metus
omnibus esto*

Arbiter.

37. NONDUM CAERULEAS PINUS CONTEM-
SERAT UNIDAS] scripti nonnulli *contexerat.*
quod quo minus probes, obstat saevius ille
Boreas apud cultidimum poetam Valerium
Flaccum L. 1. §. 598, loco nobili ac lu-
lento. Ovidius L. 1. Metam. §. 94.

*Nondum caesa suis, peregrinum us viseret or-
bem,*

*Montibus, in liquidas pinus descenderat un-
das:*

*Nullaque mortales, praeter sua litora, no-
rant.*

Horatius L. 1. Od. 3. §. 21.

*Ne quiquam Deus abscedit
Prudens Oceano dissociabili*

Terras, si tamen insipae

Nem tangenda rates transliunt vada.

huc adde, si volcs, C. Pedonis fragmentum
insigne de navigatione Germanici, apud M.
Senecam Suafor. 1. sunt & alia aliorum pas-
sim obvia.

39. VAGUS NAVITA] inquietus, nusquam
consistens. Manilius L. 1. §. 87.

Tunc & lingua suas accepit barbara leges:

Et fera diversis exercita frugibus arva:

*Et vagus in caecum penetravit navita pon-
tum,*

Fecit & ignotis iter in commercia terris.

atque hoc non ita dicitur, ut intelligas va-
garionem nullo certo consilio errabundam:
sed vero quae motu feratur praefinito, &
lege stabili. Sic *vagus sol* dicitur, *vaga luna*,
vaga navis lumina, *vaga flumina*, atque id
genus alia complura. Noster Panegy. Meffa-
lae §. 76.

Nec violata vagi fileantur pasca Solis.

Catullus Carm. 61. §. 271.

statu placidum mare matutino

*Horrificans Zephyrus proclivas incitas undas,
Aurora exoriente vagi sub lumina Solis.*

Horatius L. 1. Sat. 8.

*has nullo pellere possum,
Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna de-
corum*

Protulis os, quom ossa legent.

Papinius L. 3. Silv. 3. §. 54.

*Servit & astrorum velox chorus: & vaga
servit*

Luna: nec injusae toties redit orbita lucis.

idem poeta L. 3. Theb. §. 63.

*Noctis vaga lumina testor,
Et scitum manes, & se mala protinus ales,
Qua redeo.*

Lucanus L. 10. §. 199. verbis Achorei sacer-
dotis:

*Sideribus, quae sola fugam moderantur O-
lympi,*

*Occurruntque polo, diversa potentia prima
Atundi lege data est. Sol tempora dividit anni,*

*Mutat nocte diem, radiisque potentibus astra
Ire vetat, cuiusque vagos statione moratur.*

Prudentius Apotheos. §. 211.

*Cujus ad arbitrium sphaera mobilis atque ro-
tunda*

Volvatur, ferventque suis vaga sidera curvas.

Horatius L. 1. Od. 34. de Jovis curru, §. 9.

*Quae bruta sellus, & vaga flumina,
Quo Stryx, & intarsi horrida Taenari*

*Sedes, Atlanteisque finis
Concutitur.*

Laevius apud Macrobius L. 1. Saturn. C.
18.

Hac qua Sol vagus igneus habentis

Inmisit propius, iugaque terrae.

Catullus Carm. 61. §. 336. de Achillis per-
nicitate:

*Qui persaepe vago victor certamine cursus
Flammae praevortet celeris vestigia ceruae.*

Ut noster nautam, ita Horatius mercatorem
vocat *vagum*, Art. Poet. §. 117. erant enim
ferme unum atque idem hominum genus.

Illo non validus subitit juga tempore taurus:
 Non domito frenos ore momordit equus.
 Non domus ulla fores habuit: non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.

45 Ipsae

41. ILLO NON VALIDUS SUBIIT JUGA TEM-
 PORE TAURUS] Saturno regnante nondum
 terra bubus fuit profecta, quippe quae spon-
 te sua fruges efferret. Virgilius L. 1. Geor.
 v. 125.

*Ante Jovem nulli subigebant arva coloni:
 Nec signare quidem aut partiri limite cam-
 pum*

*Fas erat. in medium quaerebant: ipsaque tellus
 Omnia liberius nullo poscente ferebat.*

Ovidius L. 1. Metam. v. 101.

*Ipsa quoque immunit, rasfroque intacta, nec
 illis*

*Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus.
 & paullo post:*

*Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
 Nec renovatus ager gravidis cenebat aristis.*

deinde, sed jam sub Jove, v. 123.

Semina tum primum longis Cerealia sulcis

Obruta sunt, pressisque iugo genere juveni.

atque illi passim poetae densa argmine. Tam-
 en alii de stationem & arationem ad Satur-
 num referunt auctorem. Maerobius L. 1. Sat-
 urn. C. 7. Hic igitur Janus, cum Saturnum
 classe pervectum excepisset hospitio, & ab eo
 edoctus peritiam raris serum illum & rudem an-
 te fruges cognitatis victum in melius redeisset,
 regni cum societate numeravit. — Obser-
 vari igitur cum jussit maiestate religionis quasi
 vitae melioris auctorem simulacrum ejus iudicio
 est; cui falcem insigne messis adiecit. Idem
 ejusdem operis C. 10. Hanc autem Deam

Opem Saturni conjugem crediderunt, & ideo hoc
 mense Saturnalia nemque Opalia celebrari: quod
 Saturnus ejusque uxor tam frugum quam fru-
 ctuum repertores esse creduntur. Itaque omni
 jam foetu agrorum caelo ab hominibus hos
 Deos tolli quasi vitae cultioris auctores: quos
 etiam nonnulli Coelum ac Terram esse persua-
 sum esse; Saturnumque a saty dictum, cujus
 caussa de caelo est: & Terram Opem; cujus ope
 humanae vitae alimenta quaeruntur, vel ab
 opere, per quod fructus frugesque nascuntur.

42. NON DOMITO FRENOs. ORE MOMOR-
 DIT EQUUS] Ovidius L. 2. Fastor. v. 295.

*Nullus anhelabat sub aducae vomere taurus:
 Nulla sub imperio terra colentis erat.*

*Nullus adhuc erat usus aequi: se quisque ferebat.
 Ibat ovis lana corpus amicta sua.*

44. NON FIXUS IN AGRIS, QUI REGE-
 RET CERTIS FINIBUS ARVA, LAPIS] in Pa-
 larinio primo Gebhardi erat non fixus in arvis.
 & sic opinor scriberet ineptus aliquis repe-
 titioem ad Nafonein effictarum captator.
 cum nostro facit Virgilius L. 12. Aen. v. 823.

*Saxum antiquum, ingens, campo quod forte
 jacebat*

*Limes agris positus, litem ut discerneret ar-
 vu.*

Ita illic recte ex membranis reposuit Bar-
 thius, pro vulgato agro, Animadv. ad L. 2.
 Theb. Papinii v. 700. nec multum abstant
 scripti nonnulli, in quibus agri legebatur.
 Ceterum quod nulli tunc essent termini, id
 sane perquam infelicitate expetivit Saturno,
 si quid credimus vetustati. Servius ad L. 9.
 Aen. v. 569. *Ut supra diximus, Jupiter & Sa-
 turnus reges fuerunt. Sed Jupiter dum cum pa-
 tre Saturno haberet de agris contentioem, or-
 tum bellum est: ad quod egrediens Jupiter,
 aquilae vultu augurium: cujus cum vicisset au-
 spicio, scilum est, quod ei pugnantis sela mini-
 straret. Quod sequitur apud nostrum, Qui
 regeret certis finibus arva, pulcre illustratur
 ejusdem Grammatici doctissimi verbis, ad
 L. 1. Geor. v. 126.*

*Nec signare quidem aut partiri limite campum
 Fas erat.*

SIGNARE, notare, propterea quod cum agri co-
 lonis dividerentur, fossa ducebatur ab Oriente
 ad Occidentem, quae cardo nuncupabatur; &
 alia de Septentrione ad meridiem, qui decuma-
 nus limes vocabatur: & alii minores erant in
 obliquum discreti, qui lineares appellabantur,
 & agros per centurias sive per jugera divisos
 coercebant. In fossis autem haec termini fige-
 bantur. Siculus Flaeus (quem alii sacculum
 vocare malunt) de Condit. agror. Cum enim
 terminos disponerent, ipsos quidem lapides in so-
 lidam terram rectos collocabant, proxime ea
 loca quibus fossis factis defixuri eos erant, &
 unguento velaminibusque & coronis eos corona-
 bant. In fossis autem, in quibus posituri eos

- 45 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella: nec enssem
 Inniti faevus duxerat arte faber.
 Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnera semper:
- 50 Nunc mare; nunc leto multa reperta via.

Parce

erant, sacrificio facto, hostiaque immaculata caesa, facibus ardentibus injectis festo cooperati sanguinem instillabant, eoque tura & fruges jaculabant: favos quoque & vinum, aliaque quibus consuetudo est terminis sacrum fieri. Consumuntque omnibus dapibus igne, super calentes reliquias lapides conlocabant, atque ita diligenti cura confirmabant, adjectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant, quo firmius flarent. Tale ergo sacrificium domini, inter quos fines dirimebantur, faciebant. Idque satis longo tempore positum in more fuit. Arcadius Augustus: Constantinopoli maxime cum signis & sigillis constituimus terminos, & in fossa, ex calce & harena construximus, carbones subiecitimus.

47. NON ACIES, NON IRA FUIT] locus, ni fallor, corruptus. Conjecit Heinsius, Non acies ferrice fuit. sed sequuntur enses, inutiliter nominati, si ferri acies praecedit. Forte Non animi, non ira fuit, non bella. ut ita gradatim ex animorum concertatione ira exsultat: ex ira nascatur bellum. Horatius L. 1. Epist. 19. §. 48.

Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:

Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Macrobius L. 2. in Somn. Scipion. C. 10. sitque primum inter eos mali ne scia & adhuc astutiae inexperta simplicitas, quae nomen auri primis saeculis praestat. Inde, quo magis ad cultum rerum atque artium usus promovet, tanto facilis in animos serpit aemulatio. quae primum bene incipiens, in invidiam latentem evadit. & ex hac jam nascitur quidquid genus hominum post sequentibus saeculis experitur. Papinius L. 3. Theb. §. 563.

nos pravum ac debile vulgus

Scrutamur penitus superos. hinc pallor, & irae,
 Hinc scelus, insidiaeque, & nulla molestia voti.
 Si quis melius divinaverit, is melior vates esto.

47. NEC ENSEM INNITI SAEVUS DUXERAT ARTE FABER] Virgilius L. 2. Geor. §. 540.

Necum etiam audierant inflari classica, necdum

Inpositos duris crepitare incudibus enses.

sed hic in omnibus Statianis *ensem* erat, unitatis numero. & sic tres nostri, sic alter Wittil, cum editione Brixiana, ac duobus Heinsii scriptis. nec deest huic lectioni suus lepos. Ovidius L. 1. Metam. §. 99.

Non tuba directi, non aeris cornua flexi,

Non galeae, non ensis, erant.

nihil his opus erat apud gentes quietas, quaeque bellum omnino ignorarent. Hinc in honorem illius aetatis nec in bellum proficiebantur Romuli nepotes festo Saturni, neque praelium sumebant, auctore Macrobio L. 1. Saturn. C. 16. Verbum *ducere* eleganter ad rem ferri & aeris atque armorum aptatur. *Duelor ferreus* est in Priapeis Carm. 32. Virgilius L. 7. Aen. §. 634.

Tegmina iuta cavant caputum, stetitque salignus

Umbonum cratis, alii thoracis acnos,

Aus levis ocreas lento ducunt argento.

sic & aer ductilis, quale erat omne Cyprium, apud Plinium repercis L. 34. C. 8, sub finem.

49. NUNC JOVE SUB DOMINO CAEDES, ET VULNERA SEMPER] seorsum abit nosser a reliquis poetis; adscribitque Jovis aetati, hoc est secundae & argenteae, quae illi non nisi tertiae dederunt ac quaratae, ab aere & ferro denominatis. Ovidius L. 1. Metam. §. 125.

Tertia post illas successit aenea proles,

Saevor ingenii, & ad horrida promior arma;

Nec scelerata tamen. De duro est ultima ferro.

Tamen Albium nostrum rectius sensibile, ex eo adyaret, quod Saturnum patrem vi atque armis regno eiecerit filius Jupiter. Maro L. 8. Aen. §. 319.

Primus ab aethereo venit Saturnus Olympo

Arma Jovis fugiens, & regni exsul adenitis.

Is genus indocile ac dispersum montibus altis

Composuit, legeque dedit, Latiumque vocari

Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.

An.

Parce pater. timidum non me perjuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba Deos.

Quod si fatales jam nunc explevimus annos,

Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:

55 *Hic jacet inuiti consumtus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.*

Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,

Ipsa Venus campos ducet in Elysios.

Hic

*Aurea quas perhibent, illo sub rege fuerunt
Saecula: sic placida populos in pace regibat.
Deterior donec paullatim ac decolor aetas,
Et belli rabies, & amor successu habentis.*

hoc factum fuit sub domino Jove. Nec satis ad necem credebatur pugnandi rabies: accessit insuper mare, innumeris modis perniciosum. Ceterum venusta est repetitio, quam ex Angeli Colotii codice & nonnullis aliis Achilles depromsit, nunc vulnera semper.

50. NUNC LETI MILLE REPENTE VIAE] tot viae ad mortem non existerunt repente: sed aliam super aliam paullatim adinvenit ingeniosa mortalium malitia. quae & hodie propostis praemiis inveniatur. Voculam merito suspectam non habebant Palatini: quorum tres, Gebhardo teste, *reperio* praeferebant, quintus *reperiae*, primus *reperio*; Comelini vero membranac, *nunc leti mille reperio via*. Nos quoque in tribus nostris mille *reperio viae* invenimus. Illorum primus hemistichio prior *Nunc moris & leti*, exhibebat. Lectionem veram, aut ego egregie fallor, servavit Vaticanus quartus Nic. Heinssio collatus, *multa reperio via*. Rectius etiam *lato* scribemus ex codice Caroli Dati, apud eundem virum inlustrum. proba est ac Romana locutio, *multa reperio via*. Cicero L. 12. ad Attic. Epist. 10. *Consolationum multae viae, sed illa rectissima: impetret ratio, quod dies impetratura est.* & L. 2. Epist. 18. *Quod si in eam me partem incitarem, profecto jam aliquam reperirem resistendam viam.* L. 3. in Verrem C. 46. *Quapropter quoniam me Leontina civitas atque legatio propter eam, quam dixi, causam deseruit, mihi met inveniunda ratio & via reperienda est, qua ad Apronii quaesum, sive adeo, qua ad istius ingentem immannemque praedam possim pervenire.* Virgilius L. 4. Aen. v. 478.

*Inveni, germana, viam, (gratae sorori)
Quae mihi reddat eum, vel eo me solvat aman-
tem.*

Justinus L. 1. C. 10. *Ipsi igitur viam invenerunt, qua de se iudicium religioni & fortunae committerent.* L. 22. C. 4. *Invenisse se victorias viam, animos illi tantum in brevem obsidionis patientiam firmarent.*

54. FAC LAPIS INSCRIPTIS] Livinejus ex veteri codice *his scriptis* praefert, & mire probat. Credo a Livineji manu fuisse *his scriptis*. sic certe habuisse Lipsii exemplar chirographum: testatur flos ille gentis nostrae Douza Praeccidan. C. 15. sic & ex suo libro antiquo notaverat Gerhardus Falcoburgius, vir & iudicio recto, & praestante eruditione. At Guyetus, tamquam in vacuum veniens, suo id deberi ingenio postulabat. quid enim illi cum hominibus Belgis?

55. HIC JACET INUITI CONSUMTUM MORTE TIBULLUS] solennes monumentorum inscriptiones erant HIC SITUS EST; vel HIC IACET; passim obviae. Exempla collegerunt Barnabas Brissonius L. 7. Formul. & Joannes Kirchmannus L. 3. de Funer. Roman. C. 19. transit hic loquendi mos ad cuncta paene Europae hodiernae idiomata. unde poeta apud Gallos non ignobilis suum Epitaphiotum volumen jocosum urbane *le Cy gisi* proseripit. Adluserunt & duo Veneti, quorum est libellus *il Cimiterio* nominatus, Celtico isto nonnihil frigidior. sed ad rem. pro morte Achilles Statius malebat *Marsie*, ex veteri Stortiae libro. perperam. nam si tunc temporis obisset Tibullus; obisset utique vi morbi, non ferro, solus apud Corcyram relictus, longe a legione. *Inuitis mors* est, mors acerba, mors cruda, quae ipsam fati diem videtur anticipare. Vide Gebhardi notam, bonam & doctam.

Hic choreae, cantusque vigent, passimque vagantes

- 60 Dulce sonant tenui gutture carmen aves.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.

Hic juvenum series teneris inmixta puellis
Ludit, & assidue praelia miscet Amor.

- 65 Illic est cuicumque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrtea ferta coma.

At

59. HIC CHOREAE CANTUSQUE VIGENT]

Hæc descriptio sedis Elysiac non est tam poetica, quam forte prima fronte videri cuiuspiam queat. Nam & philosophi ipsi sic stantiebant. Plutarchus Consolar. ad Apollonium, sub finem: *Jam si, ut probabile est, vera sunt quae veteres poëtae ac philosophi perhibuerunt, pii, postquam vitam hanc morte commutaverunt, esse suos quosdam honores, dignioremque in concessu tribui locum, destinataeque esse pii animis certam in qua degant regionem: bene tibi sperandum est de beato tuo silio, qui inter eos vivet. De statu piorum apud inferos Pindarus poëta lyricus in hanc sententiam disserit:*

*Fulges illis jubar Titanis,
Quum terras nox obumbrat,
Prataque puniceis ornata rosis
Forum sunt suburbium,
Turiferus arboribus
Et aureos ferentibus fructus opacum.
Exercet alii sese equitatus,
Alii fidibus oblectant.
Flores apud illos laeta rerum
Omnigenum copia.
Regioque amoena semper
Fragrat variis in ignem
Oloribus conjectis lucidum
Divum sperat aras.*

Confer hæc (nec pigebit) cum fortunatis nemoribus sedium beatarum apud Maronem L. 6. Aen. v. 638. sic tamen, ut simul evolvas Cerdam interpretem. De rosis inferorum, extra Pindarum atque Albium nostrum, meminit quoque Propertius L. 4. Eleg. 7. v. 59.

*Ecce coronato pars altera vella phaeo,
Milesce ubi Elysiac aura beata rosas.
Quis numerosa siles, quaque aera rotunda
Cybebes,
Mitraticis sonant Lydia pleetra choris.*

& Aufonius in Cupidine cruci adfixo, v. 88.

rosee Venus aurea serio

Moerentem pulsas puerum, & graviter paventem.

Olli purpureum multaco corpore rorem

Sutulis expressi crebro rosa verberare: quae, jam

Tincta prius, traxit rusilum magis ignea succum.

Thebæum poetam magnifice expressit Alexandrinus Claudianus L. 2. de Raptu v. 288, ore Plutonis Proserpinam consolantis:

Amissum ne crede diem. sunt altera nobis

Sidera, sunt orbis alii; lumenque videtis

Purius, Elysiunq; magis mirabere solem,

Cultoreique pios, illic pretiosior aetas,

Aurea progenies habitans; semperque tenemus,

Quod superi meruerit semel, nec mollia detruunt.

Prata tibi, Zephyris illic melioribus halant

Perpetui flores, quos nec tua proculis Henna.

Est etiam lucis arbor praedivæ Avernis,

Fulgentes viridi ramoso variata metallo.

Haec tibi sacra datur, fortunatumque tenebis

Autumnum, & sulvis semper distabere pomis.

& quae plura illic sequuntur.

63. AC JUVENUM SERIES] varie hic turbatur; Hæc enim invenias, & *Ac*, & *At*.

mibi maxime probatur Colotianii libri scriptura, *Hic*, quam Achilles & Heinsius adnotarunt. sic paulo ante, *Hic choreae cantusque*

vigent. deinde *inmixta* scripti, auctoribus libris, pro vulgari *inmixta*.

66. ET GERIT INSIGNI MYRTEA SERTA COMA] Myrtus Veneri sacra, eademque gratissima. Vetus fama prodidit, Venerem, quum e mari exisset primulum, in myrto latuisse, ne conspiceretur nuda. notavit Servius grammaticus ad Eclog. 7. Maronis v. 62.

paulo aliter Ovidius L. 4. Fastor. v. 139.

Vos quoque sub viridi myrto jubet illa lavari:

Causaque, cur jubeat, (discite) certa subest.

Litore siccabat rotantes nuda capillos.

Viderunt Satyri, turba proterva, Deam.

At Scelerata jacet sedes in nocte profunda
 Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
 Tisiphoneque inpeza feros pro crinibus angues
 Saevit, & huc illuc impia turba fugit.

70

Tum

*Sensit, & apposita texit sua corpora myrto.
 Tuta fuit factis: vosque referre jubet.*

Hi autem manes amantium in mature defun-
 ctorum coronas sibi capere dicuntur ex myr-
 reto apud inferos uberrimo. Virgilius L. 6.
 Aen. v. 442.

*Hic, quos durus amor crudeli tabe peredit,
 Secreti celant calles, & myrtea circum
 Silva tegit.*

Aufonius Cupidine cruci adfixo, ipso initio:
*Aeris in campo, memoras quos Musa Maronis,
 Myrtea amens ubi lucus opacat amantes,
 Orgia ducebant Heroïdes.*

docte & perite dulcissimus Secundus noster,
 Juliae Eleg. 7.

*Et culti juvenes, non inconstaque puellae,
 Expertae dulcem militiam Venuris,
 Myrtea festa tuo ferrent violasque sepulcre:
 Diceret atque aliquis, Sit sibi terra levius.*

67. AT SCELERATA JACET SEDES] Ma-
 juscule caractere scribi debet *Scelerata*, quum
 fit proprium nomen, docente Ovidio L. 4.
 Metam. v. 455. ubi de Furiis Junoni adsur-
 gentibus :

*Quam simul agnoverunt inter caliginis umbras,
 Surrexere Deae, sedes Scelerata vocatur.*

Cicroni Sceleratorum sedes atque regie dicitur
 orat. pro Cluentio C. 61. recte sane sedes,
 locus sempiternis in priorem suppliciiis destina-
 tus, unde nulla umquam liberatio. Hinc &
 sepulera sedes dicebantur, quasi domicilia
 aeterna mortuorum. signanter quoque *jacendi*
 verbo est usus, ad designandum immensum
 illum Tartari profundum. qui Tartarus in ima
 fede Scelerata esse perhibebatur. Virgilius
 L. 6. Aen. v. 574.

cernis, custodia qualis

*Vestibulo sedeat, facies quae limina servet?
 Quinquaginta atris inmanis hiatibus Hydra
 Saevior intus habet sedem. tum Tartarus ipse
 Ein patet in praecipit tantum, tenditque sub
 umbras,*

*Quantus ad aetherium caeli suspensus Olym-
 pum.*

68. QUAM CIRCUM FLUMINA NIGRA SO-
 NANT] MARO L. 6. Aen. v. 548.

Resicit Aeneas subito, & sub rupe sinistra

*Moenia lata videt, triplici circumdata muro:
 Quae rapidus flammis ambis torrentibus amnis
 Tariatens Pilegethon, torquetque sonantia saxa.*

69. TISIPHONEQUE INPEZA FEROS PRO
 CRINIBUS ANGUES] Non possum probare vel
 Fruerii *implexa*, vel Gebhardi *innexa*. Fu-
 rius colubrino capillitio terribiles fecerunt
 cuncti poetae: merito itaque Tisiphonem,
 quo foret terribilior, noster *inpezam* facit.
 nam hydros illos crudelcs, augendae for-
 midini, foede intortos ac ferali sibilo siri-
 dentes circum caput rotabant Eumenides, a
 Diis ultotibus inimicae. Ovidius L. 4. Metam.
 v. 487.

*monstris exterrita conjux,
 Territus est Athamas: tectoque exire parabant.
 Obsitit infelix, aditumque obsedit, Erinnyis:
 Nexaque vipereis distendens brachia nodis,
 Casariam excussit. motae sonuere colubrae.
 Parique jacens humeris, pari circum tempora
 lapsae*

*Sibila dant, sanienque vomunt, linguasque
 toruscant.*

*Inde duos mediis abruptis erinibus angues:
 Pestiferaque manu rapies immisit. ac illi
 Inosque sinus Athamantioque pererrant,
 Inspirantque graves animas.*

MARO L. 7. Aen. v. 446.

*At juveni oranti subites tremor occupat artus:
 Derigere oculi: tot Erinnyis sibilat hydris,
 Tantaque se facies aperit: tum flammae tor-
 quens*

*Lumina, cunctantem & quaerentem dicere
 plura*

*Reppulit, & geminos erexit crinibus angues,
 Verberaque insansit.*

PAPINIUS L. 1. Theb. v. 104.

*Centum illi stantes umbrabant ora caestae,
 Turba minor diri capitii.*

AUCTOR CULICIS v. 217.

*Obvia Tisiphone serpentibus undique comta,
 Est flammis & sacra quasit mihi verbera
 Poena.*

SILIUS L. 2. v. 543.

*dextra Dea concita saevam
 Eumenida incussit maris: tremuitque repente
 Mons circum, & gravior sonuit per litora fluctus.*

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
Stridit, & acratas excubat ante fores.

Illic

*Sibilat insurgens capiti, & surgentia circum
Mittens colla micat squalenti tergo serpens.*
Eadem Dirae, otium ubi contigerat a quoti-
dianis sceleribus, colubros suos & diligenter
pectebant, & in amne Cocytii lavabant. Naso
L. 4. Metam. §. 450.

Ille forores

*Noctē vocat genitae, grave & implacabile num-
men.*

*Careeris ante fores clausas adamantē sedebant:
Deque suis auro pectebant criminibus annues.*

Papinius L. 1. Theb. §. 88. ubi Oedipus Ti-
siphonae numen luctuosa prece invocarat:

*Talia dicenti crudelis Diva severos
Adversis vultus. Innoentium forte sedebas
Cocytō juxta, resolutaque vertice crines*

Lambere sulfureis permiserat anguibus undas.
quinimo vilae sunt mero ac lactitiae indul-
gere, in nuptiis Proserpinae, hydris una Li-
beri florem hilariter formentibus. Claudianus
L. 2. de Raptu §. 343.

*Oblitas scelerum formidatque furoris
Eumenides cratera parant, & vina feroci
Crine bibunt: flexique minis jam lenecantes
Extendunt sacros ad pocula plena crassos.*

70. SAEVIT] fontes animas disceipit flagel-
lo ac taedis ardentibus. nam & hoc praeci-
pue Tisiphones munus prae ceteris duabus.
Maro L. 6. Aen. §. 570.

*Continuo fontis ulterix accincta flagello
Tisiphone quatit insultans, corvoisque sinistra
Intentans anguis, vocat agmina saeva fororum.*

Silius L. 2. §. 527.

*Forte ferens sese Libycis Saturnia castris
Virginem increpitata miscentem bella furorem;
Aequae irā turbata gradum, cieo ocius atram
Tisiphonen, imos agitantem verbera manes.*

Seneca Med. §. 95 B.

*Quoniam ista tendit turba Furiarum impotens
Quem quaerit? aut quo flammosus iclus parat?
Aut cui eruentas agmen infernum faces
Intentat? ingens anguis excussio sonat
Tortus flagello.*

Valerius Flaccus L. 7. §. 147.

*Turbidus ut poenae caccique pavorebus enses
Corripit, & saevae ferit agmina matris Orestes:
Ipsam anques, ipsam horroni quatit ira fla-
gelli.*

His tormentis vivum se videntemque excar-
nificari sensit Nero post perentiam matrem.

Suetonius C. 34. Neque tamen sceleris conscien-
tiam, quamquam & militum & senatus populi-
que gratulationibus confirmaretur, aut statim
aut unquam postea ferre potuit: saepe confusus
exagitari se materna specie, verberibus Furia-
rum, ac taedis ardentibus. Quin & facto per
magos sacro, evocare manes, & exorare tenta-
vit. Taedae illae ardentēs erant Furiarum.
Hodie autem Umbris faces dare consueve-
runt poëtae tragici. idque non improballe vi-
detur Augustinus Favoritus, poetae memoriae
nostrae multo cultissimus, in carmine nobili
ad Praefulem Paderbornensem ac Monaste-
riensem Ferdinandum Furstenbergium, Mu-
sarum partem:

Hic inest insans exercet poena tyrannos:

Hic Antonini luxent, saevique Neronis

Materna exultant agitati lampade manes.

Auctor Octaviae facem dedit Agrippinae ab
inferis emerſae, sed aliam ob causam, §. 593.
nimirum ut diro omine produceret sceleratis
nuptiis Poppaeae ac Neronis. Nec vero pec-
cant quidquam dramatici recentēs. Habent a
magno magistro L. 4. Aen. §. 469.

*Eumenidum veluti demens videt agmina Per-
theus,*

*Et solem geminum, & duplīs se ostendit
Thebas:*

*Aut Agamemmonis scaenis agitatae Orestes,
Armatam facibus matrem & serpentibus atris*

Cum fugit, ulterisque seclent in limine Dirae.

71. TUM NIGER IN PORTA SERPENS: TUM
CERBERUS ORE STRIDET] ita haec refinitur
Scaliger; ut niger in porta serpens sit Hydra
Lernaea. Sane illam in foribus Orči horren-
dum stridentem collocauit Maro L. 6. Aen.
§. 287. & quidem cis Acherontem. trans flu-
vium vero Cerberus excubat, atque antri
aditum, qua ad Manes est iter, terribili cu-
stodia tuctur: ut ibidem loci videbis §. 417.
& apud Platonium Madaurensē L. 6. Me-
tam. Hujus antri fauces poeta noster portam
vocat, propter angustias loci. Et porta qui-
dem legitur in omnibus libris vetustis: ita
ut mirari subeat, unde suum turba hauserint
editiones vulgatae. Jam Cerberum ore stridera
quis umquam dixit? ille vero latrat, & qui-
dem ore triauei. Maro L. 6. Aen. §. 417.

*Cerberus haec in yens latratu regna trisauci
Personat, aduerso recubans inmanis in antro.*

Ovi.

Ovidius L. 4. Metam. §. 448. ubi Junonis ad inferos descensus:

*Quo simul intravit, sacroque a corpore prof-
sum*

*Ingenuit limen; tria Cerberus extulit ora,
Et tres latratu simul edidit.*

Seneca Herc. fur. §. 783.

*Hic factus umbras territat Stygius canis,
Quo: trina vasto capita concutens sono
Regnum tuetur.*

Silius L. 13. §. 591.

*Cerberus hic raptis peragrat quum Tartara
vinclis,*

*Non ipsa Aleto, non foeta fivore Megaera
Audeat adire serum, dum fractis mille catenis
Viperæ laurans circumligat ilia cauda.*

Apulejo somnibus oblatrare faucibus dicitur. quibus facile accedant alii recenti, si sit opus. Atque ut latrare est canum; sic stridere serpentum infernarum. quales centum in júbis colli villisque capitis gestabat Cerberus, longumque insuper in cauda draconem. Quare revocandam arbitror librorum scriptorum lectionem, qui eundi magno consensu serpentum habent. Harum serpentum ore stridebat horrendus canis: suo autem latrabat. Virgilius L. 6. Aen. §. 419.

*Cui vates horrere vident jam terga colubris,
Melle saporatam & medicatis frugibus offam
Objicit.*

Horatius L. 3. Od. 11.

*Cessu inmanis tibi blandienti
Janitor aulae*

*Cerberus: quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, saniesque manet
Ore trilingui.*

ob hanc rationem idem poeta centicipitem vocavit Cerberum L. 2. Od. 13.

*Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
Demissit atras bellua centiceps
Aures, & intorsit capillis
Eumenidum retrorantur angues?*

Naso Epist. Deianiræ §. 94.

*Prodigiumque triplex, armenti drives Iberi
Geryones; quamvis in sribus unus erat.
Inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberos, implicitis angue mimante comis.*

Papinius L. 2. Theb. §. 26.

*Illos ut caeco recubans in limine sensis
Cerberus, atque omnes caputum subrexit hia-
tus;*

*Sævus & intranti populo, jam nigra sumelas
Colla minax, jam sparsa solo turbaverat ossa.*

Auctor Culicis §. 210.

*Cerberus & diris flagrans latratibus ora,
Anguis hinc atque hinc horrent cui colla re-
flexis.*

Seneca Herc. fur. §. 785.

*Lambunt colubæ: viperis horrent juba:
Longisque sorta sibilat cauda draco.*

tum paucis interjectis:

ecce, latratu gravi

*Loca muta terret, sibilat totos minax
Serpens per armos: vocis horrendæ fragor
Per ora missus terna felices quoque
Exterret umbras.*

Valerius Flaccus, de Cœco, L. 3. §. 218.

*illum fluvius & nocte remensa
Eumenidum canis, & sparsæ juba repellit
hydræ.*

& vic maximus Angelus Politianus Nutric. §. 291. de Orpheo:

*Illius argutus etiam patuere querulis
Tartara: terrificis illum villosa colubris
Tergemini stupere canis latransia monstra.*

Recte etiam niger dicitur, epitheto communi rerum omnium infernarum. Ovidius Epist. Phyllidis §. 72.

*Et domitæ bello Thebæ, fusique membremet,
Et pulsata nigri regia caeca Dei.*

Dies niger Propertio est emortalis, L. 2. Eleg. 19. §. 20.

*At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.*

de hoc ipso Cerbero Seneca Herc. fur. §. 59. verbis Junonis:

*At ille, rupto carcere Umbrarum, serox
De me triumphat, & superbus manu
Astrum per urbes ducit Argolicæ canem.*

& Agamem. §. 11.

*nonne vel tristes lacus
Incolere satius? nonne custodem Stygis
Tergemina nigris colla jactantem júbis?*

epitheti rationem commode exposuit Martinius de Roa, Jesuita Hispanus, eruditæ doctrinæ laude inter suos non ultimus, L. 6. Singularium C. 15. & Caspar Barthius, sæpe nobis memoratus, ad Papin. L. 4. Theb. §. 440. In versiculo minore, pro *Seridet*, malo *Sridit*, cum Achille Statio. Sane antiquos sic extulisse; deinde a *strideo* coepisse dici *strides*; notavit Servius ad L. 2. Aen. §. 417. quamquam *strido* & *strideo* tam tritæ quam secundæ conjugationis inveniri ostendit Priscianus L. 8. 9. 10. Nie. Heinsius hunc locum in Adversariis ita constituebat,

*Tum niger inorto serpentum Cerberus ora
Sridit.*

73. Ju-

Illic Junonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota.

75 Porrectusque novem Tityus per jugera terrae
Adfiduas atro viscere pascit aves.

Tan-

73. JUNONEM TENTARE IXIONIS AUSI] Hæc fabellæ satis sunt notæ, nec operose expli-
canda. Interim observare te volo, in Ixio-
ne, & Tityo, ac Tantalo, potissimum in-
fudisse poetarum ingenia, ubi inopiarum po-
enæ scenam carminum infruerent: nisi quod,
præter istos, & Sisyphus & Danaïdes maxi-
me fuerint insignes. Ovidius L. 4. Metam.
§. 456.

*Viscera præbebat Tityos lanianda; novemque
Jugibus distentus erat. tibi, Tantale, nullas
Deprenduntur aquæ: quæque imminet, effu-
git arbor.*

*Aui petis, aui urges ruisuram, Sisyphæ, saxum.
Voluitur Ixion: & se sequiturque fugiunt.
Moliturque suis letum patruelibus avise,
Assiduæ repetunt, quas perdant, belidæ unitas.
Quas omnes acie postquam Saururia sorus
Vidit, & ante omnes Ixiona; &c.*

parcam plura adscribere. Sed tu cum utro-
que equite Romano contende Romanæ tra-
goediæ auctores (neque enim ab uno enatae
sunt, quas nunc superstites habemus) Herc.
fur. §. 750. Thyest. iplo initio: Hippol. §.
1229. Agamemn. §. 35. Octav. §. 620. Ho-
ratiu L. 3. Od. 11. §. 21. Claudianu L. 2.
de Rapu Proserp. §. 335. Lucretiu L. 3.
§. 995. Propertiu L. 2. Eleg. 1. §. 67. Eleg.
13. §. 61. Eleg. 16. §. 29. L. 4. Eleg. 11. §.
23. Papiniu L. 4. Theb. §. 536. Ceterum
tentare, quo verbo noster utitur, verbum
est libidinis ac nequitiae. Horatius L. 3. Od.
4. §. 69.

*Tellis mearum centimanus Gyas
Sententiarum novus, & integrae
Tentator Orion Dianæ,
Virginea donatus sagitta.*

Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 389. quo loco
dissuadet ancillarum corruptionem:

*Hoc unum moneo, (si quis modo creditur arti,
Nec mea dicta rayax per mare ventus agu)
Aut non tentaris, aus perforce, tollitur index,
Cum fecit in partem criminis ista venit.*

Valerius Maximus L. 6. C. 1. M. Claudius
Marcellus aedilis curulis C. Scantio Capitolino
trib. pl. dum ad populum dixit, quod filium
suum de supro appellasset. ——— Ci-

tatus itaque Scantinius reus, uno teste qui ten-
tatus erat, damnatus est. Juvenalis Sat. 10.
§. 305.

*Non licet esse viris: nam prædica corruptoris
Improbis ipsos audent tentare parentes.
apud Arbitrium saepiculae occurrit: sed non
exterbam.*

74. VERSANTUR CELERI NOXIA MEMBRA
ROTA] in Colbertino codice *Vexantur* erat.
male. noster infra Eleg. 6.

*Versatur celeri Fors levis orbe rotæ.
Seneca Hippol. §. 1235, numeris rem ipsam
experimentibus:*

*Et tu mei requiesce Pirithoi pater.
Hæc incitatis membra surbinibus seras
Nunquam resistens orbe revolvuo rota.
& Herc. fur. §. 750.*

*Rapitur volueri sortus Ixion rota.
ipse magnus magister L. 4. Geor. §. 484.
tenuitque innotans iria Cerberus ora,*

*Atque Ixionis vento rota consistit orbis.
75. PORRECTUSQUE NOVEM TITYUS PER
JUGERA TERRAE] Homerus L. 11. Odyll.
§. 575.*

*Kai Tityon tityon zymis Ixionidion vion,
Kaiptor is dapiwq, o d' ip' imia nito pi-
liqen.*

*Et Tityum vidi Terræ gloriose filium,
Prostratum in pavimento: hic vero per novem
jacebat jugera.*

ita interpres, secutus poetâs Latinos: & sic
in Herodoto Laurentius Valla. tamen *ple-
thrum* erat jugero minus, ut notavit Budacus
ad Leg. ult. *Si mensor fals. mod. dix.* & Mar-
cus Vulferus Epist. ad Lipsium 15. Lucretius
L. 3. §. 1003, cui Tityos est hominis amore
perditi imago:

*Qui non sola novem dispersis jugera membris
Ostinet, sed qui terræ totius orbem:
Non tamen æternum poterit perferre dolorem:
Nec præbere cibum proprio de corpore semper.*
Virgilius L. 6. Aen. §. 595.

*Non non & Tityon, Terræ omnipotentis a-
lumnum,
Cernere erat: per tota novem cui jugera corpus
Porrigitur.*

Propertius L. 3. Eleg. 3. §. 62.

Num

Tantalus est illic, & circum stagna: sed acrem
Jam jam poturi deferit unda sitim.

Et

Num tribus infernum custodit faucibus an-
trum

Cerberus: & Tityo jugera pauca nocem.

Claudius L. 2. de Raptu Proserp. §. 338.

Et Tityos tandem stratisq; erexit arvis:

Squalentisque nocem detexit jugera campi.

Tantus erat!

Mirifica sunt quae Pausanias narrat in Phocicis, sive L. 10. Ad eundem torrentis alveum [apud Panopentes] est Tityi sepulcrum. Aggeris amittus nihilo major unius stadii trientis. Versus in Odyssæa est,

Porrectumque nocem Tityon per jugera terræ.

Hunc versum non ad Tityi magnitudinem, sed ad illam in qua situs est aream pertinere existimant, quod nocem ea jugerum sit. At Cleon Magnes (ex iis Stagenis, qui æterni sunt æcolæ) eos maxime homines rerum miraculis fidem habere non confusos dicebat, quibus in tota vita non contigerit quidquam inveni, quod esset communi hominum opinione majus. Se certe adduci posse ut crederet, & Tityum, & alios, ea magnitudine, quam summa prodicit, fuisse. Venisse enim forte se aliquando Gades; & ab ea insula eum tota sui comitatus turba, quod id Hercules imperasset, enavigasse: mox iterum Gades reversum marinum hominem in litus ejectum invenisse, nihilo breviorum jugerum quinque spatio, qui fulmine ictus conflagravit. Sed & hic plethorum mensura est ulius scriptor Græcus. Quidquid est de rebus Tityi, mihi videntur omnium optime sapuisse theologi illi antiqui, quorum sententiam exponit Macrobius L. 1. in Somn. Scipion. C. 10. Ipsum quoque ponarum descriptionem de ipso usa conversationis humane sumant crediderunt: cultorem secer immortalæ tondentem, nihil aliud intelligi volentes, quam tormenta malæ conscientiae obnoxia flagitio viscera interiora rimantia, & ipsa vitalia indefessa admitti sceleris admonitione laniantis, semperque curas, si requiescere forte tentaverint, excitantis, tanquam filitii renascentibus inherendo, nec ulla sibi iniferatione parentis, lege hæc, qua se iudice nemo nocens absolvitur, nec de se suam potest vitare sententiam. Ceterum apud Albium Tityos scribi debet: quomodo semper scribitur in optimis quibusque codicibus, monente Heinio Not. in Ovid. L. 4. Meram. §. 457. & nos quoque in multis libris conspeximus.

Wittianus prior habebat *Proterusque*: quod potuit fuisse *Proterusque*. sic loquitur Lucretius L. 3. §. 1002.

Nec Tityon volucres inouit Acherunte jacen-
tem:

Nec, quod sub magno scrutentur pectore, quid-
quam

Perpetuam aetatem poterunt reperire profecto,
Quamlibet immanni proçitu corporis exsist.

Tamen non damno receptam scripturam: quæ & ipsa recta est, & fulcitur Maronis auctoritate.

76. ADSIDUAS ATRO VISCERE PASCII AYES] Homerus duos vulturios Tityo adhaic: unum Virgilius. Et habuit uterque suos sectatores. vide Servium ad L. 6. Aen. §. 595. Lutarium ad Papin. L. 11. Theb. §. 14. *Adsiduas* (quomodo in optimis Virgilii codicibus scribi notavit Pierius) hic malo, quam *Assiduas*; etsi aliter ferè statuunt Grammatici. Hic, inquam, ita malo: non enim ubique. Movet me Pompeii Festi ratio prima: nam duæ reliquæ ad alium pertinent significatum: *Assiduas* dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi confectus videatur. tales erant hi duo vultures. Vide tamen doctissimi nostri Vossii Etymologicon. a Festo stat Christian. Beermanus Origin. L. L. p. 756.

77. TANTALUS EST ILLIC, ET CIRCAT STAGNA] vè circas a Scaligero est: quod verbum idoneis, ni fallor, auctoritatibus firmavi ad Propert. L. 4. Eleg. 9. §. 35. Tamen hic loci non libet abire a vulgata scriptura *circum*, quam agnoscunt omnes libri. Illic est Tantalus, & circum Tantalum sunt stagna. Apud Homerum stat illic in lacu, aqua ad nectum adluere. quod pulcre expressit Naso L. 2. Artis Amat. §. 605.

O bene, quod frustra captus arbore pomis

Garrulus in media Tantalus aet aqua!

Seneca Herc. fur. §. 752.

In amne medio faucibus sicis senex

Secatur undas; ablati mentum latex;

Fidemque eum jam saepe decepto dedit,

Peris unda in ore: poma desiliunt sanem.

Sane ipse Scaliger in novissima editione deseruit hanc suam correctionem; & Roberto Titio scholasticè obloquente solum reposuit notam incivilitatis. Miror vero Albium nostrum de fame Tantalii, altera ponarum parte,

K

te,

Et Danaï proles, Veneris quae numina laesit,
 80 In cava Letheas dolia portat aquas.
 Illic sit, quicumque meos violavit amores,
 Optavit lentas & mihi militias.

At

te, nihil meminisse. nam profecto uberem phantasiae poeticae materiam dare poterant illa pyra, & mala, & poma Punica, & ficus jam dulces, & virefcentes olivae, quae capiti ejus imminabant, & manum famelici senis certatim invitabant. Facile credam, judicio ab istis abstinuisse, & noluisse luxuriare.

79. DANAÏ PROLES] notissima fabula, vel ex Epistola Hypermetrae Nafoniana. Adde, si voles, Apollodorum L. 2. Biblioth. C. 1. Horatium L. 3. Od. 11. Julium Hyginum Fab. 168. & 170. Servium in L. 10. Aen. V. 497. Damnae dicuntur apud inferos a quam assidue ingerere in vas perusum. Hinc paroemia, *Danaïdum dolium*. Et tamen illas Minerva & Mercurius, Jovis imperio, ab impiis patruclium eadibus expiaverant, auctore Apollodoro, loci laudati §. 5. Adagiorum collectores omiserunt vetus proverbium, *Danaï filiae*: quod facti solebat de grege numerofo filiarum. Existat hoc proverbium apud Ciceronem, & quidem citra ullam contumeliam significationem, Paradox. 6. C. 1. *Filiam quis habet? pecunia est opus. Duas? majore. plures? majore etiam. Et si, ut ajunt, Danaï quinquaginta sint filiae, set dotes magnam quaerunt pecuniam. quantum enim cuique opus est, ad id accomodat, ut ante dixi, divitiarum modus.*

79. VENERIS QUOD NUMINA LAESIT] Veneris Maritae & Conjugalis. Homerus L. 5. Iliad. V. 429, ore Jovis ad Venerem a Diomede sauciam:

Ὅυ τοι, τίς ποτ' ἴδω, δίδωμι πολέμια ἔργα
 Ἄλλα σὺν ἰμπερίῳ μετιχθεῖ ἔργα γυναικῶ.

vertit Eobanus:

Non est, crede, tui mea filia muneris, istas
 Bellorum tractare artes: tua munera sunt,
 Periculis juvenum dulces immittere flammam,
 Legisque faces curaque & foedera lecti.

Venerem & Junonem inter Deos Conjugales ac genialis tori custodes honore quodam praecipuo cultas fuisse, satis est notum. vide Plutarchum in Quaestionibus Romanis, eo loco quo quaerit, cur mense Majo mulieres non nubant. Apud Hermionentes religiose

observabatur, ut virgines, atque etiam viduae, quae essent in viri manum conventurae, ante nuptias Veneri sacrum facerent. Eratque in montibus eorum *Veneris Sponsae* cella, a Thesco, quum Helenam uxorem duxisset, exstructa. auctor Pausanias in Corinthiacis, sive L. 2. qui Pausanias & Venerem Junonem commemorat, ad quam pro filiarum nuptiis sacrificare solenne fuerit matronis Laeonicias, L. 3. *Venerem Justam*, h. e. quae legitimas nuptias conciliaret, adpellat Papinius L. 1. Theb. V. 531.

tunc rex longaevis Aescles

(Natarum haec aliter, eadem & fidissima cussos
 Lecta sacrum Justas Veneri occultare pudorem)
 Imperat adiri, tacitaeque innummurat aure.

Hujus Veneris numen laeserant Danaides, occisus per quietem maritis. Sed feribendum est apud nostrum, *Veneris quae numina laesit*; quo modo scribitur in libris veteribus. nam quamvis vocula quod rationem poenae reddere videatur, tamen abit a mente nostri poetae. Non enim dicit, cunctas Danaï filias in Tartaro torqueri; sed vero illas, quae Veneris Maritae numine temerato conjuges suos jugulassent. Earum erant quadraginta octo. duae enim fuerunt inventae, quae neglecto perfidi patris imperio sponsis suis pepererunt; Lynceō quidem Hypermetra, Hippolyto autem Bebrycæ. Atque haec ab antiquis Historicis ita tradi scribit Eustathius in Perieges. Dionysii Alexandrini V. 805. & non obscure innuit Apollodorus L. 2. Biblioth. C. 1. §. 4. *επισημαίνουσι δὲ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλοις περὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτερος Δαναὸς τοὺς Αἰγύπτιον παῖδας, πολλοὺς ἴσως ἢ δύο, διὰ τῶν τοῦ αὐτοῦ θυγατέρων ἀπίστας. Qui quum de regno inter se contenderent, Danaus Aegypti filios, praeter unum aut alterum, filiarum suarum opera necavit.* Igitur haec duae forores propter meritum pietatis in sedibus beatorum debebant, ceteris in Tartari barathrum detruis.

82. OPTAVIT LENTAS ET MIHI MILITIAS] optavit ut haec Messalae expeditio esset difficilis, & tardo spissoque procederet gradu. *Militiae*, sunt munia castrrensia, aestate dependi

At tu casta, precor, maneat, sanctique pudoris
Adsideat custos sedula semper anus.

85 Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
Deducat plena stamina longa colo.

Ac circa gravibus pensis adfixa puella
Paullatim somno fessa remittat opus.

Tunc

pendi solita, quum sub dio ac pellibus habetur miles. Nos Gallico vocabulo appellamus *campagnes*. Propertius *castra* dixit in eodem negotio, languentis ex desiderio puellae, L. 4. Eleg. 3. v. 18.

Omnibus heu portis pendens mea noxia vota.

Textitur haec castris quarta lacerna tuis.

84. SANCTIQUE PUDORIS ADSIDEAT CUSTOS SEDULA SEMPER ANUS] nutriticem, opinor, intelligit. Ovidius L. 10. Metam. v. 382, in historia Myrrhae:

*Murmura verborum filias nutritic ad aures
Pervenisse ferunt, sicut servantis alumnae.
Surgit anus, referatque fores.*

paullo post:

*Instat anus 3 canosque suos, et inania nudans
Ubera, per cunns alimentaque prima precatur,
Ut sibi committat, quicquid dolet.*

Valerius Flaccus L. 5. v. 353.

*Substitit, et moesto nutritic adfusa timore est:
Quae manus haec, certo ceu me petat agmine,
mater,*

*Advenit, haud armis, haud umquam cognita
cultu?*

*Quaere fugam, precor, et tutos circumspice
saltus.*

*Andit virginei custos grandaeva pudoris
Henioche, cultus primi cui creditus aevi:
Tum trepidam dictis firmans hortatur alumnam.*

Auctor Citis v. 219.

*Quam simul Ogygii Phoenicis filia Carme
Surgere sensit anus: sonitum nam feceras illi
Marmoreo aeratus stridens in limine cardo:
Corripit extemplo fessam languore puellam,
Et simul, O nobis sacrum caput, inquit, alumna,
Non tibi nequidquam viridis per vi, cera pallor
Aegrotas tenui suffudit sanguine venas.*

tamen si quis matrem fuisse malit, eum eo non contendam. habebit is Albium ipsum a se stantem Eleg. 7. v. 63.

85. HAEC TIBI FABELLAS REFERAT] ut fieri amat inter mulierculas. Naso L. 4. Metam. v. 32.

*solae Minycides intus,
Intempestiva turbantes fessa Nimerwa,
Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
Aut haerent telae, famulaeque laboribus urgent.*

*E quibus una levi deducens pollice flum:
Dum cessant aliae, commentaque sacra frequentant,*

*Nos quoque, quos Pallas melior Dea detinet,
inquit,*

*Utile opus manuum vario sermone leuemus:
Perque vices aliquid, quod tempora longa videri*

Non sint, in medium vacuus referamus ad aures.

Dicta probant, primamque iubent narrare sorores.

se & ipsae Deae solebant, lanam quum facerent. nam & Deae habebant aliquid muliebre, ac garrulum. vide sis Maronem L. 4. Geor. v. 345.

86. DEDUCAT PLENA STAMINA LONGA COLO] nonnulli libri habent *pleno colo*: id quod antiquae dictum esse volunt. Cur non potius aberrationem scribae librarii? monuius nuper ad Propert. L. 4. Eleg. 9. v. 48.

87. AC CIRCA GRAVIBUS PENSIS ADFIXA PUELLA] Circa, majuscula C scribi vult Scalliger, quia sit nomen proprium, *Kigen*. Sed tamen, quin sit adverbale, non magnopere pertendit. Gebhardi quintus Palatinus Circha habebat: tertius autem Circa. Magis placet Jani Gulielmi, doctissimi adolescentis, & nimis acerbe rapti, sententia L. 2. Verisimil. C. 17. nimirum puellis servulas peculias (hoc est, quae in peculio forent) dari solere, ut in lanificio una essent, easque sectarentur, & curarent. Has vero servulas Latine circa illam esse dici. Hanc in rem profert bunc ipsum Tibulli locum; itemque alterum ex Eunucho Terentii, Act. 3. Sc. 5. v. 33, ubi Chaerea fortunam suam Antiphoni denarrat:

K 2

Ab-

Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante:
 90 Sed videar caelo missus adesse tibi.
 Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
 Obvia nudato, Delia, curre pede.

Hunc

Abducit se cum ancillis: paucae, quae circum illum esset manent

Novitiae puellae: continuo haec adornant ut lavet.

Ita Gulielmus. Recte, & vere. nam & ita Q. Curtius, nitidissimus scriptor, L. 4. C. 10. E. *Isatonius* qui circa reginam erant, Tyriotes inter trepidationem lugentiam, elapsus per eam portam, quae ab hoste averſa erat, levius custodiabatur, ad Darii castra pervenit. Maro quoque, de apibus in pugnam iuris, L. 4. Geor. 3. 75.

Et circa regem atque ipsa ad praetoria densae Adjacentur, magnisque vocant clamoribus hostium.

deinde circum dixit, exemplo Terentii, contenturus modulatae suavitati, 3. 334.

As mater sonitum thralium sub fluminis alti Sensit. eam circum Miletia veltera Nymphae Carpebant, hylas saturo suavata colore.

Martialis L. 1. Epigr. 91.

Omne sed officium circa te semper obibat

Turba tui sexus, non adjuvante viro.

Cicero L. 1. in Verrem. C. 48. *Homo Ligurum accusare coepit, qui in re adventitia atque hereditaria tam diligens, tam attentus esset: debere eum aiebat suam quoque rationem ducere: multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet. Vocat canes illos homines, quorum ministerio utebatur in praeda indaganda, sumto a re venatoria vocabulo.*

89. NEC QUISQUAM NUNTII ANTE] est in nonnullis libris *ne quisquam*: ut ipse subito adventus sui vellet esse nuntius, atque ita tamquam caelo delapsus adesse videatur. Probantur homines docti, a quibus dissentire non possum. Talis reditus inopinati exemplum turpe in Antonio profecidit Tullius Phil. pp. 2. C. 31. *Cum hora diei decima fere ad Saxa Rubra venisset, delituit in quaedam campanula, atque ibi se occultans perperavit ad vesperam: inde ciso celeriter ad urbem advehtus domum venit capite involuto. Jamor, Quis tu? A Marco tabellarius. Conſessim ad eam, cujus causa venerat, deducitur: eique epistolam tradit, quam cum illa legeret stens, erat cuius amatoris scripta: capus autem literarum,*

sibi cum illa mima posthaec nihil futurum: omnem se amorem abiecit illinc, atque in hanc transfudisse: cum mulier fletet uberius, homo misericors ferre non potuit: capus aperuit, in collum irruisit. O hominem nequam! quid enim aliud dicam? magis proprie nihil possum dicere. Ergo, ut te catonitum, nec opinato cum ostendisses, praeter speciem mulier aspiceret, idcirco urbem terrore nocturno, Italiam multorum dierum metu perturbasti? Haec in quibusdam verbis nonnihil variant apud Gellium L. 7. C. 11. quem aut aliis libris fuisse usum oportet, aut memoriae suae nimium tribuisse. De nuntio praemisso res est perulgata. Terentius Heeyr. Act. 3. Sc. 1. 3. 34.

Abi Parmeno intro, ac me venisse nuntia.

Vide, praeter Plutarchum in Quaeſtionibus Romanis, Plinium nostrum L. 2. Miscell. C. 14. Francis. Luſinum L. 1. Parerg. C. 20. M. Ant. Muretum L. 13. Var. Lect. C. 7. Jacobum Pontanum, Jesuitam, L. 1. Bellar. Attic. Syntagm. 4. qui homo non ausus nominare Ii. Casaubonum, quem exſcripſit, remittit nos ad Auctorem Commentarii in Theophrasti Characteres morales. Sunt qui putent, locum Tibulli ad hunc morem nihil pertinere, quum Delia non esset ejus uxor. Nolo operose ostendere, quantum illi errent. facile videbunt, etiam amantibus tales nuntios in usu frequente fuisse, si Terentium ceperint arbitrum Heaut. Act. 1. Sc. 2. & praecipue Act. 2. Sc. 3.

90. SED VIDEAR COELO MISSUS ADDESSE TIBI] commodè hunc verticulum enarrarunt viri eruditi, Bernardinus Reſlinus Annor. C. 4. Muretus L. 13. Var. Lect. C. 7. & Desiderius Heraldus Comm. in Apologer Tertull. C. 10. etiam ante illos, *coelo missus* quid esset, ex Minucio Felice exposuit sanctiſſimus vir Laſtantius L. 1. Divin. Instit. C. 11.

91. LONGOS TURBATA CAPILLOS] ita urſi quae ornantur nulli. qualis Antiphila illa apud Comicum, Heaut. Act. 2. Sc. 3. 3. 49.

Capillus passus, prolisus, circum caput Reſectus neglexeret.

93: Hoc

Hunc precor, hunc utinam nobis Aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

93. HOC PRECOR, HUNC ILLUM] in sexto Palatino erat, *Nunc precor*. unde Gebhardus *Hunc precor* effinxit. quomodo & ante illum Achilles ex vetustate scripturae vestigiis. Et recte eos fecisse ostendit tertius meus codex, in quo liquidis literis *Hunc precor* exaratum legitur: quod & excerpta Antonii Perreji agnoscunt. quae lectio quanto sit alacrior

vulgari, nemo non videt. Etiam pro *illum*, quod parum commode huc quoad, *utinam* restituendum arbitror, sobria ac pudente imitatione. sic certe Naso L. 3. Trist. Eleg. 5. v. 55.

*Hunc utinam nitidi Solis praenuntius ortum
Adferat admisso Lucifer albus equo.*

IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque nives:
Quae tua formosos cepit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.

5 Nu-

1. SIC UMBROSA TIBI CONTINGANT TECTA] Non scellum hic intelligit, sed arborum umbracula, quae a sole & coeli injuriis tegerent Hellepontiacum numen. Poeta vetus in Priap. Carm. 84. v. 6.

*Placet, Priape? qui sub arboris coma
Sacrum soles revincit pampino caput
Ruber sedere cum rubente fascina.*

Ideo saepe avium conuicias experiebatur; & quidem inultus, ni defenderet vis amica, ibidem v. 11.

*Aegimusque voce saepe, quem tibi
Senexve corvus, impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.*

Ipsæ vero, quam hæc acre tulerit, non dissimulat apud Horatium L. 1. Sat. 8. ita enim sibi imprecatur, si sciens fallit, v. 27.

*Atenior at si quid, merdis caput inquinat albis
Corvorum, atque in me veniat mictum at-
que cacatum*

Julius, et fragilis Pediacia, surque Voranus.

Quæ hic tecta, alii tegmina dicuntur: Maro Eclog. 1.

Tyrræ, tu patulae recubans sub tegmine fagi.

Lucretius L. 1. v. 992.

Nec res ulla geri sub coeli tegmine posset.

Cicero in Aracis:

Inde est ales avis lato sub tegmine cæli.

cum Tibullo nostro facit Propertius L. 2. Eleg. 20. v. 31.

Unum litus erit sopitis, unaque tecto

Arbor, et ex una saepe bitemus aqua.

& Naso Epist. Oenonæ, v. 13.

Saepe greges inter requievimus arbore tecti;

Mistiaque cum solis praebuit herba torum.
ac L. 2. Pontic. Epist. 2. v. 25.

Adde loci faciem nec fronde nec arbore tecti;

Et quod iners hiemi continuatur hiems.

2. NE CAPITI SOLES] magni & intensi colores poetis soles dicuntur. ostendit Barthius Animadv. ad Papin. L. 4. Theb. v. 831, Albiano hoc loco simul explicato. Sed & alii exiua carmen ita loquebantur. Suetonius Jul. C. 57. *Laboris ultra fidem patiens erat: in agmine nonnumquam equo, saepius pedibus autibus, capite detecto, seu sol seu imber esset.*

3. QUAE TUA FORMOSOS CEPIT SOLERTIA] Donati excerpta in Terent. Eunuch. Act. 3. Sc. 2. v. 25. SOLERS, quasi totus ex arte consistens, ut ὅλος ἀγρῆς quod Latini verbis, quasi solus in arte, sit. Hinc INERS contrarium. Nam solers quasi ὅλος ἀγρῆς dicitur. ὅλος, solum. ut ἐξ ἑξ, et vs sus dicitur. Hæc ille Grammaticus, qui utinam minus laer ad nos pervenisset. & sic fere Festus in Solitarilia. Sed tamen habet solertia quamdam astutine ac calliditatis, quæ ad fraudem declinet, significationem. Exemplum est in Prometheus apud purissimum poetarum Catullum, Carm. 61. v. 294.

K 3

Post

- 5 Nudus & hibernae producis frigora brumae,
Nudus & aestivi tempora sicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles,
Armatus curva sic mihi falce Deus.

Tu,

*Post hunc consequitur soleri corde Prometheus,
Extentata gressu veteris vestigia poenae:*

*Quam quondam sulci restrictis membra catena
Perfolvit, pendens e verticibus praeruptis.*

Cicero L. 1. de Offic. C. 10. ubi de Q. Fabio Laeone, arbitro Nolanis & Neapolitanis de finibus a senatu dato: *Decipere hoc quidem est, non judicare. Quocirca in omni re fugienda est talis solertia.* Jo. Jovianus Pontanus L. 3. de Prudent. C. 21. *Quocirca & sagax, & soler, & astutus, callidusque, & astutus, & versutus, veteratoresque magis a natura sunt, quam ab institutione aut usu; quamquam & hi ab assuetudine vires maiores accipiunt, utque urticae in solo pingui & stercoreato validiores efficiuntur. Quamobrem nec solertiam, nec sagacitatem, multo minus astutiam, calliditatemque, quae ad fraudem declinant, prudentiam esse volumus, aut ejus ancillas, ac summissimas: quamvis si solertia, si sagacitas, si celeritas illa mentis, si tarditas ratione fuerint atque inter agendum modo mensuratae temperatae, prudentia a famulatu videantur nullo modo repellendae. Sed sunt ibi plura, quae cum fructu leges.*

4. NON TIBI BARBA NITET, NON TIBI
CULTA COMA EST] ipse Lampiacenus, Carm.
77.

Quod sum jam senior, meumque canis

Cum barba caput albicat exillis.

Habebat alter Wittianus, cum uno Heinssii, nec tibi culta coma est. quod nequaquam probat. Erat autem Priapus forma laetis mala, atque adeo ridicula: ut passim est videre & in poematibus, & in reliquiis marmorum antiquorum. Quocirca emendetur Probus grammaticus, cujus nota in L. 4. Geor. §. 111, ita circumfertur: *In Helleponto est Lampiacenus oppidum, in quo Priapus formosissimus dicitur esse, quem arves ejus colunt ut Deum. Is autem in horto ponitur, ut avibus formidini sit. itemque noctu suribus, quod interdum cussos videtur flare. Primum Priapus famosissimus, hoc est celeberrimus, scribi debere cuius adparet. deinde trajectas voculas ita in suum ordinem religes: ut avibus formidini sit interdum; itaque noctu suribus, quod cussos vido-*

tur flare. Vult dicere, fures in tenebris terri conspecto Priapi signo, ac vereri ne ille circiter sit aliquis, aut excubitor.

6. TEMPORA SICCA CANIS] odiosa repetitio syllabarum, ea, ea; atque etiam, nisi tallor, vitiosa. dixi ad Propert. L. 4. Eleg. 9. §. 7.

7. BACCHI RUSTICA PROLES] ex Venere, ut Lampiaceni putabant. & sic Diodorus Siculus L. 4. Biblioth. Histor. Pausanias Boeotic. sive L. 9. Descr. Graec. Junius Philargyrius in Virgil. L. 4. Geor. §. 111. Veneris quidem filium agnoscit Lucianus, sed de patre silet, Dialogo Apollinis & Bacchi. Alii Bacchi filium faciunt, sed ex nefcio qua Naide, aut Chione, nympha. Denique Macrobius, homo diligentiae quam judicii laude commendator, ex lepore saum adfirmat, errore fatitis stulto, sic enim scribit L. 6. Saturn. C. 5. AURITOS LEPORES non Maro primus usurpat, sed Afranium sequitur, qui in prologo ex persona Priapi ait:

nam quod vulgo praedicant

Aurito me parente natum, haud ita est.

At Priapus dicit, injuriam sibi fieri ab iis, qui cum Panos aut Sileni filium perhibent, aut etiam Saryri alieque auriti; quum sic Liberi patris vera proles.

8. ARMATUS CURVA SIC MIHI FALCE DEUS] Exstat hic versiculus in omnibus libris scriptis. Neque est inventus quisquam, qui de ejus germanitate dubitaret, extra unum Muretum. Merito autem falcem Priapo dat poeta: haec enim est illius nota propria, ut fulmen Jovis. Maro L. 4. Geor. §. 110, de apibus:

Invitant croceis balantes floribus horti,

Et cussos surum atque avium cum falce saligna

Hellepontiaca serwet tutela Priapi.

Ipse tamen aliquando hanc falcem suam male servavit, sive victus lepore, sive quod plus paulo adbibisset. de quo dolenter conquiretur Carm. 55.

Credere quis possit, salcem quoque, turpe sateri,

De digitis fures surripuisse meis?

serias hujus falcis rationes apud Phurnutum reperies lib. de Nat. Deor. C. 27.

11. S&D

- Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit,
 10 Cedas. Obsequio plurima vincit amor.
 Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
 Taedia. paullatim sub juga colla dabit.
 Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aqua.
 15 Annus in apricis maturat collibus uvas,
 Annus agit certa lucida signa vice.
 Nec jurare time. Veneris perjuria venti
 Irrita per terras, & freta longa ferunt.

Gra-

11. SED NE TE CAPIAN] concinnius Col-
 bertinus codex, *Sed te ne capiant.* atque ita
 Sfortiae liber apud Statium; & ex Thuaneco
 Guyetus. deinde *negarit* mavult Nie. Hein-
 sius. *probo, & sequor.*

13. LONGA DIES HOMINI DOCUIT PARERE
 LEONES] Aonii Palcaris L. 2. de immorta-
 litate animorum §. 370.

*Quin etiam & tigres homini, & parere leones
 Longa dies docuit; natæque in montibus usæ
 Informes errant placide vacua atria circum.*

Hæc vir ille magnus; ejus ego sanctissimæ
 memoriæ ante annos pauculos dedi quod
 potui, & civibus meis ut esset familiarior
 scriptorum ejus aureorum tractatio non in-
 feliciter peccavi. Torquatus quoque Tassus
 nostum Albius expressit Amynt. Aët. 1. Sc. 2.

*La lunga crate insegnà à l'huom di porre
 Freno à i leoni, & à le tigrì Hircane:*

14. LONGA DIES MOLLI SAXA PEREDIT
 AQUA] *peredere*, pulcherrima translatione, Ho-
 ratius dixit de igne, L. 3. Od. 4. §. 75.

*Injecta monstris Terra dolet suis:
 Microetes parvis fulmine luridum
 Missos ad Orcum: nec peredit
 Impositum celer ignis Aetnam.*

Lucretius, ut nosse, de humore, L. 1. §.
 317.

*Nec, mare quas impendent vesco sale saxa
 peresq;*

Quid quoque amittant in tempore, cernere possis.
 Poeta vetus apud Ciceroem L. 3. Tusc.
 Quæst. C. 12.

*Resurgere oculi: corpus macie extrahit:
 Lacrimas pereddero humore ex sanguis genas.*
 Alii aliter extulerunt. Naso L. 1. Art. Amat.
 §. 476.

*Quid magis est saxo durum? quid mollius unda?
 Dura tamen molli saxa cavantur aqua.*

Lucretius L. 4. ipso fine:

*Nonne vides, etiam guttat in saxa cadentem
 Humoris, longo in spatio perirendere saxa?*

15. ANNUS IN APRICIS MATURAT COLLI-
 BUS UVAS] *maturare* est *percoquere*, ad ma-
 turitatem perducere. Mela, de Thracia, L. 2.
 C. 2. *Raro usquam pomiferam arborem, vitem
 frequentius tolerat: sed nec ejus quidem fructus
 maturat ac mitigat, nisi ubi frigus obiectu fron-
 dium cultores arcere. Maroni soles maturi di-
 cuntur, qui fruges coquant moderatis fer-
 voribus, L. 1. Geor. §. 66.*

ergo age, terræ

*Pingue solum primis extemplo a mensibus anni
 Fortes invortant tauri, globasque jacentes
 Pulverulenta coquat maturis solibus aestas.*

est metonymia efficientis causæ pro effectu.
*Aprici autem colles, ut aprica saxa apud di-
 vinum poetam L. 2. ejusdem operis §. 152.*

*Et varios ponit foetus autumnus, & alto
 Atis in apricis coquitur vindemia saxis.*
 qui & colles nominavit apricos Eclog. 9. §. 49.

*Ecce Dionæi processit Casaris astrum:
 Astrum, quo segetes gauderent frugibus; & quo
 Duceret apricis in collibus uva colorem.*

16. ANNUS AGIT CERTA LUCIDA SIGNA
 VICE] paullo aliter Manilius L. 1. §. 110.

*Quæ postquam in proprias deducis singula
 causas,*

*Vicinam ex alto mundi cognoscere molem
 Intendit, totumque animo comprehendere coelum;
 Attribuitque suas formas, sua nomina signis;
 Quasque vices agerem certa sub lege notavit.*

18. FRETA SUMMA] epithetum summa quid
 ad rem faciat, non satis video. nisi si ti-
 muit, ne perjuria ista Veneria forte perma-
 descerent. Barthius, hunc locum produens,
 L. 7. Adv. C. 21: & rursus L. 21. C. 8:
 utrobique freta longa exhibuit, quum vellet

Gratia magna Jovi: vetuit pater ille valere,
 20 Jurasset cupide quidquid ineptus amor.
 Perque suas inpune sinit Dictynna sagittas
 Adfirmes, crines perque Minerva suos.

At

ostendere, saepe *longum* poni pro eo quod est longinquum. Neque tamen, unde hanc habeat scripturam, indicavit. Sed in libro tertio Arelii episcopi Eboracensis (quo libro vetustiores alium negabat se vidisse Nic. Heinſius, optimus harum rerum arbiter) clare scriptum erat *freta longa*. Quod verum esse nemo diffitebitur, qui quidem eum cura poetæ evolverit. Sic Umbri meus L. 2. Eleg. 20. v. 29.

*Seu mare per longum mea cogitet ire puella;
 Hanc sequar, & filios unaaget aura duos.*
 sic Horatius L. 3. Od. 3. v. 37.
*Dum longus inter sacriat lion
 Romamque Pontus.*
 & libri ejusdem Od. 27. v. 43.
*meliusne fluctus
 Ire per longos fuit, an recentes
 Carpere flores?*
 sic Ovidius L. 1. Metam. v. 13.

*me brachia longo
 Margine terrarum porrexerat Amphitrite.*
 qui & ipse corruptus est, ni fallor, Epist. Phaedrae v. 42.

*In nemus ire libet, pressisque in retia cervis
 Horari celeres per juga summa caves.*
 in scriptis nonnullis *per juga longa* notaverat Nic. Heinſius ad marginem codicis Tibulliani. Recte, si quid video. Persius Sat. 1. v. 95.
Sic costam longo subdiximus Apennino.

19. VETUIT PATER IPSE VALERE] Heinſius ille scribebat; & dicturum pollicebatur ad hoc Maronis, L. 7. Aen. v. 110, sic Jupiter ille monebat. Sed Maronianæ summi viri Curæ perierunt. nunc tu istic Pierium vide; & Heinſium ad Valer. Flacc. L. 1. v. 344. atque hæc nobis observata: nam & plures sic sunt locuti. Cicero Orat. 3. in Catilin. C. 9. *Quibus ego si me resistisse dicam, nimirum mihi summan, & non sim ferendus. ille, ille Jupiter resistit.* Plautus Pseudol. Act. 4. Sc. 1. v. 16.

*Ne time. ita ille faxit Jupiter, ut ille palam
 ibidem affect,*

Quisquis ille est, qui adest a Milite.

Idem Mostell. Act. 2. Sc. 1. v. 51.

D. *Morigerae sibi erimus ambæ.* TR. *ita ille faxit Jupiter!*

Papinius L. 3. Theb. v. 556.

*Erasmus, quæ prima dies, ubi terminus ævis,
 Quid bonus ille Deum genitor, quid ferræ
 Clotho*

Cogitet.

venustissima Sulpicia Sat. v. 12.

*Dic mihi Calliope, quicquam pater ille Deorum
 Cogitat?*

Emendandus in hoc provocabulo Propertius meus L. 2. Eleg. 20. v. 42.

*Ipsa meis tantum non umquam desisti ocellis,
 incendat naræm Jupiter ille licet.*

20 ille legitur in editione Douzorum: id quod me fugit, quum ad ornare meam. sed homo sum. Est autem insignis hujus vocalæ euergia, etiam extra res Jovis. Naso Remed. Amor. v. 435.

*Astrabus ille puer contentos fortius arcus;
 Sævici majorem turba petitis opem.*

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2. *Quem non ille sinit lentæ viderat habena
 Quæ valis ire, vel angusto prius orbe coercens
 Insultare docet campis, fingitque morando.*

Valerii Flacci Medea, L. 8. Argonaut. v. 10.

*O mihi si profugæ genitor nunc ille supremos
 Amplexus Aetæa daret, stetusque videres
 Ecce meos!*

Papinius L. 5. Theb. v. 26.

*Dic age (quando tuis alacres adfissimus undis)
 Quæ domus, aut tellus, animam quibus hauseris
 astris.*

*Dic quis & ille pater. neque enim tibi numina
 longe,*

*Transieris fortuna licet; majorque per ora
 Sanguis, & afflicto spiras reverentia vultu.*

& L. 2. Silv. 4. v. 9. ad pitecum:

*affatus etiam mediataque verba
 Reddideras: at nunc aeterna silentia Lethes
 Ille canorus habes.*

21. PERQUE SUAS INPUNE SINIT DICTYNNA SAGITTAS AFFIRMES] in Colbertino erat sinit: lepidius omnino, & ad hunc locum accommodatus: quo videlicet hortetur hominem novum, ac nondum perjuris adfectum, ne quid mali metuat si pejeraverit.

Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 8, ad Cypallin,

Stupri infimulatam a domina, v. 17.

At si tardus eris, errabis. Transiit aetas
Quam cito! non segnibus stat remaneat dies.

25 Quam

Ut tamen iratos in se defixit ocellos,
Vidi te totis erubuisse genis.

At quanto, si forte referis, praesentior ipse
Per Venereis feci numina magna scilicet
Tu, Dea, tu jubeas animi perjuriam puri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.

Jurari autem solere tam per Deos, quam per arma Deorum, ac peculiariter quidem Per calamos venatrix phaeetramque puellae, ostendit Juvenalis Sat. 13. §. 78, verbis ab Achille Statio productis, qui perperam citat Sat. 3. Sed cur Deam virginem in re non virginali testem invocat amator? Credo, ob adamatum Endymiona. Vide Epistolam Leandri Nafoniam §. 61. Senecam Hippol. §. 405.

22. CRINES PERQUE MINERVA SUOS] quos illa animo suo carissimos habebat, quippe formosissimos. Atque ideo fastum Medusae, crines Deae contententis prae suis, iracunde atque impotenter vindicavit. Servius ad L. 6. Aen. §. 289, ubi de Gorgonibus: *Seu Medusa, erecta favore Neptuni, ausa est crines suos Minervae capillis praeferre. Qua re indignata Dea, crines, quibus amatori maxime placuerat, in serpentes vertit: eamque excidit a Perseo fecit, luminibus orbatae: secitque, ut, quisque caput ejus vidisset, verteretur in saxum.* Capillitium vero puellae peculiari in tutela Palladis habebatur. Lapis vetus in Thesauro Gruteriano MLXVII. 4.

MINERVAE
MEMORI TVLLI
A. SUPERIANA. RES
TITVTIONE. FACTA
SIBI. CAPILLORVM

Ideo in ejus templo virgines Argivae, antequam nubarent, manipulum crinium suspendebant, virginittis ponendae indicium. Papius L. 2. Theb. §. 253.

hic more parentum
Iafider, thalamis ubi iusta adolefceres aetas,
Virgines libere comas, primosque solebant
Excusare toros.

In vicem puellae Palladi crinem disponebant, honorariae pfeccades. Seneca lib. contra superstit. apud D. Augustinum L. 6. de Civ. Dei C. 10. *Sunt quae Junoni ac Minervae capillos disponant; longe a templo non tantum a*

simulacro stantes, digitos movent ornantium modo; sunt quae speculum teneant.

23. AH SI TARDUS ERIS] ita Scaliger, ut sit mimicus amatoris puero adblandientis. Nescio quam bene. Sed omnes omnium libri habent *At si tardus eris*, continuo hortentis numinis sermone. Profecto satis erat, tradere hunc doctorem praepcepta suae artis: nimum vero, si etiam praeciret verba. Tantum non sumit sibi Naso L. 1. Art. Amat. §. 609.

Nen tua sub nostras venies facundia leges.

Fac tantum incipias; sponte disertus eris.

Sequitur *transiit aetas*; terminatione haud quidem penitus insolente, sed tamen ignota (ni fallor) scriptoribus temporum optimorum. Pro Tibulliano habuerunt Achilles, Scaliger, Vossius L. 3. de Analog. C. 38. aliique item permulti, delectati credo emblemate archaico. Sed ex uno altero Astro, aut lapide quopiam incertae aetatis, res haec confieri non potest; neque ostendi, talem fuisse sermonem hominum urbane atque eleganter loquentium vivente Tibullo. Ego libentius amplectar scripturam, quam in tribus libris inventam ad marginem Aldinae editionis noravit Nicolaus Heinsius, *transiit aetas*: (praecertim quum in tribus aliis eodictibus haec ita legantur, & distinguantur, *transiit aetas Quam cito!*) sensu facili ac piano. Non potuit autem vitae mortalis rapidissima fugacitas, ac temporis nusquam consistentis velocitas inmensa, certius atque evidentius exprimi, quam per praecertitum, ut loquuntur magistri. Sane uniuersusque horae spatium, nobis nihil sentientibus, non jam effluit, sed effluit. Pulcre Horatius L. 1. Od. 11. §. 7.

Dum loquimur, fugerit invida

Aetas, carpe diem, quam minimum credula postero.

Perfius Sac. 5. §. 153.

Vive memor leti: fugit hora. hoc, quod loquor, inde est.

& propius ad nostrum, §. 60.

Tunc crassos transisse dies, lucernae palustrem,

Et sibi jam feri vitam ingenere relictam.

Deinde in pentametro scribunt, *it remanetque dies*, in solo Colotiano erat *it*; reliquis cunctis *stat* exhibentibus magno consensu, quod quin sit melius atque aptius, dubitari non potest: & bene firmavit Gebhardus. Tum

L

- 25 Quam cito purpureos deperdit terra colores!
 Quam cito formosas populus alba comas!
 Quam jacet, infirmae venire ubi fata senectæ,
 Qui prius Eleo est carcere missus equus!

Vi.

alter Bodleianus codex *remanetque* habebat, pro ceterorum *remeatque*. Sed scribendum cum Heinſio *remearve*: & torum diſtichon ejus ductu ſic formandum; ſi tamen admirtis *meum tranſiit*;

At ſi tardus eris, errabis. Tranſiit ætas

Quam cito! non ſegnīs ſtat remearve dies. pari modo diſtinxerat Muretus, oſtenſo quam delire ac demerere hæc vulgo legerentur. nec diſſimulat, non placere ſibi *transiit*. ſed nec Muretus ipſe potuit omnibus placere. Vide ſis Achillem h. l. Canterum L. 4. Nov. Leſt. C. 4. Torrentium ad Horat. L. 3. Od. 18. Delrium Advcrſ. in Senec. Herc. fur. §. 179. Hi re ex incerto reddent paulo etiam incertiorum.

26. QUAM CITO FORMOSAS POPULUS ANTE COMAS] hic verſiculus non reperitur in noſtro libro ſecundo, cujus libri ſcriptor ſex totos verſus uno ſaltu tranſmiſit. ſic enim habet:

*At ſi tardus eris, errabis. tranſiet ætas
 Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.*

Iraque ab illo opem petere non poſſumus. *ante comas* ruentur Scaliger, & Paſſerati: atque interpretantur *τὰς πρὸς κόμας*, hoc eſt, hornotinas comas. Hic etiam una voce legi vult *antecomas*, per *ὑπὸς*. in qua figura ſæpe eſt nimius. Ego iſtud *ante* non niſi in uno libro inveni: ceteris vel *alta*, vel *alba* proferentibus. Et *alba* quidem hic loci prætererunt viri clari, Torrentius ad Horatium, Damilque Heinſius ad Silium. Sane *albam* in deliciis habuiſſe Romanos non eſt ignotum, aut novum. Plinius L. 16. C. 23. *Populi tria genera, alba, nigra, & quæ Libya appellatur, minima folio ac nigerrima, ſunguisque enſentibus. Laudatiſſima alba, folio bicolor, ſuperne candicans, inferiori parte viridi.* Horatius L. 2. Od. 3. §. 9.

*Qua pinus ingens, albæque populus
 Umbram hoſpitalem conſociare amant
 Ramis, & obliquo laborat
 Lympha ſugax trepidare rivo.*

Hæc *alba populus Herculi* erat peculiariter ſacra: quod cum ille in Theſprotide propter Acherontem annem repertam primus in

Graeciam aduliſſet, auctore Pauſania in Eliacis prioribus, ſive L. 5. Hinc nata eſt fabula, quam Servius denarrat ad L. 8. Aen. §. 276.

*Herculea bicolor cum populus umbra
 Velavitque comas, foliisque innexa pendit.*
 HERCULEA POPULUS. Herculi conſecrata. Qui cum ad inferos deſcendens fatigaretur labore, dicitur de hac arbore corona facta capus veſtaſſe: unde foliorum pari temporibus coherens, & capiti, albus ſudore: pari vero exterior propter inferorum colorem nigra permanſit. Hinc ille populeum coronam ſemper adamavit, & in capite plurimum geſiit. Naſo Epiſt. Deianiræ §. 64.

*Auſus es hirsutus mirra relinira capillos:
 Aptior Herculeæ populus alba comæ.*
 ejusdem Deianiræ verſibus Seneca Herc. in Oera §. 578.

*Non ante veſtes induat conjux juba,
 Quam ture ſtammæ paſſas, & placet Deos,
 Cæna rigentem populo emictus comam.*
 Atque etiam Deus factus in coelo geſtavit. Papinius L. 3. Silv. 1. ipſo ſine:

*Sic ait, & tangens ſurgentem altavibus ignem,
 Populeaque movens albentia tempora ſilva,
 Et Styga, & aetherii juravit fulmina patris..*

28. QUI PRIOR ELEO EST CARCERE MISSUS EQUUS] Ovidius Epiſt. Leandri §. 166.

*Hiſ ego cum dixi, Precium non vile laboris
 Jam dominae vobis colla remenda dabo:
 Proſitum illa valens, atque ad ſua præmia
 tendunt;*

Ut celer Eleo carcere miſſus equus.
 Sed quomodo hic prior, qui cum aliis aliquot centenis curret? quum prior non niſi de duobus dici queat. aliter in hoc negotio Horatius Art. Poet. §. 84.

*Muſa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,
 Et pugilem victorem, & equum certamine
 primis,*

Et juvenum curas, & libera vina referre.
 Nicolaus Heinſius ingenioſe, ut ſemper, conjiciebat *Victor ab Eleo carcere*. Er ſane ex vocibus *Qui prior* video haud difficile nec coacte *Victor* concinnari. Atque ita Maronem loqui ſcio, L. 3. Geor. §. 498.

Labi.

Vidi ego jam juvenem, premeret quum serior aetas,
Mocrentem stultos praeteriisse dies.

30

Cru-

*Labitur infelix studiorum atque inmemor her-
bae*

Victor equus.

Sed tamen unde confiat *và ab*, non video. Quocirca tutius ac modestius, ut arbitror, adjectivum *prior* refingemus *in* adverbium *prius*; quod valet, olim, antea. Catullus Carm. 4. *v.* 25.

*Sed haec prius fuisse: nunc recondita
Senes quiete.*

Gratius ipso initio Cyneget.

*Spes fuit, & nuda silvas virtute movebant
Inconsculti homines.*

verbum hoc aberat a primo nostro. tamen vix potest abesse.

29. VIDI JAM JUVENEM] primus codex Archiepiscopi Eboracensis, & secundus Wiltianus, ac Perceji excerpta habebant *Vidi ego jam juvenem*; non sine jucunda energia provocabuli. quo modo ipse noster Eleg. 5. *v.* 47. *Vidi ego qui juvenem seros desisset amores.* Ovidius L. 3. Art. Amat. *v.* 67.

*Hos ego, qui canent frutesces, violaria vidi.
& Remed. Amor. v. 101.*

*Vidi ego, quod primo fuerat sanabile, vulnus
Dilatam longae damna tulisse morae.*

L. 1. Amor. Eleg. 2. *v.* 11.

*Vidi ego jaetatas mota face crescera flammae:
Est vidi nullo conciente mori.*

Propertius meus L. 1. Eleg. 13. *v.* 14.

*Vidi ego, me, quaeso, tulle negare potes?
Vidi ego te toto vinculum languescere collo,
Et flere injectis, Galle, diu manibus.*

apud eundem Vertumnus L. 4. Eleg. 2. *v.* 53.

*Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugae.*

Maro Eclog. 3. *v.* 17.

*Non ego te vidi Damonis, pessimo, caprum
Excipere insidiis, multum laetante Lycisca?*

Eclog. 8. *v.* 97.

*His ego saepe lupum ferri, & se condere silvis
Moxim, saepe animas imis excire sepulcris,
Atque satas alio vidi traducere missis.*

fortius etiam ac validius L. 3. Aen. *v.* 623.

*Vidi egomet, duo de numero cum corpora nostro
Prensam manu magna, medio respicinus in antro
Frangeret ad saxum, sanieque exaspera natarent
Limina: vidi, atro cum membra fluentia sabo
Manderet, & tropidi tremarent sub dentibus
artus.*

in eodem opere immortalis *vidi ipse*, quod tantumdem valet, saepenumero reperitur. Atque ut hic oseeitanter omiserant librarii *và ego*, sic alibi odiose infarserunt.

29. PREMERET QUUM SERIOR AETAS] in ejusdem Archiepiscopi tertio *segnior aetas* erat. quod quin ferri possit, non nego. nam & Peto Albinovanus, nobilis poeta, cujus utinam plura exstarent ingenii monumenta, annos *seges* posuisse pro senio videtur, Consolat. ad Liviam Aug. *v.* 449.

Quid numeras annos? vixi maturior annis.

Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.

Hic aetum non implendum, non segnior annis. Hoc tamen loco *serior* malo: quod & alii poetae maluerunt. Naso L. 2. Amor. Eleg. 4. *v.* 45.

Me nova felicitas, me tangis serior aetas:

Haec melior species corporis: illa sapit.

L. 2. Art. Amat. *v.* 667.

Uitilis, o juvenes, aut haec aut serior aetas.

Ille feret foetates; iste ferendus ager.

L. 6. Metam. *v.* 29.

*non omnia grandior aetas,
Quae fugiamus, habet. seris venit usus ab annis.*

Vetus poeta in lusibus liberis, Carm. 11.

*Quaedam serior Hectoris parente,
Cumaeas soror, ut puto, Sibyllae:*

Aequalis tibi, quam domum revertens

Troisus reperit in rogo iacentem.

Ea erat Hecale, annosissima anus. Martialis

L. 5. Epigr. 6.

Sic te serior & beata quondam

Satvo Caesare finitas senectus.

L. 7. Epigr. 95.

Sic ad Lethaeas, nisi Nestora serior, undas

Non eat, optabis quem superesse tibi.

Bene autem *premeret dixit*: quod est oneris ac poenae verbum. pariter Aufonius Idyll.

14. *v.* 44.

*Quam longa una dies, aetas tam longa rosa-
rum:*

Quas pubescentes juncta senecta premis.

Huic verbo respondet ferme *pulsandi* verbum, quo Juvenalis utitur Sat. 6. *v.* 193.

dones tamen ista puellis.

Tunc etiam, quam sextus & octogessimus annus

Pulsat, adhuc Graeco?

Inverterunt hanc locutionem posteriorum temporum scriptores. Macrobius L. 7. Saturn.

L 2

C. 10.

Crudeles Divi! serpens novus exuat annos?
Formae non ullam Fata dedere moram?
Solis aeterna est Phoebos, Bacchoque juvenas:
Tam decet intonsus crinis utrumque Deum.

35 Neu

C. 10. Ergo, ait Eufebius, habendus mihi sermo, Dijari, tecum de aetate, cum januam jam pacis ante pulsamus. Apollinaris Sidorius L. 5. Epist. 9. De cetero, si Deus annuit, in annis jam senectutis initiis pulsantibus; sumus, nisi respicit, an tuae duae, animus unus. Melius ille idem Episcopus Panegy. Antheimii Augusti §. 416.

ne non pulsante senecta

Hinc reditura petit viciniam cinnama Phoenix.
Propertius, ad Albii nostri mentem, urgendi usus est verbo, L. 3. Eleg. 23. §. 31.

At te celatus aetas gravis urgeat annis?

Et veniat formae ruga sinistra tuae.

30. MOERENTEM STULTOS FRAETERISSE DIES] Passeratius malebat tacitos dies: quam tardos in vetere libro reperisset. Cyllenius quoque tardos edidit: sed in enarratione, stultos, inquit, quot ipse dum non intelligit, quoad licuit, stultos fuit. Vult dicere, eum non intellexisse aetatae bona, atque ideo stulte neglexisse. Excerpta Poeschi celeres habebant, horum neutrum non deterius, est vulgato. Vere Tullius pro M. Coelio C. 31. Sed ego non loquor de sapientia, quae non cadit in hanc aetatem: de impetu animi loquor.

31. SERPENS NOVUS EXUIT ANNOS] in Sfortiae libro exuat invenit Achilles Statius; quod & Gebhardus notavit, sed rejicientis stomacho. Haec tamen est ipsissima Albii manus. Deinde in pentametro illam maluit, quam nullam. Hoc quoque perperam: quamvis addicant libri magno numero. Integrum distichon ita videtur constituendum, sola distinctione leviter commutata:

Crudeles Divi! serpens novus exuat annos?

Formae non ullam Fata dedere moram?

Ergo serpens, bestia nihili se damnifica, quorannis exuat senectutem? formosis de flore suo quotidie aliquid dederit? Indignatio est animi non frustra commoti: quum serpentis nihil interfit, niteat, nec ne; hominis aurem vel plurimum. Pari figura exardefcit Aeneae calamitosa virtus, conspecta Helena, L. 2. divini operis §. 577.

Sicilicet haec Spariam incolens patriisque
Alyceas

Aspicias, partoque ibit regina triumpho?

Conjugiunque, domumque, patres, nateoque
videbit,

Ilidum turbae Phrygiis comitata ministris?
Occiderit ferro Priamus? Troja arserit igni?

Dardanum totius Judaris sanguine litus?
ullam autem cur verius rear, quam illam, in
caussa est ipsa formae fugacitas, quam nul-
lus non libat dies. Naso L. 3. Art. Anat. §. 77.

Anguibus exiunt tenui cum pelle venustas;

Nec faciunt cervos cernuae jacta senes.

Nostra sine auxilio fugiunt bona. carpe flores;

Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.

Scriptor Octaviae §. 550.

Florem decoris singuli carpunt dies.

sapientissimus Boetius L. 3. de Consol. Philo-
soph. prof. 8. Formae vero nitor ut rapidus
est, ut velox, & vernalium forum mutabi-
litate fugacior! — Sed aestimate quam
vultis nimio corporis bona, dum sciat, hoc,
quodcumque miramini, triadanae febris ignicu-
lo posse dissolvi. Librariis nihil succenleo in
lapsu tam proclivi: quamvis & Tullii ma-
num in hac ipsa voce ambigam fecerint no-
bis, orat. 2. contra Rullum C. 5. Cum osten-
derem, si lex ulla plebi Romanae mihi videretur,
auctorem me atque adiutorem futurum:
tamen aspernabantur hanc liberalitatem meam,
negabant me adduci posse, ut ullam largitionem
probarem. libri ferme illam habent; de qua
tunc agebatur. sed non ea mens tribunorum,
populo persuadere volentium, Ciceronem
non huic solum largitioni agrariae, sed omni-
bus omnino commodis plebis Romanae ad-
versari. Itaque recte nullam scribitur in codice
Erfurtano.

33. SOLIS AETERNA EST PHOEBOS BAC-
CHIQUE JUVENTA] in quibusdam libris est
Baccho Phoeboque. Leges, ut lubet: nihil
enim refert. Sed juvenas recte scriptum est
in tertio nostro, & in vetere libro Jo. Marii
Martii, (cujus ille libri variantes lectiones
eruditus arbitrandas dedit L. 1. Opinion. C. 13.)
inque editione Regiolepidina. sic & Canteri,
& Douzica, & Plantiniana, ac Grypliana
exhibuerunt. Sic ubique optimae illae mem-
branae Horatii, quas habui a Jo. Geor. Grae-
vio,

vio, viro summo. Servius ad L. 1. Aen. 5. 594. *Juventus est multitudo juvenum: Juventas dea ipsa, sicut Libertas: Juventa vero, aetas. sed haec a poetis consulantur plerumque.* Corruptus est idem ille Grammaticus in enarratione L. 4. Aen. 5. 31. *Juventa dea illius aetatis est: Juventas aetas ipsa juvenilis: Juventus juvenum multitudo.* primo loco *Juventas* scribendum; deinde *Juventa*. Hanc Deam poëtae figurate ponere amant pro aetate, cujus ipsa tutelam gerit. quomodo in re non dissimili Terentius, *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Horatius Epod. 17. 5. 21.

*Fugit juvenas, & verecundas color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.*

Intellus L. 5. Aen. 5. 397.

*Si mihi, quae quondam fuerat, quaque in-
probus iste*

*Exsulat silens, si nunc fores illa juvenas:
Haud equidem pretio inductum pulchrae ju-
venco*

Venifsem: nec dona moror.

Vide sis Jo. Picrium Valerianum ad Virgil. L. 5. Aen. 5. 398. Laev. Torrentium ad Horar. L. 1. Od. 30. El. Vinctum ad Flor. L. 1. C. 7. Jo. Fred. Gronovium ad Liv. L. 36. C. 36. Nic. Heinsum ad Ovid. L. 4. Metam. 5. 17. Thom. Crenium Part. 9. Animadv. C. 1. sect. 7. p. 71. & Part. 11. C. 3. sect. 6. p. 263. De Phoebi Bacchique aeterna pueritia passim meminerunt poëtae. In laude quoque & gloria formae hi duo fere conjungi solent. Ovidius L. 3. Metam. 5. 420.

*Speclat humi positus geminum sua lumina sidus,
Et dignos Bacebo, dignos & Apolline erines,
Impubesque genas, & eburnea colla, decusque
Oris, & in nive mistum candore ruborem.*

L. 1. Anor. Eleg. 14. 5. 31.

*Formosae periere comae: quas vellet Apollo,
Quas vellet sapiti Bacchus inesse suo.*

Valerius Flaccus L. 3. 5. 538.

*Vilisti, posui haec per loca Bacchus habemus:
Cum domitas acies, & Fœi ferula regni
Duteret: ac rursus thiasos & sacra moventem:
Hunc tibi, vel postea venantem pectine Phoebum,
Crede dari.*

Poëta vetus in lufus liberis, Carm. 39.

Forma conspiciendus est Apollo:

Formosus quoque pingitur Lyacus.

Martialis L. 4. Epigr. 45. ad Apollinem:

*Perpetuo sic flore mices: sit denique non sint
Tam longae Bremio, quam tibi, Phoebe,
comae.*

Claudianus Panegy. de tertio Honorii consul. 5. 128.

cum tu genitoris amico

*Exceptus gremio mediani reberere per urbem,
Velaresque piis communis laurea currus:
Quis non Luciferum roseo cum Sole videri
Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonan-
tem?*

34. NAM DECET INTONSUS CRINIS UTRUM-
QUE DEUM etiam alios Deos decere posset
crinis puerilem in motem intonsus, puta
Mercurium, vel Cupidinem. qui quamvis
habeantur formosissimi, tamen hac quasi prae-
rogativa crinum destituuntur. Aut ego hic
caecutio, aut poëta minus recte collegit.
Quid enim est, Apollinem ac Bacchum gau-
dere aeterno juvenae flore ideo, quod eos
decet suus crinis intonsus? Sed nulla fuit
poëtae culpa, qui profecto scripsit *Tam de-
cet.* hac mente: Apollinem & Bacchum co-
ma esse tam decora, tam formosa, ut Deo-
rum omnium soli hoc ipso crinibus beneficio
semper sint ephēbi. Facem nobis quasi prae-
lucet Plautus Milit. Act. 1. Sc. 1. 5. 64.

*Ergo meastor pulcher est, inquit, mihi
Et liberalis visus, caesaries quam decet!*

Non est ulla certior nota foris puerilis, quam
crinis speciosus & prolixus atque ubertim
luxurians. & sic antiquius omnes pueri for-
mosi, etiam ingenui, paene puellarum in
morem longam comam per colla perque hu-
meros demittebant. Horatius L. 4. Od. 10.

*Inserata tuae quam venies pluma superbiae,
Et, quae nunc humeris involvant, desiderant
comae:*

*Nunc & qui color est Puniceae flore prior rosae
Mutatus, Ligurine, in faciem verteris hispidam.*

L. 2. Od. 5. de Gyge puero, 5. 21.

*Quem si puellarum infereres thoro,
Mira sagaces falleret hospites,*

*Discrimen obscurum, solutus
Crinibus, ambiguoque vultu.*

L. 3. Od. 10. de Nerecho, 5. 11.

*Arbitrè pugnae possuisse nudo
Sub pede palmam*

*Fertur, & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:*

*Qualis avi Nireus fuit, aut aqnosus
Raptus ab Ida.*

talis & Parthenopaeus apud Papinium L. 6.
Theb. 5. 607.

*Flavus ab intonso pendebat vertice crinis
Arcadas. hoc primis Triviae pascebat ab annis*

*Atumus, & Ogygio victor cum Marte redisset,
Nequicquam parvit audeat promiserat aris,*

& Domitiani Earinus, eodem interprete, L.
3. Silv. 4. 5. 6. ad Aesculapium Pergamenum v.

- 35 Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat arva siti.
Quamvis praetextens picta ferrugine caelum,
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.

Vel

*Accipe laudatos, juvenis Phoebeë, crines,
Quos tibi Caesareus donat puer: accipe lacus,
Imos/oque ostende patri. Sine, dulce nitentes
Comparaes, atque diu fratris putes esse Lyaci.
Forjan & ipse comae numquam labentis hono-
norem*

Profretes, atque alio clausum tibi misset in auro.
fed haec vota sunt alterius loci. Ad rem no-
stram facit argucus ille Petronii lenx, illo
carmine,

Quod solum formae decus est, cecidere capilli.
Nonidum defuncti sumus omnibus particulae
nam, perperam positae, ac perplexe agentis,
ambagibus. restant aliae, nunc differendae.
Huic loco corrumpendo fuit litera initialis:
cujus literae spatium scribae librarii vacuum
solabant relinquere, quo mox ornatus vivi-
do aliquo colore variegarent. Atque haec
fuit multorum mendorum origo in libris poe-
tarum.

36. ET CANIS ARENTI TORREAT ARVA
SITI] Erat in Scaligeri libro, itemque in
Wittiano secundo, *torreat*. Malc. Virgilius
L. 4. Geor. v. 425.

*Jam rapidus torrens siccantis Sirius Indos
Ardebat.*

L. 3. Aen. v. 141.

*Linquebant dulcis animas, aut aegra trahobant
Corpora. tum sterilis exurere Sirius agros.*

Vide quae ad Propertium notavimus, L. 4.
Eleg. 9. v. 21.

37. PRAETEXENS PICTA FERRUGINE CAE-
LUM] primus noster, *nigra ferrugine*. Hein-
sius vero *picea ferrugine* invenit in quatuor li-
bris. atque ita loqui fere putabat Maronem
L. 1. Geor. v. 466.

*Ille etiam extincto miseratus Caesare Romam,
Cum capus obscura nitidam ferrugine sexit,
Impiaque aeternam simulcrum saecula noctem.*

Possis & Lucanum huc trahere, L. 1. v. 540.

*Ipse capus medio Titan cum ferret Olympo,
Condidit ardentis aera caliginis currus.*

Sed mihi videtur vulgata lectio sana, atque
exprompta. nam haec *picta ferrugo* eleganter
exprimit colores illos in arcu coelesti con-
fisos: qui quum ex rubro ac nigro pluri-
mum trahant, cum faciunt colorem, quem

caeruleum vocamus. Hinc purpura Hispana,
quae ex rubro nigricabat, *ferrugo* dicebatur,
docente Servio ad laudatum modo Maronis
locum. *Ferruginus* autem hyacinthos Jun-
nius Philargyrius *caeruleus* interpretatur, ad
L. 4. Geor. v. 183. Nonius Marcellus: *Fer-
rugineum colorem ferri similem esse voluit: vere
autem ferrugineus caeruleus est, id quod firmat
Maronis ac Plauti auctoritate. Ex hujus quid-
dem verba haec sunt Milit. Act. 4. Sc. 4.
v. 41.*

*Facito ut venias huc ornatu naulerico,
Causam habeat ferrugineam, calcitam ob oc-
ulos laneam,*

*Palliolium habeas ferrugineum: nam is color
thalassicus est.*

Lucretius *ferrugina* vocat theatrorum vela
thalassica, L. 4. v. 74.

*Et vulgo facimus id lutea, rursusque vela,
Et ferrugina, cum magnis intentis theatris
Per malos vulgata, trabeisque tremencia flu-
tant.*

nubem ferrugineam Maro *caeruleam* dixit L.
3. Aen. v. 194.

*Tum mihi caeruleus supra caput adstitit imber,
Noctem hiememque serens; & inhorruit unda
tenebris.*

Papinius, de Iride, L. 10. Theb. v. 112.

*Huc se caeruleus libravit ab aethere virgo
Dicolor.*

paullo post:

*Tunc sic orsa loqui nimborum subvra creatrix.
Propertius L. 3. Eleg. 3. v. 54.*

Purpureus pluvius cur bibit arcus aquas.

His ego ductus rationibus haud facile inmu-
tem *pictam Tibulli ferruginem*, quam Clau-
dianus, credo, *picturatum* dixisset.

38. VENTURAM ADMITTAT IMBRIFER AR-
CUS AQUAM] Muretus, & Turnebus L. 29.
Adv. C. 31, *admittat* capiunt pro eo quod
est portendat. ut sit verbum augurale. Scal-
liger vero, incitet, impellat: quo modo
dicimus *admittere equum*. Mox *nubifer arcus*
habebat secundus Wirtianus, & secundus
Bodlicianus. Heinsius aliquando *nimbifer* con-
jiciebat. sed est vulgatum rejiciamus? Papi-
nius L. 9. Theb. v. 405.

arca-

Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
 Ipse levem remo per freta pelle ratem.
 Nec te poeniteat duros subiisse labores;
 Aut operc infuetas adteruisse manus.

40

Nec,

*arcano residens Ismenos in antro,
 Unde aurae nubesque bibunt, atque imbrifer
 a-cus*

*Pascitur, & Tyrios melior venit annus in
 agros.*

41. DUROS SUBIISSE LABORES] In uno Vaticano erat *obisse*. Tertius meus, *duro labori*, habebat. reliqui, quotquot sunt, nihil omnino mutant. Igitur in Thesaurio Basilii Fabri male secuti novi architecti editiones non optimas, quo evincerent verbum *subire* apud Tibullum jungi cum testio casu.

42. AUT OPERI INSUETAS ADTERUISSE MANUS] In nullo libro operi legitur. Est opinor a Scaligero, cum voce *insuetas* copulante. multi *opera* exhibent. sed ex primo Palatino Gebhardus *opere* profert: id quod verum est, ac sincerum. Noster infra Eleg. 10. §. 8.

*Lucra petens habili tauris adjungit aratro,
 Et durum terrae ruficulis urget opus.*

Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 1. §. 14, verbis Phaedrae rufis proficifcentis:

*Opus faciam, ut desitiger usque, ingratus ut
 dormiam.*

& Heautont. Act. 1. Sc. 1. §. 20.

*At enim dices, quantum hic operis fiat, poe-
 nitet.*

*Quod in opere faciundo operae consumis tuae,
 Si sumas in illis exercendis, plus agas.*

Verbum *atteruisse* est in multis scriptis, atque etiam in editionibus primis. Erat quod in omnibus Achillis Stacii libris: quamquam ipse hoc praeteritum putat insolens, & lectum sibi alibi negat. Poterat tamen legisse in fragmento Velii Longi de Orthographia. adscribam verba: *Mibi vero placet ut in Latino sermone antiquitatis religio servetur, ut potius sordibus secundum auctoritatem eruditissimorum & eloquentium virorum dicamus, quam sordis, quum recens haec declinatio sordidi sermonis virus ceperit. Item terui, & trivi, non adscribo huic disputationi, sed consuetudini, sed novae & veteri annotationi. Nam & Virgilius secutus antiquos, cum posset dicere teruisse non impediens metro, maluit dicere,*

Nec te poeniteat calamo trivisse labellum.

& Hinc radios trivere rotis. Haec Velius, qui quare antiquos trivi maluisse dicat, quam terui, non satis capio. Certe Plautum dixisse *teruerunt*, (Pseudol. Act. 3. Sc. 2. §. 29.) ubi hodie *triverunt* editur; satis constat ex Prisciani libro 6. sed & ille ipse hodie corruptus circumfertur. Vide magnos viros, Janum Douzam L. 3. Explan. Plautin. C. 24. Ger. Jo. Vossium L. 3. de Analog. C. 30. Maro autem cur *trivere* maluerit, in causa est euphoniae ratio: & quidem praecipue in exemplo secundo. nam sane injucundum & agreste quiddam sonat *Hinc radios ternere rotis*. Quod cave expectes a poeta numerosae dictionis artificis unico, nec dactylorum otioso captatore. *Atenuasse* porro, quod huc intruferant incepti magistri, bene Latine dici putabat idem Stacius, permotus Lucretii verbis ex L. 1.

tum portas propter, abena

*Signa manus dextras ostendens attenuari,
 Saepe salutatantum tactu praeteroque man-
 sum.*

Sed res est dispar. Melius ad mentem Albii Virgilius L. 4. Geor. §. 114.

*Ipse labore manu duro terat: ipse feracis
 Fizat humo plantas, & amicos inriget im-
 briis.*

Propertius L. 4. Eleg. §. 3. 24.

Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?

Num gravis imbelles asteris hasta manus?
 Eleg. §. 50.

Nec tibi displiceat miles non factus amori;

Nauta nec atrita, si ferat aera, manus.
 Valerius Maximus L. 4. C. 5. cx. 5. *Atillium autem, qui ad eum arcessendum a senatu missi erant ad imperium populi Romani suscipiendum; femina spargentem viderunt: sed illae rufico opere attritas manus salutem publicam stabilierunt.* Jo. Jovianus Pontanus haec expressit L. 3. de Obedient. C. 10. *Ubi vero cetera desuerint, non desit fides, ac probitas, quae deesse potest nemini, modo voluntas aditi boni: eam praesertim non semper opus a servo exigatur, aut labore manus atterendas sint.*

Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas; humeri retia ferre negent.

45 Si volet arma, levi tentabis ludere dextra.
Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.

Tunc

44. HUMERI RETIA FERRE NEGENT] sic ferre Horatius Art. Poet. v. 39.

Sumite maceriam vestris, qui scribitis, aequam Viribus, & versate diu, quid ferre recusent, Quid valeant humeri.

Alii, sed pauci numero, humeris retia ferre neges. Utriusque locutionis exempla apud Achillem reperies. Qui quum *umeri*, sine adspirazione, scribit ex libris ac monumentis vetustis, prope subputidus videri possit apud hos homines, sono illo vasto delectatos. Tamen certum est, iniquos non aliter scripsisse. Horatius, in membranis Graevii, L. 1. Od. 2. v. 31.

*tandem venias, precamur,
Nube candentis amicos
Angur Apello.*

Sed pateamus consuetudini; scientiam nobis reservantes.

45. SI VOLET ARMA, LEVI TENTABIS LUDERE DEXTRA] Proprie, & ipsius artis vocabulis. *Arma*, rudis, qua batuebant gladiatores: *ludere*, ad armorum petitiã exerce-ri: *ludus*, ipse locus ubi docebatur, & dicebatur. Caesar L. 1. Bell. Civ. C. 14. *Gladiatores, quos ibi Caesar in ludo habebat, in forum productos Lentulus libertati confirmat, atque iis equos attribuit, & se sequi iussit.* Cicero pro Sextio C. 4. *Idemque C. Marcellum, cum is non solum Capuam venisset, verum etiam se quasi armorum studio in maximam familiam coniecisset, exterminandum ex illa urbe curavit.* L. 1. de Offic. C. 29. *Supplicat autem autem & campus noster, & studia venandi, honestae exempla ludendi.* Horatius Art. Poet. v. 379.

Ludere qui nescit, campis tribus abstinet armis. Ovidius Trist. L. 3. Eleg. 12. v. 19.

Ufius equi nunc est, levibus nunc luditur armis. & L. 4. Eleg. 1. v. 72.

*Aespera militibus juvenit certamina fugi;
Nec nisi lustrum movimus arma manu.*

Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 2. v. 33.

Senex adest: vide quid agas: prima coitiosi accerrima.

Si eam sustinueris, possilla jam, ut lubet, ludas licet.

Donatus interpres: *In officio militari omne negotium vel pugna, vel ludus.*

46. SAEPE DABIS NUDUM, VINCAT UT ILLE, LATUS] Haec quoque ex disciplina ludorum, *dare latus, nudum latus*. cui contrarium est *latus relictum*. quae locutiones & in castris & in navali militia celebrem usum habebant. Virgilius L. 1. Aen. v. 105.

*stridens Aquilone procella
Velum adversa ferit, fluctumque ad silera tollit.
Franguntur rami: tum proa avertit, & undis
Dat latus. insequitur cumulo praeruptus aquae
mons.*

Seneca Hippol. v. 1077.

*At ille, qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne dec obliquum latus,
Et arte fluctus fallis, haud aliter citos
Currus cubernat.*

medi lateris praeclears translatio est apud Flo- rum, in bello Mithridatico, L. 3. C. 5. Spem ac fiduciam dabant nostra vitia: quippe quum civilibus bellis disjungeremur, invadant occasio: nudumque imperis latus ostentabant procul Marius, Sylla, Sertorius. Caesar apertum vocavit L. 1. Bell. Gall. C. 25. Capto monte, & succedentibus nostris, Boji & Tulingi, qui hominum millibus circiter XV. agmen hostium claudabant, & novissimis praesidio erant, ex itinere nostros latere aperto aggressi, circumvenire, & id conspicati Helvetii, qui in montem sese ceperant, rursus instare, & praelium redintegrare coeperunt. L. 7. C. 50. Quum acerrime cominus pugnaretur; hostes loco, & numero; nostri virtute considerent; subito sunt Aedui visi, ab latere nostris aperto, quos Caesar ab dextra parte, alio adfensu, manus distinctas causa miserat. si similitudine armorum vehementer nostros perterruerant. Horatius L. 1. Sat. 3. v. 59. hic fugi omnes

*Insidias nullique malo latus obdit apertum.
Lateris tegendi meminit Syrus Terentianus,
de catasta imperator, Heautont. A&C. 4. Sc. 2. v. 5.*

*Nam quod de argento sperem, aut posse postu- lem me fallere,
Nihil est: triumpho, si licet me latere te clo ab- scedere.*

quac

- Tunc tibi mitis erit : rapias tunc cara licebit
 Oscula. pugnabit, sed tamen apta dabit.
 Rapta dabit primo : mox adferet ipse roganti.
 50 Post etiam collo se implicuisse volet.
 Heu male nunc artes miseras haec saecula tractant.
 Jam tener adsuevit munera velle puer.
 At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
 55 Pieridas, pueri, doctos & amate poëtas.
 Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma. carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Quem

quae verba pulcre explanavit Nannius noster, magna vir eruditione, candore pari, L. 2. Miscel. C. 4.

47. TUNC TIBI MITIS ERIT] in priore Bodleiano erat *mibi*. & sic duo Palatini Gebhardi, exponentis, Ex meis praeceptis & meo consilio ac sententia. Melius dixisset, otiosum esse *ad mibi*, (siquidem verum est) & ornatum tantum gratia, ut saepe alias, adhiberi. Virgilius L. 1. Geor. v. 45.

*Vere novo gelidus canis cum monibus humor
 Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit;
 Depresso incipiat jam tum mibi taurus aratro
 Ingemere, & sulco atristis splendescere vomer.*

L. 2. v. 252. de tellure pingui :

*Humila majores herbas alit, ipsaque iusto
 Lactice, ab nimum ne sit mibi fertilis illa,
 Ne se praevalidam primis ostendat aristis!*

L. 3. v. 435.

*Ne mibi tum mollis sub dio carpere somnos,
 Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas.*

Sed haec figura nihil huc facit : neque ego Gebhardi causa quidquam inmutavero.

49. POST OFFERET IPSE VOLENTI] Melius Scaliger ex suo libro, *mox adferat ipse roganti*. Et sic alii eodices magno numero. Vide Variantium Lektionum libellum.

53. JAM TUA] illud *Jam* parum suavescidere auribus suis testatur est Lucas Fruterius, capitali ingenio juvenis, L. 1. Verisimil. C. 6. refingens *At tua*, ex ipsiusmet poëtae consuetudine loquendi. Recte sane. nam & *At* legitur in libris nonnullis, & *tua* item in aliis libris. Sic ille sola bonitate ingenii praecepit testimonia codicum scriptorum. Sed Douza noster malebat *At tibi*, ut

mibi liquet ex ejus manu ad oram editionis Canteri. Certe sic in Vaticanis Achilles Statius ac Nic. Heinsius invenerunt : & habent excerpta M. Antonii Pocchi, atque Antonii Perreji. Hanc ego arbitror ipsius esse Albi scripturam. Pulcherrime hunc locum tractavit Torquatus Tassius Amynt. Act. 2. Se. 1.

*O chiunque tu fosti, che insegnasti
 Primo à vender l'amor, sia maldetto
 Il tuo cener sepolto, e l'ossa fredde :
 E non si troui mai pastore, o ninfa ;
 Che l'or dica passando, HABBRIATE PACE ;
 Mà le bagni la pioggia, e muova il vento,
 E con pie immondo la greggia il calpestri,
 E'l peregrin. &c.*

Nos ore haud quaquam pari Latine tentabimus :

*Quicumque primus aurore Veneris sacra
 Prostrare piecio, ut vile mercimonium,
 Monstrasti; iniquus urgeat cineres lapis,
 Et ossa turpis frigida obducant fitus :
 Nec pastor ullus, nec pnela tam malis
 Pacem precetur atianque manibus.*

*Sed gelidus imber, sed truci rabies Notis
 Insane diro verberens aëtu solum,
 Proxaque saltet armentum super,
 Et sus lato dissipet rostro frequens.*

54. INFELIX URGEAT OSSA LAPIS] Seneca Hippol. ipso fine : Theci verbis de Phaedra :

Istam terra desossam premat :

Gravisque tellus impio capiti incubet.

Tu istic Delirium vide ; & Briffonium Formul. L. 1. ac Kirchmannum L. 3. de Fun. Rom. C. 9.

57. CARMINE PURPUREA EST NISI COMA] *purpuream hic comam* pro pulcra poni, mul-

60 Quem referent Musae, vivet: dum robora tellus,
Dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui vendit amorem;
Idaeae currus ille sequatur Opis.

Et

tis contendit Achilles Statius. Miror tantam incogitantiam in homine docto, qui quae omnes teneret poetas. Erat Niso crinis unus purpureus, sive osirius, in silva cana crinibus ceterorum. In hoc ille crine servabat regni sui fatum, atque invictus habebatur, ut tradunt Apollodorus L. 3. Biblioth. C. 14. §. 8. Julius Hyginus Fab. 198. Servius in Virgil. Eclog. 6. v. 73. Lutatius in Papin. L. 1. Theb. v. 333. Pausanias in Atticis. Luculenter Naso L. 8. Metam. ipso initio:

*Interea Minos Legerat hiora vastas:
Praetentataque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoe, quam Nisus habet; cui splendoris
ostro*

*Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhaerebas, usque fiducia regni.*
tum v. 80, verbis Scyllae:

*opus est mihi crine paterno.
Illa mihi est auro preciosior, illa beatam
Purpura me, votisque mei factura potentem.*
paulo post, petactio facinore ipsa illa ad Minos:

*capte pignus amoris
Purpureum crinem, nec me nunc tradere cri-
nem,*

Se. 3. patriam tibi crede caput.
idem ille Proceus Musarum, Remed. Amor. v. 67.

*Impia si nostros legisset Scylla libello;
Haesisset capiti purpura, Nise, tuo.*
Virgilius L. 1. Geor. v. 405.

*Apparet lixido sublimis in aere Nisus,
Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo.*
Auctor Ciris; quem ego satis credo non fuisse Virgilium, nec tamen cum Ruaco Jesuita pro paccnte atque horrido velim traducere, fastidio nimis delicato; is igitur auctor v. 119.

*Nam capite a summo regis, mirabile dictu,
Candida caesaries, florebat tempora lauro,
Et roseus medio fulgebat vertice crinis:
Cujus quam servata diu natura fuisset,
Tant patriam incolumen Nisi regnumque su-
mum,*

Concordes stabili firmarunt numine Parcae.

*Ergo omnis caro residebas cura capillo:
Aurea sollemni comitum quoque fibula risu
Mopsopio sereni necebat dente cicadae.*

Hinc est, cur Papinius Nisum, illo suo peculiari more eloquendi, *purpureum senem* vocet, L. 1. Theb. v. 334.

*hinc arce scopulo in limite pendens
Infames Scyrene petras, Scyllaeaque rura
Purpureo regnata seni, miscumque Corinthon
Linqvit, et in mediis audit duo litora campis.*

Hunc Nisi crinem purpureum, id est famam clari nominis ac celebratam, Tibullus dicit potarum carminibus deberi. Quod quale sit, divinissime ostendit Romanæ fidei Lyrae L. 4. Od. 8. & 9. & Theocritus in Charyta.

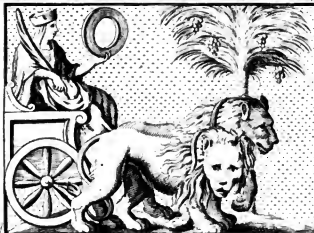
60. DUM VEHEAT AMNIS AQUAS] Turnebus notavit, hæc per phantasiam quamdam poeticam dici, quasi amnes ipsi sine animati, & suas portent aquas, L. 16. Adv. C. 4. Recte ille quidem de amnibus. sed reperti sunt Lucumones acriculi, qui contenderent, nec tellurem vobere robora, nec coelum stellas: ideo rō vobes esse sibi suspectum; forte mutandum in *feret*. neque enim credibile fieri, Tibullum, optimæ ætatis poetam, loqui tam inconveniens. Non cogitarunt illi, sæpe verbum referri ad propinquius constructione & significatione, ubi ad remotioris verum sensum aliud verbum supplendum est. Zeugma vocant magistri. Vide Francisci Sanctii Minervam, & Notas Jacobi Perizonii, omnium grammaticorum doctissimi.

62. IDAEAE CURRUS ILLE SEQUATUR OPS] Gallus esto Matris Deum. Ops est eadem quæ Cybele, sive Idæa Mater, vel Rhea uxor Saturni. Festus videndus in *opima spolia*: & in *Opis*, & Macrobius L. 1. Saturn. C. 10. & C. 21. ac Servius ad L. 10. Aen. v. 252. Currum ejus leones bini trahunt. Virgilius L. 3. Aen. v. 111.

*Hinc mater eultrix Cybele, Corybantisque
æra,
Idæumque nemus: hinc fila silensia sacris,
Et juncti currum dominæ subire leones.*

L. 10. v. 252.
*Alma parens Idæa deum, cui Dindyma cordi,
Turrigeræque urbes, bijnigine ad frona leones,*
Hu.

Et tercentenas erroribus expleat urbes;

Et fecet ad Phrygios vilia membra modos.

65 Blanditiis vult esse locum Venus ipsa: querclis
Supplicibus, miseris scribis illa favet.

Haec mihi, quae canerem Titio, Deus edidit ore;
Sed Titium conjunx haec meminisse vetat.

O fu.

Hujus currus figura est apud Boissardum T. 3. Anriq. p. 47. alketaque ibidem T. 5. p. 33. ipsa vero, solutis a jugo leonibus, rabiem ac furorem ineutere credebatur suis ministris, usque dum pondera sibi devellerent acuto silice, quae omnia multo elegantissime exsecutor Catullus Carm. 60.

63. ET TER CENTENAS ERRORIBUS EXPLEAT URRES] scribe *tercentenas*, una voce. Quamlibet magnam numerum sic ferme denotabant. Martialis L. 2. Epigr. 1.

*Tercentena quidem poterat epigrammata ferre:
Sed quis te ferret, perlegeretque, liber?*

Erant autem hi Galli prodigatissimi nebulo-nes, vicatim atque oppidatim spem emendicantes; quales fere Cingari; nisi quod Idaeam Matrem circumphlegant, & furent ex imperio, tibicinis Phrygii sono concitati. Gallorum flagitia in ministris Deae Syriae praepinxit Apulejus L. 8. & 9. Metam. Itemque Lucianus, aut si quis alius est scrip-tor, in Asino.

64. ET SECEt AD PHRYGIOS VILIA MEMBRA MODOS] relicta sentiat sibi membra sine viro, nova mulier,

*Tibicen ubi canis Phryx curvo grave calamo.
Lactarius L. I. Divin. Instit. C. 21. Ab isto genere sacrorum non minoris infamiae judicanda sunt publica illa sacra, quorum alia sunt matris desim, in quibus homines suis ipsi virilibus litant, amputato enim sexu nec viros se, nec feminas faciunt: alia Virtutis, quam eandem Bellonam vocant, &c. Ovidius ibide §. 453.*

*Attonitusque feces, ut quos Cybeleia mater
Incitat, ad Phrygios vilia membra modos.*

*Deque viro suas nec femina, nec vir, ut Assyri;
Et quas molli tympana rauca manu.*
Sed hoc semel: neque enim saepeius poterat fieri. Postilla sibi brachia cruentabant fanatici; non aliter ac Bellonarii. Propertius L. 2. Eleg. 18. §. 15.

*Cur aliquis sacris lanias sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?*
Valerius Flaccus L. 3. Argon. §. 20.

*Dindyma sanguineis famulum baccata la-
certis*

*Dum volucris quatit asper equo, silvasque sa-
tigas*

*Cyzicus, ingenti praedae deceptus amore,
Afflictum Phrygiam dominam vestire per urbes*

*Oppressit jaculo redeuntem ad frenam leonem.
idem ille Cyzicus suorum segnitiam incre-
pens, & jam ira Deae in perniciem actus,
§. 231.*

at barbara buxus

*Si vocet, & motis ululantia Dindyma sacris;
Tunc ensis placatque furor: modo tela sacerdos
Porrigat, & iussa sanguis exuberet ira.*

utrosque complectitur praeclarissimus poeta
L. 7. §. 635.

*Qualis ubi attonitos moestae Phrygas annua
Matris*

*Ira, vel exfessos lacerat Bithona comatos.
Sed Gallos Matris Deum, praeter lacertos,
etiam linguam ex dentibus exsertam sibi quem-
que concidisse tradit in Asino Lucianus.*

65. BLANDITIS &c.] dicamus verum, quamlibet inviti. Scaliger haec corruerat, tam perlexe loqui, non erat simplicitatis Albanac. non etiam candoris urbani illi ae-tate, qua sermo Latinus vel maxime flore-bat. Nos librorum veterum scripturam repu-simus, facilem illam ac planam, & peripi-cuis distinctionibus adjutam. sic & ante nos Achilles, ac Gebhardus, & purissima Douza-rum editio.

67. HAEC MIHI, QUAE CAVEREM TITIO, DEUS EDIDIT ORE] Hoc quoque *caverem* a Scaligero habemus, nescio quam juriscon-sulti personam hic sibi fingente: quum in li-bris omnibus *canerem* legatur. Sed juricon-sulto quid tui erat cum fortibus Priapi? nam ista, *Haec mihi Deus ore edidit*, haud aliter exponi possunt: nec pertinent quidquam ad responsa prudentum. Cicero L. 2. de Offic. C. 22. *Itaque quod Apollo Pythius oraculum edidit, Spartam nulla re alia, nisi avaritia peri-rituram, id videtur non solum Lacedaemonis,*

sed & omnibus opulentis populis praedixisse. ad Brutum Epist. 2. Haec ex oraculo Apollinis Pythii edita tibi putata, nihil potest esse verius. L. 2. de Divina. C. 57. Sed, quod caput est, eor. isto modo jam oracula Delphi non eduntur, non modo nostra aetate, sed jam diu, jactu ut nihil possit esse contentum? Hoc loco cum videntur, evanuisse ajunt vetustate vim loci ejus, unde anbelius ille terrae feret, quo Pythia mente incitata oracula alet. L. 2. de Finib. C. 7. de Epicuro. In alio vero libro, in quo breviter comprehensus gravissimus sententis quasi oracula edidisse sapientiae dicitur, scribit his verbis. Vides verbum edere esse Deorum fatidicorum, ac fuuri fagacium. In his autem censebatur & Priapus. Lyens illic apud Arbitrum: Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quaeris, scito a me in navem tuam esse perductum. Exhorruit Tryphaena: & Putes, inquit, una nos dormisse: nam & mihi simulacrum Neptuni, quod Baïs in peristyllo notavimus, videbatur dicere, In navi Lycae Giona invenies. Atque ut Deus edere dicebatur; ita sacerdos, oraculum reddens, canere. noster infra Eleg. 7. y. 56.

Statque laetus praefixa verum, stat sancti apectus:
Et canit eventus, quos Dea magna monet.

Cicero pro Sextio C. 11. aut ego illas res sanctas in tanta improborum multitudine cum gererem, non mihi mors, non exilium ob oculos versabantur? non haec denique tum a me tantquam fata in ipsa re gerenda canebantur? Neque Cornelius in Attici Vita, C. 16. Non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt, futura praedixit: sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates. Hinc factum est, ut, quicumque salubriter aliquid monerent ac veraciter, canere perhiberentur. Terentius Heautont. Act. 2. Sc. 3. y. 19. verbis Cliniae:

O Jupiter, ubinam est fides?

Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci

Contocplerasti te, Antiphila, & me in his deseruisti malis:

Propter quam in summa infamia sum, & meo patri minus sum obsequens:

Cujus nunc pudet me & miseret: qui harum moris cantabat mihi,

Monuisse frustra: neque potuisse eum unquam ab hac me expellere.

Livius L. 30. C. 28. Locum nimirum, non periculum mutatum; cuius tantae dimicationis vatem, qui nuper deceisset, Q. Fabium haud frustra canere solitum, graviorem in sua terra futurum hostem Annibalem, quam in aliena

fuisse. Maro L. 2. Aen. y. 124.

mibi jam multum crudelis canebant:

Artificis scelus, & taciti ventura videbant.

L. 12. y. 28.

Nec natam nulli veterum sociare procorum

Fas erat; idque omnes Divique hominesque canebant.

Deinde Titius hic esse jurisconsultorum personam Ἰτίσιος, ut philosophorum Θέωνα, Δίωνα, contendit Scaliger. Quod quomodo huc conveniat, ambigi posse arbitror. nam Accii & Titii nominibus exempli causa uti mos erat, ad declarandum ipsam rem. M. Varronis Saturata tuit, Testamentum inscripta, unde Gellius haec paucula verba servavit L. 3. C. 16. Si quis mihi filius unus plures in decem mensibus genuitur, si ei erunt omnes leges, exhaeredes sunt: quod si quis undecimo mense, καὶ Ἀγιστρίδα, natus est, Accio idem quod Titio jus esto apud me. Haec Varro. Pergit autem Gellius: Per hoc vetus proverbium Varro significat, sicuti vulgo dici solitum erat, de rebus inter se nihil distantibus, IDEM ACCII QUOD TITII: ita pari eodemque jure esse, in decem mensibus natos, & in undecim. Eoquid satis clare dicit, hoc verbum jurisconsultis frequens in ore fuisse, quando se causae, non personae, quis responderi velle testarentur? Hic autem nihil tale: sed persona certa ac bene nota nominatur. Illum ego fuisse credo Titium Septimium, poetam ca aetate nobilissimum, Ti. Claudii Neronis comitem, Albio nostro atque Horatio perfamiliarem. Hunc audiamus L. 1. Epist. 3. y. 9.

Quid Titius, Romana brevi venturus in ora:

Pindarici fontis qui non expalluit haustus,

Fasidire lacus & rivus ausus apertos:

Ut vales? ut meminit nostri? sublimis Latinis

Thebanos aptare modos sudes auspice Musa?

An tragica desaxit & ampullatur in arce?

pulcre Scholia antiqua, quae Jacobus Cruquius concinnavit: Titius Septimius lyricis carmina & tragoedias scripsit, Augusti tempore: sed libri ejus nulli exstant. Hujus autem insigne monumentum est infra Ariciam. Scripsit & Comedias non temere colligas ex veterem magistro, cujus glossas, saepe luculentas, in Adversariorum egregio opere hic illic produxit Caspar Barthius. sic enim grammaticus ille ad L. 1. Epist. 13. eo versu: Ut vides glomos furivae Pyrrhae lanae? Apud Titium poetam introducitur Pyrrha ancilla, furans lanam dominae suae. Barthius, (unde haec haesimus L. 37. Adv. C. 22.) quis hic sic

- O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
 70 Nam causam iusti semper amoris habent.
 Hic placet, angustis quod equum compefcit habenis:
 Hic placidam nivco pectore pellit aquam.
 Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 75 Pareat ille suae. vos me celebrate magiftrum,
 Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est. me, qui spernentur amantes,
 Contulcent. cunctis janua nostra patet.

Tem-

fit Titius, nescire se ait; & corruptum putat ex nomine Licinii, quem inter comicos poetas recensuit Volcatius Sedigitus. Non putasset, fat scio, si ei in mentem venisset Scholiorum Cruquianorum. Horatii verba minus recte cepit vir doctissimus Lilius Geraldus Hist. Poet. Dial. 10. sic enim est interpretatus: *Ad haec Titium lyricos versus scripsisse legimus; atque in primis ex Pindaro Latinos fecit. Melius calem illa Scholia: Pindariensis fontis] Non eximuit Pindariensis styli magnitudinem sequi, ausus fastidiare ingenia vulgaria & vilia, Latinos poetas minus diffidit. Illustrissimus Torrentius, ex veteris libri glossatio, dictum fuisse cognomine Septimum arbitrabatur. Quod si verum est; iam alius erit ab illo Septimo, ad quem odam sextam secundi libri scripsit Flaccus, & quem Claudio Neroni commendavit Epit. 9. L. 1. nec recte calculum posuerit Dacerius, omnia haec referens ad unum Titium Septimum. Etiam nonam Epistolam tertia tuitile priorem oportebit. quae tertia, ut recte observavit idem ille eruditissimus Antistes, illo tempore videtur scripta, quo Tiberius vel Pannonicum bellum gessit, vel quo in Armeniam est profectus Tigrani regnum restitutus. Quam rem ille perfcit A. V. DCXXXIII. Bellum autem Pannonicum anno proxime insequente administravit: Albianae aetatis anno XLIII. & XLIV.*

69. O FUGA] hoc de Platone esse desumpta observavit Jo. Baptista Pius Annot. post. C. 116. sic tamen, ut defectus (quod Graecus fecerat) non excuset, sed laudet dotes.

77. QUI SPERNENTUR AMANTES] plus est spernere, quam contemnere: habet enim fasti-

dii significationem. Terentius Andr. Act. 1. Sc. 5. v. 13.

Nullon' ego Chremetis pacto adfinitatem effugere potero?

Quos modis contemtus, spreus? facta, transacta omnia. hem!

Repudiatus repeto.

Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 9. Phaedria Thaidi:
Hic minus viginti pro ambobus dedi.

Tamen contemtus abs te, haec habui in memoria.

Ob haec facta abs te sperno.

Heauton. Act. 2. Sc. 3. v. 122. Cliniae verbis de Bacchide:

At hoc demiror, qui tam facile poteris

Perfudare illi, quae solet quos spernere?

Anna apud Maronem L. 4. Aen. v. 677.

Quid primum deserta querat? comitemne forem?

Sprevisi moriens? eadem me ad fata vocasses? idem ambo ferro dolor, atque eadem hora tulisset.

Cicero pro M. Coelio C. 15. ad Clodiam:
Confer te alio. Habes hortos ad Tiberim: ac diligenter eo loca praeparasti, quo amnis juvenis nauandi causa venit. hinc licet conditiones quotidie legas. cur huic, qui te spernit, molesta es? Nalo L. 3. Amor. Eleg. 6. v. 65.

Ne me sperne, precor, tantum, Trojana propago:

At unera promissis uberiora feret.

nofter hujus libri Eleg. 9. v. 55.

Quid me spernis? ait: poterat custodia vinci.

Ibidem v. 61.

Quid profumt artes, miserum si spernit amantem,

Et fugit ex ipso saeva puella toro?

Tacitus L. 13. Annal. C. 44. ubi de Octa-

80 Tempus erit, quum me Veneris praecepta serentem
 Deducat juvenum sedula turba senem.
 Heu heu quam lento Marathus me torquet amore!
 Deficiunt artes, deficiuntque doli.

Par.

vii Sagittae & Pontiae funestis amoribus: *Ostendit contra mole conqueri, modo munitari, sanam perditam, pecuniam exhaustam obestans: denique salutem, quae sola reliqua esset, arbitrio eius permittenti. Ac postquam spernabatur, noctem unam ad solvendum poscit, qua delinquit, modum in posterum adhiberet.* Primus in Terentio vim verbi observavit Angelus Deceabrius, unus ex primis illis literarum renaissance sospitatoribus, Politiae Literariae L. 4.

78. CUNCTIS JANUA NOSTRA PATET] in uno Heiniano erat *multis*, perperam. Cicero pro P. Sulla C. 9. *si voluntas mea, si industria, si domus, si animus, si aures patent omnibus.*

80. DEDUCAT JUVENUM SEDULA TURBA SENEM] Ex Callimacho, quod jam pridem Statius notavit. Cicero de Senect. C. 18. *Haec enim ipsa sunt honorabilia, quae videntur levia atque communia, salutaria, appeti, decedi, affurgi, deduci, reduci, consuli: quae & apud nos, & in aliis civitatibus, ut quaeque optime morata, ita diligentissime observantur.* de Amicit. C. 3. *Hoc tamen vero licet dicere, P. Scipioni, ex multis diebus, quos in vita celeberrimus laetissimosque viderit, illum diem clarissimum fuisse, quo senato dimisso demum reductus ad vesperum est, a puribus conscriptis, a populo Romano, a sociis & Latinis, pridie quam excessit e vita.* Valerius Maximus L. 2. C. 1. Ex. 9. *Juvenes, senatus die, utique aliquem ex patribus conscriptis, aut propinquum, aut paternum amicum ad curiam deducebant; affixique valvis expectabant; donec reducendis etiam officio fungerentur.* Gellius L. 1. C. 5. *Apud antiquissimos Romanorum neque generi, neque pecuniae praefantior honos tribui, quam aetati solitus: maioresque natu a minoribus colebantur ad Deum prope & parentum vicem. Atque in omni loco, inque omni specie honoris, priores potioresque habiti. a convivio quoque, ut scriptum in antiquitatibus, seniores a minoribus domum deducebantur. eumque morem accepisse Romanos a Lacedaemoniis traditum est: apud quos, Lycurgi legibus, major rerum omnium honos majori aetati habebatur.* Haec sane laevi Gebhardus: sunt enim satis communia:

tamen, ne non aegre faceret Scaligero, effutivit quiddam inmemorable. Nec libet referre.

81. HEU QUAM MARATHUS LENTO ME TORQUET AMORE] post magnifica promissa, subito fatetur suam aegrimoniam, nec magisteriis suis levari se sentit tantum modo magister. Haud abfimilis est transitio illa bellissima Horatii L. 4. Od. 1. postquam se actate ingravescente dixerat nihil amare:

Sed cur, heu, Ligurine, cur

Manas rara meas lacrima per genas?

Cur sacunda parum decoro

Inter verba cadit lingua silentio?

vò *Heu* in nullis libris comparet: in omnibus *Heu heu*. Nec tamen damno voculam *Heu*; quam scio probari a M. Valerio Probo L. 1. Instit. Grammat. cap. de Interjectione p. 1430. Sed hic loci habet quemdam leporem querulae particulae gemitatio lugubris: praefertim sequente tardigrado Spondeo, ut in editione Statii; Canteri, Douzarum, *Heu heu quam lento Marathus*. Hunc ego *Marathum*, nomine non Romano, Phoenicium fuisse puto, ducto a patria cognomen. quod creberrimum fuit in venaliis. *Marathon* inter claras Phoenices urbes numerat Pomponius Mela L. 1. C. 12. Pueros autem Asiaticos, atque etiam puellas, tunc in deliciis & summo in precio habebant. Juvenalis Sat. 5. §. 56.

Flos Asiae ante ipsum, precio maiore redemptus

Quam fuit & Tullii sensus pugnacis, & Anei:

Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum

Frivola.

in gratiam hujus Marathi, Pholoën scortillum amantis, a qua fastidiebatur, scripta est hujus libri Elegia nona. Verum ei nomen erant *Cyros*. Liqueat hoc ex Horatii Oda 33. L. 1. ubi *Albium nostrum* consolatur, rivali indigno posthabitu, hujus ipsius pueri exemplo, a *Pholoë* spreto, ab *Lycoride* adpetiti:

Insignem tenui fronte Lycorida

Cyri torret amor: Cyrus in asperam

Declinat Pholoën. sed prius Appulsi

Juvenior capreae lapsis,

Quam turpi Pholoë peccet adultero.

ulii-

Parce puer, quaeso, ne turpis fabula fiant:
Quum mea ridebunt vana magisteria.

ultimum versum non intellexerunt interpretes: quia, quis esset Cyrus, non viderunt. Phloae, recto animo puellae, turpe videbatur, si lepus quaereret pulpamentum. Vide hoc loco: videbis Eleg. 9. §. 75. Hunc Cyrum multiscupidum fuisse, & desultorie proterveque amasse, quod esset formosus, ostendit Flaccus noster L. 1. Od. 17. qua Tyndaridem invitavit in fundum suum Sabinum:

*Hic innocenti pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semelaeus
Cum Marte confundet Thyoneus
Praelia: nec metus protervum
Suspecta Cyrum: ne male dispersi
Incontinentes injiciat manus,
Et scindat haerentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem.*

Regis autem nominibus insignitos fuisse homines servos, multis veterum testimoniis didicimus. Sex. Aebutii *Antiochum* memorat Cicero orat. pro Caecina C. 8. & 9. idemque Pomponii Attici *Athamantem*, ac *Tisamenum*, L. 12. Epist. 10. alios alii. Noster autem puer *Cyrus* est dictus, propter memoriam optimi & clarissimi regis, populis Asiaticis multo jucundissimam. Sed & Gracci homines hoc nomen libenter usurpabant. Notus est *Cyrus* ille Architectus, Ciceroni & Clodio adeo familiaris, ut utrumque moriens testamento

instituerit haeredem. talem & illum fuisse arbitror, ceteris memoria exstat apud Gracurum Insct. DCCXLVII. 6.

D. M.
M. VLPPIO. CYRO
FEC. P. METTIVS
ALEXANDER. F
VIX. A. XLV

Itaque sic puerus: puero huic apud parentes suos fuisse nomen *Cyro*; Romae autem, ut saepe, a solo natali *Marathum* coepisse dici.

83. NE TURPIS FABULA FIAM] ne risus & fabula sim multitudini, sic Elegia proxime sequente §. 53.

*Hunc puer, hinc juvenis turba circumterit
arcta:*

Despuit in molles & sibi quisque sinus.
tamen, ne quid dissimulem, *turbis* non nisi in duobus libris est; & pro diversa lectione in aliis item duobus. reliqui omnes *turpis* habent, tamquam factio argmine. Atque hoc jam viderat, sola ingenii bonitate ductus, acutus ille *Frucerus* L. 3. Verisimil. C. 3. & *Nasontiani* exempli auctoritate muniverat, L. 2. Art. Amat. §. 630.

Ne desint, quas in digitis ostendere possit.

Ut quaeque attingeret, fabula turpis erit.

V.

ASPER eram, & bene discidium me ferre loquebar.
At mihi nunc longe gloria fortis abest.

Nam-

1. ASPER ERAM, ET BENE DISSIDIUM ME FERRE LOQUEBAR] Irac fuerant, sed quales sunt amantium, inter *Deliam* ac *Tibullum*. qui quum paullo juvenilius jactasset, haud difficulter se carere posse dominae consuetudine; illa, tum levitate quadam muliebri, tum quo ulcisceretur tantam istam (ut putabar) contumeliam, excluso *Tibullo*, admisit rivalem. Itaque non tam dissidebant animis ac voluntate, quam erant diremti coacta quadam segregatione, primunt culpa protervi

amantis, deinde etiam desultorio puellae amore. Quapropter rectius *discidium* hic scribemus: id quod & multi libri habent, & monuit jam olim *Gifanius* in *Coniectaneis* *Lucretianis*. In *Vocabulario* *Claudii Putecani* antiquo, *Lambino* teste, ita scriptum legebatur: *Discidium, xewvns*. *Discidium, separatio, & divortium*. Recte, & vere. *Cicero Philipp. 2. C. 18. Iste autem amore ardens confirmabat, quod desiderium tui discidii ferre non possit, se in exilium esse iturum.* orat. pro

Li-

Namque agor, ut per plana citus sola verberer turbo,
Quem celer adfuerat versat ab arte puer.

5 Ure

Ligario C. 2. *Cum ipsa legatio plena desiderii ac sollicitudinis fuisset, propter incredibilem quemdam fratrum amorem, hic aequo animo esse potius belli discordia distrahatur a fratribus? Et quoniam ex discordia oriri solit discordia ac discordia, factum fuit, ut plene atque eleganter dicerent discordia distrahatur. idem ille Tullius orat. pro Balbo C. 13. Defendo enim rem universam, nullam esse gentem ex omni regione terrarum, neque tam discordantem a populo Romano odio quodam atque discordia, neque tam sine benevolentiaque conjunctionem, ex qua nobis interdicitum sit, ut ne quum adfiscere civem, aut civitate donare possimus. Noster bene ferre quod dixit, id Nepos Cornelius atque alii facile perperis dixerunt. Ab Albio suo stetit Naso L. 14. Metam. 5. 79.*

*Excipit Aeneas illic animoque domoque,
Non bene discordium Phrygii laetura iuvanti,
Sidonis.*

2. AT MIHI NUNC LONGE GLORIA FORTIS
AEST] in nostro secundo, itemque in uno
Heinsiano, sic legebatur:

At mihi nunc longe gloria fortis, habet.
quae scriptura si cui placebit; non desitue-
rit ille veterum scripturum exemplis atque
auctoritatibus. Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1.
5. 56.

*Ego me continuo tecum: Certo captus est;
Habet.*

ibi in Donatum consule; & Servium ad L.
12. Aen. 5. 296. Est autem locutio ab arena
petita; quam pulcre illustratam dederunt
viri magni, Turnebus L. 17. Adv. C. 10.
Lipius L. 2. Saturn. C. 21. Cetera ad Maro-
nis locum modo laudatum: Rupertus ad Flor-
um, L. 2. C. 10. Gronovius L. 2. Observ.
C. 25. Mihi tamen non fit verosimile, *non ha-
bet* esse a manu Albiana: non, quo minus
belle dici possit; sed quod noster non amet
tam concilii loqui, tamque argute. *Longe esse*
quid sit, jam nemo ignorat, vel ex Tur-
minis L. 12. Aen. 5. 52.

*Longe illi dea mater erit, quae nube fugacem
Femines tegat, & vanis sese occultat umbris.*
Pro eo alii longe abesse dixerunt. Caes. L. 1.
Bell. Gall. C. 36. Atiovili verbis: *Aedius se
obsides redditurum non esse; neque eis, neque eorum
sociis, injuria bellum illaturum, si in eo manerent,
quod convenisset, stipendiumque quotan-*

*nis penderent: si id non fecissent, longe ab his
fraternum nomen populi Romani astiturum.*
Lipius corrigebat *fururum*, L. 2. Elect. C. 19.
Rectius autem Muretus vulgatum scripturam
defendebat L. 10. Var. Lect. C. 4, ductus au-
thoritate Nasonis L. 4. Metam. 5. 649. ubi
Atlas Perseo,

*Vade proci, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Juppiter abfit.*

Cicero L. 12. ad famil. Epist. 22. *Oppressa
omnia sunt: nec habent ducem boni, nostrisque
vulneribus longe gentium absunt.* Capanus
apud Papinium L. 3. Theb. 5. 664.

*Ne mihi tunc, mome, lituus atque arma vo-
lenti*

*Obvius ire pars: venisque aut alio visa
Bellorum proferre diem, proci haec tibi mollis
Insula, terrificaque aberit demencia Phoebi.*

3. NAMQUE AGOR UT PER PLANA CITUS
SOLA VERBERE TURBEN] quamvis in nullo
libro existet *turben*, tamen Achilles Statius
& Scaliger sic ediderunt, secuti auctorita-
tem Sospatri Charisii L. t. p. 117, editionis
Putschii. sed in eadem pagina scripserat Cha-
risius: Turbo Turbonis, si proprium sit hominis
nomen: turbinis, si procellam volentis ex-
primere. Aut in eo, inquit Plinius, qui est in
lusu puerorum. Tum quo loco agebat de Ex-
trematibus nominum, p. 48, Turbo, si sit
proprium nomen hominis, Turbonis facit; si
appellativum, turbinis. Nam sive venus, sive
quo ludunt pueri, hic turbo dicitur; non ut
quidam stulte hic turben dixerunt puerorum.
nam Virgilius dixit TORTO SUB VERBE-
RE TURBO. Nec tamen pugnat secum Cha-
risius. Nam illa, quibus Statius & Scaliger
nituntur, auctoritate C. Julii Romani refe-
rebantur. turbo quoque, non turben, agnoscit
Servius ad L. 7. Aen. 5. 378. Ab his alii sunt
viri praecleari; Picrius Valerianus, Nicolaus
Erythracus; Jacobus Nicolaus L. 7. Epiphyll.
C. 23. Ger. Jo. Vossius L. 1. de Analog. C.
35. & L. 1. de Vitiis Sermonis C. 26. Jos.
Castalio lib. Var. Lect. C. 40. Virgilius locus,
quem indicabat Sospater, nobilis est ae lu-
culentus. Agitur ibi de furis reginae Ama-
tae, L. 7. Aen. 5. 376.

*Tum vero infelix, ingenitius excita monstris,
Inmensam suam mors furis lymphata per ur-
bem:*

Cen

- 5 Ure ferum, & torque: libeat ne dicere quidquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
Per Venerem quaeso, compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa jaceres,
10 Te dicor votis eripuisse meis.

Ipse-

*Ceu quondam torto volitans sub verberibus turbo,
Quum pueri magno in gurgine aëria circum
Intenti ludo exerceat: ille aëlis habena
Curvatus fertur spatium: staret inscia supra
Inpuberique manus, mirata volubile buxum:
Dant animos plagas.*

Tamen huic Virgilianae comparationi aliam
Valerij Flacci praeferebat Barthius, tamquam
magis poetice, L. 8. Argonaut. v. 20.
*Inde, velut torto Furiarum erecta flagello,
Profilit, attonito qualis pede profilit Ino
In freta, nec parvi mentis conterrita nati,
Quem tenet: extremo conjunx furis iratus
Istimo.*

Expendant atque arbitrentur ingeniosi homines
atque elegantes.

6. HORRIDA VERBA DOMA] quidam libri,
aspera verba: sed multo plures *horrida*, h. e.
minarum plena. sic Naso Remed. Amor. v. 664.

*Forte aderam juveni: dominam lectica tenebat:
Horrebant saevis omnia verba minis.*

Audiamus servum illum comicum, hero suo
non paullo sapientiorum, Eunuch. Act. 1. Sc.
1. v. 19.

*Et quod nunc tute tecum iratus cogitas,
Egone illam? quae illum? quae me? quae
non? sine modo,*

*Mori me malim: senties qui vir siem.
Haec verba, una mehercle falsa lacrimula,
Quam oculus terendo, misera, vix vi expref-
serit,*

*Restinguet: & te ultro accusabit: & dabit ei
Ultro supplicium.*

Respondet miser, malo suo nimium edoctus:

*O indignum facinus! nunc ego
Et illam sceleratam esse, & me miserum sentio.
Et taedet, & amore ardeo: & prudens, sciens,
Vivus, vidensque perco: nec quid agam, scio.*

8. PER VENEREM QUAESO, COMPOSITUM-
QUE CAPUT] per tuum istud compositum at-
que ornatum caput, inquit Lusitanus inter-
pres. Mallem id Faventio excidisset: nec
mirarer. componere caput, ut recte Scaliger

monuit, est idem quod caput jungere, caput
limare. Est omnino componere verbum amo-
ris. Lucilius L. 8. num. 2.

*Cum poclo bibo eodem, amplexor, labra labellis
Fingens compono &c.
ibidem num. 6.*

*Tum compone latus lateri, & cum pectore pectus.
Naso Epitoll. Herus v. 137.*

*Hinc certe pluresque canunt, Neptime, poetas
Molle latus lateri composuisse suo.*

Propertius meus L. 2. Eleg. 2. v. 64.

*Mercurio & sanctis fertur Boeboides undis
Virgineum Brumo composuisse latus.*

Qui & ponere simpliciter dixit ejusdem libri
Eleg. 11. v. 22.

*Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant.
Mecum habuit positum lenta puella caput.*

10. TE DICOR VOTIS ERIPUISSE MEIS] In
morbis vota suscipiebantur pro carorum sa-
lute. Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 327.

*Multa robor; sed cuncta palam: quotiesque
libebit,
Quae referas illi, famina lacta vide.*

Juvenalis Sat. 12. v. 98.

*sentire calorem
Si coepit lecuplet Gallia, & Pavia, orbi;
Legitime fixis vestitur tota tabellis
Porticus.*

Terentius Hecyr. Act. 2. Sc. 2. v. 2.

*Male metuo, ne Philomenae magis morbus
a-igravescat:*

*Quod te Aesculapi, & te Salus, ne quid sit
hujus, oro.*

clarissime Propertius L. 2. Eleg. 7. v. 63.

*Haec mihi vota tuum propter suscepta salstem,
Quum capite hoc strigias jam poteretur a-
quae,*

Et lectum steter circumstantem amici?

& deinde Eleg. 21. v. 43.

*Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PUEL-
LA JOVEM.*

*Ante tuosque pedes illa ipsa aloperta sedebit;
Narrabitque sedens longa pericula sua.*

N

Ovi-

Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,
Carmine quum magico praecinuisset anus.

Ipse

Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 13. ad Ilithiam,
v. 23.

Ipse ego iura dabo sumosis candidus avis:

Ipse feram ante tuos munera vota pedes.

Adiciam tibi, servata naso Corinna,

Tu modo fac tibi muneribusque locum.

Talium votorum pro salute atque incoluntate multa existant exempla in antiquis Inscriptionibus. Saepe etiam publico nomine suscipiebantur in casu aliquo gravi magnorum atque eminentium virorum. Sic pro salute Cn. Pompeji, Capuae periculose agrotantis, cuncta Italiae municipia vota fecerunt, tradente Tullio L. 8. ad Attic. Epist. 2. 16. & L. 9. Epist. 5. Sapienter in eodem negotio C. Vellejus L. 2. C. 48. *Qui si ante bicentium quam ad arma itam est, perfectis muneribus theatri & aliorum operum quae ei circumdedit, gravissima tentans valetudine detestisset in Campania (quo quidem tempore universa Italia vota pro salute ejus, primo omnium rituum suscepti) desisset Fortune destruendae us locis, & quam apud superos habuerat magnitudinem, intulit ad inferos.* Hinc Aquinas poeta adripuit Sat. 10. v. 283.

Provida Pompejo dederat Campania febres

Optandas: sed multas urbes, & pubes vota

Vicerunt. igitur fortuna ipsius & urbis

Servatum victo caput abilit.

se & pro A. Hirrio consulere, contra M. Antonium iuro, sed gravi inbecillitate adfecto, vota suscepisse populum Romanum auctor est Cicero Philipp. 7. C. 4. & 10. C. 8. Atque haec pietas deinde sub Caesarum dominatu transit in adulationem ignominiosam, nec magis foedam quam periculosam. Suetonius Calig. C. 14. *Ut vero in adversam valetudinem incidit, percontantibus cunctis circa palatium, non desuerunt qui depugnatos se armis pro salute agri, quique capta sua titulo proposito voverent.* Ille contra quid? audi. C. 27. *Postum exegit ab eo, qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat: spectavitque ferro dimicantem: nec dimisit nisi victorem, & post multas praesca. Alterum, qui se periturum ea de causa voverat, cunctantem pueris trahitis verberatum insulatumque, qui votum reposcentes per vivos agerent, quoad praecipitaretur exaggere.*

II. IPSEQUE TE CIRCUM LUSTRAVI SUL-

FURE PURO] Scilicet quod hic te maluerit, pro ter, minus aequus fuit in vetustatem. Pronom. n. te satis intelligebatur ex verbiulo proxime superiore: sed non debet eici numerus ternarius, tam usitatus in omni lustratione. Virgilius L. 6. Aen. v. 229.

*Idem ter focos pura circumtulit unda,
Spargens rore levi & ramo felicitis olivae,
Lustravitque veros.*

Propertius L. 4. Eleg. 8. v. 86.

*Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terque meum tetigit fulfuris igne caput.*

quo loco rectius, opinor, scriberetur *lustrare lacernas*. nam & vestes expiabantur, & arma, & quicquid tandem erederetur pollutum. docet hoc Valerius Flaccus L. 3. v. 442.

*Ter tacitos egere gradus; ter tristia tangens
Arma simul vestisque virum, injuriamina pectus
Pone jacit.*

sed de ternarii numeri mysteriis consulendus Macrobius L. 1. Comment. in Somn. Scip. C. 6. Deinde corrigendum arbitror *sulfure vivo*. ita enim solent in lustrationibus, quamquam *purum sulfure* hic illic apud poetas legitur, ubi libri castigatiores *vivum* habebant. Ovidius L. 4. Fallos. v. 739.

Caerulei fiant vivo de sulfure sumi;

Tactaque fumanti sulfure balet ovis.

Et hic puro erat ante Nic. Hecini manum salutare. Idem poeta Remed. Amor. v. 260.

Nulla recantatus deponet peiora curas;

Nec fugiet vivo sulfure victus amor.

Aurelius Numicianus Eclog. 4. v. 63.

Ter vittis, ter frons sacra, ter sure vaporo

Lustravit, cineresque aversa effudit in annum,

Insedens vivo crepitantes sulfure lacros.

T. Calpurnius Eclog. 5. v. 78.

Providus (hoc moneo) vivencia sulfura tecum,

Et scyllae caput, atque intacta biunmina porta,

Plinius L. 35. C. 15. ubi de sulfure: *Vivum habet & in religionibus locum, ad expiandas suffitu domos.* Tamen si quis hic perpendat *ter puro* verum esse, eo quod sulfure vim purificandi; illum ego facile patiar sensu suo abundare.

12. CARMINE QUUM MAGICO PROCUBESSEY ANUS] scribe cum optimis libris praecinuisset. quod quale sit, pulcre docet Macrobius L. 2. in Somn. Scip. C. 3. Ita denique *omnis habitus animae cunctis gubernatur, ut*

Ipse procuravi, ne possent saeva nocere
Somnia, ter sancta deveneranda mola.

15 Ipse

Et ad bellum progressi et iterum recepti amantur, cantu et excitante et rursus sedate videntur: dat somnos alimique; nec non curas et immittit et retrahit: iram suggerit, clementiam suadet, corporum quoque morbis medetur. Nam hinc est, quod aegris remedia praestantes praecinare dicuntur. Vir praecclarus Scipio Gentilis pumbar excidisse voculam unam, ob similitudinem vocis praecedentis, ut esset remedia praestantes anus, Comment. in Apologiam Apuleij p. 511. Facile eredit: quum & apud Petronium itidem aneula inducitur praecantrix, sed in alio quodam morbo. Verba Petronij proximum ad Eleg. 1. v. 54. Hinc miraculum illud hominis Angelus Politianus Nutric. v. 279.

nec vulnera tantum

Saeva, sed et caecos vincunt carmine morbos. Id munus deinde adfectabant aniculae recitatae, quae ex ipso re praecantatrices dicebantur. Plautus Milit. Act. 3. Sc. 1. v. 98.

da quod dem Quinquatribus

Praecantatrice, conjectrici, hariolae, atque hariuspicae.

Nec mirari quisquam debet, magicis opibus oppugnari solere morbos, & tantum cum remediis conjungi, tamquam prolem cum parente, stulta quadam mortalium credulitate. Causam reddit C. Plinius L. 30. C. 1. ubi de origine artis magicae: *Natum primum e medicina nemo dubitat, ac specie salutari irrepisse velut altiorum sanctiorumque medicinarum: in a blandissimis desideratissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quas maxime omnium caligat humanum genus.* Nata in Perside, totum est orbem pervagata: atque etiam ipsum Oceanum transiit, eodem illo magno viro demerante: *Britannia hodieque extra aeternae celebrat tantis caerimoniis, ut deesse Perseus videri possit. Adeo ista toto mundo consilere, quamquam discordi et sibi ignota, ubi fortasse scribendum, quamquam dissorti, h. e. diversae fortis ac naturae. Super qua voce vide quae summus vir Nic. Heinsius notavit ad primam Sabini Epistolam, v. 35. Sed nos ad magiam & Britannorum revertamur, ac Pomponium Melam audimus L. 3. C. 6. *Sena in Britannico mari Osymicus altera litoribus, Gallici nominis oraculo insignis est. Cuius antistes perpetua virginitate sanctae, minor novem esse tra-**

dentur. Baccigenas vocant, putantque ingenijs singularibus praeditas, maria ac ventos concitare carminibus, seque in quas velint animalia vertere, saevae quae apud alios insanae sunt, seire ventura et praedicare: sed non nisi delicias navigantibus, et in id tantum ut se confulerent profectu. Singula hic notabilia: sed nos solum utrum magiae in medicina quaecebamus. qui sane diutissime duravit, etiam apud Christianos. fuitque tempus, quum pro delicto leveculo excusaretur apud iniquiores haereticae pravitatis. quam in rem memorabilis exstat epistola Francisci Philolphi, quarta ac vicesima libri 12. An sit aliqua vis carminum in medendo, multis disputat Plinius L. 28. C. 1. & Franciscus Valeus lib. de Sacra Philosophia C. 3. ac Petrus Pomponatius, philosophus sua aetate celeberrimi nominis, libro de Incarnationibus.

13. IPSE PROCURAVI NE POSSENT SAEVA NOCERE SOMNIA] NOTAVIT STAZIUS, CODICEM Florentinum habere, *Ipse ego curavi.* Credo: non sequor. Cicero orat. de Harusp. respons. C. 28. *In quo consultumtae nobis quidem sunt procuraciones, et obsecratio, quemadmodum monentur. Sed facies sicut praes apud eos, qui nitro nobis viam salutis ostendunt.* & L. 1. de Divinat. C. 2. *Cumque magna vis videretur esse et in impetrande consulendis rebus, et in monstris interpretandis, ac procurandis in barbaris disciplinis: omnino haec ex Etruria scientiam adhibebant.* Phaedrus L. 3. Fab. 3.

Si procurare vis est, utas, rusticus,

Uxor, inanis, da tuis pasturibus.

est itaque procurare expiare,vertere, quibus verbis ibidem utitur lepidissimus tabulator: quo amabiliorem alium numquam extulit tellus Thracia, ne Linum, ne Orpheum quidem. *Somnia quae sequuntur saeva, alibi vocavit mala, alibi crudelia.* Est autem apud hunc poetam peculiaris quaedam notio vocis saeva: quam ostendet tibi aliquot locorum compositio. Nec possum probare saeva, quod huc intrudunt: quamvis id viderim in duobus libris. olim *lucra* coniecerat Nic. Heinsius. deinde videtur sprevisse.

14. TER SANCTA DEVENERANDA MOLA] in Aldina, & quibusdam aliis editionibus, *salva* legitur. quod quamvis recte dici queat, tamen omnes omnium libri *sancta* habent.

15 Ipse ego velatus lino, tunicisque solutis
Vota novem Triviae nocte silente dedi.

Omnia

qui tantus consensus non est insuper habendus. Valet autem *sancta* idem quod *casta*. Servius ad Eclog. 8. v. 82. *Sparge molam* Far & *salem*. Hoc nomen de sacris tractum est. Far enim pium, id est mola casta, salia, (mirumque enim idem significat) ita fit: Virgines Vestales tres maximae ex Nonis Maiis ad pridie Idas Maias alterius diebus spicas adreas in coribus messuarius ponunt; easque spicas ipsae virgines terrent, pinjunt, molunt, atque ita molitum condunt. Ex [male Et vulgatur] eo farre virgines ter in amio molam faciunt, Lupercalibus, Vestalibus, Idibus Septembribus, adhaereto sale coctio, & sale duro. Igitur quod in sacra mola casta dicitur, id Virgilius in quinto Aeneidos farre pio enuntiavit. Quid enim est pium, nisi castum? quoniam piae est propitiare: quod accidere non potest, nisi casto intervium erit rebus sacris. Et ut noster molam a Vestalibus consecram vocat sanctam, ita virgines ipsae hoc epitheto condecoravit Horatius L. 1. Od. 2. v. 27.

prece qua fatigent

Virgines sanctas minus audientem

Carmine Vestalium

vicissim Minucius Felix *castas* vocat, verbis quidem Caecili: sic eorum potestas & auctoritas totius orbis ambitus occupavit: sic imperium suum ultra Solis vias & ipsius Oceani limites propagavit, dum exercent in armis virtutem religiosam, dum urbem muniunt sacrorum religionibus, castis virginibus, multis honoribus ac nominibus sacerdotum. Achilles nobis persuadere vult, molam dici ter sanctam, quod nulla sine salia mola sacrificia fiant. satis supine. Adverbium ter notat trinam expiationem. de quo numeri mysterium jam monuimus. ut autem verbum *venerari* significat precari: sic *deveneri*, precibus amoliri, averruncare. Id quod Muretus ante me ostendit. Ponitur autem hic passiva. sic & Horatius posuit L. 2. Sat. 2. v. 124.

Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alta,
Explicuit vino contractae serua frontis.

& Apulejus L. 11. Metam. seu Phoebe soror, quae parva foetorum medellu lenientibus recreato, populos tantos educassit, praecularisque nunc venerari delubris Epheji. Vide Gulielmum Canterum L. 6. Nov. Lect. C. 24.

15. IPSE EGO VELATUS FILO] Turnebus

filum hic capit pro vittis & infulis, L. 29. Adv. C. 28. Patleratius autem pro vette lineae, ad Propert. p. 561. sic & Achilles. Recte, sed puto fuisse a poeta velatus lino. nam lini usus plurimus in factis. Maro L. 12. Aen. v. 120.

alii fontemque ignemque ferebant

Velati lino, & verbena tempora vinciti,
noster Albius supra Eleg. 3. v. 30.

Ut mea votivas perfolverent Delia noctes

Ante sacras lino tecta fores selesat.

vide istuc notata.

15. TUNICISQUE SOLUTIS] nescio unde Scaliger potuerit sibi persuadere, esse hanc sacra Cocytia & Stygialia: quum non nisi de morbo Deliae agatur. Eum ut depelleret Tibullus, vota sua efficacia commouerat, & lustrationes, & somniorum expiationes, & cantus, & caerimonias sacri nocturni, cum novem votis novis Dianae susceptis, Dianae, in cuius tutela peculati omnes milites habebantur. Itaque *tunicae solutae* nihil pertinebant ad faciem Stygium: sed simpliciter solvebantur, ideo, quod in omni sacro nihil esset ligatum, non huius, non crines, non vestes, non pedum vincula. Talem ecce Medeam, Aelioni annos juveniles revocaturam, L. 7. Metam. v. 180.

postquam pluvissima fasis,

Ac solida terras spectavit imagine Lunae,

Egreditur telus vestes induta recinctas,

Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:

Fertque rogos mediae per muta silentia noctis

Incomitata gradus.

Rationem reddit Servius, quod in sacris par esset caussa & animae, & corporis: atque ideo, quae fieri in anima non poterant, ea fieri in corpore; ut solvere, vel ligare: ut anima, quod per se sentire haud poterat, sentiret per corporis cognitionem. Vide doctum illum grammaticum ad L. 2. Aen. v. 133. ad L. 3. v. 370. ad L. 4. v. 518. ad L. 6. v. 48.

16. VOTA NOVEN TRIVIAE NOCTE SILENTE DEDI] Recte *Triviae* reposuit Scaliger. Et sic libri meliores. sunt tamen qui nec *Triviae*, nec *Veneri* habent, sed *circum*. quod ego non intelligo. *Trivia* autem, sive *Diana*, multis de causis in morbo invocabatur: nullus enim fideis efficaciam praesentis sentiunt

Omnia perfolvi. fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.

20 At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumque adcrit mea Delia custos,
Area dum messes sole calente teret.
Aut mihi servabit plenis in lintribus uvas,
Pressaque veloci pinguia musta pede.

25. Con-

riunt corpora adfecta. Hinc vota Dianae & Lunae pro salute in antiquis lapidibus apud Gruterum, XXXIX. 3. XL. 8. XII. 13. XII. 8. XLII. 1. 2. Huc adde, quod amantes Dianam solenniter precarentur, tamquam peculiare sibi numen. Sic Phaedrae nutrix apud Tragicum Hippol. §. 406.

*Regina nemorum, sola quae montes colis,
Et una solus monibus coleris Dea,
Converte tristes omnium in melius minas.
O magna sitas inter & laes Dea,
Clarumque coeli sidus, & noctis decus,
Cuius relucet mundus alterna face,
Hecate triformis, en ades coepis favens.*

vide Theocriti Idyllion secundum, quod Pharmaceutria inscribitur.

23. AUT MIHI SERVABIT PLENIS IN LINTRIBUS UVAS] *Aut non debebat Gebhardus mutare in At; quae particula modo praecesserat, hic autem minime requiritur. plenas habet primus noster: sed in margine plenis pro diversa lectione. lintres sunt alvei, quibus uvae portantur in vindemia. Ita Servius tradidit in L. 1. Geor. §. 262. Navias vocabant Romani. Festus: Navia ex uno ligno exsupto, ut navis, quo uvinur alveo in vindemia. Vide istic Scaligeri notam. Festi verba protulit Achilles: Servium vero non potuit videre tam plenum ante illam exiniam Petri Danielis editionem. Noster poeta intelligit uvae ollares: de quibus vide Columellam L. 12. C. 43.*

24. PRESSAQVE VELOCI CANDIDA MUSTA PEDER] loquitur de musti conditis: id ostendit servandi verbum. erant autem condendi multae ac variae rationes; reperiundae apud Catonem lib. de R. R. cap. 120. Columellam L. 12. C. 19. seqq. Plinium L. 14. C. 20. Murtum autem, candida hic praecipue nominari: nisi si Albius noster condidis praecipue fuerit deliciaus. Plinius L. 23. C. 1. *Musta*

differentias habent naturales has, quod sunt candida, aut nigra, aut inter utrumque: albaeque, ex quibus vinum fiat, alia ex quibus passum: cura differentias innumerabiles facit. Deinde ostensis & dotibus & vitiis, addit: ad omnia infirmius album, jucundius passum, & quod minorem capitis dolorem asferat. Junius Columella L. 3. C. 2. Sunt & helvolae, quas nonnulli Varias appellant, neque purpureae, neque nigrae, ab helvo (nisi fallor) colore vocatae. Melior est nigrior abundantia vini; sed haec sapore preciosior, color acinorum in neutra conspicitur aequalis. Utraque candidi musti alterna vite annorum plus aut minus adferunt. Vides candida non haberi pro laudatissimis. Sed omnium generum multa habuisse poetam verosimile est, ut patrem familias diligentem, & in domo plena. Quocirca aptius videtur epitheton generale, pinguia: quod legitur in meo tertio: exstabatque in tribus Palatinis Gebhardi, inque compluribus Achillis Statii colicibus. sic supra ipsemet Albius dixit, Eleg. 1. §. 6.

Neespes desinat: sed frugum semper acervos Praebeat, & pleno pinguia musta lacu.
pariter Manilius L. 3. §. 153.

Seu Cererem plenam, vinecentemque horrea messem,

Aut repetat Bacchum per pinguia musta stucum.
tum postea §. 659.

*Tunc Liber gravida descendit plenus ab ulmo:
Pinguique expressis desumant musta ratem.*
Columella in Horto, §. 432.

*Et te Maenalium, te Bacchum, teque Lycaem,
Lenacumque patrem canimus sub teila vocantes,*

*Ferveat ut lacus, & multo completa Falerno
Exundent pingui spumantia delia musto.*

Propertii quoque purpureum de quovis musto capi potest, L. 3. Eleg. 15. §. 17.

- 25 Confuecet numerare pecus, confuecet amanti
Garrulus in domine ludere verna sinu.
Illa Deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
30 Et iuuet in tota me nihil esse domo.

Huc

*Dummodo purpureo spament mihi dulta musta,
Et nova pressantes inquinet uva pedes.
vulgatae Albii nostri scripturae haecit Jo. Jo-
vianus Pontanus, Amor. L. 2.*

*Candida quem ceteri sub pede musta fluunt,
27. DEO AGRICOLAE] Silvanum intelligit
Dacerius, vitis & segetis atque gregis custo-
dem, Not. ad Horat. Epod. 2. & ad L. 2. Epist.
1. §. 141. Et nos aliquid notavimus supra ad
Eleg. 1. §. 24. sed & Baecho peculiariter uvae
ferebantur, Cereri spicae, Priapo poma. In
Lulibus liberis Carm. 53.*

*Contentus modico Bacchus solet esse racemo,
Cum capiant alti vix sua musta lacus.*

*Magnae fecundis cum messibus aera desit,
In Cereris crines una corona datur.*

*Tu quoque Dive minor majorum exempla se-
cutus,*

*Quarvis pascua davnus, consule poma boni.
Nemchianus Ecl. 2. §. 50.*

*Nam dum Pallae amet surgentes sanguine bac-
cas,*

*Dum Bacchus vitis deus, & fata; poma
Priapos,*

Pascua laeta Pales; Idas te diligit unam.

Est vero Dei agricolae nomen non unius Sil-
vani, sed & numinum aliorum. Alibi pro-
bavimus, ita vocari Vertumnum. Noster
etiam cuncta ruris numina hac una compella-
tionem comprehendit L. 2. Eleg. 1. §. 36.

*Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia coelitis.*

Peculiariter eo nominis honore tractabatur
Priapus, fecunditatis omnis auctor atque an-
tistes. Ovidius L. 1. Trist. Eleg. 9. §. 26.

Dardaniamque petiit auctoris nomen habentem,

Et te rursicola Lampasae tuta Deo.

Hoc autem loco Bacchum intelligit poeta.
Vide initium libri primi Georgicorum divini
Maronis.

28. PRO SEGETE SPICAS, PRO GREGE
FERRE DAPEM] Multi libri *Pro segete & spicas*
habent: nimirum a liberalitate eorum, qui

ut versus staret metuebant. Sed tu consule
Terentianum Maurum, in corpore Gramma-
ticotum Putschii p. 2406. & nostrum Vos-
sium L. 2. de Arte Gramm. C. 15. *Daps* est
epulum sacrum & religiosum. Servius ad L.
3. Aen. §. 224. *daps* inquit *epulum opimii*
Daps, deorum sunt: Epulae, hominum. Pom-
pejus Festus: *Daps apud antiquos dicebatur res
divina, quae fiebat aut hiberna semente, aut
verna.* Fiebat autem pro foetu tam gregis,
quam armenti: sed hoc discrimine, ut in
voto pro bubus faciendum mulier exelle jubere-
retur. M. Cato cap. 82. de R. R. *Porcum pro
bubus, ut volent, sic facito. Marti Silvano in
silva interdiis, in capita singula bonum votum
facito farris aereae libras III. & lardi P. IV. S.
& pulvae P. IV. S. vini factarios tres. Id in
votum vas licito conicere, & vinum item in
votum vas licito conicere. Eam rem divinam
vel servus, vel liber licetie faciat. Ubi res di-
vina facta erit, statim ibidem confamito. Mul-
lier ad eam rem divinam non adit; neve videat
quomodo fiat. Hinc adparet, gregem Tibullia-
num non debere sumi probubus, sive pro ar-
mento, qui in re lapsum scimus Douzama
nostrum Praecedam. C. 8. Verna dape facta,
initia operum rusticozum inchoabantur. id
autem fiebat pyro florente. iterum daps erat
Jovi dapali ante saturationem mili, panic,
alii, lentis. Vide sis Catonem capp. 50.
131. 132.*

29. ILLA REGAT CUNCTOS] *reges* duo An-
glicani. minus recte.

30. ET JUUVET IN TOTA ME NITIL ESSE
DOMO] in tertio nostro *Et juvet* legitur, quo
modo edidit Cyllenius. Ceteri *Adjuvet* habent,
vel *Adjuvat*, vel *At juvet*: non tam
bene. Quid sit *nihil esse*, ostendit Tullius
L. 1. ad Atric. Epist. 19. *Metellus est consul sa-
ne bonus, & nos admodum diligit. Ille aliter
ita nihil est, ut plane quid exereis noisat.* Erat
is L. Afranius, qui emerat consulatum. Idem
Tullius orat. pro P. Sextio C. 15. *Isdem Cass.
arma in tempus Caesaris palam comportaban-
tur,*

Huc Venet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.

Et tantum venerata virum, hunc sedula curet:
Huic pareat, atque epulas ipsa ministra gerat.

35 Hacc

tur, gradus eiusdem templi tollebantur: armati homines forum & conciones tenebant: caeciles lapidationesque fiebant: nullus erat senatus, nihil reliquii magistratus: unus omnem omnium potestatem armis & latrociniiis possidebat. Atque hoc postremum omnia esse vocabant, locutione pulcre inlustrata Desiderio Heraldo ad Martial. L. 1. Epigr. 69. Lucanus L. 3. V. 108.

Phoebes palatia complet

*Turba parvum, nullo cogendi jure senatus,
Et latebris educta sua: non consule sacrae
Fulserunt sedes: non proxima lege potestas
Praetor adest: vacuataque loco cessere curules.*

Omnia Caesar erat.

Ceterum quod hic Deliae datur, errore credo memoriae (ut saepe fit) ad Nemesin translulit Martialis L. 14. Epigr. 193.

*Ussit amorem Nemesi Jaserua Tibillum;
In tota juvit quem nihil esse domo.*

Sed excusat Martiale Achilles Staius, putatque eandem puellam utroque nomine intelligi. Satis secure; ne dicam satis crasse. Tu Nasoni potius adredito L. 3. Amor. Eleg. 9. ille enim utramque noverat.

33. ET TANTUM VENERATA VIRUM, HUNC SEDULA CURET.] Ita omnes nostri, ne uno quidem apice mutato. In solo Sfortiano invenerat Achilles, una particula plus, *hunc & sedula curet*: idque probabat. Non debet. Ineptissime huc intruditur otiosa particula; quae si vel maxime locum suum tueri hic posset, tamen in pentametro vel bis vel certe semel erat repetenda, ut fert usus eleganter & castigate loquentium. Nunc & sensum corrumpit, & violata sermonis Latini ratione versus concinnat ridiculum ac committibilem, & misere febrientem. Saepè litteram M non elidebant in carmine, quamvis proxime sequeretur vocalis. Vide Priscianum L. 1. p. 556. Iambinum ad Lucret. L. 1. V. 437. Cilianium Conlect. Lucret. Joannem Rivium prolegom. in Terent. Vossium L. 2. Art. Gram. C. 30. Marq. Gudium in Phaedr. L. 1. Fab. 4. & L. 4. Fab. 5. Nec est quare quis objiciat, M non subtrahum esse breve: nam

hic producitur ratione litterae H, quae vim habet positionis. Exemplis congerendis superfedeo: sunt enim passim in promptu. In libris Angeli Colotii & Fulvii Ursini erat, *huic sedula curet*. quae scriptura non est temere rejicienda. L. Accius Antigona:

*Jam iam neque Di regunt,
Neque profecto Deum summus rex omnibus curat.*

Plautus Rud. Act. 1. Sc. 2. V. 58.

Cerere me melius, quam Venerem sectarier:

Amore haec curat, tritico curat Ceres.

Trucul. Act. 1. Sc. 2. V. 35.

*At. Nihil otiosum arbitror hominem esse te.
Di. Quianam arbitrare?*

At. Quia tuo vestimento & cibo alienis rebus curas.

Et sic saepe alibi. Apulejus Apolog. *Alteram vero Coelitem Venerem, praedata quae sit optimi Amore, solis hominibus, & eorum paucis curare, nullis ad turpitudinem stimulis vel illecebris festatores suos percellentem. Eodem libro: Discat Acemilianus, quoniam usque adeo rebus meis curat, &c.* Tamen si quis pertendat, curare cum dativo habere significatum non videtur; cum illo non magnopere pugnabo. Maneat sane vetus scriptura, ut *sedula curet* verbum sit mensae atque convivii. Terentius Adclph. Act. 5. Sc. 1. V. 1.

*Aedepol, Syrisce, te curasti mollior,
Lauteque munus administrasti tuum.*

Lucretius L. 2. V. 31.

*inter se prostrati in gramine molli
Propter aquae rivum, sub ramis arboris altae,*

Non magnis opibus jucunde corpora curant.

Virgilius L. 1. Geor. V. 301.

Frigoribus parto agricolae plerumque fruuntur,

Mutuaque inter se laeti convivia curant.

Horatius L. 1. Epist. 4. quae est scripta ad hunc nostrum Albium, V. 15.

Atte pinguem & nitidum bene curata cute vises,

Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

35. CAU-

- 35 Haec mihi fingebam. quae nunc Eurusque
 Jactat odoratos vota per Armenios.
 Num Veneris magnae violavi numina verbo?
 Et mea nunc poenas impia lingua luit?
 Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
 40 Sertaque de sanctis deripuisse focis?

Non

35. CAURUSQUE NOTUSQUE] Libri scripti plus quam viginti *Eurusque Notusque* habent magno consensu. Et recte junguntur venti duo vicini, quorum flatus inter se non nimium distant. M. Vitruvius L. 1. C. 6. *Itaque sunt collocati inter Solanum & Austrum ab Oriente hiberno, Eurus: inter Austrum & Favonium ab Occidente hiberno, Africus: inter Favonium & Septemtrionem Caurus, quem plures vocant Corum: inter Septemtrionem & Solanum Aquilo.* Cum nostro Tibullo facit Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 4. v. 11.

Quae tibi sunt facienda tamen, cognosce: nec Eurus

Da mea, nec tepidis verba serena Notis.
 qui & ventorum regiones ac tractus deiciunt L. 1. Metam. v. 61.

Eurus ad Auroram, Nabathaeaeque regna recessit,

Perfidiaque, & radiis juga subdita matutini.
Vesper, & occidit quae litora sole repositum,
Proxima sunt Zephyro: Scythiam Septemque trionem

Horrisse invasi Boreas: contraria tellus
Nubilus assiduis, pluvioque madescit ab Austro.

37. NUM VENERIS MAGNAE VIOLAVI NUMINA VERBO] Passeratius ex libro vetere magno legebat; ut referatur ad *vo* verbo. Atque id sibi tere ephæbo in mentem fuisse dicit Gebhardus, hinc tamen testimonio Eusthatii Swartii: sed occupasse Passeratium. Ingens enimvero jactura. Magnae habent omnes libri, epitheto Deorum solenni ac perpetuo. Propertius L. 3. Eleg. 6. v. 12.

Quae mulier rabida jactas convicia lingua,
Et Veneris magnae volvitur ante pedes.

Apuleius L. 5. Metam. verbis Plyches: *Quorsum itaque tamis loquax inelusa vestigium porrigam, quibusve rectis vel etiam tenebris abscondita magnae Veneris inevitabiles oculos tandem effugiam? paullo post, ubi Deae iter in coelum describitur: Cedunt nubes, & coelum sibi se panditur: & summus accher cum gaudis suscipit Deam. nec obvius aquilas, vel accipitres ra-*

paces pertimescit magnas Veneris canora familia.
 Quid sibi velit epitheton magna, infra ostenditur L. 4. Carm. 13. v. 16.

Haec tibi sancta tuae Junonis numina iuro,
Quae sola ante alios est mihi magna Deus.

39. NUM FEROR INCESTUS SEDES ADIISSE DEORUM] supplicaturi, vel gratias acturi, propria locutione *alire* Deos dicebantur; & *alire* ad Deos. Albinovanus Pedo Eleg. ad Liviam Augustam v. 190.

Saepe Nero illacrimans submissa voce loquitur,
Car adeo fratres, seu sine fratre, Deos?

ibi hunc Albii nostri versiculum, cum aliis aliorum poetarum, citavit ad telimonium Nic. Heinsius. Cicero Philipp. 14. C. 1. *Nam hoc quidem cum turpe est, tum ne Diis quidem immortalibus gratum, ab eorum aris, ad quas rogati adierimus, ad saga fumenta discedere.* Seneca Hippol. v. 108. verbis Phaedrae:

Non colore donis terna votivis libet:
Non inser aras, Atbidum mistam choris,
Jactare tacitis conscias sacris faces:
Nec alire castis precibus aut ritu pio
Ajudicant praesidem terrae Deam.

Lactantius L. 4. Divin. Instit. C. 3. *Philosophia & religio deorum disjuncta sunt, longeque discreta; sed quidem alii sunt professores sapientiae, per quos utique ad deos non aditur; alii religionis auscultites, per quos sapere non discitur. Sunt autem Deorum sedes, templa, & fana. Lucretius, de Jove fulminante, L. 6. v. 417.*

Postremo cur sancta Deum delubra, sacrasque
Discutit in seipso praelataras fulmine sedes?
Et bene facta Deum frangit simulacra? suisque
Demis invicibus violente volvere laqueum?

Cicero orat. de Harusp. respons. C. 14. *Putant enim nonnulli ad nos pertinere, armamentarium Telluris aperire, nuper id patuisse & ego recordor. nunc sanctissimam partem ac sedem maxime religionis privato dicant vestibulo contineri, pro P. Sextio C. 20. De quo se, te, inquam, Patria, restor, & vos Penates Patriaque Dii, me vestrarum sedum templorumque causa, me propter salutem meorum civium, quae*

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus:

Non

mibi semper fuit mea carior vita, dimicationem caelestemque iurasse. Itaque eadem ratione, qua Deos adire, etiam adire templa dicebant. Caesar L. 2. Bell. Civ. C. 5, ubi describitur navalis pugna spud Masiliam: Facile erat ex castris C. Trebonii atque omnibus superioribus locis prospicere in urbem, ut omnis iuventus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis, cum liberis atque uxoriis, publicisque custodiis, aut ex muro ad coelum manus tenderent, aut templa Deorum immortalium aiterent, & ante simulacra procelli victoriam ab Diis exposcerent. (quod postremum refer ad Albanum illud procumbere templis §. 41.) Plinius Caecilius L. 3. Epist. 7. de Silio Italico: Multum ubique librorum, multum statuarum, multum imaginum, quas non habebat modo, verum etiam venerabatur: Virgilius ante omnes, cuius natalem religiosus, quam suam, celebrabat; Neapoli maximo sibi monumentum ejus adire, ut templum, solebat. Est igitur in verbo adire significatio obsequii, & venerationis, & cultus religiosi; ut bene observavit Desiderius Heraldus ad Arnob. L. 1. omnis autem res sacra castimoniam & munditiam postulat; aut non corporum minus, quam animorum. Noster L. 2. Eleg. 1. §. 13.

*Castia placent superis, pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam:*

vide Tullium orat. de Harusp. respons. C. 13. & Barthium L. 37. Adv. C. 17. Qui neglectis, impuri dicebantur, & incesti. Papinius L. 5. Silv. 5. §. 4.

quae vestra sorores

*Orgia Pieriae, quas incestavimus aras?
Dicite, post poemam liceat commissa fieri.*

Ipsum crimen religionis violatae incestum vocavit Tullius orat. pro Milone C. 22. De ferreis nulla lege quaestio est in dominis, nisi de incestu, nisi in Clodium. Proxime Deos accessu Clodius, propius quam sum, cum ad ipsos penetraras: ejus de morte, tanquam de caerimoniis violatis, quaeritur.

40. SERTAQUE DE SANCTIS DERIPUISSE FOCI] habenda est gratia Hadriano Turnebo, qui primus vidit non deripuisse, (quod multi scripti habent) sed deripuisse legi debere, L. 16. Adv. C. 4. & L. 29. C. 30. Vidit & Obertus Gifanius in Conlectancis Lucretianis. unus noster eripuisse praefert: quo-

modo & Statiana & Brixiana editio, atque etiam Bernardinus Cyllenius. proxime verum. *deripere de focis* est antiquae elegantiae, praepositiones geminantis. cuius rei gustum dedimus ad Propert. L. 1. Eleg. 3. §. 36. Papinius L. 3. Theb. §. 567.

Ergo manu vittas damnataque vertice ser-

ta
Deripit, abjectaque inhonorus fronte sacerdos
Inviso de monte relit.

fic correxerat Gifanius ex ingenio: & firmavit hanc correctionem antiquus Barthii codex. Vide sis Pierium Valerianum ad L. 10. Aen. §. 414. quem quum legerit Jesuita Ruauus, quid ei in mentem fuisse dicas, cur Maronem corrumpere? sic enim edidit L. 1. Aen. §. 215.

Tergora deripiunt costis, & viscera nudant.
Meliora te docebit Dion. Lambinus ad Horat. L. 1. Od. 9. §. 23. Nic. Heinſius ad Ovid. L. 1. Amor. Eleg. 5. §. 13. & ad L. 3. Metam. §. 52. Caecrum ego hic *Sertiae* malim, si liceat, quam *Sertiae*. duas enim poeta res proponit, non penitus eadem, contentum religionis ac castimoniarum, & sacilegium.

41. NON EGO TELLUREM] libri scripti omnes, cum editione princeps, hos duos versus subjiciunt duobus illis, qui nunc vulgo sequuntur. Recte sane. nam & constructio pender a verbo *dubitem*; & sunt praeterea gradus quidam graviorum suppliciorum. Harum religionum complures videre est apud Lucretium L. 5. §. 1200. inprimis projectionem ante simulacra Deorum:

Nec pietas ulla /ß, velatum saepe videri
Vertit ad lapidem, atque omnis accedere ad
aras:

Nec procumbere humi prostratum, & pandere
palmas

Ante Deum delubra, nec aras sanguine multo
Spargere quadrupedum, nec vos necere vo-
ta:

Sed mage pacata posse omnia mente tueri.

42. ET DARE SACRATIS OSCULA LIMINI-
BUS] ritum hunc pulcre inlustravit magnus Lipsius L. 2. Elect. C. 6. cui adde nostrum Douzam Praecidan. C. 2. quos nec nominatos excipit Martinus Kempius Dissert. 7. de Osculis §. 23.

O

43. TEL.

Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput.

45 At

43. TELLUREM GENIBUS PERREPERE] Gebhardus, quoniam in primo Palatino proterere erat, liquido (sic ait) emaculat hunc locum insigni mendo conspurcatum, unico tantum elemento inmutato, ut sit proterere. Probat hanc suam emendationem locis aliquot aliorum scriptorum, ubi mulieres inducuntur aras atque humum crinibus suis everrentes. Sed quem in finem? quem, nisi ut sola templorum atque aras a pulvere atque imunditiis purgant? Eam in rem apti erant erines muliebres, longi ac promissi. At vero humum genibus qui perrepat, ille pulverem ut copiosum excitet necesse est, nisi si forte imber fuerit. itaque Gebhardo gratiam faciemus hujus tam ingeniosae medicinae, contenti veteri scriptura, ejusque scripturae non vellemus patrono Junio Juvenale, Sat. 6. v. 526.

*Hibernum fracta glacie descendit in amnem,
Ter matutino Tiberi mergetur, & ipsi
Vorticibus timidum caput abluet: inde Superbi
Totum regis agrum nuda ac tremebunda
cruentis*

Erepet genibus.

ante quem & Seneca hanc superstitionem derisit lib. de Vita Beata C. 27. Cum aliqua genibus per viam repens ululat; laurumque lineatens senex, & medio lucernam die praefers, conelamat, iratum aliquem Deorum, concurrat, & auditis, & divinum esse eum, invicem mutuum aletis stuporem adfirmatis.

44. ET MISERUM SANCTO TUNDERE POSTE CAPUT] Hunc locum tamquam nullius rei omnes interpretes uno saltu transmiserunt; nisi quod solus Stadius notaverit, calamitatis ag magni doloris hoc esse argumentum, idque post Varianam eladem fecisse Augustum. Augusti tamen factum huc trahere non est ausus noster Douza: nec patiuntur ipsa verba Historicorum, nullam in eo religionem agnoscentium, sed confirmationem extremam. Suetonius Aug. C. 23. *Hac nuntiata excubias per urbem indixit, ne quis tumultus exsisteret: & praesidiis provinciarum propagavit imperium, ut ea a peritis & adfuetis socii continerentur. Vocis & magnos ludos Jovi Opt. Max. SI RESPUBLICA IN MELIOREM STATUM VERTISSET: quod factum Cimbrico Marsicoque bello erat. Adco denique con-*

sternatum seruis, ut per continuos menses barba capilloque summissis, caput interdum foribus illuderet, vociferans, Quintili Vare, legiones redde. Paullus Orosius L. 6. C. 21. Sub eodem vero tempore Quintilius Varus cum tribus legionibus a Germanis rebellantibus, mira superbia atque avaritia in subiectos agens, sanctius delictus est. Quam reipublicae eladem Caesar Augustus adeo gratias tulit, ut saepe per vim doloris caput parietis collidens clamaret, Quintili Vare, redde legiones. Vestem lacerafle, & in magno luctu, nec minore metu, fuisse tradit Dio Cassius L. 56. Fecit igitur Augustus id, quod facere solent illi, qui dolori suo nimium indulgent, dum putant ita oportere. Cicero L. 3. Tuscul. Quaeft. C. 26. Sed ad hanc opinionem magni mali cum illa etiam opinio accesserit, oportere, rectum esse, ad officium pertinere, ferre illud aegre, quod accideris: tum denique efficitur illa gravis aegritudinis perturbatio. Ex hac opinione sunt illa varia & detestabilia genera lugendi, paedores, muliebres lacerationes genarum, pectoris, seminum, capitibus percussiones. Hinc ille Agamemnon Hespericus, & idem Accianus,

*Scintens dolore idemdem intonfam comam.
In quo factum illud Bionis, perinde stultissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calvisio moeror levaretur. Haec igitur nihil ad religiones. Sed Albii nostri percussio capitis ad sacrum postem dubitare nos non finit de caerimoniis sacri alicujus expiatorii. Ritu ipsum peregrinum fuisse arbitror, atque ab Aegypto & Nilo advectum una cum Iside. Cujus Isidis eultu tunc temporis maxime infaniebant mulieres, & mulierum sectatores. Ejus rei plurima exstant vestigia apud poetas Latinos. Potuit autem fieri, ut hic cultus peregrinus nec diu nec late fuerit receptus, propter ipsam peregrinitatem. Atque haec fortasse causa sit, quare ejus, extra nostrum poetam, meminerit nemo. Certe & Isis ipsa & Isidis sacra quam parum honorifice fuerint habita, ostendit Propertius L. 2. Eleg. 24. Lucanus L. 8. v. 831. L. 9. v. 158. Juvenalis Sat. 6. v. 489. 526. Sat. 9. v. 21. Ut taceam alios complures. Quinimo sacra Aegyptiaca ex urbe ejecta fuisse a M. Agrippa auctor est Dio Cassius L. 54. Quocirca mirum videri non debet, si ritus alicujus memoria vel sit mi-*

- 45 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
Mox tibi: non unus saeviet usque Deus.
Vidi ego qui juvenem feros desisset amores,
Post Veneris vinculis subdere colla senem.
Et sibi blanditias tremula componere voce,
50 Et manibus canas fingere velle comas.

Stare

minus frequens, vel denique penitus interierit. Noster hic Romanas religiones cum externis commiscet. Romanae erant, *procumbere templis, Et dare sacrae oscula liminibus*. Externae, humum genibus perreptare, & caput ad postes templi adlidere.

45. AT TU, QUI LAETUS RIDES MALA NOSTRA] Mallem hic, qui *lentus*. Habet enim laeae vocula significationem quamdam securitatis cum contemptu conjunctae. noster L. 2. Eleg. 6. v. 27.

Glaudit & indomitum moles mare, lentus ut intra

Negligat hibernas piscis adesse minas.

Ovidius Epist. Herus v. 81.

Hic, puto, depressus nil, quod quereretur, haberes;

Meque tibi amplexo nulla noceret hiems.

Certe ego tum ventos audirem lenta sonantes, Et numquam placidas esse precarer aquas.

Suetonius Ner. C. 40. Neapoli de motu Galliarum cognovit die ipso quo matrem occiderat, adeoque lente ac secure tulit, ut gaudenti etiam suspicionem praereteret. Conjunxit utramque vocem Albinovanus Pedo Consol. ad Liviam Augustam v. 279.

Constitam, laetisque oculis, lentusque videbo
Servata per obscaena corpora nuda vias.

Rifum hunc malignum & contemptorem pulcre describit Aristaenetus L. 2. Epist. 6. & quidem in eodem argumento.

47. VIDI EGO QUI JUVENEM MISEROS LUSSES AMORES] non juvenem non amplecti correctionem Scaligeri, legentis

Vidi ego qui juvenem feros desisset amores.

Vidi juvenem, qui desisset amores feros. Primum, sermo hic est de mulierum amoribus, quo nihil pertinet ad juvenem. deinde juvenem multi codices Achillis Statio habebant: unus item Heinssii; & secundus Wittianus. *miseros* corruptum fuit ex *feros*. id quod laepe factum est. Vide Heinssium ad Valer. Flacc. L. 2. v. 234. pro *lassisset*, habebat Stottiae liber *lassisset*; Sceligeraus, bini Heinssiani,

& Colbertinus, *lassisset*. ex quo haud difficulter fit *desisset*. Haec sane sententia illi multo est melior ac sanior, quae huc usque obtinuit. Quam quod disimulavit Gebhardus, in eo morem gessit animo suo, raro Scaligeri inventa probanti. In Valerio Flacco, post tot aureas Heinssii emendationes, etiam nunc *miseros* legitimus, pro *feros*, L. 3. v. 273.

Deus haec, Deus asper utrisque

Implicuit. sumus heu Atinyas, sumus hospita turba!

Cur etiam flammis, miserisque moramur honores?

omnino scribendum videtur, *ferotique moramur honores. Sero honores, officium funebre*; id quod nostrates eleganter vocant de *laasste cere*. & *honoris* vocabulum in haec re vel maxime proprium est. Virgilius L. 10. Aen. v. 493.

Quisquis honos tumuli, quicquid solamen humandi est,

Largior.

L. 11. v. 23.

interea socios inhumatque corpora terras
Mandemus: qui solus honos Acheronte sub
imo est.

49. ET SIBI BLANDITIAS TREMULA COMPONERE VOCE] Non frustra vocem *tremulam* exagitat in leniculo deliro: vix enim quidquam est aeque ridiculum, atque ineptiae amatoriae in aetate senectae, quae aetas praeter ceteras formae ruinas ipsam etiam vocem corrumpit. Horatius L. 4. Od. 13.

Audire, Lyce, Dii mea vota: Dii

Audire, Lyce, sis anus, & tamen

Vis formosa videri:

Ludisque, & bibis impudens,

Et cantu tremulo pota Cupidinem

Lentum sollicitat.

Hujus vitii imitationem non ferebat Quintilianus in histrionibus, quorum tamen ars omnis constat imitatione, L. 11. C. 3. *Cum mihi comœdi quoque pessime sacre videantur, qui etiam si juvenem agant, cum tamen in*

Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae
Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc

expositione aut semis sermo, ut in Hydrisae prologo, aut mulieris, ut in Georgeo, incidit, tremula vel effeminata voce pronuntiant. Et L. 1. C. 11. dixerat: Dandum aliquid comoedo quousque, dum extenuis, qua pronuntiandi scientiam futurus orator desiderat. Non enim puerum, quem in hoc institimus, aut femineae vocis exilitate frangi volo, aut seniliter tremere. Ovidius L. 6. Fast. §. 400.

*Sensit anus vicina loci: iussumque sedere
Alloquitur, quatiens voca tremente caput.*
Hunc vocis tremorem in Eutropio acethe exagitat Claudianus L. 1. §. 263.

*Perque suam tremula testatur voce sororem,
Defecisse vagas ad publica commoda vires.*
Est sane deformitas magna & turpitudine in vocis tremore: quem idcirco bacchantibus mulierum choris dedit magnus magister L. 7. Aen. §. 395.

At illae tremulis ululatibus aethera con-
plent.

*Petronius: Has lautitias aequavit ingeniosus
oculus: in craticula enim argenteis cochleis at-*
tilis, & tremula terrerimque voce cantavit. Id
facundus ille nequam alibi vocavit acidum
canticum, in coena Trimalchionis: Ac ne
in hoc quidem tam molesto tacebant officio: sed
obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota
familia cantaret. Itaque potionem poposci: pa-
ratissimus puer non minus me acido cantico ex-
cepit: & quousque aliquis rogatus erat, ut da-
ret. deridet insulsi nebulonis delicias, &
pueros symphoniacos indoctum cantantes.
nam acidum vocabant quidquid esset insua-
ve, atque injucundum. paulo post Eumol-
pūs illic, quem puer illi potionem dedisset,
Malō te, inquit, quam balneum totum: sic-
catoque avide poculo, negat sibi unquam aci-
dus fuisse: Nam & dum labor, ait, paene
vaporari, quia comatus circa solum sedenti-
bus carmen recitare. Et postquam de balneo
tamquam de siccato rejectus sum, cirenire omnes
angulos coepi, &c. Horatius L. 2. Epist. 2.
§. 64.

*Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
Poscentes vario multum diversa palato.*
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod
jubes alter:
Quod petis, id sane est invisum acidumque
diobus.

Infelicitur atque inconsiderate acuto, vel
arido cantico apud Arbitrum refingunt vi-
ri docti illi quidem, sed citra necessitatem
ingeniosi. blanditias vocat noster Elegos a-
matorios, qui puellae animo subblandiantur.
Naso L. 2. Amor. Eleg. 1. §. 21.

Blanditias Elegosque leves, mea tela, re-
sumpsi.

Molliverunt duras lenia verba fores,
ad suas Epigrammatum adulationes aptavit
Martialis L. 10. Epigr. 72.

*Frustra Blanditiae venis ad me
Attritis miserabiles labellis:
Dicitur Dominum Deumque non sum.*
Jam non est locus hac in urbe vobis.
*Ad Parthos procul ite pileatos,
Et turpes, humilesque, supplicesque*
Pictorum sola basiaie regum.

quod carmen tam exquisitae tamque artifi-
ciosae adulationis est plenum, ut summum
fuisse magistrum oporteat, qui sic blandia-
tur, etiam ubi verum dicit.

50. ET MANIBUS CANAS FINGERE VELLE
COMAS] Eleganter verbum velle abundat
apud optimos scriptores. Lucretius L. 2. §.
558.

*Per terrarum omneis oras fluitantia aplusra
Ut videantur, & indicium mortalibus odant,
Insidi maris insidias, vireisque, dolumque
Ut vitare velint; neve ullo tempore creant,
Subdola cum ridet placidi pellacia poni.*
ibidem §. 642.

*significans, Divam praedicere, ut armis
Ac virtute velint patriam defendere terram.*
L. 5. §. 121.

*Qui ratione sua disturbent moenia mundi,
Praelarumque velint caeli reslinguere solem,
Immortalia mortali sermone notantes.*

Noster L. 3. Eleg. 4. §. 4.

Desinite in vobis quaerere velle fidem.

Ovidius L. 2. Fastor. §. 262.

Addis, ait, culpae mendacia, Phoebus? &
ardes

Fatidicum verbis fallere velle Deum?

Phaedrus L. 1. Fab. 29.

*Astutus apro cum fuisset obvius,
Salve, inquit, frater. Ille indignatus, re-*
pudiis
Officium, & quaerit, cur sic mentiri velis.

Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arta:
Despuit in molles & sibi quisque sinus.

55 At mihi parce, Venus: semper tibi dedita serviit
Mens mea: quid menses uris acerba tuas?

53. TURBA CIRCUMSTREPIT ARCTA] Ita Scaliger ex ingenio; quum vulgo circumferretur *turba circumfletis arcta*. Sed scripti fere omnes *circumterit* habent, atque etiam primae editiones. Et sic exhibuit hunc versiculum Coelius Calcagninus, vir amoenissimae eruditionis, in eo Dialogo qui *Equitatio* inscribitur, Oper. p. 565. Tanta vis puerorum ac juvenum confluxit ad visendum hunc in-tempestivum Veneris pullum cum cano capite, ut illorum nimio agmine prematur, ac paene clidatur. Sic Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 9. v. 21.

*Nec querulus, turba quamvis elideret, offem:
Sed fores a populo tunc mihi dulca premi.*

Papinius L. 1. Silv. 2. v. 134.

*Fronde virens postes, et serventi compita flam-
mis,*

*Et pars immensae gaudet celeberrima Romae.
Omnis fores, cuncti veniant ad limina fasces:
Omnis plebeio seruit praetexta tumultu.*

& L. 4. Theb. v. 798.

*Illi per dumos, et opaca virentibus umbris
Devia pars cingunt, pars arcta plebe sequuntur,
Praecelerantive ducent.*

Primus suum Tibullo verbum jure postlimi-
nii restituit Janus Gebhardus L. 1. Crepund.
C. 8. cui jungas licet, in describenda talis

turbae prementis ac terentis densitate, Caspa-
ris Barthii notam ad Papinii locum priorem.
Pro *arcta*, erat in secundo Wittiano *arta*:
& sic codicis Statiani. Neque unquam aliter scriptum vidimus in membranis veteribus
Maronis, Horatii, ac Plinii Caecilli. Con-
sule, si tanti est, Pierum Valerianum in
L. 1. Aen. v. 193. Aldum Manutium Orthogr.
p. 79. Lud. Carriorem in Valer. Flacc. L. 1.
v. 757. Ger. Jo. Vossium Etymol. p. 46.
Claudium Dauisquium T. 2. Orthogr. p. 44.
Jo. Fred. Gronovium in Senec. Oedip. v.
277.

54. DESPUIT IN MOLLES ET SIBI QUI-
SQUE SINUS] Hoc erat, *contagia regerere*, ut
Plinius loquitur L. 28. C. 4. Lucianus in Na-
vigio, sive Votis: *ὑπερμαζῆς γὰρ, ὃ Ἀδίσιας-
ῆς, καὶ ἐς τὴν κάλπον εὐ πύλαις, οὐδὲ οἷον ὄρεῖ
ἔσ, ναυδαγῆς. Petulantem agis, Adimante, et
in sinum non spuis: neque agnoscis, quoniam
ipse sit qui navem gubernas.* Plautus Aftin. Act.
1. Sc. 1. v. 26.

*Neque hercle ego istuc dico: nec dictum volo.
Teque obsecro hercle, ut, quas locutus, despicias.
Videlicet avertendi omnis gratia. Ita hunc
senecionem pueri ac juvenes tanquam por-
tentum execrabantur.*

VI.

S A E P E ego tentavi curas depellere vino:
At dolor in lacrimas verterat omne merum.

Sac-

1. CURAS DEPELLERE VINO] Horatius L.
1. Od. 18.

*Nullam, Vare, sacra viis prius severis arbo-
rem*

*Circa mie solum Tiburis, et moenia Caesii,
Siccis omnia nam dura Deus droposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.*

Nihil frequentius apud poetas. quorum mul-
ta dicta huc facientia congestit Michael Pic-
cartus, vir praecelatus, Dec. 13. Observ. C. 6.

Alioqui vel solus Anacreon sit instar multo-
rum.

2. AT DOLOR IN LACRIMAS VERTERAT
OMNE MERUM] Elegans inventio, & venusta-
tis poëticae plenissima. quam quo crebrius
verles atque excurias, eo suavius jucundiusque
adridet. Rus merum, prae hac urbanitate, effu-
tit Aurelius Nemesianus Eclog. 1. v. 42.

*Omnis ecce cibos, et nostri pocula Bacchi
Horreo: nec placido memini concedere somno.*

O 3

Longe

Saepe aliam tenui. sed jam quum gaudia adirem,
Admonuit dominae, deseruitque Venus.

5 Tunc me devotum descendens femina dixit.
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.

Non

Longe quoque abest T. Calpurnius Eclog. 3.
v. 51.

*Te sine, vae misero! mihi lilia nigra videntur
Nec sapiunt fontes, & accedunt vina bibenti.
At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina bibentur.*

Non deest his versiculis sua gratia: tamen
aeor in vino vitium est naturale, neque ul-
lam parit apud animum legentis admiratio-
nem. quae comes esse debet phantasiae poë-
ticae, rite atque ordine conceptae. Felicius,
& propius ad Albanam Venerem, Naso L. 1.
Amor. Eleg. 7. de puella, quam pullaverat,
v. 57.

*Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora;
Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum coepi sentire nocentem.*

Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meum.
3. SAEPE ALIAM TENUI] ad animi mei lu-
bitum paratam habui. Naso L. 3. Amor. Eleg.
7. v. 3.

*Hanc tamen in nullis tenui male languidus usus,
monuit Barthius L. 34. Adv. C. 22. & firmat
Albius noster L. 2. Eleg. 7. v. 34.*

*Tunc morier curis: tunc menti mihi perdita
fugit,*

Quirve meam teneat, quot teneatve modis.
Hoc ipsum Martialis possidere vocat L. 9.
Epigr. 68. Sed de verbo tenendi in re Vener-
is diligenter egit doctissimus Gruterus L. 6.
Susp. C. 16.

4. ADMONUIT DOMINAE, DESERUITQUE
VENUS] proprie, ac signanter, Admonuit po-
situm est. Sic enim dicitur, quidquid cum
aliquo aulco in memoriam nobis redit. Ci-
cero L. 5. ad famil. Epist. 2. *Ego dolori tuo non
solum ignosco, sed summam etiam laudem tri-
bus. meus enim me sensit, quanta vis fraterni
sit amoris, admonet.* Virgilius L. 9. Aen. v. 109.
*Ergo aderat promissa dies, & tempora Parcae
Debita complectant, cum Turni injuria matrem
Admonuit rationis sacris depellere taedas.
pulcherrime Ovidius L. 6. Metam. v. 620.*

*peragit dum talia Praene,
Ad matrem veniebat Ilyi. quid possit, ab illo
Admonita est: oculisque tuens immitibus, Ab
quam*

*Es similis patri! dixit. nec plura locuta,
Triste parat facinus.*

L. 9. Metam. v. 324.

*Dixit: & admonitū veteris commota mini-
strae,
Ingemuit.*

& Remed. Amor. v. 729.

*Admonitū refricatur amor; vulnusque novatum
Scinditur.*

Verbi vim commode exposuit Jo. Fred. Gro-
novius Diatrib. in Papinii Silv. C. 49. quem
tu consulere, si sapis. In altero hemistichio
desistitque habebant bini libri, non inepte.
Maro Eclog. 1. v. 61.

Et freta desistunt nudos in litore pisces.

Cicero L. 1. ad Attic. Epist. 18. *Ita sum ab
omnibus desistutus, ut tantum requiescit habeam,
quantum cum uxore, & filola, & mellita Ci-
cerone consumitur.* L. 3. Epist. 15. *totam Ita-
liam, in me erectam ad me descendendam, de-
stiti & reliqui.* Amabilis ille nequam: Egre-
ditur superbus cum praenio Aescylot; & paullo
ante carissimum sibi commilitonem, fortunaeque
etiam similitudine parem, in loco peregrino de-
stitit abjectum. Naso, in eodem negotio quo
noster Albius, L. 3. Amor. Eleg. 7. v. 14.

*Tacta tamen velui gelida meam membra cicuta,
Serpia propositum testuere suum:*

sed & vulgata scriptura ferri potest. Cicero
L. 1. de Offic. C. 29. *Efficendum autem est,
ut appetitus rationi obediant, etiamque neque
praecurrant, nec propter pigritiam aut ignaviam
deserant.*

5. TUNC ME DISCEDENS DEVOTUM FEMI-
NA DIXIT] melius editiones principes, unus-
que scriptus Gebhardi, cum uno Heinssi
Anglicano, devotum descendens femina. h. e.
pruriciens se de lecto, stomachi atque in-
dignationis plena, tamquam quae spernere-
tur. Ovidius, in eadem re, L. 3. Amor.
Eleg. 7. v. 75.

*Sed postquam nullas consurgere posse per artes,
Immemoremque sui procutuisse videri;
Quid me ludis? ait. Quis te, male sane, jubebat
Invicium nostrum ponere membra toro?
Aut te irajetla Aeaea revestita lamis
Devover: tunc alio lassus amore venis.*

Nec

*Nec inora: desluit tunica velata recincta:
Et decus nudos proripuisse pedes.*

*Neve suae possent intactam scera ministrare,
Deducti hoc summa distulaverit aqua.*

Petronium vide, illo loco, *Quid est? inquit.
numquid te osculum meum offendit?* &c. noster
infra Eleg. 9. §. 62.

*Quid prosunt artes miserum si spernit aman-
tem?*

Ei fugis ex ipso saeva puella toro?

Verbum *descendere* inlustratum dedimus supra ad Eleg. 2. §. 19. & quidem non paulo pudentius, quam Gebhardus fecit L. 3. Crepund. C. 16. *Devotum* non intellexit, quicumque ille fuit, qui in Thesuro Basilii Fabri *devovere* exposuit per *extantare*; inque eam rem citavit hunc ipsum Albii nostri locum. Piget tantae supinitatis. *Devovere* est frigore ferire eam partem, qua viri sunt; ut quantumvis cupiant, tamen minime possint. Gallis est *noier l'egulleste*. Canonum doctores hoc tales *frigidos* vocant, & *maleficiatos*. Sed ista nihil ad Latinitatem. Latini, ut diximus, atque hoc ipso loco videmus, vocabant *devotos*, & *defixos*, quibus alieno scelere periiisset virtus mascula. Id vero totum magicis artibus confieri putabant. Ovidius L. 3. Amor. Eleg. 7. §. 27.

*Num mea Thesalico languent devota veneno
Corpora? num misero carmen & herba nocent?*

Sagave Punicea defixis nomina cera,

Et medium tenues in jecur egit acus?

Carmine laesa Ceres sterilem vanaescit in herbam:

Deficiunt laesae carmine fontis aquae.

Illicibus glandes, cantataque vitibus uva

Decidit; & nullo poma movente stant.

Quid vestat & nervos magicas torpere per artes?

Forisitan impatiens sit latus inde meum.

Posterior aetas *devotare* dixit. Apulejus Leonus lib. de Medicamin. Herbar. C. 7. de Centopodio: *Si quis devotatus defixusque fuerit in suis nuptiis, sic eum resolvat.* Herbae pedislonii frutices numero septem sine radicibus decoque cum aqua, luna decrecente: lavato eum, & te ipsum qui facis, ante limen extra domum prima nocte; & herbam incende arifolochiam, & suffumigato eum; & redite ad domum, & ne post vos respiciatis. resolvisti eum. Habemus & malchicium, & remedium, & rei utriusque nomen. Quae cur antiquis ignota fuisse dicat Scaliger, non possum satis demirari. Ita scribit vir maximus Epist. 7. ad Gilbertum Seguinum: *Librum Gallicum de nodo Ven-*

neris totum percurri: cui rei quem Latinum aptum & idoneum titulum attribuiam, eundem in praesentia non habeo. Veneris enim vincula in Pharmaceutria Virgiliana, quod auctor libri putat, aliter accipienda. Nam ea ad amorem conciliandum, & amicum ab amore alienum in sua jura redigendum: at iste nodus ad contractum amorem disolvendum. Et sane, non puto hujus fascini nomen proprium apud antiquos exulare. Atque adeo tanquam abest, us partem illam, qua viri sumus, fascinari solitam, ut hodie inter nos Christianos, existimem, ut veteres illi non solum pietatis imperiti, sed etiam stulte superstitiosi, figuram pudendi virilis ad fascini omne genus expugnandum multum valere crederent. Itaque pueris veretilla e collo suspendebant. Et hinc factum, ut pars illa etiam fascinum vocaretur. Non fascinabatur ergo pars illa, quae fascino adverteretur. Non igitur nomen e vetustate petendum ei rei, quam vetustas ignorabat. Quisque suos patimur manes. Sed haec refutavit Salmastius in Plinianis Exercitationibus p. 1088. quamquam tacito Scaligeri nomine. Hujus maleficii memoria est longe antiquissima. Amasin Aegyptiorum regem memorat Herodotus, Euterp. C. 181. Ladices uxoris Cyrenaeae hortum colere nequisse, quum tamen aliarum mulierum complexibus frueretur sine ulla offensa. Quare irarum expositulasse cum uxore de veneficio, atque etiam necem ei interminatum: Ladice vero, quum pernegando illum nihilo placatiorem redderet, vovisse Veneri, si ea nocte coiret secum vir suus, statuum se illi Cyrenas missuram. Suscepto voto, statim solum fuisse Amasin, & plena robustaque voluptate potitum. Aliam solvendi rationem, sed magicam, videre poteris apud Petronium.

6. ET, PUDET HEU, NARRAT SCIRE NEFANDA MEA] Ita recte emendavit Scaliger, ex corrupta librorum scriptura *Et pudet & narrat*: quam alii porro pejus corruperunt; hoc modo, *Et dominas narrat*. Prioris hemistichii instar habet Horatius Epod. 11. §. 10.

Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula cuncta fuit!

In inferiore est Graecismus; qualis ferme hic cecyni Venusini L. 1. Od. 11. §. 1.

Tu ne quaesieris, sciere nefas, quem mihi, quem tibi

Finem Dii dederint, Zeuconoi.

& Epod. 16. §. 14.

*Quaeque carent ventis & solibus, ossa Quirini,
Nefas videre, dissipabit insana.*

Igi-

Non facit hoc verbis. facie tenerisque lacertis
Devovet, & flavis nostra puella comis.

Ta-

Igitur nefanda, non sunt nefandae artes, five veneficia, quibus Albium sua puella deligebat; id quod Statius ac Murtus volebant; sed narrabat illa mulier de paralyfi nervorum, quam sciri in vulgus ipse nefas putabat.

7. NON FACIT HOC VERBIS] *herbis* habent libri nonnulli. Noster infra Eleg. 9. §. 17.

Nunc te carminibus, nunc te pollutibus herbis Devovit tacito tempore noctis anus?

Propertius meus L. 2. Eleg. 1. §. 73. *

Non hic herba valet: non hic nocturna Cystidis: Non Perimedea gramina secta manu.

Sed & prior lectio commode defendi potest. Horatius L. 1. Epist. 1. §. 34.

Fervet avaritia, miseroque cupidine pestus? Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem

Possit, & magnam morbi deponere partem. Laudis amore tumes? sunt certa pincta, quae te Ter pure lecto poterunt recreare libello.

ibi tu Laminum inspicio; ac Murtum L. 1. Var. Lect. C. 4. Hic autem utrumcumque maluctis, nihil peccaveris: nam & herbae & cantus in promiscuo usu sagarum & margarum.

7. FACIE TENERISQUE LACERTIS] in quinque libris est *noveisque lacertis*, quod tamen me non movet, ut deseram receptam lectionem. Afranius Vopisco; apud Nonium in voce *Senium*:

Si possent homines delinimentis capi, Omnes haberent nunc amatores anus.

Actus, & corpus tenerum, & morigeratio, Haec sunt venena formosarum mulierum.

Mala actus nulla delinimenta invenit.

Ita hos verus ad hunc nostri poetae locum citavit Scaliger. At Gaiser Schoppius, L. 2. Verisimil. C. 20, invenit viam, qua ostenderet, aut Afranium male collegisse, aut in primo versu scribi debere,

Ni possent homines delinimentis capi.

Tu vide sis hominis logici ratiocinationem, qui tamen cum omni sua sapientia ignoravit, delinimenta hic poni pro philtris ac veneficiis amatoris. quomodo & Livius posuit L. 39. C. 11. *Hispalae concubitu carere eum decem noctes non posse. Illius excetrae delinimentis & venenis imbutum, nec vitrici, nec parentis, nec Dorum verecundiam habere.* Dicit igitur A-

franius, Delinimentis & veneficiis amorem conciliari non posse: alioquin enim omnes vetulas habituras esse amatores. Vera philtra adolescentularum, ac formosarum, esse aetatis florem, & corporis venustatem, & mores ad omnem comitatem compositos. hisce rebus delitutas anus frustra sibi opem sperare a venenis. Quid hic peccaverit amabit ingenii poeta, haud facile ostendit ullus Barliptonites, aut Barococamestres. Rex Philippus (auctor est Plutarchus in Conjugialibus praeceptis) deperibat Thefaliam quamdam mulierem, quae veneficio eum circumvenisse dicebatur. operam dedit Olympias, ut eam in suam redigeret potestatem. Cum in conspectum ea reginae venisset, neque forma tantum videretur egregia, sed & collocuta esset neque abjecte neque imprudenter: *Facessant, inquit Olympias, calumniae. Tibi tua in te ipsa sunt reposita veneficia.*

8. FLAVIS COMIS] crines flavi (hoc est aurei, vel rutili, etiam ex nigro & aureo) maxime commendabuntur. Acontius Nasonius in Cydippe sua, cujus pulcritudinem ab summo capite ad imos unguiculos describit, non omisit flavos capillos, §. 53.

Aui esses formosa minus: peteret modeste.

Audaces facie coisurum esse tua.

Tu facis hoc, oculique tui, quibus ignea cedunt

Sidera; quae flammiae causa fuere meae.

Hoc flavi faciunt crines, & eburnea cervix;

Quaeque pretor veniant in mea colla manus:

Et decor, & vultus sine rusticitate pudentes:

Et, Thetidi quales vix rear esse, pedes.

Laudat hunc crinium colorem in Ocyroë,

Chironis filia, Ovidius L. 2. Metam. §. 635.

Ecce venit rutilis humeros proteeta capillis

Filia Centauri: quam quondam nympha

Charicis,

Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit

Ocyroen.

in Lucretia L. 2. Fastor. §. 763.

Forma placet, niveusque color, flavique capilli;

Quaeq; aderat nulla saevus ab arte decor.

in Didone Virgilius L. 4. Aen. §. 590.

Terque quaterque manu pectus percussa decorum,

Flaventisque abscissa comas.

& §. 698.

Non-

Talis ad Haemonium Nercis Pelea quondam

10 Vecta est frenato caerulea pisce Thetis.

Hacc

Nondum illi flavum Proserpina vertice crinem
Abtulit, Stygioque capus damnaverat Orco.
Properitius fulvos vocavit L. 2. Eleg. 2. v. 57.

Fulva coma est, longaeque manus, & maxima
toto

Corpore: & incedit vel Jove digna foror.
aereos Virgilius L. 8. Aen. v. 659, in Gallis,
Capitolium oppugnantibus:

Aurea caesaries allis, atque aurea vestis.
Virgatis lucent sagulis: tum lactea colla
Auro innectuntur.

Naso I. 12. Metam. v. 395.

Barba erat incipiens: barbae color aureus: au-
reaque

Ex humeris medius coma dependebat in armos.
rutilis denique Lucanus L. 10. v. 127, de
pueris apud mensam Cleopatrae ministranti-
bus:

Tum famulae numerus turbas, populusque
ministrat:

Discolor hos sanguis, alios distinxerat aetas.
Haec Libycos pars, tam flavos gerit altera
crines,

Ut nullis Caesar Rheni se dicat in arvis
Tam rutilos vidisse comas.

Tu vero cave rutilas hic capias pro rufis.

Turpissimi sunt crines rufi; & corporis simul
atque animi deformitatem arguunt; si quid
credis Petro Laurembergio, Putschompa C.
9. Ille color dulcissimus, qui ex aëro & aë-
reo miscetur. Naso L. 1. Amor. Eleg. 14.
v. 9.

Nec tamen ater eras, nec eras tamen aureus
illis;

Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color.
Qualem clivosa madidis in vallibus Idae
Ardua derupto cortice cedrus habet.

Atque hic est ille, ni fallor, quem Nero
Caesar succineum appellavit. Plinius L. 37.
C. 3. Fulvis (succinis) major auctoritas. ex iis
etiamnum amplior translucentibus, praeterquam
si nimio ardore flagrens: imagineque igneam
inest, non ignem, placet. Summa laus Faler-
nis, a vini colore ductis, molli fulgore perspi-
cuis. Sunt & in quibus decocti mellis lenitas
placeat. — In Corinthiis aes
placet auro argentoque mixtum; in caelatis ars
& ingenia. Murrhinorum & crystallinorum di-
ximus gratiam: uniones, quod capite circumse-
runtur, gemmae digitis: in omnibus denique

alio vitium ostentatio aut usus placet: in succinis
deliciarum tantum conscientia. Domitius Nero
in ceteris vitae suae portensis, capillos quoque
conjugis suae Poppaeae in hoc nomen adoptave-
rat, quodametiham carmine succina appellando.
Ingeniose hanc amonam imaginem excogita-
vit crudelis ille amator. Etiam in viris flavi
crines laudabantur; nec subilavis sua deerat
gratia. Suetonium vide Aug. C. 79. & Ner.
C. 51. Atque hic quidem gustus fuit Quiri-
tium, quem qui hodie tam fastidiose reji-
ciunt, nunquam tamen efficiunt, quin li-
cuerit Romanis fuisse securis quid aliquando
probarent deliciae temporum post futurorum.
Hinc & Diis flavos capillos dederunt; praeci-
pue Mercurio, & Minervae crinum cu-
stodi. Ceterum in loco Lucani mendum esse
arbitror perpussillum, sed tamen mendum;
neque in arvis legendum, sed in oris puto.
Videlicet librarium auro scripsisse; sicuti au-
tam solebant pro ollam; alium nasutulum li-
teras trajecisse, ut esset arvis. Sed tuum tibi
liberum esto arbitrium.

10. VECTA EST FRENATO CAERULA PISCE
THETIS] delphino muricibus frenato, ut
recte notavit Bernardinus Cyllenius, ex Papi-
nio L. 1. Achill. v. 221.

Elicit inde strepitus, & murice frenato
Delphinus bilinges, quos illi maxima Tethys
Gurgite Atlantico pelagi sub vallo sonora
Nutriat.

Ovidius L. 11. Metam. v. 237.

Isti specus in medio, natura factus, an arto,
Ambiguum; magis arte tamen: quo saepe
venire

Frenato delphine sedens, Theti, nuda solebas.
Sed Jo. Fred. Gronovius, vir egregius, su-
spectum habet hoc Albi nostri pisce, & mal-
let prisse, L. 1. Observ. C. 18. sic tamen, ut
nihil adfirmet. Hanc licet solus nobis diri-
meret Valerius Flaccus L. 1. v. 130.

Hic insperatos Tyrrheni tergore piscis
Pelos in thalamos vehitur Thetis: aequora
Delphin

Corripit.
praefertim subscribente Nasone L. 2. Metam.
v. 13.

quarum pars mare videtur,
Pars in mole sedens rutilas siccat capillos,
Fisce tibi quaedam.

p

nisi

Hæc nocere mihi. Quod adest huic dives amator,
Venit in exitium callida lena meum.

San-

nisi & hos ipsos Gronovii suspicio rejiceret, utrobique *pristis* reformantis. Igitur & delphin inter pristinum genera numeratus? inquiramus. Pompejus Festus: *Balaena, balæna marina, ipsam dicunt esse piscicem, ipsum esse cetum.* sed Plinius diversi generis facit, *suppari magnitudine, L. 9. C. 3. Plurima autem & maxima in Indico mari animalia: e quibus balænae quaternum jugerum, pristis ducentum cubitorum. C. 4. Maximum animal in Indico mari pristis & balæna est.* Non igitur pristis eadem est quæ balæna: sed ratione vastitatis prodigiosa, ad quam non accedit delphin, componuntur. Itaque nec delphin idem qui pristis. Deinde delphin corio integitur, pristis etiam pilo. Plinius L. 9. C. 12. *Aquatilium tegumenta plura sunt. Alia corio & pilo integuntur, ut vituli, & hippopotami, alia corio tantum, ut delphini.* &c. C. 13. *Quæ pilo vestiuntur, animal parvum, ut pristis, balæna, vitulus. C. 14. Pilo carentium duo omnino animal parvum, delphinus ac viperæ. Præterea differtur tota figura. Nonius Marcellus: Pristis, navis genus; a forma pristinum marinarum, quæ longi corporis sunt, sed angusti. Ovidius L. 4. Metam. v. 726, ex recensione Gronovii, de ceto Andromedæ:*

*Quæque patet, nunc terga cavis super obstita
conchis,*

*Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima canda
Desinis in pristim, saltato vulnerat ens.*

Tale nihil in delphino: cui (verbis Plinii L. 9. C. 7.) *pro voce geminus humano similis, dorsum repandum, rostrum sinuum.* Hinc *curvus* Nasoni dicitur, Epist. Leandri v. 131.

Jam nostros curvi norant delphinæ amores.
& L. 2. Metam. v. 265. in incendio Phæthonto:

*Ima petunt pisces: nec se super æquora curvi
Tollere consuetas audent delphinæ in auras.*

mirifica compositione M. Pacuvius vocavit

Nerci

Repandirostrum incurvicervicem pecus.

ad qualem figuram naves ædificare omnino ineptum sit. Sed tu super delphino Gulielm. Rondeletium consule L. 16. de Piscib. C. 8. super pristis autem C. 15. & Conr. Gesnerum L. 4. Hist. Animal. p. 380. 854. unde luculenter tibi liquebit, non statim *pisces* poeticos debere in *pristis* immutari. Tibullo cer-

te nostro proficit Maronis patrocinium, non aliter locuti L. 4. Georg. v. 387.

*Est in Carpathiæ Nepium gurgite vates
Caeruleus Protos, magnus qui piscibus æquor
Et juncto bipedum curru metitur æquorum.*
quem sequitur solem Papinius L. 2. Theb. v. 45.

*Illic Aegei Neptunus gurgite fessos
In portum delucit equos: prior haurit arenas
Ungula, postremi solvantur in æquora pisces.*
Grotius quoque noster, numquam sine sacro quodam horrore eivibus suis nominandus, delphinem sollicitè a pristis secrevit in divino illo Idyllio, cui Myrtilo est nomen. Sic enim non longe ab initio:

*Hæc eadem canto, quæ cum cantaret Arion,
Mulceratque Deos pelagi, circumspectis omnis
Delphinum chorus, & vatem servavit in undis.*
deinde propius finem:

*Illic salta solo labentibus insula, cete,
Et validae pristis, & physteres ambeli,
Phocærumque natam examina: pompilus illic
Per mare veliferum puppim comitatur euntem.*

Delphinus autem jure quodam præcipui PISCIS dicitur poeticis Latinis. Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 325.

*Quamvis mutas erat, voci saviisse putatur
Piscis, Arionæ fabula nota lyrae.*

fic & Maro, & noster Albius, & Valerius Flaccus; in quorum verbis nihil mutari debet. Atque his piscibus vehi Deas marinas ostensum est abunde. Qua de causâ Propertius noster suam Cynthiam non a pristis, sed a delphino servatam commemorat, L. 2. Eleg. 20. in illo nobili somnio:

*Sed tibi subsellium delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arionem vexerat ante lyram.*

II. HÆC NOCERE MIHI] post mihi ponendum est punctum, quod sensum finiat. pendunt enim ista ab superioribus, quibus se devoveri dixit, ætatuus tenera, corporis totius illecebris, & dulci flore formæ. Sed quod super hæc mala (pergit secum conqueri) accessit etiam amator dives & largus, hanc mihi pestum nocentis lenæ calliditas est machinata. Nullus est sensus in vulgata distinctione. tamen omnes videntur intellexisse: etiam illi, qui Variorum Notas contexerunt.

15. HANC

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristitia cum multo pocula felle bibat.

15 Hanc volitent animae circum sua fata querentes
Semper, & e tectis strux violenta canat.

Ipsa

15. HANC VOLITENT ANIMAE CIRCUM SUA
FATA QUERENTES] Percussorum animas vio-
lenter insectari & praesentibus odiis insectare
eos, a quibus leto essent datae, omnis
credidit antiquitas. Inlustris est locus Naso-
nis Dirar. in Ibin §. 139; & multis inse-
quentibus, quem tu inspicere debes: unice
enim huc facit. Alia plura ex poetis, huic
versiculo interpretando, concessit bono di-
lecto Adrianus Behotius L. 3. Apophor. C. 11.
Pulcre Papinii Menoetis ad regem Ereoclem,
L. 3. Theb. §. 74.

Te scies orbarum excisa domerum

Planctibus assiduis, te diro horrore volantes
Quinquaginta animae circum noctesque diesque
Adsilient.

ubi notabilis est Lutatii veteris interpretis
expositio. Volantes] quasi circa ora tua vola-
bunt, & ingerent se oculis tuis. Sapientes di-
cunt, nocentium esse poenas, si quidem figurar
quam viderint timentur. unde Virgilius, OMNI-
BUS UMBRA LOCIS ADERO. Et ut osten-
deret hoc sceleratorum esse supplicium, adiecit,
DABIS, INPROBE, POENAS. Firmavit
hoc effatum nobili exemplo scriptor prudens
Ammianus Marcellinus L. 14. C. 11. de Con-
stantio Aug. sic loquens: Inter haec tamen per
inducias naturae conquiescentis, saeviebantur
ejus sensus circumstridentium terrore larvarum:
interfectoremque ceterum, Domitiano & Men-
tium praevius, correptum eum, ut existimabat in
sommis; unciis furialibus objectabant. Solutus
enim corpore nexibus animus, semper vixens
motibus indefessis, & cogitationibus sub altis &
curis, quae mortalium sollicitant mentes, collig-
git visa nocturna, quas quosdam nos appella-
mus. De Nerone matris furis exagitato
nullus ignorat. Hinc nota est illa atrox in-
precatio Apuleji in hominem inpurum ac re-
tardum, Apolog. At tibi, Aemiliano, pro isto
mendacio, dicit Dominus iste, Superum & Inferum
commemorator, utrorumque Deorum malam gra-
tiam, semperque obvia species mortuorum, quid-
quid umbrarum est usquam, quidquid Lemu-
rum, quidquid Manium, quidquid larvarum,
oculis tuis ogerat: omnia noscimus occurraculis,
omnia bustorum formidamus, omnia sepulcro-

rum terrentissima: a quibus tamen avo &
merito Laud longo abes. Unde vero his um-
bris & larvis tantum irarum, atque adeo
tanta efficacia? Causam Iasoni aperit Mopsius
vates apud Valerium Flaccum, L. 3. §. 378.

Non, si mortalia membra

Sortitusque breves, & parvi tempora fatis
Perpetimur, socias superi quam-lam ignis O-
lympi,

Fat ideo miscere neces, ferroque morantes
Exigere hinc animas, reditraq; semina coelo.
Quippe nec in ventos, nec in ultima solvitur
osse:

Ira manet, duratque dolor: cum deinde tre-
menti

Ad selium venire Jovis, questusque nefandam
Edocere necem; pater ollis janua leti;
Atque iterum veniare licet: comes una sororum
Adliur, & pariter terras atque aequora lu-
strant.

Quisque suos fontes, inimicaque peccata poenis
Implicat; & varia meritis formidine pulsant.

Restat, ut, animum quid esse scelerint an-
tiqui, edocetamur. hanc dico animam, quae
post corporis solutionem vagari etiamnum
in terris pethibetur. Servio grammatico, vi-
ro acutis suae doctissimo, contenti erimus.
Ille igitur Servius sic est commentatus ad
L. 4. Aen. §. 654.

Et nunc magna mei sub terras ibit imago.

Bene imaginem dixit. unde enim quaeritur a-
pud philosophos, quid illud sit, quod Inferos
petat. nam tribus constans: Anima, quae
superna est, & originem suam petit: Corpore,
quod in terra deficit: Umbra, quam Lucretius
sic desinit, spoliatus luminis aer. Ergo umbra
si ex corpore creatur, sine dabo perit cum eo:
nec est quidquam reliquum de homine, quod in-
feros petat. Sed deprehenderunt esse quoddam
simulacrum, quod ad nostri corporis effigiem fi-
ctum Inferos petit: & est species corporea, quae
non potest tangi, sicut ventus. Recte Servius,
& convenienter suo poetae: quem audiamus
L. 6. Aen. §. 290.

Corripit hic iubata trepidus formidine ferrum
Aeneas, stricklamque aciem venientibus offert.
Et, ni docta comae tenuis sine corpore vitat.

P 2

Ad-

Ipſa fame ſtimulante furens herbasque ſepulcris
 Quærat, & a ſævis offa relicta lupis.
 Currat & inguinibus nudis, ululetque per urbes.
 20 Poſt agat & triviis aſpera turba canum.
 Evenient. dat ſigna Deus. ſunt numina amanti.
 Sævit & injuſta lege relicta Venus.
 At tu quamprimum ſagæ præcepta rapacis
 Deſere. nam donis vincitur omnis amor.

25 Pau-

*Admonet volitare cava ſub imagine formæ,
 Inruat, & fruſtra ferro daverberet umbras.
 non abſimiliter dixerat L. 4. Geor. v. 471.
 At cantu commotæ Erebi de ſelibus imis
 Umbræ ibant tenues, ſimulacraque luce ca-
 rentium.*

ſignate Niſo L. 4. Metam. v. 443.

*Errant exſanguis ſine corpore & offibus umbræ:
 Pariſque forum celebrant, pari ſimi tecta ry-
 ranni;*

*Pars alias artes antiquæ imitamina vitæ.
 Horatius autem hos lemures aliquid habere
 commune cum Furis ſtatuebat, Epod. 5.
 v. 91.*

*Quin, ubi perire juſſus exſpiravero,
 Nocturnus occurram ſaror;
 Petamque vultus umbra curvis unguibus,
 Quæ vis Deorum eſt Manium:
 Et in quietis aſſilens præcordiis
 Pavore ſonnos auſeram.*

Quæ verba & Valerij Flacci & Ammiani Mar-
 cellini tenentiam ſtrictim complectuntur. Se-
 quitur apud noſtrum *Semper*; nec ſine cauſſa
 ſequitur. durabat enim illa Manium infeſta
 ſævitia, donec vel juſtiſ ſunebribus, vel
 alio ſacro eſſent exorati ac propitiati. Id ve-
 ro ut ne umquam fiat, poeta increpatur.
 Suetonius Calig. C. 59. *Calaver ejus, clam
 in hortos Læmianos aſportatum, & tumultuario
 rogo ſemiambuſtum, levi ceſpite obrutum eſt:
 poſter per ſorores ab exiſilio reverſas erutum, cre-
 matum, ſepultumque. Satis conſtat, priuſquam
 id ſeret, hortorum cuſtodes umbris inquietatos:
 in ea quoque domo, in qua occubuerit, nullam
 noctem ſine aliquo terrore tranſiſſam, donec
 ipſa domus incendio conſumpta ſit. Idem ſcriptor
 calligariſſimus Oth. C. 7. Dicitur ea nocte,
 per quietem pavſaſtus, gemitus maximos edi-
 diſſe; reperſusque a comorantibus homini ante le-
 ctum jacens, per omnia pinculorum genera Ma-
 nes Galbæ, a quo deturbari expellique ſe viſe-*

*rat, propitiare tentaffe. Secundus noſter Epigr.
 72. in arcem reginæ Albæ, deſertam, ac
 conlabentem, ſpectrisque inſanem:*

*Et quaſſata undis, ventis habitatur & imbris;
 Multa ubi ſerales nocte querantur aves.
 Cypris ubi miſis, flammis exoſa cruentas,
 Chæoniæ ſedem ponere nolis aves.*

*Quæ ſtrix, qua Furiaæ volitent; qua pluri-
 ma fatum*

*Exululet raucis queſtibus umbra ſuum.
 Sic domus æternum, numeroſæ conſcia caedis,
 Impia laſcivæ ſacra luit dominæ.*

17. HERBASQUE SEPULCRIS QUÆRAT]
 ſic libri ferme omnes. ſolus Muretus *excaſque*
 maluit, deceptus illo Catulliano,
*Uxor Meneni, ſæpe quam in ſepulcretis
 Viſiſtis ipſo rapere de rogo coenam.*

Eum ſecutus eſt Janus Gulielmius L. 3. Ve-
 riſimil. C. 12. & Jo. Kirchmannus L. 4. de
 Funer. Rom. C. 5. Male uterque: nam ad
 rogam dabatur ſilicernium, non ad ſepul-
 crum, ut recte notavit Gebhardus. itaque
 miſerrimæ inopiæ fuerit, herbas quaerere
 ex ſepulcris enaſcentes. quas herbas carpiſſe
 nec pecori inpine fuit. Hinc paſtor ille ve-
 niam culpæ precatur apud Nalonem L. 4.
 Paſtor. v. 750.

*Sive ſacro pavij, ſeſtivo ſub arbore ſacra;
 Pabulave e buſtis inſicia carpiſt ovis.*

21. EVENIET] melius *Eveniet*: quomodo
 e veteri libro citat Statius. nec aliter habe-
 bent duo Gebhardini, eum Brixiana & Cyl-
 leniana editione. Vide Heiniſii Notulas.

24. NAM DONIS VINCITUR OMNIS AMOR]
 in libro Colotij non erat, pro *nam*. Et ſic
 in aliis quoque libris fuiſſe refert Achilles:
 idque vitium quibuſdam, magis fore e ſenſu.
 Ignofcant mihi, qui ita putant. Monet poe-
 ta ſuam Deliam, uti quam primum miſſam
 faciat aniculum ſelectam ac rapacem; cujus
 diſciplina ſit, vendere amorem damnofiſſimo
 cui-

- 25 Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
Subjicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos:
30 Vinclaque de niveo detrahit ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
Janua: sed plena est percutienda manu.

At

cuique. Nec certum puellae fore illum amato-
rem, a quo ipse sit expulsus, si quis alius
vel hodie vel cras cupidus atque animosus
liceatur. ita futurum, ut ipsa nusquam con-
sistat, semper nova praeda diuoris, ac plus
obferentis.

26. IN TENERO FIXUS ERIT LATERE] ita
plane Naso L. 3. Amor. Eleg. 11. v. 17.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,
Ipse tuus cussos, ipse vir, ipse comes?
Catullus Carm. 18.

cupis meos amores.

Nec clam: nam simul es, iocaris una,
Haeres ad lateris, omnia experiris.

Papinius L. 1. Achill. v. 563.

Namque ut virgineo steris agmine clarus A-
chilles,

Exsoluitque rudem generis digressa pudorem;
Protinus elegit censem, (quamquam omnis
in illius)

Turba coit) blandique novae nil tale timenti
Admouet insidias. Illam sequiturque, pre-
mitique

Improbis: illam oculis iterumque iterumque
refumit.

Nunc nimis lateri non evitantis adhaeret.
Nunc levibus feris, lapsis nunc sponte canistris,
Nunc thyrso parcente ferit.

31. NEC VERBIS VICTA PATESCIT] elegans
est & quantivis precii scriptio in codi-
ce Cardinalis Sfortiae fatiscit, teste Achille
Statio. sic & Heinsius in duobus priscis codi-
cibus invenisse se dicit Not. ad Ovid. L. 1.
Trist. Eleg. 9. v. 8. quibus accedit libri Thua-
naei auctoritas. Servius fatiscere dictum pu-
tat, quasi fatim hifcere, ad L. 1. Aen. v. 127.

laxis laterem compagibus omnes
Accipiunt inivnicum imbrem, rimisque satis-
cunt.

FATISCUNT, (inquit) abundanter aperiu-
tur. fatim enim abundanter dicimus: unde &

adsatim. Hifcere autem aperire, verbum fra-
quentativum ab hiare. ita Petri Danielis (sche-
dae. sed scribi debere, Hifcere autem aperiri,
nemo non videt. Etiam fatiscit habebat co-
dex Passeratii, utroque pollice probantis, &
Plauti ac Maronis suffragiis fulciantis: illius
quidem Pseudol. Act. 4. Sc. 1. v. 42.

Si. si! tace, aedes hifcunt. PS. credo
animo male'st

Aedibus. Si. quid jam? PS. quia adpolt
ipsum lenonem evomunt.

hujus vero L. 6. Aen. v. 52.

Cessas in vota precesque,

Tros, ait, Aenea? cessas? neque enim ante
desiccant

Adtoniac magna ora demunt.

a verbo hifco antiquiores illi habebant hie-
re, & hiatate. Diomedes L. 1. cap. de itera-
tiva verborum forma, p. 336. Laberius etiam
in Tauro passivo modo enuntiauit, Hictantur fo-
res, pro eo sane quod est hieiant, id est, patent.

32. PLENA EST PERCUTIENDA MANU] Ple-
na (inquit Cyllenius) nummis & aureolis.
namque muneribus amor conciliatur: qui
non adfert, excluditur, ac negligitur. Haec
ille vir candidus in illa sua simplicitate. Dou-
za quoque dictum putabat eo modo, quo in-
fra Eleg. 10. v. 52.

Es precium plena grande referra manu.

Non videtur. Pozus est, ut de oppugnatio-
ne nocturna intelligamus, qua fores talium
puellarum satis frequenter vexabantur. Vide
his Theocritum Idyll. 2. Terentium Eunuch.
Act. 4. Sc. 7. Horatium L. 1. Od. 25. L. 3.
Od. 26. Propertium L. 3. Eleg. 2. Ovidium
L. 3. Art. Amat. v. 567. & Remed. Amor. v.
31. nostrum infra Eleg. 11. v. 54. Et sic in-
telligendus est Umber meus L. 3. Eleg. 23.
v. 30.

Limina jam nostris valeant lacrimantia verbis;
Nec tamen irata janua fracta manu.

P 3

Di-

At tu qui potior nunc es, mea furta timeto.
Verfatur celeri Fors levis orbe rotae.

Dicitur autem hic, *plena manu*, locutione quadam proverbiali, qua & Cicero est usus L. 2. ad Attic. Epist. 25. *At hercule alter tuus familiaris Hortalus quam plena manu, quam ingenio, quam ornate nostras laudes in offra susculit, cum de Flacci praetura, & de illo tempore Allobrogum disces? Eris igitur, plena manu percussere, violentis & validis ictibus converberare.*

33. QUI POTIOR NUNC ES] unus Statii, unusque Heinsii liber habebant, qui potior vinces. Perpetam. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 53.

sine biduum hoc praeterat.

Qui mihi nunc uno die tanto fors aperis fortunatus,

Ne tu istum saxo calcibus saxo insultabis frustra.
Horatius Epod. 15. v. 17.

At tu, quicumque es felicius, atque meo nunc Superbis incedis malo.

nostr Elegia proxime superiore, v. 45.

At tu qui laetus rides mala nostra, caveto

Mox tibi, non unus saeviet usque Deus.

hoc est, Non temeris cras potior. Est omnino hujus voculae peculiaris quaedam energia in re amoris. Terentius Phorm. Act. 3. Sc. 2. v. 48.

cras mane argentum mihi

Miles dare se dixit: si mihi prior tu altuleris, Phœcia,

Mea lege utar, ut potior sis, qui prior ad dandum es.

Horatius L. 3. Od. 9.

Donec gratias oram tibi;

Nec quisquam potior brachia candidam

Cervici juvenis dabat;

Perfaram vigis rego beatior.

Epod. 15. v. 14.

Non feret affinis potiori te dare noctes,
Es quaeres iratus parem.

L. 2. Sat. 5. v. 76.

cava se rogat: ultro

Penelope facilis potiori trade.

Terentius Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 71.

Sine illum priores partes hœsce aliquos dies
Apud me habere.

33. MEA FURTA CAVETO] In plurimis libris est *timeo*, quod ego sum secutus, tamquam convenientius huic loco & sententiae. Rivalet sum jubet certum esse de mutabilitate fortunae in amore muliebri: itaque jam

nunc illi timendum, quidquid sibi fecerit. Nato L. 1. Amor. Eleg. 4. v. 45.

Mala miser timeo, quia feci multa proterve:
Exemplique metu torquor ipse mei.

Sapienter Vellejus, & supra has nugae, L. 2. C. 75. *Quis Fortunae mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non diversa praesentibus, contrariaque expectatis, aut speret, aut timeat?* Horatius L. 2. Od. 10. v. 13.

Speras infelix, metuis secundis
Alteram sortem bene praeparatum
Pectus.

34. VERSATUR CELERI FORS LEVIS ORBE] Stacius in plerisque libris Sors invenerat: id est, inquit, Fortuna. Fallitur vir bonus. Fors est Fortuna: fors vero id, quod univocum mortalium vel a fortuna obfertur, vel a ratione & consilio datur. Horatius L. 1. Sat. 1.

Qui sit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio deleteris, seu Fors objeceris, illa

Contentum vivas? laudet diversa sequentes?

Cicero L. 4. ad Attic. Epist. 10. *maloque in illa tua sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, solere, quam in istorum sella curuli; tecumque apud te ambulare quam cum eo, quicum video esse ambulandum. Sed da illa ambulatorem Fors videris, aut si quis est qui curet Deo.* Sequitur orbe cito; id quod Scaliger ex suis excerptis huc invexit, & temporibus Tibulli convenientius judicavit, quod eo tempore globo potius quam rotae insistentem facerent Fortunam. Sane hoc erat aliquid: nam & Cebes Thebanus in illa nobilissima Tabula, & Isidorus Pelusiota saxo rotundo vetam solere depingi dicit L. 3. Epist. 154: & Galenus in Oratione praenotica ad bonas artes. Tamen ceteri libri orbe rotae praefertunt tantum non omnes, quod de nihilo ita scribit, quis ausit contendere, praefertim in tanto consensu? Est omnino verum, numinum antiquorum effigies ac formas aliter aequae exhiberi solere tum a poetis, tum a pictoribus ac fectoribus. Sic Graeci, ut vidimus, Fortunam sphaerae inhaerentem exprimebant; Romani rotae. idque non tantum Tibulli aetate, sed & ante & post Tibullum. Cicero orat. in L. Pisonem C. 10. *Cum collegae tui domus cantu & symbolis personaret, eumque ipse nudus in con-*

vivio saltaret: in quo ne tum quidem, cum illum suum saltatorium versaret orbem, Fortunae rotam pertimescebat. Quae Ciceronis verba Janus Gulielmius, stabilendae Albiini verficuli vulgatae lectioni, contra Scaligerum protulit L. 1. Verisimil. C. 17. Addidit Gebhardus locum Claudiani lib. de Bello Getico V. 631.

*Sed Dna quae nimis obstat Rhamnusia votis
Ingeniis, flexisque rotam.*

Plautus quoque huc faceret, siquidem liceret per editores plus quam satis est religiosos, Trucul. Act. 2. Sc. 1. V. 11.

Actutum fortunae solens mutarier, Varia vita est.

Nos divitem cum meminimus, atque iste pauperes nos.

Verris sese rota vicissim: stultus qui id admiretur.

nam ita in libris suis veteribus legi disertim testatur Lambinus, probante Gulielmio, atque illustrante, eo, quem indicavi, loco. Nunc illis eripi non potest, quin mordicus teneant suum illud invulgatum, *Vorterunt sese memorariae*. Itaque per eorum contumaciam Plauti praesidio nobis carendum erit, quamquam ista quidem vis est. Sed & sic alii supersunt, quorum nos muniant testimonia. Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 10. *Illos radius rotarum pendere distractos, qui nihil consilio praevidentes, nihil ratione moderantes, nihil virtutibus explicantes, seque & alius omnes suos Fortunae permittentes casibus & fortuitis, semper rotantur.* Boetius L. 2. de Consol. Philos. prof. 1. *Fortunae te regendum dedisti: dominae moribus oportet obtemperes. Tu vero volentis rotae impetum retinere conaris? At omnium mortalium solidissime, si manere incipit, Fors esse desistit, deinde prof. 2. ipse Fortunae verbi: Haec nostra vis est, hunc continuo ludem ludimus. Rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus. Ascende, si placet: sed ea lege, ne uti, cum ludicri mei ratio poscet, descendere injuriam putes.* Ammianus Marcellinus L. 26. C. 8. *Ea victoria ultra homines Procopius sese effrensus, & ignorans quod quivis beatus versa reia Fortunae ante vesperum potest esse miserimus: &c.* Idem Historicus L. 31. C. 1. *Interea & Fortunae volucris rota, adversa prosperis semper alternans, Bellonam Furii in societatem adiciis armabat.* Fortunae imago est apud Boissardum in monumento Q. Caecilii Ferocis, T. 3. Antiq. p. 48.

Stat ipsa stolata, crinibus retro in nodum religatis, mamilla dextra dextroque humero nuda, sinistro pede rotae innixo. Rite igitur atque ordine Nic. Heinsius, vir magnae & malae invidiae capax, quemque non nisi mortuum lacerare ausi sunt foedi quidam vulturii, L. 2. Eleg. 7.

Placatura Deam nec perdo sura superbam,

*Non bene quae dubiae nititur orbe rotae,
Jam quae apud mortales Fortuna erat, ca respectu*

specu Deorum Nemesi dicebatur, vel *Adrastia*. Quod videre licet in versu Claudiani modo laudaro. Sed multo luculentius apud Ammianum Marcellinum L. 14. C. 11. loco insigni, nec tumularia lectione percurrendo: *Hæc & huiusmodi quædam innumerabilia ultrix facinorum impiorum, bonorumque præmiatrix aliquoties operatur Adrastia, (atque utinam semper!) quam vocabulo duplici etiam Nemesin appellamus: Jus quoddam sublimè numinis efficacis, humanarum munium opinione lunari circulo superpositum: vel, ut definiunt alii, substantialis tutela generali potentia partitidus præstans satis: quam theologi veteres fingentes Iustitiæ filiam, ex abilita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc ut regina causarum, & arbitra rerum ac disceptatrix, urnam sortium temperat, accidentum vices alternans: voluntatumque nostrarum exorsa interdum alio, quam quo contendebant, exitu terminans, multiplices actus permutando convolvit. Eademque necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens fastuosas timentes incassum, & incrementorum detrimentorumque momenta versans, ut novit, nunc erectas mentium cervicis opprimis & enervat: nunc bonos ab imo fuscitans, ad bene-vivendum extollit. Pinna autem ideo illi fabulosa vetustas aptavit, ut adesse velocitate volucris cunctis existimetur: & præterdere gubernaculum dedit, eique subdidit rotam, ut universitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur.* Clarissime etiam Nafo L. 5. Trist. Eleg. 8. v. 7.

*Nec metuis dubio Fortunæ stantii in orbe
Numen, & exsæe verba superba Deæ?
Exiget ab dignas ultrix Rhæmnusia pocnas!
& L. 4. Pontic. Epist. 3. v. 31.
Hæc Dea non stabili quam sis levis orbe fa-*

*setur,
Quem summum dubio sub pede semper habet.
Nam orbem utrobique ut pro rota capiam,
facit Maronis auctoritas L. 3. Geor. v. 361.
Undaque jam terga ferratos sustinet orbis,
Puppibus illa prius parulis, nunc hospita plau-*

itemque Lucretii L. 6. v. 550.

*ubi currus fortis equum vis
Ferratos utrimque rotarum succussit orbis.
Atque ut unius & ejusdem Dei multa facpe
ac diversa sunt nomina, pro diversa numi-
nis vi: sic Fortuna quoque dicta est aliquan-
do *Occasio*, eo quod felices sint ac fortuna-
ti, qui dextre sciunt uti rerum ac tempo-
rum opportunitate. Hæc *Occasio* eodem, quo
Fortuna, ornatu fingebatur. Nobile est epi-
gramma D. Ausonii, 12. dialogismi in mo-
dum:*

*Sum Dea, quæ rara, & paucis *Occasio* nota.*

Quid rotulæ insipis? Scare loco nequeo.

*Quid talaris habes? Volucris sum. Mercurius
quia*

Fortunare solet, traho ego, quem volui.

*Crine regis faciem. Cognosci nola. Sed haec
tu,*

Occipiti taluo es. Ne teneat fugiens.

sed ru integrum carmen videto. Propter eandem mutabilitatem Amori quoque rotam edidit meus Propertius L. 2. Eleg. 7. v. 32.

Omnia vertuntur, certe vertuntur amores.

*Vinceris, aut vincis: hæc in amore rota est.
sane bono consilio. nam hanc ipsam obcausam
Amori ac Fortunæ commune delubrum
fuisse apud Aegyptios, tradit Jo. Pierius
Valerianus L. 39. Hieroglyph. C. 18. ubi &
plura invenies super globo superque rota For-
tunæ. Has diversas opiniones tetigit quoque
Bernardinus Parthenius Spilimbergius, poëta
nobilis, Fortunam adtatus, L. 2. Carm. 8.*

Quæ, rotundo sem lapidi insides

Mutare sedem prompta, volubili

Seu prona Lætariæ cylindro,

Seu celeri radio rotarum, &c.

in sola autem rota adquiescit Ludovicus Arcoctus ipso initio Cantus 45, Orlandi furantis, non neglectis insignibus exemplis principum virorum:

Quanto piu in l'instabil rota vedi

Di Fortuna ire in alto il mizer huomo,

Tanto piu tosto hai da vederli i piedi,

Que or ha il capo, e far cadendo il tomo.

VII.

SEMPER ut inducas, blandos offers mihi vultus;
Post tamen es misero tristis & asper, Amor.

Quid

1. SEMPER UT INDUCAS] sic malo cum Scaligero, quam cum aliis *inducar*. Achilles Statius quam *inducendi* verbum non male exponere coepisset, tandem labitur in miserum errorem, statuens Latine dici *in laqueos se inducere*. quod ut evincat, & Ciceroem & Caesarem turpiter corrumpit: nam illi *inducere se in laqueos*, & *vallis acutissimis se inducere dixerat*; non *inducere*, quod erat longe alienissimum. Est igitur *inducere*, fallacis quibusdam pellicere, ut decipias. Terentius Andr. Act. 2. Sc. 3. v. 25.

P. *Itan' credis? D. hanc dubium id quidem est. P. vides quo me inducas.*

Tralationem esse a re venandi, qua ferac dicantur in retia induci, notavit Donatus ad Act. 1. Sc. 2. v. 9. Lucilius L. 30.

*quid quaerimus hac re
Inductum causam custodem?*

Cicero L. 3. ad Attic. Epist. 15. *Ego proditus, inductus, compositus in fraudem, omnia mea praesidia neglexi; totam Italiam, in me erectam ad me defendendam, destitui & reliqui.* L. 4. Epist. 5. *Non est credibile, quae sit perfidia in istis principibus, ut voluit esse, & ut essent, si quidquam haberent fidei. Senferam, noram, inductus, relictus, projectus ab iis: tamen hoc erat in animo, ut cum iis in Rep. consentirem.* Philipp. 2. C. 32. *Nihil queror de Dolabella, qui sum est impulsus, inductus, elusus. qua in re quanta fuerit uterque vestrum perfidia in Dolabellam, quis ignorat? illo induxit, ut peteret: promissum & receptum intervertis, ad seque transiit: tu eius perfidiae voluntatem tuam adscripsisti.* Catullus Carm. 27.

Certe tuae iubebas animam tradere, inique me Inducens in amorem, quasi tua omnia mi forent.

bellissime Horatius L. 1. Sat. 2. v. 88.

Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, apertos Injicimus: ne, si facies, ut saepe, decora Mollis sulca pede est, emsorcm inducat hiantem,

Quod pulcras clunes, brevis quod caput, ardua cervix.

Vis est eadem verbi simplicis, quae compositi. Plautus Mostell. Act. 3. Sc. 2. v. 26.

Hoc habet, reperi, qui semem ducerem: Quo dolo a me dolorem procul pellerem. idem Captiv. Act. 4. Sc. 2. v. 3.

Ad illum modum subtilis os esse Hodie mihi? neque id perspicere quivi? Quod cum scitur, per urbem irridebor. Hic est ille senex ductus, qui verba data sunt. Sed intercedit Douza noster, qui senex ductus mavult L. 1. Explan. Plautin. C. 19. & prope est, ut ei ego manus porrigam. Liquidior ratio est in isthoc Terentiano, Andr. Act. 1. Sc. 2. v. 9.

Id voluit, nos sic necopinantis duci falso gaudio, Sperantes jam amoto metu, interea ostantes opprimi.

sic & Lucretius L. 2. v. 788.

Tum porro, quae ducit & incitis, ut tribuamus Principis rerum nonnumquam, caussa, colores, Occidit.

1. BLANDOS OFFERS MIHI VULTUS] fictos, falsos, ad decipiendum compositos. Cicero Dial. de Amicit. C. 25. *Secerni autem blandus amicus a vero, & internoxi, tam potest adhibita diligentia, quam omnia fucata & simulata a sinceris atque veris.* C. 26. *Quamobrem, quamvis blanda ista vanitas apud eos valeat, qui ipsi illam allectant & invitant: tamen etiam graviores constantioresque admonendi sunt, ut animadvertant, ne callida assentatione captentur. Vere, & prudenter. Ex usu autem amorum Ovidius L. 1. Art. Amar. v. 619.*

Blandus animum sursum d'pendere nuncius: Ut pendens liquida ripa subitur aqua. bene Papinio spes blanda ponitur pro fallace, L. 12. Theb. v. 246.

Haud procul, exacti si spes non blanda laboris,

Oxygias, Argia, domos, & regna sepulcri Buxa jacere reor.

ibi interpretes Lutatius: *non blanda] non falsa. a blandimentis enim inducimur. ut Terentius: Nisi me lactasses amantem, & falsa spe eluderet.*

id est, blandimentis induceres. Credo hic esse mendum. nam in Terentio falsa spe produceres legitur Andr. Act. 4. Sc. 1. v. 24. Nec vidisse memini, ubi haec scriptura sollicitaretur.

Q

Pul.

Quid tibi, saeve puer, mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse Deum?

5 Jam mihi tenduntur casses: jam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fovet.

Illam quidem tam multa negat: sed credere durum est,
Sic etiam de me pernegat usque viro.

Ipse miser docui, quo posset ludere pacto

10 Custodes. heu heu nunc premor arte mea.

Fingere nunc didicit causas, quor sola cubaret:

Cardine nunc tacito vertere posse fores.

Tum

Pulcre Lyfiteles ille Plautinus Trin. Act. 2.
Sc. 1. v. 10.

omnium primum

Amoris artes eloquar, quemadmodum expedi-
dians. Numquam

Amor quemquam nisi cupidum hominem pos-
sulas se in plagas

Conicere: eos cupit, eos consecratur, subdole
blanditur: ab re

Consultus blandiloquentulus, harpago, mendax,
cuppes, avarus,

Elegans, despoliator, latebricolarum hominum
corruptor,

Blandus, inops, celati indagator.

Secundus noster, re ipsa nimium edoctus,
Juliae Eleg. 7.

Insidiosose puer, maternis saevior undis,
Hacne tuus vates fraude petendus eram?

Vide sis sequentia, & blandi cupidinis exitum
tristem atque asperum.

3. QUID TIBI SALVITIAE MECUM EST]
Muretus ait, in aliis libris scriptum fuisse,

Quid tibi, saeve puer, mecum est? Optime,
ita vivam. & sic Naso L. 1. Amor. Eleg. 1.
v. 5.

Quis tibi, saeve puer, dedis hoc in carmina iuris?
Pieridum vates, non tua turba, sumus.

Jac. Sannazarius L. 2. Epigr. 23.

Tum pater acciso ostendens grave sulmen A-
mori,

Hoc tibi, saeve puer, spicula franges, ait.
Auctor Ciris, v. 132.

Sed malus ille puer, quem nec sua flectere mater
Iratum potuit, quem nec pater, atque a vni idem
Jupiter.

In sequentibus, an gloria magna est, verbum
substantivum non habent meliores libri, qua
scripti, qua cusi. Nec erat concinnum, bis

legi in uno versiculo. Elegans est locutio
componere insidias, h. e. struere, moliri, ma-
chinari. Propertius L. 2. Eleg. 7. v. 69.

Sed vobis facile est verba, & componere fraudes.
Hoc unum didicit femina semper opus.

L. 3. Eleg. 11. de Cassandra, v. 63.

Sola Paris Phrygiae fatum componere, sola
Fallacem patriae serpere dixit equum.

Plautus Amphitr. Act. 1. Sc. 1. v. 210.

Ne tu istic hodie malo tuo compositis mendacis
Advensis, audaciae columen, consultus delis.

Poenul. Act. 3. Sc. 5. v. 29.

Nunc hunc inimicum quia esse sciverunt mihi,
Eum allegaverunt, suum qui servum diceret,
Cum auro esse apud me. composita est fallacia,
Ut eo me privens, atque inter se dividant.

L. Septimius L. 4. Ephemer. C. 22. darent ex
suo numero, cum quis super tali negotio disce-
ptaret: electique Agamemnon, Idomeneus, U-
lysses, atque Diomedes, qui secreto ab aliis pro-
ductionem componunt. L. 5. C. 26. Cassandra deo
repleta, multa in Agamemnona adversa praecun-
tias: insidias quippe ex occulto caedemque domi
per suos compositam: &c. Noster fortasse illud
Maronis ante oculos habuit L. 4. Aen. v. 92.

Talibus adgressus Venerem Saturnia dictu:
Egregiam vero laudem & spolia ampla referis:
Tuque puerque tuus: magnum & memorabile
nomen,

Una dolo Divom si femina victa duorum est,
fortasse, dixi: nam satis scio, divinum poe-
ma nusquam fuisse editum vivo Tibullo. Non
valde est dissimilis illa insultatio Aurelli mei
L. 3. Eleg. 5. ubi Pacti mortem deplorat, v. 19.

Infelix Aquilo, raptae timor Crithyiae,
Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?

Aus quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat sanctos alvum ille viros.

Tum succos, herbasque dedi, quis livor abiret,
Quem facit impressio mutua dente Venus.

15 At tu fallaci conjunx incaute puellae,
Me quoque servato, peccet ut illa minus.

Neu

13. TUM SUCCOS HERBASQUE DEDI, QUIS LIVOR ABIRET] plurifariam de huic & aliis livoribus medebantur. Thapsia succum, crebro experimento Neronis nobilitatum, commendat Plinius L. 13. C. 21. raphanum sativum L. 22. C. 4. sinapi ibid. C. 22. lomentum fabaceum, itemque farinam lupinorum silvestrium, L. 22. C. 25. fruticem Rhoi, praecipue ejus semen, L. 24. C. 18. aloem L. 27. C. 4. lanam succidam L. 29. C. 2. pulmones arietum in tenues membranas inlectos, & columbinum simum, L. 30. C. 4. aquam marinam L. 31. C. 6. pongiam ibid. C. 11. Horum quid Tibullus dominae dedit, ignoro: nec sane multum refert. Thapsiam dedisse vix puto; huic enim claritatem primus Nero contulisse perhibetur.

14. QUEM FACIT IMPRESSIO MUTUA DENTE VENUS] qualis est columbarum. Catullus Carm. 65. v. 125.

Nec tantum niveo gavisus est ulla columbo

Compar, quae multo dicitur improbus

Oscula mordenti semper decerpere rostro.

Frequentes semper fuerunt poetae in his morsuiculis, solidi gaudii certis indicibus. Arethusa apud Propertium L. 4. Eleg. 3. v. 25.

Dic mihi, num teneros uris lorica lacertos

Num gravis inbelles atteris hasta manus?

Haec nocentis potius, quam densibus ulla puella

Det mihi plorandas per tua colla notas.

Ipsa de se poeta L. 3. Eleg. 6. v. 21.

Inmerso aequales videant mea vulnera collo:

At doceat livor mecum habuisse meam.

Apulejus, ut voluit quidam:

Olli purpurea delibantes oscula

Clemente morsu rosea labra vellicent.

Omnes nugarum scenam in compendium misit Phoenicium Plautina Pseudol. Act. 1. Sc. 1. v. 62.

Nunc nostri amores, mores, consuetudines,

Focus, ludus, sermo, suavis servitio,

Compressiones ariae amantium comparum,

Teneris labellis molles morsuiculae,

Papillarum horridularum oppressuiculae,

Harum voluptatum mihi omnium, atque item tibi

Distraclio, discidium, vastities venit.

Cicero Accus. 5. in Verr. C. 13. insultans Q. Hortensio: *Hic felicitis est meiuentium, ne ad exitum defensionis tuae, vetus illa Antoniana dicendi ratio atque auctoritas proferatur: ne excutietur Verres, ne denudetur a pectore, ne cicatrices populus Romanus ad pectus, ex mulierum morsu, vestigia lividinis atque nequitiae.* Ne te pigeat legisse, quae Dion. Lambinus notavit ad haec Horatiana L. 1. Od. 13. v. 12.

Uror, seu tibi candidos

Turparunt humeros inmodica mero

Rixae, sive pur furentis

Impressu memorem dente labris notam.

quaeque. Jo. Pallacratius ad Propert. L. 3. Eleg. 8. p. 451.

16. PECCET UT ILLA NIHIL] in Colotii libro, & in quinto Vaticano (olim Fulvii Ursini) erat, *peccet ut illa minus.* Cui scripturae patrocinatur Naso L. 2. Trist. v. 458.

Denique ab incauto nimium petii ille marito,

Se quoque uti servos; peccet ut illa minus. ur uno columbo contenta, ceteros ab horto suo spernat se segreget procul. Atque ita olim lectum fuisse, ostendit imitatio Joannis Calae, viri multo disertissimi, in Elegia ad manes M. Ant. Flaminii:

Quid, si illum retinent quicumque Amaryllida curant,

Hujus ad exemptum peccet ut illa minus?

Se deinde ipsum custodem fore dominicae suae promittit; nec recusat, quo minus in vinculis aetatem degat, dummodo scortum cum illa in unum locum concludatur. Quod modo ferme Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 6, ad nescio quem janitorem, v. 45.

Forstian & tecum tua nunc requiescit amica.

Hen melior quanto fors tua sortis mea!

Dummodo sic, in me durae transite caenae.

Sed erant plura hic dicenda: quae jam olim occupavit Douza noster Praeclid. C. 17. Ibi tu videbis, recte atque ordine minus legi; male, & praeter Albii mentem, nihil. Statius quoque tetigerat, sed leviter.

Neu juvenes celebret multo sermone caveto;

Neve cubet laxo pectus aperta sinu.

Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem

20

Ne trahat, & mensae ducat in orbe notas.

Exhibit quam facpe, time: seu visere dicet

Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.

At mihi si credas, illam sequar unus ad aras.

Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.

25 Saepc

17. NEU JUVENES CELEBRET MULTO SERMONE] neve sermones frequentes cadat cum juvenibus. Saepc Tullius sic loquitur. L. 4. ad Attic. Epist. 1. *Cum venissem ad portam Capenam, gradus temporum ab infima plebe completi erant: a qua plausu maximo cum esses mihi gratulatio significata, similia & frequentia & plausus me usque ad Capitolium celebravit.* L. 5. Epist. 10. *Adhuc sumus nec in me aut publice, aut privatim, nec in quemquam comitum. nihil accipitur lege Julia, nihil ab hospite. persuasum est omnibus meis, servandum esse famae mese. belle adhuc hoc animadvertum Graecorum laude & multo sermone celebratur.* Orat. pro Cluentio C. 13. *Quid? illa caedes Asinii Laminatis, adolescentis pecuniosi, quam clara tur, recens re? quam omnium sermone celebrata? pro Muren. C. 41. Quanta autem perturbata fortunae atque sermonis, quod, quibus in locis paucis ante diebus factum esse consulem Murenam nuntii literarum celebrassent, & unde hospites atque amici gratulatum Romanum concurrerint, repente eo accedat ipsa nuntius suae calamitatis? pro P. Sulla C. 2. Quaevo illud etiam, si me, qui defendo, reprehendendum putas esse, quid tandem de his existimes summis viris & clarissimis civibus, quorum studio & dignitate celebrari hoc iudicium, ornari causam, defendi hujus innocentiam vides? de provinc. consular. C. 9. An ego possim huic esse inimicus, cujus literis, fama, nuntius, celebrantur aures quotidia mese novis nominibus gentium, nationum, locorum? in L. Pisonem C. 13. Itaque, credo, si minus frequentia sua vestrum egressum ornando atque celebrando, at omnibus saltem bonis, ut consules, non strisissimis, ut hostes, aut proditores, profiquebantur. Viderat verum noster Douza: sed cum nescio quomodo transversum egit corrupta Nonii Marcelli scriptura in Concelebrare, sic enim edebatur: *Concelebrare, diu amare; dictum a celebrare.**

Lucilius L. 30. *Multis inde locis sermonibus concelebrarunt.* Scripserat vero Nonius, more sui aevi, *divinare*, h. e. *dissimulare*, divulgare, in vulgus spargere. Vide Lipsium L. 1. Quaest. Epist. 18. Gronovium L. 3. Obf. C. 16.

22. SACRA BONAE MARIBUS NON ADEUNDA DEAE] imo ejus ne nomen quidem viros scire fas erat. Tamcu in ejus sacrariis erat quidam quasi mercatus stuprorum; ob hanc ipsam causam, quod viri illine longe arceri putarentur, & religione moribus recepta, & metu praesentissimae caccitatis. Ovidius L. 3. Att. Amat. v. 633.

Quid faciat custos, cum sint tot in urbe theatra?

Cum spectes junctos illa libenter equos?

Cum sedeat Pharias sistris operata juvencae?

Quoque sui comites ira venentur, eas?

Cum fuges e templis oculos Bona Diva virorum,

Practerquam si quos illa venire jubet?

Notissimum est P. Clodii adulterium cum Caesaris Pompeja in aperto commissum. Quam ob rem ille Ciceroni *Bonae Deae sacerdos* dicitur, mordacissimo joco, L. 2. ad Attic. Epist. 4. Vide sis Juvenalem sua, hoc est Satyrica, lingua loquentem Sat. 6. v. 314.

Nota Bonae secreta Deae, cum tibia lambos

Incitat, & cornu pariter vinoque sursum

Assonitae, &c.

23. ILLAM SEQUAR UNUS AD ARAM] Scalliger intelligebat aram Bonae Deae, quae statuebatur in domo ejus consulis, cujus eo mense faeces erant, quo mense sacrum fiebat pro populo universo. Nimis profecto angustae; quum sacrificium illud non nisi semel in anno celebraretur. Merito quoque dubitari potest, si mulierculae imi-ordinis, qualem fuisse Deliam scimus, ad sacrum damnum admitterentur. Nec videntur admittae, propter augustam rei occultissimae sanctitatem. Tullius orat. de Harusp. responsi. C. 17.

Quod

Quod sacrificium tam vestustum est, quam hoc, quod a regibus aequale huic urbi accepimus? quod autem tam occultum, quam id, quod non solum curiosos oculos excludit, sed etiam errantem quo non malo improbitas, sed ne invidentia quidem possit intrare? quod quidem sacrificium nemo, nisi P. Clodius, omni innoxia violavit, nemo unquam admisit, nemo neglecti, nemo vir adspicere non horruit: quod si per virgines Vestales, sit pro populo Romano, sit in ea domo, quae est in imperio; sit incredibilis caeremonia; sit ei Deae, cujus ne nomen quidem viros scire fas est. Imo non nisi primarias feminas in hoc opere adiuvisse, satis clare ostendit Plutarchus in Claudius itaque in Ciceronis vita. Nec causa erat, cur deprehendi metuisset Clodius, si quibusvis illuc mulierculis adeundi fuit facultas. Itaque veterem lectionem, *aras*, ab exilio si revocaverimus, recte puto atque ordine fecisse videbimur. Neque enim domum consularem intelligit poeta; sed publica Bonae Deae templa, ad quae quotidie adibat promiscua feminarum multitudo: praecipue autem illae, quarum quaestus erat stulta adolescentulorum cupiditas. Et semper sacrorum causa putas? imo saepe ut vituro oculos evitent, ac sine arbitrio turo comerentur. Naso L. 3. Art. Amat. §. 243.

Quae male crinita est, custodem in limine ponat;
Orneturque Bonae semper in aede Deae.

Duas autem aedes habebat, alteram in duodecima, alteram in tertia decima urbis regione, auctore P. Victore. Atque haec quidem erat in colle Aventini, ea parte, quae *Remuria* dicebatur, ut notavit Alexander Donatus L. 3. Romae C. 13. Naso L. 5. Fastor. §. 147.

Quo feror? Augustus mensis mihi carminis,
hujus

Fus dabit, interea Diva canenda Bona est.
Est moles navium: loco res nomina fecit.

Appellat Saxum: pars bona montis ea est.
Hinc Romus insisterat frustra, quo tempore
fratri

Prima Palatinae signa desisit aves.

Templa patres illic aulos exosa viriles
Leniter aedui constituere iugo.

Dedicat haec veteri Clausorum nominis haeres,
Virgine nullum corpore passa virum.

Livia restituit; ne non imitata maritum
Effet, & ex omni parte secuta virum.

Illam vero *Subsaxanam* appellabant, in radicibus Aventini montis. Cui quum novam aediculam cum pulvinari atque ara dedicasset

Licina, virgo Vestalis, sed populi injussu; rem omnem irritam habuit collegium pontificum, A. V. DCXXX. Q. Caecilio Metello, T. Quintio Flaminiu Coff. Cicero orat. pro domo sua C. 53. *Quid, cum Licinia virgo Vestalis, juramento loco nata, sanctissimo sacerdotio praedita, T. Flaminio Q. Metello Coff. aram, & aediculam, & pulvinar sub sacro saxo dedicasset, non eam rem ex auctoritate senatus ad hoc collegium Sex. Julius praetor retulit? cum P. Scarvola, pontifex maximus, pro collegio respondit, Quod in loco publico Licinia C. F. injussu populi dedicasset, sacrum non videri.* Ad hanc *Subsaxanam* pertinere opinor haec verba ex grandi marmore, apud Gruterum videndo p. CCXXXVII. 8.

NATALI. AVGVSTAE. MVLSVM. ET. CRVSTVLA.
MVLIERIB. VICANTIS
AD. BONAM. DEAM. PEC. N. DEDIMVS

Sacerdotes Bonae Deae sive antistitae ibidem memorantur p. CCXXXVII. I.

IMP. CAES. DIVI. FIL.
AVGVSTO

TERRA. MARIQ.
VICTORI.

SACERDOT. BONAE. DEAE
ET. COLLEG. VII. VIR. EVLON
COMMVN. POP. VOTO
RAVENAT
D. D.

Est & haec voti suscepti solutio mulieris libertinae p. LXXXII. I.

BONAE. DEAE
SANCTAB
SACR
VOTO. SVSC.
MERITO. LIBENS
TERENTIA
THALLVA
FECIT

Extra has duas aedes in urbe, erat & sacellum haud procul, inter Aricium & Bovillas. Cicero orat. pro Milone C. 31. *Nisi forte hoc etiam casu factum esse dicamus, ut ante ipsum sacrarium Bonae Deae, quod est in fundo T. Sextii Galli, in primis honesti & ornati adolescentis, ante ipsam, inquam, Bonam Deam, cum praetium commississet, primum illud vulnus acceperit, quo sacerdotiam meritem obiret: ne*

25 Saepe velut gemmas ejus, signumve probarem.
Per causam memini me tetigisse manum.

Saepe

non absolutus iudicio illo nefario videretur, sed ad hanc insignem poemam referendus. Alconius Pedimus in argumento Miloniana: Milo Lanuvium, ex quo erat municipio, & ibi sum dictatur, profectus est ad flaminem proferendum postera die. Occurrit ei circa horam nonam Clodius paulus ultra Bovillias, rediens ab Aricia, prope eum locum, in quo Bonae Deae sacellum est. Vides rationes, quibus adductus malucrim aram: quae scriptura in multis quoque libris veteribus comparat.

24. TUNC MIHI NON OCVLIS SIT TIMIDIS-
RE MEIS] ex perulgata superstitione, qua persuasum illis erat, viros quoscumque, etiam imprudentes, qui Bonae Deae sacra vidissent, exemplo luminibus oculorum orbari. Tullius orat. de Marup. respons. C. 18. de P. Clodio in domo Caesaris deprehensio: *Iste idcirco Bonam dicit, quod in tanto sis fecere ignoravit. Non ignovit, mihi crede, non, nisi forte tibi ignotum putas, quod te iudices dimiserunt excessum & exhaustum: suo iudicio absolutam, omnium condemnatam: aut quod oculos, ut opinio illius religionis est, non perdidisti. Quis enim ante te sacra illa vir sciens viderat, ut quisquam poemam, quae sequeretur illud scilicet, scriberet?*

25. VELUT GEMMAS EIVS SIGNUMQUE
PROBAREM] in codice Archiepiscopi Eboracensis sermone erat. Quod quamquam exile est ac percussillum, tamen non debuit dissimulari: quum vulgato sit praestabilis. Ceterum ex hoc loco adparet, mulieres nuptas signis peculiaribus fuisse usas, ac distinctas a maritorum signis. Nec mirum: quum sibi quisque signum fingeret pro libitu, ac relictum mutaret. In gemmis autem preciosis damnosae delicias faciebant; quum veteres illic leapturas imprimere materiae annuli, sive ex ferro sive ex auro foret. Vide locum insignem Ateji Capitonis apud Macrobius L. 7. Saturn. C. 13. Erat autem quidam qualis inter otiosos, annulum spectandum a re, ac vicissim rogare. Plautus Afinar. Act. 4. Sc. 1. ubi paratus leges recitat, quibus Philenium esset cum Diabolo, §. 33.

Spectandum ne cui annulum das, neque roget.

Naevius Tarentilla:

quasi in choro pila

Ludens, datatim dat se, & communem facit:

Aliam tenes, alii admittas; alibi manus

Est occupata; alii percellit pedem;

Alibi datus annulum spectandum a labris.

id est, postquam detractum a digito annulum labris eum osculata. Ita exposuit Andr. Schottus, hunc simul nostri locum istuc trahens, L. 5. Observ. C. 3. & Schottum secutus Jo. Kirchmann lib. de Annul. C. 18. Sed hunc ludum C. Verres serio ludebat, neque annulos reddebat, ut Cicero tradit Accus. 4. C. 26. *Nullo modo possum omnia istius facta aut memoria consequi, aut oratione complecti. genera ipsa cupio breviter attingere: ut hic modo me commovuit Pisonis annulus, quod totum efflaxerat. Quam invidis istum putatis hominibus horum de digiti annulos aureos abstulisse? nunquam dubitatis, quoriscumque alicuius aut gemma, aut annulo delictus est. Et haec quidem capere licet de annulis vel ad inspiciendum porrectis, vel forte fortuna consecris, sed, quod sequitur, prorsus est mirificum. ita enim pergit orator: *Incredibilem rem dicam, sed tam claram, ut ipsum negaturum non arborer. Cum Valentino eius intercepti epistola Agrigento allata esset, casu signum iste animadvertit in cretula. placuit ei: quasi vis unde esset epistola: respondit, Agrigento. iste literas ad quos solebat, ut is annulus ad se primo quoque tempore afferretur. ita literis istius patrifamilias L. Titio civi Romano annulus a digito detractus est. En hominem pernicioso urbanum.**

26. PER CAUSSAM] sub praetextu dicunt homines inveniunt. Bella est locutio, & scriptoribus optimis per familiaris. Caesar L. 3. Bell. Civ. C. 24. *naves iriret me duas [Antonius] quas Brundisii faciendae curaverat, per causam exercendorum remigum, ad sanctas portus prodire iussi. hunc quum audacius progressus Libo videret, sperans intercepti posse, quadringentis quinque ad eas misit. C. 76. Caesar veteribus suis in castris contra Asparagium confedit; nulliusque omnes intra vallum continuit; equitatumque per causam pabulandi emissum confestim decemana porta in castra se recipere iussit. Est utrobique stratagema, sed idem videndum. Cicero orat. pro domo sua C. 5. cum in in annonae caritate in consules, in servatum, in bona fortunaeque locupletium, per causam inopum utquo imperitorum, repenti nos impetus*

com.

Saepe pro somnum peperit tibi: at ipse bibebam

Sobria supposita pocula victor aqua.

Non ego te laesi prudens: ignosce fatenti.

30 Jusit Amor. Contra quis ferat arma Deos?

Ille

compararet. L. 3. de Offic. C. 10. de Romulo: *Onisist hic & pietatem, & humanitatem, ut id, quod utile videbatur, neque erat, a se qui post: & tamen mari causam opposuit, speciem honestatis neque probabilem, neque satis idoneam.* Suetonius Jul. C. 2. *de'edus apud Nicomedem, non sine rumore prostratae regi pudicitiae. Quoniam rumorem auxit intra paucos rursus dies repetita Bithyia per causam exigentiae pecuniae, quae deberetur cuidam libertino, clienti suo.* Othon. C. 2. *didacto matrimonio sepositus est per causam legationis in Lusitaniam: & satis visum, ne poenit acrior munus omnem divulgaret.* Lucit in dilogia Propertius L. 4. Eleg. 8, ubi de Junonis Sispitae sacro, §. 16.

Huc mea detonsus aucta est Cynthia mams:

Causa fuit Juno, sed magis causa Venus:

Quaerebatur pabulum libidini: praeterebat autem species religionis Lanuiniae.

28. IPSE BIBEBAM SOBRIA SUPPOSITA POCULA VICTOR AQUA] Cave victor mutes in fitior. est enim hic certamen bibendi, e quo alteruter victor oportet discedat. Horatius L. 4. Od. 1. §. 31.

Nec certare jurat mero,

Nec vincere novis tempora floribus.

L. 1. Epist. 19. §. 10.

forum, putentque Libonis

Mandabo sicca: adimam cantare severis.

Hoc simul edixit, non cessare poetas

Nobisurno certare mero, putere diurno.

Tale certamen poeta noster instituit in fine libri tertii. Et Caspar Kinschotius, nimis cecleriter rei literariae ac Musis Latinis ademptus, L. 2. Poem. in Ara Bacchi, p. 71.

Accipe, Corneli, rata si vis vota peracta;

In fundo face ne gutta sis ulla super.

Victoris ritulum, prior hoc qui saxis, habebit.

Et sua vittam palma parata manet.

O bone, vicisti: nec tu monitoris egebas.

Ocius huc hederæ ser mihi ferta, puer.

Est autem e Graecia hoc bibendi certamen, & quidem instituti multo antiquissimi. id quod videre licet ex verbis Panyasidis poetae apud Joannem Stobaeum Serin. 16. qui Panyasid Herodoti historici vel avunculus, vel patruelis fuisse perhibetur. Graeci autem po-

tores punicis farina utebantur ad crapulam evitandam. Plinius L. 36. C. 21. *Theophrastus auctor est, potores in certamine bibendi praesumera farinam eam; sed nisi immense potu impleantur, periclitari. tantanque refrigerandi naturam esse, ut musta fervere desinant pumice addito. Pulvere vero noster sobria vocat pocula, quae ipse multa aqua adfusa diluisset.* sic L. 2. Eleg. 1. §. 46.

Aurea tunc praefos pedibus delitit una liquores:

Mixtaque securo est sobria lympha mero.

nec minus eleganter Papinius sobria dixit rura, in quibus vinum ante non nascebatur, L. 4. Silv. 2. §. 37.

Aetherei felix sic orbita fluxit

Triptolemi: sic visifero sub palmito nudus

Umbra vis colles, & sobria rara Lycaeus.

quem locum cum hoc Albiano contulit Gebhardus: & ante cum Passeratius ad Propert. L. 3. Eleg. 17. Dicitur autem sobrius, itidem ut ebrius, a bria, vase vinario. Excerpta Donati ad Terent. Andr. Act. 4. Sc. 4. §. 39. *Tu pol homo non es sobrius?* Sobrius est sanae mentis, quasi febrius, hoc est ab ebrio separatus. Rectius dixisset, sobrium dici qui sit sine bria. Charisius L. 1. Instit. p. 63. *Hebria est vas vinarium; unde ebrius & ebria dicitur, ebriosusque & ebriosa, sicut a negotio negotiosus & negotiosa. cui contrarium est sobrius.* Sed locum esse mendosum, & Bona legi debere, liquido ostendit Paullus Leopardus, vir doctissimus, L. 6. Emend. C. 17. Plura dabit magnus Vossius Etymol. L. L. in voce Ebrius.

29. NON EGO TE LAESI PRUDENS] Excusatio quam frequens, tam frivola. Sanius sapuit Euclio ille Plautinus Aulul. Act. 4. Sc. 10. §. 15.

quid tibi ergo meam me invito tactio est?

LY. *Quia vini vitio atque ameris feci.* EV. *homo aut lacissime!*

Cum iflacin' te oratione huc ad me adire ausum, impudens?

Nam si istuc jus est, ut tu istuc excusare possis,

Luce claro deripiamus aurum matronis palam;

Post id, si prebentis finis, excusemus obrios

Nos

Ille ego sum, nec me jam dicere vera pudebit,
Inflabat tota cui tua nocte canis.

Non frustra quidam jam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:

35 Et simulat transire domum: mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usque fores.

Nescio

*Nos fecisse amoris causa, nimis vile est vi-
num, atque amor,
Si ebrio atque amanti impune facere, quod
libeat, licet.*

& nutrix Phaedrae, Hippol. §. 195.

*Deum esse Amorem, turpis & vitio sursus
Finxit libido: quoque liberior fores,
Titulum furori nominis falsi addidit.*

Hinc hausit Michael Marullus L. 1. Epigr. 59,
elegante dialo gismo de Amore:

*Qui coelo dignati homines. Quae causa coi-
git?*

Attiior auctore est credita culpa Deo.

30. JUSSIT AMOR] sic Phaedra Nafoniana,
§. 10.

Dicere quae puduit, scribere jussit Amor.

*Quidquid Amor jussit, non est contemere tu-
mum.*

*Regnat, & in dominos jus habes ille Deus,
quibus familia profatur eadem regina apud
tragicum Romanum Hippol. §. 184. praeci-
pue vero Chorus, qui proxime sequitur, fa-
cundia poetica excellens, & vario flore co-
loratus. Plautus lepidissime, ut solet, eo
quem modo indicavi loco, §. 7.*

EV. *Quid ego emerui, adolescens, mali,
Quam ob rem ita faceres, meoque meoque
perditum ires liberos?*

LY. *Deus impulsor mihi fui: is me ad illam
illexit. EV. quo modo?*

LY. *Fateor peccavisse, & me culpam comme-
ritum scio.*

*Id adeo te oratum advenio, ut animo ne-
quo ignoscere mihi.*

EV. *Cur id ausus facere, ut id quod non tuum
esset tangeres?*

LY. *Quid vis fieri? factum est illud. Fieri
infectum non potest.*

*Deos credo voluisse, nam ni vellent, non
feres, scio.*

EV. *At ego Deos credo voluisse, ut apud me
se in nervo enicem.*

Tu qui capis, noli committere quin inspi-
cias Hoofidii nostri Aululariam, expressilli-

nam verissimamque imaginem antiquae ac
vernaculae festivitatis.

32. INSTABAT TOTA CUI TUA NOCTE CA-
NIS] solenne satellitium meretricularum, ac
lenarum. noster L. 2. Eleg. 4. §. 32.

*Haec fetere malas: hinc clavum janua sensu,
Et coepit culos liminis esse eam.*

*Sed precium si grande seras, custodia victa est:
Nec prohibens claves, & canis ipse tacet.*

Propertius L. 4. Eleg. 5, de lena mortua,
§. 71.

Exsequiae fuerunt rari furiva capilli

Vincula, & immundo pallida mitra situ:

*Et canis in nostros nimis expectata dolores,
Quam fallenda meo pollice claustra forent.*

Horatius Epod. 5. §. 57.

*Scenam, quod omnes rideant, adulterum
Latenti Suburanae canas.*

Hinc Suburam, ubi seorta publica habita-
bant, Propertius vigilam vocavit, ob ca-
num frequentiam, L. 4. Eleg. 7. §. 15.

*Jamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae?
M. Seneca Controvers. 30, de lenone: Hanc
Bassi sententiam non mehercules referrem, si ca-
nem ad ostium alligasses.*

36. ANTE IPSAS EXCREAT USQUE FORES]
Prudenter Syrus ille Terentianus Clitiphon-
tem suum monet, Hecauton. Act. 2. Sc. 3.
§. 128.

Sed heus tu, vide sis ne quid imprudens ruas.

Patrem novisti ad has res quam sis perspicax:

Ego te autem novus quam esse soleas impotens.

Inversa verba, eversas cervices tuas,

Geminus, serentus, tussis, risus abstine.

inibi Eugraphius: Haec omnia adolescentuli faci-
ciant, quotiescunque videre, aut videri volunt
ab his quas desiderant, ita sub quodam metu,
ut, quasi dum aliud necessitate conficiunt, sic
impleant voluntatem. Recte sane, in re amo-
ri. sed & alio saepe spectant. Natio Epist.
Cydipp. §. 19.

*Ante fores se tet haec: quid namque rogan-
sibus intus,*

Ut possim tunc scribere, Dormit, at.

Alex

Nescio quid furtivus amor parat. utere quaeſo

Dum licet. in liquida nat tibi linter aqua.

Quid tenera tibi conjuge opus? tua ſi bona neſcis

40 Servare, ah fruſtra clavis ineſt foribus.

Te tenet, abſentis alios ſuſpirat amores,

Et ſimulat ſubito condoluiffe caput.

At

*Mox ubi ſecreti longi cauſa optima ſonnus
Credibilis tarda deſinit eſſe mora,
Jamque venire videt quos non admittere du-
rum eſt;*

Exſcreat, & ſicla dat mihi ſigna nota.

De tuſſi quam veniſſe Eraſmus noſter in Vir-
gine Poenitenteſ EV. *Qua pompa producta eſt?*
CA. *Adornans me toto mundo meo: demittunt
capillos: itaque non aliter quam nuptura ſpon-
ſo. EV. craſſo monacho. hem! male ſit hinc
tuſſi.*

40. TUA SI BONA NESCIU SERVARE, FRU-
STRA CLAVIS INEST FORIBUS] Interjectionem
ab, quae erat ante adverbium *fruſtra*, elimi-
narunt homines novatores, pravo maloque
exemplo. nam ut brevis ſyllaba fieret longa
propter debilem (ut magiſtri vocant) posi-
tionem, nihil erat necelle. ut jam nihil di-
cam, numerum hac violenta productione tur-
piter delumbari. In Achillis Scatii libris
omnibus a crat exaratum, ſine litera adſpi-
rant. Et ſic voluit Valerius Probus. *Ab* ha-
bet editio princeps cum Regiolepidina; tres
item Palatini codices apud Gebhardum. Re-
ſtiſſime. eſt enim indignantis, & stomachan-
tis, atque increpantis. Terentius Andr. Act.
3. Sc. 1. v. 11.

S. *jam ſcio, ab*

*Vix tandem ſenſi ſtolidus. D. quid hic ſen-
ſiſſe aiſi?*

S. *Haec primum adfertur jam mihi ab hoc ſal-
lacia,*

*Hanc ſimulant parero, quo Cleometem
abſterrant.*

& Act. 1. Sc. 5. v. 17.

Nam quid ego nunc dicam de patre? ab

Tantamne rem tam nelegenter agere?

Virgilius Eclog. 2. v. 60.

*Quem fugis, ab dementi? habitaverunt Di quo-
que ſilvas,*

Dardaniſque Paris.

Martialis L. 7. Epigr. 64.

*Lis te bis decimat numerantem frigora brumae
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.*

Ab miſer, & demens. Viginti litrag annis

Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?
Vides uſum particulae elegantis, ſed inmeri-
to ejectione. *clavis* eſt clauſtrum, ſive ſera, ut
Salmaſius docuit Exercit. Plinian. p. 927. Sed
ante Salmaſium jam olim viderat Secundus
noſter L. 1. Eleg. 7.

*At poſtquam domibusque fores, foribusque
ſubivit*

*Clavis, & aequoreaſ navita ſprevit aquas,
&c.*

41. TE TENET] jueunda adlitteratio. de
qua diximus ſupra ad Eleg. 1. v. 3.

41. ABSENTES ALIOS SUSPIRAT AMORES]
Puto *abſentis*; quod ſciolus aliquis corrupe-
rit in *accuſativum*, quum non caperet ele-
gantiam caſus ſecundi; & fortaiſe verſui
etiam timeret a ſyllaba brevi in pentemime-
rin eadente. Virgilius L. 4. Aen. v. 83.

*Sola domo moeret vacua, ſtratiſque relictiſ
Incubat. illum abſens abſentem auditiſque vi-
detque:*

Amantes enim abſentes praesentes ſunt. No-
ſter infra Eleg. 9. v. 53.

Vel miſer abſenti moeſtas quam ſaepe querelas

Conjicit, & lacrimis omnia plena madent?

Valerius Flaccus L. 7. v. 197, de Medea Iſo-
nis amore capta:

*Virginis ecce novus mentem praestringere lan-
guor*

Incipit: ingeminant comenoti queſtibus aeſtus.

Ergo iterum ſenſus varios ſuper hoſpite volvens

Moeret, & abſenti nequiquam talia ſatur.
Ovidius, de Sex. Tarquinio in Lucretia com-
moto, L. 2. Faſtor. v. 799.

*Carpitur attonitos abſentis imagine ſenſus
ille: recordanti plura magisque placent.*

Sed omnium optime Siren illa comoediae
Romanae, doctiſſimus ille vitae humanae pi-
ctor, Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 110.

PH. *In hoc biduum Thais vale. TH. mi
Phaedria*

*Et tu: numquid vis aliud? PH. egone
quid velim?*

R

Cum

At mihi servandam credas, non saeva recuso
Verbera, detracto non ego vincla pedum.

45 Tunc

*Cum milite isto praesens absens ut sis:
Dies noctesque me ames: me desideres:
Me somnias: me expectes: de me cogites:
Me speres: me te oblectes: inuicem tota sis:
Meus fac sis postremo animus, quando ego
sum tuus.*

Prudens ille historiae ludicrae scriptor suum
Guzmanum, post narratas parentum suorum
innuptas nuptias, ita loquentem introducit
L. 1. C. 2. *Ainsi arriverent ils à la ville, cha-
cun prenant la route de sa maison, & de sa
couché. Mais je m'en rapporte aux contem-
platifs, si ma mere, comme une autre Melisandre, ne cou-
cha pas avec son mary le corps en Santogne captif,
& l'anne à Paris prisonniere.* Ingeniosissimus
Aroostus Cantu 23. Orlandi furcantis, stroph.
6. de Bradamanta, in silva deserta noctem
molestam sentiente:

*Ma sempre, o vegli, o dorma, con la mente
Contemplando Ruggier, come presente.*

Haec satis sunt ad roborandum nostram cor-
rectionem, an divinationem, quam & Dou-
ziam filium video leviter tetigisse. Sequitur
dulcissimum illud *suspirat amorem*, sensu acti-
vo, ut magistri loquuntur. Sic L. 4. Carm. 5,
verbis Sulpiciae:

*Quod si forte alios jam nunc suspirat amores;
Tu precor infidos, sancte, relinque focos.*

Valerius Cato Dir. §. 106.

*Invidio vobis agri, formosaque prata:
Hoc formosa magis, mea quod formosa puella
Est vobis, tacite & nostri suspirat amorem.*

Juvenalis Sat. 11. §. 152.

*Pastoris duri est hic filius; ille bubulci
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & novos tristis desiderat haedos.*

Prudentius Cathemer. hymno 2. §. 44.

*Illum forensis gloria,
Hunc triste raptas classificat:
Mercator hinc ac rusticus
Avara suspirans lucra.*

Lucanus L. 6. §. 370. quamquam ibi ponitur
pro eo quod est *exhalare*, nec desiderii vim
habet:

*Quique nec humentes nebulas, nec rore ma-
dentem*

Aëra, nec tenues ventos suspirat Anaurus.

Lucretium quoque ita scripsisse arbitror L. 4.
§. 1188.

Nec mulier semper scilicos suspirat amores,

*Quae complexa viri corpus cum corpore jungit,
Et tenet, aductus humectans oscula labris.*
legitur nunc *ficto suspirat amorem*: sed levi ne-
gotio potuit litera excidisse, propter alteram
proxime sequentem. tamen si quis
aliter sentit, cum eo non magnopere depu-
gnabo. Dixit & Petrus Bembus, castigati ser-
monis scriptor, hymno ad Pana:

*Audis nos Pater? an novam per agros
Suspiras Venerem, & precas reculas?
& Benedictus Lampridius, nobilis item poë-
ta:*

*Quis possit ulli fidere feminas?
Quis possit? ignem quem tua Lesbica
Suspirat externum, atque mores
Fraudibus ingeniosus Iberis*

Postponas.

Itali poetae, ac Galli, suo quisque idiomate
certatim adripuere amabilem locutionem. Vi-
debis, si voles, festivam copiam in Menagii
Observationibus ad Poëmatum Malherbae p.
390. & in altero volumine Chevracianorum
p. 136. Nescio cur praeterierint Philippum
Portacum, amoeni & toecundi ingenii poë-
tam, L. 1. Eleg. 6.

*Comme dedans un bois enrichi de feuillage,
D'herbes, d'eaux, & de fleurs, & tout cou-
vert d'ombrage,*

*Se branchent les oiseaux esmaillez de couleurs,
Suspirans doucement leurs plaisantes douleurs,*
sed & politissimum Altracae scriptorem prae-
terierunt, Honoratum Urtaicum: cuius in
fabellis ac rure urbanissimo saepenumero oc-
currit.

43. AT MIHI SERVANDAM CREDAS] Male
haec distinguuntur, tamquam sensu perfecto.
pendent enim a sequentibus per particulam
si, quae eleganter abest, ac subintelligitur.
Terentius Heautonr. Act. 1. Sc. 1. §. 26.

Vel me monere hoc, vel percontari puta.

*Rectum est, ego ut faciam: non est, te ut
deterream.*

Cicero Philipp. 11. C. 8. L. Caesar clarissimo
viro atque innocentissimo decrevit imperium,
privato tamen, in quo maximum nobis onus
imposuit. *Affensus ero: ambitionem induxero in
curiam, negaro: videbor suffragio meo, tam-
quam comitiis, honorem homini amicissimo de-
negasse.* Philipp. 13. C. 11. *Quem ita obsides,
novus Hannibal, aut si quis acutior imperator
fuit,*

45 Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,
Effluit effuso cui toga laxa sinu.

Quisquis & occurret, ne possit crimen habere.

Stet procul, atque alia stet procul ante via.

Sic fieri jubet ipse Deus. sic magna sacerdos

50 Est mihi divino vaticinata sono.

Hæc

fuit, ut te ipse oblidens, neque te istinc, si cupias, possis explicare. recesseris: undique omnes insequentur. manseris: hæc eris. L. 3. de Offic. C. 19. At dares hanc vim M. Crasso, ut digitorum percussione heres posses scriptus esse, qui vera non esset heres; in foro, mihi crede, saltaret. Horatius L. 1. Sat. 3. v. 15.

decies centena delisses

Hinc parco paucis contento: quinque diebus Nil erat in oculis.

44. DETRECTO NON EGO VINCLA PEDUM] detracto habet editio vetus, quæ Regii Lepidi procurata est. Recte. Vide notata nobis ad Propert. L. 2. Eleg. 2. v. 11. De supplicio servili verberum ac vinculorum iterum agit L. 2. Eleg. 3. ipso fine.

Ducite. ad imperium dominas sulcabitur agras.

Non ego me vinculis verberibusque nego.

45. QUISQUIS COLIT ARTE CAPILLOS] ratio sermonis postulat, ut colis scribamus. sed hoc & alii viderunt.

46. EFFLUIT EFFUSO CUI TOGA LAXA SINU] nihil mutandum. Claudianus Paneg. in IV. Consul. Honor. v. 206.

Haud aliter summo gemini tum patre Lacones Progenies Lædæa sedent: in utroque relucens Frater, utroque soror. simili chlamys effluit atro:

Stellati pariter crines.

Macrobius, de Q. Hortensio, L. 2. Saturn. C. 9. *Fuit enim vestitu ad mundiciem curioso: & us bene amictus iret, faciem in speculo quaerebat: ubi se insuens togam corpori sic applicabat, ut rugas non forte sed industria locatas artifex nodus constringeret, & sinus ex composito defluens nodum lateris ambiret. Vide Turnebum L. 16. Adv. C. 4. & Oct. Ferrarium L. 1. de Re Vest. C. 6.*

48. STET PROCL, AUT ALIA STET PROCL ANTE VIA] pro aut alia, restituit Achilles ex veteri libro atque alia, comprobante Gebhardo. Nec sane aliter erat in excerptis M. Ant. Pochi, & in primo ac secundo Va-

ticanis, quos evoluit Nic. Heinsius. Erit igitur, Quicumque eadem via occurret, restitatur procul; atque alia etiam via qui veniet, restitatur, ante quam viam ineat eandem. Gebhardus vero atque summit pro eo quod est contentum, excerpto; me quidem parum volente.

49. MAGNA SACERDOS] Nota hic sacerdotem Bellonæ feminam. Id ideo factum fuisse opinor, quod Romæ Bellonarii, itidem ut Galli matris Deum, atque Ithaci, tamquam vulgi hæcæ ac mendicabula contemnerentur, nisi a mulierculis & hominibus superstitionis. In promptu sunt passim exempla apud poetas. Alibi meliore fuerunt conditione. Memorabile in primis est, quod de sacerdotio Bellonæ in Cappadocia tradidit A. Hirtius lib. de Bell. Alex. C. 66. *Biduum Mazacæ commoratus, venit Comana, vetustissimum & sanctissimum in Cappadocia Bellonæ templum, quod tanta religioni colitur, ut sacerdos eius Deæ majestate, imperio, & potentia secundus a rege consensu gentis illius habeatur. Id homini nobilissimo Lycomedes Buthymio adjudicavit: qui regio Cappadocum genere ortus, propter adversam fortunam majorum suorum misationemque generis, jure minime dubio, vetustate tamen intermisso, sacerdotium id repesebat. Ante hunc Lycomedem sacerdos fuerat Archelus, a Pompejo post Mithridatem devictum præfectus, cuius dynastæ par opibus, ut Appianus ait sub finem libri de bellis Mithridat. ostenditque Cicero L. 15. ad famil. Epist. 4. Cumque magnam bellum in Cappadocia concitaretur, si sacerdos armis se, quod facturus putabatur, defenderet, adolefcentem & equitatum & pediatum & pecuniam paratus; & omnino illi, qui novari aliquid volebant: perfecti us e regno ille discederet, rexque sine tumultu ac sine armis, omni auctoritate aulae communita, regnum cum dignitate obtineret. Plura Strabo habet L. 12. p. 535. edit. Casaub. Sed Romæ, ut dixi, inter sacra peregrina hoc etiam pontificum vile habitum fuit, ac contemtibile. Certe gladiatores,*

Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
Flammam, non amens verbera torta timet.

Ipsa

tores, faciem ac lutum urbis, post missionem factos fuisse Bellonarios discimus ex Juvenale, Sat. 6. v. 103, ubi de Hippia Fabricii Vejentonis fenatoris:

*Qua tamen exarsit forma, qua capta juvenata
Hippia? quid vidit, propter quod Ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur
Cooperat, & secto requiem sperare lacerto.
Praeterea multa in facie deformia: sicut
Attritus galeae, mediusque in naribus ingens
Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.
Scd gladiator erat.*

31. HAEC UBI BELLONAE MOTU EST AGITATA] non enim sine divino instinctu vaticinabantur. Caecilius in aureo dialogo Minucii Felicis: *Intende templum ac delubrum Doorum, quibus Romana civitas & protegitur & ornatur: magis sunt augusta numinibus incolis, praesentibus, inquilinis, quam cultus insignibus & muneribus opulenta. Inde adeo pleni & mixti Deo vates futura praecipiant, dant cautelam periculis, moribus medelam, spem afflictis, opem miseris, solatium calamitatis, laboribus levamenentum.* Apulejus L. 8. Metam. Inter haec unus ex illis bacchatur effusus, ac de imis praecordii anhelitus crebros referens, velut numinis divino spiritu repletus, simulabat faciem recordiam. Noster verbis utitur maxime propriis, & ad vaticinationem unice facientibus. nam *movere & agitare furoris sunt divini.* Plautus Menaech. Act. 5. Sc. 1. v. 10, ubi uxor Menaechmi surrepti errat in Menaechmo Soficle:

MV. Adibo, atque hominem accipiam, quibus dictis meres.

Non te pudes prodire in conspectum meum, Flagitium hominis, cum illoc ornatus?

ME. *Quid est?*

Quae res agitas te, mulier?

Seneca Herc. fur. v. 521.

cur subito labans

Agitata motu templa? cur mugis solum?

Ovidius L. 6. Faistor. initio, v. 5.

*Est Deus in nebris: agitante calefcimus illo.
Impetus hic sacrae semina mentis habes.*

Lucanus L. 7. v. 569.

*Sanguineum velut quatens Bellona flagellum,
Bifloras aut Mavors agitant, si verberare sacro
Palladia stimules turbatur aegide currus.*

* L. 1. v. 566.

*Diraque per populum Cumanae carmina vates
Vulgantur. tum, quas sectis Bellona lacertis
Saeva movet, cecinerit Deus.*

L. Seneca lib. de Tranquill. Animi C. 15, prope finem: *Non potest grande aliquid & supra ceteros loqui, nisi mota mens. Cum vulgaria & solita contempsit, instinctuque sacro surrexit excelsior, tunc demum aliquid cecinit grandius ore mortali.* Varro L. 6. de L. L. in Graecia commota mente, quos *ἀνοήματα* appellant, ab eo Lymphatos dixerunt nostri. Cicero L. 1. de Divinat. C. 40. *Quid, Asiae rex Priamus nonne & Helenum filium & Cassandrae filiam divinantes habebat, alterum augurium, alteram mentis incitatione & permotione divina?*

31. ACREM FLAMMAM] epitheton ad flammam naturam maxime adcommodatum. Lucretius L. 5. v. 907.

*Qui fieri potuit, triplici cum corpore us una
Prima leo, postrema drace, media ipsa chimæra
Ore foras acrem efflans de corpore flammam?*

L. 6. v. 852, ubi de fonte Ammonis:

Hunc homines fontem nimis admirantur, & acri

Sole putans subter terras serviscare raptim.
Virgilius L. 4. Georg. v. 409, de Proteo:

*Aur acrem flammam sonitum dabit, atque ita
vinclis*

Excides.

32. NON ET AMANS VERBERA TORTA TIMET] *torta verbera* sunt Bellonae flagellum. quod flagellum modo vidimus apud Cordubensem poëtam. Maro L. 8. Aen. v. 703.

tristesque ex aere Dirae,

Et scissa gaudens vadit Discordia palla:
Quam cum sanguine sequitur Bellona flagello.

Silius L. 4. v. 438, post magnificam armati Martis descriptionem:

exercitum una

*Irarum, Eumenideisque simul, Laetique cruenti
Innumerae facies, scimitrae operata regendis.*

Quadrifugos atro stimulat Bellona flagello.

Hoc illa flagello mystas suos agitare, & rabiem iis incutere ac furorem credebatur. Quod & hic videremus, si liceret per corruptores bonorum librorum. Scripserat enim poeta non *amens verbera torta timet*. quae scriptura hodie quoque conspicitur in codicibus notae melioris. Recte vero *amens*. Varro lib.

Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,
Sanguineque effuso spargit inulta Deam.

55 Statque latus praefixa veru, stat faucia pectus:
Et canit eventus, quos Dea magna monet.

Par-

lib. 5. de L. L. *Ab eadem mente Meminisse dictum: & Amens, quod a mente sua discedit.*
Bene Juvenalis Sat. 6. v. 511.

ecce furentis

Bellonae, matrisque Deum chorus intrat, & ingens

Servivir, obscuro facies reverenda minori.

Hinc scrutatoribus illi peculiari cognomento
entebati vocabantur. Martialis L. 12. Epigr. 57.

Illuc paludis malleator Hispanae

Tritum nitenti fuisse verberas saxum.

Nec iurba cessat entheata Bellonae.

& *fanatici*, ab eadem causa. Lapis Romanus
in magno corpore Inscriptionum p. CCCXL. 7.

L. CORNELIO. IANVARIO
FANATICO. AB. ISSS. SERAPIS
AD. AEDEM. BELLONAE. RVFILIA

hic nimirum ex Isaco factus fuerat. Bellona-
rius. Alius lapis extra Romam, CCCXLII. 1.

Q. CAECILIO. APOLLINARI
FANATICO. DE. AEDE
& BELLONAE. PVLVIN
CVIVS. MONITO. HASTA
IN. AEDE
BELLONAE. IN. LVCO
DISCATA. EST
FIRMIS. TYCHE
CONIVGL. SVO. BENE MERENTI
&c.

Juvenalis Sat. 4. v. 127.

*Non cedit Veiento: sed, us fanaticus oestro
Pernissus, Bellona, suo, divinat: & ingens
Omen habet, inquit, moeni clarique triumphii.*

Hos Bellonarios Cyllenius non bene confudit
cum Curetibus, seu Corybantibus.

53. IPSA BIPENNE SUOS CAEDIT VIOLEN-
TA LACERTOS] in libris nonnullis est *viola-
ta*: quod probat Thomas Demisterus, ho-
mo in illa copiosa lectione iudicii perpulsi,
Paralip. ad Rofini Aniq. Rom. L. 4. C. 50.
Et Cyllenius *violata* ponit pro eo quod est
violans, participium pro participio. sed in
nostris melioribus *violenta* est. Apud Cylle-

nium temere commutant haec vocabula. sic
L. 4. Carm. 1, illic legitur,

Nec violenta vagi fiteantur pasena Solis.

Rectius autem scripti *violata* habent; id quod
ipsa res postulabat. Merito noster *lacertos* hic
nominat: nam praecipue humeros & brachia
lacerabant fanatici. L. Sencca lib de Vita
Beata C. 27. *Cum sistrum aliquis concutiens ex-
imperio mentitur, cum aliquis secandi lacertos
suos arifex, brachia atque humeros suis pensa
manu cruentat.* Laetantius L. 1. Instit. Divin.
C. 21. *Alia [sacra] Virtutis, quam eandem
Bellonam vocant, in quibus ipsi sacerdotes non
alieno, sed suo cruce sacrificant. Sectu namque
humeris, & utraque manu distincto gladios ex-
ferentes, currunt, offeruntur, insanunt.* Pars
furore prophetae illi Baalis in brachia sua
faeviebat, L. 1. Regum C. 18. v. 28. *Clam-
abant ergo voce magna, & incidebant se iux-
ta ritum suum cultris & lanceolis, donec per-
funderentur sanguine.*

55. STATQUE LATUS PRAEFIXA VERU] te-
lo tereti, cum tenui mucrone. Virgilius L.
7. Aen. v. 665.

Et tereti pugnans mucrone veruque Sabello.

Servius non bene pro pilo cepit: id quod
vel hic locus evicerit solus. Videt sacerdotem
telo minime crasso cutem sibi digitis a sagina
diductam transverberasse; quod sane fieri po-
tuit citra periculum, sed veru, non pilo.
Hinc majora hujus formae tela *verua* dice-
bantur. Vide Lipsium L. 4. Poliorcet. dial. 4.
Haec verua *lanceolas* vocavit interpret vetus
Historiae Regum, loco modo producto.

56. ET CANIT EVENTUS, QUOS DEA MA-
GNA MONET] Bellonam fuisse in numero
Deorum fatidicorum, & futura praemonen-
tium, longo post Tibullum tempore ostendit
Ampianus Marcellinus L. 21. C. 5, ubi
Juliani a Constantio defectionem orditur
*Conjectans [Julianus] quantas intestinae cladis
excitaverat moles, nihilque tam convenire comi-
tibus subitis quam celeritatem, sagaci praevidens
mente, professa patam defectione se vitare fore
existimavit: incertusque de militum fide, pla-
cata risu secrete Bellona, classico ad concio-
nem exercitum convocato, fasces suspensum insipientem,*

R 3

jam-

Parcite, quam custodit Amor, violare puellam:

Ne pigeat magno post didicisse malo.

Attigeris, labentur opes: ut vulnere nostro

60 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

Et

jamque ut apparebat fidentior, haec clarius sol-
to diserebat. Ecce Julianus non tantum bene
ominatur de susceptae rei eventu; sed & mil-
lites, de quorum fide paulo ante dubitave-
rat, fidenter ad concionem vocat post pla-
catam & consultam Bellonem. Pro *mones*,
Gebhardus reponit *mozet* L. 2. Crepund.
C. 5. Credat qui volet. *Mones* & *monita*
verba sunt oraculorum & variciniorum. Ci-
cero orat. de Harusp. respons. C. 25. cum *Dii*
immortales monent de optimatum discordiis, de
clarissimorum & optime meritorum civium dis-
ensione praedictant. & L. 2. de *Divinat.* C. 41.
ubi de fortibus Praenestinis: *Hauripices dixi-*
se, summa nobilitate illas sortes futuras, eorum-
que iussu ex illa olea arcam esse factam; eaque
conditas sortes, quae hodie Fortunae monita tol-
lantur. Maro, verbis Euandri, L. 8. *Aen.*
5. 336.

Me pulsum patrin, pelagique extrema sequen-
tem

Fortuna omnipotenti & ineluctabile fatum
Hic posuere locis: matrisque egero tremenda
Carmentis nymphae monita, & Deus auctor
Apollo.

L. 7. 5. 110.

Instituntque dapes, & a laeva liba per herbam
Subjiciunt epulis, (sic Juppiter ille monebat)

Et Cereale solutus pomu agrestibus argent.

L. 4. 5. 465.

Multaque praeterea votum praedicta piorum
Terribili monitu horrificant.

Naso L. 1. *Metam.* 5. 397.

Conjugit avarum quamquam Tisania mota est,
Spei tamen in dubio est. adeo coelestibus ambo
Diffidunt monitis.

& L. 3. *Fall.* 5. 167.

Si licet occultis monitus audire Deorum
Varibus, ut certe fama licere putat.

Papinius L. 10. *Theb.* 5. 698. de *Ireia* vate:

Illius haec forsan remur, quae verba Deorum

Ille mones.

L. 11. 5. 149.

Sed sati monitus, vicinaque sanera sentis,
Ac sentire times.

apud eundem *Thetis* L. 1. *Achill.* 5. 32.

Me petit: haec mihi classa (aiv) funesta paratur:

Agnosco monitus, & Protea vera locutum.

Valerius Flaccus L. 1. 5. 29.

Sed non ulla quies animo fratrisque parenti
Progeniem, Divinamque minas: hunc nam fo-
re regi

Exitio vatesque canunt, pecudumquo per aras
Terrifici monitus iterant.

& L. 6. 5. 117.

Ducit ab Hyreanis vates sacer agmina lucis
Varus: cum Scythias jam tertia viderat aetas

Magnanimos Minyas Argoaque vela canentem.

Illius & dices monitus spondentibus Indi,
Et centumgeninae Lazae novalia Thobae,

Totanne Riphaeo Panthata vapta triumpho.

Juvenalis, de muliere *Isiacrum* religionum
mysteriis initiata, Sat. 6. 5. 530.

Credis enim ipsius deminae se voce moneri.
En animam, & meum, cum qua Dii no-
ste loquuntur!

Suetonius Calig. C. 37. *Monuerunt & sortes*
Antistinae, ut a Cassio careret. Prolixior fui
in tuenda lectione recepta, quia quid sit
movere eventus planissime ignoro. Male sic
illi prurigini innovandi, per quam factum
fuit ut medicina modum excessisset, & dege-
neravit in carnificinam. Bellona monebat
eventus; eosque ut eaneret, sacerdotem mo-
vebat.

59. ATTIGERIT] exponunt, Si quisquam
eam attigerit. Sed non ita loquebatur caeteri
Latinitas. Recte divinantur Aurtus & Frute-
rius, *Attigeris*. atque sic esse in veteri libro
monuit Achilles Statius: & e primo Vatica-
no Nicolaus Heinfius enotavit. probavitque
jam olim in Praedidaneis noster Douza. Pri-
mi illi interpretes parum animadverterant
Terentii rationem loquendi, quam videlicet
huc Albanae esse similem rebantur, Eunuch.
Act. 4. Sc. 6. 5. 1.

Credo equidem illum jam altissurum esse; ut
illam a me eripias: sine veniat.

Atqui si illam digito adigeris uno, oculi illi-
ca effodientur.

Sequitur *labentur opes*: id quod gemina com-
paratione illustratur, & cruoris & vulnere
dimanantis, & cineris a vento vehementer dif-
flatis. Plautus *Trinum.* Act. 2. Sc. 1. 5. 17.

nam

Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas.
 Si tamen admittas, fit precor illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
 Me movet, atque iras aurea vincit anus.

65 Haec

*nam qui ab eo, quod amavit,
 Quam extemplo saevius sagittatis percussus est,
 illico res foras*

Labitur, liquitur.

Lucretius, in eodem negotio, L. 4. §. 1119.

*Adde quod absumentur viris, pereuntque labore:
 Adde quod alterius sub nutu degitur aetas.*

Labitur interea res, & vadimonis sunt:

Languent officia, atque aegrotas fama vacillans.

Dionysius ille, qui Cato audit vulgo; quum non auctor, sed liber ipse sit dictus Cato, propter praecepta sapientiae, Catone aliquo ceniorio non indignis; ille igitur Dionysius L. 2. dist. 18.

Utere quaesitis parce, quam sumis abundas.

Labitur exiguo, quod parvum est tempore longo.

Maro L. 4. Geor. §. 449.

Deum praecepta secuti

Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus.

Tullius L. 2. de Offic. C. 18. *Habenda autem est ratio rei familiaris, quam quidem dilabi sinere flagitiosum est. Ab rebus ad personas, earumque munia transtulit idem ille vir divinus, orat. pro Rabirio Postumo C. 16. Equitatem Romanam, veterem amicum suum, studiosum, amantem, observantem sui, non libidine, non turpibus impensibus cupiditatum atque jaleturis, sed experientia patrimonii amplificandi labentem excepit, corrumpere non sinit, fuisse & sustinuit, re, fortuna, fide, hodieque sustinet. L. 2. de Officiis C. 23. Ex quo eo tempore tantae discordiae secutae sunt, ut & tyranni existerent, & optimates exterminarentur, & praeclarissime constituta respublica dilaberetur. h. c. dispareretur, ac disperiret. id enim sonat dilabendi verbum. Virgilius L. 4. Geor. §. 410.*

Aur acrem flammam sonitum dabit, atque ita vincis

Excidet, aur in aquas semes dilapsus abibit.

L. 4. Aen. §. ult.

omnis & una

Dilapsus calor, atque in ventos visa recessit.

62. SI TAMEN ADMITTAS] Si in pristinam amicitiam recipias, inquit bonus Cyllenius, cui libenter ignoscimus. Admittere est peccare. quod primus credo observavit, certe inter primos, Angelus Decembrius L. 4. de

Polit. Liter. Cicero pro Milone C. 23. *Ergo illa falsa fuerunt: quae certe vera existissent, si Milo admisisset aliquid, quod non posset honeste veraque defendere. Pleutus Menaeach. Act. 5. Sc. 1. §. 12.*

Quid tandem admisi in me, ut loqui non audeam?

Dido Nafoniana §. 104.

*Nulla mora estis venio, venio tibi debita conjux:
 Sed tamen admitti tarda pudore mei.*

Tacitus L. 11. Annal. C. 4. *Rogatus sententiam & Scipio: Cum idem, inquit, de admisso Pop-paeae sentiam, quod omnes; putate me idem dicere, quod omnes.*

62. SI PRECOR ILLA LEVIS] Non ad Bellonam haec pertinent; ut Cyllenius putat; sed ad Bellonae sacerdotem. Dixerat illa poenas quondam Deliae, si peccaret. at poeta, nimis confesus quam esset grave Deliae non peccare, optat, ut potius antistita sit vaniloqua ac mendax, quum ut domina pro suo tibi merito puniatur. Haec enim vis est vulvae levis: quam male exponunt, quasi eadem sit quae mihi. Tullius orat. pro Cluentio C. 28. *Ecce tibi ejusmodi sortitio, ut in primis Bulbo, & Staleno, & Guttae esset judicandum. Summa omnium expectatio, quidnam sententiae ferrent levis ac nummarii iudices, in L. Pisonem C. 11. Magnum nomen est, magna species, magna dignitas, magna majestas consulis: non capiens angustiam pectoris sui, non recipit levitas ista, non egestas animi: non infirmitas ingenii sustinet, non insolentia rerum secundarum tantam personam, tam gravem, tam severam. Pulcre Ariadna apud Ovidium L. 3. Faestor. §. 481.*

Bacche levis, letiorque tuis, quae tempora cingens

*Frondebis; in lacrimas cognite Bacche meas;
 Ausus es ante oculos adducta pellice nostros*

Tam bene compositum sollicitare torrens?

Hui! ubi pacta fides? ubi, quae jurare solebas?

Me miseram, quoties haec ego verba loquor!

64. ME MONET] scribe eum libris optimis, Me movet. Hoc Achilles jam olim movit.

64. IRAS AUREA VINCIT ANUS] aurea, in qua

- 65 Haec me deducit tenebris, multoque timore
 Conjungit nostras clam taciturna manus.
 Haec foribusque manet noctu me adfixa, proculque
 Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus, proprios ego tecum,
 70 Sit modo fas, annos conteruisse velim.

Te

qua nihil boni potest desiderari, quae auro
 contea non est cara. Horatius L. 4. Od. 2.
 §. 23.

*Flebili sponsae juvenemque raptum
 Plorat, & vires, aviumque moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Iruides Orco.*

L. 1. Od. §. 9.

*heu quoties fidem
 Mutatoque Deos flebit, & aspera
 Nigris aequora venis
 Emirabitur insolens*

*Qui nunc se fruiiur eredis aurea:
 Qui semper vacuum, semper amabilem
 Sperat.*

L. 4. Od. 2. de Caesare Augusto, §. 39.

*Quo nihil majus meliorve terris
 Fata donaverit, bonique Divi:
 Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 Tempora priscaum.*

Virgilius Eclog. 4. §. 9.

*Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
 Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,
 Casta fave Lucina.*

Matth. Casimirus Sarbievius L. 1. Od. 1.

*Candidi soles, veterisque venae
 Fontibus nati revocantur anni:
 Grandinae gemmis, rigoque caelum
 Depluit auro.*

65. HAEC MIHI TE ADDUCIT TENEBRIS] plures libri, Haec me deducit tenebris. Et est sane lepor ius in hac dilogia. nam ut deducere aliquem comitis est atque honoris: ita & deducendi verbum pertinet nonnumquam ad conciliaturam. Ovidius, in fabella Myrrhae, L. 10. Metam. §. 462.

*Cumclantem linguaeva manu deducit: & alto
 Admotam lecto cum traderet, Accipe, dixit;
 Ista tua est, Cinyra, devotaque corpora junxit.*

& Epit. Paridis §. 313.

*Paene sua ad te manibus deducit amantem.
 Vere non vafri simplicitate viri.*

Tullius Accuf. 3. in Verr. C. 34. Hordaei de-
 sumas ejusdem agri Docimus emerat. Hic est

Docimus, qui ad istum deduxerat Tertiam, Ipsi-
 dori mimi filiam, vi abductam ab Rhodio tibi-
 eme. Suetonius Jul. C. 50. Super alias dona-
 tiones, amplissima praedia ex auctionibus has-
 tae ei minimo adixit. Cum quidem plerisque vili-
 tatem mirantibus, facetissime Cicero, Quo mel-
 lius, inquit, emium sciat, Tertia delucta est.
 Existimabatur enim Servilia, etiam filiam suam
 Tertiam Caesari conciliare. Eadem habet Ma-
 crobios L. 2. Saturn. C. 2. Tamen quin &
 adiacere sit ejusdem significationis, negari
 nequit. Nalo L. 10. Metam. §. 441.

*Nacta gravem vino Cinyram male sedula nu-
 trix,*

*Nomine mentito, veros exponit amores:
 Et faciem laudat, quasitis virginis anni,
 Par, ait, est Myrrhae, quam postquam ad-
 ducere jussa est,*

*Utque domum redit, Gaude mea, dixit, a-
 lumna: &c.*

Sed intelligamus simpliciter, ut deduci dica-
 tur propter ignoracionem viae in domo alic-
 na; ubi & cultos erat timendus, & vel ma-
 xime matitus, si forte fortuna evigilasset.
 Ideo addit, multoque timore.

68. COGNOSCIT STREPITUS ME VENIENTE
 PEDUM] nolter infra Eleg. 9. §. 65.

*Dum mihi venturam fingo, quodcumque mo-
 vetur,*

Illius credo tunc sonuisse pedem.

Poeta vetus in Lusibus liberis, Carm. 84.

*Sed ille quem reddidit aureus puer,
 Simul sonante senseris iter pede.*

Seneca Here. fur. §. 523.

Audimur: est, est sonitus Herculei gradus.

69. VIVE DIU ME DULCIS ANUS] mi anus &
 Scaligero est, nescio quam archaisini elegan-
 tiam hic agnoscente. Scimus ita loqui Plautum,
 atque Apulejum; etiam in sacris apud
 veterem interpretem libri Ruth mi filia ali-
 quoties invenitur. Nec defuerunt de recentioribus
 viri disertis, qui aemularentur, modo
 genere modo numero mutato. Georgius
 Anselmus L. 1. Epigr. 16.

O lu.

Te semper, natamque tuam te propter amabo.
 Quidquid agar, sanguis est tamen illa tuus.
 Sit modo casta doce, quamvis non vitta ligatos
 Impediat crines, nec stola longa pedes.

75 Et

O lucerna age amica mi, mearum

Tellis unita cogitationum,
Ecquorum afficiet relicta amores?

Dominicus Baudius L. 3. Iamb. Carm. 1.

Forti seramus, mi solales, peccore

Quod ferre cogit ipsa nos necessitas.

Equidem nihil carpo in locutione, quae locupletibus le auctoribus tueri potest. Sed Tibullianam esse ut credam, aut adeo aetatis Augustae, non persuadebor nisi prolata idoneis exemplis. Nec ereditur vir magnus Ger. Jo. Vossius L. 4. de Analog. C. 8. Accedit conspirans fides librorum, qua scriptorum, qua censorum. Neque obstat Achillis Statii silentium, aut Mureti. quid enim illi dicerent, ubi nemo quidquam movebat? Nus igitur in sedem suam, unde temere eiecit tuis, reponemus voculam *mibi*, fidejunctibus novem libris scriptis, & quatuor primis editionibus. saepe ista pronomina abundare, etiam ob solam elegantiae causam, nemo ignorat.

70. ANNO CONTRIBUISSE] scribe cum Nic. Heinio *construisse*. Quae correctione nihil est certius. super hae flexione verbi *tero* dictum est nonnihil ad Eleg. 4. v. 42. istuc video.

71. QUIDQUID AGIT] Statius *agas* profert ex libro Cardinalis Sfortiae. sequamur nam & Thuanicus sic habet, & Colbertinus, & alter Wittianus.

72. SANGUIS EST TAMEN ILLA TUUS] Posterior in sanguis veteribus fuisse anceps videtur. Hoc jam olim Georgius Fabricius, & Obertus Gifaninus notarunt, ex Marone, L. 10. Aen. v. 487.

Una eademque via sanguis animusque sequuntur.

& ex Valerio Flacco, L. 3. v. 234.
modo tela sacerdos

Porrigas, & iussa sanguis exurens ira.

sed plura sunt, quae huc trahi possunt. Naso L. 6. Faistor. v. 488.

Intumuit Juno, rapta quod pellice natum

Educat. at sanguis ille sororis erat.

Lucanus L. 2. v. 338.

Dum sanguis inerat, dum vit materna, pecegi

Iussa, Caro, & geminis excepi foeta maritos.
 sunt verba Marciae. idem poeta L. 7. v. 635.

Mors hic genis erat: sanguis tibi fluxit Achaei.
 & L. 10. v. 128.

Discolor hoc sanguis, alios distinxerat aetas.
 Sic pulvis Mazoni producitur L. 1. Aen. v.

478.

hinc cervixque comaeque trahuntur

Per terram, & versa pulvis inscribitur hasta.
 sic cinis Albinovano, Eleg. ad Liviam Aug. v. 163.

Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.

Est itaque verosimile, quaedam in IS excuntia fuisse incipitia. Sed, obicit aliquis, omnia ista, quae citasti, incidunt in caesuram. Fateor. at duo dabo exempla, quae nihil debeant caesurae. alterum Horatii est, L. 1. Od. 15, ipso fine:

Post certas hiemes uret Aethiaca

Ignis Iliacas domos.

alterum Senecae Med. v. 775.

Victoris istae perfidus sanguis inest,

Quem Necessus expirans dedit.

73. SIT MODO CASTA DOCE] *castam* vocat, quae sit uno amatore contenta, nec se, & communem faciat. Supra Eleg. 3. v. 83.

At tu casta precor manens, sanctisque pudoris
Adhiscat custos sedula semper anus.

Naso Epist. Parid. v. 293.

Castam tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:

Et tua sim, quae so, crimina solus ego.

Hoc non animadversum fraudi fuit Jo. Livinejo, Deliam nondum nuptam putanti, ad Propert. L. 4. Eleg. 3. v. 16.

73. QUAMVIS NON VITTA LIGATOS IMPEDIAT CRINES, NEC STOLA LONGA PEDES]

Hinc adpruet, libertinae conditionis fuisse Deliam. quod & Turnebus suspicabatur L.

29. Adv. C. 31. Bonus Cyllenius sacerdotum integritatem, & maronarum pudicitiam hic intelligebat. Profit illi honestissimus conatus,

quamvis aliquando parum efficax. Vitis ac stola solae utebantur matronae, & virgines ingenuae: carebant autem illo honore libertinae. Quarum proinde furta tori nullo jure vindicabantur. Naso L. 1. Art. Amat. v. 31.

Stola

S

Ff

75 Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
Possim ego, quin oculos adpetat illa meos.

Et

*Esse procul vitas tenuis, infigne pudoris;
Quaque tegis medios, insita longa, pedes.
Nos Venerem insana concessaque furta canemus:*

Inque meo nullum carmine crimen erit.

L. 2. ejusdem operis, §. 599.

En iterum testor: nihil hic, nisi lege remis-

sum.

L. 3, ubi discipulas suas adfatur, §. 483.

*Sed quoniam, quamvis vitas careantis honore,
Est vobis vestros fallere cura viros.*

clarissime vero L. 2. Trist. §. 241, quo loco
Artes suas exultat apud Augustum princi-

pem:

Ille quidem fateor frontis non esse severae

Scripta, nec a tanto principe digna legi:

Non tamen idcirco legum contraria iussis

Sunt ea, Romanas erudinentque nurus.

Neve quibus scribam passis dubitare; libellus

Quatuor horum versus et tribus unus habet:

Esse procul vitas tenuis, infigne pudoris;

Quaque tegis medios, insita longa, pedes.

Nil, nisi legitimum, concessaque furta can-

emus;

Inque meo nullum carmine crimen erit.

Equid ab hac omnes rigide submovimus Arte,

Quas stola contingi vitasque sumpta vetat?

Deinde scapham vocat scapham, §. 303.

At procul ab scripta solis meretricibus arte

Submovet ingenus pagina prima nurus.

& L. 3. Pontic. Epist. 3. §. 47, in colloquio

cum Cupidinc:

Dum damus arma tibi, dum te, lascive,

docemus;

Haec te discipulo dona magister habet.

Sic tamen, ut liquido juratus dicere possis,

Non me legitimos sollicitasse toros.

Scripsimus haec istis, quarum nec vitas pu-

dicos

Contingit crines, nec stola longa pedes.

Ex istis verbis postremis Albium nostrum
hos suos effinxisse, inmani errore calculi,
pronuntiavit Thomas Demsterus, homo non
prudencissimus, Paralip. ad Rosin. L. 5. Antiq.
Rom. C. 35. Quia vero vitas solae illae ge-
rebant, quas castas esse ac pudicas lex & jus
volebant; hinc factum fuit, ut ipsa vitas
vox castitatem notaret ac pudicitiam. Naso
L. 4. Faistor. §. 323, verbis Q. Claudiae ad
Matrem Deum:

Casti negor. si tu damna, meruisse fatebor.

Morte tuam poenas iudice vitia Dea.

Sed, si crimen abest, tu nostras pignora vitas

Re dabis: & castas casta sequere manus.

ita, pro vitas, verissime emendavit Jo. Fred.

Gronovius, vir praclarus, L. 2. Obicrv. C.

21. Valerius Cato Dir. §. 157.

Anus egon' primis castos violare pudores?

Sacratamque mene vitam tentare puellae?

Rectius, nil fallor, vitam temerare hic re-

sectibus, exemplo Ovidiano L. 6. Faistor. §. 457.

Nullaque dicitur vitas temerassa sacerdos

Hoc duce: nec viva defoditur humo.

Ceterum & hoc loco vitam legebat ante

Scaligerum, Gronovio sic quali praelucen-

tem.

75. ET MIHI SINT DURAE LEGES] locutio

solennis, qua imperium dominiae in aman-

tem declaratur. Propertius L. 4. Eleg. 8. §. 74.

Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,

Quam vix tangendis praebuis illa pedes.

Atque ait, Admissas si vis me ignoscere culpas,

Accipe, quae nostrae formula legis erit.

paulo post:

Indixit leges, respondi, Ego legibus utar.

Contra apud Plautum leges amator praescri-

bit & lenae & scortillo, quod secum effert

annum totum, Afin. Act. 4. Sc. 1.

DIA. *Agedum, istum ostende quem conscripsisti*

syngraphum,

Inter tu poeta es amicum & lenam: leges

perlege.

Nam tu poeta es profus ad eam rem

amicus.

PA. *Horrescat saxo lena, leges quam audis.*

Et quia leges ferre res est regia, propterea

dominitus hic amatorius regnum dicebatur.

Nostrer infra Eleg. 10. §. 80.

Tunc flebis, quam me vincinum puer alter ha-

bebit,

Et geret in gremio regna superba tuo.

L. 2. Eleg. 6. ipso fine:

Nota loquor: regnum ipse tenes, quem saepe coegit

Barbara gypatas ferro castata pedes.

Horatius L. 4. Od. 1. §. 4.

Non sum qualis eram bonae

Sub regno Cynarae.

Aurclius meus L. 3. Eleg. 8. §. 18.

Et pete, qua polles, us sis tibi forma perennis,

Inqua meum semper stans tui regna caput.

&c

Et si quid peccasse puter, duciterque capillis
 Inmerito, pronas per rapiarque vias;
 Non ego te pulsare velim. sed venerit iste
 Si furor, optarim non habuisse manus.

80

Nec

S. L. 4. Eleg. 7. v. 50.

*Non tamen in secler, quamvis mereare, Pro-
 perii:*

Longa mea in libris regna fuere tuis.

Naso Remed. Amor. v. 15.

At si quis male feri indignae regna puellae;

Ne poterat, nostrae sentias artis opem.

Juvencus Sat. 6. v. 224.

*Imperat ergo viro: sed mox haec regna relin-
 quit,*

*Permutatque domos, & flammae conterit: inde
 Advolat, & spretis repetit vestigia lecti.*

quae verba attentius si confideres, puto me-
 cum Avolat malle te, quam id quod vulgo
 obtruditur.

76. QUIN OCVLOS ADPETAT ILLA MEOS]

Propertius L. 4. Eleg. 8. v. 66.

Imponitque notam collo, morsuque cruentat:

Præcipuaque oculos, qui meruere, feris.

Vide quae istic adnotabamus; nec Passeratium
 negligito.

78. PROPERAS PROPRIARQUE VIAS] mon-
 stra lectionum hic sovent codices quidam an-
 tiqui. istud *properas* Scaliger confluxit, non
 cuivis intelligendum. *proprias*, quod in vul-
 garis legitur, defendebat Turnebus L. 16.
 Adv. C. 4. & L. 29. C. 31. ut intelligas pro-
 preptum fuisse ac capillo protractum in eam
 viam, qua venerat. Vix tamen hanc senten-
 tiam vis vocis *proprius* conserere videtur. *pro-
 mas* olim coniciebat aetuis ille Fruterius.
 Et sane ita legi in libris nonnullis prodidit
 Achilles Stadius; notavitque M. Ant. Pocchus
 in suis excerptis, itemque Ant. Perrejus. qui-
 bus accedit Angeli Coloxii liber, ac primus
 secundusque Vaticani. In quinto Gebhardi
 Palatino *praecipuaque* exhibebatur. His ego
 adductus rationibus, non possum non probare
 elegantem Nie. Heinssii correctionem, *pro-
 nas per rapiarque vias*, quum priscis codici-
 bus subsultum, tum vero ipsa verborum stru-
 ctura ita Albianam, ut non ovum sit ovo si-
 milius. Quid sine *promas* vine in urbe monto-
 sa ac clivosa, facile quisvis sentit. Atque ut
 hic noster eiecit ac capillo ductatur: ita
 saepe apud Homerum homo aliquis miser &
 contemtilis vulpatis ac pedibus protrahitur.

Vide Odyss. L. 16. v. 276. L. 17. v. 477. L. 18.

v. 10. & 100. Quod & Romanis moribus
 usitatum fuisse, docet Cicero L. 7. ad famil.

Epist. 32. *Nam de iudiciis quod quereris, multo
 laboro minus: trahantur per me pedibus omnes
 rei: sit vel Selius tam eloquens, ut possit probare
 se liberum, non laboro.* & L. 4. ad Attic.

Epist. 16. *Domus me, & rura nostra delectant.
 Non recardor unde ceciderim, sed unde surrexe-
 rim: fratrem mecum & si habebis, per me ista
 pedibus trahantur.* Catullus Carm. 15.

*Ab tum te miserum, malique sati,
 Quem attraxit pedibus, &c.*

Juvencus Sat. 5. v. 125.

*Ducis planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
 Et ponere foris, si quid tentaveris unquam
 Hiscere.*

Etenim hoc contumeliae genere in eadem
 quoque hostilia saevitum est olim. L. Septi-
 mius L. 4. Ephemer. C. 3. de Peuthesilea:

*Achilles intersectam eam sepelire cupiens, mox
 a Diomede prohibitus est. Is namque percontatus
 circumstantes, quidnam de ea faciendum esset,
 consensu omnium pedibus attraxit in Scaman-
 drum praecipit.* Ante Diomedem victor Her-
 cules in fure Caco fecerat. Virgilius L. 8.

Aen. v. 259.

*Hic Cacus in tenebris incendia vana vomentem
 Corripit in modum complexus, & angit inbae-
 rens*

*Flissos oculos & siccum sanguine guttur.
 Panditur extemplo foribus domus atra revolsis:
 Abitratlaeque boves, abjurataeque rapinae
 Caelo ostenduntur, pedibusque informe cadaver
 Prostrahitur.*

Sed horum partim ante me tetigit Erasmus
 noster Chil. 2. Cent. 1. Adag. 18.

79. NON EGO TE PULSARE VELIM] Aberat
 hoc distichon a duobus codicibus Archiepi-
 scopi Eboracensis, flagitio librariorum.

80. OPTARIM NON HABUISSE MANUS] Ali-
 quanto floridius Naso, more suo, L. 1. Amor.

Eleg. 7. v. 23.

*Ante meos humeris vellem cecidisse lacertes:
 Utillus petui parte carere mei.*

*In mea vesanas habui dispendia vires:
 Et vului poemata sortis in ipse meam.*

Quid

Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi seruet amor.
Nam quae fida fuit nulli, post victa senecta
Ducit inops tremula stamina torta manu:
85 Firmaque conductis adnectit licia telis,
Traetaque de niveo vellere ducta purat.

Hanc

Quid mihi vobiscum, cecidit scelerumque ministras?

Debita sacrilegae vincula subite manus.

Quae Elegia vel sola abunde ostendit quam longo intervallo Augusti aetas post se relinquat Saeculum Ludovici Magni, etiam in rebus argumenti ludicri atque exilis: ut merito pudere sui deceat illos, quibus suave fuit cum tanto fastu ineptire.

81. NE SAEVO SIS CASTA METU] Nostri omnes Nec. quod placet. Ipsam sententiam expresit meus Aurelius L. 2. Eleg. 5. 29.

Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,

Quae numquam supra pes inimicus eat?

Nam nihil invitae tristis custodia prodest.

Quam peccare pudet, Cynthia, iusta sat est.

Argute, ut solet, Naso L. 3. Amor. Eleg. 4. 3.

Si qua metu dempto casta est; ea denique casta est;

Quae, quia non liceat, non facit; illa facit.

Douza hic seruo metu restituebat, Praecid. C. 3. quod non probo. Non quo pravum putem, aut ineptum: sed quod ab his argutae dictionis delictis longe longeque ablit simplicitas Albiana.

83. AT QUAE FIDA FUIT NULLI] Non satis video, quam apte cohaereat haec transitio. Melius videtur, *Nam quae fida;* quod noster tertius habebat, & nonnulli Statiani.

84. DUCIT INOPS TREMULA STAMINA TORTA MANU] Misericabile supplicium scortotum, quae lana facienda vix vitam sibi quaerunt in aetate mala. Talis erat Chloris illa Horatii L. 3. Od. 15. 11.

Te lanas prope nobilem

Tomae Luceriam, non cisbarae decens,

Nec flor purpureus rosae,

Nec peti verula saepe tenus eadi.

Vide sis Plautum Mostell. Act. 1. Sc. 3. 29. Eique adde, si operae est, veteris poetae Galli Joachimi Bellaji festivum carmen, & in illis suis archaïsmis etiam nunc non inju-

cundum, cui est titulus *la vicille courisane*, isto praecipue loco,

Quam au mestier, dont il fault que je vive,

C'est de filer, ou lavar la lessive, &c.

85. FIRMAQUE CONDUCTIS ADNECTIT LICIA TELIS] Scaligero *tela* numero plurali sunt instrumenta textoria. Perperam. *telae* hic sunt ipsum jugum, super quo flamen extenditur; ut pulcre docuit Salmasius Noc. in Julium Capitolinum p. 126. quem tu videre debes. Nic. Heinsius *confusus telis* conjiciebat: quod non possum probare. In voce *conductus* ineft significatio extremae egestatis. quid enim miserius, quam nec telam quidem habero propriam, qua quaeratur fructillum panis atrî? Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 3. 15.

Homo jam grandior,

Pauper, cui opera vicia erat, ruri fore

Se continebat: ibi agrum de nostro patre

Colendum habebat.

Virgilius L. 12. Aen. 5. 517.

Est juvenem exosum nequiquam bella Aene-

noeten

Arcada: piscosae cui circum flumina Lernas

Ars fuerat, parsperque damus; nec nota po-

tentum

Munera: conductaque pater tellure serebat.

sic in conducto habitabant tenuiores. Martialis, de homine quodam Graeculo sub tegulis nidulante, L. 11. Epigr. 83.

A Sinuessanis convivae Philostratus nudis

Conduclum repetens nocte jubente laem,

Paene imitatus obis saevus Elpenora savis,

Praecepta per longes dum ruis usque gradus.

Sunt igitur *conductus telae*, opera ancillulae diurna, exiguo nummulo conducta. Qualis illa apud poetam Aquinatem, Sax. 8. 43.

Ut te conciperet, quae sanguine fulget lula;

Nun quae ventoso conduclula sub aggera textit.

Secundus noster hunc totum locum egregia imitatione expresit L. 2. Eleg. 8. Adscribam verba, ut discant adolescentes studiosi laudis poeticae, quid discrepet aemulatio liberalis a puerili bonorum carminum excriptione, qua

Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervae
Commemorant merito tot mala ferre senem.

Hanc

qua sibi valde placent Lucumones quidam
de schola.

*Sera tibi veniet fastus vindicta protervi:
Aetatis tenerae crimina stobis anus.*

*Cum tibi caelatum laxis, pulcherrima, rugis
Luridus inficies pallor amile caput.*

*Conductamque trahens tremebundo pollice lan-
nam*

*Involves suso stamina longa gravi.
Adspicis lacrimas ridens Erycina seniles,
Et levis excussa plaudet Amor pharoetra.*

*Et juvenes omnes, & me, tua probra iuvabunt.
Lux, precor, o, suo sis prior illa meo!*

En Tibullum ore Propertiano cantantem.
Contendite, o pubes nostra, & vestigia pre-
mite, quantum potest, civis vestri.

88. TOT MALA FERRE SENEM] Minus re-
cte Baptista Guarinus pronuntiat, apud An-
gelum Decembrium L. 3. de Polit. Liter.
Male dicitur femina senex, tametsi vir sacer
Bernardus dixerit: quod nomen duntaxat mari-
tus accommodandum (non enim commune est,
ut juvenis, vel adolescens) sed vetus femina
dici potest: quamquam anus brevius dicatur, a
Graeco sumtum, quod mente vel intellectu defi-
ciat. Nam *vetus* menti est, & a sine. Aliter
Priscianus L. 3. p. 602. edit. Putsch. hic se-
nex, hinc seni, hic senior: quamvis hoc quo-
que vetustissimi commune accipientes, hic & haec
senex proferebant. Pomponius in epigrammate,
quod M. Varro in libris, qui sunt de lingua La-
tina, refert, TUA AMICA SENEX EST.
Varronis quem innuit locum, is legitur lib.
6. de L. L. his verbis: *Casum*, vetus esse
significat Ennius, cum ait, *Quam primum caspi*
populi genero Latini. Eo magis Manlius quod
ait.

*Casum cascam duxisse non mirabile est,
Quomiam canoras sanciebat nuptias.*

Item offendit Pomponii epigrammaticum, quod in
adolescens fecerat *Cascam*,

*Ridiculum est, enim te Cascam tua dicit amica,
Fili Petroni, sesquisenex puerum.*

Dic tu pueram illam: sic fiet, mutua muli.

Nam vere puer tu, tua amica senex.

Accedit hic dulcissimus Catullus Carn. 9.

Venissine domum ad tuos penatis,

Fraterque unanimos, senemque matrem?

Ita enim illic codices quidam Vaticani. Apud
cundem poetam Carn. 58. §. 156.

*En tibi domus ut potens,
Et beata viri tui,
Quae seni tibi serviet.*

quomodo ex corrupta chirographorum scri-
ptura commodissime restituit Achilles Sea-
tius: quamquam Scaliger malebat,

Quae tibi senex serviet.

ut *senex* ponatur pro *seni*, more prisco. Igitur
non peccavit Tibullus, quum mulierculam
vocavit *senem*: nec Seneca, secutus veteres,
Hippol. §. 139.

*Nec me fugit, quam durus & veri insolens
Ad recta flecti regius nolit tumor.*

Quemcumque dederit exitum casus, feram.

Fortem facis vicina libertas senem.

Sunt verba anus nutriticis. Apulejus L. 4. Me-
tam. *Quod cum strenuus quidem, & satis impro-
vide comantem, senile illud facinus quamquam
invalido, repente tamen & inopinato pulsu
mutantem ac pendulum, & in prospectu attoni-
tum, praecipit inegit. ancilla est, quam faci-
nus senile vocat. Nec refrigerant inter recen-
tiores viri praecleari. Michael Marullus L. 4.
Epiqr. 4. ad Alexandram Scalam, quam ille
postea uxorem duxit:*

Ergo tempus erit, quum tua nemina,

Quum mores tremulae senis

Natalis referent.

Idem L. 4. Hym. 2. qui est Junonis:

Et matris residens in gremio senis

Gerontia Punica

Tractus, bima velut.

Georgius Anselmus L. 3. Epiqr. 10. ad Dia-
nam:

Te credulas senes, & otiosa

Praesidem colit Deam

Cohort amantium, te colit voluptas.

& L. 4. Epiqr. 31. quod est epitaphium An-
tonii Bazani, poetae:

*Sed tamen & meritis propriis, & honoribus
aucta*

Vita, brevis quamvis, est tua sacra senex.

Mihi diligentius inquirenti vox *senex* vim
adjectivi habere videtur, atque idem signifi-
care quod *vetus*, & jungi cum substantivis
generis cujusvis. Exemplis hoc fiet clarior.
Cicero orat. pro P. Sextio C. 9. valet apud
nos clarorum hominum & senex de republica
meritorum memoria, etiam mortuorum. Ita in
libris scriptis, & in veteri editione Grute-
rus.

Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
90 Spectat, &, infidis quam sit acerba, monet.
Haec aliis maledicta cadant. nos. Delia, amoris
Exemplum cana stemus uterque coma.

VIII.

rus invenit: quamquam hodie aliter edunt.
Lucretius L. 3. v. 613.

*Quod si immortalis nostra fores mens,
Non jam se moriens dissolvi conquereretur.
Sed magis ire formae, vestimenta relinquere, ut
anguis,*

*Gauderes, praelonga senex aut cornua ceronus.
Poeta vetus (nostrum esse ajunt Albium) in
Lufibus liberis, Carm. 84. v. 12.*

*Abegimusque voce saepe, quum tibi
Senexve corons, impigeros graculus
Sacrum feriret ore cornea capus.*

Naso L. 7. Art. Amat. v. 78.
*Anguis excutit tenui cum pelle vetustas;
Nec facinus cervos cornua jacta senes.*

Phaedrus L. 4. Fab. 10.

*Hic tum venator dolens
Canem objurgabat. Cui Latrans contra senex:
Non te destitit animus, sed virus meae.*

Papinius, de Orpheo canente, L. 5. Theb.
v. 531.

*At ubi suspensis siluerunt aequora tonsis,
Mittit & senibus cyenis, & pectine Phoebi,
Vox media de puppe venit.*

Juvenalis Sat. 6. v. 160.
*Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcu.
auctor Ciris v. 40.*

*Aeternum sapientiae conjunctum carmine nomen
Nostra tuum senibus loqueretur pagina faelicit.
sic senex myoparo legitur in Epistolis Pontii
Paullini. Martialis vocula haec est frequen-*

*tissima. L. 5. Epigr. 13.
Gracilesque ligulae, coreique, ebaraque,
Et acuta senibus testa cum damaecenis.*

ibidem Epigr. 38.
Puella senibus dulcior mihi cyenis.

L. 3. Epigr. 58.
*Hic sarta premitur angulo Ceres omni,
Et multa fragras testa senibus autumnis.*

L. 9. Epigr. 47.
*Campus, dives Apollo, sic marinis,
Sic semper senibus fruare cyenis.*

L. 10. Epigr. 30.
*Natai at magistrum delicata muraena.
Nomen: ulator muzilem citat notum:
Et adesse jussi prodeunt senes nulli.*

L. 13. Epigr. 13.

*Chia seni similis Baccabo, quem Satia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa salens.*

L. 9. Epigr. 94.

Audere quid cessas, puer, immortale Falernum?

Quadrantem duplica de seniore cedo.

Plautus quoque *senem diem* appellare videtur, qui dies in vesperam declinaret, Stich. Act. 5. Sc. 1. v. 8.

Catum modo hinc a me huc cum vino transferam:

Postea accumbam. Quasi senex tabesceat dies.

90. INFIDIS QUOD SIT ACERBA, MONET] Multo rectior est scriptura veterum librorum, *quam sit acerba*. Ita altera & languet, & doctioribus parum Latina videri potest, certe parum nitida.

91. HAEC ALIIS MALEDICTA CADANT] Proferret Gebhardus ex Comelini membranis, *Haec alii maledicta canant*. Non emerim causa nuce. Verbum *cadere* habet notionem eventus certi, & quidem in utraque partem. Caesar L. 3. Bell. Civ. C. 73. *Si non omnia cadere secunda, fortunam esse industria sublevandam: quod esset acceptum detrimenti, ejus juri potius, quam suae culpa debere tribui*. Cicero orat. pro Quintio C. 16. *Haec in homines alienissimos, denique inimicissimos, viri boni faciunt, & hominum exilissimatis, & communi humanitatis causa: ut, cum ipsi nihil alteri sciens incommodarint, nihil ipsi jure incommodi cadere possit*. Lucretius L. 4. v. 1178. *Quem si jam admissum, venientem offenderis aura*

*Una modo, causas abundi quaerat honestas:
Et meditata diu cadat alte juncta querela.*

Propercius L. 1. Eleg. 16. v. 34.

*Nunc jacet alterius felici iuxta lacerto:
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.*

ibidem Eleg. 17. v. 4.

*Nec mihi Castropo solito visura carinam
Ominat: ingratis liore vota cadunt.*

At boni eventus significationem habet apud nostrum L. 1. Eleg. 2. v. 17.

*Vota cadunt, vident ut trepidantibus advoles alie,
Flavaque conjugio vincula porret Amor?*

item.

itemque apud Tullium L. 2. de Orat. C. 4. Sed hoc tamen cecidit mihi peropportuno, quod, transactis jam meis partibus ad Antonium audiendum venisſi. Atque ita frequenter, in utramque, ut dixi, partem.

92. AMORIS EXEMPLUM CŪNA SIMUS UTERQUE COMA] Cōter Aulonii epigramma 19. Uxor, vivamus quod vivimus. &c. Pro quibus habent nonnulli codices stemus: quod placet, propter vocem exemplam. habet enim nescio quid admirabile, quod aliis ad spectandum proponatur, tamquam amoris rari invitatum monumentum. Et stare scimus frequenter poni pro esse, cum aliqua vel exempli vel diuturnitatis significatione. Propertius L. 3. Eleg. 8. v. 18.

Inque meum semper sient tua regna capus.

Eleg. 17. v. 20.

Quidve Chyemnastras, propter quam tota Mycenis

Infamis stupro stat Pelopea domus?

Eleg. 21. v. 21.

Nam quantum ferro, tantum pietate potentes Stamus.

Horatius L. 1. Od. 16. v. 19.

Itae Thyesten exitio gravi

Stravere: Et alitis urbibus ultimae

Stetere causae, cur perirent

Fundius, inprimereque muris

Hostile aratrum exercitius insolens.

Art. Poët. v. 69.

mortalia facta peribunt:

Nedum sermonum fiet bonos, et gratia vivax.

Valerius Flaccus, de Medea, L. 7. v. 354.

majora pretatur

Carmina, majores Hecaten immittere viros

Nunc sibi; nec notis stabat contenta venenis.

VIII.

HUNC cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda Deo,

Hunc

I. HUNC CECINERE DIEM] Celebrat poeta & diem natalem & triumphum Messalae Corvini Aquitanicum. qui triumphus est actus A. V. DCCXXVI. Imp. Caes. Divi F. August. VII. M. Agrippa L. F. III. Cos. anno Albanac aetatis sexto ac tricesimo. Lapis antiquus sic habet:

M. VALERIUS. M. F. M. N. MESSALA. A. DCCXXVI. CORVINVS. PRO. COS. EX. GALLIA. VII. K. OCT

• Vide sis Stephani Vinandi Pighii luculentissimos Annales; & Cenotaphia Pisana Eminentissimi Norisii, Dissert. 2. C. 16. §. 7.

I. PARCAE FATALIA NENTES STAMINA] iisdem verbis Ovidius L. 5. Trist. Eleg. 3. ad Bacchum, v. 25.

Silicet hanc legem nentes fatalia Parcae

Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Optime. simul enim nec simul cauere perhibebantur. quam in rem exemplum est luculentum infelicis Meleagri L. 8. Metam. v. 451.

Scipias erat, quem, cum partus entia iaceret

Thestias, in flammam triplices posuere sorores:

Staminaque impresso fatalia pollice nentes,

Tempora, dixerunt, eodem lignoque tibi que,
O modo nate, damus. que postquam carmine dicto

Excessere Deae; flagrantem mater ab igne

Eripuit torrem, sparsitque liquentibus undis.

nos. L. 4. Carm. 5. si tamen ista sunt nostri:

Te nascente novum Parcae cecinere puellis

Servitium; et dederunt regna superba tibi.

Maro Eclog. 4. v. 46.

Talia iocula, suis dixerunt, currite, fufsi

Concordas stabili fatorum numine Parcae.

Horatius Carm. Saec. v. 25.

Voique veraces cecinisse Parcae

Quod semel dictum est, stabilisque rerum

Terminus servat.

Julius Hyginus Fab. 171. Cum esset nazus Meleager, subito in regia apparuerunt Parcae, Clotho, Lachesis, Atropos. Cui facta ista cecinerunt: &c. Sed omnium optime dulcissimus

Caullus Carm. 61. in illa divina descriptione Parcarum, Peleo ac Thetidi fata nascituri

Achillis canentium, ac lanam simul trahentium. Operae preclum fuerit Platonem

in speisse dialogo de Rep. 10. & Marfilii Ficinii argumentum eius dialogi.

2. NON ULLI DISSOLUENDA DEO] Persuasissimum

ssissimum

- Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
 Quem tremeret forti milite victus Atur.
 5 Evenero. novos pubes Romana triumphos
 Vidit, & evinctos brachia capta duces.
 At te victrices lauros, Messala, gerentem
 Portabat niveis currus eburnus equis.

Non

issimum habebant, Superos non posse Parcarum fata remove. Naso L. 5. Trist. Eleg.

3. §. 15.

Tu tamen e sacris hederae cultoribus unum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominat satis quidquid cecidere fores
 Omnia sub arbitrio desinis esse Deum?

Seneca Oedip. §. 93.

Quidquid pasimur mortale genus,
 Quidquid facimus, venit ex alto:
 Servatque suae decreta colas
 Lachesis, dura revoluta manu.
 Omnia recto tranite vadunt.
 Primusque dies datus extremum.
 Non illa Deo vertisse licet,
 Quae nexa suis currunt caussis.

Exemplo sit Phoebus, quum rex Adrastus
 jam jam tellure esset hauriendus, apud Papi-
 nium L. 7. Theb. §. 771.

Tandem se famulo summum confessus Apollo,
 Utere luce tua, longamque, ait, iudice sanam,
 Dum tibi me junctum mors invocata veretur.
 Vincimur, immites seis nulla revolvete Parcas
 Stamina.

sed videndus Lucianus in Jove elenchomeno.
 Ceterum hujus verbi solus, qua simplicis,
 qua compositi, crebra est diaeresis apud Ca-
 tullum, hunc Albium, Nasonem, alios. in
 uno Lucretio septies reperitur.

4. ATUR] ita Sculiger praecclare emenda-
 vit. quem & in Aufonianis Lectionibus vide-
 re debe. L. 1. C. 5. & Ortellium in voce
 Aturus: ac Freherum ad Aufon. Mosell.
 §. 468.

6. EVINCTOS BRACHIA CAPTA DUCES] O-
 vidius L. 1. Art. Amat. §. 213.

Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
 Quatuor in niveis aureis ibis equis?
 Ibum ante duces onerati colla catenis;
 Ne possint tui, qua prius, esse fuga.
 & Trist. L. 4. Eleg. 2. §. 21.

Vinclaque capitis reges cervice gerentes
 Ante coronatos ire videbit equos.

Cicero orat. in L. Pisonem C. 25. quo loco

insultat ejus ignaviae: Fortes te ad alteram
 scholam: diseres de triumpho. Quid tandem ha-
 bet iste curus? quid vincis ante currum duces?
 quid simulacra oppidorum? quid aurum? quid
 argentum? quid legati in equis & tribuni? quid
 clamor militum? quid tota illa pompa? inania
 sunt illa mihi crede, delectamenta paene puero-
 rum, captare plausus, vehi per urbem, concipi
 velle, quibus ex rebus nihil est, quod solidum
 temere; nihil quod referre ad voluptatem corpo-
 ris possit.

8. PORTABAT NITIDIS CURRUS EBURNUS
 EQUS] Gebhardus, Scaligeri ductum secutus,
 Portabis reponebat: nondum enim triumphasse
 Messalam, sed Parcas nentes tota
 triumphum ejus vitae evincuisse. Quod igitur
 voluit sibi verbum EVNERE? aut quomodo
 novos triumphos VIDIT pubes Romana? Portabat
 habent nostri omnes. Sed pro nitidis, melius
 omnino niveis legemus. id quod recte vidit
 Gebhardus. Epitheton nitidis nihil pertinet ad
 colorem pili; solum ad bonam corporis curaturam.
 Nepos Cornelius Eumen. C. 5. quo loco narrat ejus
 solertiam in conservandis equis militariibus:
 Quis factum est, quod omnibus mirabile est vi-
 sum, ut junctataeque nitida ex castelle elu-
 ceret, quum complures menses in obsidione suis-
 set, ac si in campestribus ea locis habuisset. Maro
 L. 6. Aen. §. 654.

quae gratia currum
 Amorumque suis vivis, quae cura nitentis.
 Pascere equos, eadem sequitur tellure repostos.
 L. 7. §. 275.

Haeceffatus, equos numero pater eligit omni.
 Stabant ter centum nitidi in praeseptibus albis.
 Gellius L. 4. C. 12. Si quis equos Romanus
 equum habere gratulentum aut parum nitidum
 visus erat, inpollitiae notabatur. id verbum si-
 gnificat, quasi si in diebus, incuriae. At vero
 triumphantium currus quatuor equis albis
 jungebatur, cujus moris originem ad Romu-
 lum refert Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 31.
 Verius ad Camillum, post Vejos deletos,
 Plu-

Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene

10 Testis, & Oceani litora Santonici.

Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
Carnuti & flavi caerulea lympha Liger.

An te Cydne canam, tacitis qui leniter undis

Caeruleis placidus per vada serpis aquis?

15 Quan-

P. Antarchus in ejus Vita. Livius L. 5. C. 28. *Canillus meliore multis laude, quam quum triumphantem albi per urbem vexerant equi, insignis iustitia fideque, hostibus victis quam in urbem redisset, tacitis ejus reverentiam non tulit senatus.* Naso L. 2. Pontic. Epist. 8. Liviam Augustam adfuit, §. 47.

Sic, quem dira sibi rapuit Germania, Drusus

Pari fuerit partus sola caduca tui.

Sic tibi frateri maturo sumenis ulter

Purpureus niveis sibi infles equis.

Suetonius Aug. C. 94. *Atque etiam sequenti nocte statim videre visus est [Octavius pater] filium mortali specie ampliore, cum fulmine, & serpe, exornique Jovis Opt. Max. ac radiata corona, super laureatum currum, bis frenis equis candore eximio trahentibus.* Apulejus Apolog. *Peram & baculum tu philosophis exprobrares? igitur & equitibus saleras, & pedibus clypeos, & signiferi vexilla, & denique triumphantibus quadrigas albas & togam palmatam.* Laëtantius lib. de mortibus persecut. C. 16. ad suum Donatum: *Quam jucundum illud spectaculum Deo fuit, quum victorem se cerneret non candidos equos, aut immanes elephantos, sed ipsos potissimum triumphatores currui tuo subjugantem!* Claudianus lib. de bello Getico §. 127.

Sublimi ceteris Curium canis auro vetustus,

Acaciden Itale populus qui liore Pyrrhum.

Nec magis insigni Pauli Martique triumphus,

Qui captos niveis reges egere quadrigis.

Mos ipse ab ultima antiquitate, siquidem Papinio credimus L. 12. Theb. §. 542.

Primus amor niveis victorem cernere vestium

Quadrjugis.

describitur illic Thesei triumphus de Amazonibus debellatis. Certe tyrannos Sicyonios albis mulis ad currum junctis invictos fuisse; atque etiam Amphionem ac Zethum Jovis liberos, quum Thebarum regnum tenent; & hieronicas candidis usos, ex Graecorum monumentis observavit eruditissimus Junius noster L. 1. Animadv. C. 12. Perferam quoque reges hujus coloris equos sibi peculiares

habuisse, ex Seneca discimus L. 3. de Ira C. 21. & currum Jovi sacrum albenes traxisse equos Curtius tradit L. 3. C. 3. Currus porro triumphales ebore crant atque auro exornati. De ebore hic videmus. & talem Veneri semper triumphatrici dedit Naso Epist. Sapphus §. 91.

Hunc Venus in coelum currum vexisset aburno.

De auro Horatius docet Epod. 9. §. 21.

Io triumphis, tu moraris aureos

Currus, & intactas boves

quem locum illustravit Turnebus L. 2. Adv.

C. 16. sed de eburnis & auratis atque aureis

curribus plena manu doctissimus Schefscerus

L. 2. de Re Vehicul. C. 13.

9. NON SINE ME EST TIBI PARTUS HONOS] Hoc bello Aquitanico militaribus donis ornatum fuisse noitrum poetam, tradit vetus Criticus in Vita. Verbum est aberat a secundo Vaticano, me non nolente.

9. TARBELLA PYRENE, &c.] Vide Scali-

gerum. Succincte Caesar L. 1. de Bell. Gall.

C. 1. *Aquitania a Garumna flumine ad Pyre-*

naeos montes, & eam partem Oceani, quae ad

Hispaniam pertinet, spectat, inter occasum Solis

& Septentriones. Quae paullo copiosius ex-

ponit Mela Pomponius L. 3. C. 2.

12. CARNUTI ET FLUVII] a Scaligero hoc

habemus, veterem lectioem temere effur-

illante; quam tamen probavrat Com. in

Catalecta p. 248. In omnibus libris flavi est;

etiam in Scaligeranis, quorum excerpta ha-

buit Nic. Heinsius. Carnutos Aquitaniae po-

pulus poeta flavos vocat, a colore capillo-

rum. sic & Rhutenos Lucanus L. 1. §. 402.

Solvuntur flavi longa statione Rhuteni. *

& omnes universim Gallos Claudianus L. 2.

de laudib. Stilichonis §. 240.

sum flava repexo

Gallia crime ferax, evinctaque torque decoro,

Binaque gressa tenens, animosa peccore satur.

13. AT TE CYDNE CANAM] Transit ad res

triennio ante a Melissa in Cilicia, & Syria,

atque Aegypto gestas. qua occasione pulcre

T

15. Quantus & aethereo contingens vertice nubes,
Frigidus intonfos Taurus arat Cilicas?

Quid

diffunditur in laudes Nili fluminis, invitatque Ostrin ad celebrandum Messalae natalem. Sed haec transitio est hiulca & coacta, ni legas *An te Cydne canam?* quomodo legitur in codice Cosoiiano, & in excerptis M. Ant. Pocchi. & sic Nicolaus Heinsius acute divi-
naverat. Sequentium verborum structura est horrida ac difficilis,

tacitis qui leniter undis

Caeruleus placidus per mare serpis aquis.
quem enim non offendant *tacitae* Cydri undae, & *placidae aquae*? Non potuit ita scribere poeta ut facilissimae ita candidissimae elocutionis. Deinde *caeruleum* esse Cydnum nemo veterum prodidit: quinimo ab albo aquarum colore nomen duxisse tradiderunt. Solinus Polyhist. C. 38. *Quidquid candidum est, illinc homines CYDNUM dicunt: unde anni hinc nomen datum. Tamen vera cum liquuntur nives, reliqua parte anni tenuis & quietus. Secat autem hic fluvius campestem Cilicium, omnium illic aquarum nobilissimus. Curtius L. 3. C. 4. Campestris eadem qua vergit ad mare, plantam ejus crebris distinguens rivis: Pyramus & Cydnu incliti amnes fluunt. Cydnu non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu & fontibus labens puro solo excipitur. nec torrentes incurram, qui placide manantis alveum turbent. Itaque incorruptus, idemque frigidissimus, quippe multa riparum amoenitate inumbatus, ubique fontibus suis similis in mare evadit. Vides quam male Cydno conveniat *caeruleus* epitheton. Itaque non possum non probare verissimam (uti ego quidem arbitror, & res ipsa clamat) Achillis Statii correctionem,*

Caeruleis placidus per vada serpis aquis.
duarum licetularum trajectione minime violenta rem factam habemus. *Caeruleas aquas* vocat sinum maris Illici, in quem sinum evoluitur Cydnu annis. *Serpes* autem simpliciter dictum fuit pro verbo composito, quod est *inserpere*. cujus rei exempla passim reperitur apud optimum quemque scriptorem. Historiam rerum Messalae Scaliger hic mirifice confudit.

15. AETHEREO CONTINGENS VERTICE NUBES] Haec jam pertinent ad asperam Ciliciam. Gebhardus magno spiritu glossam correctorum vitio inolicam detegit ope quinti

Palarini, qui *consurgens* habeat, pro vulgato *consingens*. Igitur Gebhardine dicemus, *Taurus consurgit nubes vertice*. Tibulli veram ac naturalem locutionem satis superque detendunt aliorum tralationes. Horatius L. 1. Od. 1. 7. ult.

Sublimi seriam sidera vertice.

Ovidius L. 7. Metam. 7. 61.

quo conjuge felix

Et Dis cara serar, & vertice sidera tangam.

Seneca Thyest. 7. 886.

*Aequalis astris gradior, & cunctos super
Astrum superbo vertice attingens polium.*

Ausonius Idyll. 8. ipso fine:

*Illum ego si carnam, tum terque quaterque
beatus,*

Tunc ero bis consul, tunc tangam vertice coelum.

16. FRIGIDUS INTONFOS TAURUS ARAT
CILICAS] *arat* legebat Turnebus L. 16. Adv. C. 4. & Muretus L. 14. Var. Lect. C. 11. ac Franc. Fernandus de Cordoua Didalc. Multipl. C. 30. Cyllenius vero, & Scaliger, nihil mutantes, ajunt hypallagen esse, pro eo quod sit, *Cilices arant Taurum*. Silius retinet *arat*, eo quod frigus rugas inducere legisset, idque nonnumquam significat eodem verbo, *arare*. dicere enim Ovidium, *Jamque meos vultus ruga senilis arat*; & Horatium, *Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus*. Gebhardus ingenti cum stomacho *imperitos* vocat, qui spurium illud *arat* huc intruferint: ad Statium & ad Scaligerum provocat denique. nec tamen declarat, utrius sententiam sequatur. Ceteri strenue silent. Ego vero istorum nihil probare possum, quamquam *arat* nolo mutari. dicam igitur quod sentio. *Arare* hic positum opinor pro eo quod est *secare*, *dividere*, *dirimere*. nam ut alii dixerunt *arare aequor*, & *frontem rugis arare*, desumpta a sulcis metaphora: ita noster *Taurum dixit arare Cilicium*, hoc est *secare ac disterminare*, ducta tralatione a porca, quae grandioribus glebis elatior eminet inter sulcos. Hoc alii scriptores, ubi de Tauro agebant, *dirimere*, *distrahere*, *dividere*, *distermiare* vocaverunt. Meia Pomponius L. 1. C. 15. *Taurus ipse ab Eois litorebus exsurgens, vaste satis atrollitur. Deinde dextro latere ad septentrionem, sinistro ad meridiem versus, it*

in

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes,
Alba Palaestino sancta columba Syro?

Utque maris vastum prospectet turribus aequor,
Prima ratem ventis credere docta Tyros?

20

Qua-

in occidentem relictus & perpetuo jugo; magnarumque gentium, qua dorsum agit, terminus. Ubi terras diremit, exit in pelagus. Plinius L. 5. C. 27. Taurus mons, ab Eois veniens litoribus, Chelidonio promuntorio determinat. Immensus ipse, & innumerarum gentium arbiter, dextra septentrionalis, ubi primum ab Indico mari exurgit, laevo meridianus, & ad occasum tendens, mediamque distrahens Asiam, nisi opprimentis terras occurrerent maria. Priscianus Periegesi, p. 629.

Asi Asiam qui mons excelsus dividit omnem, Incipit a mediis terrae Pamphyliæ oris, Et longis sese spatibus producit ad Indos: Nunc obliqua means, nunc recto limite currans: Vertice quem torvo perhibent cognomine Taurum.

Curtius L. 3. C. 4. Perpetuo jugo montis asperi ac praerupti Cilicia includitur: quod quum a mari surgat, veluti sinu quadam flexuque curvatum, rursus altero cernit in diversum litus excurrit. Ita Cilicium Taurus a Pamphylia & Ihsuria jugis suis separabat. Cum Prisciano confer, si libet, Rufum Festum Avicium Descript. orbis terrae p. 850. versus sunt complurculi: & tu tecum melius perendes.

18. ALBA PALAESTINO SANCTA COLUMBA SUO] ita Scaliger, ex uno mendoso codice. sed optimi quique libri habent Syra. Vide Nic. Heinsum ad Ovid. L. 1. Art. Amat. p. 78. Illustrissimum Neapolim ad L. 2. Faistor. p. 8. Frane. Fernandium de Cordoue Didasc. Multipl. C. 30. Mela L. 1. C. 11. Syria late litora tenet, terrasque etiam latius introrsus, aliis aliisque nuncupatis nominibus. Nam & Coele dicitur, & Mesopotamia, & Damascena, & Adiabene, & Babylonia, & Judaea, & Sophene. Hinc Palaestina est, qua sangit Arabus: tum Phoenice, & ubi se Ciliciae committit, Antiochia. Plinius L. 5. C. 11. Juxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxima, & pluribus distincta nominibus. Namque Palaestina vocabatur, qua contingit Arabas, & Judaea, & Coele; dein Phoenice: & qua recedit intus, Damascena: ac magis etiamnum meridiana, Babylonia. Et eadem Mesopotamia inter

Euphratem & Tigrin: quaeque transit Taurum, Sophene: circa vero etiam Comagene. Et ultra Armeniam, Adiabene, Assyria ante dicta: & ubi Ciliciam attingit, Antiochia. Valerius Probus ad Virgil. L. 3. Geor. p. 12. Idumaeas palmas] ab Idumaeorum gente, id est, Judaeorum; quae regio est in Syria Palaestina. Recte igitur Syrum Palaestinum vocat Tibullus. qui quum sacram dicit columbam, ostendit religionem in causa fuisse, cur iis vescendis abstinerent Syri. Tenui opera poetam nostrum illustrare est conatus Petrus Victorius L. 12. Var. Lect. C. 15. Longe luculentius Jacobus Nicolaus L. 6. Epiphyl. C. 22. Vide insuper Phurnutum lib. de Nat. Deor. C. 6. Julium Hyginum Fab. 197. & Scholiaest Germanici Caesaris ad Pisces. a quibus omnibus abit Naso L. 4. Metam. p. 43.

Ille; quid & multis refert (nam plurima norat)

Cogitat; & dubia est, de te, Babylonia, narret, Derceti, quam versa squamis velantibus artus Stagna Palaestini credimus celebrasse figura:

An magis ut summis illius filia pennis Extremos albis in turribus ogerit annos.

Semiramidem intelligit, Dercetis filiam, a liam ab illa celeberrima Nini regis uxore: ut praelare docet vir magnus Ger. Jo. Vossius L. 1. de Idololatr. C. 23. Sed haec sunt majoris fori. Ego te, munditiae Latinae studiose, monitum volo, uni hic columbae tria adtribui epitheta, exemplo non facile alias rependiundo.

19. UTQUE MARIS VASTUM PROSPECTET TURRIEUS AEQUOR] loquitur de Tyro, qualis erat illa etiamnum aetate, velutis casibus defuncta, & post cladem Alexandrinam ex suis cineribus renata beneficio navigationis & mercaturae maritimae. Domos suas Tyrii in fastigium praecalum extollebant; quales ne Romae quidem excitari solerent. Atque ob hanc causam parum absuisse aliquando, quin urbs universa terrae tremoribus deleretur, refert Strabo L. 16. Has tam celas extruções Albius noster vere turres adpelat, more Romano. neque enim audiri debet Achilles Staius, qui turres hic caput pro

T 2

alris

Nile pater, quam possum te dicere causâ,
Aut quibus in terris oculuiffe caput?

25 Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
Arida nec Pluvio supplicat herba Jovi.

Te

Nili fluvii res admirandas comprehenderunt duo insignes viri, Jo. Baptista Seortia, & Mare. Fridericus Wendelinus.

23. NILE PATER] Est quidem patrii nomen fluvii omnibus commune; sed Nilo præter omnes datur honore quodam peculiariori, ob singularem aquarum ejus beneficentiam. Papinius L. 4. Theb. V. 705.

Sic, ubi se magnis refluxus suppressu in antris Nilus, & Eoae liquoris pabula brumae Ore premit, fumant desertæ gurgite valles, Et patris undosi sonitus exspectat hinc læ Aegyptus, donec Phariis alimenta rogatus Donet agris, magnamque inducat messibus annum.

Scholiasse vetus: *Semina enim omnium rerum Aegyptio inferi Nilus, ut merito totam regionem prolificans pater ejus ostendatur.* Hæc verba docti grammatici ex antiquo suo codice depromit eximius ille Barthius, adjectis duobus Heliodori atque Aristidis insignibus in hanc rem locis, illie videndis. Firmat Mela L. 1. C. 9. ubi de Nilo & Aegypto: *Non pererrat autem tantum eam, sed æstivo sidere exundans etiam irrigat, adeo efficacibus aquis ad generandum alendumque, ut, præter id quod featur piscibus, quæd hippopotamos crocodilisque, vastas belluas, gignit, glebis etiam insanos animas, ex ipsaque humo vitales effingat.* Hoc eo manifestum est, quod, ubi se latet diluvia, ac se sibi reddidit, per humentes campos quædam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spirituum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, videntur. Pulcre Avienus Descript. orbis V. 336.

Hic qua secretis incidit flexibus agros, Athiopiæ in lingua Siris ruit: utque Syene Cæterulus accedens diti loca flumine adulat, Nomine se claro Nilum trahit, inque jacentem Aegyptum susus factu præmis arva marito, Fœcundatque solum.

Quid, quod Nilus terræ Aegypti, certe quidem inferioris, pater merito dici queat? Sic ratiocinantur Seythæ apud Justinum L. 2. C. 1. *Aegyptum autem, quæ tot regum, tot sæculorum cura impensaque inanita sit, & adversum vim incurrentium aquarum tantis fru-*

ctis molibus, tot fossis cantisa, ut, cum his arceantur, illis recipiantur aquæ, nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non poteris, non posse videri hominum vesustate ultimam, quæ, sive exaggerationibus regum, sive Nili trabentis limum, terrarum recentissima videatur. Plura huc facientia dabit P. Faber L. 3. Semest. C. 15. & Janus Casperius Gevartius L. 1. Papin. Lect. C. 46.

25. TE PROPTER NULLOS TELLUS TUA POSTULAT IMBRES] Valerius Flaccus L. 5. V. 419.

ut prima Sesostris

Intulerit rex bella Getis; ut clade suorum Territus hos Thebus patriumque reducat ad amnem;

Phasidis hos inponat agris, Colchosque vocari Imperet: nisi starœon illi tepidaeque requirans Otia læta Phari, pinguemque sine imbribus annum;

Et jam Sarmaticæ permulent carbasa braci.

Mela L. 1. C. 9. *Terra expertis æmbrius, mira tamen fertilis, & hominum aliorumque animalium perfectunda generatrix.* Nilus efficit, annum in nostro mare permeantium maximum. Sunt autem hæc intelligenda de Aegypto superiore, ut doctæ ac solide ostendit H. Vossius in Observationibus. Scenca L. 4. Natur. Quæst. C. 2. *In ea parte, qua in Aethiopiæ vergit, aut nulli imbres sunt, aut rari, & qui insuetam aquis coelestibus terram non adjuvunt. Unam, ut scis, Aegyptum in hoc [Nilo] spem suam habet. Præinde aut sterilis annus aut fertilis est, prout ille magnus influxit, aut parcior. Nemo aratorum adspicit coelum.* Lueanus L. 8. V. 444.

Syrtibus hinc Libycis tuta est Aegyptus: at inde

Gurgite septeno rapidus mare submovet amnis: Terra suis contenta bonis, non indita mercis, Aut Jovis: in solo tanta est fiducia Nilo.

Hæc ille militaris Musæ sacerdos, non obseura patrii imitatione. Adde Claudiani Idyllion Nilum. Quid igitur fiet Nasoni? sic enim canit L. 1. Arr. Amat. V. 647.

Dicitur Aegyptus caruisse juvenibus arva Imbribus, atque annos sicca fuisse nemem.

*Cum Thraxius Busrin adit, monstratque pisri
Hospitis effuso sanguine posse Jovem.*

Ille Busris, Fies Jovis hospis primus,

Inquit: & Aegypto tu dabis hospes aquam.
quae eadem reperies apud Julium Hyginum Fab. 36. Nimirum hoc totum esse fabulosum: nec ullum unquam Busrin vel regem vel tyrannum existitisse: natam vero fabulam ex communi omnium Aegyptiorum inhospitalitate, uti ex Eratosthene commemorat Strabo L. 17. Et tamen quaedam hic veritas videtur subesse, sed in fabulosam imaginem transfigurata. Quod ut credam, idem ille Philoſophus Romanus facit, illo quem laudavi loco. Nilum, inquit, aliquando marinam aquam detulisse, Theophrastus est auctor. Biennio continuo, regnante Cleopatra, non advenisse, decimo regni anno & undecimo, constat. Significatam aynnt duobus rerum potentibus defectionem. Antonii enim Cleopatraeque defecit imperium. Per novem annos non advenisse Nilum superioribus saeculis, Callimachus est auctor. Hi sunt, opinor, novem illi anni Busridis. Docta sunt & pulcra, quae de Nili irrigatione, atque adluvionibus & aggeribus congestis Hieronymus Magius L. 1. Var. Lect. C. 10.

26. ARIDA NEC PLUVIO SUPPLICAT HERBA JOVI] Seneca L. 4. Quaest. Nat. C. 2. *Quare non cum poëta meo Jocer, & illi Ovidium suum impinget qui ait: Nec Pluvia supplicat herba Jovi.* Hunc lapsum memoriae multi notarunt: alii librariis imputare maluerunt. Sed perfacile fieri potuit, ut verſum pentameterum ex Elegia nobili Seneca adſcripserit Naloni, Elegiarum poëtae primario, cujus dictis argutioribus ipse & crebro uteretur & liberent. Ita saepe usu venire necesse est, ubi memoria plus aequo sibi fidit, libris non inspectis. Craſſius peccavit Mart. Ant. Delrius Not. ad Claudian. de Mallii Theod. Conf. §. 232.

Lene fluit Nilus, sed cunctis annibus exstat Utilior.

nam quum hoc ipsum Tibulli distichon ad testimonium citasset, ita pergit: *Posterius hemistichium Seneca Naet. Quaest. L. 4. non nominato auctore, ad verbum desumpsit.* Sed nos hoc agamus. Jupiter Pluvius praecipuo quodam honore a Graecis colebatur. Apud ejus aram duces illi, qui coiverant ut Polynicea in regnum restituerent, jurarant, si Thebas evertere non potuissent, mortem omnino se opteturos. auctor Paulanus in Corinthiacis: qui & sub divo coli solere

tradit in Bocoticis. Nominis rationem exposuit Phurnutus lib. de Nat. Deor. C. 9. Cum summa veneratione meminit Adraſtus apud Papinium, Hypſipylem ut Deam non cognitum adſatus, L. 4. Theb. §. 736.

*Da festis in rebus operi, seu turbidus annis,
Seu tibi foeda palus. nihil hac in sorte pudendum.*

Nil huamile est. Tu nunc venis, Pluvioaque rogaris

Pro Jove: tu refugas vires, & pectora bello

Examinata reple.

Etiam Indi Jovem Pluvium, & Gangem fluvium, & Genios Indigetes colebant, narrante ex antiquioribus Strabone L. 15. Tibulli verba, commemoratione hujus Jovis Pluvii sic ferente, illustrarunt multi viri docti, Jo. Baptista Pius Annot. poster. C. 117. Janus Parrhasius Comm. in Claudian. praefat. L. 2. de Raptu Proserp. §. 43. Jac. Nicolaus Loënsis L. 9. Epiphyll. C. 10. Lilius Gyraldus Hist. Deor. Syntagm. 2. Jo. Brodaeus L. 2. Miscell. C. 21. Jo. Meursius Comm. in Lycophronis Castlandram p. 135. Caspar Barthius ad Papin. loc. cit. Henr. Kippingus Auctar. ad Jo. Pappi Epitomen Eccles. Hist. p. 108. Lud. Caelius L. 27. Lect. Ant. C. 6. Etiam Romae colebatur Jupiter Pluvius, sed ratione quadam peculiarit. Paullus, Festi mutilator: *Manalem lapidem vocabant petram quamdam, quae erat extra portam Capenam juxta aedem Martis: quam cum propter nimiam siccitatem in urbem protraherent, inſequebatur pluvius statim. eumque, quod aquas manaret, manalem lapidem dixerunt.* Sacrum ipsum Aqualicium vocabant. Festus: *Aqualicium dicitur, cum aqua pluvialis remediis quibusdam dicitur: ut quondam manali lapide in urbem ducto.* Jovi autem factum fuisse, ostendit Tertullianus Apolog. C. 40. Denique cum ab imbris aestiva hiberna suspendunt, & annus in cura est, vos quidem quotidie passi, statimque praesuri, balneis & cauponis & lupanaribus operati, aqualicia Jovi immolati, nudipedalia populo denuntiat, coelum apud Capitolium quaeritis, nubila de laquearibus expectatis, averti ab ipso & Deo & coelo. Nos vero jejuniis aridi, & omni continentia expressi, ab omni vitas fruge dilati, in sacco & cinere volutantes, invisida coelum undimus, Deum tangimus, & cum misericordiam extorserimus, Jupiter honoratur.

Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
Barbara, Memphitem plangere docta bovem.

Primus aratra manu solerti fecit Osiris,

30 Et teneram ferro sollicitavit humum.

Pri-

28. MEMPHITEM PLANGERE DOCTA BO-
VEM] Male hic Cyllenius plaudere legebat,
hymnos intelligens & plausus puerorum A-
pim inventum deducendum, nescio quo au-
ctore. At noster loquitur de Api quaerendo.
Plinius L. 8. C. 46. *Bos in Aegypto etiam numi-
minis vice celitur: Apim vocant. Non est fas
cum certis vitas excedere annos, mensamque in
sacerdotum fonte enecat, quasituri lactu a-
liam, quem substituant: & donec invenerint,
moerent, derasit etiam capitiibus: nec samen
unquam diu quaeritur. Inventus deducitur
Memphim a sacerdotibus.* Sed de Api omnia
jam vulgata. Insigniter mendosus est Vale-
rius Probus Comment. in Virgil. L. 1. Geor.
v. 19. *unisque puer monstrator aratri] Quidam
putant Triptoleum Atticum dici, quem in vo-
lucris curru tradunt poetas fruges terrae reddi-
disse. Quidam Braffer, qui primus invenisse
existimatur arandi usum. Sed constat, multis
annis ante & fruges in Aegypto inventas esse,
& arasse primum Osirim duobus bubus: quo-
rum nomina nunc sunt sacra sub eis, qui reli-
gionis causa eodem vocabulo appellari videntur,
Apis & Memphis. quorum alteram Memphitae
colunt, Apim: alteram Hieropolitae, Memphim.
Primo, ubi de Triptolemo, fruges terrae cre-
didisse legendum arbitror, usitato modo lo-
quendi, nec abnuente literarum ductu, ele-
mentum e perit in ultimo elemento vocis
terrae. Deinde Braffer ille ignotus atque igno-
rabilis, quis est? aut quis fuit? Equidem
Probum scripsisse arbitror, *Quidam Buzygem.*
ita certe sicut Plinii auctoritas, quid a quo-
que inventum fuerit commemorantis L. 7.
C. 56. *Bovem & aratrum Buzyges Athenien-
sis: ut alii, Triptolemus.* Sic etiam D. Auso-
nius Epist. 21. v. 44.*

Hoc si impetratum munus abs te accipero,

Prior colere quam Ceres.

Triptolemon olim, sive Epimenidem vocant,

Aut Bullianum Buzygem,

Tuo loco post ferendus nomini.

Nam munus hoc fiet tuum.

Quo loco Eliam Vinetum consulito; & If.
Vossium ad Justin. L. 2. C. 6. In fine ita re-
fuge, *Apis & Mnecit. quorum alteram Mem-*

*phitae colunt, Apim: alteram Hieropolitae,
Mnecim.* Atque haec non est conjectura,
sed ipsa veritas. Vide Strabonem L. 17. Dio-
dorum Siculum L. 1. Biblioth. Histor. Aclia-
num L. 11. de Nat. Animal. C. 11. Plutar-
chum lib. de Iside & Osiride: Vossium L. 1.
de Idololatr. C. 27. & 29. Seldenum de Diis
Syris Syntagm. 1. Sed & *Hieropolitae* dicendi
sunt illi, quos Probus perperam *Hieropolitas*
vocat. Haec ego commentans, non sine ali-
qua diligentia, ipse gratular bar mihi de loco
satis dextre emaculato. Nunc video me in-
anem operam sumsisse, ac frustra laborasse:
horum enim partem bonam jam olim occu-
pavit Jacobus Nicolaus L. 1. Epiphyl. C. 11,
sero mihi inspectus. Ei tamen me nihil de-
bere, facile comperiet, qui voluerit confer-
re. Sed & sic quoque est cur gaudeam, vi-
tum praeclearum mea aere me dixisse.

29. PRIMUS ARATRA] Osirim, hoc est Bac-
echum, primum inhibuisse, ne homines se
mutuo devorarent, & frugum culturam fo-
lteret excogitasse, oppida condidisse, arma
fabricasse contra feras, omnis agriculturae
rationem invenisse, vite sata primum vino
usum fuisse, vinique collectionem ac condit-
uram alios edocuisse, Marone ac Triptole-
mo itinerum longinquorum comitibus, tra-
diderunt Aegyptiorum sacerdotes, referente
Diodoro Siculo Biblioth. Histor. L. 1. qui
liber quasi quidam commentarius esse potest
in hunc praeclearum locum nostri poetae.
Laudat hos quatuor versiculos veter Scholia-
stes Juvenalis ad Sat. 8. v. 18.

30. ET TENERAM FERRO SOLLICITAVIT HU-
MUM] nam antea homines terram manibus
movebant. Ceteri vero hujus inventi glori-
am dederunt alii poetae. Maro L. 1. Geor.
v. 147.

Prima Ceres ferro mortalis vertere terram

Instituit, cum jam glandes atque arbuta sacrae

Desiderent silvae, & vicium Dodona negares.

Ovidius L. 5. Metam. v. 341.

Prima Ceres unco glebam dimovit aratro:

Prima delit fruges, alimentaque mitia terris:

Prima dedit leges. Ceresis sumus omnia mu-

nus,

&c.

Primus inexpertae commisit semina terrae,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem:
Hic viridem dura cadere falce comam.

35 Illi

& L. 3. Amor. Eleg. 10. v. 11.

Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;

Falce coloratas subsecutisque comas.

Prima iugo taurus supponere colla coegit;

Et veterem curvo dente revellit humam.

L. 4. Falor. v. 401.

Prima Ceres hominid ad meliora alimenta vocato

Mutavit glandes utiliore cibo.

Illa iugo taurus collum praebere coegit:

Tum primum foles eruta vidit humas.

Ceres autem eadem fruit quae Isis, Osiridis & soror & conjux. Atque aratrum ut primus Aegyptiis Osiris monstravit; ita in Graecia atque Asia Triptolemus, a Cerere edoctus. Iulianus L. 2. C. 6. Per ordinem deinde successivis regnum ad Erechtheum descendit, sub quo fragmenti satio apud Eleusina Triptolemo reperta est, in cuius muneris honorem nocte incitorum sacrae. Ceres apud Ovidium L. 4. Falor. v. 559.

Iste quidem mortalis erit: sed primus arabis,

Et seret, & culta praemia tollet humo.

in Latio docuit Saturnus. Macrobius L. 1. Saturn. C. 7. Hic igitur Janus, cum Saturnum classe pervellens excepisset hospitio, & ab eo edoctus peritiam ruris, serum illud & rudem ante fruges cognitas vicium in melius redegerit, regni cum societate miseravit. &c. Hispanos suos res Habides primus erudit. Iulianus L. 4. C. 4. Qui ut regnum accepit, tantae magnitudinis fuit, ut non frustra Deorum majestate tot periculum crepus videretur: quippe barbarum populum legibus junxit, & boves primus aratro domari, frumenta quoque sulco quaerere docuit; & ex agresti cibo mitiora vesci, odio eorum quae ipse passus fuerat, homines coegit. Hanc tam utilem humanae vitae artem Americae populi penitus ignorabant; quod sane mirum videri queat in longa illa serie tot saeculorum. Verbum *solicitanus* non intellexit Mart. Antonius Delrinus, Senecam exponens Med. v. 271, ubi Creon ad Medeam:

Egredere, purga regna: laetales simul

Tutum aufer herbas, libera cives metu.

Alia sedens tellure sollicita Deo.

Malus (inquit) carminibus & sceleribus Deis esse molesta. Haec propria verbi significatio. Idque ut

evincat, hunc ipsum Albii nostri versiculum profert, quo nihil erat alienius. *Sollicita* apud tragicum ponitur pro eo quod est trahere, aut evocare. nam *sollicitate* proprie est, loco suo permovere. Paulus ex Festo: *Sollicitare est sollicitare, id est, ex suo loco movere. Solum autem quod significet locum, quis dubitet? cum exsules quoque dicamur solo patriae suae pulsati.* Lucretius L. 5. v. 163.

Nec fas esse, Deum quod sit ratione venusta
Gentibus humanis fundatum perpetuo aere,
Sollicitare sua ullum de sedibus unquam.

Chremes ille apud Terentium Heautont. Act. 3. Sc. 1. v. 52.

Relivi dolia omnia, omnes serias.

Omnes sollicitos habui.

Vide illic notam Jo. Calpurnii, quem Calpurnium perperam pro Donato habuit Gitanus Ind. Lucr. in *Sollicitate*; itemque Claudius Dausquius, in eodem verbo, parte Orthographiae altera, p. 293. & ille qui nuper Basilii Fabri Thesaurum nobis recoctum dedit. Sed pergamus. Maro L. 2. Geor. v. 418.

Jam vintiae vites: jam saltem arbusa reponunt:

Jam canit extremos esse oetus vintior antes.

Sollicitanda tamen tellus, paluisque movendus,

Et jam in sturis metendus Jupiter uris.

Ovidius L. 4. Falor. v. 396.

Messis erant primis virides mortalibus herbae,

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

& L. 3. Amor. Eleg. 1. v. 50.

Per me decepto didicisti custode Cerinna

Limius astricti sollicitare fidem.

L. 1. Eleg. 7. v. 14.

Sic formosa fuit; talem Schoenoidas dicitur

Aenalius arcu sollicitasse feras.

Etiam de aquis dicitur. Virgilius L. 2. Geor. v. 502.

Sollicitant alii remis freta caeca, ruantque
In ferrum.

Claudius praefat. in L. 1. de raptu Proserp. *Inventa secum qui primis nave profundum,*
Et rudibus remis sollicitavis aquas.

34. DURA FALCE] malebat vir doctus, curva falce. sed nihil est opus. dura dicitur propter

35 Illi jucundos primum matura saporis
Expressa incultis uva dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit & ad certos nescia membra modos.

Bac-

propter ferri rigorem. Ovidius, mundi recensens aetates, L. 1. Metam. §. 117.
de duro est ultima ferro.

37. VOCES INFLECTERE CANTU] Proprie loquitur. flectitur enim vox in cantu, quum alios edit sonos, & sensim mutat, atque aliter modulatur. Lucretius L. 5. §. 1408.

*Et vigilantibus hinc aderant solaria somni,
Ducere multimodis voces, & flectere cantus.*
Cicero L. 3. de Orat. C. 25. *Quanto molliores sunt & delicatioris in cantu flexiones, & falsae voculae, quam ceriae, & severae!* Oratore C. 18. *Est autem in dicendo etiam quidam cantus obscurior, non hic e Phrygia & Caria rhetorum epilogus; sed ille, quem significat Demofthenes, & Aeschines, cum alter alteri obicit vocis flexiones.* Noster L. 2. Eleg. §. 4.

*Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.*
Hoc in tibicinio animam vertere vocavit Plautus Mercat. A&. 1. Sc. 2. §. 15.

Perii! animam meoque versere, nimis nihil iibicen siem.

Vide Salmasium Exerc. p. 121.

38. MOVIT ET AD CERTOS NESCIA MEMBRA MODOS] Modi hic sunt, fistulae vel tibiae modulationes variae, ad quas flectuntur saltantium artus. Cicero L. 1. de Orat. C. 42. *Omnia sere, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa & dissipata quondam fuerunt: ut in musica, numeri, & voces, & modi: in geometria, lineamenta, formas, intervalla, magnitudines;* &c. L. 2. de Legib. C. 15. *Illam quidem, quae solebatur quondam compleri severitate jucunda, Livianis & Naevianis modis; nunc ut eadem exultent, cervicibus oculosque pariter cum modorum flexionibus torqueant.* L. 2. de Divinat. C. 3. *Nunquid ergo in iis rebus est, quod provisione, aut permotione mentis magis; quam natura ipsa sentiamus? aut nescio qui ille divinus, si oculis captus sit, ut Tiresias fuit, possit, quae alba sunt, quae nigra, dicere? aut, si iudex sit, varietates vocum, aut modos noscere?* Horatius Art. Poët. §. 208.

Pesquam coepit agros extendere victor, & ubi

Latio amplecti murus, vinoque diurno

Placari Gemis festis impune diebus;

Accessu numerisque modisque licentia major.
Apulejus Florid. L. 1. *Tibicen quidam fuit Antigenidas, omnis voculae melleus modulatur, & idem omnimodis peritus modificator.* Sic in Didascalii Fabularum Terentianarum videmus, *Modos fecit Flaccus Claudii: & Modulavit Flaccus Claudii.* Ad modos itaque numerosae ac modulate movebantur illi, qui choros agebant, aut etiam qui soli saltabant. Nam moveri & motus verba sunt propria rei saltatoriae. Lucretius L. 4. §. 572.

Quod superest, non est mirum simulacra moveri,

Brachiaque in numerum jactare, & cetera membra.

Nam sit, ut in somnis facere hoc videatur imago.

tum paullo post, §. 792.

Quid porro, in numerum procedere quom simulacra

Cernimus in somnis, & mellia membra movere?

Mollia mobiliter quum alterius brachia mittunt,

Es repetens oculis gestum pede convenienti? Scilicet arte madens simulacra, & docta vagantur

Nocturno facere ut possint in tempore ludis?

L. 5. §. 1401.

Tum capus atque humeros plexis redimire coronis,

Floribus, & solis lasciviam laeta monbat:

Atque extra numerum procedere membra moventes

Duriter, & duro terram pede tollere matrem.
Horatius Art. Poët. §. 238.

*Ut festis matrona moveri iussa diebus,
Intereis Satyris paululum pudibunda protervis.*

L. 2. Epist. 2. §. 125.

*Ludentis speciem dabis, & torquebitur: ut qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa moventur.*

Naso L. 3. Art. Amat. §. 350.

*Quis dubites, quin scire velim saltare puellam,
Ut moveasposito brachia iussa mere?*

Perfius Sat. 5. §. 122.

V

Haec

Bacchus & agricolae magno confecta labore
40 Pectora tristitiae dissolventa dedit.

Bac-

*Haec miscere nefas: nec, cum sis cetera fossor,
Tres tantum ad numeros satyri moveare Ba-
thylli.*

Eadem vis est ac notio in voce motus. Maro
L. 1. Geor. §. 347.

*neque ante
Falcem maturis quisquam supponat aristas.
Quam Cereri torta redimitus tempora quercu
Des motus incompositos, & carmina dicat.*

Horatius L. 3. Od. 6. §. 21.

Motus doceri gaudet Iovicos

Matura virgo.

Valerius Maximus L. 2. C. 4. ubi ludorum
originem docet: *Verum, ut est mos hominum
parvula initia pertinaci studio prosequendi, ve-
nerabilibus erga Deos verbis juvenitas, rudi at-
que incomposito motu corporum jocabunda, gestus
adjecti. Arnobius L. 2. adversus gentes: Can-
tionibus ut praesens obsecans numerositer, &
scabellorum conceptionibus sonoris, quibus a-
nimarum alia laetiviorum multitudo incompositos
corporum solveretur in motus, saltiaret, &
cantaret, orbis saltatorios verteret, &c.*

39. MAGNO CONFECTA LABORE] Latinis
Labor proprie dicitur opus rusticum. Virgilius
L. 1. Geor. §. 118.

*haec cum sint hominumque bouumque labores
Versando terram experti.*

ibidem §. 325.

*ruis arduus aether,
Et plevis ingenti sata laeta bouumque labores
Diluit.*

L. 2. §. 401.

*redit agricolis labor actus in orbem,
Atque in se sua per vestigia volvitur annus.*

deinde §. 514

Agricola incurvo terram dimovit aratro.

*Hinc anni labor: hinc patriam parvoque ne-
potes*

*Sustinet, hinc armenta bouum, meritisque
juvencos.*

Horatius L. 3. Od. 24. de Scythia, & Getis,
§. 15.

Nec cultura placet longior annua:

Defunctumque laboribus

Aequali recreat sorte vicarius.

Confecti autem laboris est, frangi labore, ac
contundi: quod tam ad animum, quam ad
corpus, refertur. Hoc Lucretius est usus L.
4. §. 959.

*multo sopor illo gravissimus exstat,
Quem satur, aut lassus capias: quia plurima
sum se*

Corpora consurbant magno commissa labore.

Illo Tullius orat. pro Archia C. 11. *Certe,
si nihil animus praesentiret in posterum, &
si, quibus regionibus vitae spatium circumscri-
ptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret
suas: nec tantis se laboribus frangeret, neque
tot curis vigiliisque angereur. h. e. conficere-
tur. Nam saepe confici ponitur pro eo quod
est premi, gravari, debilitari, tabescere.
Catullus Carm. 62.*

*Etsi me assiduo confectum cura dolo-
re*

Sevocat a doctis, Hortale, virginitibus.

Cicero L. 3. ad Attic. Epist. 8. *Itaque, cum
meus me moror quotidianus lacerat, & confi-
cit, tum vero haec addita cura vix mihi vi-
tam reliquam facit. Plinius Caecilius L. 8.
Epist. 16. Consecrunt me infirmitates morum,
mortes etiam, & quidem juvenum.*

Sed quamquam his solatiis a quietem, debili-
ter & frangor eadem illa humanitate, quae
me, ut hoc ipsum permittentem, induxit. Vi-
des, quam nihil ille necesse. Cum Gebhardo
conferta reponere; vel, quod, Nic. Heinflus
malebat, constricta.

40. TRISTITIAE DISSOLVENDA DEDIT] A-
chilles Staius tristitia legebat; ut simile sit
illi Virgiliano, *Solvite corda metu.* Quod ve-
ro addit, ex sermonibus aliorum, tulle in
veteri libro Angeli Colotii laetitia; ea res
multis fraudi fuit, magna conspiratione lae-
tiae hic refingentibus. Video ego in excer-
ptis Heinflis Italicis, librum Colotianum
tristitia habuisse. In tribus nostris, ac binis
Wittianis, tristitiae expressissime exstat. nec
debet mutari. Est enim genitivus Graeco
more positus, rectusque per ellipsin a partie
cipio dissolventa. Sic legum solvere apud Cice-
ronem legitur orat. pro Sextio C. 7. *Hanc
laetram immanemque belluam, vinciam auspici-
eius, alligatam more majorum, constrictam le-
gum sacratarum carentis, solvit subito legum con-
sul.* Sic Horatius operam solvi dixit L. 3. Od.
17. §. ult.

*dum poses, aridum
Compono lignum: cras Genium mero*

Curabit, & porco bimestri,

Cum famulis ceteram solvitis.

Hu.

Bacchus & adflictis requiem mortalibus adfert,

Crura licet dura cuspede inulta sonent.

Non tibi sunt tristes curae, nec vultus Ofiri:

Sed chorus, & cantus, & levis atque Amor.

45 Sed

Hujus constructionis exempla innumera collegit vir doctissimus Daniel Veclanus in libris Hellenoloxiae, cui adde nostrum Vossium lib. de Construct. C. 26.

42. CRURA LICET DURA COMPEDE PULSA SONENT] in libris ferme omnibus *dura cuspede* scriptum est. Atque ita Salmastius quoque invenit; nisi quod *cuspede* scribit; & *cuspidem*, sive *cuspidem*, docuit lignum fuisse, annuli instar, quo pedes servorum vel damnatorum vinciebantur. Not. in Tertulliani librum de Pallio, C. 5. Sed duo diversissima itic Tibulli loca in unum confudit, memoriae errore, & studio scribendi praefectante. In voce *pulsa* multiplex est varietas. Scaliger probat *multa*: id quod & nos in aliis libris vidimus. sed profecto legendum est *inulta*: nam vocula in concreverat in literam *m*, facili & crebro prolapsa. Quod & factum fuit in Arateis Felii Avieni, v. 451. in Castlepeia:

Sed nec inulta tamen, eum caelum lumine toto

Luna replet, terram ut superet fax auro noctem,

Occurrit genitrix oculis quascrantibus.

ita Nicolaus Heinsius restituit ex editione princeps: nam deinde ediderunt *Sed nec inulta tamen*; atque etiam, si Musis placet, *terram noctem*. *inulta* hic dicitur, qui vindictam non habet; ejus injurias nemo ulciscitur. Horatii Epod. 6. v. 15.

An, si quis atro dente me petiverit,
inulta ut sesto puer?

& L. 2. Od. 1. v. 26.

Juno, et Deorum quisquis amicum

Afris, inulta cesserat impotens

Tellure.

Lucanus L. 1. v. 11.

Cumque superba foret Babylon spolianda tro-
paeis

Aufonius, umbraque errare Crassus inulta,

Bella geri placuit nullas habitura triumphos?

Maro L. 2. Aen. v. 670.

Reddite me Damais finis instaurata revivam
Praelia, numquam omnes hodie moriemur
inulti.

L. 4. v. 659.

Dixit, et, os inpressit oro, Moriemur inulta?
Sed moriamur, ait.

Et sic crebro alii scriptores; in primis Naso. Vides quam pulcre convenient *inulta crura* hominibus miseris atque adflictis, quibus tamen quietem aliquam aegrimoniae adferre videatur haustus vini liberalior.

43. NON TIBI SUNT TRISTES CURAE] Ritus atque amoenitatis amatore fuisse Ofirin traditum est, & musici choreisque mitissime gavifum. Ideo muscorum agmen circumducebatur, in quo agmine facile excellabant novam puellae, canendi pericia & rerum multarum praestanti doctrina conspicuae: quas Masas Graeci vocaverunt. Harum praefes Apollo, Ofiridis frater, qui laurum invenisse dicitur, nominatus est *Musagetes*, h. e. Musarum ductor. Erant & Satyri, gens hirsuta, ad tripudia & carminum decantationem, omnemque hilaritatem ac lulum unice facti. Hos ille in Aethiopia sibi tradidit, in partem militiae adfecerat, perpetuae festivitatis artifices. Ita ex Aegypto per Arabiam, seu mare rubrum ad Indos usque perrexit, hederam passim serens; quam Aegyptii lingua sua Ofiridis plantam dici perhibebant. auctor Diodorus L. 1.

43. NEE LUCIUS] in Sfortiani libro nec vultus legebatur, probante Statio: ut vultus ponatur pro fronte adducta ac totiva. Sane juvare valide videtur Tullius L. 14. ad Attic. Epist. 20. *Epicuri mentionem facis, et audeo dicere, non πολιτισμοῦ? non se Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterret?* Et M. Coelius L. 8. ad familiar. Epist. 12. *Posteaquam illum, ne cui satisfacere quidem me dignum habere sensi, malui collegas ejus, homini alienissimo mihi, et propter amicitiam tuam non acquiescens, me obsequere, quam illum similes vultum subire.* Idem ibidem Epist. 14. *Numquam tibi oculi delatissimi, si in repulsa Demitrii vultum vidisset, adde, si libet, Ciceronem orat. pro Cluent. C. 40. Agrar. 2. C. 34. de Harusp. responsi. C. 8. pro Plancio C. 18. pro Sextio C. 50. in Vatin. C. 3. Philipp. 13. C. 2. atque ita crebro poetae nostri: Horatius L. 3. Od. 3. v. 3.*

V 2

Justin

45 Sed varii flores, & frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes:

Et

*Iustum & tenacum proposuit virum
Non civium arder prava iuventium,
Non vultus insipientis tyranni
Mente quatit solida.*

&, prorsus ad Coelii animum, L. 1. Sat. 6.
y. 121.

Deinde eo dormitum; non sollicitus, mihi quod

*Surgeundum sit mane, obbundus Marsya, qui se
Vulnum ferre negat Noviorum posse minoris.*

apud eundem Davus L. 2. Sat. 7. y. 44.
ausur

*Ale vultu terrere: manum stomachumque te-
nere,*

*Dum, quae Crispini decuit me janitor, edo.
sterum optimus ille & morum & ingeniorum
formator L. 1. Epist. 19. y. 12.*

*Quid, si quis vultu torvo ferus, & pede
nudo,*

*Exiguasque togas simulet textore Catonem;
Virintempe repraesentet moresque Catonis?
& Damasippus Stoicus L. 2. Sat. 3. y. 9. Ho-
ratiū increpans:*

*Atqui vultus erat multa & praestara mi-
nantis,*

*Si vacuum tepio cepisset villula tecto.
& puer ille infelix, a mulieribus sagis inedia
encandus, Epod. 5. y. 4.*

At o Deorum quidquid in coelo regit

Terras, & humanum genus,

*Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?*

Aurelius meus L. 2. Eleg. 18. y. 65.

Carnere uti possis vultum custodis avari,

Caput & immunda saepe latere casa,

*Quam caro semel in toto nox vertitur anno!
Naso Epist. Helen. y. 15.*

Si non est scelo vultus mihi tristis in ore;

Nec sedulo duris torva supercilii;

*Fama tamen clara est, & adhuc sine crimine
lusi,*

Et laudem de me nullus adulter habet.

Seneca, de Plutone, Herc. fur. y. 721.

Hanc porta regni: campus hanc circa jaces,

In quo superbo digerit vultu salens

Animas recentet, dira maestas Deo,

*Frons torva; fratrum quas tamen speciem
gerat,*

*Gentisque tantae: vultus est illi Jovis,
sed fulminantis.*

Hinc vultum ducere, vel adstringere, vel trahere, pro eo quod est frontem in rugas cogere, alii dixerunt. Martialis L. 1. Epigr. 41.

*Qui ducis vultus, & non legis ista libenter;
Omnibus invidus, livide, nemo tibi.*

Quintilianus L. 11. C. 3. *Vitiosa sunt illa, in-
tueri lacunaria, perficere faciem, & quasi impro-
biam facere: tendere confidencia vultum, aut,
quo sit magis torvus, supercilii adstringere.*
Naso L. 4. Pontic. Epist. 1. y. 5.

Sive trahis vultus; equidem peccasse fatebor.

Delicti tamen est causa probanda mei.

Et vultuosi dicuntur, qui sunt ore tristi ac tetriore & severo. Cicero Orat. C. 18. *Vultus
vero, qui secundum vocem plurimum potest,
quantam adfert tum dignitatem, tum venustatem!
in quo cum effoceri, ne quid ineptum,
aut vultuosum sit, tum oculorum est quadam
magna moderatio.* Quintilianus L. 11. C. 3.
Non immerito reprehenditur pronuntiatio vultuosa, & gestulationibus molesta, & vocis mutationibus resulans. Apulcius L. 3. *Metam.*
Tandem Fotis moa, dominas suas cubitis protrato, sui longe dissimilis advenit. Non ex laeta facie, nec sermone dicaculo, sed vultuosam frontem rugis insurgentibus asserabat. Prudentius Hymn. in Romanum martyrcm, y. 171.

Nec terret ista, qua times, vastasania;

Quod vultuosus, quod supinus, quod rigens,

Tormenta leti conminaris aspera.

Si me movere rebus ullis viseris,

Ratione mecum, non furore, dimica.

Non inlibenter tequor Sfortiani codicis scripturam. nam certe quidem de lectu, quem vulgata lectio ad Osfride longe abeile ait, aperte falsum est.

45. SED VARIIS FLORES, ET FRONS REDIMITA CORYMBIS] Expresit Tragicus Latinus Oedip. y. 403.

Effusam redimite comam mutante corymbo,

Lucidam coeli decet, huc ades votis,

Mollia Nisaei armatus brachia thyrsus.

& post paullo:

Te decet vernis semam floribus cingi

Te caput Tyris cohibere mirra;

Hederarum mollem baciferam

Religare frontem.

Hinc Bacchus, sive Osiris, corymbifer Naso-
ni dicitur L. 1. Faator. y. 393.

Fista

Et Tyriae vestes, & dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conscia cista sacris.

Huc

*Festa corymbiferi celebrabatur Bacchi,
Tertia quae solito tempore bruma refert.*
Bacchi *ἀσθία*, sive Floridi, ara apud Phlyen-
tes celebris olium fait, tradente in Atticis
Pausania. Quo Catullus videtur adluisse,
Carm. 61. *℣.* 351.

*At pater ex alia florens volitabat Iacchus
Cum Ithyaso Satyrorum, & Nyssigenis Siletis.*

46. FUSA SED AD TENEROS LUTEA PALLA
PEDES] Versus dulcissimus, & naturalis su-
avitae delicatissimus. Pallam Baccho alii et-
iam poetarum dederunt; non tamen ut intra
vulgarem pallae significationem coercerent, sed
sua quadam peculiari libertate uterentur. Pa-
pinius L. 1. Achill. *℣.* 262.

*Si deces auratae Bacchum vestigia palla
Verrere.*

Aurelius meus L. 3. Eleg. 15. *℣.* 32.

*Candida laxatis onerato colla corymbis
Cinget Bassarica Lydia mitra comas.
Laevis odorato corvix manabit olivo;
Et feriet nudos veste fluente pedes.*

Vestis haec Buens & fula Bassaris vel Bassara,
ut alii volunt, dicebatur, a Bassara, loco
Lydiae, ubi fieri solebat, ut Acro notavit
ad Horat. L. 1. Od. 18. quamquam vetera in
Persium Glossae, quae vulgo dantur Annaeo
Cornuto, Thraciam faciunt, ad Sat. r. v. 115.
Auro exultam, ut Papinius, sic etiam Se-
neca prodidit Herc. fur. *℣.* 475.

*Non erubescit Bacchus effusus tener
Sparsisse crines, nec manu molli levem
Vibrasse thyrsum, cum parum forsi gradus
Auro decorum syrma barbarico trahis.*

qui & pallam hanc admodum spatiosam fecit
Oedip. *℣.* 425.

*Inde tam molles placere cultus,
Et sinus laxi, fluidumque syrma.
Vidit aurato residere curru,
Veste cum longa tegores leones
Omnis Eoae plaga vasta terrae,
Qui bibi Gangem, nixentemque quisquis
Frangit Araxem.*

Itaque non difficile Hyppisyle patrem
Ihoana sub veste tam diffusa occultavit, in
illa laniena Lemnica, apud Valerium Flac-
cum, nobilissimum poetam, L. 2. *℣.* 258.

*sacra parvidum tuum sede locavit
Sub pedibus dextraque Dei: laevis ille receptus
Veste sacra.*

quem locum de tigrum pellibus, quibus
amiciebantur Bacchi sacerdotes, perperam
exponit Lampertus Alardus, more suo ex-
scribens Ludovici Carrionis Scholia, haud-
quaquam intellecta. Recte vero noster pal-
lam Osiridi luteam dedit: ille enim color
gratissimus Diis non trilibus. Tragicus Ro-
manus Oedip. *℣.* 418.

*Qualis iratam metuens novercam
Creverat falsis imitatus artus,
Crine flaventi simulata virgo,
Luteam vestem resinente zona.*
idem de Hercule apud Omphalem virum dis-
simulante, *℣.* 319.

*Passus aptari dignis smaragdus,
Et dari legem rutilibus capillis,
Crura distincto ravigavit auro,
Luteo planas coitente sacco.*
dulcissimus Catullus Carm. 58. Hymenaeum
adfatus, Bacchi filium, *℣.* 10.

*Cingit tempora floribus
Suaveolentis amaracis:
Flammum cap: laetus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede focum.*

Naso L. 10. Metam. initio:
*Inde per immensum croco velatus amictu
Aera digreditur, Ciconumque Hymenaeus ad
oras*

Tendit.
qui & pallam ejus luteam commemorat Epist.
Cydippes *℣.* 162.

*Saepe coronatis stillant impuenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.*
deinde, duobus distichis interpositis:

*Et pudes in tristis laetum consurgere turba:
Quisque erat in palla, transiit in ora ru-
bor.*

Et quia hic color faustitatis est ac lacticiae
index, ideo nuptiis sacrum fecerunt. Plinius
L. 21. C. 8. *Lutei video honorem antiquissi-
mum, in nuptialibus flammis totum feminis con-
cessum: & fortassis ideo non numerari inter
principales, hoc est, communes maribus ac fe-
minis, quoniam societas principatum dedit.*

47. TYRIAEE VESTES] purpureae. Pentheus
apud Ovidium L. 3. Meram. *℣.* 553.

*At nunc a puero Thebae capientur inermis:
Quem neque bella juvant, nec tela, nec usus
equorum;*

Huc ades, & centum ludis, Geniumque choreis
 50 Concelebra, & multo tempora funde mero.
 Illius e nitido stillent unguenta capillo;
 Et carpite & collo mollia serpa gerat.

Sic

*Sed madidus myrrha cinis, mollesque coronae,
 Purpuraque, & pictum intextum vestitionis aurum.*

48. DULCIS TIBIA CANTU] Ea semper in
 sacris Osiridis, & Bacchi: quamquam non
 semper eodem sono. Catullus Carm. 61. v. 161.

*Plangebant alii proceris tympana palmis,
 Aut tereti tonus tinnitus aere ciebant,
 Multis raucifonus efflabant cornua bombos:
 Barbaraque horribili fridulis tibus tantis.*
 doctissimus poeta barbarum vocavit, eo quod
 a Phrygiis fuerit inventa: ut ostendit P.
 Victorius L. 30. Var. Lect. C. 10. & illo lu-
 culentius Laevinius Torrentius ad Horat. L. 4.
 Od. 15. Maro L. 11. Aen. v. 737.

*At non in Venerem segnes nocturnaque bella;
 Aut ubi curva eborei indicis tibia Bacchi,
 Expatiare dapes & plena pocula mensae.*
 Ovidius L. 3. Metam. v. 533.

*Quis furor, amnigenae, proles Mavortia,
 vestras
 Attonit mentes? Penthesti ait. Aerae tan-
 tum*

*Aere repulsa valent & adanco tibia cornu?
 Et magicae fraudes? us, quos non belliger ensis,
 Non tuba terruerint, non stricilis agmina telus:
 Feminæ voces, & mota insania vultus,
 Obscæque greges, & inania tympana vin-
 cant?*

L. 4. v. 391. ubi Bacchus Aleithoën, ejusque
 sorores, sacra sua profanantes, transformat
 in versipertilionis:

*Tympana cum subito non apparentia raucis
 Obsitruere sonis: & adanco tibia cornu,
 Tinnulaque aera sonans: redolent myrrhæque,
 crocique.*

Valerius Flaccus L. 6. v. 134.

*Non ego sanguineis gestantem tympana bellis
 Thyrsageten, cinctumque vagis post terga silebo
 Pellibus, & nexas viridantem floribus hastas.
 Fama, ancem Jovis & Cadmi de sanguine
 Bacchum*

*Hæc quoque turiseros felicia regna Sabæos,
 Hæc Arabum sudisse manu: mox, rumpere
 Hebræi*

*Genu vada, Thyrsageten gelida liquisse sub Ar-
 sto.*

*Illis omnis adhuc veterum tenor, & sacer aëris
 Pulsus, & Eosæ memoratrix tibia pugnas.*

48 ET LEVIS OCCULTIS CONSCIACISTA BA-
 CRIS] Catullus Carm. 61. v. 159.

*Pars obscura cavus celebrabant orgia cistis;
 Orgia qua frustra cupimus audire profani.*

Origo, opinor, fuit ab illa cista, in qua Ty-
 phon Osiram conclusit, ac strangulavit, quam
 rem luculenter exponit Plutarchus in libro
 de Iside & Osiride. v. levis non sollicito,
 quum libri nihil mutant: alioqui mallem bre-
 vis, h. e. exigua. Erant enim hæc cistæ ca-
 nistra non magna, quæ capite gestabantur.

49. CENTUM LUDOS] Recte Achilles vidit
 ludis legi debere. decepti libracios vocula
 que trajecta; nam cum eboreis erat jungenda;
 sed hoc non est novum nostrorum poetæ.

51. ILLUS E NITIDO STILLENTE UNGUEN-
 TA CAPILLO] Amomum intelligit, gratissi-
 mum coelestibus unguentum. Illo libenter
 utebantur Dii præcides amoenitatum, Genius,
 Hymen, Venus, Cupidines. de Genio hic
 habemus. de Hymenæo Ovidius testatur Epist.
 Cydippæ v. 166.

*Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco.*

*Cum tetigit limen, lacrimas mortisque timo-
 rem*

*Cornis, & a cultu multa remota suo.
 Projicit ipse suas deducta fronte coronas,
 Spissaque de nitidis tergis amoma comis.*

Venus, de Violantilla Aruntii Stellæ, apud
 Papinium L. 1. Silv. 2. v. 111.

*stellare cadentem
 Excepi, fovique sinu: nec colla, genisque
 Comere, nec pingui cinem deducere amomo
 Cæcavi mea, nate, manu.*

idem eruditissimus poeta de Cupidinibus, L.
 3. Silv. 3. v. 131.

*Ille sagittiferi circumvolitastis Amores
 Funera, maternoque rogos unxisit amomo.
 & Carmine proxime sequenti, quo coma E-
 arini dedicatur, v. 82.*

*patrias nunc vertex solus ad æras:
 Naviget. Hunc multo Paphis saturabas amomo,
 Hunc nova tergemina pollebas Gratia dextra.
 Amomi autem fruticem Venus, ne aliunde
 quæ.*

Sic venias hodiernae, tibi dem turis honores,
Libaque Mopsopio dulcia melle feram.

55 At

querendum haberet, in viridario suo Cyprio diligente cura educabat. Claudianus Epithal. Honorii & Mariae, §. 92.

*In medio glivis radiolentibus arva dives
Praebes odoratas messes: hic mitis amomi,
Hic castae matura seges: Panchaia surgens
Cinnamoma, nec sicca frondebant vimina costis,
Tarda quoque sudantis prorepunt balsama ligno.*

Hinc unguentum conficitur Cupidines, si quid credis Aurelio meo L. 2. Eleg. 12. §. 17.

*Afflabant tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suos fecit Amor manibus.*
cui accedit suavissimus Catullus Carm. 13.

*Sed contra accipies meros amores:
Sed quid inavium, elegantiorve est.
Nam unguentum dabo, quod meae puellae
Donarunt Veneras Cupidinesque:
Quod tu quam olivae, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Eubulle, nasum.*

Atque hoc est illud unguentum, quo Venus delibuta visit ad amabilem Gratiarum chorum; & quo Penelope perunxit Minerva, apud Homerum L. 18. Odyss. §. 191. Denique ipse Phoenix, avis unica, non nisi amomo & ture nutritur. Id quod Pythagoras Salmio adcredas oportet, interprete Nafone L. 15. Metam. §. 392.

*Una est, quae raparet, sequae ipsa refeminas ales.
Affritu Phoenicia vocant, non fruge, neque
herbis,*

Sed turis lacrimis, & suco vivit amomi.
§2. ET CAPIT ET COLLO MOLLIA SERVA
SERVAT] Ex antiquissimo Graeciae more. Horatius L. 2. Sat. 3. §. 253.

*quarero, faciatne, quod olim
Mistatus Polemo: potius insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
Dicitur ex collo sursum carpsisse coronas,
Postquam est impransus correptus voco magistri.*

Cleero Aceul. §. in Verr. C. 21. ipse autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo, restatulumque ad naves sibi admovebat tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae. Has, cervicum coronas hypostymias vocabant. Vide Athenaeum L. 15. C. 5. Nic. Leonicum L. 1. Var. Hist. C. 70. Steph. Nigrum in Musonio p. 32. Sed & antiquo Latio mos fuit, coronas in collo gestare, ut in capite. Lucretius L. 5. §. 1399.

Tum joca, tum sermo, tum dulces esse cachiinni

*Confuerant: agrestis enim sum Musa virgabat.
Tum caput, atque humeros plaxis redimire co-*

*renis,
Floribus, & solis lascivia laeta monebat.*
Ovidius L. 2. Fastor. §. 739. de juvene Tarquinio, & Collatio:

*Ecce nuncurum regis fufis per colla coronis
Invenium postea pervigilare mere.*

Priapus cum corona in collo conspicitur apud Jo. Jac. Boissardum T. 6. Antiq. p. 36.

§4. LIBA ET MOPSOPIO DULCIA MELLE FERAM] Nic. Heinisius scribebat,
tibi dum turis honores

Libam, & Mopsopio dulcia melle favo.
Videbis ejus rationes in Adversariorum excerptis. Ego vero non possum adduci, ut quidquam inmutem; nisi quod Libaque (ut est in scriptis quibusdam) malim, quam Libaes, in quo rythmus est duriosculus. Verbum ferendi proprium, est in sacrificiis, etiam apud nostrum, infra Eleg. 11. §. 23.

Atque aliquis vos compos liba ipse ferebat.
Virgilius L. 8. Aen. §. 60.

*Janoni ser ritis preces, iramque minaque
Supplicibus, supera votis.*
hic Servius: sic Fer preces, quemadmodum sacra ferri dicimus, ita sanc L. 3. dixit magnus tangit, §. 19.

*Sacra Dionatae matri, Divitiis ferebam
Auspicibus cooptorum operum.*

Naso L. 2. Pontic. Epist. §. 28.

*Si pacem nullam pontus tibi praestet eunti,
Irrita Neptune cur ego tura feram?*

Pedo Albinovanus Consol. ad Liviam Augustam §. 32.

*Jam venies: jam me gratantem turba videbit:
Jam tibi pro Druso dona ferenda meo.*

& mox §. 188.

Dique larum templis: neque iniqua ad fune-

ra vulnus

Praebant: nec possunt tura, ferunda rogo.

Sed satis exemplorum in re clara. Deinde, si Heinisium sequimur, jam sua Ofridi liba perierunt, pars sacri non contemnenda. Honoratur autem Ofris, sive Boechus, ture, libo, & melle: quae ipse primus mortalibus monstrasse perhibetur. Pulcerrime Ovidius L. 3. Fastor. §. 727.

Ante suos armis arma sine honore fuerunt,

Libet, & in glivis herba repota ferat.

Te

- 55 At tibi subcreseat proles, quae facta parentis
 Augeat, & circa steter venerata senem.
 Nec taceant monumenta viae, quem Tuscula tellus,
 Candida quem antiquo detinet Alba lare.
 Namque opibus congesta tuis hic glareas dura
 60 Sternitur: hic apta jungitur arte flix.

Te

*Te memorant Gange, totoque Oriente subacte,
 Primitias maximo seposuisse Jovi.*

*Cinnama tu primis captivaeque cura dedisti,
 Deque triumphato viscera tosta bove.*

*Nomina ab auctoris ducunt Libamina nomen,
 Libaeque: quod sacris pars datur inde focis.*

*Liba Deo sunt: succis quia dulcibus ille
 Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt.*

deinde, post narratam fabulam Sileni a cra
 bronibus male habiti, addit:

*Melle pater fruitur: liboque infuso calenti
 Juro repertori candida mella damus.*

Ausonius Ephemer. carm. 2.

*Nec tuis cremantium postulo,
 Nec liba crusti melletis:*

*Foculamque viri caespitis
 Vanis relinquo altariibus.*

SEd & particula *dam* nullo jure occupat se
 dem verbi *dem*. Est enim dars ita proprium
 in rebus sacris, ut mutari haud quaquam de
 beat. Propertius L. 4. Eleg. 6. v. 5.

*Costum molle dato, & blandi tibi turis ho
 noreis.*

ibi ego aliquid notavi. ingentem vero exem
 plorum silvam reperies apud Briffonium L. 1.
 de Formul.

57. MONUMENTA VIAE] Valeriae, ut su
 spicabatur Pighius noster. Quod tamen ve
 rum non videtur: quum Tusculum atque Al
 ba haud longe abfuerint a via Latina. Quae
 via incipiebat ab Appia, ad sinistram ab ea
 prope Romam deflectens; ac supra montem
 Tusculanum transibat inter oppidum Tuscu
 lum & montem Albanum; ut docet Strabo
 L. 5. Ramos igitur fuisse Latinae oportet,
 quos vel novos, vel vetustate conlapsos, pec
 unia sua stravit Valerius Messala, jussus ab
 Augusto. Hoc enim volunt sequentia:

*Namque opibus congesta tuis hic glareas dura
 Sternitur, hic apta jungitur arte flix.*

Et enim Augustus quum videret itinera ad ur
 bem esse difficilia, propter vias aliquamdiu
 neglectas, Flaminium ipse sibi muniendam
 Atimino tenuis desumit; reliquas senatori-

bus quibusdam, propriis sumptibus reficien
 das mandavit. Haec tradit Dio Cassius L. 53.
 ad A. V. DCCXXVII. additque, Agrippam an
 no proxime insequente Septa dedicasse, pro
 pterea quod nullam ipse viam sternendam sus
 cepisset. Sed Dionis fidem elevat Casaubo
 nus, & Suetonium sequi mavult, ita scri
 bentem Aug. C. 30. *Quo autem facilius urbi
 adiretur, desinita sibi Flaminia via Arimino
 tenuis munienda, reliquas triumphalibus viris ex
 manubiali pecunia sternendas distribuit.* Haereo:
 est enim Tranquilli & magna fides, & aucto
 ritas corroborata: & Dionem fulciri video ver
 bis clarissimis Equitis Romani, testis oculati.
 Super siliis ac glareas sternendas ratione do
 cete ac perite disputat Nic. Bergerius L. 2. de
 Viis publicis & militaribus P. R. sect. 30. Scri
 pta est haec Elegia anno post triumphum Aquin
 tancum, hoc est A. V. DCCXXVII. Caesare
 Augusto VIII. T. Scatilio Tauro II. Cos.

57. QUAE TUSCULA TELLUS, CANDIDA
 QUE ANTIQVO DETINET ALBA LARE] Non
 adparet satis, cur ager Albanus & Tusculanus
 monumenta viae detinere dicantur: neque,
 quid his verbis significetur, cuiquam liquere
 puto. In priore Wittiano erat, *Candida, que,
 extrita virgula post vocem tellus.* noster ter
 tius, *que Tuscula tellus, Candida que,* habebat.
 proxime verum. nam princeps Veneta, &
 Regiolepidiana editio clare exhibent, *quum
 Tuscula tellus.* itaque sic scribemus,

quum Tuscula tellus,

Candida quem antiquo detinet Alba lare.
 sensu aperto ac perspicuo, Nec taceant de
 tua munificentia & Albani & Tusculani. Lo
 cutio est non absimilis huic Maroniana L. 7.
 Aen. v. 225.

*Audiis, & si quem tellus extrema refuso
 Submovet Oceano, & si quem extensa plagarum
 Quatuor in medio dirimiti plaga solis iniqui.*

Deinde legendum ex Vaticano, *Ta canes agri
 cola.* Haec enim scribebantur viis istis non
 dum ad plenum absolutis. & sic postulat stru
 ctura verborum *vomeris ac rotularis.*

I. NON

Te canet agricola e magna quum venerit Urbe
Serus, inoffensum retuleritque pedem.

At tu, natalis, multos celebrande per annos,
Candidior semper, candidiorque veni.

IX.

NON ego celari possum, quid nutus amantis,
Quidve ferant miti lenia verba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum:
Præcinit eventus nec mihi cantus avis.

5 Ipsa

I. NON EGO CELARI POSSEM] Depraedicat suam peritiam rei amatoriae; quam non didicerit conjectando vel hariolando, sed ab ipsa Venere sit edoctus, vinclis ac verberibus probe domitus. Quocirca Marathum frustra disimulare Pholocs amorem. Cupidinem quoque acrius scævire in eos, qui reluctentur, & inviti ament. Confer, si voles, Propertium L. 1. Eleg. 9. & Ovidium L. 1. Amor. Eleg. 2. Ceterum varie scribitur hic locus: atque idco varie exponitur. Achilles valde sibi probari ait, quod Aldus olim edidit,

Non ego celarim, posse quid nutus amantis.
Credo, mirum ei videbatur, Latine dici ego celor. At Tullius saepenumero dixit. Agraria secundâ, C. 5. *Cum familiariter me in sororum sermonem insinuarem, ac darem; celabar, excludebar.* pro Cluent. C. 66. *Non est profecto de illo veneno celata mazer: nihil est ab Oppianis sine consilio mulieris cogitatum.* Philipp. 2. C. 13. *Etenim verere, ne aut celatum me illis ipsi non honestum, aut invitatum resuscipisse mihi sit turpissimum.* Albii nostri sensum ita extulit Propertius, eo quem indicavi loco, §. 5.

*Non me Chaonias vincant in amore columbas,
Dicere quos juvenes quaenque puella domes.*

Me dolo & lacrimas merito fecere peritiam.
Haec sunt illa Veneris vincula & verbera, quibus noster suam peritiam debebat.

2. MITI LENIA VERBA SONO] quae amans amanti in aurem dicit. Jueundissime Horatius L. 1. Od. 9. §. 19.

*nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choros,
Donec veniens canticus abest*

*Morosa, nunc & campus, & arcae
Lenesque sub noctem susurri
Composita reptantur lora.*

Naso, de Pyramo & Thibide, L. 4. Metam. §. 83.

*Ad solitum coëtere locum. tum murmure parvo
Multa prius questu, statuant, ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusque excipere tentent.*

Theocritus Oarist. interprete Grotio nostro: *Sic hilares illi, sic carmina laeta susurro
Furivos suadente tores alterna canebant.*

Propertius L. 1. Eleg. 11. §. 13.

*Quam vacet alserius blandos audire susurros,
Molliter in tacito litore compositam.*
de nutibus amantium dictum est ad Eleg. 2. §. 21.

3. NEC MIHI SUNT SORTES] Tria ponit divinandi genera: sortes sive oracula, extispicinam, augurium. sic & L. 1. Eleg. 5. ad Apollinem, §. 11.

*Tu procul eventura vides: tibi debitus augur
Scit bene, quid sati provida cantet avis.
Tuque regis sortes: per te praesentis haruspex,
Lubrica signavit quum Deus exa notis.*

Propertius addit umbrarum evocationem, L. 4. Eleg. 1. §. 99.

*Hec neque aeneosum Libyas Jovis explicat ar-
trum;*

*Nec sibi commissis fibra locuta Deo.
Aut si quis motas cornicis senserit alas:
Umbra neque haec magicis mortua predit
aquis.*

Paullo aliter alii poetæ. Ovidius L. 1. Trist. Eleg. 8. §. 49.

*Haec mihi non ovium fibrae, tenuisve fuis-
Linguae servatas pennas dixit avis.*

5 Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perducit multis non sine verberibus.

De-

Lucanus, de Sexto Pompejo, L. 6. v. 424.

*Impatiensque morae, venturisque omnibus aeger,
Non triplicis Dali usui Pythia consulti antra;
Nec quaevis libet, primis quid frugibus altaris
Ore Jovis Dodona sonet; quis noscitur fibra
Fata queat; quis prodat aves; quis fulgura
coeli*

*Servet, & Assyria scrutetur sulera cura;
Aut si quid tacitum, sed fas, erat.*

Tragicus Romanus Oedip. v. 390.

*Nec alta coeli quae levi penna ferant;
Nec fibra vivis rapti pectoribus, potest
Ciere nomen. alia tentanda est via.
Ipsa evocandus noctis aeternae plagis
Emissus Erse.*

Ambrosiosc, ut solet, Papinius L. 4. Theb. v. 406. cujus verba jam produximus ad Eleg. 2. v. 45. Parcissime magnus magister, qui nihil molitur inceptum, L. 3. Aen. v. 359.

*Trojgena interpres Divium, qui nomina Phoebi,
Qui tripodas, Clarii lauros, qui sidera sensis,
Et volucrum linguas, & praepetis emina pen-
nae.*

Albium nostrum ante oculos habuit arguti ille & amabilis ingenii nequam: *Vides me? nec anguria novi, nec mathematicarum coelum curare soleo: ex vulubus tamen hominum curis contigo; & quom spaciante vidi, quid cogites, scio.*

4. PRAECIPIT EVENTUS] Gebhardus ex mendoso codice, qui *Praemit & eventus* habebat, ita haec nobis concinnavit,

*Praemit & eventus non mihi cantus avis,
quod quam bellum sit, ego quidem nescio: praecinare vero proprie hic dici scio. Tullius orat. de Harusp. respons. C. 10. Quis est ex gigantibus illis, quos poetae ferunt bellum Diis immortalibus intulisse, tam impius, qui hoc tam novo tantoque motu non magnum aliquid Deos popule Romane praemonstrare & praecinare fateatur? Iustinus L. 43. C. 1. ex Gronovii commendatione: Faxno fuit uxor nomine Fatua, quae assiduo divino spiritu impleta, velut per suorem sutura praecinebat. Lactantius L. 1. Divin. Instit. C. 4. ubi de Prophetis: Atqui impleta esse implirique quotidie illorum vaticinia videmus: & in unam sententiam congruens divinatione docet non fuisse furiosos. Quis enim mentis amosae, nec modo sutura praecinare; sed etiam cohaerentia loqui possit? L. Septimius*

L. 3. Ephemer. belli Troj. C. 26. verbis Priami regis: *Ceterum si diversi partus quinquaginta filiorum patrem, beatissimum regum omnium habitum: ac postremum Alexandri natalem diem evitari, se Diis quidem praecinentibus, potuisse. Tum, exposito reginae Hecubae vilo, ita pergit: Quae denuntiata cum ad perniciem publicam spectare haruspices praecinerent, internecandam editum partum placuisse.*

5. MAGICO RELIGATUM BRACHIA NODO] Salmasius hic de fictionem intelligit, ac fortilegium, quo quis virile officium facere prohibeatur; ita, ut ipse *quidvis* proprie ac Latine *magicus nodus* vocetur; Excer. Plin. p. 1089. Non dixisset, si ipsum poetam inspicere voluisset. Nam quae est haec collectio, aut quam sani capitis? Frustra de tuo amore me celas, o Marashe; frustra dissimulas. Non possum falli in his mysteriis, quae me perducunt ipsa Venus, quo tempore magicis maleficiis funerauit partem illam mei, qua quondam Achilles eram. Profecto, si ita est ratiocinatus noster eques;

Jam populus versu sanos negat esse poetas. Praeterea quis umquam dixit, degenitorum brachia religari, ipsosque verberibus multis mulcari? At recte jam olim bonus Cylleus exposuit: Est sensus, se omnes amatoris motus optime scire ex assiduo amoris usu. Tum deinde: Simpliciter intelligimus, nodo religatum brachia; quod est metaphoricis, irretitum amoris recordia, ut ab amando se extricare non possit. Nodus magicus, est, inexplicabilis. Non tam inexplicabilis, quam certo quodam ritu ex arcana magiae disciplina complicatus. Talis erat in medicina (ex qua natae magiam nemo veterum dubitavit) nodus ille, quem Herculeum vocabant. Plinius L. 28. C. 6. Vulnura nodo Hercules praeligare, mirum quantum oryx medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quamdam habere utilem dicuntur. Ipse Mercurii caduceus duobus ambiebatur draconibus, mare & femina, media parte voluminis sui nodo Herculeo obligatis, docente Macrobio L. 1. Saturn. C. 19. Est autem hic imago poetica, ostendens amoris peritiam non posse comparari nisi multis ac gravibus laboribus atque acuminis. Suspenditur a Venere amator, quo modo servi & noxii solebant; sed fune in nodum magica

gicum constricto, ne possit renodari aut solvi. deinde crebris verberibus caeditur, ut addicat patientiam: hoc est, ut fastum ferat inmisit dominae. Hoc Venerem supplicium alii quoque poëtae adluserunt. Propertius L. 3. Eleg. 23. §. 83.

Correptus sacro Veneris torrebatur abeno:
Vinctus eram versus in mea terga manns.

Horatius L. 1. Od. 27. §. 21.

Quae sagae, quis te solvere Thessalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix inligatum te triformi

Pegajus expedit Chimaera.

Hi sunt nodi illi magici. Nec vero mirum videri cuiquam debet, si Dii Deaque decurant ad opem ab artibus magicis petitam. Ipse ille cestus Veneris, quo uno plurimum pollebat supra omnes Deas, illecebris magicis erat refertus, si quid Homero credis, hunc balteum describenti L. 14. Iliad. §. 214.

Ἡ, καὶ ἀπὸ ἐφθίεσσι ἰδύσασθαι κερὸν ἰμάσθαι
Πειρίλοῦ ἕξθαι δὲ οἱ Διολαγίην πύσθαι τί-
τυκ'ο.

Ἔσθ' ἴσι μὴ φιλόθεος, ἴσθ' ἴμερος, ἴσθ' ἀει-
ρεῖν;

Πάρφρασε, ἔτ' ἑλπίεις πῶς πῶνα πῆρ φρο-
νίσσων.

Eobanus vertit:

Sic ais: & varium solvit de corpore cestum,
Quo praestitit fuit, quem circa pectus ha-
bebat.

Sunt in eo Veneris, omnesque Cupidinis artes;
Insunt illecebrae, sunt blandae verbera linguae;
Sunt joca, sunt risus, sunt gaudia, jurgia,
fraudes;

Insunt incautas capientia pharmaca mentes
Omnia, mortiferis suis pocula plena venenis.

Ex hoc fonte hauerunt Latini. Martialis L. 14. Epigr. 207.

Sume Cytberiaco medicatum nec Lare cessen.

Viste amatorem balteum iste Jovem.

& deridens Minucius Felix, aureus scriptor: *Jovem* (Homerus) narrat loro Veneris illectum, flagrantius, quam in adulteris soleat, cum Junone scortis concumbere. Valerius Flaccus, de Venere, cingulum suum precanti Junoni commodante, L. 6. §. 469.

nec passa precari

Uterius, dedit aere decus, foecundaque mon-
stris

Cingula, non pietas quibus, aut custodia fa-
mas.

Nom pudor: at contra leviss & festina cupido,
Adflatuque mali, dulcisque labantibus error,
Et metus, & demens alieni cura pericli.

Claudianus de Nupt. Honor. & Mar. §. 122.
gremio natum Cytbera removit:

Et crines festina ligat, peplosque fluentem
Allevat, & blando spiranteis numine cestum
Cingitur, impulsus fluvius quo mitiga amnes,
Quo mare, quo ventos, irataque sulmina solvit.

Apulejus L. 2. Metam. *Licet Venus ipsa fuerit, licet omni Gratiarum choro stipata, & toto Cupidinum populo comitata, & balteo suo cinctis, cinnama fragrans, & balsama virans.* Docte igitur ac perite hic cellus *sooverriem* dicitur principi vernaculae nostrae poëtae Hoofdio in Cantilenis:

Als Venus in de spiegel zich ziet met dit ster-
radi,

Zy wenscht geen sooverrieme, nocht krankte
tot haer' boet.

Alibi idem poëta hanc vim cesti agnovit in suavitate vocis & colloquii, exemplo Homeri:

Door soovertaal doet zy, dat by de lieden

Gebodt gebodt, en bidden strekt gebieden.

Nec sola Venus ad artes magicas adcingebatur. Ipsae Parcae, quamvis fatorum dominae ac dispensatrices, magicis ritibus mortali-um flamina ordiebantur. Certe in Meleagro ita fecisse testatur Naso L. 8. Metam. §. 451.

Seipos erat: quem, cum partus anixa jaceret
Eripuit serrem: sparsitque liquentibus undis:
Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
Tempora, dixitque, eadem lignoque tibique,
O modo nate, damus, quo postquam carmine
dixit

Excessere Deas; flagrantem mater ab igne
Eripuit serrem: sparsitque liquentibus undis.

Tu lege sequentia, egregia & praecleara, sed metè magica. Neque abstinuit Juno, illa Deorum regina, diu Lucinae ope prohibens ut ne Alcmena parvum levaretur, L. 9. Metam. §. 292.

Septem ego per noctes, teridemi cruciata diebus,
Fessa malis, tendensque ad coelum brachia,
magno

Lucinam Nixosque pares clamore vocabam.
Ille quidem venit, sed praecorrupta, mentoque
Quae donare caput Junoni velles iniquae.

Utque meos audit gemitus, subsidis in illa
Anso fores ara: dextroque a poplite lacrum
Pressa genu, digitis inter se poëline junctis,
Sustinuit partus, tacita quoque carmina voce
Dixit: & inceptos tenuerant carmina partus.

Nec sane Alcmena jam erat tam ditis cruciatibus ulterius ferendis, nisi oportuno mendacio subvenisset Galanthis ancilla.

Desine disimulare. Deus crudelius urit;

Quos videt invitos succubuisse sibi.

Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?

10 Saepeque mutatas disposuisse comas?

Quid succo splendente genas onerasse? quid ungues

Artificis docta subsecuisse manu?

Fru-

ea sensis iniquâ

Nescio quid Junone geri: dumque exis, & intras

Saepe fores; Divam residentem vidis in ara,
Brachii ique in genibus digitis connexa tenentem:
Et, Quaecumque es, ais, dominae gratare;
levata est

Argolis Alcmena: positurque puerpera voto.
Exclusis, junctaeque manus patefacta remisit
Divam potens uteri, vinculis levor ipsa remisit.

Nationem interpretari voluisse videtur Plinius L. 29. C. 6. Adsidere gravidis, vel cum remedium alicui adhibeatur, digitis peccinatim inter se implexis, beneficium est; idque compertum tradunt Alcmena Herculem pariente. Pejus, si circa unum ambove genua. Item poplite alternis genibus imponi. Ideo haec in cencilis ducum potestatum fieri veteres majores, velut omnem actum impediencia. Veteres & sacris votivo simili modo interesse. Hoc ante nos observavit Barthius ad Papin. L. 2. Achill. §. 159. cui tamen nihil propterea debere potest nostra industria. Sed ad rem. Non solum Lucinam hoc beneficio partum Alcmenae inhibuisse, sed etiam Parcas voluisse Junoni eadem operâ gratificari, ex Nicandro tradidit Antoninus Liberalis Fab. 29. ita ut jam secundum in facinore magico occupatas deprehendamus. Dii quoque marini hac arte Glaucum ex mortali piscatore numen aequoreum fecerunt. quum rem ipse Glaucus Scyllae denarrat L. 13. Metam. §. 949.

Dii maris exceptum socio dignantur honore:

Utque mihi, quaecumque feram, mortalia demant,

Oceanum Tethyque rogans. Ego lustror ab illis:

Et purgante nefas novies mihi Carmine dicto
Pectera fluminibus inhaer supponere centum.

Nec mora: diversis lapsi de fontibus amnes,
Totaque vertuntur supra caput aequora no-
strum.

Haecenus acta tibi possum memoranda referre:
Haecenus & meministi: nec metis mea cetera sensisti.

*Quae postquam rediit; aliam me corpore tota,
Ac fueram nuper, nec eundem moente recipi.*

Denique Circei quis ignorat? quam tamen
Deam fuisse omnis tradidit antiquitas. Virgilius L. 7. Aen. §. 15.

*Hinc exaudiri geminis iraque loonum,
Vincta recusantum, & fera sub nocte rudentum:
Saeptique sues, atque in praeseptibus urfi
Sarcure, ac formae magnorum ululare luporum:*

*Quos hominum ex facie Dea sarva potentibus
herbis*

Induerat Circo in voltus ac terga ferarum.

Ovidius L. 14. Metam. §. 276.

accipimus sacra data pocula dextra.

*Quae simul aventi sistentes haussimus ere,
Et tetigit summo virga Dea dira capillos,
(Et pudet, & referam) sesei horrescra coepi.*

inicio libri ita dixerat:

*Inde, manu magna Tyrrhena per aequora
lapsus,*

*Herbiferes aditis colles, atque atria Glaucus
Sole satas Circes, variarum plena ferarum.*

*Quam simul adspexi, dicta acceptaque salute,
Divam, Dei miserare, precor: nam sola levare
Tu potes hunc, dixisti, (videtur modo dignus)
amorem.*

Plinius L. 25. C. 2. Certe quid non replevere fabulis Colechis Medae, aliamque, in primis Italia Circe, Dii etiam adscripta?

16. QUID FUCO SPLENDENTE COMAS ORNARE] de comis jam habuimus: itaque scribendum *genas*, quod libri veteres servarunt. Scaliger legebat, *Quid succo splendens genas onerasse?* Verissime. etiam Gebhardus *succo* invenerat in quinto Palatino; & nos in nostro tertio. in aliis est *succo*. *Succus splendens* est crassius sputum ex madido pane, quo Inlebantur genae. Tu Scalligerum vide, & Salmasium ad haec verba Spartiani Hadrian. C. 4. *Corrupte eum Trajani liberos, curasse delicatos, eosdemque saepe levasse, per ea tempora, quibus in aula familiarior fuit, opinio multa firmavit. Viderat aliquid Domitius Calderina*

Frustra jam vestes, frustra mutantur amictus,
Ansaque compressos colligit arta pedes.

15 Ipsa

derinus, ut erat acuto ingenio, L. 3. Observ. sed sic quasi per nebulam viderat.

12. UNGUES ARTIFICIUS DOCTA SUBSECUISSE MANU) Andreas Dacrius, exponens hunc Horatii locum, L. 1. Epist. 7. §. 50.

confpexit, ut a'unt,

*Adrasem quemdam vacua tonforis in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter unguis.*

Dacrius, inquam, notat, non nisi tenuiores hoc sibi ipsos officium praestitisse; honestiores vero fuisse usos opera tonforis, aut servi a cubiculo: matronas autem solis ancillis cubiculis. *Les Dames*, (inquit) *se servoient pour cela de leurs femmes de chambre*, idque ut evineat, product hoc ipsum distichon nostris poetae, atque ita interpretatur: *Pourquoy peindre vos cheveux? pourquoy vous faire couper les ongles par une femme adroite? Denique addit pro valido argumento: Porcia t'estant coupé un jour en se faisant les ongles, Brutus la gronda d'avoir fait l'esce de sa femme de chambre*. Multa hic peccantur, quae verius traderent Theodorus Marcellus nostras in Quotidianis ad Horatium, unde sunt excerpta. Nolo in singulis morari: sed nimis miror, quae ratione Marathus de adolescentulo factus sit nova mulier. Deinde nec Porcia tonstricis cultello usa fuit, sed tonforis *μαχαίρας ἢ τὸς ἰσχυρὰς οἱ κρητὶς ἀφαιρέσειν*, cultellum quo unguis rescindens tonfores solent, vocat Plutarchus in Bruto. Neque vero unguis illo sibi subsecuisse tradit, sed vulnus altum in femore infixisse, unde multa vi sanguinis effluente ingens secutus sit dolor, & febris magna cum horrore. Sed Valerium sudanium Maximum; nam eum potius sequi videtur Dacrius; L. 3. C. 2. *Egresso cubiculum Bruto, cultellum tonforium quasi unguem rescindendorum causa posuisset, eoque velut forte lapsus se vulneravit. Clamor inde antillarum in cubiculum revocatus Brutus, obiurgare eam coepit, quod tonforis praeripuisset officium*. Neque hinc ancillam praeripere tonstricem. Horatii interpres Harlemaensis, ut videas & Gallicae scire & Tibullum praelare intelligere, sic scripsit: *Viles tantum unguis sibi curabant. Caeteri per tonforem, aut cubicularium servum*. Plantus *Aut.* 4. 2.

*Quin ipsi pridem tonfor unguis dempserat;
Colligit, omnia abstulit praesegmina.*

Tibullus L. 1. El. 8. ait Dominus suos unguis Artificis docta subsecuisse manu. Huic homini si credimus, jam miser ille Euclio inter fortunatos censitus fuerit oportet; ne quid de Maratho addam. Quanto satius erat, ex ipsis tontribus haurire, quam e lacunis a quam capere turbidam ac limosam! Nunc e solis unguibus existimare licet de toto leone.

13. FRUSTRAM JAM VESTES, FRUSTRAM MUTANTUR AMICTUS) vestes sunt indumenta interiora; amictus, quidquid vestibus superinjicitur. Cicero L. 2. de Divinat. C. 69. *Quid naturas copulationis habuit Alcibiadis, quod scribitur, somnium? qui, paulo ante interitum, visus est in somnis amictus esse amictus amiculo. Is eum esset projectus involutus, ab omnibus quo desertus saceret; amictus corpus ejus texit suo pallio*. L. 3. de Orat. C. 32. de Hippia Eleo, gloriante non solum de cognitione omnium artium liberalium atque ingenuarum, sed annulum, quem haberet, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, se sua manu consecisse. Carullus, de Ariadna a Thefeo relicta, Carm. 61. §. 64.

Non consueti levi velatum pectus amictu.

deinde ibid. §. 166.

Talibus amplifera vestis decorata figuris

Pelvinar complexa suo velabat amictu.

Maro, de Charonte, L. 6. Aen. §. 301.

Sordidus ex humeris nodus dependit amictus.

de Amata, L. 12. §. 602.

Multaque per moestum demens effusa furarem,

Purpureos moritura manu discindit amictus.

Ovidius L. 3. Pontic. Epist. 8. §. 7.

Purpura saepe tuos fulgens praeterea amictus:

Sed non Sarmatico tingitur illa mari.

Et L. 14. Metam. §. 260. de Circe:

Excepimus samulae, perque artia marmora secta

Ad dominam ducunt. pulcro sedet illa recessu,

Solenni folio; pallanquo induta nitentem.

Insuper aurata circumvolat amictu.

Rationem votabuli reddit Varro Lib. 4. de

L. 1. *Ut ambustum Amictus dicitur, quod am-*

jectum, id est circumjectum. Atque etiam in

trahationibus servarunt, ut amictus & am-

ictus verba de re exteriori dicerentur. Ma-

ro L. 1. Aen. §. 412.

At Venus obscuro gradientis aere seffis;

Es multo nebulae circum Dea fuit amictu.

15 Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda comserit arte capur.
Num te carminibus, num te pollentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?

Can-

tum N. § 16.

*Diffimulant; & nube cava specularunt amicti,
Quae fortuna viris, classem quo litore linguant,
Quid veniant.*

Catullus Carm. 60. v. 70.

Ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
Horatius L. 1. Epist. 16. initio:

*Ne percuncteris fundus meus, optime Quincti,
Arvo pascat herum, an bacis opulenter olivae:
Pomine, an pratis, an amicta vitibus ulmo.*
Ovidius L. 3. Pontic. Epist. 8. v. 13.

Non hic pampineis amictur vitibus ulmus.
14. ANSAQUE COMPRESSOS COLLIGAT AR-
TA PEDES] Lipsii excerpta, teste Douza,
habebant colligi; haud paulo elegantius,
atque etiam Latinius. habent & plurimi alii
libri, qua scripti, qua antiquitus cusi. Colligere est contrahere, coercere, in angustum cogere. Maro L. 1. Aen. v. 320.

Nasque humeris de more habitem suspenderas arcum

Venatrix, dederatque comam diffundere ventis;
Nuda genu, modoque sinus collecta fluentis.

apud eundem Furia illa, L. 12. v. 862.

Alis in parvas subitam collecta figuram.

eodem libro, v. 491.

*Subsistit Aeneas, & se collegit in arma,
Poplite subsident: apicem tamen incita summum*

Hasta tulit, summisque excussit vertice cristas.
trahat Propertius, ad Maecenatem, L. 3. Eleg. 7. v. 29.

Parcis, & in tenuis humilem te colligit umbras.

Apulejus Apolog. *Quantulacumque haec tibi videntur, multa etiam & nimia arbitror, & cupio me ad pauciora coercere, tanto beatior futurus, quanto collectior.* Hinc collecta dicuntur, quae intra modulum suum ac decorem rediguntur. Papinius L. 2. Silv. 1. v. 43.

*Quibi purpureo suffusus sanguine candor,
Siderisque orbis, radiataque lumina caelo,
Et castigatae collecta modestia frontis?*
ita hic pedes collecti sunt exigui, hoc est formosi. Naso L. 3. Amor. Eleg. 3. in puellam perjuram, nec tamen perjurio debilitatam, v. 7.

Pes erat exiguus: pedis est artificiosa forma.

Longa deconsue fuit: longa decensque manet.

15. IPSA PLACET] ita Florentinus codex, & Colinaei editio: melius quam illa, quod est in omnibus fere libris. Vide quae Gebhardus notavit ad tertiam hujus libri Elegiam, v. 2. & L. 1. Crepund. C. 9. breviter teigerat Servius ad Virgil. Eclog. 4. v. 43.

17. PALLENTIBUS HERBIS] Jam olim viderunt docti homines, melius legi *pollentibus*; ita enim vim atque efficaciam herbarum monstrari. Tamen Jo. Ifacius Pontanus contra venit, & herbas maleficas veteribus seu poetis *pallentes* nuncupari animadvertit, ideo quod pallorem imo letum denique conciliet, Not. ad Macrobr. L. 5. Saturn. C. 19. Examinabit ejus rationes qui volet: neque enim examinandum reliquit nihil. Nos interea, quid veteres seu poetae pro herbis *pollentibus* attulerint, inquiremus. abist modo cavillatio scholastica, quae in demonstranda literarum a atque e vicinitate occupetur. Naso L. 7. Metam. v. 196.

*Tuque triceps Hecate, quae coepit consilia nostris
Admixtique venis; canisque arisaeque magarum;*

Quaeque magus, Tellus, pollentibus instruis herbis.

& L. 2. Fastor. v. 425.

Nupta, quid exspectas? non tu pollentibus herbis,

Nec prece, nec magico carmine mater eris.
Lucanus L. 6. v. 685.

*Tunc vox, Lethos emittis pollentior herbis
Excantare Deos, quidquid letali germine primum
Dissona, & humanae malum discordia linguas.*

Claudianus L. 1. in Rufin. v. 152.

*Nec me latuere fluentes
Arboribus succi, fonsitarumque potestas
Herbarum, quidquid letali germine pollens
Caucasus, & Scythicae vernans in carmina rupes,*

Quas legis Medea ferax, & callida Circe.
Alis voce, sed idem significantur, *potentes* dicuntur herbae. Virgilius L. 7. Aen. v. 19.

Quos

Cantus vicinis fruges traducit ab agris:

20 Cantus & iratae detinet anguis iter.

Can-

*Quos hominum ex facie Dea saeva potentibus
herbis*

Indaerat Circe in volutus ac torq. serarum.
& L. 12. §. 402.

ille retorto

*Paeonium in morem senier succinctus amictu,
Multa manu medica Phoebique potentibus her-
bis*

Nequiquam trepidat.

Naso L. 4. Metam. §. 49.

*Nais an ut cantu, nimiumque potentibus her-
bis,*

*Verteris in tacitos iuvenilia corpora pisces:
Donec idem passa est.*

spud eundem Glaucus L. 14. §. 14.

*Quanta sit herbarum, Titans, potentia nulli
Quam mihi cognovisti, qui sum mutatus ab illis.*

Lucanus L. 9. §. 893.

gens unica terras

*Incolit a saevo serpentum innoxia mersu,
Marmaridae Pylly: par lingua potentibus herbis.*

Papinius L. 3. Theb. §. 399.

*Vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
Nunc velox ferro, nunc ille potentibus herbis
Misor.*

Quin etiam fortes vocantur, & operosas, atque expugnatas, & a virum excellentia celebrantur.

Ovidius fragm. de Medicam. faciei, §. 35.

*Sic potius ne uret amor, quam fortibus herbis,
Quas maga terribilis subsecat arte manus.*

L. 14. Metam. §. 21.

*As tu, si ve aliquid regni est in carmine; car-
men*

*Ore motu sacro: si ve expugnator herba est;
Ut re tentatis operosae viribus herbae.*

& deinde §. 68.

*Flevit amans Glaucus: nimiumque hostiliter
usae*

Viribus herbarum fugit connubia Circei.

Plinius L. 24. C. 17. *Anacampteroem* [adje-
cit] *celeber arte Grammatica paullo ante, cujus*

omnino tactu redirent amores, vel cum odio de-

positi. Denique, quod ego pro non tenui ti-

bicine reputo, pollenibus herbis hic legisse ad-

paret virum suae aetatis doctissimum Joschi-

um Camerarium, comment. de generibus

Divinationum p. 106.

18. DEVOVIT TACITO TEMPORE NOCTES ANUS] herbis & carminibus mentem tuam ex-

cantavit, & adegit ut amares. Sane in ab-

sentis valere has detestabiles amorum inlece-
bras statuebant. Virgilius L. 4. Aen. §. 488.

Hac se carminibus promissis solvere mentes

Quos velis, est alii duras inmittere curas.

Horatius Epod. 5. §. 73.

Non usitatis, Vere, positionibus,

O multa feturum caput,

Ad me recurras: nec vocata mens tua

Marsis redibit vocibus.

Juvenalis Sat. 6. §. 609.

Itic magicos adferi cantus; hic Theffala vendit

Philtre, quibus valeat mentem vexare mariti,

Et solea pulsare nates. Quod desipis, inde est;

Indo animi caligo.

Hoc autem totum verbo proprio devovere ad-

pellabant. Maro L. 1. Aen. §. 712.

Præcipue infelix pesti devota suterat

Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo

Phoenissa, et puero pariter donisque movetur.

puer ille erat Cupido, pueri Ascanii vultum

indutus, qui miseræ reginæ occultum inspi-

rarat venenum. Male vir magnus hunc quo-

que Albii nostri versum accipi jubet de defo-

nditione, qua Veneris negotium impeditur. Quod

si tale quid excidisset Batavo cuiuspiam homi-

ni, aut Germano; mediisfidius nec Salus

ei esse saluti potuisset, si vel maxime voluisset.

Sed vos, Trejungenae, vobis ignoscitis.

19. CANTUS VICINIS FRUGES TRADUCIT AB

AGRIS] Nihil hic mutandum; minime omnium

verbum *traducit*, quod verbum bene interpret-

tatur Scaliger, post Cyllenium. *excantare* hoc

vocabant, & *pellicere*. Vide notata nobis ad

Propert. L. 3. Eleg. 2. §. 49. Olympius Ne-

mesianus Ecl. 4. §. 71. de Mycale saga:

Cantavit, quod Luna times, quo rumpitur

anguis,

Quo curvum scopuli, migrant sata, velluntur

arbo.

Noli rejicere, aut pro nihilo putare testimo-

num poeticum. Erant in hanc rem & leges

laetae, & judicia publica constituta: ne tu

nugas putes. Plinius L. 18. C. 6. C. Furius Cra-

ssinus e servitute liberatus, cum in parvo ad-

modum agello largiores multo fructus perciperet,

quam ex amplissimo vicinitas, in invidia ma-

gna erat, eei fruges alienas pellicere *venescitis*.

Quamobrem a Sp. Albino curuli die dicta, me-

tuens damnationem, cum in suffragium tribus

oporteret ire, instrumentum rusticum omni in

so-

Cantus & e curru Lunam deducere tentat;

Et faceret, si non aera repulsa sonent.

Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid herbas?

Forma nihil magicis utitur auxiliis.

25 Sed corpus retigisse nocet, sed longa dedisse

Oscula, sed femori conseruisse femur.

Nec

formam attulit, & adduxit filiam validam, atque (ut ait Piso) bene curatam ac vestitam, ferramenta egregia facta, graves hyones, vomeres ponderosos, boves saturos. Postea dixit: Veneficia mea, Quirites, haec sunt: nec possunt vobis ostendere, aut in forum adducere lucubrationes meas, vigiliamque, & sudores. Omnium sententia absolutus itaque est. Aurelius Augustinus L. 8. de Civitate Dei C. 19. Perro adversus magicas artes, de quibus nimis infelices & nimis impios etiam gloriarum libes in nomine daemnonum, ipsam publicam lucem testem citabo. Cur enim tam graviter ista plebitur severitate legum, si opera sunt numinum colendorum? An forte istas leges Christiani infirmerent, quibus artes magicas puniuntur, secundam quendam aliam sententiam, nisi quod haec maleficia generi humano perniciose esse non dubium est? Ais poetam clarissimum:

Testor cara Deos, & se, germana, tuumque Dulce caput, magicas invocant accingier artes. Illud etiam, quod alio loco de his artibus dicitur:

Atque satas alio vidi tradere menses. Eo quod hac pestifera scelerataque doctrina fructus alieni in alias terras transferri perhibentur, nonne in duodecim tabulis, id est, Romanorum antiquissimis legibus, Cicero commemorat esse conscriptum, & ei, qui hoc fecerit, supplicium constitutum? ipse Apulejus Apolog. Magia ista, quantum ego audio, res est legibus delegata, jam inde antiquitus duodecim tabulis propter incredandas frugum illecebras interdicta.

20. CANTUS ET IRATAE DETINET ANGUIS ITER] ita nostri quinque, & omnes Statiani. Lipsius conjiciebat, vehementer amplectente Douza,

Cantus & irati detinet annis iter. Sed non est conjecturac hic locus; siquidem ipsam Albi manum habemus, teste Sospitator Charifio L. 1. Init. Gram. p. 70. Anguis cum sit masculini generis, dixerunt tamen & feminini; ut Tibullus, Iratae detinet anguis iter. & Ovidius, Mediae Marfis fundantur can-

tibus anguis. & Varro Atacinus, Cujus ut adspexis torta caput angue revinctum.

21. CANTUS ET E CURRU LUNAM DEDUCERE TENTAT] Nihil notius ac frequentius & in Poets & in Historia antiqua. Plena quoque Criticorum commentationes: in quibus eminet Jo. Lud. de la Cerda Not. ad Virgil. Ecol. 8. §. 69. Hic ubi unum omnium instar esto.

22. ET FACERET, SI NON AERA REPULSA SONENT] imo fieri omnino credebant. Scaca Hippol. §. 418.

Sic te lucidi vultus ferant,
Et nube raptam cornibus puris eat.

Sic te regentem frenata nocturni aetheris

Detrabere nunquam Thestati cantus queant.

Ideo aera pulsabant, quorum tinnitu auxiliari credebant minui ac levari Lunae anxios labores. Satis diu regnavit haec fatua superstitio: nam & Christianos magno clamore ac vociferatione succurrisse Lunae deficienti, cum justissima indignatione ostendit atque acriter increpat S. Maximus, episcopus Taurinensis, homilia de defectu lunae, p. 245. edit. Rainaudi. Nec sanius, quam Graeci veteres & Romani, hodie sapiunt vel Turcae, vel Persae, vel Christiani Syri: quorum ritus aut nihil aut perparum ab antiquis diversos describit vit & natalibus & ingenio nobilissimus Petrus della Valle Itiner. Turcici Epist. 14. p. 351. Persici Epist. 3. p. 83.

26. FEMORI CONSERUISSE FEMUR] quamvis nihil mutent libri, tamen Achilles mendum hic latere suspicabatur, & legendum femini conseruisse femur, per motus auctoritate Fl. Charifii, ita scribentis L. 1. p. 66. Hoc femur hujus femoris; sed frequenter hujus feminis huic femini dictum est, & pluraliter femina quam femora. Ideoque & Tibullus hoc ipsum erudite custodit, cum dicit, Implicuique femur femini. Tum postilla p. 105. Femini Tibullus, Implicuique femur femini, non femori; quasi sit hoc femur hujus feminis, semen enim nominativo, ut semen, necdum legitur a veteribus

Nec tu difficilis puero tamen esse memento:
 Persequitur poenis tristitia facta Venus.
 Munera ne polcas: det munera canus amator,
 30 Ut foetas molli frigida membra sinu.
 Carior est auro juvenis, cui levia fulgent
 Ora, nec amplexus aspera barba terit.

Huic

ribus adfertum. Super declinatione controversiam non movbo: quamquam scio nominativum *femen* Priscianus agnovisse L. 6. p. 701. & Caprum in *deperditis* libris Eucleati Sermonis, indice Servio grammatico ad L. 10. Aen. §. 344. & 788. Ceterum ego Charisium memoria lapsum puto; neque hoc hemistichium Tibulli fuisse arbitror, sed potius alterius cujusdam poetæ; forsasse Cornelii Severi, cujus hos versus citaverat paullo ante, *Ignæ nam coelo dacebat sulara Phœbe, Fraternali successor equæ.*

Certe poetæ Latinos Albio nostro suppare, *femori* & *femoris* dicere non horruisse, vel unus Nafio abunde ostenderit, sic L. 1. Amor. Eleg. 4. §. 43.

Nec femoris committe femur, nec crure cohaere: Nec tenerum duro cum pede junge pedem.

L. 3. Eleg. 7. §. 10.

Osculaque infernis cupidae lætantiæ linguæ: Lascivum femori suppositisque femur.

L. 14. Metam. de Scylla in monstrum marinum defœdata, §. 64.

Et corpus quarens femorum, crurumque, pedumque,

Cerberos rictus pro partibus invenit illis.

Tamen si quis ab Achille mavult stare, consulat ille magnum nostrum Vossium L. 1. de Analog. C. 47. & Barthium L. 4. Adv. C. 21. L. 59. C. 16.

28. PERSEQUITUR POENIS TRISTITA FACTA VENUS] in multis libris est *Persequitur*: quod non possum probare. Cæsar L. 7. bell. Gall. C. 38. *Si quid in nobis animi est, persequamur eorum mortem, qui indignissime interioriunt; atque hos latrones interficiamus.* Cicero Accus. 5. in Verr. C. 58. *Si quis rex, si qua civitas exterrarum gentium, si qua natio fecisset aliquid in civem Romanum ejusmodi, nonne publice vindicaremus? non bello persequeremur?* Cato apud Sallustium Catilin. C. 51. *Cetera maleficia tum persequare, ubi facta sunt: hoc, nisi provideris ne accidat, ubi evenit, frustra iudicia imploræ.*

30. UT FOVEAT MOLLI FRIGIDA MEMBRA SINU] in codice Archiepiscopi Eboracensis, omnium Tibullianorum vetustissimo, erat *foveas*. Rectissime. Puella ideo accipit, ut sinu suo calente foveat canum ac frigidum amatorem. Vidit, & notavit, Nicolaus Heinsius. sic & alii poetæ elegantes. Propertius L. 2. Eleg. 18. §. 37.

Altera me cupidus teneat foveatque lacertis, Altera si quando non finit esse locum.

ibidem Eleg. 14. §. 11.

Illum sæpe suis decedens fovit in ulnis.

noster supra Eleg. 7. §. 6.

Jam mihi tenduntur castes: jam Delia fertim

Nescio quem tacita callida nocte fovet.

Maro L. 1. Aen. §. 692.

At Venus Asiaticam placidam per membra quietem

Inrigat, & fotum gremio dea tollit in altos Idaliæ lucos.

Joannes Jovianus Pontanus Parthenopaci L. 1. Carm. 3.

Fannia solve fores, mea Fannia, Fannia quæso

Solve fores, quæso Fannia solve fores.

Et me, quem gelidus Boreas contraxit, & imber,

In tepido foveas, dulcis amica, sinu.

Georgius Buchananus Eleg. 7.

Hoc facis, ut piger senio tardotus podagra

illa sacerdotes impatienter amet.

Sustinet amplexu demortua membra fovere,

Mollinque ac canas oscula ferre comas.

noster Grotius Eleg. 6.

Quam juvat insomnem ventos audire gementes,

Tutaque in angusto membra levare toro,

Et dominam fovisse sinu, si nocte suprema

Frigidus hibernus moveris Austro aquas!

Hoc ita extulerat Cn. Marius in Mimiambis,

Sinuque amicam reficere frigidam calido.

sic autem noster Tibullus L. 1. Eleg. 1. §. 39.

Quam juvat inimici ventos audire cubantem,

Et dominam tenero detinuisse sinu.

& Tibullo propior Albinovanus ad Liviam

Aug. §. 96.

Y

At

- Huic tu candentes humero suppone lacertos;
 Et regum magnae despiciantur opes.
 35 At Venus inveniet puero succumbere furtim,
 Dum tumet, & teneros confert usque finus:
 Et dare anhelanti pugnantis uvida linguis
 Oscula, & in collo figere dente notas.
 Non lapis hanc, gemmaeque iuuent, quae frigore sola
 40 Dormiat, & nulli sit cupienda viro.

Hcu

At miseranda parenti suprema neque oscula
 fixit,

Frigida nec foveis membra tremente suam.

37. PUGNANTIBUS HUMIDA LINGUIS OSCU-
 LA] Nic. Heinſius uvida oscula legebat. Re-
 ſte, ni fallor. ſic uida oscula, Martialis exem-
 plo, dixit noſter Secundus, atque etiam irri-
 gua, plus ſemel in delicatiffimis Baſis. uvere
 autem, & uveſcere, & uvens, & uvidum locis
 innumeris corruperunt librarii ſcribae in
 humere, humeſcere, humens, humidum. Exem-
 plis luculentis oſtenderunt Jo. Fredericus
 Gronovius Diatr. ad Papin. Silv. C. 23. &
 Nic. Heinſius ad Ovid. L. 3. Amor. Eleg. 5.
 §. 6. Horatius L. 1. Od. 5. §. 14.

ma tabula facer

Votiva paries indicat uvida

Suſpendiſſe potenti

Veſtimenta maris Deo.

quem locum ſatis mature fuiſſe macularum
 teſtantur Scholia antiqua, his verbis: uvida]
 melius quam humida. Sunt autem Helenii
 Acronis. In prore noſtri hemiſtichio anhelan-
 ti habent nonnulli libri. Quae uocula ſi
 legitime percuſſa eſt, jam uno adverbio lo-
 cupletior erit Latinus fermo.

38. IN COLLO FIGERE DENTE NOTAS] di-
 ſtum ſupra ad Eleg. 7. §. 14.

39. NON LAPIS HANC GEMMAEQUE JU-
 VENT] Ita ſolebant ſeparatim eſſe, ubi ſer-
 mo erat de unionibus & gemmis. nam uniones,
 ſive margaritae, peculiariter lapides di-
 cuntur. Horatius L. 3. Od. 14. §. 48.

Pel nos in Capitolium,

Quo clamor vocat & turba ſarventium,

Pel nos in mare proximam

Gemmas, & Lapides, aurum & inutile

Summi materiam mali

Mittamus.

Ovidius fragm. de medicamine faciei, §. 19.

Vultus odoratos poſtu variare capillos:

Conſpicuam gemmis vultus habere manum.

Induitis collo lapides Oriente paratos:

Et quantos ueri eſt auro tuliſſe dios.

& L. 1. Art. Amat. §. 432.

Quid, cum monili damno maſtiſſima plorat,

Elapſiſque caeva ſingitur aure lapis?

Tragicus Latinus Hippol. §. 391.

Cervix monili vacua; nec niuens lapis

Deducat aures, Indici clamum maris.

& Herc. in Oeta §. 662.

Canux medico nupta marito

Non diſpoſito clara monili

Gestat pelagi dona rudentis;

Nec gemmiſſeras detrabit aures

Lapis Eoa lectus in unila.

Silius L. 12. §. 231.

Quale micat ſemperque novum eſt, quod Ti-

buris aura

Paeſis ebur; vel qui miro candoris bonare

Luces in aure lapis, rubris adveſtus ab undis.

Martialis L. 11. Epigr. 50.

Nunc plorat ſpeculo fallax ancilla relicto:

Gemma vel a digito, vel cadis aure lapis.

Curtius L. 8. C. 9. Aurum flumina vehunt,

quae leni modicoque lapſu ſegnes aquae ducunt.

Gemmas margaritaeque mare lioribus inſundit.

—— Lapilli ex auribus pendens; brachia

quoque & lacertos aure colans, quibus inter

populares aut nobilitas aut opes eminent. Julius

Solinus C. 56. Polyhiſt. Margaritae legunt

plurimas maximasque. Conchae ſunt, in quibus

hoc genus lapidum requiritur. Sec. Arnobius

L. 2. Idcirco animas miſis, ut dextini ponderis

& gravitatis oblitus gemmas, lapillos, marga-

ritas caſtitatis diſpendio compararem? conſpi-

ciendis quaerere corporibus ſuocis? immoſcens

his colla? Laminas perſunderans aurium? Spartianus

quoque diſcrevit Hadr. C. 3. Quare adma-

perat, donatus, ad ſpem ſucceſſionis erocitus eſt.

Heu sero revocatur Amor, seroque juvenas,
 Quum vetus infecit cana senecta caput.
 Tum studium formae: coma tum mutatur, ut annos
 Disſimulet viridi cortice tincta nucis.

45 Tol-

41. SEROQUE JUVENTA] ſcribe juvenas, ut pridem Heinſius monuit. & ſic poterit pars librorum. de ipſa voce dictum eſt ſupra ad Heg. 4. v. 33. Sero autem fieri dicuntur, quae fruſtra fiunt, amiſſa temporis occasione. Plautus Menaechn. Act. 5. Sc. 6. v. 37.

nunc ſeras pulſabo, addeſſe ut me ſciat, Atque mi eum ex hoc ſaluſe dantur ſalvum ut educam ſeras.

Sed meo, ne ſero veniam, depugnato praelio. Terentius Heaut. Act. 2. Sc. 3. v. 103.

Clit. Syr. dic modo

Vtrum. Syr. age modo: hodie ſero ac nequicquam voles.

Salluſtius, apud Servium ac Junium Philargyrium, *Seram bellum in anguſtiis futurum.* Caſar L. 5. bell. Gall. C. 19. *Contra ea Titurinus, ſero facturos clamitabat, quum majores manus luſium, adjuvante Germanis, conveniſſent; aut quum aliquid calamitatis in proximis hibernis eſſet acceptum.* Naſo Remed. Amor. v. 91.

Principis obſta. ſero medicina paratur,

Cum mala per longas convulſuere moras.

Martialis L. 1. Epigr. 16.

Non eſt, crede mihi ſapientis dicere, Vivam.

Sera nimis vita eſt craſſina: vive hodie.

Et L. 8. Epigr. 44.

Titulle monſto, vivo ſemper; hoc ſerum eſt:

Sub paedagogo cooperis licet, ſerum eſt.

At tu, miſer Titulle, nec ſenex vivo.

Seneca Hippol. v. 595. Phaedrae verbis:

magna pars ſceleris mei

Olim peracta eſt. ſerus eſt nobis pudor.

Huc pertinet dictum Horatii elegans atque urbanum in homines quosdam perverſe doctos, atque ideo inſolentes, nec quidquam recte ſcientes, L. 1. Sat. 10. v. 21.

At magnum fecit, quod verbis Graeca Lativis

Miſcuit. O ſeri ſuaditorum! quine patris

Difficile, & mirum, Rhodio quod Pithecoloni

Contigit.

Apulejus Apolog. *Ceterum, quamobrem Plavimus jam piſces cognoverim, quorundam adhuc neſcius eſſe nolui, diſcas Aemilianus, quoniam uſque adeo rebus meis curas, quamquam eſt jam praecipiti auro, & occidua ſenectute, tamen ſi videtur, ſuſcipias doctrinam, ſeram plane, &*

poſtumam. Hinc nata adagia, *Sero veniſti; Sero ſapienter Phryges; Sera eſt in fundo parſimonia.* &c.

42. QUUM VETUS INFECIT CANA SENECTA CAPUT] pariter Albius noſter L. 2. Eleg. 2. v. 20.

dum tarda ſenectus

Inducat rugas, inſicitque comas.

& Naſo L. 4. Triſt. Eleg. 8. v. 2.

Jam mox cygneas imitantur tempora plumas;

Inſicit & nigras alba ſenecta comas.

Eleganter ac poetice ſingitur ſenectus cano colore inſicere ac tingere capillos, quae tamen revera omnem capillitii colorem dimit & tollit ob caloris nativi penuriam. Itaque idem ille Naſo & magis vere nec minus eleganter cecinit L. 3. Art. Amat. v. 163.

Femina canitiem Germanis inſicit herbis,

Et mulier vero quaritur arte color.

Aelius Spartianus Hadr. C. 20. *Illud quoque innotuit, quod, cum eadem canenti quiddam negaſſet, eadem iterum potenti, ſed inſecto capite, reſpondit, Jam hoc patri tuo negavi. Horatius verbum inſcendi tranſtulit ad pallorem; qui non minus e vultu colorem decergit, quam canities e capillis; Epod. 7. v. 15.*

Tacent: & ora pallor albus inſicit,

Mentesque perculſae ſuſpent.

Paullo verecundius magnus magiſter L. 4. Aen. v. 499.

Haec eſtata ſilet: pallor ſimul occupat ora.

Id quod Servius factum dicit, ex conſcientia cogitatae mortis. Ergo ex horrore, ſanguinem cunctum ad cordis ſedem intus revocant. Nec alia cauſa pallendi erat conjurata illis apud Flaccum, niſi obſtinata libido perdendi rempublicam. Proprie poſuit noſter Eques L. 3. Eleg. 4. v. 32.

Ut invenit primum virgo deducta marito

Inſicitur veneras ore rubente genas.

Ceterum *veteris Albi caput pulcre expreſſit* Horatius Epod. 8. v. 3.

Cum ſit iſti dens ater, & rugis vetus

Frontem ſenectus exeret.

43. TUM STUDIUM FORMAE EST] ſequitur in proximo hexametro, *Tollere tunc cura eſt.* quae numerorum ſimilitudo eſt indigna

Y 2

- 45 Tollere tunc albos cura est a stirpe capillos,
Et faciem demta pelle referre novam.
At tu dum primi floret tibi temporis aetas,
Uttere non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque. puero quae gloria victo?
50 In veteres esto dura, puella, senes.
Parce precor tenero. non illi fontica caussa est;
Sed nimius luto corpora tangit amor.

Vel

dulcissimo poeta, atque inconcinna, ne dicam puerilis. Sed hoc loco verbum substantivum aberrat a Sfortiano Statio, itemque a libro Colbertino: & , si quid ego hic sapio, jure merito abesse debet.

43. 44. COMA TUM MUTATUR, UT ANNOSS
DISSIMULET VIRIDI CORTICE TINCTA NUCIS]
non ut in atrum colorem abeat; sed ut rufescat, & flava fiat. Plinius L. 15. C. 22. *singuntur cortice earum lanae, et rufatur capillus primum prodeuntibus nucibus. Id compertum insectis tractatu manibus.* Ceterum in uno Anglicano erat *Dissimulat*: quod rectum erit, si levi mutatione scribas, *et annos*, sed ego vulgatam malo. Hoc artificium vertendi comas, *suare* vocabant. Ausonius Epigr. 17.

Canus rogabat Laidis noctem Myron:

Tulsi repulsam protinus.

Causamque sensis: et caput fuligine

Fucavit atra candidum.

Serenus Samonicus scđt. 5.

Quos pudet aetatis longae, quos sancta senectus

Offendit, cupiunt properas abscondere canos,

Et nigrum crimem fuce simulare dolose.

Julius Solinus Polyhđt. C. 55. *India omnibus longa et promissa caesaries, non sine fuce caerulei aut crocei coloris.* Propertius L. 2. Eleg. 14. 5. 27.

Nunc etiam insectos demens imitare Britannos,

Ludis et externo tincta nitore caput.

An, si caeruleo quaedam sua tempora fuce

Tinxerit, idcirco caerulea forma bona est?

45. TOLLERE TUNC CHRA EST ALBOS A
STIRPE CAPILLOS] in priore Wittiano, in uno Anglicano Heciusii, itemque in excerptis codicis Laudiani, sic legebatur:

Tollere tunc albos cura est a stirpe capillos.

quam verborum collocacionem quo minus vulgatae scripturae praeferamus, caussa nulla est. nec dubitabit quisquam, qui auris habeat subactas lectioe bonorum poetarum.

49. NEU MARATHUM TORQUE] Quis fuerit hic Marathus, diximus ad Eleg. 4. 5. 81. alius ab illo fuit Julius Marathus, Augusti libertus, qui memorias de rebus patroni sui conscripsit, Suetonio laudatus Aug. C. 79. & 94.

50. VETERES SENES] Contemptum *veteres* dicit, quasi victos, & rancidos, & cariosos. Ita Donatus exponit hanc vocem ad prolog. Andriae 5. 7. & melius etiam Callicoea illa apud Aristaeonem L. 1. Epist. 18. Nec omnino male in illa sua balbutie Longinus Maximianus, quem pro Cornelio Gallo habere solent mortales quidam inveniunt.

51. NON ILLE SONTICA CAUSSA EST] Haec non intellexit Ach. Statius. Recte autem quid sit *caussa fontica*, & *morbus item fontico*, jam olim exposuit Petrus Crinitus L. 25. de Hon. Disc. C. 11. Festum vide in verbo *fontis*, & in *fonticum*; & Scaligerum hoc loco.

52. SED NIMIUS LUTO CORPORA TINGIT AMOR] sic melius, quam *luteo*. Virgilius Ecl. 4. 5. 44.

Ipse sed in pratris aries jam suave rubenti

Murice, jam croco mutabit vellera luto.

Servius: *est hypallage, pro croco luteo. nam crocum lutei coloris est.* Vide Nonium in *Luteus color*. Auctor Citis 5. 316.

Saepe tuo dulci nequicquam capta sopore,

Cum premarat natura, mori me velle negavi,

Ut tibi Corycio glomerarem flammae luto.

Bene Andreas Alcivius L. 2. Parerg. C. 1. *Proximus rufo color est luteus, a Lutea herba, quam Graeci Isaidem, Latini Gladium, nos vulgo Guardum dicimus, sic dicitur: quo colore ovi vitellum est, itemque Galtha, quam ideo Chrysanthemum a flore aureo Graeci nuncupant. Probatissimum quoque triticum quibusdam luteum dicitur. Cum in majorem ruborem vergit, croceus est. hinc,*

Aaa

Vel miser absenti moestas quam saepe querelas
Conjicit, & lacrimis omnia plena madent.

55 Quid

Aurora in croceis fulgebatur lutea bisis.

Cum viridit aliquid assumit, aurigineus dicitur: qui color a morbo nomen assumit, quo laborans ictericus, quo colore etiam galbula avis proditur. Firmat hoc M. Varro in Eumenid. Nam ut arquat & lutea quae non sunt, & quae sunt, lutea videntur: sic infans sani & furiosi videntur esse infans. Habet autem ille color aliquid ex lurido & pallido admixtum. Lucretius L. 4. §. 333.

*Lurida praeterea sunt, quaecumque tuentur
Arquat: quia luroris de corpore eorum
Semina multa flumini simulacris obvia rerum;
Multaque suis oculis in eorum denique mista,
Quae contagio sua palloribus omnia pingunt.*

Hinc amantium pallor Horatio dicitur *viola tinctus*, L. 3. Od. 10. §. 14. Libri veteres hic fere luteo habent: sed luteo est in Coloriano, & in primo Vaticano. Ceterum, pro tingit, malebat Douza tangis: quod verbum habebat duo Palatini, & noster tertius. Recte, opinor. Vide quae notavit Scriverius ad Martial. L. 6. Epigr. 74. Heinſius ad Ovid. L. 4. Faſtor. §. 740. Gronovius L. 3. Obſerv. C. 18.

§3. VEH MISER] veteres plurimi, *Vel miser*: id quod ego verum arbitror. sic enim in re aliqua praecipua loquebantur. Terentius Hecyr. Act. 1. Sc. 1. §. 3.

*Vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi,
Quam sancte, ut quivis facile possit credere,
Numquam illa viva ducturum uxorem domum.*

Andr. Act. 3. Sc. 2. §. 9.

Vel hoc quis non credat, qui novit te, abs te esse ortum?

Cicero L. 2. ad famil. Epist. 13. *Raras tuas quidem (fortasse enim non perferuntur) sed suas res accipio literas: vel quas proxime acceperam, quam prudentis, quam multi & officii & consilii!* L. 7. Epist. 15. *Quam morosi sint qui amant, vel ex hoc intelligi potest, molesta serobam antea te invitum istic esse: pungi me rursus, quod scribis esse te istic libenter.* ibidem Epist. 24. *Amoris quidem tui, quoquo me verti, vestigia: vel proximo da Tigellio. Sensi enim ex literis tuis, valde te laborasse.* L. 4. ad Attic. Epist. 16. *Occupationum mearum vel hoc signum erit, quod epistola librarii manu est.* Ovidius L. 3. Art. Amm. §. 646.

Fallitur & multo custodis cura Lyaeo:

Ille vel Hispano lecta sit urva jugo.

Quos verius ideo produxi, ut ne quem fallat interpretis Delphinici acumen, Hispanum pro inmiti aut minus generoso vino hic poni contententis, quod vinum ex Laetana provincia peteretur: eamque significationem patere ex particula *vel*. Nemo hoc dixit, qui quidem Latine sciat. Nec Bartholomaeus Merula dixit; de cuius horreo faciem illam Laetanam petivisti fidelis exscriptor.

§4. MOESTAS QUAM SAEPÉ QUERELAS CONJICIT] minus bene reponunt *Concinitis*; etsi id alicubi reperitur. *Conjicere & jactare querelae* optimi scriptores dixerunt. Afranius pro eo quod est concertare & expolulare posuit, *Simulante*:

Vellem intervenissem ante: nam, ut signa indicans,

Hi conjicere verba inter se acruis.

eâdem Fabula:

Noli, mater, me praesente cum patre

Conjicere, non, si me vivum vis, mel memum. Ceterum *Concinitis* hic scribunt veteres libri. Et sic scripsisse Romanos, hoc est unum l extriville in omnibus compositis verbi jacio, consentiunt magistri tum antiqui tum recentiores. Nostri hodie auribus, adeo delicati sumus, putent ista, & tamquam rancida despuuntur.

§4. LACRIMIS OMNIA PLENA MADENT] Pallacerius malebat *lomma plena*, hoc est *lomma plena*, pro *ora*, quia *Festus omnia* dici tradat quasi *oremnia*; vel denique *omnia plana*. Haec non sunt nugae; non enim mortualia. Sed cur in metu uberrimo ac profundissimo non poterant omnia madere, & vultus & vestes, & ipse lectus? ita sane Rex ille vates (cujus sanctissimum Musam eo quo par est honore veneramus, neque ideo detrimus, si ad haec nostra frivola advocamus) Psalm. 6. §. 7. interprete Georgio Buchanano:

De nocte pectus anxium suspiriis

Pulsans, gemenisque, lacrimis

Lavo cubile: strata fletuum madent

Rorata largis imbribus.

Helius Eobanus ita vertit:

Anxia continuo rumpobam pectora questu,

Nec lacrimas oculis continere meo.

Y 3

Eti.

*Fletibus uida uadent tetas mihi stragula noctes,
Et meus affilino lectulus imbre fuit.*
Sic autem Antonius Godellus, Bezac nostri
rethigis insulens:

*Je soupire le jour sous les rudes atteintes
De mes larmes douloureuses,
Le repos de la nuit est troublé par mes pleintes,
Et mon lit agit enage presqu'en mes pleurs.*

Elegantissime, meo quidem animo, Joannes
Deodatus, numeris Italicis:

*Di doglia ingembro, e di grauo affanno
Alito sol sospira:
Di piumi un largo rio il mio letto inonda,
Ch' a gli occhi di versar posa non damo
I netrueni martiri.
D'amaro lagrimar bagno la sponda,
Oue'l dolor m'affonda.*

Certe lacrimas copiosius profluentes poetæ
fontibus comparare solent, & rivis, & flu-
minibus, & imbribus, & nivibus a follis de
ventorum tempore solutis. quæ singula res
quasque vicinas large lateque ut irrigent ne-
cessè est. Exempli pauca ex poetis princi-
pibus deprememus. Et FONTI quidem lacri-
mas ubertim profusientes componit dux
noster Homerus L. 9. Iliad. v. 13.

*Ἰσάλο δακρυχίω, ἄστὴ κρῖνα μελάενδρος,
Ἴπευ κὰτ ἀλυτῖατος κίτρεα θειοπέρι χεῖλι
ἔδωγε.*

*Agamemnon autem
Surrexit lacrimas fundens, cui fons aquarum nigrae,
Qui ab excessa petra obscuram fundit aquam.*
quæ ipsa verba deinde de Patroclo lacriman-
te repetuntur in limine L. 16. Naso Epist.
Hermiones v. 64.

*Hinc solas habes semper, semperque profundo.
Huc enim uiculis fonte perenne genae.*

Sidronius Hoffschius, ille quidem istis recentior,
sed infensius iucunda fertilitate & poeti-
cæ faciundæ dulcedine non adeo dispar,
Lacrim. S. Petri Eleg. 10.

*Utiq; per atritas rivum sibi ducit aram,
Quæ exsæ rivo manas fonte perennis aqua;
Sic exsæ tibi fletus duxere per ora
Ex oculis inodras qui tibi semper tuit.*

& Eleg. 11.

*Sunt illi fontes, usque invenimus illes:
Acinus ad lacrimas, quam dolor, arget a-
mor.*

*Ille meo oculis humentes evocat imbres,
Perque genas, fontis novæ perennis, agit.*
Aroellus Cant. 23. Orlandi furentis st. 125.
*Di se fo meraviglia c' habbia in testa
Una fontana d'acqua si vivace.*

& Cantu 28. st. 97.

*Come che in viso pallida e smarrita
Sia la donzella, e habbia i crini inconti,
E facciano i sospir continua uscia
Del petto accefo, e gli occhi sien duo fonti; &c.*
Atque his omnibus excellentior, affata di-
vino impulsus Jeremias, Prophet. C. 9. v. 1.
*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis
fontem lacrimarum? & plerabè die ac nocte in-
terfectos filiarum populi mei. Quem locum expres-
sit Angelus Politianus, vir sine exemplo,
Istis quidem temporibus, in Monodia qua
Laurentii Medicis mortem deplorat:*

*Quis dabis capiti meo
Aquam? quis oculis meo
Fontem lacrimarum dabis,
Ut nocte fleam,
Ut luce fleam?*

RIVO Catullus Carm. 65. v. 55.

*Mœsta neque affido subsistere lamina fletu
Cessarent, tristisq; imbre madore genae.
Quis in aërii pulucentis vertice manas
Rivo muscoso profluit et lapide.*

*Qui quatuor de prena præcepit valle volutus,
Per medium densi transis iter populæ.*

Ovidius L. 9. Metam. v. 651.

*Sæpe ritum Nymphæ teneris Telagides ubi
Tollere conantur: sæpe, ut moliretur amori,
Præcipitum; surdæque addibens solas in monti.
Muta jacet; viridisque suis teris unguibus
herbæ*

Byblis: & humiflta lacrimarum granula rivo.
noster Secundus Baf. 6.

*Nec lacrimas numeras, quæ per faciemque
fluunt*

*Duxerunt rivos semper tantis aquar.
ingeniosissimus Aroellus Cant. 18. del Fatio-
so, stanza 186.*

*Medora ando piangendo il Sîmor caro,
Che costobbe il quartier bianco e vermiglio;
E tutto il viso li bagnò d'amaro
Pianto, che n' haussa un rio sotto ogni ciglio.*

Hoffschius Lacrim. S. Petri Eleg. 11.

*Torrentes, rivosque alipando cursus, & anda
Deficit: ochenflis abocis aræ aquas.*

*Nulla dies semper nitribus cognalibus luitur:
Sæpe fuerat Borrae mabila, sæpe Notus.*

*At vos perpetuis, lacrimas, mihi currite rivo:
Currite: quod fundat, vena perennis habet.*

Noc speret ipse rex ille vares, Plalm. 119.
v. 136. Helio Eobamo interpretet:

*Sicut aquæ largos fundant mea lamina rivos,
Dum visas legis entem perire tuas.*

melius certe ac fidelius, quam ulli complu-
res fecerunt; apud quos hi rivi exarctuant,
quod

quod non debuisset fieri Joannes quoque Bopchius perperit, in hujus Psalmi parodia:

mihi lumina stetit

*Opplentur, largoque fluunt undantia rivus,
Quod non sancta tuas serventur foedera legis.*
Elegant, & cum quodam decore Maroniano, Franciscus Bencius, L. 1. quinque Martirum, §. 197.

*Hæc ille: & rigus oculorum o fontibus humer
Liquitur, & multo conspergit flumine vultum.
Sicut ubi rivus suspensus obice terræ,
Mollia per prata us fluitent leni agmine rivæ,
Aggere semoto evolvis, vel tramite flexo
Ferque hortos & culta trabis; mora nulla,
sequuntur,*

Et circum immittunt silvis frondentibus imbrem.

fed pergamus. FLUMINI lacrimas comparavit magnus magister L. 1. Aen. §. 465.

*Sic ais, atque animum pictura pascit inani
Multa gemens, largoque humectas flumine vultum.*

Ovidius Epist. Hermiones §. 62.

*Flere licet certe: flenda diffundimus iram:
Perque sinuum lacrimas fluminis instar eunt.*

Claudius L. 3. de Raptu Proserp. §. 128.

Longa vel invito proncipiens flumina vultu.

M. Hier. Vida, perfectissimus poeta, Hymn. Jesu Christi §. 8.

*Tunc etiam, sed jam erumpit mihi pectore stus,
Et lacrimas oculi fluminis instar agunt.*

& veteres secutus in re bene scria Petrus Bem-
bus, vir utriusque lingue & Latine & vernaculæ facundia præcelsissimus, volum. 2. L. 3. Epist. 2. Con queste parole caldissimo lagrime mandate suora, ed indi più e più, secondo che il perduto vigore la ritornava, si pianti o la strida rinforzando, altra già che dolori o lamentarsi, o bagnar di lagrime ciò che v'era, quasi corus se un fiume di loro nel capo havuto haveste, due di o due notti non feci, senza mai sonno nè cibo alcuno pigliare, nè udire conforto di qual si fosse altra persona più congiunta e più cara. Facundissimus item Arcofius Cantu 23.

Orlandi furentis, stropa 122.

*Poi ch' allargare il freno al dolor puote,
Che resta solo, senza altrui rispetto,
Già da gli occhi rigando per le gote
Spargo un fiume di Lagrime sù 'l petto.*

& Cantu 43. ff. 93.

*Tenendo tutta via le belle braccia
Al tirinto marito al collo Argia,
E di Lagrime empiedoglia la faccia,
Ch' un fiumicel de gli occhi la v' uscia,
S' attrista, &c.*

Cum IMBRE multi contulerant. Ovidius Epist. Ariadnae §. 138.

Adspice demissos lucentis in ore capillos;

Et tunicae lacrimis, sicut ab imbre, graves.

L. 1. Trist. Eleg. 3. §. 18.

*Uxor amans flentem flens acris ipsa tenebas,
Imbre per indignas usque cadente genas.*

L. 3. Eleg. 2. §. 19.

*Nil nisi flere libes. nec nostro parcor imber
Lumina, quam verna de nive manat aqua.*

L. 4. Eleg. 1. §. 98.

*Corque vetusta meum tamquam nova vulnera
sentis;*

Inque sinum moestæ labitur imber aquæ.

Amor. L. 3. Eleg. 6. §. 68. de Ilia:

*Dixerat. Illa oculus in humum dejecta modestos
Spargebat lapidos fluvilis inbre sinus.*

Seneca Thyell. §. 150.

Imber vultu molans cadit:

Venit in medias voces gemens:

Stoovor lacrimas amat affusus.

Flendi miseris dira cupido est.

& Troad. §. 966.

inrigas stus genas,

Imberque vitio subitus a vultu cadit.

Papinius L. 4. Theob. §. 591.

Stoorent Argolici dejecto humino manas.

Torus Abas, Proetusque neceps, missisque

Phoramus,

Truncatusque Pelops, & saepe pulvere sordens

Oenomaus largis humectans imbris ara.

Petronius: *Imbravit ipsa, una comitata virgine, sedensque super cornu tinnu diu flevit. Ac ne tunc quidem nos ullum adiecitum verbum, sed ætonis expectavimus lacrimas ad ostentationem doloris paratas. Ut ergo tam ambiciosus detentis imber, retatis superbum pallie capus, &c. Cum NIVIBUS SOLUTIS idem non pauci. Homerus L. 19. Odyss. §. 204. de Penelope, quam Ulyx scifellera sub persona Aethonis:*

Τὴν δ' ἄρ' ἀκάνθη ἴει δάκρυα, τῆντο δὲ χροῖν

“Ὡς δὲ χιὼν καταπέσει ἐν ἀκροῖσι δάκρυον ἕρπον

“Ἦν' ἑσπέρων ἀντιπέτρῃ ἐπὶ Ζεφύρου κηρυχθῆναι, Τηκοῖνος δ' ἄρα τὴν πρῶτην πλάσσει ποσειδῆ”

“Ὡς τὴν τῆντο πάλιν κηρυχθῆναι δακρυχθῆναι, Κλαμῆναις ἐν οὐδῶν παραίτοις.

Hinc autem jam audienti fluebant lacrimas, liquebat autem corpus:

Sicut autem mix liquefit in alius monibus, Quam Euris liquefacti, παρῶντων Ζεφύρουσ ἀψήλῃς,

Liquefacta autem hac fluvis implentibus fluentes

Sic

55. Quid me spernit? ait. poterat custodia vinci:
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiva mihi est; ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.
Et possim media quamvis obrepere nocte,
60 Et strepitu nullo clam reserare foras.
Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso sacva puella toro?

Vel

*Sic hujus liquebant pulcræ genæ lacrimantis,
Flentis suum virum adfidentem.*

Albinovanus Consol. ad Liviam Aug. §. 102.

Liquitur: ut quosdam Zephyris & solibus ictas

Solvuntur teneras, vera sapente, nives.

Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 7. §. 58.

Suspensæque diu lacrimæ fluxare per ora,

Qualiter obiecta de nive manas aqua.

Epist. Laodamiæ §. 52.

*Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
Mora nivis lacrimas sole madentis evnt.*

L. 2. Pontic. Epist. 3. §. 89.

Exemploque nivis, quam solvit aquaticus Au-

ster,

Gutta per attonitas ibat oberta genas.

Seneca Hippol. §. 381.

Lacrimas cadunt per ora, & affidas genas

Rore irrigantur: qualiter Tauri jugis

Tepido madescunt imbro percussas nives.

Papinius L. 11. Theb. §. 193.

Ibat in lacrimas, veluti cum vere reverse

Bifloriæ tepere nives; submittitur ingens

Hæmæ, & angustos Rhodope descendit in

amnes.

Petronius:

Hæc ait, & tremula deduxit vertice canos,

Consecutusque genas, oculis nec defuit imber.

Sed qualis rapitur per vales improbus annis,

Quam gelidæ perire nives, & languidas Au-

ster

Non patitur glaciem resoluta vivere terra;

Gurgite sic pleno facies manavit, & alto

Insomnis gemitu turbatum murmure pectus.

Cum inpetu UNRARUM Arcostus Cant. 44.

Orlandi furentis, St. 40. de sorore Rinaldi

Bradamante:

Nè negar, nè mostrarfene contenta

S' ardisce; e sol sospira, e non risponde.

Poi, quando è in luogo, ch' altri non la fenta,

Verfan lagrime gli occhi à guisa d' onde.

Paullo licentius exspiciat sumus, sed in gra-

tiam liberalioris juventutis, cui volui gustum anteponeere excerptorum poeticozum. Aureum est effatum Paulli Manutii, viri majoris quam capere possunt hodie inepti quidam mortales, qui in re tenui mirificos spiritus gerunt: Nihil jucundius, atque etiam nihil utilius, quam in legendo similia conferre. quo in genere qui versantur, his sepe neque deest unquam, quod scribant, & ea, quas scribunt; angere, & exornare facile possunt. Hoc vero quidquid est industria, si quis negligit; minime is, quanti sit eloquentia, quaque partes in ea multas requirantur, simul negligere videtur.

55. QUID ME SPERNIS] est in nonnullis spernit; verius, atque figuratius. Horatius L. 1. Od. 23. §. 1.

Vitas hinculo me similis Chloë,

Quærenti parvidam montibus avium

Matrem, non sine vano

Auratum, & silicæ metu.

ita istic libri meliores; non *vitas*, quod intruderunt homines male religiosi, qui syllabæ modulo metuebant. Verbum *spernis* & narravimus supra ad Eleg. 4. §. 77.

55. POTERAT CUSTODIA VINCI] sic omnes libri; nisi quod in quinto Vaticano erat *falli*. quomodo Aldus olim expressit, & Gryphus, ac Plantinus. Naso L. 3. Art. Amat. §. 645.

Fallitur & multo custodis cura Lyæo.

L. 3. Amor. Eleg. §. 49.

Per me decepto didicisti custode Corinna

Liminis adfrecti sollicitare fidem.

nofter supra Eleg. 2. §. 15.

Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle,
tamen & vincendis verbo utitur L. 2. Eleg. 4. §. 33.

Sed precium si grande feras, custodia victa est.
Vide is, nec pigebit, Nasonem L. 2. Amor. Eleg. 12.

Vel quum promittit, subito sed perfida fallit:
Est mihi nox multis evigilanda modis.

65 Dum

63. VEL QUUM PROMITTIT, SUNITO SED
PERFIDA FALLIT] Ita recte Passeratius distin-
xit: alii post subito virgulum ponebant. Te-
rentius Hicaut. AÆ. 4. Sc. 4. verbis Bacchi-
dis, a Syto se duci suspicantis, §. 4.

*Aui quum venuram dixero, & consistero:
quum is certe
Renuntiavit, Clisipho quum in spe pendebit
animi:*

*Decipiam, ac non veniam: Syrus mihi tergo
pœnas pendet.*

Propertius L. 2. Eleg. 18. §. 43.

*Aut sis dura, nega: sin et non dura, venio.
Quid juras in nullo pondere verba loqui?
Hic unum dolor est ex omnibus acer amantis,
Speramus subito si qua venite negat.*

64. EST MIHI NOX MULTIS EVIGILANDA
MODIS] non modis, sed malis habent major
pars librorum. Ego tamen vulgata[m] rejicere
non possum, quum multiplicit[er] & maxime va-
rio aestu in diversissimas partes jactentur mi-
seri amantes atque distraherentur. Catullus, de
Atiada Thefei amore correpta, Carm. 61.
§. 95.

*Sancte puer, curis hominem qui gaudia miscet,
Quaeque regis Golgor, quaeque Idalium fron-
dosam,*

*Qualibus incensam jactastis mente puellam
Fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!*

Maro L. 4. Aen. §. 522. Nox erat; &c.

*At non infelix animi Phoenissa, neque um-
quam*

*Solvitur in somnos, oculivus aut pectore noctem
Accipit, ingeminans curae: rursusque resurgens
Saevis amor, magnoque irarum fluctibus aestu.*

Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 2. in initio:

*Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura vi-
dentur*

*Strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuum somno noctem, quam longa, per-
cipi;*

Lassaque versati corporis ossa dolent.

L. 4. Trist. Eleg. 3. §. 21.

*Equid, ut incubuit justo mens agra dolori,
Lemis ad admonito pectore somnus abii?
Tunc subeunt curae, dum te lectusque locusque
Tangit, & oblitam non finit esse mei.*

*Et veniant aestus, & nox immensa videtur,
Fessaque jactati corporis ossa dolent.*

Phaedra apud Senecam Hippol. §. 99.

Sed major alius incubat moestas dolor.

Non me quies nocturna, non altus sopor

Solvère curis: alium, & crescit malum,

Et ardet intus; qualis Aetnaeo vapor

Exundat antro.

luculentissime Valerius Flaccus, alacris &
foecundi facundique ingenii poeta, de Medea,
L. 7. ipso initio:

*Ergo ubi, cunctatis extremo in limine plantis,
Contigit aegra toros, & mens incensa tenebris;
Vertere tunc varios per longa insomnia questus,
Nec perat quo scire malo: tandemque sateri
Ausu sibi, paulum medio sic fata dolore est:
Nunc ego quo casu, vel quo sic pervigil usque
Ipsa volens errore trabor? non haec mihi certe
Nox erat ante tuos, juvenis fortissime, vultus.*

& paulo post:

*Tum jactata toro, nimiumque experta cubile,
Ecce videt tenui caudescere limen Eoo:*

Nec minus insomnem lux orta rescit amantem,

Quam cum languentes levis erigit imber arista;

Gratae jam sessu descendunt flamma remis.

deinde §. 141.

*Dixerat haec, strasoque graves projecerat artus,
Si veniat miserata quies; cum saevior ipse*

*Turbat agique sopor: supplex hinc cernitur
kospes,*

*Hinc pater: illa nova rumpit sermidino somnos,
Erigiturque toro.*

denique ipsa ad Venereum, latentem sub per-
sona Circae, §. 240.

*I, pretor, atque istum pro me dimitte timorem;
Sed magis his miseram, quando potes, eripe
curis.*

*Unde meus aestusque mihi, quaeque aspera,
mater;*

*Perpetior durae jam dudum incendia mentis?
Nulla quies animo, nullus sopor, haeret amantis.*

*Quaere malis nostris requiem, mentemque re-
pone:*

*Redde diem noctemque mihi; da prendere vestes
Sanniferas, ipsaque oculos componere virga.*

*Tu quoque nil, mater, prodes mihi: fortior ante
Sola fui.*

Hoc erat lectorem eloquentiae vi flexanima
rapere in rem praefentem, atque ipsos animi
affectus nativis coloribus declinare. Aliquanto
simplicius, ut decebat pastorem, Idas illè
Aurelii Nemesiani, Eclog. 2. §. 40.

Z

Ehtu,

- 65 Dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedem.
 Ah pereant artes, & mollia jura colendi!
 Horrida villosa corpora veste tegam.
 Nunc, si clausa mea est, si copia nulla videndi;
 70 Heu miserum, in laxa quid juvat esse toga?

* Eben, nulla mea tangit te cura salutis!
 Pallidior buxo, violarique similis erro.
 Omnes ecce cibos, & nostri pocula Bacchi
 Horreo: nec placido memini concedere somno.
 leviculum hic mendum haesit, ni fallor, nam
 nostri pocula Bacchi nimis effertur anguste.
 Scripsit, puto, poeta notis pocula Bacchi; &
 voluit dicere, nullum se vini genus nosse vel
 reperire, quo delectetur; ac pariter omnes
 consuetarum dapum delicias fastidire, ut so-
 lent aegrotantes. Ita sermone Petronius:

Nolo ego semper idem capiti suffundere colatum,
 Nec noto stomachum conciliare mero.

65. DUM MIHI VENTURAM FINGO] Nihilo
 deterius nosse Secundus L. 2. Eleg. 2.

Dum vacuum falsis complexibus aera capto,
 Dum mea in absentes porrigo colla manus;
 Et, quemcumque movet strepitum levis aura
 per aedis,

Dilectis dominas suspitor esse pedes.

Sed utrumque longe post se reliquit Lud. A-
 reostus Cantu 7. Orlandi Furentis Isthm. 24.
 25. Tu vide, & expende.

67. MOLLIA JURA COLENDI] Scaliger cor-
 rigebat mollis cura colendi, probante Guyeto.
 Heinſio autem placebat mollia rara colendi.
 Ego vulgarem malo. jura colendi sunt, leges
 comendi. Nam certos quosdam modos ponendi
 capilli neque aptandae vestis sollicitae serva-
 bant, non aliter ac jura & leges, quae mi-
 grare non licebat. Ita saepe loquuntur poe-
 tae. Ovidius Epist. Sapphus §. 73.

Ecce, jacens collo sparsi sine lege capilli;

Nec premis articulos lucida gemma meos.

& L. 3. Art. Amat. §. 133.

Atunditis capitur; ne sint sine lege capilli:

Admotae formam dantque negantque manus.

& Medicam. faciei §. 25.

Feminea vestri poliantur lege mariti.

Seneca Hippol. §. 320.

Natus Alcmena posuit pharetram,

* Et minax vasti spoliem leonis,

Passus aptari digitis smaragdus,

Et dari legem rudibus capillis.

ibidem, §. 804.

Te frons hirsuta decet, se brevior coma

Nulla lege jacens.

Oedip. §. 416.

Spargere effusus sine lege crines,

Rursus adducto revocare nodo.

Est autem lex idem quod jus. Cicero Philipp.

11. C. 21. qua lege? que jure? eo, quod Jupi-

ter ipse sancit, ut omnia, quae republicae sa-

lutaris essent, legitima & justa haberentur.

Plautus Epid. Act. 3. Sc. 4. §. 81.

Atque me minoris facio praes illo, qui omnium

Legum atque jurium factor, conditor cluit.

Propertius L. 1. Eleg. 9. §. 3.

Ecce jacens, supplexque venis ad iura puellas.

& L. 4. Eleg. 8. §. 87.

indixit leges, respondi, Ego legibus utar.

70. ME MISERUM, LAXAM QUID JUVAT
 ESSE TOGAM] laxae togae erant mollium, &
 delicatarum. Naso Remed. Amor. §. 680.

Nec compone coma, quia sit venturus ad illam:

Nec toga sit laxo concipienda sinus.

Hoc in Maecenate potillium carpebant homi-

nes severi. Auctor ejus epicedii §. 26.

Invidio, quid tandem tunicas maculare solentae?

Aut tibi ventosi quid nocere sinus?

intelligit sinum togae; non vero tunicae,
 quod voluit nuperus interpret. Albii nostri
 verba ante oculos habuit Annacus Oedip.
 §. 422.

Ime tam molles placuere cultus,

Et sinus laxi, stolidumque hyrma.

Nicolaus Heinſius hic legebat.

Hu miserum! in laxa quid juvat, esse toga?

verec; nisi quod verius libri veteres tuncum
 non omnes, Heu miserum: cujus vocalae ulti-
 rima litera praepositionem in adsorpsit. nam
 esse in toga, in Cois, in Tyriis, usitate dice-
 batur. Ovidius L. 2. Art. Amat. §. 297.

Sive erit in Tyriis; Tyrios lautibus amictus:

Sive erit in Cois; Cois decere puta.

Martialis L. 10. Epigr. 52.

Thelin videras in toga spadamen,

Darmatam Numa dixit esse moecham.

De-

Desistas lacrimare, puer. non frangitur illa:
Et tua jam fletu lumina fessa tument.
Oderunt, Pholoe, moneo, fastidia Divi:
Nec prodest sanctis tura dedisse focis.

75 Hic

71. DESISTAS LACRIMARE] *Desistere* non est plane idem quod *desinere*: habet enim quamdam mutatae mentis ac consilii significationem. Id quod exemplis fiet manifestius. Maro L. 1. Aen. v. 36.

Cum Juno, aeternum servans sub pectore volnus,

*Haec secum: Mene incepto desistere victam,
Nec posse Italia Teucorura aversere regem?*
Propertius L. 1. Eleg. 8. v. 30.

Falsa licet cupidos deponas gaudia livor.

Desistit ire novus Cynathia nostra vias.

Caesar L. 1. Bell. Gall. C. 8. *Interit ea spe dejecti, navibus junctis rationibusque conspiribus factis alii, alii vadis Rhodani, qua minima altitudo fluminis erat, nonnunquam insardiu, saepius noctu, si persumpere possent, conati, speris munitione, & militum concursu & telis repulsi, hoc conatu destiterunt.* L. 3. Bell. Civ. C. 11. *Haec dum apud hostes geruntur, Potibinus, nunticus pauci & procurator regni in parte Caesaris, quom ad Achillam nuntio mitteret, hostes utique na negotio desisteret, neve animo desiceret, indicatis deprehensisque internuntiis, a Caesare est interfectus.* Cicero L. 5. ad fam. Epist. 2. *Haec accepta tivo iniqui injuris, tamen illo ipso die mihi ad Staelum commones amicos, qui agerent cum eo ut de illa mente desisteret.* Accutat. 5. in Verrem C. 39. *Clononem & Mervarebos ad se vocari jubet: vovinus, accusat eos, quod hujusmodi de se sermones habuerunt: rogat, ut illi facere desistant.* L. 3. de Offic. C. 31. *Juravit, hoc conciliis terrore, Pomponias. rem ad populum detulit: docuit, cur sibi causa desistere necesse esset: Manlius missum fecit.* lib. de Clar. Orat. C. 9t. *Itaque cum me & amici & medici hortarentur, ut causas agere desisterem: quodvis potius periculum mihi adendum, quam a sperata dicendi gloria discedendum putavi.* L. 3. de Offic. C. 3. *Itaque cum sum docti a peritiis, facile desistunt sententia.* Vatinius Cicero, L. 5. ad fam. Epist. 10. *De Dionysio suo adhuc nihil extrico; & eo minus, quod me frigus Dalmaticum, quod illinc eiecit, etiam hinc refrigeravit. Sed tamen non desistam, quin illum aliquando ernam.* Vides usum hujus verbi, qualis fuit

apud castam antiquitatem. quam contempsit ac sprevit Joannes Barclajus in Apologia pro Euphormione: *Nunc istius est in Euphormione Protagon, Vir hoc saeculo major, & dignus fabulantium miraculis vatium. hic alius, Nihil de eo mortale praedicabas. Et salertissimus senex, multus in eum praecentis effusus, in haec verba desistit: Nulla saecula Protagenis genium aequarunt. Quid attinebat his Gallicis conspurcare veteris Latii nitorem? Et tamen hanc aebant esse illum, qui Romam Romano ore loqui doeret.*

71. NON FRANGITUR ILLA] *ut flecti dicuntur homines ingenio mitiore ac faciliore; sic frangi, quibus durior est natura atque inclementior.* Cicero Catilin. 1. C. 9. *Quamquam quid loquor? te ut ulla rei frangat? tu ut unquam te corrigat?* Ste. Philipp. 12. C. 2. *Atque haec voco Q. Fusti capti sumus: Ne si a Mutina quidem recesserit, audiamus Antonium? ne si in senatus quidem potestatem futurum se dixerit? durum videbatur. itaque fracti sumus: essimus.* Propertius L. 2. Eleg. 21. ad Jovem pro Cynthia aegrotante, v. 4.

Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.

Frangimur & Juno, si qua puella perit.
ibidem Eleg. 14. initio:

Affluas multis odium peperece quaelas.

Frangitur in tacito femina saepe viro.

Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 179.

Flectitur obsoquo curvatus ab arbore ramus:

Frangis, si vires experire tuas.

Seneca Thyest. v. 200.

novi ego ingenium viri

Indocile: flecti non potest, frangi potest.

Est tamen, ubi utrumque verbum de eadem persona effertur, non sine energia magnae adfectionis. Cicero orat. pro P. Sulla C. 6. *Quibus ego rebui ita flectebat animo atque frangebatur, ut etiam ex memoria quasi mihi ipsi secretas insidias deponerem.*

73. ODERUNT, PHOLOE, MONEO, FASTIDIA DIVI] fastidiosam hanc puellam atque asperam fuisse, Horatius ostendit L. 1. Od. 33. v. 6. *Et tamen, ut & procox fuerit, faciente circa jecur Cupidine. ut solet illud genus mulierularum.* Quae hic Marthum

- 75 Hic Marathus quondam miseris iudebat amantes,
Nescius ultorem post caput esse Deum.
Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi
- 80 Quaecumque adposita est janua dura sera.
At te poena manet, ni desinis esse superba.
Quam cupies votis hunc revocare diem!

fastidit, eadem Notum adpetit apud Flac-
cum L. 3. Od. 15.

*Non, si quid Phloëen satis,
Es te, Chleri, deceat, filia rectius*

*Expugnas juvenem domos,
Pulsio Thyrsi tui concita tympano.*

Illam cogit amor Noti

Lascivae similem ludere capreae. &c.

80. QUAE CUMQUE OPPOSITA EST JANUA
DURA SERA] in Sfortiano Statili erat *opposita*,
itemque in nostro tertio a manu prima. *verc.*
vide Nic. Heinsium ad Ovid. Epist. Didus §.
100. ad Epist. Deianir §. 60. ad L. 3. Amor.
Eleg. 6. §. 7. Eleg. 14. §. 10. pro *dura*,
quod habent plurimi codices, legitur *firma*
in pauculis quibusdam. sed illud figuratius;
& solent poetae januis sensum dare. diximus
supra ad Eleg. 1. §. 11.

81. NISI DESINIS ESSE SUPERBA] omnes
veteres miro consensu *ni* habent, voce de-
curtata, pro usitata *nisi*. optime, & verissi-
me: quamquam hoc lexiculum quiddam ac
nugatorium videbitur hominibus invenustis,
qui, aurium iudicium quale sit, non magis
sciunt, quam rex ille Phrygum Midas. Ta-
le est illud magni magistri L. 6. Aen. §. 292.
*Es, ni docta comes tenuis sine corpore vitas
Admonet volitare cava sub imagine formas,
Inruat.*

Adi sis ad Julium Scaligerum L. 6. Poëtic.
C. 4. quo loco super Paulli Cerrati poemate

discepat. Poenam vero manere hanc puella-
rum superbiam, quae animum arguit crude-
lem, etiam alii poetae statuerunt, plus una
occasione. Festive ingeniosissimus Aroctus
Cantu 4. Orlandi Fuentis, stroph. 63.

*Pendo Rinaldo alquanto, e poi rispose:
Una donzella dunque de morire,
Perchè lascio sfegar ne l'amorese
Sue braccia al suo amator tanto desire!
Sia maledette chi tal legge pose
E male-letto chi la può paivre.
Debitamente amore una crudela,
Non chi dà vita al su' amator fedele.*

Quae verba hunc ferme sensum habent:

*Haec secum volvens animo, sic deinde profatur:
Ergo erit, ut peras forma praestante puella,
Ardentem cupidus juvenem quod feveris ulnis?
At prius & leges percas, legumque repertor,
Et quicumque potest tam saevum ferro tyran-
num.*

*Perdite crudeles non una morte puellas:
Quid mernera bonae, quae sati limine ab ipso
Languentes revocans Veneris dulcedine amant-
tes?*

Atque hujus suae sententiae rationes reddit,
ex iniquitate legis ductas; quae lex in se-
quiore sexu puniat id, quod viris tantum
non laudi datur, quum tamen amoris calca-
ria (ut loquitur Lucretius) non his minus
sint quam illis acri icu extimescenda.

X.

QUID mihi, si fueras miseris laesurus amores,
Foedera per Divos clam violanda dabas?

I. MESERUS LAESURUS AMANTES] melius
Lori *laesurus amores*. Fruterius olim, & nu-

Ah
per Nicolaus Heinsius, malebant *laesurus*.
Sane utrumque recte dicitur, sed sensu non-
nihil

Ah miser, et si quis primo perjuriam celat,
Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.

5 Par-

nihil diverso. Elegia proxime superiore habuimus, §. 75.

Hic Marathus quendam miserum ludebat amantem.

quod quale sit, sequentia fati declarant. Hic vero amorem laedere perhibetur ille, qui prior foederis mutui fidem rupit ac violavit. Pulcherrime ad rem nostram Venuſinus poeta Epod. 15. initio:

Nox erat, et caelo fulgebant Luna sereno

Inter minima sidera;

*Cum tu magnarum numerum laesura Deorum
In verba iurabas mea.*

Naso L. 14. Metam. §. 380.

*Nec Venere externa sociata foedera laedam,
Dum mihi Janigenam servabunt fata Canentem.*

Idem Epist. Didus §. 59.

*Nos violasse fidem tentantibus aequora prodest.
Perfidiae poenas exigit ille locus.*

*Præcipue enim laesura Amor: quia mater Ameris
Nuda Cytheriais edita ferunt aquis.*

L. 1. Art. Amat. §. 397.

Laesa Venus iusta arma movet, telumque remittit:

Et, modo quod quaesita est, ipse querere, facit.

Remed. Amor. §. 458.

*Et Paris Oenone summos tenuisset ad annos,
Si non Oebalia pellice laesa foret.*

L. 1. Metam. §. 608. de Junone:

*Atque, sumi coniux ubi sis, circumspicis, ut quas
Deprensit tetes jam nosset furta mariti.*

Quem postquam caelo non reperis, Aus ego fallor,

Aus ego laedor, ait.

Horatius L. 1. Od. 33, ad hunc nostrum poetam:

Albi, ne deleas, plus nimio memor

Inimici Glyceræ, neu miserabiles

Decantes elegos, cur tibi junior

Laesa praeniteas fide.

Venus apud Maritalem L. 6. Epigr. 11.

*Sæpe ego lascivum Martem furibunda cecidi,
Legimus effes eum vagus ante toros.*

Sed postquam meus est, nulla me pellice laesit.

2. JAM VIOLANDA] Ita Scaliger ex uno suo: sed obstant alii omnes, in quibus clam violanda; h. e. furto tacito, id quod fieri non posse, nec Deos aut caecos esse aut surdos, ostendunt sequentia.

3. AH MISER] exclamatio pathetica. Cicero Philipp. 2. C. 7. *O miser, sive illa tibi nota non sunt, nihil enim boni nosti, sive sunt, qui apud tales viros tam impudenter loquar!* & Philipp. 15. C. 17. *O miser eum re, tum hoc ipse, quod non sentis, quam miser sis.* Horatius L. 1. Od. 27. §. 18.

Ab miser,

Quanta laboras in Charybdi?

Digne puer meliore flamma.

Catullus Carm. 8.

Miser Catulle, desinas ineptire,

Et, quod vides perisse, perditum ducas.

Lucretius L. 2. §. 14.

O miseris hominum mentis, o pectora caeca!

Qualibus in senectus vitæ, quantisque periculis

Degitur hoc ævis, quodcumque est!

Martialis L. 7. Epigr. 64.

Lis se bis decimæ numerantem frigera brumæ

Conteris una iribus, Gargiliane, foris.

Ab miser, et demens! vixisti litigans annis

Quisquam, cui vincti, Gargiliane, licet?

3. ET SI QUIS PRIMO PERJURIAM CELAT, &c.] citavit hos binos versiculos Lutarius Papius interpretes ad hæc verba L. 5. Theb. §. 689.

Sed vides hoc, videt ille Deus regnator, et ausis

Sera quidem, manet ira tamen.

Indigne hanc moram ferunt quidam, etiam aliam sapientes. Cicero orat. pro Coelio C. 24. *probi Dei immortales! cur interdum in hominum sceleribus maxima ausi convivitis, aus praesentis fraudis poenas in diem reservatis?* Prudentius Cæsar respondit Diviconi, ceterisque Helvetiorum legatis, L. 1. Bell. Gall. C. 14. *Quod sua victoria tam insolenter gloriarentur, quodque tam diu se impune iustis injuriis admirarentur, eodem pertinere. Conjussit enim Deos immortales, quo gravius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelera eorum ulcisci velint, his secundiores interdum res et disturbantem impunitatem concedere.* Pulchre noster Albius, tacitis pedibus Poenam venire, dixit, quod autem sera veniat, inde est, quia claudicare dicebatur; sed continuo cursu serius oëus nocentes tamen adsequi. Horatius L. 3. Od. 2. §. 31.

Raro autecatem scelerum

Deseratis pede Poena clavo.

inibi recte Porphyrio: *Hoc proximum est illi, quod*

- 5 Parcite, Caelestes; aequum est impune licere,
 Numina formosis laedere vestra semel.
 Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
 Et durum terrae rusticus urget opus.
 Lucra petituras freta per parentia ventis
 10 Ducunt instabiles sidera certa rates.

Mu-

quod dicitur, Deos iratos pedes laevis habere;
 quia nonnumquam tarde veniunt nocentibus. Hi
 laevi pedes nullo strepitu moti, merito lae-
 civi dicuntur. Aliiter, sed incepte, si verum
 amamus, hoc adagium exposuit Macrobius
 L. 1. Saturn. C. 8. Tibullum nostrum in
 Orlando fuo Surrente saepe exprellit Ludovi-
 cus Aereolus. Hunc autem locum ita ibi
 conversum videbis, initio Cantus sexti:

Miser chi mal' oprando si confida,
 Ch' ogn' hor star debbia il maleficio occulto;
 Che quando ogn' altra taccia, intorno grida
 L' aria, e la terra stessa, in ch' è sepolto.
 E Dio sa spesso, ch' è il peccato guida
 Il peccator, poi ch' alcun di gli ha indulto;
 E se medesimo, senza altrui richiesta,
 Inavvedutamente manifesta.

6. NUMINA FORMOSIS LAEDERE VESTRA
 SEMEL.] Etiam hic ludere reponunt. sed re-
 clamat ipse Albius Eleg. 3. v. 79.

Et Danae proles, Veneris quae numina laesit,
 In cava Lethaei dolia portas aquae.

Naso Epist. Phyllidis v. 43.

Si de tot laesit sua numina quisque Deorum
 Vindictae; in poenas non satis vni erit,

&c L. 3. Amor. Eleg. 3. v. 31.

Formosus Superi metuumi offendere laesi;

Atque ulero, quae se non timuere, timent.

Valerius Cato Dir. v. 154.

Laedere, Coelicolae, potuit vos nostra quid
 aetas,

Conditio vobis vixit quo durior esset?

Cicero L. 5. ad famili. Epist. 2. Scribis ad me,
 te existimasse, pro mutuo inter nos animo &
 pro reconciliata gratia, numquam te a me ludi-
 bris laesum iri.

8. ET DURUM TERRAE RUSTICUS URGET
 OPUS.] proprie opus dicitur de agricultura,
 ac labore rustico. noster L. 2. Eleg. 1. v. 6.

Luca sacra requiescat humus, requiescat arator;
 Es grave suspensio vomere cesset opus.

ibidem Eleg. 7. v. 8.

Sper etiam valida solatur compe vinculum.

Crura semans ferro, sed canis inter opus.

Terentius Heautont. Act. 1. Sc. 1. v. 90.

Ancillas, servos, nisi eos, qui opere rustico
 Faciundo facile sumum exercevas suum,

Omnis produci ac vendis.

Cicero lib. de Senect. C. 7. Possum nomina-
 re ex agro Sabino rusticos Romanos vicinos, &
 familiares meos, quibus absentibus numquam se-
 re ulla in agro mea opera sumus, non ferenda,
 non percipiendis, non condendis fructibus. Ma-
 ro L. 3. Geor. v. 518.

it tristis arator,

Moerentem abjungens fraterna morte juven-
 cum;

Atque opere in medio defixa relinquit aratra.

Ovidius L. 1. Pontic. Epist. 4. v. 12.

Cernis ut in duris (& quid bove firmius) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus.

Atque ita sollemniter optimi quique scripto-
 res. Hinc idem ille Pelignus olor arva vocat
 operosa, propterea quod in iis opus fiat, L.
 1. Art. Amat. v. 399.

Tempora qui solis operosa colentibus arva,

Fallitur, & nautis adspicienda putas.

Sic & C. Calvus in Poematis rus dixit labo-
 riosum, in quo laboratur, apud Gellium L.
 9. C. 12.

Durum vrs fugis & laboriosum.

9. LUCRA PETITURAS.] putarunt olim vi-
 ri docti, antepenultimam in voce petituras
 perperam extendi, ita enim Muretus hic no-
 tavit: Si nihil vixi subest, secundam syllabam
 produxit, praeter consuetudinem. Et Helius Eo-
 banus L. 2. Silv. sic scripsit, in Elegia ad
 Georgium Sturtiam:

Quo bello Europam varieque ardere tumultu,

Præcipue loca quae tu petiturus eras.

At petiturus formatur a petitum. Vides quan-
 ti viri haerent in re. quantilla. Quocirca
 aequum est ignosci poetastris quibusdam par-
 vulis, si nonnumquam formula exciderit.

9. FRETA PER PARENTIA VENTIS.] elegan-
 ter mare dicitur ventis parere. Corruerunt
 hoc verbum in Luciano, qui non intellige-
 bant, L. 5. v. 602.

Pri-

Muneribus meus est captus puer. at Deus illa
In cinerem & liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi perfolvet poenas, pulvisque decorem
Detrahet, & ventis horrida facta coma.

15 Ure-

*Primus ab Oceano caput exseris Atlanteo,
Cave, movens aestus: jam te tollente furebat
Pontus, & in scopulis tetas exererat undas.
Occurrit gelidus Boreas, pelagusque retundit:
Et dubium pendet, vento cui concidat, aequor.
Ita legi ajunt in libris scriptis. Credo, sed
alii item scripti habebant, vento cui pareat aequor.
quod quanto fit pulchrius ac figuratius,
nemo non videt. Vidit certe Bernardus Tal-
sus, magni Torquanti pater, qui sic vertit
Cant. 17. del Floridante, st. 33.*

*Ceti nave, qual hora Austro e Posente
A quella parte la sospinge, ed a questa,
Atai non s'acqueta, fin ch' al vincitore
Vento non s'ubilisce il falso humore.*
Sic ante Lucanum Natio est locutus, L. 8.
Metam. v. 472.

*utque carina,
Quam ventus, ventoque rapit canararius ae-
flus,
Vim geminam sentis, paresque incerta duobus.
Idem ille Natio L. 2. Amor. Eleg. 16. v. 35.
Et vocet in rivus parentem rusticus undam,
Frigidaque arbores mulceat aura cotas.*
Maro initio Aeneidos, quod initium L. Va-
tius & Plotius Tuca sustulerunt:

*egressus silvis vicina coegi
Ut quamvis arduo parerent arva colano.
Id quod cupide adripuit Festus Avienus De-
script. orbis terras v. 14.*

*Qua colitur populus, qua tellus parci arate.
Hinc arvis imperare dicitur diligens agricola
L. 1. Geor. v. 99.*

*Exerceat frequens sollarem, atque imperat
arvis.*

10. SIDERA CERTA] ad quorum ductum
cursus dirigitur. Horatius L. 2. Od. 16. in-
nitio:

*Quisquis Divos rogat in patenti
Præfatus Aegeas, simul aera nubes
Candidis Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis.*

Helicem intelligit, & Cynosuram. Quibus
stellis praefert Herus suae facem natusurus
Læoder, apud Nasonem Epist. 18. v. 149.

*Nec loquar aut Helicem, aut, qua Tyros uti-
tur, Arcton:*

*Publica non curat sidera noster amor.
sed sufficiat indicasse. blanditiae sunt ingenio-
se, & multa urbanitate conditae.*

13. JAM MIHI PERFOLVET POENAM] libri
ferme omnes *perfovet* habent: id quod ego
verum arbitror. est enim ista personae com-
mutatio valde conveniens sermoni hominis
irati, & cum eo, a quo se laesum dolet, ex-
postulantis. Sic Hippolytus in cognomine
Tragoedia v. 705.

*Precul impudicos corpore a casto amore
Tactus. quid hoc est? etiam in amplexus ruit*
Validae significationis verbum est *perfovet*:
notat enim, ita solvere, ut reliquum maneat
nihil. Cicero orat. pro P. Sulla C. 31. *Perfo-
lvi patriae quot debui: reliqua jam a me mano
perpetuas consuetudini maturaque debentur.* D.
Brutus Ciceroni L. 11. ad famil. Epist. 11.
*Tantum me tibi debere existimo, quantum per-
solvere difficile est.* Priamus apud Maronem L.
2. Aen. v. 535.

*At tibi pre scelere, exclamas, pro talibus
ausis,
Di, si qua est caelo pietas, quae talia curat,
Perfolvens grates dignas, & praemia reddant
debita.*

Entellus ibid. L. 5. v. 484.
*Hanc tibi, Eryx, melicrem animam pro mor-
tae Daresis*

Perfolvo: hic victor caestus artemque repono.
L. 9. v. 423. ubi caedes Euryali ac Nisi
Sarcis atrox Volcaens, nec teli conspici usquam
Auctorem, nec quo se ardenti innititere possit.
Tu semen interea calido mihi sanguine poenas
Perfolves amorum, inquit: simul enjeto recluso
ibus in Euryalium.

noster supra Eleg. 5. v. 17.
Omnia perfolvi, fruitor nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.

13. PULVISQUE DECOREM DETRAHET,
&c.] Audire mihi video senem illum com-
micum Terentii, Adelp. Act. 5. Sc. 3. v. 54.

D. Ceterum rus cras cum filio
Cum primo luo ibo hinc. M. imo de nocte
conseo,
Hodie modo hilarum fac te. D. & istam p/si-
triam

Una

- 15 Uretur facies, urentur sole capilli:
Deteret invalidos & via longa pedes.
Admonui quoties, Auro ne pollue formam.
Saepe solent auro multa subesse mala.
Divitiis captus si quis violavit Amorem;
20 Asperaque est illi, difficilisque Venus.
Ure meum potius flamma caput, & pte ferro
Corpus, & intorto verberare terga seca.

Nec

Una illuc mecum hinc abstraham. M. pugnaveris.

Ex pacto profum illic alligaris filium. Modo facio ut illam servas. D. ego istuc videro.

Atque ibi favillas plena, furni, ac pollinis, Coquendo fit saxo, & molendo: praeter haec Meridie ipso faciam ut stipulam colligas: Tam excelsam reddam, atque atram, quam carbo est. N. placet.

Nunc mihi videre sapere. atque equidem filium Tuum, etiam si nolis, cogas, ut cum illa una cubet.

21. URE MEUM POTIUS FLAMMA CAPUT, ET PETE FERRO CORPUS] extremorum cruciatuum instrumenta describit; qualibus scire in servos, aut fontes ac noxios, animadvertetur. Propertius L. 1. Eleg. 1. §. 27.

Fortiter & ferrum, saevos patiemur & ignes: Sit modo libertas, quae volet ira, loqui.

L. 4. Eleg. 7. §. 43.

Lygdamus uratur. candescat lamina vernae.

Horatius L. 1. Epist. 15. §. 36.

Scilicet ut ventres lamina candente nepotum Diceret urados.

Cicero Accus. 5. in Verr. C. 63. *Hucce tandem omnia reciderunt, ut civis Romanus in provincia populi Romani, in oppido foederatorum, ab eo, qui beneficio populi Romani fasces & securus haberet, deligatus in foro virgum caederetur? Quid, cum ignes ardentesque laminas, caeterique cruciatuum admovebantur? Male Lambinus candentesque laminas, quod habebant vulgatae, contra libros scriptos propugnabat. Tullium expressit Juvenalis Sat. 14. §. 21.*

Tum felix, quoties aliquis tortore vocato Uritur ardenti duo propter lintea ferro.

Ab ultima antiquitate acerbissimi supplicii originem repetit Naso L. 3. Mctam. §. 692.

Praebuimus longis Pentheus ambagibus aures, Inquis: ut ira mora vires absumere posses.

Praecipitem, famuli, rapite hunc: cruciatuque divi

Corpora tormentis Strygiae demittite nocti. Proximus abstractus solidis Tyrrhenus Phocetes Clauditur in cellis: & dum crudelia iussa Instrumenta necis ferrumque ignisque parantur;

Sponse sua patuisse fores, lapsasque laceratis Sponse sua fama est, nullo solvente, catenas. Sic & Oedipus in tragedia cognomine, §. 862.

Huc aliquis ignem. flamma jam excutiet sidem. Per iam cruantas vira quaerenti vira Ignosce, quaeso, si ferri videor tibi Et impotens, parata vindicta in manu est. Dic vera.

Cicero Topic. C. 20. *Facit etiam necessitas fidem, quae cum a corporibus, tum ab animis nascitur. Nam & verberibus, tormentis, igni fatigati, quae dicunt, ea videtur veritas ipsa dicere.*

22. INTORTO VERBERE TERGA SECA] verbera sunt flagella, quibus ferri caedebantur: sunt & lora, & virgae. Justinus L. 2. C. 5. *Verbera in aciem, non tela adferenda; omissoque ferro, virgas ac flagella, caeteraque servilis metus paranda instrumenta.* Sed & in homines liberos tam dira inmanitate fievebatur, ubi tormentorum res erat. Egregie in negotio detestabili Curtius L. 6. C. 11. de Philota: *Per ultimos deinde cruciatus, ustro damnatus, & inimicis in gratiam regis torquentibus, laceratur. Ac primo quamquam hinc ignis, illine verbera, jam non ad quaestionem, sed ad poenam ingerebantur; non vocem modo, sed etiam gemitus habuit in potestate: sed postquam intumescens corpus ulceribus, flagellarumque ictu nudis ossibus incusso ferre non poterat; si tormentis adhiberi modum essent, dicturum se, quae scire expererent, pollicetur. Proprie ac vere searedixit nosser. ita & Horatius Epod. 4. §. 11.*

SeZuu

Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.

Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.

25 Ipse Deus tacito permittit vela ministro,
Ederet ut multo libera verba mero.

Ipse

Sæculus flagellis hic triumphativalis

Prætoris ad festidium.

Erat in uno Anglicano, *intore verbera membra seca*: quod non probat. Prudentius *Æglogæ* Hymno 16. *Æ. 698.* de punctione parvulo, Christum professo:

*Mox & remota veste virgæ verberent,
Tenerumque duris ictibus tergum secent;
Plus unde lacris, quam erroris, desinat.*

23 NEC TIBI CELANDI SPES SIT PECCARE PARANTI] Quam nihil recti possit colligi ex scriptura depravata, insigni exemplo fuit hic unus verliculus. Nam quum libri veteres fere habeant, *Nec tibi celandi fas sit*; dici vix potest quam variis modis hæc verba torserint homines eruditi, ut sensum aliquem elicerent, quem puto nec ipsi intelligebant. Veram autem lectionem ex illis suis excerptis reposuit Scaliger. Sed fidem Scaligeri elevare ausus est Janus Gebhardus, nec sine contumelia verborum, ut est hoc magistrorum genus protervum atque injuriosum. Igitur Gebhardo credemus, Scaligerum ea confinxisse quae nusquam existerent? & lectoris credulitate abusum sua ipsius somnia profensu Albiano venditasse? Dii meliora. Adnotavit manu sua hanc veteris libri scripturam ipse Scaliger in Adversariis, quae Adversaria hodie sunt penes Virum Clarissimum Tiberium Hemsterhusium, unde nos evolenda habuimus. Reperit & Nicolaus Heinsius in codicibus Tibulli Scaligeranus enotatam. Quocirca Gebhardum melius fuerat abstinere tam turpi suspitione. Quid tamen fuit, cur spes ista tantopere offenderit hunc fastidiosum? Certe ipse Cicero sic loquitur L. 3. de Offic. C. 8. *Atque etiam ex omni dolècratione celandi & occultandi spes opinioque removenda est. Satius enim nobis (si modo in philosophia aliquid proficimus) persuasum esse debet, si omnes Deos hominesque celare possimus, nihil tamen avare, nihil iniuste, nihil libidinosè, nihil incontinentè esse faciendum.*

24. EST DEUS, OCCULTOS QUI VETAT ESSE DOLOS] Vera ac sapiens sententia; sed loco meliore, & mente puriore digna. Vides tamen illos ipsos extra legem viventes non

potuisse a semet inpetrare, quin ita staterent, Deum omnium humanarum actionum, imo & cogitationum, arbitrum esse atque inspectorem. Plautus Capt. Act. 2. Sc. 1. *Æ. 63.*

Est profecto Deus, qui, quae nos gerimus, auditque & videt.

Is, uti tu me hic habueris, proinde illum illic curaveris.

Bene merenti bene profuerit, male merenti par erit.

Catullus Carm. 27.

Nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent.

Si tu oblitus es; at Dii meminerunt, meminis Fides,

Quae te ut poeniteat postmodò facti faciet tui.

Sallustius Epist. 2. ad Caesarem: *Mihi pro vero constat, omnium mortalium vitam divinum numine in visi: neque bonum, neque malum facinus cuiusquam pro nihilo haberi: sed ex natura diversa praemia bonos malosque sequi. Interea forte ea tardius procedunt: sunt cuique animus ex conscientia spem praebet. Cicero orat. pro rege Dejotaro C. 6. Si palam te interemisisset, omnium in se genitum non solum odia, sed etiam arma convertisset. si veneno; Jovis illius quidem Hospitalis numen numquam celare potuisset, homines fortasse eclavisset. Praeclare vir summus, & suae tempestatis ingeniorum omnium princeps, Boetius, ipso sine Consolationis Philosophiae: *Adversamini igitur vitia, colite virtutes, ad rectas spes animum subleuate, humiles preces in excelsa porrigite. Magna vobis est, si dissimulare non vultis, necessitas iudicia probitatis, cum ante oculos agitis iudicio cuncta currentis.**

25. IPSE DEUS TACITO PERMITTIT VELA MINISTRO] ita Scaliger constituit locum corruptissimum, quum in suo codice invenisset permixta leva ministro. laudo correctionem: non tamen ut *permittere vela* putem idem esse quod *permittere libidini ac voluptati*. Nec diversas aliorum opiniones vellitabo. Ego *tacitum Dei ministrum* capio de dolofo vini liquore, cujus liquoris vapore, tamquam velo quodam, aciem mentis obnubit subrepens sensim ebrietas. Et ad tale velum re-

A a

spexisse

Ipsē Deus somno domitos emittere vocem
 Jussit, & invitos facta tegenda loqui.
 Haec ego dicebam: nunc me flevisse loquentem,
 30 Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
 Tunc mihi jurabas, nullo te divitis auri
 Pondere, non gemmis vendere velle fidem:
 Non tibi si precium Campania terra daretur,
 Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.

35 Illis

spexisse puto Horatium L. 1. Sat. 4. v. 89.
Condita cum verax aperit praecordia Liber.
 & L. 3. Od. 11. v. 13.

*Tu lens tormentum ingenio admoves
 Plerumque dure: tu sapientiam
 Curas, & arcanaum joco
 Consilium regis Lyaco.*

Nimirum rejecto vello, quo contactus subie-
 rat, Bacchus aperit & sub divia rapit ab-
 strusa mentis sobriae, saepe & facie-
 rosa in occulto delitescencia. Quocirca me-
 cito *inverecundum* vocat idem ille sapientiae
 non minus quam poeticae artis praeclearus
 doctor, Epod. 11. v. 19.

*Simul calentis inverecundus Deus
 Fervidioris mero*

Arcana promeras loco.

Unde hoc? quia Bacchum semper subsequun-
 tur comites,

caecus amor sui,

*Et tollens vacuum plus mimio gloria verticem,
 Arcanique fides prodiga perlucidior vitro.*

Vide sis Athenaeum L. 1. Deipnos. C. 2.

27. SOMNO DOMITOS EMITTERE VOCEM]
 Nihil falsi profatur; & saepe ista accidunt,
 sive ab agitatione animi inquieti, & diurnis
 occupationibus involuti, sive ab efficacia vi
 malae conscientiae. Lucretius L. 4. v. 1014.

*Multi de magnis per somnum rebus loquuntur,
 Indicoque sui facti per saepe fuerunt.*

& L. 5. v. 1158.

*Et si fallit enim Divum genus humanumque,
 Perpetuo tamen id fore clam dissidere debet.
 Quippe ubi se multi per semina saepe loquentes,
 Aus morbo delirantem procrax serantur,
 Et celata diu in medium peccata dedisse.*

Cicero Topic. C. 20. Cujus generis etiam illa
 sunt, ex quibus nonnumquam verum invenit-
 ur, pueritia, somnus, imprudentia, violentia,
 insania. Nam & pueri saepe indicaverunt
 aliquid, ad quod pertineret, ignari: & per

*somnum, vinum, insaniam, multa saepe pa-
 tescunt (sunt). Recte noster Baudius L. 4. Iam-
 bicor.*

*Nempe omnis ordo exercet histrioniam,
 Venalium grex, rex, sacerdos, plebs, aequa:
 Sed furia, fraudes, ac scelus mortalium
 Cogente vero lingua aberrans indicat,
 Muti eloquuntur, insipientes adocent.*

31. DIVITIS AURI PONDERE] Pulcrum o-
 pitheton: quod repetitur Elegiae proxime
 insequentis versu 7. *Divitis hoc vitium est
 auri.* & L. 3. Eleg. 3. v. 11.

*Nam grave quid predest pondus mihi divitis
 auri?*

Pariter Dracontius Hexaëmer. v. 201.

Munera praeterea funduntur divitis auri.

Petrus Lotichius, antiquis luppar poeta, L.
 2. Eleg. 11.

*Post obitus, miserum lux brevis occidit aevi,
 Pondera mi auri divitis ampla juvant.*

Praeclare Rochus Honerdius, vir amplissi-
 mus, Thamarac Aë. 1. Sc. 2.

maricis sacri nitior,

*Gemmae, rubentis muanus angustum sali,
 Suffulta cedro testis, cedrus divite
 Auro revincta fluctuantem pectoris
 Non sistit aestum.*

33. NON TIBI SI PRECIUM] *precium* hic
 est merces stupri, vide infra v. 52. Ovidius
 L. 3. Amor. Eleg. 8. v. 30.

*Jupiter admonuit nihil esse potentius auro,
 Corruptas precium virgines ipse fuit.*

Horatius L. 3. Od. 16. initio:

*Inclusam Danaën turris aënea,
 Robustaeque fores, & vigillum canum
 Tristes excubias munierant suis*

Nocturnis ab adulteris:

*Si non Acrisium, virginis additae
 Custodem pavidum, Jupiter & Venus,
 Risissent: fore enim tutum iter & patena.*

Converso in precium Deo.

35 Illis eriperes verbis mihi, sidera caelo
 Lucere, & puras fluminis ire vias.
 Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus,
 Tergebam humentes credulus usque genas.

Quid

& L. 1. Sat. 2. v. 104. ubi de periculis eorum,
 qui peccant in foliatis:

*an sibi satis
 Insidias ferri, preciumque avellier, aut
 Quam mercem ostendi?*

Propertius L. 3. Eleg. 9. v. 29.

*Quid modo quous nostris opprobria vixerat armis
 Et famulos inter femina trita suos,
 Conjugii obsecrari precium Romana poposcit
 Moenia, & addicito in sua regna patras.*

ibidem Eleg. 11. v. 14.

*Nulla est potendi, nulla est reverentia dandi:
 Aut si qua est, precio tollitur ista, mora.*

Notter L. 2. Eleg. 4. v. 14.

*Nec profans Elegi, nec carminis auctor Apollo.
 Illa curva precium flagrant usque manu.*

Naso Amor. L. 1. Eleg. 10. v. 17.

*Quid puerum Veneris precio prostrare iubetis?
 Que precium condas, non habet ille sinum.*

& L. 3. Art. Amat. v. 551.

*A doctus precium scelus est sperare poësis.
 Me miserum! scelus hoc nulla puella timet.*

Terentius Heaut. Act. 1. Sc. 2. v. 5.

*Concurrunt multas opiniones, quas mihi ani-
 mum extangant:*

*Oceasio, locus, aetas, mater, cuius sub im-
 perio est, mala,*

Cui nihil iunx praeter proclium dulca est.

Hinc & meretrices & meretricum noctes
 preciosae dicebantur. Propertius L. 3. Eleg. 11.
 initio:

*Quaeritis, unde avidus nox sit preciosa puellis,
 Et Venero exhaustae damnata querantur opes.*

L. 4. Eleg. 5. v. 43.

Nec te Medone delectans probrum sequaris:

Nempe iulis fastus ausa rogare prior.

Sed potius mundi Thais preciosa Menandri,

Quum feris astutus comica moecha Getas.

De terrae Campaniae deque agrî Falerni lau-
 dibus multi multa. Eleganter Florus *Liberi Ca-*
*eris*que certamen vocat L. 1. C. 16. Vide sis
 Phil. Cluverium L. 4. Ital. Ant. C. 1.

35. SIDERA CAELI LUCERE] sequamur
 Statium, coele legentem ex libro Vaticano.
 Horatius Epod. 15.

*Nox eras, ex caelo fulgebis Luna sereno
 Inter minima sidera.*

Maro L. 1. Geor. ipso initio:

Vos, e clarissima mundi

*Lumina, labentem caelo quae ducitis annum,
 Liber & alma Ceres.*

Seneca Herc. fur. v. 125.

Jam rara micant sidera prono

Languida mundo.

36. PURAS FLUMINIS ESSE VIAS] Idem Il-
 le Statii codex *ire* habebat pro *esse*. quod
 amplector. Sane *si esse* quin sit corruptum
 ex *isse*, dubitari nequit. *Ire* autem proprie de
 aquis dici vel hinc adparet, quod *pedes* iis
 dederint poëtae. Lucretius L. 5. v. 273.

inde super terras fluit aquino dulci,

Qua via secla semel liquido pede deulsi mundus.
 Horatius Epod. 16. v. 48.

Atella cava manant ex itico: montibus aldis

Lervis crepante lymphas desiliit pede.

Vide istic Lambini notam. Sed tu de verbo
emili quæreschas. Recte: dabitur. Lucretius,
 purissimi oris poëta, ita loquitur L. 6. v. 530.

Et vis magna gult, magnum duramen aquarum,

Et mora quas fluxibus passim refremat unctis.

Pomponius Mela L. 2. C. 4. de Pado atque
 Istro: *Inlo tam citus profilit, ut discussis flucti-
 bus dia qualem emisit undam agas, suumque
 etiam in mari alveum servet, donec eum ex
 adverso litere Istriam eodem impetu profuens Ister
 amnis excipiat. Hac re per ea loca navigantibus,
 qua utrimque amnes eunt, inter marinas aquas
 dulcium haustus est. Minucius Felix: *Adspice
 Oceanum, refluxu reciprocis aestibus. vide fontes
 manant venis permixtus. fluxibus intueri; eunt
 semper exercitibus lapsibus.* Dracontius Hexameter.
 v. 235.*

miratur amoenis

Sic florere locum, sic puras fontibus amnes

Quatuor, undistincto stringentes gurgite ripas,

Ira per arboros salus, camposque virentis.

Utramque translationem pulcre conjunxit vir
 nostra admiratione major Angelus Politianus,
 Nutric. v. 286.

nec fabula mendax

Parrhasio lapides movisse Amphiona plectre;

Orpheos atque lyram curva de valle secutas

In copis iste retré liquido pede fluminis undas.

Quid faceres, nisi & ipse fores in amore puellae?

40

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.

O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,

Ipse comes multa lumina nocte tui.

Saepe insperanti venit tibi munere nostro,

Et latuit clausas post adoperta fores.

45 Tum

40. SIT PRECOR EXEMPLE SED LEVIS IL-
LA TUO] Gebhardus praeferebat lectionem
Comeliniani codicis,

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.
proxime verum. quod vidit noster Canterus,
nimirum ut bis ponatur verbum substanti-
vum, hoc modo:

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.
Sed & hanc laureolam sibi vindicavit Guye-
rus. Adeone tutum esse nihil hominibus Bel-
gii! Ad Albii nostri mentem accedit Naso
L. 3. Metam. §. 402. de Narcisso:

*Sic hanc, sic alias undis aut montibus ortas
Luserat hic Nymphas; sic coetus ante virilis.
Iude manus aliquis despectus ad aethera tol-
lent;*

*Sic, ames iste licet, sic non positar amato,
Dixerat: adsensit precibus Rhamusia iustis.*
41. VERBIS NE QUISQUAM CONSCIUS ES-
SET] Achilles legendum putabat, non verbis,
sed vobis; probante Guyeto. sibi habeant.
Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 489.

Neve aliquis verbis otiosas offerat aures.
Achillis commentum Douza noster jam olim
rejecit Praedici. C. 4. sed de Guyeto nihil
potuit praeficere.

41. IPSE COMES MULTA LUMINA NOCTE
TUO] officiosum vero Jadicum, nec severi-
ssimi supercillii. Cicero orat. in L. Pison.
C. 9. *Quod mihi igitur certamen esset huiusmo-
di? cum C. Mario scilicet, aut cum aliquo pa-
tri, an cum altero, barbaro Epicureo, cum al-
tero, Catilinae lanternario? & Catilin. 1. C. 6.*
*Quae nota domesticae non inulla vitae tuae est?
quod privatarum rerum dedecus non haeret infa-
miae? quae libido ab oculis, quod facinus a ma-
nibus unquam tuis, quod flagitium a toto cor-
pore absuit? Cui tu adolescentulo, quem cor-
ruptelam illecebris irrecises, non aut ad au-
daciam ferrum, aut ad libidinem facem prae-
tulisti? Proprie loquitur consul. nam quod sa-
cram Petrus Ramus exponit de sumtu in praec-
bendis scortis, in eo nimis perverſe Sallu-
stium ad partes vocat. Frugalius ille Plauti*

Phaedromus, qui sibi ipse lucebat cereum,
ad amicum scortillum contendens, Curcul.
Act. 1. Sc. 1. Alia erat ratio servorum, quos
dominis praesto esse conveniebat, saepe cum
magno suo malo. Valerius Maximus L. 6.
C. 8. *M. Antonius, avorum nostrorum tempo-
ribus clarissimus orator, incesti reus agebatur.
Cujus in iudicio accusatorum serum in quaeſtio-
nem perseverantissime postulabans, quod ab eo,
cum ad stuprum iret, laternam praestam con-
tenderent. Tu lege sequentia dignissima quae
legantur propter egregiam fidem in vili ho-
muncione. Delicatilimum est Valerii Aeditui
epigramma apud Gellium L. 19. C. 9.*

*Quid saculam praefers, Phileros, qua mi-
lus opus nobis?*

*Ibimus: haec lucet pectore flamma satis.
Istam nam potis est vis sacva extinguere venti:
Aut imber caelo candidus praecipians.*

*At contra hunc ignem Veneris, nisi si Venus ipsa,
Nulla est quae possit vis alia opprimere.*

43. SAEPE INSUPERANTI VENIT TIBI MU-
NERE NOSTRO] illa demum solida est iuven-
ditas, de cujus fructu nihil ante praecipit
eredulae spei impatientia, quaeque praeter
opinionem tale nihil cogitantibus evenit.
Catullus Carm. 103.

*Si quidquam cupidoque, optantiq; obisiz
numquam*

*Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
Quod te resistis, Lebia, mi cupido.
Resistis cupido, atque insperanti ipsa refert te
Nobis, o lucem candidiore nota!*

Quis me uno vivit feliciore?
Cicero orat. pro Marcello C. 7. *Sed quisquam
est iste tam demens? de tuine? tamesi qui ma-
gis sunt tui, quam quibus tu salutem insperan-
tibus reddidisti? Sed ut nihil est perfectum in
rebus mortalium, ita hujus quoque inex-
spectatae laetitiae tanta efficacia nonnum-
quam fuit, ut exitium gaudentibus adferret,
interclusa anima, nec repentini motus vim
atque magnitudinem sentientes. Vide Gel-
lium*

- 45 Tum miser interii stulte confisus amari.
Non poteram ad laqueos cautior esse tuos?
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam:
At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapida Volcanus carmina flamma
50 Torreat, & liquida delectat amnis aqua.
Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est,
Et precium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat assiduis uxor inulta dolis.
55 Et quum furtivo juvenem lassaverit usu,
Tecum interposita languida veste cubet.

Sem-

lium L. 3. C. 15. est & memorabile ejus rei exemplum apud Balthaf. Castilionem L. 3. del Cortegiano. Venire est verbum amoris, Proportio nostro in primis familiare.

44. SEO LATUIT] Mellius, opinor, libri Stariani *Es latuit*. quod & quatuor Heinsiani agnoscunt, & veteres codices Antonio Perrejo conlati. Atque huc ibant excerpta Pochi, in quibus *Est latuit*, aberratione scribae librarii. Latuit autem puella, tamquam quae nollet reperiri, quum tamen id vel maxime concepi. ceret. Horatius L. 1. Od. 9. v. 21.

*Nunc & latentis prodiret intimo
Gravis puellae risus ab angulo,
Pignusve dereptum lacertis,
Aut digito male perinat.*

46. NON POTERAM AD LAQUEOS CAUTIOR ESSE TUOS] Haec debent legi cum interrogatione, quae rei indignitatem detestetur, ac simul animi commoti indignationem proficitur. In multis libris est, *Nam poteram*; minus convenienter. *Laqueos* vocat infidias & fraudes amatorias. Nalo L. 3. Art. Amat. v. 591.

*Dum cadit in laqueos captus quoque nuper
amator,*

Solum se thalamos sperat habere tuos.

*Postmodo rivalem, parvaque foedera lecti
Sentias. has artes tolle; senescet amor.*

49. ILLA VELIM RAPIDA] flammis aut aquis deleri, fatum erat carminum infelicitate natorum; certe votum hominum politionum. Vide sis quae hic Palleratius notavit. Argutiam hinc quaesivit Martialis L. 5. Epigr. 54.

*Colchida quid scribis? quid scribis, amice,
Thyesten?*

*Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?
Maeria est, mihi crede, tuis aptissima charis
Deucalion: vel, si non placet hic, Phaethon.
Et Jacobus Sannazarius L. 1. Epigr. 72. cujus
lemma est, in malum librum.*

*Si sapias, bispes, abis miserum neu tange libellum.
Nen hic Maconidem, Virgiliumve leges.
Sed foedas Bavii charitas, & olensia Maevi
Carminis, Romani dedecus eloquii.*

*Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnueris liquidas si dare Phoebus aquas?*
55. FURTIVO JUVENEM LASSAVERIT USU]

Nalo Amor. L. 3. Eleg. 11. v. 13.
*Vidi, cum foribus lassus prodiret amator,
Invalidum referens emeritumque latus.*

Plura notavit Hispanus interpres ad ista Petronii: *rursusque in somnum decidi gaudio lassus.*
Priap. Carm. 47.

*Quicumque vestram, qui venitis ad coenam,
Libare milles sustinetis mihi versus;
Illius uxor, aut amica, rivalem
Lascivendo languidum precor reddat.*

Sed nos Secundum nostrum audimus, pulchre haec Albiana in rem suam trahentem, Juliae Eleg. 7.

*Jamque diem video properantem, cum tuus illi
Et gravis adpectus, & grave nomen erit.*

*Julia, sum lentas producens frigida noctes,
Optabis nostras in tua colla manus.*

*Julia, non veniam; venies, querulumque subibis
ille, peregrino lassus amore, torum.*

*Et tecum, mea lux, meliori digna cubili,
Vallatus densa veste jacebit inert.*

Semper sint externa tuo vestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciva foror dicatur plura bibisse
60 Pocula, nec plures emeruisse viros.

Illam

57. SINT EXTERNA TUO SEMPER VESTIGIA LECTO] Ovidius Amor. L. I. Eleg. 8. §. 97.

Ille viri toto vident vestigia lecto;
Fa: Laque lascivis livida tolla meis.
Pluribus haec vestigia instruabamus ad Propert. L. 2. Eleg. 7. §. 95. Sed hunc ordinem verborum aliter collocant scripti libri magno numero, tum & praeterea editiones, hoc modo:

Semper sint externa tuo vestigia lecto.
Mutarunt, opinor, qui pentemimeron desiderari putabant, homines inepti. Vir doctus besterna talibat praec vulgato externa, quod non possum probare. Livius L. 1. C. 58. *Vestigia viri alieni, Collatine, in lecto sunt tuo.* Ovidius Epist. Oenon. §. 102.

Ut minor Atrides temerati foedera lecti
Clamam, & externo lascivus amore dolet.
& L. 14. Metam. §. 380. de Pico, quem tentabat Circe:

Ille ferax ipsamque precesque repellit:
Et, Quaecumque es, ait, non sum tuus: altera captum
Me tenet; & teneat per longum compror
aeuum.

Nec Venere externa sociilia foedera laedam,
Dum mihi Janigenam servabunt fata Canentem.

Cicero L. 2. de Nat. Deor. C. 63. *Canum vero tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio, tantumque odium in externis, &c.*

58. PATEAT CUPIDIS SEMPER APERTA DOMUS] Est in voce cupidus significatio quaedam peculiaris ad rem amorem. Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 3. §. 6.

Quod utinam ne Phormioni id suaderi in mentem incidisset:
Nou me cupidum eo impulsisset, quod mihi principium est mali!

Plautus Cas. Act. 2. Sc. 3. §. 49.
Cl. Tu ecastor tibi, homo, malam rem quaeris.
ST. Subolet, fenio.

Egone? Cl. tu. nam quid friggutis? quid istuc tam cupide cupis?

Cicero orat. pro Cluent. C. 5. *Ea igitur mater Aviti, Melini illius adolescentis generi sui,*

contra quam fas erat, amore capta, primo, neque id ipsum diu, quoquo modo poterat, in illa cupiditate continebatur: deinde ita flagrare coepit amentia, sic inflammata ferri libidine, ut eam non pudor, non pudicitia, non pietas, non macula familiae, non hominum fama, non filii dolor, non filiae moeror a cupiditate revocaret. Vide ibidem C. 6. tum Dial. de Senect. C. 14. Bene Sophocles, cum ex eo quidam iam affecto aetate quaereret, aeternum rebus veneris: Dis meliora, inquit, libenter vero istinc, tanquam a domino agresti ac furioso, profugi. Cupidus enim rerum talium odiosum & molestum est fortasse carere. satiatis vero & expletis jucundus est carere. Ariadna apud dulcissimum Catullum Carm. 61. §. 143.

Jam jam nulla viro juranti femina credas,
Nulla viri speret sermones esse fidelis:
Quis, dum aliquid cupiens animus praefegit
aspici,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt.
Sed, simul ac cupidus mentis satiata libido est,
Dicta nihil metueri, nihil perjuria curant.
Noster L. 2. Eleg. 5. ad Iliam de Marte, §. 56.

Concubitusque tuos fertim, vittasque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.

Propertius L. 2. Eleg. 18. §. 37.
Altera me cupidis tenetis fovaeque locertis,
Altera si quando non fuit esse locum.

Naso Epist. Oenon. §. 129.
Illam de patria Thebesu, (nisi nomine fallor)
Nescio quis Thebesu, abistulis ante sua.
A juvene, & cupido, credatur reddita virgo.

Martialis L. 7. Epigr. 74. ad Mercurium:
Sic tibi lascivi non desit copia furii,
Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales.
Auctor Ciris, elegans ille & politus, quicumque tandem existerit, §. 77.

forma quam vinceret amnes,
Et cupidus quaestum passim spoliare amantes.

60. VEL PLURES EMERUISSE VIROS] Statius ac Gebhardus ex suis libris emendabant, quam plures emeruisse viros. hoc sensu; Bibacissimae forori inprocor pares poculi ac concubitus vices. Non capio. Mihi videtur Operae Tibulli, ut hujus sui pullipremonis uxor

Illam faepe ferunt convivia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi provocet orta diem.
Illa nulla queat melius consumere noctem,
Aut operum varias disposuisse vices.

- 65 At tua perdidicit; nec tu stultissime sentis,
Quum tibi non solita corpus ab arte movet.
Tunc putas illam pro te disponere crines,
Et tenues denso peccere dente comas?

Ista

ne sit minus bibosa, neve minus virosa, (noli ridere: Nigidii & Lucilii atque Afranii verba sunt) quam effect sibi foror. Cujus fororis disciplinam uxor jam perdidicerit, tamquam in schola Elephantidis, vel Astyanasæ. Certe *is quomam*, quocumque modo versas, a versutis sequentibus alienum est. In uno Scalgieri libro erat, *neq; plures*: id quod ego verum arbitror ac germanum. neque me movet aliorum codicum dissenso. Deinde docti quidam viri *haec meruisse* legebant, pro *emeruisse*. Male. & revincit eos Nasonis locus, citatus nobis ad §. 55. *emerere* hic est id, quod Juvenalis *exorbere* vocat Sat. 10. §. 223. & non paulo urbanius, *peragere* poeta incertus in lusibus jocosis, Carm. 34.

62. ROTA LUCIFERI] Luciferum vehi curru, hodie nusquam legitur. Ideo Douza adolescens *rotam Luciferi* pro ipso Lucifero capiebat: quomodo *rota solis* pro ipso solis corpore legatur apud alios poetas. Recte: ut ramen memineras *rotam* hic esse orbem, sive discum. Nam & sic alibi intelligendum venit. Lucretius L. 5. §. 434.

*Hic neque tum solis rota carni lumine largo
Altrivolans poterat, neque magni sidera mundi.*
ibidem §. 566.

*Nec nimio solis major rota, nec minor ardor
Esse potest, nostris quam sensibus esse videtur.*

Valerius Flaccus L. 3. §. 559.

*Stagna vaga ceu luce micant, ubi Cynthia coelo
Prosperit, aut mediis transit rota candida Phoebi.*

Apulejus L. 9. Metam. Sed cum primum rota solis lucida diem peperit. Quibus in locis *rotam* qui pro curru capiet, frustra erit.

64. ATQUE OPERUM VARIAS DISPOSUISSE VICES] Pariter Naso, de puellis mæuriotibus, L. 2. Art. Amat. §. 699.

*Adde, quod est illis operum prudentia major:
Soluti & artifices qui faciunt, usque adest.*

traliatio est ab re castrensi, ubi opera varie disponuntur, sed traliatio libera, & detriti pudoris. Pro *Atque*, quod vulgatae habent, vidimus *Aut* in libris duodecim: aptius, ni fallor, & convenientius.

67. DISPONERE CRINES] sic supra Eleg. 9. §. 10.

*Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
Saepeque mutatas disposuisse comas?*

Verum quum tertio abhinc versu habuimus *disposuisse*, parum belle idem verbum hic repetitur. Credo fuisse *componere*. a manu poetae. nam & sic eleganter loquebantur. Tullius Orem. post reditum in senatu C. 6. *madenti coma, composito capillo, gravibus oculis, fluentibus buccis, pressa voce & tonitruis*, &c. Naso Remed. Amor. §. 679.

Nec compone comas, quia se venturus ad illam.
& Amor. L. 1. Eleg. 7. §. ult.

Pane recompositas in statione comas.
Propertius L. 1. Eleg. 15. §. 5.

Es potes besternos manibus componere crines.
Tamen si quis citra opem liberorum nihil mutari debere contendat, ille hanc emendationem cum pro somnio habere licebit.

68. AUT TENUES] melius Suetii Florentinus, *Et tenues*. Eodem crines Epitheto commendat Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 14. §. 5.

Quid, quod erant tenues, & quas ornare timeret;

*Vela colorati qualis Sares habent?
Vel pete quod gracili deducit aranea filum;
Cum leve deserta sub trabu netis opus.*

L. 3. Eleg. 10. §. 3.

Fleva Ceres, tenuis spicis redimita capillos.

& Manilius L. 1. §. 824.

*Nam modo, ceu longi fluitent de vertice crines,
Flamma comas imitata volut, tenuisque capillus
Diffusus radiis ardentibus explicat ignes.*

Ista haec persuadet facies? auroque lacertos

70 Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu?

Non tibi, sed juveni cuidam vult bella videri:

Devoeat pro quo remque, domumque tuam.

Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra,

Et senis amplexus culta puella fugit.

75 Huic tamen accubuit noster puer. hunc ego credam

Cum trucibus venrem jungere posse feris.

Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?

Tunc aliis demens oscula ferre mea?

Tunc

70. TYRIO PRODEAT APTA SINU] in tunica ostrina. *apta*, collecto pectore & vincito, ut Terentius loquitur. Est ab antiquo verbo *apere*, quod significabat vinculo comprehendere. Vide Pompejum Festum in voce *Apex*; Servium ad L. 10. Aen. *Æ*. 270. Nonium in voce *Aptam*. Atque ita Catullus posuit Carm. 25.

*Pisonis comites, cohorti inanis,
Aptis sarcinulis & expeditis.*

Prodire autem est verbum pompae muliebris. Catullus Carm. 58. *Æ*. 96.

*Prodeat nova nupta, si
Jam videtur, & audias
Nestra verba, videntur faces
Aureas quatiunt comas.*

Prodeas nova nupta.

Et sic aliquoties ibidem loci: Horatius L. 2. Od. 8. *Æ*. 7.

*tu, simul obligasti
Persiduum votis caput, enitefcis
Pulcror multo, juvenumque prodit
Publica cura.*

Propertius L. 2. Eleg. 19. *Æ*. 79.

Vidistis quamdam Argvra prodire figura.

Ovidius L. 3. Art. Amar. *Æ*. 137.

*Nec prodite graves insuto vestibus auro:
Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.*

& L. 4. Fast. *Æ*. 309.

*Cultus, & ornatis vario prodisse capillis,
Obsuit, ad rigidat promptaque linguis se-
nes.*

Sed istie horum partim Nic. Heinsius occupavit.

71. DEVOEAT PRO QUO REMQUE, DOMUMQUE TUAM] Recte Lipsius emendabat, *teque domumque tuam*, fultus illo Propertiano, L. 2. Eleg. 7. *Æ*. 38.

*Ergo tam multos nimum temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque tuamque demum.*
Ut scilicet *domus* pro gente ac familia capitur. quo modo alios. utrumque (quod & Douza vidit) firmat poeta Veronenfis Carm. 76.

*Gallus est polcher: quid nisi quem Lesbica malis,
Quam se cum tota gente, Catalde, tua.
Sed tamen hic polcher vendat cum gente Catullum,*

Si tria notorum savia repereris.

Ceterum quae Douza addit exponendae lectioni vulgatae, ea mallem silentio praeterisset. *Devoeat* autem & maritum & mariti domum, ut adulterum server. Cicero orat. ad Quirites post reditum, ipso initio: *Quod precatus a Jove Optimo Maximo, ceterisque Diis immortalibus sum, Quirites, eo tempore, cum me fortunaeque meas pro vestra incolumitate, otio, concordiaque deorvi, &c.*

73. NON FACIT HOC VITIO] scribe cum libris melioribus, *Nec facit*. *Vitio* autem fieri dicuntur, quaecumque prave fiunt. quod etiam ad suspicia & ad religiones extenditur. Plenius efferebant *vitio mentis*. Maro Epist. ad Augustum Caesarem: *Sed tanta imchoata res est, ut paene vitio mentis tantum opus ingressus mihi videar.* Ovidius L. 5. Metam. *Æ*. 195.

*Incepit hoc, Vitioque animi non criminibus, inquit,
Gorgoneis torpenti, Eryx.*

77. BLANDITIASNE MEAS &c.] Constructio & amplificatio non abfimilis huic Ciceronianae, Accus. 1. in Verr. C. 18. *Apellivemus tu Delium spoliare ausus es? illine tu templo tam antiquo, tam sancto, tam religioso, manus impias ac sacrilegas asserre conatus es? Vide politissimi Menagii Epigramma 34.*

80. Et

80. Tunc flebis, quum me vincitum puer alter habebit,
 Et geret in gremio regna superba tuo.
 At tua tum me poena juvet, Venerique merenti
 Fixa notet casus aurea palma meos:
 Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
 Dedicat: & grata sis, Dea, mente, rogat.

80. ET GERET IN GREMIO REGNA SUPERBA TUO] libri fere habent *in regno*; ac deinde partim *bella*, partim *regna*. Forte *in regno sceptrum*. Sed non libet hic morari. Tamen *regna superba*, quin rectum sit, ambigere vix licet. infra L. 4. Carm. 5.

*Te nascente novum Parcae cecinerunt puellis
 Servitium, & dederunt regna superba tibi.*

82. AUREA PALMA] palmam intellige, sive clypeolum brevem, in quo signarentur bini versiculi sequentes. Miro consensu libri cuncti *palma* scribunt, non *parma*. id quod in hac vocula solemniter obtinuisse videri potest. Festus: *Thraci, gladiatores, a similitudine palmarum Thraciarum*. Propertii codices ma-

gno numero ita habent L. 2. Eleg. 19. v. 44.

Et vetus in templo bellica palma vacat.

L. 4. Eleg. 10. v. 21.

Picta nec indulte fulgebant palma pyropum post paulo, v. 40.

Belgica cui vasti palma relata ducis.

Vide sis insignem illum Turnebum L. 3. Adv. C. 7. Egregium vero Albii nostri donarium! Quanto sapientias Cicero Accuf. 2. in Verr. C. 47. *Faciunt hos homines, quos in summa nequitia non solum libido & voluptas, verum etiam ipsius nequitiae fama delectat, ut multis in locis notus ac vestigia scelerum suorum relinqui velint.*

XI.

QUIS fuit, horrendos primus qui protulit enses?
 Quam ferus, & verè ferreus ille fuit!

Tunc

Hæc Elegia scripta videtur ante eam, quæ nunc est ordine tertia; tunc videlicet, quum in cohortem Messalæ adlegeretur, invitus, ut adparet, & Delia, suæ amore inretitus. Pocchus ad libri sui oram ita scripserat: *Hoc est principium secundi libri in codicibus vetustioribus, & est de amoribus Nemesti*. Et ex libris suis Petrejus: *Principium secundi libri de amoribus Nemesti*. At ego tales nullos oculis usurpavi: nec vidi aliam, qui moneret.

1. QUIS FUIT HORRENDOS PRIMUS QUI PROTULIT ENSES? Plinius L. 7. C. 56. *Asi consulare & temperare, Aristoteles Lydum Scythæ monstrasse, Theophrastus Delam Phrygiam putat. Aetariam fabricam alii Chalybas, alii Cyclopes. Ferrum Hesioidus in Creta eos, qui vocati sunt Dactyli Idæi. — Fabricam ferrariam invenere Cyclopes. — Clypeos invenerunt Proetus & Acrisius inter bellaantes, sive Chalcus Athamantis filius. Lori-*

cam Midiam Messenius. Galeam, gladium, hastam, Lasadaemoni. Alii aliter statuerunt. Telchinas e Creta primum in Cyprum, deinde Rhodum venisse, primosque ferrum & aes fabricatos, atque etiam Saturno falcem fecisse, tradit Strabo L. 14. Ad Chalybas, Ponticam gentem, ferri fabricandi gloriam refert Valerius Flaccus L. 5. v. 141.

*Neque sub extrema clausis telluris ab antris
 Perosil auditur Chalybium labor; arma sa-*

*visam
 Rowicolas, Gradive, mi: senat illa creatrix
 Prima manus belli terras crudelis in omnes.
 Nam priusignati quam dura cubilia ferri
 Errent, ensaque darent; odia ægra sine
 armis*

*Errabant, iraque inopes, & segnis Eriwny.
 Lucretius nihil desinit, L. 5. v. 1291.*

*Aere solum terras tractabant, aetæque bellis
 Miscebant fluctus, & voluera vasti serabant*

Bb

Et

Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata:
Tunc brevior dirae mortis aperta via est.

5 At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in faevas quod dedit ille feras.

Divi-

*Et pecus atque agros adimebant, nam facile ollis
Cuncta cedebant armatis nuda & inerma.*

*Inde minutim processit ferreus ensis,
Vesque in opprobrium species est sulcis abenae.*

*Et ferro cosere solum praecindere terrae,
Exaequantque sunt creperi certamina belli.*

Neque etiam Cicero, L. 2. de Nat. Deor. C. 67. *Quibus* [bubus] *cum terrae subigerentur
fistone glebarum, ab illo aureo genere, ut poe-*

tae loquuntur, vis nimquam ulla asserbatur.

*Ferream vero proles exorta repente est,
Ausaque sanestum prima est fabricarior enses,*

Es gustare manu victum demittuntque juven-

cum.

Recte autem noster proferendi verbo utitur:
est enim in eo verbo significatio novitatis.

Saepe ita Tullius. L. 3. de Offic. C. 14. *Sto-*

*machari Caninus. Sed quid faceret? nondum
enim Aquilius, collega & familiaris meus,*

praetulerat de dolo malo formulae. Orat. pro

*Archia C. 6. Ego vero fateor, me his studiis
esse deditum. Ceteros pudeat, si qui ita se lite-*

*ris abiderunt, ut nihil possint ex his neque ad
communem asserre fructum, neque in adfectum
lucemque proferre. L. 1. de Orat. C. 35. Per-*

*se a Crasso, ut cum ceteris ornamentorum suorum,
quam construxerat uno in loco quasi per trans-*

*nam praeterenisset stricium adpeximus, in lucem
proferat, & suo quidque loco collocet. Horatius*

L. 1. Epist. 6. V. 14.

*Quidquid sub terra est, in apricum proferet
aetas;*

Defodiet conditae nitentia.

L. 2. Epist. 2. V. 116.

*Obscurata diu populo, bonus erit, atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum.*

Att. Poet. V. 130.

*Rectius hancnam carmen deducit in actus,
Quam si proferes ignota indictaque primus.*

2. FERUS ET VERE FERREUS] Cicero L. 1.
ad Q. fratrem Epist. 3. *Quid, quod eodem
tempore desidero filiam? qua pietate, qua mo-*

*destia, quo ingenio? Quid filium venustissimum,
ambiguo dulcissimum? quem ego ferus ac ferox
e complexu dimisi meo, sapientioresem puerum
quam vellem.*

4. TUNC BREVIOR DIRAE MORTIS APERTA

VIA EST] Elegantissimè. sic & alii poetae
Romani. Lucretius L. 2. V. 917.

*Qui poterunt igitur rerum primordia dici,
Et leti vitare vias?*

Maro L. 3. Geor. V. 481.

Nec via mortis erat simplex. &c.

Propertius L. 3. Eleg. 5. V. 44.

*Terra parum fuerat: satis adpeximus undas:
Naturae miserat auxilium arte vias.*

Horatius L. 1. Od. 28. V. 16.

*omnes una manet nox,
Et calcanda semel via leti.*

Phaedrus L. 4. Fab. 6.

*Nec ad proficuae mortis audacem vitam
Fabricasset Argus opere Palladio raiem.*

Tragicus Romanus Herc. fur. V. 1245.

*sana si mens est mihi,
Reserte manibus tela: si remanserit furor,
Pater recede. moris inveniam viam.*

Valerius Flaccus L. 1. V. 32.

*Ego anteire manus, juvenemque exstinguere
pergit*

Aesonium; letique vias ac tempora versat.

Paullus Orosius, diligens lector bonorum
scriptorum, L. 5. C. 21. *Nec ipseus mortis eras*

via simplex, aut una conditio, ut in nece ci-

*vium saltem vos hostium servaretur, qui nihil
in vicis praeter vitam exigunt. Ipse noster su-*

pra Eleg. 3. V. 50.

*Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnera
semper:*

Nunc mare, nunc leto multa reperita via.

5. AT NIHIL ILLE MISER MERUIT] sic fer-

me Cicero Philipp. 2. C. 22. *Sed nihil Cas-*

ari: tibi certe confutandum est, causam pernicio-

ssimi belli in persona tua confutasse. Poeta vo-

cat miserum, qui nullo suo merito incusare-

tur. Sic miserum pro innocente apud

Tullium proferri observat Aesonius ad Accuf. 1. in

Verr. C. 15. quumquam Aesonio nec Manu-

tius, nec Hottomannus aditpulantur. Sed

clarior est locus Philipp. 2. C. 38. Frogne-

ntissimum senatu Kal. Jan. sedente patre, hanc

tibi esse cum Dolabella causam dicere ausus es,

quod ab eo ferri & uxori tuae stuprum obla-

tum esse contempsisset. Quis interpretari potest, in-

paudentiorne, qui in senatu, an improbit, qui

in

Divitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt,
Faginus adstabat quum scyphus ante dapes.

Non

in Dolabellam: an impurius, qui patre audiente: an crudelior, qui in illam miseram tam spurce, tam impie dixeris? Lucretius, de Iphigenia Dianae mactanda, L. 1. v. 94.

Nec miserae prodesse in tali tempora quibat.
Quod patrio princeps adisset nomine regem.

Virgilius, de Didone, L. 4. Aen. v. 697.
nec fato, merita nec morte peribat,
Sed misera ante diem, subitoque accessa furor.

6. NOS AD MALA NOSTRA VERTIMUS, IN SARVAS QUOD DEDIT ILLE FERAS.] Sane Othirum & Isidem, repertis in Thebaide aeris & auri officinis, arma fabricasse, quibus feras interficerent homines illi inculti, auctor est Diodorus Siculus L. 1. Biblioth. Pythagoras apud Nafonem L. 15. Metam. v. 105.

primaque e caede ferarum

incaluisse putem maculatum sanguine ferrum:
Idque satis fuerat: nostrumque potentia letum
Corpora missa neci [salva pietate satemur.

7. DIVITIS HOC VITIUM EST AURI.] Nafio L. 1. Metam. v. 141.

Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum

Proderat: prodis bellum, quod pugnat utroque,
Sanguineaque manu crepitantia concutit arma.
Vide Propertium L. 3. Eleg. 5. Senecam L. 3. de Ira C. 32. Boetium L. 2. Consol. Philof. metr. 5. Sed inprimis Histórias inventi orbis novi.

7. NEC BELLA FUERUNT.] Fuerunt sane bella etiam ante aurum e terris erutum. Sed postilla acuit furorem cupiditas. Lucretius L. 5. v. 1243.

aer, atque aurum, ferrumque repertum est,
Et simul argenti pondus, plumbique potestas,
Ignis ubi ingentis solum ardore eremarat
Montibus in magnis: seu coeli fulmine misso:
Sive quod inter se bellum silvofre gerentes,
Hostibus intulerans ignem formidinis ergo.

& deinde, v. 1245.

Tunc igitur pelles, nunc aurum & purpura curis

Exercens hominum vitam, belloque fatigant.

Horatius L. 1. Sat. 3. v. 99.

Cum praeferrent primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia propter

Unguibus, & pugnis, dein sustibus, atque isa porro

Pugnabant armis, quas post fabricaverat usus.
Sic Brasiliae populi, & miseri illi insulares
apud Americam, mutuis laniens inter sese
crudelissime desaevicbant, nudi ipsi, atque
inopes omnium rerum bonorum. Scytharum
gente quid ab omni memoria bellacius? tamen,
si Justino credimus L. 2. C. 2. aurum
& argentum perinde aspernantur, ac reliqui
mortales appetunt. videlicet quia nullum his
rebus precium stantebant. Quippe ibi (ita pergit
sapiens scriptor) divitiarum cupido est, ubi
& usus. Atque vinam reliquis mortalibus simi-
lissimam moderatio & abstinentia alieni foret! pro-
fecto non tantum bellorum per omnia saecula
terris omnibus continuaretur; neque plus homi-
num ferrum & arma, quam naturalis saterium
conditio raperet.

8. FAGINUS ADSTABAT QUUM SCYPHUS ANTE DAPES.] libri quidam, Faginus stabat. Sed nihil mutandum. Horum poculorum non infrequens est mentio apud antiquos. Virgilius Eclog. 3. v. 35.

Verum id, quod multo tute ipse fatebre majus,

Insanire libet quoniam tibi, pocula ponam
Fagina, caelatum divini opus Alciomedonsi.

Atque illic quidem ab artificio operoso com-
mendantur. apud alios a frugali simplicitate.
Nafio L. 8. Metam. v. 669.

post haec caelatus eadem

Sistitur argilla crater; fabricataque sago
Pocula, qua caeva sunt, flaventibus illita ceris.
& L. 5. Fast. v. 521.

Nunc dape, mens postea mensae nitura Lyae:
Terra rubens crater, pocula sagae erant.
Auctor Herculis in Oeta, v. 653.

Pectora pauper secura gerit.

Tenet e patula pocula sago;

Sed non trefida tenet illa manu.

His adde Valerium Maximum L. 4. C. 3. ex 5.
Erant & in sacra lupellea. Plinius L. 16.
C. 38. Fagus pestime transversis in pulpa. Apud
antiquos inde & vasis honos. Manius Curvius
juravit se ex praeda nihil attigisse, praeter gut-
tum faginum, quo sacrificaret. Mensae quo-
que tenuiorum ex figo. Martialis L. 2. Epigr.
43.

Tu Libyces India suspensis dentibus orbis:
Feliciter testa sagina mensa tibi.

Non arces, non vallus erat; somnumque petebat

10 Securus saturas dux gregis inter oves.

Tunc mihi vita foret dulcis: nec tristia nossem

Arma, nec audissem corde micante tubam.

Nunc

9. NON ARCES, NON VALLUS ERAT] oppida erant nulla, necum ut essent munita. Seneca Hippol. §. 537.

*Non dum secabant erantque pontum rates:
Sua quisque notas maria, non vasto aggeri
Craëbraque turre iuxerant urbes laetas.
Non arma sacra miles aptabat manu.
Nec torsa clausas fragebat saxo gravi
Balista portas.*

Secedit ab istorum sententia iterum Lucretius L. 5. §. 1170.

*Cedere caeperunt urbem, arcemque locare
Praesidium reges ipsi sibi per fugiuntque.
Et pecudes & agros diviserunt, atque dedere
Prae facie quosque, & viribus, ingenioque.
Nam facies multum valuit, viresque vigebant.*

Pastoribus res inventa est, aurumque repertum.
Stattius, & Guyetus, malbant Non arces, non vallus erat: propterea quod alibi dixerit poeta, Non arces, non ira fuit. Sed ille ipse locus videtur in mendo cubare.

10. SECURUS VARIAS DUX GREGIS INTER OVES] an oves eo modo variae dicuntur, quo lynces Matoni, & tigres Claudiano? latet omnino mendum; & quidem valde vetus, quod omnes libros inedit. Est enim vitium lanae, si varia sit. Varro L. 2. de Re Rust. C. 2. *Animadversentulum quoque linguane nigra aut varia sit, quod fere qui ea habent, nigros aut varios procreant agnos.* Maro L. 3. Geor. §. 387.

*Illum autem, quamvis aries sit candidus ipse,
Nigra subest udo tantum cui lingua palato,
Rejice, ne maculis insulsus vellera pulvis
Nascentum.*

Columella L. 7. C. 3. *Non solum ea ratio est probandi arietis, si vellere candido vestitur, sed etiam si palatum atque lingua consolor laevis est. nam cum haec corporis partes nigrae, aut maculosae sunt, pulla vel etiam varia nascitur proles.* Possis itaque hic nivescens recubere, adiuncto usitatissimo, & poetis perquam familiari. Amicus meus Petrus Francius, humanis rebus nuper creptus, legebat *vacuus*, h. e. metu solutus, nec lupum timentes. Ita Cicero L. 1. ad Q. fratrem Epist. 3. *Sin eris ab isto periculo vacuus: ages scilicet, si quid agi posse*

de nobis putabis. & Philipp. 7. C. 7. *Ut vacuum omni metu populum Romanum nostra vigilia & prospicientia redderemus.* Sed hinc non efficitur, ut *vacuus* sic solum, sine alio casu, quem regat, possit stare. Probabilior est Nicolai Heinii emendatio, *saturas* scribentis. Sane hoc epitheto libenter utuntur poetae in re pastorica. Propertius L. 3. Eleg. 11. §. 40.

*Corriget Idaei vacuum pastoris in aulam
Dux aries saturas ipse reduxit oves.*
Naso L. 4. Fall. §. 735.

Pastor, oves saturas ad prima crepuscula iustra.
Virgilius L. 8. Aen. §. 213.

*Interea, cum jam stabulis saturata moveret
Amphitryonades armenta, abisumque pararet.*
idem Eclog. 10. §. ult.

Ita domum saturas, venit Hesperus, ite capellae.
& L. 3. Geor. §. 213.

Aut intus clausos saturas ad praesepia servant.
Alibi *pastos* dixit. Eclog. 7. §. 39.

Cum primum pastos repertum praesepia tauri,
ac deinde §. 44.

Ita domum pastis, si quis pudor, ite juvenci.
Nemelianus Eclog. 2. §. 90.

*Frigidus e silvum donec descendere suavis
Hesperus, & stabulis pastos inducere sauros.*
Horatius Epod. 1. §. 61.

*Has inter opulas ut juvat pastas oves
Videre properantes demum.*

Venerabilissime Varro L. 2. de Re Rust. C. 2. *Hoc item faciunt manus ante quam matres in pabulum exeant, ut agni fatullis fiant lacte.*

11. VULGE NEC TRISTIA NOSSEM ARMA] Haec sunt prodigiolo corrupta. Vulgus nec dabat arma, nec habebat, in armamentariis publicis adservabantur, publice fabricari iussa; nec populo dabantur, quum res ita posceret, nisi summo magistratu distribuerent. Vide Cicero in orat. pro Rabirio C. 7. in Pisonem C. 36. & Philipp. 10. C. 9. ubi & vestitum publice ditum reperies. Ducem Heinium etiam hic loci sequemur, pulcre ita emendantem,

*Tunc mihi vita foret dulcis: nec tristia nossem
Arma.*

Nihil melius, nihil verius. Quam dulcem nosset, Ennius eleganter *vitalum* adpellat apud

Nunc ad bella trahor: & jam quis forsitan hostis
Haesura in nostro tela gerit latere.

15 Sed patrii servate Lares: aluistis & iidem,
Cursarem vestros quum tener ante pedes.

Neu

apud Ciceronem Dial. de Amicit. C. 6. Cui potest esse vita vitalis, ut ait Ennius, qui non in amici mutua benevolentia conquiescat?

12. NEC AUDISSEM CORDE MICANTE TUBAM] Male libri quidam corde tremente, quae fuit glossa *non micante*. Proprie ita loquebantur in negotio cordis. Ovidius L. 3. Art. Amat. §. 722.

Vidus ut oppressam, vestigia corporis, herbam;
Pulsantur trepidi corde micante sinus.
Epist. Penelop. §. 45.

Uique motu micante sinus; dum victor amicum
Dilectus et Ismaricus ipsis per agmen equis.
Epist. Oenon. §. 37.

Astoniti micante sinus, gelidisque cucurrit,
Ut mihi narraſſi, dura per ossa tremor.
L. 3. Fast. §. 331. de Numa Jovein eliciente:
Corda micant regis: totoque a pectore sanguis
Fugit; & hirsutae dirigitur comae.
L. 6. Fast. §. 338. de Priapo, Vestae infidias
struente:

Spem caput obcaenam, sursumque accedere
tentat;
Et fert suspensus corde micante gradus.
Mamilius L. 5. §. 124. de iis, qui sub Cani-
culae fidere nascuntur:

Ante os est animus: nec magnis cuncta caussis
Corda micant, & lingua rōbit, laetataque lo-
quendo.

Vellejus L. 2. Hist. C. 70. Imperavit [Brutus]
a Strabone Aegaeae, familiari suo, ut mammon
morituro commodaret sibi; rejectoque laevo su-
per caput brachio, cum mucronem gladii ejus
dextera tenens sinistrae admoſſet mamillas, ad
eum ipsum locum qua cor emicat, impellens se
in vulnus; uno ictu transfixus exspiravit. Apu-
lejus L. 11. Metam. Tunc ego trepidans, assiduo
pulsu micanti corde, coronam, quae vestis
innocentis intexta fulgurabatur, avido ore susceptam,
cupiens cupidissima devorari. Hinc Plautus,
folens ac more suo, risum quaeſivit Aulul.
Act. 4. Sc. 3. §. 3.

Continuo memum cor capis artem satere ludi-
eram,

Atque in pectus emicare.
Praeclare Buchananus Psalm. 45.

Cor micant: exultans trepidis praecordia florib;

Eruſtantque novum gravido de pectore carmen.
Non tam bene alii poëtae; idem conati.
Dixit tamen corde tremantis. Sidonius Apollina-
ris Panegy. Majoriani, §. 159.

non sic libravit in hestem
Spicula, qui nato serpentis corpore cinctō
Plus rimis dum succurrit, dum jactibus iidem
Interisum visumque darat, subilemque teneret
Corde tremente manus.

& ante Apollinarem Seneca Med. §. 927.
Cor populi horror: membra torpescant gelu,
Pellisque tremuit.

14. HAESURA IN NOSTRO TELA GERIT
LATERE] Proprie loquitur, nam Latius praeci-
pue petebant depugnantes. Cicero orat. pro
Ligario C. 3. Quid enim, Tubero, destrictus
ille tuus in acie Pharsalica gladius agebat? cuius
latus ille mucro petebat? Virgilius L. 10. Aen.
§. 314.

hunc gladio perque aerea sutā,
Per tunicam squalentem auro, latus haurit
apertum.

Naso L. 9. Metam. §. 412.
Donec cum conjux fasale poposcerit aurum:
Cognatumque latus Phoegeus haurerit ensis.
Auctor Elegiae in obitum Maccenatis, §. 30.

Nocte sub obscura quis te spoliavit amantem?
Quis strigis ferro durior ipso latus?
Grotius noster (cur enim & Grotium non
hibeamus inter clarios scriptores?) Instrum.
domeſt. Epigr. 2.

Otia qui gemino pendens agit ensis in unco,
Poi In Albani militis ille latus.

Est omnino ex disciplina militari. alioqui
noster eques dixisset non incommode,

Haesura in nostro pectore tela gerit.

Plura huc factentia notavimus ad Eleg. 4. §. 46.

15. ALUISTIS ET IIDEM] Statius idem scri-
bit; per simplex i, ex veteribus monumen-
tis, & Stortiae libro. Sanc sic & liber Mar-
tini; & tres nostri; cum utroque Witrano,
ac praefici editionibus. Nec fere aliter inven-
tias in codicibus notae paulo melioris. &
Charisius ac Priscianus comprobant. Ni-
hileminus iidem, geminato i, plus semel
etiam in lapidibus literatis reperitur.

16. CURSAREM VESTROS QUUM TENER
ANTE

Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos:
Sic veteris fedes incoluistis avi.

Tunc melius tenere fidem, quum paupere cultu
20 Stabat in exigua ligneus aede Deus.

Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
Seu dederat sanctae spicea ferra comae.

Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,
Postque comes purum filia parva favum.

25 At

ANTE PEDES] noster Secundus L. 3. Eleg. 13.

*Cum teneri patris discursaremus in hortis,
Cypridis a lignum qua vires Haga mea.*

18. SIC VETERES AEDES INCOLUISTIS AVI]
Recte vidit Fruterius veteris sales scribendum
esse, L. 1. Verisimil. C. 5. id quod & Hen-
ricus Stephanus monuit Castig. in Cicero. p.
79. & liquidis literis existit in secundo Vati-
cano, quem Heinsius inspexit. Multus est
noster Albius in hoc epitheto. Sic antiquus
avus reperitur L. 1. Eleg. 1. *prisco avus*, L. 2.
Eleg. 1. *veteres senes*, & *vetus caput*, L. 1.
Eleg. 9. *vetus consul*, L. 2. Eleg. 1. *vetus aetas*,
L. 4. Carm. 1. Sed dubitare nos non sinit ca-
pitalis ille Hispanus, qui Tibullianam locu-
tionem sua imitatione non leviter comproba-
vit, L. 3. Epigr. 63.

Hirpini veteres qui bene novis avos.

& L. 10. Epigr. 87.

Mirator veterum senex avorum

Domus Phidiaci torreuma caeli.

Accedit dulcissimus Lotichius L. 1. Eleg. 11.

Serius his usquam me vallibus occupet aetas,

Quam olim veteres incoluistis avi.

Etiam $\rightarrow$ fedes verum est. Albius noster L. 2.

Eleg. 4. $\S$. 53.

Quin etiam sedes jubat si vendere avitas:

Ita sub imperium, sub titulumque, lares.

& L. 3. Eleg. 4. $\S$. 24.

Hic juvenis, casta redimitus tempora lauro,

Est visus nostra pomera sena pedem.

Catullus Carm. 64. $\S$. 4.

Janua, quam Balbo dicunt servisse benigne

Olim, quem sedes ipse senex tenuit.

Sallustius: Scythae Nomades tenens, quibus
plaustra sedes sunt. Scripavit nobis hoc fra-
gmentum Porphyrio, Horatii interpres, ad
L. 3. Od. 24. Cicero Divinar. in Q. Caecil.
C. 5. Quod auri, quod argenti, quod ornamen-
ti in meis urbibus, sedibus, delubris fuit. Ubi
est Paullus Maunius aedibus malit, causa

nulla est. Accus. 2. in Verr. C. 65. Omnes de-
nique hoc in hac causa intelligent, hoc animo
esse Siculos, ut, si in istum avarum-versum non
sit, sibi relinquendas domos ac sedes suas, &
ex Sicilia decedendum, atque aaleo fusiendum
esse arbitrentur. Accus. 3. C. 18. Diffugerant
enim permulsi, id quod ostendam: non solum
arationes, sed etiam sedes suae patriae istius in-
juriis exagitati reliquerant. Ibidem C. 55. Quid
ceteri Siculi? quid ille maximus numerus ara-
torum, qui non modo ex agris eacti sunt, sed
etiam ex civitatibus suis, ex provincia, deni-
que bonis fortunisque omnibus ereptis profugerunt?
qua ratione ii revocabuntur? quot praeter
cetera innocenciae facinoraeque est, ut illa
aratorum multitudo aliquando in suis agris ac
sedibus collocetur? Haeret mendium in Cicero-
ne, orat. pro L. Flacco C. 25. Nominis prope
Romani memoriam cum vestigio imperis non modo
ex aedibus Graecorum, verum etiam ex lit-
teris esse deletam. In libro scripto sedibus inven-
nerat Henr. Stephanus. Idem divinus orator
pro Sulla C. 6. Ut jam immixtum esse ab eo C.
Cornelium, qui me in sedibus meis, in conspectu
uxoris meae ac liberorum meorum trucidares,
obliviscer. Id Sallustius de improviso domi
suae consolere exultit, Catilin. C. 28. Justinus
L. 2. C. 2. Nec domus illis ulla, aut testam,
aut sedes est, armenta & pecora semper pa-
scentibus, & per incultas solitudines errare so-
litiis.

21. HIC PLACATUS ERAT] Hoc malo, quam
pacatus, quod est in libris nonnullis. Maro
L. 2. Act. $\S$. 116.

Sanguine placatis ventos, & virgine caesa.

Seneca Hippol. $\S$. 1190.

O Mori amoris una sedamen mali,

O Mori pudoris maximum Laesi decus,

Confugimus ad te: pande placatos sinus.

22. LIBA IPSA FEREBAT] diu est, quod
docti viri monuerint ipse legendum esse. Et
vero

- 25 At nobis aerata, Lares, depellite tela:
 Hostia erit plena rustica porcus hara.
 Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vincita geram, myrto vinctus & ipse caput.

Sic

vero sic habet Vaticanus quintus. sequitur hic paullo post, §. 41.

Ipse suam sectatur oves, at filius agnos.

25. AT NOBIS AERATA, LARES, DEPELLITE TELA] intellige Lares Rurales, sive Agrestes. de quibus diximus ad Eleg. 1. §. 24.

26. HOSTIAQUE E PLENA RUSTICA PORCUS HARA] Melius multi libri prisci, *Hostia erit*: nam & salus poscitur, & salutis precium promittitur. Juvenalis Sat. 10. §. 354.

Ut tamen & poscas aliquid, votisque facellis

Extis, & candidulis divina somacula perci.

Et sic vota ferme omnia concipiebantur, cum conditione, & promisso. In meo tercio est glossa interlinearis, *mastratur*: expositio, ni fallor, verbi *erit*. Deinde *rustica* non debet mutari in *mystica*; quod voluerunt nonnulli docti illi quidem, sed plus fatis acutum hic videntes. Nam quid rei erat Laribus cum Cereris mysteriis? Rusticis Diis vocetur hostia rustica. Nihil simplicius, nihil decentius. Martialis L. 9. Epigr. 43.

Felix tunc ego, debitorque voti,

Conjurarum tibi rusticae ad aras

Ducam cornibus auris juvenum.

Nec illos juvant quidquam libri corrupti, qui *mystica* habent. nam & alibi haec voces sunt confusae. Vide Fred. Lindbruchium in Terent. Phorm. Act. 4. Illud, *Hostiaque e plena*, quom *ἀνέκαλον* crederetur, aliquid excidisse multi putarunt. quamquam in libris scriptis nullus est hiatus. Itaque Jo. Jovianus Pontanus hoc modo explevit:

At nobis aerata, Lares, depellite tela:

Neu petas hostili missa sagitta manu.

Nem gladio celer infest eques. profint mihi ad aras,

Quaeque tui supplex munera, quaeque feram.

Tinere pio caleantque foci, pinguisque trabatur

Hostia de plena mystica porcus hara.

Audax facinus, atque inlaudacum. proditur tamen fucus vel unico isto *trabendi* verbo. non enim *trahi* hostiae dicebantur, sed *duci*. Sane quom trahebantur, evidens signum erat invito numine rem fieri divinam. Papinius L. 5. Theb. §. 175.

Alta etiam Superum delubra vaporant,
Promissaque trahunt pecudes. Niger omnibus
ari

Sanguis, & in nullis spirat Deus integer extis.

27. HUNC PURA CUM VESTE SEQUAR] lege *Hanc*, quod habent libri plus quam triginta, atque omnis editio vctus. Purae vestis usus erat in sacris vel maxime necellarius. Noster L. 2. Eleg. 1. §. 13.

Castra placent superis. pura cum veste venite.
 Maro L. 12. Aen. §. 169.

puraque in veste sacerdos

Saeuigeri foetum suis, emsonjamque bidentim
Attulit.

inibi Servius: *Impolluta & pura dicitur vestis, qua festis diebus uti consueverant sacra celebrari: ut neque sordida sit, neque fulgorata, neque maculam habeat & K homine mortuo. Est autem linea, & purpurea. Hoc est, ni fallor, cum limbo purpureo. Paria dixerat ad L. 4. Aen. §. 683. in sacris pura vestis appellatur, quae neque sordida sit, neque maculam habeat ex homine mortuo. Priori loco fulgorata legendum arbitror, pro fulgorata. Pompejus Festus: *Pura vestimenta sacerdotes populi Romani, cum sacrificabant, habere solent erant; id est, non obsista, non fulgorata, non sumesta, non maculata. Est hic hiatus, ut videtur. Sed cum commode expleat Servii verba. Hanc puram vestem Varro castam vocavit, Eumenidibus:**

Nam quae venustas hic adest gallantibus?

Quae casta vestis?

Servavit nobis hoc fragmentum Nonius Marcellus in voce *Castum*.

27. MYRTOQUE CANISTRA &c.] Hinc dicere licet, myrtum non minus Laribus fuisse acceptam, quam Veneri. Firmar Horatius L. 3. Od. 23. §. 16.

te nihil atinet

Tentare vultu caedere bidentium,

Parvos coronantem marino

Revo Deos fragilique myrto.

Sane noster in sacro ambarvali utitur corona oleagine, L. 2. Eleg. 1. §. 16. decenter servato diversorum Deorum honore diverso.

- Sic placeam vobis, alius sit fortis in armis,
 30 Sternat & adversos Marte favente duces.
 Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, & in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
 Inminet, & tacito clam venit illa pede.
 35 Non seges est infra, non vinea culta; sed audax
 Cerberus, & Stygiae navita turpis aquae.

Illic

31. UT MIHI POTANTI POSSIT SUA DICERE FACTA] possit dicere, dicit. Elegans locutio, & scriptoribus elegantissimis plurimum adamata. Horatius Carm. Saec. 5. 11.

*Alma Sol, curru nitido diem qui
 Promis, & celas, aliasque & idem
 Nasceris, posse nihil urbe Roma
 Vifere majus.*

Naso L. 2. Fast. 5. 377. de Romulo:

*Risit, & indoluit Fabius potuisse Remumque
 Vincere: Quinclitius non potuisse suos.*

Plene illustratam dedit Gulielmus Canterus L. 2. Nov. Lect. C. 2. & ex Cantero Jacobus Pontanus, Jesuita, ad Virgil. Eclog. 6. 5. 24. In voce potanti foedum glossema (ita loquitur) reperisse sibi visus fuit Gebhardus; reponitque ex vestigiis duorum codicum parum correctorum bacchanti. Quam ego vocem, hoc quidem certe in loco, non emerit titivillio. Nam in Propertio, quem ille ad testimonium citat, ratio est multum diversa. Potare est, mero proliu liberalius paullo atque largius. faire la debauche. Tertentius Adelph. Act. 1. Sc. 2. 5. 22.

*Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum
 Scortari, neque potare: non est.*

Ibidem Act. 4. Sc. 2. 5. 47.

D. Quid ibi facit?

Sy. Lectulo in sole ilignis pedibus faciendus dedit.

D. Ubi potatis vos?

tum duobus locis luculentis Phorm. Act. 5. Se. 5. Sallustius Catilin. C. 11. Ibi primum insuevit exercitus populi Romani amare, potare, signa, tabulas pictas, vasa caelata mirari. Cicero L. 5. Tull. Quaeft. C. 40. Mibi quidem in vita servanda videtur illa lex, quae in Graecorum convivio obtinetur: Aut dibat, inquit, aut abeat. Et recte. Aut enim fruatur aliquis pariter cum aliis voluptate potandi: aut ne sobrius in violentiam violentorum incidat, ante

discedat. Horatius L. 2. Od. 11. 5. 13.
*Cur non suis alta vel platano, vel haec
 Pini jacentes sic temere, & rosa
 Canos odorati capillos,
 Dum licet, Affrayque narido
 Potamus unili?*

& L. 1. Epist. 5. 5. 14.

Potare & spargere flores

Incipiam, patriaque vel incensulato haberi.

At ille noster pro verbo non immodeste hilaritatis malebat aliud verbum, in quo inest significatio furoris atque insaniae. Ceterum de hinc pugnarum ac periculorum narrationibus volupe fuerit audire Nafonem Epist. Penelop. 5. 31. & L. 2. Att. Amat. 5. 117. & L. 9. Metam. ipso initio. tum L. 12. 5. 155. In primis vero Macrobius, loco insigni, L. 7. Saturn. C. 2. Quibus adde, nisi grave est, Raphaellem Thorium in Hieme, eo loco, *Omnis in opposito est Estavi sapientia.*

32. IN MENSA PINGERE CASTRA MERO] pingere erat in uno Angliceano. prave, & contra usum sermonis Latini. Naso Epist. Penelop. 5. 31.

*Atque aliqui posita monstrat sera praelis
 mensa;*

Pingit & exiguo Pergama tota mero.

35. NON SEGES EST INFRA] Nihil ad hanc parcimoniam auctor Herculis furentis, 5. 698.

*Non prata viridi laeta facie germinant,
 Nec adulta leni fluctuat Zephyro seges;
 Non ulla ramos silva pomiferos habet;
 Sterilis profundi vastitas squalles soli,
 Et foeda tellus torpet aeterno situ;
 Rerumque moestas finis, & mundi ultima:
 Immotus aer haeret; & pigro sedet
 Nox atra mundo. Cuncta macerore horrida,
 Ipsaque morte peior est Mortis locus.*

Practulerim ego tantae ambitioni binos Jacobi Sannazarii versiculos ex Epigr. 3. L. 1.

Pep

- Illic excisique genis, ustoque capillo
 Errat ad obscuros pallida turba lacus.
 Quam potius laudandus hic est, quem prole parata
 40 Occupat in parva pigra senecta casa.
 Ipse suas sectatur oves, at filius agnos;
 Et calidam fesso comparat uxor aquam.
 Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
 Temporis & prisca facta referre senem
 45 Interea Pax arva colat. Pax candida primum
 Duxit aratores sub juga curva boves.

Pax

*Post obitum non ulla mihi carbestia ponet
 Aeacus, infernis non viris uva iugis.*

36. STYGIÆ NAVITA PUPPIS AQUÆ] In
 Lipsii excerptis erat navita pullus. Melius in
 libro Angeli Colotii, & in primo Vaticano,
 navita turpis. Hoc ego verum arbitror, epi-
 theto ad res infernas aptato. Propertius L. 4.
 Eleg. 7. v. 55.

*Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem.
 Maro L. 6. Aen. v. 275.*

*Vestibulum ante ipsum primisque in sancibus
 Orci*

*Lustus & ultrices posuere cubilia Curæ;
 Pallentesque habitant morbi, tristisque Senectus,
 Et Mens, & malefuada Fames, ac turpis*

Egestas;

Terribiles visu formæ.

Cato apud Sallustium Catilin. C. 51. Bene &
 compositæ C. Caesar paullo ante in hoc ordine de
 vita & morte disseruit: credo falsa existimans
 ea, quæ de inferis memorantur, diverso itinere
 mali a bonis loca terra, inculta, foeda, atque
 formidolosa habere.

37. ILLIC PERCISISQUE GENIS] Variâ est
 librorum scriptura, & multiplex. Sed nihil
 certius emendatione Heiniana, *Illic excisique
 genis*. Tu vide summi viri rationes, bonas
 profecto ac firmas, in reliquiis Adversario-
 rum.

39. QUAM POTIUS LAUDANDUS HIC EST]
 Non ludet optam, qui hunc locum contu-
 lerit cum alio argumenti ejusdem loco M.
 Ant. Flaminii, L. 3. Carm. 7. cujus carminis
 est initium,

Pausitipi colles, & candida Mergilina.

Tum demum patebit, quid possit ingeniosa
 exercitatio, & quantum illi absint a laude
 recte scribendi, qui veterum pocarum imi-

tationem pro nihilo ducunt, & tamquam lu-
 dum quemdam nugarum fastidiose conte-
 mnunt.

41. ET CALIDAM FESSO COMPARAT UXOR
 AQUAM] suavissime Ariadna apud Catullum
 Carm. 61. v. 158.

*Si tibi non cariti fuerant connubia nostra,
 Sæva quod horrebas prisca præcepta parentis:
 Attamen in vestram potuisti ducere sedes,
 Quæ tibi jucundo famularer serua labori,
 Candida permulcens liquidas vestigia lymphæ.*

Noster comparat dixit pro parat, exemplo
 veterum, atque ipsius Ciceronis. Neque enim
 hoc adco rarum est, ac Salmasio videbatur
 Nor. ad Capitolin. p. 106. qui scriptor suum
 illum, aut convivante aut convivio comparan-
 te, debet Tullio, Accus. 1. in Verr. C. 26.
*Atagnisice & ornate, ut erat in primis inter suos
 copiosus, convivium comparat: rogat Rubrium,
 ut, quos ei commodum sit, inviset: locum sibi
 soli, si videatur, relinquat.*

43. LICEATQUE CAPUT CANDESCERE CAN-
 IS] sunt qui minus probent hanc adlittera-
 tionem. Tu vide sis quæ notavimus ad Eleg.
 1. v. 3. L. 1.

44. TEMPORIS ET PRISCI FACTA REFER-
 RE SENEM] Heinsius legebat *seni*. Et sane ad
 hanc faciem loquentur plurimi scriptores,
 more a Graecis accepto. Etiam ipse noster
 L. 3. Eleg. 3. v. 31.

licet mihi paupere cultu

Securo cara conjuge posse frui.

Quin tamen & accusativus recte jungatur cum
 verbo *licet*, idque propter pronomen intell-
 ectum, non est, cur dubitemus. Vide Leon.
 Malaspinam in L. 1. ad Artic. Epith. 17. &
 Vossium nostrum lib. de Construct. C. 20.

46. DUXIT ARATUROS SUB JUGA CURVA
 BOVES.

C C

R O.

Pax aluit vites, & succos condidit uvae,

Funderet ut nato testa paterna merum.

Pace bidens, vomerque nitent: at tristia duri

50 Militis in tenebris occupat arma situs.

Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,

Uxorem plaustrum progeniemque domum.

Scd

BOVES] Non tamen illud *aratuos*, quum sciam Nasonem ita loqui L. 3. Art. Amat. §. 120.

Quae nunc sub Phoebo ductibusque Palatia fulgent;

Quid, nisi araturis pacua bubus, erant? & Plinium L. 18 C. 19. *Aratuos boves quam arctissima jungi oportet, ut capitibus sublevis avert: sic minimo colla confundunt.* Tamen, ne quid mentiar, admodum mihi blanditur Lipsiani libri scriptura, *aratores*. Sic & Pochi excerpta habebant, & duo item Vaticani Heinso inspecti. Sic & ille ipse Sulmonensis poeta L. 1. Fall. §. 698.

Bella diu tenuera viros, erat aptior ensis

Vomerem: cedebat taurum arator equo.

Suetonius Vespas. C. 5. *Coenante rursus, bos arator, decussio jugo, trichlinium irrupis.* Curtius L. 7. C. 8. *Dona nobis data sunt, ne Scythiarum gentem ignores, jugum bouum aratorum, & sagitta, & patera.* ita recte Acidalius restituit, homo & acuti & sinceri iudicii; quum foret vulgo, *jugum bouum, aratorum, & sagitta, & patera.* Dicuntur autem aratores a parte muneris sui utilissima ac potissima. Ad quem modum & alia animalia apud poetas Latinos denominantur. Ita *equus bellator* Maroni dicitur L. 10. Aen. §. 821. L. 11. §. 89. ac Valerio Flacco L. 5. §. 586. & ex tra carmen Tacito lib. de morib. German. C. 14. *equus venator* Papinio L. 2. Theb. §. 685. Claudiano Nupt. Honor. & Mar. §. 5. *equus praedator* Papinio L. 4. Theb. §. 316. *juvenens puginator* Maroni L. 11. Aen. §. 680. *taurus bellator* Papinio L. 3. Theb. §. 330. *canis venator* Maroni L. 12. Aen. §. 751. *molestus latrator* Martiani L. 12. Epigr. 1. & quae sunt plura id genus, alibi observanda. Sane epithetorum doctrinam nondum a quoquam satis explicatam habemus: unde sit ut saepe pro vitiosis rejiciantur locutiones pulcherrimae. id quod a Gebhardo atque aliis hic factum conpicere licet.

49. PACE BIDENS, VOMERQUE VIGENT]

in Scaligeri excerptis erat *nitent*. unde Heinso fecit *nitent*. Verissime. nam huic *nitenti* statim opponitur *situs* armorum militarium. Naso L. 4. Fall. §. 928.

Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer aduncus,

Ruris opes nitent: inquinet arma situs.

& Amor. L. 1. Eleg. 8. §. 51.

Ara nitent usque vestis bona quaerit haberi: Canescunt turpi taeta relicta situ.

Virgilius L. 1. Geor. §. 46.

Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro Ingemere, & sulco atrius splendescere vomer.

Pulchra translatione Cicero orat. 1. de Lege Agrar. C. 7. *Non dico, salum hoc in republica vectigal esse, quod amissis aliis remaneat: intermissis, non conquiescat: in pace nitent, in bello non obsolescat: &c.*

50. TRISTIA DURI MILITIS IN TENEBRIS OCCUPAT ARMA SITUS] Bacchylides dixerat, hastas & gladios in dulci pace jacere rubigine exefos, in scutis vero & clypeis nigrorum araneorum telis contexti. Notarunt Paulus Leopardus L. 4. Emend. C. 21. Andr. Schoetius L. 2. Observ. C. 13. & hic Achilles Staius. Omnes ex Stobaeo, Scrm. 53; de Pace.

51. RUSTICUS E LUCOQUE VEHIT MALE SOBRIUS IPSE] ipse legendum esse & libri quidam evincunt, & viri docti jam pridem viderunt. Sed quod maluerint, *Rusticus e luco revohit*; in eo fessellit illis ratio quaedam peculiaris, ac plane Tibulliana, in particulis (quas magistri vocant) collocandis. Hoc facile perspiciant ii, qui Tibulli locutiones & numeros exploratos habent. Non jam libet exagitare eorum sententiam, qui male sobrius eluco aliis obtrulerunt, quasi id significaret *semisomnum per elucum*, seu per *indurpavium*. Homines sumus. Poeta loquitur de lucis, in quibus sacra faciebant, & cum uxoris ac liberis perpotabant. Virgilius L. 11. Aen. §. 740.

At non in Venerem segnas, nocturnaque bella;
Aus,

Sed Veneris tunc bella valent, scissosque capillos
Femina, perfractas conqueriturque fores.

- 55 Flet teneras subtusa genas: sed victor & ipse
Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
Inter & iratum lentus utrumque sedet.
Ah lapis est, ferrumque, suam quicumque puellam
60 Verberat. e caelo deripit ille Deos.

Sic

Aut, ubi curva choros indixit tibia Bacchi,

Exspectare dapes & plenae pecula mensae.

*Hic amor, hoc studium; dum sacra secundus
haruspex*

Nuntiet, ac lucas vocet hospia pinguis in altis.

Horatius L. 1. Od. 4. v. 11.

*Nunc & in umbris Fauno decet inmolare lucis,
Seu poscat agna, sive malis haedo.*

Propertius L. 4. Eleg. 6. v. 71.

*Candida nunc molli subeant convivio luce,
Blanditaque suant per mea colla rosae.*

Hoc & nostris majores fecisse auctor est Tacitus L. 4. Hist. C. 14. *Civiles primores gentis, & promissimos vulgi, specie epularum, sacrum in nemus movet; ubi nocte ac laetitia incaussis videt, a laude gloriaeque gentis orsus, injurias & raptus & cetera servitii mala enumerat.*

55. FLET TENERAS SUBTUSA GENAS] ita Scaliger, & Gebhardus, auctoritate Virgilii L. 1. Aen. v. 239.

Tristior, & lacrimis oculos suffusa nitentis.

Sed primum nullus hic est ablativus, quem requirere videtur vox *subtusa*. Deinde aperte de verberibus verbum est, non de pudicitia expugnata. Quocirca non libet discedere a scriptura codicum nostrorum, qui *subtusa* habent. Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 7. v. 39.

Ante eas effuso tristis capiva capillo,

Si sinerent lacrae, candida vota, genae.

tum paullo post, v. 49.

At nunc sustinui, raptis a fronte capillis,

Ferrens ingenuas unguae notare genas.

56. VICTOR ET IPSE FLET, SIBI DEMENTES TAM VALUISSE MANUS] Totus hic locus tam venusto artificio est pertractatus, ut melius non queat pingi. Flet puella, male habita ab ebrio amatore: flet amator; pigetque eum tam turpis victoriae. Adsidet inter utrumque Cupido, nihil motus his lacrimis: quinimo, ut ne pax defubito constet, infidiosè cavet, subjectis utrimque novae rixae

aliments. Nihil poterat amocius cogitari, nihil exprimi vividius. Nunc te conferre volo brevem hanc lineolam cum exuberante copia Nasonis, Amor. L. 1. Eleg. 7. Fallos; aut illic artis immensam varietatem magis miraberis; hic vero non minus te delectabit invidendus ille nitor nativae simplicitatis.

58. INTER ET IRATUM LENTUS UTRUMQUE SEDET] Nihil mutant libri meliores. at Gebhardus ex binis Palatinis *laetus* ivit nobis substitutum. Rustice profecto, atque imperite, Propertius L. 2. Eleg. 11. v. 14.

Nec mihi jam fastus opponere quærit iniquus:

Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Andromache insultans Helenæ, apud Senecam Troad. v. 897.

Tibi fluxit Asiae, fluxit Europae error,

Cum dimicantes lenta prospiceres viros,

Incerta voti.

Vidè quae notavimus ad Eleg. 5. v. 45, supra.

59. AH LAPIS EST FERRUMQUE] Expofuimus ad Eleg. 1. v. 78.

60. VERBERAT] Verberare, vestem discindere, capillum diripere, satis frequens erat in liberis amoribus. Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 3. v. 4.

Quin etiam insuper scelus, postquam ludificatus est virginem,

Vestem omnem misere discidit: tum ipsam capillo conscidit.

Adelph. Act. 1. Sc. 2. v. 40.

Fores effregit? restituentur. discidit

Vestem? resarciatur.

Inspecte, si otium est, Theocritum Idyll. 2; haud longe a fine Calpurnium Eclog. 3. v. 28. nostrum supra Eleg. 7. v. 79. Horatium L. 1. Od. 13. 17. 25. L. 3. Od. 15. 26. Nasonem Amor. L. 1. Eleg. 7. L. 2. Eleg. 5. v. 45. L. 2. Art. Amar. v. 169. L. 3. v. 565. Remed. Amor. v. 31. Propertium L. 4. Eleg. 5. v. 31. qui tamen istic scaenae serviebat. Honestius, ubi

Sit fatis, e membris tenuem rescindere vestem:
 Sit satis, ornatus dissoluisse comae.
 Sit lacrimas movisse fatis. quater ille beatus,
 Quoi tenera irato flere puella potest.

65 Sed

ubi suo sensu loquitur, has blanditias ferinas
 damnat L. 2. Eleg. 4. v. 21.

Nec tibi perjuro scindam de corpore vestem;

Nec mea praeculus frateris ira fores.

Nec tibi connexos iratus carpere crines,

Nec duris ausim laedere pollicibus.

*Rusticus haec aliquis tam turpia praecula quaerat,
 Cujus non hederæ circumire caput.*

61. **PERSCINDERE VESTEM**] Non placet
 perscindendi verbum violentum. nec sane huc
 congruere videtur, contra nitente Ovidio L.
 1. Amor. Eleg. 7. v. 47.

Aut tunicam summa deducere turpiter ora

Ad mediam: mediae zona tulisset opem.

Sed corruptum opinor *ex praecindere*, sive
 (quod est in Cyllenii editione) *prescindere*,
 unde recte Heinſius *rescindere* faciebat. Pro-
 pertius L. 3. Eleg. 6. v. 8.

Tu minutare oculos subiecta excurrere flamma:

Fac mea rescisso pectora nuda sinu.

trahat Horatius L. 1. Epist. 3. v. 32.

an male facta

Gratia nequiquam cois, & rescinditur?

63. **QUATER ILLE BEATUS**] Numerus my-
 sticus, felicitatis index in omnibus. Et sic
 opinor capiendus Maro L. 2. Aen. v. 240.

quater ipſo in limine portae

*Subſiſſis, atque utero sonitum quater arma
 dederit.*

Videlicet monebant Dii Trojae praesides, ne
 intra muros reciperetur fatalis equi moles.
 sed Trojanorum consilia alii Dii jam praecor-
 ruperant. Atque hoc aperte dicit magnus poeta:

Inflamus tamen innemores, caccique furoris,

Et moxstrum infelix sacra sistimus arce.

Equidem non nescio in alia omnia ivisse Lu-
 ratium Papinii interpretem ad L. 5. Theb.
 v. 86. Sed non libet mihi alium in Marone
 sensum quaerere, nisi quem ipsa divini viri
 verba prae se ferunt. Servius quoque minus
 recte *quater* accepit pro eo quod est *saepe*.
 Non potest alius ullus intelligi numerus,
 praeter quaternarium. Ovidius L. 2. Art.
 Amat. v. 447.

*O quater, & quoties numero comprehendere
 non est,*

Felicem, de quo laesa puella dolet!

L. 3. Trist. Eleg. 12. v. 25.

*O quater, & quoties non est numerare, beatum,
 Non interdicta cui licet urbe frui!*

Quem locum est imitatus Rutilius Claudius
 Numatianus, infelicium temporum poeta
 non infelix, L. 1. Itiner. v. 5.

O quater, & quoties non est numerare beator;

Nasci felici qui merere solo!

nec sine mysterio idem Naso de Althea, non-
 dum omnino furiis evicta, L. 8. Metam. v. 462.

*Tum conata quater flammis imponere ramum,
 Coepit quater tenuit.*

Eundem numerum Papinius ponit in choris
 Baechiis, unde profecto abesse oportebat
 omnem rei male praesignificationem, L. 2.
 Achill. v. 154.

Thyasus Ismenia buxus

*Signa dedit: quater acra Rheas, quater Evia
 pulsant*

Terga manu: varioque quater legere recurſus.

Quid, quod per quaternarium jurarint Py-
 thagorci, a quibus omne hoc numerorum
 mysterium promanavit? Sed tu Macrobius
 consule comment. in Somnium Scipionis L.
 1. C. 6.

64. **QUO TENERA IRATO FLERE PUELLA
 POTEST**] Recte Douza noster *Quoi tenera ira-
 to* reposuit; more veterum, *quoi* pro *cui*. Ita
 enim verbum flendi cum tertio casu conne-
 xuisse ipsummet Tibullum L. 2. Eleg. 5. v. 103.

Nam serus ille suae plorabit sobrius idem.

itemque Propertium L. 1. Eleg. 12. v. 15.

Felix, qui potius praesens fieri puellas.

Douzam sequitur Passeratius. Merito. Nam
 quamvis mutaverit deinde ratio scribendi;
 tamen suus antiquitati non constare debet.
 Nemo unquam in Catullo sollicitavit,

Quoi dono lepulum novum libellum?

Etiam in Cicrone sic legitur, L. 13. ad
 Attic. Epist. 42. *Veni ille ad me, nec magna
 uatipus: & ego, vñ di d' ti vivus; Rogas?*
*inquit, quoi iter inſer, & iter ad bellum, id-
 que cum periculofum tum etiam turpe.* In Ma-
 rone, *quoi non risere parentes*, Eclog. 4. &
Quoi non dictus Hylas, L. 3. Geor. habent mem-
 branæ antiquissimæ. Noster L. 1. Eleg. 1. v. 46.

Martia quoi somnos classica pulsa fugent.

sic

- 65 Sed manibus qui saevus erit: scutumque, sudemque
Is gerat, & miti sit procul a Venere.
At nobis Pax alma veni, spicamque teneto:
Perpluat & pomis candidus ante sinus.

fic habet tertius noster codex. Et Perpetuus, in illo optimo libro Gronoviano L. 2. Elcg. 3. §. 7.

Nam quoniam non ego sum fallaci praemia vasti
At, dices, haec sunt hallucinationes librario-
rum. Imo, o bone, scribae illi librarii qui
aliter scripserunt, secuti sunt morem tempore-
rum suorum, non vero antiquitatis remotioris.
Nam veterem illam orthographiam in usu
fuisse ad suam usque aetatem testatur Fabius
Quintilianus L. 1. C. 7. *illud nunc melius, quod*
CVI, *tribus quas proposui literis enotamus: in*
quo pueris nobis, ad pinguem sane sonum, QU
& OI utebantur, tantum ut ab illo QUI dis-
tingueretur. hoc est, a nominativo. Nam &
in primo & in tertio casu QUI scripsisse ve-
teres, ostendit Donatus in Andr. Act. 1. Sc. 1.
§. 140. Ex illo dativo QUI, enatus fuit al-
ter QUOI. Sed hac de re ante nos jam olim
monuit Leonardus Malaspina in Cicer. L. 7.
ad Attic. Epist. 13. cui laus sua esto inlibata.

67. AT NOBIS PAX ALMA VENI] Apud
Gyraldum, *Interea Pax alma veni*, legitur
Syntagm. l. Hist. Deor. Credo, errore memo-
riae. Certe libri nihil mutant.

67. SPICAMQUE TENETO] intellige, manu
tenuisse fasciculum aristarum; non, quod
quidam volunt, spicis coronaram. Talis Ce-
res cum spicarum manipulo in dextera, &
binis pomis ac binis papaveribus, conspicitur
apud Boissardum P. 6. Antiq. p. 60. Sunt e-
nim Pacis eadem, quae Ceresis, insignia,
causam reddit Nafó L. 4. Fall. §. 407.

Pace Ceres laeta est, at vos optate, coloni,
Perpetuam Pacem, perpetuumque Duceum.
Et sic Virgineam, sive Africam, quam &
ipsam possis Pacem perhibere, describit Cae-
sar Germanicus Arat. §. 95.

Virginis inde subest facies, cui plena sinistra
Fusget spica manu, maturisque ardet arisillis.
Insignem Titi imp. nummum, in quo Pax
spicas dextra, sinistra caduceum tenens, cum
studiosis eruditae vetustatis communicavit
Inlustrissimus Spanhemius Observ. ad Calli-
mach. Hymn. in Cerer. §. 138. in Othonis
numismate argenteo eandem Pacem eodem
profors modo describit Hannibal Carus L. 2.
Epist. 186. in aereo Taciti nummo Pax dex-

tra spicas gerit, sinistra hastam, apud eum-
dem. Huic omnino similis alter nummus M.
A. Carini, ex gaza Ducis Arschotani.

68. PERFLUAT ET POMIS CANDIDUS ANTE
SINUS] saepe enim Pax effingitur cum cornu
Amaltheae, pleno pomorum, uvarum, spica-
rum, atque aliarum rerum bonarum. Atque
haec Pax comitem secum semper habet Cop-
iam. Horatius Carm. Saec. §. 57.

Jam Fides, & Pax, & Honor, Pulcrisque
Priscus, & neglecta redire Virtus
Audet: adparetque beata pleno
Copia cornu.

L. 1. Od. 17. §. 14.

Hinc sibi Copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.

Quod verbum *manandi* admonet me bellis-
mae emendationis Nicolai Heinssii, *Perpluat*
hoc loco legitis Nor. ad Ovid. L. 1. Metam.
§. 572. Verissimè. Est enim *perpluere*, uber-
tim pluere. Ceterum Pacem cum cornu Cop-
iae ex nummo Augusti pulcherrimo produxit
J. F. Gronovius ad Senec. Med. §. 65.

ALBII TIBULLI

LIBER SECUNDUS.

I.

QUISQUIS ades, faveas. fruges lustramus, & agros,
Ritus ut a prisco traditus exstat avo.

Bac-

I. **QUISQUIS ADEST, FAVEAT**] Recte Dou-
za F. *Quisquis ades, faveas.* Sic initio Elegiae
proxime insequentis:

Quisquis ades, lingua vir mulierque fave.
Recte, inquam. nec audio Gebhardum oblo-
quentem. Est enim praeconus, populum praesentem
adloquens, & silentium imperantis, docente Fello Pompejo in voce *Faventia*;
Servio ad L. 5. Aen. v. 713; Donato in Andr.
prolog. v. 24; Porphyrione in Horat. L. 3. Od. 1.
Nimirum, ut in secunda persona ediceret,
FAVETE LINGUIS. Clare Cicero, quamquam parum probans, L. 2. de Divinat.
C. 40. *Jam illa, FAVETE LINGUIS: & praerogativam, omen comitorum: hoc est, ipsum esse contra se copiosum, & disertum. Atque ita passim poetae, ex formula Iovanni. Virgilius L. 5. Aen. v. 71.*

Ore faveate omnes, & cinxite tempora ramis.

Horatius L. 3. Od. 1. initio:

Odi prophannum vulgus, & arceo.

Favete linguis,

Naso L. 1. Art. Amat. v. 268.

*Quisquis ubique viri, dociles adversite mentes;
Pollicitisque favens vulgus adeste meis.*

Juvenalis Sat. 12. v. 83.

Ita igitur, pueri, linguis animisque faventes.

Servaeque delubris, & sarra impomite cultris.

Sed haec factis sunt, ad defendendum adole-
lescentis doctissimi veram emendationem. In
tribus Vaticanis, unoque Anglicano, erat
hoc lemma, **SACRUM AMBARVALE**. quod
& Perreji & Lipsii excerpta agnoscebant.

1. **FRUGES LUSTRAMUS ET AGROS**] Noli
committere, quin Catonem inspicias lib. de
R. R. cap. 141. itemque Virgilium, loco huc
unice faciente, L. 1. Geor. v. 338.

2. **RITUS UT A PRISCO TRADITUS EXSTAT**

avo] Hic est ille ritus a Carone descriptus,
eo, quem indicavi, loco. Tradere autem est
verbum sacrorum. Cicero L. 2. de Legib. C.

11. *Jam ritus familiae, patrumque servare, id est (quoniam antiquitas proxime accedit ad Deum) a Diis quasi traditam religionem sueri.*
& L. 1. de Divinat. C. 41. *Quae circa bene apud maiores nostras senatus sum, cum forebat imperium, decrevit, ut de principum filiis sex singulis Etruriae populi in disciplinam traderentur, ne ars sancta propter tenuitatem hominum a religionis auctoritate abduceretur ad mercedem, atque quaesum.* Caesar L. 6. Bell. Gall. C. 14. *Multa [Druides] praeterea de fidei, atque eorum motu, de mundi ac terrarum maxitudine, de rerum natura, de Deorum immortalium vi ac potestate disputant, & jurentium tradunt.* Ovidius, de Sileno, L. 11. Metam. v. 90.

insubstantem annisque meoque

*Ruricolae capere Phryges: vincetamque coram
Ad regem traxere thidam: cui Thracius Or-
pheus*

Orbis tradiderat cum Cecropio Eumolpo.

*Qui simul agnovit sociam comitemque sacro-
rum,*

Hospitiis adventu festum genialiter egit

Per bis quinque dies, & junctis ordine noctes.

Huic tradendi verbo responderet verbum acci-
piendi: Cicero L. 1. de Nat. Deor. C. 11. *Inde Anaxagoras, qui accepti ab Anaximene disciplinam, primus omnium rerum descriptionem, & modum, mentis infinitae vi ac ratione designari & confici voluit.* & L. 2. de Legib. C. 10. *Non a sacerdotibus, non a patribus acceptos Deos, ita placet coli, si huic lesi parnerunt ipsi.* Accus. 5. in Verr. C. 72. ad Ceregem & Liberam: *Quarum sacra populus Romanus a Graecis ad-*
scita

Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus uva
Pendeat: & spicis tempora cinge Ceres.

5 Luce

sita & accepta tanta religione & publice & privatim tuctur, non ut ab aliis hinc allata, sed ut ceteris hinc tradita esse videantur.

3. DULCISQUE TUIS E CORNIBUS UVA
PENDEAT] clarissimus de vir & poeta Jacobus Sannazarius ita expretit, L. 2. Eleg. 5.

Bacche bimacer, ades i sic sint tibi nexa corymbis

Cornua: sic nitidis pendeat uva comis.

Talis Bacchus, multo pulcherrimus, est apud Boillardum P. 3. Antiq. p. 149. quem nunc reperies in recentaro Inscriptionum Grutetianarum opere augusto p. LXVI. 8. Est & alter Bacchus formosissimus, frontem splenio geminato reuinctus, caput umbrante pampino, pendebitibus utrimque pone auras uvarum racemis, in Museo Romano Caufci de la Chaulse, sect. 2. num. 2. a. de pulcherrimae lapsidis elegans exemplum, quod publicavit magnus Casaubonus lib. 1. de Poësi Satyrica Cap. 2. p. 67. Sic & alii poetae. Nafu L. 3. Metam. 5. 666.

Ipsa, ranciferis frontem circumdatus uvis, Pampineis agit et uelant frondibus hastam.
Papinius L. 5. Theb. 5. 269. de Baccho inornato, ac plorante:

Non ille quidem surgentia fertis

Tempora, nec crinem fluxu distinxerat uva.
inibi Barthius aliquid de his uvis ex Nemesiano & Albrico notavit. De Bacchi cornibus quaedam non inmemorabilia videre licet apud Gyraldum Syntagm. 8. Hist. Deor. in Eugone. Erant vero aurea. Horatius L. 2. Od. 19. 5. 29.

Te uisit insans Cerberus aurco

Cornu decerum.

Atque hoc desumptum putat Delrius de historia Mosis, qui quum ex monte descenderet, uisus est habere faciem cornuram, h. e. splendentem, & radios ejaculantem, Comment. in Senec. Hippol. 5. 753. Vide magnum Vossium L. 1. de Idololatr. C. 30. & Reverendiss. Huetium Demonstr. Euangel. Propos. 4. Sic & Politiano jam olim uisum, viro majori quam hodie capiunt homuncionum quorundam superbae angustiae, Nutric. 5. 252.

*Pari. hymnos sudare Deo. sic maximus ille
Nondum clara sacris radiatus tempora Moses
Ignibus, us rubens siccis pede transiit undas,*

*Demerse insignem cecinis Pharaone trium-
phum.*

Ceterum Bacchus cotnuum suorum aurum in Lydiae flumine Hermo renovare credebat. Papinius L. 3. Silv. 3. 5. 60.

*Smyrna tibi gentile selum, potusque ueranda.
Fonte Meles, Hermisque uadum, quo Lydius
intrat*

Bacchus, & aurate reficit sua cornua limo.

Sed hoc jam olim Janus Parrhasius notavit ad Claudian. L. 2. de Rapt. Proserp. 5. 68.

4. SPICIS TEMPORA CINGE CERES] Ex titu solenni. Horatius Carm. Saec. 5. 30.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spica domes Cererem corena.

Quomodo saepe conspicitur in nummis antiquis; etiam Paëis nomine. Hinc *spiciferam* vocabant, & *frugiferam*, & *maurem agrorum*. Manilius L. 2. 5. 442.

*Spiciferæ est Virgo Cereris, fabricataque Libra
Volcano.*

Apulejus L. 6. Metam. uerbis Psyche: *Per ege se frugiferam tuam dextram istam deprecor, per lactificam messum ceruonias, per tacita sacra cistaram, &c.* Lapis uetus apud Gruterum, xxvi. 8.

CERERI

FRYGIF

SACR

L. VEIANIVS. COSMVS

P P

alius ibid. 9.

CERERI. AVGVST

MATRI. AGR

Sic ego istud exaratum vidi in autographo Steph. Vinandi Pighii; & in Annalibus ad A. V. DCCLX. melius quam MATRI SACR. quomodo Aldus edidit in Orthographia. Lapis agri Brixienfis in Syntagmate Reineciano, Class. 1. xxxv.

CERERI

MATRI. MAXIMAE

FRYGIFERAE

QVINTIVS. GEMELLVS

V. S. L. M.

Sed

- 5 Luce sacra requiescat humus, requiescat arator;
Et grave suspenso vomere cesset opus.
Solvite vincla jugis: nunc ad praesepia debent
Plena coronato stare boves capite.

Omnia

Sed de Cerere spicifera videndus Vir omni
praedicatione major Ezechiel Spanhemius ad

Callimach. Hymn. in Cererem v. 2. Gestabat autem hunc spicicam coronam Dea in rebus laetis; in luctu deponebat. Sic rapta filia Persephone, postquam intellexit non posse reddi virginem, eo quod apud inferos jejunium solvisset, (Natonem audis L. 4. Fast. v. 609.)

*Haud secus indoluit, quam si modo rada fuisset,
Moesia parens; longa vique reseda mora est.
Atque ita, Nec nobis caelum est habitabile,
dixit:*

*Tamaria recipi me quoque velle jubet,
Et factura suis: pactus nisi Jupiter esset,
Bis tribus ut caelo mensibus illa foret.
Tum demum vultusque Ceres animumque recepit;*

Imposuitque suae spicica ferta comae.
 & L. 3. Amor. Eleg. 10. v. 35.
*Div'a potens frugum silvis cessabat in alvis:
Desiderans longae spicica ferta comae.*
 Claudianus L. 3. de Raptu Proserp. v. 149.
*Non expectatae respectu cladis, amictus
Concidit, & fractas cum crine avellit aristas.*
 Paulo ante ipsa Dea Cybelae dixerat, v. 124.
*Somnia quin etiam variis inausita figuris
Saepe monent, nulliusque dies non iriste mi-
natur*
*Angurium, quoties flavencia ferta comarum
Sponte cadunt.*

Frates quoque Arvales spicica corona in-
signiebantur, & infans albis. Mafurii Sabini

verba ex primo Memorialium servavit nobis A. Gellius L. 6. C. 7. *Fa mulier ex duodecim filiis maribus unum morte amisit, in illius locum Romulus Accae Larentiae sese filium dedit; seque & ceteros ejus filios Fratres Arvales appellavit. Ex eo tempore collegium mansit Fratrum Arvalium numero duodecim. Cujus sacerdotii insigne est spicica comae, & albas insulas.* Sed & Plinium audiamus, L. 18. C. 2. *Arvorum sacerdotes Romulus in primis instituit, seque duodecimum fratrem appellavit inter illos, ab Acca Larentia nutrice sua genitos, spicica comae, quae vitta alba colligatur, in sacerdotio eis pro religiosissimo insigni data, quae prima apud Romanos fuit comae: honosque is non nisi vitta finitur, & exfulsae asiam captivisque comitatur.*

5. LUCE SACRA REQUIESCAT HUMUS] Jo. Marius Martius ex libro suo veteri profert, *Luce tua*, L. 1. Opin. C. 13. & sic ad unam Cererem forte referendum. Non placenam & pro frugum pecorumque ubertate & pro vinciarum proventu simul sebat. Quod ignorare patremfamilias diligentem haudquam oportebat. Cicero L. 2. de Legib. C. 12. *Feriarum festorumque dierum ratio in liberis quietem habet litium, & jurgiorum; in servis, operum & laborum: quas compositor anni conferre debet & ad perfectionem operum rusticorum. quod tempus, ut sacrificiorum libamenta ferventur, foetusque pecorum, quae dicta in lege sunt; diligenter habenda ratio intercalandi est.*

8. NUNC AD PRAESEPIA DEBENT PLENA
CORONATO STARE BOVES CAPIT] propter
societatem operum ac laborum. Magnus ab
omni aeo honos habitus fuit bubus aratoribus.
Res pulcras videbis, si voles, apud
Varronem L. 2. de R. R. cap. 5; Columel-
lam praefat. L. 6; Plinium L. 8. C. 45. Hinc
Pythagoras Nafonianus L. 15. v. 120.

*Quid meruerit boves, animal sine fraude do-
lisque*

*Innocuum, simplex, natum tolerare labores &
Immemor est demum, nec frugum munere
dignus,*

Qui potius curvi demto modo ponderi aratri
Ru-

Omnia sint operata Deo: non audeat ulla
 10 Lanificam pensis imposuisse manum.
 Vos quoque abesse procul jubeo, (discedite ab aris)
 Quis tulit hesternæ gaudia nocte Venus.
 Casta placent Superis. purâ cum veste venite,
 Et manibus puris fumite fontis aquam.

15 Cer-

*Ruricolam mactare suum; qui trita labore
 illa, quibus toties durum renovaverat arum,
 Tot dederat messes, percussit colla securi.*

Sane id Romanos aliquando non micus punivisse, quam si homo foret occisus, ostendit Valerius Maximus L. 8. C. 1. Sed hæc olim fuerunt. Constantinus Imp. statuit, ne boves aratorii ob civilia debita pignori caperentur; neve ad cursum publicum, ab his qui iter faciunt, abstraherentur, etiam deficientibus illis, qui cursui publico erant destinati; docente magno Cujacio L. 4. Observ. C. 20. Coronati hic stant boves ambarvali sacro, itidem ut aliis feriis alia animalia ab quotidiano labore cessantia. Ovidius L. 1. Fast. §. 663.

State coronati plenum ad praesepe juveni:

Cum tepido vestrum vere redibit opus.

quo loco de Albiana imitatione non omisit monere inlustrius Neapolis. Expressit & vir summus Hier. Fracastorius L. 1. de Intellectione, ubi puer ita ad citharam canit:

Lego bychniela, Leuce,

Et viridem violis intexito anaracón albis.

Serta duo mihi mœla: unum quod postibus ipse

Appendam, Thelaira, tuis, mea maxima dona,

Nota tibi: ast aliud, quod festa luce laborum

Immunes decars plena ad praesepe taurus.

Sic in Vestæ sacro asini coronabantur, qui molas egerant. Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 21.

Vesta coronatis pauper gaudebat aëliis.

Nalò L. 6. Fast. §. 311.

Eccæ, coronatis panis dependet aëllis;

Et velant scabris florida serâ molas.

In festo Dianæ canes, id erat Idibus Augustis. Papinius L. 3. Silv. 1. §. 57.

ipsa coronat

Emeritis Diana canes, & spicula tergit,

Et tutus sensit ire ferus: omnique pudicis

Itala terra focis Hecateæ excolit lûs.

Consualibus equi, qua de re Plutarchus in Quæst. Rom. ubi & asinos tradit tunc coronari solere. Tamen Cato ille præcisus, mulis, equis, asinis nullas esse ferias dixit, auctore

Columella L. 2. C. 22. Nunc a ruta ad pulgum. In Scaligeri excerptis verficulus minor ita erat scriptus,

Plena coronato vertice flare boves.

Et quasdam meubtanæ ita habere, notavit inlustrius Neapolis ad Ovid. L. 1. Fast. credo, respiciens ad illa ipsa excepta. Nam in aliis libris tale quidquam exflare, nemo unquam significavit. Nec vero Tibullus ita scripsisset; Tibullus inquam, quo uno nullus poetarum sollicitus sibi cavet a stridulis positionibus literarum SC. SP. SQ. ST. Nihil me movet inmensa vis exemplorum, quæ in contrarium adferri solent. Ex Tibullo probanda est Tibullianæ scriptio consuetudo.

9. NON AUDEAT ULLA LANIFICAM &c.]

Hæc edicit tamquam præco, ex solenni facrorum more. Servius ad L. 1. Geor. §. 268.

Sane aliqua, quæ, si festis diebus fiant, serias polluant. Quapropter & pontifices sacrificaturi præ-

muttere calatores suos solent, us scubi viderint opif-

ices adfidentes, opus suum prohibeant, ne pro nego-

cio suo & ipsorum oculos & cerimonias Deum att-

minent. Macrobius L. 1. Saturn. C. 16. Affir-

mabant autem sacerdotes, pollui serias, si indi-

ciliis conceptisque opus aliquid feret. Præterea

regem sacrorum flaminesque non licebat videre

feriis opus fieri: & ideo per præconem denunti-

batur, ne quid tale ageretur; & præcepti negli-

gens multabatur. Præter multam vero affirm-

batur, eum, qui talibus diebus imprudens ali-

quid egisset, porco piaculum dare debere; pru-

dentem expiare non posse, Scævola pontifex affir-

mabat. Hi præcones dicebantur præclamita-

tores, itemque præciæ, a præciendo, & præclamando. auctor Festus Pompejus, sed a carnificè Paulo mutilatus. Ceterum in vo-

cibus, ulla lanificam, inest aliquid antiquæ venustatis, quod hodie ignorat poetantium natio. De eo nos semel atque iterum in loco monuimus.

11. CASTA PLECENT SUPERIS] Martialia Epist. ad Domitianum, L. 8. Cum pars libri & major & melior ad mactatorem sacri nominis

15 Cernite, fulgentes ut cat facer agnus ad aras,
Vinctaque post olea candida turba comas.

Dii

sui allegata sit, memineris non nisi religiosa purificatione lustratus accedere ad templa debere. Macrobius L. 3. Saturn. C. 1. Hoc autem reperto principaliter praemittendum, quo ad hoc quis Dii superis rem sacram recte perficiat, prius eum rite purificari oportere. Id quod sequitur, pura cum veste venire, capiendum de veste candida. Ovidius L. 4. Fast. v. 619.

Alba decem Cererem: vestes Cerealibus albas
Sumis. nunc pulli velleris usus abest.
Tertullianus lib. de Pallio cap. 4. Cum ob cultum omnia candidatum, & ob notam vittae & privilegium galeri, Cereri iniunguntur. Hoc & Neapolis observaverat.

14. ET MANIBUS PURIS SUMITE FONTIS
AQUAM] numquam enim nisi loti accedebant ad sacra. Hesiodus *Egy. καὶ ἤμει. v. 724.*

Μεθὶ ποτ' ἐγ' ἰοῦς Διὶ λιβίσθην ἄδωντα οἶνον
Μεθὶν ἀπ' ἰοῦνον, κατ' ἄλλοις ἀδωνάτοισιν.
Ὁδὸ γὰρ τοῖσι κλύουσι, ἀποπύουσι δὲ ἄρα.
Neque unquam mane Jovi libato nigrum vinum

Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiant, respiciunt vero etiam praesens.

In voce puri suspicor aderevise litteram superam ex proximo verbo sumite, & legendum puri, ut fontis potius sit quam manuum epitheton. Ita sane Naso L. 4. Fast. v. 314.

Haec ubi castarum processit ab agmine matrum,
Et manibus puram fluminis hausit aquam;
Ter caput irrorat, ter tollit in aethera palmas.
eodem libro, v. 778. in Pallibus:

Hic Deaplacanda est: haec tu conversus ad ortus
Dic ter, & in vivo prole vere manus.

Propertius L. 3. Eleg. 1. v. 3.

Primus ego ingredier puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre chores.
deinde Eleg. 8. v. 13.

Ac primum pura seminum tibi discute lymphas.
Sed nihil pertendo. Sunt enim suctoritates & multae & clarae, unde vulgata scriptura firmati queat. Neque etiam ignoro, quid fiat in sacris purae manus.

15. UT EAT SACER AGNUS AD ARAS] Ut sue gravida, (id quod Servius notavit ad L. 1. Geor. v. 345.) ita & agno fiebat Ambarvalibus. Maro L. 1. Geor. v. 341.

annua magna
Sacra refer Cereri lactis operatus in herbis,

Extremas sub casum hiemis, iam vere serene.

Tum pingues agni, & tum mollissima vina.

is agnus circum agros ducebatur; ideo ambarvalis dicitur. Festus: Ambarvalis hostiae appellabantur, quae pro arva a duobus fratribus sacrificabantur. Ambarvalis hostia est, quae rei divinae causa circum arva ducitur ab iis, qui pro frugibus faciunt. In membro priore legebat Scaliger, a duodecim fratribus. Id quod nos in medio relinquimus: neque enim fieri non potuit, ut egerint pariter. Nunc Macrobius audiamus, L. 3. C. 5. Ambarvalis hostia est, ut ait Pompejus Festus, quae rei divinae causa circum arva ducitur ab iis, qui pro frugibus faciunt. Huius sacrificii mentionem [Virgilius] in Bucolicis habet, ubi de apothoosi Daphnoidis loquitur:

Haec tibi semper erunt, & cum solemnia vota
Reddemus Nymphis, & cum lustrabimus agres.
Ubi lustrate significat circumire. Hinc enim videlicet & nomen hostiae acquisitum est ab ambiendis arvis. Sed & in Georgicorum libro primo:

Terque novus circum felix eat hostia fruges.

Vides & Maronem & nostrum Albium consulto uti verbo emdi: in quo verbo est significatio liberae voluntatis. Non enim hostiae ligabantur; & si apud aram reluctarentur, non litabant. Plinius L. 8. C. 45. Hoc quoque notatum, vitulos ad aras humeris hominis allatas non fere litare; sicut nec claudicante, nec aliena hostia Deos placari, nec trahente se ab aris. Macrobius, loco laudato: Observatum est a sacrificantibus, ut si hostiae, quae ad aras duceretur, fuisset vehementius reluctata, estumdisque se invitam altaribus admoventi, amoveretur: quia invito Deo offerri eam putabant. Quae autem stetit oblata, hanc volenti munus dari aestimabant. Servius ad L. 2. Aen. v. 133. VINCULA RUPI. Atqui solvatae sunt hostiae. Nam piaculum est in sacrificio aliquid esse religatum. Unde est,

Unum excusa pedem vinclis in veste recincta.
item,

Sacrati capitis.
vittasque resolvit
Ergo vincula religionis intellige, ut,
& vinclis innare Cloelia ruptis.
scilicet foederis. Nec enim obides unquam ligantur. Sed huic expositioni illud occurrit, Unde iste

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.

Vos mala de nostris pellite limitibus.

Neu seges eludat messem fallacibus herbis,

20 Neu timeat celeres segnior agna lupos.

Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris

Ingeret ardenti grandia ligna foco.

Tur-

iste ligatus fuerit, quia eum Troiani non ligarunt, ultro enim se obtulerat. Unde intelligendum, a Graecis magis ligatum ante tempus sacrificii. Nam consuetudo illa, quam supra diximus, erat in ipso tempore sacrificiorum. Ante enim ligabantur, ut Juvenalis:

Sed procul extensum patulam quatit hostia fumentem.

Et Junius Philargyrius ad L. 2. Geor. §. 394. *Improbant haruspices hostiam, quae, admissa altaribus, reluctatur.*

17. DII PATRII, PURGAMUS AGROS, PURGAMUS AGRESTES] Dii patrii sunt Penates. Cicero Philipp. 2. C. 30. *Cum Pompeji liberi primam patriam repetebant, esto: fuerit haec patrium causa communis. Repetebant praeterea Deos patrios, aras, focos, lares suam familiarem.* Macrobius L. 3. Saturn. C. 4. *Addidit Hyginus in libro, quem de Diis Penatibus scripsit, vocari eos Dives, Mentores. Sed nec hoc Virgilius ignoratum reliquit:*

Dii patrii, servate domum, servate nepotem. de purgatione agrestium aliquid diximus ad L. 1. Eleg. §. 13.

19. NEU SEGES ELUDAT MESSEM FALLACIUS HERBIS] Proprie dixit eludat. Maro L. 1. Geor. §. 226.

Multi ante occasum Majae coopers: sed illos Exspectata seges vanis elusit aristis.

Propercius meus deludere posuit L. 2. Eleg. 12. §. 31.

Terra prius falso partu deludat arantos.

Alii decipere vocantur, & fallere, & mentiri. Ovidius L. 5. Metam. §. 480.

Illic sacra vertentia glebas

Fregit aratra manu: parilique irata colones

Ruricolasque boves leto dedit: arvaque iussit

Fallere depositum; variataque semina fecit.

L. 2. Pontic. Epit. 9. §. 29.

Vana laborantis si fallat vota co'omi,

Accipias gravidae cur suis exta Ceres?

L. 4. Fast. §. 645.

Saepe Ceres primis dominum sallebant in herbis;

Es levis obfesso stabas avena solo.

Amor. L. 3. Eleg. 10. §. 34.

Cum bene iactati pulsarent arva ligones, Ruperat & duram vomer aduncus humum, Seminaque in lates irant aequaliter agras; Irrita decepti vota colentes erant.

Symmachus L. 10. Epist. 61. *Secuta est fames publica, & spes provinciarum omnium messis agra decepti.* Horatius L. 1. Epist. 7. §. 87.

Spem mentita seges; bos est coelus arande.

Silius de agro Falerno, L. 7. §. 160.

Dives ea, & nunquam tellus montis colona.

Alcimus Avitus L. 3.

Quin magis ipsa sibi tellus adversa negabit,

Seminis excepti vertens mentita nitorem.

pulcre Quintilianus Declam. 12. *Non enim vulgaris illa labes frumenti fuit, nec qualis aliis ab agricolis accusari solet perfidia terrarum, & ingratae messis irritus labor. — etiam sicubi forte junnae herbae solum vicerant, vanis tantum aristis spem seculerunt, & inane culmes tristes agricola iactavit votis nihil relicturis.* Hanc ille terrarum perfidiam a poetis accepit. Noster hujus libri Eleg. 3. §. 34.

At tibi dura Ceres, Nemesium quae abductis ab urbe,

Perfolvat nulla semina terra fide.

Horatius L. 3. Od. 16. §. 30.

Purae rivus aquae, silvaque iugum

Paucorum, & segetis certa fides meae.

De his autem votis Cereri susceptis, exposito simul Albanis versiculo, praeclare egit Illustrissimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Cerer. §. 137.

20. SEGNIOR AGNA] est in libris nonnullis, tardior agna. Ego istud malo, dicitur enim segnis quasi sine igne. Vide Servium ad L. 1. Aen. §. 427. ad L. 2. §. 373. ad L. 12. §. 525. Angelum Decembrium L. 3. de Polit. Liber. p. 231. & Vossium nostrum in Etymologico L. 1.

21. TUNC NITIDUS PLENIS CONFISUS RUSTICUS AGRIS] nitidus, bene saginnatus. Cato lib. de R. R. cap. 1. *Vicini quo pacto nitent, id*

- Turbaque vernarum, faturi bona signa coloni,
 'Ludet, & ex virgis exstruet ante casae.
 25 Eventura precor. Viden' ut felicibus extis
 Significet placidos nuntia fibra Deos?

Nunc

id animum advertito. In bona regione bene nitere oportebit. Horatius L. 1. Epist. 4. §. penult.

Ne pinguem et nitidum bene curata cute vises.
 & L. 2. Sat. 2. §. 128.

quanto aut ego parcius, aut vos
 O, pueri nitidus, ut huc novum incola venit?
 Phaedrus L. 3. Fab. 7.

*Canis perpasso macie confectus lupus
 Forte occurrit: salutaris dein invicem
 Ut restiterit, Unde sic, quaeso, nitet?
 Ans quo cibo fecisti tantum corporis?
 Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.*

Quod sequitur, *arsis*, a Scaligero est, sacrificium post collectas fruges fieri solitum intelligente. In libris passim reperias agris. Et pleni agros iam semente facta veluti gravidos intelligebat crudelissimus Torrentius ad Horat. Epod. 2. §. 43. nec non Salmastius Not. in Vopiscum p. 361. Sequamur, praestitum in tanta vetustorum codicum conspiratione. Statim in verfu breviorer ingerat scribendum, non *Ingerat*. Ostendunt sequentia.

23. TURBAQUE VERNARUM, SATURI BONA SIGNA COLONI] olim legebatur *savri coloni*: quae aberravit, quamquam levis ac paene jocularia, in quantas angustias redegerit bonum Cyllenium, miraberis, si inspicere volueris. *Satur* est, locuples, copiosus Cicero Dial. de Senect. C. 16. *Mea quidem sententia haud scio, an ulla beator esse possit: neque solum officio, quod hominum generi universo cultura agrorum est salutaris: sed et delectatione, quam dixi, et saturitate copiosaque omnium rerum, quae ad victum hominum, ad cultum etiam Deorum pertinent.* Horatius Epod. 2. §. 65.

*Postique vernas, disis examen domus,
 Circum residentes Lares.*

25. VIDEN' UT FELICIBUS EXTIS] in Lipsii excerptis erat *colesibus extis*. quod non probor. Gaudet noster in bonitate extorum, fausta omnia est felicia portendentium. Namper exta exquirebatur voluntas Deorum. Vide quae ex Trebatii libris de Religionibus exscriptae Macrobius L. 3. Saturn. C. 5. Illud, *Viden' ut*, repentinum aliquid notat; ut pat-

sim observare est apud poetas. De quantitate ambigi possent, nisi monuissent veteres Magistri. Servius ad L. 6. Aeu. §. 779. *Viden' ut geminae stant vertice cristae?* DEN naturaliter longa est. brevem tamen casu posuit in *secutus* Ennium. Et adeo ejus est immutata natura, ut jam, ubique brevis invenitur. Lutatius ad Papin. L. 10. Theb. §. 807. *Viden' ut jugulo consunserit enses?* Syllaba cum naturaliter longa sit, tamen eam corripuit, secutus auctoritatem Maronis, dicentis. VIDEN' UT GEMINAE STANT VERTICE CRISTAE? Ennium integrum legerat Servius: nos non nisi misere mutilum habemus. Sed Maroni potuit & Catullus praeville, Carm. 59. §. 8.

Sic certe. Viden' ut permicret exsiluere.
 26. SIGNIFICET PLACIDOS NUNTIA FIBRA DEOS] *significare* est verbum haruspinae, omnique adeo divinationis. Cicero Catilin. 2. C. 13. *Quae quidem ego neque mea prudentia, neque humanis viribus fretus pollicitor vobis, Quirites: sed multis et non dubiis Deorum immortalium significationibus.* Orat. de Harusp. Resp. C. 12. *Quod igitur ex aliquo disuncto diversoque monstro significatum caverimus, id cum sibi ipsum monstrum est, et cum in eo ipso periculum est, ex quo periculum portenditur, non pertimescimus?* L. 1. de Divinat. C. 1. *Gentem quidem nullam video neque tam humanam, atque doctam, neque tam immanem, tamque barbaram, quae non significari futura, et a quibusdam intelligi praedicque posse, censet.* Fibram noster pulcre nuntiam vocat, quae quasi verbis claris enuntiet voluntatem Deorum. Et sic Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 100.

Aut sibi commissos fibra locuta Deos.
 Ipse Albius L. 1. Eleg. 9. §. 3.
Nec mihi sunt sortes, nec concia fibra Deorum.
 & L. 3. Eleg. 4. §. 5.

*vinculae nuntia sortis
 Vera moment Tuis exta probata viris.*
 Pythagoras apud Naionem L. 15. Metam. §. 136.

*Protinus ereptas viventi peccare fibras
 Inspiciunt: mentesque Deum servantur in illis.*

Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consulis: & Chio solvite vincla cado.

30 Vina diem celebrent, non festa luce madere
 Est rubor, errantes & male ferre pedes.
 Sed, Bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,
 Nomen & absentis singula verba sonent.

Gen-

37. NUNC MIHI NUNC FUMOS VETERIS
 PROFERTE FALERNOS CONSULIS] Haec a Cle-
 ligero habemus. In libris est,
*Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consuli.*

Atque ita citatum legas apud Jo. Jovianum
 Pontanum L. 2. de Adspirat. Certe *fumos* di-
 ci vina fumum bibere instituta, ut Flaccus
 loquitur, egebat bonis fidejussoribus. *Faler-
 nos* autem quod vocat genere masculino, in-
 tellige cados. Joannes Pierius Valerianus,
 vir multo eruditissimus, ita corripit L. 51.
 Hieroglyphic. C. 15. & Castig. in L. 2. Geor.
 Maronis §. 97.

*Nunc mihi fumosi veteres proferte Falernos
 Consuli.*

ut scilicet *fumosus consul* sic dicitur, quomo-
 do legimus apud Juvenalem,

Fumosus equitum cum dilatore magistrus.

Sed longe id recedit a genio Albinae Musae:
 Et jam olim displicuit nostro Fruterio. Vide
 notata ad L. 1. Eleg. 11. §. 18. Per veterem
 consulem intelligitur vetustus vini, & pre-
 cium ab aevo. Varro L. 1. de Re Rust. C. 65.
*Genera sunt vini, in quo Falerna, quae quanto
 plures annos condita habuerunt, tanto, cum
 prompta sunt, fructuosiora.*

28. CHIO SOLVITE VINCLA CADO] Chium
 miscbant cum Falerno delicatius potaturi.
 Horatius L. 1. Sat. 10. §. 24.

At sermo lingua concinnus utraque

Suavior: ut Chio nota si commixta Falerni est.
 Plinius L. 14. C. 15. *Quid, non et Caesar Di-
 ctator triumpho sui coena vini Falerni amphi-
 ras, Chii cados in convivio distribuit? idem
 Hispaniensis triumpho Chium et Falernum dedit.*
 Pulcre Aufonius, eruditissimus poeta, de
 Harmonio, Grammatico Trevirorum, Epist.
 18.

*Cecropiae communis decus Latiaeque comenae,
 Solus qui Chium miscet et Armineum.*

Sed horum partim Torrentius notavit ad Ho-
 ratium, explicato simul Tibullo.

39. VINA DIEM CELEBARENT] Hinc discer-

re licet, Cereris sacra, quae pro frugibus
 fierent, non fuisse abstemia, Horatius L. 2.
 Sat. 2. §. 125.

*At venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractas seria frontis.*
 Catonem adde lib. de R. R. cap. 134. & Ser-
 vium in L. 1. Geor. §. 344. Verbum *celebran-*
di illustratum dedimus ad L. 1. Eleg. 3. §. 33.
 Est autem in eo verbo, praeter religionis
 venerationem, etiam significatio festivae hi-
 laritatis. ut hoc ipso loco. Macrobius L. 2.
 Saturn. C. 7. *Sed quia et paulo ante Aurelius
 Symmachus, et ego nunc, Liberii fecimus men-
 tionem; si aliqua hujus atque Publii dicta re-
 feremus, videbimus et adhibendi convivio mi-
 mos vitasse lasciviam, et tamen celebritatem,
 quam, cum adsunt, illi excitare solentur,
 imitari.*

39. NON FESTA LUCE MADERE EST RU-
 BOR] Sallustius Jugurth. C. 66. *In diem ter-
 tium constituent, quod is festus celebratusque
 per omnem Africanam estantibus, Virgilius L. 2.
 Geor. §. 527.*

*Ipsae dies agitat festos, sususque per herbam,
 Ignis ubi in medio, et socii cratera coronant,
 Te libans, Lenae, vocat.*

Macrobius L. 1. Saturn. C. 11. ubi de sacri-
 ficio, quod Junoni Caprotinae faciebant li-
 berae pariter atque ancillae, Nonis Julii:
*Quae [ancillae, habitu matrumfamilias ac
 virginum sumto] cum a Livio in castris distri-
 butas fuissent, viros plurimo vino provocaverunt,
 diem festum apud se esse simulantes. Inspice so-
 des Horatium L. 3. Od. 28.*

31. SED, BENE MESSALAM, SUA QUISQUE
 AD POCULA DICAT] Scaliger malebat, *Bene
 Messalae.* Parum refert: nam utroque modo
 dicebant. Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 601.

*Et, Bene, dic, dominae, bene, cum quo dormias
 illa.*

L. 2. Fast. §. 637.

*Et, Bene vos, Parrine bene te Pater, optime Caesar,
 Dicitis iussu, sint rata verba, mero.*

D d 3

Ritum

- Gentis Aquitanae celeberrima triumphis,
 Et magna intonsis gloria victor avis,
 35 Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
 Redditur Agricolis gratia Caelitibus.
 Rura cano, rurisque Deos. his vita magistris
 Desuevit querna pellere glande famem.

Illi

Ritum ipsum liberaliter inlustravit Barn. Briffonius L. 1. de Formul. Ex quo deinde alii hauserunt.

34. ET MAGNA INTONSIS GLORIA VICTOR AVIS] ita optime Scaliger, ex corrupta librorum scriptura *victor ades*; sive, ut ipse putabat, *victor abis*. Certe in secundo codice Bibliothecae Bodleyanae erat *victor abes*. Georgius Fabricius, vir, sua tempestate, eruditioris laude atque ingenii vi cuiquam secundus, sic citabat, ad Horat. L. 1. Od. 11.

intonsi gloria, victor ades.
 pro, (inquit) *gloria intonsorum, quales Romani veteres fuerunt. Sed non ita loquebantur Romani. Semper intonsum iungebant vel cum voce alia substantiva, vel cum nomine aliquo proprio.* Ovidius L. 3. Trist. Eleg. 1. §. 60.

*Inde tenere pari gradibus sublimia celsis
 Ducor ad intonsi candida templa Dei.*

L. 1. Pont. Epist. 9. §. 31.

*Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
 Musfa sub adducto si pede nulla suavit.*

L. 6. Fast. §. 264.

*Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestae,
 Tunc erat intonsi regia magna Numae.*

L. 2. Fast. §. 30. ubi de Februis:

*Denique quodcumque est, quo pectora nostra
 piamur,*

Hoc apud intonses nomen habebat avos.

Ab his avis intonsis deducit poeta antiquum Messalae nobilitatem. Nec poterat argumentum uti certiore. Varro L. 2. de Re Rust. C. 11. *Omnino temporales in Italiam primum venisse ex Sicilia dicuntur post R. C. A. CCCLIII. ut scriptum in publico Ardeae literis exstat, easque adduxisse P. Titinius Menam. Olim temporales non fuisse adsignificans antiquorum statuae, quod pleraque habent capillum, & barbam magnam.* Cicero orat. pro Coelio C. 14. *Aliquis mihi ab inferis excitandus est ex barbatis illis, non hac barbula, qua ista delectatur: sed illa horrida, quam in statuis antiquis & imaginibus videmus.* Albium vericulum expresit Propert-

tius meus, sed ita, ut fecerit grandiore, L. 4. Eleg. 6. §. 38.

*Mox ait: O longa mundi servator ab Alba
 Augusto, Hicloris cognite major avis.*

36. REDDITUR AGRICOLIS GRATIA CAELITIBUS] redditur gratia, pro beneficiis acceptis. Catullus Carm. 65. §. 150.

*Hoc tibi, quod patui, consecrum carmine munus
 Pro multis, Alli, redditur officis.*

Cicero Philipp. 5. C. 15. *Qui bonos mihi maximus videtur, primum, quia iustus est. Non enim solum datur propter spem temporum reliquorum, sed pro amplissimis meritis redditur.* &c. Est tamen hic significatio religionis. Vide supra ad L. 1. Eleg. 3. §. 34. *Dei agricolae sunt Bacchus potillium ac Ceres. nosler L. 4. Carm. 1. §. 163.*

*Non illic colit arva Deus, Bacchus, Ceresve,
 Maronem vide initio L. t. Georg. ipsumque
 hujus Elegiae principium.*

37. HIS VITA MAGISTRIS] ad Deos auctores refert artes & inventa hominum, vitae communi utilia. Cicero L. 2. de Offic. C. 4. *Qui denique ex bestis fructus, aut quae commodum, nisi homines adjuvarent, percipi possent, nam & qui principes inveniendi fuerunt, quem ex quoque belua usum habere possimus, homines certe fuerunt.* Et qui sic fuissent, eos hominum aliorum fama, beneficiorum memor, in concilium Deorum collocabat. id quod opereose docere, nihil est necesse.

38. DESTITUIT QUERNA PELLERE GLANDE FAMEM] Hanc praecipuum primorum mortalium alimoniam fuisse, nondum inventis frugibus, omnis tradidit antiquitas. Plinius proocm. L. 16. *Proximam erat narrare glandiferas [arbores] quoque, quae primae victuum mortalium aluerunt, nutrices mopsis ac ferae fertis.* Maro L. 1. Geor. §. 147.

*Prima Ceres ferro mortalis veteres terram
 Instituit: cum jam glandes atque arbuta [acrae
 Desiderant silvae, & victuum Dodona negaret.
 Addit glandibus poeta lummus arbuta t quo-
 modo ante cum Lucretius L. 5. §. 940.*

Glan-

40 Illi compositis primùm docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire casam.

Illi

Glandiferas inter curabans corpora quercus
Plerumque, & quas nunc hiberno tempore
cernis

Arbuta poeniceo fieri matura colere,
Plurima tum tellus, etiam majora, ferebat.

Alii & fraza, & corni, & frondes teneriores.
Ovidius L. 1. Metam. v. 103.

Contentique cibus nullo cogente creatis,
Arbuteos foetus, montanaque fraga legebant,
Cornaque, & in duris haerentia mora rubetis;
Et quae deciderant pasta Jovis arbore glandes.

Et Amor. L. 3. Eleg. 10. v. 7.

Ans nec hisuis torrebant sarra coloni:
Nec notum terris area noman erat.

Sed glandem quercus aracula prima ferebant.
Haec erat, & teneri cespitis herba cibum.

Idem L. 4. Fast. v. 395.

Messis erant primis viridis mortalibus herbae,
Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Es modo carpebant viruati cespitis gramen;
Nunc epulae tenera fronde cacumen erant.
Postmodo glans nata est, bene erat jam glande
repleta;

Duraque magnificas quercus habebat opes.
Prima Ceres homini ad meliora alimenta vocato

Mutavit glandes utiliore cibo.

Quintilianus Declam. 12. Utinam saltem nobis
rulem victum silvae ministrassent, & carpere
arbuta, concutere quercum, legere fraga licuisset;
& quaecumque primi mortales ante tradi-

tos divinius mioreis cibos contra famem objecerunt,
pestifer annus reliquisset. Arnobius L. 2.
Quid enim, si hoc modo culpam velimus insi-
gere prioribus illis atque antiquissimis saeculis,
quod inventis frugibus glandes praeverint, & re-
pudiaverint arbuta? Quod Cereri adscribunt
poetae, id Hispanos regi suo Habidi debere
auctor est Justinus L. 44. C. 4. Qui ut regnum
accepit, tametsi magnitudinis fuit, ut non frustra
Deorum majestate tot periculum ereptus videretur.
Quippe barbarum populum legibus junxit,
& locus primus aratro donari, frumenta quoque
sulco quaerere docuit, & ex agris cibo miriora
vesci, odio eorum quae ipse passus fuerat, homines
coegit. Nec tamen ideo suus glandi hono-
re decrevit apud hos ipsos populos, Plinio
teste L. 16. C. 5. Glandes opes esse multarum
gentium, etiam pace gaudenium constat. Nec
non & inopia frugum arcaelicis molitur farina,

spissaturque in panis usum. Quin & hodieque
per Hispanias secundis mensis glans inferitur.
Dulcor ealem in cinere tosta. Et talis infanti-
bus dabatur a nutrice. Arnobius L. 2. Sed aus
stilla de milio, aut sit panis ex sarre, aut, ut
saecula imitemur antiqua, ex cinere caldo glandes,
aut ex ramis agrislibus baculae. Ceterum
verbum Desituit huic loco, ni fallor, minus
aptum est, quam Desuevit, quod legitur in
libris melioribus. Desituit est, derelinque-
re, deserere. Livius L. 34. C. 34. Itaque ne
aus repens trepidem, aut rem incoactam turpi-
ter desituitis, scribendum ante vestris civitati-
bus censeo, explorandumque, quid quaeque ani-
mi, quid virium habeat. At desuescere, quod
est contrarium rati aduescere, vel consuescere,
longe aliam habet notionem. Hoc & desue-
sere dicebant. Varro L. 2. de Re Rust. C. 9.
de catulis: Duobus mensibus primis a matre non
dijunguntur a matre, sed minutatim desuescunt.
Titinius in Gemina desuere videtur dixisse
active, pro eo quod est desuescere:

Parastus amovi, lemonem actibus absterrui,
Desuevi ne quo ad cenam iret extra consilium
Mentem.

39. ILLI COMPOSITIS PRIMUM DOCUERUNT
TIGILLIS] primi erat in secundo Wittiano.
Sed & vulgata bene habet. Propertius L. 2.
Eleg. 9. v. 3.

Hic primum vixit sine sensu vivere amantes.
Maro L. 1. Geor. v. 136.

Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas.

Tigilla sunt tigna parva, sive perticae, qui-
bus pegnatum possitis, & fronde, vel arun-
dine, aut stramine interitis fit tuguriolum ad
habitationem agrestem. Vide super hac vo-
cula Douzam nostrum L. 2. Praeacidan. pro
Arbitrio C. 16. & Nic. Heinsum ad Ovid.
L. 14. Metam. v. 53. Videtur quoque non-
nihil Cyllenius.

40. ILLI VIRIDI FRONDE OPERIRE DOMUM]
Nam prius in cavernis atque antris habitabant,
ferarum more. Lucretius L. 5. v. 956.

Sed nemora, atque cavos mentis, sibusque
colebant,

Et frutes inter condebant squalida membra,
Verbera ventorum vitare imbreisque coacti.
illa latibula Naso domos vocat, sed ita, ut
ipse se corrigere videatur, L. 1. Metam. v.
121.

Tunc

Illi etiam tauros primùm docuisse feruntur
 Servitium, & plauastro supposuisse rotam.
 Tunc victus abiere feri; tunc insita pomus;
 Tunc bibit irriguas-fertilis hortus aquas.

45 Au-

*Tum primum subiere domos, domus antra
 fuerunt,*

Et densi fructices, & vineæ cortice virgæ.
 Est nimirum domus appellatio splendidior,
 quam quas conveniat spelæis, atque etiam
 tuguriis rusticanis. Unde fit ut non invitus
 amplectar veterem hic ledicionem, *aperire sa-
 sam*: sic enim habent multi codices scripti,
 & primæ quoque editiones. Lucretius L. 5.
 §. 1012.

*Inde casus postquam ac pelles ignemque pa-
 rarunt,*

Et mulier conjuncta viro concessu in unum.
 Maro Eclog. 2. §. 29.

*O tantum libans mecum tibi sordida rura,
 Atque humilis habitare salas!*

Noster infra Eleg. 3. §. 28.

*Delos ubi nunc, Phœbe, tua est? ubi Del-
 phica Pytho?*

Nempe Amor in parva te jubet esse sa'a.
 Ac, ne quis dubiter de veritate hujus scri-
 pturæ, rectis hisce angustis atque exilibus
 ipse opponit domos. sic L. 1. Eleg. 1. §. 54.

*Te bellare docet terra, Messala, marique,
 Ut domus hostiles præferas exuvias.*

L. 3. Eleg. 3. §. 4.

*Non ut marmorei prodirent e limine tecti,
 Insignis slava conspicuusque domo.*

Pariter Juvenalis, de scurris Græcis, Sat. 3.
 §. 72.

*Exaquillas, dictumque petunt a vimine collem,
 Viscera magnarum domuum dominique futuri.*
 Suetonius Neron. C. 38. Tunc præter immen-
 sum numerum insularum, domus prætorum du-
 cum arserunt, hostilibus adhuc spoliiis adornatae.

43. TUNC VICTUS AMERE FER] Epulæ
 belluinæ. victus vocabulo sæpe ita Plautus
 utitur. Milit. Act. 3. Sc. 1. §. 141.

*Nunc volo obsonare, ut, hospes, tua te ex
 virtute, & mea,*

*Meo demum accipiam benigne, lepida, lepidis
 victibus.*

Mostell. Act. 1. Sc. 1. §. 43.

*Non omnes possunt olere unguenta exotica,
 Si tu oles: neque superior assumbere:*

• *Neque tam facies, quam tu vivis, victibus.*
 43. TUNC CONSITA POMUS] Melius excer-

pta Lipsii, *insita pomus*. Erant enim arbores
 pomiferæ, sed silvestres ac fræcæ; quæ non
 nisi insitionis cura agræstem naturam paulla-
 tim exuerunt, adoptione melioris. Varro id
 docet L. 1. de Re Rust. C. 40. *In quamvisque
 arborem inferas, si ejusdem generis est duntaxat,
 ut sit utraq; malus, ita inferere oportet, refe-
 rentem ad fructum, meliori genere ut sit surtu-
 lus, quam est quo venias arbor.* Palladius L.
 14. de R. R. de pomo:

*Insita proseris pergis consrescere ramis,
 Et sociam mutat malus amica pyrum.
 Sequæ feros silvis hortatur l'nguere mores,
 Et parum gaudet nobilitate frui.*

Hanc rem utilem artem tamque jucundam
 primum Saturnum in Italia evulgasse tradunt.
 Macrobius L. 1. Saturn. C. 7. *Hvis Deo inser-
 tiones sarcularum pomorumque educationes, &
 omnium ejusmodi fertilium tribuunt discipli-
 nas.* Aliter Lucretius, qui hunc Saturno hono-
 rem dare non voluit, L. 5. §. 1363.

*At spesimen sationis, & insitionis origo,
 Ipsa fuit rerum primum natura creatrix:
 Arboribus quoniam bacæ, glandisque caducæ
 Tempeliva dabans pullorum examina subire.*
 Unde etiam libitum s' s' stirpis committere ramis,
 Et nova defodere in terram virgula per agros.
 Inle aliam, atque aliam culturam dulcis agelli
 Tentabant, fructusque feros mansuere terra
 Cernebant indulgendo, blandeque solendo.

Neque multum abit Plinius proœmio L. 16.
*Pomiferæ arbores, quæque minoribus fuscis volu-
 ptatæ primæ cibis assulerunt, & necessario
 alimento delicias misere docuerunt, sive illas
 ultro, sive ab homine didicere blandos sapere
 adoptione & convulso, idque munus etiam fer-
 ris volucribusque dedimus, intra prædictum con-
 flant.*

44. TUNC BIBIT IRRIGUAS FERTILIS HOR-
 TUS AQUAS] irriguas noster active posuit:
 quæ irrigant. Sic etiam Maro L. 4. Geor. §. 32.
*Haes sorsum salsæ virides, & olentia late
 Serpilla, & graviter spirantis copia thymbræ
 Floreat, irriguamque bibant violaria fontem.*
 Notavit ibi Junius Philargyrius; addiditque,
 alias passive poni. Ita est. Horatius L. 2. Sat.
 4. §. 16.

Cole

- 45 Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores:
Mistaque securo sobria lympha mero est.
Rura ferunt messes, calidi quum sideris aestu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apsis ingerit alveo,
50 Compleat ut dulci sedula melle favos.

Agri-

*Cole suburbano, qui siccis crevit in agris,
Dulcior: irriguo nihil est elatius horto.*

Naso L. 8. Metam. §. 646.

*Quodque suus conjux riguo collegerat horto,
Truncat olus foliis.*

Propertius L. 1. Eleg. 20. §. 37.

Et circum rigue surgebant lilia prato

Candida, purpureis mista papaveribus.

Verbum bibis non incommode Achilles intravit. cui junge doctissimum Cerdam in Virgil. Eclog. 3. §. ult.

45. AUREA TUNC PRESSOS PEDIBUS DEDIT UVA LIQUORES] Antiqui illi non calcabant uvas: itaque nec vinum bibebant, sed fucum uvarum percoctarum, & prae maturitate sponte disruptarum. Atque hoc est, quod argute extulit Auctor Aetnae, nescio si Cornelius Severus, §. 13.

*Annua sed saturnae complerent borrea messes,
Ipse suo succret Bacchus pede.*

Scio aliter visum interpretibus hujus poetae: quorum rationes secum expendat, cui est otium. Vitem & vitis culturam, & vini collectionem ac condituram primum invenisse Ostrin, sive Bacchum, auctor est Diodorus Siculus Biblioth. L. 1. & noster item Albium L. 1. Eleg. 8. §. 33. Pulcre Jo. Jovianus Pontanus Amor. L. 1. Carm. L. 8.

*Primum devictis rediens Lemaeus ab India
Imposuit capiti fersa novella suo.*

Primum pampinea docuit de vite liquorem

Exprimere, & puris dulcia mella favum.

*Primum & instituit plenit convivium mensis,
Insolitasque mero concelebrare dapes.*

46. MIXTAQUE SECURO SOBRIA LYMPHA MERO EST] Achilles Statius sic exponit: SECURO, quod capiti non noceat: an potius, quod securos, & curis solutos reddat. Prior interpretatio non nauci est: altera verior, & Achille dignior. Atque ut vinum securum dicitur,

*Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
In venas animamque:*

sic aqua epitheto asprissimo sobria vocatur, eo

quod sic's atque abstemiis conveniat, nec habeat quidquam commune cum vini hilaritate. Vide Jos. Castellan Dec. 7. Observ. C. 3. Eques noster loquitur iridem ut Maro L. 1. Geor. §. 9.

Vestro si munere tellus

Chaziam pingui glandem mutavit arista,

Poculaque inventis Aetheloia miscuis uviv.

47. CALIDI QUUM SIDERIS AESTU] sidus hic est sol; non autem Canis astrum, quod quidam voluerunt. Naso L. 6. Metam §. 341.

Jamque Chimaeiserae, cum sol gravos uret arva,

Finibus in Lyciae, longo Dea fessa labore,

Sidereo sicata sium collegis ab aestu.

48. DEPONT FLAVAS ANNUA TERRA COMAS] Elegantissime. Sic in Panegyrico ad Messalam §. 172.

Tondeturque seges maturos annua partus.

Recte annua, quae quotannis renovatur. Hinc annuus agricolae labor Ciceroni Accuf. 3. in Verr. C. 48. Multis autem non modo granum nullum, sed ne paleae quidem ex omni fructu, atque ex annuo labore relinquuntur. Et fructus annuus ibidem C. 54. Tum, semine prohibita, aut messe amissa, fructus annuus interibat: tamen incolumis numerus manebat dominorum atque aratorum. Sic Luana dicitur mensura Propertio, atque aliis item poetis. Catullus Carm. 3t. §. 17.

Tu cursu, Dea, menstruo

Metiens iter annum,

Rustica agricolae bonis

Tacta frangibus explet.

49. RURE LEVIS VERNO FLORES APIS INGERIT ALVEO] Fruteries verno flores legbat L. 1. Verisimil. C. 5. eo quod vernum rus non alibi, flores autem verno passim odoratus esset. Sed miser, ac si bidental movisset, non potuit estugere professoriae verbera linguae, tanta vi Gebhardus vernum rus tuerat. Ausus quin etiam, ut animo suo morcem gerat, male corrumpere locum quemdam Papinii L. 1. Achil. §. 557. ubi tu Barthium vide.

E c

vide.

Agricola assiduum primùm fatiatus aratro,
Cantavit certo rustica verba pede.
Et satur arenti primum est modulatus avena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.

55 Agri-

videto. Tamen neuter verum vidit. nam *verbo* refertur debet ad *alvum*; non ad *rus*, non ad *floras*. Sancti temporis epitheta elegantior ad ipsas res transferuntur. Ovidius L. 1. Att. Amat. v. 367.

Hanc matutinos pellenes ancilla capillos incites: & velo remis missas adlat opem.

Maro L. 11. Aen. v. 35.

Circum omnis famulanteque manus Trojanaeque turba,

Et moestura liades crinem de more solutae.

Neque hoc est adeo poeticum, ut locum non invenit etiam extra carmen. Cicero orat. pro Milone C. 13. Tu P. Clodii cruentum cadaver eiecisti domo, tu in publicum abiecasti: tu spoliatum in vicibus, excisus, pompa, laudatione, infelicitissimis vigis seminulatum, nocturnis canibus d' lanianum reliquisti. Cur vero *alvum* noster vocaverit *vernum*, docet nos Junius Columella, florentillimus scriptor, L. 9. de Re Rust. C. 14. Saepè etiam vacuatis ceris usque in ortum Arcturi, qui est ab Idib. Februarii, jejune savis accubantes torpens more serpentinum, & quiesce sua spiritum conservant, quem tamen ne amittant, si longior fames inceserit, optimum est per ad tum vestibuli siphonibus dulcia lequamina immittere, & si penuriam temporum sustinere, dum Arcturi ortus, & hirundinis adventus commodiores pollicentur futuras tempestates. Itaque, post hoc tempus, cum diei permittit hilaritas, procedere audent in pascha. Nam ab aequinoctio verno sine curiositate jam passim vagantur, & idoneos ad solum decerpunt flores, atque intra lecta comportant. Deinde castrabuntur alvearia mense Junio, eratque tum mellis vindemia, ut videre licet apud Palladium L. 7. de Re Rust. Tit. 7. Reliquum est, aliquid ut dicamus de vocula *Rure*. Magistri veteres, ubi status in loco significatur, ruri dicendum esse praeceperunt. Nini profecto angusta lege, nec fati vera. nam de poetis ut tacem, qui metri necessitate coacti talia admittere dicuntur, contra stat auctoritas clarissimorum scriptorum. Et prolatis exemplis minime futilibus, quae exscribere haud est necesse, meliora nos docuit vir doctissimus Leonar-

duſ Malaspina in Cicer. L. 13. ad Attic. Epist. 49.

51. LASIATUS ARATRO] ita Scaliger concepit. In libris est *ſatiatus*: quasi tu dicas, fastidii plenus ab assiduo labore. Hanc scripturam bene defendit Gebhardus. quem inspicillè non pigebit.

52. CANTAVIT CERTO RUSTICA VERBA FEDE] Natam primum apud agricolas Poefin, etiam Horatius ostendit L. 2. Epist. 1. v. 139. versibus lucentis, & rem pulcre illustrantibus:

*Agricolae prisca, sortes, parvoque beati,
Conſita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus, & ipſum animam ſpe ſinu dura ſerentem,
Cum ſociis operum pueris, & conjuge ſida,
Tellurem porco, ſilvanum late piabant,
Floribus & vino Genium menorem brevis arvi.
Feſtinnam per hunc inventa licentia morem
Verſibus alterius opprobria ruſtica ſudit:
Libertasque recurrentis aſſuſta per annos
Luſis amabiliter.*

Est igitur Poefis divini filia, & caerimoniarum sacrarum. Et primum quidem Hymni sunt inventi, ac Chori: deinde etiam qualiscumque Comodiae rudimenta, jactis alterno cantu opprobriis. Sed hanc omnem laudem pastoribus, utpote quam aratores antiquioribus, dare maluit Julius Caesar Scaliger L. 1. Poetic. C. 4. quem accurata diligentia refutavit Franc. Fernandus de Cordova Didſcal. multipl. C. 10. Tu vide eruditus Dacrii in Horatium Notas. Ubi & hunc Albii nostri locum recte atque eleganter exponit.

54. UT ORNATOS DUCERET ANTE DEOS] ornatos, fectis cotornatos. Horatius L. 3. Od. 23. v. 15.

Parvos coronantem matino

Rore Deos, fragillique myrto.

& L. 1 Epist. 19. v. 26.

Ac ne me foliis ideo brevioribus ornas.

Juvenalis Sat. 9. v. 138.

O parvi nſtrique Lares, quos ture minuto,

Aut farra, & tenui ſilico exornate corona.

Apulejus L. 3. Metam. Refſicio flae mediae, quae ſtabulis trahes ſuſtinebat, in ipſo ſere me-

55 Agricola & minio suffusus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros.

Huic

ditullio Eponae deae simulacrum resitens aedificulae, quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum. Silius L. 15. Punic. §. 420.

Et laetus repetens genis primordia ductor
Festa coronatis agitabas gaudia signis,
Pacificans Divos.

ut duceres, quod Scaligero placuit, multi habent libri: multii alii diceret. Sed ducere carmen gravius esse operae videtur, quam ut homini rustico conveniat: nec facile reperias, nisi in negotio carminis heroici. Exemplis hoc demonstrabimus inlustrium poetarum. Horatius ducendi verbum aperte opponit opusculis ludieris, L. 1. Sat. 10. §. 44.

Forte epot, acer

Ut nemo, Varius ducit. Molle atque facetum
Virgilio ammurum gaudentes rure Camenae.

Propertius L. t. Eleg. 7. initio:

Dum sibi Cadmeae ducuntur, Pontice, Thebae,
Armaque fraternalis tristitia militiae.

Ibidem Eleg. 9. §. 9.

Quid tibi nunc misero prodest grave ducere
carmen,

Aut Amphioniae moenia fieri lyrae?

L. 4. Eleg. 6. §. 13.

Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
Dum canitur, quae so, Jupiter, ipse vacet.

Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 18. §. 1.

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primaque juratis induis arma viris.

L. 1. Metam. ipso initio:

primaque ab origine mundi

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Sed verbum ducere amabant potius in rebus momenti levioris. Maro Eclog. 3. §. 55. in certamine cantandi:

Dicite: quandoquidem in molli confedimus
herba.

tum paullo post, §. 59.

Alterius dicesis: amant alterna Camoenae.

Eclog. 5. §. 2.

Tu calamos inflare levis, ego dicere versus.

Eclog. 6. §. 5.

Pastorem, Tiryre, pinguis
Pasce oportet ovis, deductum dicere carmen.

L. 3. Geor. §. 6.

Cui non dicitus Hylas puer, & Latonia Deles?
Hippodameque, Inmuroque Pelops insignis eburno,

Acer equis?

Papinius L. 1. Silv. 2. §. 238.

Quaerit Hymen thalamis insatium dicere carmen,

Quo vatem mulcere queas.

Et proprie quidem in Hymnis ac laudibus Deorum ita loquebantur. Horatius L. 1. Od. 21.

Dianam tenerae dicite virgines:

Insonsum, pueri, dicite Cynthium,

Latonamque supremo

Dilectam penitus Jovi.

tum Carm. Saec. §. 8.

Quo Sibyllini monuere versus,

Virgines lectas puerasque castos

Diis, quibus septem placuere colles,

Dicere carmen.

& L. 4. Od. 12. §. 9.

Dicunt in tenero gramine pinguium

Custodes ovium carmina fistula:

Delectantque Deum, cui pecus & nigri

Colles Arcadiae placent.

Nonfer, ad fin. L. 1. Eleg. 3. §. 31.

Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes

Insignis turba debeat in Pharia.

Nemestianus Eclog. 1. §. 63.

Saepe etiam senior, ne nos causare pigeret,

Laetus Phoebae dixisti carmen avena.

Ubi frustra Barthius duxisti malebar. His ego rationibus permotus diceret hoc loco malui, quam duceres: praetertim quum non desint codices scripti, qui sententiam meam tuerantur.

55. AGRICOLA ET MINIO SUFFUSUS, BACCHE, RUBENTI } intempertive Bacchum appellari putat Achilles: aut certe aliquid deesse suspicatur. Frustra. Ab Hymnis transit poeta ad Choros: qui vel maxime in honorem Liberi patris instituti fuerunt. qua de re Vossium nostrum vide L. 2. Institut. Poet. C. 2. Ideo autem minio inficiebatur, quia ipse Bacchus hoc metallo colorari credebatur. Certe Bacchi statua apud Phelloenses lignea conspiciebatur, minio inlita; aliam habebant Phigalenses itidem minio inluminatam; auctore in Achaicis & in Arcadicis Pausania. Ridet hoc Arnobius L. 6. adversus gentes: Inter Deos videmus vestros leonis torvisissimam faciem, mero oblitam minio, & nomine Frugiferi nuncupari. Adludit vir sanctissimus ad fabulam, qua Bacchus cum gigantibus

Ec 2

bus

Huic datus a pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris. hirtas duxerat hircus oves.

Rure

bus decertasse perhibetur, leonis specie induta, eosque unguibus ac dentibus discerpisse. Horatius L. 1. Od. 19. v. 21.

Tu, cum parentis regna per arduum

Cohors gigantum scanderet impia,

Rhoetum retorsisti leonis

Unguibus, horribilique mala.

Ubi Scholiastes ineditus, qui margines occupat egregii illius codicis Graeviani, haec notavit: *Fabulum tangit. Dum gigantes per montes montibus impositos peterent regna Jovis, Liber pater, filius Jovis, inducitur pelle Leonis cum unguibus & mala, retorsit unum gigantem, Rhoetum nomine, ac retro praecipitavit illum. Quae pellis fertur fuisse Nemeaei leonis, quam Hercules ei dedit. Haec ille Grammaticus. Bacchum autem cur Frugiferum vocarent, non est obscurum ex Diodori Siculi libro primo, quem sequitur in Georgicis divinus Maro, & noster Albius L. 1. Eleg. 8. v. 19. Tamen si quis Arnobii verba ad Solem referre velit, non ego pertinaciter repugnabo; nam Solem eundem esse quem Bacchum, & leonis nonnumquam effigie designari, docent nos veteris sapientiae magistri. Nunc in semitam redeamus. Rutlici quoque Dii minabantur. Virgilius Eclog. 10. v. 27.*

Pan Deus Arcadiae venit: quem vidimus ipsi
Sanguineis ebulli baccis minioque rubentem.

Rationem reddit Servius ad Eclog. 6. v. 21. *Sanguineis frontem moris & tempora pingis] Multi ob hoc dictum putant, quod robus color Deorum sit. Unde & triumphantes facie miniatas, & in Capitolio Jupiter in quadrigis miniatas. (male editum fuit in quadrigras miniatas) Deinde ad Eclog. 10. MINIO autem ideo, quia facie rubra pingitur Pan, propter aetheris similitudinem. Aether autem est Jupiter. Unde etiam triumphantes habent omnia Jovis insignia, septerum, palmasque. Unde ait Juvenalis, In tunica Jovis. Faciem quoque de rubrica illinunt instar coloris aetheris. Sed non paulo luculentius Plinius L. 33. c. 7. Invenitur in argentariis metallis minium quoque, & nunc inter pigmenta magnae auctoritatis, & quondam apud Romanos non solum maxima, sed etiam sacrae. Enumerat auctores Verrius, quibus credere sit necesse, Jovis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam, triumphantum-*

que corpora: sic Camillum triumphasse. Haec religio etiam nunc addi in unguenta coenae triumphalis, & a censoribus in primis Jovem miniantium locari. Cujus rei quidem causam miror: quamquam & hodie id expeti constat Aethiopum populis, totosque eo tingi proceres, huncque ibi Deorum simulacris colorem esse. Igitur religionis gratia in sacris Liberi patris minio faciem inlinebant agricolae, choros in ejus honorem acturi.

56. PRIMUS INEXPERTA DUXIT AD ARCHE CHOROS] Scaliger hic *ἀρχή* Athenicium intelligit, & Tibullum ait initia tragoediae ordiri, quum hircum datus in praedium dicat. ideo suum illud arce intrauit, omnibus libris invitissimis, & arte exhibentibus. Infeliciter hoc quidem in loco rem gessit vir magnus. Poeta noster non nisi de primis illis ac rudibus rusticorum choris agit, quos ducebant nullo magistro praecunte. *Arsexperta* dicitur, cujus nullum factum est periculum, quae numquam prolata est in usum. Sic L. 1. Eleg. 8. v. 31.

Primus inexpertae commisit semina terrae,

Pomaque non nois legit ab arboribus.

Horatius Art. Poët. v. 125.

Si quid inexpertum scenae commisit, & audes
Personam formare novam.

Papinius L. 4. Silv. 5. v. 10.

Nunc cuncta Veris frendibus annuis

Crinitur arbor: nunc volucrum novis

Questus, inexpertumque carmen,

Quod tacita statueret bruma.

Curtius L. 3. c. 5. *Inexperta remedia haud injuria ipsi esse suspecta, quum ad perniciem ejus etiam a latere ipsius pecunia sollicitares hostis. Itaque cantare & saltare coeperunt agricolae, harum artium omnino rudes, postquam Bacchi die festo epulis ac mero incauissent. Sic L. 1. Eleg. 8. v. 37.*

Ille liquor docuit voces insectare cantu,

Movis & ad certos nescia membra modos.

58. DUX PECORIS HIRCUS. DUXERAT HIRCUS OVES.] non possum non probare ingeniosam Nicolai Heinii emendationem, legendis

Dux pecoris. hirtas duxerat hircus oves.

Eam tu bonis rationibus stabilitam reperies in Adversariis fragmentis. Adjice haec Columellae verba, L. 7. Rei Rust. c. 2.

Ergo

- Rure puer verno primam de flore coronam
 60 Fecit, & antiquis imposuit Laribus.
 Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
 Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
 Hinc & femineus labor est, hinc pensa, colusque,
 Fufus & apposito pollice versat opus.
 65 Atque aliqua assidue textis operata Minervae
 Cantat, & adplauso tela sonat latere.

Ipse

Ergo duo genera sunt ovillis pecoris, molle, & hirsutum. Sermo hic est de remota antiquitate, quam pecus fere in montibus palceret, atque ideo lana esset hirta ac soloce. Nondum enim instituerant oves vellerebus tege-re, quod postea fecerunt Tarentini, ut essent mollioris lanæ. Illam minus delicatam vocabant Oream. Varro lib. 6. de L. L. Est lana, quam in Romulo Nævius appellat Oream, ab Orestis. Vide quæ istic notavit magnus Scaliger p. 119. edit. Dordrae.

62. MOLLE GERIT TERGO LUCIDA VELLUS OVIS] lucida, tota candida. huic opponitur pulla, qualis erat Pollentina in Italia; & Cordubensis in Baetica; auctore Columella L. 7. Rei Rust. C. 2. Martialis L. 14. Epigr. 157. de priore:

*Non tantum pullo lugentes vellere lanas,
 Sed soles & salices hæc dare terra suos.*

Est in Albiano verliculo mira concinnitas epithetorum. quam video placuisse inlusterrimo Huetio in illa nobili oda, ad virum incomparabilem Nicolaum Heinsum perscripta:

*Inde pastorum resonans cicuta,
 Lucidum tergo gerit agna vellus,
 Explicat longum lanus inter altas
 Vacca genitas.*

Sed in eo vincitur, quod agnæ nullum dederit adjectivum. Sequentia ex Pervigilio sunt adumbrata, §. 81.

*Ecte jam super genitas explicans sauri latus.
 itemque ex Calpurnio, Eclog. 1. v. 5.*

*Cernis ut, ecce, poter quam tradidit, Ornise,
 vaccae*

*Molle subhirsuta latus explicere genista?
 longum autem latus Virgilio debetur L. 3. Geor. §. 54.*

Tum longo nullus lateri modus.

Attendant juvenes liberalior, & condiscat imitandi rationem. Sed in Pervigilio (dicam obiter) mendum est. Nam quamvis genitæ

Maroni humiles dicantur, ramen eas incubitu suo haud facile premant boves. sunt enim virgulto satis firmo, ac lentissimo, ut docet Columella L. 4. C. 31. Magni poetæ verba sunt L. 2. Geor. §. 434.

*Salices, humilesque genitæ,
 Aus illas pecori fremdem, aus pastoribus umbras
 Sufficiunt, sepeque satis, & pabula molli.*
 Salicibus vix esse minores colligas ex ipso hujusdem libri initio, ubi inter arbores connumerantur, §. 9.

*Arboribus varia est natura treandis.
 Namque aliae, nulli hominum cogentibus, ipsæ
 Sponte sua veniunt, camposque & flumina late
 Curva tenent: ut molle siler, lentæque genitæ,
 Populus, & glauca canentia fronde salicæ.*

Hinc adducor, ut legendum arbitrer,
Ecte jam subter genitas explicans sauri latus.
 Certe juvat non parum Calpurnius: nec repugnat lex carminis. Ipse quoque Huetius haud obscure faveat.

65. ATQUE ALIQUA ADSIDUE TEXTRIX OPERATA MINERVAM CANTAT] sextis malibat Fruiterius L. 1. Verisimil. C. 5. & cum illo Guyetus. Sic ferme Virgilius L. 3. Aen. §. 136.

*Connubiis arvisque novis operata juventus.
 Sed non paullo elegantius in primo Vaticano & in Colotiano, inque excerptis Lipsii legitur, Minervæ. Unde Tibullo sua constabit manus, si legamus,*

*Atque aliqua adsidue textis operata Minervam
 Cantat.*

pari figura Ovidius L. 4. Metam. §. 33.

*solæ Minyides intus,
 Intempestiva turbantus fistula Minerva.*

Propertius L. 2. Eleg. 7. §. 43.

*Conjugium falsa poteras differre Minerva,
 Nocturno solvens tæxia diurna dolo.*

Maro L. 8. Aen. §. 409.

Cui tolerare solo vitam, sanique Minerva.

Ec 3

ex

Ipse interque greges, interque armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm se exercuit arcu.

70 Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes velut ante petit: fixisse puellas
Gestit, & audaces perdomuisse viros.

Hic

ex adverbio feci adjectivum; quo nihil frequentius apud optimum quemque poetam. *Texta* facile vel unus tuebatur Papinius L. 10. Theb. §. 56.

*Fajulum etiam dono, cuius mirabile textum
Nulla manus sterilis, nec dissociata marito
Versarar calathis, castas velamina Divas
Haud spernenda ferunt. variis ubi plurima
flore*

Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.
Scd & Naso Epist. Helen. §. 123.

*Purpura nempe mihi, pretiosaque texta da-
buntur;*

Congestoque auri pondere dives ero.

& Martialis L. 8. Epigr. 28.

*Non ego contulerim Babylonica picta superbo
Texta, Semiramis quas variantur acu.*

66. ADPLUSO TELA SONANT LATERE] ita Scaliger; ut tela sint instrumenta textoria. At tela hic est numeri singularis, & significat tam ipsum opus quod textur, quam iugum in quo stamen explicatur. Et sic capiendus Valerius Flaccus, quem perperam huc vocavit Vir magnus, L. 3. §. 341.

*Dat pictas auro atque ardenti murice vestes,
Quas rapuit tela festina vocantibus avivris
Hypsipyle.*

Vides Heinssii emendationem; cuius & interpretationem vide, non paulo meliorem quam est Salmastiana ad Julium Capitolinum p. 127. Virgilius L. 9. Aen. §. 489.

*ant vulnera lavi,
Veste tegens; tibi quam noctes festina diesque
Virqueban, & tela curam solabar amur.*

Ovidius L. 3. Fast. §. 819.

*Pallade placata lanam mollito, puellae:
Discus jam plenas exonerare colas.*

*Ille etiam stantes radio percurrere telas
Erudit; & rarum pectine densat opus.*

& Amor. L. 3. Eleg. 9. §. 30.

*Durat opus vatium Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.*

Cerre sonans nultquam legitur, nisi in solis duobus Gebhardi Palatinis, atque in Perreji

excerptis. Tum & *alplauso* scribe cum Nic. Heinssio, in Notulis. Maro, de equis Turni, L. 12. Aen. §. 86.

*Circumstanti properi aurigeo, manibusque la-
cessius*

Pectora plausa carvis, & colla comantia pectus.
Valerius Flaccus, de nymphis Bithynis, L. 3. §. 527.

Ipsa citatarum tellus pedo plausa fororum

Parsonat; & teneris submissis gramina plantis.
Isaacus Vossius ex fide, ut ait, optimi libri sic ista concipiebat, *appulso pectine lana sonat*, Observ. ad Catull. p. 149. Ipse quidem liberum non nominat: sed ego conjectura ducor, ut credam fuisse Archiepiscopi Eboracensis, scriptum A. 1425. nam ex eo hic loci ita habent Heinssii excerpta Anglicana: *tela sonat lasere, vel pectine tela sonat*. unde licet suspicari, sic in aliis quoque libris extitisse. Neque enim est absonum. Auctor Ciris §. 178.

Non Libycæ molles plauduntur pectine telas.

Virgilius L. 1. Geor. §. 294.

Interea longum cantu solata laborem

Argute conjunx percurris pectine telas.

67. IPSE QUOQUE INTER AGROS] inter agros qui nascitur, cum in aliqua fossa aut serobe nasci oportet. Neque arbitror Latine ita elicti posse; non magis quam si dicas, *inter urbem nasci*. Proprie iratus ille Priapo suo minabatur, Carm. 84.

Jacobe inter arva pallidus situ.

Veram autem hic scripturam habebant Florentinus Statii codex, & Lipsii itemque Perreji ac Poechi excerpta, cum secundo Vaccano, & Colotiano libro, *ipse interque greges*. Rure quidem natum Amorem dicit, sed inter greges & armenta & equas furore genitali assilatas. Quæ quoque pertinent, nemo non videt. Auctor Pervigillii Veneris, suavissimus ille ac delicatissimus, §. 76.

Ipse Amor puer Dianæ rure natus dicitur.

*Hæc æger, cum parturitus ipsa, susceptis sinu;
Ipsa florum delicatis educavit osculis.*

77. ET

Hic juveni detraxit opes: hic dicere jussit

Limen ad iratae verba pudenda senem.

75 Hoc duce custodes furtim transgressa jacentes

Ad juvenem tenebris sola puella venit:

Et pedibus praetentat iter suspensa timore,

Explorat caecas cui manus ante vias.

Ah miseri, quos hic graviter Deus urget: at ille

80 Felix, cui placidus leniter afflat Amor.

Sancte veni dapibus festis; sed pone sagittas,

Et procul ardentem hinc procul abde faces.

Vos

77. ET PEDIBUS PRAETENTAT ITER SUSPENSUS TIMORE] Hinc factum putant magistri adverbium *pedetentim*. Terentius Phorm. Act. 3. Sc. 3. v. 19.

Di bene voltans quod agas: peletentim tamen. inibi Donatus: pedetentim] causa. a pedibus & tentando. Seneca Oedip. v. 657.

Et ipse rapidis gressibus ades vales Effugere nostras: sed graves pedibus moras Adiam, & teneb. repet. incertus vias, Baculo senili trisile praetentans iter. deinde v. 1047.

Pavitate gressus sequere fallentes vias, Suisensa plantis efferens vestigia. Albium nostrum non incuriose secutus est Ludovicus Areostus, Cantu 28. Orlandi fuerit, st. 62. 63. in fabella Jucundi & Astolphi:

*Il Greco, si come ella li disegna,
Quando sente dormir tutta la torma,
Viene à l'uscio, e lo spinge, e quel li cede:
Entra pian piano, o va à tenton col piede.*

Fa lunghi i passi, e sempre in quel di dietro Tutte si ferma, e l'altro par che moua A guisa, che di dar tema nel vetro, Non che 'l terreno habbia calcar, ma l'uonna; E tien la mano inanzi simil uentre, Va brancolando in fin che 'l lesto irona.

78. CAECAS VIAS] sic & Naso Amor. L. 2. Eleg. II. v. 16.

Litora marmoris pedibus signanda puellae. Haec tunc est tuum: cetera caeca via est.

81. SANCTE VENI DAPIBUS FESTIS] De vocatione Deorum aliquid diximus ad L. I. Eleg. 1. v. 29. Sunt autem *dapes* Deorum, epulae hominum, docente Servio in L. 3. Aen. v. 223. Pulcrè huc facit Pompejus. Fe-

stus: *Daps* apud antiquos dicebatur res divina; quae fiebat aut hiberna sermone, aut verna. quod vocabulum ex Graeco deducitur, apud quos id genus epularum *dais* dicitur. Itaque & *daprice* se acceptos antiqui dicebant, significantes magnifice: & *dapricum* negotium, amplum, ac magnificentum. Noster poeta Cupidinem invitat sermone verna. Recte autem noster *dapes* vocat *festas*. Sic infra, in Palilibus, Eleg. 5. v. 99.

At sibi quisque dapes, & festas exstruet alta Cespitibus mensas, cespitibusque torum.

81. SED PONE SAGITTAS, &c.] Haec sunt bellissima, & amoenae simplicitatis lenocinio amabilissima. Frustra ad hanc suavitatem aspirant illi, qui perspicere non possunt quid sit pulcritudo naturalis. Huc, ni fallor, respexit Pervigilii Veneris auctor jucundissimus, v. 28.

Ipsi nymphas Diva Iucis iussit ire myrtae. Il puer comas puellis. Nec tamen credi potest, Fisse Amorem seriatum, si sagittas vexerit. : Ise nymphas: posuit arma, seriatum est Amor. Iussus est inermis ire, nudus ire iussus est; Neus quid arcu, neus sagitta, neus quid igna laederet.

Sed tamen nymphas cavete, quod Cupido pulcrer est.

Est in armis totus idem, quando nudus est Amor.

tum deinde, v. 53.

Ruris hic erunt puellae, vel puellae montium; Quaeque silvas, quaeque lucos, quaque fontes incolunt.

Iussit omnes adfidere pueri mater alitis: Iussit & nudo puellas nil Amori credere.

Quae verba non infelici imitatione expressit Stephanus Palchafius, Epigr. L. 2.

Spi-

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palam pecori, clam sibi quisque vocet.

85 Aut etiam sibi quisque palam, nam turba jocosa
Obstreptit, & Phrygio tibia curva sono.

Lu-

*Spicula perdiderat pharetramque, ignesque,
faciesque,*

Secureque omnes nudus adiogat Amor.

*Albam ego securus dum contemplerer inermem;
Protinus ut vidi, protinus interii.*

Imbellis tibi nudus Amor si forte videtur,

Falleris: iam nulus non nisi nudus agit.

Nunc Cupidinem inermem audiamus con-
querentem, apud Hieronymum Angerianum
Carin. 174. illum quidem argutum poetam,
neque inspidum, sed facundiae (ut mihi vi-
detur) parum expromtae. Sic autem habet:

*Hic arma, atque facies, & myrtea ferta, ro-
fasque*

Linquo; quibus quondam gloria parca fuit.

*Linquo sales, ludosque meos, atque omnia
pulcra,*

*Quaeque Charis docuit, quaeque venusta
parens.*

Excur hic levisbus pennis, & lumine claro:

Externus (o fors!) cogor inire vias.

Sed vos hoc unum mones, parete momenti;

Certa loquer; sunt haec certa probata mihi;

Evitate malum. Potuit quae laedere Divos,

Vos laedet, quando ridet, abesse: vocat.

Vellem hunc inventionis leporem pari ver-
borum laetitia convertire valuisset.

85. AUT ETIAM SIBI QUISQUE PALAM]
Notat Scaliger, hanc veteribus fuisse super-
stitionein, ut non nisi taciti vota susciperent.
Sed hoc intelligendum de votis parum ho-
nestis, aut nimis improbis. Cicero erat. pro
Lege Manilia C. 16. *Hoc brevissima dicam,
neminem unquam tam impudentem fuisse, qui
a Diis immortalibus tot & tantas res tacitus
auderet optare, quos & quantos Diis immorta-
les ad Cn. Pompejum desulerant.* Horatius L. I.
Epist. 16. §. 57.

*Vir bonus, omne forum quem spectat, &
omne tribunal,*

Quandocumque Deos vel porco, vel bove placat,

Fame pater, clare, clare cum dixit, Apollo;

*Labra movet, mensens audiri: Pulcra La-
verna*

Da mihi fallere; da iusto sanctoque videri;

Noctem peccatis, & fraudibus obice nubem.

Sic nostri pastores Cupidinem, amorum ac

focunditatis patrem, pecori palam vocant;
sibi vero clamculum; ut recte observavit
Adrianus Behotius L. 1. Apophor. C. 12. Ur-
banissime Sulpicia, infra L. 4. Carm. 5.

*Optat idem juvenis, quod nos: sed tacitus
optat.*

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

*At tu, Natali, quoniam Deus omnia sentis,
Admne, quid referes clamne palamne roget?*

Olum hic legebatur,

*Vos celebrem cantate Deam, pecorique vocate
Voca Palem.*

Putabant enim non Cupidinem dici agrorum
Deum, sed Palem. Quem errorem sustulit
Pomponius Lactus apud disertissimum Bem-
bum in libro de Calice Virgillii, & Terentii
Fabulis. Nam (inquit) quemam dixerat poeta
[Tibullus] Cupidinem in agris natum, invocari
etiam illum ab agricolis tamquam eorum
Deum praecipit: de aereffibus enim loquebatur
Dii. Palam autem dicit & clam, sumta (ut
mihi quidem videtur) ea figura dicendi ab Ho-
mero, ubi ille sub Ajax nomine cum Heclore
decretaturus haec dicit:

*Martia quin ego dum interca circum induor
arma,*

Vos orate Jovem taciti, ne sentiat hostis,

Adjurvet ut nostri Saturnius orsa laboris.

*Sive orate palam potius, neque enim horreo
quemquam.*

Graeca non addidit Bembus, more sui Cice-
ronis, quamquam ipse Graece peritissimus.
Sed neque hoc ferebat persona Pomponii,
quem fuisse Graecorum ignarum testatur Ra-
phael Maphaeus, vulgo ab oppido natali
Volaterranus dictus, L. 21. Comment. Urban.
Noluit videlicet ista attingere homo religio-
sus, ne qua peregrinitate contaminaret ser-
monem Latinum, teste Jo. Lud. Vivc L. 2.
de Verit. Fidei Christ. & nostro Erasmo in
Vita Hieronymi. Tu Homeri verba reperies
L. 7. Iliad. §. 195. quae & Behotius adscribere
operae precium putavit.

86. PHRYGIO TIBIA CURVA SONO] ad epu-
las & sacrificia semper praesto erat tibia Phry-
gia. Numanus apud Maronem L. 9. Aen.
§. 618.

O 94.

Ludite, jam Nox jungit equos, currumque sequuntur

Matris lascivo sidera fulva choro.

Postquam venit tacitus fuscis circumdatus alis

90 Somnus, & incerto somnia vara pede.

O vere Phrygiæ, neque enim Phryges, ite per
alia

Dindyma; ubi adfusus biforem dat tibia can-
tum.

inibi Servius: Biforem cantum] Bisosum, im-
parem, Es servavit eis tibiaurum suarum, id est
Phrygiarum, uaturam. Tibiæ aut Serranæ di-
cuntur, quæ sunt pares, & æquales habent
cavernas; aut Phrygiæ, quæ & impares sunt,
& inæquales habent cavernas. Ergo biforem,
dissosum, dissimilemq. Non sunt enim pari
modulatione compositæ. ut enim ait Varro: Ti-
bia Phrygia dextra unum foramen habet, fini-
sira duo, quorum unum acutum sonum habet,
alterum gravem. Sic & Catullus Carm. 60.
§. 21.

Ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana re-
boant,

Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.

Catullus Hemina L. 3. apud Nonium, in cym-
baliffare: Mulier cantabat tibiis Phrygiis, &
altera cymbaliffabat. Maro quoque tibiaim vocat
curvam, L. 11. Aen. §. 737.

At non in Venerem segnes nocturna que bella;
Aut, ubi curva choros indixit tibia Bacchi,
Expectare dapes & plenæ pocula mænæ.

Ipse quidem calamus non erat curvus, sed
adfixum habebat cornu, aut codonem ære-
um curvum, quo sonum ederet graviorem.
Videtur Casp. Bartholinum L. 1. de Tibiis
C. 5.

87. CURRUMQUE SEQUUNTUR MATRIS] de
Nocte siderum matre videantur viri docti,
Achilles Statius h. l. Muretus L. 5. Var. Lect.
C. 2. Turnebus L. 24. Adv. C. 27. Schottus
L. 2. Obferv. C. 13. inprimis vero Douza F.
Notar. C. 4. Atque hinc, opinor, ipsa Nox
dicitur sidera Valerio Flacco L. 5. §. 692.

inflans mensis, pacemque reducit;

Et jam sideram Noctem dimittit Olympo.

quamquam ibi sidera malebat Nicolaus Hein-
sius, conjectura ductus, elegantissime C. Ju-
venius, ipso initio L. 2.

Jamque dies prono decedens lumine pontum

Inciderat, sursumque super Nox caerulea pallam

Sideris pictam flammis per inane trahabat.

De stellarum comitatu non incuriose egit
Joannes Passeratius lib. Conject. C. 13. Cur-

rum Noctis quatuor equi trahunt, si Albio
nostro credimus L. 3. Eleg. 4. §. 17.

Jam Nox ætherium nigris emensa quadrigis
Muntum, caeruleis laverat amne rotas.

Equidem miror. nam alii poetæ non nisi
bigas Nocti dederunt. Varro lib. 4. de L. L.
ex antiquo Tragico: Itaque dicit Andromacha
Nocti,

Quæ cava coelis signitæmensibus
Conficit bigis.

Ita hæc recte castigavit Achilles Statius hic
loci. nam quod Scaliger Andromeda reponit,
quæ fuerit Ennii tragœdia, nullo nititugri-
bicine, nec potuit Vossio nostro persuaderi.
Sed ad rem. Virgilius L. 5. Aen. §. 721.

Et Nox atra postum bigis subvoluta tenebat.

Valerius Flaccus L. 3. §. 211.

neque enim ignea cadunt

Astra loco; lentis hæret Nox conficia bigis.
Claudianus L. 1. de Rapru Procrp. §. 275.

Asterferat unda diem. sparso Nox humida somno
Languida caeruleis invexerat otia bigis.

Hæc tamen possunt conciliari, si Nox æsta-
te quadrigis, hieme bigis vehi fingatur. Ut-
cumque est, hunc curram aurigare dicitur
Somnus. Papinius L. 2. Theb. §. 59. ubi de-
scribitur iter Mercurii, agentis secum um-
bram Laji:

Inde per Arcturum, mediæque silentia Lunæ
Arva super populosisq. meat. Sopor obvius illi
Noctis agebat equos, trepidusque adsurgit honoris
Numinis, & recto decedit limite coeli.

Claudianus Bell. Gildon. §. 213.

Humentes jam Noctis equos, Lechaque Somnus
Frena regens, satiro volubas sidera curru.

Sed hoc ante nos doctissimus Barthius obser-
vavit Commentationibus Papinianis, ingenti
thesauro eruditionis poetice.

89. FULVIS CIRCUMDATUS ALIS SOMNUS]
Somnum inter Deos alatos ponunt poetæ.
Seneca Here Fur. §. 1068.

Tuque o dormitor

Somme malorum, requies animi,

Pars humanæ melior vitæ,

Volucer, matris genus Astracæ.

Juno apud Silium L. 10. Punie. §. 344.

non te majoribus, inquit,

Ansis, Divæ, voce; nec posco ut molliens alis

F F

Des

Des victum mihi, Somne, Jovem.
ipse vero Somnus, §. 355.

*quasi inde speras
Deveo capiti pennas, oculisque quietem
Irrorat, tangens Lethæa tempora virga.*
Multa congestit Passeratus ad Propert. L. 1.
Eleg. 3. eo versu.

Dum me iucundis lapsam Sopor impulit alis.
Videndus autem de Somno alato Vir Amplissimus Gsertus Cuperus in Apotheosi Homeri p. 178. cujus Somni effigiem nuper dedit ex schedis Pighianis Inlustrissimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Delum §. 234. Puer est, in morem Cupidinis alatus, inverfaci facii innitens. Sunt autem tales complures in monumentis Boissardij; unus quoque sine face, recumbens in latus sinistrum. Hinc lucem accipit poetarum nostratum generosissimus, nec plebi profanae committendus, Petrus Hoofdius, in Epistola Meneladi ad Helenam:

*De Slaepgodt, op zyn' luym, om vaect in my
te wcrken,*

*Speeld' al 't gestuifster nae, met wiegben van
zyn' vlerken:*

*En zuyevst zoo lang, dat by't gelacht ver-
doofst:*

*Toem viel by toe, en sloot zyn' wichen om myn
hoofdt.*

Et sic quidem poetæ plerique omnes, videntur ut alas habuerit hic Deus in humeris. Papinius autem, suo quodam jure peculiari, alas ei in pedibus & in capite adtingit; præterea & chlamydem quoque dedit & curtum, L. 10. Theb. §. 131.

*Ipsæ quoque & volucrum gressum, & ventosa
citavit*

*Tempora, & obscuri suanatum frigore coeli
Implevit chlamydem, tacitoque per æthera
curru*

Fertur, & Aonlis longe gravis imminet arvis.
inibi Scholiastes Barthii nondum editus: *Dicit in pedibus & capite alas habuisse Somnum, ut Mercurius pingebatur.* Quo igitur curru volucti Deo? Hunc ei currum jure ademit Joannes Bernartius, quum scripti libri & princeps editio habeant *curru*. Sed hujus commendatiunculae laudem invidit Barthius suo auctori, translato in Lindenbrogium honore nimis profecto inique. Pergamus. In voce *subis* mendum est *vetus*, & multis jam pridem monitum. Itaque *survis* reposuerunt Livinejus, Fruterius in Epist. Douza F. Not. C. 4. Passeratus lib. Conject. C. 12. Nic. Heinsius ad Claudian. L. 2. in Rufin. §. 325.

& ad Ovid. L. 3. Metam. §. 272. Unus Scatili codex *nigris* habebat. sed *fuscis* servant alii scripti complures. Recte, ni fallor. Nam & nox, & quaecumque noctis colorem referunt, dicuntur *fusca*. Virgilius L. 8. Aen. §. 369.

Nox ruit, & fuscis tellurem amplectitur alis.
Vetus poetia apud Festum in *Erebum*: *Varro vero Erebo natam noctem ait. Unde est & illud,*

Erebo creata fuscis criminibus Nox, te invoco.
Ipsæ nosæ L. 3. Eleg. 4. §. 55.

*Et, quum te suscepit Somnus velavit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.*

Talis & Mors, Somni germana. Horatius L. 2. Sat. 1. §. 58.

*seu me tranquilla Senectus
Exspectas, seu Ators atris circumvolat alas.*
Alecto, Noctis filia, fuscas alas gerit apud Maronem L. 7. Aen. §. 408.

*Protenus hinc fuscis tristis Dea tollitur alis
Audacis Rutili ad muros.*

Venti quoque faciores, unde tenebras imbræque & caligo, ita figurantur. Silius L. 12. §. 617.

*Hinc Notus, hinc Boreas, hinc fuscis Afri-
cus alis*

*Bella movent, quantis animos & pectora possunt
Irati satiare Jovis.*

Valerius Flaccus L. 1. §. 609.

*Tum valido contortam turbine portam
Impulit Hippotades, fundunt se carcere laesi
Thracæ equi: Zephyrusque, & Nocti concolor
alas*

*Nimborum cum mole Notus; crinemque pro-
cellis*

*Hispidus, & multa flavum caput Eurus ha-
rena;*

Induxere hiemem.

& L. 6. §. 492.

*Lilia per vernos lucent velut alba colores,
Præcipitur quis vita brevis, totusque parumper
Floret honor, fuscis & jam Notus imminet alis.*

90. INCERTO SOMNIA NIGRA PEDE) unus Heinssii liber manu exaratus incertas habebat, quod potuit fuisse Græcissimus, *Somnia incertos pedes nigra*, potuit & litera s primæ voci adhaesisse ex sequente *Somnia*, ut jam sæpe factum vidimus. Incerto ac lapsabundo pede ferri dicuntur *Somnia*, quia male cohererent, & imagines rerum quæ dormientibus nunc veras, nunc falsas, plerumque autem confusas & mendaces atque ineptas. Seneca Herc. Fur. §. 1069. verbis Chori ad Somnum:

Frater dæmæ languide Mortis,

Paris.

*Variis miscens falsa, futuri
Certeis, & idem pignus auctor.*

Pulcre Honoratus Fatellus, poeta purus ac nitidus, cujus ego plura exstare carmina magno emerim:

*Uique dum veniens genis
Conviventibus, & pede
Debili Sopor, unius ut
Quisque eat cubitum moneat
Cusciantis labella.*

pulcre, inquam, Somnum pede debilem fecit. Rationem nos docet Pausanias Eliacis prioribus, sive L. 5. In altero vero arcas latera, quod est a laeva, ordinem operis in orbem oculis persequenti, femina expressa est puerum consopitum dextera album sustinens; nigrum sinistra, & hunc dormientis effigie, distortis utrumque pedibus. Indicant inscriptiones, quod facile tamen, ut nihil scriptum sit, coniecere possit, eorum puerorum unum Mortem esse, alterum Somnum, mulierem illam Noctem uriusque nutricem. Quem Pausaniae locum haud incuriose expendit ingeniosus scriptor Caesar Ripa L. 2. Iconolog. in Noctis imagine. Noster quoque Hoofdius alicubi krepale droomen dixit, manifesta imitatione antiquitatis. Non conveniunt libri in epitheto Somnion: alii nigra habent, alii vana. Hoc qui probant, Marone se auctore tuebuntur, L. 6. Aen. §. 283.

*In medio ramos annosaque brachia pandit
Ulinus opaca, ingens: quam sedem Somnia
volgo*

Vana tenere serunt, foliisque sub omnibus haerent.

itemque Ovidio, L. 11. Metam. §. 614.

*Hunc circa passim varios imitantia formas
Somnia vana jacent totidem, quot messi aristas,*

Silva gerit frondes, ejectas litus arenae.

atque etiam ipso nostro Albio, Somnia adloquente L. 3. Eleg. 4. §. 3.

*Ite procul vanum falsumque aversite visum.
Desinite in vobis querere velle fidem.*

Illud qui malunt, Nafonein habent faventem L. 2. Fast. §. 662.

Interea placidam redimita papavere frontem

Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Sed Heinsius, qui secum Somni alas fecisset, nigra hic reponit, ne bis idem dicatur. ingeniose. & possit firmari ex Papinio, L. 10. Theb. §. 102. in descriptione regiae Somni, quam in Nafoneis emulationem exstruxisse videtur:

Ipse autem, vacuus curit, humentia subter

*Antra soporifero stipatus flore, sapetis
Incubat. Exhalant vestes, & corpore pigro
Strata calent.*

Mihi autem (non dicam dolo) nec vana placent somnia, nec nigra. non quo utrumque epitheton, siquidem in loco ponatur, non sit probum atque elegans: sed quia neutrum hic dicat quidquam, quod quidem ad rem pertinet. Somnia noster Albii pedum vitio teneri ait, neque recto gradu ac firmo posse incedere. Hue vero quid tacit, si vel vana sint ac sublesta fidei, vel nigra & noctis colore tincta? Veram lectionem ac germanam habebimus, ni fallor, si pudente unius literulae mutatione ex vana fecerimus vana. Ita collige: Quibus cura sunt introrsum recorta atque incurva, Latini dicuntur vari. Pompejus Festus: Valgos Opilius Aurelius, alique ceptiores ajunt dici, qui diversas furas habeant, & contrario vari dicuntur incurva crura habentes. inibi & verba Plauti producit, ex nescio qua comedia depicta:

*Sin ea mihi insignitos pueros parias postea,
Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut
pacium, aut broccium filium.*

Horatius L. 1. Sat. 3. §. 47.

*hunc varum, distortis cruribus: illum
Balbutis scaurum, pravus sultum male talis,
in hominem varum lusst Martialis, sed in
miti joco, L. 2. Epigr. 35.*

*Cum sint crura tibi simulent quae cornua Lu-
nae,*

In rhytio poterni, Phoebe, lavare pedes.

Plinius L. 11. C. 45. Vola homini tantum, exceptis quibusdam. Namque & hinc cognomina inventa, Planci, Plauti, Sauri, Panfate: sicut a cruribus Vari, Vatae, Vatinii: quae vitia & in quadrupedibus. Certe in canibus agnoscit Varro lib. 2. de Re Rust. C. 9. Capitis & auriculis magnis, ac staccis: crassis cervicibus, ac collo: intermodis articularum longis: cruribus rectis, & potius variis, quam variis. Vocem vari transtulit Nafso ad boum cornua, ad ramos arborum, ad brachia humana in luctae certamine. L. 1. Amor. Eleg. 3. §. 24.

*Quaque super pontum simulato vesta juvenco
Virginea tenuit cornua vara manu.*

L. 2. Metam. §. 855. de Jove in taurum mutato.

*Colla toris exstant: armis palearia pendens:
Cornua vara quidem, sed quae contendere possit
Facta manu, puraque magis perlucida gemma.*

L. 11. §. 83.

Pectus quoque robora sunt:
Robora sunt humeri: porrectaque brachia varos
Esse putes ramos; & non fallere putando.
 L. 9. v. 33. verbis Acheloi cum Hercule depugnaturi:

Reſeti viridem de corpore veſtem;
Brachiaque oppoſui: tenuique a pectore varas
In ſtatione manus; & pugnae membra paravi.
 Martialis L. 7. Epigr. 31.

Vana nec inſeſto ceromata brachia tendit.
 Proxime ad noſtrum Perſius, ſi tralationem excipias, Sat. 4. v. 12.

Scis etenim juſſum gemina ſuſpendere lance
Ancipitiſ libras, reſtūm diſcerni, ubi inter
Curva ſubit, vel cum fallit pede regula varo.
 Idem ille Genium vocavit *varum*, ut Albius noſter Somnia, Sat. 6. v. 18.

geminis, horſoſcope, varo
Producis Genio.
 Hinc *obvarandi* verbum eſt enatum. Nonius Marcellus: *Obvarare, pervertere, depravare. dictum a varis. Ennius Achille:*

Nam corſiliis obvarant, quibus ſamen
Concedit inſe ordo.

Atque hos varos a loripedibus non fuiſſe diverſos putabat Junius noſter in Nomenclatore. iſtos vero reſtis opponit Juvenalis Sat. 1. v. 23.

Loripedem reſtis derideat, Aethiopoſ albus.
 Et certe hujusmodi homines incerto gradu incedunt, ac tarſo. Unde amator ille Plautinus conviciū facit ſuis advocatis, Poenul. Act. 1. Sc. 3. v. 7.

Atque equidem hercle dedita opera amicos fugitavi ſenes.

Sciebam aciate tardiores. metui meo amori moram.

Nequiquam hos procos mihi elegi loripedes, tardiffimos.

Adparet, opinor, cur poëta noſter Somnia, incerto ac caſabundo pede cunctia, tamquam ebr̄ia, vocaverit *vara*. Qualis & Somnia apud Pausaniam, cum pedibus diſtortis.

II.

DICAMUS bona verba, venit Natalis, ad aras.
 Quisquis ades, lingua vir, mulierque fave.

Uran-

1. DICAMUS BONA VERBA. VENIT NATALIS AD ARAS.] Haec eſt diſtinctio omnium ferme editionum: unde intelligere necesse ſit, ipſum natalem veniſſe ad aras. Quod quum minus probaret Laevius Torrentius, ita interpungebat, ad Horat. L. 3. Od. 1.

Dicamus bona verba: venit natalis, ad aras
Quisquis ades, lingua vir mulierque fave.
 Melius autem ac verius Gronovius patet, ad Liv. L. 38. C. 43.

Dicamus bona verba, venit natalis, ad aras.
 Dicamus bona verba ad aras, venit enim natalis. Deinde & genus loquendi exponit; nam Livius dixerat, *Quos adoret, ad quos precentur & ſupplicent, Ambracienſibus non ſuſperſeſſe*. Sed ignoravit opinor vir optimus & candidiſſimus, (talis fuit) ita ordinallē diſtinctionem ante plus centum annos M. Ant. Muretum; niſi quod has duas voces, *venit natalis*, parentheſi inſerſerit, in principe editione utrimque colon erat: id quod tantumdem valet. Verum hoc leviculum eſt. Sed quod Gronovius ſenſu diſtinctionis vul-

garis nihil putet ineptius, in eo non habet ſibi adſentientem Naſonem, Æpiſt. Cydippae v. 157.

Ter mihi jam veniens poſitas Hymenaeus ad aras

Fugit; & e thalami limine terga dedit.
 & Pontic. L. 1. Epit. 2. v. 133.

Ille ego, qui duxi veſtros Hymenaeon ad ignes;
Et tecum ſaxiſto ca-mina digna toro.

(Quem locum Daniel Criſpinus, Helvetius, in ſua Interpretatione ſic reddidit: *ille ego, qui duxi Hymenaeum ad veſtros amores*, in Noſtis autem, verbis Bartholomaei Merulae, ita ignes] id eſt *Taetas*, quae nubentibus a pueris praeferebantur. Stulte utrumque. Ignis ſunt, aras exſtructis ignibus lucentes.) Quinimo ipſe noſter Albius haud aliter loqui videtur, Eleg. 5. hujus libri, v. 6. ad Apollinem:

Ipſe triſon/hali devinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua ſacra veni.

Sed nitidas pulcraque veni.
 Quam in rem plura produci poſſunt, ubi opus erit. nunc vero nihil pertendemus. Ex

more

Urantur pia tura focis, urantur odores,
Quos tener e terra divite mittit Arabs.

5 Ipse

more dixit poeta *bona verba*: summa enim diligentia cavebant, ne sibi vel imprudentibus ullum verbum excideret, in quo esset mali ominis significatio. Tacitus L. 4. Annal. C. 70. *Quem enim diem vacuum poena, ubi inter sacra & vota, quo tempore verbis etiam profanis abstineri mos esset, vincla & laqueus inducantur?* Ovidius *bonas preces* vocavit L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 18.

Libaque item pro me genitale notantia tempus?
Concipiamque bonas ore savente preces?

Sed & *bona verba* ibidem, v. 24.

Nec dare tura libet nihil exorantia Divos:

In tantis subonae nec bona verba malis.

Atque ita locis aliis compluribus. Vide L. 1. Fast. v. 72. & L. 5. Trist. Eleg. 5. v. 6. & L. 3. Pont. Epist. 4. v. 47. Nec sunt inutilia quae Hieronymus Ferrarius notavit ad Cicero Philipp. 8. C. 3.

3. URANTUR PIA TURA] Omnem ritum sacri natalitii discēs ex Nafonis Tristibus, locis modo indicatis. Adde Propertium L. 3. Eleg. 8. Horstium L. 4. Od. 11. nostrum Albium L. 1. Eleg. 8. v. 49. & L. 4. Carm. 6. siquidem hoc quoque Albianum est, ac non potius lepidissimae Sulpiciae.

4. TENER ARABS] mollis, convicio omnibus Orientalibus communi. Catullus Carm. 11.

Sive in extremos penetrabit Indos,

Litus ut longe rejomans Eoa

Tunditur unda:

Sive in Hircanos, Arabasque mollis.

Manilius L. 4. v. 652.

Nec procul, in molles Arabas terramque ferentem

Delicias, variaeque novos radicia odores,

Lemur abscondit gemmantia litora Pontus.

& deinde, v. 752.

Taurus habet Scythiae montes, Asiamque potentem;

Et molles Arabas, sitvarum ditia regna.

Quae regna ditia expriment nostris equitis terram divitem. Ita quoque Seneca Med. v. 710.

Et quis sagittas divites Arabes linunt,

Phaetraque pugnae Medus, aut Paribus levit.

Claudius, de quarto Conf. Honorii, v. 258.

Tu licet extremos late dominare per Indos,

Te Medus, te mollis Arabs, te Seret adorent.

Sed quae est notio voculae *mollis* apud hos

poetas? Ambigunt magistri. Servium audiamus, ad L. 1. Geor. v. 57.

India mittit ebur, molles sua tura Sabaei. Sabaei (inquit) *populi sunt juxta Syriam & Arabiam; dicti Sabaei ἀπὸ τῆς βασιλείας, quod apud eos tus nascitur, quo Deos placamus. MOLLES autem ideo ait, vel quod sub acre clementiore sunt, (Nam, ut ait Lucanus,*

Quidquid ad Eois tractus mundique teporem
Labitur, emollit generis clementia caeli.)

aut certe quia Alexander Magnus dicitur obstaculos omnes, ab exercitu suo segregatos, illic condidisse. Vel ideo molles, quod seminos cultus vestesque gerunt. In alia omnia ibat Valerius Probus, ibidem loci: Sabaei] natio est Arabiae: quos molles vitio sermonis, quia parum viriliter loquantur, dicit. Quod sane non est de nihilo. nam & in Romanis proceribus hoc ipsum vellicavit Persius, Sat. 1. v. 32.

hic aliquis, cui circum humeras hyacinthina laena est,

Rancidulum quiddam balbā de mare locutus,
Phyllidas, Hypsipylas, vatum & plorabile si quid,

Eliphas, & tenero supplantat verba palato.

Claudius L. 1. in Eutrop. v. 261.

verbisque sonas plorabile quiddam

Ultra nequitiam fractus, & praelia narrat. Ibi tu Heinssii notam inspic. Sed potius est, ut *tener* hic significet inbellem, qui opponatur duro ac forti. id quod Servii prima ratio volebat. Archusa apud Propertium, L. 4. Eleg. 3. v. 23.

Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?

Num gravis inbellis asterit hasta manus.

Maro L. 2. Geor. v. 170.

Hinc genus acre virum Marfos, puberumque Sabellam,

Assuetumque malo Ligurum, Volcosque venutos

Extulit: haec Decios, Marios, magnosque Camillas:

Scipiatas duros bello: & te, maximo Caesar:

Qui nunc extremis Asiae jam victor in oris
Inbellem avertit Romanum arcibus Indum.

L. 8. Aen. v. 705.

Alibus haec cernens arcum intendebat Apollo
Desuper: omni eo terrore Aegyptus, & Indi.
Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabaei.

Ff 3

Sunt

- 5 Ipse suos Genius adsit visurus honores,
 / Cui decorent sanctas mollia fersa comas.
 Illius puro destillent tempora nardo:
 Atque sature libo sit, madaatque mero.

Ad-

Sunt autem voces reciprocae, *mollis*, & *inbellis*. Horatius L. 1. Od. 37. v. 18.

ab Italia volantem

Remis adurgens, accipiter velus
 Molles columbas.

L. 4. Od. 4. v. 32.

nec inbellum feroces

Progenerant aquilas columbam.

Horatius L. 2. Sat. 4. v. 34.

Pectinibus parulis iactas se molle Tarentum.

L. 1. Epist. 7. v. 45.

Parvum parva decet. mihi jam non regia
 Roma

Sed vacuam Tibur placet, aut inbella Tarentum.

Propertius L. 4. Eleg. 6. v. 36.

Aur qualis flexos solvit Pythona per erbes
 Serpenteum, inbellis quem timuere lyrae.

Papinius L. 10. Theb. v. 868. verbis Capanei:

Humilime Amphionis arces,
 Preh pudor, hi faciles, carmenque inbelle secuti
 Et mentis diu Thebarum fabula muri?
 Et quidnam egregium prostrerere memora molli
 Strucla lyra?

Possis & tenerum hic interpretari de habitu
 corporis tenuiore. Ita certe Juvenalis Sat. 6.
 v. 466.

Moechis foliata parantur.

His emitur, quidquid graciles huc mittitis Indi.

5. IPSE SUOS GENIUS ADSIT VISURUS HONORES] In Decreto Duumvirum, Florentiae reperto, quod in Anriquitatum Monumentis olim vulgavit vir praclarus Georgius Fabricius p. 35. deinde ex Mazochio Gruterus Inscr. CCXXVIII. 8. & nunc nuper R. P. D. Bernardus de Montfaucon Diar. Ital. p. 382. in eo inquam Deeteto ita legitur:

BT. VI. NATALIBVS. AVGVSTI. ET. TIBERICI.

(CAESARVM

PRIVS. QVAM. AD. VESCENDVM. DECVRIONES.

(IRENT

THVRE. ET VINO. GENII. EORVM. AD. EPVLANDVM

ARA. NVMINIS. AVGVSTI. INVITAKENTVR

se noster Elegia proxime superiore Cupidinem vocat ad festas dapes. Wittisnus prior supra vocem *Genius* hanc glossam habebat,

deus naturae. non indocte. Horatius L. 2. Epist. 2. v. 187.

Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturae deus humanae.

Varro L. 6. Rerum Divinarum: *Genium esse uniuersumque animum rationalem; & idcirco esse singulos singulorum, talem autem mundi animum, Deum esse.* — — *Genius Deus est, qui praepositusque, ac vim habet omnium rerum generandarum.* Servius ad L. 1. Geor. v. 302. *Genium dicebant antiqui naturalem Deum uniuersumque loci, vel rei, aut hominis.* Admodum pulcra sunt, quae Dionysius Lambinus notavit ad Horatii verba modo laudata.

6. SANCTAS COMAS] sic GENIUS SANCTUS dicitur in antiquo lapide apud Gruterum p. CVIII. 1. in alio Romae in Subura, quem habet Reinefius Classe 1. n. 294.

GENIO. PACIFERO. SANCT.
 SACRVM.

7. ILLIUS PURO DISTILLENTE TEMPORA NARDO] Nicolaus Heintius *Illius Assyria* corrigebat Nor. in Nafon. Epist. Sapphus, v. 76. eo quod Horatius quoque nardum vocet *Assyriam*, L. 1. Od. 11. Recte sane Horatius; sed & recte noster Albius, cui aliter loqui visum fuit. in duobus libris *pura* invenimus: ceteri omnes *puro* habent. Quocirca in tanto consensu nihil temere inmutandum videtur. *Purum* exponit Cyllenius pro genuino ac non adulterato. Arque ita etiam sensit Vir doctissimus Antonius Bynaeus, amicus olim noster dum viveret, in commentario bonae frugis pleno de Morte Jesu Christi, L. 1. C. 3. Sed praestat Illustrissimi Spanhemii sententia, *purum nardum* non de unguento, sed de tenui ac simplici & solo oleo nardino capientis, Observ. in Hymnum Callimachi in Apoll. v. 38. 39. Tu legito & feres enim precium operae.

8. LIBO] solenni dape in omni sacro natalitio. Ovidius L. 4. Trist. Eleg. 10. v. 12. <
Nec sirsps prima sui; genite jam fratre creatus;

Quis tribus ante quater mensibus ortus erat.

LM.

- Adnat & Cornute, tibi quodcumque rogabis.
 10 En age, quid cessas? adnuct ille; roga.
 Auguror, uxoris fidos optabis amores.
 Jam reor hoc ipsos edidicisse Deos.
 Nec tibi malucris totum quaecumque per orbem
 Fortis arat valido rusticus arva bove.

15 Nec

*Lucifer arborum natalibus adsuit idem :
 Una celebrata est per duo liba dies.*
 & Amor. L. 1. Eleg. 8. v. 94.
*Cum is deficiens poscendi munera causae,
 Natalem libo testificare suum.*
 L. 1. Art. Amat. v. 429.
*Quid, quasi natali cum poscit munera libo;
 Et, quoties opus est, nascitur ipsa sibi?*
 Sed exempla sunt in promtu. Libum describit Servius in L. 7. Aen. v. 109. Liba sunt placenta de farre, melle, & oleo, sacris optata. Horatius L. 1. Epist. 10. v. 10.
*Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso,
 Pane ego, jam mellisvis potiore placem.*
 Dicta autem sunt liba, quod Diis libantentur. Alii ab Libero patre derivant. Ovidius L. 3. Fast. v. 733.

*Nomine ab auctoris ducunt Libamina nomen,
 Libaque: quod sacris pars datur inde focis.*
*Liba Deo sunt: succis quia dulcibus ille
 Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt.*
 quam sententiam minus probat Vossius in Etymologico, & priorem putat verriorem.

9. CERINTHE] nomen peregrinum, & servile. Pulcre verusta in Horatium Scholia, quae Jacobus Cruquius congestit, L. 1. Sat. 2. v. 81. *Sit licet hoc Cerintho tuum*] Sermone suum convertit ad puerum Cerinthum, pulcherrimum eo tempore. — Cerinthus autem dicitur illis temporibus fuisse pulcherrimum scortum, insigni specie & candore. In libris ferme omnibus hic est Cornute. quam esse veram scripturam facile evincit uxoris mentio. servus enim non uxores erant, sed contubernales. Cornuti autem cognomen in multis familiaribus claris atque inlustribus reperitur. Hunc nostrum ego illum esse arbitror M. Cornutum, qui praeturae urbanam gessit Hirtio & Panfa Coss. A. V. dccx. Cicero L. 10. ad fam. Epist. 12. *Placuit nobis ut statim ad Cornutum praetorem urbanum literas deferremus, qui, quod consules aberant, consulare munus sustinebat more majorum.* ibidem Epist. 16. *Nihil post hominum memoriam gloriosius, nihil*

gratius, no tempore quidem ipso opportunius accidere vidi, quam tuas, Plance, literas. Redditae sunt enim frequenter senatu Cornuto, cum is frigidus sane & inconstans recitasset literas Lepidi. — — *Flagitare senatus inlitis Cornutum, ut reseret statim de tuis literis & Philipp. 14. C. 14. quo loco sententiam dicit post victoriam apud Mutinam partam: Uti ob eas res bene, forsiter, feliciterque gestus, C. Panfa, A. Hirtius, consules, imperatores, alter, ambove, aus si aberunt, M. Cornutus, praetor urbanus, supplicationes per dies quinquaginta ad omnia pulvinaria constituit. Sic, inquam, ego opinabar. Verum quum desistuar liquidis argumentis, nihil ulterius pertendam. Fuert igitur haec Elegia perscripta ad juvenem aliquem praeclearum, sive Sulpiciae gentis, sive Caeciliae. nam in utraque Cornuti cognomen usitatum illo tempore fuisse scimus.*

9 QUODCUMQUE ROGABIS] Ex solenni religione. infra L. 4. Carm. 6.

*Præcipis & natae mater studiosa, quid optes:
 Illa aliud tacita clam sibi manie rogas.*

Ovidius L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 25.

*Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum;
 In loca ne redeas amplius ista, precor.*

10. ADNUCT TELLE, ROGA] Melius excerpta Lipsii, adnuct. Sic & Hecinsius malebat.

11. UXORIS] Non reapse, sed spe & voto. Noster L. 3. Eleg. 3. v. 32.

*Haec alii cupiant, licent mihi paupera cultu
 Securo cara conjuge posse frui.*

Et sic omnia nomina societatis conjugalis tam ad eos referuntur, qui voto jam potuntur, quam ad eos qui cupiunt potiri. Vide Servium ad L. 2. Aen. v. 343. & ad L. 4. v. 35. 536.

14. FORTIS ARAT VALIDO RUSTICUS ARVA BOVE] Est crallage numeri. nam in Italiae solo pingui ac denso pluribus arabatur bubus. Plinius L. 18. C. 18. *Syria quoque tenui sulco arat; cum multifariam in Italia octomi boves ad singulos vomeres ambulant.* Hinc Ho-

- 15 Nec tibi gemmarum quidquid felicibus Indis
Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.
Vota cadunt. Viden' ut trepidantibus advolet alis,
Flavaque conjugio vincula portet Amor?

V n-

Horatium intellige. Epod. 1. §. 25.

*Non, ut juncivens insignita pluribus
Aratra nitantur miti.*

Est autem valde artificiosa hujus pentametri structura, duobus in priore tmesi epithetis, quae dissepuntur uno verbo regente; binis deinde subjectis sequentibus, quae tertium rursus subjectum separant.

15. GEMMARUM QUIDQUID FELICIBUS UNDIS NAVICULAE] Felicitate ingeniosus ille Fruterius Indu restituit, L. 1. Verisimil. C. 13. quod firmant libri nonnulli, & praecae editiones. Mare illud vastum, quod a sinu Arabico usque ad Gangem protenditur, olim Indicum & Erythraeum sive Rubrum vocabatur. Martialis L. 10. Epigr. 16.

*Quidquid Erythraea niger invenit Indus in
alga.*

Seneca Oedip. §. 120.

*Litus intravit pelagi rubentis.
Promis hic ortus, aperisque lucem
Phoebus, & flamma propiore nulos
Inscit Indos.*

Plinius L. 9. C. 35. Praecipue autem laudantur [margaritae] circa Arabiam in Persico sinu maris Rubri. Ita dictum voluit a colore, multis rationibus stipati viri clarissimi; inprimis quidem, ubi agitur de sinu Arabico. Sed nos oculatum testem audiamus, minime vanum, neque literarum peritia tam leviter instructum, ut a jure suffragii sit repellendus. Is est Petrus della Valle, nobilis Romanus, Itiner. Turcic. Epist. 21. *Mi maravigliati ben' assai del nome di Rosso, che si dà a questo mare: perche non è come il mar Nero, che per la sicurezza sua, che nasce dal fondo cupo e spercho, merita degnamento quel nome: in questo l'acqua è chiarissima, che si vede il fondo più, che non si fa a Possippo la state; ed a vederla di lontano piglia, come gli altri mari, color di turchino. L'arena poi, dalla quale vogliono alcuni che il nome derivi, (son tutto bugie) è come le altre; anzi bianca assai più delle nostre: di maniera, che il nome non può venir da altre, che dal nome proprio di quel rì Erythra, sepolto in un'isola del oceano, meridionale come dice Strabone, che significava Rosso; dal quale, come si*

vede in uso appresso i Latini, tutto quel mare, e non il solo seno Arabico, che è una particella di esso, prese di Rosso il nome, che da' moderni poi, forse perche così lo chiama la Sacra Scrittura nel passaggio degli Ebrei, al seno Arabico, di cui parliamo, più spetialmente è stato appropriato. Sed hoc totum negotium eruditissime explicavit nuper amicus noster luavilissimus, & publico literarum bono natus, Hadrianus Relandus, elegantissima Dissertacione de Mari Rubro.

17. VOTA CADUNT] rata sunt. Vide nota ad L. 1. Eleg. 7. §. 91. Achilles Statius in partem deteriorum interpretatur. quod factum non oportuit. Sed post vota rata, quid hic faciat *utinam*, optandi particula, vix bene perspicui potest. Credo verum vidisse Guyetum aique Heinsum, qui *viden'* ut legant. Noster hujus libri Eleg. 1. §. 25.

*Eventura precor. Viden' ut felicibus exis
Significet placidas nuntia fœra Deos?*
qui locus ita huic loco similis est, ut non ovum magis sit ovo

17. STREPITANTIBUS ALIS] Non placet epitheron vastum in Deo pusillo, in codice Angeli Colotii, inque uno Achilles Statii, erat *trepidantibus*. & sic liber Schefferi apud Heinsum. id quod ego verum arbitror. Est enim hoc alacritatis ac celeritatis verbum. Ovidius L. 1. Metam. §. 506.

Sic aequilam penna fugiunt trepidante columbae.
non enim ibi solus est merus; sed & summa acceleratio, & festinatio diligentissima. Idem L. 2. Pont. Epist. 2. §. 37.

*Accipitrem matens pennis trepidantibus ales
Audet ad humanas fessa venire sinus.*

Maro L. 4. Aen. §. 121.

Diem trepidans alae, saltusque indagine cingunt.

Elegantissime Horatius L. 2. Od. 4. §. 23.

*Cujus octavum trepidavit aetas
Claudere iustitiam.*

ibidem Od. 3. §. 12.

*Qua pinus incens albaque populus
Umbrae hospitalem confociare amans
Ramis, & obliquo laboras
Lympha fugax trepidare rivu.*

L. 1.

Vincula quae maneat semper, dum tarda senectus

20 Inducat rugas, inficiatque comas.

Hac venias Natalis avi, prolemque ministros,

Ludat & ante tuos turba novella pedes.

III.

L. 1. Epist. 10. §. 21.

*Purior in vicis aqua tendis rumpere plumbum,
Quam quae per pronum trepidans cum murmu-
ra rivum?*

L. 4. Od. 11. §. 11.

*Sordidum flammæ regidans rotantes
Vertice sumum.*

Vides ubique motum tremulum, agilem,
Inquietum: qualis est alarum in acre motum.

18. FLAVAEQUE CONJUGIO VINCULA POR-
TET AMOR] vincula intelligit legitima, qui-
bus inter te conjuges devinciuntur. Hinc
cubile jungeret Claudianus dixit, Epithal. Pal-
ladii & Celerinae, §. 32. ubi de Hymenæo:
*Hunc Musa gemium legit Cystiberea, ducemque
Praefecit thalamis: nullum junxisset cubile
Hoc sine, nec primas fas est astollere taedas.*
& Nupt. Honorii & Mariae §. 122.

propre regalibus annue votis.

Junge teros.

Cyllenius poëtae nostri verba de zona Vene-
ris interpretatur. Neque hoc male. Papi-
nius, de Venere, quam Lemniades graviter
offenderant, L. 5. Theb. §. 61.

*Ille Paphon veterem centumque altaria lin-
quent,*

*Nec vultu nec erine prior, solvisse jugalem
Ceston, & Italiam procul ablegasse volucras
Fertur.*

inibi Lutatius: *Ceston] est vinculum ornamen-
ti, quo circumdatur Venus, omnibus illecebris
nuptiarumque cupiditatibus elaboratum. quo ma-
trimonia dicitur alligare. Scholiastes Barthii,
nonnum editus: Ceston] cinclorum Veneris vel
zonam, quo amantium pectora in mutuum a-
morem constrinxerat. Alius Magister: Cestus,
cesti. Balaus: Veneris, quo latebat concordia &
amabilitas conjugum. Ideoque jugalem appella-
vit. Ut Juno dicitur, quae conjugis conjugia.
Recte ille. Papius L. 1. Silv. 2. §. 239.*

*Quaerit Hymen thalamis intactum dicere car-
men,*

*Que vatem mulcere queat. dai Juno veranda
Vincula, & insens geminas Concordia taeda.*

Hae autem vincula cur flavus nolint, & vel
firma faciant vel fassa, vel lenique avara,

caussa nulla est. *Flavus* color nuptiis vel ma-
xime proprius ab omni aevo fuit. Claudianus
Nupt. Honor. & Mariae, §. 211. Veneris
verbis ad Amores:

*Hi nostra nitidos postas obducere myrto
Contendant. pars neclareis adspersit tecta
Fontibus, & flamma lucos adoleto Sabaeos.
Pars insecta croce velamina lutea Seruum
Pandito.*

Plura notavimus ad L. 1. Eleg. §. 8. §. 46. quae
huc revocare utile fuerit.

20. INDUCAT RUGAS, INFICIATQUE COM-
MAS] *cani & rugae* ferme conjungi solent apud
bonos scriptores. Cicero de Senect. C. 18.
*Non cani, non rugae repente auctoritatem arri-
pera possunt: sed honesta aetate superior aetas fru-
ctus capis auctoritatis extremos.* Propertius L.
3. Eleg. 23. §. 33.

*Vellere tum capies albos a stirpe capillos,
Et speculo rugas increpante tibi.*

Ovidius L. 2. Art. Am. §. 117.

*Et tibi jam cani venient, formose, capilli:
Jam venient rugae, quae tibi corpus aere.*

L. 3. §. 73.

*Quam cito (me miserum!) laxantur corpora
rugis,*

Et peris in nitido qui fuit ore color!

*Quaque fuisse tibi canas a virgine iures,
Spargentur subitae per caput omne comae.*

Horatius L. 4. Od. 13. §. 11.

refugit, te quia luridi

Dentes, te quia rugae

Turpant, & capius nives.

21. HUC VENIAT NATALIS AVIS] cornicem
interpretatur Scaliger, quae sit concordiae
symbolum. Quam in rem consulatur duo
magni viri, Angelus Politianus, Miscell. C.
67. & Hadrianus noster Junius L. 1. Animadv.
C. 1. Uterque praecipue nititur testimonio
Aeliani L. 3. de Animal. C. 96. Quo & Cy-
raldus est usus Hist. Deor. Syntagm. 1. Sanc
Aelianus ibi dicit, audisse se, veteres olim
in nuptiis, post Hymenaeum, cornicem vo-
care solitos fuisse; idque concordiae signum
dari iis, qui liberum quaerendorum causa
convenissent. Sed vel hinc intelligas, morem
illum jam pridem in desuetudinem venisse.

Gg

Dcin.

Daïdo si vyl maxime cornix signum fit
 (quod non negamus) concordiae; tamen
 hinc non concitatur, ut *vovis natalis dicitur*
 queat. Accedit quod non pauca olim in mo-
 re posita habuerint Graeci, quae Romana
 gravitas repudiavit. Certè cornix Plinio *ales*
dicitur inaspicatae garrulitatis; inaspiciatissi-
ma foetus tempore, hoc est, post felicitium, L.
10. C. 12. Igitur haudquam felix augurium
 facit liberis quaerentibus. Clamor & liti-
 bus gradere, atque alias aves hostiliter in-
 vadere, notat Servius ad Eclog. 9. v. 15.
 itaque in obsecrans avibus merito posuit Naso
 Amor. L. 2. Eleg. 6. v. 35. Imo & ipsas inter
 se crudeliter depugnare ostendit vetu-
 proverbium, quo *cornicum oculos conigere* dicitur,
 qui in eadem arce ostendere satagunt
 inter utro sit Indoctior. quali quum de verbi
 alicujus notione ac vi digladiantur duo lan-
 guae grammatici. Macrobius L. 7. Saturni.
 C. 5. *Ut suis telis lingua violenta succumbat,*
& Graecus Graeco eripiat hunc plausum, tam-
quam cornix cornici oculo effodiat. Quin etiam
 cornicis vocabulum probrosum haberi, ac
 pro non levi convicio jaci seimus in mulie-
 res detriti floris. Horatius L. 4. Od. 13.
 v. 24.

sed Cynarus brevis

Annos facta dixerunt,
Servatura diu parem
Cornicis vultus temporibus Lyden.
 Martialis L. 10. Epigr. 67.

Pyrrhas filia, Nestori noveca,
Quam vidit Niobe puella canaja,
Lactes aviam suam vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Jam cornicibus amnis superflus.
 in Lusibus liberis, Caram. 57.
Cornix, & carnis, vetusque bustum,
Turbâ & putrida facta faculeram, &c.
 Atque hinc est *cornicari*, verbum contume-

liolum. Persius Sat. 5. v. 11.

Tu neque aulicatus, coquatur dum massa ca-
mino,

Folle premis ventos; nec clauso murmure
raucus

Nescio quid tecum grave cornicari incipit.

Quid multum? Locus est corruptus: sed felici-
 cillime persannatus ab Nicolao Heinio,
Hac venis Natalis avi, prolesque ministras.
 scribente in Adversariis. *Hac ave, hoc augu-*
rio. Dixit autem noster avi, non ave, exem-
plo veterum & Cicronis. Vide Charisium
Instit. Grammat. L. 1. p. 98. Horatius L. 1.
Od. 15. v. 5.

Mala ducis avi domum,

Quam multo repetet Graecia militi.

22. TURRA NOVELLA] a vitibus tralata lo-
 cutio. Varro L. 1. de Re Rust. C. 31. *Vinas*
novellas folere, aut arare, & postea occare,
id est comminure, ne sit glaeba. Virgilius
 Eclog. 3. v. 11.

Tum, credo, cum me arbutum videre Myconis,
Atque mala vitis incidere falce novellas.

Junius Columella L. 5. C. 6. *Planioribus*
ramis plures palmites alius ab alio separati impo-
nantur, gracilioribus pauciores, vitisque novel-
la tribus toris ad arborem refigitur. — Vitis
novellas paupinarius dimitti non oportet, nisi
 necessario loco natus est, ut vitulum ramum ma-
ritet. Palladius L. 6. Tit. 2. *Nunc consideramus*
novellae vitis sarmata, & ei pauca & so-
lida relinquamus, & admaiculis firmemus,
donec brachia prolata durecent. L. 12. Tit. 2.
Nunc & propago jure ducatur, & loci frigidis
novellas vitis, & arborum plantas circumfolere
atque aperire convoniat. Hinc est *novellare*,
 novas vitas ponere; & *novellatum*, vinea
 recenter instituta. Vide Joannem Brodaeum
 L. 10. Miscell. C. 15. & Beroaldum ac To-
 rensium in Sueton. Domitian. C. 7.

III.

RURA meam, Cornute, tenent villaeque puellam.
 Ferreus est eheu quisquis in urbe maner.
 Ipsa Venus laetos jam nunc migravit in agros,
 Verbaque aratoris rustica discit Amor.

1. RURA TENENT CORNUTE MEAM] Vete-
 res libri aliquando concinnius, *Rura meam*
Cornute tenent.

3. IPSA VENUS LAETOS JAM NUNC MI-
 GRAVIT IN AGROS] Hunc locum non infeli-
 citer tractavit poeta, insignis Mercurus Serox-

5 O

22,

- 5 O ego, quum dominam adspicerem, quam fortiter illic
Verfarem valido pingue bidente solum.
Agricolacque modo curvum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arva ferenda boves.
Nec quererer, quod Sol graciles exureret artus,
10 Laederet aut teneras pustula rupta manus.
Pavit & Admeti tauros formosus Apollo:
Nec cithara, intonsa profueruntve comae.

Nec

23, L. 1. Amor. Eleg. 2.

*Rura peto: valeantque forum, valeantque sodales.**Et Venus, & Veneris celsis in arva puer.**Pascit Amor pecus; at numerum Cytherea recenfer.**Poveri dura gravi jugera findit Hymen.**Et dominam mirantur oves, dominumque voluerem:**Vicinasque rudis combibit agna faces.**Plus solito perulans aries salis, ietaque tellus**Sentit aratori numen inesse suo.*

4. VERBAQUE ARATORIS RUSTICA DISCIT AMOR] Urbanissime. Respexit, ni fallor, ad Moschi Amorem arantem. quod delicatissimum epigramma ita vertit Politianus:

*Peram humeris habilem posito nunc induit arva,**Et posita baculum lampade sumsit Amor.**Subque jugum missos stimulo citat, ecce, juveneos**Improbos, & cultae femina mandas humo.**Suspiciensque polos, imple, inquit, Juppiter arva,**Ne cogam Europae te juga ferre bovem.*

5. O EGO] Exclamatio pathetica. qualis Elegia proxime sequente. §. 7.

*O ego, ne pestum tales sentire doleres,**Quam mallem in gelidis montibus esse lapis!*

Horatius Epod. 12. ipso sine:

*O ego non felix, quam tu fugis, at pavet acres**Agna lupos, capreaeque leones.*

Vide sis Charistum, quo loco de Pronomine agit, L. 2. p. 131. 132.

6. VERSAREM VALIDO PINGUE BIDENTE SOLUM] Est in nonnullis *calido*: idque praeferebant Cyllenius & Gebhardus. Male. In opere rustico faciundo valida instrumenta requiruntur, hoc est, gravia & firma ac ponderosa. Lucretius L. 5. §. 209.

*Quod superest arvi, tamen id natura sua vi**Sensibus obducit, ni vis humana resistat,**Vitae causa valido consueti bidentis**Ingemere, & terram pressis profcindere aratri.*

Plinius L. 18. C. 6. de C. Furio Cresino, cui dies dicta erat, quod putaretur fruges alienas pellicere veneficiis: *Instrumentum rusticum omne in forum attulit, & adduxit filiam validam, atque (ut ait Pijo) bene curatam ab vestitam, sarramenta egregie facta, graves ligones, vomeres ponderosos, boves saturos.* Terentius Heaut. Act. 1. Sc. 1. §. 36.

C. *istos rastro interu tamen**Atpone: ne labora. M. ultima. C. quam rem agi?*M. *Sine vacuorum tempus ne quod dem mihi.*C. *Hui, tam gravis hos quae?*7. CURVUM SECTAREN ARATRUM] In quibusdam *curvus* est. sic Maro Eclog. 3. §. 42.*Tempora quae messor, quae curvus arator haberet.*

Plinius L. 18. C. 19. *Arator, nisi incurvus, praevareatur. Inde translatus hoc crimen in forsem. Ibi itaque cavetur, ubi incensum est.* Sed ne ita legamus, obstat Albii nostri consuetudo, numquam epitheton suo sibi subiecto defraudantis. Praeterea ipsum aratrum *curvum* dicitur, & *incurvum*. Lucretius L. 5. §. 934.

*Nec robustus erat curvi moderator aratri**Quisquam; nec scilat ferro molivier arva.*

L. 6. §. 1253.

*Praeterea jam pastor, & armentarius omnis,**Et robustus item curvi moderator aratri,**Lanquibani.*

Maro L. 1. Geor. §. 170.

*Continuo in silvis magna vi flexa dematur**In burim, & curvi formam accipit ubi aratri.*

Ibidem §. 493.

*Agricola, incurvo terram molitus aratro,**Excisa invenies scabra rebigine pila.*

L. 2. §. 513.

Agricola incurvo terram dimovit aratro.

11. PAVIT ET ADMETI TAUROS FORMOSUS

Gg 2

APOL.

Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
 Quidquid erat medicæ vicerat artis Amor.
 Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
 Raraque per nexus est via facta sero.

APOLLONOSTERITERUM L. 3. Eleg. 4. v. 67. ex persona ipsius Apollinis:

*Ate quondam Admeti niveas pavisse juvenas
 Non est in vanum fabula facta, ocum.*

Unde colligas, Apollinem sponte Admeto servivisse, ipsius amore captum. Quod & Callimachus adserit elaris verbis, Hymn. in Apoll. v. 49. & Plutarchus in Numa. Ex Latinis Ovidius Epist. Oenon. v. 151. & L. 2. Art. Amat. v. 239. & L. 2. Metam. v. 679. Seneca Hippol. v. 296. Lactantius L. 1. Divin. Instit. C. 10. sect. 3. Minucius Felix. Eusebius autem Pamphili Herculeum cum Apolline simul Admeto servivisse auctor est L. 1. Chronic. p. 17. Alii Phœbium damnatum a Jove tradunt ad hanc servitatem, propter cyclopus occisos. in iis Hyginus Fab. 50. Lucanus L. 6. v. 368. Valcrius Flaccus L. 1. v. 444. 566. Papinius L. 6. Theb. v. 375. inibi Lutatius; & ad L. 5. v. 444. Scrvius ad L. 7. Aen. v. 761. Probus ad L. 3. Geor. v. 2: sed multis illic mendis deformis; quamquam levi opera cluendis. Boves paville communis fert opinio: equas autem dicit Callimachus, oves Pindarus. Notatur olim Nicod. Frischlinus ad Callimach. l. c. Natalis Comes L. 4. Mytholog. C. 10. & nuper ad poëtam Cyrenacum Inlustrissimus Spanhemius p. 76. 77. ubi & de Apolline Nomio res pulcræ. Hanc amantis Phœbi bubulcicationem leviter tetigit Olympius Nemesianus, Eclog. 2. v. 70.

*Fortitan indignus ducor, quod rusticus Alcon
 Te cupiam, qui mane boves in pascuam ducam:
 Dii pecorum pavere greges, formosus Apollo,
 Pan doctus, Fauni vates, & pulcher Adonis.*

At quanto luculentius Hier. Fracastorius Carm. 11. v. 13.

*Nec te poemisat pastorem audire canentem,
 Quando etiam Admeti taurus formosus Apollo
 Pavit ad Amphrysi ripas, tenuisque cicuta
 Non puduit cantare Deum sub tegmine æcerno:
 Et Veneri dilectus oves duæ s'vot Adonis.*

13. NEC POTUIT CURAS SANARE] VET-
 bum medicinæ, quæ corpori solet adhiberi,
 eleganter ad animum transtulit. sic & alii scri-
 ptores præclari. Lucretius L. 3. v. 509.

*Et quoniam mentem sanari, corpus aut aegrum,
 Cernimus, & flecti medicina posse videmus.*

Cicero Accul. 5. in Verr. C. 46. Præcepti a-
 mentia ferebre, quæ te existimares avaritiæ
 vulnera crudelitatis renediis posse sanare. Pro
 Marcello C. 8. Quæ quidem tibi nunc omnia
 belli vulnera sananda sunt, quibus præter te
 mereri nemo potest. Ita recte Lambinus & Grae-
 vius. Nugatur Jac. Gronovius cum suo cura-
 da. Caeter quoque sic loquitur L. 1. Bell.
 Civ. C. 35. Cum his agit, ne initium inferen-
 di belli a Massiliensibus oriatur: debere eos Ita-
 liæ totius auctoritatem sequi potius, quam unius
 hominis voluntari obtemperare. Reliqua, quæ
 ad eorum sananda mentes pertinere arbitrabatur,
 commemorat. Hirtius L. 8. Bell. Gall. C. 38.
 Ipse reliquas civitates alit: obsides plures imper-
 rat: simentes omnium animos consolatione sanat.
 Propertius L. 1. Eleg. 10. v. 17.

*Et postquam alterius curas sanare recentes:
 Nec levis in verbis est medicina meis.*

ac sæpe ita Naso in Remediis Amoris.

14. QUIDQUID ERAT MEDICÆ VICERAT
 ARTIS AMOR] Pulcre Apollo apud Ovidium
 L. 1. Metam. v. 521.

*Inventum medicina meum est, OPIFERQUE
 per orbem*

Dicor; & herbarum sub cæta potentia nobis.

*Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis
 herbis:*

*Nec profunt domino, quæ profunt omnibus,
 artes!*

itemque Oenone, Epist. 5. v. 149.

*Ate miseram, quod amor non est medicabilis
 herbis!*

Deficior prudens artis ab arte mea.

Ipse reperior opis vacuas pavisse Phœreas

Fertur, & e nostro saucius igne suit.

*Quod neque granivions telus foecunda crean-
 dis,*

Nec Deus auxiliim, tu mihi ferre potes.

15. TUNC FISCELLA LEVI DETEXTA EST
 VIMINE JUNCI] prior Wirtianus, texta est de
 vimine junci. minus recte. Virgilius Eclog. 2.
 v. 72.

*Quin tu aliquid saltem, potius quæram indiget
 usus,*

Vimi-

- O quoties illo vitulum gestante per agros
Dicitur occurrens erubuisse soror.
O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
20 Rumpere mugitu carmina docta boves.
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit & e templis irrita turba domum.
Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa noverca prius.
25 Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
Adpiceret, Phoebi quaereret ille comam.

Delos

Viminibus mollique parat detexere junco?
bene sane *viminibus*: non enim e solo junco
siccant. Idem poeta divinus Eclog. 10. v. 71.
Haec (si eris, divae, vestrum tecinisse poeta,
Dum sedet, & gracili fuscillam textit hibisco,
Pierides.

& L. 1. Geot. v. 266.

Nunc facilis rubra texatur fuscina virga.

Nemesianus Eclog. 2. v. 33.

Ipse ego nec molli junco, nec vimine lento
Perfeci calathos cogendi lactis in usus.

de junco dixerat Eclog. 1. v. 1.

Dum fuscilla tibi fluviali, Tityre, junco
Textitur.

Calpurnius Eclog. 3. v. 68.

Sed mihi nec gracili sine te fuscilla salicito
Textitur, & nullo iremuro coagula lacte.

17. O QUOTIES ILLO VITULUM GESTAN-
TE] Egredie Valerius Flaccus, vere Romani
oris ac spiritus poeta, L. 1. Argon. v. 444.

Te quoque dans campi tanto pignore Phoraci
Felices, Admete: tuis nam pendit in arvis
Delius, ingrato Stieropen quod fuderat arcu.
Ab quotiens famulo notis soror obvia silvis
Flevit, ubi Ossiseas captaret frigora quercus,
Posteras & pingui merses Boeaeque crines!

Quos versiculos eo libentius adscribo, quod
arbitrer mendum esse in *arcu ingrato*, legen-
dumque (nisi me animus fallit) *irato*. Certe
Phoebus non mediocriter iratus erat iracundia
ob fulminatam ab Jove Pluethonta: ideo,
morem ut gereret animo in vindictam tu-
menti, cyclops fulminum fabricatores sagit-
tis interfecit. Naso L. 2. Metam. v. 381.

Squallidas interea genitor Phaeiobomias, & experti
Ipse sui dctoris, qualis, cum desicit orbem,
Esse solet, lucemque odit, sequi ipse, diemque:
Datque animum in luctus; & luctibus adjicit
iram.

Sed plura istic sunt, quae tu commodius to-
cum expendes. Sic e contrario scribae libra-
rii *irato* apud Propertium intruferant, pro
eo quod fuerat *ingrato*, L. 1. Eleg. 6. v. 10.
ut ego liquidis istic ostendi argumentis.

26. PHOEBI QUAERERET ILLE COMAM]
Simpliciter enuntiandum, nec mutandum
quidquam. nam Douza noster frustra hic ac-
stuebat. Elegans est locutio, qua significa-
bant rei alicujus florem pristinum sua concidi-
dise, ut omnino perisse videretur, ac pro-
inde sollicito quaesitum vix aut ne vix qui-
dem repetiri. Cicero Acuf. 3. in Verr. C. 18.
Atmenfis vero ager, qui solebat esse cultissimus,
& quod capus est rei frumentariae, campus
Leontinus, cuius antea species haec erat, ut,
cum obitum vidijset, annonae caritatem non ve-
rerere, sic erat deformis atque horridus, ut in
uberrima Siciliae parte Siciliam quaereremus.
Pro Milone C. 1. Tamen haec novi iudicii no-
va forma terret oculos: qui, quocumque inci-
derunt, veterem consuetudinem fori, & pris-
tinum morem judiciorum requirunt. Ibi vixit
erat glossama, minime videns. Seneca Epist.
91. *Quis haec credas, ubique, armis quiescenti-*
bus, Lygdunum, quod ascendebatur in Gallia,
quaerit? Florus L. 1. C. 16. Hos tamen quin-
quaginta annis per Fabios & Papirios patres, eo-
rumque liberos, ita subegit ac domuit, ita ru-
inas ipsas urbium diruit, ut hodie Samnium
in ipsa Samnio requiratur. Manilius L. 1. v.
412.

Ipsius hinc Mundi templum est, vixitrixque
soluis

Ara vitae sacris, vastos cum Terra gigantes
In coelum furibunda tulit. Tunc Dii quoque
magnos

Quaerere Deos.

G 3

Ia-

Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?

Nempe Amor in parva te jubet esse casa.

Felices olim, Veneri quum fertur aperte

30 Servire aeternos non puduisse Deos.

Fa-

Lucanus L. 9. v. 965.

*Circum exasias nomen memorabile Trojae,
Magnaque Phoebei quaerit vestigia mari.
quae vestigia in altissimis ruinis aegre reper-
iebantur.* Papinius L. 4. Theb. v. 704.

*deceptum margine ripae
Stat pecus, atque annos quaerunt alimenta
natatos.*

Hinc revocanda vetus scriptura apud Naso-
nem L. 2. Metam. v. 239.

*tum Nymphae passis fontesque latusque
Dessevere comis. quaerit Boeotia Direen,
Argo Amymonen, Ephyre Pirendas undas.
nimirum hi fontes exatuerant toti, incendio
illo Phacihonte. Hodie legimus, quaeritur
Boeotia Direen; & minus recte, & minus ven-
uste. Iterum Papinius L. 2. Achill. v. 210.
quo loco ferox puer, acceptis ab Ulysse ar-
mis, prodit sexum cmentitum:*

*Immani que gradu, ceep proximus Hestora poscens,
Stat in diis trepidante demo. Peleia virgo
Quaeritur, aeth' alia plangebat parte retelos
Demania dolo.*

Petronius Specim. Bell. Civ. v. 24.

*ut fug: mobilis aevi
Circumscripta mora properantes differat annos,
Quaerit se natura, nec invenit.*

deinde v. 265.

*Sentit terra Deos, mutataque sidera pondus
Quaerere suum.*

Janus Vitalis, recentior poeta, sed boni
commatis:

*Qui Romam in mediis quaeris novus advena
Roma,*

Et Romae in Roma nil reperis media.

Vertit Gallice Joachimus Bellajus Antiq.
Rom. Son. 3. id quod videtur ignorasse Jo.
Freinshemius in notis ad verba Flori laudata,
Bellajum citans ut auctorem.

27. DELOS UBI NUNC PHOEBE TUA EST]
Emphasis est in voce tua. Cicero Aecuf. I.
in Verr. C. 17. Delum venit. ibi ex sano Apol-
linis religiosissimo noctu clam sustulit signa pul-
cherrima atque antiquissima, easque in onerariam
navem suam conjicienda curavit. Postridie cum
sanum spoliatum viderent ii, qui Delum inco-
lebant, graviter ferebant. Est enim tanta apud

eos eius sani religio atque antiquitas, ut in eo
loco ipsum Apollinem natum esse arbitrentur.
Aecuf. 5. C. 72. Taque, Latona, & Apelle,
& Diana, quorum iste Deli non sanum, sed,
ut hominum opinio & religio fert, sedem anti-
quam, divinumque domicilium nocturno latro-
cinio atque impetu compilavit. Callimachum
vide Hymno in Delum.

27. UBI DELPHICA PYTHO] Est Phocidis
oppidum apud Parnatum, quod alio nomine
Delphi appellabatur. auctor Pausanias in Pho-
cicis, sive L. 10. Cyllenius perperam expo-
suit de Pythone serpente, quem Apollo sa-
gittis confecit. explosus propterea ab Jano
Parrhasio Comm. in Claudian. L. 2. de Raptu
Proserp. v. 21. Meminit hujus oppidi Luca-
nus L. 5. v. 734.

*mutato Parnati hiatus
Comicit, praesaque Deum: seu spiritus istus
Distruit fauces, mundi que in devia versum
Duxit iter: seu barbarica quum lampade Pytho
Arsit, in immensas cineres abiere cavernas,
Et Phoebe tenuere viam.*

Vides poetam loqui de Delphis a Brenno
crematas.

28. NEMPE AMOR IN PARVA TE JUBET
ESSE CASA] Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 240.

*Cyminius Admeti vacca pavisse Phoraeas
Fertur, & in parva delituisse casa.*

29. VENERI QUUM FERTUR APERTE] Mem-
branae temporum posteriorum non semper
utuntur diphthongis. Itaque cogitare pollic
aperae hic ab antiquo fuisse. (& sic habet
meus primus) nam sane Venus aperte oppo-
nitur furtivae. Noster L. 1. Eleg. 9. v. 57.
Nota Venus furtiva mihi est. Naso L. 1. Att.
Amat. v. 275.

*Uque viro furtiva Venus, sic grata puellae.
qui & apertum facit Cupidinem L. 1. Amor.
Eleg. 10. v. 15.*

*Et puer est & nudus Amor. sine sordibus an-
nos,*

Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Sed nostrum video aperte poluisse pro eo quod
est palam, in propatulo. sic paullo inferius
ponitur iterum v. 43. neque ibi, quin sit ad-
verbium, dubitari potest.

Fabula nunc ille est. sed cui sua cura puella est,
 Fabula sit, mavult, quam sine amore Deus.
 At tibi dura Ceres, Nemefin quae abducis ab urbe,
 Perfolvat nulla femina terra fide.

35 Et tu, Bacche tener, jucundae confitor uvae,
 Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.

Haud

31. SED CUI SUA CURA PUELLA EST]
 forte *cara*. Sic infra L. 3. Eleg. 2. initio:

*Qui primus caram juveni, carumque puellas
 Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.*

33. AT TIBI DURA SEGES] Utcumque
 hunc versiculum verserunt viri praecleari,
 nunquam tamen efficere potuerunt, ut sen-
 sum aliquem commodum elicerent. Recte
 autem vidit Nic. Heinſius, scribendum esse,
At tibi dura Ceres. ita enim convenit opti-
 me cum Baccho, qui proxime subsequitur.
 Quos Deos & alibi conjunxit noſter Albius.
 Sic initio hujus libri:

*Bacche veni, dulcisque tuis a cornibus uvae
 Pendet: & spica tempora cinge Ceres.*

L. 4. Carm. 1. v. 163.

Non illic colit ar va Deus, Bacchusve, Ceresve.
 Maro L. 1. Geor.

vos o clarissima mundi

*Lumina, labentem caelo quae ducitis annum,
 Liber & alma Ceres.*

35. ET TU BACCHE TENER] Pueriliter
 peccant nostri artifices, qui Bacchum fin-
 gunt & pingunt enormiter obescum ac pin-
 guem, cum prominente aqualiculo. Tene-
 rum ac gracilem, vultu puerili, vel paene
 puellari semper fecerunt antiqui. Talis con-
 spicitur in Antiquitatibus Jani Jacobi Boiffar-
 di T. 3. p. 149. in Musaeo Romano Michaelis
 Angeli Cauſei de la Chaulſe, Sect. 2. num.
 2. 4. in nummo Zaenythiorum apud Jacobum
 Sponium Itiner. T. 1. Tabula 2. N. 1. &
 in aliis plurimis vetustatis monumentis. Sic
 & poetae, quibus in historia Deorum adere-
 dere omnino oportet. Pauca de multis feli-
 gemus. Naſo L. 1. Art. Amat. v. 189.

*Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bac-
 che, fuisti,*

Cum timidis thyrsos Indis videra tuos?

L. 3. Metam. v. 553. ex Penthe persona:
*At nunc a puero Thebae capietur inermi:
 Quem neque bella jurant, nec tela, nec usus
 equorum
 Sed maſtilis myrrha crinim, mollesque coronae,*

Purpuraque, & piffu inextum vestibus aurum.
 ibidem in alia fabella, v. 607.

*Adsumus, en, inquit sociorum primus Opheltes;
 Uique pu'at, praedam deserto nactus in agro,
 Virginea puerum ducit per litera forma.*

L. 4. Metam. v. 20. in hymno mulierum The-
 banarum:

*Tu puer aeternus, tu formosissimus alto
 Conspicaris caelo: tibi, cum sine cornibus adfleret,
 Virgineum caput est.*

Seneca Oedip. v. 408.

Hinc adverte favens virgineum caput.

tum paucis interjectis, v. 418.

Qualis iratam metucus novercam

Creveras falsos imitatus artus,

Crine flaventi simulata virgo,

Lucea vestem retinente zona.

in Lusibus liberis, Carm. 36.

Trahitque Bacchus virginis tener formam.

Isidorus L. 8. Etymol. C. 11. idem Liber mu-
 liebri & delicato corpore pingitur. Et ante Isi-
 dorum Eusebius Pamphili L. 1. Chronic. p.
 17. Pingitur vero Liber muliebri & delicato cor-
 pore, propter mulieres in suo exercitu militan-
 tes: nam pariter ad arma viris feminas allega-
 bat, ut Philochorus loquitur in secundo Atrio-
 dis libro. Sed mitatum artifices, saepe inli-
 teratos, & exemplis praecuntium peccantes.
 In poeta vero qui fecit hunc stuporem? Yan-
 nien in cultissima Gallorum gente exstitit
 haud ita pridem poeta non proletarius, Cal-
 vidii Leti personam indutus, qui plebis in-
 doctae errorem erraret, L. 2. Callipadaeae,
 v. 4.

*Iſte pater saturo surgens abdaminis Bacchus
 Saltat, & effuſo red:luxuria pocula vino,
 Inverſaeque jacent paterae.*

36. TU QUOQUE DEVOTOS, BACCHE, RE-
 LINQUE LACUS] devotos, Baccho dedicatos,
 inquit Luſitanus interpret. Dixisset, diris
 dehxos, atque irae divinae efficaciam non vane
 censuros. Hoc enim precatur poeta ama-
 tor, ut ne sit metſus ulla, necve ulla vinde-
 mia. Maro L. 1. Aen. v. 712.

Prac-

Haud impune licet formosas tristibus agris

Abdere: non tanti sunt tua musta, pater.

O valeant fruges. ne sint modo rure puellae,

40 Glans alat, & prisco more bibantur aquae.

Glans aluit veteres, & passim semper amarunt.

Quid nocuit, sulcos non habuisse fatos?

Tum

*Præcipue infelix pesti devota futurae
Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo
Poenissa.*

Horatius L. 3. Od. 4. v. 27.

*Non me Philippis versa acies retro,
Devota non exsiccit arbor.*

Epod. 16. v. 9.

Impia perdemus devoti sanguinis actas.

loquitur de urbe Roma, bellis civilibus ad ultimam perniciem adacta. Naso Epist. Hypsipylae, ipso fine:

Haec ego conjugio fraudata Thoantias oro.

Vivite devoto nuptaque virque toro.

Accedit relinquendi verbum grave atque omninosum & infelix. Nam quae Dii reliquissent, ea stare haud quaquam posse arbitrabantur.

40. GLANS ALAT, ET PRISCO MORE BIBANTUR AQUAE] Hunc ajunt primum primum hominum fuisse vestium. Idcirco fama erat, terram tunc tulisse fructus sponte sua provenientes, quod videbis apud Nasonem L. 1. Metam. v. 101. Lucretius L. 5. v. 938.

*Quod sol, atque imbres dederant, quod terra
crearat*

Sponse sua, satis id placabat pectora donum.

Glandiscras iuter curabans corpora quercus

Plerumque.

Deinde v. 946.

At solare sitim fluvii fontesque vocabant:

Ut nunc montibus e magnis decursus aquae

Claricitat late silientia saecula serarum.

Sapientissimus Boëtius L. 2. Consol. Philof. Carm. 5.

Felix nimium prior aetas,

Contenta fidelibus arvis,

Nec inerti perdita luxu;

Facili quae sera solobat

Fejunta solvere glande.

Non Bacchica muneris norant

Liquido confunderi melle,

Nec lucida vellera Seram

Tyrio miscere veneno.

Somnos dabas herba salubres,

*Potum quoque lubricis annis,
Umbras altissima pinus.*

addit denique:

Vinam modo nostra redirent

In mores tempora prisca!

Sed hoc, credo, referri debet ad simplicitatem innocuam temporum primorum, quum nec navigarent homines, nec quaestus caussa mercaturam exerecent, nec ferro atque armis in mutuum perniciem delascivrent; non autem ad glandis passum, & crudae aquae potum. Quod esse brutorum potius, quam hominum ratione praedictorum, merito censebat elegantissima Sulpicia, Sat. v. 12.

Dic mihi Calliope, quinam pater ille Deorum

Cogitat? an terras & pura saecula mutat.

Quisque dedit quondam morientibus eripit

artes?

Nosque jabet sacitos, & jam rationis egenos,

Glandibus & pirae rursus procumbere lym-

phae?

Rider & Arnobius L. 2. ut saecula imitemur antiqua, ex cinere caldo glandes, aut ex ramis agrestibus bacculas. Potio autem vini sit prorsus incognita, nec sedandas aliud admoveatur sit, quam liquor purus & fontibus, calore ignis intactus, & si fieri potis est, manibus subministratus carvis.

41. PASSIM SEMPER AMARUNT] promiscua venere usi sunt, nullo certo foedere amoris, nullaque invidia. Plinius L. 5. C. 8. Garamantes matrimoniorum exsortes, passim cum feminis degunt. Secundus noster Juliae Eleg. 7.

Passim communit exercebantur amores

Omnibus, & proprii nescius orbis erat.

Id nostrates venuste efferunt, in 's bonderd. Sed hoc jam olim Douza notavit. Voculae passim talis notio est apud Justinum L. 43. C. 1. Ob cujus exempli memoriam casum est, ut Saturnalibus exaequae omnium iure passim in convivii servi cum dominis recumbant. Hinc passalis, adjectivum vetus atque elegans, apud Pompejum Festum: Passales & aves

Tum quibus adspirabat amor, praebebat aperte
Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.

- 45 Nullus erat custos, nulla exclusura volentes
Janua. si fas est, mos, precor, ille redi.
Ducite. ad imperium dominae sulcabitur agros.
Non ego me vinclis verberibusque nego.

oves & gallinæ appellatur, quod possim pascuntur.

42. QUID NOCUIT, SULCOS NON HABUISSE SATOS] in uno Statii legebatur,

Quis docuit, sulcos nos habuisse satos?

quod non possum probare. Recte sulcos satos dicit.

Festus: Sulci appellantur, quæ araturum ducitur, vel sationis faciendæ causâ, vel urbis condendæ. Varro L. 1. de Re Rust. C. 19.

Quæ araturum vomere lacunam striam fecit, sulcus vocatur. Quod est inter duos sulcos elata terra, dicitur parca, quod ea seget frumentum porricit. Noster L. 4. Carm. 1. §. 184.

Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea.

Macrobius L. 2. in Somn. Scip. C. 10. Cumque rudes primum homines, & incuria sitivstri non multum a ferarum asperitate dissimiles, meminerit vel fabuletur antiquitas: tradiditque nec hunc eis, quo nunc nimirum, victum fuisse, sed glande prius & bacis alios, sero sperasse de sulcis altimomiam. Ad illum victum amator noster redire optat. Satin' exanimi sui sententia?

45. VOLENTES] in nonnullis est dolentes: minus recte. Sed de eo errore jam monuimus ad Propert. L. 3. Eleg. 21. §. 17.

I V.

Hic mihi servitium video, dominamque paratam.
Jam mihi libertas illa paterna vale.

Ser-

1. HIC MIHI SERVITIUM VIDEO] Differt servitium nonnihil a servitute: sed usus hanc susculit differentiam. Charistius Sospater L. 1. Instit. Gramm. Servitium multitudo est servorum, servitus conditio serviendi. Sed veteres indifferenter servitium, & pro servitute posuerunt. Servitio enixaè tulimus, Virgilius in tertio. Cornelius Fronto lib. de Different. Vocabul. Servitus est sub domino: servi patientia servitium facit. Paria habet Beda, Charistius fecutus, lib. de Orthograph. p. 2346. Et vere sic statuerunt Magistri. Noster hujus libri Eleg. 1. §. 41.

illi etiam tauros primum docuisse serventur
Servitium.

Propertius meus L. 2. Eleg. 16. §. 20.

Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
Posset servitium mite tenere tuum.

Papinius L. 2. Silv. 2. §. 109.

Sis felix tellus dominis ambobus in annos
Mygdomi, Pylisque senis; nec nobile mures
Servitium.

Silius L. 13. §. 884.

Prob quanto levius mortalibus ægra subire
Servitia, atque hietes, æstusque, fugam-
que, frumentumque,

Atque famem, quam posse mori!

Et ut isti servitium posuerunt pro servitute, sic versa vice servitutum pro servitio, five pro multitudine servorum, Horatius L. 2. Od. 8. §. 18.

Adde, quod puler tibi crescit omnis,

Servitus: crescit nova; nec priores
Impiæ te tuum dominae relinquens,
Sæpe minari.

1. DOMINAMQUE PARATAM] in nostro tertio, dominamque parati. id quod nullo modo accedit ad pondus participii. quæ enim sunt parata, ea præsto sunt, & in manibus, ut dicitur. Terentius Andr. Act. 2. Sc. 1. §. 16.

Quid tibi videtur? adeon' ad eum? B. Quid
ni? si nihil impetres,

Ut te arbitresur sibi paratum moechum, si il-
lam duxerit.

Hh

Heau-

Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
Et numquam misero vincla remittet Amor.

5 Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit.
Uror. io remove, faeva puella, faces.

O ego ne possim tales sentire dolores,
Quam malle in gelidis montibus esse lapis!
Stare vel infans cautes obnoxia ventis,

10 Naufraga quam vasti tunderet ira maris!
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est:

Omnia jam tristi tempora felle madent.
Nec profunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa cava precium flagitat usque manu.

15 Ite

Henautont. Aët. 2. Sc. 3. §. 115.

*Hic si quid nobis forte adversi evenerit,
Tibi erunt parata verba, huic homini verbera.*
Adelph. Aët. 5. Sc. 3. §. 6.

*em tibi,
Rescivit omnem rem: id nunc clamat, ilicet.
Paratae lites.*

10. NAUFRAGA QUAM VASTI TUNDERET
UNDA MARIS] Magis poetice *ira maris* habebat Statii Horestinus. Et nos ita vidimus in excerptis codicis Colbertini: & in libro Thuaneo Nic. Heinsius. quem tu consule Not. in Ovid. L. II. Metam. §. 729.

12. OMNIA NAM TRISTI TEMPORA FELLE
MADENT] Male ratiocinatur; quod videbis, si ira collegeris: Quia nullum vitae mcae tempus caret amaro felle tristitiae, ideo fit ut dies sit amarior nocte. Quo quid puerilius? Mihi certum est, nunc fuisse a poetae manu, non vero *nam*, repetitione nec insuavi, neque apud puras aures insolente, & (quod caput est) sensu rectissimo. Exemplum habemus hoc ipso libro, Eleg. 7. §. 33.

*Tunc morior curis, tunc mens mihi perditur
sugit,*

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.

Tunc tibi, lena, precor divae.

Juvat conjecturam meam non leviter codex Angeli Colotii, in quo *jam* scriptum exstat, teste Nicolao Heinsio in Excerptis Italicis. Sed & *jam* habent Lipsii excerpta, quae manu sua adcurate descripsit pater Douza. Et quamquam mea mihi conjectura nonnihil blanditur, malo tamen praefici libris accedere, ut *jam* legatur. Eodem modo peccatum

fuit L. 1. Eleg. 4. §. 34. *Madera* autem est verbum copiae plenae atque uberis, translatum ab re insectoria. Lucretius L. 4. §. 796. *Silicet arte madent simulacra, & docta vagantur,*

Nocturno facere ut possint in tempore ludas?
Maro in Catalectis, Carm. 7.

Scholasticorum natio madens pingui.
Horatius L. 3. Od. 21. §. 9.

*Non ille, quamquam Socraticis madet
Sermonibus, se negliget horridum.*

Jocose Plautus *madide maderere* eum dixit, qui esset probe vino saburratus, Pleudol. Act. 5. Sc. 2. §. 7.

*Molliter sisto nunc me, cave ne caulam: non
vides me, ut madide maderam?*

13. NEC PROSUNT ELEGI.] Vidi qui huc traherent ista Horatii, L. 1. Od. 33.

*Albi, ne dolens plus nimio, memor
Inimicis Glycerae: neu miserabilis
Decantes Elegos, cur tibi junior
Laesa praeniteat fide.*

Sed Nemesius non potest fuisse eadem quae Glycer. Cujus quidem Glyceres memoria quum apud Albiu nostrum nusquam reperitur, haud vano argumento colligebat Torrentius, multa elegantissimi poetae carmina desiderari. Sane magnam Horatium inter ac nostrum equitem amicitiam intercessisse, liquet ex illius Epistola quarta L. 1. Tamen in his Albanis, quae nunc habemus, Venufini poetae memoria est omnino nulla. temporum, opinor, injuria; non negligentia aut tepore amoris Albani. Ceterum in verbis Horatii *junioem* Torrentius non de aera

te

- 15 Ite procul Musae, si nil prodestis amanti,
 Non ego vos, ut sint bella canenda, colo.
 Nec refero Solisque vias, & qualis, ubi orbem
 Complevit, versis Luna recurrit equis.
 Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
- 20 Ite procul Musae, si nihil ista valent.

At

te intelligebat, sed de amoris obsequio. Id quod Dacrius secutus (sed sic, ut velit videri ipse excogitasse) vertit, *ne faites point d'Eleges plaintives sur ce que cette insidieuse vous propose un nouveau venu*. Dacrius aethaestic fideliter interpres Harlemensis. Significationem junioris tam novam atque insolentem ut acciperemus, exemplis opus erat atque auctoritatis bonorum scriptorum. At vero ipse Horatius *junioem* numquam aliter posuit, nisi respectans ad aetatem. L. 3. Od. 6. §. 25.

*Mox juniores quaerit adulteros
 Inter mariti vima.*

L. 1. Epist. 17. §. 16.

Verba probes, & facta, doce: vel junior audi

Cur sit Asiopsi potior sententia.

L. 2. Epist. 1. §. 44.

*Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.*
 Neque illi, qui aliter statuunt, in omni Latinitate exemplum repetierit ullum, quo suam tuncantur sententiam. In tantas angustias redigantur necesse est, qui poetam nostrum Hirtio & Panfa Coss. natum adfirmant, nec nisi quatuor ac viginti annos vixisse autumant, pravi aetatum finitores. Latine vero ille, qui eiectione veteri amatore factus est potior, dicitur *novus*. Horatius L. 1. Od. 36. ipso finit:

*Omnis in Damalim putres
 Deponens oculos: nec Damalis novo
 Divellitur adultero,
 Lascivius hederis ambrosiosior.*

Plautus Aftin. Act. 1. Sc. 3. §. 31.

Vols placere sese amicae, vols mihi, vols polifeguae,

Vols famulis, vols etiam ancillis: Et quoque casulo meo

Subblanditur novus amator, se ut quom videt, gaudet.

Ovidius L. 3. Art. Amat. §. 560.

Hic vidis, & castris nunc primum novus Amoris,

Qui tergebat thalamos praecula novella tuos.

Calpurnius Eclog. 3. §. 9.

Lycidan ingrata reliquit

*Phyllis, amicum novum post tot incammantra
 Moxjum.*

Secundus noster L. 2. Eleg. 8.

*Qui dedit, hanc veteres inter fastidit amantes;
 Qualis in evorsa stat vetus aede deus.*

Qui modo dat, nimium novus est, neque dignus, ut illis

*Præferat hunc, junxit quos sibi prisca fides;
 Atque ita in aliis etiam rebus loquebantur.*
 Cicero Dial. de Amicit. C. 19. *Exijit autem hoc loco quaedam quaestio subtilissimis: numquam do amici novi, digni amicitia, veteribus sint anteponendi, ut equus vetulus teneros anteponeere solemus. — Atqui in ipso equo, cujus modo mentionem feci, si nulla res impediatur, nemo est, qui non eo, quo consuevit, libentius utatur, quam intractato, & novo.*

14. ILLA CAVA PRECIPUE FLAGITAT USQUE MANU] Hic erat gestus pecuniam efflagitantium. Intellige, puellam avaram, interea dum ei amator suus blanditias dicit, nihil respondisse, sed dejectis oculis cavam manum ostendisse, interpretem meretriciae procacitatis. Suetonius Vespas. C. 23. *Namianus legatus, decretam ei publice non medicis summae sanctorum colosseam, iussit, ut continuo porcerent, cavam manum ostentans, & paratam basim dicens.* Hoc & Achilles notavit. Plura & meliora magnus Casaubonus ad Sueton. August. C. 91. & Theodorus Marcilius ad Vespasian. verbis laudatis. Ceterum hanc Nemeum rapacem fuisse, ac spoliatricem, multis locis conqueritur noster poeta.

15. SI NON PRODESTIS AMANTI] Pentameter proxime sequens incipit a voce non, odiosa vicinitate. Itaque amplector scripturam codicis Florentini, si nil prodestis. ea est apud Achillem.

- At mihi per caedem, & facinus sunt dona paranda;
 Ne jaceam clausam flebilis ante domum.
 Aut rapiam suspensa facris insignia fanis.
 Sed Venus ante alios est violanda mihi.
- 25 Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
 Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.
 O pereat quicumque legit viridesque zmaragdos,
 Et niveam Tyrio murice tinguit ovem.
 Hic dat avaritiae stimulos: hinc Coa puellis
- 30 Vestis, & a Rubro lucida concha mari.

Haec

21. PER CAEDEM ET FACINUS] Est quasi formula solennis. Cicero Agrar. 3. C. 4. Num quis vestram ad vim, ad facinus, ad caedem accommodatus est? nemo. Agrar. 2. C. 28. quingue hominum millibus ad vim, facinus, caedemque delectis, locus, atque urbs, quae bellum facere atque instruere possit, quaeritur.

23. AUT RAPIAM SUSPENSAM FOCIS INSIGNIA SACRIS] Alia scriptura est in pluribus libris, sacris insignia fanis Sed hanc Scaliger interpolatam vocat. Vocer sane: nos Ciceronem auctorem habemus, sponsores non malum. Ita ille Accus. 1. in Ver. C. 20. Quae de re Charidemum Chini testimonium priore actione dicere audivisti: sese, cum esset trietarachus, & Verrem ex Asia decedentem prosequeretur, iussa Dolabellae fuisse una cum isto Sami: seseque non seire spoliatum esse sanum Junonis, & oppidum Samum. — Hoc dico, nullum te Aspendi signum, Verres, reliquisse: omnia ex fanis, ex locis publici, palam, spectantibus omnibus, plostris evecta aportataque esse. — Pergae sanum antiquissimum & sanctissimum Dianae simulacrum esse. id quoque a te nudatum ac spoliatum esse: ex ipsa Diana, quod habebas auri, detractum atque ablatum esse dico. Et L. 3. de Offic. C. 23. Quid, si pater sana expilet, cuculicos agas ad aerariam: indicetne id magistratibus filius? Valerius Flaccus L. 7. v. 48.

Cur, age, non templi sacra avellere dona
 Omnibus, atque ipsas gremiis abducere natus,
 Praedo, libet?

27. VIRIDESQUE SMARAGDOS] Recte monuit Statius, in veteribus monumentis semper scribi zmaragdos. Vide notata nobis ad L. 1. Eleg. 1. v. 51. Sed ea est temporis no-

stri foecordia, ut vetus ac vera scribendi ratio, quam orthographiam vocamus, pro nugurum ludo derideatur. Quid enim haec $\pi\epsilon\gamma\epsilon\varsigma$ & $\alpha\lambda\phi\iota\tau\alpha$? Et quantos viros has tricas libenter nescire credis? Zmaragdi praecipue commendantur a virore. Plinius L. 37. C. 5. Nullius coloris adspicitur junctior est. Nam herbas quoque virentes frondesque avidae spectamus. Zmaragdos vero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis vires. Praeterea soli gemmarum contuitu oculos implent, nec satiant. Quin & ab intentione alia obscurata, adspicere zmaragdi recreatur acies, &c. Lucretius L. 2. v. 805. de pluma colli columbini:

Namque alias sit, uti claro sit rubra pyropo:
 Interdum quodam sensu sit, uti videatur
 Inter caeruleum virideis miscere zmaragdos.

L. 4. v. 1122.

Scilicet & grandes viridi cum luce zmaragdi
 Auro includuntur.

videlicet ad delicias mulierum damnosus.
 Horatius L. 1. Sat. 2. v. 80.

Nec magis haec inter niveos viridesque lapillos
 (Sic licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum est
 femur, aut crux

Rectius.

L. 1. Epist. 10. v. 19.

Deterius Libyis olet aut nitet herba lapillis?
 Quamquam hoc alii ad marmor Numidicum
 referunt, quo marmore pavimenta sua sternebant proceres Romani.

29. HIC DAT AVARITIAE CAUSSAS, ET
 COA PUELLIS VESTIS] Haec sunt mendosa,
 neque satis inter se cohaerent. Noster secundum
 non causas habet, sed stimulos: atque ita
 complures Statiani, & Colbertinus, & Pa-
 latinorum optimus apud Gebhardum. Rectius
 fa-

Haec fecere malas. hinc clavim janua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.

Sed

fane, atque apertius. Ea vox in omni affectione animi locum habet. Cicero Orat. pro Coelio C. 5. *Erant apud illum illecebrae libidinum multae: erant etiam industriae quidam stimulus, ac laboris.* Propertius L. 3. Eleg. 17. §. 10.

Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,

Et rabidae stimulos frangere nequiae.

Ovidius L. 1. Metam. §. 244.

Dicta Jovis pars voce probant, stimulosque frementi

Adiungunt.

Mato L. 3. Geor. §. 209. (qui nobis unus pro trecentis esto)

*Sed non ulla magis vires industria firmas,
Quam Venereum & caeci stimulos avertete amoris.*

L. 6. Aen. §. 101.

eo frena furentis

Concitat, & stimulos sub pedore verjat Apollo.

L. 7. §. 405.

*Talem inter silvas, inter deserta serarum,
Reginam Aleo simulis agit undique Bacchi.*

L. 9. §. 718.

*Hic Mars arripotens animum viresque Latinis
Addidit, & stimulos acris sub pedore vertit.*

L. 11. §. 337.

*Tum Drances idem insensus, quem gloria
Turmi*

Oblivis invidia stimulisque agitabat amaris.

ibidem §. 452.

*Extemplo turbati animi, concussaque volgi
Pectora, & arrectae stimulis haui mollibus irae.*

& §. 728.

*Tyrkennum genitor Tarchonem in proelia saeva
Suscitat, & stimulis haud mollibus inicit iras.*

Pergamus. Pro hic pronomine malebat Douza alverbium *Hinc*, inducta commate post *to causas*. Heinicus Sic conjiciebat. Sed scribendum videtur,

*Hic dat avaritiae stimulos: hinc Coa puellii
Vestis.*

Hic, profusus voluptatis emtor: *hinc*, ab hoc Venereo mercatore. Noli putare hoc meum esse somnium. *hinc Coa* liquidis litetis exaratum est in duobus Anglicanis.

30 E RUBRO LUCIDA CONCHA MARI]
Prisca editione a rubro habent. Verc. Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 6.

*Pfittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
Occidit.*

Livius L. 34. C. 9. *Jam tunc Emporiae duo oppida erant, muro divisa. Unum Graeci habebant a Phocaea: alterum Hispani. Atque ita scribendum opinor in Propertio, L. 3. Eleg. 11. §. 6.*

Et venit a Rubro concha Erycina salo.

nunc e rubro circumfertur: & nos oblitui fimum monere, neque enim omnibus horis sapimus. Vide de hac enallage praepositionis Danielem Vechnerum L. 1. Hellenolox. C. 6.

31. HAEC FECERE MALAS] avaras, rapaces, perjuras. Terentius Heautont. Act. 2. Sc. 2. §. 4.

Vereor ne mulier me absente hic corrupta sit,

Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exangeant:

Occasio, locus, aetas, mater, cuius sub imperio est, mala;

Cui nihil jam praeter precium dulcesit.

31. HINC CLAVIM JANUA SENSIT] Ita haec citavit Charisius L. 1. Infit. Gramm. p. 101. Unde adparet perpetam legi *clavim*, & *sensit*.

32. ET COEPIIT CUSTOS LIMINIS ESSE CANIS] sic olim Actisius filiam suam Danaen servare instituit. Horatius L. 3. Od. 16.

Inclusam Danaen turris abentae,

Robyhaeque fores, & vigilum canum

Tristes excubiae munierant salis

Nocturnis ab adulteris.

Deinde scortilla canes in foribus habuerunt, qui essent perpetui ostiarii. Huc adludit Phrotesium Plautina, Trucul. Act. 2. Sc. 4. §. 1.

Dinarchum adloquens amatorem:

Nam tibi nam, amabo, janua est mordax mea

Quo introire metuas, mea voluptas?

Vide notata nobis ad L. 1. Eleg. 7. §. 32.

Festivum est epitaphium canis, a muliere non rustica enutriti, apud Joachimum Bellajum:

Latratu fares excepti, mutus amantes:

Sic placui domino, sic placui dominæ.

Italice sic habet: neque enim est ab auctore Bellajo:

Latrai a' ladri, a' gli amanti tacqui:

Onde à Messere ed à Madonna piacqui.

Dicitur autem existare prope Bononiam in villa quadam suburbana. Talis caniculae historia est oppido tragica in Novellis Sere-

H h 3 uiffi-

Sed precium si grande feras, custodia victa est:
Nec prohibent claves, & canis ipse tacer.

35 Heu quicumque dedit formam caelestis avarae,
Quale bonum multis addidit ille malis!

Hinc sletus, rixaeque sonant. haec denique caussa
Fecit, ut infamis hic Deus esset Amor.

40 At tibi, quae precio victos excludis amantes,
Diripiant partas ventus & ignis opes.

Quin

nissimae Margaritae Vallesiae Navarracorum
reginae, num. 70.

33. SED PRECIUM SI GRANDE FERAS, &c.]
Hinc potuit haussile Antipater Thessalonicensis,
Antholog. L. 7. Epigr. 161.

Ἦν μὴ γὰρ τὸ χάραγμα φέρει φίλος, ὅτι
ἄρμας

Ἐς πόσιν, ὅτε κῶον ἐς πρεθύροις διδῷαι.
Vertit elegantissimus Murctus, qui & prin-
ceps imitationem Albanam observavit:

Nam precium si grande feras, nec sanior ullus,
Nec vinculus rigidus stat canis ante fores.

Neque multum abit Naso Amor. L. 3. Eleg.
8. §. 63.

Me prohibes custos: in me times illa maritum.
Si delerim, tota cadet uterque domo.

34. CANIS IPSE TACET] Iestive lena illa
Plautina, Asinar. Act. 1. Sc. 3. §. 29.

Is dare vult, is se aliquid post. nam ubi de
pleno promittit,

Neque ille scis quid det, quid damni faciat.
illi rei studet:

Vult placere sese amicae, vult mihi, vult pe-
dissequae;

Vult famulis, vult etiam ancillis: & quoque
catulo meo

Subblanditur novus amator, se ut quom vi-
deat, gaudet.

36. QUALE BONUM MULTIS ATTULIT IPSE
MALIS] Lipsii excerpta habebant abditis; un-
de Douza adlidit tacebat. quod integrum
in Italicis Heinssii excerptis extat. ablidit
quoque est in nostro tertio, & in Colberti-
no. Sane verbum addere saepe ponitur in par-
tem deteriorem. Virgilius L. 1. Geor. §. 129.

Ille malum virus serpentibus adlidit aris.

Naso Epist. Briticid. §. 102.

Me quaedam (memini) dominam captiva vo-
cabat:

Servitio, dixi, nominis addis onus.

Vide sis Macrobius L. 6. Saturn. C. 4. &

J. F. Gronovium in Senec. Herc. Fur. §. 1237.
Pollies & abditis rescribere ex his ipsis vesti-
giis, sensu non inconcinno. Sed certior est
Douzae emendatio. Tum & ille, pro ipse,
alii codices.

38. UT INFAMIS HIC DEUS ESSET AMOR]
Anaclython videri potest, si totum disti-
chon expendas. Mihi aliquando hinc legen-
dum, pro hic, persuadebat & sensus, & ver-
borum structura. Vidi deinde sic habere un-
num ex Palatinis Gebhardi, & omnem edi-
tionem praesam. Sed neque hoc ipsum satis
rectum est. Quid, si scribamus, ut infamis
nunc Deus erret Amor? nunc, his temporibus,
atque his moribus: olim enim fuit aliter.
erret, acre tucatur pristinam dignitatem, &
vix adeo habeatur pro Deo, qui ludat luto
tam vili. Sed arbitrentur doctiores. Ego enim
nihil mihi adcredi postulo.

40. ERIPIANT PARTAS VENTUS ET IGNIS
OPES] Est in nonnullis Diripiant; quomodo
nostrer supra L. 1. Eleg. 7. §. 60.

Attigeris: labentur opes, ut vulnere nostro
Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

Id sane verbum convenit pulcherrime cum vi
atque impetu violenti ignis, a vento vehe-
menter glomerati. qualium incendiorum non
infrequens descriptio est apud poetas Latinos.
Seneca Med. §. 411.

Non rapidus Annis, non procellosum mare,
Pontusque Coro saevius, aut vis ignium

Adjuta statu, posse inhibere impetum
Iraeque nostras.

ac deinde §. 579.

Nulla vis flammae tumidique venti
Tanta.

Lucanus L. 3. §. 500.

non hasta viris, non letifer arcus;
Tantum flamma fuit rapiensque incendia ventus
Per Romana tulit celeri munimina cursu.

Silius L. 9. §. 605.

raptus-

Quin tua tunc juvenes spectent incendia laeti,
Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.
Scu tibi mors veniat, neque sit qui lugeat ullus,
Nec qui det moestas munus in exsequias.

45 At bona quae, nec avara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogam.

At-

raptuque sonoro

*Imis elax vento per propugnacula ferur,
Nen aliter Pindo Rhodope incendia pastor
Quum jactis, & silvis spatiatu servida possit,
Frondosi ignescunt scopuli, subitoque per alta
Collucet juga disfulsant Vulcanius ardor.*

Virgilius L. 2. Geor. v. 306.

inde secutus

*Per ramos victor, perque alta cacumina regnat,
Et totum involvit flammis nemus, & ruit
atram*

*Ad caelum plecta crassus caligine nubem:**Præsertim si tempestas a vertice silvis**Incubuit, glomeratque ferens incendia ventus.*

Deinde *possitas* habebat unus Gebhardi, pro *partas*, & Brixiana ac Cyllenii editio. Probabat Guyetus, & *possitas* exponebat reconditas. Ridicule. *partis* intellige corpore quæstas. Natio L. 3. Amor. Eleg. 8. v. 66.

*O, si neglectis quiquam Deus ultor amantis,**Tam male quæstas pulvere mutet opes!*

Hoc alibi vocat *tori relictum census angere paternos.*

43. SEU VENIAT TIBI MORS, NEC ERIT QUI LUGEAT ULLUS] Prioris hemistichii rythmum insuavem acque hylcum qui patienter ferunt, eos par est trivialibus Antierum deliciis vehementer delectari. sed hæc sunt a libraribus. Poeta ipse scripserat, *Seu tibi mors veniat.* Deinde cum Scaligero ac Douza scribere *neque sit.* est enim imprecantis devotio, Ne sit ullus qui mortuam delectat, aut munere suo concederet supremum honorem. Ita sane postulant præcedentia, *diripiunt, spectant, addat.* Erat autem dirum non deheri, non luges. Imo sine steru sepulturam non esse studebant, docente Servio ad L. 6. Acn. v. 325. Quam sint caræ manibus lacrimæ carorum, vide apud Papinium Lacerimis Etrusci, L. 3. Silv. 3. De his diris nos aliquid notavimus ad L. 1. Eleg. 3. v. 8.

44. NEC QUI DET MOESTAS MUNUS IN EXSEQUIAS] Alia scriptura est in nonnullis libris, *Nec qui det moestas manibus exsequias.*

quam cur minus probem, in causa est mos perpetuus injiciendi in rogam res quasque preciosissimas. Quem morem commodè illustravit Joannes Kirchmannus L. 3. de Funeribus Roman. C. 5. Proprie *munera* vocabant, Virgilius L. 11. Acn. v. 195.

*Hinc alii spolia occisis derepta Latinis
Conjiciunt igni; galeas, ensique decoros,
Frenaque, ferventisque rotas; pars munera
nota,*

Isferum clipeos, & non felicia tela.

Valerius Flaccus L. 3. v. 312.

*Vos, æge, funereas ad litora voluite silvas,**Et socios lustrate rogos: date debita caelis**Munera, quæ nostro mississet Cyziens igni.*

Nemesianus Eclog. 1. v. 64.

*Felix o Meliboe, vale. Tibi frondis odora**Munera dat, lauros carpens, ruralis Apollo.**Dant Fauni quod quisque valet, de vite racemos,**De campo culmos, omnique ex arbore fruges.**Dat grandæava Pales spumantia cymbia lacte,**Mella ferunt Nymphas, pictas dat Flora co-**ronas.**Manibus hic supremus honos. dant carmina**Musæ,**Carmina dant Musæ; nos te modulamur**avena.*

Catullus Carm. 97.

*Multas per gentis, & multa per æquora velleus**Advenio has miseris frater, ad inferias:**Ut te postremo donarem munere mortis.*

45. AT BONA, QUÆ NEC AVARA FUIT] Commodius distinxit Douza, *Ac bona quæ, nec avara fuit.* Mulier (inquit Cyllenius) quæ pulcra & elegans & venusta fuerit, nec rapax. Decepit virum diligentem notio *vob bona;* quam melius idem ille Douza interpretatur ex sententia Catulliani epigrammatis, 106.

*Auslena, bonæ semper laudantur amicæ:**Accipiunt preciosa, quæ sacre instituant.*

Videlicet *bonas* vocat, quæ pro cultura hortu sui nullam exigent mercedem, & copiam

Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
 Anna constructo ferta dabit tumulo.
 Et, Bene, discedens dicit, placideque quiescas,
 50 Terraque securae sic super ossa levis.
 Vera quidem moneo: sed profunde quid mihi vera?
 Illius est nobis lege colendus amor.
 Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas:
 Ite sub imperium, sub titulumque lares.

55 Quid-

piam facerent etiam nihil adferentibus. Horatius L. 4. Od. 1.

*Non sum, qualis eram bonae
 Sub regno Cynarae.*

Quod quale sit, ipsemet exponit L. 1. Epist. 14. §. 33.

Quem scis innumem Cynarae placuisse rapaci.
 Ceterum hic ipse verliculus, in quatuor voces bisyllabas exiens, *ingratum nescio quid & raucum tinnit, neque aures delicatas satis videtur implere.

48. ANNUA CONSTRUCTO FERTA DABIT TUMULO] de fertis annuis ad carorum sepulcra oblati multa notarunt. Tu vide Def. Heraldum L. 1. Advers. C. 6. & Jo. Kirchmannum L. 4. de Funer. Roman. C. 3. Haec Albianna ferta de solo apio interpretatur Jo. Baptista Pius, cunctis aliis & frondibus & floribus exclusis, Annot. Poster. C. 115. In quo quantum fallatur vir bonus, erudite offendit Hier. Magius, meliorem tunc dignum quam qui ab inmani Turca strangularetur, L. 2. Miscell. C. 17. Ego poemam de rosis loqui opinor. In hac rem, pulcrum inscriptionem produxi ad Propertium, L. 1. Eleg. 17. §. 22. Virgilius L. 5. Aen. §. 79.

*Hic duo rite mero libans carcheia Baccho
 Fundis hauri, duo lacte puro, duo sanguine sacro,
 Purpureisque jactis fiores.*

L. 6. §. 885.

*Purpureos spargam flores, animamque neposis
 His saltem adcumulem donis, & fungar inani Munera.*

Auctor Copae, vetus ac venustus, §. 35.

*Eia, age, pampinea sessus requiesce sub umbra,
 Et gravidum roseo neclis capus strophio,
 Candula formosae decerpens ora puellae.
 Ah pereat, cui sumi prius supercilium.*

*Quid cineri ingrato servas bene olentia ferta?
 Anne coronato vis lapide ista legi?*

Quae deinceps sequuntur apud nostrum, di-

ligenter illustrata dedit Jo. Kirchmannus L. 3. de Funer. Roman. C. 9.

§1. ILLIUS EST NOBIS LEGE COLENDUS AMOR.] Amare me necesse est iis conditionibus, quas illa praescribit. Pulcra locutio. Terentius Heautont. Act. 5. Sc. 2. §. 45.

*adulescens quam minima in spem situr erit,
 Tam fac illine patri: pacem in leges conficiet suas.*
 Sed propius ad rem nostram Iena illa Plautina, Alinar. Act. 1. Sc. 3. §. 14.

*Solus ducato, si semper solus, quas posteam,
 dabis.*

*Semper tibi precivissum habeto hac lege, dum
 superes dais.*
 tum deinde §. 81.

AR. Habeo, unde istuc tibi quod possis dem:
 sed in leges meas

*Dabo, ut scire possis, perpetuum annum
 hunc mihi uti serviat,
 Nec quemquam interea alium admittas
 profus, quam me, ad se virum.*

CL. Quin tu si voles, domi servus qui iunct
 castrabo viros.

*Postremo ut voles nos esse, syngrapham
 facito afferas.*

*Ut voles, ut tibi lubetis, nobis legem
 imponis:*

*Modo tecum una argentum afferto, facite
 patiar cetera.*

§3. SEDES JUBEAT SI VENDERE AVITAS] Quod est & miserum, & probrosum, id se extemplo velle facere offendit amator demens. scilicet ut sit, cuius cum deinceps perpetuo poenitent.

*Ut quondam Marjane, amator Originis, illa,
 Qui patrium mimae donas fundumque laerem-
 que.*

Talia & apud Nasonem reperies in Remediis Amorum, & pallim apud Comicos. Hoc vero nunquam fecerit vir sapiens ac gravis, nisi rebus undequaque perditis, & amissa omni

- 55 Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
 Quidquid & herbarum Thessala terra gerit:
 Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
 Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae:
 (Si modo me placido videat Nemesis mea vultu)
- 60 Mille alias herbas misceat illa: bibam.

omni spe salutis. Cicero Philipp. 12. C. 6. *L. Pisonis, amplissimi viri, praeclara vox, a te non solum in hoc ordine, Persa, sed etiam in concione iure laudata est. Extisurum se ex Italia dixit, deos penates & sedes patriae relicturum, si (quod tui omen avertit!) rempublicam oppressisset Antonius.*

56. QUIDQUID ET HERBARUM THESSALA TERRA GENIT] Scaliger malebat *genis* & nimis profecto antiquarie. *Gerere* est terre. Virgilius L. 2. Geor. v. 122.

*Aur quos Oceano propior gerit India lucos,
 Extremi sinu orbis.*

de herbis Thessaliciis Lucanum audiamus L. 6. v. 438.

*Thessala quin etiam tellus herbasque nocentes
 Ruribus ingenuit, sensuramque saxa canentes
 Arcanum ferale magos. Ibi plurima surgunt
 Vim factura Deis, & terris hospita Colchis
 Legit in Haemoniis, quas non advexerat, herbas.*

Sed nec sola Thessalia magicas herbas progignebat. Alia, his etiam portentosiora, invenire licet apud Plinium L. 24. C. 17. Quamquam noster, quod non est insuper habendum, de foliis herbis illis loquitur, quae furorem amatorum in sese habere credebantur, atque ideo non citra periculum fumebantur.

57. INDOMITIS GREGIBUS VENUS AFLAT AMORES] *afflati* verbum saepe in partem bonam ponitur. Maro L. 1. Aen. v. 591.

*Resistit Aeneas, claraque in luce resistit,
 Os humerosque deo similis: namque ipsa decoram*

*Caesarem nato genitrix, lumenque juvenae
 Purpureum, & laetos oculos afflavit honores.*
 saepe in partem pejorem; ut hoc loco. Horatius L. 1. Sat. 8. v. ult.

*quem non sic fugimus ultri,
 Ut nihil omnino gustaremus: velut illi
 Canidia afflasset, pejor serpentibus Afris.*

Columella L. 8. C. 5. ubi de pullis gallina-

ccis: Longius autem non est permittendum teneris evugari, sed circa caveam continendi sunt, & farina ordeacea pascendi dum corroborentur, cavendumque ne a serpentibus assentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos. Ceterum greges hic sumi pro armentis, non est cur moveamus. Sic de bubus, equis, elephanis loquuntur optimi quique scriptores.

58. HIPPMANES CUPIDAE STILLAT AB INGUINE EQVAE] Non libet recoquere quae & prisci & novi auctores de hoc viru tradiderunt, satis inrer se diversa. *Hippomanes* vocem ego aequivocam esse arbitror, non nomen aliquod proprium, stricte sumtum, sed substantivum tribus rebus commune, quae in eandem furoris efficaciam convenirent. Videmus enim ea voce notari virus illud, quod equae in libidinem concitatae e locis emittunt; deinde earunculam sici insar in fronte pulli equini primum cadentis de matre; denique herbam nescio quam in Arcadia, cujus meminit Theocritus in Pharmaceutriis. Neque tamen ignoro, quid in Theocrito mutaverit Salmasius. Sed & ille nactus est suos censes. Ita ut sentirem, perfecit auctoritas viri doctissimi Joannis Picrii Valeriani L. 4. Hieroglyph. C. 24. Quem tu si consulas, ejusque rationes expendas, multa tibi certa erunt, in quibus modo fluctabas. Sed tanta est temporum nostrorum confidentia, tantusque vetustatis contemtus, ut in his atque aliis in rebus, quae incertae videntur, nec tamen sunt, ad suam suam anchoram confugiant minuti simuli ac perpusilli, & praeclarissimum quemque scriptorem modo inconstantiae, modo vanitatis, modo mendacii non jam acculent, sed peragant quoque apud iudices sui simillimos, quorum omnis sapientia huc denique redit, Nihil scire velle.

V.

PHŌEBE fave; novus ingreditur tua templa sacerdos;
 Huc age cum cithara, carminibusque veni.
 Nunc te vocales inpellere pollice chordas,
 Nunc precor ad laudes flectere verba meas.

5 Ipse

M. Valerius Corvinus Messala duos habuit filios, Marcum & Lucium. quorum Marcus consultum gessit cum L. Cornelio Lentulo Getulico, A. V. DCCL. Lucius autem per adoptionem datus est genti Aureliae, dictusque L. Aurelius Cotta Messalinus Volufus; factus & ipse consul cum Cn. Cornelio Cinna Magno, A. V. DCCLVII. Cum hoc Lucio magnum amicitiae usum habuit Naso poeta, etiam in exilio. ita enim ostendit ipse L. 3. Pontic. Epist. 2. ubi haec in fine:

*Addo, quod est animus semper tibi mitis;
 & altae*

Indicium moris nobilitatis habes.

*Quos Volusus patrii cognoscat nominis auctor;
 Quos Numa maternus non neget esse suos;*

*Adiectique probent genitrix ad nomina Cottae,
 Si tu non esse, interitura domus.*

Plinius L. 10. C. 22. ubi de ascribis: Sed (quod constat) Messalinus Cotta, Messalae oratoris filius, palmas pedum ex his torrens, atque fatis cum gallinaceorum crisis condire reperit. Qui idem scriptor mortem quoque ejus commemorat L. 32. C. 10. Multi pedagregis quoque admittendas [hirudines, quas sanguifugas vocant] censore. Deciluns satietate, & pondere ipso sanguinis detractae, aus sale aspersae. Aliquando tamen affixa relinquuntur capta, quas causa vulnera insanabilia facit, & multos interimit, sicut Messalinum ex consularibus patriciis, cum ad genus admisset. Huic ego Lucio, qui in collegium Quindecimvirosum inspicendum libris Sibyllinis cooperaretur, de novo honore hae ipsa Elegia gratulatum fuisse poetam nostrum arbitrabar. Sed decipit me cognomen Messalini; quo cognomine, non minus quam Messalae, cohonellabatur M. Valerius, fratrum major. Vellejus L. 2. C. 112. Felix evanui, sorte canam, prima astate bellum Messalini opus mandandum est memoriae: qui vir, animo etiam quam gente nobilior, dignissimisque qui & patrem Corvinum habuisset, & cognomen suum Cottae fratri relinquere, praeposuit Illyrico,

subita rebellione, cum semiplena legione vicefima, circumdatus hostili exercitu, amplius xxi. hostium sedit fugavitque, & ob id ornamentis triumphalibus honoratus est. Dio quoque, in hujusdem rebellione historia, semper Valerium Messalinum appellat L. 55. & Tacitus L. 3. Hist. C. 34. Mox Valerius Messalinus, cui parens Messala, ineratque imago paterna sacundiae, respondit. Atque ante hos omnes Ovidius, quem operae fuerit inspexisse L. 2. Pont. Epist. 2. in Fastis Capitolinis ad A. V. DCCL. dicitur M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALINVS. Itaque conveniens est, ut hic Marcum intelligamus; praecipue quum et poeta in fine hujus carminis & consulatum argueretur & triumphum. Quale augurium minori fratri dare, majore praeterito ac neglecto, ejus foret rutilicitas? Erat autem hic honor quindecimviratus, sub principibus, quaedam quasi pollicitio futuri consulatus. Papinius L. 1. Silv. 2. v. 174.

Hunc & bisenos (sic indulgentia pergas

Praesidis Ausonii) cernes atollere saejes

Ante diem. Certe jam nunc Cybeloia novis

Limina, & Euboicae carmen legit ille Sibyllae.

I. PHŌEBE FAVE] Decore oritur ab invocatione Apollinis, omnium vaticiniorum praesidis, in ejus templo Palatino servabantur libri fatales. Suetonius Aug. C. 31. Postquam vero pontificatum maximum, quem nunquam vivo Lepido asserre sustinuerat, mortuo demum suscepit, quicquid fatiscerum librorum Graeci Latiniqve generis nullis vel parum idoneis auctoribus vulgo crebatur, supra duo millia contracta undique eremavit: ac solos retinuit Sibyllinos: hos quoque dilectu habito: condiditque duabus forulis auratis sub Palatini Apollinis basi. Versiculus hic est adfabre factus, iquo pompam & incensum novi sacerdotis ipse numerorum motu pulcre praefiguret.

3.4. NUNC TE VOCALES] Hos binos versiculus pulcre expressit Seneca Agamem. v. 322.

Arcus

- 5 Ipse triumphali devinctus tempora lauro,
 Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.
 Sed nitidus, pulcerque veni. nunc indue vestem
 Sepositam, longas nunc bene peste comas.
 Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
 10 Victori laudes concinuisse Jovi.

Tu

*Arcus victor pace relata
 Phoebæ relaxa;
 Humeroque graves levibus telis
 Pone phœtras; resonante manu
 Pulsa citata vocale cœchy.
 Nil acre velim,
 Magnamque modis intinet alis:
 Sed quale soles leviora lyra
 Fleitère carmen simplex, lusus
 Cum docta inos Musa retinet.*

5. IPSE TRIUMPHALI DEVINCTUS TEMPO-
 RA LAURO] Non tantum ipse Deus lauro co-
 ronabatur, sed & omnis supplicum chorus.
 Seneca Agamemn. §. 310.

*Comite, o pubes inclita, Phoebum.
 Tibi festa capus turba coronat:
 Tibi virginis lanam quatiens
 De more comas in nubia fundis
 Stirps Inachia.*

7. NITIDUS] Ad cultum universum refer-
 tur. Horatius L. 3. Od. 24. §. 20.

*Nec dotata regis virum
 Coniux, nec nitido sidis adultere.*
 & L. 1. Epist. 7. §. 83.

Sulcos & vinea crepat mera.

Proprie tamen nitidus dicitur de capillo bene
 pexo atque unguento. Noster L. 1. Eleg. 8.
 §. 51.

Illius nitido stillent unguenta capillo.
 Eleg. 9. §. 16.

Nec nitidum sarda comferit arte capus.

Horatius L. 2. Od. 7. §. 7.

*Cum quo morantem sæpe diem mero
 Fregi, coronatus nitentis
 Malinbathro Syrio capillos.*

L. 1. Epist. 14. §. 32.

Quem tenues decura togæ, nitidique capilli.

Martialis L. 8. Epigr. 77.

*Si sapi, Affyrio temper tibi crimis amomo
 Splendeat, & cingam foras sortis capus.*

8. VESTEM SEPOSITAM] Ad lacros & festos
 dies referatam. Videndus Homerus Hymn.
 in Apollin. §. 184. & 203. Sulpicia nostra ad

Junonem, infra L. 4. Carm. 6. §. 13.

Adnus, purpureaque veni pernicida palla.
 Etiam Venus in veste non quotidiana ibat ad
 nuptias illustriores. Claudianus Epithal. Pal-
 ladi & Celerinac, §. 203.

at illa

*Fonibus abluiter gelidis, legemque capillo
 Reddit, & ornatum formæ praelisque solutæ
 Mira Dionæe sumis velamina iclæe.*

Dioneam vocat, eo quod hanc ei vestem ma-
 ter Dione ipsa texuisset. Sic & alii Dii, in
 honore & solenni læticia. Papinius Genethi-
 liaco Lucani, L. 2. Silv. 7. §. 5.

*Ipsi, quos penes est honor canendi,
 Vocalis citharæ repertor Arcas,
 Et tu Bassaridam rotator Eumæ,
 Et Pæan, & Hyantiæ sorores,
 Lætæ purpureas novate virtutis
 Crinem comite, candidaque vestem
 Perfundant hederae recitantes.*

Non frustra candidam. Hic enim color poten-
 tiæ & honorum index ab omni memoria
 semper habitus fuit. Sed & homines pauper-
 culi aliquid vestium servabant in celebra-
 tionem dierum festorum, vel in adventum ho-
 spitis honoratioris. Ovidius, de Philemone
 & Baucide, L. 8. Metam. §. 655.

*In medio torus est de m-ilibus nitiv
 Impositus læto, spanda pedibusque salignis.
 Vestibus hunc velant, quos non nisi temeræ festo
 Sternere consueverant: sed & hæc villique læ-
 visque*

Vestis erat, læto non indignanda saligno.

9. SATURNO REGE FUGATO] Notissima fa-
 bella, sed quæ philosophis non potuit se
 probare. Macrobius L. 1. in Somn. Scip.
 C. 2. Cum veritas argumento subest, solaque
 sit naryatio fabulosa, non unus reperitur modus
 per signum vera referendi. Aut enim contex-
 tio narrationis per turpia & indigna munimibus
 ac monstro stulticia componitur: ut dii adulteri,
 Saturnus pudentia Cæli patris abscondens, &
 ipse rursus a filio regno positio in vincula con-
 jectus; quod genus vocant philosophi nescire ma-
 luc.

Tu procul eventura vides: tibi debitus augur
Scit bene quid fati provida cantet avis.

Tu-

*luerunt; aut sacrarum rerum notio sub figmen-
terum velamine honestis & tecta rebus & vestita
nominibus annuntiat. Et hoc est solum fig-
menti genus, quod cautio de divinis rebus ad-
mittit. Vide sis Laetantium L. 1. Infit. Divin.
C. 13.*

10. VICTORI LAUDES CONCINUISSE JOVI]
Videlicet quod parentem filius armis esset
adortus, & regno omni eiecisset. Egregias
vero laudes. Nec quidquam hic juvat my-
thologia. Vocabula ista patris & filii in ani-
mis legentium altum semper horrorem desig-
nant. Meliore iudicio alii poetae Phlegracam
Jovis victoriam celebrant; alii dederunt
Apollini celebrandam, omisso hoc tam inpio
epinicio. Horatii L. 3. Od. 1. V. 6.

*Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipso imperium est Jovis,
Clari gigantei triumpho,
Cuncta supercilio moventis.*

Seneca Agamemna. V. 332. verbis chori A-
givarum virginum ad Apollinem:

*Licet & ch'ra graviore sonas,
Quale caeteris, cum Iliacas
Fulmine victos videre Dei,
Vel cum montes montibus alitis
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monstris, flectit impissa
Pelion Ossa, pinifer ambos
Proffit Olympus.*

Papinius L. 4. Silv. 2. V. 53.

*Talis, ubi Otocani finem mensaque revisit
Aethiopum, sacro diffusus nectare vultus,
Dux superum secreta jubet dare carmina Mu-
sas,*

Et Palleneos Phoebum laudare triumphos.

Ludovicus quoque Aereolus, Apollinem ad-
fatus, initio cantus tertii:

*E volendene a piei dicer gli' enori,
Riforma non la mia, ma quella cetra,
Con che tu dopo i gigantei furori
Ren'lesti gratia al regnator de Petra.*

Quae sic ferme verba Latine:

*Hic ego si meritis conor detexere honores;
Phoebe, tuum opus est scilicet, quis praedicae coeli,
Et domitos Terrae juvenes, fractumque su-
rcem*

Anguipedam, multa cecinisti laude parenti.

Deinde quod noster Eques dicit Apollinem
fuisse Jovi gratulatum de fuga Saturni, in

eo alios illum auctores habuisse oportet,
quam qui nunc superfluit. Nam sane Apollo-
tum temporis nondum erat natus, siquidem
Nasoni credimus, L. 6. Metam. N. 331.

*Non haec, o juvenis, monachum numen in
ara est.*

*Ille saam vocat haec, cui quondam regia
Juno*

*Orbe interdixit: quam vix erratica Delos
Oranem accepit, tum cum levis insula nabat.
Illic, in umbrae cum Pallada arbore palmae,
Edidit invita geminis Laona noveca.*

11. TU PROCUL EVENTURA VIDES] sic,
verbis Apollinis, L. 3. Eleg. 4. V. 47.

At mihi fatorum leges, acvique futuri

Eventura pater posse videre dedit.

Res autem futuras edocebat Apollo (id quod
hic videmus) quatuor potissimum modis,
Augurio, Sortibus, Haruspicio, Oraculis.
Sed ad oracula referuntur etiam hariolorum
ac vatum surbunde praedictiones. His ac-
cedunt Somnia; & quae ex Flammis ducuntur
vaticinia. Reliqua divinatoria genera ad
Apollinem non magnopere videntur perti-
nuisse. Praeclare huc faciunt aurei scripto-
tis Minucii Felicis verba aurea, postquam
hoc totum esset graviter insciscatus: *Isti igitur
impuri spiritus, ut ostensum a magis, a
philosophis, & a Platone, sub status & ima-
ginibus consecrati delinquent, & auctata suo
auctoritatem quasi praesentis numinis consequuntur,
dum inspirantur interim variis, dum san-
ctis immorantur, dum nunquam extorum
fibras animant, avium volatus gubernant, for-
tes regunt, oraculis efficiunt falsis pluvius in-
volvia. Nam & saltant, & fallant, ut &
nescientes sinceram veritatem, & quam sciunt,
in perditionem sui non committent. Sic a coelo
deorunt gravant, & a Deo vero ad materiam
avocant, vitam turbant, somnos inquietant,
inrepentes etiam corporibus occulte, ut spiritus
tenues: morbos fingunt, terrent mentes, mem-
bra distorquent, ut ad cultum sui cogant, ut
nidore altarium vel hostiis peculum saginati,
omissis, quae constrinxerant, curasse videntur.
Hi sunt & furentes, quos in publicum videtur
excurrere, vates & ipsi absque templo, sic in-
famant, sic bacchantur, sic retantur: par &
illis instigatio daemonis, sed argumentum dispar
furoris.*

14. Lu-

- Tuque regis sortes: per te praesentit haruspex,
 Lubrica signavit quum Deus exta notis.
 15 Te duce Romanos numquam frustrata Sibylla est,
 Abdita quae senis fata canit pedibus.
 Phoebe sacras Messalinum sine tangere chartas
 Vatis: & ipse, precor, quid canat illa, doce.
 Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
 20 Dicitur, & raptos sustinuisse Lares:
 Nec fore credebat Romam, quum moestus ab alto
 Ilion, ardentem respiceretque Deos.

Ro-

14. LUBRICA SIGNAVIT QUUM DEUS EXTA NOTIS] Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 100.

Nec sibi commissis fibra locuta Deos.

Haec notae si absentes, dirum habebatur. Ovidius, in illa egregia praesentiae descriptione, L. 7. Metam. §. 600.

Fibra quoque aegra notas veri, monitusque Deorum

Perdiderat.

Extā autem talia, e quibus nihil responsi vel divinationis elici poterat, *muta* appellabantur, auctore Pompejo Festo.

16. ABDITA QUAE SENIS FATA CANIT PEDIBUS] Cumaciam intelligit Sibyllam, quae Aeneae sortes dedit, cuiusque Aeneas magnifice pollicetur apud Maronem L. 6. §. 69.

Tum Phoebe & Iriāe solida de marmore templum

Instituum, festosque dies de nomine Phoebi.

Te quoque magna manent regnis peneccialia nostris.

Hic ego namque tuus sortis, arcanaque fata

Dicitā mese genis ponam, lacusque sacro

Alma viros.

Et hujus quidem unius libri publica religione servabantur. Lactantius lib. de ira Dei, C. 23. Verum quia plures, ut ostendi, Sibyllae a doctissimis auctoribus fuisse traduntur: unius festimonium satis non sit ad confirmandam, sicut intendimus, veritatem. Cumaciae quidem velumina, quibus Romanorum fata conscripta sunt, in arcanis habentur: ceterarum tamen ferè omnium libelli, quo minus in usu sint omnibus, non vetantur. Plures fuisse ostendit vir sanctissimus L. I. Divin. Instit. C. 6. ubi haec addit: *Harum omnium Sibyllarum carmina & servantur, & habentur, praeterquam Cumacae: cujus libri a Romanis occultantur,*

nec est ab ullo, nisi a quindecimviris, inspectis habent.

18. IPSE PRECOR, QUOD CANAT ILLA, DOCE] Recte Heinsius, *quid canat illa*. Tu, o Phoebe, doce Messalinum quid canat Sibylla, obscuris vera involvens. Sic & ego divinaveram, antequam Heinssii notas vidissem. nunc gaudeo in conspiratione viri excellentis.

20. RAPTO SUSTINUISSE LARES] libri ferè captos habent. Quocirca non defuerunt, qui carperent Scaligeri emendationem verisimam, tantum ut carperent. Sed a Scaligero stat Virgilius L. I. Aen. §. 378.

Sum pius Aeneas, raptos qui ex hoste Penates Claſſe & ego mecum.

21. HAEC FORE CREDEBAT ROMAM] Reſerunt ad Sibyllam, quae, quum eſſet futuri conſcia, jam tum credebat Romam fore, quum fumaret Troja. Hoc ſi ita eſt, uſus eſt noſter Albius verbo admodum languido ac debili. Quis enim unquam dixit, Vatem hoc vel illud, non *canere*, ſed *credere*? Nicolaus Heinſius reſingebat, *Haec fore probabat Romam*. Sed libri veteres magno numero veram nobis lectionem ſervaverunt, *Nec fore credebat Romam*. Quae verba recte ac decore dicuntur de Aenea, crudeli patriae ex-cidium deſtente, ac fati ſui incerto, nec ſperare auſo tam excellens fortunae faſtigi-um in rebus deſperatiſſimis.

22. ARDENTES RESPICERETQUE DEOS] ardentia Deorum templa. Sic Virgilio *Uallegem videre dicitur* L. 2. Aen. §. 311. & *Claudius vernalis pependiſſe* Suetonio C. 9. Paſſerius hic nodum quaerit in ſerpo; nec ſolvit Gebhardus, contentus exciſiſſiſſe. Licet & *Deos ardentem* intelligere de ſtatuis Deorum ardentibus, una cum templis. Sic enim fac-

Romulus Aeternae nondum formaverat Urbis

Moenia, consorti non habitanda Remo.

25 Sed tunc pascebant herbosa palatia vaccae,

Et stabant humiles in Jovis arce casae.

La-

pe loquuntur optimi scriptores. Horatius L. 4. Od. 4. §. 48.

Post hoc secundae usque laboribus

Romana pubes crevit, & impio

Vastata Pornorum tumulibus

Fana Deos habuere rectos.

Vide istic notata doctissimo Lambino. Idem ille olor Venustus L. 2. Od. 18. §. 27.

pellitur paternus

In sinu ferens Deos

Et uxor, & vir, ferdidosque natos.

& L. 1. Sat. 8. initio:

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:

Cum faber, incertus scannum faceretne Priapum,

Maluisi esse Deum.

Juvenalis Sat. 8. §. III.

Ipsi acinde Lares, si quod spectabile signum,

Si quis in aedivlia Deus amicus.

Auctor Herculis in Ota. §. 173.

nam templa suis

Collapsa Deis, sparsorve focos,

Natus mistos arjisse patres,

Hominique Deos, templa sepulcris.

Ipsc noster Albius L. 1. Eleg. 11. §. 20.

Tunc melius tenuere fidem, quam prospere cultus

Stabat in exigua lignatus aede Deus.

Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 5.

Fecilibus credere Deis haec aurea templa.

Naso Epist. Medesae. §. 70.

Aurea barbarica stat Dea sacra manu.

23. ROMULUS AETERNAE NONDUM FORMAVERAT URBIS MOENIA.] *Aeternam Urbem*, solenni locutione, vocabant Romam. sed hoc nemo nescit: nec sinunt nescire monumenta antiqua. Cicero Philipp. 2. C. 21. *Dum genus hominum, dum populi Romani nomen exstabit, quod quidem erit, si per te licebit, sempiternum, tua illa pestifera intercessit nominabitur.* Jupiter apud Maronem L. 1. Aen. §. 275.

Inde lupae sulvo nutritis tegmine lactus

Romulus excipit genem, & Mavortia condes

Moenia, Romanisque suo de nomine dicit.

His ego nec metas rerum, nec tempora pono:

Imperium sine fine dedit.

Atque hinc ipsi imperatores dicti Aeterni. quo titulo plus semel ornantur & in Legi-

bus, & in Inscriptionibus. Achilles Statius pro co, quod est formaverat, malebat firmaverat. Et sic exstat in uno nostro; sed prave, ac perperam. Neque enim huc trahere possis ista Velleji L. 1. C. 8. *Id gessu Romulus, aditus legionibus Latini avi sui, libenter enim his, qui ita prouiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Vejentibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, eum imbelli pastoralis manu vix poterit.* Noster poeta loquitur de novo illo Romuli consilio, quod animo agitabat, condendae urbis. Sunt enim formae descriptiones ac delineationes operum atque aedificiorum, antequam excitentur. Cicero L. 2. ad famil. Epist. 8. *Quare ego nec praeserta nec praesentia tibi te, sed, ut ab homine longe in posterum prospiciente, futura exspecto; ut ex tuis literis cum formam reip. viderim, quale aedificium futurum sit, scire possim.* Suetonius Jul. C. 31. *Et spectaculo publico per dissimulationem interfuit, & formam, qua ludum gladiatorum eras aedificaturus, confuterauit.* Hinc est verbum *firmare*, quo utitur noster; non quod Romulus has architectorum rationes sciret, sed quod futurae urbis speciem atque imaginem animo, tamquam in aliqua membrana, praeformaret. Proprie Papinius L. 3. Silv. 1. §. 117. ubi Hercules Surrentinum persuadet Pollio novi templi constructionem:

dixit, mentemque reliquit.

Nec mora; conscripta formatur imagine tela. Vides ichnographiam is Linteo coloribus depictam.

26. STABANT HUMILES IN JOVIS ARCE CASAE] ubi nunc est arx Jovis Capitolini, ibi erat Romuli casa. Vide Dionysium Halicarnasticum L. 1. C. 50. quo loco dicit, casam eam fuisse humilem absque ulla contignatione. Haec deinde dicta sunt *Curia Calabra*. Servius ad L. 8. Aen. §. 654. *Romuloque recens horrebat regia culmo] Ovarium Calabram dicit, quam Romulus texerat culmo. Ideo autem Calabra, quod, eum incertae essent Calendae aut Idus, a Romulo constitutum est, ut ibi patres vel populus calarentur, id est, vacarentur, & scirent qua die Calendas essent,*

vii

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,
 Et facta agresti lignea falce Pales.
 Pendebatque vagi pastoris in arbore votum
 Garrula silvestri fistula sacra Deo.

30

Fistu-

vel etiam Idus. Sed Macrobius hanc causam a curia dispescit, ita tamen, ut propemodum contiguus faciat, L. 1. Saturn. C. 15. *Sacrificio a rege & minoris pontifice celebrato, idem pontifex kalata, id est, vocata in capitulum plebs iuxta curiam Kalabram, quae casae Romuli proxima est, quos numero dies a Kalendis ad Nonas superstitens, premonstrabat.* Haec autem causa longissimo tempore superstes fuit. Vitruvius L. 2. C. 1. *In Capitolio commonescere potest & significare mores vetustatis Romuli causa in arca sacrorum, stramentis tecta.* Sed & apud alios, Vitruvius longe juniores, memoria est hujus causae, Senecam puta, & Petronium.

17. LACTE MADENS] lacte & libo fiebat omnibus Diis agrestibus. diximus ad L. 1. Eleg. 1. §. 14. Sed & Baccho lacte sacrificabatur, ut eruditè ostendit ad Catullum Iliacum Vossius p. 250. T. Valgius, apud Philargyrium in L. 3. Geor. §. 176.

*Sed nos ante causam tepidis mularia lactis,
 Et sinum vini cessamus ponere Baccho.*

Muls quoque aqua fiebat & hinc, docente Servio ad Eclog. 7. §. 21, non vino. & Deac Rumiliæ, auctore Plurarcho in Vita Romuli.

19. PENDEBATQUE VAGI PASTORIS IN ARBORE VOTUM] In votis ac donariis verba erant solennia, *figere, suspendere, pendere.* Nilius apud Maronem L. 9. Aen. §. 405.

*Astrorum decus, & memorum Latonia custos,
 Si qua tuis inquam pro me pater Hyrtacus aris
 Dona tulit, si qua ipse meis venatibus auxi,
 Suspendite stolo, aut sacra ad fastigia fixi.*

Sed nos Albianum pendendi verbum inlustremus, nec prioribus istis neglectis. Artem aliquam qui definebant, artis instrumenta Diis quisque suis suspendebant. Quod opinor prius observavit Turnebus L. 6. Adv. C. 9. deinde & alii atque alii post Turnebum. Ita noster hic pastor fistulam emeritam suspendit Pani. *Pendebat illa ex illice: se enim proptim loquebantur.* Virgilius Eclog. 7. §. 24.

Nymphæ, nosfer amor, Libestrides, aut mihi curram,

Quale meo Cedo, concedite: proxima Phoebi

*Verfibus ille facit, aut, si non possumus omnes,
 Hic arguta sacra pendebis fistula pinu.*

Quod est imitatus Aurelius Nemesianus Eclog. 1. §. 14.

*Viximus, & calamus versus cantavimus olim,
 Dum secura hilares aetas ludebat amore.
 Nunc album capiti, & Veneres sepers sub annis
 Jam mea Ruricolae dependet fistula Fauno.*
 quamquam ille & Horatio non debet nihil, L. 3. Od. 26.

*Vixi puellis nuper idoneus,
 Et militavi non sine gloria:
 Nunc arma, desunctumque bello
 Barbison hic paries habebis,
 Lævum marinae qui Veneris lotus
 Custodit.*

Papinius L. 4. Silv. 4. §. 88.

*Jam Sidonius emensa labores
 Thebais optato collegis carbaa peris:
 Parnasique jugis, silvaque Heliconide festis
 Tara dedit flammis, & virginis exta juvencae,
 Vasiseraque meas suspendit ab arbore vitas.*

Longus, dulcissimus ille Pastoralium scriptor, L. 1. interprete Laurentio Gambarà, de antro Nympharum:

*Antrem eras hoc positum in silva, prope litora
 ponti*

*Silvicolis: calami enodes, multaeque cicntae,
 Munera pastorum, pendebant formice rupis.*

Deinde, L. 4, Daphnis, vitam rusticam relicurus, pastoralia anathemata Diis agrestibus suspendit, Baccho peram & pellem, Pani fistulam ac tibiam obliquam, Nymphis pedum & multralia, quae ipsemet fabricaverat. *Pendere* quoque dicuntur spolia hostilia, vel templis vel domibus ducum victorum adfixa. Virgilius L. 7. Aen. §. 184.

*Multaque praeterea sacris in possibis arma,
 Captivi pendens curruis, curvaeque securis,
 Et cristae capium, & portarum ingenia claustra,*

Spiculaque, clipeique, ereptaque rostra carinis.
 Silius L. 1. §. 621.

*In foribus sacris, primoque in limine templi
 Captivi curruis, belli decus, armaque rapta
 Pugnatum ducibus, sacraeque in Marto securis,*

Per-

Fistula, cui semper decrefcit arundinis ordo;
Nam calamus cera jungitur ufque minor.

At

*Perfossi clypei, & fervantia tela truoem,
Claustraque portarum pendens.*

31. FISTULA, CUI SEMPER DECREFCIT ARUNDINIS ORDO.] Ovidius, de alis Daedali, L. 8. Metam. v. 189.

*ponit in ordine pennas,
A minima ceptam, longam brevior sequenti:
Ut clivo creviffe putet, sic rustica quondam
Fistula diſparibus paulatim surgit avenis.*

Macrobius L. 1. Saturn. C. 21. Solem vero sub nomine Atrinis ornant fistula & virga. Fiftula ordinem spiritus inaequalit ostendit: quia venti, in quibus nulla aequalitas est propriam sumunt de sole substantiam. Verga potentiam solis asserit, qui cuncta moderatur. Hic ut intelligas, inspicere debes egregium marmor apud Jo. Jac. Boissardum T. 3. Antiq. p. 47. Satyrum fistulam identem in alio marmore exhibet idem Boissardus T. 6. p. 132. alium in gemma Sarda Abrahamus Gorlaeus Annulo 31. Hinc tibi constare poterit de fistulae figura. quam & pulcre descripsit Jul. Caesar Scaliger L. 1. Poetice. C. 4. Multo tamen plucius atque luculentius Achilles Tattus, suavissimus ille amator Clitophontis ac Leuceppes scriptor, L. 8. p. 474. 199. edit. Salmast. Ajunt Panos inventum esse. Lucretius L. 4. v. 590.

*Et genus agricolium late sentiscere, cum Pan
Pinea semiseri capitis velamina quassant,
Unco saepe latro calamos percurrat hianteis,
Fistula silvestrem ne cesset fundere musam.*

Virgilius Eclog. 2. v. 32.

*Pan primus calamos cera conjungere plures
Instituit.*

Naso L. 1. Metam. v. 705.

*Panaque, cum pensam sibi jam Syrinx putaret,
Corpore pro Nymphae calamos tenuisse palustres:
Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:
Arte nova vocisque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi concilium tecum, dixisse, manebis:
Atque ita diſparibus calamis compagine ceras
Inter se junctis nomen tenuisse puellae.*

Valerius Flaccus L. 4. v. 384.

*Cum subita Arcadio sonuit nova fistula ritus,
Imperiumque patris celerans Cyllenius ales
Advenit, & leni modulatur carmen avena.*

Alii Marfiam fecerunt auctorem, quem Silenium vel Satyrum tuiſe tradunt. Vide sis Salmastium Exerc. p. 832. Certe fistulam fuisse

instrumentum musicae agrifis ac pastoralis, ita est liquidum, ut mygis liquere non possit. Unde fit, ut mihi aqua haerent in verbis Macrobius praefat. Saturn. *Videt quom multorum vocibus chorus constet, una tamen ex omnibus rediit. Aliqua est illic acuta, aliqua graviter, aliqua mollis: accedunt viri feminas: interponitur fistula. In singulorum illic latent voces, omnia apparent: & fit contentus ex dissonis.* An ille fistulam cum tibia confudit? Sane tibiam in choris fuisse, & quidem bene grandem, appetis verbis ostendit Horatius Art. Poet. v. 102.

*Tibia non, ut nunc, orichalco vincita, tubaque
Aemula, sed tenuis, simplexque foramine pauc
Adspirare, & alſe chorus erat uilis, atque
Non tam siffa nimis complere scilicet flatu.*
Sed ad fistulam. septem canis constabat, cera inter se ac lino conglutinatis, in fumo qua inflabatur aequalibus, in imo qua exit spiritus inaequalibus. Naso Remed. Amor. v. 181.

Pastor inaequali modulatur arundine carmen.

Virgilius Eclog. 2. v. 36.

*Est mihi diſparibus septem compacta ciculis
Fistula.*

Calpurnius Eclog. 4. v. 43.

*Scilicet extremo nunc vili in orbe jaceras,
Ab dolor, & pecudes inter conductus liberas
Irita septena modularer sibi. Lina canna.*

Politianus initio Rustici, divini carminis:
*Ruris opes saturi, quovogue agitata colono
Munerat, & omiferas sacrum Telluris honorem*

Ludere septena gestis mea fistula canna.

Non tam paucis tubulis contentus fuit Polyphemus, apud Nasonem, videlicet Pro corpusculi sui modulo L. 13. Metam. v. 783.

*Cui postquam pinus, baculi quas praebuit usum,
Ante pedes posita est, antennis apta ferendis,
Sumtaque arundinibus compacta est fistula centum;*

*Senferunt toti pastora sibi montes,
Senferunt undae.*

Hanc ille fistulam de collo dependentem gestabat, si quando spatibatur. Virgilius L. 3. Aen. v. 661.

*Lanigeras comitantur oves: ea sola voluptas,
Solamenque mali: de collo fistula pendet.*
Sed postroemum hemistichium, ne quid diffi-

mulem, multi pro infitio ac spurio habuerunt. Delevit quoque Nicolaus Heinſius: neque Servius aut Donatus videntur agnoviſſe. Exſtare tamen in plerisque codicibus antiquis, praeſertim in uno, ubi hic verſus penſtemerici claudatur, teſtis eſt vir praecclarus Joannes Pierius Valerianus. Et nos quoque invenimus in libro ſcripto luculentae bonitatis. Sane fiſtula egregie ceciniſſe Polyphemum, negari nequit. Ipſe de ſuo artificio gloriatur apud Theocritum Idyll. 11.

Συρίδιος δ' ὡς οὗτος ἐπίραμαι ὄδι Κυκλώ-
πων.

vertit Eobanus, ſed nimis libere, fiſtulae oblitus:

*Nec me carminibus quicquam praestantior uno
Cycloperum qui pascat vos haec culmina circum.*

Potuiſſet ita, ni fallor:

*Fistula nec cuiquam hic cantat tam suave
Cycloperum.*

Philostatus L. 2. Inagin. in Cyclope, interprete Stephano Nigro: Galatae ad hoc pelagus ludens amore captus est, de monte ipsam contemplant. Et ipsa quidem fiſtula adhaec sub ala quaerſcit. Eſt autem ipſi paſtoralis cantus, quod ſcilicet candida ſit, ac conſumax, & labruſca ſuavior; quodque hinnulos Galatae atque urſos alat. Ceterum mos hic erat omnium paſtorum, fiſtulam de collo ſuſpendere. Manilius L. 5. v. 115. de Haedorum ſigno:

*Nec non et cultus pecorum nascentibus adhaerent,
Paſtorumque ſuam generant, cui fiſtula collo*

Haerere, & voces alterna per oſcula ducat.

Sed hoc ante me obſervavit praestantiſſimus Turnebus L. 28. Adv. C. 15. Nec tamen quivis paſtor fiſtulam conſtruire ſciebat; neque ipſa ex quavis arundine febat. De indocto cantore Virgilius Eclog. 3. v. 25.

*Cantando in illum? aut unquam tibi fiſtula
cera*

*Iuncta fuit? non tu in trivitiis, indocte, ſolebas
Stridenti miſerum ſtipula diſperdere carmen?*

De materia Plinius L. 16. C. 36. Calamus vero alius totus concavus, quem Syringiam vocant, utiliſſimus fiſtulis, quoniam nihil eſt ei cartilaginei atque carnis. Orchomenius eſt continuo ſoramino pervius, quem auleticum vocant: hic ſibiis utilior, fiſtulis ille. Hinc factum fuit ut fiſtulae adſtare factae in magno pretio haberentur, & pro ingenti munere vel darentur dono caris ac familiaribus, vel a morientibus ſuprema voluntate relinquerentur. Sic Dorco a praedonibus maritimis ad necem vulneratus, fiſtulam ſuam donat Chloae moribundus, prius tamen ſuavium pactus &

ſtetum ſinebrem, apud Longum L. 1. Et Aegon, Pifas proſificens, ſuam Corydoni fiſtulam munus dabat apud Theocritum Idyll.

4. Virgilius Eclog. 2. v. 37.

*Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula, Damocritus dono mihi quam dedit olim,
Et dixit moriens: Te nunc habes iſta ſecundum.*

Calpurnius Eclog. 4. v. 58.

*Quod ſi tu ſaveas trepido mihi, forſitan illos
Experiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
Donavit, dixitque: Truces haec fiſtula tauros
Conciliat, noſtroque ſonat dulciſſima Fauno.
Tyrus hanc habent, cecini qui primus in iſtis
Montibus Hyblaea modulabile carmen avena.*

Politianus initio Ruſtici:

*Fistula, Mantuae quam nuper margio ripae
Ipſe recidenti dum dat mihi Tyrus ore,
Hac, puer, Aſtracum reſete, inquit, arundine
carmen.*

Ipſae quoque Muſae Gallo Cornelio fiſtulam donant Heſiodi, quam & hic ab iſdem Deabus habuerat, apud principem poetam Eclog. 6. v. 67.

*Ut Linus haec illi dirivo carmine paſtor,
Floribus atque apio crinis ornatus amaro,
Dixeris, Hoc tibi dant calamos (en accipe)*

Muſae,

Aſtraeo quos ante ſeni.

Sed crescente cum opibus luxuria, brevi evuluit atque evanuit agreſtis instrumenti honores. Martialis L. 14. Epigr. 63. cuius lemma eſt Fiſtula:

*Quid me compactam ceris & arundine rides?
Quae primam ſtructa eſt fiſtula, ſalvatas.*

Eſt etiam hodie Fiſtula in uſu apud Turcas, quamquam non nihil diverſa. Illam egregie deſcribit Vir undequaque laudatiſſimus Petrus della Valle Itin. Turc. Epist. 2. ſect. 9. *Frà gli instrumenti musicali ho trovato qui la Sainpogna di Pan, che in ſin hoggi ſi ſuona: i Turchi la chiamano MUSCAL, ed i Greci MUSCAGLI: è compoſta pur di canne, ma piccole e diſpari, una più lunga dell'altra, a guaiſa delle canne degli organi: non però di ſette canne ſole, conforme a quella di Corydono in Virgilio,*

*Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula:*

ma di quattordici, e quindici canne, e forſe di più; per la quaiſi, che ſuona, vià correndo con le labbra innanzi, ed indietro. La canne non ſono nè anche congiunte inſieme per linea reſta, come in alcune, che ne ho vedute dipinte, e ſcolpite nelle ſtatue; ma vengono a ſtare in modo, che la ſainpogna ſ' incurva alquanto in arco:

K k

però,

- At qua Velabri regio patet, ire solebat
 Exiguus pulsa per vada linter aqua.
 35 Illa saepe gregis ditis placitura magistro
 Ad juvenem festa vecta puella die est.
 Cum qua foccundi redierunt munera ruris
 Cascus, & niveae candidus agnus ovis.

In-

però, di dolcezza di suono, non arriva a i flauti de i Deruscii di gran lunga. Sunt & istae Dervisiorum tibiae ex arundine, de quibus paullo ante haec dixerat Vir nobilissimus: *Finita la predica, si rannarono i Deruscii in mezzo della Nefchita in giro: e quindi, al suono di quattro o cinque flauti, fatti di carne, che con distinzioni di tutte le voci, basso, tenore, contralto e soprano, facevano una dolcissima armonia, cominciarono a ballare.*

32. NAM CALAMUS] Heinsius malebat, Dum calamus.

33. VELABRI REGIO] Varro L. 4. de L. L. Velabrum dicitur a vehendo. Velatram facere etiam nunc dicuntur, qui id mercede faciunt. Sed de Velabro plene te edocebunt Alexander Donatus L. 2. Romae C. 15. 27. & Famianus Nardinus L. 5. C. 10. L. 7. C. 4. itemque Olaus Borrichius lib. de Antiqua Urbis Romae Facie C. 10. sect. 6.

34. EXIGUUS PULSA PER VADA LINTER AQUA] linter non nisi hoc uno loco masculino genere prolatum reperiri ajunt. Vide Vofonium L. 1. de Analog. C. 26. Pro *pulsa* mauerunt alii *pulla*: & in iis duo acuti sane homines, Janus Gulielmius in Plauti Rudent. C. 5. & Jo. Goropius, in Vertumno p. 54. ubi & *Velabri* novam originem ex illa sua officina Cimbrica depromit, contra Varro-nem. Mihi *pulsa* magis placet. Et valide me juvat Propertius meus L. 4. Eleg. 2. v. 8.

Haec quoniam Tiberinus iter faciebat, & ajunt Remorum auditos per vada pulsa sonos.

Catullus Carm. 61. v. 58.

Inm-mor at juvenis fugiens pellis vada remis.
 Virgilius L. 1. Geor. v. 154.

*Et quando infidum remis impellere marmor
 Conveniat, quando armatos deducere classes.*
 Ovidius L. 4. Trist. Eleg. 1. v. 10.

*Quique refert pariter lentos ad pectora remos,
 In numerum pulsa brachia versat aqua.*

Nofter L. 1. Eleg. 4. v. 72.

Hic placet, angustis quod equum compefcis ha-bentis:

Hic placidam mirvo pectore pellis aquam.

35. GREGIS DITIS PLACITURA MAGISTRO] diti legitur in Planctiana A. 1560. atque etiam in Douzica. Et sic Heinsius legebat. sed libri nihil mutant. *Grex dives* dicitur, qui & numerosus est, & nova quotannis foctura suppletur. Pulcre hoc epitheton ad alias etiam res transtulerunt poetae Latini. Nofter L. 1. Eleg. 11. v. 7.

*Divitiis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt,
 Fuginus adflabat quum scyphus ante dapes.*
 L. 3. Eleg. 3. v. 26.

*Nam grave quid prodest pondus mihi divitiis
 auri?*

Propertius L. 3. Eleg. 1. v. 59.

Nec Mausolici drves fortuna sepulcri.

ibidem Eleg. 3. v. 26.

Nec bibis e gemma divite nostra stis.

Naso L. 6. Metam. v. 451.

Ecco venit magno dives Philomela paratus;

Divitior forma: quales audire solemus

Naudas & Dryadas mediis incedere silvis:

Si modo des illis cultus, similesque paratus.

Deinde *paritura* ex libris reponit Passeratius, pro vulgato *placitura*: quod non possum probare. Neque enim hic agitur nisi de convivio, ad quod vocata virgo vicina primulos illos amoris igniculos excitavit in animo convivoris; donata idcirco agriftri munusculo, cascolo, atque agno novello. Virgilius Eclog. 3. v. 76.

Phyllida mitte mihi, meus est natalis, iola.

Obstat quoque ipse nofter Albius, quantum qui maxime, paullo inferius, v. 53.

*Te quoque jam video, Maris placitura sacerdos
 illa, Vestales deseruisse focos.*

38. CASEUS] non vilis dos ubertatis rusticae, quaque vel maxime gloriantur pastores. Maro Eclog. 1. v. 35.

Pinguis & ingrata premere res casum urbi.

Ovidius L. 13. Metam. v. 830.

Lac mihi semper adest nivium. pars inde bibenda

Servantur: partem liquefacta coagula durant.

Au-

40 **Impiger Aenea volitantis frater Amoris,**
Troja qui profugis sacra vehis ratibus,
Jam tibi Laurentes adsignat Jupiter agros:
Jam vocat errantes hospita terra Lares.
Troja quidem tum se mirabitur, & sibi dicit
Vos bene tam longa consuluisse via.

45 Illic

Auctor Copae, §. 17.

Sunt & caesoli, quos juncea siccina siccant:
Sunt autumnali cerea pruna die.

T. Calpurnius Eclog. 2. §. 69.

Mille sub uberibus balantes pascimus agnas:
Totque Tarentinae praestant mihi vellera matres:

Per totum niveus premitur mihi caesus annuum.
dulcissimus Prudentius Hymno 3. Cathemer.
§. 66.

Spumca mulctra gerens niveos
Ubere de gemino lactes,
Perque coagula densa liquor
In solidum coit, & fragili
Lac tenerum premitur calatho.

Plura de caese dabunt tibi Varro L. 2. de Re
Rust. C. 11. Columella L. 7. C. 8. & L. 11.
C. 13. 42. Plinius L. 11. C. 41. 42. Palladius
L. 6. Tit. 9.

38. NIVLAE CANDIDUS AGNUS OVIS] Hi
enim sunt omnium laudatissimi. Maro Eclog.
2. §. 20.

Despectus tibi sum, nec qui sim quaeris, Alexi:
Quam dives pecoris nivei, quam lactis abundans.

quem locum corrumpunt, qui epitheton
nivei jungunt cum lacte, non cum pectore: id-
que jam olim monuit Servius grammaticus.
Iterum poeta princeps L. 3. Geor. §. 391.

Mumere sic niveo lanæ, si credere dignum est,
Pan deus Arcadiae captam te, Luna, sefellis,
In nemora alta vocans: nec tu aspernata vo-
cantem.

39. VOLITANTIS FRATER AMORIS] ex stu-
pro Anchisæ cum Venere. quam rem copio-
sissime descripsit Homerus, sive quis alius
auctor fuit Hymni in Venerem. Ipsa quidem
sic Amorem adfatur apud poetam L. 1. Aen.
§. 667.

Frater ut Aeneas pelago tuus omnia circum
Litora ja'tetur, odiis Junonis iniquae,
Nota tibi: & nostro doluisti saepe dolore.

Ovidius, de Cupidine hujus nostri Albii fu-
nus dæcente, L. 3. Amor. Eleg. 9. §. 13.

Frater in Aeneas sic illum funere dicunt
Egressum castris, pulcer Iule, tuis.

L. 3. Pontic. Epist. 3. §. 62. ad Cupidinem:
Sic reges imperium, terraeque coercent omnes
Caesar, ab Aenea qui tibi fratre nepos.
& Epist. Didus §. 31.

Parce Venus nurmi, durumque amplectere fra-
tratem

Frater Amor: castris militet ille tuis.

40. TROICA QUI PROFUGIS SACRA VEHS
RATIBUS] Troia erat in libro bibliothecae
Bodlejanæ. Recte, & poetice. Vide Nicolao
Heinsio notata ad Nason. Epist. Penelop. §.
28. Sacra sunt ipsi Dii. Maro L. 2. Aen. §.
717. verbis Aeneae:

Tu, genitor, cape sacra manu, patrioque
Penates.

Horatius L. 4. Od. 4. §. 54.

Gens, quae cremata fortis ab illo
Ja'tata Tusci aequoribus, sacra,
Gnatosque, maturoque patres
Pertulit Ausoniam ad urbes.

Ovidius L. 13. Metam. §. 624.

Nec tamen eversam Trojae cum moenibus esse
Spem quoque fata sinunt. Sacra, & sacra al-
tera patrem,

Fert humeris venerabile onus Cythereus heros.

Epist. Didus, §. 80.

Sed neque fers tecum: nec, quae mihi, per-
side, ja'tas,

Profferunt humeros sacra patreque tuos.

L. 3. Falk. §. 12.

Ilia Vestalis (quid enim vetat inde moveri?)

Sacra lavaturas mane pretebat aquas.

& clarissime L. 10. Metam. §. 696. de Hippome-
ne, intempestive Atalantam suam amplectente:

Luminis exigui fuerat prope templa recessus;
Speluncae similis, nativo pumice tectus,
Relligione sacer prisca: quo multa sacerdos
Ligna contulerat veterum simulacra Deorum.
Hunc inis; & vetito temeris sacraria probo.
Sacra retorserunt oculos: turritaque Major,
An Stygia fontes, dubitavit, mergere unda.

43. TROJA QUIDEM TUM SE MIRABITUR]

Kk 2

110-

45 Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
Unda Deum caelo miserit Indigetem.

Ecce

Trojam nominis sui etymon duxisse a voce nostratae *Troy*, quae vox suam sive scropham significet, quousquisque nostrum novit? Hinc etiam ipsa urbis insignia, scropha in auro vexillo: quasi vexillo in Italia usi feruntur Antenor & Aeneas. Haec tradere ausus est posteritati nescio quis homo nugator, Messalae Corvini nomen e mentitus, in putido libello de progenie Augusti Caesaris. Secutus est decem tam non bonum bonus Cullenius. Et quaedam his quoque argutiora excoxit Jo. Goropius Hispanic. L. 3. p. 67.

45. QUUM TE VENERANDA NUMICI UNDA DEUM CAELO MISERIT INDIGETEM] Videtur indicare, Numicium amnem abluisse Aeneae viventi quod habuisset mortale: atque ita Aeneam inter Deos receptum. quam rem pulcherrimis verbis copiose describit Ovidius L. 14. Metam. §. 581. Sic decebat poetas, qui per ambages ac Deorum ministeria praecipiant liberum spiritum. Sed de morte Aeneae non una est opinio. Sunt qui tradant corpus ejus submersi inventum fuisse in fluvio Numicio, post pugnam cum Mezentio. Ita Servius ad L. 6. Aen. §. 88. ad L. 7. §. 150. 797. & Juvenalis Sat. 11. §. 60.

Nam, cum sis conviva mihi promissus, heredis Euandrum, venies Tyrrhinius, aut minor illo Hospes, & ipse tamen contingens sanguine coelum:

Alter aquis, alter flammis ad sidera missus. Ibi Probus, sive quis alius est interpres vetus: Aeneas, qui in Numicium fontem lapsus, creditur consecratus. Alii in praelio caelum ferunt. Silenna apud Nonium: Urbe condita iustum Numicium flumen obruuntur. Livius L. 1. C. 2. Secundum inde praelium Latinis, Aeneae etiam ultimum operum mortalium fuit. Justinus L. 43. C. 1. Commune utrique bellum adversus Turnum Rutulorum regem, propter fraudatas Laviniae nuptias, fuit; in quo & Turnus & Latinus interierunt. Igitur cum Aeneas jure victoriae utroque populo peteretur, urbem ex nomine uxoris Laviniam condidit. Bellum deinde adversus Mezentium, regem Etruscorum, gessit, in quo cum ipse occidisset, in locum ejus Ascanius filius successit. Alii corpus occisi nusquam comparuisse dixerunt. in his Festus in voce *Indiges*; Servius ad L. 1. Aen. §. 263. ad L. 9. §. 750. ubi tamen in sche-

dis Petri Danielis nihil tale reperitur. Sed supplendae sunt ex editione Veneta, itemque ex Fabriciana, his verbis: *Primo praelio interemptus Latinus est in acie. Inde ubi Turnus Aeneam vidit superiorem, Mezentii imploravit auxilium. Secundo praelio Turnus occisus est: & nihilominus Aeneas postea non comparuit. Tertio praelio Mezentium occidit Ascanius. Hoc Livius dicit, & Cato in Originibus. Hinc alii ad Deos discessisse, alii necatum in flumine apud quod pugnatum erat, jactabant. Vide Aurelium Victorem lib. de Orig. Roman. Latini saeculum ei dicaverunt, (auctor Dionysius Halicarnassensis L. 1. C. 40) cum hac inscriptione:*

PATRI. DEO. INDIGETI
QVI. NUMICI. AMNIS
VNDAS. TEMPERAT

Fuit igitur *Indiges* dictus, nomine proprio ac perpetuo. Ovidius L. 14. Metam. §. 605.

Lustratum genitrix divino corpus odore
Unxit, & ambrosia cum dulci nectare mista
Contigit ei; scitque Deum: quem turba Quirini

Namque patet *Indigetem*; temploque arisque recepti. Livius L. 1. C. 2. Sitis est, quemcumque cum dici jus fasque est, super Numicium flumen: *Jovem Indigetem* appellant. Pompejus Festus: *Indiges*, *indigetis* facit. Hoc nomine Aeneas ab Ascano appellatus est, cum pugnant cum Mezentio nusquam apparuisset. in cuius nomine etiam templum construxit. Solinus C. 2. Tribusque max annis cum Latino regnat socia potestate, quingentis iugeribus ab eo acceptis: quo defuncto summam biennio adeptus, & cum Numicum parere desivit anno septimo, Patrique *Indigetis* ei nomen datum. Propter tamam non satis certam, & merita Aeneae ingentia, multa ejus sepulchra multis in locis per Italiam excitata fuerunt. qua de re legitur cum cura nobilissimus Historicus Dionysius Halicarnassensis L. 1. C. 34. Superest ut de veneranda Numicii unda videamus: neque enim hoc epitheton hic ponitur sine causa. Expedit non Servius in L. 7. Aen. §. 150. Haec fontis stagna Numicii] ista jam ab incolis discuntur. Quod autem ait stagna, verum est. Nam Numicus ingens ante fluvium fuit: in quo reperitur est

Ecce super fessas volitat Victoria puppes.

Tandem ad Trojanos diva superba venit.

Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.

50 Jam tibi praedico, barbare Turne, necem.

Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavini est,

Albaque ab Ascanio condita longa duce.

Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos

Iliā, Vestales deseruisse focos:

55 Con-

est caelaver Aeneas, & consecratum. Post paulatim decrevens, in fonssem redactus est: qui & ipse fecundus est, sacris interceptus. Vestae enim libari non nisi de hoc flavio licebat. Vides cruditionem nostri poetae in vocula, ut adparebat, tenui atque exili.

47. VOLITAT VICTORIA] alata Victoria saepe conspicitur in nummis & monumentis antiquis: nec raro apud poetas. Eam noster vix superba vocat. Egregie Cicero orat. pro Marcello C. 3. At vero cum aliquid clementer, mansuete, iuste, moderate, sapienter factum, in iracundia praesertim, quae est inimica consilio, & in victoria, quae natura insolens & superba est, aut audimus, aut legimus: quo studio incendimur, non modo in gestu rebui, sed etiam in scilicet, ut eos saepe, quos nunquam vidimus, diligamus? Te vero, quem praesentem intuemur, cujus mentem sensusque eos cernimus, ut, quidquid belli fortuna reliquum republicae fecerit, id esse salvum velis, quibus laudibus effremus? quibus studiis prosequemur? qua benevolentia complectimur? Parietes medius fidius, ut mihi videtur, huius curiae tibi gratias agere gestimus, quod brevi tempore futura sit illa auctoritas in his majorum suorum, & suis sedibus.

50. BARBARE TURNE] de difficultate loquendi expositum Cylleniis; quasi Turnus vel male Latine pronuntiasset, vel balbus fuisset aut blaesus. Ignoscamus homini minime malo. Barbarus est, Italus, Latinus. Saepe ita Plautus, quod Achille Staius jam notavit. Vide Festum in Barbari; & in Vapula Papiaria. Et tamen ipse Turnus erat Graja stirpe oriundus, ut docet regina Amata apud Maronem L. 7. Aen. v. 371. Ibi tu Servium consule.

51. ANTE OCULOS LAURENS CASTRUM, MURUSQUE LAVINI EST] Haec animo videbat vaticinans Sibylla, quae nondum erant in

rerum natura. singula enim per prolepsin dicuntur. Castrum Laurens Virgilius urbem vocat L. 9. Aen. v. 8.

Aeneas, urbe & sociis & classe relicta, Sceptra Palatini sedemque petis Evandri. Servius: Hanc Castrum Laurens ais dici Varro, oppidum tacet. Sed ubi primum Aeneas egressus sit, eum locum Trojam nuncupari traditur. Ea urbs deinde dicta est Laurentum. Murum Lavini qui intelligunt de Lavinio oppido, sic dicto a Lavinio regis Latini fratre, cogitare debebant hoc modo concidere inspirati animi vaticinationem. Canit illa de urbe Lavinio, quam Aeneas in honorem uxoris Laviniae excitavit. Propertius L. 2. Eleg. 25. v. 64. de Virgilio:

Qua nunc Aeneae Trojani suscitata arma,

Factaque Lavinis moenia litibus.

Sed de his locis, itemque de Alba, videndus Dionysius Halicarnasicus L. 1. C. 28. sqq. Virgilius L. 1. Aen. v. 258. Livius L. 1. C. 1. 3. auctor libri de Origine Roman. Justinus L. 43. C. 1. Georgius Fabricius, vir suae aetatis omnium politissimus, ex antiquo Tibulli codice profert Laurei castrum, sine n littera, more veterum, multis in vocibus hanc litteram detrahentium, Castigar. in Terrent. Hecyr. Act. 4. Sc. 4. v. 18. Sane in Inscriptionibus satis crebra est ista detrahitio. Verbum quoque est aberat a priore Wittiano.

53. TE QUOQUE JAM VIDEO] Haec noster ita narrat, tamquam si Ilia vigilans fuerit compressa, nec vero admodum invita. At dormienti stuprum fuisse inlatum alii tradiderunt. Ovidius L. 3. Fall. v. 17.

Dum sedet; umrosae salices, volucresque canorae,

Fecerunt somnos, & leve murmur aquae.

Blanda quietis viculis sursum subrepsit ocellis:

Et cadit a mento languida sacra manna.

K k 3

Mars

- 55 Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
Dum licet: hic magnae jam locus Urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis
- 60 Qua sua de caelo prospicit arva Ceres:

Qua-

Mars videt haec, visamque cupit, possitque cupitam:

Et sua divina furta sefellit ope.

Somnus abit: jacet illa gravis.

Plura illic sequuntur, sed ad fidem poeticam composita, ut in rebus antiquis, nec satis certis. Papinius L. 1. Silv. 2. v. 242.

Sic victa sopore dolosa

Martia fluminea posuit lactis lilia ripa.

ubi interpretes de hoc sopore nihil se alibi legitse ajunt, inmemores notissimi onanium poetae. Prudentissimus Virgilius nihil statuit, nec de somno, nec de vi, L. 1. Aen. v. 273.

regina sacerdos

Marte gravis geminam partu dabit lilia prolem.

Livius L. 1. C. 3. 4. Puljo fratre, Amulius regnat, addit sceleris scelus: stirpem fratris virilem interimus: fratris filiae Rheae Silviam per speciem honoris, quam Vestalem eam legisset, perpetua virginitate spem partus admittit. Sed debebatur, ut opinor, satis tanta evigo urbis, maximeque secundum Deorum opes imperii principium. Vt compressa Vestalis, quem geminum partum edidisset, seu ita rata, seu quia Deus auctor culpae honestior erat, Martem incertae stirpis patrem nuncupat. Est & precium operae Servium audire, Virgillii verba sic explicantem: *Historia hoc habet. Amulius & Numitor fratres fuerunt, filii Procae. Amulius autem fratrem pepulit regno, & filium ejus necavit: filiam quoque ejus, liliam, Vestae sacerdotem fecit, ut spem solobis auferret, a qua se puniri posse cognoverat. Haec, cum petres aquas ad sacra, repentino occurfu lupi turbata, refugit in speluncam, in qua a Marte compressa est: unde nati sunt Remus & Romulus, quot cum matre Amulius praecipitari jussit in Tiberim. Alii stuprum inlatum ei in fano scripserunt, sive ab aliquo e procis ejus; sive ab ipso Amulio, infidante potius quam libidini serviente; sive denique a numine qujus id sanum erat. Super quo negotio legi merentur, quae Dionysius scribit Halicarnaeus L. 1. C. 47. 48. a quo non multum abit Aurelius Victor, si-*

ve quis alius auctor est libri de Origine Romanorum; & Plutarchus in Romulo. Ceterum liliam fuisse Aeneae filiam Ennius prodidit dicitur apud Servium in L. 6. Aen. v. 777. Quod quidem quale sit, ego fateor me ignorare. Post partum ex hoc violento concubitu, quem se illa in rapidum Anienis profluentem misisset, tantopere Deo fluviali placuisse dicitur, ut eam uxorem duxerit. Quam rem pulcherrimis versibus exponit disertissimus Nato L. 3. Amor. Eleg. 6. v. 45. Alii Tiberi nupsisse tradiderunt; in quibus est Horatius L. 1. Od. 2. v. 20. Ubi audire juvat Helenium Acronem, ita commentantem: *Diversae de lilia poetarum opiniones sunt. Nam lilia mater fuit Romuli, quem ex Marte suscepit: quae mortua sepulta ad ripam Anienis fluvii dicitur, qui in Tiberim cadit. Et quia abundans aquis Anio cineres liliae in Tiberim deduxit, ita dicta est lilia Tiberi nupsisse. Ideo dixit uxorium amnis, qui se ad eum querelam jactaret ultorem. Alii dicunt, quod ipsa lilia Anieni nupsisset. nam poetae multi hoc sentiunt. Sed Horatius, ut Tiberi det causam irascendi, Tiberis magis dixit uxorem. Sic autem Porphyrio: lilia, auctore Ennio, in amnem Tiberim jussu Amulii regis Albanorum praecipitata est. Anieni matrimonio juncta. Atqui hic loquitur, quasi Tiberi potius nupsisset. Sed de liliae morte variae fuerunt sententiae veterum scriptorum: quas videre licet apud Dionysium Halicarnaeum L. 1. C. 49. Nec tamen de nihilo confictas arbitrator has nuptias fluviales. Videlicet vel in Aniene, vel in Tiberi fuisse demersam violenta nece. Sic Polyxena, ad Achillis tumulum maerata, Achilli nupsisse perhibebatur. Umbra violenti ducis haec effatur apud Senecam Troad. v. 195.*

Desponsa nostris cineribus Polyxena

Pyrrhi manu maeretur, & tumulum riget.

59. ROMA TUUM NOMEN] nomen reponit Theodorus Marcilius Emend. in Horat. L. 2. Epist. 1. Sane haec duo frequenter commutant. Sed nomen Romanus, pro ipso impe-

Quaque patent ortus, & qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluunt annis equos.

Vera cano. sic usque sacras innoxia laurus
Vescar, & aeternum sit mihi virginitas.

65 Haec

rio ac potentia & majestate, adeo frequens est apud omnis generis scriptores, ut quasi in aliquam formulam transierit. Nec tamen ignoramus quae de Roma Deo, quaeque de templis ac sacerdotibus Romae & Augusto communibus proferri solent. sed hoc totum, quantum fuit, mortuo Tibullo institui coepisse arbitramur. Suetonius Aug. C. 52. *Templa quamvis sciret etiam proconsulibus decerni solere, in nulla tamen provincia nisi communi suo Romaeque nomine recipi: nam in Urbe quidem pertinacissime abstinuit hoc honore.* Deinde, pro terris, Gebhardus ex uno Palatino scriptis rebus. Sibi habeat: relinquit nobis scripturam receptam. Maronis unico testimonio defungemur, L. 1. Aen. v. 337.

Certe hinc Romanos olim, volventibus annis, Hinc fore ductores, revocato a sanguine Teucri, Qui mare, qui terras omni divisione tenerent. Ceterum hos Albii nostri versus in mente habuisse verosimile est (quod & Theodorus Sitzmannus ante nos observavit) Cl. Rutillium, poëtam saeculo fuit majorem, L. 1. Itiner. v. 55.

Nam Solis radiis aequalia munera fundis, Qua circumfusus fluctuat Oceanus. Voluit ipse tibi, qui cunctis omnia, Phoebus; Equae tuis ortos in tua condidit equos.

61. SOLIS ANHELANTES ABLUUNT ANNIS EQUOS] Oceanum vocat *annens*: quomodo & L. 3. Eleg. 4. v. 18. Et volunt expressum esse ex Homero, qui ποσειδῶν appellaverit ἀναίης L. 11. Odyss. v. penultimo. Ego potius ad originem vocis Latinae respexisse arbitror; quae haec est apud Festum: *Annis propria dicitur a circumnando, quoniam nra ex Graeca praepositione sumtum, quae est ἀνὰ, significat Circum, & Nare fluere.* Paulo aliter Varro lib. 4. de L. L. p. 12. *Annis, id flumen est quod circuit aliquid: nam ab ambitu annis.* Atque ita capere possis Nafonem, si libebit arguti, L. 5. Falt. v. 81.

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyon, Qui terram liquidam, qua patet, ambit aquis. Cum Tibullo facit poëta princeps L. 4. Geogr. v. 233.

Tangete simul os terris ostendit honestum

Plas, & Oceani fretos pede reppulit amnes. Secuti sunt alii illustres poëtae. Papinius L. 1. Achill. v. 49.

Ibo tamen, pelagique Deos, dextramque secundi, Quod superest, complexa Jovis, per Tethyos amnes

Grandævumque patrem, supplex miseranda rogabo

Unam hiemem.

Michael Marullus Hymno Solis, qui primus est libri tertii:

Sudoremque vias puro lavit aequoris amne, Suisensus cura fumantum totus equestrum.

Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 20.

Tunc innisa suum supra ad axem

Sprevit Tethyos aestuantis amnes

Nonacrina Lyaonis puella.

63. SIC USQUE SACRAS INNOXIA LAUROS VESCAR] laurus est in plurimis libris. Atque hoc videntur Romani admasse. Catullus Carm. 61. v. 289.

tulit radicibus altas

Fagos, ac resto proceras stipite lauros.

Maro Eclog. 8. v. 13.

hanc sine tempora circum

Inter vitrices hederam tibi serpere lauros.

ira hodie habemus. Sed veteres Grammatici legebant *laurus*, teste Solipatro Charisio L. 1. p. 110. Horatius L. 2. Od. 7. v. 19.

Longaque seffum militia latus

Depone sub lauru mea.

Laurum credebant habere quamdam futuri praefensionem, atque efficacis auxilii esse in afflatu numinum. Hinc vates & poëtae lauri folia comedere dicebantur. De vaticus hic noster Tibullus agit. De poëta Juvenalis Sat. 7. v. 19.

Nemo tamen studii indignum ferre laborem

Cogetur posthac, nec sit quicumque canoris

Eloquium vocale madis, laurumque momordit.

Pluribus rem illustrant Ludovicus Caelius L. 5. Ant. Lect. C. 7. Bernardinus Realinus Annor. C. 1. Joannes Meursius Comment. in Lycophronis Alexandram p. 104. If. Casaubonus ad Theophrast. cap. πλεῖς δεσποδαιμωσις, sive de Superfitione. Quos omnes longissimo intervallo post tergum reliquit In-

Inlustrissimus Spanhemius Obscrv. ad Callimach. Hymn. in Delum $\S$. 94. loco pulcherrima ac rarissima eruditionis plenissimo. Verbum *vescendi* junxit noster cum accusativo, veterum more. Virgilius L. 3. Aen. $\S$. 339.

Quid puer Ascanius? superatne, & vescitur auram?

nam ita legi in antiquis plerisque codicibus, non *aura*, quod hodie obtinet, locuples testis est Jo. Pierius Valerianus. Reperitur tamen & cum ablativo apud magnum magistrum, L. 1. Aen. $\S$. 550.

Quem si fata virum servant, si vescitur aura Aethera.

Hic, si operae est, Servium audiamus. VESCOR (inquit) verbum inchoativum est. Sane hic vescitur pro fruitur posuit: nam non comedit auram, sed vivit ea. Vescor illa ve: ut alibi:

Vescitur Aeneas simul & Trojana juvenus Perpetui tergo bovis, & lustralibus extis.

Nee nos decipias quod dicit Plinius, ut elocutiones ex similibus formemus. Nam ecce, Comedo illam rem dicimus; nec tamen Vescor illam rem. Et ipse dicit, non *utque* quae hoc esse faciendum. Haec ego ut esse Servii credam, vix mihi quisquam persuadebit. Verius statuerunt recentiores, Verbo activa significationis regere accusativum, quo actionis objectum, vel effectus, noceat. Vide sis Vostium lib. de Construct. L. 22. ubi & de verbo *vescendi* agit, prolatis Plinii ac Taciti auctoritatibus. L. Accius Atrco:

Ne cum tyranno quisquam epulandi gratia Adcumbat mensam, aut eandem vescatur dapem.

Phaedrus L. 1. Fab. 31. de columbis & milvo: *Illae credentes, tradunt sese milvo:*

Qui regnum adeptus, coepit vesci singulas, Et exercere imperium sacris unguibus.

Justinus, de Atheniensibus, L. 2. C. 6. *Primi lanificii, & olei, & vini usum docuere. Arare quoque, & serere frumenta, glandem vescentibus monstrarunt.* Et L. 44. C. 4. de rege Habide: *Barbarum populum legibus junxit, & boves primus aratro domari, frumenta quoque sulco quaerere docuit, & ex agresti cibomittiora vesci.* Et cum veteribus Marcellus Palingenius, poeta non vetus, in Geminis:

Libanes lacti patris ardentia vira, Lantaeque vescentes plenis obsonia vinctis.

64. AETERNUM SIT MIHI VIRGINITAS] Hoc voto non habebat aliud religiosius. Audiamus ipsam Deiphoben Glauci apud Na-

sonem L. 14. Metam. $\S$. 119.

Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis, Nec Dea sum, dixit; nec sacri turis honore Humanum dignare caput. men nescius erroris, Lux aeterna mihi, carituraque sine dabitur, Si mea virginitas Phoebo patuisset amanti.

Dum tamen hanc sperat, dum praecorrumperre donis

Me cuius, Elige, ait, virgo Cumaen, quid optes:

Optatis petere tuis. Ego pulveris haustu Censentes cumulum, quot haberet corpora pulvis,

Tot mihi natales contingere vana rogavi. Excidit optarem juvenem quoque protinus annos.

Hos tamen ille mihi dabat, aeternamque juvenem,

Si Venerem paterer. Contemto munere Phoebi Innubis permaneo.

Merito itaque Anchises *castam* vocat L. 5. Aen. $\S$. 735. ubi filium docet iter ad infernas Ditis domos:

huc casta Sibylla

Nigrarum multo pecudum te sanguine ducet. Et Aeneas honorifico intacti pudoris vocabulo compellat L. 6. $\S$. 104.

Non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies inopinave surgit.

Hieronimus L. 1. adversus Iovinianum, p. 47. edir. Erasmi. *Quid referam Sibyllas Erythraeam atque Cumanam, & octo reliquas? Nam Varo decem fuisse autumat. quarum insigne virginitas est, & virginitatis praemium divinitus.*

Quod si Aetolici genere sermone Sibylla Διοβόουλη appellatur, reite consilium Dei sola scribitur nosse virginitas. Tales deinde commemorat

Callandram & Chryseidem. Sed de Callandra plura disces ex Apollodoro L. 3. C. 11. sect. 5. & Servio ad L. 2. Aen. $\S$. 246. ac Julio Hygino Fab. 93. Tales erant Pythiae & Phoeades templi Delphici, auctoribus Luciano L. 5. $\S$. 141. & Plutarcho lib. de oraculorum defectu. Tales antistitae numinis Gallici in insula Sena Bitannici maris, perpetua virginitate sanctae; de quibus res mirificas praedicat Mela Pomponius L. 3. C. 6.

Denique mulieres quasvis, quae quidem oracula redderent, conveniebat esse floris in-

polluti, & a viri contactu puras. Rationem ex sua theologia reddebant, quod, qui res Veneris ignorarent, & Deos videre crederentur. notavit Servius ad L. 1. Aen. $\S$. 603.

Nostris quoque temporibus homines quidam perdit, quos stultum vulgus magos putat, onychomantiam exercent oleo ac fuligine in-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

un-

65 Haec cecinit vates, & te sibi, Phoebe, vocavit,
Jactavit fusa sed caput ante coma.
Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit,
Herophile Phoebo grata quod admonuit:

Quod-

inguem pueri virginis inlitis, Solique ob-
versis. Sic enim formatae imagines rerum ex-
petitarum persuasio est.

66. JACTAVIT FUSA SED CAPUT ANTE COMA] Ita pulcherrime Scalliger ex corrupta
librorum scriptura, *fusas* & *caput ante comas*.
quam non debebat defendere Adrianus Be-
hocius L. t. Apophor. C. 16. nam & ante &
retro jactabant comas. Claris hoc verbis Lu-
canus ostendit L. t. §. 566.

crinemque rotantes

Sanguinei populis ulularunt tristitia Galli.
Apulejus L. 8. Metam. *Diuque capite demisso,*
cervices lubricis intorquentibus motibus, crinesque
pendulos rotantes in circulum, & nonnumquam
moribus suos incurstantes musculos, ad postremum
incipiis ferro, quod gerabant, sua quisque
brachia disficiant. Sic & Juvenalis Sat. 6. §. 316.

cum tibia lumbos

incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
Attonitae, crinemque rotant ululante Priapo
Maenades.

Ovidius L. 3. Metam. §. 725.

vifus ululavit Agave;

Collaque jactavit, motisque per aera crinem.
Vide Servium ad L. 10. Aen. §. 120. Atque
ur nosler *comas jactare* dixit, ita & Florus
L. 3. C. 19. *Syrus quidam nomine Funnus, (magna-
nitudo cladum facit ut meminimus) sanatico*
furere simulato, dum Syrias Deae comas jactat,
ad libertatem & arma servos, quasi numinum
imperio, concitavit. Nihil liquidius. At Jo.
Ilacius Pontanus non ambigendum ait, quin
comas jactat sit genuina lectio, L. 1. Hist.
Amstelod. p. 45, medicina parum oportuna.
Exciderat propemodum monere, *fusa coma*
legi in Excerptis Anronij Perreji. id. quod
valide corroborat Scalligeri emendationem.

67. AMALTHEA] De his Sibyillis alii aliter
statuerunt. & videtur nosler quasdam confu-
diffe. Egit enim huc usque de Cumana;
quam liquido ab Amalthea aliam facit, atque
etiam ab Herophile fecerim. Sed tres istas
non nisi unam fuisse, tribus diversis nomi-
nibus dictam, ostendit Laetantius L. 1. Divin.
Inlit. C. 6. *septimam Cumanam, nomen A-*

maltheam, quae ab aliis Demophile, vel He-
rophile nominatur. Res est obscura, & densis
tenebris involuta. Tu Salmasium consule
Exerc. Plin. p. 75. sqq. & Davidem Blon-
dellum in libro de Sibyillis, Gallice scripto,
sed dignissimo qui Romanae civitati transferi-
batur.

67. MARPESSIA] Policianus Nutric. §. 219.
quin & veteres promissa Sibyllae
Carmen, Amalthea, & fusi Marpessa dives,
Herophileque Idaea genus, praedictaque Sabbe,
Demoque, Phrytoque, & veri gnar Phaeinnis,
Et Carmenta parent, & Manto, & Pythia
longae

Phemonoe commenta pedes, & filia Glauci

Deiphobe, nimium utrax.

Sed *Marpessia* per duplex ff scribendum
contendit Scalliger, quum sit cognomen a pa-
tria *Marpesso*, vico Troadis. & ante Scallige-
rum Jo. Ludovicus Braslicanus Comment. in
Policiani Sylvam laudatam. Achilles autem
Statius vel *Marinissa* vel *Marmessia* legi vult:
constare enim ait, Sibyllam Helleponticam
in vico agri Trojani *Marinisso*, vel *Marmesso*
natam. Certe habet in parte pro se auctori-
tatem magni viri, Laetantii Firmiani, ita
scribentis L. t. C. 6. *octavam Helleponticam*
in agro Trojano natam, vico Marmesso, circa
oppidum Gergitum; quam scribit Heracles
Ponticus Solonis & Cyri fuisse temporibus. Sed
est error in prima syllaba, scribendumque
Mermesso. Erat autem *Mermessus* oppidum in
Ida monte; hinc gentile *Mermessius*, ur
Strophaneus tradit in ΜΕΡΜΗΣΣΟΣ. Haec
nos praeclare docuit Salmasius Exerc. p. 79.
unde mirari subit, quid ita Thomas de Pi-
nedo pro uno arque eodem oppido habere
voluerit *Mermessum* & *Marpesium*; nec vel
semel meminerit Salmasii in Obscrv. ad Ste-
phanum p. 458. unde poterat meliora doceri.

68. HEROPHILE PHOEO GRATA QUOD AD-
MONUIT] Grata Phoebo fuit, quod esset
Sminthi Apollinis sacerdos. Ipsa vero se
non solum Herophilen, sed Dianam etiam
in suis versibus vocabat. Erat & ubi uxorem
se, & ubi vel sororem vel filiam Apellinis
esse diceret; sed furens, & numine adlata

LI divi-

70 Quoque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco perlucritque sinu.
 Hac fore dixerunt belli mala signa cometen,
 Multus ut in terras deplueretque lapis:
 Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia caelo
 Audita, & lucos praecinuisse fugam.

75 Ipsum

divino. Obiit in Troade, sepulta in Smintheci
 Iuco, incisus in columna clegis, quos recitat
 Pausanias Phocicis, five libro 10. Ubi & al-
 teram priorem fuisse Herophilam tradit, Jo-
 vis & Lamiae filiam; Lamiam ipsam Neptu-
 no genitam, mulierum omnium primam vati-
 cinatam, & ab Afris Sibyllam nominatam.

69. QUODQUE ALBUNA SACRAS TIBERIS
 PER FLUMINA SORTES PORTARIT] *Albuna*
 dicitur Laetantio L. I. C. 6. *decimam Tiberem*,
 nomine *Albunam*, quae Tiburi colatur
 ut Dea iuxta ripas amnis Anienis, cuius in gur-
 gite fontalium eius inventum esse dicitur, ten-
 ens in manu librum: cuius sortes senatus in
 Capitolium transtulerit. Hujus loci auctorita-
 te permotus Jo. Lud. Brasicanus, Comment.
 in Politiani Nutrie. §. 119. legebat sic:

*Quasque Albana sacras Tiburs per flumina
 sortes
 Portarit.*

Albana autem flumina Anienem intelligebat:
 ipsam quoque Albunam ab aquis Albalis ap-
 put Anienem eopiose scaturientibus denomi-
 natam credebatur. Turnebus quoque *Albana*
 legebat, sed ut esset nomen ipsius Sibyllae,
 L. et. Adv. C. 26. Lipsii excerpta habebant,

*Quasque Albana sacras Tiburs per flumina
 sortes
 Portarit.*

Quod est amplexus Janus Gulielmius Quaest.
 in Menacch. Plauti C. 4. & ante eum Lilius
 Gyraldus Dial. 2. Hist. Poet. Hue & alii li-
 bri ibant. Joannes quoque Livinejus *Tiburs*
 malebat; quamquam in *Albuna* nihil mutat.

70. SICCO PERLUERITQUE SINU] Est in
 nonnullis *perlucritque*. quod probarunt Mu-
 retus & Scavius. Sed hic quum *sicco sinu* ex-
 ponit pedestri itinere, nimis est festivus. Etiam
portare & *perferre*, tam vicina, non belle
 junguntur. Recte Turnebus sortes, quas por-
 tabat, librum fuisse purae: quem etsi aqua
 perluebat, tamen siccum & sicco pectore ge-
 staverat.

71. BELLI MALA SIGNA COMETEN] Come-

tas semper grande aliquod malum portende-
 re, vetustissima est opinio. Virgilius L. 1.
 Geor. §. 488.

*Non alias coelo ceciderunt plura serena
 Fulgura: nec divi toties arseret cometae.*

Lucanus L. 1. §. 526.

*Ignota obscurae viderunt sidera noctes,
 Ardentemque polum flammis, caeloque volantes
 Obliquas per inane faces, crinemque timendi
 Sideris, & torris mutantem regna cometen.*

Silius L. 8. §. 638.

*non unum crime corusco
 Regnorum everserit rubris letale cometes.*

Suctonius Ner. C. 36. *Stella crinita, quae
 summus potestatis exitium portendens vulgo pu-
 tatur, per continuas noctes oris cooperat.* Ta-
 citus L. 14. An. C. 22. *Inter quae & sidus
 cometes effulsit, de quo vulgi opinio est, tam-
 quam mutationem regis portendat.* L. 15. C. 47.
*Vis fulgurum non alias crebrior, & sidus com-
 etes, sanguine inlustri semper Nereni expiatur.*
 Sed in omnia alia discedunt sapientum scholae.

72. MULTUS UT IN TERRAS DEPLUERET-
 QUE LAPIS] Valerius Maximus in *Piceno lapi-
 dibus pluisse* tradit L. 1. C. 6. Juvenalis Sat.
 13. §. 67.

*Sollicitus, tamquam lapides effuderit imber.
 Crebrum hoc portentum genus apud Livium,
 & Julium Obsequentem. Quandocumque
 vero accidisset, novemdiu sacro expiabarur.
 Coctis lateribus pluisse dicente causam Mi-
 lone, in ejus anni actis relatum fuit. auctor
 Plinius L. 2. C. 56.*

73. ATQUE TUBAS ATQUE ARMA FERUNT
 STREPITANTIA CARLO AUDITA] Haec etiam
 crebro commemorantur. Virgilius L. 1. Geor.
 §. 473.

*Armorum sonitum toto Germania caelo
 Audii.*

Ovidius L. 15. Metam. §. 783.

*Arma ferunt inter nigrae crepitantia nubes,
 Terribilesque tubas, auditaque cormna caelo
 Praemonuisse nefas.*

Luca.

75 Ipsum etiam Solem defectum lumina vidit
Jungere pallentes nubilus annus equos.

Et

Lucanus L. 1. §. 578.

*Insonnere tubae : & quanto clamore cohortes
Miscentur, tantum nox atra silentibus umbris
Eadit.*

Petronius Specim. Bell. Civ. §. 134.

*Armorum strepitus coelum furit ; & tuba Martem**Sideribus tremefacta cieo.*

Praeclarissimus Lotichius L. 1. Eleg. 9.

*Terribilemque ferunt (quod, Dei, precor omnes
in hostem**Perite) per nubes arma dedisse sonum.*

Ipsè Tullius, in re minime ludicra, orat. de Harusp. resp. C. 10. *Exauditus in agro propinquo & suburbano est strepitus quidam reconditus, & horribilis fremitus armorum.* Plinius L. 2. C. 57. *Armorum crepitus, & tubae sonitus audites et coelo Gimbriis bellis accepimus : crebrosque & prius, & postea. Tertio vero consulari Maris ab Amerinis & Tuderibus spectata arma caelestia, ab ortu occasique inter se concurrentia, pulsus quae ab occasu erant.* Julius Obsequens C. 76. *Contra arma in coelo volare visa, fulmine pleraque decussa.* C. 125. *Clamorem crepitumque armorum Antiochiae bis, ut curreretur in muros, audium ; itemque sonum tympanorum Pergami.* Adparet ex his locis crepitantis (id quod multi libri habent) restitui debere in nostro Tibullo ; atque in Petronio crepitus. Sicenna Hist. L. 4. *Conglobati & collocci concupant armis.* Cicero orat. pro Murena C. 10. *Omnes urbanae res, omnia haec nostra praecleara studia, & haec forensis laus & industria latens in suela ac praesidio bellicae virant. Simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostrae cunctescunt.* Virgilius L. 12. Aen. §. 332.

*Qualis apud gelidi cum flumina concisus Hebrus
Sanguinens flavens clipeo increpas, atque ferentis**Bella movens inmissis equos.*

Seneca Thyest. §. 562.

*Orion tanto subitum et tumultu
Quis Deus fecit modo per Mycenae
Arma circulis crepare belli.*

74. LUCOS PRAECINUISSE FUGAM] Male haec referunt ad excessum & fugam Deorum, sedes suas deserentium. Paulo ante dixerat poëta, cometas portendere bellum fore : nunc ait voces incertas, e lucis ac nemori-

bus prolatis, cladem ac fugam exercituum praenunciare. Livius L. 2. C. 7. *Tarquiniensis novus hostis non stetit solum, sed etiam ab sua parte Romanum pepulit. Ita quum pugnantem esset, tantus terror Tarquinium atque Etruscum incessit, ut omnia irrita re, nocte ambo exercitus, Veiens Tarquiniensisque, suis quisque abirent domos. Adjiunt miracula hinc pugnae ; silentio proximae noctis ex silva Arsis ingentem edisiam vocem. Silvani vocem eam creditam, haec dicta, Uno plus Etruscorum cecidisse in acie : vincere bello Romanum. Ita certe inde abire Romani ut victores, Etrusci pro victis.* Hic tu proximam noctem intellige eam, quae proxime praecessit ante ipsum conflictum. Ita certe capiendum suadet Valerius Maximus L. 1. C. 8. ex. 5. Sed ad fugam redeamus, his incertis vocibus praemonstratam, & ad clades bellicae. Maro L. 1. Geor. §. 475. *Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentis Inveni.*

Ovidius L. 15. Metam. §. 793.

*cantibusque feruntur**Aulisi, sanctis et verba minacia lucis.*

Lucanus L. 1. §. 569.

*Tunc fragor armorum, magnaeque per acia
voces**Audisae.*

Petronius Spec. Bell. Civ. §. 180.

*Nec non horrendi memoris de parte sinistra
Inselitae voces flamma sonante sequenti.*

75. IPSUM ETIAM SOLEM DEFECTUM LUMINE] Jo. Marius Mattius ex veteri libro producit defectum lumina, venusto Graecismo, L. 1. Opinion. C. 13. Nicolaus quoque Heinsius ad marginem Anglicanorum Excerptorum notavit, legendum sibi lumina vidit. Sed quia haec locutio doctior erat, quam ut eam caperent librarii ; ideo illi, more quotidiano, lumine scripserunt. Pari figura Titan moestus jubar Senecae dicitur Oedip. ipso initio :

*Jam nocte Titan dubius expulsa redit,**Es nube moestus squallida exoritur jubar.*

Sic enim locum illum recte restituit J. F. Gronovius, vir laudatissimus. Solis deliquium quamquam semper inter prodigia habitum est, tamen vel illud maxime prodigiosum fuit, quod occiso Caesare dictator totum ferme annum duravit. Neque enim

Et simulacra Deum lacrimas fudisse repentes,
Fataque vocales praemonuisse boves.

Haec fuerint olim. sed tu, jam mitis, Apollo,
80 Prodigia indomitae merge sub aequoribus.

Et

de alio Solis defectu loqui Albium nostrum ipsa anni vox ostendit. Virgilius L. 1. Geor. *ŷ.* 465.

*Ille etiam exstincto miseratus Caesare Romanum,
Cum caput obscura nitidum ferrugine textis,
Impiaque aeterna timerent saecula noctem.*

Plinius L. 2. C. 30. *Fiumi prodigiis & longioris Solis defectus: qualis occiso dictatore Caesare, & Antoniano bello, tertius paene anni pallore continuo. Alium, sed ante bellum civile Caesaris & Pompeji, describit Lucanus L. 1. ŷ. 540.*

*Ipsae caput medio Titan cum ferret Olympo,
Condidit ardentem atra caligine curruis,
Involvitque orbem tenebris, gentesque coegit
Desperare diem: qualem fugiente per ortus
Sole Thyesteae noctem duxere Mycenae.*

Julius Obsequens C. 103. *Hora diei tertia, Solis defectum lucem obscuravit. Factum C. Mario secund. C. Flavio Fimbria Coss. A. V. DCXLIX. Talis defectus quum accidisset ante pugnam inter Carolum V. imp. & Joannem Fridericum Saxonem, pro diro omine habuit poeta miles Lotichius, L. 1. Eleg. 9.*

*Sol quoque praetextans atra ferrugine frontem
Horrificis moestus nubibus abdit equos.*

77. SIMULACRA DEUM LACRIMAS FUDISSE REPENTES] Virgilius L. 1. Geor. *ŷ.* 479. *Et moestum in lacrimis templis ebur, aeraque sudant.*

Naso L. 15. Metam. *ŷ.* 792. *Mille lecti lacrimavit ebur.*

Lucanus L. 1. *ŷ.* 556. *Indigetesse Deos, urbique laborem
Testatos sudare Lares.*

Seneca Thyest. *ŷ.* 702.

*regium capiti decem
Bis terve lapsum est. sicut in templis ebur.*

Silius L. 8. *v.* 646.

*atro sanguine flumen
Manavit Jovis in templis, lacrimaeque vetusta
Effugit patriae large fluxere Quirini.*

Memorabilia sunt Livii verba L. 43. C. 13. *Non sum nescitus, ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere usque nunc credunt, neque nuntiari admodum ulla prodigia in publicum, neque in annales referri. Ceterum & mi-*

hi vetustas res scribenti nescio quae pacto antiquus sit animus: & quaedam religio tenet, quae illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea pro dignis habere, quae in meos annales referam. Anagnia duo prodigia eo anno sunt nuntiata: facem in coelo conspectam, & bovem feminam locutam publice ali. Minturnis quoque per eos dies totius ardentis speciei affulserat. Reate imbris lapidavit. Cum in arce Apollo iridium ac tres noctes lacrimavit.

78. FATAQUE VOCALES PRAEMONUISSE BOVES] Maro L. 1. Geor. *ŷ.* 477.

*simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis, pecudesque locutae,
Insandum!*

Lucanus L. 1. *ŷ.* 561.

*Tunc pecudem faciles humana ad murmura
linguae.*

Quas illi pecudes adpellant, boves intellige. sic enim ostendit historia. Plinius L. 8. C. 45. *Est frequens in prodigiis priscorum, bovem locutum: quo nuntiato, senatum sub die haberi solitum. Exempla bouum vocalium multa reperies apud Livium, & Obsequentem; aliqua in Valerio Maximo.*

79. HAEC FUERUNT OLIM] scribere fuerint. Est solennis precum formula, ut ne Deus iratus, sed jam placabilis, ultra velit saevire. Virgilius L. 6. Aen. *ŷ.* 62.

*Phoebe, gravis Trojae semper miserata labores,
Dardana qui Paridis direxisti tela manusque
Corpus in Aetaculis; magnas obesantia terras
Tet maria intravi duce te, panisique repositae
Mastylum gentis, praetentaeque Syriibus arva.
Jam tandem Italicae surgentis premdimus oras.
Hac Trojana tenuis fuerit Eorana secuta.
Vos quoque Fergameae jam fas est parere genti,
Dique Daeaque omnes, quibus obstitit Ilium,
& ingens*

Gloria Dardaniae.

Sequentia distingue hoc modo: *Sol tu, jam mitis, Apollo, &c. Idem ille poeta princeps L. 12. ŷ. 179.*

*Flo nunc Sol testis & haec mihi terra vocanti,
Quam propter tantos potui perferre labores;
Et pater omnipotens, & tu Saturnia Juno,
Jam melior, jam, Diva, precor.*

tardi-

Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis;
 Omine quo felix, & sacer annus erit.
 Laurus in bona signa dedit: gaudete coloni:
 Distendet spicis horrea plena Ceres.

85 Oblit-

tarditatem ac moram hac vocula figurari notat Donatus ad Terent. Adelph. Act. 2. Sc. 1. §. 21. Albinovanus Eleg. ad Liviam Augustam §. 105.

*Talii in umbrosis, mitis nunc denique, silvis
 Desset Thoricium Danaus ales Ilyn.*
 Sed ad Apollinem redeamus. Præclare Fracastorius L. 3. Syphil. §. 366.

*deducitur ipse
 Sorte data, qui pro canclis cadat unus ad aram,
 Syphilus: & jam sarre sacro, vittisque paratis,
 Purpureo stabat tincturus sanguine cultros:
 Tintatrix venit Juno, & jam mitis Apollo.*

Dicitur autem *mitis* ratione quadam peculiariori. Servius ad L. 3. Aen. §. 138. *Notandum sane, Apolline offensa pestilentiam creari semper: quod etiam Homerus ostendit, cum aut armatum inducit sagittis, aut τὸν ἀπαλίσ. Contra, si citharam teneat, mitis est.* Unde *Evratius*,

*Condito misis placidusque teio
 Supplices audi pueros Apollo.*
 Horatii verba repetes in Carmine Sæculari, §. 33. Ceterum hic est idem Apollo, qui in Inferitionibus *Pacifer* vocatur. In Quirinali Pomponii Lacti:

DEO. SANCTO
 APOLLINI. PA
 CIFERO
 C. AELIVS
 MILES. CHORTIS. X.
 PRAETORIAE. CENTVRIA
 DAST. LIBENS. VOTVM
 REDDEDIT

Ita ego descripti ex autographo Stephani Vindani Pighii, nam apud Gruterum paullo aliter legitur, xxxviii. 7. Est & alterum votum Apollini Pacifero reddidit apud Reinesium classe prima, num. 274.

APOLLINI
 PACIFERO
 EX. VOTO. LIBENS
 SOLVIT. L. AQUIL

LIVS. L. F. SERG. AVRELIVS
 MIL. COH. X. PRAETOR.
 CENTVRIA. VALERI
 BASSINI. LIBENS
 VOTVM. REDDIT.

80. PRODIGIA INDOMITIS MERGE SUB AEQUORIBUS] Monstris partus, expiationis causa, in mare projecibantur. Exempla sunt apud Livium, & Obsequentem. Interdum flammis abolebantur, & quidem infelicitum lignorum. Tarquitiis Prifeus, apud Macrobium L. 2. Saturn. C. 16. *Arboris quae inferum deorum ardentiumque in tutela sunt, aut infelices nominant.* deinde aliquot talibus recensitis, addit: *itemque acrifolium, pium silvaticum, ruscum, rubum, sentesque, quibus portenta prodigiaque mala comburi jubere oportet.* Sed hoc ante nos observavit Turnebus L. 18. Adv. C. 11. Firmat Lucanus L. 1. §. 589; de Argente, haurispice Etrusco:

*Monstra jubet primum, quae misto semine
 discors
 Protulerat natura, rapti, sterilisque nefandos
 Ex utero foetus insausili vere flammis.*
 Hoc est quod Catullus vocat *Infelicitibus ustulare lignis.*

81. UT SUCCENSA] lege cum libris, *Es succensa.* Haec enim pendet a superioribus. Procuira, o Apollo, mala prodigia; & laurus tua fac crepet cum bono omine in igne sacro.

82. SACER ANNUS EAT] erit habent libri, quod placet. Est enim certa pollicitatio vicini boni, & majus aliquod quam optatum aut votum. Sic Propertius meus, L. 4. Eleg. 8. §. 14. ubi de virginibus Lanuviniis, draconi suo annum passum ferentibus:

*Si fuerint castae, redeant in colla parentum,
 Clamantque agricolae, Fertilis annus erit.*

83. AT LAURUS BONA SIGNA DEDIT] Hanc transitionem vix est ut credam a manu poetæ profectam. Sequitur post res versus, *At madidum Baccho, tum paullo post, At sibi quisque dapes.* denique sub finem, *At tu.* In libris omnibus est, *Laurus ibi.* Unde Nicolaus Heinſius argute & feliciter reſingebat,

L1 3 Lan-

- 85 Oblitus & multo feriet pede rusticus uvas.
 Dolia dum, magni deficientque lacus.
 At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
 Concinet, a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae solennes potus acervos
 90 Accendet, flammam transilietque sacras.
 Et foetus matrona dabit, natusque parenti
 Oscula comprehensit auribus cripiet.
 Nec tacebit avum parvo advigilare nepoti,
 Balbaque cum puero dicere verba senem.

95 Tunc

Lampis in bona signa dedit. Particula est exsultantium prae lactitia & jubilantium rusticorum.

90. FLAMMAS TRANSILIETQUE SACRAS] Naso L. 4. Fast. v. 725. ubi Palilia describuntur satis operosa diligentia:

Certe ego de vitulo cinerem stipulaeque fabales

Saepe tuli plena februa casta manu.

Certe ego transilui postquam ter in ordine flammam;

Virgine rotatus laurea misit aquas.

deinde v. 779.

Tum licet, apposita veluti cratera camella,

Lac niveum potes, purpureamque sapam.

Moxque per ardentis stipulae crepitantis acervos

Trajicis ceteri struua membra pede.

Vide Propertium L. 4. Eleg. 4. v. 75.

91. OSCULA COMPREHENSIT AURIBUS ERIPIT] Antiquae osculorum blanditiae Graeci *Xérgos* vocabant, sive *ollam*: Itali vero *osculum Florentinum*, quum adprehensis utrimque puerorum auriculis eos presse dissuaviarent. Primum luculenter exposuit Lilius Gregorius Gyraldus Dial. 6. deinde Achilles Statius h. l. Gulielmus Canterus L. 6. Nov. Lect. C. 25. Turnebus L. 29. Adv. C. 32. Meursius ad Theoric. p. 33. Cerda Adv. Sacr. C. 138. sect. 12. Mart. Kempius in opere laborioso, sed parum amabilis; de Osculis Dissert. 25. sect. 34.

93. PARVO ADVIGILARE NEPOTI] intribus libris erat vigilare. Sic Propertius L. 2. Eleg. 2. v. 9.

Aut ego si possem studii vigilare severis.

Naso L. 3. Arr. Amar. v. 413.

Sed famae vigilare juvet.

ibi ante Heinsum *invigilare* legebatur. Nec tantum damno *advigilare*: quo verbo & Terentius & Cicero sunt usi. Pulcre Manilius L. 1. v. 81.

Sed cum longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit, & sua
quærentque

Advigilare sibi iussit fortuna premendo.

Papinius L. 1. Theb. v. 147.

Non impacatis regum advigilantia somnis

Pila, nec alterna ferri statione gemitis

Excubias.

94. BALBAQUE CUM PUERO DICERE VERBA SENEM] Balbus, inquit Junius noster in Nomenclatore, qui lingua est haesitante. Ad vitium nostrates vocant *flamelen*. Sed Balbus Latinis saepe is dicitur, qui prae lingua inbecillitate caninam literam R plene ac plane efferre nequit, ejusque loco L pronuntiat. Hoc nostri dicunt *lipen*; Galli vero *parler gras*. Atque hoc pueris ferme omnibus est familiare. Quincilianus L. 1. Instit. Orat. C. 11.

Quod est igitur in his doctoris officium & in primis vitia si qua sunt oris, emendet: ut expressa sint verba, ut suis quaeque literae sonis emanentur. Quarumdam enim vel exilitate vel pinguetudine nimia laboramus: quasdam velut aciores parum officimus, & alii, non dissimilibus, sed quasi hebetioribus permutamus. Quippe & literas, qua Demosthenes quoque laboravit, & succedit: quarum vis est apud nos quoque. Cicero L. 1. de Orat. C. 61. imiteturque illum, cui sine dubio sumus vis dicendi conciliatur, Atheniensem Demosthenem, in quo tantum studium fuisse, tantusque labor dicitur, ut primum impedimenta naturae diligentia industriaque superavit: cumque ipsa balbus esset, ut ejus ipsius artus, cui stuleret, primam literam non posset dicere, perficit meditando, ut nemo planius eo locutus pueretur. Ars illa, cui studebat Demosthenes, erat Rhetorica. Horatius L. 2. Sat. 3. v. 274.

Quid,

95 Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
Arboris antiquae qua levis umbra cadit.
Aut e veste sua tendent umbracula fertis
Vincta: coronatus stabit & ante calix.
At sibi quisque dapes, & festas exstruet alte
Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hic potus juvenis maledicta puellae,
Postmodo quae votis inrita facta velit.

100

Quid, cum balba seris annofo verba palato,
Aedificante casas qui sanior?

L. 2. Epist. 1. §. 126.

Os tenerum pueri balbumque poeta figurat.
Sed rem omnem praetulare inlustravit vir inter
prima gentis nostrae nomina non postre-
mus Janus Rutgerius Venusin. Lectio. C.
14. Hi balbi alio nomine blasfi dicuntur. O-
vidius L. 3. Art. Amat. §. 293.

Quid, cum legitima fraudatur litera voce,
Blasfiaeque sit jussu lingua concta sono?
In vitio decor est, quaedam male reddere verba.
Discunt posse minus, quam potuerit, loqui.

& Amor. L. 2. Eleg. 6. §. 24. de psittaco:

Non fuit in terris vocum simulacior ales?
Reddebas blasfo tam beas verba sono.

Martialis L. 10. Epigr. 65.

Os blasfum sibi debilisque lingua est.
Nobis filia fortius loquetur.

Hinc cognomina Balborum ac Blasforum in
multis gentibus Romanis. Albium nostrum
ante oculos habuit Hercules Strozza, poeta
nobilissimus, L. 1. Eleg. 1. Apollinem ad-
latas:

Tu, mihi prima tudit cum verba resolveret
actas,

Ditiossi ad cunas carmina balba meae.

95. OPERATA DEO PUBES] utitur verbo
sacrorum, sic prima hujus libri Elegia, §. 9.

Omnia sint operata Deo.

Horatius L. 3. Od. 14. §. 6.

Unico gaudens mulier marito
Prodeat iustus operata Divis.

Inibi tu veteres interpretes vide; & Servium
ad L. 3. Aen. §. 136. Nonium in Operari;
Bristonium L. 1. Formul. Passeratium in Pro-
pert, L. 2. Eleg. 33. §. 2.

95. DISCUMBET IN HERBA,] Quidam co-
dices haec ita constituerunt:

discumbet in umbra
Arboris antiquae, qua levis unda cadit.

Credo, ut forent similia istis ex L. 1. Eleg. 1.
Sed Canis aetivos ortus vitare sub umbra
Arboris, ad rivus praetercuntis aquae.

Tu cave quidquam inmutes. In herba etiam
apud Maronem vescitur juvenus rustica L. 1.
Geor. §. 339.

annua magna

Sacra refer Cœteri, lactis operatus in herbis,
Tum pinguis agni, & lum mollissima vina.
98. CORONATUS STABIT ET IPSE CALIX] in duobus Statii totidemque Wittianis erat,
stabit & ante calix. quod ego verum arbi-
tror. Stetisse enim oportet ante toros discum-
bentium. Sic Eleg. 1. hujus libri, §. 24.

Turbaque vernarum, sauribona signa colom,
Lulet, & ex virgine exstruet ante casas.

Antiquos autem coronasse pocula, & sic bi-
bisse, notat Servius ad L. 1. Aen. §. 724.

Crateras inagnis stantium, & vima coronant.
Firmatque hoc ipsum ex L. 3. Aen. §. 525.

Tum pater Anchises magnum cratera corona
Induit, inplevitque mero.

Ita etiam Turnebus exposuit L. 21. Adv. C.
13. Rectissime. Papinius claris verbis, quae
ad huminum marginem reserit, nequaquam
possunt, L. 3. Silv. 1. §. 76. post descrip-
tionem magni ac subiti imbris:

Diffingimus, festaque dapes, resinitaque vi-
na

Abripiunt famuli.

Posteriorum temporum inventum fuit, in
summa ora interiore poculorum argenteo-
rum addere coronam auream. Credo ut &
hic coronarent vinum. Vide sis Gallen-
dum L. 4. Vitae Petreskianae, ad A. 1632.

101. MALEDICTA] codex Jo. Martii
habebat maledicta. Quo modo ferme Carul-
lus Carm. 11. §. 16.

Pauca nuntiate meae puellae

Non bona dicta.

Nam

Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
Et se jurabit mente fuisse mala.

105 Pace tua, percantque arcus, pereantque sagittae,
Proebe: modo in terris erret inermis Amor.

Ars bona: sed postquam sumsit sibi tela Cupido,
Heu heu quam multis ars dedit illa malum.

Et mihi praecipue, jaceo quum faucius annum:

110 Et faveo morbo, tam juvat ipse dolor.

Vix-

104. ET SE JURABIT MENTE FUISSE MALA] Ex antiqua formula, qua ille qui alium aut re aut verbo laeserat, in satisfactione eum, qui laesus esset, adjurabat indignum esse hac injuria, atque ei nolle factam, atque insuper malam se mentem habuisse. Prioris, de jurejurando, illustre exemplum est apud Plautum Amphitr. Act. 3. Sc. 2. Posterioris, de mala mente, utque id esset capiti suo, apud Senecam L. 3. de Benefic. C. 27. quod oportune huc retulit venustissimus Douza Praecidan. C. 8. Primus opinor hunc ritum inlustravit noster Nannius L. 2. Miscell. C. 7. Deinde alii, atque alii; Turnebus L. 18. Adv. C. 25. Briffonius Formul. L. 8. Torrensius in Sueton. Jul. C. 73. Sc. Gentilis in Apologiam Apuleji num. 943. Heraldus L. 2. Digress. C. 4. sed omnes, ut dixi, post Nannium. Sua quoque Douzae laus constare debet, qui istud de mente mala & primus observavit, & solus, nisi quod leviter tetigerat Achilles, nec tamen satis recte.

105. PEREANT ARCUS] in Sfortiano libro scriptum fuisse *perantque arcus* notavit Statius. Quae iteratio voculae encliticae est pura puta Albiana. Sic Elegia proxime sequente: *Castra peto. valeatque Venus, valeantque puellae.*

potuit autem levi opera intereidisse, quum librarii omnes compendio fere scriberent, & fortasse hanc elisionem duriusculam putarent.

110. ET FAVEO MORBO, QUUM JUVAT IPSE DOLOR] *et quum* invenit hic repetitur; jam enim praecesserat in versu longiore. Sed multi codices Statiani habebant *inim;* unde Passerarius tam faciebat. Oprimus Sic tunc Naso Amor. L. 2. Eleg. 9. *et 150.*

Vive, Deus, postea, si quis mihi dicat, amore; Depreces, usque adeo dulco puella malum est. Prioris hemistichii mentem expressit Daniel

Heinsius L. 2. Eleg. 8. ubi de Petro Lotichio, illo poetarum smaragdo:

*Ille manu medica Phoebeique potentibus herbae
Saepe aliquam vellet quaerere laesum opem:*

*Mox, ubi pulcra videt ridens lumina nymphae,
Gaudet, et ardori jam faves ipse suo.*

Est autem *favere* verbum Circi ac Theatri, quo verbo significatur benevolentia plausu atque adclamatione sese effundens. Vide sis Nasonem Amor. L. 2. Eleg. 2. ubi saepiuscule repetitum non obscure te docebit de hac sua notione. Hoc ipsum & *favorem* vocabant. Naso idem, loco laudato:

Nempe favore suae vicis tamen ille puellae.

Vincamus dominas quisque favore suae.

Hic de agone equestri. De plausu & clamore theatri idem poeta L. 2. Trist. *et 506.*

*Cumque festellis amans aliqua novitate maritum,
Plauditur; et magno palma favore datur.*

Valerius Flaccus L. 4. *et 228.* de Castore cum Amyco ad lucam descendente:

*Nec semas Oebalios caveas favor aut jura notus
Taygeti, laetis patrios ubi victor ad amnes.*

Macrobius de plausu convivialis dixit, L. 7. Saturn. C. 15. *His dictis, favor ab omnibus exortus est admirantibus dictorum soliditatem,*

adeo ut attestari vel ipsum Evangelium non pingeret. Disarius deinde subiecit: Ipsi plausus sunt, qui provocant philosophiam ad vindicandos sibi de aliena arte tractatus, &c. Sed in optimo libro Anglicano hic erat, pro diversa lectione, *Et foveo morbum.* Quae scriptura si cui placebit, habebit ille Tullium auctorem L. 12. ad Attic. Epist. 18. *Habeo nihil, tentatis rebus omnibus, in quo acquiescam, nam, dum illud tractabam, de quo antea scripsi ad te, quasi fovebam dolores meos, nunc omnia respuo.* Quamquam sensus est nonnihil diversus, nam in Albio *et favere* esset nutrire; quum Tullius posuerit pro eo quod est lenire. Sed vulgata lectio non videtur ullo modo sollicitanda.

III. SINE

Vixque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullus
Verba potest, justos aut reperire pedes.

Acer Amor, fractas utinam tua tela sagittas
Ilicet, extinctas adspiciamque faces.

115 Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & infana mente nefanda loqui.

At tu, nam Divum servat tutela poetas,
Praemonco, vati parce, puella, sacro:
Ut Messalinum celebrem, quum praemia belli

120 Ante suos currus oppida victa feret.

Ipse gerens laurus, lauro devinctus agresti
Miles, io magna voce triumphae canet.
Tum Messala meus pia det spectacula turbae,
Et plaudat curru praetereunte pater.

125 Ad-

111. SINE QUA VERSUS MIHI NULLUS VER-
BA POTEST, &c.] sumum de Anacteonte,
Od. 1.

Θίλω λέγειν Ἀργείδος,
Θίλω δὲ Κρόνον ἄδειν
Ἄ' βυρβιτος δὲ χαρδαίης
Ἐρωίᾳ μόνος ἤξει.

Henricus Stephanus vertit:

Cantem libens Atridas:
Cantem libensque Cadonum:
Sed barbii mihi unum
Nervi sonans Amorem.

Hinc & nos hanc ebamitis olim, in qua iam
112 legia:

Sed quo: utique meae feriuntur pectine chordae,
Reddere jam discunt, praeter amare, nihil.

114. SI LICET] recte Schefferi codex Ilicet.

119. PRAEMIA BELLII] Vide notata ad L. I.
Eleg. 2. v. 26. Sed praemia hic proprie per-
tinent ad pompam triumphii.

120. ANTE SUOS CURRUS OPPIDA VICTA
FERRET] Fercula intellige triumphalia. Inlu-
stris est Ciceronis locus orat. in L. Pisonem
C. 25. ubi adversarii sui ignaviam, ex Mace-
donia turpiter revocati, hisce quasi ipsius
Pisonis verbis exagitat: Quid tandem habes
ipse currus? quid vincti ante currum duces?
quid simulacra oppidorum? quid aurum? quid
argentum? quid legati in equis, & tribuni?
quid clamor militum? quid tota illa pompa?
Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta pae-
ne puerorum, captare plausus, veli per urbem,

conspici velle. Quibus ex rebus nihil est, quod
solidum tenere, nihil quod referre ad voluntatem
corporis possit. &c. Res ipsa satis est nota ex
commentationibus eruditorum.

121. GERENS LAURUS, LAURO DEVINCTUS
AGRESTI] manu laurum gerens, galcam lau-
ro coronatus. Talis apud Naonem Apollo
figuratur, ille domitor monstrorum, L. 2.
Art. Amat. v. 495.

In manibus laurus: sacris induc'ta capillis
Laurus erat.

Sed cur miles victor laurum gestabat? ratio-
nem reddit Festus Pompejus: Laurati mili-
tes sequebantur currum triumphantis, ut quasi
purgati a caede humana intrarent urbem. Sane
a religione & votis initium habuisse, osten-
dit Proclus in Chrestomathia Poetica p. 11.
quo loco Daphnephoria expositione sua in-
terpretatur. Deinde in versu minore canam,
quod Scaliger ex ingenii conjectura huc in-
venit, ut in eam mutemus suadent omnes
libri. Neque enim de se loquitur poeta, sed
de exercitu Romano, triumphantis Messali-
ni currum comitatur.

124. ET PLAUDAT CURRU PRAETEREUNTE
PATER] Eadem Germanico Caesari auguratur
Naso L. 2. Pontic. Epist. 1. v. 57.

Te quoque victorem Tarpejas scandere in arces
Laeta coronatis Roma videbit equis.

Maturusque pater nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quae dedit ipse suis.

125 Adnuc. sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli:
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

V I.

CASTRA Macer sequitur. tenero quid fiet Amori,
Si comes, & collo fortiter arma geret?

Et,

I. CASTRA MACER SEQUITUR] Statius Achillem haec de Pompejo Macro, Theophanis Mytilenaei filio, intelligenda docet; cujus Macri curae bibliothecae ordinandas delegavit Augustus, auctore Suetonio Jul. C. 56. Paria ante Statium tradiderat Jo. Baptista Pius Annot. postter. C. 184. Quem miror secutum fuisse virum rarae cujusdam diligentiae Jo. Glandorpium in Onomastico. Nuncuntur omnes testimonio Nafonis, Amor. L. 2. Eleg. 18.

*Carmen ad iratum dum tu producis Achillem,
Primaque juratis indidit arma viris;
Nos, Macer, signava Veneris cessamus in umbra.*
itemque L. 2. Pontic. Epist. 10. §. 13.

*Tu canis aeterno quidquid restabas Homero,
Ne careant summa Troica bella manu.*
Itaque poetam fuisse, & scripsisse Paralipomena Homeri, ipsi consentunt. Sed de Pompejo Macro tale nihil prodidit veterum scriptorum quisquam. Aemilium vero Macrum, Veronensem, multi nominis poetam fuisse scimus, Virgilio atque Albio nostro ferme aequalem. Servius ad Eleg. 5. MENALCAS Virgilius hic intelligitur, qui obitum fratris sui Flacci desit; vel, ut alii volunt, interfectionem Caesaris. MOPSUS vero Aemilius Macer, Veronenfis, poeta, amicus Virgilio. Certe majorem natu fuisse Ovidio, ipse Ovidius testatur L. 4. Trist. Eleg. 10. §. 43.

*Saepe sua Volucres legit mihi, grandior aevo,
Quaeque neces Serpens, quae juvet Herba,
Macer.*

Atque etiam hoc Macro ductore & quasi adolescentiae custode Afram se perlustrasse ac Siciliam commemorat L. 2. Pontic. Epist. 10. §. 21.

*Te duce magnificas Asiae perspeximus urbes:
Trinacris est oculis se duce nota mois.*

Ex loco Peligni vatis priore colligere est argumenta librorum Aemilii Macri. Scripsit enim Ornithogoniam: cujus e volumine secundo

haec verba, *Cum laude excellit omnes*, citat Diomedes Grammaticus L. 1. p. 371. ostendens Macrum excellere dixisse, quum alii omnes dicant excellere. Ex eodem, ni fallor, opere Charisius L. 1. p. 108.

Auxilium sacrae venient cultoribus ibes.
itemque istud,

alitis ex urbibus ibes.
Plinius autem, in catalogo auctorum, unde se profecisse testatur, L. 10. qui de avibus agit, Macrum etiam nominavit. Binos ex illo opere versiculos servavit nobis Isidorus L. 12. Orig. C. 7. OLORES autem Latinum nomen est: nam Graece CYCNI dicuntur. Nautae vero sibi hanc bonam prognosiam sacre dicunt: sicut ais Aemilius:

*Cygnus in auspiciis semper laetissimus ales.
Hunc optans nautae, quia se non mergit in undas.*

Corruptus est Nonius in voce *Profecta*, ut quidem nunc editum habemus: *Profecta*, exita quae aris dantur ex fibris pendunt disiecta, suis generis neutri. Licinius Macer in Ornithogonia:

*Vulcani tosta vapore
Cum virgine profecta ferunt.*

est enim scribendum Aemilius Macer. Sequuntur apud Nafonem Macri Theriaca. E quorum libro quinto haec sunt, longo resonantia sibi collo, apud Charisium L. 1. p. 61. Isidorus duos versus habet, libro non nominato, L. 12. Orig. C. 4. Hic [chelydros] per aquam labitur, terram fumare facit, quem sic Macer describit:

*Sua terga expirans spumantia virus,
Sua terram fumat, qua taeter labitur anquis.*
Sed quid est terram fumat? an, fumantem facit? Puto, terram insumat. h. e. exsiccat ad pestilentem suam ardorem. Tum opus de Herbis. quod laudat Dionysius ille, quem ab librorum argumento vulgus Catonem vocat, praefat. L. 2.

Quod

Et, sua longa virum terrae via, seu vaga ducent
Acquora, cum telis ad latus ire volet?

5 Ure,

Quod si magis nosse laboras

*Herbarum vires; Macer has tibi carmine dices,
Corporis ut cunctos possis depellere morbos.*

Huc, arbiter, pertinuerunt ista, Charisio laudata L. 1. *fluviorum marginum summa*, p. 49. Inter praeteritas numerabitur *ocymus herbas*, p. 55. *quales segetes intubus herbas*, p. 78. *sauicia naris*, p. 82. Scripsisse & Theoponiā tradit Nonius Marcellus, his verbis: *Picumnis & avis est Maris dicata, quāsum picum, vel picam vocant, & Demus, qui sacris Romanis adhibetur. Aemilius Macer in Theoponiā libro primo:*

Et nunc agrestis inter Picumnus habetur.

Sed viri docti hic Ornithogoniae reponunt: id quod mihi admodum probabile videtur. Denique & haec laudat Diomedes L. 1. p. 366. *Negligo, neglexi. Sed Aemilius Macer, Omnium nostram neglexerit auctoritatem. quod analogiae propius, quia & legerit dicimus.* Unde habuerit, non dicit. Ad Priscianus L. 10. p. 895, haec eadem verba proferens, nominat sextum decimum Annalium librum. Quod quale sit, disputat noster Vossius L. 1. de Hist. Lat. C. 16. Praeterea & de Apibus aliquid in literas misisse, nescio an ex Servio colligere liceat, in L. 1. Aen. §. 439. [FUCOS] *Secundum Plinium, apium multa sunt genera. Proprie tamen apes dicuntur de bobus ortae: fuci, de equis: crabrones, de mulis: vespa, de asinis. Fucus autem, secundum Aemilium Macrum, major apes, crabrone minor. Certe Plinius in catalogo scriptorum libri undecimi, quo libro apum naturam confiderat, posuit quoque Aemilium Macrum. Brevi eum elogio tractavit Politianus, Nutric. §. 484. de Verona loquens, & de Catullo:*

*Nonnihil Aemilium tamen haec quoque iactat
alumnus*

Texentem tenui Macrum subsemina filo:

*Dum Volucres numeris, dum Gramina pingit,
& Angues.*

Videlicet haec Quintiliani fide dicuntur L. 10. Instit. Orat. C. 1. qui Lucretium ac Macrum in sua quaeque materia elegantes vocat, sed alterum humilem, alterum difficilem. Super quo iudicio videri debet Barthius L. 43. Adv. C. 2. Utinam hodie de Macro & nobis arbitrari liceret! Sed omnia viri clarissimi scripta funditus interierunt. Utinam saltem

Iliaca exstarent, quae tanti fecit Nafo, ut ab his libris honorificum dederit auctori congnomenum L. 4. Pontic. Epist. 16. §. 6.

*Cum foret & Marfus, magnisque Rabirius oris,
Ilinisque Macer, siderisque Pedo.*

Obiit autem Macer in Asia, quo tempore Augustus nepotes suos Cajum & Lucium Agrippas adoptavit. auctor Hieronymus in Chronico Eusebiano. Id factum est A. V. DCCXXXVII. C. Furnio, C. Junio Silano Coss. Circumfertur hodie libellus sub Macri nomine de Viribus Herbarum; quem miror pro genuino foetu huius Aemilii Veronenfis habuisse virum doctissimum Thomam Bartholinum in Dissertatione elegante de Medicis Poëtis. praefertim quum de illo fuco jam olim monuerit vir clarissimus Lilius Gyraldus Dial. 4. de Hist. Poët. Non paulo verius pronuntiavit J. C. Scaliger L. 6. Poët. C. 4, Macrum eum, cuius opus in manibus habemus, neque poëtam fuisse, neque bonum medicum, neque sincerum verificatorem. Sed audiamus Gaudentium Merulum L. 1. de Antiq. Gallor. Cisalpinor. C. 11. p. 279. Italiae Illustratae: *Hanc urbem [Veronam] tres maxime viri illustrarunt: Catullus salices, a quo & Julius Caesar profectus est: Viruvius per tempora Divi Augusti, architecturae scriptor: & Aemilius Macer, qui de herbarum virtute elegantissime scripsit. Sed hic libellus, qui sub Macri nomine circumfertur, non huius est, sed Odonis cuiusdam medici, ut ipse vidi in collice quodam antiquissimo. Verum ut gratior exiret in lucem, Macri titulo inscriptus est.*

1. TENERO QUID FIET AMORI] Macrum ingenio fuisse laeto, neque abhorruisse ab amoenitatibus, Ovidius ostendit L. 2. Amor. Eleg. 18. §. 35.

Nec tibi (qua iustum vati, Macer, arma canenti)

Aureus in matris Marte iacetur Amor.

Et Paris est illic, & adultera nobile crimen;

Et comes extincto Laodamia viro.

Si bene te movi, non bella libentius istis

Dicis, & a vestris in mea caltra redis.

Quae deinceps in nostro sequuntur, mirifice sunt habita ab interpretibus. Ego ita exponebam: Macer dedit nomen militiae. Quid interea Amori fiet, puero tam tenero, si voluerit esse Macri comes, & tanquam caecula castrensis ire cum telis ad ejus latus?

M m 2

Quae

- 5 Ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit:
Atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles
Ipse, levi galea qui sibi portet aquam.
Castra peto: valeatque Venus, valeantque puellae.
- 10 Et mihi sunt vires, & mihi facta tuba est.
Magna loquor: sed magnifice mihi magna locuto
Excuriunt clausae fortia verba fores.

Jura-

Quae expositio si cui minus placebit; illum ego, quin sensu suo abundet, numquam impediam.

6. ATQUE ITERUM ERRONEM SUB TUA SIGNA VOCA] Puto, sub sua signa. Naso Epist. Herus *ψ*. 157.

In tua castra redi, socii deserter Amoris.

7. LEVEM GALEA QUI SIBI PORTEAT AQUAM] in Florentino Statii erat *levi galea*, quod ego verum arbitror. *levi galea*, gregaria, & nulla crista insignis. qualem in acie Pharfalica Brutus gestabat, ne agnosceretur a Caesarianis. Lucretius L. 7. *ψ*. 586.

Illic plebeja contractis casside vultus,

Ignotusque hosti, quod ferrum Brute senebat!

Ita sane melius procedit Albiana sententia: Quod si tu, o Amor, militibus parces: jam mihi certum est militare vel in imis ordinibus, & nullo honoris gradu conspicuis. Adulsum ad velites, & milites levis armaturae. Talis Helenor ille apud principem poetam L. 9. Aen. *ψ*. 548.

Ense levis nudo, parmaque inglorius alba.

Itemque Lausus, L. 10. *ψ*. 817.

Transiit & parmam micro, levia arma nunciatis,

Et tunicam, molli mater quam venerat auro.

Eodem epitheto horumdem clypeos insigni-vit Papinius, utpote ex eratis & curio contextos, L. 9. Theb. *ψ*. 261.

Spicula jam, clypeosque leves, arcusque remissos
Unda vehit.

Sed njunt aquas poetis passim *leves* dici: atque in hanc rem profertur Nalonis verba, L. 5. Fast. *ψ*. 662. de Tiberi:

Haecenas: ut vivo subit rorantia saxo

Antra, leves cursum sustinuisse aquae.

At vero *leves* aquae hic sunt celeres, & rapide fluentes. id quod in verbis Albanis nullum locum habere potest; non magis, quam si cum Ach. Statio *levem* exponas pro *vili*. Et

quando vilis est aqua in siti ex labore itinerum militarium collecta?

10. ET MIHI SUNT VIRES, ET MIHI FACTA TUBA EST] Non sum tam mollis, ut me tertere queat tubae sonus. Ita Nalonis uxor, Trist. L. 1. Eleg. 3. *ψ*. 83.

Et mihi facta via est: & me capis ultima tellus.

Accedam profugas sarcina parva rati.

Alii quidam codices habent, & mihi grata tuba est. id quod Muretus sequebatur. Sic Propertius L. 3. Eleg. 3. *ψ*. 70.

Vos, quibus arma

Grata magis, Crassi signa referre domum.

11. MAGNA LOQUOR] Ita loquebantur in gloriacione. Virgilius L. 10. Aen. *ψ*. 547. de Anxure, cui suiltram Aeneas amputaverat: quamquam aii de Umbrone capiunt:

Dixerat ille aliquid magnum, vimque adfere verbo

Crediderat, caeloque nimium fortasse ferebat,
Canisemque sibi & lonos proviserat amos.

Megara apud Senecam Hist. Nat. *ψ*. 295.

Magna sed nimiam loquor,

Ignara nostrae fortis.

Valerius Flaccus L. 7. *ψ*. 557.

At sua magnacimum contra Vaga sen juventus
Prosequitur stipatque ducem: tum maxima
quisque

Dicta dedit.

& pulcerime L. 5. *ψ*. 597.

Hic & laxarten dicti stupet hospes acerbi

Immodicum, linguaque gravem: cui multa
minanti

Non Superum, non praecentis reverentia belli.
Contra autem Aetates, Non frustra magna superbo

Dicta volans, ait; & vocem parva arma sequuntur.

Expressit cultissimus poeta Maronem suum, L. 11. Aen. *ψ*. 381.

Non replenda est curia verbis,

Juravi quoties rediturum ad limina numquam?
Quum bene juravi, pes tamen ipse redit.

15 At

*Quae tuto tibi magna volans, dum distinet
hostem*

Aeger moerorum, nec inundant saevire fessae.
Ovidius alia verba vocat Epist. Phaedrae,
p. 150.

Non ego dedignor supplex humilique precari.
Hec, ubi nunc fastus, altaeque verba jacent?
Horatius magnam linguam, L. 4. Od. 6.

*Dive, quem proles Niobata magnae
Vindicem linguae, Tyrosque rapior
Sensit.*

Sed haec alta verba & magnae linguae super-
biam jactantiam audire Nemesin, hoc est
vindictam divinam, ac punire persuasissimum
habebant. Ausonius Epist. 34. p. 51.

*Grande aliquod verbum nimirum diximus, ut se
Inferret malis videt Rhodanus vota;*
*Arfacidae ut quondam regis non laeta trium-
phis,*

*Grandia verba premens ultrix dea Medica belli,
Sisters Cecropidum in terris monumenta paranti*
Obstitit: & Grajo jam jam figenda tropaeo.

Utro etiam vicinis Nemeſis stetit Attica Persis.
Sed de hoc negotio pulcre & copiose disce-
ruit Lilius Gregorius Gyraldus Hiltor. Deor.
Syntagm. 17.

II. MAGNIFICE MIHI MAGNA LOCUTO] lo-
quenti est in libris nonnullis. Voculam ma-
gnifica h'c in vitio poni, bene observavit Jo.
Baptista Pius Annot. poster. C. 8. Sic & su-
pra L. 1. Eleg. 5. v. 6.

*Ure ferum, & torques: libeat ne dicere quidquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.*
Sic Thais Terentiana, de Thraſione amator
suo, Eunuch. Act. 4. Sc. 6. v. 3.

*Uspue adeo ego illius ferre possum ineptias, &
magnifica verba,*

*Verba dum sint: verum animi si ad rem con-
ferentur, vapulabit.*

Cornelius Nepos in Vita Attici, C. 13. Ele-
gant, non magnificus; splendidus, non iumentus;
omni distantia mundissimè non assuetum
affectabat. Vides magnificum dici, in quo est
aliquid superfluum, quodque modum excedat.
Quocirca virtutem illam, quae versatur
in sumptibus magnis pro decoro faciendis,
non magnificentiam, sed magnificenciam
appellavit Franciscus Philephus L. 2. Con-
vivior. ac saepenumero in Epitolis; voce
quidem nova, sed venuste atque eleganter

procusa, ad formam videlicet vocis Graecae,
quae est μεγαλοπρεπεια, a decenti quapiam
dignaque magnitudine sic dicta.

12. EXECUTIUNT CLAUSAE FORTIA VERBA
FORES] grave verbum est *excutere*, & vali-
dae significationis. Cicero orat. pro domo sua
C. 28. *Quare illa calamitas, si ita est appel-
landa, excussa hoc genus totum maledicti, ne
quisquam audiat jam reprehendere consulatum
meum, tot, tantis, tam ornatis judiciis, testi-
moniis, auctoritatibus comprobatum.* Pro P.
Sulla C. 8. *Quorum cave in quemquam pere-
grinum appelles, ne peregrinorum suffragiis ob-
ruare, qui si attulerint nervos & industriam,
mibi credo, excutient tibi istam verborum ja-
ctationem, & te ex somno saepe excitabunt.*
Philipp. 2. C. 29. *Plus ille poterat. itaque excus-
sis tuis vocibus, & ad te, & ad praedes
tuos, milites misit.* ibidem C. 23. *Consules ex
Italia excussos, cuemque his Cn. Pompejum, qui
imperii populi Romani decus ac lumen fuit:
omnes consulares, qui per validitatem exsequi
cladem illam fugamque potuissent: praetores,
praetorios, tribunos plebis, magnam partem se-
natus, omnem sobolem juvenutis, atque ver-
co rempublicam expulsum atque exterminatam
suis sedibus.* Seneca Troad. p. 575. nostrum
presse secutus:

Magnifica verba mors prope admota excutit.
Maro L. 9. Aen. p. 476.

Excussimaniibus radiis, revolutaque pensa.
Valerius Flaccus L. 1. p. 618.

*Excussi manibus remi; conversaque frontem
Puppis in obliquam resonus latero accipit ictus.*

De foribus clausis res est frequens apud poe-
tas. Venuste Ovidius, post rejectum scri-
bendae Gigantomachiae consilium, Amor.
L. 2. Eleg. 1. p. 15.

*In manibus nimbus, & cum Jove fulmen ha-
benti,*

*Quod bene pro caelo misteres ille suo,
Clauſit amica foras. ego cum Jove fulmina miſi.*
Excitius ingenio Juppiter ipse meo.

Juppiter, ignoscas: mi me tua tela juvabane.
Clausa tuo majus janua fulmen erat.

Deinde, pro fortia, erat grandia in excerptis
Heinsii Italicis. non omnino male. Vide Au-
sonii versus, productus paulo ante ad p. 11.

14. QUUM BENE JURAVI, PES TAMEN IPSE
REDIT] Horatius Epod. 11. p. 28.

Mm 3

U66

- 15 At tu, quisque is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferreca non Vencrem, sed praedam saecula laudant.
Praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies acuit crudelibus armis.
- 20 Hinc furor, hinc caedes, mors propiorque venit.

Prae-

*Ubi haec severus se palam laudaveram,
Iussus abire domum
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi postes, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos & infringi latus.*

Haec solent fieri, ubi amor pugnat cum ira
atque odio, sed armis haud quaquam pari-
bus. quae miserrima est amantium conditio.
Propertius L. 2. Eleg. 19. v. 59.

*Ulro contentus rogas, & peccasse fatetur
Laesus, & inuisis ipse redit pedibus.*

Secundus noster L. 2. Eleg. 5.
*Insidum genus, ab, nuper mea cura, puellae,
Mentis pernicies insidiosa bonae!*

*Non ego vos posthac humilis prece lentus adibo,
Asperaque obtutu verba seram tacito.
Laesus & a vobis, laesus vos esse fatebor,
Et placatrices ipse seram lacrimas.
Contentusque superba pedes ad limina cogam
Irovis. percat, quem iurata ista pati.*

Sed nemo vividius has miserias animi in
amoris salo fluctuantis umquam expresserit
Terentio, illo doctissimo vitae humanae pi-
ctore, Eunuch. Act. 1. Sc. 1.

16. IMPERITAT] Quidam libri,
Imperat, in nostra sint sua castra domo.
quod nescio quomodo adblauditur. Est ta-
men in hoc frequentativo plus aliquid vigo-
ris. Plautus Captiv. Act. 2. Sc. 1. v. 47.

*Quamquam nobis Di immortales animum osten-
derunt suum,
Ut qui herum me tibi fuisse, atque esse nunc
conservum velint;
Quod antehac pro iure imperitabam meo,
nunc te oro per precem.*

Pseudol. Act. 2. Sc. 4. v. 12.
*Te te tyrannum, te rogo, qui imperitas Pseu-
dolo.*

Horatius L. 1. Sat. 6. v. 4.
*Nec, quod avus tibi maternus fuit, atque pa-
ternus,
Olim qui magnis legionibus imperitavit.*
Id quod de Lucretio expressum credi potest,

L. 3. v. 1043.

*Inde alii multi reges, rerumque potentes
Occiderunt, magnis qui genibus imperitarunt.*

18. PRAEDA TAMEN MULTIS EST OPERA-
TA MALIS] Douza malebat est adopta: quo-
modo dicitur, sceleribus, flagitiis, miseris
cooperis. Et noster alibi, *temeris Mori ado-
perta caput.* Sed ratio est nonnihil dispar.
Dicit poeta, cum, qui velit ex praeda bel-
lica ditescere, oportere ut multa impie faciat
atque crudeliter, multa item cupide atque
avariter. Hoc vocat malis operari; quemad-
modum vero ac genuino sensu sacris operari
dicebant. Heinsius adolescens coniecit est
onerata: quod deinde videtur rejecisse.

19. PRAEDA FERAS ACIES CINXIT DISCOR-
DIBUS ARMIS] acies acuit erat in Colbertino,
& in Thuanco. Eleganter. Accere est incen-
dere iras atque animos in pugnam, ac cru-
delitatem. Seneca Troad. v. 834.

*Jam truitis Chiren pueri magister,
Tinnulus plectro feriente chorinis,
Tunc quoque ingentes acuebant iras
Bella canendo.*

Virgilius L. 7. Aen. v. 406. de Alecto:
*Postquam visa satis primos acuisse furoris,
Consiliumque omnemque domum versisse La-
tini.*

paulo ante, de eadem Furia, v. 330.
Quam Juno bis acuit verbis, ac talia saturo.
L. 4. Georg. v. 435.

Auditisque lupos acuit balatibus agni.
L. 12. Aen. v. 108.

*Nec minus interea maternis saevus in armis
Aeneam acuit Martem, & se suscitavit ira.*
Papinius L. 2. Theb. v. 332. post compara-
tionem a tauro victo, sed jam iterum pugna-
turiente, desumptam:

*Non alias tacita juvenis Thonemesis iras
Mente acuit.*
Statim ibi marito Argia,
*Quos callide motus;
Quamvis fugam moliristat, nil transis amantem.
Sensio: pervigiles acume suspuria questus.*

Valc.

Præda vago jussit geminare pericula ponto,
Bellica quum dubiis rostra dedit ratibus.

Præ-

Valerius Flaccus L. 1. v. 761.

Sic curas subire ducem, ferrumne capeffat
Inbelle, atque ævis senior gestamina primi:
An patres, regniq; æcui mutabile vulgus.

Cicero orat. pro Q. Ligario C. 4. Quorum
igitur impunitas, Cæsar, tuas clementiæ laus
est, eorum ipsorum ad crudelitatem te acuet ora-
tio? Nepos Phocion. C. 4. Hinc ubi perventum
est, cum propter ætatem pedibus jam non vale-
ret, vehiculaque portaretur, magni concursus
fuit facti: cum alii, reminiscens veteris sa-
mæ, metatis miserentur; plurimi vero ira exa-
cuerentur, propter proditiōnis suspicionem Piræci.
In partem meliorem posuit Næso L. 1. Pontic.
Epist. 5. v. 57.

Gloria vos acuat: vos ut recitata probentur
Carmina, Pieris invigilate choris.
& Horatius L. 1. Epist. 3. v. 23.

Sem linguam caussis acuis, seu civica jura
Respondere paras.

Deinde crudelibus habent quinque codices,
pro vulgato discordibus. Et hoc quoque ve-
rum arbitror. Propertius L. 2. Eleg. 12. v. 43.

Non ferrum crudele, neque effes bellica navis.
Cicero L. 9. ad Attic. Epist. 6. Bellum crude-
le, & exitium, suicipi a Pompejo non intel-
ligebam. Melioris mediisfidius civis, & viri pu-
tabam, quovis supplicio affici, quam illi crude-
litati non solum præcesse, verum etiam inter-
esse. Diana apud Maronem L. 11. Aen. v. 535.

Gratitur bellum ad crudele Camilla,
O virgo, & nostris nequicquam cingitur armis,
Cara mihi ante alias.

Silius L. 4. v. 12.
Pila novant, ac deterfa rubigine sævus
Induitur ferro splendor.

Vide sis nostrum initio Elegiæ II. L. 1.

20. HINC CRUOR, HINC CAEDES] caedes
non hic letum significat, sed vulnus, sive
plagam, prima sua & simplicissima signifi-
catione: id quod argunt sequentia. Sic supra
L. 1. Eleg. 11. v. 3.

Tunc caedes hominum generi, tunc præda nata,
Tunc brevior erras moris aperta via est.
ferro invento, mutua sibi vulnera infligere
coeperunt: mox & justis præliis depugna-
tum est: atque ita ratio reperta, qua com-
pendio periret humanum genus. Celæno apud
principem poetam L. 3. Aen. v. 256.

Seil non ante datam cingitis moenibus urbem,

Quam vos dira famis nostraque injuria caedis
Ambebat subigat malis absumere mensas.

quæ fuerit illa caedes, dictum est paullo
ante v. 240.

invadunt socii, & nova proelia tentant,
Obstacna pelagi ferro fodare volacres.
Sed neque vim pluvius ullam, nec vulnera tergo
Accipiunt.

Papinius, de Lajo, Eteoclem somno sopi-
tum sua sua edocente, L. 2. Theb. v. 123.

ramos ac vellera frontis
Incubuit stratis: jugulum mox caede patens
Nudat, & undantis perfundis vulnera somnum.
inibi tu Barthium vide; & Vossium nostrum
Etymol. L. L. in verbo Caedo. Est igitur cae-
des prior cruore, & cruor morte. Sed nulla
hic poetæ culpa. nam in uno Wittiano, uno-
que Statii, & binis nostris scriptum est, Hinc
furor, hinc caedes. de cujus scripturae verita-
te non est ambigendum.

21. PRAEDA VAGO JUSSIT GEMINARE PE-
RICULA PONTO] Nam & cum hoste res est,
& cum elemento saevissimo, & cum exitiali
ignis artificio. A præda dicuntur prædonem
tam qui in mari, quam qui in terra latroci-
nantur. Cicero Agrar. 2. C. 29. Quid nos A-
siae portus, quid Syriae rura, quid omnia tra-
smarina veltigalia juvabunt, tenuissima suspicio-
ne prædonum aut hostium injecta? Act. 1. in
Verr. C. 5. maximas tutissimæque urbes piratis
prædonibusque patefactæ: nautæ militesque Si-
culorum, socii nostri atque amici fame necati.
Virgilius L. 7. Aen. v. 362.

Exsulibusne datur ducenda Lavinia Tenebris,
O genitor? nec te miseret nataeque iuque?
Nec matris miseret, quam primo Aquilone
relinquet

Perfidus alia petens abducta virgine prædo?
L. 11. v. 484.

Arripotens præfes belli, Tritonia virgo,
Frangemanu selum Phrygiæ prædonis, & ipsum
Pronum sterne solo, portisque effundit sub alia.
Valerius Flaccus L. 8. v. 267.

Puppe (nefas) una prædo Phryxæ reportas
Vellera: qua libui remeas cum virgine: nobis
(O pudor!) & muros & stantia tectis reliquit.
Nec semel Cicero prædonem & piratam con-
junct. Nepos vero Cornelius distinguit epi-
theto, Themist. C. 2. primum Corcyraeos fre-
git,

Prædator cupit inmensos obfidere campos,
Ut multo innumeram jugere pascat ovem.

25 Quid lapis externus curae est? urbiq; tumultus
Portatur validis mille columna jugis?

Clau-

gis, deinde marisimos prædones consecrando mare tutum reddidit.

22. BELLICA QUUM DUBIIS ROSTRA DE-
DIT RATIBUS] Scaliger e suis excerptis profert,

Quum tribuit dubiae bellica rostra rati.
atque id purè conceinnis. Ignoscant mihi
manes viri maximi: est ineoncinnus. Hoc
autem ut perspicimus, animadvertendum
est singulare quoddam Tibulli artificium in
componendo pentametro, quod apud alium
poëtam reperies neminem. In priore hemi-
stichio collocat bina epitheta, quae epitheta
disperseuntur una vocola media; in poste-
riore iunt bina subiecta cum uno verbo re-
gente, itidem medio. Ut L. 1. Eleg. 10.
v. 4.

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.
ibidem Eleg. 11. v. 14.

Haesura in nostro tela geris latere.
L. 2. Eleg. 7. v. 16.

Et mea cum multo fata querar cinere.
Elegia proxime superiore, v. 16.

Abdita quae senis fata canit pedibus.
& v. 40.

Troia qui profugis sacra vebis ratibus.
Commuteemus haec in gratiam coram, qui
poly syllaba in fine pentametri non ferunt,
ut haec,

Quae pedibus senis abdita fata canit.
itemque,

Qui profugis ratibus Troia sacra vebis.
Jam senties, ni fallor, leporem compositionis
ac venustatem concidisse, ipsumque car-
men factum esse tardius atque ignivius. Non
admodum dispar ratio est, quum in priore
temel epitheta continentur, nulla voce me-
dia. Ut L. 1. Eleg. 8. v. 16.

Frigidus intonsos Tauris aras Cilicis.
atque ibidem v. 36.

Expressa incultris vna dedit pedibus.
L. 2. Eleg. 4. v. 48.

Annua constructo ferta dabit tumulo.
L. 2. Eleg. 7. v. 14.

Et madefacta meis ferta seram lacrimis.
Nescio si hoc ante me alius notaverit: ego
certe mihi videor primus observasse. Sed de

vario artificio pentametri in vocem polysyl-
labam exeuntis dicam alius cum cura, si
Deus super otium bonam quoque valetudi-
nem largietur.

23. PRAEDATOR CUPIT INMENOS OBI-
STERE CAMPOS] Plures libri obfidere habent.
Et sic olim divinavit Achilles Stadius. Maro
L. 3. Aen. v. 400.

Hic ex Naricli posuerunt moenia Locri:
Et Sallentinos obfedit milite campos
Lylium Idomeneus.

Lucretius, de aëre lucido. deque atro, L. 4.
v. 346.

Qui simul atque vias oculorum luce reple-
vit,

Atque patescit, quas anto obfiderat ater:
Consilio rerum simulacra adaperia sequuntur.

Livius L. 31. C. 28. de Philippo rege: Filium
Persea, puerum almosum, datis ex amicorum
numero, qui aetatem ejus regerent, cum parva
copiarum ad obfidendum angustias, quae ad Pe-
lagoniam sunt, misit. Est itaque obfidere idem
quod insidere, tenere, possidere.

24. UT MULTA INNUMERA JUGERA PASCAT
OVI] Ita Stadius, & Scaliger, ex scriptis.
Ita & bini nostri. Sed alii scripti, itemque
priscæ editiones habent,

Ut multo innumeram jugere pascat ovem.
quam scripturam, praeter Gebhardum, probat
Volius L. 1. de Analog. C. 44. L. 2. C.
20. & Graevius noster in Cicero. Accul. 3. in
Verr. C. 47.

25. CUI LAPIS EXTERNUS CURAE EST] ex-
ternus lapis, marmor peregrinum. nam eo
maxime insaniebant homines opulenti: quam-
vis nec Italia ereret marmore. Vide sis Plin-
ium L. 36. C. 6. Deinde lege, urbiq; tu-
multus. quod & Stadius vidit, & Livinejus.
Cui quoque mutetur in Quid: hoc modo; ut
recte praeavit Gebhardus ex Palatii;

Quid lapis externus curae est? urbiq; tu-
multus

Portatur validis mille columna jugis?
Sic tamen, ut & altero abhinc versu ponat-
ur nota interrogandi post v. minus. Omnia
haec pendent a versu 15, At tu quisquis is
es.

27. CLAU-

Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra

Negligat hibernas piscis adesse minas?

At tibi laeta trahant Samiae convivia testae,

30 Fictaque Cumana lubrica terra rota.

Heu heu divitibus video gaudere puellas.

Jam veniant praedae, si Venus optat opes:

Ut

17. CLAUDIT ET INDOMITUM MOLES MARE] Hoc quale sit, pulcre exponit Valerius Maximus L. 9. C. 1. de Sergii Oratae luxu agens: *Idem videlicet, ne gulam Neptuni a bitrio subjactam haberet, peculiaris sibi maria excogitavit, aestuariis intercipiendo fluctus, piscinumque diversos greges separatos motibus includendo; ut nulla tam saeva tempestas incideret, qua non Oratae mensae varietate ferulorum abundarent.* Praecipue hoc piscinarum studio flagrabant principes reip. L. Lucullus, Q. Hortensius, & L. Philippus. Nec pauci alii consulares. Cicero L. 1. ad Attie. Epist. 18. *Ceteros jam nosti: qui ita sunt stulti, ut amissa republica piscinas suas fore salvas sperare videantur.* Festivo eos vocabulo piscinarios vocat, & piscinarum Tritones, ibidem Epist. 19. *Tum autem beatos homines (hos piscinarios dico, amicos tuos) non obscurare nobis invadere.* Epist. 20. *Mibi vero ut invadeant piscinarii nostri, aut scribam ad te alias, aut in congressum nostrum reservabo.* L. 2. Epist. 9. *Quantum conjectura auguramur, si erit nebulo iste cum his dynastis in gratia, non modo de cynico consulari, sed ne de istis quidem piscinarum Tritonibus poterit se jactare.* Sed de his piscinis marinis res mirificas videbis, si voles, apud Varronem L. 3. de Re Rust. C. 17. *Nec desit damosa stulticia etiam sub Principibus.* Horatius L. 3. Od. 1. §. 33.

Contracta pisces aequora sentient

Jactis in altum motibus, huc frequens

Caementa demittit redemptor

Cum famulis, dominisque terras
Fassidiosus.

& L. 2. Od. 15. initio:

Jam pauca aratro jugera regiae

Moles relinquent: undique latius

Extenta visentur Lucrino

Stagna lacu.

Seneca Thyest. §. 49.

Non classibus piscum, & retro mare

Jacta sagamus mole.

29. AT TIBI LAETA TRAHANT SAMIAE

CONVIVIA TESTAE] Sic & Horatius noster epulabatur, solus quum erat. L. 1. Sat. 6. §. 116.

Coena ministratur pueris tribus, & lapsi albus

Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Villis, cum patera guttus, Campana supellex.

Ex more praeae frugalitatis, in promptu sunt exempla. Pro multis Valerium Maximum vide L. 4. C. 3. num. 7. Senecam Epist. 95. 98. & Plinium L. 33. C. 11. De vasis fictilibus idem ille Plinius L. 35. C. 12. *Major quoque pars hominum terrenis atitur vasis. Samia etiamnum in esculentis laudantur. Resinet hanc nobilitatem & Aretium in Italia: & callicum tantum, Surrentum, Asta, Pollentia; in Hispania Saguntum, in Asia Pergamum.* Meminit & figlinae Cumanae ibidem: *Nobilitantur iis oppida quoque, ut Rhegium, & Cumae.* Varro *¶ 21 § 1176*, Est modus matulae: *Dolia, atque apothecae trichliniariae, melicacae Calevae, obbas, & Cumanae calices.* Quae verba Nonius Marcellus bis laudavit. Martialis L. 14. Epigr. 114.

Hanc tibi Cumano rubicundam pulvere tasta
flam

Municipem misit casta Sibylla suam.

Scaliger ex suis veteribus eclogis hic malebat, *At tibi laeta trahant:* quod non possum probare. Haec enim cum illo suo Amoris commilitone egit, eique laetam perussive pauperatorem. Deinde ad se redit, atque esse quidem haec verissima dicit, sed prorsus inutilia; quum puellae gaudeant amatoribus nummatis ac prodigis. Proinde sibi quoque esse in animo praedae agere, ut habeat unde dominam rapacem atque avaram exoret, ac tractabilem reddat. Est insignis conversio animi & ira, & odio, & amore trepidantis.

31. DIVITIBUS VIDEO GAUDERE PUELLAS]

Hujus rei indicium quasi quoddam praefert onyx ille apud Gortaeum, num. 31. in quo est Copia, plenum cornu sinistra tenens, dextra gubernaculum. astat Cupido parvulus,

N n

Ut mea luxuria Nemesis fluat: utque per urbem
Incedat donis conspicienda meis.

35 Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas disposuitque vias.

lus, motitantibus alis, protenso ūtroque
brachiolo, misere eblandiens ut sibi aliquid
inpartiri velit.

34. UTQUE PER URBEM INCEDAT DONIS
CONSPICIENDA MEIS] Videlicet ut praeter-
euntes inter sese quaerant,

Cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?
Verbum *incedere* pompam notat ac majesta-
tem. Virgilius L. 1. Aen. v. 46.

Ab ego, quae divum incedo regina, Jovisque
Et soror & conjux.
ibidem v. 405.

pedes vestis defluxit ad imos,
Et vera incessu patuit Dea.
Cicero orat. in L. Pison. C. 11. Audierat De-
cios, Magios, & de Taurea illo Jubellio ali-
quid acceperat: in quibus si moderatio illa, quae
in nostris solet esse consuetudo, non fuit; at sicut
pompa, fuit species, fuit incessus. &c. Praeci-
pue vero fastum significat muliebrem in am-
bulando. Virgilius L. 1. Aen. v. 497.

Regina ad templum forma pulcherrima Dido
Incessit, magna juvenum stipante caterva.
Qualis in Eurota ripis, aut per juga Cynthis
Exeret Diana choros.

Propertius L. 2. Eleg. 1. v. 5.
Sive illam Cois fulgentem incedere totis.

ibidem Eleg. 2. v. 58.

Fulva coma est, longaque manus: & maxi-
ma toto

Corpore: & incedit vel Jove digna soror.
L. 3. Eleg. 11. v. 11.

Matrona incedit consue indata nepotum,
Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.

Denique ad fractas illas & teneras eundi de-
licias refertur, quas & mulieres adfectant,
& viri mulieribus non firmiores. Seneca L. 7.
Quaest. Nat. C. 31. Muliebres munditias ante-
cessimus; colores meretricios, matronis quidem
non induendos, viri sumimus. Tenero & molli
ingressu suspendimus gradum: non ambulamus,
sed incedimus. Ingeniosus ille & disertus ne-
quam: Quo incessu scite excessum, & ne ve-
ligia quidem pedum extra mensuram aberran-
tia?

36. AURATAS DISPOSUITQUE VIAS] Vestem
auro variegatam, virgis aureis inter telas pro-
currentibus, describit. Maro L. 4. Aen. v.
264.

illi stellatus iaspide fulva

Ensis erat; Tyrioque ardebat murice laena,
Demissa ex humeris: dives quae munera Dido
Fecerat, & tenui telas discreverat auro.
L. 8. v. 660.

Aurea caesaries ellis, atque aurea vestis.
Virgatis lucent sagulis,

inibi Servius: Quae habebant in virgarum mo-
dum deductas vias. Et bene alludit ad Gallicam
linguam, per quam VIRGA purpura dicitur.
Vetus Scholiastes Juvenalis ad Sat. 8. v. 106.
Credamus tunicae] qua Galli utuntur in sacris,
in modum organi utrimque decrecentibus virguli-
bus purpureis. Et sic Chryxus ille Bojus descri-
bitur apud Silium L. 4. v. 155.

Colla viri fulvo radiabant laetea torques,
Auro virgatae vestes, manicaeque rigebant
Ex auro, & simili vibrabat crista metallo.
Sunt igitur virgae tam ex auro, quam ex
purpura: & ex alio quovis (opinor) colore
ardentiore, quam sit contextus reliquae ve-
stis. Valerius Flaccus L. 2. v. 159. de mu-
lieribus Thressis:

sed me quoque pulsam

Fama viro: nostrosque toros virgata tenebit
Et plausro decretae rursus.

Salmastius vestem hic intelligebat reticulato
opere contextam, epistola inter Saravianas
139. & fila aurea reticulatam ac fundarim
intexta vias a Tibullo dici ait: Virgilium
quo-

lli

Illi sint comites fufci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.

Illi felectos certent præbere colores

40 Africa puniceum, purpureumque Tyros.

Nota loquor: regnum ipfe tenet, quem faepe cõgît
Barbara gypfatos ferre catafta pedes.

quoque dixiffe, *tenuique vias discreveras auro*. O memoria, ut es infida custos rerum tibi committarum! Virgillii verba aliter habent: & nos ea modo produximus. Ceterum Valerii quoque Flacci verba aliter accipit, & *virgatam* vult esse *pielam*, hoc est notis ac fignmatis in manibus & mento compunctam; vestes autem *virgatas* eadem esse quas *scutulatas*, hoc est, rhombis & laterculis varii coloris divifas & lacunatas; Not. in Vopifcum, p. 512. 19. Sic et ante eum Scaliger Conject. in Varronem p. 67. Paria videbis apud M. Velleium L. 1. Rer. Boicar. p. 8. 9. Sed & Douza nofter ad Propertii codicem familiarum, qui nunc est meus, ita notavit, L. 4. Eleg. 11. §. 43. *virgatis braccis*] Sic *virgatam tigrim* vocat *Semea Hippol.* item *Silius* L. 5. *Caucasum instratus virgato corpore tigrim.* *Haecenus Scaliger* Quod ego interpretor, *virgatam notis*, & *quasi stellatam.* *Virgilius*, *Virgatis* lucent *fulgulis*, id est, quae *diverfis ac multicoloribus pannis distincta sunt ac variata*: cuiusmodi in antiquioribus *pieluris* usurpa- a fuisse *prifcia* vereque *heroicis temporibus* videmus. Haec ille. Nec multum abít Nic. Erythraeus indice Virgil. in *Virgatis fulgulis*, ubi tamen *virgatam* Valerii *nurum* patum sapienter capit pro ea quae fit *virgis* concifa.

37. ILLI SINT COMITES FUSCI] Enimvero fcorillum magnificum, quae Aethiopibus eunuchis uretur. Phaedria Terentianus Eunuch. Act. 1. Sc. 2. §. 85.

Nonne, ubi mihi dixit cupere te ex Aethiopia Ancillulam, relicti rebus omnibus

Quæfivi? porro eunuchum dixi velle te,

Quia solae ununtur his reginae: reperi.

Iteri minas viginti pro ambobus dedi.

Bene autem, quos India torret. Catullus Carm. 42.

Solus in Lybia Indiave costis

Caesio veniam obvius leoni.

(ubi tamen Africam Indiae componi non be-

ne fert Bathius, ad Papin. L. 4. Silv. 3. §. 137.) *Virgilius* L. 4. *Geor.* §. 425.

Jam rajadus torrens fumentis Sirini Indos Ardebat.

38. SOLIS ET ADMOTIS INFICIT IGNIS EQUIS] Ita fere poetæ philosophantur super fusco vel nigro Indorum colore. Ostendimus ad Propert. L. 4. Eleg. 3. §. 10. *aquus* habet nostrorum unus.

40. AFRICA PUNICEUM, PURPUREUMQUE TYROS] coccina Africana intelligit, & purpuras Tyrias. Lucretius L. 2. §. 830. clarius verbis utrumque colorem distinguit:

Quin etiam quanto in partem res quoque minuat

Distrabitur magis, hoc magis est, ut cerneat possis

Evanescente paulatim, flinguique colorem:

Ut fit, ubi in parvas partes discernitur aurum,

Purpura, Poeniceusque color clarissimu' multo,

Filissim quom distractus, disperditur annis.

itemque Varro lib. 4. de L. L. p. 29. *Purpura*, a *purpurae* maritimae colore. *Poenicum*, quod a *Poenis* primum dicitur *adlatum*. Pulchre de puniceo colore, deque purpureo, disputat Salmasius Exerc. Plin. p. 1331. Proavorum nostrorum memoria homines docti vestem coccineam, & purpuream, eandem esse crediderunt. quem errorem merito reprehendit Jo. Brodaeus L. 1. Miscell. C. 8.

42. BARBARA GYPSATOS FERRE CATASTA PEDES] De *catasta* vide quae vici docti notarunt, Gulielmus Philander ad Vitruv. L. 8. C. 4. *Isaacus Casaubonus* ad Perf. Sar. 6. §. 77. *Josephus Scaliger* ad Propert. L. 4. Eleg. 5. §. 52. *Matthaeus Raderus* ad Martial. L. 6. Epigr. 29. *Caspar Barthius* ad Papin. L. 2. Silv. 1. §. 72. *J. F. Gronovius* Diacr. Statian. C. 16. De eretatis venalium fcrvorum pedibus nos aliquid ex meliorum observacionibus monuimus ad Propertii locum laudatum.

VII.

FINIRENT multi leto mala. credula vitam
Spes fovet, & melius cras fore semper ait.

Spes

I. FINIRENT MULTE LETO MALA] Cicero orat. post. reditum in senatu, C. 14. *Quod si mihi aeternam esse aerumnam propositam arbitrarer, morte me ipse potius, quam sempiterno dolore multassem.* Vide quae Aldus Manutius collegit ad ista C. Caesaris verba apud Sallustium Catilin. C. 51: *In luctu atque miseria, mortem aerumnarum requiem, non cruciatum esse: eam cuncta mortalium mala dissolvere: ultra neque curae, neque gaudii, locum esse.* Sic Dido apud poetam principem L. 4. Aen. v. 652.

Dulces exuviae, dum fata Deusque sinebat, Accipite haec animam, & moque his exsolvite curis.

Recte hic Servius: *Excusat vitas abruptio- nem: quia dicit Plato magna poena adfici animas eorum, qui vitam ante tempus reliquerunt.* Sed Dido non tam alrum sapiebat. Rem ipsam clarius exponit Maro L. 6. v. 434. in descriptione inferorum:

Proxima deinde tenent moesti loca, qui sibi letum

*Infantes peperere manu, lucemque peresi
Projicere animas, quam volent aethere in alte
Nunc & pauperiem & duros tolerare labores!
Fas obstat, tristisque palus inamabilis unda
Adligat, & novies Styx interfusis coercet.*

Item, Servius: *Idem MOESTI, quia, ut diximus supra, secundum Platonem graviter puniuntur eorum animae, qui sibi inferunt mortem.* ——— *Homerus Achillis umbram introducit loquentem, & dicentem, Libentius se apud superos cuncta adversa tolerare, quam apud inferos imperare.* Platonis locus est in Phaedone, haud longe ab initio, ubi Socrates pulcherrime disputat, nefas esse ex hac vita migrare Deo non jubente. Atque hinc Scipio apud Ciceronem Somn. C. 3. *Quaeso, inquam, pater sanctissime atque optime, quoniam haec est vita, (ut Africanum audio dicere) quid moror in terra? quin hinc ad vos venire propero? Non est ita, inquit ille. Nisi Deus is, cuius hoc templum est omne, quod conspicias, istis te corporis custodii liberaverit, huc tibi aditus patere non potest. Homines enim sunt hac lege*

generati, qui tuerentur illum globum, quem in hoc templo medium vides, quae terra dicitur: hisque animus datus est ex illis sempiternis ignibus, quae sidera, & stellae vocant. quae globosae, & rotundae, circos suos orbisque conficiunt celeritate mirabili. Quare & tibi, Publi, & piis omnibus retinendus est animus in custodia corporis: nec in iussu ejus, a quo ille est vobis datus, ex hominum vita migrandum est, ne munus humanum adsignatum a Deo defugisse videamini. Quae verba ex Platonis disciplina ac Plotini egregie illustravit Macrobius L. 1. Commem. C. 13. Sed noster Albius hic sequitur opinionem eorum, qui mortem manu quae sitam non improbant. In his praecipui erant Stoicæ philosophiæ professores. Atque etiam stulti complures, qui nec cynicos nec stoicæ dogmata norant. qualis ille in lapide Romano, apud Apianum & Aman- tium, p. cxiv.

INFERIS. D. DEAB. Q.
C VIBIVS. ADVLESCENS
INTEMPERATO. AMORE
PERCITVS. PVILLIAE
SEX. PVELLAE. GRATISS.
QVOD. ALTERI. VLTRO
TRADIT. NON. SVSTI
NENS. CRVENTO. GLA
DIO. SIBIMET. MORTEM
CONSCIVIT. VIX. ANN.
XIX. M. II. D. IX. HORAS
SCIT. NEMO

Plura hujus furoris exempla proximus ad Propert. L. 1. Eleg. 6. v. 24. Sunt & alia recentis memoriae, quibus parcendum putamus. Ceterum in isto lapide scribendum videtur lin. 5. PUELLAE. INGRATISS. deinde tradere postum est, pro eo quod est dare, notissimo amoris verbo. Sic ultro dare fiteri id, quod de Sempronia dicit Sallustius Catilin. C. 25. *lubidine sic accensa, ut saepius peteret viros, quam peteretur.* quales mulieres Cicero procaeres vocat, orat. pro Coelio C. 10. 2. CREDULA VITAM SPES FOVET] CREDU-

Spes alit agricolas, Spes sulcis credit aratis
Semina, quae campo foenore reddat ager.

5 Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
Quum tenues hamos abdidit ante cibus.

Spes

la est & blanda sperandi pro se cuique dulcedo. Ovidius L. 1. Pontic. Epist. 6. §. 39.

*Haec Dea quam multos laqueo sua colla ligantem
Non est proposita passa perire nec!*

*Mis quoque conantem gladio finire dolorem
Arcum, injecta continuisque manu.*

Vide elegans incerti poetae carmen de Spe, L. 1. Catalectorum a magno Scaligero editorum, titulo 18.

2. MELIUS CRAS FORI SEMPER ALT] Theocritus Idyll. 4. §. 41.

*Θαροῖς χρι φίλα βάντε· τάχ' αὐτοῖς ἴσσει
ἀμεινον.*

*Ἐλπίδες ἐς ζωῶν, ἀνέλπιστοι δὲ θανάτου,
Καὶ Ζεὺς ἄλλοτε μὴ πάλιν ἀνθρώποις, ἄλλοτε
δ' ἔσσι.*

vertit Eobanus:

*Baste, malis etiam confidere rebus oportet.
Cras meliora dabunt Superi fortasse benigni.
Omnibus in rebus vivis sperare relictum est:
Lumine nam vitae functus spes nulla medetur.
Nubibus obscuris nunc Juppiter aera turbat,
Nunc iterum claro coelum splendore feremat,
& ante illum Franciscus Philadelphus L. 7.
Epist. 21.*

Fidere, Baste, decet: melius cras forsitan habebit.

*Sperandum est vivis: non est spes ulla sepulchri.
Nunc pluit, & clarus nunc Juppiter aethere surgit.*

3. SPES ALIT AGRICOLAS] Cicero Accus. 3. in Verr. C. 98. Dixi jam antea, iudices, ut huius omnes iniurias tollatis, tamen ipsam rationem arandi spe magis, & jucunditate quadam, quam fructu atque emolumento teneri. etenim in incertum casum & eventum certis quotannis labor & certus sumtus impenditur. annonae porro precium nisi in calamitate fructuum non habet. si autem ubertus in percipiendis fructibus fuit, consequitur vilis in vendendis: ut aut male vendendum intelligat, si bene processit, aut male perceptos fructus, si recte licet vendere. Totae autem res rusticae ejusmodi sunt, ut eae non ratio, neque labor, sed res incertissimae, venti tempestatesque moderentur.

3. SPES SULCIS CREDIT ARATIS SEMINA] Alibi sulcis sates vocavit. Verbo credendi apte

respondet proximum reddendi verbum, cum utriusque medio foenore. Sic & alii scriptores elegantes loqui amant. Varro L. 3. de Re Rust. C. 2. *Atque in hac villa qui est ornithon, ex eo uno quinque milia scio venisse turdorum denarius ternis, ut sexaginta milia ex pari reddiderit eo anno villae, his tantum quam tuus fundus ducentum jugerum Reate reddidit.* Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 401.

*Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis.
L. 2. Art. Amat. §. 513.*

*Credita nec semper sulci cum foenore reddant.
Remed. Amor. §. 174.*

*Obsue versata Cerealia semina terra.
Quae tibi cum multo foenore reddat ager.*

L. 1. Pontic. Epist. 5. §. 26.

*At, puto, fructus adei justissima causa laborum:
Et sata cum multo foenore reddis ager.*

ibidem L. 4. Epist. 12. §. 18.

*Haec mihi causa fuit dilati muneris huius.
Quod mihi adiecto foenore reddas ager.*

Manilius L. 5. §. 270.

*At cum per decimam confurgens horrida partem
Spica fores praes se squalentis corpus aristas,
Arborum ingemere studium, rurisque colendi,
Seminaque in foenus sulcatis credere terras,
Ujramque sequi majorem sorte, receptis
Frugibus innumeris, atque horrea quatuorve
messi:*

*Quod solum decuit mortales posse metallum.
Seneca Hippol. §. 455.*

*Seget illa magnum foenus agritelae dabit,
Quaecumque lassis tenera luxuriat satis.*

Est autem foenoris vox in his rebus propria: nam urbani rure petiverunt. Pompejus Festus: *Fenus* [de dipthongo nunc disputabimus nihil] appellatur naturalis terrae satus: ob quam causam & nummorum satus *fenus* est vocatum, & de ea res leges, senectus, &c. Vide sis Gellium L. 16. C. 12. & Vossium nostrum Etymol. L. 1. in voce *Fenus*.

6. QUUM TENUES HAMOS ABDIDIT ANTE CIBUM] Nihil hic mutandum. Naso Remed. Amor. §. 210.

*Vel, quae pisci edax avido male devoret ore,
Abdere supremis atra recurva cibis.*

Spes etiam valida solatur compede vincitum.

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Spes facilem Nemefin spondet mihi; sed negat illa.

IO Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.

Parce per immatura tuae precor ossa fororis.

Sic bene sub tenera parva quiescat humo.

Illam mihi sancta est; illius dona sepulcro,

Et madefacta meis sarta feram lacrimis.

15 Illius

9. SED NEGAT ILLA] Ecce meretriculam
Dea pollutentem. Recte igitur ille apud
Caecilium in Dardano:

Nihil ego Spei credo: omnes res spissas facit.

11. PER IMMATURA TUAE PRECOR OSSA
SORORIS] Validissima obtestatio. Cicero orat.
pro Quintio C. 31. *Obsecravim per fratris sui
mortui cinerem, per nomen propinquitatis, per
ipsius conjugem & liberos.* Sed exempla sunt
in promptu.

12. SIC BENE SUB TENERA PARVA QUIES-
CAT HUMO] terram ei levem precatur, &
quietem in sepulcro ac pacem. Commodè
haec exposuit Joannes Kirchmannus L. 3. e-
ruditi operis de Funeribus Romanorum, C. 9.
Nec semel legitur in lapidibus praeclis, OSSA
TIBI BENE QUIESCAT.

13. ILLA MIHI SANCTA EST] Ita loque-
bantur de mortuis, quos piorum esse sedem
& locum consecutos arbitrabantur. Cicero
Philipp. 14. C. 12. *Altum igitur praeclare vo-
bitum, fortissimi dum vixistis, nunc vero etiam
sanctissimi milites, quod vestra virtus nec obli-
vione eorum, qui nunc sunt, nec reticentia po-
sterorum insepulta esse poteris, cum vobis immor-
tale monumentum suae paene manibus senatus
populusque Romanus exstruxerit.* Agitur ibi
de militibus legionis Martiae, in ipsa victoria
apud Mutinam caesis. Turnus apud Maronem
L. 12. Aen. v. 648.

vos o mihi Manes

*Esse boni: quoniam superis aversa voluntas.
Sancta ad vos anima aique ipsius inficia culpa
Descendat, majorum haud unquam indi-
gnus avorum.*

& Euander L. 11. v. 158.

*inque o sanctissima conjunx,
Felix morte tua, neque in hunc servata dolorem!*
Valerius Flaccus, de Gefandro, Iazygum
rege, L. 6. v. 287,

luris, & patrius coepit serus advocas umbras:

*Sancte mihi vorapte pater, tua peiora nato
Suggere nunc, animamque parem.*

Vide quae ex Trebatio Macrobius notavit
L. 3. Saturn. C. 3.

14. MADEFACTA MEIS SARTA FERAM LA-
CRIMIS] Et corollae & corollae Manibus
gratillimae. Ovidius Trist. L. 3. Eleg. 3. v. 82.

*Tu tamen extincto seraliti munera seris;
Deque tuis lacrimis hœmida sarta dato.*

Pulere Martialis L. 1. Epigr. 89.

*Alcime, quem raptum domino crescentibus
annis*

Labicana levi cepisse velat humus:

Accipe nos Phario iustantia pondera saxo,

Quae cineri vanus dat rursura labor;

*Sed fragiles buxos, & opacas palmarum um-
bras,*

Quaeque virent lacrimis humida prata meis.

Atque haec pietatis officia etiam ad Christia-
nos transierunt, sed non ad illos primos ac
simplicissimos. Prudentius Cathemer. Hymn.
10. v. 177.

Nos tecta forebimus ossa

Violis, & franle frequentis;

Titulumque, & frigida saxa

Liquido spargemus odore.

Exprellius etiam Sulpicius Severus Dial. 3.
C. 22. *Ceterum cum Hierosolymam inde peritu-
rus ventris cusuana vela commiseris, negotium
tibi nostris doloris injungo, ut si unquam illa-
stris illius Ptolemaidis litus accesseris, sollicitus
inquiras, ubi sit censeptus noster ille Pemp-
pinus: nec fastidias visitare ossa peregrina. Mul-
tas illic lacrimas, tam ex affectu tuo, quam
ex nostris funde visceribus. Ac, licet inani mu-
nere, solum ipsam flore purpureo, & suave re-
dolentibus sparge gramminibus. Quae suprema
verba vir sanctus ex Marone effinxit, L. 6.
Aen. v. 885.*

manibus date lilia plenis

*Purpureos spargam flores, animamque nepotes
Hic*

- 15 Illius ad tumulum fugiam, supplexque fedebō,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usque suum te propter flere clientem.
Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant nova somnia manes,
20 Moestaque sopitae stet soror ante torum.
Qualis ab excelsa praeceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.

De-

*His saltem accumulæ donis, & sumar inani
Atunere.*

15. SUPPLEXQUE SEDEBO] Exritu solenni.
fedebant enim supplicantes, & lugentes. Propertius L. 2. Eleg. 15. v. 11. de Calyphone:
*Multos illa dies incomitis moesta capillis
Sederat, injusto multa locuta salo.*
huc tu Passeritium consule; & Jo. Lud. de la Cerda ad Virgil. L. 9. Aen. v. 4. & Jo. Borchium in Psalm. 136.

17. NON FERET USQUE SUUM TE PROPTER FLERE CLIENTEM] Manes enim credebantur supplices suos exaudire. Valerius Flaccus L. 6. v. 292. de Gefandro, cujus paullo ante facta est mentio:

*Haec ait, auditurque Erebo: tunc corripit enfem
Turbidus, & Eurii ardens quatit arma paternis.*

19. NOVA SOMNIA] sic melius, quam mala somnia; etsi hoc habent plures libri. Saepe Latinis novum dicitur id, quod eum aliquo terrore animum petcellit, aut forma ac modo invisitato metum incutit atque horrorem. Terentius Adelph. Act. 4. Sc. 7. v. 4.

*D. sero alia flagitta ad te ingentia
Boni illius adulescentis. M. ecce autem. D. nova,
Capitalia.*

idem dulcissimus poeta Phorm. Act. 2. Sc. 1. v. 25.

*Pericla, damna, exsilia peregre radiens semper cogites,
Aut filii peccatum, aut uxoris mortem, aut
morbum filiae.*

*Communia esse haec: fieri posse: ut ne quid
animo sit novum.*

ibidem Act. 5. Sc. 7. v. 79.

*Ain' tu? ubi peregre tibi quod libitum fuit
feceris,*

*Neque huius sis veritas feminae primariae,
Quin novo modo ei faceras consuetudias.*

Maro L. 3. Aen. v. 591.

*Cum subito e silvis, macie confecta suprema,
Ignori nova forma viri miserandaque cultu
Procedit, supplexque manus ad litora tendit.*

Et quacnam nova ista forma?

dira illarvies, immissaque barba,

Consertum tegumen spinis.

Tum ipse inibi Aeneas, L. 6. v. 104.

non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies, inopinave surgit.

*Omnia praecepi, atque animo mecum ante peregi.
L. Scptimius L. 3. Ephemer. belli Troj. C. 15.
de Achille, Hectorem occisum constrictis
pedibus curru adligante: Dein ubi adscendit
ipse, Automedoni imperat, daret lora equis.
Ita curru concito per campum, qua maximo vis
poterat, pervolat, hostem mirandum in modum
circumtrahens: genus poenae novum miserandumque.*

21. QUALIS AB EXCELSA &c.] tales enim manes, quales e vita excefferant. neque aliter in somnis adparebant, nisi servatis fati sui vestigiis. Inultri Naronis loco hoc probabimus, L. 2. v. 268.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus aegris

Incipit, & domo divum gratissima scripsit.

In somnis, ecce, ante oculos moestissimus Hector

Visus adesse mihi, largoque effundere stertus;

Raptatus bigis, ut quondam, aterque trueno

Pulvere, perque pedes iraejctus lora tumentis:

Hei mihi, qualis eras! quantum mutatus ab illo

Hectore, qui redit exuvias indutus Achillei,

Vel Danaem Phrygias jaculatus puppibus igni!

Squalentem barbam, & concretos sanguinis

crinis,

Vulneraque illa gerens, quas circum plurima

mueros

Accipis patrios, ulro flens ipse videbar

Compellare virum, & moestas exprimere voces.

Verus pulcerrimos imitatus est Seneca, ex-

pressitque non infeliciter, Troad. v. 443. Tu

confer, qui capis. Apud Ovidium Somnus,

Ju-

Defino, ne dominae luctus renoventur acerbis.

Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.

25 Nec lacrimis oculos digna est fodare loquaces.

Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.

Lena

Junone sic jubente, mittit Morphen, qui,
Cÿcycis faciem indutus, uxorem Halcyonem
edoccat de suo naufragio, ac morte miserabili,
L. 11. Metam. §. 650.

*Ille volat, nullos strepitus facientibus alis,
Per tenebras: intraque moras breve tempus
in urbem*

*Pervenit Haemoniam: positisque a corpora pennis
In faciem Cÿcycis abit: formaque sub illa
Luridus, exsangui similis, sine vestibus ullis,
Conjugis ante torum miseram stetit. uda videtur
Barba viri, madidisque gravis fluere unda
capillus.*

*Tum lecto incumbens, fletu super ora refluxo,
Haec ait: Agrosius Cÿcycis, miserissima coniux?
An mea mutata est facies necesse respice; nocens:
Inveniesque tuo pro conjugis conjugis umbram.*

Talis & Remi umbra, confossa & sanguinolenta,
stat ante lectum Faustuli atque Accae,
apud eundem dilertissimum vatem L. 5. Fast.
§. 451. & Lajus apud Papinium L. 2. Theb.
§. 120. Et sic Medea, in tragoedia cognomine,
de Aabyrtio fratre, §. 963.

*Cujus umbra dispersus venit
Incerta membris? frater est. poenas petis.
Dabimus.*

25. OCULOS LOQUACES] Cicero argutus
vocavit L. 1. de Legg. C. 9. Tam [Natura]
speciem ita formavit oris, ut in ea penitus re-
conditos mores effingeret. Nam & oculi nimis
arguti, quemadmodum animo affecti sumus, lo-
quantur. Et is, qui appellatur vultus, qui nullo
in animante esse praeter hominem potest, indicat
mores: cuius vim Graeci norunt, nomen
omnino non habent. Sic & manum argutam
dixit, quae verba exprimeret, scaenicozum
in morem, L. 3. de Orat. C. 59. Sed poetæ
istud maluerunt. Sic nutus loquaces apud no-
strum sunt L. 1. Eleg. 2. §. 21. digiti cum
voce locuti, L. 3. Eleg. 4. §. 41. Pulcre Naso,
Amor. L. 2. Eleg. 5. §. 15.

*Multa supercilio vidi vibrante loquentes.
Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuro tui, conscripseraque vino
Mensa; nec in digitis litera nulla fuit.
Sermionem agnovi, (quid non videatur amanti?)
Verbaque pro certis iussa valere notis.*

Arbiter, de puero Aegyptio:

*Tinctus colore nectis
Manu puer loquaci.*

Poeta vetus nescio quis:

*O blandos oculos, & o facetas,
Et quadam propria nota loquaces!
Illic & Venus, & levis Cupido,
Atque ipsa in medio sedet Voluptas.*

Pulcherrime Baptista Guarinus, linguae suae
inertiam increpans, Sonnetto 45.

*Ma se muta se' tu, sien gli occhi nostri
Loquaci, e caldi; e'n lor le sue profonde
Piaghe, e l'interno duol discopra il cora.*

*Non è si chiu'so d' si segreto ardore,
Ch'un ciglio a l'altro no'l riveli, d' mostri
La dove Amor vera eloquenza ascende.*

Quae verba hunc ferme sensum habent:

*Tu si muta siles, cilia ipsa oculisque loquantur:
Haec sua cor laesum vulnera ploret ope.
Haud illud dolor est, quem non fatiantur
ocelli.*

Illic flexanimas suada Latet Veneris.

Neque minus venuste chorus ille in Amyn-
ta Tassi, Act. 2. Amorem adfatus:

*Tu di legger insegni
A i piu rustici ingegni
Quella mirabil costè,
Che con lettere amorofo*

Scrivi di propria man ne gli occhi altrui.

Poeta Gallus sic vertit, satis quidem libere:

*Aux plus rudes esprits tu montres aisement
Tout ce que dur des traits fidelles
Tu graves dans les yeux des belles,
Et qu'on ne verroit pas sans ton consentement.*

Et nos Latine tentemus:

*Tu mirificas, facilesque legi
Etiam ingenio plerumque rudi,
Scipsisse notas lumine gaudent
Blando, & tunc sumis fronto puellas;
Dextra nimum satipotentis.*

Pulcre quoque Petrus Cornelius in Menda-
ce altero, Act. 4. Sc. 1.

*La soy semble couvrir au devant des paroles.
La langue en peu de mots en explique beau-
coup;
Les yeux plus eloquent; sans tout voir tout d'un
coup.*

Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans, itque, reditque sinu.

Saepe, ego quum dominae dulces a limine duro

30 Agnosco voces, haec negat esse domi.

Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam

Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.

Tunc morior curis: tunc mens mihi perdit fingit,

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.

35 Tunc tibi, lena, precor diras. satis anxia vivas.

Moverit e votis pars quotacumque Deos.

Et dequy qui a l'envy tous les deux nous in-
jurissent,

Te cair en entind plus que tous les deux n'en
disent.

Pulere sine: sed parum decore. Neque enim
debet haec mysteria tam perire scire, minus
etiam tam secrete efferre, virginem inge-
nuam.

27. LENA VETAT MISERUM PHRYNE] Ve-
re atque eleganter ingeniosissimus ille Fru-
terius legebat, *Lena necat miserum Phryne*,
L. 1. Verisimil. C. 5. Atque ita in excerptis
Heinsii Italicis exhibent quatuor libri. Ajunt
& Jovianum Pontanum sic legitse. Sed Pocchi
& Perreji eclogae habebant, *Lena vetat mi-*
serum recipi, quo modo Propertius L. 1. Eleg.
18. § 48.

Quum recipi, quem non noverit, illa vetat.
At noiter non queritur de exclusionem, sed de
iupprobriate aniculae rapacis, quae mille cum
modis ductaret, parum aut nihil adferentem.
Accedit nominis proprii compellatio invidio-
sa. neque enim id semper citra contume-
liam. Naso Amor. L. 1. Eleg. 8.

Est quaedam, (quicumque volet cognoscere le-
nam,

Audiat) est quaedam nomine Dipsas auus.

Et in re minus ludicra poeta princeps L. 4.
Geor. §. 353.

O gemitu non frustra exterrita tanto,

Cyrene soror; ipse tibi tua maxima cura

Tristis Aristaeus Peni genitoris ad undam

Stat lacrimans, & te crudelem nomine dicit.

Valerius Flaccus L. 8. §. 171. in fuga Medaeae:

Sic genetrix, similique inplet soror omnia questu

Exulans, famulae pariter clamore supremo

Et vacuos dant verba Notos, dominamque

reclamant

Nomine.

Vide Servium in L. 4. Geor. §. 321. in L. 1.
Aen. §. 144. in L. 12. §. 652. Donarum in
Adelph. Act. 5. Sc. 3. §. 14. Ceterum *Phryne*
est ab ingenio elegantissimi Mureti. nam li-
bri *Phryne* scribunt, aut *Phirne*: quod nauci
non erat.

29. A LIMINE DURO] scribe *duro* cum me-
lioribus. Sic noster L. 1. Eleg. 1. §. 56.

Me retinent vinculum formosae vincula puellae:

Et sedes duras janitor ante fores.

Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 6. ipso sine:

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes

Duraque conservae ligna valete fores.

Horatius Epod. 11. §. 30.

Ferebar incerto pede

Ad non amicos heu mihi postes, & leu

Limina dura, quibus

Lumbos & infregi latus.

Seneca Hecr. fur. §. 165.

ille superbos aditus regum,

Durasque fores, experti somni,

Colit.

35. SATIS ANXIA VIVAS] Adverbium *satis*
hic augendi atque intendendi vim habere,
non sine causa putabat capitale illud Fruterii
ingenium L. 3. Veritimid. C. 9. & prolatis
exemplis probabat. Sed Nicolaus Heinsius
malebat, *satis anxia vivas*: idque Sillii aucto-
ritate permotus verum arbitrabatur. Sillii
verba sunt L. 9. §. 349. ad Romam:

Nec liceat tentare Deis, an Troia proles

Par bellum tolerare queat; tuque anxia satis

Pone precor lacrimans, & adora vulnera, laudes

Perpetuas paritura tibi.

Et ad hanc ferre faciem Domitius moriens,
apud Lucanum L. 7. §. 611.

Non te sinistra steterim mercede potitum,

Sed dubium satis, Caesar, generoque mino-

rum

O O

Ad-

*Adspiciens, Strygias Magno duce liber ad umbras
Et securus eo.*

Sed quum libri nihil mutant, vileamus si
Fructu sententiam plutum bonorum scrip-
torum suffragis queamus stabilire. Juvat nos
Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1. §. 104.

*Interea haec foror,
Quam dixi, ad flammam adcessu imprudentis,
Satis cum periculo.*

Et Phorm. Act. 4. Sc. 3. §. 23.

*cia, sudabis satis,
Si cum illo inceptus homine: ea eloquentia est.*
Cicero L. 3. de Offic. C. 8. Satis enim nobis
(si modo in philosophia aliquid proficimus) per-
suasum esse debet, si omnes Deos hominesque ce-
lare possimus, nihil tamen avarae, nihil iniuste,
nihil libidinosae, nihil incontinentem esse facien-
dum. ibidem C. 21. Quod si haec vitia non
sunt, quae maxime videntur, quia plena sunt
dedecoris, ac turpitudinis; satis persuasum esse
debet, nihil esse vile, quod non honestum sit.
Idem ille patet eloquentiae Romanae, orat.
pro Balbo C. 8. Nascitur, iudices, causa Cor-
nelii ex ea lege, quam L. Gellius, Cn. Cornelius
ex senatus sententia tulerunt: qua lege videmus
satis esse sanctum, ut cives Romani sint ii, quos
Cn. Pompeius de consilii sententia sigillatim civi-
tate donaverit. Horatius L. 1. Od. 2. initio:

*Jam satis terris nivis, atque dirae
Grandinis misti pater.*
ibidem Od. 13. §. 13.

*Non, si me satis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbarae*

Lactentem oscula.

& Epod. 17. §. 19.

*Dedi satis styerque poemarum tibi,
Amata navis multum & insistoribus.*
Papinius L. 1. Theb. §. 146.

*Et nondam crasso laquearis sulca metallo,
Montibus aut lae Graevae effulsa niebant,
Atria, congestos satis explicitura clientes.*

Apulejus L. 2. Metam. Vespere quoque, cum
somnia concederet, & in cubiculum se deduxit
comiter, & blande lectulo collocavit, & satis
amanter cooperuit: & osculato suo capite, quam
invita discederet, vultu prodidit. ibidem: *Quid
hoc, inquam, comperior? hiccine mortui solent
ausugere? Tace, respondit ille. Nam oppido
puer, & satis peregrinus es, meritoque ignoras
Thessalicae te consistere. L. 6. Tunc illa suspirans
altius, coelumque sollicito nutu petens, Vos, in-
quit, Superi tandem meis supremis periculis opem
ferte: & tu Fortuna durior jam saevire desine.
Satis tibi miseris istis cruciatibus meis liatum est.
Paulo ante Cerberus ita describitur: Canis
praegrandis trijugo & satis amplo capite praedi-
tus, immanis & formidabilis, tonantibus obla-
trans faucibus, &c. Hinc liquebit, nihil esse
mutandum in Macrobio L. 4. Saturn. C. 2.
Horum alterum accusatori necessarium est, alte-
rum reo. Et necesse est initium abruptum ha-
beat; quoniam satis indignum leniter incipere
non convenit. Joannes Ilacius Pontanus ro-
gat, quid sit satis indignum; eoque rejecto
obtrudit nobis satis agenti. satis pol proterve.*

ALBII TIBULLI

LIBER TERTIUS.

I.

MARTIS Romani festae venere kalendae.
 Exoriens nostris hinc fuit annus avis.
 Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
 Perque vias urbis munera, perque domos.
 5 Dicite Pierides, quonam donetur honore
 Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.

Car-

1. MARTIS ROMANI FESTAE VENERE KALENDARAE] Has Kalendas non tantum mariti, sed & amantes religiose colebant. Ritu omnem moremque diligenter exposuerunt duo eruditissimi viri, Dionysius Lambinus, & Laevinus Torrensius, ad Horat. L. 3. Od. 8. Neque nihil hae contulerat Bernardinus Cyl- lenius, homo, ut illorum temporum ratio ferebat, & diligens & doctus. Muretus hie sibi dialogisum poetae cum Musis invenire est visus: quod tamen non potuit aliis persuadere vir disertissimus. Tule quid in Hora- tio quaerebat Frahe. Robortellus, L. 1. Od. 24. equidem Gratius omnibus invitissimis.

2. EXORIENS NOSTRIS HINC FUIT ANNUS AVIS] Vide Maerobium L. 1. Saturn. C. 12. Sed res est nota. Vocula hinc varie est cor- rupta in libris scriptis. Quin tamen recte Scaliger ita correxerit, dubitari non debet. Naso L. 3. Fast. §. 145.

Nec mihi parva fides, annos hinc ista priores;

Anna quod hoc coepit esse mense Perenna colas.

Hinc etiam veteres insi memocantur honores

Ad spatium belli, per se Poene, tui.

6. NEAERA] Aurelius Prudentius Neaerae voce usus est pro pellice, sive concubina, non aliter ac si nomen esset appellativum, ut cum magistris loquar. Sic enim legitur *scipi- e* Hymn. 10. §. 240.

Fusus rotantem cervicibus Tirynthium.

Cur, si Neaerae non fuit Indubrio?

& L. 1. contra Symmach. §. 135.

Hoc circum saltante choro, temulentus adulter

Invenit expositum secreta in lioris acta

Corporis egregii scortum: quod perfidus illic

Liquerat, incesto juvenis satias amore.

*Hanc jubes adjunxam, servens: post vina, Nea-
 ram*

Secum in deliciis fluitantis stare triumph,

Regaleque decus capitis gestare coronam.

Mox Ariadnaens stellis caelestibus ignis

*Adiit: hoc precum noctis perfolvit ho-
 nore*

Liber, ut aetherium meretricis inluminet axem.

Ad priorem locum notavit Georgius Fabri- cius, vir praeclarus, Neaeram communi vo- cabulo dici quamvis mulierem infamem: esse enim convicium proverbiale in lascivas, & petulantes, ac proccas. Ito quoque magister, cujus feruntur Glossae in Prudentium, ita scripsit: *Neaeram] pellicem, vel con- cubinam.* Fuertit sane ita comparatum tempo- ribus illis labentis Latinitatis: at numquam evincunt, eadem fuisse notione saeculis prio- ribus. Est enim Neaera nomen proprium, & quidem multo antiquissimum, absque ulla probri aut dedecoris significatione. Quam in rem vide quae ex Laur. Pignorii Epistolis notavit Christoph. Ad. Rupertus ad Thom. Reinesium Epist. 28. p. 138. sq. Homerus L. 12. Odyss. §. 133. ubi de armentis & gregi- bus Solia:

O o 2

G 141

Carmine formosae, precio capiuntur avarae.

Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.

Lutea sed niveum involvat membrana libellum,

10 Pumex & canas tondeat ante comas:

Summaque praetextat tenuis fastigia chartae;

Indicet ut nomen litera facta meum.

Atque inter geminas pingantur cornua frontes.

Sic etenim contum mittere oportet opus.

15 Per vos auctores hujus mihi carminis oro,

Castaliamque umbram, Pieriosque lacus;

Ite

Οἳ αὖ δ' ἰπποκρίτους ἴσῃν,
Νομφοὶ ἰππλόκαμοι, φαίδουρά τι λυμπερίστῃ,
Ἄς τίλην ἡλίω ὑπὲρ ἴσῃν δῖα νύκτα.

Deae autem pastores sunt,
Nymphas pulcherrimas, Phaëthusaque Lampe-
stique;

Quas peperit Sali Hyperionis diwa Neaera.
Ipsa quoque uxor Martis, five Neris, seu
Nericens, anrea Neaera fuit dicta, nomine (ur
mortis erat) post apothefion mutato. Gellius
L. 13. C. 21. *Nisibi autem animadvertendam est,
quod [Cn.] Gellius Neris dicit per a literam,
non Nerio neque Nerienes. Praeter Plantam
etiam, praeterea Gellium, Licinius Imbrex ve-
tus comediae scriptor in fabula, quae Neae-
ra inscripta est, ita scripsit:*

Nolo ego Neaeram te vocem, sed Nerienem;

Quam quidem Marti es in convivium data.
Inter primariae Lemni mulieres Neaera
memoratur Valerio Flacco L. 2. v. 141. cuius
Neterae faciem induerat Fama, ab irata Ve-
nere missa ut Lemniadas ngeret in furorem
parricidiale;

Haec Dea cum lacrimis, & notae voce Neurae,

Secta genas: Utinam non licitibi munus adesset,

Oseret: aut nostrum, inquit, prius unda dolores

Obruat.

Denique nec recentioris memoriae homines
hoc quidquid est nominis pro turpi aut male
omnino habuisse, docet nos Joannes Jovia-
nus Pontanus, scriptor luculentae auctorita-
tis, L. 1. de Fortitud. C. 16. in Salentinis in-
vico Castriniano biennio ante puella, cui Neaera
nomen erat, dum obijcerit in convivium, quod a
Lentulo, cui pacta fuerat, spreta ac repudiata
esset, nullo dato responso, se statim deiecit in-
paventem.

9. LUTEA SED NIVEUM INVOLVAT MEM-

BRANA LIBELLUM] Cave haec intelligas de
libello formae quadratae; qualibus nos ho-
die utimur. de volumine agitur convolutio.
Cujus rei rationem optime intelliges, si
Isaacum Vossium consulueris Observ. ad Ca-
rull. p. 51. sqq. De ceteris librorum ornamentis
diligenter egerunt viri docti complures,
quos recenset doctissimus Barthius Animadv.
ad Papin. L. 4. Silv. 9. v. 7. quibus addi de-
bent Turnebus L. 22. Adv. C. 10. & P. Manu-
tius in Cicero. L. 3. ad famil. Epist. 7. Aliena
haec adulterat Cylitensis, respiciens ad sui
temporis morem. Nec; *cornua & umbilici*
quid fuerint, intellexit M. Ant. Sabellius
L. 10. Epist. 3. in cornis quoque & *pumice* mi-
tere haecit interpretes Lufitanus.

12. INDICET UT NOMEN LITERA FACTA
TUUM] scribe meum, quod & libri nonnulli
habent, & postulat coepi sermonis ordo.
Pro factis alii *pacta* maluerunt, idque Festi
auctoritate in verbo *Pangere*. Recte quidem
illi: sed & *facere literam* Latine dicebatur.
Plautus *Asinur.* Act. 4. Sc. 1. v. 22.

Ne illi sit cera, ubi facere possit literas.

Cicero L. 4. Acad. Quaesit. C. 2. Quod si, cum
sanguis manere debuimus, non modo operam no-
stram numquam a populari coetu removeremus,
sed ne literam quidem ullam sativimus, nisi fo-
rensem; quis reprehenderet nostrum otium, &c.
Ovidius Epist. Oenon. ipso initio:

Perlegis? an conjux prohibet nova? perlege,
non est

Ipsa Myconaea litera sacra manu.

16. CASTALIAMQUE UMBRAM] Erant enim
apud fontem Castalium arbores lauri ingen-
tiss. Seneca Oedip. v. 218.

Gemina Parnasi nivulis arx truce[m] sonitum
dedit;

Immi-

Ite domum, cultumque illi donate libellum,
Sicut erit: nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.

20

Sed

Uminens Phoebea laurus tremuit, & movit domum;

Ac repente sancta fontis lympha Castaliis stetit.
deinde *Y. 276.*

*Frondfifera sanctas nemora Castaliae petens,
Calcavit arcus oblitum dumis iter.*

Has laurus parum proprie robora vocavit Pa-
pinus L. 1. Theb. *Y. 565.*

*Postquam caerulei sinuosa volamina monstri,
Terrigenam Pythona; Deas septem orbibus atris
Amplexum Delphos, squammisque annosa te-
rentem*

*Robora, Castaliis dum fontibus ore trifulco
Fusus hiat, nigro sicuti alimenta veneno,
Perculit, absumentis numerosa in vulnera telis.*

19. 20. SI NOSTRI MUTUA CURA EST, AN
MINOR, AN TOTO PECTORE DECIDERIM]
Pontanus legebat, in versu minore, *An ma-
neam*: Nic. Heinsius, *Anne amer*: Achilles
Statius, *An minor, & toto*. Sed nihil est
mutandum. Tres hic sunt gradus in amore:
& primum quidem ardor mutuum, ac partes
amoris aequae; deinde cura minor & tepidior;
denique oblivio secunda pristinae flam-
mae. Rem ipsam pulcherrime ob oculos po-
suit noster Hoofdijs in Epistola Menelai ad
Helenam, quo loco maritus ille infelix suum
quoddam somnium denarrat, vicinae calamita-
tis praenuntium:

*Ik weet niet wat ik zeg: maer leyd' u teen
allerne*

*Van 't volk, naer een pryel van myrthen
dicht geblaedt.*

*Dier was de schaeduw' kool: maer koeler nu
gelaet.*

*En wat ik u ook smeekt, oft eers zocht te toebien,
Die zighbre' vonken meer niet droep' ghy' wt
nu' ooghen,*

1. *Die ghy' my swaerken daeds w: leer in 's harten
bloeds*

*Gelyk een toorts in 't nat' gelycde droppen, doet.
Ik vreehd', op 's vriendelyklyf, van waer
deez' vreehdigbeden,*

*En oft u Paris vryd'. Hier hebt ghy' my beladen,
(Zoo veel vertronn' ghy' noch) hoe 't wet my
was gedan;*

*En Paris meester 's harts, door 't staedigh om-
smeagen.*

*Ik reedde toe, hier op u wederom te waeghen,
Hoe ver de liefd' dan ging, die ghy' wy' noch
mogi draeghen.*

*Want dit vertronwen kon niet zonder liefde
zyn.*

Frustra huc adspiret frigidus aliquis Celticae
teneritudinis simiolus; quales, tamquam fun-
gi in pluvia, uberrimo proventu quotidie
nobis enascuntur.

20. AN TOTO PECTORE DECIDERIM] Mi-
rifica est opulencia sermonis Romani: ad
quem comparates linguas hodiernas merito
pudere debet sarrum angustiarum. Id evi-
dum dabimus hujus unius locutionis con-
sideratione: quam locutionem variis modis &
vario verborum ornatu extulerunt elegan-
tissimi scriptores. Jungemus autem, ut pote-
rimus, vicinis vicina. *Excidit Cicero dixit*
L. 5. ad famil. Epist. 13. *Quae cogitatio cum
mibi non omnino excidisset, (etenim penitus in-
federat) ut tamen tempestivam & concursu ca-
lamitatum erat aliquantum labefactata atque
convulsa.* Maro L. 1. Aen. *Y. 25.*

*Nec dum etiam causas irarum saevique dolores
Exciderant animo.*

Naso Epist. Phyllid. *Y. 105.*

*Utque tibi excidimus, nullam, pnto, Phylli-
da nssi.*

*Hei mihi! si, quae sum Phyllis, & un-
de, rogas.*

& L. 1. Trist. Eleg. 4. *Y. 14.*

*Quam subeant animo meritorum oblivio nostro:
Et longa pietas excidat ista die.*

Seneca Med. *Y. 361.*

*Dissessu, itau' est? vadiis oblitus mei,
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
Numquam excidimus.*

Descendere, Ciceronis est Somn. Scipionis
C. 1. *Cuius ego nomine ipso recreor: ita num-
quam ex animo meo descendis optimi atque in-
victissimi viri memoria. Effluere, ejusdem di-
vini viri, Accus. 4. in Verr. C. 26. Nullo-
modo possum omnia istius facta aut memoria
consequi, aut oratione completti, genera ipsa
cupio breviter attingere: ut hic modo me com-
munit: Pisania annulus, quod totum effluerat.*
L. 1. de Finib. C. 12. *Ad ea quae accedit, ut*

Oo 3

28

Sed primum meritam longa donate salute,
Atque haec submisso dicite verba sono:

Hacc

*neque divinum nomen horreat, nec praeteritis
voluptates effluere patiat, earumque assidua
recollectione laetetur: quid est, quod hinc possit,
quod melius sit, acceleret? L. 7. ad fam. Epist.
14. Sin nostri oblitus es, dabo operam ut istae
veniant ante, quam plano ex animo tuo effluerit.
Parisi ne Catullus Carm. 62. v. 18.*

*Ne tua dicta vagis nequidquam credita ven-
tis*

Effluxisse meo forte putes animo.

Hic verbo compar est desuetudi verbum,
itemque *persuendi*. Illo Propertius utitur L.
1. Eleg. 20.

*Hoc pro continuo te, Galle, monemus amare,
Id tibi ne vacuus desinat ex animo.*

Hoc vero Lucretius L. 3. v. 952.

*Nam si grata fuit tibi visa antea:ta priorque,
Et non omnia pertusum congesta quasi in vas
Commoda perfluxere, atque ingrata interie-
re:*

Cur non, ut plenus vitae conviva, recedat?

Hoc ipsum labi vocavit Maro Ecl. 1. v. 64.

*Ante, pererratis amborum sinus exsul,
Aut Ararim Paribus bibet, aut Germania Ti-
gri,*

Quam nostro illius labatur pectore vultus.

Et activo significato *abolere* dixit L. 1. Aen.
v. 720.

At memor ille

Matris Acidaliae, paulatim abolere Sichaeum

Incipit, & vivo tenet praevertere amore.

Jam pridem relictos animos desuetaque corda.

Terentius *delere* dixerat, Eunuch. Act. 2. Sc.
3. v. 4.

*O faciem pulchram t' delo omnis dehinc ex an-
mo mulieres.*

Tacet cotidiana harum formarum.

Hinc ab effectu *mutari* extulit Propertius L.
1. Eleg. 15. v. 31.

Muta prius vasto labantur flumina ponto,

Annus & inverfas duxerit ante vias:

Quam tua sub nostro mutetur pectore cura.

Valerius autem Caro *emigrare*, Dir. v. 101.

Dulcia amara prius fieri, & mollia dura;

*Candida nigra oculi cernent, & dextera lae-
va;*

Quam tua de nostris emigret cura meullis.

Esto hoc specimen leve (nam nullo negotio
altera tanta addantur) copiae atque ubertatis
Latinae, in gratiam cupi primis juventutis

nostrae, quae tam sollicitè jubetur desudare
in addiscendo Gallicismo, omnibus Roma-
nae Suadae deliciis tamquam purgamentis
profanæ paedagogorum plebi relictis.

21. SED PRIMUM MERITAM LONGA DONA-
TE SALUTE] Ita haec rectissime constituit
Scaliger, pro eo quod vulgo erat *Nympham
largi donate salute*, quem quum carpit Rober-
tus Titius, (L. 6. Loc. Contr. C. 16.) ejusque
fidem elevat; id fecit, quod & hodierni Titii
facere solent, hoc est, mendacio adpersit
famam alienam. Deinde in Adferionibus
multa arguetur pro voce *Nympham*, quae
vix emas titivillitium. Mirum, non ad Festi
Pompeji verba provocat in voce *Nuptiam*,
unde tamen coniei non potest, amicae aut
dominae diei *Nymphas* solere. Nec quiquam
eum juvat Nalonis locus, Epit. Penelop.
v. 27.

*Grata sermum Nymphae pro salvia dona ma-
ritis.*

Est enim *nuptiae* illic legendum, quum con-
flet Ovidium *Nymphas* non semel discreville
a puellis ac mulieribus hominum mortalium
filibus. Ecce Epit. Oenon. v. 10.

Nondum tantus eras, cum te contenta marito

Edita de magno flumine Nympha fui.

Qui nunc Priamides, (adse reverentia vero)

Servus eras. servo nubere Nympha tui.

Epit. Parid. v. 93.

Utque ego te cupio, sic me cupiere puellae.

Multarum votum sola tenere potes.

Nec tantum regum natae petiere dumcumque:

Sed Nymphis etiam curaque amorque sui.

Amor. L. 2. Eleg. 17. v. 15.

Creditur & Nymphis mortalis amore Calypso

Capta relictantem detinuisse virum.

L. 3. Metam. v. 353. de Narcisso:

Multi illum juvenes, multae petiere puellae.

Sed fuit in tenera tam dira superbia forma;

Nulli illum juvenes, nullae teigere puellae.

Adspicit hunc, strepidos agitantem in rasia

cervos,

Vocalis Nymphae, quae nec reticere loquenti,

Nec prius ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.

Corpus adhuc Echo, non vox erat.

Quae addit Titius contra *longam salutem*,
pro *salute larga*, plena sunt jejuna macritu-
dinis, nec digna quae inspiciantur.

Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
Mittit, &, accipias munera parva, rogat.

25 Te-

13. HAEC TIBI VIR QUONDAM, NUNC FRATER
TER 13 quondam futuri temporis notionem
hic habere notat Lipsius L. 2. Var. Lect. C. 1.
atque cum lectus Achilles Statius. Quo
admisso, non est difficile sensum hunc con-
stituere, Ut, qui nunc sit amator, (frater)
hac spe sustentetur, fore se aliquando virum
Neaerae: sive autem id fiat, sive sibi Neaera
soror (amica) tantum sit futura, semper cum
animo suo fore carissimum: spem vero con-
jugii numquam, nisi cum vita simul, depo-
siturum. Sed Vincentius Contarenius, vir
eruditissimus, non patitur *castam* dici, quae
cum quopiam habeat stupri consuetudinem;
itaque Neaerae hic non tribui moechum, aut
concubinum, sed amatorem castum atque
integrum, qui nihil obsecrum spectaret, aut
cuperet. *Quondam* vero capit de tempore e-
lapso. Esse igitur horum versuum hanc sen-
tentiam: Accipias ab eo hoc munusculum,
Neaera, qui a te quondam lactatus, & ver-
bis adductus tuus, speravit fore, ut conjugio
& amplexu tuo frueretur, atque ob eam
causam te amavit ut vir: nunc autem, quum
alterius esse vis, tuerique ut par est pudor-
em tuum, non obicit ille quidem conjugii
spem, sed eo te interea amore prosequitur,
quo frater sororem solet. Haec vir ille egre-
gius lib. Var. Lect. C. 13. Quae tamen vix
probabilia videbuntur tuis, qui *sororis ac fra-
tris* nomina apud poetas passim inter nequi-
tiae vocabula poni norunt. Sed sciant illi,
& pudicos adfectus his ipsis nominibus ex-
primi a scriptoribus probatis. Quintilianus
Declam. 321. *Sine dubio, etiamsi certa utrius-
que nominis fides esset, neminem vestrius praer-
tereret, quantum praeserri fratrem amice opa-
teret. Nam quae potest amicitia esse tam felix,
quae imitetur fraternitatem? Certe quoties blan-
diri volumus his, qui esse amici videntur, nul-
la adulatio procedere ultra hoc nomen potest,
quam ut fratres vocemus. Adeo inane etiam no-
men, & umbra quaedam naturae, videtur si-
mili amicitiae nomen imponere.* Apulejus L. 8.
Metam. Sed *Thrasyllus* nimium nimiumque cla-
mare, plangere: & quas in prima moerore la-
crimas non habebat, jam scilicet crescente gau-
dio reddere, & multis caritatis nominibus ve-
ritatem ipsam fuisse. *Illam amicum, coaeta-
neum, contubernalem, fratrem denique, addi-*

to nomine lugubri, cire. His certe officis a-
pud plebem grillabantur homines ambitiosi,
unumquemque adprehensa dextra praenomine
compellantes, adjecta *fratris* aut *patris*
dulci adpellatione, pro varia ratione aetatis.
Horatius L. 1. Epit. 6. v. 50.

*Mercemur servum, qui dicet nomina, laevum
Qui fodiat latus, & cogat irans pondera dex-
tram*

*Porrigeri. Hic multum in Fabia valet, illa
Velina:*

*Cuilibet hic fasces dabit; eripietque curule,
Cui valet, importunus ebur. Frater, pater, adde,
Ut cuique est aetas, ita quemque sacetus adopta.*
Juvenalis Sat. V. v. 135.

*Da Trebio, pone ad Trebium. Vir, frater, ab ipsis
libris? o nummi! vobis hunc praestat honorem:
Ves estis fratres.*

Ridet has delicatolorum blanditias Martialis
L. 10. Epigr. 65. Et tamen longo post illius
tempore in crebro usu fuerunt, citam apud
viros gravissimos, & maximis honoribus per-
functos, ut videre licet in Epistolis Q. Au-
relii Symmachi. Minucium Felicem, sanctis-
simum scriptorem, Caecilium fratrem vocat,
ethnicus Christianum, haud longe a limine
auri Dialogi. Par fuit ratio in voce *sororis*.
Plautus Curcul. Act. 1. Sc. 1. v. 51.

PA. *Famne ea fers jugum?*

PH. *Tam a me pudica est, quasi soror mea sis:
nisi*

Si est osculando quippiam impudicior.

Maro L. 11. Aen. v. 820.

*Tum sic expiram Accor ex aequalibus unam
Adloquitur; sula ante alios quae solo Camillae,
Quicum pariter curas; atque haec ita satur:
Hellenus, Acca foror, potui: nunc vulnus acer-
bum*

Conficit, & tenebris nigrescunt omnia circum.
Sic Venus, in venatricum Tyriam dissimula-
ta, L. 1. Aen. v. 322.

*Hec, inquit, juvenas, monstrate mearum
Vidistis si quam hic errantem sorte sororum.*
Atque hoc tam sancto nomine incestum amor-
em velare quaerit Phaedra apud Senecam
Hippol. v. 611.

*H. Committe curas auribus, mater, meis.
P. Matris superbum est nomen, & nimium
potens.*

Ma vel sororem. Hippolyte, vel famulam voca.
28. PAL.

25 Teque suis jurat caram magis esse medullis:
Sive sibi conjunx, sive futura soror.
Sed potius conjunx. hujus spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

28. PALLIDA DITIS AQUA] livida, lurida, obscuro limo turpis. Virgilius L. 6. Aen. v. 320.

Aeneas (miratus enim motusque tumultu)

Dixit, ait, o virgo, quid vobis concursus ad amnem?

Quid vos petunt animas? vel quo discrimine ripas

Hinc linquunt, illae remis vada livida verrent,

Noster intra Eleg. 5. v. 21.

Parcite, pallentes undas quicquamque tenetis,

Duraque sortiti tertius regna Dei.

Pertinet haec vox ad quasvis res inferorum.

Ennius Andromacha:

Acherusia templa alta Orci pallida,

Leti omnibila obstita tenebris loca.

Virgilius L. 3. Geor. v. 551.

Saxum, & inlucum Stygii emissis tenebris

Pallida Tiphona morbos agit ante metumque.

L. 4. Aen. v. 26.

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat,

Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad

umbas,

Pallentis umbras Erebi noctemque profundam.
L. 6. Aen. v. 275.

Vestibulum ante ipsam primisque in faucibus
Orci

Letiis & ultrices posuere cubilia Curae;

Pallentesque habitans Morbi, tristisque Senectus.

Seneca Oedip. v. 583.

Subito dehiscit terra, & immenso sonu

Laxata patuit. ipse pallentis Deos

Vidi inter umbras: ipse torpentes lacus,

Noctemque veram.

Lucanus, ad Druidas, L. 1. Pharsal. v. 454.

vobis auctoribus, umbrae

Non tacitas Erebi sedes, Ditisque profundi

Pallida regna petunt: &c.

Papinius, verbis Mavortis, L. 3. Theb. v. 303.

Primi in patrii Deus infera mergar
Stagna, & pallentes agar exarmatus ad umbras.

I I.

QUI PRIMUS CARAM JUVENTI, CARUMQUE PUELLAE
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere & erepta conjuge qui potuit.

5 Non

1. QUI PRIMUM CARAM JUVENTI] scribe
Qui primus, auctoribus libris. Noster L. 1.
Eleg. 11.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
ibid. Eleg. 4. v. 53.

At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,

Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.

Ovidius Amor. L. 2. Eleg. 3. v. 3.

Qui primus pueris genitalia membra recidis?

Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.

Jacobus Sannazarius, par antiquis poeta, L.

1. Eleg. 9.

Qui primus patrios potuit liquisse Penates,

Et maris, & longae naevia ferro viae; &c.

4. VIVERE ET EREPTA CONJUGE QUI POTUIT] Non quod Neera ei fuerit matrimonio juncta, sed quod esset pacta & sperata.
Maro Ecl. 8. v. 18.

Nascere, praecque diem veniens age, Lucifer,
almum;

Conjugis indigno Nisae deceptus amore

Dum quoror, & Divor (quamquam mihi testibus illis

Profeci) extrema moriens tamen adloquor hora.

inibi Servius: CONJUGIS autem, non quae erat, sed quae fore sperabatur. Sic in quarto Aeneidos,

Quos ego sum toties jam dedignata marito.

Pari

5 Non ego firmus in hoc; non haec patientia nostro
Ingenio. frangit fortia corda dolor.

Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
Tot mala perpessae taedia nata meae.

Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,

10 Candidaque ossa super nigra favilla teget,

Ante

Pari sensu Ovidius Epist. Hermioneae §. 86.

Nec quondam placuit, nec nunc placuisse Achilli,

Abdūcta viduum conjugē flere virum.

Etiā amoris vocabulum honeste ponitur in re minus honesta. Maro L. 7. Aen. §. 189.

*Ipse Quirinali lituo parvaque sedebat
Succinētum trabem, laevaque ancilae gerēbas
Picus equum dormitor: quem capta cupidine
coniūx,*

*Aurea percussus virga, versumque venenis,
Fecit avem Circe, sparitque coloribus alas.*

Non enim Circe Piel regis uxor fuit, sed Canens. Sic & Valerius Flaccus de Venere, L. 2. §. 208.

*Accelerat Pavor, & Geticis Discordia demens
F. stibulis, araeque genis pallentibus Irae,
Et Dolus, & Rabies, & Leti major imago
Visa, truces exferia manus; ut prima vocatu
Intonuit, signumque dedit Mavorsis coniūnx.*

Naso Remed. Amor. §. 666.

*Ferte aderam juveni: dominam lectica tenebas:
Horrebant saevus omnia verba minia.*

*Jamque vadaturus, Lectica prodens, inquit.
Proderat: visa conjugē mutus erat.*

Sed ad Albium nostrum redeamus. Dicit illi robur & aes triplex esse circa pectus, qui vitam protrahere possit erepta sibi conjugē desinata. Quid, si mulier mutet mentem non nolens, tralato in alium amore? an & tunc moriendum misero illi, spreto, atque rejecto? Quid, si stupro alieno polluta fidem fallat? Cum Tibullo faciebat vir consularis, Lepidi triumviri pater, de quo Plinius L. 7. C. 36.

M. Lepidus Apuleiae uxoris caritate post repudium obiit. & C. 53. Cum aem non multo M. Lepidus nobilissimae stirpis, quem divortii anxietate dixerunt mortuum, flammae vi e rogo ejectus, recondi propter ardorem non potuisset, iuxta sarmentis aleis nudus crematus est. Sed Plutarchus in Vita Pompeji p. 627. edit. Francof. Italia ejectione protulisse dicit in Sardiniam, atque ibi morbo corruptum exspirasse, fractum animo, non ob res perditas, sed quod

esset nactus epistolium, ex quo stuprum uxoris comperisset. Haec paululum abeunt a Plinianis, ostenduntque M. Lepidum dolore potius atque indignatione animi perisse, quam amoris impatentia, aut uxoris citare.

5. NON HAEC PATIENTIA NOSTRO INGENIO] Quod si haec a Joviano sunt Pontano, (ut Poechus & Perrejus notarunt) laudo viri perspicaciam: nam quae nunc in libris habemus, non accedunt ad hanc munditiam. Malo tamen credere, esse ab ipsomet Albio nostro. Patientia est rerum durarum ac difficultium atque asperarum voluntaria perpessio. Caesar L. 6. Bell. Gall. C. 24. de Volcis: *Nunc in eadem inopia, egestate, patientia, qua Germani, permanentes, eodem victu & cultu corporis utuntur.* Cicero L. 1. de Offic. C. 34. *Maxime autem haec aetas a libidinibus arcenda est, exercendaque in labore, patientiaque & animi & corporis, ut corum & in bellicis & civilibus officiis vigant industria.* Hinc Telemachus Horatio dicitur proles patientis Ulixet, L. 1. Epist. 7. §. 40. quem Ulixem alibi laboriosum vocavit. Hinc patiens Laedaeamon, L. 1. Od. 7. §. 10. Pulcre Nepos Cornelius Agefil. C. 7. *Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem suis contentus, qua Eurysthenes, progenitor majorum suorum, fuerat usus, quam qui intrarat, nullum signum libidinis, nullum luxuriae videre poterat: contra, plurima patientias atque abstinentiae.* Sed noster de patientia animi loquitur: id quod & Tullius fecit.

7. HAEC MIHI VERBA LOQUI PUDOR EST] lege, auctoribus libris, *Nec mihi vera loqui pudor est.* Saepe rō vera corruptum fuit in verba. Vide notata nobis ad Propert. L. 1. Eleg. 8. §. 22. Deinde pro taedia nota, quod e suo codice Scaliger deponit, alii quasi triginta habent taedia nata. Id quod Muretus verum purabat, hoc sensu: Non est mihi pudor vera loqui, ac fateri, natum esse in animo meo vivendi taedium, ex quo tot perpessus sum mala. Laudo, & sequor.

9. ERGO EGO QUUM TENUEM FUERO MU-
Pp TA.

Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum moesta Neera rogam.
Sed veniat carae matris comitata dolore.

- Moereat haec genero, moereat illa viro.
15 Praefatae ante meos manes, animamque precatae,
Perfusaeque pias ante liquore manus:
Pars quae sola mei superabit corporis, ossa
Incinctae nigra candida veste legant.

Et

TATUS IN UMBRAM] Tum demum umbra dicebatur, quum corpus igne esset consumtum. Itaque mutari in umbram non est idem quod veris in ossa, ut quidam voluerunt. Habent enim hac eadem Elegia, disertis verbis,

Pars quae sola mei superabit corporis, ossa.
Ceterum istud ego abest a libris potioribus; nec agnoscunt editiones primae. Et videtur sane delendum, propter dactylorum intempativam celeritatem in re lugubri. Illa quae sequuntur, pulcre ostendunt totum ordinem ostilegii Romani. Quorum singula diligenter inlustravit Joannes Kirchmannus L. 3. de Funerib. C. 6. Cui tu Homerum junge L. 23. Iliad. §. 234.

12. ET FLEAT ANTE MEUM MOESTA NEERA ROGUM] lacrimis & fleu carorum gaudere credebantur umbrae: hic enim summus honores Acheronte sub imo est. Vide sis Homerum L. 23. Iliad. §. 9 232. 252. L. 18. §. 339. Odyssaeae L. 4. §. 195. L. 24. §. 189. Desiderium Heraldum ad Arnob. L. 5. p. 305. & L. 1. Advers. C. 9. Janum Casperium Gevartium L. 2. Lect. Papin. C. 17. Et nos hic illic adulimus non nihil.

14. MOEREAT HAEC GENERO, MOEREAT ILLA VIRO] Pari forma loquendi Cicero utitur L. 5. ad famil. Epist. 16. *Quod si tuum te desiderium movet, aut si tuarum rerum cogitatione moeres, non facile exharueris tibi istum dolorem posse universum puto.* Est autem utrobique ellipse praepositionis ex. Vide nostrum Vossium lib. de Construct. C. 47. *Gener hic dicitur, & vir, non qui re ipsa sit, sed qui esse vult spe atque animo.* Sic Maro, de Hippodamia, ejusque prociis, Catalect. Carm. 10.

*Saepe animam generi pro qua pater impius hausit,
Saepe rubro Eleis sanguine fluxit humus.*

15. PRAEFATAE ANTE MEOS MANES, ANIMAMQUE ROGATAE] sic habent plurimi scripti, & veteres editiones. Scaliger autem istud

animamque connectebat cum Praefatae, deinde legebat, *rigatae Persusaeque pias ante liquore manus.* Joannes vero Isacius, qui Pontanus vulgo audit, nihil abibat a vulgatis, certus animamque rogatae non aliter accipiendum quam illud Maronis animamque vocabant: extulisse enim Tibullum animamque rogatae ἀρχαίων patendi potius quam agendi verbo, deinde rogare & vocare quum sint cognata, clarissime liquere putat, productis rogandi verbi exemplis alicui, Praefatae ante meos manes, animamque rogatae, idem valere ac si dixisset, *nobis manes meos praefatae eritis atque animam rogeturitis, id est, vocaveritis.* Sic ferme ille Not. ad Macrob. L. 5. Saturn. C. 7. Est utrobique quod rejicias: nam rogatae ut dixerit poeta pro eo quod est rogantes, vix patitur hujus verbi usus. Nec rigatae persusaeque satis placet, propter pleonasmum parum suavem. Itaque cum libris quibusdam veteribus animamque precatae legendum potius videtur. Et sic olim correxit Nic. Heinsius Not. ad Ovid. L. 6. Fast. §. 303. Juvat nos marmor antiquum in magno Inscriptio-nium opere, DCCCLXXXVI. §.

ANIMAE. SANCTAE. COLENDAE

D. M. S.

FVRIA. SPES. L. SEMPRONIO. FIRMO
CONIVGI. CARISSIMO. &C.

Vide sis nostrum Albium L. 2. Eleg. 7. §. 13. 18. OSSA INCINCTAE NIGRA CANDIDA VESTE LEGANT] Observa hic vestem mulierum nigram in lucus; qualis & gentibus aliis usitata. Ovidius L. 8. Metam. §. 448.

*Dona Deum templi nato virolore ferebat,
Cum videt exsinctos fratres Althaea referri.
Quas plangere dato, moestis ulularium urbem
Implet: & auratis mutavit vestibus atros.*
Servius ad L. 3. Aen. §. 64. *Caeruleis vittis]*
Cat_o

Et primum annoso spargant collecta Lyaco,
 20 Mox etiam niveo fundere lacte parent.
 Post haec carbascis humorem tollere velis,
 Atque in marmorea ponere sicca domo.

Illuc

Cato ait, deposita veste purpurea, feminas usus caerulea cum lugerent. Sane caeruleum nigrum accipiebant. Tamen alii Romanas mulieres albis semper vestibus usas in luctu fuisse contendunt. Atque id probant Plutarchi auctoritate, praecleari sane scriptoris, nec lubrica fide. Sed illi confunderent temporum rationes, neque animadvertunt stante republica in nigris vestibus mulieres luxisse, more illo prisco ac severo; deinde autem sub imperatoribus, luxu jam praevalido, colorem album adeo evulsiisse, ut cum induere luctus nota fuerit apud maronem. Haec nos docuerunt duo insignes viri, Hieronymus Magius L. 3. Miscell. C. 14. ac Justus Lipsius Excurf. in Tacit. L. 2. Annal. lit. M. quae quin verissima sint, nemo dubitabit. Est tamen cur arbireremur, pristinum suum atris vestibus honorem postilla redidisse. Certe huc nos ducit vir sanctissimus L. Lactantius aurei libelli de mortibus persecutorum capite 39. ubi de Maximino: Veneras post obitum Maximiani ad eum Valeria, cum se putaret in paribus eius tutius moraturam, eo maxime quod habebat uxorem. Sed animal nefarium protinus inardescit. Adhuc in atris vestibus erat mulier, nondum luctus tempore impleto.

21. CARBASEIS HUMOREM TOLLERE VENTIS] Quid sit *velus* quo modo olim editum fuit. Ita certe loqui scimus Cicronem Accuf. 5. in Verrem C. 12. In ipso aditu atque oroportus, ubi primum ex alto sinus ad urbem ab litore inflectitur, tabernacula carbascis intenta velis collocabat. Ibidem C. 31. Tabernacula, quemadmodum consueverat temporibus aestivis, carbascis intenta velis collocari iussit in litore. Tamen, quin porius librorum ventis habeat, negari nequit. Sint igitur venti carbasci (liquidem ventos hic volunt) non ventillatio carbasi agitatae; id quod Cyllenius atque etiam Scaliger statuerunt, & post illos Kirchmannus; sed vestis ex carbaso fili multo tenuissimi, qua veste ossa diligenter deterfa exuerent collectum e lacte & vino humorem. Plinius L. 19. C. 1. Hispania citior habet splendorem lini praecipuum, torrentis in quo politur natura, qui alluit Tarraconem. Et

tenuitas mira, ibi primum carbascis reperitis. Ideo fluviorum numina veste tam preciosa amantur poerae. Maro L. 8. Aen. 5. 31.

Huic Deus ipse loci fluvio Tiberinus amoeno Populem inter senser se attollere frontis Vifus. cum tenuis glauco velabat amictu Carbascus, & crinis umbrosa tegebat arundo. Propter hanc summam subtilitatem, vestes tenuissimas ventos dici textiles, itemque nebulas lineas, observavit ex Arbitro Turnebus L. 1. Adv. C. 15. Sane Publii versus sunt apud argutum hunc nugatore:

Aequum est, induere nuptam ventum tixilem?

Palam proflare nudam nebula lineam? quos versus alii, Turnebus secuti, hujus ipsius Albiani loci auctoritate illustrare voluerunt. In quo illos fefellerit ratio. Publii enim non queritur de mollitie telae vestium mistliebrium; sed ait eas ita perluere, ut matrona in iis non minus nuda adparet, quam si vento aut nebula aëria esset amicta. Videlicet ideam dicere voluit, quod Seneca L. 1. de Benef. C. 9. Rusticus, inurbanus, ac mali moris, & inter matronas abominanda conditio est, si quis conjugem in sella proflare ventis, & vulgo admissis inspektoribus vebi undiquo perspicuam. & Epist. 90. Quid, si contigisset illi videre hanc nostris temporis telas, quibus vestis nihil celatura conficitur, in qua non dico nullum corpori auxilium, sed nullum pudori est? De tali vero amictu nosser ne cogitavit quidem. Praeterea felix illa Publii translationum audacia ut in Mimis non potest esse non amabilis, ipsa sua acerbitate: ita extra scaenam in sermone serio mire frigebit; non minus quam *virrae* Varronis *rogae*, quae intra Satirae fines belle exagitantur, parum autem decenter in foro. Iraque vela hic carbascis malo, quam ventos carbascos, nihil veritus librariorum contra me facientes, contraque morum ac rationem Latini sermonis.

22. IN MARMOREA PONERE SICCA DOMO] In sepulcro ex marmoreo structo. talia enim fuerunt paulo honoratorum. Exempla habet Kirchmannus L. 3. de Funerib. C. 17. quibus plura etiam adijci possunt. Domo autem

Illuc quas mittit pinguis Panchaia merces,
Eoque Arabes, dives & Assyria,
25 Et nostri memores lacrimae fundantur eodem.
Sic ego componi versus in ossa velim.

Sed

tem vocabant ipsa monumenta, ut pulcre post Achillem observavit Janus Rutgerius, vir laudatissimus, Venus. Lect. C. 2. Saepè ita lapides literati in Theatro Gruteriano, sed fere cum aliquo adjuncto aeternitatem notante. Sic p. DCCLX. 5.

AVR. AGRIPPINVS. ET
AVR. VICTORINA
COMPAR. EIVS. DE PATRIMONIO
SVO. DOMVM. AETER
V. S. P

p. DCCXC. 5.

DOMVM. AETERNAM
IVLIA. AGAPE
POSVIT
OBSEQVENTI. MARITO
SEX. IVL. ANTONIANO
ET
IVLIAE. FELICISS
FRATRI. PIENTISS

p. DCCCCIII. 6.

AVIDIA. MAXIMINA
DOMVM. AETERN. V. S. P
SI. QVIS. ALVD. CORPVS
SVPERPOS. DET. FISCO. P
CCC. M. N.

p. DCCCCXIII. 6.

D. M.
LYCIVS. GRATIVS. EVHTICHES
DOMVM. AETERNAM. SIBI
VIVVS. CVRAVIT. NE. HEREDEM
ROGARET

Sic Gracilis maritus Probinæ conjugi, apud P. Pithocum L. 3. Epigr. vect. sect. 4.

*Perpetuas sine sine domos Mors incolit atra,
Aeternaeque levis possidet Umbra lares.*
Plura sibi reperire licet. Pulcræ est inscriptio, quam Achilles huc adduxit. eam invenies apud Gruterum p. DLXXXV. 10. Sic & p. MXXXIV. 3.

AETERNAM. TIBI. SEDEM. HERMES. ARAMQVE.
DICAVI.

27. DIVES PANCHAI] ditem etiam Naso vocat, additque quarum rerum opulentia abundet, L. 10. Metam. 5. 307.

*fit dives amomo,
Cinnamaque, costumque suum, sulcataque ligno
Tura ferat, floresque alios Panchaia tellus;
Dum ferat & myrrham. tanti nova non fuit
arbo.*

Sed hic statim sequitur dives Assyria; quae repetitio ejusdem vocis, citra ullam vel energiam vel concinnitatem, indigna est nitore Albiano. Atque ideo, opinor, totum distichon pro spurio eiciebat Guyetus, ferro ille atque igne rem gerere adsuetus. Nos mitiorem medicinam adhibebimus ulceri non plane desperato. Legitur in sex libris, pinguis & Assyria. quae scriptura quamquam ferri potest, tamen non est omnino sana. Hæbit autem optime, si & pinguis cum Panchaia jungatur, & dives cum Assyria. Virgilius L. 2. Geor. 5. 139.

Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis.
Ovidius L. 1. Arr. Amat. 5. 385.

Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amavit:

Et nunc obducto cortice pressa latet.

*Illius lacrimis, quas arbor fundit odora,
Ungimur, & dominae nomina gutta tenet.*

& L. 10. Metam. 5. 499.

Quae, quamquam amisit veteres cum corpore sensus,

Flet tamen: & tepidae manant ex arbore guttae.

Est honor & lacrimis: stillataque cortice myrrha

Nomen herile tenet, nullique tacobitur arvo.

Vides quamobrem Panchaia vocetur pinguis. De Assyriae opulentia nemo non novit, nam praeter purpuram, & eximios odores, auri etiam atque argenti ferax fuit. Recte igitur dives perhibetur.

26. SIC EGO COMPONI VERSUS IN OSSA VELIM] Minus recte Douza noster componendi verbum confudit cum verbo collocandi: atque adeo nos frustra ablegat ad Lipsii Electa. Etenim vir ille magnus, quum L. 1. C. 6, accurate explicasset ritum collocandi cadaveris,

Sed tristem mortis demonstret litera caussam;
Atque haec in celebri carmina fronte notet:

Lygda-

ris, de compositione ne verbum quidem unum addidit. Neque ego hoc monerem, nisi illi qui Notas, ut vocant, Variorum confarciant hanc mihi inponerent necessitatem. homines enim fumus. *Componi* proprie dicebantur cineres atque ossa, quum in monumentum condebantur vasculis suis inclusa. Catullus Curm. 65. *ſ. 98.* de fratre suo:

*Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra,
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troja obsoena, Troja infelice sepulchrum
Detinet extierne terra aliena solo.*

Aurelius meus L. 2. Eleg. 19. *ſ. 21.* ad suam Cynthiam:

*Tu mea compones, Et dices, Ossa, Properti,
Haec tua sunt: obus, tu mihi certus aras.*

Naso L. 5. Fast. *ſ. 426.*

*Jam tamen exstincto cineri sua dona ferebant,
Compositisque nepos busta piabat avi.*

Sed inprimis egregius est luculenti poetæ Valerii Flacci locus L. 7. *ſ. 203.* ubi Medea, morbi sui nondum satis gnara, conqueritur super duro Iasonis fero:

*Ei nunc ille sua non quemquam forte moveri,
Non ullum ingemisse putat: cumque omnibus odit*

*Me quoque, si quando fuerit tamen ulla potestas,
Illum ego, qui diris cinis ultimus haeserit arvis,
Ossaque, quis tamen sacrusque pepercerit ignis,
Componam, sedemque dabo. sui tunc mihi manes
Dilexisse viri, simulaque has credere curas.*

o illum artificem pictorem animi humani! Prioribus adde Ovidium L. 3. Fast. *ſ. 547,* loco post paulo producendo. Non intellexit Horatium suum interpres Harlemensis L. 1. Sat. 9. *ſ. 28.*

haud mihi quisquam:

Omnes composui.

Componere, (inquit) scilicet sudario, pro omni funeris apparatus dicit. Hi sunt fructus luctuationum Gallieanarum: Videlicet Dacetrus ita notaverat: COMPONERE est propremens ensevelit, mettre le mort dans le suaire: ἰσχυρίζω. Mais icy Horace dans ce seul mot comprend tout l'appareil de la sepulture. Quanto noster ille insubrius Lambinum inspexisset, ac Torrentium I ipsa quoque Scholia antiqua poterant ei seminare demonstrare. Sic enim habent: composui in urnis condidi, & sepelivi.

27. SED TRISTEM MORTIS DEMONSTRET LITERA CAUSSAM] Mortis causam saepe in ipsis monumentis inscribent, nunc ad gloriam, nunc ad commiserationem. Fuirque hoc ipsum moris admodum vetulisti. Theocritus Idyll. 23. *ſ. 46.*

Γράψον καὶ τὸδε γράμμα, τὸ σοὶ εἰχόσαι χαράξω

Τούτων Ἐγὼς ἴκτιναι, ἄδοιπέρι μὴ παρὰ δούρης,

Ἄλλὰ σὺς τὸδε λίθος, Ἀπῆναι εἶχον ἰταῖρος.

Eobanus vertit:

*Et breve concisus inscribere epigramma figuris,
Versibus exactum tibi quod signabo duobus:
Hinc Amor exstinxit: ne transgrediare viator,
Siste pedas, & dic, Durum est fortissim amicum.*

Sic vero Daniel Heinsius:

Hoc quoque carmen habe, paucis quod ductibus adlam:

*Sustulit hunc crudelis Amor, ne perge viator:
Sed procul absistens, dic, Sacrum ardebat amicum.*

Cicero Philipp. 14. C. 12. de militibus legionis Martiae apud Mutinam caesis: Erit igitur exstructa moles opere magnifico, intisaeque literae, divinas virtutis testes semperiternae: nunquam de vobis eorum, qui aut videbunt vestrum monumentum, aut audient, gratissimus sermo conticescet. Ita pro mortali conditione vitae immortalitatem esu consecuti, Suetonius Aug. C. 12. *Ei quo magis sententiam prioris scilicet approbaret, Nursines grandi pecunia, & quam pendere nequirent, multatos, extorret egit oppido: quod Mutinensis acie interentorum civium summo publice exstructo adscriperant; PRO LIBERTATE EOS OCCUBUISSE.* Ovidius.

Epist. Phyllid. ipso fine:

*Stat, necq; maturi tenerum passare pudorem.
In necis electis parva futura mora est.
Inscribere meo causis invidiosa sepulcre:
Aut hoc, aut simili carmine notus eris.*

PHYLIDA DEMOPHOON LETO DEDIT, HOS SPES AMANTEM:

ILLE NEQ; CAUSSAM PRAEBUIT, I MANUM.

Idem ille scindidissimus Romuli nepotum L. 3. Fast. *ſ. 545.*

*Arserat Aeneae Dido miserabilis igne:
Arserat exstructis in sua sacra rogis.*

PP 3

Cant.

*Lygdamus hic situs est. dolor huic, & cura Neerae
30 Conjugis ereptae, causa perire fuit.*

*Compositusque cinis, tumulique in marmore
carmen*

Hoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat:

PRAEBUIT AENEAS ET CAUSSAM MORTIS
ET ENSEM:

IPSA DIDO CONCIDIT USA MANU.

Quod ipsum carmen jam olim posuerat in
sine Epistolae Didus; & quidem aliquanto
istic decentius, ni fallor, quam in Fallis.
Plura Kirchmannus dabit L. 3. de Funerib.
C. 20.

28. HAEC IN CELEBRI CARMINA FRONTE
NOTET.] Voluit igitur sepeliri propter viam
publicam, in celeberrate hominum ac fre-
quentia. Aliter Propertius L. 3. Eleg. 14.
v. 25.

*Dii faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
Quae facit assiduo tramite vulgus iter.*

*Post mortem tumuli sic insamantur amantium.
Me regat arborea devia terra coma.*

*Aus humet ignotae tumulus vallatus arenae.
Non iuvat in media nomen habere via.*

29. DOLOR HUIC ET CAUSSA NEAERAE
CONJUGIS EREPTAE.] Scaligero *caussa Neae-
rae*, elegancia quadam antiqua, est ipsa Neae-
ra. Idque probavit se Gebhardo, & nescio
quibus, qui Thesaurum nobis Basilii Fabri
recoxerunt. Sed doctissimus Gronovius doce-
bit te meliora L. 2. Obs. C. 9. Sane quam-
quam *caussa Neerae* exstat in libris non pau-
cis, tamen id efficere haud quaquam potest,

cur Scaligero ac Gebhardo accedamus. Nam,
si vel maxime vera sit haec scriptura, num-
quam hinc sequetur *causam Neerae* esse
Neeram ipsam. Saepe *caussa* praecise sumit-
ur pro eo, quod est causa conjunctionis,
causa benevolentiae, causa amoris, &c. Ita
Cicero orat. pro Quintio C. 15. *Ad vadmomi-
nium non veneras, ut ais, is, quicum tibi affi-
nitas, societas, omnes denique causas & ne-
cessitudo lines veteres intercedebant.* L. 13. ad fam-
il. Epist. 19. *Cum Lyfone Patrensi est mihi
quidem hospitium vetus, quam ego necessitudi-
nem sancte colendam puo: sed ea causa etiam
cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo
cum hospite: & ea cum officii ejus multis tum
etiam consuetudine quotidiana sic est acta, ut
nihil sit familiaritate nostra conjunctius.* Orat.
de Provinc. Consul. C. 17. *Sed non alienum
esse arbitror, quo minus saepe interpeller a non-
nullis, aut tacitorum existimatione reprehendar,
explicare breviter, quas mihi sit ratio & causa
cum Caesare.* Debemus hanc vocis hujus ex-
plicationem eximio viro Francisco Hottoman-
no. Ad quam normam si quis accipere hic
velit *causam Neerae*, id ei per nos integrum
erit. Videtur tamen obistere constructionis ratio,
atque usus praepositionis *cum*; quam
praepositionem Cicero nusquam neglexit.
Simplicissima medela erit, si pristinam lectio-
nem revocaverimus, *dolor huic & cura Neae-
rae*. Habet & haec suos fidejussores.

I I I.

QUID prodest caelum votis inpleffe, Neera?
Blandaque cum multa tura dedisse prece?
Non, ut marmorei prodirem e limine tecti,
Insignis clara conspicuusque domo:

5 Aut

1. QUID PRODEST COELUM VOTIS INPLE-
RE NEERA.] Conferre cum hac Elegia te
jovabit, siquidem studiosus es eloquentiae
poeticae, Elegiam tertiam libri Amorum pri-
mi Herculis Strozzeae.

3. NON UT MARMOREI PRODIREM E LI-
MINE TECTI.] *templi* legebat Douza Praedic.

C. 11. idque firmabat Senecae verbis, Consol.
ad Polyb. C. 35. *Ibit [Fortuna] violentius per
omnia, sicut semper est solita, eas quoque do-
mos ausa injuriae causa intrare, in quas per
templi aditur, & atram laureatis foribus induet
vestem. & Suetonius Calig. C. 22. Almonius,
& principem & regum se excessisse fasti-
gium,*

- 5 Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret.
Sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
Inque tuo caderet nostra senecta sinu;

Tunc,

gimm, divinam ex eo majestatem afferere sibi coepit. Datoque negotio, ut simulacra numinum religione & arte praeclara, inter quae Olympii Jovis, apportarentur e Graecia, quibus capite demto suum imponeret, partem Palatii ad Forum usque promovit, atque aede Castoris & Polucis in vestibulum transfigurata, consilens saepe inter Fratres Deos meliorem se adorandum advenitibus exhibebat. Haud dicam dolo; istud Caligulae facinus huc quidem nihil pertinet. Vides ipsum Historicum pro infans ac furioso traduxisse, ut pleraque omnia non nominandi monstris. De Seneca paulo aliter res habet: sed ille ista scripsit in exsilio, Claudio imperante, quum jam valide adolesvisset mos foedissimus adulandi. Ostendendum erat, primis illis Augusti temporibus, rebus nondum undequaque stabilitis, jam tum exstitisse domos in quas per templa adiretur. Sed nihil est mutandum, quum ipsa tecti vox satis sit splendida ac magnifica. Docebo insigni loco Ciceronis, qui locus bonam simul partem hujus Elegiae egregia luce perfundet. Est autem Parat. l. C. 2. Numquam hercule ego neque pecunias istorum, neque tecta magnifica, neque opes, neque imperia, neque eas, quibus maxima adstricti sunt voluptates in bonis rebus aut expetendis esse duxi; quippe cum viderem, rebus huius circumstantibus, ea tamen desiderare maxime, quibus abundarent. neque enim expletur unquam, nec satiatur cupiditatis sitis; neque solum ea, quae habent, libidine augendi truciuntur, sed etiam amittendi metu. In quo equidem conscientissimorum hominum, maiorum nostrorum, saepe requiro prudentiam, qui haec imbecilla & commutabilia pecuniae membra, verbo bona putaverunt appellanda, cum re ac factis longe aliter judicavissent. Ibidem C. 4. Veniant igitur isti irrisores hujus rationis ac sententiae, & jam vel ipsi judicent, utrum se horum alicujus, qui marmoris tectis, ebore & auro fulgentibus, qui signis, qui tabulis, qui caelato auro & argento, qui Corinthiis operibus abundans, an C. Fabrici, qui nihil eorum habuit, nihil habere voluit, esse similes malint. Ipso initio Somnii Scipionis, de rege Massinila: Ad quem ut veni, complexus me senex

collacrimavit, aliquantotumque post suspexit in caelum: & Grates, inquit, tibi ago, summe Sol, vobisque reliqui Caelites, quod, antequam ex hac vita migro, conspicio in meo regno & his tectis P. Cornelium Scipionem. Orat. pro domo sua C. 55. qua tandem istum perturbatione mentis, omnium temporum atque tectorum totiusque urbis praedonem, fuisse censitis, cum pro detestations tot scelerum unam aram nefarie consecraret? Virgilius, de rege Latino accipiente legatos Aeneae, L. 7. v. 168.

Ille intra tecta vocari

Imperat, & solio medius confedit avite,

Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis,

Urbe fuit summa, Laurentis regia Picis,
Horrendum silvis & religione parentum.

Horatius L. 3. Od. 10. v. 6.

Audis, quo strepitum janua, quo nemus

Inter pulcra satum tecta remugias

Venit?

Seneca Thyest. v. 645.

fulges hic turbas capax

Immane tectum, cuius aenazas trabes

Variis columnae nobiles maculis serant.

denique limen tecti apud Nasonem legitur L. 1. Fast. v. 137.

Utque sedens vester primi prope limina tecti

Janitor egressus introitusque videt.

5. AUT UT MULTA MEI RENOVARENT JU-

GERA TAUR[us] Horatius Epod. t. v. 25.

Non ut juvenis inligata pluribus

Aratra nitantur mea.

ibid. Od. 4. v. 11. de Maena, Pompeji liberto:

Sectus flagellis hic triumviralibus,

Praeconis ad fastidium,

Arat Falerni melle fundi iugera,

Et Appian mannis terit.

Propertius L. 3. Eleg. 3. v. 27.

Nec mihi mille iugis Campaniae pinguis aratur.

Naso Amor. L. 1. Eleg. 3. v. 9.

Nec meus innumerus renovatur campus aratris.

7. SED TECUM UT LONGAE SATIAREM GAUDIA VITAE] Ita Scaliger; quum recte legeretur antea sociarem. In toto hoc libro perpetuam instituit querelam de deficitio ac vastitate sui aetoris. Hic autem dicit, sibi a

Neacta

Tunc, quum praemenſae defunctus tempora lucis

10 Nudus Lethæa cogerer ire rate.

Nam grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri?

Arvaque ſi findant pingua mille boves?

Quidve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,

Tænare ſive tuis, ſive Cariſte tuis?

15 Et

Næcra diſtracto nihil eſſe jucundum, non opes, non honores, non regna. hæc vero ſociæ, ipſam quoque paupertatem levem ac dulcem fore, cuius conjugii ni ſpes detur, cupere ſe mori. Bene igitur optat, ut liceat ſibi communibus longæ vitæ gaudiis frui ſimul cum uxore tantopere deſiderata. Naſo Epift. Phyllid. ꝑ. 33.

*Promiſſus ſociotibi nunc Hymenæus in annos,
Qui mihi conjugii ſponſor & obſes eras?*
Propertius L. 2. Eleg. 25. ꝑ. 15.

Te ſocium vitæ, te corporis eſſe licebit.

9. TUNC, QUUM PERMENSIO DEFUNCTUS TEMPORE LUCIS] *permenſum tempus dure (ni fallor) dicitur, nec ſatis uſitate. Aliter hoc verbo utebantur Latini. Cicero fragm. de Univerſ. C. 9. Attamen illud perſpicit & intelligi poteſt, abſoluto perfectoque numero temporis abſolutum perfectumque annum tunc compleri denique, cum ſe octo ambibus conſectis ſuis curſibus ad idem caput reſulerent, & cumque eos permenſus eſt idem & ſemper ſui ſimilis orbis. Scænea Herc. fut. ꝑ. 742.*

*longa permenſus diu
Felicis ævi ſpatia, vel coelum petis,
Vel læta felix memoris Elyſii loca.*

Nemefianus Eclog. 1. ꝑ. 20.

*Quem nunc emeritis permenſum tempora vitæ
Secreſi pars orbis habes, munduſque piorum.*
Apulejus L. 11. Metam. *Vires autem bonatus, vires in mea tuſula glorioſus: & cum ſpatium ſæculi tui permenſus ad inferos demearis, ibi quoque, &c. Vetus ſcriptura erat,*

Tunc quum præmenſæ defunctus tempora lucis.
Optime. tantum cuius temporis vivere uiuſque ſiquis credebatur, quantum ei Parca fuiſſent præmenſæ in ipſo lucis exordio. Naſo L. 8. Metam. ꝑ. 451.

*Stipes eras: quem, cum paruis amica jaceret
Theſtias, in flammam triplikes poſuere ſorores:
Staminaque impreſſo ſatalla pollice nentes;
Tempora, dixerunt, eandem lignoque tibi que,
O moſto nato, damus.*

Idem Amor. L. 2. Eleg. 6. ꝑ. 46.

*Septima lux aderat, non exhibitura ſequentem:
Et ſtabat vacua jam tibi Parca colo.*

Horatius L. 4. Od. 13. ꝑ. 22.

Sed Cynaræ breves

*Annos Faſta dederunt,
ſervatura diu parem:
Cornicis vetulas temporibus Lyden.*

L. 2. Od. 16. ꝑ. 29.

*Abſtulit clarum ciſa mori Achillem:
Longa Tiſthonum minuiſ ſenectus.
Et mihi forſan, tibi quod negaris,
Porriget hora.*

Et ex horum præſcripto Ludovicus Arceſtus, Cant. 34. Orlandi furentis, ſt. 90.

*Quanto dura un de' velli, tanto dura
L'umana vita, e non di più un momento,
Qui tien l'occhio la Morte, e la Natura,
Per ſaper l'hora, eh' un debba eſſer ſpetta.*
h. c.

*Velleris unius ſpatium deſinit arſtas
Unicuique hominum; nec plus conceditur ulli.
Hic vigilat Natura, & Mors bene gnara futuri,
Ne quis præmenſam faſto produxerit horam.*

Sed hæc ſunt trita. Te vero terrere non debet illud defunctus tempora. Sic veteres illi ſolebant loqui. Lucretius L. 3. ꝑ. 804.

*Quippe etaniam mortale æterno jungere, & ana
Conſentire putare, & ſungi mutua poſſe,
Deſperare eſt.*

Cicero Accuſ. 3. in Verr. C. 86. *Tamen hoc vobis eſt ſtatuenſum, quid aratorum ipſum aratoris nomine muneris in republica ſungi ac ſuſtinere velitis. Vide ſis magnum Voſſium lib. de Conſtruct. C. 22.*

10. LETHÆA COGERER IRE RATE] Magna eſt ſoni ſeabrities in his *ver, re, ra*. Editiones priſcæ habent *ere cogere*. Sed quid illo faciendum?

13. QUIDVE DOMUS PRODEſT PHRYGIIS INNIXA COLUMNIS] Inter præcipuos morum infamias non falſo Plinius numerat columnarum damnolaſam luxuriam, & eam quidem jam tum veterem, neque ullis legibus coercitam, L. 36, tribus capitibus primis. Quamquam

quam lex Julia sumptuaria videtur vestigal in singulas columnas pendendum imperasse. Cicero L. 13. ad Attic. Epist. 6. De aquaeductu probe fecisti. columnarium vide ne nullum debeat. quamquam mihi videor audisse a Camillo commutatam esse legem. Hic tu Ausonium Popmam consulis; & modestissimae eruditionis virum Jacobum Nicolaum, a solo natali Locenfem vulgo dictum, L. 8. Epiphyll. C. 19. In marmorum dilectu variatum est variis temporibus, ut est inconstans voluptatum ingenium. Phrygium in magno tum pretio fuisse, hic videmus: & Horatius testatur I. 3. Od. 1. §. 41.

*Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpuratum sidere clarior
Delenit usus.*

Papinius L. 1. Silv. 5. §. 36.

*Sola nitet flavus Nomadum decisa metallis
Purpura; sola cavo Phrygiae quam Synnados
antro*

Ipse cruentavit maculis lucentibus Atryp.

Et L. 2. Silv. 2. §. 87.

*Synnado quodammodo Phrygiae fodere secures
Per Cybeles lucentes agros: ubi marmore picto
Candida purpurea distinguitur area gyro.*

Has maculas nativas artificio deinde illustriores reddiderunt. Plinius L. 35. C. 1. Non placent jam abaci, nec spacia montis in cubiculo delitientia: coepimus & lapidem pingere. Hoc Claudius principum inventum: Neroni vero, maculas, quae non essent, in crustis inserendo vitiatem variare, ut evasus esset Numidicus, ut purpura distingueretur Synnadicus, qualiter illos nesci optarent deliciae.

14. TAENARE SIVE TUIS] sequitur marmor Laconicum, non minoris auctoritatis. Propertius L. 3. Eleg. 1. §. 49.

Quod non Taenarius domus est mihi sulca coluninis,

Nec camera auratas inter oburna trabes.

Plinius L. 36. C. 7. Pretiosissimi quidem generis Laedaemonium viridis, cunctisque hilarius. Martialis L. 6. Epigr. 42.

Illic Taigei virent metalla,

Et certant vario decore saxa

Suae Phryx, & Libys alius cecidit.

Non frustra dicit, Phrygium ac Numidicum marmor altius caedi quam Laconicum: hoc enim non in lapidinis gigni, sed sub terra sparsum reperiri tradit Plinius loco laudato. Ab hilari virore etiam Papinius laudavit L. 1. Silv. 2. §. 148.

Hic Libyci, Phrygiusque silex, hic dura Laconum

Saxa virent.

& L. 2. Silv. 2. §. 90.

Hic & Amyclaei caesum de monte Lycerzi

Quod viret, & molles imitatur rupibus herbas.

Tamen ejus temporibus Phrygium vilius habebatur. Sic enim L. 1. Silv. 5. §. 40.

*Vix locus Eurotae; viridis cum regeda longo
Synnada distinctu variat.*

Hic & pavimenta ex marmore Laconico. Ita enim capiendum puto Martialem L. 1. Epigr. 55.

*Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,
Et insatium portat incertus aere;*

*Cui licet, exuvias membris rurisque beato,
Ante focum plenas explicuisse plagas?*

quamquam scio alios hic intelligere parietum incrustationes.

14. SIVE CARYSTE TUIS] Carystos oppidum fuit insulae Euboeae, marmore suo ac columnis nobilitatum. de quo Strabo initio L. 10. Plinius L. 4. C. 12. Hoc quoque marmor virebat, sed in morem fluctuum maris. Papinius L. 1. Silv. 2. §. 149.

hic flexus onyx, & concolor alio

*Vena mari, rursusque nitent, quis purpura
saxo*

Oebalis, & Tyrii moderator livet abeni.

ibidem Silv. 5. §. 34.

*Non huc admittae Thasos, aut undosa Carystos,
ubi miror inter viliora numerari. Certe aliter
loquitur L. 2. Silv. 2. §. 93.*

Hic Nomadum lucent flaventia saxa, Thasosque,

Et Chios, & gaudens fluctus aequare Carystos.

Et insigni exemplo comprobatur Plinius L. 36.

C. 6. Primum Romae parietes crusta marmoris operuisse totius domus fauce in Caesulis monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram Formis natum, equitem Romanum, praefectum fabriam

C. Caesaris in Gallia. Neque indignatio sit tali auctore inventa re. Hic namque est Mamurra

Catulli Veronensis carminibus profusus, quem,

ut res est, domus ipsius clarus, quam Catullus, dixit habere, quidquid habuisset Comata Gallia.

Namque adjecti idem Nepos, eum primum totis acerbis nullum nisi e marmore columnam habuisse, omnes solidas e Carystio aut Lunensi.

Nec minus magnifice Martialis L. 9. Epigr. 75.

Idem beatus laurus exstruit thermanas

De marmore omni, quod Carystos invenit,

Quod Phrygia Synnada, Asra quod Nomus misit,

Et quod virentis fonte lavit Eurotas.

Non autem totum virebat, sed maculis distinguebatur. Seneca Troad. §. 835.

An serax varii lapidis Carystos?

- 15 Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
Quidve, in Erythraeo legitur quae litore concha,
Tinctaque Sidonio murice lana juvat?
Et quae praeterea populus miratur? in illis
20 Invidia est, falso plurima vulgus amat.

Non

15. ET NEMORA IN DOMIBUS SACROS IMITANTIA LUCOS] Nemora Festus esse ait silvas amoenas, cum campis & pascuis. Quid a lucis & silvis differant, docet Servius ad L. 1. Aen. §. 314. Intereff autem inter nemus, & silvam, & lucum. Lucus enim est arborum multitudo cum religione; nemus vero composita multitudo arborum; silva, diffusa & inculta. Sed silvas & nemora fere confuderunt scriptores Romani. Amabant has delicias intra domorum septa habere Quiritium lautiores, adeo ut rus in urbe possiderent. Horatius L. 1. Epist. 10. §. 22.

Nempe inter varias nutritis silva columnas:
Laudaturque domus, longos quae prospicit agros.
Cicero Accus. 1. in Verr. C. 19. Quas iste tabulas illinc, quae signa sustulit! quae cognovi ego met apud ipsum in aedibus nuper, cum obsequandi gratia venissem. Quae signa nunc, Verres, ubi sunt? illa quaero, quae apud te nuper ad omnes columnas, omnibus etiam intercolumniis, in silva denique disposita sub divo vidimus. Nepos Cornelius C. 13. Attic. Neque tamen non in primis bene habitavit, omnibusque optimis rebus usus est. Nam domum habuit in colle Quirinali Caecilianam, ab avunculo haereditate relictam: cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat. M. Seneca L. 5. excerpt. Controv. 5. Vos possidetis agros, urbium fines, urbesque domibus impletis: intra aedificia vestra undas & nemora comprehenditis. Horatius L. 3. Od. 10. §. 5.

Audis, quo strepitu janua, quo nemus
Inter pulchra satum tecla renuogiat
Venit?

Olim pauculis arboribus contenti, tamen ingentem aeris summam in umbrarum amoenitatem effundebant. Insigne huius rei exemplum habent Valerius Maximus L. 9. C. 1. ex. 4. & Plinius L. 17. C. 1. Male Gebhardus hunc Albii locum de pomariis & nemoribus interpretatur, quae in summis domorum tectis consita, erant quae pensiles quidam horti. Nam quod hic trahit Tragici locum Theophr. §. 464.

nulla culmiuibus meis

Imposita nutat silva;

poterat eodem jure contendere, morem Graecum fuisse ante bellum Trojanum, jam inde a Thyestae temporibus. Novitum esse recentioris luxuriae inventum satis declarat L. Seneca Epist. 122. & Lucii pater Marcus L. 9. excerpt. Controv. 5. ac Plinius L. 15. C. 14.

16. AURATAEQUE TRABES, MARMOREUMQUE SOLUM] Cicero Paradox. 6. C. 3. O dii immortales! non intelligunt homines, quam magnum vestigal sit parsimonia. Venio enim jam ad sumtuosos: relinquo istum quaestuosum. Caput ille ex suis praediis sexcenta sestertia: ego centena ex meis: illi aurata tecta in villis & sola marmorea facient, & signa, tabulas, supellectilem, & vestem inhivite concupiscenti, non modo ad fructum ille est sumtus, sed etiam ad foenus, exiguus. Ex meo tenui vestigali, detractis sumtibus cupiditatis, aliquid etiam reddundabit. Auratarum trabium multa est memoria in libris antiquorum. Tu vero noli putare bracteolis tenuibus fuisse inlitas; qualis est hodierna inauratio. Totae auro solido convestiebantur. Docuerunt jam olim viri docti: sed luculentissime Justus Lipsius L. 3. Admirand. C. 14. Pulcro compendio has luxuriae profusiones perstrinxit Horatius L. 2. Od. 18.

Non ebur, neque auream

Mea renidet in domo lacunar:

Non trabes Hymettias

Premunt columnas ultima recifas

Africa.

ibi tu Torrentium vide, vel sola marmoris Numidici gratia.

20. FALSO PLURIMA VULGUS AMAT] Vere Thyestes in cognomine tragoedia, §. 446.

At tibi crede, falsis magna nominibus placens.

In vocula falso est magna energia. Sallustius initio Jugurth. Falso queritur de natura sua genus humanum, quod inbecille, atque aevi brevis, forte potius quam virtute regatur. Est ubi sola per se periodum facit. Cicero L. 3. de

Non opibus mentes hominum curaque levantur.

Nam Fortuna sua tempora lege gerit.

Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neaera.

At sine te, regum munera nulla volo.

25 O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem!

O mihi felicem terque, quaterque diem!

At si pro dulci reditu quaecumque voventur,

Audiat aversa non meus aure Deus:

Nec

de Offic. C. 18. *Atqui in talibus rebus aliud vitio interdum, aliud honestum videri solet. Falso. nam eadem utilitatis, quae honestatis est regula. qui hoc non perviderit, ab hoc nulla fraus aberit, nullum facinus.* Cornelius Nepos Aleib. C. 9. *At Alcibiades victis Atheniensibus non satis tuta eadem loca sibi arbitratus, penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit, sperans ibi facillime suam fortunam occuli posse. Falso. nam Thracas, postquam eum cum magna pecunia venisse senserant, insidias ei fecerunt.*

21. NAM OPIBUS MENTES HOMINUM CURAEQUE LEVANTUR] Praeclare Rochus Horderius, non postremum gentis nostrae decus, Thamarae Aët. 1. Sc. 2.

Quae putat vulgus bona, Regnum, triumphos, dignitatem, gloriam, Metire placida mente: si mentem quatit Moeror natantem, quiq; spinosis movens Curis quietos turbat affectus labor. Mox precia migrans, seque pro mentis statu Haec vana jactant. Muricis sacri nitor, Gemmae, rubentis munus angustum sali, Suffusa cedro testa, cedrus divite Auro revincta fluctuantem pectoris Non sibiit aestum. Gliscit ex laetis malum, Et in beatos gravibus insurgit dolor.

22. NAM FORTUNA SUA TEMPORA LEGE REGIT] gerit habent libri scripti magno numero. Vere, ni fallor. Publius Syrus in Mimiambis:

Male geritur, quiddid geritur Fortunae fide. Sed hic gerere valet gubernare: tempora autem sunt diversi status, & conditiones, ac vicissitudines rerum humanarum. quae omnia variat Fortuna. Cicero L. 1. de Offic. C. 32. Ac duabus iis personis, quas supra dixi, tertiam adjungitur, quam casus aliquis, vel tempus imponit: quarta etiam, quam nobismet ipsis iudicio nostro accommodamus. Nam regna, imperia, nobilitates, honores, divitiarum, opes, ea-

que quae sunt his contraria, in casu sita, temporibus gubernantur.

28. AUDIAT AVERSA NON MEUS AURE DEUS] Perperam libri quidam adversa. oculos, aures, vultum avertere, indignantium est atque iratorum. Naso, in funere nostri poetae, L. 3. Amor. Eleg. 9. v. 45.

Avertis vultus Erycis quae possidet arces.

L. 14. Metam. v. 756. de Anaxarcte: conataque retro

Ferre pedes, haesit: conata avertere vultus, Hoc quoque non potuit.

L. 15. v. 587. de Cipo: Retulit ille pedem: torvamque a moenibus urbis Aversens faciem, Procul, ab procul omina, dixit,

Talia Di pellant.

Virgilius L. 1. Aen. v. 568.

Nec tam aversus equus Tyria Sol jungit ab urbe.

L. 2. v. 170.

Ex illo fluere ac retro sublapsa referri

Spes Danaum: fractae vires, aversa Deae mens.

Catullus Carm. 61. v. 402.

Omnia sancta nefanda malo permixta furere

Justificam nobis mentem avertere Deorum.

Horatius Epod. 10. de Maevio poeta, v. 18.

Et illa non vorilis ejulatio,

Preces & aversum ad Jovem.

Propertius L. 4. Eleg. 1. v. 75.

Aversis Charisin cantas: averfus Apollo

Poscitur invita verba pigenda lyra.

Ceterum Deus non meus est iratus, inimicus, offensus. Sic Horatius (ut Douza observavit)

loquitur Epod. 9. v. 30.

Aus ille census nobilem Cretam urbibus

Ventis iterum non suis.

hoc est, non prosperis, non ferentibus, sed adversis. Contrarium est apud Senecam Aga-

memn. v. 91.

Vela secundis inflata Notis

Ventos nimium timere suos.

Qq 2

id

30 Nec me regna juvant, nec Lydius aurifer amnis,
 Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
 Haec alii cupiant. liceat mihi paupere cultu
 Securo cara conjuge posse frui.
 Adsis, & timidis faveas, Saturnia, votis;
 Et faveas concha Cypria vecta tua.

35 Aut

id est, nimium secundos, & supra votum
 adspirantes. Virgilius L. 2. Aen. v. 396.

Vadimus immixti Danais haud numine nostro.
 Quem locum in mente habuit Ammianus
 Marcellinus L. 14. C. 11. His illecebris ad me-
 liorum expectationem erectis, egressisque An-
 tiachia numine laevo ductante, profusus ire ten-
 debat de fumo, ut proverbium loquitur vetus,
ad flammam. Catullus Carm. 37.

*Quis Deus tibi non bene advocatus
 Recordem parat excitare iuvat?*
 Virgilius L. 2. Aen. v. 735.

*Hic mihi nescio quod trepido male numen a-
 micum*

Confusam eripuit mentem.

Sed illi de quocumque Deo loquebantur,
 cuiusque homini vel bene vel male consul-
 tum cupiente: nosse autem Genium, ni
 fallor, suum intellexit. Hunc enim unicui-
 que homini custodem additum crediderunt.
 Vide Servium ad L. 12. Aen. v. 538. sed iste
 loci corruptum: sic enim vulgo editur, *Sin-
 guli enim Deos proprios habemus genitos.* Faci-
 le vides Genios scribi debere. Varro L. 16.
 Antiqu. rerum divin. Genium esse uniuscujusque
 animam rationalem, & ideo esse singulos singu-
 larum: talem autem mundi animam, Deum
 esse. Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 2. v. 24.

Memini relinqui me, Deo irato meo.

Seneca Epist. 110. Sepone in praesentia, quae
 quibusdam placent: Uniuscuique nostrum paedago-
 gum dari Deum, non quidem ordinarium, sed
 hunc inferioris notae, ex eorum numero quos
 Ovidius ait, de plebe Deos. Ita tamen hoc sepo-
 nas volo, ut memineris majores nostros, quicre-
 diderunt hoc, Sticos fuisse: singulis enim &
 Genium & Junonem deserunt.

29. LYDIUS AURIFER AMNIS] Paetolus, ex
 Lydiae monte Tmolus ortus, ramenta auri se-
 cum ferens. Unde autem habent hanc vim
 beati liquoris, pulchra fabella exposuit Naso
 L. 11. Metam. v. 90. quem tu contulas suadeo.
 Virgilius L. 10. Aen. v. 142.

Maeonia generose domo, ubi pinguis culta

Exercensque viri, Paetolusque inrigas auro.
 Propertius L. 1. Eleg. 6. v. 32.

*seu mollis qua tendis Ionia, seu qua
 Lydia Paetoli singulis arata liquor.*
 Seneca Phoeniss. v. 604.

*Et qua trahens opulenta Paetolus vada
 inundat auro rura.*

Sed de Paetolo omnia nota, atque etiam in
 vulgus trita. Neque ego haec adtuli, nisi ut
 constaret tironibus de recta vocis Paetoli pro-
 fodia. Fit enim hodie non raro, ut viri et-
 iam clarissimi, & magnis mercedibus con-
 ducti, in hac parte erudita doctrinae ali-
 quid humani patiantur, & peccatis puerili-
 bus adspargant nonnihil illam clarissimam
 majestatem. Id quod fieri non potest sine
 detrimento juventutis studiosae, magistro-
 rum exemplo haud inlibenter peccantis. Talis
 fuit ille morio, qui partem quintam Eu-
 phorionis Lufinini confarenavit stylo in-
 solentissimo. Audiamus lusciniam raucam, &
 indocte cantantem:

*Qua largus diti resaginat Paetolus unda,
 Et qua luce deae Junoni sacra parantur,
 In Tamiam saevi flammam jaculabor Amoris.*
 Sed piget tam noxii frigoris. Haec porro Al-
 biana non obscure expressit Papinius, muta-
 tis tantum personis, L. 5. Silv. 1. v. 60.

*Si Babylonis opes, Lydae si pondera gazae,
 Indorumque ares, Seruonaeque, Arabumque
 potentes*

*Divitias, mallet cum paupertate pudica
 Intemerata mori, vitamque impendere famae.*

31. HAEC ALII CUPIANT] Est in libris non-
 nullis capiant, unde vir magnus faciebat,
 Haec alios capiant. Sed nihil videtur mutan-
 dum. Inspice, si tanti putas, notata nobis
 ad Propert. L. 1. Eleg. 7. v. 10. & Eleg. 9.
 v. 19.

34. CONCHA CYPRIA VECTA TUA] And-
 reas Tiraquellus, vir plurimarum litera-
 rum, adlusum hic putat ad Phidias Vene-
 rem, quam ille Eliensis fecit ex ebore et
 auro, (auctor Pausanias Eliac. postet. five L. 6.
 non

35 Aut si fata negant reditum, tristesque sorores
Stramina quae ducunt, quaeque futura canunt :

Me

non enim pinxit in tabula, ut perperam tradit Tiraquellus) testudinem altero pede cadentem: quo symbolo artifex clarissimus exprimitur voluerit, mulierum esse munus, aedium custodiam, & silentium. Haec ille comment. in decimam legem Conubialem §. 16. Equidem miror viro tam docto excidere potuisse commentum tam absurdum. Sed non omnes sapimus horis omnibus. Venerem, e mari ortam, per fluctus vchi in concha, tamquam in aliqua rate, fabella est artificibus ac poetis decantatissima. Papinius L. 1. Silv. 2. §. 118. verbis Veneris, de Violantilla:

*Haec & laetaleis mecum consurgere digna
Fluctibus, & nostra potuit consilere concha.*

L. 3. Silv. 4. ipso initio:

Ut comas, facilemque precor transcurrere pontum:

Ita, coronato recubantes molliter auro:

*Ita, dabit cursus misis Cytheraea secundos,
Placabitque Notos: fors & de puppe rimenda
Transeret, inque sua ducet super aequora concha.*

Vides, utroque loco, quam fuerit honorificum in concha Veneris vectari. Sed non soli haec poetae tradiderunt. Pompejus Festus: Cytheraea, Venus, ab urbe Cytheraea, in quam primum devota esse dicitur concha, cum in mari esset concepta. Huius rei rationem ex moribus philosophiae facrarum reddere satagit Fabius Plancius Fulgentius L. 2. Mytholog. C. 4. Concha etiam marina pingitur petari, quod huius generis animal toto corpore simul aperto in ceum miscetur, sicut Juba in Physiologia refert. Pluribus haec exposuit Hadrianus noster Junius L. 5. Animadv. C. 7. Fortasse non praeter rem fuerit, inquirere quo consilio luculentus poeta Claudianus Venerem, itinere maritimo, Tritone trajecterit et Cypro in Liguriam. Locus est Epithal. Honorii & Mariae, §. 128. ubi ita loquitur Dea:

*Equis erit, pueri, vitreas qui lapsus in undas
Huc rapidum Tritona vocat, quo vela per altum
Deserat, & haud unquam tanti tibi venerit usi.
Sacri, quos petimus, thalami, pernicium omnes
Quaerite, seu concha Libycum circumstantat
aequor,*

*Aegaei seu franget aquam. Quicumque reperitur
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.*

Dicat aliquis, propter celeritatem ita vchi voluisse Deam. nam certe Triton, sub Carpathii maris fluctibus inventus, subito nifu-

ter peclora movit;

Jam quarto Paphias traheu sulcabat arenae.

Sed neque adspersibilis est pernicitas columbarum, quas Veneris curram alacriter trahentes cum multa amoenitate descripsit idem poeta Epithal. Palladii & Celerinae §. 103. quem locum tutemet, si voles, considerabis. Interim utrobique hanc Veneris concham, tamquam vehiculum inutile, videtur rejecisse. Mihi vero non paullo plus placet Luciani judiciosus lusus, ultimo Marinorum Dialogo, ubi Zephyrus Noto enarrat pompam nuptialem Jovis, in tauro latentis, atque Europae: *Ἐπι πᾶσι δὲ τῶν Ἀφροδίτου δὴο Τριτωνος ἴφειος, ἐπὶ κίχχης κατακλιμῆναι, ἀσθὴ κωνεῖν ἐν τῶν ἰσθμῶν.* Praeter omnia autem duo Tritones Venerem ferreant in concha recubantem, & omnigenas flores spongiae adspersentem. Rite, atque ex praescripto antiquitatis, Secundus noster, laudans Cymbam Amoris, lulum elegantem Hadriani Marii fratris sui, L. 2. Eleg. 1.

Ingeniose Mari, ventura in saecula totum

Me sua Cymba vehas, non grave pondus ero.

Cymba, remidentem qua movet Cypris concham,

Quamque columbino praeferas ipsa iugo.

& Balio item 6.

Tu quoque cum Dea sis, Diva formosior illa

Concha per aequoreum quam vaga ducit iter.

Sic & Hercules Strozza, non sanguine quam ingenio nobilior poeta, Amorum L. 2. Eleg. 5.

Nabas Erythraea matera per aequora concha,

Qualis erat spumis edita, nuda Venus.

Semidei adfilius circum Tritones, & unca

Permulcens hilares litora festa iuba.

ubi tamen Tritonas cur somideos faciat, non satis atsequor. Nam contra stat omnis poetarum manus. Mallei semiferes dixisset, exemplo Claudiani Epithal. Hon. & Mar. §.

144.

prorupit gurgite torvus

Semifer, undosi verberans brachia crines.

Hispida tendebat bifido vestigia cornu,

Qua pristis commissa viro.

35. TRISTESQUE SORORES] Heinsius malebat Syngiasque sorores, vel trinaeque; ingeniose, ut semper. Sed librorum quantum est

Q 9 3

Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem
Dives in ignava luridus Orcus aqua.

est conspirat in lectione pervulgata, sensu nihil repugnante. *Tristes* enim dicuntur, qui sunt natura tetrica, & severa, atque inexorabili. Cicero *Act.* 1. in *Verr. C.* 10. *P. Sulpicius*, *iudex tristis* & integer, magistratum inerat necesse est *Nonis Decembr.* Lib. de *Amicit.* C. 18. *Tristitia* autem, & in omni re severitas, habet illa quidem gravitatem: sed amicitia remissior esse debet, & liberior, & dulcior, & ad omnem comitatem facilitatemque proclivior. *Terentius Andr. Act.* 5. Se. 2. *ŷ.* 16.

Nescio qui senex modo venit; ellam; confidens, caesus:

Cum faciem videns, videtur esse quantivis precii.

Tristis severitas inest in vultu, atque in verbis fides.

Inibi *Donatus* notat, quod *tristis* ad laudem sacpe sumi, non ad amaritudinem, producto *Ciceronis* loco priore. Accedit, quod *Parcae* apud *Inferos* sub *Plutonis* imperio collocantur poetarum. *Papinius*, verbis *Amphiarai* ad *Dicem*, L. 8. *Theb.* *ŷ.* 116.

Nec deprecor umbram

Accipere, & tripodem jam non meminisse meorum.

Nam tibi praesagi quia jam super auguris usus, Cum Parcae tua iussa trahant?

Vides Parcae nec quaeque iusserit rex umbrarum. *Paullo* post, in *luctu* communi *Argivorum* super demerso cum curru atque equis *Amphiarao*, *ŷ.* 139.

Et nunc quis te casus habet? poteris reverti Sedibus a Stygiis, alinque evadere terra?

Anne sedes hilaris iuxta tua numina Parcae? Et vice concordis discus ventura, docesque?

Dii autem *Inferi*, & res omnes *Inferorum*, *tristes* dicuntur epitheto quodam peculiari. *Maro*, de *Charonte*, L. 6. *ŷ.* 315.

Navita sed tristis nunc bes, nunc accipit illos: Ast alios longo summos arceat arena.

Hic tu *Servium* corrige: *tristis* asper, & miserabilis, *severus*. *latus* enim liquet legendum esse, & *inmiserabilis*. prima syllaba coaeruat in *literam* sequentem *m*. id quod factum est saepenumero. Sed ad rem. *Horatius* L. 2. *Od.* 14. qua docet, mortem vitari non posse:

Non, si teneas, quotquot enas dies, Amico, places inlacrimabilem

Plutona tauris, qui ter amplam

Geryonen, Tityonque trijsti

Conspicit unda,

Haec est illa, de qua Maro L. 6. Aen. ŷ. 438.

tristijque palus inamabilis unda

Adligat, & novies Styx interfusula coercet.

Seneca Herc. fur. ŷ. 610.

Noctis aeterna chaos,

Et nocte quiddam gravius, & tristis Deus,

Et Fata vici: Moris contentia redii.

Vide quae ad hanc *Tragœdiam* notavit *doctissimus Gronovius*, *ŷ.* 566.

36. *STAMINA QUAE DUCUNT, QUAEQUE FUTURA NEUNT*] *stamina* ducere, & necre, quid differant non satis perspicio: nec quid verbi sit, *neunt*, intelligi. *Praeclara* est *Nicolai Heinsii* emendatio ac palmaria, canens scribentis *Nox* in *Nason. Epist. Helen. ŷ. 194*. *Hoc tibi* ex *tripode* prolatum erede, nam & simul canere perhibebantur *Parcae*, & simul fufos torquere. *Vide* quae supra notavimus ad L. 1. *Eleg.* 8. *ŷ.* 1. huc enim unice faciunt. *Tanta* fuit *Scaligeri* futile *invid* *neunt* defendentis auctoritas, ut alii probarent nihil examinatum, alii etiam pro *insecta* in scriptis suis uterentur. *Sic* *Fridericus Taubmanus*, festivo atque elegante ingenio poeta, sed sermone nimium quantum antiquarius, L. 3. *Epigr.* ad *Joach. Hoffmannum*, *Melodæf.* p. 453.

Dic, valeas; si vis valeam: nam flumine ab uno

Vitam utriusque neunt Parcae, utriusque secant.

Potrat cum *Claudiano*, atque hoc etiam melioribus, dixisse *Vitam utriusque trahunt*: sed *transversum* egit *virum* minime malum *adulterinus splendor insolentis* *verbi*.

37. *ME VOCET IN VASTOS AMNES*] *Vocare* est *verbum* mortis ac *fiturum*. *Dixi* ad *Propert.* L. 1. *Eleg.* 14. *ŷ.* 14. *Amnes* illos *vastos* qui *tentant*, non videntur recordari *sextum Aeneidos* librum.

38. *DIVES IN IGNAVA LURIDUS ORCUS AQUA*] sic *construe*: *Orcus luridus*, in *ignava* *aqua* *dives*. Est autem *Orcus* hoc loco *Dis* *pater*, sive *Pluto*; non *Charon*. *Cicero* *Accus.* 4. in *Verr. C.* 50. *Hic dolor* erat *tantus*, ut *Verres*, alter *Orcum* *venisse* *Ennam*, & non *Proserpinam* *abportasse*, sed *ipsum* *abripuisse*

Cerere videretur. Quae verba apud Servium sunt corrupta, ad L. 6. Aen. §. 273. FAU- CIBUS ORCI. Deum posuit pro loco: ut Jo- vem dicimus, & aërem significamus. Hora- tium, manet sub Jove frigido Venator. Orcum autem Plutonem dicit, nec enim per Charonta possumus intelligere Inferos dictos, quia minor potestas pro imperio numquam ponitur, sed illa quae tenet imperium. Ergo alter est Charon. Nam Orcus idem est Pluto, ut in Verrinis indicat Cicero, dicens, Ut alter Orcus venisse Aet- nam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videatur. Alii aut, Quia Ditem patrem emerisse ab Inferis putant. Haec enim ille doctus Grammaticus. quem ego arbitror haec postrema non ex libro inspecto, sed ex memorariae suae penurio citasse. Ita enim legi- tur apud Ciceronem Accus. 4. in Verr. C. 48. Propter est spelunca quadam, conversa ad A- quilonem, insimila altitudine, qua Ditem pa- trem serunt repente cum carru exstitisse, &c. Ceterum in utroque Wittiano, & in binis nostris, *Orcus* scribitur cum litera aspiran- te. Atque ita & hic apud nostrum poetam, & apud Terentium, in antiquis se libris in- venisse testatur vir doctissimus Georgius Fa- bricius Castigar. in Hecyr. Act. 5. Sc. 4. §. 12. Atque in vetustis Virgilii codicibus Jo. Pie- rius Valerianus, ad L. 1. Geor. §. 277. Et sic disertim praecepit M. Valerius Probus in Catholicis, sive lib. 2. p. 145 §. edit. Putsch. Hoc tamen scire debemus quod post C literam, H Latinitas non habet, exceptis Pulcher, Or- chus, Lurcho. sic in antiquis. nam Chalybes Latinitum non est. Y enim literam habet, quae in peregrinis adhibetur, in Latinis numquam. Tamen alii Grammatici hanc scribendi rati- onem non usquequaque adprobant. Ser- vius ad L. 1. Geor. §. 277. pallidus Orcus] Quia pallidus facti. nam ipse niger est. Probus Orcus legit. Cornutus verat aspirationem ad- dendam. Idem ille doctissimus interpret ad L. 6. Aen. §. 4. dente temaci Anchora] Anco- ra, ut diximus, in Graeco aspirationem non habet: nam ἄνκωρα dicitur. Inde apud majo-

res sine aspiratione proferabatur. Contra Thes- & Orchus veteres dicebant, & Lurcho, ille est vorax: quibus sequens aëris detraxit aspiratio- nem. Certe in Orcum inutulis esse videtur, si- quidem vera est Verrii Flacci etymologia apud Festum Pompejum: Orcum, quem dici- mus, ait Verrius ab antiquis dictum Urgum, quod & V literae sonum pro O efferbant, & per C literae formam nihilominus G usurpabant. Sed non persuasit Verrius: ita enim Festus de suo: Sed nihil afferit exemplorum, ut ita esse credamus; nisi quod is Deus nos maxime ur- geat. Nunc audiamus virum praclarum Jo- Jovianum Pontanum L. 2. de Adspiratione: Orcus Latinitum esse nomen voluit, ac per mu- tationem literarum duci a verbo urgeo, ut sit Orcus quasi Urgus: a quo verbo & urceus dictus est. Sunt qui volunt Orcum dictum ex eo, quod Dii jurabant per Stygem, quod enim orcos iuri- randam. Est Orcus apud Homerum Thesaliae fluvius, qui Peneum olei instar supernat, ut supra est dictum. Itaque adspirationem nullo mo- do recipit. Ignava Orci aqua commode ad Lethen referri potest, languide ac tarde pro- repentem. Seneca Herc. fur. §. 680.

Placido quiesca labitur Lethe vado,
Demittique curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, flexibus nullis gravem
Involvit amnem.

Sed alii Cocytum intelligere maluerunt; nec male. Virgilius L. 6. Aen. §. 132.

sement media omnia silvae,
Corythoque sicut labens circumvenit aëro.
Horatius L. 2. Od. 14. §. 17.

Videndus ater flumens languido
Cocytus errans.

Seneca Herc. fur. §. 686.

Palus inerteis foeda Cocytii jacet,
tum Oedip. §. 583.

ipse pallentes Deos
Vidi inter umbras: ipse terpestes lacus,
Nocternaque veras.

Sequitur Tragicus ducem Maronem L. 6. Aen. §. 323.

Cocytii stagna alta vides, Stygiamque paludem.

I V.

DI MELIORA ferant, nec sint insomnia vera,
 Quae tulit extrema pessima nocte quies!
 Ite procul, vanum, falsumque avertite visum.
 Desinite in vobis quaerere velle fidem.

5 Di-

1. NEC SINT INSOMNIA VERA] *somnia & insomnia passim apud scriptores quoscumque confunduntur. Perronius:*

Somnia, quae mentes ludunt volitantibus umbris,

Non delubra Deum, nec ab aethere numina mittunt;

Sed sibi quisque facit. &c.

Silius L. 10. Punic. §. 349.

*Ductori precor inmittas nova somnia Poeno,
 Ne Romam, & vetitos cupias nunc visere muros.*

deinde §. 358.

Exercens rabidam truceleuta insomnia mentem.

Uterque parum proprie, siquidem philosophis credimus, qui subtiliter ista distinxerunt. Philosophis dico, non his musteis fane, sed illis ab Academia & Lyceo. Insignis est locus Macrobii, quem non gravabor describere, adeo belle huc facit, L. 1. in Somn. Scip. C. 3. Omnium, quae videre sibi dormientes videntur, quinque sunt principales & diversitates & nomina: aut enim est *ὄντιος* secundum Graecos, quod Latini somnium vocant; aut est *ἴσμιος*, quod visio recte appellatur; aut est *ἔρασιος*, quod oraculum nuncupatur; aut est *ἰσώντιος*, quod insomnium dicitur; aut est *ἰσάρτιος*, quod Cicero, quotiens opus hoc nomine suis, vilium vocavit. Ultima ex his duo, cum videntur, cura interpretationis indigna sunt, quia nihil divinationis apportant: *ἰσώντιος* dico & *ἰσάρτιος*. Est enim *ἰσώντιος*, quotiens cura oppressi animi corporive sive fortunae, qualis vigilantem saepe averat, talem se ingerit dormienti. Animi, si amator deliciis suis aut fruentem se videat, aut carentem: si metuens quis imminenti sibi vel insidii vel potestate personam, aut incurrisse hanc ex imagine cogitationum suarum, aut effugisse videatur. Corporis; si temet ingurgitatus, aut distentus cibo, vel ex abundantia praefocari se existimet, vel gravantibus exonerari: aut contra, si esurians cibum, aut potum sitiens desiderare, quaerere, vel etiam

invenisse videatur. Fortunae; cum se quis aestimas vel potentia vel magistratu aut auctori pro desiderio, aut exui pro timore. Haec & his similia, quoniam ex habitu mentis quietem sicut praevenerant, ita & turbaverant dormientis, una cum somno avolant, & pariter evanescent. Hinc & insomnium nomen est, non quia per somnium videtur (hoc enim est huius generi commune cum ceteris) sed quia in ipso somnio tantummodo esse creditur, dum videtur; post somnium nullam sui utilitatem vel significationem relinquit. Vides quam propterea & quam doctere loquatur noster poeta. nam perterritus specie nocturna, & tamen sibi ipse bene augurans, insomnium vocat id, quod re vera fuerat oraculum. qua de re dicemus infra in loco suo. Macrobius mentem, atque ipsa paene verba, reperies apud Joannem Sarisberiensem, scriptorem bonum atque utilem, L. 2. Polycrat. C. 15.

2. QUAE TULIT EXTREMA PROXIMA NOCTE QUIES] *proxima* unde habuerit Scaliger, haud scio; neque ipse prodidit. Erat in ejus libro *peffona*, errore scribae librarii. nam alii codices *peffona* habent: id quod verum esse demonstrant sequentia. Alia ratio est *ut extrema*; quae germana est scriptura. Nam somnia sub diluculum esse vera stantabant. Horatius L. 1. Sat. 10. §. 33.

vetuit me tali voce Quirinus

Post mediam noctem visus, cum somnia vera.

Ovidius Epist. Herus §. 195.

sub Auroram, jam dormitante lucerna,

Somnia quae cerni tempora vera solent,

ambitiose Seneca, quem tutemque inspicis, Troad. §. 438. Et hanc rem serio adfirmare non dubitavit multi nominis philosophus Petrus Pomponatius lib. de Incantation. C. 10. p. 171. An & vigilantes solent somnare?

3. ITE PROCL. &c.] desumptum ex Sophoclis Electra monuit Andr. Schottus L. 2. Obs. C. 13.

5. Di-

- 5 Divi vera monent. venturae nuntia fortis
 Vera monent Thufcis exta probata viris.
 Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falsa timere jubent.

Et

5. DIVI VERA MONENT] Adco follicite ipse sibi persuadere cupit, vanam esse hanc totam somniorum disciplinam, ut contenta scientiam rerum futurarum non posse adquiri nisi ex fortibus divinis, & responsis haruspicum. Mox tamen labat, & perterritus denuntiatione rei tam luctuosae, non omnem somniis fidem negare sustinet. *Momere* est verbum oraculorum, fortium, vaticiniorum. dixi ubertim ad L. 1. Eleg. 7. v. 56. Cyllenius observari hic jubet, *nuntium* pro re nuntianda recte poni in genere neutro, contra Vallam negantem L. 6. Elegant. C. 15. Nimirum ita hunc versum distinguebat,

Divi vera monent venturae nuntia fortis.

Sed non vidit vir bonus, sententiam suspendi post *monent*, & *nuntia* esse epithetum *extorum*. Compar locutio est L. 2. Eleg. 1. v. 26.

Vident ut felicibus extis

Significet placidos nuntia sibi Deos?

Fuit autem Cyllenius ubique infestus Vallae; quo jure, quaque injuria. Adeo haec labes propria est nationi scholasticae.

7. SOMNIA FALLACI LUDUNT TEMERARIA NOCTE] Aptissime ludendi verbo utitur. Horatius, ore Europae, L. 3. Od. 27. v. 40.

vigilante ploro

Turpe commissum? an vitium carentem

Ludit imago

Vana, quas porta fugiens oburna

Somnium ducit?

Petronius:

*Nocte soporifera veluti quum somnia ludunt
 Errantes oculos.*

Tacitus L. 16. Annal. C. 1. *Illius debinc Nerani fortuna per vanitatem ipsius, & promissa Cestellii Bassi, qui origine Poenus, mente turbida, nocturnae quietis imaginem ad spem haud dubiam retraxit. Deinde C. 3. Bassus tandem posita recordia, non falsa antea somnia sua, seque tunc primum elusum admirans, pulso-rem & metum morte voluntaria effugit. Ceterum somniorum nomen hic est generale; ut & passim apud alios scriptores probos.*

Sed viri etiam prudentes de somniorum veracitate nihil dubitabant. Vellejus L. 2. Hist. C. 70. *Cornu, cui Brutus praeerat, impulsis hostibus castra Caesaris cepit. nam ipse Caesar, etiam si infirmissimum valetudine erat, obibat munia duci, oratus etiam ab Artorio medico, ne in castris remaneret, manifestae denuntiatione quietis terrore.* Suetonius Aug. C. 91. *Somnia neque sua, neque aliena de se negligebat. Philippensi acie quamvis stansisset non egredi tabernaculum propter valetudinem, egressus est tamen, medici semio monitus. Cessitque res prospere, quando captis castris laetitia ejus, quasi ibi cubans remansisset, concursu hostium confossa atque lacerata est. Ipse per omnia ver plurima, & formidolosa, & varia, & irrita videbat; reliquo tempore raverat, & minus vana. Hoc & alii multi ad posteritatem tradiderunt. Itaque fides habita est somniis eo, quod eorum monita eventus saepe comprobarent. Neque ipsi adco Stoici rejiciebant, quos sequitur Lipsius Cent. misc. 1. Epist. 41. ad Theod. Canterum: *Artemidorum tuum totum avide legi, & velut amorem. Nescio quomodo non sperno totum hoc divinare (id quod forte a nostra partem:) & eam rem visus mihi ille commode & acute tractasse, ex ipsis fontibus naturae. Alii fortasse aliter judicabunt. Interim videre te volo, si vacas & commodum est, Frane. Philclphum L. 3. Epist. 6. Helium Eobanum in epicedio Alberti Dureri, pictoris clarissimi; Jul. Caes. Scaligerum ipso sine Heroum, ubi de Benedicto Brugnolo; (de quo & filius Josephus in Contutatione fabulae Burdonianae p. 381. sqq.) Petrum Gattendum L. 2. Vitae Petresciae p. 175. Petrum Lotichium Secundum L. 1. Eleg. 4. Sed omnem paene miraculi fidem excedit id, quod de Joanne Quarrae narrat Philibertus de la Mare, senator Divionensis, in Vita collegae sui Jacobi Guionii; & ex Philiberto repetit Dan. Geor. Morhofius L. 1. Polyblit. Liter. C. 19. Tu inspicere est enim historiam perquam memorabilis.**

R r

9. Et

Et vanum ventura hominum genus omina noctis
 10 Farre pio placant, & saliente sale.
 Et tamen, utcumque est, sive illi vera moneri,
 Mendaci somno credere sive volent:

9. ET VANUM VENTURA HOMINUM GENUS] Vix est ullus locus in toto Tibullo, ubi plus variant codices scripti. Hanc tamen ego lectionem ceteris arbitror veriore. quamquam verosimiliter lectum fuit olim, *Et natum in curas hominum genus*. Atque hoc expressit imitatione sua Franciscus Bencius, non indignus magistro Mureto discipulus, L. 1. Carm. 1.

Dixerit hic aliquis: Si curarum omnia plena, Inque illas hominum natum genus, an pote certum

Sperari effugium?

9. 10. OMINA NOCTIS FARRE PIO PLACANT ET SALIENTE SALE] Somnia sua expiant mola salsa. Olim legebatur *omina noctis*; quod non damnasse videtur Achilles Statius. Omnino prave, & viderunt jam pridem Turnebus L. 29. C. 32. ac Gulielmus noster Canterus L. 1. Nov. Lect. C. 8. & Passeratius Conject. C. 1. Plautus quoque *omina* vocavit (quae est certissima Passeratii emendatio) Merc. Act. 2. Sc. 1. §. 2.

Miris modis Dii ludos faciunt hominibus, Mirisque exemplis omnia in somnis danant.

Propertius L. 4. Eleg. 4. §. 21.

Saepe illa inmeritas causata est omnia Lunae.

Naso Epist. Decianirae §. 40.

Me pecudum fibras, simulacraque inania somni, Ominaque arcana nocte peita movent.

Tacitus L. 2. Annal. C. 14. *Nox eandem laetam Germanico quietem tulit, viditque se operatum, & sanguine sacro resperfa praetexta, pulcrum aliam manibus aviae Augustae accepisse. Auctus omine, addicentibus auspiciis, vocat conationem. Valerius Flaccus monstra adpellat, in somnio minus lacto, L. 5. §. 333.*

Forte Deum variis per noctem exercita monstribus, Senferas ut pulsas tandem Midea tenebras, Rapti toris primi jubar ad placibiles Phoebe ibat, & horrendas lustrantia flumina noctes. Accedebat res divina. Idem inlustribus poeta ejusdem libri §. 399.

Dixerat haec, patriumque viam detorquet ad amnem;

Sacraque terrificae supplex movet irrita Noctis. Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 2. §. 106.

Effi-

Recte dicit: ut commemoris, somnium narras tibi.

Sed, mulier, postquam experientia es, Prodigiis Jovi

Aut mola falsa hodie, aut iure comprocatam oportuit.

Utrumque conjunxit divinus vates L. 5. Aen. §. 745. post vitium Aeneae in quiete patrem Anchisen:

Hac memorans cineres & sopitos suscitatis ignibus Pergameumque Larem & canas penetratis Vestas

Farre pio & plena supplex veneratus acerca.

Sed uterque morem tangunt peregrinum. nam turis ufum vetus illa Italia ignoravit. Arnobius L. 7. *Neque genitrix & mater superstitionis Etruria opinione ejus [turis] novis aut famam, scellorum ut indicans ritus: neque quadringentis annis, quibus Albana res vixit, in usum cuiquam venit, sacra cum res heres; neque ipse Romulus, aut religionibus artifex in commisitendis Numa, aut esse scitis aut nasci: ut pium far monstrat, quo peragi mos fuit sacrificiorum solemnium munia. Mola salsa peculiari honoris vocabulo far pium dicebatur.* Servius ad ista Maronis verba: *Farre pio] Vel quia exinde sacrificabant; vel quia mos fuit apud majores, ut divinum ignem farre servarent; qui si durasset in alterum diem, eum aptum agendis rebus significabas. Far autem frumenti certa species est, sicut adorem. Horatius,*

Non sumtuosa blandior hostia,

Mollibus aversos Penates

Farre pio & saliente mica.

Deinde subjicit hunc ipsam Albi nostri versiculum. Horatii verba reperies L. 3. ipso fine Odae 23. Pariter Alconius loquitur in Accus. 1. in Vett. C. 2. *Impie nefarium commisit] nefandum, est non fandum: nefarium, quod sacra polluit farre pio solita celebrari. Vide is egregium Servii locum, quem nos supra produximus ad L. 1. Eleg. 5. §. 14.*

11. SIVE ILLI VERA MONERI] Proprie loquitur. Hinc toties in Inscriptionibus antiquis, SOMNIO ADMONITUS. Juvenalis Sat. 6. §. 527.

Ibi ad Aegypti finem, calidaque peitiss

A

Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et frustra inmeritum practimuisse velit.
 15 Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
 Nec laesit magnos in pia lingua Deos.
 Jam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
 Mundum, caeruleas laverat amne rotas :

Nec

*A Merōe portabis aquas, ut spargat in aede
 Isidis, antiquae quae proxima surgit Ovili.
 Credis animum ipsius dominas se voce moveri.
 En animam, et mentem, cum qua Dii nocte
 loquuntur!*

Cicero orat. pro domo sua C. 55. Nemo unquam praedo tam barbarus atque immanis fuit, qui cum sana spoliasset, deinde aram aliquam in litore deserto, somnis stimulatam, aut religione aliqua, consecraret, non horretis animo, cum divinum numen scelere violatum placare precibus cogeret. Hinc somni, in quibus Dii adparent, moniti dicebantur; ut praelare docuit Nic. Heinssius ad Nason. L. 13. Metam. §. 216. Sed ut rite tibi constet atque ordine de toto hoc negotio, evolvenda est epistola aurea disertissimi viri Augusti Buchneri, quae est vicissima secunda partis secundae. Multa istine disces, quae volupe fuerit didicisse.

13. EFFICIAT VANOS NOCTIS LUCINA TIMORES] Non bene *Lucinam* Cyllenius pro Luna capir, sive pro Diana. *Lucina* hic est *Juno*: non illa, quam parturientes invocant; sed quae lucis auctor perhibetur. Est enim ipsa sive aër, sive aëris praefes *Dea*. Pompejus Festus: *Supercilia in Junonis sutela putabant, (in qua dicuntur mulieres etiam) quod is protegentur oculi, per quos luce fruimur, quam tribuat Juno. Unde ipsa Dea Lucina quoque illa videtur.* Plures rationes adfert Varro lib. 4. de L. L. nempe a luce ductas. Sed *Lucinam* Plinius a luce dictam ait L. 16. C. 44. Romae vero lotos in *Lucinae arae*, anno qui fuit sine magistratibus CCCLXIX urbis, aede condita, incertum ipsa quanto vetustior: *Esse quidem vetustiore non est dubium, cum ab eo loco Lucina nominetur.* Potest & hoc verum esse: nam *lucum* dici a luce luminis, religionis causa ex arboribus suspensorum, satis constat. Utramque etymologiam posuit Nason L. 2. Fast. §. 435.

*Mons sub Esquilio multis inaequans annis
 Junonis magnae nomine lucus erat.*

tum §. 449.

*Gratia Lucinae, dedit haec tibi nomina lucus,
 Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.
 Quam noxter Lucinam, tam Silius simplici-
 ter lucem vocavit, hoc est diem, L. 10. §.
 372.*

*Attentum visis, maioraque bella parentem
 Post consecuta sopor Junonia iussa reliquit;
 Nec lux terribili purgavit imagine mentem.*
 14. PERTIMUISSE] Acute Gebhardus praetimuisse: nec dubito quin vere. Fuit metathesis literarum. Plautus Amphit. prolog. §. 29. de Jove comico:

*Humana matre natus, humano patre,
 Mirari non est aequum, sibi se praetimet.*
 Seneca Epist. 98. *Potest fortunam cavere, qui potest ferre: certe in tranquillo non tumultuatur. Nil est nisi miseris nec sultis, quam praetimere, quae ipsa dementia est, malum suum antecedere!* Utrobique simili modo, atque hic, peccatum fuit ante Gruteri manum salutarem.

17. JAM NOX AETHEREUM NIGRIS EMENSA QUADRIGIS MUNDUM] Melius scriberemus *aetherium*; quo modo vetustissimae atque optimae quaeque bonorum auctorum membranae. *Mundum* etsi absolute pro caelo ponunt poëtae, tamen gaudent juncto *aetheris* epitheto quasi proprio ac solenni. Seneca Hippol. §. 332.

*qua terra salo
 Cingiur alto, quaque aetherio
 Candida mundo sidera currunt.*
 auctor Culjeis §. 101.

*Tendit inovectus radios Hyperionis ardor,
 Lucidaque aetherio ponit uterminia mundo.*
 de curru Noctis diximus quod satis sit ad L. 2. Eleg. 1. §. 87. & simul mortuimus, solum *Albium* nostrum *quadrigis* ei dedisse. Sane non vidi qui sequeretur, extra unum Jo. Baptistam Marinum in prologo Phyllidis Scyriae, quae est fabula multo vetustissima Comitis Guidobaldi Bonarelli Roboret. Sic enim Nox ipsa illic loquitur:

R r 2

Chim-

Nec me sopierat menti Deus utilis aegrae
20 Somnus. sollicitas deficit ante domos.

Tan-

*Chinque hauer desfa
Di mia condition piena contezza,
Questa bruna quadriga
Miri, o questi aurei freggi, e sopra poi
Qua?; quanta i' mi sia.*

Sed hanc quadrigam, tamquam rem nihili, intactam praeterit interpres Gallus. quod e quidem non possum probare.

18. CAERULEAS LAVERAT AMNE ROTAS] libri ferme *caeruleas* habent. sed ego istud verius arbitror. nam *caeruleus* frequenter ponitur pro nigro. Atque ita veteres accepisse, docet nos Servius ad L. 3. Aen. §. 64. Ideo hic color nocti tribuitur, & rebus nocturnis. Virgilius L. 3. Aen. §. 193.

*Tum mihi caeruleus supra caput adlitit imber,
Noctem hincemque ferens; & inhorrens unda
tenebris.*

& L. 6. §. 410. de Charonte:

*Caeruleam advertit puppim, ripaeque propin-
quat.*

Papinius L. 1. Silv. 6. §. 85.

*Vix dum caerulea Nox subit at orbem;
Descendit media nitens arena
Deusa flammis orbis intar umbras,
Vivacem Gnostiacae facem coronat.*

idem poeta L. 2. Theb. §. 527.

*Coepert humens Phocbum subtexere palla
Nox, & caeruleam terris infuderat umbram.*

Claudius L. 1. de raptu Proserp. 276.

*sparsa Nox humida somno
Languida caeruleis invexerat otia bigis.*

Qui sequitur *amnis*, est Oceanus. de quo dictum ad L. 2. Eleg. 5. §. 62.

20. SOLLICITAS DEFICIT ANTE DOMOS] *solicitas*, unico L, habent libri quidam. Et sic Festum praecipere videbis in voce *Sollicitare*. id quod variis rationibus adstructum ivit Claudius Dauquius parte secunda Orthographiae; addens, numquam geminari debere litteram L, solis hoc poetis concedi, quo prima syllaba extendi possit. At Vossius noister ex *sollum*, quod *Oficis* erat totum, & citare compositum *sollicitate* arbitratur; atque hac ratione duplici LL recte efferrit. In altero hemistichio Nicolaus Heinisius *deficit illo domos* scribendum putabat, Not. ad Ovid. L. 2. Metam. §. 382. Sed consideremus verbi significatum: nam & pro eo quod est defecto, relinquo; ponitur; & pro eo quod est defe-

tiscor, desisto, vincor. Servius in L. 1. Geor. §. 290. *noctes lenius non deficit humor] non deserit. Unde & qui deserunt exercitum ad hostes transeuntes, desultores vocantur.* Priscianus L. 8. p. 807. *Deficio quando pro relinquo accipitur, habet passivum: quando vero pro desescor, neutrum est.* Juvenalis in III. Sic *Matro desecis*. Est hic mendum: nam Juvenalis ita habet Sat. 7. §. 129. Sic *Pedo conturbat, Matro desecit*. Pergit Grammaticus, p. 804. *Sunt alia, quae una voce & una conjugatione diversae tamen habent significaciones.* — — — *Deficio, pro desisto & vincor.* Sallustius in Jugurt. *Ab rege desecerant. i. e. desisterant.* Juvenalis in IV.

& *fragor aurem*

Percutit, evenum viridis quo colligo panni.

Nam si desecorot, &c.

id est, si vincoratur. Priori notione *no deficit* hic sumi non potest, nisi dicamus Somnum habitare in domibus mortalium, atque eas, simul ac curis & aegrimonia opplentur, deserere. Ille vero in speluncis Cimmeriorum nidulatur, & cum nocte provolans demulcet curas & corda oblita laborum; nisi sicuti in foribus excubat deformis sollicitudo, cumque a limine atque ingressu arceat haud nolentem. Hac ratione corrui emendatio Heinisiana. Sed probabilis idem Vir magnus in Adversariorum reliquiis legebat, *sollicitas desit is ante domos*. Sane videri poterat provocabulum *is* aut ille hoc loco desiderari. Neque tamen insolens est, nec sine exemplo, provocabuli omisio in hac brevitate. Ita frequenter Naso in Fastis. uno exemplo defungemur, L. 2. §. 444.

Augur erat: nomen longis interscidit annis.

Nuper ab Estruca venas exsul humor.

Sed nec vitii quidquam est in verbo *deficit*.

Maro L. 3. Geor. §. 95.

*Hunc quoque, ubi aut morbo gravis, aut jam
segnior annis*

Defecit, abdo domo; nec turpi ignosco senectae.

Propertius L. 2. Eleg. 21. §. 35.

Deficiens magico sortis sub carmine rhombi.

in Iulibus liberis Carm. 25.

Defecit laus; & periculosam

Caro tussi miser exspuo salivam.

Tandem quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera quies.

Hic juvenis casta redimitus tempora lauro
Est visus nostra ponere sede pedem.

25 Non illo quidquam formosius ulla priorum
Actas, humanum nec videt illud opus.

II-

21. TANDEM QUUM SUMMO PHOEBUS PROSPEXIT AB ORTU] Est in quibusdam cum somno, id quod in Vaticano inventum comprobate visus fuit Achilles; quasi diceret poeta, Phoebus oriens & Somnus tandem me prospexere, & quasi misertati confopivere. Perperam profecto: nec effugit hoc Gebhardi dentem. Sed non potuit tam imprudenter labi vir doctus, nisi deceptus a libris qui eum scriberent pro quum. Parem errorem deprehendimus supra L. 1. Eleg. 1. v. 64. Neque tamen desunt, qui veram scripturam ac rectam e finibus Latii eliminatam velint. Sed tu consule doctissimi viti Christophori Cellatii Orthographiam Latinam p. 140.

22. PRESSIT LANGUENTIS LUMINA SERA QUIES] quies sera, quae inciperet cum Sole oriente; quo tempore alii mortales ad consuetam quisque munia jam consurrexerant. Sed pro sera, in libris nonnullis sessa reperitur, quod si recipimus, ad lumina etiam referendum. Sic L. 1. Eleg. 9. v. 72.

Et tua jam stetit lumina sessa sumens.

Sed ego receptam scripturam non sollicito. Pariter ferme Andromache apud Tragicum Romanum Troad. v. 438.

Partes fore Nox alma tranieras duas,
Clarumque septem verserat stellas iugum:
Ignota tandem venit afflictas quies,
Brevisque sessus somnus obrupit genu.

23. CASTA REDIMITUS TEMPORA LAURO] laura scribendum videtur; siquidem credimus veteribus magistris. Flavius Charisius L. 1. Instit. Grammat. p. 110. Lauro, Maro: faciemque inillima lauro. Sed ablaivum singularem dativo non habet similem. ait enim Plinius, huic lauro, & tamen ab hac lauro, & laurum fecere. Haec autem arbor cur casta dicatur, exponit Naso in fabella Daphnes, L. 1. Metam. v. 555. de Apolline:

Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis,

Oscula das ligno: refugit tamen oscula lignum.

Cui Deus, At conjux quoniam mea non potes esse,

Arbor eris certe, dixit, mea. semper habebunt

Te coma, te citharae, te nostrae, laure, pharae.

24. EST VISUS] solennis locutio in re somniorum. Sic Ennius, sic Attius, apud Ciceronem L. 1. de Divinat. C. 20. sqq. Plautus Merc. Act. 2. Sc. 1. v. 5. ubi Dcmipho somnium suum denarrat:

Mercari visus mihi sum formosam capram,
Ei ne noceret, quam domi ante habui capram,

Non discordarent, si ambo in uno essent loco;
Posterius quam mercatus fuoram, visus sum
In custodiam eam simias concedere.

Atque ita Virgilius L. 2. Aen. v. 171. L. 4.

v. 467. L. 5. v. 722. Horatius L. 1. Sat. 10.

v. 33. Propertius L. 3. Eleg. 2. v. 1. L. 4.

Eleg. 7. v. 3. Ovidius L. 11. Metam. v. 673.

Valerius Flaccus L. 1. Argonaut. v. 301. Pul-

cre Tullius L. 4. Acad. Quaest. C. 16. Omnium

inanium visorum una depulso est, sive illa cogitatione informantur; quod fieri solere concedimus;

sive in quiete, sive per vinum, sive per insaniam. nam ab omnibus ejusdemmodi visis

perspicuitatem, quam mordicus teneri debemus, abesse dicemus. Quis enim, cum sibi fingit aliquid, & cogitatione depingit, non, simul ac se

ipse commovet, atque ad se revocavit, sentis quid intersit inter perspicua & inania? Eadem ratio est somniorum. Num censet Ennius, cum

in hortis cum Ser. Galba vicino suo ambulavisset, dixisse, Visus sum mihi cum Galba ambulare?

At cum somniavit, ita narravit:

visus Homerus adeste poeta,

idemque in Epicarmo:

Nam videbar somniare med ego esse mortuum.

Itaque, simul ut experrcti sumus, visa illa contemnimus: neque ita habemus, ut ea quae in

foro gestemus.

Intonsi crines longa cervice fluebant:

Stillabat Syrio myrtea rore coma.

Candor erat, qualem praefert Latonia Luna:

30 Et color in niveo corpore purpureus.

Ut

27. INTONSI CRINES LONGA CERVICE FLUEBANT] de coma Apollinis semper intonsa, ac proluxa, passim poetae. Hinc & cognomine non uno insigniebatur: ἀνετριχόμενος, ἀκτριχόμενος, κροτοφόρος, & crinitus Latinis, audiebat: & caesariem multa cura nutrire perhibebatur, decora uti esset ac proluxa. Martialis L. 4. Epigr. 45.

*Perpetuo sic flore micet; sic denique non sint
Tam longae Bromio, quam tibi, Phaebe,
comae.*

Talem Apollinem, longe pulcherrimum, videre potes apud Caesum de la Chaulle Musaei Romani sectione I. num. 8. & sect. 2. num. 2.

28. STILLABAT TYRIO MYRTEA RORE COMA] Georgius Fabricius, vir praecclarus, Castig. in Terent. Adelph. Act. I. Sc. 2. legebatur ex scriptis *Spirabat*; idque firmabat auctoritate Maronis L. I. Aen. §. 403.

*Ambrosiasque comae divinum vertice odorem
Spiravere.*

Sane in uno nostro, sed unico, est *Spirabat*. Et seio Valerium Flaccum sic loqui L. 6. §. 129.

*Hic et odorato spirantes crine Micelae,
Cessaeaeque manus.*

Sed res est alia: neque hic tam agitur de odore, quam de profusa copia preciosissimi unguenti. Callimachus Hymno Apollinis, §. 38.

*Αἱ δὲ κόμαι θύοντα πίδαρ λιθουσι ἴλιαι.
Οὐ λίπας Ἀπέλλωνος ἰσοραζουσι ἰδιραι,
Ἄλλ' αὐτὰς παρὰ λιλαι. ἰσ ἄρσι δ' ὄν κισ ἰκίται
Πῶκτι ἴραζι πείρωσι, ἀκίρια παρ' ἰγίοντο.
Capilli vero odoriferis in terram stillant oleis.
Non adipe crines Apollinis stillant,
Sed ipsa panacea. in urbe autem quaevisque
illae*

*Gustae in terram deciderint, omnia in columia
redduntur.*

Quem locum ubi interpretatur Inlustrissimus Spanhemius, simul quoque Albium nostrum admirabili luce invisitatae eruditionis uberime perfudit. Sequitur *Tyrio*, quod in Syria recte mutarunt jam olim viri doctissimi. Ros *Syrius* est aut *stacte*, aut *malobatrum*, aut

denique *balsamum*. Deinde *myrtea*, non *myrtea*, malebat Muretus, & Hadrianus nosster Junius Comment. de Coma cap. 7. ac Nicolaus Heinsius Not. ad Ovidii *Metamorphoses*. Sed tu Scaligerum consule.

29. CANDOR ERAT, QUALEM PRAEFERT LATONIA LUNA] Certe nihil Luna formosius, ille regum sapientissimus, de sponsa sua, Cantic. C. 6. §. 9. *Quae est ista quae progreditur quasi aurora conjurgens, pulchra ut luna, electa ut sel?* Sed & poetae nostri libentissime hoc typo gratissimo utuntur. Horatius L. 2. Od. §. §. 19.

*Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris, alio sic humore nitens,*

Ut pura nocturno renidet

Luna mari.

Naso Epith. Leandri §. 67. ad Lunam de Herus pulchritudine:

Non referam mores caelesti pectore dignos;

Forma nisi in veras non cadet illa Deas.

A Veneris facie non est prior ulla, inaeque.

Neus meis credat vocibus, ipsa videri.

Quanto, cum fulget radiis argentea puris,

Concedunt flammis sidera cuncta inis;

Tanto formosus formosior omnibus illa est.

Si dubitas, caecum, Cynthia, lumen habes.

Seneca Hippol. §. 743.

Pulchrior tanto tua forma lucet,

Clavior quanto micat orbe pleno,

Cum suos ignes coeunte coram

Junxit, et curru proferente pernox

Exferis vultus rubicunda Phoebe:

Nec tenent stellae faciem minores.

Purissimus ille nequam: *Delectata illa risit tam blandum, ut videretur mihi plenum os extra nubem Luna proferre.* Corippus L. 2. de laudibus Justinii minoris, §. 72.

It saevum comitata latus pulcherrima proles,

Luce sua plenam quae possit vincere Lunam,

Aequiparans humeris matrem: sic lucida culum,

Sic niveis fermosa gemis, similisque parenti.

Torquatus Tassus, parte quarta Poematorum p. 103.

Tu bianca e vaga Luna,

C' hai tanti specchi quanti sono i mari,

Mira questo candor, ch'è senza pari.

A

Ut juveni primum virgo deducta marito
 Inficitur teneras ore rubente genas.
 Ut quum contextunt amarantibus alba puellae
 Lilia: ut Autumnum candida mala rubent.

35 Ima videbatur talis includere palla,
 Namque haec in nitido corpore vestis erat.

Artis

A lei mena i suoi balli, à lei distilla

Le tue dolci rugiade;

Specchiati con lei con amoroso affetto.

Quae verba hunc ferme sensum habent:
 quamquam haec cum timida admiratione interpretamur:

Cynthia, cui speculum praestant maris aequora cuncti,

Scitne mea quidquam candidius Venere?

Huc age, Diva, choras; huc dulces deplue reses:

Inque oculis oculis illius usque tene.

Joannes Baptista Piscarius, Cant. 2. della morte di Ruggiero, st. 18.

Chiamata per suo nome Spinabella,

Più vaga che la Luna, e più ch' il Sole

Chiara, e serena più ogni alma stella,

Di gentilezza ornata, e cortesa,

Piacente, gentil, honesta, e pia.

31. UT JUVENI PRIMUM VIRGO DEDUCTA MARITO] sponso. Virgilius L. 4. Aen. v. 536.

rursusque procos irrita priores

Experiat? Nomadumque potam commubia supplex,

Quos ego sum toties jam designata maritos?

Valerius Flaccus, generosissimi spiritus poeta, L. 8. Argonaut. v. 16.

Haemonia non ad spernanda marito

Condita letiferis promissis medicamina cistis;

Virgineoque sinus, ipsamque monile venenis

Implicat.

Vide Servium ad L. 2. Aen. v. 343. & ad L. 4. v. 35. Verbum *deducendi* est proprium in hoc negotio, & notae significationis. Quod

nomen quam infelicitate hic intellexerit Achilles Statius, malo videas tutemet in ejus Commentario. Neque ego monerem, nisi hanc gemulam contentibus suis infuisset ille, qui Notas nobis Variorum confarcinavit olim.

33. UT QUUM CONTEXTUNT AMARANTHIS ALBA PUELLAE LILIA] Inlustravi hunc locum ad Propert. L. 2. Eleg. 2. v. 21. quibus multa alia adjici possunt non multo labore, si quis hoc agat.

34. ET AUTUMNO CANDIDA MALA RUBENT] legendum, opinor, ut *Autumno*. Ipsa comparatio est a Theocrito desumpta, Idyll. 7. v. 117.

Ἡ κάλλιστον Ἐρωτες ἐπινοήματαίσι ἡμαίσι.

vertit Helius Eobanus:

At vos o pueri qui sapere rubetis Amores,

Purpureis similes malis.

Sic autem Daniel Heinsius:

Pomis aemula turba rubentibus, agmen Amorum.

35. IMA VIDEBATUR TALIS INCLUDERE PALLA] Hic est cantoris Phoebi ornatus apud Nafonem L. 11. Metam. v. 165.

Ille, capus flavum laure Parnaside vincit;

Verrit humum Tyrio saturata murice palla:

Instructamque fidem gemmis & dentibus Indis

Sustinet a laeva: tenuit manus altera plectrum.

Artificis status ipse fuit, tum flamina docte

Pollice sollicitat.

& Amor. L. 1. Eleg. 8. v. 59.

Ipse Deus vatium, palla spectabilis aurea,

Trahat inavatae consona fila lyrae.

Propertius longam vestem vocat L. 2. Eleg. 23. v. 16.

Deinde inter matrem Deus ipse, interque sororem,

Pythius in longa carmina veste senat.

talis palla & vatium fuit, & musicorum: qui utrique in hujus Dei tutela. Virgilius L. 6. Aen. v. 645.

Nec non Threicius longa cum veste sacerdos

Obloquitur numeris septem discrimina vocum:

Namque eadem digitis, jam pectine pulsas

eburno.

Valerius Flaccus L. 1. Argonaut. v. 383.

Hic vates, Phoebique fides non vana parentis,

Mopsus; puniceo cui circumfusa coturno

Palla imos seris alba pedes, vistataque frontem

Cassis, & in summo laurus Peneia cono.

Et hic quidem candidam videmus in vate; argumentum, credo, veracitatis. Sed citharocdi purpuream gestabant, aut acu precise pictam. Naso L. 2. Fast. v. 103. de Arione:

Ille

Artis opus rarae fulgens testudine & auro

Pendebat laeva garrula parte lyra.

Hanc primum veniens plectro modulatus eburno

40 Felices cantus ore sonante dedit.

Sed

Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit:

Sed liceat summa pauca referre lyra.

Dant veniam, ridentque moram. capit ille coronam;

Quae possit crimes, Phoebe, decare tuos.

Induerat Tyrio bis tinctam murice pallam:

Reddidit icla suos pollice chorda sonos.

Apulejus L. 1. Florid. ubi Bathylli statua describitur: *Eisque profusus citharocidicus flatus Deum conspicienti, canenti similis, tunicam picturis variegatam deorsus ad pedes de celsis ipsos, Graecanico cingulo: chlamyda velas utrumque brachium adusque articulos palmarum.*

37. FULGENS TESTUDINE ET AURO] Lyrae variis modis exornabantur, neque una semper materia; auro, gemmis, ebore, testudine. nam & testudo inter preciosissima luxuriae instrumenta habebatur. Horatius L. 2. Od. 11. v. 12.

eburna die, age, cum lyra

Matures, incensam Lacenae

More comata religata nodo.

Ovidius L. 8. Metam. v. 14.

Regia turris erat vocalibus addita muris:

In quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse lyram.

& L. 11 v. 167.

Instructamque fidem gemmis & dentibus Indus

Sustinet a laeva.

tum, quod rem omnem conficit, cultissima Sulpicia nostra, infra L. 4. Carm. 2. v. 22.

Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendas,

Et testudine Phoebe superbo lyra.

Ne mirum videri debet tam magnifice excultam fuisse lyram Apollinis, Dei & semper juvenis, & multo opulentissimi. Callimachus Hymn. in Apoll. v. 32.

Χρόνια τῷ πᾶλλωι, τέ, τ' ἰδύτων, ἢ τ' ἰπποκρίσ,

Ἦτε λῦρα, τί, τ' αἶμμα ἐν Λούγιοι, ἢ τι φασίτην.

Χρόνια καὶ τὰ τίδιλα, πολύχρυσος γὰρ Ἀπέλλωι,

Καὶ τι πολυκτιάνας.

Aurea sunt Apollini & amictus, & fibula,

Et lyra, & arcus Lycitius, & pharetra:

Aurei sunt etiam calcei. nam multo aure Phoebeus

Et omnium rerum copia affluit.

in Floridis Apuleji Satyrus Marsya Apollinem culpabat, quod esset & coma intonsus, & genis gratus, & corpore glabellus, & arte multisicis, & fortuna opulentus. Quid, quod & vestis textu tenuis, tactu mollis, purpura radians? quid, quod & lyra ejus auro fulgurat, ebore candicat, gemmis variegat? Ebur vero, atque aurum, & argentum, & gemmas quom ab ultimo aevo adhibuerint ad res adtate exornandas, addidit ingeniosa luxuria testudinem, istis singulis non minus caram. Papinius, de cavea pituitaci Mellioris, L. 2. Silv. 4. v. 11.

At tibi quanta domus virula testudine fulgens,

Connexuque ebore virgarum argenteus ordo?

Juvenalis Sat. 6. v. 80.

Ut testudine sibi, Lentule, conopoe

Nobilis Euryclanum mirmillonem exprimat in-

fant.

& de priscis illis ac severis Romuli nepotibus, Sat. 11. v. 93.

Nemo inter curas & seria duxit habendum,

Qualis in Oceani fluctu testudo natans,

Clarum Tro'ugenis factura ac nobile sulcrum.

Acrius etiam Seneca, sub persona Demetrii, L. 7. de Benefic. C. 9. *Prima mihi luxuriae spolia propono; sive illa vis per ordinem expandere, sive (ut est melius) in unum acervum dare. Video elaboratam scrupulosa distinctione testudinem, & foedissimorum pigerrimorumque animalium testas, ingentibus precii emtas; in quibus ipsa illa quae placet varietas, subditis medicamentis, in similitudinem veri coloratur.* Plinius L. 9. C. 11, tempus notat, quo natae sunt ignotae antea deliciae: *Testudinum putamina secare in laminas, lacosque & repositoria his vestire, Caribilius Pollio instituit, praedigi & sagacis ad luxuriae instrumenta ingenii.* Vixit ille paullo ante bellum civile Maritii & Sullae, auctore eodem Plinio L. 33. C. 11.

Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit haec dulci tristitia verba modo.

SALVE cura Deum: casto nam rite poetæ
Phoebusque, & Bacchus, Pieridesque favent.

45 Sed proles Semelæ Bacchus, doctæque sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.

At

41. SED POSTQUAM FUERANT DIGITI CUM VOCE LOCUTI] Palere exprimit gestum Dei citharœdi. Est autem locutio non multum abfimilis huic Lucretianæ, L. 4. v. 980.

Et citharæ liquidam carmen chordæque loquentis

Auribus accipere.

Multa, quæ huc faciunt, congestit eruditissimus Barthius ad Claudiani Panegyricum in consulatum Flavii Manlii Theodori, v. 309. p. 177.

42. EDIDIT HAEC TRISTI DULCIA VERBA MODO] Haec sunt ridicule corrupta, atque inverba. Scilicet valde dulcia luere verba Phoebi, amoris discidium ac vastitatem poetæ flebiliter prænuntiantis. Vera scriptura fuit, aut ego hic nihil video,

Edidit hæc dulci tristia verba modo.

Jucundo conceitu nec tristissimam est emolulari. Ad hanc emendationem codices mihi aliquot præciverunt, in quibus non *tristi*, sed *dulci* exaratum est, conspicuo vocum male transpositarum argumento. Non admodum disparia sunt ista Jovis Maroniani ad suam Junonem, L. 12. Aen. v. 801.

Nec te tantus edat tacitam dolor: Et mihi curæ

Sæpe tuo dulci tristis esse ore recursent.

45. SED PROLES SEMELÆ BACCHUS] scribe *Semelæ*, ex libris. Horatius L. 1. Od. 19. v. 2.

Mater sæva Cupidinum,

Thēbanæque jubet me Semelæ puer.

ita istic libri meliores magno numero; non, ut vulgo editur, *Semelæ*. Sic *Andromedæ*, *Penelopæ*, *Circæ*, apud eundem poetam aliis locis reperire est. Ceterum ex hisce Albii nostri verbis adparet, solos Deos fatidicos eventura præcivisse; non etiam alios, quamvis primi ordinis ac loci. Valerius Flaccus L. 7. Argonaut. v. 190.

*Causæ spectatrix Juno resedit
Rupibus, attonito Aenea in moenia vulens
Speque metuque tenens, Et alihuc ignara futuri.*

Exempla duo egregia sunt apud principem poetam, L. 1. Aen. v. 22P. & L. 12. v. 791. unum apud Nasonem L. 15. Metam. v. 803. Tamen cur noster ab honore vaticinandi secludat Bacchum, non satis causæ reperire queo: nisi Liberum patrem eundem esse Deum, quem Apollinem, statuamus. Sic quidem Macrobius L. 1. Saturn. C. 18. *Hæc quæ de Apolline diximus, possunt etiam de Libero patre dicta aestimari. Nam Aristoteles, quid Theologemena scripsit, Apollinum et Liberum patrem unum eundemque Deum esse, cum multis argumentis asserat, etiam apud Libyos ait in Thracia esse alytum Libero consecratum, ex quo redduntur oracula. Sed in hoc adyto vaticinaturi plurimo mero sumto, uti apud Clarum aqua potata, effantur oracula.* Hic tamen alter & alter clare aperteque distinguuntur. Oraculum Bacchi in Thracia commemorat Pausanias Boeoticis, sive L. 9. nec tamen Bacchum cum Apolline confundit. Idem Pausanias in Phocicis, sive L. 10. refert, apud Amphicleam esse adytum, in quo arcanæ Libero patri sacra fiant: eo ducere certam quandam semitam: signum vero in conspectu esse nullum. Narrare autem ipsos cives, & futura sibi Deo auctore prædicari, & contra morbos in promptu esse remedia: quod & in somnis quum ipsi tum finitimi ab eo de morborum medicis monentur; & sacerdotes, divino adfatu instinctus, de futuris consulentes certiores faciat. Apud Papinium baccha est vaticinatrix L. 9. Theb. v. 378. quam infaniam ne putes esse solennem baccharum tumultum, obstat ipsa vates, v. 396.

Eloquar, en urges: alium tibi, Bacche, furorem

Juravi, &c.

deinde inist poeta:

sic fata gelatis

Vulibus, et Baccho jam demigrante quivit.
Neque aliter, opinor, intelligi debet Horatius, in illa admirabili oda, quæ est nona decima libri secundi:

Ss

Bacchum

At mihi fatorum, leges, aevique futuri
Eventura pater posse videre dedit.

Quare

*Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem; credite posteri;*

*Nymphasque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.*

46. DICERE NON NORUNT, QUID FERAT
HORA SEQUENS] Pulcre Caecilius hoc ipsum
futura praecipere vocavit, in illo pulcerrimo
Minucii Felicis libello: *Iniue adeo pleni ex
mixti Deo vates futura praecipunt, danti cau-
selam periculis, morbu medelam, spem afflictis,
opem miseris, solatium calamitatis, laboribus
levamentum.* Addit porro, quod faciat ad
somnia Tibulli: *Etiam per quietem Deos vi-
demus, audimus, agnoscimus, quos impie per
diem negamus, nolumus, pejeramus.* Est au-
tem hic participium in fine versus pentame-
tri. At enim magistri damnant hanc composi-
tionem in exitu eujuscumque versus. Ser-
vius ad L. 3. Aen. §. 300. *Progredior portu,
classis & litora linguens]* Notandum sane, fini-
um esse versus participio: quod raro apud La-
tinos est, apud Graecos vitiiosissimum. Aegre
adducor ut credam haec esse ab illo Honora-
to, & doctissimo grammatico, & interpre-
te diligentissimo, & in lectione poetarum
triticissimo. Ergo illi exciderant plus quam
quinguenta versus Maroniani in partici-
pium exeuntes? ut nihil dicam de aliis poetis.
Quos omnes caecutisse in decore carmi-
nis, quis huic tribuno concebat? Sed cum
jam olim retulerunt viri doctissimi, Nicolaus
Erythraeus lib. de licentia & diligentia carmi-
nis Virgiliani C. 12. Jac. Pontanus L. 2. In-
stit. Poetic. C. 11. & noster Vossius L. 3.
Instit. Poetic. C. 7. §. 6. Certe Propertius
(quo viro nemo umquam peritius expedit
numeros carminis Elegiaci) in fine pentame-
tri non extimuit participium collocare, L. 3.
Eleg. 19. §. 10.

Semper amat, fructu semper amoris egens.

& ejusdem libri Eleg. 14. §. 24.

*Adferet huc unguenta mihi, fertisque sepulcrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.*

Sed nec Secundus noster, Propertio suo in
haec arte nihil inferior, Juliae Eleg. 11.

Semper amet, dulci semper amore fruens.

Quin nec ipse Naso abhorruit, L. 3. Fast.
§. 634.

*Omnia promittis, falsumque Lavinia vulnus
Mente premit tacita, dissimulatque fremens.*

L. 3. Art. Amat. §. 258.

*Formosae minus artis opem praecoptaque cu-
rant:*

Est illis sua dos, forma sine arte potens.

In lambis quoque cothurnatis frequenter re-
peritur apud Tragicos Romanos.

47. AT MIHI FATORUM LEGES, &c.] lo-
cus notabilis. non enim frustra dicit, ab Jo-
ve patre factum se vatem fuisse. Nam neque
ipse Apollo vaticinabatur, nisi quae ei Jupi-
ter praediceret. Atque hinc Jovis patris pro-
pheta vocabatur. Pulcre Eustathius apud Ma-
crobium L. 5. Saturn. C. 22. exponens Maro-
nis verba ex L. 3. Aen. §. 251. *Neque unde
translatum sit quaeritur,*

*Quae Phoebus pater omnipotens, mihi Phoebus
Apollo*

*Praedixit, vobis Eviarum ego maxima pando.
In salibus locis grammatici excusantes imperitiam
suam, inventiones has ingenio magis quam do-
ctrinae Maronis assignant: nec dicunt eum ab
aliis mutatum, ne nominare cogantur aucto-
res. Sed affirmo doctissimum vatem etiam in hoc
Aeschylum, eminentissimum Tragoediarum scri-
ptorem; securum: qui in fabula, quae Laonia
lingua Sacerdotes inscribitur, sic ait;*

*Ἐπίλασιν ὄπως τάχιστα. ταῦτα γὰρ πατὴρ
Ζεὺς ἰγκαδῖσι λαζία διαπίσματα.*

& alibi;

Πατρὸς προφῆτης ἐγὼ λαζίας διός.

*Et quid clarum factum est inde sumfisse Vir-
gilium, quod Apollo ea vaticinetur, quae sibi
Jupiter satur & Servius, ad eundem poetae
locum: Tribuit [Celaeno] auctoritatem, ne
possint a se dicta, quasi ab irata confecta, con-
temni. Simul notandum, Apollinem, quae di-
cit, ab Jove cognoscere. Sane omnium vatici-
norum fons atque origo Jupiter habebatur.
Quocirca minus recte Lucanus Phoebum,
hausto Delphici hiatus spiritus, vatem factum
prodidit L. 5. Pharfal. §. 77.*

*In quoque vix summam seductus ab aequora
rupem*

Extulerat, unoque jugo, Parnase, latebas.

*Ulor ubi expulsa, premerent cum viscera
partus,*

*Marris adhuc rudibus Paeon Pythona sagittis
Explicuit, cum regna Themis tripodasque te-
neret.*

Ut vidit Paeon vases telluris hincis

Di-1

- Quare ego quae dico non fallax, accipe, vates:
 50 Quodque Deus vero Cynthus ore feram,
 Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
 Quantum nec cupido bella puella viro:
 Pro qua sollicitas caelestia numina votis,
 Quae tibi securos non finit ire dies:
 55 Et quum te fusco Somnus velavit amictu,
 Vanum nocturnis fallit imaginibus:

Car-

*Divinam spirare fidem, ventosque loquaces
 Exhalare solum, sacris se condidit antris,
 Incubisque adyto, vates ibi factus, Apollo.*
 Vide Inlustrissimum Spanhemium ad Callimach. Hymn. in Jovem, §. 69. Hymn. in Pallad. §. 111.

49. QUARE EGO QUAE DICO] Fuit igitur oraculum, ut dixi, non insomnium. Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 3. *Es est oraculum quidem, cum in somnis parens, vel alia sancta gravisque persona, seu sacerdos, vel etiam Deus, aperte eventurum quid, aut non eventurum, faciendum vitandumve denuntiat.* Tullium oraculorum multa sunt exempla apud optimos scriptores. Maro L. 2. Aen. §. 270. *In somnis, ecce, ante oculos mostissimus Hector Visus adesse mihi, largosque effundere stetus, Raptatus bigis, ut quondam, aterque cruento Pulvere, perque pedes trajectus lora iumentia,* &c.

L. 3. §. 147.

Nox erat, & terris animalia seminus habebat. Effugies sacrae Divium, Phrygiaeque Penates, Quos mecum a Troja, mediisque ex ignibus urbis Extuleram, visi ante oculos adsistere jacentis In somnis, multo manifesti lumine, qua se Plena per inferas fundebat luna fenestras. Tum sic adjari, & curas his demere dicitis: &c.

L. 4. §. 351.

Me patris Anchisae, quotiens humentibus umbris Nox operit terras, quotiens astra ignea surgunt, Admones in somnis & turbida terres imago.

L. 5. §. 720.

Tum vero in curas animum diducitur omnis: Et Nox atra polum bigis subvecta tenebat. Visa dehinc caelo facies delapsa parentis Anchisae, subito talis effundere voces: &c.

L. 8. §. 26.

Nox erat, & terris animalia sessa per omnis Alituum pecudumque genus sopor altus habebat: Cum pater in ripa gelidique sub aetheris axe

Aeneas tristis turbatus poëtra bello Precubuit, seramque dedit per membra quietem. Hinc Deus ipse loci fluvio Tiberinus amoenae Populeas inter senior se atollere frondis Visus. eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus, & crinis umbrosa tegobat arundo.

Tum sic adjari, & curas his demere dicitis: &c. Lycas ille Arbitri: *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Enculpiion, quum quaeris, scito a me in navem tuam esse perducendum. Exhorruui Tryphaena, & Putes, inquit, una nos dermisse: nam & mihi simulacrum Neptuni, quod Bais in perisphylio noveram, videbatur dicere, In navi Lycas Gitana inveniet. Plura alia videbis, si voles, apud Horatium L. 1. Sat. 10. §. 31. Nasonem L. 9. Metam. §. 685. L. 15. §. 651. L. 5. Fast. §. 456. & L. 3. Pontic. Epist. 3. Livium L. 2. C. 36. Valerium Maximum L. 1. C. 7. Tacitum L. 1. Annal. C. 65. & L. 2. C. 14. Macrobium L. 1. Saturn. C. 11. atque alios infinitos.*

50. QUODQUE DEUS VERO CYNTHIUS ORE FERAT] *Istud ferat minus commode respondet verbo dico, & provocabulo ego, quae sunt in versu longiore. Scribendum arbitror feram; ut ne dissimile sit illi Maroniano, vobis Furiarum ego maxima pando.*

De veracitate Apollinis, ejusque oraculorum fide, res pulcras notavit Inlustrissimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Apollin. §. 68. p. 88. *Hinc veridicum Deum κατ' ἰσχυρῶν vocat Seneca Agamemni. §. 255.*

Effusa circa pelliculam quanto venit

Turba apparatus! sola sed turba eminet, Tenetque regem famula veridici Dei.

56. VANUM NOCTURNIS FALLIT IMAGINIBUS] *Nihil magis domesticum, aut familiare magis amantibus. Horatius L. 4. Od. 1. §. 37.*

Nocturnus te ego seminis

Jam captum tenes, jam volucrum sequor
 S 3 2 Te

Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
 Alterius mavult esse puella viri.
 Diverfasque tuis agitatur mens' inopia curas,
 60 Nec gaudet casta nupta Neaera domo.

Ah

Tu per gramina Martii

Campi, te per aquas, dura, volubiles.
 Propertius L. 4. Eleg. 4. v. 63.

*Experiat somnum: de te mihi somnia quaeram.
 Fac venias oculis umbra benigna meis.*

Causam reddit Lucretius L. 4. v. 961. sed
 ita, ut generaliter de toto somniorum grege
 loquatur:

*Et quoi quisque fere studio devinctus adhaeret,
 Aut quibus in rebus multum sumus ante mo-
 rati.*

*Atque in quaratione fuit contenta magis mens,
 In somnis eadem plerumque videmur obire.*

deinde varias subjungit species somniorum;
 quae cuncta Epicurus inania arbitrabatur, atque
 omnis divinationis expertia. Sed haec
 amantium somnia non incommode revocari
 possunt ad quintam classem somniorum, in
 qua classe phantasmata continentur. Macro-
 bius L. 1. in Somn. Scip. C. 3. *Phantasma vero,
 hoc est visum, cum inter vigiliam et adu-
 lantiam quietem in quadam, ut aiunt, prima somni
 nebula adhuc se vigilare aestimans, qui dormi-
 re vix coepit, adipicere videtur irruentes in se,
 vel passim vagantes formas, a natura seu ma-
 gnitudine seu specie discrepantes, variisque tem-
 pestates rerum vel laetas vel turbulentas.* Aptis-
 simum autem Apollo hic utitur fallendi verbo:
 nam quum amantes, iidem ut Sabini, ea
 fere somnient, quae volunt ac desiderant
 quam ardentissime; fieri omnino non potest,
 quin frequenter decipiantur. Sed est in hoc
 lusu dulce quoddam ac jucundum ludibrium.
 Nec male Servius ad Eclog. 2. v. 58. & 60.

*Eheu, quid volui misero mihi? &c. Quem su-
 gis ab demens? Quemodo eum discedere dicis,
 quem supra cum eo diximus non fuisse? Nam
 ait, solus montibus & silvis. Sed ratione non
 caret. Epicurus enim dicitur (quod etiam Cicero
 tractat) geminam esse voluptatem: unam, quae
 percipitur; & alteram imaginariam, scilicet
 eam quae nascitur ex cogitatione. Unde ita de-
 bebimus accipere hunc versum, per cogitationem,
 illa imaginaria voluptate, qua & cernere &
 alluqui videbatur absentem. Sed postquam objur-
 gatione sua in naturalem prudentiam est rever-
 sus, carnis utique illa imaginaria voluptate.*

*ubi nunc sibi se obfuisse dicit per hanc ratiocina-
 tionem.*

*Ruficus es, Coryden. nec munera curas Alexi:
 Nec, si muneribus certes, concedat Ielas.*

Haec doctissimus ille Grammaticus. Quas
 nolter *nocturnus* vocat imagines, eas Varro
somnurnus appellavit in Prometheus liberato;
 ut quidem castigavit Josias Mercerus;

*Levis mens nunquam somnurnus imagines
 Adfatur, non umbrantur somno pupulae.*

super quo Varronis loco vide, si tanti est,
 Salmastium ad Solin. p. 1086. Scaliger lege-
 bat, in Castigationibus Catullianis:

*Levis forma mens somnurnus imagines
 Adfatur.*

Ausonius autem Propertius sic edidit:

*Levis mens cum somnurnus imagines
 Adfatur.*

Sed haec ratione non stabit versus, eritque in
 sede tertia trochaeus pro iambo, vel certe
 pro spondaeo, neque enim extendi potest se-
 cunda syllaba in voce *somnurnus*; si tamen
 vox ea legitime procula est. Quod equidem
 vix arbitror: quamquam scio non displicuisse
 viro magno Paulo Melisso Schedio in Em-
 metris:

O imago somnurnus

*Oculis meis in monte praesi-
 gurata Regio, cum adhuc*

Puer essem, & mihi nondum

Tegeret lanugine pilosa genas.

59. DIVERSAEQUE SUAS AGITAT MENS IN-
 PIA CURAS) Istud *suas* quid velit sibi, nemo
 facile dixerit. Achilles quidem exposuit,
 Suas curas agitatur, diversas a te. id est, alio-
 rum amores, non tuos cogitat. Hunc ille
 sensum firmabat auctoritate Maronis, L. 12.
 v. 487.

Diversaeque vocant animum in contraria curae.

Sed aliud voluit Tibullus, aliud Maro. Ele-
 gantissimus autem Muretus legebat, *Diver-
 sasque suas*. id quod bene exponit noster
 Douza, propinquis ac gentilibus, quibus
 puella curae erat; vel potius parenti utrique
 etiam tunc superstiti. sic *diversas suas* erit
 idem, quod contrarias suas. Vide sis ejus
 Praecedanea pro nostro Albio C. 11. Sed
 idem

Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!

Ah pereat, didicit fallere siqua virum!

Sed secti poterit. mens est mutabilis illis.

Tu modo cum multa brachia tende prece.

65 Sac-

idem ille vir nobilissimus ad oram eodice domestici notavit, Lipsio legendum videri, *Diversaque tuis*. Gebhardus vero a poetæ manu fuisse ait, *Diversoque suam*. h. e. alio suas cogitationes, mentem, atque amorem agit Neæra. qua emendatione nihil esse certius pronuntiat. At ego Lipsianam credo veriorcm. Neæra illa, o noster Albi, quam tu ardes tam inpotenter, illa Neæra non respondet tibi in amore, & curas animo fovet a tuis cutis diversissimas.

63. MENS EST MUTABILIS ILLIS] sic melius, quam illi. Et sic Albertus de Eyb jam olim laudavit in sua Margarita Poetarum. Georgius quoque Fabricius in tribus manuscriptis invenit se illi restatur Castig. in Terent. Eunuch. Act. 2. Sc. 3. quibus tribus accedunt alii complures. Quum de sola Neæra loqueretur Phœbus, ad totum sexum transu'it hanc animi volubilitatem. Ita & Mercurius apud divinum poetam, L. 4. Aen. §. 569.

Eja age, rumpe moras. varium & mutabile semper

Femina.

at sermo de una Didone instituebatur.

64. TU MODO CUM MULTA BRACHIA TENDE FIDE] Exposuit Achilles: Supplex ora; crediturus, si quid pollicebitur. Vel, In fide permanens puellae, nec ab ejus amore discedens. Sic ille. At Douza noster cum multa fide dictum ait pro eo quod est, multum obtestando, & implorando ipsius fidem. simul rejicit scripturam ad oras paginarum in quibusdam editionibus adjectam, cum multa brachia tende prece, tamquam vanam, ex similitudine alterius loci, initio Elegiæ superioris,

Blandaque cum multa cura desisse prece.

Horum ego nihil probare possum. Brachia tendebant victi, simul ad precandum, simul in signum quo se victos faterentur; atque hoc ipso facto transibant in jus & arbitrium victoris, cujus fidem atque clementiam suppliciter implorabant. Praeclarissimus est locus apud divinum poetam, L. 12. Aen. §. 930. de Turno :

Ille humilis supplexque oculos dextramque precantem

Protendens, Equidem mœni, nec deprecor, inquit :

Utere forte sua, miseri te si qua parentis Tangere cura potest; oro, (sunt & tibitalis Anchises genitor) Danni miserere senectæ. Et me, seu corpus spoliatum lumine innoxii, Redde meis, vicisti, & victum tendere palmas Ausonii videre, tua est Lavinia conjunx: Uterius ne tende odii.

Ovidius L. 5. Metam. §. 175.

irepidum Persæ, & inermia frustra Brachia tendentem Cyllenide confodis harpe, deinde de Phineo, §. 214.

atque ita supplex, Confessaque manus obliquaque brachia tendens, Vincis, ait, Persæ: remove sera monstra; tuamque

Saxificos vultus, quæcumque ea, tolle Medusæ. Tolle, precor. non nos edium rognive cupido Cornipulis ad bellum: pro conjuge movimus arma.

Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra. Non cessisse piget. nihil, o fortissime, præter Hanc animam concede mihi: tua cetera sumo.

Hoc modo qui brachia tendit, & victoris clementiam implorat; quaero, utrum ille Latine dici possit id facere cum multa fide. Sed nos eliminata hac fide, atque illuc ire jussa unde venerat, Albium nostrum credemus ad pedes dominae suae advolutum, in ejus se arbitrium dedere cum multa prece. Quod ut faciat, ipse Apollo præcipit post paulo, §. 75.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.

Vincuntur molli pectora dura prece.

Atque hoc Aurelius meus exemplo suo conturbavit, L. 1. Eleg. 8. §. 28.

rumpantur iniqui.

Vicimus, assiduus non tulle illa preces.

atque etiam exemplo veteris Milanionis, Atalantaæviciam haud aliter contudentis, L. 1. Eleg. 1. §. 16.

Ergo velocem potuit domuisse puellam.

Tantum in amore preces, & benefacta valent.

Naso L. 1. Art. Amat. §. 439.

- 65 Saevus Amor docuit validos tentare labores.
 Saevus Amor docuit verbera saeva pati.
 Me quondam Admeti niveos pavisse juvencos,
 Non est in vanum fabula ficta jocum.
 Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
 70 Nec similes chordis reddere voce sonos.
 Sed perlucenti cantus meditabar avena,
 Ille ego Latonae filius, atque Jovis.

Nescis

Blanditias ferat illa tuas, imitaturque amantem

*Verba; nec exiguas, quisquis es, adde preces.
 Hicloram donavit Priamo prece motus Achilles:
 Flecitur iratus voce rogante Deus.*

Seneca Med. §. 845.

*Ite, ite nati, matris infaustae genus,
 Placate vobis munere & multa prece
 Dominam & novercam.*

contra inmitis illa Flacci Canidia:

*Quid obferatis auribus fundis precei?
 Non saxa nullis sordidiora navitis
 Neptunus alto tundis hibernis salo.*

Ne vero putes nullo non auctore hanc mutasse, scito non *fide*, sed *prece* legi in excerptis Pocchi, & Perreji, & Lipsii; atque ita Nicolaum quoque Heinsum reperisse in binis Vaticanis.

65. SAEVUS AMOR DOCUIT VALIDOS TENTARE LABORES] Ita Scaliger ex libro Cujacii, cum quo libro consentiunt excerpta Perreji. Posterius hemistichium multis modis depravatum fuit: quinimo totus versus altero initio permutatus. Videbis, si voles, in libello variantium lectionum.

67. ADMETI NIVEAS PAVISSE JUVENCAS] In Sportiano Statii, itemque in altero Wytiano, & in Colotiano Heinfilii, erat *niveos juvenecos*. Atque ita nosler L. 2. Eleg. 3. §. 11. *Pavit & Admeti tauris formosus Apollo*. Vide quae illic notavimus, hic non repetenda.

68. NON EST IN VANUM FABULA FICTA JOCCUM] In eodem Statii libro, atque in uno Heinfilii, *fabula facta*. Perperam. Phaedrus (quem nuper adcuratissime recensitum edidit Vir Clarissimus David Hoogstratanus, tertius nunc curis emendatum) prologo libri primi:

Fictu jecari nos meminert fabulis.

Cicero Accus. 3. in Verr. C. 78. *Non me fugit, iudices, vetera exempla pro fictis fabulis jam audiri atque haberi.*

71. SED PERLUCENTI CANTUS MEDITABAR AVENA] calamo, sive fistula pastoralis. Maro Eclog. 1. §. 2.

*Silvestrem tenui Musam meditaris artem.
 Ovidius, converso ad Apollinem fermonem,
 L. 2. Metam. §. 680.*

Elin Messeniaque arva colebas.

*Illud erat tempus, quo te pastora pellis
 Textit; omnisque fuit baculum silvestre sinistrae:
 Alterius, citharae septenis fistula cannis.*

Seneca Hippol. §. 296.

*Thessali Phoebeus pecoris magister
 Egredietur argentum, postquamque plethra
 In pari tauris calamo vocavit.*

Nemesianus Eclog. 2. §. 82.

*Nec sumus indocti calamis, cantamus avena,
 Quae divi cecinere prius, qua dulces locutus
 Tiryus e silvis dominans pervenit ad urbem.*

Calpurnius Eclog. 4. §. 58.

*Quod si tu favens trepido mihi, forsitan illos
 Experiar calamos, here quos mihi dicitur lolas
 Donavit, dixitque: Truces haec fistula taurus
 Conciliat, nostrosque sonat dulcissima Fauno.
 Tiryus hanc habuit, cecinit qui primus in silvis
 Montibus Hyblaee modulabile carmen avena.*

Velio Longo si auscultamus, non hic perlucemi, sed *pellucemi* scribimus. Ille enim PER praepositionem ait omnibus integram praeponi, nisi quum incidit in L litteram: quam litteram elegantioris sermonis viros malle tunc geminare, quam R litteram exprimere. Tutemet cum inspicie in corpore veterum Grammaticorum Heliae Putschii p. 227. in Romani autem Fulvii Ursini editione p. 321. Minus sibi constat Priscianus L. 2. Cap. 1. de Syllaba, p. 571. R quacumque consonante sequente, excepta K, potest terminare priorem syllabam, ut morbus, parvus, ordo, persicio, Corfinium, margo, perhibeo, perlego, perlucio, &c. In compositis tamen quibusdam invenio R in L converti, ut intelligo & pellicio, pro interlego & perlicio, pellego pro perlego, pelucco

Nescis quid sit Amor, juvenis, si ferre recusas
Inmitem dominum, conjugiumque ferum.

75 Er-

lucos pro perlocus. Deinde addit auctoritatem Plauti in *Afinaria*, *ita pellucet quasi laterna Punica*. Sed has sanctiones penulteriorum patrum esse parum firmas, erudite ostendit Claudius Dauquius Orthogor. volum. 2. in PERLEGO.

73. NESCIS QUID SIT AMOR] Maro Eclog. 8. v. 43.

Nunc scio quid sit Amor. duris in costibus illum
Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes,

Nec generis nostri puerum nec sanguinis edunt.

Theocritus Idyll. 3. v. 15.

Νῦν ἴγνων τὸν Ἐρωτᾶ ἄμυδρς θεῶς ἕξμα λαίλατος
Μαρδοῖς ἰδὲ λαζῆς, θρυμῶν τὶ μοῖ ἰπρὶς μὲν ἦρς
Ὅς μὲ καὶ ἀρκυχοῦμαι ἰσὶς ἰσῖος ἀρχῆς ἰαπῆτις.

Vertit Eobanus:

Nunc scio quid sit Amor: numen grave: scilicet illum

Nurrit in silvis mater, saevaeque laeanae
Praeburunt mammae, qui me nunc urit, & intra

Viscera flammarum virus jacit, intima pascunt.
sic autem noster Grotius, admodum adolefcens:

Nunc scio quid sit Amor: gravis est Deus: ille laeanae

Uteribus nemorum propter querceta pendit;
Qui mihi nunc imis flagrans ferus ossibus haeret.

74. INMITEM DOMINAM, CONJUGIUMQUE FERUM] Quid attinebat, bis idem dicere? Sed locus est mendosus, & scribendum *Inmitem Adominum*; quo modo Nicolaus Heinsius exaratum reperit in codice antiquo bibliothecae Bodleianae. Ille dominus inimicus est ipse Amor. Horatius L. 2. Sat. 7. v. 91.

eripit turpē

Colla jugo: Liber, liber sum, dic ago. non quis: Urtis enim dominus mentem non lenis, & acres Subjectat lasso stimulos, verstatque negantem.

Praeclare in hanc rem Cicero Paradox. 5. C. 1. & 2. Sed si servitus sit, sicut est, obediensia fracti animi, & abjecti, & arbitrio carentis suo; quis neget, omnes leves, omnes cupidos, omnes demique improbos, esse servos? An ille mihi liber, cui mulier imperat? cui leges imponit, praescribit, jubet, & stat quod videtur? qui nihil imperantis negeto potest, nihil recusare audeat? Possit? dandum est? vocat? veniendum? ejicit? abundum; minatur? exitimoscen-

dum. Quae postrema adludunt initium Eunucho Terentianae. In qua fabula insigne hujus dominationis exemplum editur in viro fortissimo Thrafone, verbis plane stratioticis, Act. 5. Sc. 7.

GN. Quid nunc? qua spe, aut quo consilio huc inuis? quid coeptas Thrafo?

THR. Egone? ut Thauli me declaram, & faciam quod jubeat. GN. quid est?

Qui minus quam Hercules servivisti Omphale? THR. exemplum placet.

non invenisse subjicit derisor parasitus:

Utinam tibi committigari videam sandalio caput!

Sed multo etiam abjectior est Jucundus ille ingeniosissimi Areosti, Cantu 28. Orlandi furentis, st. 22. 23. Qui Jucundus quom reperisset uxorem suam in complexibus servuli arcilimo fomno consopitam, non modo neutrum ferro violare est ausus, sed & turpissimae moechae quietem rumore aut strepitu aliquo interturbare sollicito verberatur.

Da lo sdegno assallito bebbe talento

Di trar la spada, e ucciderli ambedui.

Ma da l'amor, che porta al suo dispetto

A l'ingrata moglie, li su interdetto.

Non lo lascid questo ribaldo Amore

(Vedi se se l'hauca fatto uassallo)

Destarla pur, per non le dar dolore,

Che fosse da lui colta in si gran fallo.

Quanto potè più sacio usci fuora.

Scese le scale, e rimontò a cavallo.

Vide sis Aurelium meum L. 3. Eleg. 9. Ferum Albius noster conjugium vocat, societatem mulieris indomitae atque intractabilis. haec enim est notio hujus vocabuli, praefertim in re amoris. Sic supra L. 1. Eleg. 5. v. 5.

Ure ferum, & torque: libeat ne dicere quidquam

Magnificum posthac, horrida verba doma.

L. 2. Eleg. 5. v. 103.

Nam ferum ille suae plorabit sobrius idem,

Et se jurabit mente fuisse mala.

ibidem Eleg. 6. v. 5.

Ure, puer, quae so, tua qui ferum etia liquis.

Seneca Hippol. v. 272.

Mens ista labor est, aggredi juvenem ferum,

Mentemque saevam succero inmissis viri.

deinde v. 415.

Ama-

- 75 Ergo ne dubita, blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
Haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi conjugium promittit Delius ipse.
- 80 Felix hoc, alium desine velle virum.
Dixit, & ignavus defluxit pectore somnus.
Ah ego non possum tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectori inesse tuo.
- 85 Nam te nec vasti genuerunt aequora Ponti,
Nec flammam volvens ore Chinaera fero:

Nec

*Amare discat, mutuos ignes ferat.**Det faciles aures, mitiga pectus ferum.*

75. BLANDAS ADHIBERE QUERELAS] Vc-
multa computatione molles praes vocat versi-
culo subsequente. Horatius Art. Poet. §. 395.

Dictus & Amphion, Iobanna conditor arcis,
Saxamovere sono testudinibus, & prece blanda
Ducere qua vellet.

Seneca Herc. fur. §. 1014.

Quo, misera, pergi? quam fugam, aut la-
tebram petis?

Nullus saluti est Hercule insensu locus.

Amplectere ipsam potius, & blanda prece
Lenire tenta.

80. FELIX HOC. ALIUM DESINE VELLE VI-
RUM] Voculam hoc primus ex vetere libro
restituit Muretus, quem in aliis legeretur
ac: isto modo,

Felix, hoc alium desine velle virum:
id est, alium ab hoc, alium quam hunc. ut
simile sit loquendi genus illi Horatiano, L. 1.
Epist. 16. §. 20.

Neve putes alium sapiente bonoque beatum.
itemque L. 2. Sat. 3. §. 208.

Qui species alias veris, scelerisque tumultus
Permixtas capies, commotus habebitur.

quo loco Lambinus pollice utroque compro-
bat Mureti expositionem. quam & Vossius
noster est amplexus lib. de Construct. C. 14.
Scaliger distinguit Felix hoc, alium d. v. v.
ut formula vetus in conditione conventa
nuptiarum adlatur, Feliciter, Felix hoc sit.
in quo habet conscientem sibi Douzant
Præcedan. C. 16. Salmasius statuit id hoc esse
repetitionem, quam adfœverit Tibullus,

Not. ad Spartianum p. 31. Quod ego omnium
verissimum arbitrator ac simplicissimum. Hoc
conjugium tibi, o Neaera, ipse Apollo pro-
mittit. Felix hoc conjugio, desine alium vi-
rum velle. Sane vocula felix saepenumero
jungitur cum ablativo rei, ut loquuntur ma-
giltri. Propertius L. 1. Eleg. 10. ipso sine:

Is poteris felix una remanere puella,

Qui nunquam vacuo pectore liber eris.

Naso L. 11. Nictam. §. 266.

Felix & nato, felix & conjuge Peleus;

Et cui, si demas iugulati crimina Ploeci,
Omnia contigerant.

Horatius L. 1. Sat. 6. §. 52.

felicem dicere non hoc

Me possum, casu quod te fortius amicum.

81. IGNAVUS DEFLUXIT PECTORE SOMNUS]

Quidam codices corpore habent, non pectore.
quod non possum probare. Virgilius L. 9.
Aen. §. 326.

simul esse superbum

Rhamnietem adgreditur: qui sorte sapientibus
aliis

Exstrucit toto prestatat pectore somnum.

L. 4. §. 530.

At non infelix, animi Phoenixis, neque umquam
Solvitur in somnos, oculivros aut pectore noctem
Accipit.

Naso Epist. Leandri §. 27.

Hic ego si vidi mulcentem pectora somnum

Noctibus; insani sit mora longa freti.

85. NAM TE NEC VASTI GENUERUNT AE-
QUORA PONTI] Ab Homero habet L. 16.
Iliad. §. 34. ubi sic Patroclus Achillem adfa-
tur, iratum, & pugnare recusantem:

Νελέϊε

Nec confanguinea redimitus terga caterva,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumque caput.

Scyl-

Νελίς' οὐκ ἀμείναι γι παλῆρ ἢ ἰπώτα
Πηλιῶν
'Οὐδ' ἴσθις μέγας' ἡλαυνὶ δὲ σε τίλῃς θά-
λασσα,

Πίτρηι τ' ἑλίβη'οι, ὅτι ται ἰόος ἰσὶν ἀππῆς.

Eobanus venit:

*Crudelis, non te genuit inuisissima Pteleus
Pectora fortitius, non te Dea gurgistis alti
Blanda Thetis: scopulis te progenuere sonantes
Fluctibus assiduis, & semper ab imbris uidi.*

Sed & alii sunt imitati, extra nostrum. Ca-
tullus Carm. 61. §. 154.

*Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?
Quod mare conceptum spumantibus exspuit un-
dis?*

*Quae Syriis, quae Scylla vorax; quae vasta
Charybdis,*

Talia qui reddis pro dulci praemia uita?

Maro L. 4. Aen. §. 365.

*Nec tibi Diva parens, generis nec Dardanus
auctor,*

*Perfide: sed duris genuit te cantibus horrens
Caucasus, Hyrcanaeque admirant ubera tigres.*

Ovidius Epist. Didus, §. 37.

*Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te saevae progenuere ferae:*

*Aut mare, quale uides agitari nunc quoque
uentis.*

Idem ille venustissimus eloquentiae poeticae
Proteus Epist. Ariadnae, §. 131.

*Nec pater est Aegaeus, nec tu Pittheoides Aethrae
Filius: auilores saxa fretumque tui:*

& L. 8. Metam. §. 110.

*Non generis Europa tibi; sed inhospita Syriis,
Armeniacus tigres, Auslroae agitata Charyb-
dis.*

*Nec Jove tu natus: nec mater imagine tauri
Ducta tua est. generis falsa est ea fabula vestri.*

*Et serus, & captus nullius amore iuvencae
Qui te progeniit, taurus fuit.*

tum L. 1. Trist. Eleg. 7. §. 37.

*Non ego te placida genitum ror urbe Quirini;
Urbe, meo quae jam non adenda peito est.*

*Sed scopulis, Ponti quis haec habet ora fini-
stri;*

*Inque feris Scythiae Sarmaticaeque jugis.
Et sua sunt silicis circum praecordia venae,
Et rigidum ferri semina pectus habens.*

*Quaeque tibi quondam tenero ducer da palato
Plena dedis nutrix ubera, tigris erat.*

Auctor Herculis in Oeta, §. 147.

Quae caues Scythiae, quis genuit lapis?

*Num Titana seruus te Rhodope tulit,
Te praeripuit Athos, te fera Caspius,*

Quae uirgata tibi praebuit ubera?

Falsa est de geminis fabula noctibus, &c.

Vis & jocosas rei feriae imagines? ecce, Ma-

roniana ita extulit Joannes Baptista Lallus:

*Tu, disse, tu ti vanti, empio briccone,
D'esser figliuol di Venere beata;*

*R ch'un sei de' Trojan famosi, e riccibi:
Sei (dirol pur) la fune, cho t'impicchi.*

*Un Turco sei, un rinnegato, un cane:
Di Caucaso ti han fatto i duri mammì:*

*Le mamme ti allattar di tigris Hircane,
E ci nascosti sol per affogarmi.*

sic autem Boilavius, mutatis personis:

*Nem, ton pere a Paris ne sui point boullanger &
Et tu n'es point du sang de Gercais l'herloger:*

*Ta mere ne fut point la maistrisse d'un coche:
Caucase dans ses flancs te forma d'une roche.*

*Une tygresse affreuse, en quelque antra icarté,
Te fit avec son lait sucer sa cruauté.*

Scarronem hic loci inspicit, qui uolet. mi-

hi non est tanti. Et jam respicere actas no-

stra videtur, minusque furciter adfici insa-

nitate pestilentius nugarum. Sed in hac

colluue Boilaviam non numeraverim, me-

liore consilio scribentem.

87. NEC CANIS ANGUINEA REDIMITUS
TERGA CATERVA] Melius octo scripti, *Nec
confanguinea redimitus terga caterva*. quo mo-
do & Cyllenii editio exhibuit, & probavit
Passeratius. Cerberum ex Typhone gigante
& Eehidna natum ferunt. Ejus in collo, &
juba, & tergo centum haerebant serpentes,
codem situ editi. Hos serpentes noster *cater-
vam* vocat *confanguineam*. Et erant sane Cer-
beri fratres. Pari ratione Papinius de Tif-
phone, L. 11. Theb. §. 61.

nec se tanta in certamina retur

*Sufficere, inferna comitem ni sede Megaeram
Et confanguineis in praelia fuscias angues.*

Et Apollinaris Sidonius de Briarco, Epithal.

Polemii & Arancolae, §. 28.

*Plurimus hic Briareus populo corpore pugnat,
Cognatas portans aciem, cui vertice ab uno
Cernas ramosis palmas fructicare lacertis.*

- Scyllaque virginæ canibus subcincta figuram:
 90 Nec te conceptam sæva leæna tulit.
 Barbara nec Scythiæ tellus, horrendave Syrtis:
 Sed culta, & duris non habitanda domus.
 Et longe ante alias omnes mitissima mater:
 Isque pater, quo non alter amabilior.
 95 Hæc Deus in melius crudelia somnia vertat,
 Et jubeat tepidos inrita ferre Notos.

V. Vos

89. SCYLLAQVE VIRGINEAM CANIBUS SUBCINCTA FIGURAM] Quamquam libri multum variant; tamen illud *subcincta* quin verum sit ac germanum, dubitari nequit. Sic enim loquuntur optimi quique scriptores. Cicero Accus. 5. in Verr. C. 56. *Non enim Charybdim tam infestam, neque Scyllam nauis, quam istum in eodem frato fuisse arbitror. hoc etiam iste infestior, quod multo se pluribus & immanioribus canibus succinxerat.* Lucretius L. 5. v. 893.

Aus rapidis canibus succinctas semimarinas Corporibus Scyllas, &c.

Maro Eclog. 6. v. 74.

Quid loquar aus Scyllam nisi, quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstris

Dulcibus vexasse rates, & gurgite in alto Ab timidis nauis canibus lacerasse marinis.

Ovidius L. 13. Metam. v. 732.

Ille feris atram canibus succingitur alvum; Virginis ora gerens: & (si non omnia vates Ficta reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo.

91. HORRENDAVE SYRTIS] Duae sunt Syrtes apud Leptim oppidum in extrema Africa, inæquæ magnitudinis, paræ natura. describere Sallustius Jugurth. C. 78. Mela L. 1. C. 7. Lucanus L. 9. v. 303. alii. Optime Plinius L. 5. C. 4. *Terris suis dividitur in geminos, duarum Syrtium valde ac reciproco mari ditros. Ad proximam, quæ minor est, a Carthagine CCC. m. passuum Polybius tradit: ipsam centum mill. pass. ditam, CCC. mill. ambitum. Et terra autem, siderum observatione, ad eam per desertam harenis, perque serpentes iter est. Excipiunt salus repleti ferarum multitudine, & introrsus elephantorum solitudines: mox deserta vasta.* Huic tu Solinum junge Polyhist. cap. 30. In tam horribili regione homines nasci par erat ab ingenis ferarum suarum haud

multum disidentes. Itaque merito miratur Papinius amicum suum Septimium Serenum, virum mirem, officiosum, doctum, & utroque sermone sciendum, sub damnato omnibus modis coelo primam lucem hausisse. L. 4. Silv. 5. v. 29.

Tene in remotis Syrtibus avia Lepis creavit? Jam seret Indicæ Messes, odoratisque rara Cinnama præripit Sabæis.

Deinde v. 45.

Non sermo Poenus, non habitus tibi, Externa non mens: Italus, Italus.

Sunt urbe, Romanisque turmis, Qui Libyam decant alumni.

96. ET JUBEAT TEPIDOS INRITA FERRE NOTOS] Multo major pars librorum non *inrita* hic habet, sed *impia*. Sic veram vicia, Vulgata scriptura non debet mutari, etiam si *impia* haberent quantum est usquam codicum Tibullianorum. Catullus Carm. 17.

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque

Ventos inrita ferre & nebulas æris finis.

& Carm. 61. v. 142.

Quæ cuncta ærii discernunt inrita venti.

Maro L. 9. Acn. v. 313.

Multa patriportanda dabit mandata: sed auræ

Omnia discernunt, & nubibus inrita donant.

Haestenus cum libris; nunc cum librorum corruptore Roberto Titio agendum. Is Titius, nescio quo consilio, non potuit hic ferre *tepidos Notos*; sed *trepidos* reponit L. 9. Locor. Controversi. C. 1. Neque aliter legendum statuit in Nafone Amor. L. 1. Eleg. 4. v. 12. ubi nunc habemus,

Quæ tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris

Da mea, nec tepidos verba ferenda Notis.

Dii bene, quod non & alterius loci Nafoniani. in mentem ei venerit, qui est L. 2. cjus.

ejusdem operis, Eleg. 8. v. 20. nam & hunc eadem sicilia inquinasset:

*Tu, Dea, tu jubens animi perjuria puri
Carpathium tepidos per mare ferre Noces.
Igitur misero Noto tepere non licebit per
frigus Titianum? At Lucanus etiam flagran-
tem fecit L. 10. Pharfal. v. 50.*

*licet usque sub Arcton
Regemus, Zephyrique domos, terrasque pre-
miamus*

*Flagrantis post terga Nati; eademque in ortus
Arsacidum domana.*

Plinius L. 2. C. 47. *Grandis Septemtrio im-
portat, & Corus; aëtuosus Ausfer.* Quinimo
ipsum os divinae veritatis apud Lucam Euang.
C. 12. v. 54. 55. *Quum videritis nubem orien-
tem ab occasu, statim dicitis, imber venit: &
ita fit. Et quum Austrum flantem, dicitis quod
aëstus erit: & fit.*

V.

VOs tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
Unda sub aëstivum non adeunda Canem.
Nunc autem sacris Bajarum maxima lymphis,
Quum se purpureo vere remittit hiems.

5 At

1. ETRUSCIS MANAT QUAE FONTIBUS UN-
DA] Vix ausim rejicere Vaticani libri scriptu-
ram, quam & noëus tertius habet, *momibus*.
Sed quum nobis parum constet, quis tan-
dem Etruriae thermas designet Albius noster,
(& sane complures in ea regione fuisse didi-
cimus) haud facile est certi aliquid consti-
tuere. Schoppium scio aquas Clusinas intel-
lexisse Paradox. Liter. Epist. 12. Verum hoc ut
est perquam infirmum; ita & Horatii locus,
quo ille uno tibicine fulcitur, facit ut vix
 fiat verosimile. Nam si proximam Puteolanis
thermis laudem Clusinae vindicant, certe ca-
lidas fuisse oportet. At Clusinas aquas a me-
dicato frigore aegris suis commendabat An-
tonius Musa. Ita enim Horatius L. 1. Epist.
15. initio:

nam mihi Bajas

*Musa supervacuas Antonius: & tamen illis
Me facit invivum, gelida cum perlucor unda
Per medium frigus. sane myrta relinqui,
Dicitque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni vicus gemis, invivus aegris,
Quis caput & stomachum subponere fontibus
audens*

Clusinis, Gabioque pessimi, & frigida rura.
Significat (inquit Schoppius) nonnullos ther-
mas innatare. Sed quo auctore nos docet
grammaticorum Alpha eos, qui natant, sub-
ponere aquis stomachum & caput? Melio-
ra in suis adultis commentariis Dionysius
Lambinus, vir doctissimus. quem tu consu-
le sis.

2. UNDA SUB AESTIVUM NON ADEUNDA
CANEM] similis sonus est in istis L. Attii,
Phinidis:

*Hac ubi curvo litore latrans
Unda sub undis labunda sonat.*

3. NUNC AUTEM SACRIS BAJARUM MAXI-
MA LYMPHIS] Vocabant Bajas omnia balnea
calentia, ab illis Bais Campaniae, ut vere
monuit Scaliger. Atque hac ratione haec
Etrusca recte dicantur Bajarum maxima, h.
c. saluberrima. Tamen mihi valde blandi-
tur Schoppii proxima: quomodo & Hein-
sius in Adversariis corrigebat. Proxima sa-
lubritate sacris Bajarum aquis, hoc qui-
dem verno tempore, nondum adulto calo-
re. Cur ita sentiam, in causa est quod Bajas
etiam vocabant lacus hortorum delicatorum ac
grato frigore commendabiles, in quibus na-
tarent. Cicero orat. pro M. Coelio C. 15.
Accusatores quidem libidines, amores, adulte-
ria, Bajas, aëtas, convivivia, comissiones, can-
tus, symphonias, navigia jactans: iidemque
sospitant, nihil se te invita dicere. Ibidem
C. 16. Nihil jam in istam mulierem dico: sed,
si esset aliqua dissimilis istius, quae se omnibus
pervulgaret, quae haberet palam decretam sem-
per aliquem, cuius in hortos, domum, Bajas,
jura sua libidines omnium commeaent: quae
etiam aleret adolescentes, & parsimoniam pa-
trum suis sumptibus sustentaret: &c. Et C. 20.
Nihil igitur illa vicinitas redolet? nihil homi-
num fama? nihil Bajas denique ipsae loquun-
tur? illas vero non loquuntur solum, verum
etiam

- 5 At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Inmerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
Audax laudandae sacra docere Deae.

Nec

etiam personam, huc unius mulieris libidinem esse prolapsam, ut ea non modo solitudinem ac tenebras, atque haec flagitiorum integumenta non quaerat, sed in surpistonis rebus frequentissima celebritate & clarissima luce laetetur. Iraque, si proxima legimus, nihil restat difficultatis. Quae Achilles Staius adtulit exponendae lectioni vulgatae, talia sunt, ut ego indicta fuisse malle.

4. QUUM SE PURPUREO VERE REMITTIT hicms] sic Horatius L. 1. Od. 4.

Solvitur acris hiems grata vice veris, & Favoni.
Lucanus L. 1. Pharsal. v. 17.

Et qua bruma rigens, ac nescia vere remitti,
Adstringit Scythicum glaciali frigore Pontum.
At plures libri non hiems, sed humus habent,
quod quamvis ego vulgato non praetulerim,
tamen satis defendi potest. Maro L. 1. Geor.
v. 99.

Vere novo, gelidus canis cum montibus humor
Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit.
Horatius loco modo laudato, v. 10.

Nunc decet aus viridi nitidum caput impedire
myria,

Aus flore, terrae quam ferunt solutae.

5. AT MIHI PERSEPHONE NIGRAM DENUNTIAT HORAM] Ovidius Epist. Cydippae, v. 45.

Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsam
Persephone nostras pulsat acerba feres.

Verbum denuntiandi est minax & violentum. Cicero orat. pro Murena C. 24. de Catilina: Murenam contemnebat: Suspicionem accusatores suum numerabat, non competitorum: ei vim denuntiabat, reipublicae minabatur. pro Sextio C. 17. Nec mihi ille iudicium populi, nec legitimam aliquam contentionem, nec disceptationem aut causae dictionem, sed vim, arma, exercitus, imperatores, castra denuntiabat. Philipp. 3. C. 9. Quid autem attinuerit, L. Cassio, tribuno plebis, fortissimo & constantissimo civi, mortem denuntiare, si in senatum venisset: &c. Agrar. 2. C. 5. Jam designatus alio vultu, alio vocis sono, alio incensu esse mediabatur: vestitu obsoleto, corpore inculto & horrido, capillatio quam ante, barbaque majore, ut oculis & aspectu denuntiare omnibus vim tributum, & minitari reipublicae videretur. Macrobius

L. 1. in Somn. Scip. C. 7, loco adprime huc faciente: Sed non advertunt hanc habere legem omnia vel signa vel somnia, ut de adversis oblique aut denuntient, aut minentur, aut moneant. Et ideo quaedam cavendo transimus: alia exorando & litando vitantur: alia sunt inclutabilia, quae nulla arte, nullo avertuntur ingenio. Nam, qui ad omnino est, vigilantis cautionis evaditur: quod adperant minax, litatio propitiationis averis: nemquam denuntiat vanejant. Hac mente noster loquebatur Albius: & fortasse non vanus augur fuit. Sed quam ille nigram horam, Aurelius meus nigrum diem vocavit L. 2. Eleg. 19. v. 20.

At me non aetas mutabit, nota Sibyllae,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.
Simpliciter horam appellat Tullius orat. pro Sextio C. 19. a tribuno plebis post interitum meum disjunctis, qui eandem horam mea peccis, & suorum praemiorum esse voluissent.

7. 8. NULLI TEMERANDA VIRORUM AUDAX LAUDANDAE SACRA DOCERE DEAE] Ceteris sacra se non vulgasse dicit. Id quod Alcibiades fecisse perhibetur. Justinus L. 5. C. 1. Dum Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius, quam felicitus gerunt, interim concitor & dux ejus Alcibiades absens Athenis insinulatur iniorum sacra, nullo magis quam silentio solennia, emunturisse. Tales autem homines habentur piaculares. Horatius L. 3. Od. 2. v. 25.

Vix & fidei tua silentio
Merces. Vtabo, qui Ceteris sacrum
Vulgaris arcanas, sub iisdem
Sis trabibus, fragilemve mecum
Solvat phaselum.

Et tamen isti violato silentio nefarii, ea enuntiabant, quae aures legitime didicissent, admisi utique ad magna mysteria, & epoptae facti. Sed aliud (vadere hic videtur temerandi verbum. Nam temerare sacra illi dicuntur, qui inrumpunt quod iis ire non licet, & vident quae videre est nefas. Hercules apud Propertium L. 4. Eleg. 9. v. 67.

Maxima quae gregibus devota est Arareperitis,
Ara per has, inquit, Maxima sacra manus,

Haec

Nec mea mortiferis infecit pocula succis

10

Dextera, nec cuiquam traetra venena dedit.

Nec

*Haec nullis unquam pateat temeranda puellis,
Herculis excimii ne sit inulta suis.*

Naso Epist. Helenae, §. 3.

*Aufus es, hospitii temeratis advena sacris,
Legitimam nuptias sollicitare silem?*

Valerius Flaccus L. 1. §. 799.

net sola mei gravia adsore nati

*Arma ratemque putes: classes, Pontica signa,
Atque indignatos temerato litore reges*

Mente aguet.

Paullus ex Festo: *Temerare, violare sacra, & contaminare. dictum videlicet a temeritate. Igitur haec Albiana ad evulgata initiatorum solennia nihil pertinebunt: potius ad alia quaedam Cereris sacra, viris penitus interdicta, omni illis aditu ocluso. Tullius Aebut. 4. in Vetr. C. 45. Audisti etiam singularem eius, iudices, cupiditatem, audaciam, amantiam, in his praesertim sacris polluentia, quae non modo manibus attingi, sed ne cogitatione quidem violari fas suis. Sacrarium Cereris est apud Catinenses, eadem religione, qua Romae, qua in caeteris locis, qua prope in toto orbe terrarum. In eo sacrae intimae suis signum Cereris perantiquum: quod viri non modo ejusmodi esset, sed ne esse quidem sciebant. aditus enim in id sacrarium non est viris: sacra per mulieres ac virgines confici solent. Haec sunt Thesmophoria, quibus solae mulieres admittebantur. Itaque adducor fere ut scribam cum excerptis Perreji, eumque uno Vaticano,*

Audax celandae sacra docere Deae.

Certe Ciceronis verba huc aperte clareque ducunt. Sed videbunt doctiores. Tu vero cave istam Cererem confundas cum Bona Dea. Hujus enim ne nomen quidem viros scire fas erat, auctore eodem Tullio orat. de Harusp. respons. C. 17. Neque arbitror Bonam Deam in hac re tam gravi ac seria intelligi posse: erant enim Romae ejus sacra jam tum stupris atque adulteriis infamia, nec viris minus nota, quam mulieribus, religionem flagitiis praecedente libidine. Nihil dissimulat Naso L. 3. Art. Amat. §. 637.

*Cum fugi et templis oculos Bona Diva virorum,
Praeterquam si quos illa venire jubet.*

9. NEC MEA MORTIFERIS INFECIT POCULA SUCCIS DEXTERA] Creberimus usus est vocis poculorum in veneno dando; credo, quia facillime dabatur in potione super men-

sam. Maro L. 2. Geor. §. 126.

*Media feri tristis succos, tardumque saporem
Felicis mali; quo non praesentius ullum,
Pocula si quando sacrae inficere novecas,
Mistueruntque herbas, et non innoxia verba,
Auxilium venit, ac membris agit atra venena.*

Horatius L. 1. Epist. 2. §. 23.

Stram voces, et Circae pocula nosti.

Propertius L. 2. Eleg. 1. §. 53.

Seu mihi sint tangenda novecas pocula Phaedrae,

Pocula privigno non nocitura suo.

& ibidem Eleg. 11. §. 48.

Haec certe merito poterunt laudare minores:

Laeferunt nulles pocula nostra Deos.

quae verba Passeratius minus recte de perjuriis accepit. Loquitur enim poeta de veneficio, cujus veneficii Cynthia aliquando postulata fuit, & vel absoluta vel ambusta discessit. Sed doccbimus in loco: nam nuper ne-gleximus monere, vitio (ut fit) moris humani, nunc pergamus. Cicero orat. pro Cluentio C. 10. *Qui uxori suae Cluentiae, quae amita hujus Avii fuit, cum ipse poculum detisset, subito illa in media potione exclamavit, se maxime cum dolore mori: nec diutius vixit, quam lecta est. deinde C. 11. Postea fratrem aggressus est: qui sero, jam exhausto illo poculo mortis, cum ex de suo, et de uxoris interitum clamaret, testamentumque mutare cuperet, in ipsa significatione hujus voluntatis est mortuus. Solinus Polyhist. C. 44. de Hannibale: veneni mali poculo animam expulit, et ab Romanis se vinculis inerte descendit. Phocadius, Aginensium episcopus, scriptor disertus & gravis, lib. contra Arianos C. 4. Nihil simplex in hac fidei professione suscepti, quae prima fronte ad decipiendos imperitos, credulos, incautos, haeretica subtilitate blandior: pari modo quo veneni poculum mella commendant. Et quia pocula ad convivia pertinent, ideo conviviali verbo insundendi utitur Romanae eloquentiae parens, atroci sarcasmo in scelerare atrocissimo, Philipp. 11. C. 6. Quid dicam de Apulo Demitrio? cujus bona modo praescripta vidi: tanta procuratorum est negligentia. At hic nuper sororis filio insudit venenum, non dedit. Alioqui proprie ac solenniter venenum dare dicebant. Fragmentum ex oratione Tullii pro M. Scuro est apud Asconium Pedia-*

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes:
Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
Nec nos insana meditantis jurgia mente
Inpia in averfos solvimus ora Deos.

15 Et

num: Si mehercle, judices, pro L. Tubulo dicere-
rem, quem unum ex omni memoria sceleratissi-
mum, & audacissimum fuisse accepimus, ta-
men non timerem, venenum hospiti, aut con-
viva si diceretur coenanti ab illo datum, cui
neque heres neque iratus fuisset.

11. NEC NOS SACRILEGOS TEMPLIS ADMO-
VIMUS ERGO] Miror hæc potuisse Scaligero
placere: non quod ignorem eodem ferme
modo locutum Lucretium L. 5. v. 1248.

Sive quod inter se bellum silvestre gerentes,
Hosibus insulerant ignem formidinis ergo.
Sed vero quod in antiqua lectione nihil vi-
deam, quod ferri non queat:

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes.
At (dicebat Scaliger) nemo vidit umquam
sacrilegum incendere templum, ut ea spoli-
et. quid enim spoliabit incendiarius, cui ignis
nihil reliquum fecerit? At, Vir Magne, hoc
ipsum fecit famosus ille Heroftratus. deinde,
qui templa incendunt, prius expilant. Num-
merantur autem templorum incendia, ut o-
lim ita & hodie, inter facinora vel maxime
impia ac detestabilia. Cicero orat. 3. in Ca-
tilin. C. 9. Quod etiam isti sunt majore odio sup-
plicioque digni, qui non solum vestris domiciliis
atque testis, sed etiam Deorum templis atque
delubris sunt succesos ac nefarios ignes inferre co-
nati: quibus ego si me resistisse dicam, nimium
mibi sumam, & non sim ferendus. Ille, ille
Jupiter resistit: ille Capitolium, ille hæc tem-
pla, ille hanc urbem, ille vos omnes salvos esse
voluit. & L. 2. de suo Consulatu; quem lo-
cum ipse inferuit L. 1. de Divinat. C. 11.

Omnes civili generosa stirpe profectam
Vitare ingentem cladem, postquam monebant:
Vel letum exitium constanti voce serabant.
Templa Deorumq; adeo flammis urbesque ju-
bebant
Eripere, & stragem horribilem caedemque ve-
rari.

Ovidius, epicedio nostri Equitis, Amor. L. 3.
Eleg. 9. v. 41.

Tæne, sacer votis, flammæ rapturæ rogales?
Pectoribus passî nec timuræ tuæ?
Auræ sanctorum potuissent templa Deorum
Urere, quæ tantum sustinuerat nefas.

Polyænus ille Arbitri, nimium quam frugi
adolefcens:

non sanguine tristis
Persus, apud Curtium L. 3. C. 10. Dein Deum
Admori dextram.

Alexander, suos milites adhortans contra
Persas, apud Curtium L. 3. C. 10. Dein Deum
templa ruinis & ignibus esse deleta, urbes co-
rum expugnatas, foedera humani divinique ju-
ris violata referbat. Quanto sceleratius atque
inimicus ille Lucani Laelius, primi pili cen-
turio, ad Cæsarem, L. 1. Pharfal. v. 374.

Per signa decem felicia castris,
Perque tuos juro quocumque ex hoste triumphos,
Pectore si fratris gladium, juguloque parentis
Condere me jubens, plenaeque in viscera partu
Conjugis, invita peragam tamen omnia dextra.
Si spoliare Deos, ignemque immittere templis,
Nimium miserebit castrensis flamma Monetæ.
Sic, opinor, dicit noster, se templa nec spoli-
asse, neque incendisse. sacrilegum templorum
incendium & Quinciliano hic adnotavit Geb-
hardus.

12. NEC COR SOLLICITANT FACTA NE-
FANDA MEUM] Pulcherrime dixit, cor sumum
non sollicitari neque concuti ullius mali fa-
cinoris conscientia. Vide quæ super hoc ver-
bo notavimus ad L. 1. Eleg. 8. v. 30. Jocose,
ut solet, Plautus in reominosa, Aulul. Act.
4. Sc. 3.

Non temere est, quod corvus cantat mihi nunc
ab laeva manu.
Semel radebat pedibus terram, & voce cro-
cibas sua.
Continuo manum cor coepit artem facere ludi-
crum,
Atque in pectus emicare.

13. INSANAE MEDITANTES JURGA LIN-
GUAE] non linguae, sed mentis habent libri
(scripti magno numero. unde Lipsius insana
mento faciebat: quod mihi valde placet, &
verum ac germanum videtur. Tale est illud
L. 2. Eleg. 5. v. 116.

Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogit, & insana mente nefanda loqui.

14. INPIA IN ADVERSOS SOLVIMUS ORA
DEOS] scribe averfos, hoc est iratos. Noto
Amor.

15 Et nondum cani nigros laefere capillos,
Nec venit tardo curva Senecta pede.
Natalem nostri primum videre parentes
[Quam excidit fato consul uterque pari.]

Quid

Amor. L. 3. Eleg. 12. v. 17.

*Aversis utinam tetigissem carmina Musis,
Phoebus & inceptum desituiſſet opus!*

Sed plura notavimus ad tertiam hujus libelli Elegiam, v. 28.

15. ET NONDUM CANI NIGROS LAESERE CAPILLOS] Qui tam pertinaciter contendunt Albium nostrum non nisi quatuor se viginti vitae annos explevisse, velim exponant nobis quam sit hoc decorum, si homo adolescentulus dicat, ideo se mortem deprecari quod nondum factus sit senex, quodque integro ac florente capillitio nondum ullos habeat canos. Profecto haec aperte ostendunt aetatem multo maturiorem, quaeque jam a prima canitie atque a limine subrepentis senectutis absit laud ita procul. Paulo provectior fuit Novicius ille apud Juvenalem, Sat. 3. v. 26.

Dum nova canities, dum prima & recta senectus

Dum superest Lachry quod torqueat, & pedibus me

Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.

Huc adde comparationes nostrae, ab ovis & pomis desumptas, non quae multo flore spem facerent sui, sed ab erescitibus ac valescentibus, atque adeo brevi ad maturitatem percoquendis. Tamen, inquitur isti, juvenem periisse Domitius Marcius prodidit, testis oculatus. At nolite, o boni, Marsum accipere, tamquam qui nostris moribus loquatur: potius ex censione Servii Tullii, quam Gellius refert L. 10. C. 28, his verbis: C. Tubero Historiarum primo scripsit Servium Tullium, regem populi Romani, quem illas quinque classes juniorum, censis faciendi gratia, insisteret, pueros esse existimasse, qui minores essent annis septemdecim: atque inde ab anno septimodecimo, quod idem jam esse reipublicae arbitretur, milites scripsisse: eosque ad annum quadragesimum sextum juniores, supraque eum annum seniores appellasse. Habemus hic tres aetatum gradus, pueritiam, juventam, senectam: ita enim dividere visum fuit praecipis illis Quiritibus. Quamquam alii quinque aetatum gradus fecere. Centorinus

lib. de Die Natali, C. 14. Varro quinque gradus aetatis aequabiliter putat esse divisos; unumquemque scilicet, praeter extremum, in annos XV. Itaque primo gradu usque ad annum XV. pueros dictos, quod sint puri, id est, impubes. Secundo ad XXX. annum adolescentem, ab adolescentem sic nominatos. In tertio gradu qui erant, usque ad XLV. annos, juvenes appellatos, eo quod rempublicam in re militari possunt juvare. &c. Perit ergo Tibullus juvenis, sed propior seniori. Qualis ferme Latreus ille Nafonianus, L. 12. Metam. v. 464.

*Provolat Emathii spoliis ornatus Halesq,
Quem dederat leto, membris & corpore Latreus
Maximus, huic aetas inter juvenemque senemque*

*Vis juvenilis erat: variabant tempora canis,
vel qualis Laeus apud Senecam Oedip. v. 773.*

Unaivima conjux, explicat errorem precor.

Quae spatia moriens Laeus vitae tulit?

Primone in aevo viridis, ac fracto occidit?

Joe. Inter senem juvenemque: sed propior seni. Haussit ille hanc bellam locutionem ex Vellejo Paterculo, L. 2. C. 53. Aegyptum [Pompejus] petere proposuit, memor beneficiorum, quae in patrem eius Ptolemaei, qui tum puero quam juveni propior regnabat, Alexandriae contulerat. Sed hoc ante me jam olim observasse video Jacobum Nicolaum, egregiae eruditionis scriptorem, L. 7. Epiphyl. C. 7. cui laus sua constare inlibata debet.

17. NATALEM PRIMO NOSTRUM VIDERE PARENTES] Melius libri nonnulli,

Natalem nostri primum videre parentes.
deinde excidit versus pentameter: qui si verus ac germanus existeret, jam nihil foret amplius cur in finienda Tibulli aetate fluctuaremus. Hujus deperditi loco vericulum Nafonianum nobis obruisti sinistra liberalitas nescio quorum tenebrionum. Fuit enim tempus, quum nullas lacunas in poetis ferrent scriptores librarii. Quis enim suo sibi aere codicem mancum ac mutilum praestinare? Vidit difficultatem conelandi temporis Scalliger, nec potuit se ipse expedire. Nam quod noster Pighius, ad A. V. DCCX, hunc annum sine consulum nominibus recte nota-
ri

Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
 20 Et modo nata mala vellere poma manu?
 Parcite, pallentes undas quicumque tenetis,
 Duraque sortiti tertia regna Dei.

Ely-

ri posse putar, & vulgatissimo tunc versiculo significatum fuisse ait,

Quum cecidit fato consul uterque pari;
 quo proinde versiculo natalem suum signarint tam Tibullus quam Naso: id protecto gratis dicitur, neque ullo certo auctore umquam probabitur. Nec recte caleulum posuit Nicolaus Heinsius, vir inlustris, a quo invitatus discedo, Not. in Ovid. L. 2. Trist. v. 464.

legiturque Tibullus,
Et placet, & jam te principe notus erat.
 Male notus te principe istic mutatur in natu te princeps. nec bene Octavianus Princeps civitatis dicitur, quia se ac Pedium subrogari fecerit in locum Hirtii ac Pansae Coll. bello Mutinensi caesorum. Naso loquitur de Augusto principe senatus: id quod capi oportet de illo tempore quo Augusti cognomen accepit, & pater patriae adpellatus est. Dicitur est autem Augustus, L. Munatii Planci sententia, A. V. dccxxvi. ipso Caesare VII, Agrippa III. Coll. cui honori accessit Patriae titulus, descende Messala. Vide sis Eminentissimum Norisium Cenotaph. Pisan. Dissert. 2. C. 8. Ea tempestate Tibullus fuerit juvenis annorum ferme sex & triginta, editis carminibus jam notus & clarus inter celebres poetas.

20. ET MODO NATA MALA VELLERE POMA MANU] signanter dixit mala manu. Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 1. v. 58.

Hic homini nescio quid est mali mala obiectum manu,

Pestquam a me abis.
 Maro Eclog. 3. v. 11.

Tum, credo, cum me arbutum videre Myconis,
Atque mala vitis incidere falce novellas.

Calpurnius Eclog. 3. v. 73.

Ut mala nocturni ralgavis brachia Mopsi
Tityrus, & medio saevem suspenderit ovili.

21. PALLENTES UMBRAS QUICUMQUE TENETIS] pallentes undas habenti libri quasi triginta. sic in hujus libelli Elegia prima, ipso fine:

Sed potius conjunx, hujus spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

inibi nonnihil notabamus.

22. DURAQUE SORTITI TERTIA REGNA DEI] Nicolaus Heinsius malebat, *Furvaque sortiti.* Sed nihil videtur mutandum. De duritia numinum infernorum omnes querebantur mortales. Et passim poetae. Maro L. 4. Geor. v. 485. de Orphico:

Jamque patem Eurydici casus evaserat omnis,
Redditaque Eurydice superas veniebat ad au-

ras;
Pone sequens; namque hanc dederat Proserpina legem:

Cum subita incautum dementia cepit amantem,
Ignoscenda quidem, scirens si ignoscere Manes.

Reversit, Eurydicanque suam jam luce sub ipsa
Immemor, heu, visusque animi respexit. ibi

omnis
Effusus labor, atque inmitis rupta tyranni

Fœdera.

& L. 12. Aen. v. 199.

Vinque Deam infernam, & duri sacraria Ditis.
 Ovidius, in eadem fabella, L. 10. Metam.

v. 76.

Esse Deos Erebi crudeles questus, in altam
Se recipit Rhodopen, pulsumque Aquilonibus

Haemon.
 Seneca Troad. v. 404.

Taenara, & aspero
Regnum sub domino, limen & obsidens

Custes non facili Cerberus ostio.

Junxit hic Albius noster bina epitheta eum uno substantivo, id quod pro vitioso se parum Latino traducit Servius ad Eclog. 3. v.

38. & deinde ad L. 3. Aen. v. 70. Atqui nihil est frequentius apud Ennium, & veteres

Tragicos. Sed tu horum veterum non accipies pro auctoritate idonea. Accipe igitur

exempla temporum nitidiorum. Lucretius L. 5. v. 33.

Aureaque Hesperidum servans fulgentia mala
Asper, acerba tuens, immani corpore serpens.

ibidem, v. 463.

Aurea quom primum gemmantis rora per
herbas

Matutina rubent radiati lumina Solis.
 Cicero Phoenom. Arat. v. 110.

Nec toto spirans rabido de corpore flammam.
 Maro

Elyfios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamque ratem, Cimæriosque lacus,
25 Quum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca fenex.

At-

Maro L. 6. Aen. v. 603.

*lucens genialibus altis**Aurea sulcra toris.*

L. 10. v. 408.

*Correptis subito mediis, extenditur una
Horrida per latos acies Volcania campos.*

L. 11. v. 7755.

*tum croceam chlamidemque sinusque
crepantis**Carbasios sulvo in nodum collegerat auro.*

L. 12. v. 271.

*ut forte novem pulcherrima fratrum
Corpora conciterans contra, quos fida crearat
Una tot Arcadum conjunx Tyrreba Gilippo.*

Aurelius meus L. 4. Eleg. 5. v. 21.

Si te Foa, Doroxaniam, juvat aurea ripa.

Naso Epist. Parid. v. 45.

*Ille sibi ingeniem visa est sub imagine somni
Flammiferam pleno reddere ventre facem.*Albinovanus Eleg. in obitum Maccenatis,
v. 34.*Paucaque pomosi jugera culta soli.*

Valerius Cato Dir. v. 91.

*Tardius, ab, miserae descendite monte capellae:
Mollia non iterum carpetis pabula nota.*

Seneca Herc. fur. v. 144.

*Errat cursu levis incerto
Molli petulantis haedus in herba.*

ibidem v. 783.

Hic saevus umbras territat Stygini canis.

Troad. v. 171.

*Cum subito cacco terra mugitu fremens,
Concessa totos iraxit ex imo sinus.*

& Oedip. v. 1004.

*En ecce, rapido saeva profluit grada
Jocasta vocori.*

ibidem v. 137.

*Aureo tauris rutilante cornu**Labitur segnis.*

tum Med. v. 110.

*Candida thyrifigeri proles generosa Lyaei.*Auctor Ciris, amabilis poematii, quamquam
multum corrupti, v. 36.*Et tu sancte puer venerabilis, & tibi certes
Gloria perpetuum lucu mansura per arvum.*

M. Hier. Vida L. 3. Poët. v. 201.

*quae mox melioribus ipse**Auspicii proprios possim mihi vertere in usus,
Deserta proprus prisca rubigine scabra.
judiciosissimus Fracastorius L. 3. Syphil. v. 63.
quin & segmenta relicta**Rursus, ut ante, coquunt, adentes suave
liquens mel.*

Imo ne ipse quidem Tullius erubuit ita loqui, orat. pro Coelio C. 15. *Ex hu igitur ita suam aliquem, ac potissimum minimum fratrem, qui est in isto genere urbanissimus: qui te amat plurimum: qui, propter nescio quam, credo, timiditatem, & nocturnos quosdam inanes metus, tecum semper fusio cum majore favore cubitavit.* Et L. 9. ad Attic. Epist. 19. *Ea, quae etiam cum a bonis viris, cum justo in bello, cum modeste fiunt, tamen ipsa per se molesta sunt, quam censet acerba nunc esse, cum a perditius in civili nefario bello petulantissime fiunt?* Sed nec Vellejus Paterculus, omnium Tiberiani regni scriptorum longe nitidissimus, L. 1. C. 8. *Id gestu Romulus, adjutus legionibus Latini avi sui, libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis vicentibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum inbelli pastoralis manu vix potuerit.* Quibus in verbis deprehendere insuper licet vericulum Phaleucum hendecasyllabum, auctori suo (ut saepe fit) imprudenti elapsum,

Aditus legionibus Latini.

25. QUUM MEA RUGOSA PALLEBUNT ORA SENECTA] Cogitabam olim, non male squalentibus legi posse pro vulgato pallebunt. idque ut erederem, faciebat epitheton senectae, quae rugosa hic adpellatur. Et sane a cute rugis exarata abest omnis nitor. ipse quoque usus loquendi juvare videbatur. sic enim Dicitur apud Macrobius L. 7. Saturn. C. 6. *Senibus sicum corpus est; quod probat asperitas & squalor cutis.* Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 5.

Video senium, squalidum, aegrum, pannis annisque oblitum.

Comperi deinde hoc ipsum Nicolao quoque Heinio in mentem venisse; nec leviter gaudebam a tanto viro comprobari id, quod excogitarem. Nunc diligentius insipienti non eadem

V v

Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
 Languent ter quinos sed mea membra dies.
 At votis Tuscae celebrantur gramina Nymphae.
 30 Et facilis lenta pellitur unda manu.
 Vivite felices, memores & vivite nostri,
 Sive erimus, seu nos fata fuisse volent.
 Interea nigras pecudes promittite Diti,
 Et nivei lactis pocula mixta mero.

eadem mens est. Pallor & rugae comites sunt senectutis, etiam opulentae, & molli-ter habitae. utrumque autem ab inopia calor- is nativi.

29. AT VOBIS TUSCAE CELEBRANTUR NUMINA LYMphae] *Nymphae* est in uno nostro, unoque item Anglicano. & sic ante Scalige- rum legi solebat. Vide quae ad Propertium notavimus, L. 3. Eleg. 14. v. 4. Deinde pro numina, habebat Colbertinus liber *carmine*; Thuaneus vero *carmina*. in quo laetet vera lectio, *gramina*, hoc est *gramina*. Intelligit campum, quo exercebantur ante lavationem & natationem. Horatius L. 3. Od. 7. v. 25.

*Quamvis non alius sceleret equum sciens
 Aequi conspiciunt gramine Martio,
 Nac quisquam citus aequo
 Tusco denatat alveo.*

quae aliquanto fufius exposuit L. 1. Od. 8. breviter attingit Naso L. 3. Art. Amat. v. 381.

*Hei ignavia jocos tribuit Natura puellis:
 Materia ludum uberiori viri.*

*Sunt illi celeresque pilae, jaculumque, trochique,
 Armaque, & in gyros ire coactus equus.*

*Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo,
 Nec Tuscus placida devehit annis aqua.*

Sic & alibi ludebant, in morem atque im- aginem campi Martii apud urbem.

30. ET FACILIS LENTA PELLITUR UNDA MANU] Haec ad natationem, qua plurimum delectabantur Romani. Sic L. 1. Eleg. 4. v. 71. sq.

*Hic placet, angustis quod equum compositis ha-
 benis:*

Hic placidam niveo pectere pellis aquam.

33. NIGRAS PECUDES PROMITTITE DITI] Vota suscipite pro mea salute; & Diti patri, ita se exorari patitur, hostias nigri velleris promittite cum lacte & mero. *Promittere* est *vovere*, *spondere*. Juvenalis Sat. 13. v. 232.

pecudem spondere facello

*Balantem, & Laribus cristam promittere galli
 Nen audent. Quid enim sperare nocentibus*

aegris

Concessum?

Petronius: *Ne bonam quidem mentem, aut bo-
 nam valetudinem petunt: sed statim, antequam
 limen Capitolii tangunt, alius donum promittit,
 si propinquum divitem extuleris: alius, si the-
 saurum effoderit: alius, si ad trecenties HS.
 salvus pervenerit. Ipse senatus, recti bonique
 praeceptor, mille pondus auri Capitolio promittere
 solet: & ne quis dubitet pecuniam concupisce-
 re, Jovem quoque peculo exorat. Atque hinc
 vota etiam solvi dicuntur. De nigris pecudi-
 bus non est cur multa congeramus. nuni-
 quam nisi atrae victimae mactabantur Diis
 Infernis. Sed omnia sunt nota ex poetis, &
 poetarum interpretibus.*

34. ET NIVEI LACTIS POCULA MIXTA MERO] Bono compendio Papinii Scholias-tes, quem ineditum Barthius possidebat, ad L. 4. Theb. v. 444. *Inferorum pastus Sanguis, Mel, Lac.* Sed & *Vinum* addi debuisse, hic locus ostendit: & Seneca Oedip. v. 563.

sanguinem libas foci,

*Selidasque pecudes uris, & multo specum
 Saturat cruere. libas & nivem insuper
 Lactis liquorum; fundis & Bacchum manu
 Lactva.*

VI.

CANDIDE Liber ades. sic sit tibi mystica vitis
Semper; sic hedera tempora vincta geras.

Au-

1. CANDIDE LIBER ADES] Ita & Naso L. 3. Fast. §. 772.

*Restat, ut inveniam, quare toga libera detur
Lucifero pueris, candide Bacche, tuo.*

& Seneca Oedip. §. 508.

*Ataque caeruleum dum Nerea nescias Atles,
Candida formosi venerabimur ora Lyaei.*

Bacchus autem unde Liber dicitur, multiplici ratione disquirat Lilius Gregorius Gyraldus Hist. Deor. Syntagm. 8. doctè sane, ac diligenter.

1. MYSTICA VITIS] vitem Turnebus mysticam dici auctor est, quod cum Cerere Liber & Libera initis colerentur, & thyrsi vitium pampinis inplexi gererentur ab initiatis, L. 59. Advers. C. 32. Sed & mystica dici potest a mysteriis atque orgiis Bacchi, quibus qui operabantur, pampineas coronas gestabant, atque hinc furore divino assilli credebantur. Naso de Procne, L. 6. Metam. §. 587.

*Tempuserat, quo sacra solent Triviterica Bacchi
Sithoniæ celebrare nurus, nox conscia sacris.*

Nocte sonat Rhodopa tinnitibus aeris acuti:

Nocte sua est egressa domo regina: Deique

Ritibus instruitur; furialiaque accipit arma.

Vite caput tegitur: lateri cervina sinistro

Vellera dependens: humero levis incubat hasta.

E vite quoque omnis Liberi patris adparatus; currus uvis contextus, pampino thyrsus; vite tigrum lora, & freni; ipsum templum Nyseæ & vite arque hedera & lauro constructum, auctore Philostrato L. 2. de Vita Apollonii Thyanaei, C. 4.

2. SIC HEDERA TEMPORA VINCTA FERAS] in libris nonnullis est *geras*. quo modo nos- ter loquitur L. 1. Eleg. 3. §. 66.

Illic est eucicumque rapax mors venit amanti,

Et geris insigni myrica fersa coma.

& Eleg. 8. §. 7.

At te victrices lauros, Massala, gerentem

Portabat niveis currus eburnus equis.

Deinde codices Statiani non tempora habebant, sed *cornua*. Quod mihi minus probatur. Cornua enim Bacchi fere uvis revinciebantur: crines autem hedera. Ovidius L. 6. Fast. §. 483.

*Bacche, racemiferos hedera radimite capillos,
(Si domus illa tua est) dirige navis iter.*
Seneca Oedip. §. 414.

Te docet vernis comam floribus cingi,

Te caput Myria colibere mitra;

Hederave mollem baccifera

Religare frontem.

Nemelianus Eclog. 3. §. 18.

Te cano, qui gravidis hederata fronte corymbis

Vitea farsa plicis, qui comas palmiste tigris

Ducis odorato perfusus cella capillo.

Rationem adamarae tantopere hederae reddit Ovidius L. 3. Fast. §. 769. ubi de anu, Baccho liba conficiente:

*Cur hedera cincta est? hedera est gratissima
Bacchos.*

*Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mo-
ra est.*

*Nysiades Nymphæ, puerum quaerente noverca,
Hanc frondem cunis apposere novis.*

Est & altera causa, videlicet memoria dilecti pueri Cissi, in hedera mutati, quae subel- la legitur apud Constantinum Cæsarem L. 1. t. t. Geoponic. C. 30. a quo diversus abit Nonnus L. 8. Dionys. §. 8.

*Μακροζών δι τούτου φιλοσιφάως Διούτου
Στίμματα θυμῷ ἵτιραι. ἰσ' ἀνδρακόμω δὲ
καρτίω*

*Θυμῶς ἀνδρακόμω ἀνδρακόμω ἰδίραε,
Βασταρῆδω ἀνδρακόμω ἀνδρακόμω δὲ
Νύμφωι*

*Ὀψίμας ἀγγυτάκισσιν ἰπανομίαν πῶρι κισσῶ.
Τεστimonio vere partus fersa amantis Bacchi*

*Corona animatum oblectavit. Super floriceo
vero capite*

*Bacchicæ per se tortilem implicavit hederae
comæ,*

*Bassaridum tamquam vates. Ab futuris vero
Nymphis*

*Seram in propinquo natis cognominationem de-
dit hederæ.*

Atque hinc Bacchi propria est planta, ac peculiaris. Propertius meus L. 4. Eleg. 1. §. 62.

Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua.

Talis Bacchus cum hedera caput tomofum egingent conspicitur in nummo aureo apud

V v 2

Aufer & ipse meum pariter medicande dolorem.
Saepe tuo cecidit munere victus Amor.

5 Ca-

Virum Spectatissimum Jacobum Wildium,
amicum nostrum non e multis, quem ho-
noris causa nominamus.

Musas quoque nostras, quarum sodalis est
Liber pater, hederaceis gaudere corollis tra-
didit Naso L. 5. Metam. 5. 338.

*Surgit, & inmissis hederæ collecta capillos
Calliope querulas praetensat pollice chordas.*
Inde ad poetas venit hederarum honos. Ma-
ro Eclog. 7. 5. 25.

*Pastores, hederæ crescentem ornate positam,
Arcades.*

Horatius L. 1. Od. 1. 5. 19.

*Ma doctarum hederæ praemia frontium
Diis miscens superis.*

Atque haec fronde coronabantur victores in
agone poetico, teste eodem Venustino vate
L. 1. Epist. 3. 5. 25.

*seu condis amabile carmen,
Prima feret hederæ victricis praemia.*

Imagines quoque poetarum hederæ redimitae
in bibliothecis ponebantur, quod in graeculis
Neronianae tempestatís deridet Pernius pro-
log. 5. 5.

Helioniadasque, pallidamque Pivenen

*illis remitto, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces.*

Moris hujus causam exponit Andreas Alcia-
tus Emblem. 204.

*Haec quaquam ardens hederæ est arbutu-
la, Cisso*

*Quae puero Bacchum dona dedisse ferunt.
Errabunda, procax, auratis sulva corymbis,
Exterius viridis; cetera pallor habet.
Hinc ap. vates cingunt sua tempora fertis:
Pallidum studiis, laevi diuturna viret.*

3. AUFER ET IPSE MEUM PARITER MEDI-
CANDO DOLOREM] Vidit Cyllenius O finale
in medicando perperam corripit, quamquam
id fecerint nonnulli posterorum, in quibus
Seneca, & Juvenalis, atque Aufonius. Ita-
que haesit vir bonus, nec potuit se expedi-
re. Sed vere emendavit Achilles Statius *pari-
ter medicande*; ut sit vocativus pro nominati-
vo. Aufer o Barche meum dolorem, ipse
pariter medicandus. Quod quale sit, expo-
net tibi meus Aurelius L. 3. Eleg. 15. Profe-
cto errant, qui gerundia in O corripit posse
statuunt. Neque ulla causa est, cur ad Na-
sonem provocent, quasi is praeverit Epist.
Deianirae 5. 126.

Fortunam vultus salsa regendo suos.

Est enim ibi cum Nic. Heinsio scribendum,
Fortunam vultu salsa rigente suam.

Male quoque legitur atque inperite in Cata-
lectis Virgillii, Carm. 11.

Saepe audendo mare vincere, saepe hiemem.

Cur enim citra necessitatem tam multiplici-
ter peccet quisquam, cum liceat scripsisse jux-
ta artis regulas,

Saepe mare audendo vincere, saepe hiemem?

Haec licentia semiveterum fraudi fuit poe-
tis alioqui castigatissimis. Certe Flaminii ni-
torem semel atque iterum infuscavit; ne
quid dicam de aliis conpluribus, intra cen-
sum Flaminii positis. Equidem Merlinum
Coccajum visior mihi audire, quoties apud
Nemescianum lego, Eclog. 1. 5. 53.

tu ruricolam discernere lites

Affueras, varias patiens muncerem querelas.
& Eclog. 2. 5. 80.

hoc ipsum mihi tu narrare solebas,

Purpureas laudando genas, & lactea colla.
Nec Baudium patienter fero, ita modulan-
tem L. 2. Iambic. p. 78.

prediga

- 5 Care puer, madeant generoso pocula Baccho:
I, nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curae genus, ite labores.
Fulferit hic niveis Delius alitibus.

Vos

*prodigia est clementia,**Servando fontes ire perditum bonos.*

Sed tu Vossium nostrum consulito L. 2. de Arte Grammat. C. 27.

4. SAEPE TUO CEDIDIT MUNERE VICTUS AMOR] tralatio a luctatoribus defuncta. Plautus Pseudol. Act. 5. Sc. 1. §. 5.

*Magnum hoc virium vino est,**Pedes captas primum, luctator dolosu' fi.*

Et sic ille Terentii Chremes, Eunuch. Act. 4. Sc. 5. §. 1.

*Attas, data hercle verba mihi sunt: vicis vinum, quod bibi.*Sed mihi rō cecidit hoc loco parum placet. non quo pravum putem; sed quod cadendi verbum pro eo, quod est victum abire, poni solere vix arbitret. *Cedere & recedere, & exire, & discedere* in hoc ipso negotio libenter dixerunt poëtae Latini. Maro L. 12. Aen. §. 183.*Cesserit Aufonio si fors victoria Turne,**Convenit Euvandri victos discedere ad urbem.**Cedet Iulus agris: nec post arma ulla rebelles Aeneadae referent, ferrove haec regna lateffent.*

Propertius L. 1. Eleg. 9. §. 28.

*Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,**Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?*

ibi nos ex aliis aliā notavimus. Naso Amor. L. 3. Eleg. 11. initio:

*Multa diuque tui: vitium patientia victa est.**Cede saugato peccare, turpis Amor.*

Remed. Amor. §. 752.

*At tibi sit tanti, non indulgere theatris;**Dum bene de vacuo peccore cedat Amor.*

ibidem §. 144.

*qui finem quaeris amoris,**(Cedit amor rebus) res age: intus eris.*

ibidem §. 199.

*Vel in venandi studium cole. saepe recessu**Turpiter a Phoebi victa sorore Venus.*

disticho priore dixerat de agricolatione:

*Cum semel haec animum coepit mulcere voluptas,**Debilibus pennis irritus exit Amor.*His verbis contraria sunt verba *permanendi, standi, sedendi*, quae firmam possessionem notant, apud eundem poëtam Pelignum, sic L. 1. Ant. Amat. §. 234.*Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,**Permanet, & coepo stas gravis illa loco.*

Remed. Amor. §. 108.

*Si tamen auxilii perierunt tempora primi,**Et vetus in capto peccare sedis amor.*

His ego rationibus permotus in Albio nostro sic malim:

Saepe tuo cessu munere victus Amor.

Accedit, quod nosser perquam raro faciat pentametros, quorum hemistichia possunt inter sese commutari. Tamen si quis aliter sentit, illum ego facile patiar sensu suo abundare. Idem. mendum & Petronio susulit nosser Douza:

*Quum Fortuna manet, vultum servatis, amici,**Quum cedit, turpi vertitis ora fuga.*

nam & illic cecidit passim edebatur, sensu prorius inepto.

5. CARE PUER] Intellige puerum vernam. tales enim venalitiis multo cariores. Compellatio est tenerissimi adfectus, atque omnino paterni. Sic Anchises L. 5. Aen. §. 752.

*Nate, mihi vita quondam, dum vita manebat,**Care magis.*

Euander Pallanta filium dimissurus, L. 8. §. 578.

*Sin aliquem infandum casum, Fortuna, minaris;**Nunc, o, nunc liceat crudelem abruptere vitam,**Dum curas ambiguae, dum spes incerta futuri,**Dum te, care puer, mea serā & sola voluptas,**Complexu teneo.*

Thetis Papiniana L. 1. Achill. §. 252.

*Si mihi, care puer, thalamos fors ac qua dedisset,**Quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem**Sidus grande plagis.*

Theodosius Imp. sic filium Honorium adfatur apud Claudianum, Panegy. de quarto iugis Consulatu, §. 213.

*Si tibi Parthorum solum Fortuna dedisset,**Care puer, terrisque procul venerandus Eois**Barbaras Arsacio consurgeres ore tianas,**Sufficeret sublimis genus.*

Ita & filii suos parentes adloquebantur. Virgilii Aeneas L. 2. §. 707.

Ergo age, care pater, cervicis imponere nostrae.

6. ET NOBIS PRONA] Scaliger malebat, I, nobis prona. Recte. Sic habent Perceji excerpta.

V v 3

12. Fal.

Vos modo proposito dulces faveatis amici,

10 Neve neget quisquam me duce se comitem.

Aut si quis vini certamen mite recusat,

Fallat eum tecto cara puella dolo.

Ille facit dices animos Deus; ille ferocem

Contudit, & dominac misit in arbitrium.

15 Armeniae tigres, & fulvas ille leaenas

Vicit, & indomitis mollia corda dedit.

Haec

12. FALLAT EUM TECTO CARA PUELLA
Dolo] solennis inprocatio in te iocosa. Sed
gravius irascitur Priapus nescio cujus poetæ
antiqui, Carm. 47.

Quicumque vestrum, qui venit ad coenam,
Libare nullos sustinet mihi versus:

Illius uxor, aut amica, rivalem
Lasciviendo languidum precor reddat;
At ipse longa nocte dormiat solus,
Libidinosis incitatus eructis.

13. 14. ILLE FEROCEM CONTUDIT] grave
verbum de domino gravi. Cicero pro Cae-
cin. C. 7. Imo, ut viro fortis ac sapientis dignum
fuit, ita calumniam stultitiamque obtrivis, ut
contudit, idem Philipp. 13. C. 13. Quantum
praesidi fuerit in ceteris, hinc intelligi potest,
quod ego unus reliquis a multis contudi & fra-
gi, adjuvantibus vobis, exsultantis praedonis
autiliam. Virgilius L. 1. Aen. v. 262. ote Jo-
vis, de Aenea:

Hic tibi (sabor enim, quando haec te cura
remordet:

Longius & volvens fatorem arcana movebo)
Bellum ingens geret Italia, populosque fe-
roces

Contundet, moresque viris & moenia ponet.

Horatius L. 2. Epist. 1. v. 10.

diram qui contudit Hydram,

Notaque fatali portenta labore subegit.

& L. 4. Od. 3. v. 8.

Quod regum tumidas contuderit mimas
Ostendit Capitolio.

Propertius L. 1. Eleg. 1. v. 10.

Milanon nullos fugiendo, Tulle, Laboras
Saevitiam duras contudit Insulos.

L. 4. Eleg. 1. v. 52.

Tempore quo focus venit Lucomelius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tati.

Naso Amor. L. 1. Eleg. 2. v. 15.

Asper equis duris contunditur ora lupatis.

& L. 1. Aet. Amat. v. 12.

Philyrides puerum cithara perfecit Achillem,
Atque animos placida contudit arte feros.

Valerius Maximus L. 3. C. 2. ext. 5. Epami-
nondas maxima Thebarum felicitas, idemque
Lacedaemonis prima clades, cum vetustam ejus
urbis gloriam, invictamque ad id tempus publi-
cam virtutem apud Iouetra & Mantineam se-
cundis praesidiis contudisset, &c.

15. ARMENIAE TIGRES, ET FULVAS ILLE
LEAENAS VICIT] Pulerum hinc emblema
duxit Ludovicus Arcotus Cant. 14. Orlandi
Furentis, st. 114.

Ne la bandiera, ch' è tutta vermiglia,
Rodomonte di Sarza il Leon spiega;
Che la feroce bocca ad una briglia,
Che li pon la sua donna, aprir non nega.
Al leon se inefesimo assomiglia:
E per la donna, che lo freno e lega,
La bella Doralice ha figurata,
Figlia di Stordilan, Re di Granata.

Qui versus hunc ferme sensum habent:

Rubra gerunt saevum Rodomontis signa leonem,
Nec tamen indocilem: nam virginis ille feroci
Ore manum patitur, lentis adjunctus habenis.
It juba caruleos late diffusa per arcos.

Tali argumento flamma Rex fassus amoris,
Imperiumque suum, Doralice, regia virgo,
Paret, & ad nutus supplex procumbit herilet.

Tantum forma potest, caraque cupido puellae.

Noster autem poeta quum tigrum ferocita-
tem epitheto a patria sumto designaverit, cur
nullam patriam dedit leaenis? Est enim cer-
tum, non ubique esse aequae trulentae,
multoque segnius Atras saevire quam Hyrcan-
as, atque aliarum Asiae terrarum. Parum
hoc videri possit exactum, siquidem ab ipso
Tibullo profectum foret. Neque enim ideo
leaenae sunt trulentae, quod sint fulvae.
Sed profecto a manu poetæ ita fuit:

Armeniae tigres, & fulvas ille leaenas
Vicit.

Arme-

Hæc Amor, & majora valet. Sed poscite Bæchi

Munera. quem vestrum pocula sicca juvant?

Convenit ex æquo, nec torvus Liber in illis;

20 Qui se, quique una vina jocosa colunt.

Jam venit iratus nimium, nimiumque severis.

Qui timet irati numina magna, bibat.

Qua-

Armenias est genitivus regionis, in qua tigres & leænae ferocissimæ. Ad hanc formam loquendi Horatius *Sabaæus reges* dixit L. 1. Od. 19. *Æ. 3.* & *pastores Libyæ*, Virgilius L. 3. Geor. *Æ. 339.* Scribæ librarij in *Armenias* voce mutantur & ultimum in *s.* id quod sæpenumero factum fuit. Recte emendarunt viri eruditi in Propertio, L. 3. Eleg. 9. *Æ. 31.*

Conjugij obstaculi precium Romana popescit Moenia.

Codices antiqui habebant *Conjugis*. Nos quoque ex eodem poeta comparandum fustulimus, L. 2. Eleg. 25. *Æ. 38.*

Qualis & Adrastus fuerit vocalis Ation,

Tristia ad Arcemari funera victor equus.

Tristis legebatur in libris, sensu pueriliter incepto.

19. *NEC TORVUS LIBER IN ILLOS* in illis præsertim viginti libri. Recte. Cæsar L. 3. Bell. Civ. C. 97. a militibus contendis, ne in præda occupati, reliquæ negotij gerendi facultatem dimitterent. Cicero l. 3. ad famil. Epist. 8. studia mihi eorum placere, quod in te bene merito grati essent. & Accus. 1. in Verr. C. 1. Neque enim hoc a vobis populus Romanus expectat, neque eo potest esse contentus, si condemnatus sit is, qui adesse noluerit, & si fortis fuerit in eo quem nemo sit ausus defendere. Virgilius L. 2. Aen. *Æ. 541.*

At non ille, sanæ quo te mentiris, Achilles

Talis in hoste suis Priamo.

Propertius L. 3. Eleg. 15. *Æ. 23.*

Vasannæque nova nequiquam in vite Lycurgam.

ibidem Eleg. 17. *Æ. 38.*

Victor eras quamvis, æquus in hoste fuit.

21. *JAM VENIT IRATUS NIMIUM, NIMIUMQUE SEVERUS* canere iratus etiam Tullius dixit Philipp. 3. C. 2. Hæc ille crudelitate imbutus, cum multo bonis omnibus veniret iratior, quam illis fuerat, quos trucidarat: cui tandem nostrum, aut tui omnino bono peperisset? Deinde *severis* legi debere, hoc est

siccis, sobrijs, abstemijs, feliciter viderunt Jo. Livinejus, & Janus Gulielmius Quæst. in Plaut. Kudeur. C. 5, prolatis Cæulli atque Horatii auctoritatibus.

22. *IRATI NUMINA MAGNA* Nam majores solito adparcere credebantur Dii irati, quo essent formidolosiores. Callimachus Hymn. in Cæterem, *Æ. 58.*

Δαμάτω δ' ἀφ' αὐτῶν τι κατιόσαντο γήϊατο δ' ἄ θιῶς.

Ἰήματα μίς χιτῶν, κεφάλῃ δὲ οἱ ἄψ' ἰλόμην.

Ceresique infans modo succensuit, & dea rursus facta est.

Vestigia quidem ejus terram, caput vero ejus tangebant caelum.

Maro L. 2. Aen. *Æ. 622.*

Apparent diræ facies, animæ caque Trojæ Numina magna Deum.

L. 7. *Æ. 445.*

Talibus Aleo dictis exarsit in iras.

At juveni orantē subitō tremor occupat artus:

Derigere oculi: tot Erinnyis sibilat hydris,

Tantaque se facies aperit.

Atque ita etiam fieri autumabant in adparationibus deorum Manium, & spectrorum, atque umbrarum. Seneca Troad. *Æ. 178.*

Tum scissa vallis aperit immensos specus,

Et hiatus Erebi parvolum ad superos iter

Tollute fracta præbet, ac summalium levat.

Emicuit ingens umbra Thessalici ducis.

idem Thycit. *Æ. 671.*

Errat antiquus vetus

Emissa bustis turba, & insulans loco

Majora nitit monstra.

& Oedip. *Æ. 171.*

Quis Tænari vinctula sterri

Rupisse canem fama, & nostris

Errata lecit: nunquid solam:

Vaga per locos simulacra virum

Majora viris.

Talia terriculamenta bono jure ad animum male sibi confitium transtulit poeta Aquinas Sac. 15. *Æ. 217.*

Noctæ

- Quales his poenas qualis quantusque minetur,
 Cadmaeae matris praeda cruenta docet.
 25 Sed procul a nobis hic sit timor: illaque, siqua est,
 Quid valeat laesi, sentiat, ira Dei.
 Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera:
 30 Sis felix, & sint candida fata tua.
 At nos securae reddamus tempora mensae.
 Venit post multos una serena dies.

Hei

1. *Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
 Et toto versata toro jam membra quiescunt:
 Continuo templum, & violati numinis aras,
 Et, quod praecipuis mentem sudoribus urget,
 Te videt in somnis. Tua sacra, & major imago
 Humana turbat pavidum, cogisque fateri.*

23. **QUALES HIS POENAS QUALIS QUANTUSQUE MINETUR**] Ita optime constituit Scalliger: neque audiendi, qui inmutant. Bacchi honor ut inter Deos magnus, ita ipse contenti numinis vindex severissimus. Vide Papinium L. 7. Thebaid. §. 210. atque inibi Lutatium.

24. **CADMAEAE MATRIS PRAEDA CRUENTA**] Pentheus, a matre Agave & bacchis furentibus discerptus. Res nota; sed tamen ob inlustrem faciendam relegenda apud Nasonem L. 7. Metam. §. 701. Vide & Passeratium ad illa Propertii, L. 3. Eleg. 21. §. 33.

Penthea non saevae venantur in arbore Bacthae. alii enim aliter narrarunt.

25. **ILLAQUE, SI QUA EST**] Minus recte haec ad matrem Cadmeam refert Achilles, & noster Douza Praecl. C. 12. Neaeram suam intelligebat poeta: id quod clarum sit ex deprecatione statim sequente. Procul abest a nobis, o amici, hic timor iracundiae Bacthae: potius sentiat laesi Dei furorem illa, quam ego iram vix puto; quam in numero mortalium ut habeam, aegre a me ipse impetro. Tantumdem enim valet istud si qua est. Plautus Pseudol. Act. 2. Sc. 1. §. 15.

Metum & fugam perduellibus meis injiciam, me esse ut sciant natum. Minime vero audiendus Muretus, qui illaque sicca reponebat.

27. **QUID PRCOR AH DEMENS**] Jucunda correctio optati inpotentis. Hinc colorem

duxit dulcissimus Lotichius, quamquam in re dissimili, L. 3. Eleg. 3.

Tu quoque, si veterum memor est & pulvis amorum,

*Occurras oculis saepe videnda meis.
 Saepius in somno redeat tua dulcis imago;
 Fidaque tangendas praebat umbra manus.
 Quid precor imprudens? non fas ita velle,
 piumve est:*

*Otia sint cineri, sit soper usque, tuo.
 Et tumulum myrtil virides, & amaracus ornet;
 Et sedeat custos ad tua busta Venus.*

30. **SIS FELIX, ET SINT CANDIDA FATA TUA**] Elegans formula. Catullus Carm. 65. §. 155.

*Sitis felices, & tu simul, & tua vita,
 Et domus, ipsi in qua lusimus, & domina.* & Carm. 96.

Sis felix, Coeli, sis in amore potens. Maro L. 3. Aen. §. 493.

Vivite felices, quibus est fortuna peracta Jans sua.

Horatius L. 3. Od. 27. §. 13.

*Sis licet felix, ubicumque maris,
 Es memor nostri Galatiae vivis.*

Propertius L. 1. Eleg. 13. §. 35.

*Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error;
 Et quotienscunque volas, una sit ista tibi.* itemque imitatione non obscura Maronis sui, Eleg. 1. ejusdem libri, §. 29.

*Ferte per extraneas gentes, & ferte per undas,
 Qua non ulla meum femina norit iter.*

*Vos remanete, quibus facili Deus annuit ere,
 Sitis & in tuto semper amore parati.*

Apulejus L. 2. Metam. Sed tibi plane, Luci domine, soli omnium Chaldaeus ille vera dixerit: siquis felix, & iter dextrum pergit.

- Hei mihi, difficile est imitari gaudia falsa:
 Difficile est tristi fingere mente jocum.
 35 Nec bene mendaci risus componitur ore,
 Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
 Quid queror infelix? turpes discedite curae.
 Odit Lenaeus tristitia verba pater.
 Gnosta, Thesaeae quondam perjuriam linguae
 40 Flevistis ignoto, sola relicta, mari.
 Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens inopia facta viri.

Vos

40. FLEVISTI IGNOTO, SOLA RELICTA, MARI] Verbum *flevisti* eleganter sibi adificere dativum, monuimus supra ad L. I. Eleg. 11. §. 64. Est autem hic imago bellissima infelicis Ariadnae, ab ingraticulo Theseo in deserta insula Naxo relictae, & sui sui diritatem apud ventos atque undas conquerentis. Catulli locus, quem noster adludit, hic est, Carm. 61. §. 164.

Sed quid ego ignavis nequicquam conqueror auris, Externata malo, quae nullis sensibus auctae Nec missas audire queunt, nec reddere voces?
 Adludit & Naso L. 3. Fast. §. 469.

Flebat amans conjux, spatiatque litore curvos Edidit incultis talia verba comae: En iterum similes, fluctus, audite querelas: En iterum lacrimas accipe, arena, meas. Dicebam, memini, perjure, & perfide Theseu. Ille abiit: eadem crimina Bacchus habet. Nunc quoque, Nulla viro, clamabo, femina credat.

Nomine mutato causa relata mea est. Pariter Aurelius meus L. 1. Eleg. 15. §. 9. At non sic Ithaci digressu mota Calypso Desertis olim flevit aequoribus. Multos illa dies in comitis moesta capillis Selerat, iniusto multa locuta salo.
 Thyestes in cognomine tragoedia, §. 1068.

Clusa litoribus vagis Audite maria. Vos quoque audite hoc stelus, Quocumque Dii fugistis, audite Inferi. Audite Terrae. Noxque Tartarea gravin Et atra nubes, vocibus nostris vaca.

Cicero L. 3. Tuscul. Quaeft. C. 26. Sunt autem alii, quos in luctu cum ipsa solitudine loqui saepe delectat, ut illa apud Ennium nutrit: *Cupido cepit miseram nunc me, proloqui Caelo atque terrae Medaei miseriam.*

Scylla apud auctorem Ciris, §. 406.

Vos ego, vos adeo, venti, testabor, & aurae. Quo tandem fructu? certe haud profusus nullo. Audi Callimachum, Grotii nostri ore loquentem:

Infidunt levius mortali corde dolores, Et de triginta partibus una perit, Cum fidi in comitis gremium, vel denique surdos

Cum temere in ventos fe dolor exonerat.
 Graeca commodius consules in Fragmentis Cyrenaei poetae ab eruditissimo viro Richardo Bentleyo nuper dispositis, num. 67. Atque hinc liquet, quam temere ac nullo consilio Albium nostrum deturpavit Franciscus Guyetus, ita retingens,

Flevit in ignoto sola relicta mari.
 Profecto sinistra est medici cura, tam facile urentis & secantis.

41. SIC CECINIT PRO TE DOCTUS, MINOT, CATULLUS] Mallem Haec cecinit. designat enim Ariadnae querelam, admitabili artificio Veronenfis poetae contextam in Epithalamio Thetidis & Pelei. quod nobilissimum carmen nullo jure Argonautica indigent editiones plebejae, & grammatici quidam oscitantes. Ceterum Catullum etiam Martialis doctum vocavit, L. 1. Epigr. 61.

Verona docti syllabas amat vatis.
 L. 7. Epigr. 98. ubi de se ipse loquitur: *Nec Marso nimium minor est, doctoque Ca- tullo.*

Et omnis retro antiquitas isto cum quasi peculiari honoris vocabulo condecoravit. Id quod concoquere non potuit Julii Scaligeri stomachus, L. 6. Poët. C. 7. quo loco Catullum multis modis profcindit, ac lacerat. Et tamen ille idem Scaliger

Xx

Mancs

Vos ego nunc moneo: Felix, quicumque dolore
Alterius discas posse carere tuo.

45 Nec vos aut capiant pendente brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua prece.

Etsi perque suos fallax jurarit ocellos,
Junonemque suam, perque suam Venerem,

Nulla

*Manes maximi & optimi poetæ,
Et quantum pote plurimum disertis*

luculentis verbis sibi propitiavit ipso initio
Hendecasyllaborum, quem librum *Manium
Catullianorum* specioso titulo cohonestavit.
Hoc malo, quam censionem illam inclemen-
tem ac superciliosam. Pro Catulli honore
steterunt alii viri, item boni atque egregii,
Franciscus Floridus L. 3. Succisiv. Lect. C. 9.
& Caspar Barthius L. 52. Adv. C. 15. rum
ad Papin. L. 2. Silv. 7. §. 76. & ad L. 5. Theb.
§. 729.

43. VOS EGO NUNC MONEO] Cicero Phil-
lipp. 7. C. 9. *Sed vos moneo, patres conscripti,
libertas agitatur populi Romani, quæ est commen-
data vobis.*

44. POSSE CARERE TUO] suspectum hoc
habet Janus Gulielmius C. 5. In Plauti Rū-
dentem, malitque *carere*, quomodo dici-
mus *carere malo*. Sane *carere* legitur in Mag-
garita Poëtica Alberti de Eyb, itemque in
codicibus duobus. Er *juvare* aliquid videtur
Ovidius L. 3. Art. Amat. §. 455.

Discite ab alterius vestris timuisse querelis.
Sed intercedit noster Albius L. 1. Eleg. 2.
§. ult.

*Non ego, totus abesse amor, sed mutus esset
Orabam: nec te posse carere velim.*

& Rutilius Itiner. L. 1. initio:

*Velocem potius reditum mirabere, lector,
Tam cito Romuleis posse carere bonis.*

Nimirum caret ille dolore suo, qui aliena
stultitia doctus prudenter advigilat, ne quid
in se admittat, unde dolorem postmodo ca-
pere possit. Talis autem prudentia quin usu
adifici queat, neque ipse opinor Gulielmius
negasset.

46. NEC CAPIAT BLANDA SORDIDA LIN-
GUA FIDE] *Aut fallas blanda habent melio-
res.* deinde non *fide*, sed *prece* erat in excer-
ptis Scaligeri. Recte. Cicero Philipp. 7. C. 9.
*At vero excitati, erecti, parati, armati animis
jam esse debemus, ne blanda aut supplicii ora-
tione, aut nequitatis simulatione fallamur.* De-

nique, pro *sordida*, malebat Nic. Heinsius
subdola. Vellem liber aliquis addieceret. Tam-
en *sordida*, ut Scaliger bene exposuit, avar-
amen notat ac petacem. Horatius L. 2. Od. 16.
§. 15.

*Nec leves fomus timor, aut Cupido
Sordidus avertit.*

47. ETSI PERQUE SUOS FALLAX JURAVIT
OCCELLOS] *juravit* est in Colbertino codice.
quomodo ex ingenio restituebat olim Jo-
annes Passeratius, quamvis in veteri suo libro
juraris reperisset. Hoc si Douza noster sci-
villet, constantius amasset suam conjecturam:
juraris enim sola ingeniū bonitate præopta-
verat Præcid. C. 12. Vere, ni fallor. Per
oculos jurare, antiqui moris fuit, & qui-
dem præcipue in amoris negotio. Plautus
Menæsch. Act. 5. Sc. 9. §. 1.

*Si volitis per oculos jurare, nihil hercle ea
caussa magis*

*Facietis, ut ego hodie abstulerim pallam &
spinter, pessumae.*

Menæchimus surreptus adloquitur Erotium
meretriculam, ejusque ancillam; quibus
quidem in illa sua venatura nihil esse ocu-
lis carius debebat. Autelius meus L. 1. Eleg.
15. §. 33.

*Quamvis mihi viles isti videantur ocelli,
Per quas sæpe mihi credita perfidia est.*

*Quos tu jurabas, si quid mentia fuisses,
Ut tibi suppositis exciderent mambus.*

Es contra magnam potes hos astollere Solem?

Nec tremis, admittis conscia nequitiae?

Atque hoc voluit inpurus ille apud purissi-
mum nequam: *Tetigit puer oculos suos, con-
ceptissimique juravit verbis, sibi ab Aescylo
nullam vim factam.* Er sic in adfectu tenerrimo
Apulejus L. 3. Metam. Tandem denique
*reversus ad sensum præsentium, arrepta manus
Foidis, & admoda meis luminibus, Patere,
oro te, inquam, dum dicat occasio, magno &
singulari me affectionis tuæ fructu perfrui, &
impartire nobis unctulum indidem, per istas
tuas papillas, mea mellitula.* Vult nempe ocu-
los

- Nulla fides inerat. perjuria ridet amantum
 50 Jupiter, & ventos irrita ferre jubet.
 Ergo quid toties fallacis verba puellae
 Conqueror? ite a me seria verba procul.
 Quam vellem tecum longas requiescere noctes,
 Et tecum longos pervigilare dies!
 55 Perfida, nec merito nobis inimica merenti.
 Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen.

Naida

Ios ei suos debere, & quidem de plano atque in re praesenti, si illa rogatum tacerit. Nec tantum per suos, sed & per oculos adamatam capitis jurabant. Naso Amor. L. 1. Eleg. 16. v. 43.

At mihi te comitem juraras usque suam,
Per me, perque oculos sidera nostra tuos.
 & festivissime ejusdem operis L. 3. Eleg. 3. v. 11.

Argutus habuit, radiant ut fidus, ocellos;
Per quos mentita est perfida saepe mihi.
 Scilicet aeterno falsum jurare puellis

Dii quoque concidunt; formaque numen
habet.

Perque suos illam nuper jurasse recorder,
Perque meos oculos; & dolere mei.

Dicite, Dii; si vos impune sefellerit illa,
Alterius meritis cur ego damna tuli?

48. JUNONEMQUE SUAM, PERQUE SUAM VENEREM] scriptis Tibullus, si quid ego hic sapio, per Veneremque suam. quod ut credam, facit usus particulae quae plane ei peculiaris, & ab aliis poetis diversus. Sic L. 1. Eleg. 1. v. 34.

Ficilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuisse luto.

L. 1. Eleg. 3. v. 38.

Nondum caeruleas pinnae contemserat undas,
Fissum ventis praebueratque sinum.

ibidem v. 56.

Hic jacet inmisit consuetus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.

L. 1. Eleg. 4. v. 2.

Ne capitis soles, ne noceantque nives.

L. 1. Eleg. 7. v. 60.

Attigeris, labantur opes: ut vulnere nostro
Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

L. 1. Eleg. 8. v. 62.

Te canes agricola e magna quum veneris urbe
Serus, inoffensum retularisque pedem.

L. 1. Eleg. 11. v. 54.

Sed Veneris tunc bella calent, scissisque capillos

Femina, perfractas conqueriturque fores.

L. 2. Eleg. 4. v. 54.

Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas,
Ita sub imperium, sub titulumque lares.

L. 2. Eleg. 5. v. 86.

Dolia dum, magni deficiantque lacus.

ibidem v. 90.

Ille levis stipulae solennes potus aceruos
Aecendet, flammam transilietque sacras.

deinde v. 114.

Acer Amor, fractas ut nam tua tela sagittas,
licet, exstinctas adspiciamque faces.

Haec Palaeonibus nostris exilia videbuntur, neque satis digna in quibus otium ponatur: mihi vero, quae mea est humilitas, nihil exile habetur, quod faciat ad illustrationem sermonis Latini. Per Junonem jurasse mulieres, & per Venerem, atque has praecipue quarum quae situs erat amoris veneratione, ex Plauto, Nasone, Arbitro, ac Juvenale jam olim innotuit. Et primus, credo, observavit insignis ille Politianus Miscell. C. 69.

51. ERGO QUI TOTIES FALLACIS VERBA PUELLAE CONQUEROR] Non satis adparet, quo referatur illud qui. oratio est hiulca, atque altero membro truncata: cui tamen feliciter medetur noster secundus, cum Veneta principe & Cylleiana, quid toties praeserentes. Quum nulla omnino mulier sit fida, quid ego toties animum meum ex tucio propter levitatem fallacis puellae?

52. ITE A ME SERIA VERBA PREGOR] Non precor, sed procul habebant Pocchi excerpta, cum Nic. Heinssii Italicis. quod quanto sit praestabilius, nemo non videt.

55. PERFIDA, NEC MERITO NOBIS INIMICA MERENTI] Ita recte distinxit Scaliger. nec placent Achillis libri, qui se volunt,

Naida Bacchus amat. cessas o lente minister?
 Temperet annosum Marcia lympha merum.
 Non ego, si fugiat nostrae convivia mensae
 60 Ignotum cupiens vana puella torum,
 Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
 Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
 Jam dudum Syrio madefactus tempora nardo
 Debueram scrtis implicuisse comas.

*Perfida, nec merito nobis inimica, merenti
 Perfida.*

Venustus est archaïsmus nobis merenti; a quo nec nitidissimi scriptores abhorruerunt. Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 3. §. 7.

Nescio quid profecto absente nobis turbatum est domi.

Catullus Carm. 107.

*Reftituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
 Nobis. o lucem candidiore nota!*

Vide egregium scriptorem Jo. Lud. de la Cerda ad Maron. L. 9. Aen. §. 525. & Voffium nostrum lib. de Construct. C. 55.

58. MARTIA LYMPHA] Recte bini Wittiani Marcia. Diximus ad Propert. L. 3. Eleg. 1. §. 52.

59. SI FUGIAT NOSTRAE CONVIVIA MENSÆ] Non quod negasset vocanti, sed quod inter ipsas epulas turrim se proripuisset e convivio. Videlicet ex disciplina Icnonia, quasi itura ad alium aliquem potiorem. Sic Bacchis illa apud amabilissimum Socci Romani artificem, Heautont. Act. 4. Sc. 4. §. 9.

*Mea Phrygia, audisti, modo ille homo
 quam villam demonstravit*

*Charini? PH. aulivi. B. proximum huic
 fundo ad dexteram? PH. memini.*

B. Curriculo percurrere: apud eum miles Dionysia agitatur.

S. Quid haec inceptas? B. Dic me hic oppido esse invitam, atque adservari:

Verum aliquo pacto verba his me daturam esse, & venturam.

Horatius L. 1. Epist. 7. §. 25.

*Quod si me notes usquam discedere; reddes
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulces loqui: reddes ridere decorum, &
 Inter vina fugam Cynaræ monstrare protervae.*
 Tale quidpiam apud Lucianum legitur in Philinnæ ac matris dialogismo.

60. VANA PUELLA] levis, inconstans, mendax. Cicero L. 2. ad famul. Epist. 7. Profecto

vides quanta vis in republica temporum sit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates: quid insidiarum, quid vanitatis in vita, non dubito quim cogites. Orat. pro P. Quinctio C. 6. Si veritate amicitia, fide societas, pietate propinquitus colitur: necesse est, iste, qui amicum, socium, affinem, fama ac fortuna spoliare conatus est, vanum se, & perfidiosum, & impium esse fateatur. Hinc antiqui habuerunt verbum vanare: quo verbo usus est L. Accius in Alcomaeo:

Tanta ut frustrando lassans, vanans protrahit.

Male haec citantur apud Nonium ex Alcomæna in voce Vanans: rectius autem in Lassare.

63. JAM DUDUM] Formula venusta de tempore non longo in re praesente, & scriptoribus elegantibus adamaa. Hodie apud vulgi aures aliter sonat; quamvis eam illustravit Grammatici insignes, Servius Honoratus ad L. 2. Aen. §. 103. Donatus ad Terent. Andr. Act. 3. Sc. 4. §. 3. Laurentius Valla L. 2. Elegant. C. 34. atque Angelus Decembrius L. 3. de Polit. Liter. parte 29. Sed res liquidius confet prolatis exemplis. Cicero sic loquitur Dial. de Amicit. C. 22. *Equidem in talibus ea, quam jam dudum tractamus, stabilitas amicitiae confirmari potest.* Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 5. §. 8.

C. Sed Thais multo anto venit? P. anto abiit jam a milite?

C. Jam dudum: aetatem. litas sunt inter eos saltae maxumae.

homo madidus rem exaggerat verbo: nam Thais tantum quod abierat a Thracone. Sed clarior loquitur Sc. 6. §. 5.

C. Thais, ego jam dudum hic adsum. T. o mi Chremes te ipsum expecto.

Sinon Maronianus L. 2. Aen. §. 103.

Sed quid ego haec autem nequicquam ingrata revolve?

Quid.

*Quidve morer? si omnis uno ordine haberis
Achivos,*

Ilque audire sat est jam dudum sumite poenas.
Horatius L. 3. Od. 29.

*Tyrrhena regum progenies, tibi
Non ante verso lenis merum cado,
Cum flore, Maccenas, rogarum, &
Pressa tuis balanus capillis*

Jam dudum apud me est.
Natio L. 2. Art. Amat. §. 457.

*Candida jam dudum tingantur colla laeertis,
Inque tuos flens est accipienda sinus.*

Seneca-Med. §. 191.

Vade veloci via,

*Menstrumque saevum, horribile, jam dudum
erebe.*

Valerius Flaccus L. 6. §. 456. de Junone:

*Hinc Veneris thalamos, semperque recentia fertis
Testa petis. visa jam dudum profilit aëlis
Dira toris, volucrumque exercitus omnis Amo-
rum.*

Apulejus L. 2. Metam. *Zachlas adest Aegyptius,
propheta primarius, qui mecum jam dudum
grandi praemio pepigit, reducere paulisper ab
inferis spiritum, corpusque istud postliminio mor-
tis animare.* Pro eo jam dudum, nitidissimus
Arbiter jam olim dixit, venustate non mino-
re: *Haud mora, omnes censurgimus: & Eu-
molpus quidem mercenarium suum jam olim dor-
mientem exire cum sarcinis jubet.*

63. TYRIO MADEFACTUS TEMPORA NARDU]
Tyrium dici nardum, quod Tyro advehetur,
statuunt eruditi. Atque ita myrrham Propertius
meus *Oronteam* vocat L. 1. Eleg. 2. §. 3.
non quia ad Orontem Syriae nasceretur, sed
quod Antiochiam camelis deferretur, inde
porro in alias oras deportanda. Atque equi-
dem his rationibus adquiescere poteramus,
nisi Syria haberent nonnulli codices Statiani,
& Lipsii atque Heinsii excerpta. id quod me-
rito probavit noster Douza. Neque veto du-
bitare nos sinit Horatii auctoritas, L. 2.
Od. 11. §. 16.

*Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pini jacentes sic temere, & rosa*

*Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo
Potamus uncti?*

inibi haec notavit Pomponius Porphyrio:
*Haec quae nunc Syria dicitur, olim addita sylla-
ba Assyria nominabatur. Et adnotandum, hic
quoque NARDUM feminino genere dici. Vere
ille de Syria, testibus Plinio L. 5. C. 12. &
Justino L. 1. C. 2. De genere autem quod
notat, sciendum veteres & haec nardum dixil-
se, & hoc nardum. id quod Vossius noster
observavit L. 1. de Analog. C. 32. & 36. quam-
quam in memor hujus loci Tibulliani. Cete-
rum e Syria potissimum petebant Romani il-
las suas preciosas delicias, etiam ex Perside
atque India adfectas: Catullus Carm. 6.*

*Nam se non viduas jacere noles,
Nepuicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio fragrant olivo.*

& Carm. 65. §. 144.

*Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Assyrio venit odore domum.*

Horatius L. 1. Od. 31. §. 12.

*Premani Calena salce, quibus dedit
Fortuna vitem: divus & aureis
Merentor exsiccat utullis
Vina Syra reparata merce.*

L. 2. Od. 7. §. 8.

*Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi, coronatus nitentis
Malobatro Syrio capillos.*

L. 3. Od. 29. §. 60.

*Non est meum, si mugiat Africae
Malus procellis, ad miseram praes
Decurrere, & votis pacifis,
Ne Cyprinae Syriaeque merces
Adiant avaro divitiis mari.*

sic enim ibi habet codex vetustissimus Bi-
bliothecae Franquecranae, quum sit in vul-
gatis *Tyriaeque merces.*

ALBII TIBULLI

LIBER QUARTUS.

I.

PANEGRICUS AD MESSALAM.

TE, Messala, canam. Quamquam me cognita virtus
 Terret, ut infirmæ nequeant subsistere vires;
 Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
 Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
 5 Nec tua præter te chartis intexere quisquam
 Facta queat, dictis ut non majora supersint:
 Est nobis voluisse satis. Nec munera parva
 Respueris. etiam Phœbo gratissima dona

Cres

Venimus ad librum quartum: qui utrum auctorem habeat Tibullum, ambigi posse arbitror. Certe hic Panegyricus, quem in manibus habemus, quamquam est Latinus, tamen jejuna sua macritudine inmensum quantum abhorret ab illo cultu & nitore Albiarum. Neque aliter statuerunt viri eruditissimi, solo Tibulli titulo persuasi ut Tibullo darent. Muretus quidem certe multa hic reperiebat, quæ se non intelligere fatebatur L. 1. Epist. 17. & 16. atque ideo tres tantum libros priores Scholiis suis illustravit, securus sermonum, quos sererent homines malevoli. Non ita Andreas Dacierius, qui Tibulli inimitandam in Elegis suavitatem quam admiratur, simul & fumum in Epico carmine majestatem invidiosè prædicat, Animadv. ad Horat. L. 1. Epist. 4. atque hujus suæ sententiæ fundum laudat Domitium Marsum; cujus mentem parum percepit, nam postremus ejus epigrammatis versiculus ad Virgilium referri debet, haud quaquam ad Tibullum. Multa in hoc Carmine restituit Josephus Scaliger; quædam & aliorum hominum industria in melius mutavit. Nos illorum vestigia prementes, id quod nostrorum est partium præstabitimus, quantum po-

terimus: nihil tamen præclarum polliciti, quum parum sit præsidii in codicibus scriptis, prodigiosè ut plurimum corruptis, neque ulla divinandi sagacitate facile emendandis.

1. QUAMQUAM ME COGNITA VIRTUS TERRET] Ita rectè Scaliger, quum vel mea esset in libris, vel tua. Etiam Jo. Livinejus me legebat, & Lud. Carrio Castig. in Valer. Flacc. L. 5. v. 499. probante Barthio L. 3. Adv. C. 6.

7. EST NOBIS VOLUISSE SATIS] Quia omnibus bonis in rebus conatus in laude, effectus in casu est, ut loquitur Apulejus L. 4. Florid. Multi scriptores hoc effatum fecerunt suum: quorum verba apud Passeratium reperire licet.

8. ETIAM PHŒBO GRATISSIMA DONA CRES TULIT] Viri eruditi hæud pauca huc adulerunt, locum difficilem parum juvenantia, dum de isto Crete disquirunt. Multa & varia adfert Cyllenius, nec tamen statuit quidquam. De Daedalo intelligit Beroaldus in Annotationum Sylloge; probante Jo. Lud. de la Cerda ad L. 4. Aen. v. 146. Atque ita etiam Passeratius volebat, nisi quod prius de Epimeneide aliquid iniecerat. Turnebus autem

cre.

Cres tulit; & cunctis Baccho jucundior hospes

10 Icarus, ut puro testantur sidera caelo,

Eri-

credebat Cretas quotannis ab ultima antiquitate solitos fuisse Delum dona mittere, ceteri villa, puta frugum primitias, L. 24. Adv. C. 26. Denique Scaliger huc vocabat principis poetae verba ex L. 4. Aen. §. 143.

Qualis, ubi hibernam Lyciam, Xanthique fluvia

Deferis, ac Delum maternam invisi Apollo, Instauratque choros; mixtique alaria circum Cretesque Dryopesque fremunt, pislisque Agathyrsi.

quod tamen ipsum deferuit in secunda editione. Sed in Animadv. ad Euseb. p. 17, Cretem, unum Curetarum, olim hospitio Phoebum excepisse, ex hisce Tibulli verbis colligi putat. exigere enim usum loquendi, ut Cres hic nomen sit proprium, non gentile. Ab his omnibus seorfum abiit Caspar Barthius L. 3. Adv. C. 6. nempe, Apollinem interfecto Pythone serpente templum sibi sedemque apud Delphos condidisse; ex omnibus autem univerfas terrae incolis elegisse, qui sibi sacra facerent, homines quosdam probos ac pios ex Gnofo Minoia, tunc forte in mari navigantes, quamquam insula Creta nequaquam ea rempitate esset divitiis aut potentia praepollens. Cretem vero dici Tibullo horum Cretensium ducem, cum quo sermones miscebat Apollo, dum eum sacris praeficit. Sed fabula est longa, nec bene pernoscenda nisi ex Homeri Hymno in Apollinem §. 382. quem tu cave neglexeris. Certe dona ferre pertinet ad rem sacrificiorum. Maro, qui in ritibus sacrorum numquam non proprie loquitur, L. 5. Aen. §. 101.

Nec non & scii, quas cuique est copia, laeti Dona ferunt: onerantque aras, maclantque juvencos.

L. 7. §. 86.

huc dona sacerdos

Cum tulit, & casarum ovium sub nocte silenti Pellibus incubuit stratis, &c.

L. 9. §. 406.

Si qua tuus unquam pro me pater Hyrtacus aris Dona tulit.

eiusdem libri §. 626.

Jupiter omnipotens, audacibus adnue coepit. Ipse tibi ad tua templa feram sollemnia dona, Et stasnam ante aras aurata fronte juvenem Candentem, pariterque caput cum matre ferentem.

L. 4. munera vocavit, solenni item vocabulo, §. 217.

nec munera templis

Quippo tuis ferimus, samamque fovemus inanem.

Lapis Romanus in Capitolio, apud Gruterum p. XLVII. 10.

TE.PRECOR. ALCIDAE. SACRIS. INVICTE. PERACTIS RITE. TVIS. LAETVS. DONA. FERENS. MERITIS

Alibi quoque dona simpliciter dicuntur honores quicumque, in aras inlati Deorum placandorum causa. Lucretius L. 4. §. 1239.

Conspergunt aras, adolentque altaria donis.

L. 6. §. 753.

Est & Athenacis in moenibus, arcis in ipso Vertice, Palladis ad templum Tritonidos almae; Quo numquam pennis adpellunt corpora saevae Cornices, non quem fumant altaria donis.

Virgilius L. 3. Aen. §. 439.

Junonis magnae primum praecae numen adora: Junoni cane vota libens, dominamque potentem Supplicibus supera donis.

Seneca Hippol. §. 105.

Non colere donis templa votivis libet; Non inter aras, Atbidum mistam choris, Jactare tacitis conscitis sacris faces.

10. ICARUS] de Icaro diximus non nihil ad Propert. L. 2. Eleg. 24. §. 29. Hunc alii Icarium nominarunt, errore pravo confundentes Penelopae patrem cum patre Erigonae. in his ipse Papinius, ille tantus veterum fabularum magister, L. 5. Silv. 3. §. 77.

nec enim Marathonis virgo

Partius exstinctum saevorum crimine aegrestem Fleverit Icarium, Phrygia quam turris cadentem Aethyanaeclae parens.

Recentiorum est quasi antesignanus Joannes Tortelius, Aretinus, vir (ut Erasmus noster judicabat) suo saeculo magnus, in Orthographia: & quod miror, Scaevola Sammarthanus, poeta egregius, Silv. L. 2. in Epicedio Joannis Morelli. Sed hunc lapsum non capitalem bene redemit felici ubertate pulcherrimorum versuum. Quos cur pigcat adseribere? Sunt enim & Latini, & disertis, & multum disformis eorum, quos hodie eructant vappae quidam de schola. Sic igitur vir ille laudatissimus:

Nam

Erigoneque, Canisque, neget ne longior actas.
Quinetiam Alcides Deus adscensus Olympum
Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.

Par.

Nam pater Aëta: quondam regnator in oris
Icaricus (Graji nisi fixant omnia vates)
Dulcia in experti primus dum pocula Bacchi
Monstrat, & ingratos hoc munere donat agrestes,
Qua virides inter Marasbon patet ardua saltus;
Illum turba neci dedit ebria, scilicet haustum
Neclare sub dulci sibi credens esse venenum,
Quod madula in solio titubarent corpora lapsu.
Forte viæ comes & filius canis i veras una,
Qui morientis heri casum incognatus acerbum,
Multa ululans, multis laratibus aëra complens,
Currit ad Erigone, & qua potus, indicat illi,
(Mirus amor) simul & sua per vestigia monstrat
Qua sit iter: sequitur tremulis incelsissima virgo
Passibus, atque animo iam tum præstigia sentis
Certa mali, carique subis genitoris imago.
Ut vero hunc toto projectum corpore vidit,
Exanimem pallentem artus, & sanguine foedum;
Tum fluxus lanata comas, percussa lacertos,
Et gelidum nequidquam amens amplexa ca-
daver,

Tene, ait, o genitor, tene, o dulcissime, talem
Adspicio? quæ tandem in te manus impia
tantum

Ausa nefas? nec te sacri reverentia sceptri,
Nec generi humano tot præstigia commoda ser-
vant?

Vos o tam mihi felices nuper Athenæ
Principe, vos populi quosquot meus ille regebat
Imperio pater, & securâ pace beabat,
Immam meritas a gente repositæ poenas,
(Si qua fides) tantumque scelus ne linquite
inultum.

Quo feror ab demens? etiamne humana requiro
Auxilia? ipse Deus, nostro quem sæpe receptum
Fovimus hospitio, nobis non adsum Euan.
Vix ea finieras, cum sacro vitæ dolo
Ipsa sibi vitæ invitæ resinacula rupit.
At Superi, impavidos mirati virginis ausus,
Protinus aurarum hanc levibus per inania pen-
nis

In sublime, canemque simul rapuere fidem,
Et nova stellato fixerunt sidera mundo.

12. ALCIDES DEUS] titulus solennis. Sym-
machus L. I. Epist. I.

Hic Deus Aëta: stabulanda armenta coëgit,
Eruta Geryonæ de lare tergemini.

Auctor OGIACI, §. 210.

Deus Alcides

Possidet Heben, nec Junonis
Iam timet iras; cuius gener est,
Qui fuit hostis.

Lapis Romanus, apud Gruterum p. XLIII. 7.

ALCIDE. SACRI. GENERIS. DECVI. HOC. TIBI.
(PRAETOR
ET. JOVIS. ANTISTES. DEDICO. PERPETVVS

Sed & inter mortales ita vocitatum fuisse,
post devicta monstra, ostendit ipsius verbis
Propertius L. 4. Eleg. 9. §. 38.

Audistime aliquem, tergo qui sustulit orbem?

Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.

13. LAETA MOLORCHEIS POSUIT VESTIGIA
TECTIS] terris habent libri: sed nos Mure-
tum libentius sequimur, tectis emendantem;
est enim sermo de casa pastoricia, vix quid-
quam præter tectum præstante. Neque aliud
praebere poterat ab homine vinitore, quique
victum suis sibi manibus quaeriret. qualem
nobis Molorchum describit Apollodorus L. 2.
Biblioth. C. 4. §. 1. Servius ad L. 3. Geor.
§. 19. Molorchus pastor fuit, qui Herculem,
venientem ad occidendum Nemeæum leonem,
suscepit hospitio. Hinc decente epitheto par-
tum vocavit Papinius L. 4. Silv. 6. §. 51.

Nec torva effigies, epulivæ aliena remissis:

Sed qualem parci domus admirata Molorchi,

Aut Aëtae lucis vidit Tegeæa sacerdos.

& Martialis, de eo ipso Viuidici sigillo, Hercule Epitrapheo, L. 9. Epigr. 43.

Uique fuit quondam placidi conviva Molorchi,

Sic voluit docti Viuidici esse Deus.

Quin & ipsius tugurii meminisse non dedi-
gnatur ille idem Papinius L. 4. Theb. §. 161.

Dat Nemeæ comites, & qui in prælia vires

Sacra Cleonæi cognunt vincta Molorchi.

Gloria nota casæ, Feribus simulata salignis

Hospitii arma Dei; parvoque ostenditur auro,

Robur ubi, & laxos qua reclinaverit arcus

Illic; qua cubiti sedant vestigia terra.

Inibi Lutatius: Herculem eo Iso Molorchus ac-
cepit hospitio, censu pauper, affectu dives. —
Cum Hercules ad occidendum leonem isset, ab
Eurythæo missus, a Molorcho susceptus est ho-
spitio, cuius læc filium interfecerat: didicique

ab

15 Parvaque caelestes placavit mica; nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
Inde alios, aliosque memor componere versus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi:

Qua-

ab eo, quemadmodum adversus seram coiret. Quae superata, lulos instituit, quos a loco Nemeos appellavit. Igitur Nemea dat comites, dant & Molorchii vineta: quia ea omnia in clypeorum pictura, & quomodo filius ejus Molorchii a leone occisus fuisset, & Hercules hospitium, auro figurata notanter descripserunt. Enserator Barthii, nondum in lucem publicam editus, ita scripsit: Cum Eurysithea datus esset a Junone excrucians laboribus Hercules, jussus est ire ad occidendum leonem Nemeasum. Quo cum per Cleonaeum agrum proficisceretur, invenit ibi Molorchum vinetorem, qui eum hospitio excepit, & pro Deo afficit. Hercules cum interfecto leone rediisset, omnem illum agrum donavit Molorchio, qui vini culturam magnam instituit. Verba ista extrema, quibus Hercules grati munificentia celebratur, aliis conciliant Junium Philargyrium, in diversa abire visum ad L. 3. Geor. v. 19. Per ludos Molorchii accipimus eos, qui Nemei; ubi Molorchii rex, qui Hercules ad Nemeasum leonem tendentem recepit hospitio.

14. PARVAQUE CAELESTES PLACAVIT MICA] mica turis. Naïo L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 16.

Micæque sollenni turis in igne sonet.

sed & de grano salis intelligi potest. Horatius L. 3. Od. 23. v. ult.

Inmunis aram si tetigit manus,

Non sumivosa blandior hostia

Mollit avertere Penates

Fære pio, & salicite mica.

Ego autem, pro pacavit, malo cum præcis editionibus placare. Horatius L. 1. Od. 36.

Et ture, & sibus juvat

Placare, & vituli sanguine debito

Custodis Numidae Deos.

Inibi Pomponius Porphyrio: PLACARE pro eo quod est gratiam referre intelligendum; non, ut placari irati dicuntur. Cum enim Numidam dicat sospitem redisse, apparet eum Deos propitios & ante sacrificia habuisse. Ita & hic capiendum arbitror.

15. INAURATO TAURUS CADIT HOSTIA CORNU] victima major. Virgilius L. 2. Geor. v. 146.

Hinc albi, Cliturnæ, grecæ, & maxima taurus
Victima, sæpe tua persufsi flumina sacro,
Romanos ad templâ Deum ducere triumphos.

Plinius L. 33. C. 3. ubi de usu auri: Deorum vero honori in sacris nihil aliud exceptatum est, quam ut auratis cornibus hostias, majores dumtaxat, inmolarentur. Tamen & minores quoque victimas inaurari Livius docet, L. 25. C. 12. Alterum Senatusconsultum factum est, Ut decemviri sacra Græco ritu facerent, hisque hostiis. Apollini bove aurato, & capris duabus albis auratis, Latonæ bove femina aurata. Eadem Macrobius habet L. 1. Saturn. C. 17. De Græco ritu firmat Valerius Flaccus L. 3. Argon. v. 430.

Atque Argos manus variis insignis in armis
Ibat, agens lætias aventa fronte bidentis.

Itaque nullo jure Plinius capitur, ex verbis Liviæ, quasi patrii moris parum gnarus. Tradit enim Plutarchus, in triumpho Macedonico Paulli Aemilii ductos fuisse boves auratis hostibus centum viginti, vitis fertisque redimitos, nulla minoris pecoris mentione. Non erant confundendi ludi Apollinares, ritu Græco facti, cum triumphis mere Romanis.

18. ALTER DICITUR OPUS] Alter hic sonat idem quod alius. Horatius L. 1. Epist. 14. v. 11.

Cui placet alterius, sua nimirum est odio sora.

Albinovanus Consol. ad Liviam Aug. v. 10.

Hæi mihi, quam facile est (quamvis hic contigit ames)

Alterius luctu fortis verba loqui.

Severus Endeleichus Bucol. v. 98.

Quidam, quæso, quid est, quod vario modo

Fatum triste necis transiit alteros,

Affliritque alios?

Diæter sic positum videri potest, ut apud Flaccum, de Lucilio, L. 1. Sat. 4. v. 10.

in hora sæpe ducentes,

Ut magnum, versus dicebat stans pede in uno.
& L. 2. Epist. 1. v. 110.

pueri, patresque severi

Fronda comas vinciti coenant, & carmina dilant.

Yy

Scd

- Qualis in inmensum descenderit aëra tellus;
 20 Qualis & in curvum pontus confluerit orbem;
 Et vagus a terris qua surgere nititur aër,
 Hinc ut contextis passim fluat ignibus aether;
 Pendentique super claudantur ut omnia caelo.
 At quodcumque meae poterunt audere camenae,
 25 Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, ultra,
 Sive minus, certeque canent minus, omne vovemus
 Hoc tibi, nec tanto careat mihi carmine charta.
 Nam, quamquam antiquae gentis superant tibi laudes,
 Non

Sed libri veteres distat habent; quod corruptum fuit ex *dicat*. quae scriptura existat in multis codicibus. Naso ipso initio Metam.

In nova fers animus multas dicere formas Corpora.

Horatius L. 2. Sat. 1. §. 11.

Aus, si tantus amor scribendi te rapit, aude Caesaris invidiis res dicere.

19. QUALIS IN INMENSUM DESEDERIT AERA TELLUS] Plures libri habent *descenderit*. quod non est de nihilo; & firmis innititur rationibus. Vide sis Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 22. & Barthium L. 3. Adv. C. 6. qui & poemam ita scripsisse arbitratur,

Qualis inemenso descenderit aëre tellus.

Non enim (inquit) procidit, sed in aëre non emenso descendendo constitit, id quod suis verbis effert noster Albius. Et Lucretius firmat, L. 5. §. 451.

Quippe etenim primum terrae corpora quaque, Propterea quod erant gravia & perplexa, coibant

In medio, atque imas capiebant omnia sedes.

21. ET VAGUS A TERRIS QUA SURGERE NITITUR AER.] Idem vir magnus recte notat, falso dici e terra surgere aërem, nobilissimum elementum ex ignobiliori. Idcirco scribendum a terris, tellure subius relicta. Nihil verius, Lucretius L. 5. §. 491.

foras elapsa volabant

Corpora multa vaporis, & aëris, altaque caeli Denlebant procul a terris fulgens templam.

22. HUC ET CONTEXTUS PASSIM FLUAT IGNEUS AETHER.] scribe cum libris,

Hinc contextus passim fluat ignibus aether.

Nihil poterat elegantius dici. atque ita ferme legebat jam olim Barthius, sola conjectura ductus. Lucretius L. 5. §. 448.

Hoc est a terris altum fecerere caelum, Et seorsum mare uni secreto humore pateres, Seorsus item puri secretique aetheris ignes.
 paullo post, §. 459.

per rara foramina terrae

Partibus erumpens primus se sustulit aether Signifer, & multos secum levus abilitus ignes.
 Cicero L. 2. de Nat. Deor. C. 36. Terra sita in media parte mundi, circumfusis undique est hac animabili spirabilique natura, cui nomen est aër. Hunc rursus amplectitur inmensus aether, qui constat ex altissimis ignibus. Albianum fluat idem nobis exponit putissimus poeta, libro laudato, §. 502.

liquidissimus aether,

Atque levissimus, aëris super influit auris; Nec liquidum corpus turbantibus aëris auris Commisces: finis haec violentis omnia venti Turbinibus: finis incertis turbare procellis: Ipse suos igneis certo fers impete labens.
 Nam medicæ fluere, atque uno posse aetheram nisi,

Significat Ponsi mare, certo quod fluit aestu, Unam labendi conservam usque tenorem.

Denique contextos noster ignes more item Lucretiano dixit. Sic enim ille L. 6. §. 997.

Silicet id fieri cogit natura vicarum Multimodis varians, ut paullo ostendimus ante

Propter dissimilem naturam, textaque rerum.
 & L. 5. §. 93.

Principio, maria ac terras, caelumque tuere. Horum naturam triplicem, tria corpora,

Memmi,

Tres species tam dissimileis, tria talia sexta, Una dies dabis exitio: multoque per annos Suffertata ruet moles, & machina mundi.

- Non tua majorum contenta est gloria fama;
 30 Sed quaeris quid quaue index sub imagine dicat,
 Sed generis priscos contendis vincere honores,
 Quam tibi majores, majus decus ipse futuris.
 At tua non titulus capiet sub nomine facta,
 Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu:
 35 Convenientque tuas cupidi componere laudes
 Undique quique canent victo pede, quique soluto.
 Quis potior, certamen erit. sim victor in illis,
 Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
 Nam quis te majora gerit castrisve, forove?

40 Nec

30. QUID QUAEQUE INDEX SUB IMAGINE DICAT] In codicibus minus correctis est, quid qua iudex sub imagine dicat, quae causa fuit, cur rem admodum infeliciter hic gesserit Achilles, itemque Turnebus L. 29. Adv. C. 32. nam bono Cylennio in tantis illis tenebris libenter ignoscimus. Pulcherrimam hanc Scaligeri emendationem pulcre stabilivit Lipsius L. 1. Elect. C. 29. ubi videbis hos indices fere titulos vocari. quomodo noster, tertio mox versu:

At tua non titulus capiet sub nomine facta.
 Naso Epist. Phyllidis §. 65.
Sum decepta tuus & amans & femina verbis.
Dni faciant, laudis summa sit ista tuas!
Inser & Aegidus media statnavis in urbe:
Magnificus titulus stet pater ante suis.
Cum fueris Scyron lectus, torvusque Procrustes,
Et Sinis, & tauri mixtaque forma viri,
Et domitas bello Thebas, Jussique bimbembas,
Et pulsata nigri regia caeca Dei:
Hoc tua post illum titulus signetur imago:
 HIC EST, CUTUS AMANS HOSPITA CAPTA
 DOLO EST.

Valerius Maximus L. 5. C. 8. ex. 3. de T. Manlio Torquato: Videbat enim se in eo atrio confidisse, in quo illius Imperiosi Torquati severitate conspicua imago posita erat: prudentissimoque viro succurrebat, effugis majorum cum titulus suis idcirco in prima aulium parte poni solere, ut eorum virtutes posteris non solum legent, sed etiam imitarentur.

31. QUAM TIBI MAJORES, MAJUS DECUS IPSE FUTURUS] Novi illud Tullii, Ego mihi praeterea majoribus. Verum id locum habere non potest in hac gente longe nobilissima. Quocirca amplector aliorum Librorum scriptu-

ram, in quibus duo mei, futuris. Rationem vidisti in nota proxime praecedente. Gebhardus ex uno Palatino hanc lectionem eruditur examinandam proposuit, in avis decus ipse futuris. Quae lectio & Barthio crucem viderur fixisse, L. 3. Adv. C. 6. Piger ineptiarum: in avis, & male divisit & male concretis cruculis, nihil aliud erat quam majus. Idem error erat §. 36. quique canent victo pede, quique soluto. nam juncto pede ediderunt primi illi architecti. nimirum in libris est juncto, unde utrimvis effici potest. Sed pes solutus oppositum sibi postulat pedem vincitum. Papinius L. 5. Silv. 3. §. 101. de suo patre:

Omnia namque animo complexus, & omnibus aucter,
Qua sandi vis lata patet: sive orsa libebas
Pieris vincire modis, seu voce soluta
Spargera, & effreno nimbos aequare profatu.
 Er tamen lapsus hic etiam est insignis ille Flaminius, epigrammate in Andreae Naugerii Lulus Poeticos:

Naugeri, ne quis tibi certet, neve labores
Incastum laudes equiparare tuas;
Sive epigramma facis juncto pede, sive soluto
Despet magnanimum funera acerba virum.
 Vide supra ad L. 1. Eleg. 1. §. 77.

37. QUIS POTIOR CERTAMEN ERIT] Rectius libri scripti, Quis potior, certamen erit. contentio erit de victoria. Sallustius Catil. C. 7. Virtus omnia demerat: sed gloriae maximum certamen inter ipsos erat.

39. NAM QUES TE MAJORA GERIT CASTRISVE FOROVE] In priore hemistichio nihil murari debet, est libri multum modis discrepant. Deinde chartisve forove habent plurimi scripti, quasi de compacto. Id exposuerunt,

Y y 2

Sive

- 40 Nec tamen hinc aut hinc tibi laus majorve, minorve:
 Justa pari premitur veluti quum pondere libra:
 Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
 Qualis, inaequatum si quando onus urget utrimque,
 Instabilis natat alterno depressior orbe.
- 45 Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
 Non alius sedare queat: seu iudicis ira
 Sit placanda, tuis poterit miscere verbis.
 Non Pylos, aut Ithace, tantos genuisse feruntur
 Nestora, vel parvae magnum decus urbis Ulixen.

50 Vix-

Sive scribis ipse domi meditatus, sive dicis
 in foro. Satis profecto frigide. Noster in
 Messala eloquentiam simul misatur, simul
 gloriam ac virtutem bellicam. nam *castrorum*
 appellatione res tota militaris intelligitur: ut
 pulcre ostendit magnus Casaubonus Com-
 ment. in Polybium p. 123.

45. DIVERSI FREMAT INCONSTANTIA VUL-
 GI] Et hic multipliciter variatur. sed *diversi*
 rectum est. Maro L. 2. Aen. v. 39.

Scinditur incertum fluida in contraria vulgus.
Diversus est a divertere, unde divertium. Sal-
lustius Catil. C. 12. Bene et composita C. Cae-
sar paullo ante in hoc ordine de vita et morte
disseruit, credo falsa existimans ea, quae de
inferis memorantur, diverse itinere malos a bo-
nis loca taetra, inculta, foeda, atque formido-
losa habere. Caullus Carm. 43.

O dulces comitum valeat coetus,
 Longe quos simul a domo profectos
 Diversos variae viae reportant.

Maro L. 1. Aen. v. 70.

Incute vim veniti, submersasque obrue puppes;
Aut age diversas: et disijce corpora ponto.
 L. 12. v. 487.

vario nequicquam fluctant aestu:
Diversaeque vocant animum in contraria curas.

Propertius L. 1. Eleg. 10. v. 15.

Possum ego diversos iterum conjungere amantes.

48. PYLOS] Homerum vide initio L. 3.
 Odyss. Fuerunt autem in Peloponneso tres
 Pyli, singulae Nestorem sibi vindicantes,
 Messeniae una, altera Arcadiae, tertia Eli-
 dis. Sed Pylum Arcadiaem, sive Triphylia-
 cam, fuisse Nestoris ditionem praecclare osten-
 dit Strabo L. 8. Geogr.

48. ITHACE] Mela Pomponius L. 2. C. 7.
 in *Ionio Prota, Hyria, Cephalenia, Neritos,*

Same, Zacynthos, Dulichium: et inter non
ignobiles, Ulyssis nomine Ithaca maxima illustris.
Insulam describit Homerus L. 9. Odyss. v. 21.
portum vero, cum antro Nympharum, L.
13. v. 96. 237. 344. fontem autem L. 17. v.
205. Ipsum quoque insulae oppidum Ithaca
dictum fuit, ut hic videre licet, atque apud
Ciceronem L. 1. de Orat. C. 44. L. 2.
de Legib. C. 1. L. 3. de Offic. C. 26. Multum
fluctuante in hujus insulae situ Geographi ho-
dierni. Vide sis Jac. Sponium Itiner. T. 1. p.
100. ejusque comitem Geor. Wheler T. 1.
p. 53. Parum comitem Servius, vel potius
larcinator aliquis sub Servii persona, ad E-
clrog. 6. v. 76. Dulichias vexasse rates] Ith-
acenses a monte. Dulichium insula est, ubi mons
est Ithacus, in qua fertur habitasse Ulysses. At
poeta sollicite discrevit L. 3. aeterni operis
 v. 270.

Jam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos,
Dulichiumque, Sameque, et Neritos ardua
saxia.

Effugimus scopulos Ithacae Laertia regna,
Ei terram altricem sacri execramur Ulixi.

49. PARVAE MAGNUM DECUS URBS U-
 LIXEN] imo Graeciae universae. Sic enim
 Sirenes apud Homerum, L. 12. Odyss. v.
 184.

Διὸς ἄγ' ἰὸν πολίαν Ὀδυσῆϊ, μίγν κῆδος
ἄχρησθ.

Hinc age profectus gloriosa Ulysses, ingens gloria
Graecorum.

Quem locum pulcre expressit noster Hoof-
 dius, generosissimi spiritus poeta, etiam ubi
 ludit ac delicias facit, in quadam cantilena:
Lostwyttery de kloekst men vaak bakooeren ziet.
Maar Moereminnen zang belas myn' ooren
niet;

Al

50 Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem
Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:

Ille

*Al queelden zy haer best: Ulysses, herwoerts
jaeght,*

*O alderbraefste heldt, daer Grieken roem op
draght!*

Et jam olim Siren Romana M. Tullius L. 5.
de Finibus C. 18.

*O decus Argolicum, quin puppim fœctis Ulyssè,
Auribus te nostros possit agnoscerè cantus?*

Præclare L. Apulejus in fine libri de Deo
Socratis: *Quin ergo tu, qui te ad studium
sapientiæ inseris, aliquando caves, ut nihil a-
ctentum in laudibus tuis audias: sed ut, qui te
voles nobilitare, æque laudes ut Accius Ulyssè
laudavit in Philoetæ suo, in ejus tragoediæ
principio:*

*Inclute, parva prædite patria,
Nomine celebri clarioque potens
Pectore, Achivus clāssibus auctor,
Grævis Dardaniiis gentibus ulcor,
Lærtiade.*

Novissime patrem memorat. Ceterum omnes lau-
des ejus viri audistis. Nihil inde nec Lærtis si-
bi, nec Anticleæ, nec Arcisius vindicat. Haec
enim tota, ut videt, laudis hujus propria Ulyssi
possessio est. Nec aliud te in eodem Ulyssè Homæ-
rus docet, qui semper ei comitem voluit esse
Prudentiam: quam poetico ritu Minervam nun-
cupavit. Igitur, hac eadem comite, omnia hor-
renda subit, omnia adversa superavit. Quippe
ea aduatrice Cyclopi specus introivit; sed egressus
est: Solis boves vidit; sed abstinuit: ad infer-
ros demeravit; & ascendit. Eadem Sapientia
comito, Scyllam præternavigavit; nec ereptus
est: Charybdi conceptus est; nec retentus est:
Circos poculum bibit; nec miratus est: ad Lo-
tophagos accessit; nec remansit: Sirenes audivit;
nec accessit.

50. DUM TERNA PER ORBEM SAECULA
FERTILIBUS TITAN DECURRERIT HORIS] Vi-
xerit itaque Nestor annos ter centenos. Sic
& Propertius L. 2. Eleg. 10. §. 46.

Nestoris est visus post tria saecula cimis.
ipse rex Pylus apud Naionem, L. 11. Me-
tam. §. 188.

*si quem potius spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere; vixit
Annos bis centum: nunc tertia vivitur aetas.*
Juvenalis Sat. 10. §. 246.

*Rex Pylus, magno si quidquam credis Homero,
Exemplum vitæ fuit a cornice secundæ.*

*Felix mirimum, qui tos per saecula mortem
Distulit, atque suos jam dextra computat annos.*

At cornicem novem saecula vivere tradide-
runt scriptores antiqui. Aufonius Idyll. 118.

*Ter bimos deciesque novem super exit in annos,
Justa senescentum quas implui vita virorum.
Hos novies superat vivendo garrula cornix.*

Haec sunt satis liquida: unde & Ciceronem
ita intelligere oportet, iisdem ferme verbis
utentem, dialog. de Senect. C. 10. Videtur
et apud Homerum sapientissimè Nestor de virtuti-
bus suis praedicet: *nam enim tertiam aetatem
hominum vivebat: nec erat ei verendum, ne
vera de se praedicans nimis videretur aut inso-
lens aut loquax. Etenim, ut ait Homerus, ex
ejus lingua melle dulcior fluebat oratio: quam
ad suavitatem nullis egebat corporis viribus: &
tamen dux ille Græciæ nusquam optat, ut
Ajacis similes habeat decem, at ut Nestoris:
quod si acciderit, non dubitas quin brevi Troja
sit peritura. Horatius L. 2. Od. 9. §. 13.*

At non ter ævo factus es amabilem

Pleravit omnes Ausilochum senex

Annos.

Haec, ut dixi, satis sunt clara. Tamen non
defuerunt viti spectatae auctoritatis, qui saecul-
um, & aetatem, itidem ut *γινώσκω*, itiginta
annorum spatio definiverint. Quibus sane
accessisse putandus est noster poeta. sic enim
scribit infra §. 112.

*Quem si quis videt, vetus ut non fregerit aetas,
Terna mimis Pyliae miretur saecula famæ.
Centum secundos Titan renovaverit annos,
Ipsa tamen velox caetrem super edera corpus
Gaudet equum, validisque secler moderator
hæbetis.*

Vide Plurarchum in Catone majore; Aero-
nem & Lambinum ad Horat. l. e. Franciscum
Floridum L. 2. Subseciv. Lectio. C. 3. An-
gelum Decembrium L. 4. de Polit. I iter.
parte 32. Muretum L. 10. Var. Lect. C. 8.
Matthacum Raderum ad Marcial. L. 8. Epigr.
2. Cerdam ad Virgil. L. 8. Aen. §. 508.

51. FERTILIBUS HORIS] Barthius *fertilibus*
malebat L. 3. Ablegm. Critic. C. 13. Quod
quum rejecisset Gebhardus, ipse admodum
sollicite tueri institit. L. 9. Adv. C. 19. & L. 17.
C. 4. Nihil est opus tanto conatu. Horæ
dicuntur fertiles eadem ratione, qua annus
ipse. Noster infra §. 122.

Y y 3

NAM

Ille per ignotas audax erraverit urbes,
 Qua maris extremis tellus excluditur undis.
 Nam Ciconumque manus adversis repulit armis:
 55 Nec valuit Lotos caeptos avertere cursus.
 Cessit & Aetnaeae Neptunius incola rupis,
 Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.

Vexit

*Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
 Indueas, oriente die duce fertilis anni.*

& §. 113.

Censum foecundis Titan renovaveris annos.
 Neque enim horae ab annis sejunguntur,
 neque a saeculis anni. Ovidius L. 2. Metam.
 §. 25. in regia Solis:

*A dextra larvaeque Dies, & Mensis, & Annus,
 Saeculaque, & postinae spasiis aequalibus Horae.*
 Plura erant: sed quae jam occupavit Passer-
 ratiis, amoeni homo atque elegantis ingenii.

54. NAM CICONUMQUE MANUS] Non satis
 adsequor quid sibi velit istud *que* in ipso ora-
 tionis initio; & puto hos duos versiculos lo-
 co suo motos fuisse, ut saepe accidit; sic
 restituendos:

Non valuit Lotos caeptos avertera cursus:

*Non Ciconumque manus adversis repulit ar-
 mis.*

Nam quamvis Ulysses, qui ab Illo dis-
 cessisset, prius cum Ciconibus depugnaverit,
 quam ad terram Lotophagorum accederet;
 nihil tamen causae fuit, cur Albius noster
 hunc rerum ordinem tam religiose servaret,
 ut propterea corrumpere vellet nexum ser-
 monis naturalem. Sunt praeterea hi duo ca-
 sus ipso tempore tam inter se vicini, ut pa-
 rum referat quid prius quidve posterius re-
 feratur. non enim nisi duodecim dies fuere
 interjecti. *Non Ciconumque manus* legebat
 Heinſius in Adversariis. Exstat quoque *Non*
 in uno Anglicano: ut intelligas, *Manus Ci-
 conum non repulit Ulysses*. Tamen (ne
 quid disimulem) vetus lectio stare potest,
 atque etiam debet, leviter ac leniter corre-
 cta, hoc modo:

*Nam Ciconumque manus adversis repulit ar-
 mis:*

Nec valuit Lotos caeptos avertere cursus.

Nam & Ciconum maritimum ac tetrastrium
 conjunctas vires fortiter fregit: nec loti dul-
 cedo potuit eum a suscepto itinere revocare.
 Voculam *Nec* habent septem libri scripti:
 repulit tres alii non mali. Conjunctio causa-

lis Nam reddit rationem epitheti *audax*,
 quod modo praecessit. Historiam reperies
 apud Homerum L. 9. Odyss. haud longe ab
 initio.

56. AETNAEAE NEPTUNII INCOLA RU-
 PIS] Cyclopium sedem in Sicilia apud Aetnam
 non poetae tantum statuerunt, sed & Scri-
 ptores ferme omnes alii, qui de Cyclopiis
 meminerunt. id quod operose doctique o-
 stendit Phil. Cluverius L. 1. Sicil. Antiq. C. 2.
 Sed Homerus, omnium scriptorum antiquissi-
 mus, eos continentis habitatores fecit, non
 insulae Siciliae. Vide quae ex sermonibus
 Petri Castellani, Aureliarum episcopi, dispu-
 tat doctissimus Turnebus L. 24. Adv. C. 10.

57. VICTA MARONEO FOEDATUS LUMINA
 BACCHO] Tibullum *Una lumina* scripsisse,
 quum in principe editione sit *Uncta*, suspi-
 catur Barthius L. 9. Adv. C. 19. Non placet.
 Et quid ni sopore *victus* sit Cyclops, qui
 tantum meri bibisset? atque ejus quidem
 meri, cujus una mensura ferebat aquae men-
 suras viginti. Illo vino Ulysses donaverat
 Maton, Ewanthei filius, Apollinis Ismarii
 sacerdos. Auctor Homerus L. 9. Odyss. §.
 195. unde corrigendus Probus, Virgilii in-
 terpres, ad L. 2. Geor. §. 37. *Juvas Ismara
 Baccho Conterere*] *oppidum est Ismarus, quod
 expugnavit Ulysses, cum a Troja discederet; &
 victor vinum accepit a Marone, cujus pater Cu-
 pitibus [I. Ewanthes] tradidit, quos Cyclopi
 dedit.* Illud ergo vinum Propertius *Ismarium*
 vocavit L. 2. Eleg. 24. §. 32.

*Tu quoque, o Eurytion, vino, Centauro, perissi:
 Nec non Ismaria tu, Polypheme, mero.*

Pecant illi, qui *Maroneum* dici volunt a
 Marone Apollinis sacerdote; quum ita dicat
 ab oppido *Maronea*. Mela L. 2. C. 2.
*Tum Nestor flavius, & ripis ejus adjacentes Ma-
 ronea.* Plinius L. 4. C. 11. *Dicaeae, Ismaron,*
locus Parthemon, Phalaina, Maronea prius
Orthagoria. & L. 14. C. 4. *Vino antiquissima*
claritas Maroneo, in Thraciae maritima parte
genito, ut auctor est Homerus. ubi plura de

ejus

Vexit & Aeolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,
60 Nobilis Artacie gelida quos irrigat unda.
Solum nec doctae verterunt pocula Circes:

Quam-

ejus vini generositate indomita. Oppido nomen dedit Maro, iussu Olfiditis, jam senex, post interfectum Lycorgem, Thraciae regem, Aegyptii hircis coepit oblitentem, tradente Diodoro Saeculo Biblioth. L. 1. Non ludes operam, si Ifaaci Vostii notam inspicere volueris ad laudata modo Pomponii Melae verba.

58. VEXIT ET AEOLIOS PLACIDUM PER NEREA VENTOS] sed infelicis exitu, propter sociorum scelus. nam cum illi Aeolus ventos omnes in utre bovis novennis inclusos, solo Zephyro spirante, donasset pro munere hospitali, jamque die decima adparet patriam tellus; ibi nebulas praedae cupidus (aurum enim includi rebantur) solvertunt utrem, duce ad elavum insidioso somno confopito. Statim autem insurrexit procellosa tempestas, navemque retro ad Aeoliam insulam valido turbine rejectit. Vide Homerum initio L. 10. Odyss. Ovidius L. 14. Metam. §. 223.

*Aeolon ille refert Tusto regnare profundo;
Aeolon Hippotaden, cobidentem carcere ventos:
Quos bovis inclusos tergo memorabile munus
Duliebium summissis ducem: statumque secundo
Lucibus esse novens, & terram adfexisse pe-
titiam;*

*Proxima post nonam cum sese Aurora moverat;
Invidia socios praedaeque cupidine ductos,
Esse ratis aurum, demissis ligamina ventis:
Cum quibus isse retro, per quas modo venerat
undas,*

Aeolique ratem portus repetisse tyranni.

Agnoſces hinc veram originem mirasculorum Lapponicorum, quae tam siticiter apud plebem inperitum audiuntur.

59. INCULTOS ADIIT LAESTRYGONAS] crudelēs illos, & humanis corporibus viciētes. Itaque epitheto parum valido *incultos* poeta nominasse videri possit. Sed non est ita. Etenim ut Bustris Maroni inlaudatus dicitur, h. e. exponente Gellio L. 2. C. 6, qui in omni re, atque omni tempore, laude omni vacat: sic *incultos* noster vocavit, qui in omni parte vitae ab omni cultu humano abſentem quam longissime. Compari noſione

Cato dixit apud Sallustium, Catilin. C. 52. *diverso itinere malos a bonis loca taetra, insulata, feoda, atque sermidolosa habere. Quid enim magis abhorret a cultu & nitore & luce, quam squalor ille aeternus, & diri carceres ineriorum supplicii destinati?* Petronius: *Incultis asperisque regionibus diutius nives haerent: aſt ubi ea aratro domestica tellus nitet, dum loqueris, levis primum dilabitur.*

59. ANTIPHATENQUE] Hujus inhumani hominis feritas locum dedit proverbio, quod primus opinor Gulielmus Gentius observavit in Juvenale, Sat. 14. §. 22.

*Alitem animum, & mores modicis erroribus
aequos*

*Præcipit, atque animas fervorum & corpora,
nostra*

*Materia conflare putat. paribusque elementis;
An scire docet Rutilius tui gaudet acerbo
Plagarum crepitus, & nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi laris, ac Poly-
phemus.*

in vulgatis male circumfertur *Plagarum strepitum*: ut monuimus ad Propert. L. 4. Eleg. 7. §. 22. De Antiphate, deque urbe Laestrygonia, videndus Homerus L. 10. Odyss. §. 87. Ovidius L. 14. Metam. §. 223. Julius Hyginus Fab. 25. Oppidum deinde *Formiae* dictum fuit. Plinius L. 3. C. 5. Dein locus *Speluncæ*, lacus *Fundanus*, *Civeta portus*; oppidum *Formiae*, *Hormiae* dictum, us existimaverit, antiqua *Laestrygonia* sedes. Aëtius Sannazarus L. 3. Eleg. 1. §. 57. verbis Cajetae ad *Fredericum Siciliae regem*:

*Ingredere, o, felixque tibi pede nostra secundo
Moenia, propans & venerare Deos.*

*Ingredere: Antiphates pollens tibi regia servit,
Et Laestrygonia limina tuta metui.*

60. MOBILIS ARTACIE GELIDUS QUOS IRRIGAT UNDA] libri ferme *Nobilis* habent, uno Mattii codice excepto. Atque hanc lectiōnem firmat Homerus L. 10. Odyss. §. 107.

*Ἡ μὲν ἄρ' ἐς κρήνην κατεβέβητο καλλιείδρου
Ἄρταξιῶν ἰδὼς γὰρ ὕδωρ πρῶτι ἄνω φέ-
ρωτος.*

*Hæc quidem ad fontem descendens limpidiorem
Artaciam: hinc enim aquam ad urbem ferebat.*

Ho-

65 Quis numquam candente dies adparuit ortu,
Sive supra terras Phoebeus, seu curreret infra.
Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
Magna Deum proles levibus discurreret umbris.
Præteritque cita Sirenum litora puppi.

70 Il-

nus meminit L. 3. C. 5. *In ora Savo fluvius; Vulturum oppidum cum amne, Liternum, Cumæ Chalcedisium, Misenum, portus Bajarum, Bani, lacus Lucrinus & Avernus, juxta quem Cimærum oppidum quondam. Pompejus Festus: Cimærii dicuntur homines, qui frigidibus occupatas terras incolunt. Quales fuerunt inter Bajas & Cumas, in ea regione, in qua convallis satis eminenti jugo circumdata est; quæ neque matutino, neque vespertino tempore sole contingit. In ultimo verbo mendum est; & scribendum haud dubie, sole contingitur. Lucretius L. 4. v. 408.*

Quos tibi tum supra Sol montis esse videtur, Cominus ipse suo contingens fervidus igni.

Catullus Carm. 61. v. ultimo:

*Quare nec tales dignantur visere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine clavo.*

67. VIDIT UT INFERNO] Hoc totum in libris vulgatis male coheret. Scribe cum Luca Fruterio, ac Nic. Heinio,

Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno

Magna Deum proles levibus discurreret umbris.

Mutatae scripturae causas cognosces ex libello variarum lectionum; quamquam Fruterius sola ingenii bonitate rem peregit. Sed & Janus Parrhasius ita legebat, Comment. in Claudian. L. 1. de Raptu Proserp. Ipsas fabulas tradet tibi Homerus Odys. L. 11.

69. PRÆTERITQUE CITA SIRENUM LITORA PUPPI] Sirenes non in mari, sed in præto insulae florido sedent cantantes apud Homerum, ingente circum ossium putrescentium acervo, L. 12. Odys. v. 38. & 158. quod non secuti sunt pictores etiam celeberrimi. Est & alter eorum error, (a quo errore ne ipse quidem Alcibiades sibi cavet Emblem. 115. neque Alcibiades interpres Julius Caesar Capaccius Emblem. 113.) quod Sirenas fecerunt vultu quidem virgineo, sed parte corporis inferiorem in pilcem definente. Quamquam ignoscere pictoribus æquum est, Joannis Boccatii auctoritatem secutus L. 7. Genealog. Deor. C. 10. qui Boccatus ipse deceptus fuit ab Albrico philosopho, obfusi nominis scriptore. Illa vero pars inferior

definit in avem, gallinae non abfimilem: superior alas habet in humeris, tibiis vel lyram in manu. Julius Hyginus Fab. 125, quæ recensentur errores Ulyssis: *Tum ad Sirenas Melpomenes musas & Acheloi filias venit, quæ partem superiorem multoivrem habebant, inferiorem autem gallinaceam.* Servius ad L. 5. Aen. v. 864.

Jamque adeo scopulos Sirenum advesta subibat, Difficiles quondam, multorumque ossibus albos. Sirenes (inquit) secundum fabulas, tres parte virginis fuerunt, parte volucres, Acheloi fluminis & Calliopes musas filiae. Harum una voce, altera tibiis, alia lyra canebat. Et primo juxta Pelorum, post in Caphareis insulis habitaverunt, quæ illecebras suo cantu in naufragia deducebant. Aelianus quoque Sirenas virginis alatas, & pedibus aves fuisse ait, idque & poetarum fabulas ostendere, & tabulas pictorum, L. 17. de Animalibus C. 23. Offendit certe Apollonius Rhodius, quamquam tacet de aliis, L. 4. Argon. v. 892. Pulcherrime Ovidius L. 5. Metam. v. 551.

Hic tamen indicio poemam linguaque videri Commernisse potest. Vobis, Acheloides undæ Pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?

An quia, cum legeret vernos Proserpina flores, In comitum numero mistæ, Sirenes, eratis? Quam postquam toto frustra quaesivisti in orbe; Procinus ut vestram sentirent æquora curam, Posse super fluctus alarum insilere remis Optavisti: facilesque Deos habuivisti; & artus Vidivisti vestros subitis flavescere pennis. Ne tamen ille canor mulcendus natus ad aures; Tantaque dos oris lingue deperderet usum; Virgine vultus, & vox humana remansit. quem sequitur ex parte Claudianus L. 3. de Raptu Proserp. v. 254.

Discedunt aliae. Rapidis Acheloides alis Sublatas Siculi latus obsedere Pelori: Accensaque malo, jam non impune canoras In postem vertere lyra. Vox blanda carinas Adligat: auditu frenantur carmine remis.

Igitur hæc ipsa, quam dixi, forma in nummis veteribus spectantur. Id quod primus,

Zz

opi.

opinor, observavit Hannibal Carus, scripser & cruditus & venustus, L. 2. Epist. 145. *Le Sirene erano marittime, & litorali più tosto, che marine. Et, riscontrando la descrizione d'essa col rouficio di detta medaglia, la figura del mezzo in sù, al volto, al corpo, & a le braccia iguade, è pur d'una uergine: Et dal mezzo in giù, a le piume, a i piedi, & a tutta la fatterza, è d'una gallina; salvo, che l'ali sono in sù gli homeri de la uergine: e con assai bella grazia porta in ciascuna mano una tibia, o un flauto, che vogliamo dire. Ita ille vernaculo idiomate descripsit nummum argenteum a Neapolitanis in honorem Augusti procutum, ac sibi a celeberrimo antiquario Pyrrho Li-gorio muneri donatum. Est ille ipse denarius (vix enim potest esse alius) P. Petronii Turpilianus, instaurandae Neapoli triumviri, quem eruditissime interpretatus est in admirabili opere de Praefantia & Usu Numismatum antiquorum nunc nuper recentato, & luculentissimis accessionibus egregie locupletato, Illustrissimus Spanhemius, vir sine exemplo cruditus; cuius nec virtutes neque ingenium capere potest iners hujus saeculi livor; Dissert. 5. sect. 3. p. 251. In eo nummo est ab una parte caput Augusti Caesaris: ab altera stat Siren Parthenope, inflatam ti-*

biam manu dextra tenens, sinistro brachio ad litus anato, grandibus in humero alis, pedibus gallinacis, cum cauda bene ampla. Non alium ab illo nummum fuisse puto, quem describit in Antiquitatibus Puteolanis Julius Caesar Capaccius cap. 33; sed festinata opera. Sic enim loquitur: *Fu ritrovato in Cuma una moneta col nome di Petronio Triumviro. Viene riferito da Fulvio Orsino nella famiglia Petronia, dicendo che si riferisce alla colonia Cumana dedotta da Augusto, & a Napoli dal medesimo ristaurata. Deinde exhibet eam nummi faciem, in qua est Siren Parthenope, sed utraque manu tibiam comprimens, neque ulla cauda insignis. Non satis sibi constat Vincentius Cartarius in descriptione Sirenum: nam modo parte inferiore aves facit, modo pisces. Putat autem tum demum factas esse Nereidas, postquam elapso inpune Ulysse prae dolore atque ira lese in mare praecipites dedidissent. Sed quum nullo id auctore proferat, non male facit, qui amplius inquirendum arbitrabitur. Certe in Argonauticis, quae Orphei nomine censentur, se ipsas et vertice excelsi scopuli in pelagus dejecisse dicuntur, ac confectam in petras obriguissè, §. 1266. sqq. Apollonius autem solam vocem perdidisse narrat, ab Orphea testudinis cantu superatas, L. 4. Argonaut. §. 905. Alias Sirenas, nempè toto corpore volucris, collo autem ac vultu femineo, ex villae Aldobrinae thesauris nuper cum orbe erudito communicavit doctissimus & diligentissimus monachus Bernardus de Montfaucon, Diar. Ital. C. 14. p. 190. Qui utinam pari sedulitate descripsisset anaglyphum Thesauri Medicaei, C. 24. p. 357. in quo anaglypho cymba, ibidemque colligatus Ulysses conspicitur, & Sirenas instrumenta Musica pulsantes. Nam istae Aldobrandinae nihil commune habent cum fabulis Graecorum. Atque ego opinor referri debere ad ululas sive noctuas in locis desertis lugubriter gementes, quas in quibusdam antiqui Foederis locis Sirenas reddiderunt septuaginta Seniores. De istis luctuosis cantus animalibus res pulcras, ut semper, prodidit maximus Spanhemius, laudati operis pag. 254. Haec ego recens nata quum ostendissem amico meo summo Petro Burmanno, qui ad me visendi gratia iis diebus venerat, monuit me vir candidissimus exstare Dissertationem Gallicam de Sirenibus Cl. Nicasi, Divionensis; videndumque si ego, quamquam ignarus, in ejus vestigia incurrissem. Misit quoque, qua est morum comi-*

70 Illum inter geminae nantem confinia mortis,
Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
Quum canibus rabidas inter freta sorberet undas,
Nec violenta suo consumpsit more Charybdis,

Vel

tate, ipsum libellum; quo ego avide evoluto comperi, nihil mihi cum Nicasio commune esse, extra unum illum denarium Petronianum, quem tamen ego aliunde, ut vidimus, acceperam. Praeterea quum ego de sola Sirenum figura egerim, ille sibi omnem earum mythologiam exhauriendam putavit, quod & praecclare fecit.

70. ILLUM INTER GEMINAE NANTEM CONFİNIA MORTIS] inter Scyllam & Charybdim. Nihil certius hac commendatione ex optima scheda Scaligerana. Sed & Achilles ita conjecerat, & Livinejus, & Gulicinus noster Canterus L. 4. Nov. Lect. C. 16. Et nos ita invenimus in excerptis duorum Anglicanorum. Reliqui ferme libri habent, *illum tergeminae*. Quam mortem tergeminae Turnebus capit pro certissima ac praesentissima, & tamquam triplici, non una, L. 3. Adv. C. 20. & L. 29. C. 23. Tamen haud difficulter perspicui poterat, quod in periisse in elementum ultimo m vocis illum. Perperam huc trahas ista Papinii, de Cerbero, L. 2. Theb. p. 31.

Ni Deus horrentem Lethaeo vimine mutens
Ferreæ tergemino dommissis lumina somno,
aliter enim intelligi debere docuit eruditus scholiastes Lucatius, ita scribens: *tergemino] propter trina lumina trivium capitum: quasi tot illi somnos immiserit, quot capita luminibus armarentur.*

71. NEC SCYLLAE SAEVO CONTERRUIT IMPETUS ORE] Hoc quoque Scaligero debemus: cui jungas licet Pocchi & Lipsii excerpta. Olim fuit *orbe*: quod exponebat de rapidis vorticibus aquarum in orbem & gyrum circumactarum. Sed Nic. Heinsius, Nor. ad Ovid. Amor. L. 2. Eleg. 16. p. 26, legebat:

Nec Scyllae saevo conterruit impetus aestu.
in Notulis autem ad hunc nostri Albii locum saeva ira reponebat. Horum neutrum placet. neque enim Scyllae os suum perire debet; quo ore vel maxime terribilem fuisse ac formidolosam tradunt poëtae. Homerus L. 12. Odyss. p. 90.

Ἐξ δὲ τοῦ οἰσῖρα περιμέμνεις, ἰὸ δὲ ἰκάνη

Ἐπιρραλίη κεφαλῆ, ἰὸ δὲ τριτόχοι ἰδόντες;
Πικροί, καὶ θάμνεις, πάλσιος μάλαος θανάτου.

Μίση μὲν τι κατὰ σπίνης κοίλοιο δίδουκ'
Ἐξ δ' ἰξίτοχης κεφαλῆς δινοῖο βερίθρον.

Sex autem illi colla praelonga, in singulis vero horrendum caput inest, tres ordines autem dentium,

Denti, & frequentes, pleni nigrae mortis.

Aetio quidem per spelunca cavam immergitur,

Feret autem porrigit capita e terribili barathro.
Maro L. 3. Aen. p. 424.

At Scyllam caecis cohibet spelunca latebris,

Ora exstantem, & navis in saxa trahentem.

Sane apud Homerum, libro modo laudato, exponit Ulysses ut sex sibi optimos locios ex nave ablatos devoraverit Scylla vivos ac palpitantes, & ducem suum nomine cientes, eique manum tendentes. Quo miserabili spectaculo nihil se tristius atque horribilius vidisse ait in illo suo longissimo errore.

72. QUUM CANIBUS RAPIDAS INTER FRETA SERPERET UNDA] rabidas erat in sex libris. deinde *sorberet lege*, ἀρχαῖνός, cum Guyero, & Heinso in Nafonianis loco proxime indicato.

73. NEC VIOLENTA SUO CONSUMSIT MORE CHARYBDIS] Multi libri habent, *consumpsit in ore Charybdis*, id quod multis argutus visum fuit. mihi vero primum suaviter hic repeti videtur, quum altero ab hinc versu in Scylla habuerimus. *Mors suo*, ut numquam non solebat, ut semper facere adfueverat. *Mors est*, natura, adfectio. Sic *ventorum & caeli mores* apud optimos scriptores saepe reperuntur. Plinius L. 17. C. 2. *Ad soli naturam, ad loci ingenium, ad coeli cuiusque mores dirigenda solertia est*. Manilius L. 4. p. 122.

Nunc tibi Signorum mores, summumque colorem,

Et statim varias artes ex ordine reddam.

Vide elegantissimae eruditionis virum Janum Casperium Gevartium L. 3. Lectio. Papinian. C. 5. Heinsius juvenis legebat:

Nec violenta sua consumpsit mole Charybdis.

- Vel si sublimis fluctu confurgeret imo,
 75 Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
 Non violata vagi fileantur pascua Solis,
 Non amor, & foecunda Atlantidos arva Calypsus,
 Finis & erroris miseri Phaeacia tellus.
 Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
 80 Fabula sive novum dedit his erroribus orbem;
 Sit labor illius; tua dum facundia major.
 Jam te non alius belli tenet aptius artes,

Qua

76. NON VIOLATA VAGI FILEANTUR PASCUA SOLIS] Propertius L. 3. Eleg. 10. v. 29.

Lampetis Ithacis verubus iugisse iuvenco:

Paverat hos Phoebo filia Lampetie.

fabulam copiose denarrat Homerus L. 12. Odyll. v. 260.

79. ATQUE HAEC SEU NOSTRAS INTER &c.] Hanc quaestionem jam olim agitari solere docet nos Seneca Epist. 88. *Quaeris, Ulyssis ubi erraverit, potius, quam efficias, ne nos semper erremus? Non vacat audire, utrum inter Italiam & Siciliam iactatus sit, an extra notum nobis orbem: neque enim potius in tam angusto error esse tam longus. Iteumque Gellius L. 14. C. 6. Atque illud etiam scriptum fuit, quae nomina fuerint sociorum Ulixidis, qui a Scylla rapti Iacratibus sunt: utrum in τῆ ἰσῶ Σκλάωνη Ulixes erraverit κατὰ Ἀργεναρχον, an in τῆ ἰσῶ κατὰ Κραντα. Uterque, ut vides, deridendi propior. Possit tamen hoc ipsum quaeri nec sine erudita voluptate, nec citra frugem bonam, luculento specimine ostendit doctissimus Cluverius L. 2. Sicil. antiq. C. 17. Praeposito inter valet hoc loco intra. Sive haec sunt gesta intra orbem nobis notum in mari mediterraneo, sive fabulose gesta narrantur in parte mundi nobis ignota, &c. Minus cogitare Passeratius: Sive haec vera sunt, & saculi nostri ac regionis hominibus nota: sive falsa & commisitia.*

81. SIT LABOR ILLIUS, TUA DUM FACUNDIA MAJOR] Eximia laus viri disertis, nam dicendo superare illum, cuius eloquentiam tota Graecia est admirata, quantae putas virtutis fuisse? Nec tamen nimis poetice, arbitrio quidem Fabio Quintiliano L. 10. C. 1. *At Messala nitidus & candidus, & quodammodo pro se ferens in dicendo nobilitatem suam.* L. 12. C. 10. *In oratione vero si species inveni valis, totidem pene reperias ingeniorum,*

quos corporum formas. Sed fuerit quaedam genera dicendi conditione temporum horridiora, alii qui magnam jam ingenii vim prae se ferentia. Hinc sunt Laelii, Africani, Catores, Gracchi; quos tu licet Polygnotos vel Calenes appelles. Mediam illam formam teneant L. Crassus, Q. Hortensius. Tum deinde efforescat non multum inter se distansium temporum oratorum ingens proventus. Hinc vim Caesaris, indolem Coelii, subtilitatem Callidii, gravitatem Bruti, acumen Sulpicii, acerbitatem Cassii, diligentiam Pollionis, dignitatem Messalas, sanctitatem Calvi reperimus. Ecce ut in variis multorum magnorum hominum virtutibus, uni Messalae dederit dignitatem in dicendo, id est, eloquentiam nobilitati suae parem. Naso L. 2. Pontic. Epist. 2. quae ad Messalinum filium est perscripta, v. 51.

Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticus adfit,

Quo poteris strepidis utilis esse reis.

Vivis enim in vobis sacundi lingua parentis,

Et res haeredem reperit illa suum.

& deinde v. 99.

Hoc pater ille tuus, primo mihi cultus ab auro,

Si quid habet sensus umbra dispersa, petit.

Tacitus L. 11. Hist. C. 6. *Meminissent C. Asinii, & Messalas, ac recentiorum Arruntii & Aesernini, ad summa provectorum incorruptae vita & facundia. De filio autem L. 3. C. 34. Mox Valerius Messalinus, cui parens Messala, ineratque imago paternae facundiae, respondit.*

82. NAM TE NON ALIUS BELLIS TENET APTIUS ARTES] Male colligit, ideo floruisse facundiae laude, quod in eo vigeret scientia rei militaris. Transitio est, quae voculam Jam postulat. atque extat illa vocula in excerptis Pocchi, & in duobus Anglicanis.

- Qua decaat tutam castris praeducere fossam,
 Qualiter adversos hosti defigere cervos:
 85 Quemve locum ducto melius sit claudere vallo,
 Fontibus ut dulces erumpat terra liquores:
 Ut facilisque tuis aditus sit, & arduus hosti:
 Laudis & assiduo vigeat certamine miles.
 Quis tardamve sudem melius, celeremve sagittam
 90 Jecerit, aut lento perfergerit obvia pilo?
 Aut quis equum celerem arctato compescere freno
 Par sit, & effusas tardo permittere habenas?
 Inque vicem modo directo contendere cursu,

Seu

84. ADVERSOS HOSTI DEFIGERE CERVO] Ita praclare emendarunt viri eruditi, quum in libris fere sit *nervos*. De *cervis* castrensis vide, si otium est, Servium ad Virgil. Eclog. 2. v. 29. & Valentem Guellium ac Ludovicum de la Cerda ibidem loci: Turnebum L. 29. Adv. C. 32. Lipsium Poliorcet. L. 2. dial. 2. Delrium Advetf. ad Senec. Oedip. v. 752. Meursium in Lycophr. p. 174. Dion. Vostium in Caesar. L. 7. de bello Gall. C. 72.

86. FONTIBUS UT DULCES ERUMPAT TERRA LIQVORES] Elegantissimus usus verbi *erumpendi*; quo usu castra illa antiquitas multum delectabatur. Lucretius L. 4. v. 1111.

*Tandem ubi se erupit nervis conclaesa cupido,
 Parva su arderis violenti pauja parumper.*

L. 6. v. 582.

*Verfabundaque portatur post incita quom vis;
 Exagitata foras erumpitur, & simul altam
 Dissidens terram magnum concinnat hiatus.*

L. 1. v. 730. ubi de Sicilia:

*Hic est vasta Charybdis: & hic Aetnaeae
 nantur*

*Murmura flammamarum rursum se colligere iras,
 Faucibus eruptis iterum vis ut vomas igneis.*

Cicero Phoenom. Arat. v. 111.

*Nec toto spirans rabido de corpore flammam
 Aestiferis validis erumpit flatibus ignes.*

Virgilius L. 1. Georg. v. 445.

*Aut ubi sub laeem densa inter nubila sese
 Diversi erumpunt radii.*

Coelius apud Tullium L. 8. ad famil. Epist.

14. Sic illi amores, & invidiosa conjunctio,
 non ad occultum recedat obreolationem, sed ad
 bellum se erupit. Caesar L. 2. Belli civilis C.

14. Meridiano tempore, quum alius discessisset,

*alium ex diutino labore in ipsis operibus quieti se
 dedisset, arma vero omnia reposita conclaesa
 essent, portas se foras erumpunt.* Hos duces se-
 cutus est facundissimus Baudius L. 3. Iambi-
 corum, carmine ultimo:

*Exinde Sermo, ceu minister efficax,
 Vox atque lingua proma mortali sono
 Reperta dia mentis effert, ac foras
 Erumpit alci cogitata pecciora.*

88. LAUDIS ET ASSIDUO VIGEAT CERTA-
 MINE MILES] loquitur de laudatione castren-
 si. super qua non incutiose egimus ad L. 1.
 Eleg. t. v. 57.

91. AUT QUIS EQUUM CELEREMVE ARCTO
 COMPESCERE FRENO POSSIT] Malo cum Co-
 lonio *celerem arctato*: nam istud ve cum inse-
 quente & nihil congruit. Deinde pro *Possit*,
 bene in Adversariis restituit Heinsius *Par sit*.

93. DIRECTO CONTENDERE PASSU] *cursu*
 est in undecim libris: quod omnino praefere-
 rendum. Sequitur, *Seu libeat curvo melius
 contendere gyro*. multi libri *brevius* habent;
 quod est ex disciplina equestri. dulcissimus
 Columella L. 10. v. 226.

Me mea Calliope cura leviore vagantem

Jam revocat, parvoque jubet decurrere gyro.
 Cicero L. 3. de Orat. C. 19. *Sed, si his contem-
 ti essis, atque istis etiam, quae dici voluistis a
 me, ex ingenti quodam oratore immensoque
 campo in exiguum sane sylvam compellitis.* Quem
 locum imitatione expressit Papinius L. 4.
 Silv. 7. initio:

Jam diu lato spatiosa campo

Fortis heroos Erato labores

Differ, atque ingens opus in minores

Contrabe gyros.

Horatius L. 2. Sat. 6. v. 26.

Seu libeat curvo brevius compellere gyro?

95 Quid, parma seu dextra velis, seu laeva tueri,
(Sive hac, sive illac veniat gravis impetus hastae,)

An prior, aut signata cita loca tangere funda?

Jam simul audacis veniunt certamina Martis,

Adversisque parant acies concurrere signis,

100 Tunc tibi non desit, faciem componere pugnae;

Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,

Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo;

Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte,

Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister

105 Mi-

Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem

Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.

Repetitio verbi *contendere* insuavis est, nec satis decora. Scribamus, duce Tullio, *compellere*, nec debent obstat librariorum aberrationes.

95. QUIS PARMA] Constituimus isthaec ad ductum Nic. Heinsii, simplicem illum, ac verum, & germanum.

98. JAM SIMUL AUDACIS] Pulchra descriptio aciei Romanae, tam simplicis, quam bipartitae. Rem ipsam egregie inlustravit Claudius Salmastius lib. de Re Militari Roman. C. 7. sqq. cui tamen super agmine quadrato minus bene convenit cum inlustri viro Radobodo Hermanno Schelio Dissert. Polybian. C. 11. adde, si videtur, Lipsium L. 4. de Milit. Rom. dialog. 6.

100. TUNC TIBI NON DESIT] lege cum Heinsio *desit*. & sic libri non nulli. Tragiesus verus apud Ciceronem L. 3. Tuscul. Quaest. C. 19.

Pol mihi fortuna magis nunc desit, quam genus.

Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 12.

Omnia habeo, neque quidquam habeo: nihil cum est, nihil desit tamen.

& Hecyr. Act. 5. Sc. 2. v. 2.

Nihil apud me tibi

Deseri patior, quin quod opus sit, benigne praebatur.

Lucretius L. 2. v. 1141.

Quandoquidem grandi cibis arvo demique desit.

L. 3. v. 221.

Extima membrorum circumcaesura tamen se Incolumen praeflas: neque desit ponderis hulum.

Maro Eclog. 2. v. 22.

Lae mihi non aestate, novum non frigore desit.

Aurelius meus L. 1. Eleg. 1. v. 34.

*In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacans tempore desit Amor.*

103. SEU LIBEAT DUPLICEM, SEU JUNCTUM CERNERE MARTEM] Haec quia erant mendosa, non recte poterunt explicari a viris eruditiss. Scribendum cum Salmastio atque Heinsio,

Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte.

sejunctum est in priore Wittiano, inque uno Anglicano; haud longe a vero. Qui *cernere Martem* probabant, Enniano se exemplo tuebantur, quod est apud Varonem in Gerontodidafcalo, & lib. 5. de L. Itemque apud Nonium in verbo *Cernere*:

*Nam ter sub armis malum vitam cernere,
Quam semel modo parere.*

Sed quum ibi *cernere vitam* positum sit pro eo, quod est decertare de vita; par erit ut hoc loco, *Martem cernere*, sit depugnare de pugna. Quo quid absurdius? Albius noster postquam egerat de agmine quadrato, nunc agit de acie bipartita, ubi duobus exercitibus pugnat. L. Septimius L. 2. Ephemer. C. 22. *Cohortati inter se arma capiunt, ac prope cum manu auxiliari effusi portis pergunt adversum. Ac dein per campos exercitu bipartito, Trojanis Hector, Sarpedon auxiliariibus duces falli. Tum nostri, visis contra hostibus, armati atque instructi pro negotio simplicis formae aciem composuere, circa cornua divisus ducibus: dextrum Achilles cum Antilocho, alterum Ajax Telamoniis cum Diomede curabant: medios accipera Ajax alter, & Idomeneus dux noster. Hoc modo exercitu utrimque composito, pergunt obviam. At ubi in manus ventum est, cohortati suos quisque, acie conflixere.*

105. SIX:

- 105 Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
At non per dubias errant mea carmina laudes:
Nam bellis experta cano. testis mihi victae
Fortis lapidae miles. testis quoque fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes.
- 110 Testis Arupinas & pauper natus in armis.
Quem si quis videat, vetus ut non fregerit aetas,
Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
Centum foecundos Titan renovaverit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus

115 Gau-

105. SITQUE DUPLEX GEMINI VICTORIA CASUS] codex bibliothecae Colbertinae, itemque unus Achillis Statii, & excerpta Angeli Colotii habebant *geminis victoria castris*. Quod quanto sit praetabilius, nemo non videt. *castra*, exercitus: ut passim apud Historicos Latinos.

107. TESTIS MIHI VICTAE FORTIS LAPIDAE MILES] Quas hic memorat lapidum, atque aliarum Illyrii ac Pannoniae gentium ferarum rebelliones, descripserunt Strabo L. 4. & 7. Dio L. 49. Appianus lib. de bellis Illyricis. Florus L. 4. C. 4. & 12. Suetonius Aug. C. 21. Vellejus L. 2. C. 90. Orofius L. 6. C. 21. meminere quoque Livii epitomae L. 131. 132. 133. 135. Solos quidem Salaffos ductu suo Messala perdomuit, fame subactos: reliqua bella ipse Augustus confecit. In quibus quin enituerit egregia Messalae virtus, dubitari omnino nequit. Cujus enim frontis foret, summis laudibus efferre ejus hominis facinora bellica, ejus opera obscura fuisset atque ignobilis? quique ipse nihil tanto praecio dignum administrasset? Tumultus illi primum tumescere coeperunt A. V. DCCXXVII. quo tempore noster Albius annum agebat octavum supra viceimum. Unde verosimile fit, ipsum quoque has expeditiones vidisse praesentem, in contubernio videlicet Messalae. Atque hoc facile evicerit Arupini senis descriptio.

110. ARUPINAS] Ita rectissime Scaliger ex Strabone, atque ex Itinerario Antonini. Neque sunt audiendi, qui *malpinus* huc intrudunt etiam cum convicio, viri cetera egregii, Janus Pachelius Comment. ad Claudian. L. 3. de Raptu Proserp. & Nic. Erythraeus Ind. Virgil. in voce *Inarimus*.

110. PAUPER NATUS IN ARMIS] Ut fere solent gentes deliciis & luxu nondum corruptae. Postumius apud Livium L. 9. C. 9. Nihil ad Caudium, *Patres Conscripti, humanis consiliis gestum est. Diu immortales & vestris & hostium imperatoribus mentem ademerunt. nec nos in bello satis cavimus; & illi male partam victoriam male perdidimus: dum vix locis, quibus vicerant, credens, dum quacumque conditione arma viris in arma natis auferre festinant.* Seneca L. 1. de Ira C. 11. *Germanis quid est animosus? quid ad incursum acris? quid armorum cupidus? quibus innascuntur, innutriunturque: quorum unica illis cura est, in alia negligentibus.*

111. VETUS UT NON FREGERIT AETAS] sic Remulus ille gloriarum plenus apud Maronem L. 9. Aen. v. 609.

Omne arcum ferro teritur, verisque juvenum Terga fatigamus hasta: nec tarda senectus Debilitat vires animi, mutatque vigorem. Canitiem galea premimus, semperque recentis Comperare juvat praeda, & vivere raptis.

114. IPSE TAMEN VELOX CELEREM SUPER EDERE CORPUS AUDET EQUUM] veloci saltu in equum alacriter emicat. Sed scribendum Gaudet, quod & Heinsius vidit. Maro L. 4. Aen. v. 156.

At puer Ascanius mediis in vallibus acris Gaudet equo.

Horatius Art. Poët. v. 162.

Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine Campi.

edere est attollere. hinc montes edisi dicuntur, & arces editae, atque alia id genus quam plurima. Itaque nihil hic mutandum videtur.

115. VA-

- 115 Gaudet equum, validusque sedet moderator habenis.
Te duce non alias conversus terga domator
Libera Romanae subiecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris. majora peractis
Instant, compertum est veracibus ut mihi signis,
- 120 Quis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni;

Splend-

115. VALIDISQUE SEDET MODERATOR HABENIS] Habena cur *validae* dicantur, non satis perspicio. quinque libri habent *validusque*: id quod melius congruit vigori illi crudo in extrema senecta.

116. DOMATOR] Hanc vocem Scaliger de mendo suspectam habebat. neque ego tamen damnare audeo. in Glossario Philoxeni legitur, *Domavi*, Ἐδάμασα. & paullo ante, *Dammator*, Δάματος: id quod Passeratius recte (ni fallor) emendavit *Domator*. Sed ne folis lexicis nitamur, facit Ennii auctoritas, cujus hos ex Medea versus servavit nobis Flavius Charisius, extremo libro 4.

Non memaris, quod draconis sarvi sopivi impetum;

Non, quod viros domavi, & segetis armatas manus.

Accedit Ammianus Marcellinus L. 21. C. 5. Hoc sermone Imperatoris vice alicujus oraculo comprobato, mota est incitatus omnis concio: & rerum cupida novandarum, unanimam consensu voces horrendas immani scutorum fragore miscebat, magnum elatumque Ducem, & ut experta est, fortunatum domatorem gentium appellari: & Regum.

120. AMYTHAONIUS MELAMPUS] Vates sagacissimus, & veracissimus. Papinius L. 3. Theb. v. 449.

Dubio sententia tandem

*Sera placet, vatium mentes, ac provida veri
Sacra movere Deum. Solers tibi cura futuri,
Amphiarai, datur, juxtaque Amythaone tro-*

*Jam senior, sed mente virens Phoeboque,
Melampus*

*Adscias passus, dubium, cui dexter Apollo,
Oraque Cyrrhae satiaris largius unda.*

Vide Apollodorum L. 1. Biblioth. C. 9. & L. 2. C. 2. ac Muretum Schol. in Propert. L. 2. Eleg. 3.

121. NAM MODO FULGENTEM TYRIO SUBTEMINE VESTEM INDUERAS] A. V. DCCXXIIII. Consules fuere Imperator Caesar Divi F. III. M. Valerius M. F. M. N. Messala Corvinus. quo tempore Albius noster annum ferme agebat trigagesimum secundum. Nam quae de divinandi scientia paullo ante jactabat, nullo modo cadere possunt in puerum duodecennem. qualem tamen statuimus necesse est, si sequimur hos novos aetatum finitores, qui Hirtio & Panfa Coss. natum adferunt. Ceterum in subsequenibus describit laeta illius diei omnia, & caerimonias ac ritus anni aperiundi inito primum honore. Pulcherrime Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 4. v. 23.

Ergo ubi, Jane biceps, longum referaveris annum,

*Pulsus & a sacro mense December erit;
Purpura Pompejum summi velabit honoris;
Ne titulis quidquam debeat ille suis.*

*Cernere jam videor rumpi penetralia turba,
Et populam Laodi desiciente loco.*

*Templaque Tarpeiae primum tibi sedis adiri;
Es fieri faciles in tua vota Deos.*

*Colla boves niveos certae praebere securi,
Quos aluit campis herba Falisca suis.*

Cumque Deos omnes, tum quos impersus aequos

*Esse tibi cupias, cum Jove Caesar erit.
Curia te excipiet, Patresque e more vocati*

*Intendent aures ad tua verba suae.
Hos ubi facundo tua vox hilaraveris ere;*

*Usque soles, tuleris prospera verba dies;
Egeris & meritis Superis cum Caesare grates:*

*Qui causam, facias cur ita saepe, dabis.
Inde domum repetes toto comitante Senatu,*

Officium populi vix capiente domo.

Locus est paullo spaciosior, sed qui boni commentarii instar habeat.

Splendidior liquidis quum Sol caput extulit undis,
Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
I 25 Curva nec affuetos egerunt flumina cursus,
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis.
Nulla nec aërias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
Quum largita tuis sunt muta silentia votis.

I 30 Jupiter ipse levi vectus per inania curru

Ad-

117. ULLA NEC AFRIAS VOLUCRIS PERLABITUR AURAS] Melius libri veteres, *Nulla nec. negatio duplex pro simpliciter*. Propertius L. 2. Eleg. 15. §. 5.

Nulla neque ante tua orietur rixa fenestras; Nec sibi clamatae fomnis amarus erit.
Cicero Accul. 2. in Ver. C. 24. *Debebas Epicrates nullum nummum nemini.*

119. QUIN LARGITA TUIS SUNT MULTA SILENTIA VOTIS] Quin quomodo exponam, non invenio. Neque invenerunt alii interpretes, unice de hac vocula securi. tamen *Quin etiam praecellerat tertio versu superiore. Nec largita* quo refertur, facile dici dixerit. *multa quoque silentia* durioscule dici puto. Ab ipsa poetæ manu ita fuisse arbitror:

Quum largita tuis sunt muta silentia votis.
Hoc sensu: *Quin etiam mare irrequietum placide visum fuit consistere, neque avis ulla in aëre pestrepuit, neque ulla quadrupes in passu sonum edidit motis maxillis, interea dum tu in altissimo silentio vota nuncupabas pro populo Romano Quiritium.* Haec quin commode inter se cohaereant, nemo opinor negabit. *Quin corruptum fuerat ex Quum. & sane Cnm legitur in uno Anglicano. largita* passivè extulit, more veterum, qui *largio* dicebant. exempla reperies apud Nonium Marcellum. *muta silentia* habent excerpta Perreji, cum uno Anglicano. quod quin verum sit, non sinit nos dubitare Nasonis auctoritas, L. 7. Metam. §. 184.

Egreditur tectis vestes induta recinctas, Nuda pedem, nudos humeris insusa capillos: Fertque vagos medias per muta silentia noctis Incomitata gradus.

Vox *muta* saepe corrupta fuit in *multa*. id quod aliquot exemplis ostendimus ad Propert. L. 1. Eleg. 15. §. 29. *silentia* vocat Albius faventiam in sacris. *Vota* sunt, quae Consul ipse Calendis Januarii pro salute populi in

aede Jovis nuncupabat. Naso L. 4. Pontic. Epist. 4. §. 29.

Templaque Tarpejae primum tibi sedis adiri, Et fieri faciles in tua vota Deos.
Vide eundem L. 1. Fast. §. 63. Sabinus apud Tacitum L. 4. Annal. C. 70. *Quem enim diem vacuum poena, ubi inter sacra & vota, quo tempore verbis etiam profanis abstinere mos esset, vincula & laqueus inducantur: non imprudentem Tiberium tantam invidiam adfuisse: quaestum meditantumque, ne quid impetire credatur, quo minus novi magistratus, quo modo delubra & altaria, sic carcerem recludant.*

130. JUPITER IPSE LEVI VECTUS PER INANIA CURRU ADFUIT] *levem* dici Jovis curru ait Passeratius propter quadrigas, quibus trahebatur. atque huc vocæ illud Plauti, Amphitr. Act. 1. Sc. 1. §. 294.

quadrigas si nunc insendas Jovis, Atque hinc fugias, ita vix poteris effugere infortunium.

Sed curru Jovis volucrum fuisse atque alatum didicimus. Macrobius L. 1. Saturn. C. 23. *His verbis [Plato] magnum in caelo ducem Solen vult sub appellatione Jovis intelligi, alato curru velocitatem sideris monstrans.* Eleganter hunc nostri poetae locum inlustravit Douza filius Notar. cap. 7. At vero curru Jovis tonantis *gravis* dicebatur. Horatius L. 1. Od. 12. §. 58.

Tu gravi curru quaries Olympum, Tu parum castis inimica mittes Fulmina lucis.

ibidem Od. 34. §. 5.

Diesper
Igni corrosos nubila dividens
Plerumque, per furum tonantes
Egit equos, volucrumque currum;
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & invisæ horrida Taenari
Sedes, Atlantensque finis
Concussitur.

Aaa

Pro

Adfuit, & caelo vicinum liquit Olympum,
Intentaque tuis precibus se praebeuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit. Additus aris
Lactior eluxit structos super ignis acervos.
135 Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe: non iidem tibi sint, aliisque triumpho.
Non te vicino remorabitur obvia Marte

Gal-

Pro *Adfuit*, unus Heinſii habebat *Aſſuit*; & ſic quoque edito illa quae Regii Lepidi prodiit A. 1481. quam ſcripturam probabat amicus meus magnus Petrus Burmannus, *Jovis Fulguratoris*, eruditiffimi atque elegantiffimi libri, cap. 9. p. 72. Sanè Deorum greſſum (nam Jovem hoc loco de curru deſcendiſſe intelligamus oportet) minime humano ſimilem faciebant, ſed adfluxum potius ac reſluxum, ſine ullo gradu pedum alternorum. Vide quae Cerda notavit ad L. 5. Aen. v. 649. & quae Barthius ad Papin. L. 5. Theb. v. 267.

131. CAELO VICINUM LIQUIT OLYMPUM] Montem Macedoniae intelligit, ita altum, ut nubes omnes exſiſpere puraretur. de eo multa mira veteres tradiderunt, nec nulla inter ſe pugnantia. Tu lege quae docte atque accurate Caſpar Barthius notavit ad Papin. L. 2. Theb. v. 35. Douza filius Olympum cum Homero interpretatur *ὄρος ἰσόε*; quam Jovis ac Deorum ſedem poeta caelo ſuperiorem facit. recte ergo dici *caelo vicinum*, quod in caelum proximus ſit deſcenſus.

134. LAETIOR ELUXIT STRUCTOS SUPER IGNIS ACERVOS] Jo. Marius Matrius, L. 1. Opin. C. 13. ex codice ſuo vetuſto proſert,

Purior eluſit ſubſtratos ignis acervos,
atque hanc lectionem non oſcitanter adtendendam cenſer. Videri enim poetam noſtrum intelligere de flamma innocua; qualem accendiſſe capiti Aſcanii tradit Maro L. 2. Aen. v. 682.

*Ecce levius ſummo de vertice viſus Iuli
Funders lumen apex, taſtisque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora
paſci.*

itemque Laviniae L. 7. v. 71. Ignofcant mihi manes viri docti; neutrum exemplum huc facit. Quid enim praeter flamma innocua in honore aris inſlato? aliquid dixiſſet, ſi ex libri ſui diverſa ſcriptura oſtendiſſet li-

gna ultro aſſiſſe; quale prodigium Seleuco ſacrificanti regnum portendiſſe tradit Pauſanias in Atticis. Neque ego *ſubſtratos* melius dici arbitror, quam *ſtratos*: quum *ſtrandi* verbo in hac re ſerme utantur poetae Latini. Maro L. 5. Aen. v. 54.

*Hunc ego, Gaſtulu agerem ſi Syrtibus exſul,
Argolicove mari depreſus, & urbe Mycenae;
Annua vota tamen ſolemniſque ordine pompas
Exſequor, ſtrueremque ſuis altaria donis.*

Seneca Oedip. v. 305.

*In vota Superos voce ſolemni voca,
Arasque dono turis Eoi exſtruae.*

Festus: *Struere* antiqui dicebant *pro adſicere, augere*. Vides eſſe verbum ſacrorum. Hinc magnus magiſter (nam & convivia in ſacris numerantur) L. 1. Aen. v. 704.

*Quinquaginta intus ſamulae: quiſque ordine
longo*

*Cura penum ſtruere, & flammis adolere p-
natas.*

Nec *Purior* mihi magni blanditur, quam *Laetior*: eſti ſcio Tragicum Romanum ſic loqui Oedip. v. 310.

*Urumque clarus ignis & micidius ſtaſis,
Reſtusque purus verticem caelo tulit,*

Et ſummam in auras ſuſus explicuit comam?

Laetis ignis dicitur, qui eſt omnis lacti ac ſecundi, clarus & hilaris, nec fumo ullo ſordidus: idem qui *lucidus*. Propertius L. 3. Eleg. 8. v. 20.

*Inde coronatas ubi turis piaveris aras,
Luxeris & tota flamma ſecunda domo.*

Nato L. 4. Pontic. Eleg. 9. v. 54.

*Atque utinam, cum jam fueris poſtiora precatus,
Ut mihi placet nummis ira, reges!*

Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara;

Detque bonum voto lucidus omen apex.

137. NON TE VICINO REMORABITUR OBVIA MARTE GALLIA] His verbis, quaſi praefacientis animi quodam vaticinio, illum Meſſalaec triumphum auguratur, quem quarto poſt anno

Gallia, nec latis audax Hispania terris:
Nec fera te Tyrio tellus obfessa colono.

140 Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes

Pro-

anno egit de subactis Aquiranis. Erant autem Galliae populi vel maxime formidolosus populus Romano. Sallustius Jugurth. C. 114. *Per idem tempus adversum Gallos ab duobus nostris Q. Caepione & M. Manlio male pugnatum. quo metu Italia omnis constremuerat. Illique & usque ad nostram memoriam Romani sic habuere, alia omnia virtuti suae prona esse, cum Gallis pro salute, non pro gloria, certari.* Cicero Orat. pro Fontejo C. 16. *Denique, ut oportet bello Gallico, ut majorem jura mereresque praescribimus, nemo est civis Romanus qui sibi ulla excusatione utendum putet. Inibi plura scitu digna ex aliis notavit vir praecclarus Franciscus Hotomannus.*

138. NEC LATIS AUDAX HISPANIA TERRIS] Et haec quoque gentes maximo terrore fuerunt, ferae videlicet ac feroces, neque ullo bello edomabiles. Horatius L. 4. Od. 5. §. 27.

Quis Parthum pavet? quis gelidum Scythen?

Quis, Germania quos horrida parturit

Foetus, incolunt Caesares? quis ferax

Bellum curet Iberiae?

ibidem Od. 14. §. 50.

Te non parentis funera Galliae,

Duraeque tellus audit Iberiae.

Sed melius id evicit virorum longissimibellis indomita virtus, & mulierum supra sexus naturam bellicosa ferocia, crebraeque ac magnae cladis exercituum Romanorum. quae omnia praecclare exsecutus est in Ibericis suis Appianus Alexandrinus. Unde non frustra has nationes haudquaquam armorum viribus fuisse devictas, sed Romana pietate ac religione fatetur ipse Tullius, orat. de Harulip. respons. C. 9. *Quam volumus licet, Patres Conscripti, ipsi nos amemus: tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Ponos, nec artibus Graecos, nec denique hoc ipso hujus gentis ac terrae domestico nativogue sensu Italos ipsos ac Latinos, sed pietate ac religione, atque hac una sapientia, quod Deorum immortalium numine omnia regi gubernarique perpessimus, omnes gentes nationesque superavimus.* Hispaniam nosse quod *audacem* vocat, id fere tantumdem est, ac si vocasset exlegem ac feclestam. Cato, apud Hirtium lib. de Bello Atric. C. 22. ad Cn. Pompejum

F. Tuus pater, istius aetatis quum esset, & animadvertisset rempublicam ab audacibus sceleratisque civibus oppressam, bonosque aut interfectos, aut exsilium multas praevia civitateque carere; gloria & animi magnitudine elatus, privatus, atque adolescentulus, paterni exercitus reliquiis collectis, pene oppressam sanctis & deletam Italiam, urbemque Romanam in libertatem vindicavit. Cicero orat. in L. Pison. C. 20. *Nolite putare, Patres Conscripti, ut in scena videtis, homines sceleratos impulsu Deorum terrore Furiarum stadiis ardentibus. Sua quaeque frans, suum scelus, sua audacia de famitate ac mente deturbat.* Seneca Hippol. §. 910.

O vita fallax! abditos sensus geris,

Animique pulcrum turpibus faciem induis.

Pudor impudentem colas, audacem quies,

Pietas nefandam.

139. TYRIO TELLUS OBSESSA COLONO] Africa, quam coloni Tyro profecti tenuerunt. Ita recte Scaliger. *possessa* habet Cyllenius; quomodo & Heinzius malebat. Sed nulla opus est mutatione. Vide supra ad L. 2. Eleg. 6. §. 23.

140. REGIA LYMPHA CHOASPES] Ex eo amne solo Perfarum reges bibebant, etiam peregre profecti, etiam in bellicis expeditionibus. Rem omnem docte atque operose exposuerunt duo praecleari viri, Barnabas Brissonius L. 1. de Regno Pers. p. 59. & Franc. Fernandus de Cordoua Didascaliae multipl. C. 31. ibi tu invenies, quidquid ex antiquitate huc congeri potest. Scaliger non bene hunc *Choaspem* confundit cum *Diaspe*, eo quod in libris scriptis *Diaspes* hoc loco inveniat. sed fuit error lateriorum. cuius erroris originem acute deprehendit magnus Silmasius Exerc. Plin. p. 418. 699. ed. Paris. Isaacus Voslius *Diaspes* legebat, pro *Idaspes*; nam *Idaspem* Romanos appellasse etiam *Choaspem*; Not. ad Justin. L. 11. C. 14. In uno meo est *regia nympha*, quod nescio quomodo adblanditur: videtur enim significare, quam *Choaspis* regibus Perfarum non solum esse in deliciis, verum etiam in amoribus. Ipsum *Choaspem*, ut & alios magnos amnes, in Deorum numero fuisse habitum ostendit Valerius Flaccus L. 5. Argon. §. 585.

A a a 2

Quid

Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gindes
Radit Aerectos haud una per hostia campos.

Nec

*Quid Lyagum? quid si amnigenam mirere
Choossem?*

*Bellatoris equi potantem cerne cruores:
Nec tamen immeris hic sequor ibat habenas.*

141. RAPIDUS CYRI DEMENTIA GINDES] Insignem illam Cyri insaniam Iululentis verbis descripsit Sapiens Romanus L. 3. de Ira C. 21. Sed nos Paullum Orosium audiamus, qui & tempus notavit furiosi facinoris, L. 2. C. 6. Eodem tempore Cyrus rex Persarum, qui tunc Asiam, Scythiam, totumque Orientem armis peragrabatur, cum Tarquinius Superbus urbem vel rex vel hostis aut servitio premebat aut bello, Cyras (ut dixi) cunctis, adversum quos ierat, perdomuit, Assyrios & Babyloniam petiit, gentem urbemque tunc cunctis opulentiorum: sed impetum ejus magnis fluviiis, secundae post Euphratem magnitudinis, interceptis. Nam cum unum regionum equitum [l. equorum] candore formaeque excellentem, transmeandis silicula persuasum, qua per rapacem alveum offensus vado voritice attelebatur, abreptum praecipitantemque mersisset, rex iratus ulcisci in animum statuit, contestatus eum, qui nunc tam praecelsum equitem [l. equum] voravisset, feminis vix genua tingentibus permeabiles relinquendum. Nec in peragendo segnior, testis coepit perpeti a uno Gydum fluvium per magnas concisum deductumque fossas, in trecentos sexaginta alveos comminuit. Hoc & Herodotus tradit L. 1. C. 189. 201. ac L. 5. C. 52. cujus auctoritate ducti, itemque Senecae, Orosium emendavimus. Putatur nec hodie exaruisse hujus fluvii alveus. Sic enim Petrus della Valle, scriptor & prudens & eruditus, Peregrinationis Perficcae Epist. 1. Ad un' hora di giorno in circa, arrivammo ad un fiume non grande, da me, come credo, altre volte a V. S. nominato, che si chiama Diala, & entra nel Tigre: e per passarlo, perche ni era solo una barca, us consumammo fin al mezzo giorno. Ho qualche sospetto che il Dinal non sia quel fiume Ginde, in cui affogatosi uno di quei cavalli sacri candidi di Ciro, quando andava con esercito sopra Babilonia, egli per dispetto lo diusse in trecento sessanta rivi, da potersi guazzare da ciascuno a piedi, e mi consumò tutta la state, come Herodoto racconta.

142. ARDET ARECTIS AUT UNDA PER-
HOSPITA CAMPIS] locus varice tortus, & non

una interpretatione a viris magnis expositus. Quamcumque ex illis sequi libuerit, videbis orationem hiare, & vocolum qua desiderari. quae tamen abesse non debet in discretionem fluminum diverforum. Itaque omnium optima est visa Nic. Heinssii emendatio, sic scribentis:

aut rapidus, Cyri dementia, Gindes

Radit Aerectos haud una per hostia campos. nempe Gindes tam contumeliose a Cyro comminutus, trecentis sexaginta ostiis evoluebatur. Verbum autem *radendi* eleganter de aquis dicitur. Lucretius L. 5. §. 257.

*Parti etiam glebarum ad diluivem revocatur
imbribus; & ripas radentia flumina rotant.*
Horatius Epod. 16. §. 54.

ut neque largis

Aquasus Eurvs arva radas imbribus.

Lucanus L. 2. §. 425.

umbrosae Laris per regna Maricae

*Vestinis impulsus aquis, radentibus Salerni
Culta Silar.*

Hoc & stringere, & mordere, & lambere alii vocarunt. Virgilius L. b. Aen. §. 63.

*Ego sum, pleno quem flumine cernis
Stringentem ripas, & pinguis culta secantem,
Ceraulus Thybris, caelo gratissimus amnis.*
Festus Avienus L. 1. Orae Maritimae §. 67.
*Scroposum ut alti verticem montes levant,
Springaque memora ut unda cani gurgitis.*

Priscianus Perieg. §. 68.

*Flexibus in variis qua stringitur aequare Pontus,
Has stringens pelago terras, circumfluitus illis,
Montibus & radens sup' flaque urbibus eras.*
Horatius L. 1. Od. 31. §. 8.

Non rura, quae Liris quieta

Mordet aqua taciturnus amnis.

ibidem Od. 22. §. 8.

vel quae loca fabulosos

Lambit Hydaspes.

Ne vero lambendi verbum putes inbecillius, vetat idem poeta L. 1. Sat. 5. §. 74.

*Nam vaga per veterem dilapsa flamma cu-
linam*

Volcano summum propebat lambere telum.
Festus Avienus Descript. O-b. Terr. §. 93.

En tibi rursus

*Aequoris Hesperii tractus loquar. isius unda
Lambit terga soli, qua se vagus explicat orbis;
Nam vel caeruleo loca circumplectitur aestus,*

Vel

- Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe;
 Impia nec saevis celebrans convivia mensis
 145 Ultima vicinus Phoebos tenet arva Padaeus;
 Quaque Histrus, Tanaisque Getas rigat, atque Mosynos.
 Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
 Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
 Te manet invictus Romano Marte Britannus,
 150 Teque interfecto mundi pars altera Sole.
 Nam circumfuso confidit in aëre tellus,
 Et quinque in partes toto disponitur orbe.

*Vel celsa demissa iugo confinia radit,
 Moenia vel fusi perstringit gurgite ponti.*

143. NEC QUA REGNA VAGO TOMYRIS FINIVIT ARAXE] Justinus L. 1. C. 8. *Cyrus subacta Asia, & universo Oriente in potestatem redactio, Scythis bellum inferit. Erat eo tempore Scytharum regina Tomyris, quae non muliebriter adventu hostium territa, cum prohibere eos transitu Araxis fluminis posset, transire permisit, & sibi faciliorem pugnam intra regni sui terminis rata, & hostibus obiectu fluminis fugam diffinitionem.* In nomine hujus reginae multum discordant libri scripti; sic tamen, ut plures *Tomyris* agnoscant. Bongarsii quoque codices, in verbis Justinus, omnes constanter *Tomyris* habebant, uno excepto, in quo *Tomyris* erat. Herodoto *Tomyris* dicitur L. 1. C. 205. sqq. *Tomyris* autem Luciano in Charonte, Valerio Maximo *Tomyris* L. 9. C. 10. *Tomyris* vero Paulo Orofio L. 2. C. 7.

144. IMPIA NEC SAEVIS CELEBRANS CONVIVIA MENSIS] *Nec pia qui saevis, legebat olim Ludov. Carrio Scholiis in Valer. Flacc. L. 6. v. 750. quam ego emendationem minime necessariam arbitror.* Auctor est Herodotus L. 3. C. 99, Padaeos, Indiae populum versus Aurooram, si quis aegrotaret, eum mactare solere, atque ejus carnibus vesci, viri quidem viros, mulieris autem mulieres, tum hi quae sanas ad senium perveniret, eo itidem caeso epulari: atque ob eam causam perpaucos istae senes reperiri.

146. QUAEQUE HEBRUS, TANAISSQUE GETAS RIGAT, ATQUE MAGYNOS] *Mosynos* habent multi libri. Plinius eos in Ponticis populis numerat L. 6. C. 4. sed genuino *ss*, non simpliciter: *Genes Genetarum, Chalybum, Opidium Cetyorum, Gentes Tibarenis, Mossyni moti signantes corpora.* Sanc Tanaim in Pontum

Euxinum irumpere tradidit Arrianus in Periplo, & Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 10. v. 55. ubi plurimos nobiles fluvios enumerat, in hoc mare se exonerantes. Sed quid *Hebro* Thraciae fluvio cum Getis? Getas enim ad ripas Danubii inferioris habitasse scimus vel ex unius Ovidii Tristibus, ac Ponticis Epistolis. Scribendum igitur, *Quaque Histrus Tanaisque.* aut verius fortasse, *Quaque Histrus.* sic enim *Leander* dicebant, & *Leandrus*, atque alia ad hanc formam compluria. Sed sine hoc, sine illud, scripti *Hebro* more antiquo: nam certe antiqui adspirabant. Terentianus, p. 2388. ed. Putsch. ubi de H. sine nota, sine litera:

*Vocalibus apte sed & anteposta cunctis,
 Haestas, Hederas quum loquor, Histler, Hoster,
 Htjus.*

Cassiodorus lib. de Orthogr. C. 9. I vel V sequente S, post quam erit P vel T, cum adspiratione proferuntur: ut, Hispania, Hijo, Hespilus, Histloria, Histris, Histler, seu proprium fluminis sit, seu gentis vocabulum. &c. Scholiastes Juvenalis ad Sat. 8. v. 169. *Armeniam Tigris preluit, Euphrates Parthos, Histler Sarmatas, & Ponto influit.* & sic in arcu triumphali Drusi Neronis apud Gruter. p. CCXXXVI. 5.

149. BRITANNUS] Variis modis hoc nomen extrahatur. *Britannus* hic loci habet Wittianus prior, codex non spernendus. *Britannicus* scriptum fuit in Arcu Septimii Severi, in foro Boario, apud Gruterum Inscr. p. CCLXV. 2. *Britania*, per duplex *tt*, & simplex *n*, in nummis Commodi, auctore Petro Gassendo L. 2. de Vita Peireskii.

151. CONSISTIT IN AERE TELLUS] *Heinsius consilii legebat.* quod ego verum arbitror.

- Atque duae gelido vastantur frigore semper.
 Illic & densa tellus absconditur umbra,
 155 Et nulla incepto perlabitur unda liquore;
 Sed durata riget densam in glaciemque, nivemque.
 Quippe ubi non umquam Titan superingerit ortus.
 At media est Phoebi semper subjecta calori,
 Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
 160 Seu celer hibernas properat decurrere luces.
 Non ergo presso tellus consurgit aratro,
 Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
 Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve,
 Nulla nec exultas habitant animalia partes.
 165 Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
 Nostraque & huic adversa solo pars altera nostro,
 Quas utrimque tenens similis vicinia caeli
 Temperat, alter & alterius vires necat aër.

Hinc

155. ET NULLA INCEPTO PERLABITUR UNDA LIQUORE.] Hoc dicit, Aquam incipientem labi, statim gelu vinciri, ac congelascere. Festus Avienus Descript. Orb. Terr. §. 57.

Hic densata salis flant marmora, pigraque ponti
 Se natura tenet: nunquam ruis effluus humor.
 Certe incepto liquore quod ferri non posse
 contendunt, in eo cogor scorsum ab istis
 sentire, quum plurima talia legantur vel apud
 unum Maronem. inceptus labor exstat L. 2. Geor. §. 39. inceptus somnus L. 4. ejusdem
 operis §. 414. incepti Hymenaei L. 4. Aen. §. 316. incepta sacra ibid. §. 638. incepti honores L. 5. §. 94. inceptum iter L. 6. §. 384. & L. 8. §. 90. inceptus sermo L. 6. §. 470. inceptus clamor ibid. §. 493. inceptus furor L. 12. §. 833. itaque nihil mutare consultius erit.

157. QUIPPE UBI NON UMQUAM TITAN SUPEREGERIT ORTUS.] Eandem rationem reddit Macrobius L. 1. Somn. Scip. C. 10. Cur vero & TEMPERATIO MUNDI dictus sit, ratio in aperto est. Ita enim non solum terram, sed ipsum quoque caelum, quod vere MUNDUS vocatur, temperari a Sole certissimum est, ut extremitates ejus, quas a via Solis longissime recesserunt, omni carant beneficio caloris, & una frigoris perpetuitate torpescant. quod se-

quentibus apertius explicabitur. Et Festus Avienus, Macrobius amicus, Descript. Orb. Terr. §. 61.

Vix hebes has oras arder Titanium aedat:
 Vix evocata Dies inluminat: omneque late
 Pingue vnebrofa caelum subtextitur aestra.
 Vide sis Varronem L. 1. de Re Rust. C. 2. in libris fere est superingerit: rectius, ni fallor, nam ingerere est infundere. Atque hoc imitatione sua comprobavit jueundissimus Lottichius L. 1. Eleg. 1.

Nunc autem tepidos Phoebus superingerit ortus,
 Blandaque Riphaeum temperat aura gelu.
 160. SEU CELER HIBERNAS PROPERAT DECURRERE LUCES.] noctes habent libri nonnulli: sed perperam. Virgilius L. 2. Geor. §. 481.

Quid tantum Oceano properent se tingere soles
 Hiberni, vel quas tardis mora noctibus oblet.
 Verbum decurrendi elegantissimum est. sic supra §. 51.

Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem
 Saecula fertilibus Titan decurrerit horis.
 Poeta magnus libri laudati §. 39.
 Tuque ades, inceptumque una decuro laborem,
 O decus, o famae merito pari maxima nostrae,
 Maecenas; pelagoque volans da vela patenti.

171. ET

- Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
 170 Hinc & colla jugo didicit submittere taurus,
 Et lenta excelsos vitis confendere ramos.
 Tondeturque seges maturos annua partus,
 Et ferro tellus, pontus confunditur aere:
 Quinetiam structis exsurgunt oppida muris.
 175 Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos,
 Solus utroque idem diccris magnus in orbe.

Non

171. ET LENTA EXCELSOS VITIS CONSCEN-
 DERE RAMOS] loquitur de Italiae vitibus,
 quorum erat principatus ei solo peculiaris.
 Plinius L. 14. C. 1. In Campano agro populis
 nubunt: maritimas complexae, atque per ra-
 mos earum procacibus brachiis geniculato cursu
 scandentes, cacumina aequant, in tantum subli-
 met, ut vindemitor auctoratus regum ac tumu-
 lum excipiat. Nullo sine crescunt, dividi-
 que, aut potius avelli nequeunt. Villis ac domos am-
 biri singularum palmitibus, ac sequacibus loris,
 memoria dignum inter prima Valerianus quoque
 Cornelius existimavit. Una vitis Romae in Li-
 viae porticibus subdiales inambulationes umbrosis
 pergulis opacat, eadem duodenis musti amphoris
 secunda. Ulmos quidem ubique exsuperant. Mi-
 ratumque altitudinem earum Ariciae ferunt le-
 gatum regis Pyrrhi Cineam, facete luisse in au-
 steriorem gustum vini, merito matrem eius pen-
 dere in tam alta cruce.

172. TONDETURQUE SEGES MATUROS AN-
 NUA PARTUS] sic L. 2. Eleg. 1. v. 47.
 Rura ferunt menses, calidi quum sideris aestu
 Deponis flavos annua terra comas.
 hoc est, tondetur. Maro L. 4. Geor. v. 135.
 de fene illo Corycio;

Et cum tristis hiems etiamnum frigore sacra
 Rumpere, & glacie cursus frenaret aquarum,
 Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi.
 L. 1. v. 289.

Nocte leves melius stipulae, nocte arida prata
 Tondentur.
 Columella L. 4. C. 21. Sin aliqua eorum vel
 perfracta, vel parum procreta fuerit, locumque
 idoneum obtinebit, unde vitis anno sequenti re-
 novari debeat, in pollicem tondeatur. quod
 quale sit, ipse statim docet. Plinius L. 14.
 C. 1. Haec vitis tonsura annua coeſcentur, &
 vis earum omnis evocatur in palmites, aut de-
 primitur in propagine. Sequitur seges, quae
 hic pro terra facta ponitur, edente partus

maturos suo tempore. Varro L. 1. de Re
 Rust. C. 29. Seget dicitur, quod aratum satum
 est: arum, quod aratum, necdum sanum est.
 Cicero Accuf. 3. in Verr. C. 86. Videbatur id
 perdere arator, in quo elaborasset, quod agri sa-
 getesque extulissent. Cicero L. 2. Tusc. Quaest.
 C. 5. Ut agri non omnes frugiferi sunt, qui col-
 untur, falsumque illud Aetii,

Probae est in segetem fructu ditiorem datae
 Fruges, tamen ipsas suavis natura eniens.
 sic aumi non omnes culti fructum ferunt. Vir-
 gilius L. 1. Geor. v. 47.

Ille seges demum votis respondet avoni
 Agricolae, bis quae solem, bis frigora sensit.

Horatius L. 1. Od. 31. v. 4.

non optime

Sardiniae segetes feraces.

sic enim legitur in optimis Graevii membra-
 nis, & codicibus quibusque praestantissimis.
 Vide Helenium Aeronem ad L. 3. Od. 16. v.
 30. Servium ad L. 1. Geor. v. 1. ad L. 3.
 Aen. v. 142. ad L. 7. v. 526. Philargyrium
 ad L. 4. Geor. v. 129. Festum, ac Nonium,
 in voce Seget. Primus et recentioribus hanc
 segetis significationem observavit Laurentius
 Valla L. 4. Elegant. C. 25. ni illo fortasse
 prior fuerit Guarinus Veronensis, apud An-
 gelum Decembrium L. 3. de Politia Liter.
 parte 27.

175. UBI PER CLAROS IERINT TUA FAC-
 TA TRIUMPHOS] Haec est libri Scaligerani
 scriptura; melior quam vulgata, ubi praecela-
 ros possent. Naso L. 3. Art. Amat. v. 87.

Ita per exemplum genus o mortale Deorum.
 Papinius L. 1. Achill. v. 4.

nos ita per omnem,

Sic amor est, heros velis.

176. SOLUS UTROQUE IDEM DICERIS MA-
 GNUS IN ORBE] Multum aequat Passeratius,
 varietate se torquet in utroque orbe. At poeta
 Asiam intelligit & Europam, nam ita omnem

ter-

Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus
180 Valgius. Aeterno propior non alter Homero.

Lan-

terrarum orbem diviserat Eratosthenes, Africa Europae adjecta. Varro lib. 4. de L. L. *Ut omnis natura in coelum & Terram divisa est, sic coelum in regiones, Terra in Asiam & Europam. Asia enim jacet ad meridiem & Australis: Europa ad septentriones & Aquilonem. Asia dicta est ab nymphis, ex qua & Lapeto trahitur Prometheus. Europa ab Europa Agenoris filia, quam ex Phoenice Manlius scribit tantum exportasse: quorum egregiam imaginem ex aere Pythagoras Tarenti fecit. de Eratosthenis divisione iterum loquitur L. 1. de Re Rust. C. 2. hanc & Horatius est lectus L. 3. Od. 27. ipso fine, ubi Venus ita ad Europen: Uxor invidii Jovis esse nescis? Mitte singulus: bene ferre magnam Dices fortunam: tua jectus orbis Nomina ducet.*

inibi Helenius Acro: *Scelus*] *divisus, eo quod una pars orbis Europae nomen accepit, altera Asia dicta est. Minus recte Lambinus: tertia pars orbis terrarum suo nomine appellabitur, non enim ista mens Horatii, Moschum sequentis Idylli. 2, tui nomen Europae. Atque etiam sic noster. Nec tamen detuerunt, qui orbem in tres partes dividerent, rejecta divisione Eratosthenis. Sallustius Jugurth. C. 17. in divisione orbis terrae plerique in parte tertia Africam posuere: pauci, tamen modo Asiam & Europam esse; sed Africam in Europam. Paullus Orosius L. 1. C. 2. Majores nostri orbem totius terrae, Oceani limbo circumscriptum, triquadrum statuerunt: ejusque tres partes Asiam, Europam, & Africam vocaverunt: quamvis aliqui dunt, hoc esse, Asiam ac deinde Africam in Europam accipiendam putarint.*

180. VALGIUS] T. Valgius Rufus (isthoc eum cognomine codices Horatii veteres coherent) quantum poeta fuit, vel ex hoc uno loco adparet. quid enim poterat noster aut praeclearius, aut magnificentius? Ipse quoque Flaccus inter eos numerat; qui ingenii atque eruditionis gloria tum maxime horebant, L. 1. Sat. 10. v. 81.

Plotius, & Varius, Maecenas, Virgiliusque, Valgius, & probe haec Ocellus optimus, atque Fulcarius haec utinam Visconum laudet uterque.

deinde Pollionem his jungit, & fratres Messallas, & Bibulos, & Servios, & Furnium, florem populi delibarum, ac Suae medullam. Valgius autem epico carmine plurimum potuisse, hinc docemur. Docet & Horatius L. 2. Od. 9. quae est ad ipsum Valgium percepta:

*Desine mollium
Tantem querelatum; & potius nova
Cantemus Augusti tropaea
Caesaris; & rigidum Niphatem,
Medumque sinnes genibus addidum
Victis minores volvere vortices;
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguus equitare campis.*

Merito igitur Angelus Politianus Nutic. p. 538.

*Et qui Smyrnaeis poterat contendere pletris
Valgius, ut versi memoret pia Musa Tibulli.*
Scriptis multa: sed omnia interierunt. Junius Philargyrius binos laudat versiculos, ex usu aliquo pastorali, ad L. 3. Geot. p. 176. *Legitur & vulgaria, ut Valgius ait: Sed nos ante casam tepidi vulgaria laetis,
Et sium vini cessamus potere Baccho?*

Elegos quoque ejus commemorat Servius ad Eclog. 7. p. 22. *Quale meo Codro*] *Codrus poeta ejusdem temporis fuit, ut Valgius in Elegis suis refert. Et ad L. 11. Aen. p. 557. Padusa pars est Padis. nam Padus licet unus sit fluvius, habet tamen flumina plurima, e quibus est Padusa; & quae diffusis in modum stagni in amnem diceretur: nam ideo per stagna loquacia. Alii partem fluminis Padis, in quam descendit Fossa. Valgius in Elegis:*

*Et placidam Fossae quae jungunt ora Padusae
Navigat Alpini fluminis magna Padis.*

Isidorus L. 19. Origin. C. 4. REMULCUM, *funis, quae deligata navis trahitur vice remi.*
De quo Valgius:

*Hic mea me longo succulens prora remulco
Lectantem gratis sistit in hospitium.*

Epigrammatum meminit Charius L. 1. Instit. Grammat. p. 84. *Neutraliter hoc margaritum*

di-

Languida nam noſter peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos eſt illi, me adverſa fatiget.

Nam

*diceret viſioſum eſt: et tamen multi dixerunt,
ut Valgius in Epigrammate,*

Situ rugoſa, rotunda margarita.

Eſt & aliquid apud Senecam, fortalle ex Heroicis, Epift. 51. *Quomodo quiſque poſſit, mi Lucili: tu iſtic habes Aetnam, illum nobiliſſimum Siciliae montem: quem quare dixeris Meſſala nicum, ſive Valgius, (apud utrumque enim legi) non reperio. Neque hoc quo pertinac, ſcio; apud Diomedem L. 1. p. 382. Didius ait de Salluſſio, COMESTO PATRIMONIO. Valgius autem de Tranſione, COMESA PATINA. Ceterum poeta T. Valgius Rufus non debet confundi cum C. Valgio Saturnino Ruto conſulari, id quod a Joanne Glandorpio factum eſt in Onomastico, atque etiam a noſtro Pighio ad A. V. DCCXLI, praecautioſius Aetone ac Porphyrione; & a Jo. Henr. Meibomio in Maecenatē C. 18. nam Cajum verſibus quiddam conſcripſiſſe oſtendi nequit: de oratione ſoluta ſatis conſtat. Plinius L. 25. C. 2. ubi recenſet eos, qui Latine uſus herbarum ſcripſerint: *Poſt eum (M. Catonem) unus illuſtriſſimus ſenſavit C. Valgius, eruditione ſpectatus, imperſecto volumine ad Divum Auguſtum, inchoata etiam praefatione religioſa, ut omnibus malis humanis illius poſiſſimum principis ſemper mederetur maieſtas.* Fuit autem hic Cajus conſul ſuffectus in locum M. Valerii Meſſalae Barbatī, in magiſtratu mortui, A. V. DCCXLI, vel quinto vel ſexto poſt obitum Tibulli anno. Unde colligitur, veteres Grammaticos nullo illum jure conſularem feciſſe A. V. DCCXXXIV. quum viſitiae illae Auguſti Parthicae atque Armeniae, & nova (ut Horatius diſertim vocat) tropaea, inciderint in A. V. DCCXXXIII. M. Appulejo, P. Sillio Nerva Coſſ. Vide Dionem Caſſium L. 54. Suetonium Aug. C. 21. Vellejum L. 2. C. 94. Juſtinum L. 42. C. 5. Horatius in compendium miſit L. 1. Epift. 12. v. 25.*

*Ne tamen ignores quo ſis Romana loco res:
Cantaber Agrippae, Claudī virtutis Neronis
Armenius cecidis: jux imperiumque Phraates
Caſaris accepit genibus minor, aurea fruges
Italiae pleno diſſuſus Copia cornu.*

181. LINGUIDA NON NOSTER PERAGIT
LABOR OTIA] Verius excerpta Lipſii, *Languida nam noſter.* ideo enim Valgii humeros illi

oneri ſubjicit, quod ipſe laborem reſugit conſcius ſibi virium exiguarum, atque otium potius ſectetur, quamvis in te non lautiffima.

182. FORTUNA, UT MOS EST ILLI, ME ADVERSA FATIGET] Ecce cauſam paupertatis Tibullianae: quam ipſe prudenter reſicit in Fortunam, non auſus palam accuſare ſcclera & rapinas bellorum civilium, praefertim Auguſto jam rerum poſtente. Plura in hanc rem bono judicio diſcruit ocellus noſtrae gentis Janus Douza Praecedan. C. 20. Tamen alii non deſinunt veterem illam ſuam cantilenam; videlicet Albium noſtrum coactum fuiſſe ruri vivere, ni mallet Romae a creditoribus ſuis ſecari, propter inmenſum aes alienum in luxu & nepotatu contractum. In his erat Scaliger, cujus ſemper auctoritas magna fuit. Sed aliorum omnium ſolertiam in deſcribenda Tibulli nequitia, & prodigantia in nugis, longe ſuperavit Andreas Dacercius Comment. ad Horat. L. 1. Epift. 4. ibi tu proluxam hitoriam videbis rei familiaris Tibullianae: cujus hitoriae veſtigiiſ fideliter haecit nuperus Horatii ab Harlemo interceptis. Illorum ego hominum temeritatem non reſutabo, ea adſtrumentum, quae ex nullo veteri ſcriptore probari queunt: quinimo largiar potius, recte eos calculum poſuiſſe; ut tanto certius eor.iant. Nimirum queritur poeta apud Meſſalam conſulem de ſua paupertate, A. V. DCCXXII; ipſe natus A. V. DCCX. unde colligitur, non vigeſimo ſecundo, ut Dacercius exputabat, ſed duodecimo aetatis anno praecelram rem paternam ingluvie ac libidinibus turpiter jam ſtrinxiſſe. Nam poſtecto inter Hirtii ac Panſae conſulatum, cumque quem Meſſala geſit, non niſi duodecim anni inerfluxerunt. Hic autem ipſe Panegyricus quin ſcriptus fuerit in conſulatu Meſſalae, ſi quis negaverit, cum eo homine verbum ego nullum commutandum exiſtimo. Tamen ſi qui pertendent in vetuſti erroris deſenſione, dabo iis advocatum tam bella cauſa condignum. Grammaticus eſt ſempiternus, cujus gloſſiam ad Horat. L. 1. Epift. 4, talem nobis exhibuit Calparis Barthii ſedulitas, L. 37. Adv. C. 19. *Ad Albium Elegium ſcriptorem. Fuit hic Albius eques Romanus, qui primus in amatorio carmi-*

- Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
185 Horrea, foecundas ad deficientia messes:
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino fatis, & nimium furique, lupoque:
Nunc desiderium superest. nam cura novatur,
Quum memor anteaqtos semper dolor admovet annos.
190 Sed licet asperiora cadant, spoliisque relictis:
Non te deficient nostrae memorare Camenae.
Nec tibi Pierii solum tribuentur honores.
Pro te vel rapidas aufsim maris ire per undas,
Adversis hiberna licet tumeant freta ventis:
195 Pro te vel solus densis subsistere turmis,

Vel

na habetur: cum per ironiam irrides Horatius, quasi rem bene gesserit, cum in juvenia omnia praedegerit, & postea versibus victum quaesiverit. Ergo ubi eum laudas, se innuis Horatius; ubi vituperas se, & Epicurum nominas, Albinum intelligis, quem ridendum ait, quod prodegeris omnia, iam tibi habens quo, ut soleris, causam curare posset. Quod vero ait, Dii tibi divitias dederant, manifesta ironia est. Nam Epicuri non credentes Deos habere curam rerum humanarum, omnia predigunt; quod postquam factum est, omnibus sunt ridiculi.

183. QUUM MAGNIS OPIBUS DOMUS ALTA NITERET] Proprio verbo utitur in descriptione rei bene laute. Horatius L. 1. Epist. 15. ipso fine:

Vos sapere, & solos ajo bene vivere, quarum
Conspicitur nitida fundata pecunia villis.
L. 2. Sat. 5. V. 11.

invidus,
Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
Res ubi magna nitet domino fene.

Cicero Accus. 3. in Verr. C. 18. Quos ego campo ante collesque nitidissimos viridissimosque vidissem, hos in vastatos nunc ac desertos videbam, ut azer ipse cultorem desiderare, ac lugere dominum videretur. Hac pertinent excultae Propertii mei opes, L. 4. Eleg. 1. V. 130.

Nam tua quum multi versarent rura juvenici,
Abstulit excultas peritica tristis opes.

184. CUI FUERANT FLAVI DITANTES ORDINE SULCI HORREA] Nihil hic mutandum. Seges in sulcis flavescens ordine locupletat horrea. tempore enim suo segetes quaeque

maturefcunt, non cunctae simul. igitur messis alia aliam ordine subsequitur; & in horreis certo quodam ordine conditur.

189. QUUM MEMOR ANTEACTOS SEMPER DOLOR ADMOVET ANNOS] In quindecim libris *almoves* scriptum est. Eleganter. *admovere*, ante oculos ponere acque ita in memoriam revocare imagine vividissima. *memor dolor*, acerba recordatio injuriarum militarium, & rapinarum triumviralium. Nicolaus Hcinsius legebat,

Quum memori anteaqtos semper dolor *almoves* annos.

Non male. Quin tamen floridius ac figuratius cum *doloris* voce jungatur epitheron *memor*, nemo opinor negabit. Virgilius L. 1. Aen. V. 4.

multum ille & terris iactatus & alto
Vi Superum, saevae memorem Junonis ob iram.
Naso L. 14. Metam. V. 694.

Ultioresque Deos, & peccora dura perosam
Idaliam, memoremque time Rhamausidicam iram.
Nascitur aures ex domo ira: quae qua ratione dicatur *memor*, exponit Petrus Victorius L. 2. 5. Var. Lecti. C. 2.

192. NEC SOLUM TIBI PIERII TRIBUENTUR HONORES] Molliore numero codex Jo. Martii Mattii, L. 1. Opinson. C. 13, *Nec tibi Pierii solum*. ubi & ratio redditur hujus in dicendo coloris, parum vulgo intellecti, quum post non solum non sequitur *verum etiam*; quae verba a natura ejus locutionis postulari videntur.

195. PRO TE VEL SOLUS DENSIS SUBSISTE

TIBERE

Vel pavidum Aethnaeae corpus committere flammæ.
 Sum quodcumque, tuum est. nostri sit parvula cura,
 Sit tibi quanta libet, si sit modo; non mihi regna
 Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;

200. Posse Meleatas nec malleum vincere chartas.

Quod

STERE TURMIS] quidam libri *obfistere* habent: quod ut pravum non est, tamen neque illam remotiorem vim verbi *sustulendi* exaequat. D. Brutus L. 11. ad fam. Epist. 10. *Septennium numerum nunc legionum alo, qua difficultate, tu arbitrare. Non, si Varronis thesauros haberem, subsistere summi possem.* Livius L. 27. C. 7. *Maxime movit Paeres Asdrubalis transitus in Italiam, vix Annibali atque ejus armis subsistens.* Vide istic notata Gronovio patris, viro egregio, adserto simul hoc vericulo.

196. VEL PARVUM AETHNAEAE CORPUS COMMITTERE FLAMMAE] Hinc colligitur, Tibulum fuisse humili statura. At tales *venusti* potius & belli dicuntur, quam *formosi*. tamen nostro poetae Horatius *formam* tribuit L. 1. Epist. 4. §. 6.

Non tu corpus eras sine pectore. Dii tibi formam, Dii tibi divitiis dederunt, artemque fruendi. Itaque Heinsius, rejecta scriptura vulgari, legat *par corpus*, quod par sit Aethnaeae igni ferendo. Sed neque hoc ipsum satis placet. Aliud aliquid latere sentio magis, quam adsequor. Et tamen adsequor, nisi me fallit spes mea. Scripserat poeta,

Vel pavidum Aethnaeae corpus committere flammæ.

Neque est cur quisquam putet, ipsum sibi contradicere, modo tam magnifice locutum. Stabant philosophi, cor soli homini palpitare: hominem enim solum spe atque expectatione rei futurae permoveri. Id autem fieri nemo non sentit in omni re vel subita, vel ardua atque difficili, sive illa res sit innoxia atque ludicra, sive citra periculum aut perniciem nequeat confiteri. Talis erat hic saltus in ardentem Aetnam. Hunc autem motum vocabant *pavorem*, verbo haudquam indecoro. Virgilius L. 3. Geor. §. 103.

*Nonne vides, cum praecipis certamine campum
 Corripere, ruuntque effusi carcere currus,
 Cum spes arreptæ juvenum, exsultantiaque
 haurit*

*Corda pavor pulsans: illi instant verbere sorto,
 Et prona dant lora: volat vi servidus axis.*

haec de aurigatione. de retigio L. 5. Aen. §. 136.

*Confidant transfris, intentaque brachia remis:
 Inveni expectans signum, exsultantiaque hauris
 Corda pavor pulsans, laudumque arrepta cupido.*
 deducitur autem *pavor* a verbo *pavere*, quem admodum bene ostendit magnus Vossius in Etymologico L. L. Itaque Tibulli corpus *pavidum* fuisse oportuit ad denuntiationem tam ingentis periculi, quamvis animus ipse fortis esset atque inconcussus. Nam *omnis nostra vis*, ut praeclare Sallustius, *in animo & corpore sita est. Animi imperio, corporis servitio magis vivimus.*

197. NOSTRI SI PARVULA CURA] scribe cum Heinso, *nostri sit parvula cura.*

198. NON MIHI REGNA LYDIA] dulcissimi Anacreon Od. 35.

*Ὅυ μοι κίλει ἔργα
 Τῶ Σαρδίων ἄνακτος
 Ὅυδ' αἰεὶς μὲ χυρῆς,
 Ὅυδὲ φθὸν ὑβανίαι.*

Henricus Stephanus vertit:

*Nil curo Sardiæ
 Regni Gygen potentem:
 Auri nec appetens sum,
 Nec invidens tyrannum.*

199. NON MAGNI POTIOR SIT FAMA GYLIPPI] Vide Plutarchum in Vita Niciae: Justinum L. 4. C. 4. §. Paulum Orosium L. 2. C. 14. Adlusit Petrus Francius, amicus noster primarius, nuper rebus humanis exemptus, in nobili Epicedio fortissimi herois Michaëlis Ruteri, cujus solum nomen elogiorum omnium instar habet:

*Pugnantum ferale Sicania murmur
 Ut sensit, pavidos convertit ad nequora viros;
 Et secum: Injerna rediit ab sede Gylippus,
 Jonioque salis dominus sale frangit Athenas?*
 200. POSSE MELEATEAS NEC MALLEUM VIN-
 CERE CHARTAS] Homericas. Politianus Nu-
 tric. §. 336.

*Demodoci vivacior aevo
 Fama Meleatas gaudet juvenescere chartis.
 Meles fluvius est ipsos urbis Smyrnae mu-
 ros, uti quidem hodie sunt, adluens; sed*
 Bbb 2 ad

Quod tibi si versus noster totusve minusve,
Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.

205. **Quinctiam mea quum tumulus contexerit ossa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,**

Lon-

admodum exiguus, & in plurimos rivulos comminutus. olim nobilior fuit, ac spatiosior. Plinius L. 5. C. 29. *Regradiensibus inde abest XII. mill. passuum ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in ora Smyrne, amne helle gaudent, non procul orto.* Hujus annis filium Homerum tradidit antiquitas. Atque hinc nummi Amastrianorum, in quorum una facie Homerus diadematus, ac bene barba-

vis, in altera fluvius Meles urnae innixus, cum lyra supra genu dextrum erecta. Vide Inlusterrimum Spanhemium Dissert. 5. de Usu ac Praestant. Numism. p. 488, editionis prioris: Laurentium Ramirez de Prado Pen-tecont. C. 25. (qui tamen diadema non expressit, prave, ac negligenter) Barthium ad Papin. L. 3. Silv. 3. §. 60. & Amplissimum Cuperum Apoth. Homer. p. 7. 8. quem eximium virum, & de publicis patriae rebus praecclare meritum, amicitiae atque honoris causa nominamus.

202. **VEL BENE SI TOTUS** lege cum scriptis libris, *Vel bene sit notus.* Quod si carmen meum tibi vel bene sit familiare, vel leviter tantum & perfunctorie lectum. *sit est in decem codicibus; notus in septemdecim.*

204. **QUIN ETIAM MEA TUNC TUMULUS QUUM TERERIT OSSA** Malo cum libris nonnullis,

Quinctiam mea quum tumulus contexerit ossa.

205. **SEU MATURA DIES CELEREM PROPERAT MIHI MORTEM** *dies matura, tempestiva.* Horatius L. 3. Od. 15. in apum libidinantem, §. 4.

Matura propter desine funeri

Inter ludere virgines,

Et stellis nebulam spargere candidis.

Sed hic ponitur per morte praecipiti, ac festinata, quaeque ante diem venit. Caesar L. 4. Bell. Gall. C. 20. *Exigua parte aestatis reliqua, Caesar, etsi in iis locis, quod omnis Gallia ad Septentrionem vergit, maturae sunt hiemes, tamen in Britanniam proficisci contulit.* Cornelius Celsus L. 1. Medic. C. 1. *Ignavia corpus hebetat, labor firmat. illa maturam senectutem, hic longam adolescentiam reddit.* Nepos in vita Attici, C. 2. *Pater mature decessit.* Cicero Orat. pro Caeccina C. 4. *Sed hunc fructum mature fortuna ademit. nam brevi tempore M. Fulcinus adolescens mortuus est.* Male ibi Lambinus suum praemature supponit. Orat. pro M. Coelio C. 32. *Nolite, iudices, aut hunc jam natura ipsa occidentem velle maturum exstingui vulnere vestro, quam suo fato: &c.* Igitur maturam diem noitratcs Belgae eleganter vocant *een vrooge doodi.* Cicerum in libris omnibus *fato properat mihi mortem* legcbatur: sed bene, ni fallor, *celerem pro isto fato* reposuit Scaliger ex codice Jacobi Cujacii, ut *celer mors* opponatur *et itae longae.* Verbum autem *properare* active, ut hic videt, efferebant optimi quique scriptores. Maro L. 4. Geor. §. 170.

Ac veluti, lentis Cyclopes sulmina massis

Cum properant.

L. 9. Aen. §. 401.

an sese medias moriturus in enses

Inferas, & palcram properat per vulnera mortem

Propertius L. 2. Eleg. 21. §. 27.

Quod si forte tibi properarint fata quietem.

L. 3. Eleg. 10. §. 21.

Quoi supereff, sufferta pedes: properate laborum,

Illius qua terris arcet utrumque maro.

Horatius L. 1. Epist. 3. §. 18.

Hoc opus, hoc studium parvi properemus & amplu,

Si patriae volumus, si nobis vivere cari.

L. 2. Od. 7. §. 24.

quis

Longa manet seu vita, tamen mutata figura
Seu me finget equum gyro percurrere campos

Do-

quis uide

*Deperare apic coronas**Curae myris?*

L. 3. Od. 24. v. 62.

*Cum perijura paris fides**Conjorem socium fallat, & hospitem:**Indignoque pecuniam**Haeruli properet.*

Tacitus L. 1. Annal. C. 56. Rarum illi coelo, ficitate & amnibus modicis inoffensum iter properaverat. L. 2. C. 22. Mox bellum in Angriarum Stertino manas, ni deditionem properavissent. ibidem C. 31. de Libone: Accusatis tamen apud patres adseveratione eadem pericla, juravitque Tiberius, periturum se vitam quamvis nocenti, nisi voluntariam mortem properavisset. L. 11. C. 37. de Messalina: Ac ni eadem ejus Narcissus properavisset, verteret pernicios in accusatorem. L. 3. Hist. C. 40. de Fabio Valente: Si coepit iter properasset, nutantem Caecinae praevenerit, aut, ante discrimen pugnae, adsequi legiones potuisset. L. Septimius Romanus L. 1. Epheuer. belli Trojani C. 5. Inde quod jam Alexander, abrepis quae cupierat, adcessionem properabat, pro tempore armati ad navis veniunt, ortoque inter eos acri praelio, cadunt utrimque plurimi. Servium grammaticum foedavit lacinia non bella, nec digna Servio, ad L. 9. Aen. v. 401. pulcrum properet per vulnera mortem] Aut desit adire, aut desit ad: ut sit, ad mortem properet. Aut certe antiquae, properet mortem: ut Plautus, PROPERATE PRANDIUM; Ennius, FESTIVUM FESTINANT DIEM. Vides hunc hominem verbum properandi pro verbo neutro habuisse, & in archaïsmis posuisse puros nitores sermonis Latini. Sed de hisce talibus monere non negliget amicus noster summus David Hoogstratanus, vir haud sine cura dicendus, cujus felici industriae debebitis brevi Fragmenta Veterum Poëtarum, & Jani Douzae & aliorum virorum doctorum egregiis observationibus examumsum inlustrata. Quae non minus grata fore literato orbi & auguror, & spondeo, quam nuper fuit dulcissimus ille a Thracia Fabulator, ab eadem illa manu tam liberaliter procuratus. Exesto, Livor: nihil hic poteris, etiam si ramices tibi tuos diruperis.

107. SEU ME FINGET EQUUM] Haec sunt

de Pythagorae schola. Vide Nafonem L. 15. Metam. v. 158. & Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 9. ubi sic de anima: Sed nec post mortem facile corpus relinquit, quia non funditus omnes corporeae excedunt pestes: sed aut suum obrat cadaver, aut novi corporis ambit habitaculum, non humanitantummodo, sed ferini quoque, electo genera moribus congruo quos in homine libenter exercuit, marulique omnia perpeti ut coelum, quod vel ignorando vel disimulando vel potius prodando deseruit, evadit. Hodie Siamensium Indorum sapientes in istum ferme morem philosophari solent. Volebat autem Plato, animas per metempsychosin sexum plerumque mutare, tradente Servio ad L. 6. Aen. v. 448. id quod Albio nostro mimus placuit; quem vides nec equam fieri voluisse, nec vaccam.

107. RIGIDOS PERCURRERE CAMPOS DOCTUM] rigidi campi non nisi hieme apte dicuntur. Virgilius L. 2. Geor. v. 315.

Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor,

Tellurem Borea rigidam spirante moveri.

Rura gelu tum claudis hiemi.

Achilles Statius rigos malebat: quem sequitur Passeratus, & in Notis Nic. Heinsius. qui tamen in Adversariorum fragmentis gyro percurrere campos deinde castigavit. Felicissime, ac verissime, aut me omnia fallunt. Videbimus singula. Poeta loquitur de equo jam condocefacto, atque exercitato, quique didicit a magistro. hoc enim vult docti epitheton. Horatius L. 1. Epist. 2. v. 64.

Fingit equum tenera docilem cervicis magister

ire viam, quam monstrat equus.

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2.

Quem non ille finis lentas moderatur habenas
Qua velis ire, sed angusto prius orbe coercens
Inlustrata docet campos, fingitque morando.

Deinde campos noxter, aeque ac Varius, non pro herbolo prato posuit, sed pro hippodromo, vel circo, ubi equi solent exerceri. Scripsit Varro lib. 4. de L. L. Quod fructus capiunt ex agro plano, Campus dicitur. Sed inibi magna Scaligerum audiamus, haud paullo meliora promentem: Inepia est (inquit) haec etymologia, sicut & de agro culto, a conlescendo potius quam a colendo. Siculi circum, aut hippodromum, κικυρὸν vocabant, a flexu

Bbb 3

290

Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Sive ego per liquidum volucris vehar aëra penna:

210 Quandocumque hominem me longa refecerit actas,

In-

equorum, & quadrigarum quae illi certabant. Inde omnia plana κενυται dictis poetae vocant acquora terrae. Unde κενυται, metae. Pacuvius Tantalus, citante Nonio:

Extremum intra campiterem, ipsum

Jam praepredatur Partibonopaeum,

Haec vir ille summus, quae pluribus argumentis locupletavit cruditissimus Vollius in Etymologico L. L. Jam inter studia equestris disciplinae vel primo loco dicebant equum in gyros compellere: idque ab ultima petiunt antiquitate, Maro L. 3. Geor. §. 115.

Frena Pelthronii Lapithae, gyrosque dedere

Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis

Infulare solo, & gressu glomerare superbo.

ibidem §. 190.

At tribus exactis ubi quarta accesserit aestas,

Carpere mox gyrum incipias, gradibusque sonare

Compositis, junisque altera volumina crurum.

L. 11. Aen. §. 694. de Camilla:

Corfiochum fugiens, magnamque agitata per

orbem

Eludis gyro interior, sequiturque sequentem.

Ovidius L. 3. Art. Amat. §. 384.

Sunt illi celeresque pilae, jaculumque, tro-

chique,

Armaque, & in gyros ire coactus equus.

Remed. Amor. §. 398.

Haec tunc dividias respondimus, astratae lora

Fortius, & gyro currae, poeta, tuo.

Horatius L. 3. Od. 7. §. 25.

Quamvis non alius flectere equum sciens

Aequo conspiciat gramine Martie.

Propertius, de virgine Spartana, L. 3. Eleg.

22. §. 11.

Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit.

noster supra §. 94.

Inque vicem modo directe contendere cursu,

Seu libeat curvo brevius compellere gyro.

Papinius L. 5. Silv. 3. §. 138.

Inde frequens pugnae, nulloque ingloria sacro

Vox tua. Non toties victorem Castra gyro,

Nec fratrem caestu virides plangere Therapnae.

& L. 3. Silv. 2. §. 125.

puer hic sudavit in armis,

Netus adhuc tantum majoris munera clavi.

Jam tamen & curvas facili praevertere gyre

Fortis, & Eois jaculo dammare sagittas.

208. SEU TARDI PECORIS SIM GLORIA

TAURUS] Naso L. 1. Art. Amat. §. 290.

Fortis sub umbrosi nemorosae vallibus Idae.

Candidus armenti gloria taurus erat.

Maro Eclog. 5. §. 32.

Vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,

Ut gregibus tauri, foveas ut pinguibus arvis;

Tu decus omne tuas.

Pecus, armentum buccrum. Sed antiqui omne animal praeter hominem pecus vocabant. notarunt Servius ad L. 1. Aen. §. 439. Philargyrius ad L. 4. Geor. §. 168. Acro ad Horat. L. 1. Od. 2. §. 7. Nonius in voce Pecus. quibus adjunge Laurentium Vallam L. 4. Elegant. C. 42. Tamen Horatius ipsos quoque homines pecoris vocabulo comprehendit,

L. 1. Sat. 3. §. 100.

Cum profererem primis animalia terris,

Mixtum & turpo pecus, glandem atque cubi-

lia propter

Unguibus & pugnis, dein fistibus, atque ita porre

Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus:

Donec verba, quibus voces sensusque notarent,

Nominaque invenere.

209. SIVE EGO PER LIQUIDUM VOLUCRIS

VEHAR AERA PENNIS] Placet Nic. Heinisii ve-

nusta emendatio, volucris vehar aëra penna.

Naso L. 3. Art. Amat. §. 45. de Daedalo alas

sibi fabricante:

Remigium volucres disponis in ordine pennas:

Et leve per lini vincula necis opus.

Pariter Boëtius L. 4. Carm. 1.

Sunt etenim pennae volucres mihi,

Quae celsa concedant poli.

Valerius Flaccus L. 7. §. 398.

Atque hinc se profugam volucris Thaumantias

ala

stitulit.

Horatius L. 2. Od. 17. §. 24.

To Jovis impio

Tutela Saturno resurgens

Eripuit, volucrisque fatis

Tardavit alas.

sibi & volucris accusativus est pluralis, more

Augustaei temporis prolatus.

210. IN QUENCUMQUE HOMINEM ME LONGA

RECEPERIT AETAS] Melius liber Cujacii,

cum uno Heinisiano, Quandocumque hominem.

Pro-

Inceptis de te subtexam carmina chartis.

Probabat Passeratius; qui & *refeceris* emendabat pro vulgato *recepit*. id quod ego verum existimo. Habebat-hujus lectionis vestigium sextus Gebhardi Palatinus, in quo *refeceris*. Videlicet *ex refeceris* primo natum fuisse *refeceris*, deinde *retexeris*. Dicuntur autem *refeci* ea, quae fuerant sublata. Cicero Dial. de Amicit. C. 25. Quibus blandis C. Papirius nuper infusebas in aures concionis, cum ferret legem de tribunis plebis rescindendis? *disfusus nos*.

211. INCEPTIS DE TE SUBTEXAM CARMINA CHARTIS] Elegans tralatio. Columella L. 11. de Re Rust. C. 1. Sed tibi, P. Silvius, pertinaciter expentis *verfificationis nostrae gustum*, negare non sustinebam, facturus mox, si collibuisse, quod nunc agredior, ut elitoris curam subtexerem villicis officis. Livius L. 37. C. 48. Subtextit deinde [Valerius Antius] *fabulas hinc, legatos Aetolos in senatu inter cetera hoc quoque interrogatos esse, Unde audissem imperatores Romanos in Asia captos ab Antiocho rege, Et exortum deletum esse? Patereulus L. 1. C. 14. Huius rei per idem tempus *crisitates propagatas, auscultumque Romanum nomen communionis juris, haud intemptive subtexituri videmur*. Verbum autem *textendi*, sive *simplex*, sive *compositum*, venustissime transfertur ad Musarum dona, & foetus quoscumque ingenii. Exempla quaedam quasi in lance satuta profertemus, a simplici verbo exortis. Cicero L. 9. ad famil. Epist. 21. *Privatas causas, et eas tenues, agimus subtiliter: capitis, aut sanas, scilicet ornatus. Epistolas vero quotidianas verbis texere solemus*. Aufonius Epigr. 38.*

Licia qui texunt, Et carmina carmina Musis,
Licia contribunt, casta Minerva, tibi.
Ast ego rem faciam non dissociabo Sabina
Versibus inscripsi quae mea, texta meis,
idem poeta, Mosell. p. 394.
Licia hic commercia linguae
Fungere, et altera sermone texere pulsa.
CONTEXERE. Cicero Orat. pro Coelio C. 8. *Quae loco passim dicere id, quod vir, clarissimus M. Crassus, cum de adventu regis Ptole-*

maei querebatur, paullo ante dixit, Utinam ne in nemore Pelio. At longius quidem mihi contexere hoc carmen liceret. Nam nunquam haec errans hanc molestiam nobis exhiberet Medea animo aegra, amore saevo laetia. DETEXERE. Sulpicia, ipso initio Sarciae.

Musa, quibus numeris haecos et arma frequentas,
Fabellam permissis mihi detexere pacis:
auctor Ciris p. 9.
Non tamen absistam coeptum detexere munus.
Aufonius Mosell. p. 415.

At modo coeptum
Detexatur opus: dilata et laude virorum,
Dicamus laeto per rura virentia tractu
Felicem fluvium.

INTEXERE. Cicero L. 13. ad Attic. Epist. 12. Quod ad me, de Varrone scribis, scis me ante orationes, aut aliquid id genus solitum scribere, ut Varronem nusquam possem intexere. Auctor Ciris p. 21.

Sed magno intexens (si sui est dicere) populo,
Qualis Erichtheis olim portatur Athenis.
noster supra, p. 5.

Nec tua praeter te chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non majora supersint.
PERTEXERE. Cicero L. 1. de Orat. C. 33. *Aristi hic Crassus leniter, et, Pertexere modo, inquit, Antoni, quod exortus es, me satore ista ceteris sapientia, simul atque ad eam confugero, in libertatem vindicabis. L. 1. ad Attic. Epist. 14. Tosum hunc locum, quem ego varie meis orationibus, quarum tu Aristarchus es, soleo pingere, de flamma, de ferro, (nostri illas leuodiv) valde graviter pertexuit. Lucretius L. 1. p. 419.*

Sed nunc iam repetam coeptum pertexere dictis,
quod repetivit L. 6. p. 41.

Quo magis incipitum pergam pertexere dictis.
RETEXERE. Cicero L. 2. de Orat. C. 38. de Dialecticis: *Ad extremum ipsi se conatque pugnant suis acuminibus, et multa quaerendo, reperunt non modo ea, quae iam non possunt ipsi dissolvere, sed etiam quibus ante excessu, et potius detexin-propa retexantur.*

I I.

SULPICIA est tibi culta tuis, Mars magne, kalendis.
Spectatum e caelo, si sapias, ipse veni.

Hoc

1. SULPICIA] Quae nunc sequuntur exiguus poemata, ea non esse Tibulli vel ipsa dictio arguit. tamen auctorem Tibulli studio fuisse, neque infeliciter ejus vestigia pressisse, fatendum est. Arguta sunt, & candida, & venusta, atque etiam hic illic ipsis Tibullianis alacriora, habentque multum Nasoniani & genii & lepōris. Ego Sulpiciae esse credo, illius quae sub Domitiano floruit, Caleni uxoris. Scripsisse eam Amores Conjugales auctor est Martialis L. 10. Epigr. 35. quod integrum hic legi meretur :

*Omnes Sulpiciam legant puellas,
Uni quas cupiens viro placere.
Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiens placere nuptas.
Non haec Colchidos adferis furorē,
Diri prandia nec refert Thyestae;
Byblida, Byblida, nec fuisse credit:
Sed castos docet & pios amores,
Lusos, delicias, faciatque.
Cujus carmina qui bene aestimatis,
Nullam dixerit esse nequiorē,
Nullam dixerit esse sanctiorē.
Tales Egertae jocos fuisse
Vido crediderim Numas sub antro.
Hac condiscipula, vel hac magistra
Esses doctior & pudica Sappho.
Sed tecum pariter simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Frustra: namque ea nec Tomantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepte sibi viveret Calene.*

Meminit & Sidonius Apollinaris Carm. 9. 258.

*Non Getulicus hic tibi legetur,
Non Marsus, Peto, Silius, Tibullus.
Non quod Sulpiciae jocos Thalias
Scripsit blandiloquum suo Caleno.*
Sed hos Amores parum severe scriptos fuisse, neque Catonibus legendos, jam vidimus ex Martiale. Clarius eriam ostendit Scholiastes antiquus Juvenalis ad Sat. 6. 2. 537. violata poena cadurci] Membrum mulieris intelligitur, cum sit membri velamen. Unde ait Sulpicia:
*Ne me cadurcis desitutum fasciis
Nudam Caleno concubantem preferat.*

Vel, ut alii, est insula, qua lectus intenditur. Ita locus ille constituendus; quum vulgo posterior expositio ponatur ante verba Sulpiciae, nullo sensu. Nec tamen haec, quae in manibus habemus, carmina ex libris istis Amorum Conjugalium decerpita esse contendo: adparet enim lusus esse amantis puellae, & quidem sub matre. Mula & varia scripta sua commemorat ipsa Sulpicia initio Satirae, quae nunc quoque exstat:

*quae nec carmine curra Phaleuce,
Nec trimetro iambo, nec qui pede fractus eodem
Fortiter traxi didici duce Clazomenio.
Cetera quin etiam, quot denique milia lusti,
Primaque Romanas docui cantanda Grajis,
Et salibus variare novis, constanter omisso.*

Atque ut Satira illa in codicibus Juvenalis & Aufonii inventa fuit, modo huic modo illi adscripta: ita veri admodum simile est, haec ipsa poemata conjecta fuisse ad finem librorum Tibulli, propter argumenti vicinitatem. Nam sane Tibulli non esse, ipse (ut dixi) stylus evincit. Quantas in his rebus turbas olim dederint scribae librarii, non semel monuerunt viri praecleari, quibus curae fuit suum cuique reddere. Sed & imitationes minime occultae facile prodent aetatem Augustae inferiorem.

2. SULPICIA EST TIBI CULTA TUIS, MARS MAGNE, KALENDIS] tunc enim & matronae & virginis domi desidebant ornatissimae & cultissimae, munera expectantes a maritis atque amicis mittenda. Macrobius ex L. Pomponii AteLLana, quae kalendas Martias inscribatur, insignem locum profert L. 6. Saturn. C. 4. sed ordine veru[m] disiecto: Vocem deducat oportet, ut mulieris videantur verba. Iube modo afferatur munus; ego vocem reddam tenentem, & immulam. Martialis L. 5. Epigr. 85.

*Saturnalia transire tota,
Nec munuscula parva, nec minima
Misti tibi, Galla, quae solebas.
Sane sic abeat meus December?
Sciu certe, puto, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.*
Vide nostrum Albium L. 3. Eleg. 1.

3. Hoc

Hoc Venus ignoscet. at tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.

5 Illius ex oculis, quum vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.

Illam

3. HOC VENUS IGNOSET] Propertius L. 2. Eleg. 21. v. 3. ad Jovem:

Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.

4. NE TIBI MIRANTI TURPITER ARMA CADANT] Propertius, de Tarpeja, L. 4. Eleg. 4. v. 20.

Obscure regis facie, & regalibus armis;

Interque oblitis excidit urna manus.

Paria de subito amoris vulnere Ovidius L. 1. Art. Amat. v. 167.

Dum loquimur, tangitque manum, postique libellum,

Et quaeris posteo pignora, vincat uter;

Saucius ingemuit, telumque volatilo sensu:

Et pars spectati muneris ipse fuit.

Sulpician nostram secutus est Jac. Præmerius hoc delicatissimo epigrammate:

Quum dominam adspexit, clypeum abiecit, & procul imos

Insilix mi animus effugit in digitos.

O Divi, fugitivo illi latebram date tuiam

Hosili in gremio, sic fugiat dominum.

5. ILLIUS EX OCULIS, &c.] Præclara inventio, neque ulli alii facile celsum aut ingenio aut vcnustate amœna. quam cur Andreas Schottus, Obs. L. 2. C. 13, Euripidi debere dicat, non satis perspicio. Verba divini Tragici sunt Hippol. coron. v. 525.

Ἔρω, Ἔρω, ὁ κατ' ὀμμάτων

Στάσεις πάθος, ἐπιπόνη γλυκίστη

Ψυχὴ χάρον, ὅς ἐπιρρατίζῃ.

O Cupido, o Cupido, qui per oculos

Stillas desiderium, inclucens dulcem

Animæ voluptatem, quos quidem invaseris.

Nihil tale apud nostram. Sed varie in hac amabili materia luserunt poetæ, & veteres, & novi. Sophocles Antigon. v. 796.

Ἔρω, ἀνικατὲ μάχων,

Ἔρω, ὅς ἐν κτήματι πικρῆς,

Ὅς ἐν μαλακῆς παρημῆς

Νεώιδος ἰνοχουῖσσι.

vertit Georgius Ratallerus, supremae apud Trajæctinos curiae olim præfes:

O Amor,

O nulla superabilis

Pugna Cupido;

Quæ magnificæ irritis in opes,

Quæ pernoctas mollibus in genis

Teneræ virginis.

Horatius L. 4. Od. 13. v. 8.

Et cantu tremulo pota Cupidinem

Lantum sollicitas. Ille virentis, &

Doctæ psallere Chiae

Pulcris excubat in genis.

Jo. Jovianus Pontanus L. 1. Hendecasyll. carm. 4. ad Focillam:

In tuis Amor insulsus ocellis

Mira coepit ab arte vulnerare.

Nec suæctas phœresas jactis sagittas,

Nec tandis veterem recurvus arcum;

Sed cum lumina, pauculosque ocellos

Huc illuc agis, & subinde rides,

Istis utitur ille tunc sagittis,

Istis corda quatit frivæque amantium.

Isti spicula sunt facesque ocelli.

Secundus noster, aut potius Secundi verbis

Cupido, L. 1. Eleg. 2.

Illius et claris me saepe stupebis ocellis

Vibrantem oculatus in tua corda faces,

Spicula stringentem tacito letalia nervo,

Ut venit ignota fulminis ira via.

Idem ille domitor hominumque Deumque apud Petrum Angelicum Bergacum, Epithalamio Francisci Medicis & Joannæ Austracæ, ita loquitur:

Adstant & pueri simul, innuptæque puellæ.

Quarum uni, quas visa mihi pulcherrima

forma est,

Bis septem vix nata annos, occultus ocellis

Inseli, laqueosque illic & vincla paravi.

Et Medicem, simulacra animam per cuncta

forentem,

Mirantem genus egregium, formasque decoras,

Implicui, magnoque reclusi vulnere pectus.

Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 45.

Hic vidi teneram luminibus Cyprin,

(Cretas posterviss) & Charisium choros

Sanctarum, hand sine magni

Extremi facibus Jovis.

Janus Læmnius Ocell. carm. 17.

Amorem ocellis flammæolis heræ

Vidi insidentem; crelate polstri;

Fratreque circum ludibundos

Cum phœetra volitare & arcu.

Ccc

Et

- Illam quidquid agit, quoque vestigia movit,
 Componit furtim, subsequiturque Decor.
 Seu solvit crines, fufis decet esse capillis:
 10 Seu comsit, comtis est veneranda comis.
 Urit, seu Tyria voluit procedere palla:
 Urit, seu nivea candida veste venit.
 Talis in aeterno felix Vortumnus Olympo,
 Mille habet ornatus, mille decenter habet.
 15 Sola puellarum digna est, cui mollia caris
 Vellera det fucis bis madefacta Tyros;

Possi-

Et Xenophon, apud Joannem Stobaeum Serm. 64, ignem quidem solos tangentes urere dixit: formosos vero etiam procul distantes inflammare. Visum enim veluti ansam esse capiendi amoris. Quod quale sit, exponit in ipsa illa noverca in Apuleji Milefis, L. 10. *Tunc illa nacta solitudinis damnosam occasionem, prorumpit in audaciam: & ubertim adlacrimans, lacrimaque consurgens faciem, voce trepida sic eum breviter affatur. Causa omnis & origo praesentis doloris, & etiam melale ipsa, & salus unica mihi tuta ipse es. Illi enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi praecordia, meis medullis acerrimum commovens incendium.* Et haec quidem pulcre conveniunt cum Euripidaci. Sed omnes istos, aut ego egregie fallor, una vicit Sulpicia. Quanti enim pator, Amorem illum Invidiam decurrere ad oculos puellae formosae, ut suas inde accendat fucis, quibus non tantum homines, sed & ipsos Deos immortales exurat? Sensit, & imitatione sua expressit noster Secundus, L. 1. Eleg. 9. ad rivalem suum Petrum Clericum:

*Nimirum nostri jam pridem conscius ignis
 Una geris mecum pectore sela tuo.*

*Unius ex oculis fax est accensa puellae,
 Qua jecur Idalium torret utriusque puer.*

deinde & Jacobus Primerius:

*F. dominae sacros accendit vultibus ignes,
 Et flammam geminis fuscit ex oculis.*

*Us quondam Titana serunt inmanibus ausis
 Aeterno flammam surripuisse Jovi.*

ac vernacule Aegidius Menagius Eleg. 1.

*Quand l'Amour de ses feux veut embraser une
 ame,*

Des beaux yeux d'Uranie il emprunte sa flamme.

10. SEU COMSIT, COMTIS] Agnoscis para-

tum Elegiae Nasonianae. nam hoc repetitio- nis & conversionis artificium huic Sulmonen- si proprium fuit ac peculiare, prioribus istis nec tactum nec notum.

14. MILLE HABET ORNATUS, MILLE DECENTER HABET] Hoc quoque ab Ovidio est, L. 2. Amor. Eleg. 5. v. 43.

Speclabat terram; terram spectare decobat.

Moesia erat in vultu; moesia decenter erat.

16. CUI MOLLIA CARIS VELLERA DET SUCCIS BIS MADEFACTA TYROS] Non succis, sed fucis scribendum est. Catullus Carm. 61. v. 49.

Pelvicinar vero Divas geniale locatur

Sedibus in mediis, Indo quod dente positum

Tincta tegi rosae conchilii purpura saeco.

Claudianus L. 1. in Rufin. v. 208.

Rapiunt Tyrosi ibi vellera succis,

Et picturasae saturantur vellera vestes.

Vide quae illic docte & copiose notavit princeps nuper ingeniorum Nicolaus Heinsius. *bis madefacta*, dibapha. nam ista in summo precio. Hocatius Epod. 12. v. 21.

Muricibus Tyris iteratae vellera laetæ

Cui properabantur tibi semper:

Ne fores aequales inter conviva, magis quem

Diligeret mulier sua, quam te.

Papinius L. 3. Silv. 2. v. 139.

*Quo preciosa Tyros rubeat, quo purpura saeco
 Sidonia iterata cadis.*

Plinius L. 9. C. 39. *Nepos Cornelius, qui Divi Augusti principatu obiit, Me, inquit, juvenis violacea purpura vivebat, cujus libra denarii centum veniebat: nec multo post rubra Tarentina. Huic successit dibapha Tyria, quae in libras denarii mille non poterat emi. — Dibapha tunc dicebatur, quae bis tincta esset, veluti magifico impendio. Totum hunc Sulpiciae no-*
 strae

Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
 Cultor odoratae dives Arabs segetis;
 Et quascumque niger rubro de litore conchas
 20 Proximus Eois colligit Indus equis.
 Hanc vos, Picrides, festis cantate kalendis,
 Et testudinea Phoebe superbe lyra.
 Hoc sollenne sacrum multos celebretur in annos.
 Dignior est vestro nulla puella choro.

fræe locum non in pari facundia expressit nobilissimus poeta Balthasar Castilionus, Carm. 4. v. 69.

O centum auqueas formosa Doride natae,
 Et quascumque maris contigit esse Deas;
 Huic date, quidquid habent gemmarum litore
 ra rubra

Oceani, & quidquid dives arena vehit.
 Quæque habet alma Thetis, quos & Galatæa
 lapillos

Nerina in oculis candida nymphæ suis.
 Quidquid odoratae messis Panchæia tellus
 Protulit, huic felix munera portet Arabs.

Huic uni Seres Tyriæ satianda colore
 Arboribus pellant velleræ cara suis.

Hæc una est nostri rarissima gloria sacelli,
 Digna suas cui det maximus orbis opes.
 Ves quoque, Cælicolæ, hanc merito celeberris
 honoris

Non erit hæc vobis dissimulanda Dea.
 Evigila, o noster adolescens, & te quoque
 Latinis dignum Musis finge.

19. RUBRO DE LITORE CONCHAS] gemmas
 habent libri magno numero; sed conchas
 prior Wittianus, inter optimos non postre-
 mus. Et sic passim poetæ. Propertius L. 1.
 Eleg. 8. v. 39.

Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
 Sed potui blandis carminis obsequio.

L. 3. Eleg. 11. v. 6.
 Inda corvis aurum missis formica metallis;
 Et venit a Rubro concha Erycina salo.

L. 4. Eleg. 5. v. 22.

Et quæ sub Tyria concha superbis aqua.
 Albius noster L. 2. Eleg. 4. v. 30.
 huic Cæa puellæ

Vestis, & a Rubro lucida concha mari.
 Plinius L. 9. C. 35. Præcipue autem laudan-
 tur circa Arabiam in Persico sinu maris Rubri.
 Oriæ atque genitura conchæ, est haud mul-
 tum ostrearum conchis diffrens. Hæc ubi geni-
 talis anni simulaverit hora, pendentes sese qua-
 dam oscitatione, impleri rescido conceptu tra-
 dunt, gravidæ postea niti, partumque concha-
 rum esse margaritas.

23. HOC SOLLENNE SACRUM MULTOS CON-
 SUMET IN ANNOS] Ita Scaliger edidit, ut
 consumet dictum sit pro consummet; falsus ta-
 men, omnes libros habere hoc sumet. Sal-
 maffius, Not. in Spartian. p. 31, legebat,
 Hoc sollenne sacrum, multes hoc sumet in
 annos.

volebatque sacra sumere esse idem quod sa-
 cra fuisse, hoc est, sacris initiari. Id si
 verum est, jam Sulpicia quotannis, ubi
 Martiæ kalendæ rediissent, sacris fuerit ini-
 tianda. Cur eiecerunt veterem & probam
 scripturam celebratur, eam habent optimus
 Wittianus, & Fulvii Ursini codex, cum
 uno Anglicano: eratque in sexto Gebhardi
 Palatino celebratur. Esse autem celebrandi ver-
 bum in sacris proprium ac peculiare, osten-
 dimus supra ad L. 1. Eleg. 3. v. 33.

I I I.

PARCE meo juveni, seu quis bona pascua campi,
 Seu colis umbrosi devia montis, aper.
 Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes.
 Incolumem custos hunc mihi servet Amor.
 5 Sed procul abducit venanti Delia curas.
 O pereant silvae, deficientque canes.
 Quis furor est, demens, densos indagine colles
 Claudentem, teneras laedere velle manus?
 Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum?
 10 Candidaque hamatis crura notare rubis?
 Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthae, vagari,
 Ipsa ego per montes retia torta feram.
 Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervae,
 Et demam celeri ferrea vincla cani.

15 Tunc

4. INCOLUMEM CUSTOS HUNC MIHI SERVET AMOR] Secundus noster L. 1. Elcg. 9.

Suppositus pro te scortillum turpe marito,

Assilavit vulnus cui detus omne tui.

Barbarus ingratis illam complexibus urget:

Tulizer intactam te mihi servat Amor.

5. SED PROCUŁ ABUDCIT VENANDI DEVIA CURA] *Delia* habent scripti ferme omnes, quod ne cui fraudi foret, caverat bonus Cyl- lenius, ita notans: *Delia*] *non amatrix Delia, sed Diana venationis dea.* Ego vero am- plector venustam ac veram Nic. Heinssii emen- dationem,

Sed procul abducit venanti Delia curas.

7. QUIS FUROR EST, QUAE MENS] Recte idem vir perspicacissimus, post filium Dou- zam, *Quis furor est, demens, &c.*

10. CANDEDAQUE HAMATIS CRURA NOTA- RE RUBIS] libri nonnulli *armatis rubis* habent. Ego istud nullo.

11. CERINTHE] Noli existimare Sulpi- ciam nostram, puellam nobilissimam, sordi- bus servilibus caluisse. Graeco nomine invol- vit ac dissimulat juvenem Romanum, inge- nuo amore peccans. Atque ita solebant poe- tae Latini. Nota est Naëonis Corinna; Propertii Cynthia; Marci Melanctis; Tibulli Delia, Nemeſis, Neaera; Catonis Lydia, & Diana. ne quid dicam de plurimis Horatii

amoribus. Hic vero adolescens a Chalcide esse fugitur, nomine (ut erubro scibar) du- cto ab loco natali. Erat autem Cerinthus no- bile oppidum insulae Euboeae, auctore Pli- nio L. 4. C. 12.

13. IPSA EGO VELOCIS QUAE RAM VESTIGIA CERVI] Melius crit *cervae*, ne in pentametro ter resonet *o* i, sibi odioso. Atque isto ge- nere saepe utuntur poëtae. Catullus Carm. 60. *ŷ.* 72.

Ego vitam aëam sub altis Phrygiae columinibus,

Ubi cervae silvicularis, ubi aper nemorivagus?

Carm. 61. *ŷ.* 337. de Achille nascituro:

Qui per saepe vago victor certamine cursus

Flammae praevortet celeris vestigia cervae.

Maro L. 6. Aen. *ŷ.* 803.

Nec vero Alcides tantum telluris obivit;

Fixerit aëripidem cervam licet, aut Erymanthi

Pacaris nemora, & Lernam tremescerit arcu.

Ovidius L. 3. Art. Amat. *ŷ.* 670.

Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur:

Non docet infestis currere cervae canes.

L. 7. Metam. *ŷ.* 545.

Non aper irasci meminit; non fidere cursus

Cervae; nec armentis incurrere fortibus ursori.

L. 2. Pontic. Epist. 1. *ŷ.* 40.

Nec se vicino dubitat committere testro,

Quas fugit infestis territa cervae canes.

Horatius L. 1. Od. 1. *ŷ.* 27.

v. atet

- 15 Tunc mihi tunc placeant silvae; sic, lux mea, tecum
 Arguar ante ipfas concubuisse plagas.
 Tunc veniat licet ad casses, illacfas abibit,
 Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
 Nunc sine me fit nulla Venus. sed lege Dianae,
 20 Caste puer, casta retia tende manu.
 Et quaecumque meo furtim subrepet amori,
 Incidat in saevas diripienda feras.
 At tu venandi studium concede parenti,
 Et celer in nostros ipse recurre sinus.

manet sub Jove frigido

*Venator, teneras conjugis inmemor,
 Seu visa est catulis cervae fidelibus,
 Seu rumpit seretas Marsus aper plagas.*

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2.
*Ceu canis umbrosam lustrans Gortynia vallem,
 Si veteris potuit cervas comprehendere lustra,
 Saevit in absentem, & circum vestigia latrans
 Aethera per nitidum tenuis scelerat odores.*
 versu tertio scripsi *latrans* pro vulgato *lustrans*,
 mutatione prudente, & (ni fallor) necessaria.

15. SI, LUX MEA, TECUM] Heinſius sic
 legebatur. Recte: est enim optantis.

19. TUNC SINE ME SIT NULLA VENUS] Me-
 lius libri, *Nunc sine me*. Nunc, quia abium,
 nec simul venamur, nulla sit tecum puella.
 Atque ita jam olim divinavit insignis ille
 Turnebus L. 16. Adv. C. 19.

20. CASTA RETIA TANGE MANU] Non
 placet istud *tange*, quamquam exstat in libris
 fere omnibus. *pange* mallet: nam *pangere*
 est figere, auctore Festo Pompejo. Sed in
 Colbertino est *tende*. & sic olim praestantissi-
 mae editiones, Aldina, Colinaea, Gryphina,
 Plantiniana, Douzica. Quod cur mu-
 tentus, optimis quibusque scriptoribus do-
 mesticum ac familiare? Tibullus L. 1. Eleg.
 7. v. 5. *Jam mihi tendantur casses*. Terentius
 Phorm. Act. 2. Sc. 2. v. 16.

*Non rete accipiri tenditur, neque milino,
 Qui male faciunt nobis: illis, qui nihil fa-
 cient, tenditur.*

Cicero L. 3. de Offic. C. 17. *Suntne igitur in-
 sidiae, tendere plagas, etiam si excitaturus non
 sis, nec agiturus? ipsae enim ferae nullo inſe-
 quente saepe incidunt.* Horatius Epod. 2. v. 33.

*Aus amite levi rara tendit retia,
 Tardis edacibus dolos.*

Ovidius L. 7. Metam. v. 701.

*Cum me cornigeris tendentem retia cervis
 Vertice de summo semper florentis Hymetti
 Lutea mane vides pulsus Aurora tenebris.*

23. VENANDI STUDIUM] proprie. Cicero
 L. 1. de Offic. C. 29. *Suppeditant autem &
 campus noster, & studia venandi, honesta exempla
 ludendi.* L. 2. Tusc. Quaeſt. C. 15. *Illi autem
 voluerunt nihil horum simile esse apud Lacenaes
 virgines: quibus magis palaestra, Eurotas, sol,
 pulvis, labor, militia in studio est, quam ferri-
 litas barbara.* Ovidius Remed. Amor. v. 199.
Vel tu venandi studium cole. & deinde v. 207.

*Lenius est studium, studium tamen, alite capta,
 Aut lino, aut calamis praemia parva sequi.*

L. 3. Metam. v. 413.

*Hic puer, & studio venandi lassus & aestu,
 Procuibit.*

Horatius L. 2. Sat. 2. v. 12. ubi de venatu le-
 potino:

Molliter anserum studio fallente labore.

Franciscus Philelfus Dec. 6. Hecatostich. 6.
*Nonnullos studioſa juvat venatio, cujus
 Ingentes perſape viri, regesque, ducesque
 Ignibus arserunt.*

Daniel Heinſius L. 3. de Contemtu Mortis,
 v. 275.

*Nec leve Dianae studium tentare vetabo,
 Sed leporem, seu forte juvat deprendere ceruam,
 Spirantemque, & adhuc balantem solvere, ferro
 Fruſtra obliuſtantem, pedibusque extrema mo-
 ventem.*

Sidronius Hoſſechius L. 3. Eleg. 9.

*Nec tibi, quod ſpectes, vacuus non praebet
 aether:*

Venantium ſtudiis campus & ille patet.

24. ET CELER IN NOSTROS IPSE RECURRE
 SINUS] a Nafone habet, Epist. Sapphus
 v. 95.

Huc ades, inque sinus formose relabere nostros.

IV.

HUc ades, & tenerae morbos expelle puellae:
 Huc ades intonsa Phoebe superbe coma.
 Crede mihi, propera, nec te jam Phoebe pigebit,
 Formosae medicas adplicuisse manus.
 5 Effice, ne macies tabentes occupet artus,
 Neu notet informis pallida membra color.
 Et quodcumque mali est, & quidquid triste timemus,
 In pelagus rapidis devehat amnis aquis.

San-

1. TENERAE MORBOS EXPELLE PUELLAE] *depelle* reponebant Livinejus, & Guyetus. Frustra. Horatius L. 2. Epist. 2. v. 137.

Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus, Expulsi bulleborum morbum bilemque meraco.

5. NE MACIES PALLENTES OCCUPET ARTES] Ego olim *tabentes artus* divinaveram, motus Europae verbis apud Flaccum L. 3. Od. 27. v. 53.

Antequam turpis macies decentes Occupet malis, teneraque succus Defluat praedae, speciosa quaero Pastore tigris.

nam corpus defluente siveo contabescit. Cicero L. 3. Tusc. Quaesit. C. 12. ex antiquo Tragico:

Refugere oculi: corpus macie extabuit: Lacrimae seredire humore exsangui genas.

Aufert Hercules in Oeta v. 110.

Nos turpis macies & lacrimae tenent, Et criminis patrio pulvere sordidus.

Nunc video mecum facere acutissimum Heinsium in Adversariis, tam bono suffragio non parum laetus.

6. NEU NOTET INFORMIS PALLIDA MEMBRA COLOR] forte *squalida membra*, inluciv & paedore obstita, ut in morbis fieri solet. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 5.

Video sentum, squalidum, aegrum, pannis annisque oblitum.

Lucretius L. 5. v. 957.

Sed memora, atque cavos montes, silvasque colubans,

Fit frutes inter condebans squalida membra.

Ovidius L. 2. Metam. v. 381.

Squalidum interea genitor Phacithontis, & expertus Ipse sui decoris, qualis, cum defecit orbem, Esse solet: lucemque odit, saepe ipse, diemque:

Dasque animum in luctus; & luctibus adjicit iram.

Curtius L. 4. C. 1. *Habitus hic, quem cernis in meis manibus, cum isto squalore permixtus tibi est. Abluc corpus, inluciv aeternisque sordibus squalidum.* Apulejus L. 5. Metam. *Potamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam propter hujuscemodi luxuriam offendi saepius? aut rusticae squalentisque feminae colloquium proflus adhibendum est?* & L. 8. *Inedia denique misera, & incuria squalida, tenebris imis abscondita jam cum luce transgerat.* Dicuntur autem *squalida*, quaecumque earent nitore. Cicero Orator. C. 32. *Haec tenenda sunt oratori, saepe enim occurrunt. sed quia sua sponte squalidiora sunt, alhibendus eris in his explicandis quidam orationis nitor.* Vide sis Gellium L. 2. C. 6. quem exseripserunt Macrobius L. 6. Saturn. C. 7. & Servius ad L. 10. Aen. v. 314.

8. IN PELAGUS RAPIDIS DEVEHAT AMNIS AQVIS] legendum *devehat*. id quod & Lotichium jam olim vidisse, palam est. Ita enim hunc locum imitatione sua expressit L. 1. Eleg. 8.

Quid queror infelix? sine pondere verba querentis

In pelagus rapidis devehit Albii aquis.

& sic ferme locutus est Naso L. 6. Faust. v. 217.

Domex ab Iliaca placidus purgamina Vesta

Detuleris flavis in mare Tiberis aquis.

Videlicet expiatione omnes & purgamenta omnia ad aquam deferrebant, sive flumen esset, sive mare. De mari, ex Homero ostendit Gontalius ad Petron. p. 249: inlustrato simul hoc loco. quem nec Cerda exponere neglexit ad Virgil. Eclog. 8. v. 101; ubi de-

Sancte veni, tecumque feras quicumque fopores,
 10 Quicumque & cantus corpora fessa levant.

Neu

cineribus in profluentem abjectis. Ex hoc more remansit stulta opinio apud Christianos, calamitates imminentis anni averti ac derivari lustratione fluviali, ac deinceps omnia succedere laetiora. Er quos tu reris Christianos? vicinos nostros Agrippinates; quorum mulieres tam singulare beneficium Rheno suo quotannis acceptum referebant. Audiamus testem oculatum, ingeniorum ac doctrinae sua aetate longe principem, Franciscum Petrarcham L. 1. Epist. 4. qua Colonia Agrippinam describit: *Forse Joannis Baptiste vigilia erat dum illuc applicui, & jam ad occidentem sol vergebat: confectum amicorum monium (nam & ibi amicos prius mihi fama pepererat, quam meriti) ab hospitio traducer ad fluvium, in sine spectaculo visurus. Nec fellebat: omnis enim ripa praclaro & ingenti mulierum agmine tegebatur. Obsupni. Dii boni, quae forma, quae facies, quis habitus! Amare potuisset, quisquis eo non praecoccupatum animum atulisset. In loco paulum alioque confisteram, unde in ea, quae gerebantur, intenderem. Incredibilis sine offensione concursus erat, vicissimque alacres, pars herbis odoriferis incinctae, reduclisque post cubitum manibus, candidas in gurgite manus ac brachia lavans, nec quid blandum peregrino murmure colloquentes. — Unum igitur ex eo numero, admiranti & ignarus rerum, percunctatus Virgiliano illo versiculo,*

Quid vult conersus ad anmem?

Quidve petunt animae?

Responsum accipi: Pervertisum gentis ritum esse, vulgo persuasum, praesertim femineo, omnem totius anni calamitatem imminentem fluviali illius diei ablutione purgari, & deinceps laetiora succedere; itaque lustrationem esse annuam, inexhausto semper studio cultam, colendamque. Ad haec ego subridens, O nimium felices, inquam, Rheni accolae, quorum ille miserias purgat! nostras quidem nec Padus unquam valuit purgare, nec Tiberis. Vos vestra mala Britannis Rheno vestro transmittitis: nos nostra libenter Afris atque Illyris misteremus, sed nobis (ut intelligi datur) pigriora sunt flumina.

9. TECUMQUE FERAS QUICUMQUE SOPORES] *sopores* vocant medici succos expressione collectos. Ita, post Scaligerum, Salmassius

Exerc. Plin. p. 1285. Sed in optimo Wittiano, unoque Heinssii Anglicano, sopores legebatur: Angli quoque Colotii liber, & membranae Comelini sopore habebant, mendo leviculo. Sopor est medicamentum soporem faciens. Frontinus Strateg. L. 2. C. 5. exempl. 12. Ataharbal, missus a Carthaginiensibus adversus Afros rebellantes, cum sciret gentem avidam esse vini, magnum ejus modum mandragora permisit, cuius inter venenum ac soporem media vis est. Cornelius Nepos Dion. C. 2. quo ille commotus, ne agendi esset cum eo Diomi potestas, patri soporem medicos dare coegit. Sed malum, ac mortiferum. pergit enim scriptor purissimus: hoc aeger sumo, ut summo sepius diem obit extremum. Plutarchus ex Timaco historico Phagmaso ὑπνωτικόν vocavit, notante ad Nepotem Lambino. Non semper adiecti sunt librarii scribae vim hujus vocis: atque ideo corruptetur. Seneca L. 5. de Benefic. C. 13. Qui veri beneficii specie fecerit, tam ingratus est, quam veneficus, qui soporem, cum venenum crederet, miscuit. ita Cruterus restituit ex libris melioribus, quum alii saporem habent; & ante Cruterum Delcius Comm. in Senec. Med. §. 692. Infelicis etiam rem gessit Erasmus noster, (quod ego sane factum nollem, & invidus refero) quum enim apud eundem philosophum, Epist. 83, ita reperisset: Nam si illud argumentaberis, sapientem multo vino inebriari, & retinere rectum senorem, etiam si temulentius sit: licet colligas, nec veneno potu periturum, nec sopore sumto dormiturum, nec ellebero accepto quidquid in visceribus haerebit, & exitum dejecturumque. quum, inquam, ita reperisset, neque soporis vocabulum crederet legitime percussum, ex exemplari (ut ait) feliciora reposuit, nec opio sumto dormiturum. Sed haec haftenus. Sopores Sulpicia Apollinem proficit ad abigendam inforniam: sic enim credi vult minor versiculus. Maro L. 5. Aen. §.

datur hora quieti.

Pone capus, fessosque oculos furare labori.

Albius noster L. 1. Elcg. 2.

Adde merum, vinoque novos compepto dolores,

Occupet us fessi lumina victa soper.

Seneca Troad. §. 441.

*Ignora tandem venit afflictiae quiete,
 Brevisque fessis seminus obrepit genis.*

E R

Neu juvenem torque, metuit qui fata puellae,
Votaque pro domina vix numeranda facit.

Interdum vovet: interdum, quod langueat illa,
Dicit in aeternos aspera verba Deos.

- 15 Pone metum, Cerinthe: Deus non laedit amantes:
Tu modo semper ama: salva puella tibi est.
At nunc tota tua est. te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.

Nil

Est autem infomnia ipso saepe morbo gra-
vius malum. Caecilius Plotio:

Consequitur comes

Infomnia: ea porro in aniam adfert.

Ovidius L. 4. Fat. §. 530.

*Dux comitis narrat, quam sui sibi filius aeger;
Nec capiat somnos, invigiletque malis.*

De Cantuum vi in medendo notavimus non-
nihil ad L. 1. Eleg. §. 12. Plurimum iis
tribuebant antiqui in omni medicina; ac vel
maxime in parte ejus chirurgica. Apulejus
Apolog. An remedia nosse, & ea conquirere,
magis potius esse, quam invidici, quam denique
philosophi putas? qui illis non ad quaestum, sed
ad suspensus usus est. Veteres quidem medici
etiam carmina remedia vulnerum norant, ut
omnis vetustatis certissimus auctor Homerus do-
cet: qui facit Ulixi de vulnere sanguinem pro-
fluentem siliis cantamine. Nihil enim, quod sa-
lutis ferendae gratia sit, criminisum est. Ho-
meri locum reperies L. 19. Odyss. §. 456. Va-
lerius Flaccus L. 6. Argon. §. 273.

Ille autem telo moribundus adacto,

*Ad sacros pacis laque sinus in conjugis, inquit,
Strye, fugis; vulnusque refors, quod carmi-
no nullo*

Suffineat, nullisque levos Medea venenis.

13. INTERDUM VOVET] *foves* est in libro
Archiepiscopi Laudi. Pertinet autem verbum
fovendi ad eos, qui aegrotis adsunt. Horatius
L. 1. Sat. 1. §. 82.

At si condoluit sentatum frigore corpus,

*Aut alius casus lecto te adfixit; habes qui
Adjidas samenta parat, medicum roget, ut te
Suscite, ac reddas natis, carisque propinquis.*

Vide sis Naloniaam Acontii Epistolam §.
133. cui ita respondet Cydippe, §. 189.

Nec tu credideris illum, cui desinat uxor,

Aegra superposita membra fovere manu.

Adjidas ille quidem, quantum permisit ipsi:

Sed meministi nostrum virginis esse torum.

Ego tamen non sollicito lectionem vulgata-
17. TE SOLUM CANDIDA SECUM COGITAT]
Phaedria Terentianus Eunuch. Act. 1. Sc. 2.
§. 113.

Dies noslesque me ames: me desideres:

Me somnies: me expectes: de me cogites:

Me speres: me te oblectes: mecum tota sis.

In voce *candida* est summa laus absolutae
formositatis. Servius ad Eclog. 2. §. 46. *Candida*
Nais vel *palera*, vel *Dea*. nam *Dii um-*
bris contrarius sunt, quas nigras esse constat,
hinc est,

Candidus insuetum miratur limen Olympi.

Maro in Elegia ad Messalam, inter formo-
sissimas celebrem illam Helenam hoc epithe-
to laetam voluit:

Non illa, Hesperidum ni munere capta fuisset,

Quae volucrum cursu vicerat Hippomenem:

Candida cyenec non edita Tyndaris ovo,

Non supero fulgens Cassiopea polo.

tum in Epigrammate ad Antonium Musam,
Augusti Caecaris medicum:

O quis te in terris loquitur jucundior uno?

Clie nam certe candida non loquitur.

& L. 8. Act. §. 608.

*At Venus aetheris inter Dea candida nimbus
Dona ferens aderat.*

ibidem §. 139.

Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja

Cyllenae gelido conceptam vertice sudis.

Catullus Carm. 13.

Si tecum attuleris bonam atque magnam

Coenam, non sine candida puella.

Auctor Copae, venustissimi poematis:

Eia age, pampinea fissus requiesca sub umbra,

Et gravidum roso melle capus strophis,

Candida formosae decerpens ora puellae.

Naso Epist. Parid. §. 250.

Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque

Complexo matrem candidiora Jove.

Epist. Leandr. §. 61. ad Lunam:

Hanc

Nil opus est fletu. lacrimis erit aptius uti,

20 Si quando fuerit tristior illa tibi.
Phoebe fave. laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore servato restituisse duos.

Jam celebrer, jam laetus eris, quum debita reddet
Certatim sanctis lotus uterque focus.

25 Tunc

*Hanc ego suspiciens, Favens, Dea candida, dixi;
Et subeans animo Latmia saxa tuo.*

Amor. L. 2. Eleg. 18. v. 39.
Candida Penelope signum cognovit Ulyxis.
Horatius L. 1. Od. 18. v. 11.

*Non ege te, candida Biffareu,
Invitum quantum; nec variis obfita frondibus
Sub divum rapiam.*

Atque hoc perpetuum Bacchi formosissimi
est epitheton. Vide supra ad L. 3. Eleg. 6.
v. 1. Idem ille Romanæ fidicen Iyræ Epod.
3. v. 9.

*Ut Argonautæ præter omnes candidum
Medea mirata est ducem.*

Propercius L. 2. Eleg. 18. v. 5.
*Interea vestri quaerens sibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore si qua sedet.*

18. FRUSTRÀ CREOULA TURBA SEDET]
frustra amantes alii fores ac limen obsident
adiduc, tamquam janitores compediti. Al-
bius noster L. 1. Eleg. 1. v. 56.

*Mæ reitum vinculum formosæ vincla puellæ,
Et sedeo duras janitor ante fores.*

Post hoc distichon sequi debet istud, Nilopus
est fletu : ac deinde, Phoebe fave. id quod
bene vidit Achilles Statius, & præstantissi-
mæ quæque editiones expresserunt.

10. SI QUANDO FUERIT TRISTIOR ILLA
TIBI] si quando fuerit iratior. Plautus Casin.
Act. 2. Sc. 3. v. 12.

ST. Sed uxor me excruciat, quia vivit.
Tristem asfare aspicio. Blande hæc mihi mala
res appellanda est.

Uxor mea, meaque amocinatus, quid tu agis?
CL. abi, atque abstinere manus.

ST. Eia mea Juno, non decet te esse tam tri-
stem tuo Jovi.

ibidem Act. 2. Sc. 4. v. 4.
*Srultiria est, ei te esse tristem. quoque potestas
plus potest.*

Maro L. 10. Aen. v. 611.
*Cui Juno summissa: Quid, o pulcherrime con-
jux,*

Sollicitum agram, & tua tristia dicta sumentem?

Propercius meus L. 1. Eleg. 6. v. 10.

*illa meam mihi se jam denegat: illa minatur,
Quæ soles intrato tristis amica viro.*

22. IN UNO CORPORE SERVATO RESTI-
TUISSE DUOS] Et hoc quoque a Nasone ha-
bet, Amor. L. 2. Eleg. 13. v. 15. ad Ilin:
Huc adhibe vulnus; & in una parce duobus.

Nam vitam dominæ tu dabis; illa mihi.

Contrarium est apud Ciceroem Orat. pro
Cluentio, C. 11. de Oppianico, qui fratris
uxorem gravidam veneno malo fustulcrat:
Ceteri non videntur in singulis hominibus multa
parricidia suscipere posse: Oppianicus inventus est,
qui in uno corpore plures necaret.

23. JAM CELEBER] Verbum sacrorum,
cum significatione cultus atque honoris. Al-
bius noster L. 2. Eleg. 1. v. 83.

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate.
Ovidius L. 1. Metam. v. 747.

Nunc Dea linigera colitur celeberrima turba.

Vide ad L. 1. Eleg. 3. v. 33.

24. LAETUS UTERQUE] Modo præcessit
jam laetus eris. itaque odiose ac rustice hic
iteratur. Scribe lotus uterque. nam ad sacra
non accedebant, nisi prius pure lavissent.
Plautus Aulul. Act. 3. Sc. 6. v. 43.

Ego nisi quid me vit, eo lavatum, ut sacrificem.
ibidem Act. 4. Sc. 1. v. 5.

*Nunc lavabo, ut rem divinam faciam, ne
affinem morer,*

*Quin ubi arcesat me, meam extemplo filiam
ducat donum.*

& Mil. glor. Act. 2. Sc. 5. initio:
*Indignum in aram, us Ephefianæ Dianæ lausa
laudes*

*Gratesque agam, eique ut Arabo summissum
odore amoene.*

Cato lib. de Re Rust. C. 132. Manus interlui-
to. postea vinum sumito. Jupiter dapalis, ma-
ste istæc dape pollucenda esto. macte vino inferio
esto. Horatius L. 2. Sat. 3. v. 181.

*Liberinus erat, qui circum compita secum
Lauis mane fenex manibus curtebat. &*

Unum,

Ddd (Quid

25 Tunc te felicem dicent pia turba Deorum:
Optabunt artes & sibi quisque tuas.

(Quid tam magnum? addens) unum me super-
pite morti,
Dius etenim facile est, orabas.
inibi Scholia vetusta: *Lauis*] quia solebant
precatur Deos manus & pedes abluere. Pom-
pejus Festus: *Malluvium latum*, in commen-
tario sacrorum significat, manus qui lavet, a
quo *malluviae* dicuntur, quibus manus sunt
laetae; perinde ut quibus pedes, *pelluviae*. Ar-
nobius L. 7. *Maclaturque hoc illis, quorum*
templa cum adire disponitis, ab omni vos labe

puros, lautos, castissimosque praefatis? Albius
noster L. 1. Eleg. 3. v. 25.

Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Plura in hanc rem notavimus ad L. 2. Eleg. 1.
v. 14.

25. DICIT PIA TURBA] lege dicent, ita
enim loqui amant optimi scriptores, verbum
plurale jungentes eum nomine singulari vel
collectivo, vel partitivo.

V.

QUI mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente novum Parcae cecinere puellis
Servitium, & dederunt regna superba tibi.

- 5 Uror ego ante alias: juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor. per te dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape tura libens, votisque faveto:
10 Si modo, quum de me cogitat ille, calet.

3. TE NASCENTE] Ecce iterum inventio-
nem saeculo suo longe feliciorum. Adparet
quam studiose Nasonem versaverit Sulpicia.
Sunt enim haec Nasonianis proxima, & in-
genii amabilitate, & venustate eloquendi.

4. DEDERUNT REGNA SUPERBA TIBI] Propertius
L. 4. Eleg. 7. v. 6.
*Quum mihi somnus ab exsequiis penderet ama-
ris,*

Et quererer lecti frigida regna mei.
supra inlustratum dedimus ad L. 1. Eleg. 7.
v. 75.

7. PER TE DULCISSIMA FURTA] Male li-
bri quidam, te per dulcissima furta: nec meli-
us alii, tua per dulcissima furta. Elegantiae
Romanae est, ubi praeposito a suo calu dis-
jungitur infero pronomine. Terentius Andr.
Act. 3. Sc. 3. v. 6.

Per te Deos oro, & nostram amicitiam, Chreme.

Maro L. 4. Aen. v. 314.

*Mene fugis? per ego huius lacrimas, dextramque
tuam te,*

*Quando aliud mihi jam miserae nihil ipsa re-
liqui, &c.*

Seneca Med. v. 285.

*Per ego auspiciatos regii thalami toros,
Per spes futuras, perque regnorum status,
Fortuna variâ dubia quos agitât vice,
Precor, brevem largire fugienti moram.*

& Agamem. v. 929.

*Per te parentis memoriam obtestor mei,
Per sceptrâ terris nota, per dubios Deos
Recipe hunc Orestem ac pium fursum occulte.*
Apulejus L. 6. Metam. *Per ego te frugiferam
tuam dextram istam deprecor, per lactificam mes-
sium cerimoniam, per sacra sacra cisternum.*

9. MAGNE GENI] Alii *Magne Geni*: alii
Alme Geni. Sed nihil est mutandum. Geniu-

Quod

titu-

Quod si forte alios jam nunc suspirat amores;

Tu, precor, infidos, sancte, relinque focos.

Nec tu sis injusta Venus. vel serviat acque

Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva.

15 Sed potius valida teneamur uterque catena,

Nulla queat posthac nos soluisse dies.

Optat idem juvenis, quod nos: sed rectius optat.

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,

20 Adnue. quid refert clamne, palamne roget?

titulo solenni ac proprio *Deus magnus* dicebatur. Lapis Puteolanus in Thesaurio Gruteri, p. cx. 7.

PRO. SALVTE. ET. VICTORIA. AVGVSTORVM. DEO. (MAGNO

GENIO. COLONIAE. PYTEOLANORVM. ET. PA-

(TRIAE. SVAE

Q. AVRELIVS. HERMADION. SEVIR. AVGVSTA-

(LIS. ET. CVRATOR. EORVM

EXSTRVXIT. ET. DONVM. DAT.

10. SI MODO, QUUM DE ME COGITAT ILLE, VOLET] cogitare cum accusativo, sine praepositione, positum vidimus paullo ante, Carm. 4. v. 17, se solum candida secum cogitat. v. vult ex Cujacii libro hic reposuit Scaliger; ut velle sit, amore uri. idque probabat ex Carm 11.

Ab ego non aliter tristes evincere morbos

Optarim, quam si se quoque velle putem.

Sed velle istie loci notar eompar desiderium ejusdem rei. Nolim, inquit Sulpicia, cum salute in gratiam redire, nisi persuasum habeam te quoque idem cupere. Hic autem plures libri vales habent, quidam calet. quae posterior scriptura vera est, ac germana. Paullo ante dixerat Sulpicia,

Si tibi de nobis minus ignis adest.

Naso Amor. L. 2. Eleg. 16. v. 12.

At meus ignis adest, verbo peccavimus uno:

Quae mores ardores, est procul; ardor adest.

Horatius L. 4. Od. 11. v. 33.

Non enim posthac alia calebo

Femina.

12. TUNC, PRECOR, INFIDOS] Melius Heinsius ex uno scripto, Tu precor.

17. SED TUTIUS OPTAT] Ne quis malus

invidere possit, neu lingua faseinatix obsecrare. Sed melius libri, *rectius optat*. Redditur autem hujus recti & arcani voti ratio versiculo insequente,

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

nemo enim amans velit animi sui desideria ita Diis patefacere, ut & circumstantibus hominibus innotescant. Itaque qui vel nimia optabant, vel inmodesta, vel denique ea quae ipsi sibi fieri vix auderent; aut vota taciti intra se concipiebant, aut Diis in aurem insuffurrabant. Seneca Epist. 41. *Non sunt ad caelum elevandae manus, nec exorandus aedituus, ut nos ad aures simulacri, quasi magis exaudiri possumus, admittat.* & Epist. 10. *Sed ut more meo cum aliquo munusculo epistolam mittam, verum est, quod apud Athanodorum inveni: Tunc scito se esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perveneris, ut nihil Deum roges, nisi quod rogare possis palam.*

10. *Sed ut more meo cum aliquo munusculo epistolam mittam, verum est, quod apud Athanodorum inveni: Tunc scito se esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perveneris, ut nihil Deum roges, nisi quod rogare possis palam.* Nunc enim quanta dementia est hominum, turpissima vota Diis insuffurrant: si quis admoverit aurem, conticecent, & quod scira hominem nolunt, Deo narant. Denique honesta & licita petiunt, oculo potius murmure quam aperto voto orabant. Petrus Sat. 2. v. 6.

Haec cuius premium est, marmurque hu-

mitique fufurros

Tollere de tempus, & aperto vivere voto.

Juvenalis Sat. 10. v. 289.

Furmani optat modico pueris, majore puellis marmur, cum Veneris sanum videt anxiam mater.

Sed de votis amantium videndus Albius noster L. 2. Eleg. 1. v. 84.

V I.

NATALIS Juno, sanctos cape turis honores,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.

To-

1. NATALIS JUNO] Ut viri Genio sacrificabant die suo natali, ita mulieres Junoni, proprio cognomento *Natali* dicebant. Explicavit hunc locum Turnebus L. 16. Adv. C. 19. plenius autem ac planius Douza noster Praevidan. C. 19.

1. TURIS ACERVOS] sic Martialis L. 7. Epigr. 53.

Consumsi falfasque molas, & turis acervos.
Papinius cumulus vocavit, L. 1. Theb. §. 263.
cur usquam sanguine fesse

*Conjugu ara tuae, cumulo cur turis Eoi
Laeta calet?*

Sed in nostro tertio, inque uno item Heinsiano, est *turis honores*. Optime. Honor id omne significat, quo mortales Deum venerantur. Servius ad L. 1. Aen. §. 339. Tunc *Venus*: Haud equidem tali me dignor honore id est, sacrificio. Et aut vult se probare non numerum, sed virginem Tyriam: aut certe quia *Paphia Veneri*, quae Cypri caelitur, turis tantum sacrificatur & floribus. Idem doctissimus Grammaticus ad L. 3. Aen. §. 178. perfecte laetus honore] peracta sacrificio, qui est honos Deorum. Sed hoc Maroni in creberrimo usu. Noster Albius L. 1. Eleg. 8. §. 53.

*Sic venias hodierno. tibi dem turis honores,
Libaque Mopsopio dulcia melle feram.*

Naso L. 8. Metam. §. 740.

Pater hujus erat, qui numina Divinum

Sperneret, & nullo aris adoleres honore.
L. 10. §. 681. loquente Venere:

*Dignane, cui grates ageret, cui turis honorem.
Ferret, Adoni sui nec grates immemor egit,
Nec mihi turis dedit.*

L. 14. §. 128. verbis Aeneae ad Sibyllam:
*Pro quibus acris meritis evectus ad auras
Templa tibi statnam; tribuam tibi turis honorem.*

*Respicit hunc vates, & suspiratibus haustu,
Nec Dea sum, dixit nec facris turis honore
Humanum dignare caput.*

Gratius Cyneget. §. 48.

Deus illam molliter aram

*Lambis, & ipse suos ubi contigit ignis honores
Desugit ab facris, rursusque reconditur antro.*
Valerius Flaccus L. 1. §. 678.

*Tum quocumque loco meritas tibi plurimus arae
Pasces bonos, ubicumque rotis horrendus equis
Stas, pater.*

Auctor Ciris, delicatissimi poematii, quamquam admodum mendosi, §. 145.

*Necdum etiam castos agis averas ignis honores,
Necdum sollemni lympha perfusa sacerdos,
Pallentis foliis caput exornat olivae.*

2. DOCTA PUELLA] Epitheton Sulpicia nostra condignum. nam in puellis semper refertur ad studium artis poeticae. Catullus Carm. 32. §. 16.

*Ignesco tibi, Sapphica puella
Adusa doctior.*

Naso L. 2. Amor. Eleg. 4. §. 17.

Sive es docta, placet rarus doctam per artes.
L. 2. Art. Amat. §. 281.

*Sunt tamen & doctae rarissima turba puellae:
Aetna non doctae turba, sed esse volunt.
Utraque laudatur per carmina: carmina lecten
Commendat dulci quali acumque sene.*

*His ergo, aut illis, vigiliatum carmen in usas
Forssan exigui muneris instar eris.*

Tristram L. 3. Eleg. 7. quae est ad Perillam poetriam, §. 12.

*Tu quoque, dic, studii communibus equid
inhaeres,*

*Doctaque non patrio carmina mere canis &
paullo post t*

*Erge desidine remove, doctissima, causas:
Inque bonas artes, & tua sacra, redi.*

Martialis L. 7. Epigr. 68. de Theophila:
*Carmina singentem Sappho laudaris amatrix.
Castior haec, & non doctior illa fuit.*

L. 10. Epigr. 35. de nostra Sulpicia:

*Hac condiscipula, vel hac magistra
Effer doctior, & pudica, Sappho.*

Sallustius, de Semprouia, Catilin. C. 25.

*Haec mulier genere atque forma, praeterca viro
atque liberis satis fortunata fuit, literis Graecis
& Latinis docta. ————— ingenium ejus
haud absurdum: posse versus facere, jecum movere,
sermone sui vel modesto, vel molli, vel
precaei. Sed tam doctas uxores tamque poeticas
ipsi sibi deprecantur poetae, iniqui communium
sacrorum aestimatores. Juvenalis
Sat. 6. §. 444.*

Nam

- Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comfit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
 5 Illa quidem ornandi causas tibi, Diva, relegat:
 Est tamen, occulte cui placuisse velit.
 At tu, sancta, fave, ne nox divellat amantes:
 Sed juveni, quaeso, murua vincla para.
 Sic bene compones, ulli non ille puellae
 10 Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
 Nec possit cupidus vigilax deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministret Amor.
 Adnue, purpureaque veni pellucida palla.
 Ter tibi fit libo, ter, Dea casta, mero.

15 Prae-

*Nam quae docta nimis cupit & sacunda videri,
 Crure tenuis medio tunicas succingere debet,
 Caedere Silvano porcum, quadrante lavari.
 Non habet matrona, tibi quae juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Terqueat euthymena: nec hislorias scias en nos:
 Sed quaedam in libris & non intelligat. Odi
 Hanc ego, quae repetit, voluitque Palaemo-
 nis artem*

*Servata semper lege & ratione loquendi;
 Ignotisque mihi tenet antiquaria versus:
 Nec curanda viris opicae castigas amicae
 Verba. Solocissimum liceat scisse marito.*

Martialis L. 2. Epigr. 90.

*Sit mihi verna saur, sit non doctissima conjux,
 Sit nox cum somno, sit sine lite dies.*

3. TOTA TIBI EST HODIE] locutio non
 dispar est L. 1. Eleg. 1. §. 19.

*Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona.
 absque verbo substantivo extulit Valerius
 Flaccus L. 5. §. 247.*

*Haec tibi, satorum genitor tutela meorum
 Omnium.*

5. ILLA QUIDEM ORNANDI CAUSSAS TIBI,
 DIVA, RELEGAT] Venuste, ac festive. Imit-
 ratus est vir summus Hier. Fracastorius L. 1.
 de Intellectione, ubi Novergii puer cithari-
 stes ita canit:

*Tu vulgo Venenique palam formosa videnda,
 Comtaque: sed clam pulchra tuo, sed comta
 Mycen*

*Incedes, tacitisque Deam venerabere votis,
 Ut mea tu, tuus ipse ut sim.*

Inlustrissimus Huetius Iride, §. 15.

Nec tantae haec nescia curae

*Senferat obtutus, haud aspernata, benignos,
 Laeta Deo, & furrim captabat lumina Solis,
 Et decedenti sese dabat ante videndam.
 Praecipue quoties praeterece suetus amori
 Officium Phoebus Junonia tecla subibat,
 Cernior haec solio velaveras ante recenti
 Flore caput, picaque aderat pellucida palla.*

7. NE QUIS DIVELLAT AMANTES] libri
 nonnulli, ne nox divellat. quod verum vide-
 tur. nam de suo loquitur thalamo, ubi Ce-
 rintho constituebat. Douza nosser putabat,
 votis a Junone exposcere, ut vinculo ali-
 quando maritali Cerintho suo copulatur:
 quum & cubili & connubiis praefit Juno;
 unde & Fugae cognominis ornat.

11. VIGILANS DEPRENDERE CUSTOS] lege
 vigilax. quae vocula in poetis saepenumero
 corrupta fuit. Propertius L. 4. Eleg. 7. §. 15.
Jamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburnae
 Naso, de Invidia, L. 2. Metam. §. 779.

Nec fruitor somno, vigilacibus excita curis.
 Aufonius Ephemer. ipso initio:

*Mane jam clarum referat fenestras,
 Jam strepsu nihil vigilax hiruendo.*

13. ADNUE] Nam quae natali die peteban-
 tur, ea se facile impetraturos credebant. Mar-
 tialis L. 10. Epigr. 24.

*Natales mihi Martiae Kalendae,
 (Lux formosior omnibus Kalendis,
 Qua mittunt mihi munus & puellae)
 Quinquagesima liba septimanque
 Vestris addimus hanc focis accerram.
 His vos (si tamen expedit roganti)
 Annos addite bis, precor, novenos;
 Ut nondam nimis piger sanctula,*

*Sed vitas sribus areis peractis
Lucos Elysiac petam puellas.
Post haec tempora, nec diem rogabo.*
Alia alii rogabant, neque enim uno voto vivebant omnes. Vide Albium nostrum L. 1. Eleg. 8. v. 55. L. 2. Eleg. 2. v. 9. Nasonem L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 25.

13. PURPUREAEQUE VENTI PERLUCIDA PALLA
2A) Pallam fuisse communem omnium Deorum vestem, ostendunt passim poetae. Tibullus Apollini dedit L. 3. Eleg. 4. v. 35.
Ima videbatur talis illudere palla.
& Naso L. 11. Metam. v. 165.
*illa, capus flavum lauro Parnasidae vincit,
Verris humum Tyrio saturata murice palla.*
Seneca Med. v. 570.
*Est palla nobis, munus aetheriae domus,
Decusque regni, pignus Aetiae datum
A Sole generis.*

Thetidi Valerius Flaccus L. 1. v. 132.
*Hic insperatos Tyrrheni tergo piscis
Peleos in thalamos vehitur Thetis: aequora
delphin*
*Corripit: illa sedet dejecta in lumina palla;
Nec Jove majorem nasci suspirat Achillem.*
Hymenaeo Ovidius Epist. Cydipp. v. 162.
*Saepe coronatis stillant sanguinea capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.*
Osrirdi Tibullus L. 1. Eleg. 8. v. 46.
*Non tibi sunt tristes curae, nec vultus, Osriri:
Sed chorus, & canus, & levis apus Amor.
Sed variis flores, & fronti redimita corymbis;
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes.*
Baccho Papinius L. 1. Achill. v. 162.
*Si decet aurata Bacchum vestigia palla
Verrere.*
Mercurio idem Papinius L. 7. Theb. v. 39.
*crepat aurea grandine multa
Palla, nec Arcadii bene protegit umbra galeri.*
Palladi Claudianus L. 2. de Raptu Proserp. v. 16.
*stridentia colla
Gorgoneo obtentu pallae fulgentis inumbrat.*
Nocti Papinius L. 2. Theb. v. 527.
*Coepert humenti Phoebum subtexere palla
Nox, & caeruleam terris infuderat umbram.*
C. Juvenecum, ipso initio L. 2.
*servamque super Nox caerulea pallam
Sideris pictam flammis per inane traheret.*
Discordiae Maro L. 8. Aen. v. 702.
*Et scissa gaudens vadit Discordia palla,
Quam cum sanguine sequitur Bellona flagello.*
Eumenidibus idem rex poetarum L. 6. Aen. v. 555.
Tisiphoneque sedens, palla succincta cruenta,

*Vestibulum ex omni servas noctisque dieque.
& Valerius Flaccus L. 2. Argonaut. v. 106.
de Venere, Lemniis mulieribus non leviter irata:*

*Eadem effera, & ingens,
Et maculis suffecta genas, pinnumque sonantem
Virginibus Stygiis, nigramque simillima pal-
mam.*
Fluvius Claudianus: & quidem Tiberino Panegyri. in Probinus & Olybrii Consulatum v. 124.

*Palla graevi humeros velat, quam neverat uxor
Ilia, percurrrens vitreas sub gurgite telas.*
Eridano autem Panegyri. de sexto Consulatu Honorii Augusti v. 165.

*Palla tegit lato humeros, curruque paterno
Intextus Phaëton glaucos incendit amictus.*
Lunae, sive rerum parenti Naturae, Apulejus L. 11. Metam. haud procul ab initio: *Est, quas longe longeque etiam meum confutabat obtutum, palla nigerrima, & splendescens atro nitore; quas circumcirca remeans, & sub dextram latus ad humerum laevum recurrens, ambobus vice, dejecta parte lacinae, multiplici conabulatione dependula, ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter confutabat. Per intextam exiremitatem, & in ipsa orae planitie, stellae dispersae crustabant: earumque media semestris Luna flammis spirabat ignis. Quaque tamen insignis illius pallae perfusab ambius, individuo nexu corona totis floribus, totisque constructa pomis, adhaerebat. Sed & aliis pluribus variisque vestimentis Deos tegi, fabulata est antiquorum sapientum theologia, mysteria sua talibus ferre operimentis subtrahens vulgaribus hominum sensibus. Cujus rei rationem reddere fategit Macrobius L. 1. in Somm. Scip. C. 2. ita suam claudens disputationem: Numenio inter philosophos occultorum curiosiori offensam numinum, quod Eleusinia sacra interpretando vulgaverat, somnia prodiderunt, visa sibi ipsas Eleusinas Deas habitu meretricio ante apertum lupanar ludere prostantes: admirantique, & causas non convenientis numinibus surpitudinis consulenti, respondisse iratas, Ab ipso se adयो pudicitiae suae vi abstractas, & passim adentibus prostitutas. Adeo semper iia se & sciri & coli numina maluerunt, qualiter in vulgus antiquitas fabulata est; quas & imagines & simulacra formarum saltem profus alienis, & actas tam incrementis quam diminutionis ignaris, & amicis ornatusque variis corpus non habentibus assignavit. Secundum haec Pythagoras ipse, atque Empedocles, Parmenides quoque, & Heraclitus de Diis fabulati sunt: nec secus Ti-
maeus;*

- 15 Praecipit enatae mater studiosa, quid optet,
 Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
 Uritur, ut celeres urunt altaria flammae;
 Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.
 Sic juveni gratis, veniet quum proximus annus,
 20 Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

maeus; qui progenies eorum, sicuti traditum fuerat, exsecutus est.

13. PERLUCIDA] Velium Longum si sequimur, jam pellucida oportet scribamus. Sic enim ille in Corpore Grammaticorum Putschii p. 2227. PER praeposio omnibus integra praepositur, nisi cum incidit in L litteram assonem consonantem, quam elegantioris sermonis viri geminare magis voluerunt, quam R litteram exprimore, ut pellabor malint dicere quam perlabor. Nic aliter apud Luciliam legitur in praepositione PER, inciendo (quod est inducendo) congeminat L Pellicere malunt, quam pellicere. Unde & apud Virgilium non aliter legitur, pellacis Ulyssi. Et a pelluendo apud antiquos trifillabum pelluis, quae nunc in synaeresi pelvis dicitur. Ita locus ille Velii constituendus videtur: nam vulgata sunt factis mendosa. Ceterum de vestibus istis tenuissimis, in quibus mulier parum liquido juraret se non esse nudam, aliquid monuimus ad Propert. L. 2. Eleg. 1. v. 5.

14. TER TERI FIT LIBO, TER, DEA CASTA, MENO] de ture jam dixerat ipso initio. Unde vides & marium & femellarum natales compari sacro fuisse celebratos, nam quantum hic Junoni Natali, tantumdem Genio dabatur in sacro natalio L. 1. Eleg. 8. & L. 2. Eleg. 2.

15. QUOD OPTET] Melius Lipsii excerpta, cum uno Heiniano, quid optet. tum & initio versiculi scribe, Praecipit en natae.

16. ILLA ALIUD TACITA JAM SUA MENTE ROGAT] Multi codices, jam sibi. unde Nic. Heinsius ingeniose & feliciter clam sibi fecit.

17. URITUR, UT CELERES URUNT ALTARIA FLAMMAE] Aegidius Menagius non probat verbum uritur passivum, cui respondeat urunt activum: sequi enim debuisse ut uruntur. Atque ad eum modum se scripsisse in Elegia ad Stephanum Bachotum:

Uror, ut incensae campis uruntur aristae;

Urantur faeris in pia tura focis.

Haec ille parte altera Antihajleri, C. 129. Recte, & vere. Sic nitidissimus Naso Epist. Didus v. 27.

Uror, ut indulto ceratae sulphure saeculae:

Ut pia fumosis addita tura focis.

& Epist. Sapphus v. 9.

Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris,

Fertilis accensis messibus ardet ager.

19. SIC JUVENI GRATA, &c.] Haec sunt parum lucida, nec bene intelligi possunt etiam Scaligero explicante. Pulere Heinsius:

Sic juveni gratis, veniet quum proximus annus,

Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

V I I.

TANDEM venit Amor, qualem texisse pudore,
 Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor.

Ex-

I. QUALEM TEXISSE PUDORI] Decem libri pudore habent. id quod Ach. Statius, & Douza noster jam olim probarunt. Deinde in versiculo brevior, pro fama magis, scribe ex uno Heiniano fama minor. In scriptura vulgata vix est ut bonam reperias constructionem. Vult autem dicere, majori sibi ho-

noris fore, si furta sua palam faceatur, quam si ore ad pudorem composito dissimulet. fuisse enim dignam cum digno. Atque hoc ex disciplina habet Catulli sui, Carm. 52.

Si linguam clauso senes in ore,

Fructus projicies amoris omnes.

Verbofa gaudet Venus loquela.

Hujus

Exorata meis illum Cytherea camenis
Attulit, in nostrum depofuitque finum.

5 Exfolvit promiffa Venus, mea gaudia narret,
Dicitur fi quis non habuiffe fuam.

Non ego fignatis quidquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quam meus ante, velim:

Sic peccaffe iuvat, vultus componere famae

10 Tacet. cum digno digna fuiſſe ferar.

Huius rei vivam imaginem nobis dedit in Chactrea fuo unico ille artifex morum & vitae Terentius Eunuch. Act. 3. Sc. 5. Sunt omnino multi mortales illo ingenio. Juſtinus L. 1. C. 7. de Candale, Lydiae regis: *Hic uxorem, quam propter formae pulchritudinem deperibat, praedicare omnibus ſolebat, non contentus voluptatum ſuarum tacita conſcientia, niſi etiam matrimonii relicta publicaret: prorsus quaſi ſilentium damnum pulchritudinis eſſet.* Tacitus L. 13. Annal. C. 46. *Otho, ſive amore incautus, laudare formam elegantiamque uxoris apud principem; ſive ut accenderet, ac, ſi eandem femina potirentur, id quoque vinculum potentiam ei adſciceret. Saepe auditus eſt conſurgens e convivio Caefaris, ſe ire ad illam, ſibi conceſſam diſcitans nobilitatem, pulchritudinem, vota omnium, & gaudia felicitium.*

5. EXFOLVIT PROMISSA VENUS] Cicero L. 3. de Offic. C. 2. *de duobus generibus primis [Panactius] tribus libris explicavit: de tertio autem genere deinceps ſe ſcriptis dicturum, nec id exſolvit, quod promiſerat.* Petrus Lotichius Secundus L. 2. Eleg. 1.

*Exſolvit promiſſa Venus: feliciter arſi,
Inque moe nullum crimen amore fui.*

6. DICETUR SI QVIS NON HABUISSE SUA] ſuam libri ſcripti magno numero. Recte. Propertius L. 3. Eleg. 6. v. 22.

*Immorſo aequales videant mea vulnera collo:
Me doceat livor mecum habuiſſe meam.*

Albius noſter L. 2. Eleg. 7. v. 34.

*Tunc morior chris: tunc mens mihi perſita
ſingis,*

Quirve meam teneat, quot teneant modis.
Cicero Philipp. 2. C. 28. *Frugi factus eſt. illam ſuam juas res ſibi habere juſſi: claves ademſi, exegit.* Venuſtiſſime noſter Secundus L. 2. Eleg. 9.

*Tu mecum longa ludas licet, o mea, noſte,
Et mecum longo delicioſa die;*

*Inclinata ſapor numquam mea lumina ſolvet.
Qui dormit, ſecum non habet ille ſuam.*

*O nunc, o vigiles; illud me proximus adſtam:
Quae dormit, ſecum non habet illa ſuam.*

9. SED PECCASSE JUVAT] Divinabat Heinſius, *Sic peccaffe juvat; in quo eſt exultatio puellae voto potitae, inque eo gloriantis. Probo, & ſequor.*

10. CUM DIGNO DIGNA FUISSE FERAR] *Honeſta ac pudica oratio, qua olim antiqui illi non niſi in re matrimonii utebantur. Cicero Orat. pro Quintio C. 24. Dicebam huic Q. Roſcio, cujus ſoror eſt cum P. Quinzio, cum a me peteret, &c. Sed ſatis mature migravit ad liberis amores. Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 2. v. 185.*

AL. *Quid ego tibi deliqui, ſi, cui nupta ſum,
ſecum fui?*

AM. *Tun' mecum fueris? quid illac impudente audacium?*

Saltem tuſe, ſi pudoris egeas, ſumas miſuſum.

Mercat. Act. 1. Sc. 1. v. 101.

*Discubium noſtu ut imus, ecce ad me a'tvenit
Mulier, qua mulier alia nulla eſt pulcior.*

Ea noſte mecum illa hoſpitiſ juſſu fuiſt.

Naſo L. 2. Amor. Eleg. 8. ipſo ſine:

*Quoque loco ſecum fuerim, quotiesque, Cypaſſi,
Narrabo dominae, quotque quibusque modis.*

L. 3. Art. Amar. v. 664.

Haec quoque, quae praebet lectum ſtudioſa locumque,

Crede mihi, mecum non ſemel illa fuiſt.

Cicero Orat. pro Coelio C. 20. *Cum hac ſi quis adoleſcens forte fuerit, utrum hic tibi, L. Herenni, a mulier, an amator; expugnare pudicitiam, an explere libidinem voluiſſe videatur?*

VIII.

INVISUS natalis adest, qui rure molesto,
 Et sine Cerintho tristis agendus erit.
 Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae,
 Atque Eretino frigidus annus agro?
 5 Jam nimum, Messala, mei studiose quiescas,
 Non tempestivae saepe propinque viae.
 Hic animum, sensusque meos abducta relinquo:
 Arbitrii quoniam non finis esse mei.

3. AN VILLA SIT APTA PUELLIS] *puellae* habebant Scaligeri codex uterque: quo modo & nos in multis aliis invenimus. Et sane de se una, non de aliis, loquitur Sulpicia.

4. ATQUE ERETINO FRIGIDUS ANNUS AGRO] Haec quoque Scaliger verissime restituit. *annus* disertis literis habent duo Anglicani; *Eretino* quatuor alii scripti. Atque ita jam olim correxerat Bernardinus Cysleinius; expressitque editio Brixiana A. 1486. *frigidus annus*, hiems anni. Maro L. 6. Aen. *¶* 311.

gurgite ab alto

Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus annus

Transpontum fugas, Et terris immittit apricis.
 Horatius Epod. 2. *¶* 29.

At cum tonantis annus hibernus Jovis

Imbres niveisque comparas.

Eretum autem fuit vicus Sabinorum in via Salaria, haud procul Tiberis ripa, in edito colle, distabatque ROMA M. P. XIII. hodie *Monte Ritondo*. Vide sis Philippum Cluverium L. 2. Ital. Ant. C. 9. quem tamen errasse

in locorum intervallis contendit Lucas Holstenius Annot. Geograph. p. 104. sq. atque ex Antonini Itinerario reponit M. P. XVIII. quem numerum perperam mutaverat Cluverius. Totus vero tractus ille Ereto vicinus mirifice friget, etiam media aestate. Martialis L. 5. Epigr. 72.

Humida qua gelidas submitit Trebula valles,

Et viridis Cancrī mensibus alges ager,

Rura Cleonaeo numquam temerata Leone,

Et domus Aeolio semper amica Notō

Te, Faustine, vocant. longas his exiga menses

Collibus: hibernum jam tibi Tibur erit.

Salmasius, raro Scaligeri inventis acquies, legebat Epist. 48.

Atque Eretino frigidus annus agro.

Ita enim libros habere. se quoque multa observasse ad haec confirmanda. Talia esse solent magnifica Criticorum promissa, ubi ad credi sibi volunt ea, quae neque ipsi erudunt.

8. ARBITRIO QUAMVIS NON FINIS ESSE ME] Melius libri, *Arbitrii quoniam non finis esse mei.*

IX.

SCIS iter ex animo sublatum triste puellae;
 Natali Romae jam finis esse tuo.
 Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
 Qui necopinanti nunc tibi forte venit.

3. JAM LICET] In libris omnibus est aut *finis*, aut *finis*, aut *finet*. nullus licet agnoscit. itaque non male *jam finis* reponemus.

4. QUI NEC OPINANTI] scribe junctis vocibus *necopinanti*. Ita enim veteres solebant. Lucretius, de Jove fulmina jacturo, L. 6. *¶* 407.

Si necopinantis autem vult opprimere igni;
Cur tonat ex illa parte, ut vitare queamus?
 Cicero Philipp. 13. C. 8. *Quo tempore Dii immortales ipsi praesidium improvisum necopinantis nobis obtulerunt.* Vide Zinzerlingum Promul. Crit. C. 23.

Eec

X. GRA-

X.

GRATUM est, securus multum quod jam tibi de me
 Promittis, subito ne male inepta cadam.
 Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
 Scortum, quam Servi filia Sulpicia:
 5 Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
 Ne cedam ignoto, maxima cura, toro.

1. GRATUM EST] Ironia amara in tepore Cerinthi: quem ait minime dignum esse, qui amet virginem ingenuam ac nobilem, (quum de rivalitate adeo sit securus) sed potius scortum aliquod alicarium ac diobolare, quod infimae plebis facie promiscue nuptum eat. Seria formula est apud Ciceronem & Livium. Interdum & flebilem laetitiam notat, quum in re tristi est tamen aliquid quod juvet. Seneca Med. §. 553.

Suprema certe liceat abeuntem loqui

Mandata, liceat ultimum amplexum dare.

Gratum est & illud.

Observavit Jo. Fred. Gronovius Distr. ad Papii. Silv. C. 16. non intellexit Delrius Comm. in eum Senecae locum: ideo *frigidum* vocat.

1. MULTUM QUOD JAM MIHI DE ME PERMITTIS] Non *mibi*, sed *tibi* erat in uno Anglicano, unde Heinsius recte, opinor, fecit *multum quod jam tibi de me Promittis*.

2. NE MALE INEPTA CADAM] Verbum nequitiae libertioris, quod illustratum dedit noster Douza L. 4. Plautin. Explan. C. 11. & Taubmannus ad Plaut. Perf. A&A. 4. Sc. 4. §. 104.

3. SIT TIBI CURA TOGAE POTIOR] Ita libri: quod tamen male cohaeret cum subsequentibus. Recte Heinsius, *Si tibi cura toga est potior*. In libro Fulvii Ursini *toga* erat: verbum veto *est* coaluit cum ejus voculae litera postrema, unde factum dcinceps fuit *togae*. Si tu (inquit puella indignabunda) libentius uretis in meretrice aliqua vili atque contempta: at non desunt alii, quibus serio dolet Sulpiciam Servii filiam tam indignis a te modis haberi miseram, & turpium ancillarum

obscaenis amplexibus postponi. De meretricibus togatis egit cum cura Laevinus Torrentius ad Horat. L. 1. Sat. 2. §. 63. & Thomas Demsterus ad Rosin. Antiq. Rom. L. 5. C. 31. De anellis quasillariis, Scaliger hic loci. Cicero Philipp. 3. C. 4. *Nihil humile de Tarquinio, nihil sordidum accepimus. At vero hujus domi inter quasilla pendebatur aurum, numerabatur pecunia: una in domo omnes, quorum intererat, totum imperium populi Romani mundinabantur*. Petronius: *Nec contenta mulier tam gravi injuria mea, convocat omnes quasillarias, familiarisque sordidissimam partem, ac me conspui jubet*.

4. SERVI FILIA SULPICIA] Hinc colligit, filiam fuisse Servii Sulpicii consularis, & maximi jureconsulti, qui perit in legatione Mutinensi, a senatu eo missus ad Antonium, Hirtio & Panfa Coss. Et tamen haec ipsa epigrammata a Tibullo scripta volunt, eodem illo funesto anno (ut quidem ipsi statuunt) primum in lucem edito. Igitur Tibullum versus fecisse oportebit tum, quum nondum natus foret. Nam perfectio Sulpiciae de utroque parente loquitur tamquam de viventibus. Sed fellit eos praenomen *Servii*; quod praenomen gentis Sulpiciae viris omnibus commune fuit.

6. NE CREDAM IGNOTO, MAXIMA CAUSSA, TORO] *redam* legebat Achilles Stenius, probabilis conjectura. deinde *maxima cura* habent editiones anteriores, & duo scripti c. nostris. Sic puta: Rivalis tui non ita tepide de me anguntur; sed maxima illis cura est & dolor, dum pro se quisque timent, ne cedam in matrimonium felicioris, quem ipsi nondum norunt, & sola metuunt suspicione.

X I.

ESTNE tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
 Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
 Ah ego non aliter tristes evincere morbos
 Optarim, quam te si quoque velle putem.
 5 Nam mihi quid prosit morbos evincere, ubi tu
 Nostra potes lento pectore ferre mala?

I. TUAE PLACITURAE PUELLAE] Melius Fulvii Ursini codex, tuas pia cura puellae. In versu breviori Dum scribe cum Heinso, pro vulgato Qui. ibidem calorem pro febre poni observavit Douza noster Praetid. C. 13. a contrario effectu frigus dicitur Horatio L. I. Sat. 1. §. 80.

At si condoluisset tantum frigore corpus,
 Aut alius casus laeso te adfluxit.
 L. 2. Sat. 3. §. 188.

Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 (Mater aut puerimenses jam quinque cubantis)
 Frigida si puerum quartana reliqueris, illo
 Mense die, quo in iudicis joveanna, nudus
 In Tiberi flabit.

5. AH MIHI QUID PROSIT] Rectius duo mei, & praestantiores editiones, Nam mihi quid prosit. Voculae Nam ultimum elementum absorpsit princeps litera voculae mihi & unde factum est Ha, ac deinde A, & Ab.

X I I.

NE TIBI sim, mea lux, aequae jam fervida cura,
 Ac videor paucos ante fuisse dies;
 Si quidquam tota commisi stulta juventa,
 Cujus me fatear poenituisse magis,
 5 Hesternam quam te solum quod nocte reliqui,
 Ardorem cupiens dissimulare meum.

I. AEQUE TAM FERVIDA CURA] Duo seripi, & primitus cusi, aequae jam fervida cura. 2. UT VIDEO] scripsi complures, Ac vi-

deor.

X I I I.

NULLA tuum nobis subducet femina lectum.
 Hoc primum juncta est foedere nostra Venus.
 Tu mihi sola places: nec jam, te praeter, in urbe
 Formosa est oculis ulla puella meis.

5 At-

Tibulli carmen arbitror, ipsa dictione ita persuadente, & numeris ad Albium characterem artificiose conformatis. Sed sese sua excidisse puto, & referendum ad pauca

illius libelli tertii Elegiam. Neque enim plures libros scripsisse Equitem nostrum, veteres nos critici docuerunt.

3. TU MODO SOLA PLACES] Non placent istae
 Ece 2

- 5 Atque utinam possis uni mihi bella videri!
 Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
 Nil opus invidia est. procul absit gloria vulgi:
 Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
 Sic ego secretis possim bene vivere filvis,
 10 Qua nulla humano sit via trita pede.
 Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
 Lumen, & in solis tu mihi turba locis.

Nunc

istae tabernariae blanditiae, nec defektor in amore animus dicentis, Multas ego quondam amavi, nunc autem in te una haerere volo. Reponamus germanam scripturam, Tu mihi sola places. Formula est, quae proverbii speciem referat. Propertius L. 2. Eleg. 6. v. 19.

Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus.

Naso L. 1. Art. Amat. v. 42.

Dum licet, & loris passim potes ire solutus;
 Elige cui dicas, Tu mihi sola places.

secutus est Franciscus Petrarca in Etruscis lusbis:

A cu' io disti, Tu sola mi piaci.

5. ATQUE UTINAM POSSIS UNI MIHI BELLA VIDERI [DISPLICEAS ALIIS!] Hoc verus est merum ac rusticum, optare ut tua puella soli tibi sit formosa, aliis autem omnibus deformis ac foeda habeatur. Quid enim possis crudelius inprecari stultieri, quam ut ne placeat nisi uni viro? aut quid aliud quaerunt oculos illae molitiones, nisi ut formosae videantur etiam iis, quos ipsae amare nec volunt, nec possunt?

Delectans etiam castas praetonia formas.

Et quam tu umquam vidisti mulierem, etiam pessimam, etiam turpissimam, cujus formam impune contemneres? quaevis sibi deformis videretur? Hoc unum est, quod vitae ipsi praeferre solent: nec mortem putabunt acerbam, modo forma integra neque inlibata liceat perire. Audi Europen Horatianam, L. 3. Od. 27. v. 49.

Impudens liquet patrios penates:

Impudens Orcum moror, a Deorum

Si quis haec audis, utinam inter errem

Nuda leones!

Antequam turpis macies decentes

Occupet malas, sepe atque succos

Destitit praedae, speciosa quonero

Passere tigres.

Urbanus, ni fallor, quam noster Eques, hoc ipsum vorum puellae dedit, non autem amatori, Honoratus Ursacus T. 1. Astracae, L. 12. & est in hac commutatione personae dulcissima significatio affectus tenerimi:

De honte elle alloit rougissant,
 Qu'un berger pres d'elle passant,
 Parlant à moi l'appella belle,
 Et l'heur & l'honneur de ces lieux:
 Car je ne veux, me disoit elle,
 Rassembler belle qu'à tes yeux.

Neque minus decore pastor, dominæ suae offensus, ejusdem operis T. 2. L. 11. Et voyez à quelle extremis mon mal étoit parvenu, puis que au lieu d'aimer Phillis je la haïssois: j'eusse voulu qu'elle eust esté laide & desagréable; & toutesfois j'eusse esté marry, si elle eust été moins de beauté & de grace.

8. IN TACITO GAUDEAT ILLE SINU] Propertius incus L. 2. Eleg. 19. v. 69.

Tu tamen interea, quamvis te diligit illa,
 In tacito cohibe gaudia clausa sinu.

Seneca Epist. 105. Sic vero invidiam effugies, si te non ingereris oculis, si bona tua non jactaveris, si scieris in sinu gaudere. Vide sis Erasmus nostrum Chil. 1. Cent. 3. Adag. 13.

11. TU NOCTE VEL ATRA LUMEN] arguit Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 30.

Cuncta simul video, cum te video; omnia sed si

Adspiciam sine te, Naevia, nil video.

Sed hoc ille debet potest incerto L. 7. Anzholg. Epigr. 191.

Ἦν ἰδὲν ὄψομαι, τὰ παρ' ἑμῶν ἢ δὲ τὰ
 πρόστα

Βλέψω, τὸν δὲ γέ μιν, τοῦμπάλιν οὐδὲν ἔβω.

Quando intueor Theonem, omnia cerno:

quum vero optina

Videbo, illum vero non, rursus nihil video.

13. IN SOLIS TU MIHI TURBA LOCIS] Ex-

proclit

Nunc licet e caelo mittatur amica Tibullo:
Mittetur frustra, deficietque Venus.

- 15 Haec tibi sancta tuae Junonis numina juro,
Quae sola ante alios est mihi magna Deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Juravi stulte. proderit iste timor.

Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures.

- 20 Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Jam faciam quodcumque voles: tuus usque manebo,
Nec fugiam notae servitium dominae.
Sed Veneris sanctae confidam vincetus ad aras.
Haec notat injustos, supplicibusque favet.

pressit Aegidius Menagius in Epistola ad Jo. Franc. Saracenum:

*Quo sine, nam memini, populosa Lutecia saepe
Visa mihi Libya penitus desertior ipsa,
Secratis qui turba fuit mihi plurima sicut.*

15. HAEC TIBI SANCTA TUAE JUNONIS NUMINA JURO] In libris quibusdam est, *Per sibi sancta tuae.* id quod Nic. Heinsius probabat Not. ad Ovid. Amor. L. 3. Eleg. 2. §. 61. Probarem & ego, nisi me moveret nescio quae majestas antiquae locutionis, Deam quasi praesentem testata. Virgilius L. 12. Aen. §. 195.

*Sic prior Aeneas: sequitur sic deinde Latinus
Suspiciens caelum, tenditque ad sidera dextram:
Haec eadem, Aenea, terram, mare, sidera,
juro, &c.*

inibi Servius Honoratus: *Et ornatio elocutio, et crebra apud majores, quam si velis adlere praepositionem, ut dicas, Juro per maria, per terras.* Vere doctissimus Grammaticus. Sic Sibylla L. 6. Aen. §. 324.

*Cocytii flagna alta vides, Stygiamque paludem,
Di cuius jurare timent et fallere numen.*

Palinurus ibidem, §. 351.

*maria aspera juro,
Non ullum pro me tantum cepisse timorem,
Quam tua me, spolianta armis, excussa magistro,
Deficeret tantis navis surgentibus undis.*

Naso L. 2. Metam. §. 101. verbis Solis ad Phaethontem filium:

*Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
Ne dubita; dabitur (Stygias juravimus undas)
Quodcumque optaris: sed tu sapientius opta.*

23. VENERIS SANCTAE] Ita & Catullus Carm. 33.

*Nam sanctae Veneri Cupidinique
Vovisti, si sibi restitutus essem,
Defissemque truces videre iambos.*

Catull. 65. §. 5.

*Quem neque sancta Venus molli requiescere
fermo*

Desertum in lecte coelibe persequitur.

Lapis Romanus in Theatro Gruteti, p. cii. i.

M. AVR. PACORVS. AEDI
TVVS. SANCTAE. VENE
RIS. IN. SALVST. HORTIS.

itemque alius apud Reinesium Class. i. num. 95.

VENERI SANCTAE. MORPH - - -
SACRYM

23. SED VENERIS SANCTAE CONFIDAM VINCETUS AD ARAM] bene vincetus: quum mancipium se dominae suae proficitur. bene quoque confidam: nam supplices apud aram sedebant. Masro L. 2. Aen. §. 512.

*Aedibus in mediis nudoque sub aetheris axe
Ingen ara fuit, juxtaque veterrima laurus
Incumbens arae, atque umbra complexa Penates.
Hic Hecuba et natae nequiquam altaria cir-
cum,*

*Praecipites atra ceu tempestate columbae,
Condensae, et Divum amplexae simulacra
sedebant.*

Vide quae Lipsius in hanc rem observavit Excurs. in Tacit. L. 3. Annal. littera F.

XIV.

RUMOR ait, crebro nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore.
Quid surdum torques, rumor acerbe? tace.

XV.

3. CRIMINA NON HAEC SUNT NOSTRO SINE FICTA DOLORE] libri scripti maximo numero, nostro sine iacta dolore. unde Jo. Iliacio Pontanus iacta faciebat L. 3. Analect. C. 3. non nolente Heinſio.

4. QUID MISERUM TORQUES] Ingenioſe Barthius, *Quid surdum torques?* videbis ejus rationes L. 59. Adv. C. t. 6. Cererum hic definiunt omnes libri scripti, nisi quod epigramma quoddam e Priapaeis, *Villicus aetari quondam, nunc cultor agelli* in antiquo Tibulli libro se reperisse testatur Muretus L. t. Epist. 13. itemque Scaliger Comment. in Priap. p. 209. & in uno suo Achilles Statius. Quae ratio si valet, iam Nafoniana Sapphus Epitola Tibulli sit auctoris oportebit: illa enim non in uno aut altero, sed in multis Tibulli codicibus reperiuntur. Sed de isto Epigrammate non fraudabo lectorem quid invenerim apud Petrum Bembum, nobilissimum superiorum temporum scriptorem, in eo libro quem ad Herculeum Strotium, sive Strozam, perscripsit de Virgilio Culice & Terentii Fabulis. Credebant tunc fere homines eruditi lusos illos liberos in Priapum esse divini Maronis foerum: atque hoc ipsis adeo persuasum erat, ut evelli vix, aut ae vix quidem posset a sapientioribus. Tam absurdum opinionem non ferens Pomponius Lactus, vir inter primos doctrinae atque ingenii laude florens, ita istic loquitur cum Hermulao Barbaro: *Affentior istis, qui Priapeorum librum esse Virgillii non putant. Quid est enim magis ludicrum, quam illa carmina? in eo tamen septo & quasi cavae Virgillii ludorum illa non sunt. Quamquam quidem hujus etiam semper rei maximum mihi videri argumentum solet Virgiliiana verecundia. Itaque magis audieudi sunt ii, qui omnino a compluribus uno tempore poetis inter saepe familiaribus joci gratia compositos fuisse illos versus existimant: quorum quidem cum Nafoni magnam partem tribuant, quia is Virgilio familiaris non fuit, negant Virgillii esse ullum in eo libro versum: quia in sententia me Bernardi Bembi vestri hominum mihi amicissimi etiam auctoritas confir-*

mavit, dum is non multo ante te annis hac in urbe pro vestra republica esset legatus. Nam cum in hunc fere sermonem incidissemus, diceretque, nihil esse ejus libri auctoris incertius, nihil obscurius, unius epigrammatis testimonium attulit, quod quidem me juvene non habebatur: affirmavitque sese illud primum omnium invenisse vir gravissimus in Patavino quodam sacello, lapide extra urbem tertio, si recte memoria teneo, in antiquo marmore incisum, obrustumque rudieribus abjecto loco. Idque fuisse postea temere Priapeorum carminibus additum pro Virgiliano ab impressoribus, cupidus illis quidem fortasse viris disandi augendique rem literariam copia numeroque librorum, sed plane cum indoctis, tum etiam indiligentibus: nam perverse translulerunt. Quod si ea quoque, Hermelai, quae nostra aetate inventa sunt, quaeque habemus ipsi ante oculos, depravari nobis sentientibus pervertique videmus, non est jam profecto mirum, si, quae in lucem multis ante nos seculis prodierunt, ea confusa sunt illusionibus intolerabilibus. HERM. Nihil omnino id quidem, Pomponi, mirum. Sed velim versus illos recensens, quos dicis. POMP. Tu vero audi, fusti enim hi:

AERARI, QVONDAM, CVSTOS. NVNC, CVL-
TOR. AGELLI
HAEC. TIBI. PERSPECTVS. TEMPLA. PRIA-
PE. DICO
PRO. QVIBVS. OFFICIIIS. SI. FAS. EST. SAN-
CTE. PACISCOR
ADSIDVVS. CVSTOS. RVRIS. VT. ESSÈ. VELIS
IMPROBVS. VT. SI. QVIS. NOSTRVM. VIO-
LARIT. AGELLVM
HVNC. IV. SED. TENTO. SCIS. PVTO.
QVOD. SEQVITVR

Quo quidem in epigrammate, officis, pro eo quod nos officis dicimus, Nigidiana illa regula, de qua meministi Gellius, antiqua est in ipso marmore inscriptum. Sed haec aliat. Merito queritur Pomponius de celeri illa corruptela librorum. Nam fane Bernardinus Scardeonius, quem ego opinor lapidem ipsum videre potuisse, L. 1. Class. 4. de Antiquitate urbis Patavii, sic edidit:

Villicus

Villicus aerari quendam, nunc cultor agelli.
 & deinde in tertio versu officii, in quinto
violabit, contra marmoris fidem. Hunc se-
 cutus Gruterus, in secundo versu *Hanc tibi*
 potuit Infer. p. xcv. 3. nisi si hic error est
 operatur. Aliae editiones primum versum
 ita conceperunt,

Rusticus aerarii quendam, nunc rusticus horri:
 aliae sic,

Villicus aerarii quendam, nunc cultor agelli.
 atque hanc ultimam esse veram lectionem ad-
 firmat Scaliger Comm. in Priap. p. 210. &
 Salmastius Nor. in Lamprid. p. 201. & If.
 Vossius ad Catull. p. 141. Scilicet ea vera est
 lectio marmoris, quae in marmore nusquam
 legebatur. In ultimo versu habebant Scali-
 ger & Statius, *Hunc tu, sed taceo*; lapide
 quidem invictissimo. Tamen Barthius ultro
 emendabat, *Hunc tu sex tento*, L. 27. Adv.
 C. 8. Adco certa sunt atque explorata vel li-
 brariorum vel criticorum commenta. Vere
 quoque dixit Pomponius, se juvene hoc epi-
 grammata non extitisse in Priapeis. Est penes
 me illorum lusuum codex manu exaratus,
 non ille quidem verustissimus, qui finit in
 Epigr. 82, *Dum vivis, sperare decet*. &c. ne-
 que hoc ipsum, de quo agimus, carmen
 agnoscit, aut habet. Neque etiam Iambum
 illum,

Quid hoc novi est? quid ira nuntias Deum?

Sed nec ille in ullis Tibulli codicibus inve-
 nitur. Itaque demiror, Scaligerum hinc fa-
 tis confirmari putare, Tibullum Iussisse Pria-
 pea, idque clare testari Martialem L. 4. Epigr. 6.

Credi virgine castior pudica,
Et frontis tumeras cupis videri:
Cum sis improbius, Malisiane,
Quam qui improbitas metro Tibulli
In Stellae recitat domo libellos.

Sane Tibulli metrum fuisse carmen Elegia-
 cum, non vero purum Iambum, ipsi Tibul-
 lo aderedamus oportet L. 2. Eleg. 4. v. 13.

Nec prosunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
 & Nasoni Amor. L. 3. Eleg. 9.

Flebilis indignos, Elegia, solve capillos:
Ab nimis ex vero jam tibi nomen erit!
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in exstructo corpus inane rogo.

Ut jam nihil dicam de tot aliis Tibulli prae-
 conibus: quorum tamen nullus vel verbulo
 meminit aut Iambi puri, aut lusuum Pria-
 peorum. Redeant igitur unde pedem huc at-
 tulerunt, quamvis bella sint & Latina, in-
 primis vero Iambus ille, qui, si sermonis
 res sit atque elegantiae, haud difficulter cer-
 tare possit cum primis linguae Latinae poe-
 tis. Sed per me quidem Eques noster rem
 alienam in armum non tollet, ipse in suo
 sibi aere stetit locuples ac copiosus.

X V.

D O M I T I M A R S I.

TE quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
 Mors juvenem campos misit ad Elyfios:
 Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
 Aut caneret forti regia bella pede.

DOMITII MARSI] Hujus quoque praeclari
 viri scripta omnia interierunt. Vixit autem
 temporibus Augusti, & epigrammatum scri-
 ptor habitus est in primis nobilissimus atque ex-
 cellens. Certe Valerius Martialis, qui de
 suis ipse rebus praeclare sentire solet, quam-
 quam se Valerio Catullo minorem fateatur,
 Marsum tamen saepe Catullo supparem facit,
 atque inter primos poetas conlocat. Sic L. 2.
 Epigr. 71.

Candidius nihil est te, Caeciliane, notavi,
Si quando ex nostris disticha pauca legis.

Protinus aut Marsi recitas, aut scripta Catulli:
Haec mihi das, tamquam deteriora legas.

Ut collata magis placeant mea? credidimus illud.
Malo tamen recites, Caeciliane, tua.

L. 5. Epigr. 5.

Sit locus et nostris aliqua tibi parte libellis,
Qua Peto, qua Marsum, quaque Catullus erit.

L. 7. Epigr. 98.

Dicere de nobis, ut lector candidus aude:
Temporibus praestat nonnihil iste tuus.

Nec Marsum nimium minor est, desitque Catullo.
 L. 8. Epigr. 56.

Quid

Quid Vares, Marfusque loquar, ditataque
vnam

Nomina, magnus erit quæ numerare labor?

Ergo ero Virgilius, si manera Maccenatis

Des mihi? Virgilius non ero; Marfus ero.

Ferebarur & Marfi Amazonis, quam putant
fuisse historiam belli illius, quo Hercules A-
amazonum gentem comite Theseo superavit.
Sed de eo opere tenuiter opinari videtur
idem ille poeta Hispanus, L. 4. Epigr. 29.

Sæpius in libro memoratur Persius uno,

Quam levis in tota Marfus Amazonide.

Atque ob hanc causam hunc Marfum tem-
poris Neroniani poetam fuisse, diversum ab
illo Augustæci ævi Marfo, suspicantur eru-
diti. Quodcumque fuerit, certe Domitium
Marfum inter nobiles epici carminis poetæ
numerat Naso L. 4. Pontic. Epist. 16.

Cum foret & Marfus, magnique Rabirius oris,

Iliacisque Mæcer, siderensque Pædo:

Et qui Junonem læsisses in Hercule Carnus,

Junonis si non jam gener ille foret.

Quique dedit Latio carmen regale Severus;

Et cum subtilis Priscus uterque Numa.

Erant & Marfi Amores, Melaenidis nomine
cohonestati. Martialis L. 7. Epigr. 28.

Et Maccenatis Mare cum cantaret Alexin,

Nota tamen Marfi suscita Melaenis erat.

Erant & Fabellarum libelli non pauci. Cha-
rissus L. 1. Instit. Grammat. p. 55. Callam
neutre genere dicitur. Sed Marfus Fabellarum
nono, masculino sic:

callam sibi pectore quemdam.

pars est posterior vertus heroici. Fuit quo-
que Marfi Cicuta, unus fortasse Epigramma-
tum liber: nam singulos singulis titulis discretos
prodiisse vero simile est. Sic enim & Mar-
tialis Xenia atque Apophoreta habemus. Hujus
Cicutæ meminit Junius Philargyrus ad Virgil.
Eclog. 3. v. 90. Qui Bavium non odit, amet tua

carmina Mævi] Duos sui temporis poetæ dicit
pessimos, quorum carmina ob humilitatem abje-
cta sunt. Vult ergo notare, qui sunt inimici Vir-
gili, qui Bavium, id est pessimam poetam, &
Mævi, id est pejorem poetam, ut duplum
habeant malum. Ex quibus Bavius curator fuit.
de quo Domitius in Cicuta refert:

Omnia cum Bavio communia frater habebat,

Unanimi fratres sicut habere solent.

Rura, domum, nummos, atque omnia: de-
nique, ut ajunt,

Corporibus geminis spiritus unus erant.

Sed postquam alterius mulier . . . . .

Novit, deposuit alter amicitiam.

postremus hexameter in Poematis antiquis,
a Petro Pithæo in lucem editis, ita legitur:

Sed postquam alterius mulier concubisum *

unde vir doctus faciebat,

Sed postquam alterius mulierem concubitu alter

Novit.

mihî non placet commentum, quamquam
sensum puto recte procedere. nam ut penul-
timam in multærem perduxit poeta optima
temporis, cui quæso perhiadebitur? Pauca
alia Marfi frustra alii nobis conservarunt.
Suetonium lib. de Inlust. Grammat. C. 9. in
Orbilio: Fuit autem naturæ acerbae non modo
in antisophistas, quos omni sermone laceravit,
sed etiam in discipulos, ut Horatius significat,
plazosum eum appellans, & Domitius Marfus
scribens,

Si quos Orbilius serula semitaque cecidit.

& C. 16. in Q. Cæcilio: Primus dicitur Lati-
ne ex tempore disputasse, primoque Virgilium
& alios poetæ novos prælegere coepisse. quod
etiam Domitii Marfi versiculus indicat.

Epirota senellorum nutricula vatium.

Diomedes Grammaticus L. 1. p. 304. Oleo un-
guentum. Cicero in Antonium: Frustis sculen-
tis, & vinum redolentibus. Et Marfus: Hircum
& alumen elens. Est opinor hemistichium

posterius versus pentametri. Priscianus L. 5.
p. 657. ubi de masculinis in ps desinentibus:
Adeps, τὸ λίπος, forceps, auceps. quæ tamen
veteres etiam feminino genere protulerunt. Varro
in 11. rerum rustic. Adipes illa. præ, adeps.
Marfus: Adipes pondo viginti vestustæ. Sed &
C. Plinius laudat Marfum poetam in catalogo
auctorum L. 33. Hist. Nat. & Sidonius Apollin-
aris Carm. 9. v. 257.

Non Getulicus hic tibi lægetur,

Non Marfus, Pædo, Silius, Tibullus.

Atque hæc sunt quæ de Marfi rebus perpe-
re licuit; aliquanto uberiora iis, quæ Hen-
ricus Stephanus dedit in Fragmentis veterum
poetarum, quæque Crinitus ac Gyraldus tra-
diderunt in Historia poetarum.

VARIARUM LECTIONUM LIBELLUS.

L. S.

Non fuit aequum tantam variantis scripturae farraginem Notulis inmiscere: nec, scio, patienter tulissent homines delicati epulas tam fastidiosas. Quotus enim quisque hodie curat, quid olim aberraverint scriptores librarii? Tamen cur perire noluerim quiddid hoc est rei, facile videbunt illi, qui in scriptoribus antiquis vel exponendis vel emendandis operam aliquando aliquam posuerunt. Nihil invidemus illis, quorum ingenii felicitas est tanta, ut, citra opem codicum priscomum, rem criticam praeclare gerant ac gloriose. Nos iis consultum volumus, qui, quum aliter sentiant, tamen a necessaria librorum suppellectile destituuntur. Atque existet aliquando acutior fortasse aliquis, quem amor capiat juvandi Tibulli. Is si hic praesidii quidquam invenerit ad eruendum veram poetæ scripturam, vel ad excogitandum novam aliquam lectionem, dignam homine docto atque ingenioso; jam nunc omne operae infumtae precium ubertim mihi retulisse videbor. Tibi vero, quicumque eris, cui hanc opellam nostram inspicere non erit grave, quid quaeque codicis cujusque nota designet, exponamus necesse est. Nicolai Heinlii, viri summi, variantes lectiones ne cum nostris confundas, cautum fuit lineola transversa, —, quae semper Heinlianâs praecedat. Eiusdem excerpta codicum Anglicanorum uncinulis [ ] sunt inclusa. Hae autem fuere nostrae copiolae, quarum subsidiaria opera ad emendandum Tibullum accessimus.

A. codex membraneus D. Joannis de Witt, bonae notae. Ald. editio Aldi Manutii Venet. 1515. B. codex alter membraneus ejusdem D. de Witt. Br. editio Brixienfis A. 1486. C. liber meus in charta scriptus. Colb. codex bibliothecae Colbertinae n°. 6479. MS. Colin. Parisina Simonis Colinaci editio A. 1529. Cyll. Bernardini Cyllenii Veronensis Commentarii in Tibullum. Venet. 1487.	D. editio Veneta, omnium princeps, A. 1475. FF. bini codices mei, in charta exarati. Gebh. variae lectiones sex codicum Palatinorum, & membranarum Comelinianarum, quibus usus fuit Janus Gebhardus. Gryph. editio Seb. Gryphii A. 1551. L. variae lectiones ex libro scripto Gulielmi Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis. Lipf. Justii Lipsii varietates lectionum ex codicibus Romanis. Janus Douza P. sua manu transcripsit F ff ad

- ad oras editionis Plantiniana A. 1569.
- MS. diversae lectiones ex libro manuscripto decerptae, quas vir doctus adlevit margini editionis Brixienfis.
- Matt. variae lectiones, quas e vetusto suo Tibulli libro eruditus examinandas proposuit Jo. Marius Mattius L. 1. Opinio. C. 13.
- P. Marci Antonii Pocchi variantes lectiones in Tibullo ex libris scriptis excerptae, & notatae ad marginem editionis Aldinae A. 1502.
- Perr. Antonii Perreji Recognitiones collatis emendatissimis & vetustissimis Romae & Florentiae codicibus. Scriptae sunt ad oras editionis Aldinae A. 1515.
- Plant. editio Plantiniana A. 1560.
- R. excerpta variantis lectionis ex editione quae Regii Lepidi proditit A. 1481.
- St. Achillis Statii Commentarius in Tibullum. Venet. apud Aldum A. 1567. usus est autem Statius codicibus antiquis non minus decem.
- Alberti de Eyb Margarita Poëtica.

Libri Heinisiani.

1. Editio Gryph. 1534. in Vatic. n.º 2813. collata cum MSS.
2. & Col. collationes Angeli Colotii Bassi.
3. } significant diversos Vaticanæ collatos codices; inter quos 5. erat Fulvii
4. } Urfini.
- V. exemplar scriptum Scaligeri, codex recens.
- A. excerpta Scaligeri vetustissima.
- CC. Codex Jacobi Cujacii, qui incipiebat L. 3. Eleg. 4. vers. 65.
- D. codex N. Heinisii chartaceus.
- E. vetus editio Regii Lepidi edita A. 1481.
- G. editio Veneta A. 1475, Hadriani Wallii. vir doctus varias lectiones adscripsit.
- F. excerpta ex veteri codice Gerhardi Falcoburgii.

Anglicanos codices ita descripsit N. Heinisius.

- A. codex manuscriptus bibliothecae Bodlejanae, ex dono Archiepiscopi Cantuariensis.
- B. codex ejusdem bibliothecae, ex dono ejusdem Archiepiscopi, qui Cattullum habebat adjunctum.
- C. codex Archiepiscopi Eboracensis.
- D. ejusdem codex.
- E. ejusdem codex, omnium, quos vidi, vetustissimus.

Lib. I. Eleg. I.

2. *Jugera multa*] *jugera magna*, A. B. Colb. Cyll. Gebh. D. Br. R. C. F. — *magna*, D. E. G. *multa*, Col. V. A.
9. *Nec*] — *Non*, 2.
9. *bidentem*] — *bidentes*, D. Col. [C. D. E.]
9. *pudeat*] *pigeat* C. sed in margine *pudeat*, pro diversa lectione.
10. *Aus*] *Et* excerpta Lipsii.
11. *pigeat*] — *pudeat* Col.
11. *agnamve*, *foetumve*] *agnamque*, *foetumque*, Colb. Br. — *agnamve*, *foetumque*, 2. G.
14. *soleo*] *solito* Colb.
16. *storea*] *florida* F. C. A. D. — *storea* D.
18. *agricolae Deo*] *Deum* F. D. P. R. Br. Cyll. St. Gebh. qui & in uno *Deus* habebat. — *agricolam Deum* 2. 1. *agricolae Deum* V. D. G. [C. D. E.]
21. *hortis*] *ortis* A. B.
22. *ut*] *Et* St.
21. *saeva*] *severa* A. & in margine C. *seva* B. — *severus* V.
23. *felicitis*] *foelicitis* B. *felices* C. *foelices* A. [*felices* C. D. E.]
23. *agri*] *horti* excerpta Lipsii.
24. *Cultores*] *Cultores* B. pro diversa lectione.
28. *Clamas*] *Clamas* St. C. utrumque in suis habebat Cyllenius. [*Clamas* C. D. E.]
31. *primum*] [*primus* C. D.]
36. *avo*] *agro* excerpta Lipsii.
37. *Parva seget satis est*] — *Parva satis mensa est*, 2. [E.] leg. *Parca satis mensa est*. vel, *Parca satis messis*. vel, *Parca satis mensae est*. *satis est mensae parca messis*.

messis. [vel, *parva seges satis est*, E.]
Parva satis mensa est excerpta Lipsii.

37. *satis est requiescere lectio* — *uno requiescere* F. V. C. [*parvo requiescere* B. C. D.]
38. *Si licet* Scilicet A. B. Colb. D. [A. B. C. D. E.]
38. *levare* referre St. Gebh.
38. *solo* solio o. l. & unus Heinssii.
40. *continuisse* detinuisse Gebh. — *detinuisse* Col.
41. *quum* quom A.
41. *fuderit* — *effuderit* D.
41. *imbre* Exc. Pctr. — *hymbre* V. A. F. — *imbre* Col. 1. 2. [*igne* A. B. C. D. E.]
42. *juvante* *levante* B. fed pro diversa lectione *juvante*.
46. *cui* quoi C.
54. *hostiles* *exiles* A. & pro diversa lectione C. — *hostiles* s. [*exiles*, vel *hostiles* D. E. *exiles* A. C.]
55. *vinclum* [*vincium* D.] *vincium* Colb.
55. *resinens vincla* resinis cura F.
56. *duras* *diras* F.
59. *possum* *possem* F. C. — *possem* E. G. [*possum* E.]
60. *in sole* [*in solito* A. B. C. D. E.]
61. *dum teneris liceat* *dum liceat teneris* FF. A. B. C. D. & sic edidit Douza F. — *dum liceat teneris* omnes & Italici & Anglicani.
62. *sit mihi* *sit modo* C.
65. *tunc* *tunc* C. D. R. L. Cyll. *nunc* P. — *tunc* E. G. [A. B.] *nunc* 1. 2.
65. *nec* [*neque* C.]
66. *possi* [*posset* A. *possi* D.]
67. *quum* — *quom* E. G.
69. *vinctas* *vincias* St. — *vincias* F. s. [*vinctas* A. B. C. D.]
70. *capso* — *rapto* D.
71. *contextus* — *confectus* 1.
73. *Te spectem* *Et spectem* A. B. C. — [*Et spectem* D.]
74. *Te teneam* *Et teneam* A. B. C. Colb. D. *teneat* A. — *Te teneam* D. Col. 2. [*Et teneat* D. *Et teneat* B. C.]
77. *dura praeordia ferro* *ferro praeordia dura* F.
78. *Vincta* *Juncta* St. Lipsii excerpta. *Vincta* A. B. C. FF. — *Juncta* 1. 2. Col. D. [B. C. D.]
80. *non virgo* *nec virgo* E.]
84. *Jam venies tenebris* *Jam venis in tenebris* C.
85. *subrepi* *surrepet* A. B. [*surrepisti* D.]
85. *nec* *neque* B. C. [B. D. E.]
85. *decebit* — *licebit* 2. D. E. G. [C. D.]

Lib. I. Eleg. II.

4. *infelix* *insolex* A.
4. *amor* sic excerpta Perreji, & Lipsii. *amans* 2. *amor* V. D. G. [C. D. & a manu secunda E.]
5. *nostrae* *mater* pro diversa lectione C.
5. *saeva* *saerva* C.
10. *New* *Nec* FF. *New* A. B. C. St. Lipsii excerpta. *Nec* D. R. Br. Cyll. — *Non* V. *New* D. 1. 2. [*Nec* A. *New* B. C. D. E.]
10. *sones* — *soles* D.
13. *Te* *Et* St.
14. *quum* *quom* A.
14. *darem* *dabam* St.
16. *Audendum* &c.] — *abest* hic versus a Colotiano.
21. *natus* *vultus* F.
21. *conferre* — *proferre* 1.
22. *notis* *modis* B.
23. *docet* *debet* B. Br. Ald. Colin. Gryph. — *docet* E. G. [*debet* D. E.]
23. *quos* — *quas* 1.
26. *Vulneres* — [*Verberes* C.] [totum distichon abest ab E.]
28. *Quolibet* *Quolibet* Passerat. St. *Qua libet* quinque nostri. Gebh. — *Quolibet* 1.
28. *non tenuisse* *non tenuisse* Gebh. — *nec tenuisse* D.
28. *debet* *juvat* P. Lipsii excerpta. — *juvat* 2.
31. *hic laudis* — *hinc laudis* D.
33. *suu* *suat* excerpta Perreji; A. B. FF. unus St. D. L. — *suat* E. G. [A. B. C. E.]
35. *New strepitus* sic D. *Nec* C. Br. Cyll. *Ne* A. B. R. — *Nec* G. [N. A. C.]
37. *Si quis* ita A. B. C. FF. *Si quis* Passerat. St. Gebh. — [*Si quis* A.]
37. *ille* — [*ipse* B.]
40. *rapido* sic FF. A. B. C. D. R. Br. *rabido* P. — *rabido* 1. 2. F.
40. *sentiet* *sentiat* B. St. Br. Cyll. — *sentiat* D.
44. *versis* *fisis* F.
46. *devocat* *devorat* Br. Cyll. excerpta Perreji.
47. *Jam* *Haec* Lipsii excerpta; & *catenas* pro *cateruas*.
49. 50. *Quum libet* — *libet* D.
50. *convocat* *provocat* Mureti libb. & Guyetus. etiam Br.
53. *quasi* *quis* A. B. C. D.
54. *despue* *expue* C. excerpta Perreji. *expue* F ff 2 St.

- St. Br. Cyll. *confusue* A. L. — [*expusue* C. D. E. *confusue* B.]
56. *si in molli videris ipse toro*] vide Livinejum. *illo toro F. esse sinu* Ald. *esse shore* excerpta Lipsii. — *esse toro* 1.
57. *Tu tamen*] *Tu tantum* nonnulli Stadiani — *tantum* 1.
58. *de me uno sensit esse nihil ipse nihil* A. C. FF. excerpta Perreji. *Livin. illo B. ipse, vel ille St.* — *ipse* D. E. G. 1. [A. B.] *ille* 1. *ipse, vel ille* Col. vide Gebhardum L. 1. Crepund. C. 9.
59. *Quid credam*] *Quin* excerpta Perreji.
63. *Non ego*] sic FF. C. A. B. St. excerpta Lipsii.
64. *Orabam*] *Orabam* L. & pro diversa lectione B.
23. *tibi Delia*] sic unus F. *mibi Delia* F. A. B. C. Colb. P. L. omnes St. — *mibi Delia* V. D. Col. 1. 2. 5. [B. C. D. E.]
24. *toties*] *totiens* A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll.
24. *aera*] *sistra* excerpta Perreji, Mureti codd. Br. Cyll. — Col.
- aera* Sr. A. B. C. EF. D. R. — [*aera* C. D. *aera*, vel *sistra* E.]
25. *Quidve*] — *Quodve* 5.
25. *Pie*] *deum* excerpta Lipsii.
29. *Et*] *Ut* A. F. Colb. D. *Et* F. B. C. L. unus St. — *Et* V. D. [B. C. D. E.]
29. *persolvens*] *persolvere* F. *persolvat* F. A. Colb. — V. Col. 1. [C. D.] *persolvens* B. C. D.
33. *patrios*] *primos* Cyll. — [D. manu prima]
36. *est*] sic C.
37. *contexerat*] *contexerat* F. L. — *contexerat* Col. 1. [B.]
38. *praebueratque*] *praebueratve* A. L. — [*ve* B. C. D.]
42. *Non*] *Nec* Colb.
42. *frenos*] *fraemes* F. C. D.
43. *non fixus*] — [*nec fixus* B.]
44. *regeret*] — [*egeret* B.]
47. *non bella*] — *nec bella*. Col. 1.
51. *pater*] — *precer* E.
52. *Non dicta*] *Nec dicta* A. — [*Nec* B. C. D.]
54. *haec*] — [*sic* E.]
57. *quod*] *qui* excerpta Lipsii.
58. *in Elysijs*] *ad Elysijs* F. A. Colb. unus Sr. excerpta Perreji. — *ad* Col. [B. C. D. E.]
63. *At juvenum*] sic FF. C. *At* Colb. D. — D. E. G. [E.] *Hac* A. B. unus Gebh. — [*Hac* D.]
67. *At*] *Hac* A. B. — [*Hac* C.]
68. *nigra*] — *nocte* D.
71. *Tunc*] *Tunc* D. R. *Nunc* Br. Cyll. *Hic* St. — *Hic* Col. *Tunc* D. *Nunc* G. [*Tunc* D. *Tunc*, vel *Tum* B.]
71. *in porta*] *in turba* vulgg. *in porta* excerpta Perreji, FF. A. B. C. D. L. Cyll. St. Mur. Scal. Passer. — *in porta* V. D. E. G. Col. 1. 2. [C. D. E.]
71. *serpens*] *tum*] *serpentum* FF. A. B. C. Colb. — sic omnes Heinshani.
72. *Srider*] *Srident* St.
78. *petrus*] *potans* Colb.
79. *quod*] *quia* L. — [B.] *quod* F. C. A. [A.] *quae* F. B. D. P. Cyll. omnes St. — *quae* E. G. Col. 1. 2.
86. *plena*] *pleno* F. Scalig. Passerat. *plena* F.

Lib. I. Eleg. III.

1. *Messala*] *Messalla* FF. C. D.
4. *mors modo nigra*] sic FF. C. St. quatuor Gebh. — sic V. D. [B. E.] *mors praecor atra* Lipsii excerpta, unus Gebh. P. L. D. — 2. 5. [B. E.] *mors violenta* A. B. Br. Cyll. excerpta Perreji. unus Gebh. — [C. D.]
7. *odores*] *honores* B. sed in margine, pro diversa lectione, *odores*.
9. *quom*] *quom* A.
11. *subtilis*] *subtilis* L.
11. *illa*] *illa* St. F. Passeratii liber vetus. qui hinc *illae* exculpfit, pro *illi*.
12. *Retulit*] *Retulit* A. B. C. F.
12. *emina*] *omnia* A. B. D. Br. R. Cyll. — *omnia* D. E. G.
13. *tamen est deterrita nunquam*] *nusquam* St. FF. D. L. pro diversa lectione B. Colb. — D. E. G. [A. B.] *nunquam* C. *nunquam* A. *quicquam* B. *tamen haud deterrita frustra est* P. — 1. 2.
14. *Quin feres*] *Cum feres* D. R. Br. Gebh. — E. G. Col. 2. *Quom* P. L. Passeratii liber. *Quom* Cyll. — [A. B. D. E.]
14. *respiceratque*] *despiceratque* L. — 5. [B.] *prosperetque* [D.]
15. *quom*] *quom* A.
19. *quoties*] *quotiens* A. B. C. FF. D. L.
21. *invite*] [*invite* D.]
21. *ne*] *neu* FF. B. tres Gebh. — *neu* D. Col. 1. 2. [A. E.]
22. *Aus scias egressum*] *Aus facias egressum* unus Gebh. — [*vs* *aus* non habent A. B. C. D. E.]

- F. A. B. C. D. omnes Heinſiani.
 87. *Ac circa* At *circa* Colb. D. R. Br. —
 E. G. *Ac circa* A. B. C. FF. Cyll. —
Ac cura V. [Ac *circa* C. D.] *Ac circum*
 Lipſii excerpta.
 88. *opus* *onus* liber Scoligeri. *opus* A. B. C.
 FF. D.
 89. *nec* ne St. Paſſerat. Gebh.
 93. *nientem* *rubentem* Stat. Gebh.
 94. *equus* *aquus* F.

Lib. I. Eleg. IV.

3. *formoſa* *formoſa* D. R. — E. G.
 5. *frigora* *tempora* Br. Cyll. Gebh. excerpta
 Perreji.
 7. *tum* ita FF. A. St. D. ſic Muret. *quom* ex-
 cerpta Perreji. *cum* C. Gebh. *tunc*
 B. — D. [B.] *quom* Col.
 7. *reſpondet* *reſpondis* A. B. F. D. R. Colb.
 St. *reſpondet* C. F. Gebh. Br. Cyll.
 7. *proles* *pubes* C. — [C. D.]
 9. *libebit* *licebit* Colb. Br. Cyll. — [A. B.
 C. E.]
 10. *Cedat* *Credat* B. St. — [C.]
 11. *ne te* *te ne* Colb. St.
 11. *cupiant* *cupiant* C.
 17. *Nec* *Ne* C.
 19. *Jovi* — [Jovis C. D.]
 20. *Diſtynna* *Diana* Colb. St. *Diſtina* A. B.
 C. FF.
 23. *transiet* — *transiit* V. C. F.
 24. *Quam cito non ſegnus* — *Quam cito!*
non ſegnus D. E. 2.
 24. *remaneſque* — [remaneſque D.]
 26. *anta* *alba* Gebh. Br. cum ſuo ſibi MS.
 Cyll. excerpta Perreji. *alta* F. C. A.
 Colb. D. R. St. *ante* B. — *alba*
 D. 1.
 27. *ſata* *ſacta* Br. Cyll.
 29. *quom* *quom* A.
 32. *ullam* *illam* FF. C. D. R. Br. Cyll. St.
 Gebh. — Col. D. E. G. *ullam* A. B.
 33. *Phoebus Bacchoſus* *Baccho* *Phoebus* D. St.
 F. C. — E. G. [A. E.]
 33. *juventis* ſic F. D. Br. Cyll. *juventis* F. L.
 — [B. C. D. E.] *juventis* C. R.
 37. *picula* *nigra* F. — *picea* Col. D. 1. 5.
 38. *admittat* *annuntiet* A. unus St. *urgus*
 Gebh. *amicat* B. St. unus Gebh. —
annuet 2. [amicat A. annuntiet B.
 ammittat C. D. admittat E.]
 41. *duros ſubiſſe labores* ita A. B. FF. D. Br. R.
 Cyll. St. Scal. Gebh. [A. B. C. D. E.]

- duro labori* C.
 42. *operi* *opera* FF. C. unus Gebh. duo Sr.
opera unus Gebh. [opera A. E.]
 42. *adoruſſe* *attenuſſe* Bt. Cyll. excerpta
 Perreji [atruſſe A.] *aterruſſe* F. *at-*
teruſſe omnes St. F. C. D. R. P. L.
 Livin. — *attenuſſe* V.
 46. *ille* *ipſe* A. F. L. — [B. C. D.]
 47. *rapias* *capias* Br. Cyll.
 47. *tum* *tunc* D. Cyll.
 49. *poſt* *mox* A. B. L. St. — Col. 1. [D. E.]
poſt FF. C. D. *mox* Scalig.
 49. *offeret* ita Cyll. *offeret* Comel. *adferat*
 omnes St. — [D.] *afferat* FF. A. B.
 C. D. L. omnes Gebh. Scalig. — D.
 E. G. [A. C. D. E.]
 49. *ipſe* *ipſa* D. R. St. — [ille D. illa E.]
 49. *volenti* ſic A. D. *roganti* FF. C. B. Colb.
 St. Scalig. Gebh. — [A. E.]
 50. *volet* *velit* St. — [A.]
 51. *artes miſeras* *miſeras artes* C. *artes miſ-*
ſas D.
 51. *traſtanti* *damnanti* D.
 52. *Jam* — [Nam B.]
 52. *velle* *habere* F.
 53. *Jam tua* ſic C. Gebh. *Jam tu* FF. B.
 Colb. St. *At tu* A. St. — [B.] —
Jam tua D. Col. 1. *At tibi* St. P. — 2.
 54. *infelix* *inſolix* A.
 58. *nituiſſet* — *tacuiſſet* D.
 60. *vehet* *vehat* A. L. — [vehit A.] *vehet*
 FF. B. C.
 63. *tercentenas* *tercentenis* Comelin.
 63. *expleat* *impleat* Br. Cyll. excerpta Perreji.
 St. — *explicit* Col.
 63. *urbes* — *urbis* E. G.
 65. *Blanditiis* *Blanditiis* FF. C. D. R. Br. Cyll.
 St. *Blanditiis* A. B.
 65. *locum* — *modum* E.
 65. *ipſa* *iſta* F.
 66. *ſectibus* *ſenſibus* FF. A. B. C. D. R. Br.
 Cyll. Gebh. — A. B. D. *ſectibus* St.
 — [C. E.]
 66. *ſaves* — *juvat* V. [ſavat, vel *juvat*
 C.]
 68. *conjuv* ita FF. A. B. C. D.
 68. *vetat* — *negat* V.
 69. *O fugi* — *Hinc fugi* Colb. *Offugi* A. D. R.
 — E.
 69. *credere* *tradere* Br. Cyll. excerpta Perre-
 ji. — Col.
 71. *compeſcit* *compeſcat* F.
 72. *Hic placidum* — *Hic placet* ut Col.
 73. *Hic* *Hunc* D. R. *Hinc* Cyll. — 1. 5.
 74. *ſtat* *ſtet* D. R.

79. *quum*] *quom* A. — D.
 79. *serenem*] *cantentem* St. — D.
 80. *Deducat*] *Diducat* F. Gebh. [A. C. D. E.]
Diludat St. — Col. — *Seducat* D.
 80. *sedula*] *credula* B.
 81. *Eheu*] *Heu heu* FF. A. B. C. Colb. D. R.
 L. P. Br. Cyll. St. — D. E. G. [B. C.
 D. E.]
 83. *turbis*] *turpis* FF. A. B. Colb. omnes St.
 quinque Gebh. — F. 1. [A. B. C. D.]
turbis C. unus Gebh. — *turbis*, vel
turpis E. [turpis, vel turbis E.]
 84. *Quum mea*] *Quom mea* L. — *Quom*
me D.

Lib. I. Eleg. V.

1. *disfidium*] *disfidium* F. *disfidium* F. C. D.
 Cyll. *disfidium* A. B. L. Gebh. — F.
 [B. C.]
 3. *Namque*] *Jamque* L. — [B.]
 3. *turben*] *turbo* FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll.
 St. Gebh. — [A. B. C. D. E.]
 4. *celer*] *tener* Colb. unus St.
 5. *libeat*] *liceat* F. C. D. R. Br. Cyll. Gebh.
 — E. G. Col. *libeat* F. A. B. L. St.
 5. *ne*] *nec* St. Gebh. *ne* FF. A. B. C. —
 [ne A. C. me D. nec E.]
 6. *posthac*] *post haec* St. F. A. B. C. D. R. Br.
 Cyll. — V. E. G. [A. B. C. D. E.]
posthac F. Gebh.
 6. *horrida*] *aspera* Colb. — *aspera* 1. [hor-
 rida, vel aspera E. aspera B. C. D.]
 6. *verba*] *dona* F.
 7. *per te*] *parca* FF. A. C. D. St. — E. G.
 [A. B. C. D. E.] *per te* B. — 5.
 9. *quum*] *quom* A. — D. [cum C. D. E.]
 11. *ipseque te*] *ter* C. Colb. Cyll. omnes
 omnium editiones ante Scaligerum. *te*
 F. F. A. B. D. R. Br. St. — V. D. E.
 G. [A. B. C. E.] [ipse & te D.] ipse ego
 te Florentinus apud Statium.
 12. *quum*] *quom* A.
 12. *procubuisse*] Scalig. unus St. *perimuisse*
 unus St. *praetimuisse* unus St. —
 [A.] *praetimuisse* FF. A. B. C. Colb. D.
 Cyll. — 5.
 13. *saeva*] *saeva* A. C. unus Gebh.
 14. *Semina*] *Semina* Br. Cyll.
 16. *Triviae*] *Veneri* F. D. R. Br. Cyll. —
 [A.] *circum* B. — [E.] *Triviae* F. A.
 C. Muret. St. Scalig. Passer. V. D. G.
 Col. 1. 5. [B. C. D.] *circum* Lipsii ex-
 cepta.
 18. *felix*] *foelix* A.
 19. *foelicem*] *foelicem* A.
 21. *frugumque*] *frugum* secundus F.
 22. *seres*] — *seris* 4.
 23. *Aus*] *At* unus Gebh. *Et*. A. L. St. —
 Col. 1. [B. C. D.] *Haec* vulg. — *At*
 5. *Aus* FF. C. B. D. R. Br. Cyll. sex
 Gebh. St. — [A. E.]
 28. *Pro segete*] *Pro segete & spicas* FF.
 B. C. D. Colb. R. St. — E. G. [A. E.]
 30. *Et iuuet*] sic C. Cyll. *Adiuuet* FF. A. B.
 Colb. D. R. P. St. Gebh. — D. E. G.
 vel *Et iuuet* G. [Adiuuet A. E. *Adiuuet*
 B. C. D.] *Adiuuet* L. — *At iuuet* 1.
 Col. *Adiuuet* 1. Col.
 31. *Huc*] *Nunc* primus F. — [Huc veniat
 D.]
 31. *cui*] *quoi* C. — *quo* D.
 32. *destrahet*] *destrahat* A. B. C. Colb. St. D.
 R. Br. Cyll. — V. D. E. G. [A. B. C.]
 35. *Caurusque*] *Eurusque* FF. A. B. C. Colb.
 L. D. R. St. septem Gebh. — D. E.
 Col. 1. 2. [A. B. C. D. E.] *Caurusque*
 Br. Cyll. *diurusque* P.
 36. *Jactat*] — *Laetat* E. [Jactat B.]
 37. *Num*] — [Quin C. D.] *Num* FF. A. B.
 C. St. — V. D. E. G. 1. 2.
 37. *magnae*] — [magni C.]
 38. *nunc*] *num* B. — V. D. E. G. 1. 2.
 38. *luis*] *lulis* St. — *lulis* V. [luis B. lulis
 C. D.] *Ut mea nunc poenas impia lingua*
luis Col. 2. sic & Stat.
 39. *Num*] — [Quin C. Quin, vel Num D.]
 43. *gemibus*] — *pedibus* V. D. ita citavit
 Turnebus L. 12. Adv. C. 5.
 44. *sancto*] *tactio* Colb. unus St.
 46. *Unum*] *uni* excerpta Perreji. *vannus* FF. A.
 C. — 5. [A. D.] Gebh.
 46. *saeviet*] *serviet* F.
 46. *usque*] — *ipse* D.
 53. *arcta*] *arta* B. St. Gebh. *arcta* FF. C. A.
atra St. — 1. 2. Col. [arta A. C.
 apta B.]
 53. *circumstrepit*] *circumstetit* Colb. Ald. Colin.
 Gryph. Plant. — *circumstetit* D. *circum-*
veniens F. Colb. unus Gebh. *circumste-*
ris A. B. C. F. D. R. Br. P. L. excerpta
 Perreji. St. quinque Gebh. Cyll. —
 V. E. G. 1. Col. [A. B. C. D. E.]
 55. *debita*] *debita* D. R. P. Cyll. vide Sta-
 tium.
 55. *servit*] *servit* FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll.

Lib. I. Eleg. VI.

1. *tentavi*] *tentavi* C. St. quem vide.
3. *quam*] *quam* A. — D.
3. *Admonuit*] *Admonuit* A. — [*Admovit*, vel *Admonuit* B. *Amovuit* D.
4. *deseruitque*] *deseruitque* A. — D.
5. *discidens devotum*] *devotum discidens* A. L. — [B. C.] *devotum discidens* D. R. unus Gebh. — E. G. [D.]
6. *Es, pudet heu, narrat*] *Es pudet et narrat* FF. A. B. C. Colb. St. D. Mattius L. 1. Opin. C. 13.
7. *verbu*] *herbu* St. — 1. Col.
7. *tenerisque*] *nivivisque* A. — D. [B. C. D.]
9. *Aemonium*] *Hemonium* F. C. D. Cyll.
9. *Nereus Pelex*] *Nereus quae Pelea* FF. C. St. D. — E. D. G. [A. B. C. D. E.]
11. *exitium*] *exitium* A.
16. *strix*] *strix* A.
17. *herbasque*] sic St. Scalig. sex Gebh. FF. A. B. C. D. Cyll. — V. [C. E.]
20. *a*] *e* St. Passer. F. A. B. D. R. L. Cyll. — Col. 1. 2. D. E. G. [C. D. E.] et duo Gebh. *hanc*. F. C. Br. *haec* P. a Lipsii excerpta.
24. *omnis amor*] *ipsa Venus* FF. — *omnis amans* D. Col.
26. *in tenero fixus erit latere*] — *in duro limine fixus erit* A. V.
27. *turbae*] *turmas* A.
28. *Subjicietque*] *Subjicietque* D.
29. *deducit*] *deducit* FF. B. Colb. St. — [C. D.] *deducit* A. C. D. R. Br. Cyll. — E. G. [A. B.]
29. *amicos*] — [*amicus* C. D.]
30. *destrahit*] *destrahit* F. A. B. Colb. — 5. *destrahit* C. D. R. Br. Cyll. — E. G. *substrahit* F.
33. *caveto*] ita C. duo Gebh. *timeto* St. quatuor Gebh. FF. A. B. Colb. — V. D. E. 1. [*timeto* A. C. D. *timeto*, vel *caveto* E. *temeto* B.]
34. *cito*] *rotae* F. C. B. St. Colb. D. *rota* F. A. sex Gebh. — *cito* V. A.

Lib. I. Eleg. VII.

1. *inducar*] *inducar* FF. A. C. D. — V. *inducar* St. B.
4. *hominis*] — *hominum* D.

5. *Jam mihi*] *Nam mihi* St. Gebh. FF. A. B. C. D. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *Jam mihi* P. quinque Gebh.
7. *durum est*] — *durum* D.
8. *Sic etiam de me*] — *Nam sic et de me* Col.
8. *pernegat usque*] *ipsa* unus Gebh. *usque* FF. A. C. *quod negat illa* B.
9. *quo posset*] *posset* quo A.
10. *heu*] *heu* unus Gebh. F. A. B. C. D. L. R. Br. Cyll. Lipsii excerpta. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
11. *nunc*] *tunc* F. Br. Cyll. vulgatae. *nunc* omnes St. omnes Gebh. F. A. B. C. D. — D. E. G.
11. *quar*] *ut* St. Gebh. FF. B. C. Colb. excerpta Lipsii. D. R. Br. Cyll. P. — Col. 2. E. G. *quo* A. L. [B.] — *qua* D. *cur* 5.
12. *foras*] *foras* excerpta Perreji.
12. *nunc*] *tunc* F. — *tum* D. [C. D.] *nunc* omnes St. A. B. C. D. F. — E. G. [A. B.]
13. *Tum*] *Tunc* FF. A. B. C. D. Cyll. *Nunc* R. — *Tum* D. [C. D.]
13. *quis*] *quis* A. B. C. D. R. Br. Cyll.
15. *conjunx*] *cojunnx* Cyll. *conjunnx* FF. A. B. C. vide Manutii Orthogramma.
15. *incavite*] *cautaeque* C.
16. *nihil*] sic FF. A. B. C. D. — *minus* St. Douza. — 5. Col.
20. *Ne*] *New* St.
20. *in*] — *ut* V.
23. *aram*] sic unus St. B. L. [B.] *aras* St. FF. A. C. D. Cyll. — [A. C. D. E.]
24. *Tunc*] *Tum* St.
31. *nec me jam*] *nec jam* me Florentinus St. — *nec me non* D.
32. *cui*] *quod* D.
33. *perstat*] — *praestat* D.
34. *ac refugit*] *atque fugit* St. Gebh. Br. Cyll. P. — 2. Vide Gebhardum.
36. *usque*] *ipse* St. Gebh. A. B. C. — [A. C. D. E.] *atque* Br.
37. *Nescio*] — *Nescis* Col.
38. *nas*] *nam* B. — D. [A.] *jam* St. L. — V. [B. C. D.]
40. *frustra*] *a frustra* omnes St. A. *ab frustra* D. R. tres Gebh. — V. *ac frustra* excerpta Perreji Br. Cyll. unus Gebh. *heu frustra* C. — [*et frustra* B.] *frustra* Lipsii excerpta.
43. *servandam*] *servandum* Br. Cyll.
44. *detrecto*] *destratto* R. — E.
45. *Tunc*] — *Tum* D.

46. *Effluvis* Et *fuit* Gebh. — D. Col. [B. C. D.]
46. *laxa* *laxa* Colb. *laxa* FF. C. B. — D. *laxa* St. Gebh. A. D. L. P. — 1. 2. E. G. F. [C. D.]
47. *na possit crimen habere* ita F. C. *crimen possit* F. St. Br. Cyll. — 5. [A.] *crimen possit* D. R. — E. G.
52. *non* *amans* *non amans* St. FF. & sic optima quaeque editiones: Aldina, Gryphana, Mureti, Canteri, Douzarum. *non* *amans* C. D. L. P. R. (*non est amens B.*) *non* *amans* excerpta Perreji. A. Br. Cyll. [A. C. D. E.] *nec* *amens* B. *nec amens* Colb. — *nec est amans* V. *nec demens* 5.
53. *suos* *sua* A.
53. *violenta* sic St. C. A. L. — 2. 5. *violenta* unus St. FF. B. D. Br. R. Cyll. — V. E. G. [A.]
54. *Sanguineque effuso* *Sanguine* & *effuso* Br. Cyll.
55. *Statique* — *Statque* D.
55. *praxico* — *perfixa* F.
56. *eventus* — [*invitus* E.]
56. *mones* *movet* L. P. — D.
60. *hic* *hinc* D. R. unus Gebh. — E. G.
60. *ventus* *vento* B. — [*ventus* C. D.]
62. *admittas* — [*admittat* D.]
63. *parco tibi* *tibi parco* A.
64. *Me mones* *Me movet* St. FF. A. B. C.
65. *Haec mihi te adducit* sic F. A. B. C. [*Haec mihi te adjungit* A. *Haec mihi te abducat* B.] *Haec mihi te abducat* L. *Haec me deducit* St. Gebh. F. D. Cyll. R. Br. — 1. E. G.
66. *taciturna* *taciturna* A.
69. *mi* *mibi* FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D.]
70. *modo* — *mibi* D.
72. *illa* *ille* A. Colb. [D.]
73. *non* *nec* F. Br. Cyll. excerpta Perreji. *non* A. B. C. D. F.
75. *sum* sic A. B. C. FF. [C.] *sum* St. D. R. B. Cyll. L. — E. G. 1. [B. E.]
76. *Possim ego* *Possim ego* St. A. B. C. FF. D. R. Br. L. Cyll. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
77. *putor* ita F. — D. *putor* St. — Col. *putor* P. — 2. *putor* A. L. [B. C. D.] *putor* F. C. B. Colb. D. R. Br. Cyll. [A. E.]
77. *duciturque* *duciturque* FF. C. B. D. Cyll. — B. [A. E.] *duciturque* St. A. L. P. excerpta Perreji. — 1. 2. 5. [B. C. D.] *duciturque* Colb.
78. *propriam* *propriam* St. Gebh. A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. — V. E. [A. C. D.] — *proprians* 4. *propria* excerpta Perreji. St. P. — 1. 2. Col.
78. *proripiarque* sic A. L. excerpta Perreji. — 1. 2. Col. [C. D.] *proripiarque* Gebh. B. C. FF. — V. E. 4. [A.] *proripiarque* Gebh. *diripiarque* excerpta Lipsii.
78. *vias* [*manus* C. D.]
79. *iste* sic B. FF. D. Cyll. *ipse* St. Gebh. A. C. L.
80. *optarim* [*optarem* B.]
81. *Nec* *Nec* F. A. B. C. D. Cyll.
81. *saeco* ita quinque Gebh. St. FF. A. B. D. Cyll. *saeco* C. unus Gebh.
81. *sed* — *si* D.
83. *At* sic Sr. F. A. D. *At* F. B. Cyll. — V. A. D. E. G. [E.] *Nam* St. C.
83. *fuit* *manet* Colb. — *fuit*, vel *manet* V.
84. *Ducit* — *Ducat* D.
84. *torta* — *certa* D.
85. *adnectit* sic A. F. D. *annectit* B. C. F.
86. *de niveo* *sub niveo* Colb.
86. *ducta putat* *dente putat* Aldina. Gryph. *fila parat* Colinae. *dente parat* excerpta Perreji. Plantin. Gryph. *ducta parat* Cyll. *ducta putat* St. FF. A. B. C. D. Colb. Lipsii excerpta. P. L. R. Br. — V. E. D. 6. 2. [C. D. E.] *texta parat* Col.
87. *animo* *oculo* Colb. pro diversa lectione.
87. *juvenumque* *juvenumque* F.
89. *Hanc Venus* hoc distichon non habet codex Colbertinus.
90. *insidu* *insulix* Cyll. [E.]
90. *quod* sic FF. A. B. Cyll. — V. [E.] *quae* D. R. — E. *quam* St. C. P. Br. — 1. 2. 5.
91. *simus* *stemus* excerpta Perreji, Gebh. F. a manu prima. Br. Cyll. — D. [E.]

Lib. I. Eleg. VIII.

1. *Hunc* *Hunc* D. R. — E. G. [Tunc A.]
3. *Hunc* *Nunc* B. — 4. *Hunc* Col.
3. *fundare* *spargere* Scal. B. Colb.
4. *Atax* *Atax* St. FF. A. D. R. Br. Cyll. *Atax* Colb. *Atax* B. *Arax* C. — *Atlas* V. *Atax* 1. [A. B. *Atax*, vel *Arabs* E. *Arax* C. D.]
5. *Evenere* — *Et venere* D.
6. *evinctos* *evictos* B. — *irvinctos* Col. [evi.]

- [*viclos* E. *cuntes* C. D.] *invictos* Lipſii excerpta.
8. *Portabat*] ſic St. FF. A. B. C. Br. Cyll. *Portabit* Scal. St. Gebh. Colb. D. R. — V. D.
8. *nitidus*] ſic St. Gebh. FF. D. R. Br. Cyll. A. B. — V. E. G. [C. D. E.] *niveis* St. C. — Col. 5. Ald. Gryph.
9. *Non*] — *Nec* Colot.
9. *Tarbella*] *tua bella* St. FF. A. B. C. Colb. D. R. Br. Cyll. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *per bella* Gryph. Plint. Murct.
10. *Santonici*] ſic omnes St. F. A. B. C. D. *Sanctonici* C. F. R. Cyll. — *Sanctonia* D. [Sanctonici C. D. E.]
11. *Arar*] ſic C. F. A. D. Cyll. — [*erit*, vcl *Arax* E.] *Atax* F. — D. *Arax* B. Colb. — [C. D.]
11. *Carnui* & *fluvii*] *Carmosi*, & *flavi* Br. Cyll. — *Flavi* & *Carnui* 1. *Carnosi* & *flavi* St. FF. A. B. C. D. R. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
13. *Ar*] *Et* L. [B.] *An* P. — *An* Col. *Quid* 5.
13. *Cyline*] *Cidine* A. B. C. F.
15. *conſingens*] ſic A. B. C. F. *conſingis* F. — *conſingere* Col.
16. *arax*] *ita* St. Gebh. FF. A. B. C. Colb. D. R. Br. Cyll. [B. C. D. E.] — *alas* 1.
18. *fuo*] *Syro* St. Gebh. FF. A. C. Colb. Gyll. D. *Siro* B. — *fuo* V.
20. *docta*] *poſſe* A. ſed pro diverſa lectione *docta*. *reſta* B.
20. *Tyros*] ſic St. Tyros St. D. R. Br. Cyll. — E. G.
19. *proſpectat*] — *proſpectat* V.
19. *Utque*] *Atque* C.
21. *arentes*] — *ardentes* Col.
21. *quem*] — *cum* 5.
22. *abundat*] *habundat* A. *abundat* B. — V. D.
23. *poſſum te*] ſic B. F. *poſſem te* St. Gebh. F. C. P. D. R. Br. Cyll. — E. G. [A. E.] *te poſſum* A. [B.]
26. *ſupplicat*] *ſuplicat* B.
27. *pubes*] ſic St. FF. B. D. R. Br. Cyll. — D. *proles* A. C.
28. *Memphiten*] *Memphitem* FF. C. B. D. — D. E.
28. *plangere*] *plaudere* P. Br. Cyll. excerpta Perrciji, & Lipſii. — 1. 2. [A.]
30. *ſollicitavit*] *ſolicitavit* B.
35. *jucundat*] *jocundat* A. C. D. R. — D. E. G.
35. *ſapores*] [*ſapores* E.]
38. *caros*] [*eritos* B.]
40. *dedi*] *dabit* B.
41. *afflicti*] *aſticili* A.
42. *compede*] *cuſpide* St. FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll. L. — V. E. G. [*cuſpide* A. B. C. D. *compede*, vcl *cuſpide* E.] — *compede* 5. & pro varia lectione G.
42. *pulſa*] ſic St. FF. A. C. [*pulſa*, vcl *victa* E.] *preſſa* St. P. — 1. 2. Col. *multa* B. — V. [C.] *pulſa* L. *mulca* Colb.
42. *ſonens*] ſic A. B. C. F. *ſonans* F. L. [*ſonans* B. *ſonens* C.]
43. *ſunt*] — *ſunt* D. [C. D.]
43. *nec*] *nen* C. Ald. Gryph. Plant. *nec* St. Gebh. FF. A. B. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
44. *chorus*] [*thorus* C.]
44. & *levis apus Amor*] *ita* Scalig. St. Paſſer. Gebh. A. B. C. FF. D. R. — V. 1. [A. B. C. D. E.] *levis* & Br. Cyll.
46. *ſed*] *quoque* Gebh. D. R. — E. G.
51. *Illius* & *nitido*] ſic St. FF. C. D. [A. B. C. D. E.] & *nitido* Cyll. Muret. Scalig. Gebh. A. B. P. — E. G. 2.
53. *venias*] ſic A. B. C. FF. *venias* Br. Cyll. *venias* D. P. R. — E. G.
53. *dem*] ſic A. B. C. D. FF. L. [A. C.] *des* Colb. — *dein* D. [*dens* D.] *dum* Cyll. Ald. Colinea, Gryph. Plant.
54. *Liba* &] ſic omnes ſcripti — *Libaque* 1. Col.
54. *Mopſopio*] ſic St. C. *Atopſopie* Paſſer. *Meſopſia* F. *Meſopio* F. *Meſſopio* A. *Meſapio* B. *Mopſopio* Cyll.
54. *melle*] *mella* FF. B. R. D. Paſſerat. unus Gebh. — D. G. [A. C. E.] *melle* St. A. C. Cyll.
55. *ſubcreſcat*] *ſucceſcat* B. D.
55. *proles*] *virtus* B.
56. *Augear*] *Audat* unus Gebh.
56. *circa*] [*contra* C.]
56. *venerata*] ſic St. B. — V. D.
57. *Nec ſaccant*] ſic St. Scal. [C. D.] *Ne ſaccant* St. [A.] — D. *Nec ſaccat* Gebh. FF. A. B. D. P. R. L. Br. Cyll. — E. G. 1. 2. [B. E.] *Nec ſaccam* C. — *Ne ſaccam* V.
60. *apia*] *alia* B.
61. *canis*] *canes* St. *colis* Gebh.
61. & *magna*] *praepoſitio* & *abeſt* a cunctis ferme libris.
61. *quorum*] *quem* A.
62. *retuleritque*] *retularitque* FF. B.
64. *veni*] *redi* St. *veni* A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D. E.]

Lib. I. Eleg. IX.

1. *celari possim*] *celare possum* St. FF. A. B. C. — V. D. 1. 2. [A. B. C. D.] *celarim possit* Ald. Colin. Gryph. *celari possum* D. L. P. Cyll. Plantin.
1. *amantis*] *amoris* St. B. Colb. D. R. — V. D. E. G.
2. *lenia*] *levia* excerpta Perreji, B. Br. Cyll. duo Gebh. [A. D. E.] *dulcia* unus Gebh. C. qui pro diversa lectione *lenia* habet in margine.
4. *Præcinis*] *Exprimis* St. duo Gebh. [A.] *Premis* & unus Gebh.
5. *nodo*] *collo* C. sed pro diversa lectione *nodo*.
6. *Prædocuit*] [*Prædocuit* E.]
6. *multis*] *Marathum* St.
6. *verberibus*] *vulneribus* St. B. — E.
8. *invites*] *invictos* B. L. [B.]
9. *molles prodest*] *prodest molles* FF.
10. *Sæpeque*] *Sæpe et* unus St.
10. *mutatas*] *turbatas* MS. P. excerpta Perreji.
11. *suco*] sic D. R. Br. Cyll. *suco* FF. *suco* A. B. excerpta Perreji. *suco* unus Gebh. C. — V. A.
11. *comas ornare*] sic A. B. C. FF. excerpta Lipsii. [A. B. C. D. E.] *genas ornare* unus St. excerpta Perreji. *genas ornasse* P. — Col. 1. 2. 5. *comas redimire* Lipsii excerpta.
12. *subsecuisse*] *supposuisse* unus Gebh.
12. *docta*] — *doctos* D.
13. *mutantur*] *mutatur* Colb. *perantur* C. sed pro diversa lectione *mutantur*.
13. *jam*] — *nam* D.
14. *An/que compressos colligas arta pedes*] — *Arctaque constrictos cogis aluta pedes* I. Sic olim Aldus edidit; ac deinde Colineus. *compressos colligis arte* excerpta Lipsii.
14. *colligas*] ita C. *alligat* F. unus Gebh. Br. Cyll. *adligat* St. *collis* F. *colligit* unus St. unus Gebh. A. B. Colb. D. R. P. L. — 1. D. E. G. [B. C. D. E.]
14. *arta*] sic St. *arcta* F. — *illa* i. *arte* unus St. A. B. C. F. — D. [B. C. D. E.] *arcta* D. Cyll.
15. *Ip[s]a*] sic Florentinus St. & Colinaci editio. *illa* omnes St. A. B. C. FF. Colb. D. P. L.
17. *Nam, num*] *Nam, non* A. [B.]
17. *pollentibus*] ita St. Gebh. A. B. C. D. FF.
- Cyll. *pollentibus* Br.
18. *Devovis*] *Devovisat* Br.
19. *fruges*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. *segetes* unus St. Colb. *masses* unus Gebh. Lipsii excerpta.
19. *trahucis*] sic FF. C. St. Gebh. D. Cyll. *deducis* A. B. Scallig. Colb. unus St. — D. [B. C. D.]
19. *agris*] *arvis* A.
21. *e curru*] *e coelo* Br. Cyll. excerpta Perreji. *e cursu* Gebh. [*e coelo manu* sec. E.]
21. *Lanam deducere*] *deducere lanina* F. St. Cyll. excerpta Perreji. [A. E.]
21. *tentat*] *temptat* A. C.
22. *repulsa*] *recurva* Passeratii liber. Cyll. Perrejus ex libro Veronensi.
23. *queror*] *querar* B. — D. *precor* A.
27. *tamen*] *memor* Colb.
28. *Persequitur*] ita B. C. FF. *Presequitur* A. pro diversa lectione B. D. R. — E. G. [B.]
29. *ne*] sic A. C. D. FF. St. — E. G. [C. D. E.] *ne* B. Colb. St.
31. *larvia*] *levia* C. D. F. *lenia* A. [B. C. D.] *molliæ* F. B. excerpta Perreji. St. Gebh. Br. Cyll. — D.
32. *aspera*] ita A. B. F. [C. D. E.] *hispidæ* excerpta Perreji. C. F. St. Muret. Gebh. Br.
33. *Hinc tu*] *Hinc* unus St.
35. *juctumbere*] sic B. Colb. duo St. Scallig. *concombere* F. A. C. D. Cyll. & pro diversa lectione Colb. *concurrere* F. *concurrere* pro lectione diversa F. — *siccumbere* V. D.
36. *usque*] — *ipse* E. G. Br. R.
37. *anhelanti*] *ambolanti* D. — *ambolanti* E. G.
38. *figere*] [*ingere* E.]
39. *frigore*] — *frigora* D.
39. *juvens*] *juvans* A. B. C. FF. D. Br. R. Cyll.
40. *Dormiet*] *Dormiat* A. B. C. FF. Colb. Cyll. St. D.
40. *cupienda*] *capienda* unus Gebh. unus St.
41. *juventa*] sic A. F. *juventus* B. F. — D. [C. D.] *juventas* St. Gebh. C. D. R. — E. G. [A. B.] & sic Martii liber ubique.
42. *cana*] *curva* unus Gebh. Br. Cyll. Perreji excerpta.
42. *Quum*] *Quom* B.
45. *tunc*] ita St. A. FF. *nunc* C. D. St. — E. G. [A.] *tunc* B. [C. D.]
46. *demta*] *dempta* C.
47. *primi*] — *primum* D.

48. *illa ipsa* A.
 49. *New Marathum torque* ita FF. C. *Sen M. torque* St. Hen M. *torquet* FF. Colb. D. R. St. *Sen M. torquet* A. B. L. Br. Cyll. [B. C. D.]
 50. *senes* *sinus* A. & pro diversa lectione *senes*. [sinus B.]
 51. *senica* sic A. C. *rufica*, vcl *senica*, pro diversa lectione A. *senica* F. B. [C.] *senica* St. F. [A.] *rufica* L. St. *senica* St. [rufica cura, vcl *senica* causa D. *rufica* cura B.]
 53. *Veb* Ut Colb. — D. Vel Sr. A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D. E.] — Va. 1. Col.
 54. *Conjicis* sic B. Cyll. *Concinit* F. — Col. *Conicis* A. C. D. F. St. Gebh.
 55. *Quid* Cur B. — D.
 55. *spernis* sic A. B. FF. D. Cyll. *spernit* C. St. [A.]
 55. *vinis* sic omnes Sr. FF. A. B. C. D. Cyll. *Colinca*. [C. D. E.] *falli* Ald. Gryph. *Planin*. — *falli* 5.
 57. *lenis* *levis* L. [B.]
 58. *neq* [ine E.]
 59. *possim* *possim* A. D. R. liber Mattii I. *Opinion*. 13. — *possim* E. G. [B. C. D.]
 60. *strepitu* *senius* unus St.
 61. *profusis* ita St. A. F. P. L. & pro diversa lectione C. *possunt* St. B. C. F. Colb. D. R. — E. G. [A. C.]
 63. *quom* *quom* A. B.
 64. *modis* *malu* St. F. A. B. C. Perreji excerpta. Colb. liber Mattii. D. R. Br. Cyll. P. L. — *modis* 1. *malu* 2.
 66. *padem* *pedes* A. C. FF. D. Cyll. — *pedem* V. D.
 67. *Ab* *Vab* B.
 67. *jura* [rua E.]
 68. *tegam* *tegan* St. FF. A. B. *tegam* C.
 69. *si clausa mea est* *mea si clausa est* A.
 69. *nulla* *rara* A. B. C. FF. St. D. Cyll.
 70. *Me* *Hes* St. A. B. C. FF. D. Cyll.
 70. *laxam* *laxam* B. — *Laxam* E.
 70. *juvat* [juvat E.]
 72. *tument* *tepent* L. [B.]
 74. *tura* *thura* A. B. C. F. D. *tura* F.
 75. *miseros* *miseras* B.
 75. *amantes* *amatos* P.
 77. *lacrimas* sic St. A. B. FF. D. — D. E. G. [D.] *lacrimis* C. Ald. Gryph. *Plant*. Br. Cyll. [E.]
 77. *dolentis* [dolentes D.]
 79. *omneis* *omnis* A. C. D.
 79. *illi* — *ulti* D.

80. *dura* sic St. B. C. D. FF. — D. E. G. *frina* St. A. — 1. 5.
 81. *nisi* sic B. ni Sr. omnes Gebh. A. FF. C. D. R. — G. Col. 1. [A. B. C. D. E.]
 82. *Quam* *Quod* Colb. f. *Quot*.
 82. *revocare* *remare* B.

Lib. I. Eleg. X.

1. *miseros* *teneros* Br. Cyll.
 1. *amantes* ita unus Sr. F. Br. Cyll. Perreji excerpta. *amores* St. A. B. C. F. L. P. R. D. — 2.
 3. *Ab* ita B. F. D. Cyll. *A* St. *Ha* Gebh. A. C. F. [B. E.] *Hac* Colb. *A* *Latutius* ad Papin. L. 5. *Theb. y.* 689.
 9. *petituras* sic A. B. F. D. — V. A. 1. 1. [A. B. C. E.] *petituros* C. [B.] *petituros* F. Cyll. [C. D.] — *perituros* G. & sic excerpta Perreji.
 9. *freta per parentia* ita A. B. FF. St. *per freta parentia* C. *parentia per freta* St. D. — E. G. [D.] [per vela *parentia* C.] *per freta parentia* Cyll. Br.
 10. *Ducans* [Ducans E.]
 11. *at* ac B.
 11. *illa* ille Colb. — *illi* 5.
 12. *veritas* *veritas* Br. Cyll.
 13. *persolvet* ita A. C. [B.] *persolvet* omnes St. FF. C. B. Colb. D. P. Cyll. [A. C. D. E.]
 17. *quoties* *quotiens* A. B. C. FF. D.
 19. *D'vitiis* [O *vitiis* A. D.]
 20. *illi* *illis* A.
 21. *terga* [mentra C.]
 23. *celandis* sic omnes Gebh. — V. A. *celandis* FF. A. B. C. St. D. R. Br. Cyll. Colb. [A. B. C.]
 23. *spes* sic A. B. C. F. St. Gebh. D. R. Br. Cyll. [A. B. C.] *fax* *F. fors* Colb. — *spes* V. A.
 24. *Est* *Siz* B. C. FF. Colb. D. Cyll. St. Gebh. *Scit* A unus Gebh. *Est* St. — V. A.
 24. *vetat* ita Br. Cyll. Gebh. [B.] *vetat* FF. A. B. C. D. R. Colb. St. [A. C. D. E.]
 24. *esse* *ipse* Colb.
 25. *vela* *leva* Scaligeri cod. B. D. E. L. [C. D. E.] *laccia* A. unus Gebh. *lena* unus St. Lipsii excerpta. *saeva* unus Gebh. unus Mureti; qui inde *saepe* facit. *saepe* MS. *lene* C. Br. Cyll. *leva* FF. Colb. — *saepe* 1. *lene* 5. *leva* A. E. G. [leva A.]
 25. *ministiro* *magistro* unus Sr.

26. *Ederet*] *Alderet* F. *Et decet* C.
 26. *us*] *et* C. D.]
 28. *inuitos*] *inuitos* A. *immitos* B. Colb.
 29. *ego*] *mili* L. [B.]
 29. *nunc*] — *nec* D.
 29. *fluisse*] *dixisse* C.
 30. *Nunc*] *Non* D. R. — *Non* E. G. *Nunc* 5.
 31. *Tunc*] *ita* A. B. C. FF. — 5. [A. B. C. D.] *Tum* Ald. Gryph. *Tu* D. R. Br. Cyll.
 31. *nullo te*] *nullo tibi* St. FF. C. A. B. D. R. Br. Cyll. — *nullo te* 5. *nullo tibi* D. E. G. [A. B.] *nullius*, vel *nullo te* E. *nullius* C. D.]
 32. *gemmis*] — *geminis* E.
 32. *vendere*] *frangere* D. R. P. — *frangere* 1. 2. E. G.
 33. *Campania terra*] *Campania tota* Perreji excerpta.
 35. *eriperet*] *eriperet* A. C.
 36. *fulminis*] *fulminis* A. D. R. P. L. Colb. Perreji excerpta. & liber Mattii I. Opin. 13. — Col. D. E. G. [B.]
 39. *Quid faceret*] sic F. P. plures Scatiani. unus Gebhardi. *facerem* Scal. duo Gebh. Ald. L. D. R. Br. Cyll. *faciam* F. A. B. Ald. Colin. *facias* C. *Quid dicam*, *quod*, *us ipse*, unus St. tres Gebh. — *facerem* V. vel *faceret* G. *faceret* 1, 2. [*faciam* A. *facerem* B.]
 40. *Sis sed*] *ita* FF. C. *Sed sis* A. B. Colb. D. R. Br. Cyll. — 1. 5. Col. [B. C. D. E.]
 41. *quoties*] *quotiens* A. B. C. D. FF.
 43. *venis tibi*] *tibi venis* C.]
 45. *Tum*] [*tunc* B. C. D.]
 45. *amari*] [*amari* D.]
 46. *Non*] sic Colin. [B.] *Nam* St. FF. C. A. B. Colb. D. Cyll. — *Nam* 2. Ald. Gryph.
 48. *At*] *Et* A. B. C. FF. Colb. D. Br. R. Cyll. [A. B. C. D. E.]
 49. *rapida*] *rabida* F.
 51. *Sit procul a nobis*] *Tu procul hinc abis* St. Mur. FF. C. A. B. Colb. D. Cyll. & omnes Heinisiani.
 51. *formam cui*] *cui formam* A. B. C. FF. D. Cyll.
 51. *cura est*] *ita* St. Mur. A. B. C. — D. E. G. [C. D.] *curae*, absque verbo *est*, FF.
 53. *At te*] *At tu* B. Colb. Br. Cyll. — D.
 53. *puerum donis*] *donis puerum* F. unus St.
 55. *quom*] *quom* A.
 55. *lassaverit*] *lassaverat* L. *lassaverit* B. St. — V. D.
 57. *Sint externa tuo semper*] sic Br. Cyll. *Semper sint externa tuo* omnes St. FF. C. A. B. Colb. L. R. D. — D. E. G. *extrema* E. G. *externa* 5.
 60. *vel*] sic B. C. FF. Lipsii excerpta. *quam* A. duo St. quatuor Gebh. D. Cyll. R. Br. P. — *nec* V. *quam* E. G. 1. 2. [*vel* C. D. *quam* E.]
 61. *ferunt*] *ferant* unus St. D. R. Br. Cyll. P. — E. G.
 63. *illa nulla queat*] sic excerpta Perreji, Scal. St. duo Gebh. A. B. C. F. P. — V. D. [A. C. D. E.] *illa queat nullam* D. R. *illa queat nullam* Br. Cyll. unus St. *illa nullam queat* F.
 63. *noctem*] [*nocte* D.]
 64. *Atque*] sic St. Ald. Colin. Gryph. *Aut* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. Plant. — D. E. G. 1.
 64. *vices*] — *vias* 5.
 66. *Quom*] *Quom* A. — D.
 66. *movet*] — *thait* D. [*moenet* A.]
 67. *putas*] sic A. B. C. D. FF. *putes* P. Colb. duo St. Br. Cyll.
 68. *Aut*] *Et* St.
 68. *peclere densa*] *pecline nocte* B. *noctera densa* F.
 73. *Non*] *Nec* A. C. D. F. L. P. — 2. *Hec* F.
 75. *Ituc*] *ita* F. C. St. D. Cyll. [C. D. E.] *Itunc* A. B. F.
 79. *quom*] *quom* A.
 80. *in gremio*] sic D. R. B. Cyll. *reco* Perreji excerpta, A. B. C. FF. Colb. duo St. — *regno* 1. 2. 5. Col. *gremio* E. G. vel *regno* G. *regno* D.
 80. *regna*] sic A. B. C. D. F. Colb. Cyll. *tella* F. duo St. *Et geres in regno regna* Sfortiae liber.
 81. *tum me*] *dum me* omnes St. A. F. D. Br. R. Cyll. L. *me dum* B. — *me dum* V. *dum me* D. E. G. [A. B. C. D.]
 81. *Venerique merenti*] *Veneri ipsa merenti* unus St.
 82. *aura palma*] — *picla tabella* Col.

Lib. I. Eleg. XI.

1. *protulit*] [*perulit* B. D.]
 3. *tunc*, *tunc*] sic FF. *tum*, *tum*, St. A. B. C. — *tum* D. [D.]
 4. *dirae*] *durae* unus St.
 5. *At*] *An* B. P. — *An* 1. *Ferfan* & *illo* nihil V. A. [*An* nil A. *An* nihil A. E.]
 8. *Faginus astabas*] *adstabas* C. D. *Fagineus* *stabas*

- stabat* L. — *Fagineus stabat* 5. [B. C. D.]
8. *quum* *quom* A.
8. *dapes* *pedes* Colb.
11. *micanse* sic omnes St. omnes Gebh. Lipsii excerpta. FF. C. D. Colin. [É.] *iremente* A. B. L. Colb. Ald. Gryph. [b.]
13. *jam* — *nunc* D.
15. *Sed patrii* [*Dii patrii*, vel *Sed*, E.]
16. *quum* *quom* A.
17. *Neu* sic A. B. C. D. FF. *Hau* Br. *Net* St.
18. *veteres aedes* sic liber Sfortiae, & tres Gebh. *veteres edes* C. *veteres sedes* omnes Sr. quatuor Gebh. FF. A. B. D. R. Br. Cyll. P. L. — *veteres aedes* V. 5. [A. B. C. D. E.] — *veteres sedes* D. E. G. *vetervis sedes* 2.
23. *voti compos* *compos voti* F.
25. *arata* [*irata* B.]
26. *Hosliaque e* sic omnes Sr. A. B. C. D. FF. *Hoslia eris* Lipsii excerpta, P. & Perreji. — 1. 2. Col.
26. *plena* *plana* C.
26. *mystica* ita A. D. P. Lipsii excerpta. — E. G. 1. 2. [b.] *rustica* omnes Sr. B. C. FF. Colb. MS. Perreji excerpta.
26. *hara* [*ara* A. B. aqua Colb.]
26. *Hunc* *Hanc* omnes Sr. omnes Gebh. Lipsii excerpta. Scalig. A. B. C. D. FF. Colb. R. Br. Cyll. — V. D. E. G. 1. [A. B. C. D. E.]
28. *Vincta* *Vida* Sfortiae liber.
31. *potanti* sic FF. A. B. D. Cyll. & pro diversa lectione C. *pacanti* Sr. unus Gebh. C. [A.] *pachanti* unus Gebh.
32. *in mensa* *inmensa* Colb.
34. *illa* *ipsa* F.
37. *percussique* *perussisque* Scalig. *perussisque* Douza, Livinej, *percussisque* unus Gebh. *percussisque* unus Sr. D. — *percussisque* A. V.
37. *ustoque* *rupuque* unus Sr. [*vasuque* B.]
39. *Quam* *Quin* Lipsii excerpta.
39. *hic est* — *enim est* 2.
41. *as* sic A. F. D. & pro diversa lectione C. *ac* F. *es* C. Colb. [C. D.] *us* B. [É.]
42. *comparat* — *comparat* D.
46. *curva* *panda* F. unus Sr. Lipsii excerpta.
48. *nato* *natis* Colb. *gnato* Gryph.
49. *at* *et* Colb. *ac* A. B. [C. D.]
51. *ipso* *ipso* F. uno Lipsii excerpta. — *ipse* 5. uno 2. Col. [*ipso*, vel *ipse*, E.]
53. *nunc* *eum* A. [*nunc* B. *tum* C. D.]
54. *praefatus* A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll.

- contrafactus* Sr. Gebhardus *praefatus* con-jiciebar.
55. *subfus(a)* *suffusa* A. duo Gebh. *subfus(a)* B. C. D. FF. Colb.
56. *tam valuisse* *convalluisse* F. Florentinus Starii. *evaluisse* Sfortiae liber.
58. *lentus* sic FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll. *laesus* duo Gebh. L. [B.]
59. *Ab* *Ha* F. & codices Martii L. 2. Opin. C. 15. *At* Sfortiae liber. (Vide paulò supra ad Eleg. 10. §. 3.)
60. *e caelo* & *caelo* A. Colb. [A. C. D.] duo Sr.
60. *deripit* sic unus noster, & plures Starii.
61. *praescindere* sic A. B. C. FF. D. *praescindere* Cyll. *praescindere* unus Gebh. & *Palle-ratii* liber.
62. *ornatus comae* ita Scalig. lib. quatuor Sr. unus Gebh. B. FF. L. *ornatus comas* C. D. Cyll. quatuor Gebh. *ornatus comis* A. Sr. unus Gebh. — *ornatus comae* 1. 5. D. V. [C. D.]
66. *gerat* [*ferat* C. D.]
68. *Praefatus* sic Sr. F. *Profluat* S. excerpta Perreji. *Perfluat* A. B. C. D. F. Br. R. Cyll. — *Profluat* 1. 2. Col. [*Praefatus* A. B. C.]

Lib. II. Eleg. I.

1. *saveat* *valeat* omnes Gebh. credo & omnes Sr. FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll. *vater* Colb. [*saveat* A. B. C. D. E.]
4. *Ceres* *senem* Br.
6. *cesses* [*cessas* B.]
8. *stare boves capite* *versico stare boves* Scaligeri excerpta.
11. *discedite* sic B. Br. Cyll. excerpta Perreji. *discedat* St. A. C. D. FF. L. P. R. Lipsii excerpta. — *discedat* 2. E. G. [*discedite* D. *discedat* C. D. E.]
12. *Quis* Cui A. B. C. FF. Colb. D. Br. Cyll. Lipsii excerpta. — *Quis* 1. *Qui* D. [Cui C. D. E.]
12. *besterna* [*externa* C. D. E.]
18. *pellite liminibus* sic A. B. C. D. F. R. Cyll. MS. *sollite liminibus* liber Passer. *pellite liminibus* F. unus Sr. unus Gebh. Br. *sollite liminibus* unus St. *pellite filitibus* unus Gebh.
19. *eludas* *educat* unus Gebh.
19. *Neu* *Hru* Br.
19. *missem* *misses* Colb.
20. *segnior* ita B. unus St. Perreji excerpta.

- V. D. [B. D.] *zardior* A. C. D. FF. Cyll.
21. *Tunc* — *Tum* D.
21. *confusus* [confusus] D.]
21. *areis* [agris] St. Gebh. A. B. C. FF. D. Cyll. Br. R. [A. B. C. D. E.]
21. *Ingerat* sic quinque Gebh. B. D. R. Br. Cyll. *Ingeres* omnes St. A. C. FF. — *Ingeres* 1. [Ingerat E. Ingeres B.]
24. *Ludes*] *Laudes* A. — *Laudes* 1. [C.]
24. *ante*] *arto* A. C. D. *ante* Perreji excerpta. St. Scalig. Passer. B. FF. unus Gebh. P. — *ante* V. D. 2. Col. [A. C.]
35. *Huc ades*] *Nunc ades* duo St. Colb. D. R. [A.]
36. *gratia*] *gloria* unus St.
38. *Destituit*] sic A. C. *Destituit* duo Gebh. Colinaea. *Defuerit* Colb. *Defuerit* B. FF. D. P. St. D. Cyll. & pro diversallectioe A. — *Defuerit* 2.
38. *querna*] — *quernam* D.
39. *primus*] *primi* B.
40. *domum*] *colam* D. MS. R. P. Lipsii excerpta, & Perreji. unus Gebh. — E. G. 1. 2. Col.
41. *primus*] *primi* B. Colb. D. P. — 2.
41. *docuisse*] *domuisse* A. C. F. quinque Gebh.
45. *Aurea*] — *Antea* G. [C.]
45. *tunc*] *nunc* D. — *nunc* E. G. [tum C. D.]
48. *annua*] *arida* A. *arida* L. *aurea* Br. Cyll. Perreji excerpta. [annua, vel aurea E. arida B. C. D.]
49. *ingerit*] *ingerat* B. D. R. — D. E. G. [C. D. E.]
50. *ut*] [et D.]
51. *Lassus*] *suavius* FF. A. B. C. D. St. Cyll. Gebh. *deffus* MS. — 1.
54. *duceret*] sic duo Gebh. A. B. C. D. FF. Br. Cyll. R. *duceret* MS. duo St. — *duceret* 1. 2. 5. Col. [duceret A. B. C. D. E.]
55. *minio*] *nimio* D. R. — o scimo D.
56. *arce*] *arte* quatuor St. Murct. excerpta Perreji. A. B. C. D. FF. L. P. B. R. — *arte* D. E. G. 1. 2. Col. [A. B. C. D. E.] *urbe* Cyll. Ald. Colin.
58. *duxerat*] *auxerat* A. C. D. FF. R. Br. Cyll. *auxerat* unus Sr. Colb. *hauxerat* B. — *hauxerat* D. *auxerat* V.
59. *puer*] *prior* B.
62. *lucida*] *ivrida* Colb.
64. *apposito*] — *opposito* V. [ut apposito poll. verset C. D.]
65. *Minervam*] *Minervae* Lipsii excerpta. — *Minervae* 1. Col.
66. *adplaso*] *appulso* B. C. FF. B. *appulso* A. *apulso* Colb. a pulso Cyll. Turnebus xxx. Adv. 19. *applaso* St. Gebh. D. R. a *plasu* L.
66. *sonant*] ita duo Gebh. excerpta Perreji. *sonat* St. A. B. C. D. FF. Lipsii excerpta. Colb. Cyll. R. Br. L. [A. B. C. D. E.]
68. *dicitur*] *ducitur* unus Gebh.
70. *Hes mihi*] *Hes mihi* A. C.
71. *velut*] — *veluti* D.
71. *puellas*] *puellam* Cyll.
72. *Gestit*] *Gaudes* B.
72. *an laces*] *indomitus* Colb. & pro diversallectioe *audaces*.
73. *juveni*] [juvenis E.]
73. *hic*] [et Colb.]
73. *dicere*] *ducere* L. [ducere B.]
77. *praesentat*] *portempas* C.
78. *cui*] — *quis* D.
79. *Ab*] *Ha* A. F. A. Sr.
79. *ille*] [illi B.]
80. *cui*] — *qui* D. [qui D.]
80. *leniter*] *leviter* Br.
80. *afflat*] *afflat* A. *efflat* B.
81. *hinc*] [hic C. D.]
82. *procul abde*] sic Lipsii & Perreji excerpta. *procor abde* A. B. FF. *procor adde* C. D. — E. G. [C. D.]
83. *Deum*] — *diem* D.
84. *palam*] *Palem* Colin. Gryph. Perreji excerpta.
86. *Obstrepit*] *Obstrepit* D. R. — G.
87. *jam*] *nam* B. unus St. — D. 5.
88. *choro*] — *thero* D. [toro B. D. E.]
89. *tacitus*] *tacitis* B. — D. [C. D.]
89. *fulvis*] sic A. B. C. D. FF. [fulvus C. D.] *nigris* Florentinus St. *fufcis* Perreji & Pocchl excerpta. MS. — 1. 2. Col.
90. *nigra*] sic A. B. C. FF. — 5. [nigra, vel vana, E.] *vana* Florentinus Sr. D. Br. R. Cyll. *vera* L. — *vans* E. G.

Lib. II. Eleg. II.

4. e] a vulg. e A. B. C. FF. — e E. G. 11 D. [a D. E.]
5. *Genius adsi*] sic A. B. C. FF. D. Br. R. Cyll. *adsi* *Genius* duo St. — D. 5.
6. *Cui*] — *Qui* D.
6. *decorant*] *decorant* E.]
6. *mollia*] ita omnes St. FF. A. D. P. L. — Col. 1. 2. V. E. G. *molia* C. *flora* B. Cyll. Ald. Colin. Gryph. Plant.

7. *Illius puro* sic A. B. F. D. Cyll. Br. R. quatuor St. Perreji excerpta. — E. G. *Illius puro* F. *Illius & puro* Colb. *Illius & puro* L. Martii liber. [B.] *Illius & puro* C.
9. *Annus* *Annus* L. [B.]
9. *Cerintbe* *Chorinte* B. *Cornute* tres St. A. C. D. FF. R. — D. E. G. [*Cornute*, vel *Cherintbe*.]
13. *quocumque* *quocumque* B. — *quocumque* D. [*quodcumque* B.]
15. *andis* *Andis* Pocchi excerpta, & Perreji. Br. Cyll. — 1.
19. *Vincula quae* — *Vinculae* ne D. G. [*Vinculae* qui B.]
21. *Hic* sic A. B. Cyll. — 5. *Hic* Lipsii excerpta, tres St. FF. C. — D. G. [C.] *haec* P. R. D. — E. G. 1. 2.
21. *venias* *venis* D. — D. G. E.
21. *natalis avie* — *natalis* V. *natalis* anus [F.]
21. *prolemque* *foremque* Br.
22. *Ludas* *Laudat* B. — *Ludit* D. [*Ludet* B.]
22. *ei* — *ut* 5.

Lib. II. Eleg. III.

1. *Rura tenens Cornute meam* *Rura meam* C. *tenens* Lipsii excerpta, omnes St. A. B. C. FF. Colb. D. R. — D. C. E. G. [B. C. D. E.]
1. *Cornute* *Chorintbe* B. *Carintbe* Colb. *Chorintbe* D. *Cherintbe* P. Perreji. — *Cornute* 5. *Cherintbe* 1. 2. Col. C. E. G. [*Cornute* B. C. D. E.]
2. *obui* *heu* F. B. *heu* *heu* Lipsii excerpta. St. F. A. C. Colb. D. L. B. R. — D. E. G. [B. C. D. E.]
2. *quisquis* *si quis* unus St.
3. *latoi* sic Mureti eodices. Lipsii excerpta. — V. C. F. *latoi* FF. A. B. C. D. Colb. R. Br. — 5. [B.]
4. *difici* *mi* cet unus St.
5. *quom* *dem* F. *quom* B. *cum* A.
5. *dominam adspicere* *adspicere* *dominam* St. FF. A. B. C. D. L. R. Br. — Col. D. E. G. [B. C. D. E.]
6. *valido* *calide* Cyll. D. St. Br. unus Gebh.
7. *curvum* *curvus* Cyll. P. *crudum* Lipsii excerpta,
8. *ferenda* *colenda* F. unus St.
10. *ant* A. [B.] *ant* Lipsii excerpta.
12. *profuerunt* — *profuerunt* D.

17. *Ab* FF. Cyll. Ald. Colin. Gryph. Plant. O. A. B. C. D. L. P. omnes St. omnes Gebh. — D. E. G. 2. [B. C. D. E.]
17. *quoties* *quotiens* FF. A. B. C. D. R. Br. omnes St. [B. C. D. E.]
19. *dum* *quom* A. *cum* Colb. [*cum* B.]
22. *templii* sic Br. *a templis* A. B. C. FF. D. R.
25. *Quisquis* *Si quis* unus Stotii.
29. *quom* *quom* B.
30. *aeternus* *aethereus* Colb.
31. *ille* [*illi* C. D.]
31. *ius* *nunc* unus St. quinque Gebh. R. B. C. D. Cyll. — E. G.
31. *puella est* ita P. A. B. F. C. excerpta Perreji. — V. D. [C. D. E.] *puellas est* F. R. Br. D. *puellas* Cyll.
33. *Nemefin* *Nemefin* omnes St. B. C. D. FF. Cyll.
33. *quae abducit* ita excerpta Perreji. — 1. Col. *qui abducit* omnes St. A. B. FF. L. P. R. — D. E. G. 2. *quae ducit* MS. — V. *quae adducit* C. *quia ducit* Br. Cyll. [*abducit abunde* D.]
34. *Perfolvat* [*Resolvat*.]
34. *fermina* [*ruficia* C. D.]
34. *terra* *certa* P. — 1. 2. Col.
35. *Et* *At* Colb. Br.
35. *juvundae* *juvundae* A. C. D.
35. *confisor* *conditor* F. Colb.
36. *Bacche* — *Phoebe* D.
36. *lacus* *focos* excerpta Lipsii.
38. *Abtere* *Addere* F. Be.
39. *ne sint modo* *modo ne sint* A.
41. *et* *ut* Br.
41. *amarunt* *amarent* Br.
43. *Tum* *Tunc* A. B. — D. [B. C.]
43. *aperie* *aperita* Colb.
44. *valle* [*nocte* C. D.]
45. *volentes* *dolentes* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll.

Lib. II. Eleg. IV.

1. *Hic* ita St. P. excerpta Lipsii. — Col. Sic A. B. C. D. FF. R. [B.] *Dic* Br. — D.
1. *servitium* *servitium* A.
1. *video* [*vidor* B.]
1. *deminamque* — *deminamque* V. D.
1. *paratam* *parari* C. [*peractam* D.]
2. *vale* *veni* Br. [*veni manu secunda* E.]
3. *Servitium* *Servitium* A.
4. *Et* *Ut* excerpta Lipsii. — 1. Col.

4. *remittit*] ita St. A. FF. D. R. — V. D. E. G. [C. D. E.] *remittit* B. C. Colb. Cyll. *remittat* Lipsii excerpta. unus St. Col.
5. *urit*] *uror* Cyll. Ald. Gryph. Plant. *urit* A. B. C. D. FF. L. R. omnes St. quinque Gebh. — V. D. E. G. Col. [B. C. D. & manu prima E.]
7. *possem*] *possem* Colb. L. Br. — D. [B.]
10. *vassii*] *virei* excerpta Lipsii.
14. *precium*] ita C. *pretium* A. B. FF. D.
17. *qualis*] — *aequalis* D. [nec *qualis* E.] *aequalis* Br.
17. *ubi orbem*] ita omnes Sr. excerpta Perreji. F. P. D. R. Br. — D. 1. 2. Col. ut A. B. C. F. Cyll. [ut orbis B. C. D.]
18. *recurrit*] ita B. FF. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [E.] *recurras* A. C. Colb. [B.]
21. *At*] [Aut B.]
23. *focis insignia sacris*] ita Scalig. St. Gebh. B. excerpta Perreji. — V. D. *sacris insignia sanis* A. C. FF. Colb. D. L. Cyll. [sacris insignia donis E.]
24. *Seu*] Et A. L. [B. C. D.]
24. *est*] [sit C. D.]
24. *mihi*] — *Deos* Col.
26. *sentina*] *sentiet* Colb. L. [B.]
27. *O*] Ab L. [B.]
28. *tingis*] *sintis* P. MS. — 1.
29. *Hic*] [Hinc C. D. Hic E.]
29. *causam*] *causas* A. B. F. D. *stimulos* complures St. F. Colb. unus Gebhardi. — *causam* D.
29. *Coa*] *Choa* D. L. [E.] [hinc *Coa* C. D.]
30. *rubro*] *rubeo* L.
31. *clavim*] *clavem* A. B. C. D. FF.
31. *senſu*] ita D. L. excerpta Perreji. unus Sr. FF. C. A. B. — D. E. G.
33. *precium*] *pretium* B. D.
36. *abdidi*] sic A. B. FF. D. R. Br. Cyll. [B.] *abdidi* C. Colb. Lipsii excerpta. — *abdidi* 1. Col. *abdidi* Col.
36. *ipse*] *ille* unus St. P. — 1. 2. *ipsa* Colb.
37. *Hinc stetus rixaeque*] ita FF. C. A. B. Colb. *Hinc rixae stetusque* D. R. Br. Cyll. — E. G.
37. *causam*] *causa* A. B. C. D. FF.
37. *haec*] — *hinc* D.
38. *hic*] *hinc* unus Gebh. D. R. Br. Cyll.
39. *precio*] *pretio* B.
39. *victos*] *vincitos* unus St.
39. *excludit*] *abducit* unus Gebh. Br.
40. *Eripiani*] *Diripians* A. *Diripiani* L. [B. C. D.] — *Proripians* 1.
40. *partae*] *parthas* D. *postas* unus Gebh. Br. Cyll.
41. *tunc*] *nunc* A. L. *tum* B. [nunc B. D.]
42. *Nec*] *Neu* Br.
42. *flammae*] *flamma* A. C. *flammis* Br.
42. *aquam*] *opem* C.
43. *veniat*] sic A. B. MS. P. L. — D. [B. C. D.] *veniet* F. C. D. *veneris* F. *venias* unus St. *venit* unus St.
44. *minus in exsequias*] *manibus exsequias* Lipsii & Pochii excerpta. — 1.
49. *placideque*] *valideque* B. — D.
49. *quiescas*] *quiescat* Colb.
51. *presunt quid*] *quid profans* B. Colb. — V. D. [C.]
56. *gerit*] *dedit* excerpta Perreji. D. P. R. Br. — 1. 2. E. G. [gerit, vel dedit E.] *dedit* unus Gebh.
58. *stillat*] *stillas* A.

Lib. II. Eleg. V.

3. *chordas*] *conchas* D. R. — E. G.
4. *Nunc precor ad laudes flectere verba mens*] — *Nunc opus 5. ad laudu flectere verba modos liber Martii.*
4. *verba*] *plectra* P. excerpta Perreji, & Lipsii. — 1.
4. *mens*] — *tuas* 1. 5. *modos* Lipsii excerpta.
5. *triumphali*] *triumfali* A.
6. *aras*] [curas C.]
6. *sacra*] *templa* D. P. R. unus Mureti. excerpta Perreji. — E. G.
6. *tua sacra*] *mea sacra* Colb.
8. *Sepositam*] sic A. B. C. FF. Colb. — 5. [C. D.] *Depositam* D. R. — E. G. [B.]
8. *longas*] *longas* A. L. [B. C. D.]
8. *nunc*] *et* F. Colb.
9. *memorant*] *referunt* B. L. unus St. — D. [B. C. D.]
10. *continuisse*] — *continuisse* D.
11. *debitus*] ita liber Scalig. — V. D. *debitus* F. *deditus* St. F. A. B. Colb.
15. *Sibylla est*] *verbum est* non habent FF. A. B. C. multi St. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [B. C. D. E.]
16. *fata*] [facta B.]
18. *quos*] *quos* B. F. — D.
18. *canas*] *canis* C. — 1. [B.]
20. *raptor*] *captos* A. B. C. FF. R. Br. D. Cyll. [captos B. raptos E.]
20. *sustinuisse*] *substinuisse* A. B.

21. *Haec*] *Nec omnes* Sr. FF. A. B. C. D. L. R. Br. — D. E. G. 1. Col. [B. C. D. E.]
22. *Dei*] *focos* F.
23. *firmaverat*] sic A. B. F. St. D. R. Br. — V. 2. *firmaverat* F. Cyll. *fundaverat* C. Colb. [B. C. E. & manu secunda D.]
27. *illic*] *illuc* Br. Cyll.
27. *umbrae*] ita plerique Sr. F. A. B. D. R. M. S. *umbra* unus St. *umbram* quidam St unus Gebh. C. F. Br. Cyll. — *umbras* 1. D. E. *umbra* G. [D. E.]
30. *sacra*] *facta* FF. liber Passerat. Colb. unus Sr. in Florentino *facta*.
31. *cui*] — *qui* D.
32. *Nam*] — *Et* 2.
34. *pulsa*] sic libri Passeratii. — 1. *pulla* A. B. C. D. FF. Colb. *pulsa* excerpta Perreji.
35. *disis*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. — *disis* V. [C. D. E.] [*dictis* B.]
35. *placitura*] *paritura* libb. Passer. tres Gebh. Cyll.
35. *magistro*] *magistris* unus St. *ministro* unus Gebh.
37. *munera*] *munima* Colb.
39. *Impiger*] *Impiger* unus St.
40. *Troica*] [*Troia* B.]
40. *profugis*] *profugus* A.
40. *raibus*] *trabibus* F.
42. *lares*] *deos* Lipsii excerpta.
43. *tum*] *sunc* A. B. D. F. *mons* F. C. Colb. Cyll.
43. *se*] — *te* 1. Col.
44. *Vos*] *Nos* Lipsii excerpta.
44. *longa via*] *longam viam* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll.
47. *volitas*] *volitans* unus St.
49. *lucens Rutulis*] [*Rutulis lucens* B. C. D.]
51. *castrum murusque Lavinii est*] *castris murisque Lavinii est* excerpta Pocchi, & Perreji. — 2. Col. *castris* V. *Lavinii* 1.
55. *vistasque*] *victasque* D.
56. *ad ripas*] *ripas* R. — G.
57. *de septem*] [*septem de B.*]
58. *jam*] *nam* A. C. Colb. [*vato* B. *jam* E.] *jam* Lipsii excerpta.
60. *Qua sua*] *Quaqua* unus St.
63. *cano*] — *canam* D.
63. *laurus*] *laurus* unus St. A. B. C. D. FF. R. Br. — D. E. G. [B. C. D. E.]
64. *Vesca*] *Nosca* unus Sr. F. — D.
67. *Mermessia*] *Marpesia* A. B. C. D. FF. Cyll. Br. R. *Marpesia* Scalig. *Marmesia* St.
- MS. *Marmesia* P. — *Marpesia* D. *Marmesia* 1. Col. *Marmesia* 1. 2. *Marpesia* Col. 5. [*Marpesia* D.]
68. *Herophile*] *Herifile* C. *Erifile* F. *Heriphile* F. St. *Heriphyle* D. R. Br. *Heriphile* A. B. Cyll. — *Herophila* 1. Col.
68. *grata quod admonuit*] ita B. F. *grataque quod monuit* A. F. C. D. R. Br. St. Cyll. — E. 1. [E.]
69. *Quodque*] sic F. B. *Quisque* unus Sr. *Quisque* F. C. R. D. Br. A. Cyll. — *Quodque* V. *Quisque* D. [*Quas* B.]
69. *Albuna*] *Albana* A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. *Aniana* Lipsii excerpta. — *Anlena* 1. Col. *Aniana* 2. [*Albana* B.] *Aniana* P.
69. *Tiberis*] sic A. B. Cyll. *Tybris* C. D. P. *Tibris* F. *Tybris* F. — *Tibris* 1. 2. *Tyburis* 1. 2. *Tiburis* Lipsii excerpta.
69. *flumina*] *fulmina* C.
70. *perluerisque*] sic A. C. D. FF. Cyll. *perluerisque* B. duo St. Colb. — D. *praetulerisque* Col.
71. *Haec*] ita FF. *Haec* A. B. C. D. St. Colb. P. Cyll. R. Br. [C. D. E.]
71. *cometes*] *cometero* FF. C. B. D. — D. E. G.
72. *Multus ut*] Vaticanus Statii in margine *Plurimus*.
72. *in terras*] *in terris* unus St. — *in terra* V. [B.]
73. *strepitantia*] sic A. B. C. FF. — 5. *crepitantia* Colb. St. D. P. R. — E. Col.
74. *praecinuisse*] — *percinuisse* D. [*percinuisse* C. *praecinuisse* D. E.]
75. *defectum*] — *defessum* D. Col.
76. *nubilus*] *nubibus* B. L. [B. C. D.]
76. *annus*] *annis* P. R. — D. E. G.
77. *repentes*] — *repentes* 1.
79. *fuervnt*] — sic D. *fuervnt* A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. Colb.
79. *tu jam*] *jam tu* A. [C. D.]
81. *Ut*] ita C. F. *Et* F. duo St. A. B. D. P. L. Br. Excerpta Perreji. *At* Cyll. — *Et* 1. 2. D. E. G.
82. *Gmine*] *Homine* D. *Nomine* R. — E. G.
82. *est*] *erit* A. B. tres Sr. FF. D. P. R. Excerpta Perreji — D. E. G.
83. *At laurus*] sic sola Colinaeana. *Ut laurus* Br. Cyll. *Laurus* ubi A. B. C. D. FF. P. St. L. excerpta Perreji, & Lipsii. — omnes Heinfsiani.
85. *ferius*] sic A. B. C. FF. *feriat* D. R. Br. — E. G.
86. *deficiuntque*] *deficiantque* A. B. FF. St. — Hbb D.

- D. [B. C. D. E.] *deficiantque* C. D. R. — E. G.
87. *At*] ita D. R. Br. *At* A. B. C. FF. — D.
89. *solemnis*] *solemnis* B. F. *solemnis* A. D. F. R. *follemis* C. — *solennis* D.
91. *natusque*] *gnatusque* 1.
92. *compressus*] *compressis* A. B. C. D. FF. Colb. D. R. Br. — *compressis* V. 1. [*compressis* B. E. *eum pressis* D.] *compressis* duo St. & sic Livinejus.
93. *advigilans*] *vigilans* B. — V. D.
94. *aperata*] *adopera* C.
95. *herba*] *umbra* P. excerpta Petreji. — 1. 2.
95. *discumbet*] *discumbit* C.
96. *umbra*] *unda* P. excerpta Petreji. — 1. 2. D.
96. *cadit*] *cadit* A. B. C. D. FF. St. Colb. R. — D. E. G. [B. C.]
97. *sua*] sic A. B. D. FF. P. L. Lipsii excerpta. — V. D. E. 1. 2. [C. D. E.] *facris* C. Cyll.
98. *ipse*] *anto* duo St. A. B.
99. *At*] *Aut* unus St.
99. *extrus*] *exfrus* D. *extrus* B. Br. — V. D.
99. *sibi*] — *tibi* D.
101. *hic*] C. B. — D.
101. *ingress*] [*Dagoris* B.]
101. *velit*] *volet* vulgatae.
103. *Nam*] *Jam* St.
107. *plorabit*] — *jurabit* D.
107. *sumit*] *sumpsit* A. B. C. FF.
107. *sibi*] *sua* Colb.
107. *etia*] *tella* C. *bella* F.
108. *Eheu*] *Heu heu* A. B. C. D. FF. Colb. omnes St. L. R. Br. — *Htu mihi* D. *Heu heu* E. G. [B. C. D. E.]
108. *illa*] ita C. F. omnes St. *ista* A. B. F. — Col. 5. [B. C. D.]
109. *Et*] *At* C. unus St. & sic Livinejus conjiciebat. — *Et* 5.
109. *jaceo*] *taceo* St. A. B. C. FF. D.
110. *quum*] *cum* A. B. C. D. F. Cyll. *dum* F. tum St.
110. *faceo morbo*] [vel *faceo morbus* E.]
110. *ipse*] — *iste* 5.
111. *Vixque*] *Ufque* A. B. C. D. FF. quatuor St. R. B. — D. E. G. [B. C. D. E.] corruptum ex *Vixque*, more Italicæ scripturæ.
111. *Nemefim*] *Nemefin* D. Cyll. A.
112. *justos*] *junctos* Colb.
112. *reparata*] *reperisse* F. — *reperisse* D.
114. *Si licet*] *Scilicet* A. B. C. D. R. Br. *Si licet* FF. [*scilicet* B. C. D. *Si licet* E.]
114. *adspiciamque*] *aspiciamque* A. B. C. FF.
115. *dura*] sic A. C. D. F. *dura* B. F. [E.] *cum* unus St. unde ipse *dura* faciebat.
116. *injana*] *in sana* R.
116. *nefanda*] *pudefanda* Colb.
117. *poetas*] [*poietas* C.]
118. *sacro*] — *tuo* Col.
119. *Ut*] *Et* St. C. F. P. Br. Cyll.
119. *celebrem*] *celebres* Br.
120. *suos*] [*tuos* D.]
120. *victa*] — *juncta* D.
120. *feret*] *ferens* A. C. F. D. R. unus St. *ferens* B. *gerens* unus St. *ferans* Br. *geret* unus St. — *feret* 5. *geret* Col. *ferent* V. D. E. G. [C. D. E.]
121. *laurus*] sic A. B. C. D. F. Cyll. *laurus* F. Colb. — D. 5. [B. D.]
121. *agrestis*] C. *ipse* Colb.
122. *canam*] *canas* A. B. D. FF. Colb. omnes St. R. Br. *canas* C. unus St. — *canos* omnes Heinfsiani.
123. *Tum*] *Tum* St. R. Br. — D. G.
124. *pater*] *parens* unus St.
126. *tua tibi*] [*tibi tua* B.]

Lib. II. Eleg. VI.

1. *Macer*] *mater* R. D. *Venus* Colb. — *Venus* Col.
1. *tenero*] *mifero* Colb.
2. *Si*] ita C. *Sis* A. B. D. FF. Colb. tres Gebh. — omnes Heinfsiani.
2. *geret*] *geras* C. FF. Colb. D. tres Gebh. St. *feras* A. B. unus St. Br. — D. [C. D.]
3. *unga*] *mula* unus St.
3. *ducent*] [*ducant* B.]
4. *ire*] ita omnes omnium libri. Muretus conjiciebat *ille*.
5. *etia*] *ocio* C. B. D. *oclia* A.
5. *liquit*] *linguit* unus St.
6. *Atque iterum*] *Et verum* unus St. unde Passeratius faciebat *Et veterem*.
6. *erronem*] *baroim* quatuor Gebh. *extorem* unus Gebh. *errorem* unus Gebh. — V. D. E. [B.] *erronem* G. 5. 6.
6. *signa*] — *regna* V. [*castra* B.]
8. *levem*] *levi* unus St.
8. *portet*] *portat* B. *poset* Br. Cyll. — 5. *portet* omnes St. A. C. FF. P. D. — V. D. E. G. 1. 2. Col. [B. C. D. & manu prima E.]

10. *facta* sic A. B. C. D. FF. Cyll. sex Gebh. [C. D. E.] *grata* P. MS. excerpta Perreji. — 1. atque ita Muretus.
11. *magua* *parca* excerpta Lipsii.
12. *loquax* *loquens* unus St. B. — D.
13. *fortis* — *grandis* 1. Col.
12. *quoties* *quotiens* A. B. C. D. FF.
14. *quem* *quom* A. — D.
14. *ipse* inde B.
15. *cui trisili* — *trifili qui* D.
16. *Imperitas* sic Br. *Imperat*, ut Lipsii excerpta. Gebh. A. B. FF. Colb. D. R. — V. *Imperat*, & C. *Imperat*, in unus St. — 1. [B.]
17. *Venerem* — *Pacem* V. A.
18. *operata* sic A. B. D. FF. Cyll. — V. [C. D. E.] *adopera* unus St. C. — 1.
19. *cinxis* sic A. C. D. FF. Cyll. [C. D.] — *cingis* 5. *sinxit* unus St. *finxit* B. acuit Colb.
19. *discordibus* *crudelibus* B. L. [B. C. D.]
20. *eror* *fiwor* FF. B. unus St. *amor* D. P. R. — E. G.
20. *mors propiorque* — *morisque propinqua* V. A.
21. *ponto* *campo* B.
22. *quom* *tum* D. R. Br. — E. G.
22. *dedis* [dabit, vel dedit D.]
22. *ratibus* *manibus* B.
23. *obfistere* ita B. FF. P. — V. [E.] *obfidera* A. C. D. Cyll. *obfidera* pro diverta lectioae F. — *obfidera* 1. a. G.
24. *Ut multa innumera iugera pascat ovis* ita omnes St. FF. B. Perrejus. — V. A. D. *Ut mille* P. *Ut multo innumera iugera pascat ovum* A. C. D. R. Br. Cyll. Gebh.
25. *Cui* sic A. B. C. FF. — 5. *Quid* D. R. tres Gebh. — E. G. *cui* D.
25. *exterius* *acternus* B. — V. D.
25. *urbique* *urbique* D. R. — E. G.
25. *tumultus* *tumulans* omnes St. B. D. F. R. Br. Cyll. — V. D. G. [E.]
26. *mille* sic omnes omnium libri, exceptis pauculis, in quibus *multa*.
27. *modis* *montes* Colb.
27. *ut* et F. D. — E. G. *ut* 5. [et C. D.]
27. *intra* — *intus* Col. [intra C. D.]
28. *Negligat* [Negligis C. D.]
29. *tibi* sic A. B. C. D. F. St. Cyll. *tu* F. *mibi* Scaligeri excerpta.
29. *trabans* *trahens* Colb.
30. *terra* *testa* unus St.
31. *Huius heu* sic omnes St. Lipsii excerpta. A. B. C. FF. D. L. R. Br. — D. E. G.

- Hui mibi* unus Lipsii, unus Gebh.
31. *divitibus* — *divitiis* 1.
32. *veniam* *veniam* F. Colb.
33. *urbem* *urbes* L. [B.]
34. *conspicienda* — *inspicienda* D.
35. *gerat* *geris* B. F. D. R. — D. E. G. [D.]
35. *Ger* *Cbaa* D. — *Csa* 1. [Cbaa C. E. Thea D.]
37. *fur* [furs E.]
37. *fusus* *fusi* D. [E.]
37. *India* — [emita 4. Col.]
38. *equis* *aguis* F.
39. *selectus* *se lectus* FF. R. D. — D. E. G.
41. *ipse* *ipso* Colb. excerpta Lipsii. — D.
41. *quem* sic unus St. F. A. excerpta Perreji. — 1. 2. *quam* unus St. *qui* D. — E. G. vel *quem* G. *quae* B. excerpta Lipsii. — V. *quia* F. *quod* excerpta Lipsii. [quom, vel quae E.]
42. *gypatos* *laxatos* excerpta Lipsii. *bifatos* B. — V. *lucatos* excerpta Lipsii, & Mattii liber. — *lap/mos* Col. [gypatos, vel lucatos E. *lupatos* C. D.]

Lfb. II. Eleg. VII.

1. *Finirent multi leto mala, credula &c.]*
Jam mala finissem leto: sed cretula A. B. C. FF. Colb. St. Gebh. D. R. Br. Cyll. — omnes Heinfsiani, & fuisseffm D.
2. *melius cras fore semper ait* sic D. R. Br. Cyll. *fore cras semper ais melius* A. B. C. FF. Colb. duo St. Albertus de Eyb in Margarita Poëtica p. 61. — D. [C. D.] *semper cras fore ais melius* duo St. probante Donza.
5. *arundine* *haurundine* D.
6. *Quem* *Quem* C. — D.
6. *ante* *arte* 5. pro diverta lectioe, C.
8. *inter* [intus B.]
10. *dura* *bella* unus St. *lenta* L.
12. *parva* — *sancta* 1.
14. *feram* *gerat* D. R. — *gerat* E. G. *feram* 5.
16. *fata* [facta B.]
18. *ut* [et B.]
18. *lenta* *dura* C. Ald. Gryph. Plant. *lenta* FF. A. B. D. Cyll. unus St. — V. D. — E. G. [C. D. E.]
19. *Ne* *Et* Colb. Nam Br. Non D. R. — E. G.
19. *tibi* — *mibi* D.
19. *nova* sic unus St. B. *mala* A. C. D. FF. Cyll.

21. *fenestra*] *scissa* unus St.
 22. *Defino*] *Defino* duo St. Colb.
 27. *vetas*] — *metas* Col. 1. 2. 5.
 29. *diro*] *diro* D. P. L. R. Br. Lipsii excerpta.
 — Col. 2. E. G. [B. E.]
 31. *nox promissa mihi est*] *nox mihi promissa est*
 B. C. duo St. [E.] rō est aberat ab F.
 32. *excusasse*] *permississe* F. Colb. — D.
 33. *mea*] *mea* F. Colb. Br.
 33. *tunc mens*] *sed mens* D. P. R. Perreji ex-
 cerpta. — 1. 2. inde Heinſius facie-
 bat & mens.
 33. *fugis*] [*fugis* B.]
 34. *teneat*] *teneatque* F.

Lib. III. Eleg. I.

2. *hinc*] *hic* FF. C. D. B. sic A. — *hinc* V.
 3. *nunc certa pompa*] — *non certae pom-
 pae* D.
 3. *certa*] [*secta* B.]
 7. *precio*] *pretio* A. B. D.
 8. *meis*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. Scalig. Juiſ
 Muret. — Col. [meis C. D. E.]
 10. *Pumex*] *Pumices* A. B. C. F. D. Cyll. R.
 Br. plerique St. excerpta Lipsii. *Pumices*
 Pontanus F. unus Statii probantis. *Pu-
 mex* P. Perreji excerpta. — *Pumice*
 V. *Pumex* 1. 2. Col. *Pumice* 1. [*Pumices*
 B. C. D. E.] Heinſius legebat *Pumice*
 & *incans*.
 10. *et*] — *sed* 1. Col.
 10. *ante*] *arise* FF. MS. [B. C. D. E. vel *ante*
 E.]
 11. *praetextat*] *protextat* unus St.
 12. *facta*] sic libri omnes.
 12. *me*] et F. pro diversa lectione.
 12. *suum*] sic C. FF. A. B. qui tamen pro di-
 versa lectione *meum*. *suum* D. Cyll.
meum L. — *suum* 5. [*meum*, vel
suum B. *meum* C. D.]
 14. *etiam*] sic Br. Cyll. *etiam* C. FF. Colb.
 A. B. R. D. St. — 5.
 15. *huius*] — *eius* D.
 19. *referat*] ita B. P. unus St. — D. 2. 5.
 [C. D. E.] *referat* A. C. FF. D. R. Br.
 Cyll.
 19. *si nostri*] *nostri* si B. — D.
 20. *An minor*] *An maneam* unus St. & sic
 Pontanus legiſſe monent Pocchus &
 Perrejus. — *An maneam* 1. 2.
 20. *an toto*] o *toto* unus Statii, & *toto* con-
 jicientis.
 20. *patiore*] *corpore* L. [*corpore* B. C. *corpore*,

vel *patiore* D.]

21. *primum*] — *premium* D.
 21. *meritam*] sic unus St. duo Gebh. F. P.
 Cyll. Perreji excerpta. *marathum* L.
myrtum Lipsii excerpta. *nympham* C.
 F. sed hic pro diversa lectione *meritam*.
nympham A. D. R. sed in A lacunam
 reliquerat librarius: quam alii manus
 alio arramento supplevit. — *meri-
 tam* Col. 1. 2. *meritum* V. [*marathum*
 B. *meritum* C.]
 21. *longa*] ita unus St. duo Gebh. B. Perreji
 excerpta. *longa* A. C. D. Colb. FF. Cyll.
 — *longa* V. D.
 24. *et*] ut Colb. Br.

Lib. III. Eleg. II.

1. *primum*] sic C. *primus* omnes St. FF. A.
 B. liber Mattii. Cyll. D. P. L. R. Br:
 — 2. D. E. G. [*Cui primus* B. *Qui*
primus D. E.]
 1. *carumque*] *carumque* Colb. — 5. D.
 [C. D.] *carumque* D. R. — E. G.
 2. *Eripuit*] — *Eripuit* D.
 3. *Durus & ille suis*] *Ferrens ille suis* Pocchi
 & Perreji excerpta. — 1. 2. Col.
 5. *firmus*] *ferus* P. — 2. Col.
 5. *non haec patientia nostra ingenio*] sic F.
 Cyll. Ald. Colli. B. Gryph. *non hoc pa-
 tiamur* & *aequo ingenio* A. C. D. R. P.
 — E. G. 2. *non hoc patiemur* & *noſtro*
ingenio F. *non hoc noſtro patiemur* unus
 St.
 7. *Haec mihi verba*] ita C. D. R. — E. G.
 1. Col. *Haec mihi vera* Colb. *Nem mihi*
vera A. *Nec mihi vera* FF. B. Cyll.
 Douzae. — 5.
 8. *cardia nota*] sic Scaligeri liber. unus
 Gebh. MS. *taedia nota* omnes Sr. A. B.
 C. FF. Colb. unus Gebh. Cyll. D. L.
 P. Perreji excerpta. — 1. 2. V. D. E.
 G. [C. D. E.] *tot superesse* unus St. Ald.
 Gryph. Plant.
 9. *Ergo ego*] abest rō ego ab FF. ab omnibus
 St. A. D. L. & D. E. G. [C.] *Ergo ego* Br.
 C. & B. sed manu secunda.
 10. *super*] *supra* B. C. F. Colb. P. MS. D. —
 E. G. [B. C. D.]
 11. *veniat*] [*venies* B.]
 12. *moesta*] *casta* F. deinde pro diversa lectione
moesta.
 13. *venies*] *venies* A. B. C. D. FF. tres St.
 Cyll. — D. E. G. *venies* L.

15. *rogatae*] sic omnes St. quinque Gebh. A. B. C. FF. — V. 5. *rogantes* Colb. duo Gebh. *rogate* D. [*rogate* B. C. D. *rogate*, vel *precatae* E.] *precatae* Cyll. P. Perreji excerpta. — 1. 2. Col.
18. *leganti*] *legenti* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
19. *sparganti*] *spargenti* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
19. *collecta*] *perfusis* duo St. C. F.
10. *fundere*] *spargere* Colb. F. atque hic pro diversa lectione *fundere*.
11. *veniu*] sic omnes St. duo Gebh. A. B. C. D. FF. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.] — *velis* 1. *visitis* Col.
24. *divoi*] *pinguis* duo St. B. — 1. 5. Col.
17. *Sed*] *Et* Colb.
17. *demonstret*] — *designet* 1. Col. *demonstrent* D.
27. *cauffam*] *casum* unus St. Br. Cyll.
18. *notet*] *notens* Colb. — D.
29. *caussa*] ita Scalig. omnes Gebh. Cyll. A. B. D. FF. R. Br. in Statianis erat compendio scriptum *ca*. quod possit tam *caussa* esse, quam *cura*. *cura* Muret. C. tum Pocchi ac Perreji excerpta. — *cura* 1. 2. Col.
19. *Nocterae*] *Noctera* A. B. C. D. FF. Cyll. Perreji excerpta. [C. E.]

Lib. III. Eleg. III.

3. *tecli*] sic omnes libri.
7. *fociarem*] ita Scalig. unus Gebh. Br. — *fociarent* V. *fociarem* A. FF. St. D. R. MS. — Col. *fociarent* B. duo St. quatuor Gebh. — D. *fociarent* C.
7. *gaudia*] *tempora* Colb. Br.
8. *Inque*] *Atque* Colb.
9. *quum*] — *quom* D.
9. *permenso*] sic unus St. B. C. P. excerpta Perreji. — 1. 2. D. *permensoe* duo St. Gebh. Colb. A. D. R. Cyll. — G. *praemensoe* Ald. Colin. scriptum St.
9. *defunctus*] *perfunctus* Colb.
9. *tempore*] sic unus St. A. B. C. F. — 1. 2. *tempora* omnes St. Gebh. F. D. R. Ald. Colin.
11. *Nam grave quid prodest pondus mihi*] *Quid proclisso potest pondus mihi* Scaligeri excerpta. *Nam grave quid ponitur prodest mihi* unus Scraii.
11. *fundant*] [*scindant* B.]
13. *innixa*] *subnixa* Colb.

20. *Invidia est*] sic Pocchi & Perreji excerpta. 1. 2. Col. *Invidia quae* A. B. C. FF. D. R. Br. [B.] *Invidiis* unus Gebh.
21. *hominum*] sic A. B. F. D. Cyll. Lipsii excerpta. St. — V. D. E. 1. 2. [C. D.] *hominis* C. F. quatuor Gebh.
22. *regi*] — sic 1. 2. Col. *gerit* omnes St. omnes Gebh. A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
23. *jucunda*] *jocunda* A. B. C. D. — D. G.
24. *At*] *Et* A. Colb. D. P. L. R. Br. — 2. [B. C. D. E.]
24. *munera*] *tempora* L.
24. *volo*] — *velim* Col.
15. *quae te poterit*] *poterit quae te* B.
28. *aversa*] *adversa* D. L. R. Lipsii excerpta. F. A. C. — D. E. G. [B. E.]
19. *Ne*] ita C. FF. D. R. Br. Cyll. Non A. B. L. [B. C. D. E.]
19. *juvanti*] sic A. B. C. D. FF. St. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [B. C. D. E.] *juvans* vulgg.
19. *aurifer*] *aureus* L. [B.]
30. *sustinet*] *substinet* A. B.
31. *cupiant*] *capiant* Colb. D. R. — E. G.
32. *cara*] *curva* unus Gebh.
33. *Adis*] — *Adisque* D.
33. *et*] *ut* D.]
35. *Aut*] *At* L. MS. [B.]
35. *reditum*] *reditus* Br.
37. *vastos*] — *vestros* V.
38. *Dites*] *Ditis* P. MS. Perreji excerpta. — *Dius* Col. *Ditis* 1. 2. Col. *Drevis* D. [Dives B. C. D.]
38. *in*] *es* B. C. D.]
32. *ignava*] — *ignaram* D.
38. *Orcus*] *Orcus* A. B. C. F.

Lib. III. Eleg. IV.

1. *Di*] sic A. St. *Dii* B. C. FF. *Di* liber Mattii.
1. *infortia*] ita C. F. St. *mibi formia* A. B. D. F. L. R. — 5. Col. E. G. [B. C. D. E.] *mea formia* P. Br. Perrejus. — 1. 2.
2. *extrema*] ita Scaligeri liber. *externa* F. *externa* F. A. B. — D. [D.] *hesternae* C. D. Colb. P. St. Cyll.
2. *proxima*] *peffima* St. A. B. C. D. FF. P. Cyll. — *peffima* V.
3. *vanum*] sic B. F. Lipsii excerpta. — V. D. [C. D. & manu prima E.] *vani* St. quinque Gebh. Cyll. A. C. F. Colb. H h h 3 D.

- D. R. Br. Cyll. [A. B.]
4. in vobis] in votis omnes St. A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. — in somnis 1. [in votis A. B.]
5. movent] movent B. — V.
5. nuncia] nuncia A. B. D. numina unus St. Lipsii excerpta.
6. movent] movent B. — V.
9. Et vanum ventura] sic unus St. sex Gebh. C. At vanum in curas Lipsii excerpta. Et tantum metuens unus St. Et natum in curas duo St. unus Gebh. F. At natum in curas unus Mureti. Et natum metuens F. Et varium ventura A. Et vanum in curas B. tum pro diversa lectione ventura. Et vanum in curas Perreji excerpta. P. Et vanum in curam D. — At natum in curas 1. 5. Et nata in curas hominum gens 3. Et vanum ventura V. 3. Et natum in curas G. 3. Et vanum metuens D. [Et natum metuens A. Et natum in curas B. C. D. Et varium (manu secunda vanum) ventura (vel metuens) hominum genus omnia (vel omnia) nelli E.]
9. omina] sic A. B. C. D. P. L. R. Br. Perreji excerpta. — 1. 2. 3. [C.] [agnomina vel omnia D.]
10. placant] placent R.
11. utcumque] utrimque C. utrumque F. — V. D.
11. moveri] sic A. C. D. FF. R. moveri B. mementi duo St. L. P. Cyll. — 1. 2. 6. [moveri C. moveri D.]
12. volent] — velint D.
13. Efficiat] Efficiat A.
14. immeritum] immeritum A. L.
15. Si] Dii C. Gebh. Sic D. F. R. — D.
17. emensa] dimensa unus St. emersa D. FF. R. Br. [A. B. C. D.]
18. caeruleas] caeruleo A. B. C. D. FF. St. Colb. Perrejus. Cyll. Lethaeo L. [B. C. D.] — caeruleas V.
20. sollicitas] sollicitas A. B. C. F.
21. quum] cum C. F. D. — E. G. quum F. — quom D.
21. summo] summo unus St. D. R. Br. — E. G. somno F.
21. prospexit] perspexit B. [despexit A. praespexit B.]
22. fera] fessa B. tres St. — 5.
26. vider] fuit unus St. vales F. & pro diversa lectione vider.
28. Stillabat] sic omnes St. A. B. C. D. E. R. Br. Cyll. plerique Gebh. Spirabat F. —
- [Stillabat A. B.]
28. Tyrio] sic Scaligeri lib. Gebh. C. FF. D. R. Br. Cyll. thirio A. strio B. — Syrio 1.
28. myrtea] ita Scaligeri lib. F. omnes St. Gebh. myrthes C. D. R. mirtea F. B. mirtea A. myrrhea P. Br. Cyll. Perreji excerpta. — 1. 5. E. G.
29. praefert] profert 1. perfert P. MS. Perreji excerpta. — profert 1. perfert 2. [profert B.]
31. U] Et R. Perrejus. — E. G.
32. Inicitur] inficit C. D.]
33. U] Ans P. MS. Et R. — Ans 1. 2. Col. [Et A. E.]
33. quum] — quom D. [cum A. quam E.]
35. illudere] alludere Cyll. [eludere B.]
38. garrula] garula A. B. atque ita pallium.
38. lura] lira A. B.
39. veniens] Veneri L. [& B.]
40. Felices] Foelicas A.
40. sonante] canente P. Cyll. — 1. 2.
41. fuerant] — fuerunt D.
41. fuerant digiti] [digiti fuerant B.]
42. tristi] dulci Lipsii liber. Perreji excerpta. P. — 1. 2. Col.
42. modo] sono unus St. A. C. Colb. — D. 1.
45. Semales] Semelae B. [& C. D.]
46. hora sequens] ora frequens Colb.
48. Eventura] Et ventura L. [Et ventura patri B.]
49. quae dico] qui dicor L. [sic & B.]
49. accipe] excipe unus St.
50. Quodque] Quisque duo St. F. D. — D. E. 2. [D.]
50. ferat] feret F.
50. nec] [non C.]
53. sollicitas] sollicitas A. B. [Prob qua sollicitus A.]
54. ire] esse A. [esse B. C. D.]
55. quum] quom A. — D.
56. fallis] ludis F. sed pro diversa lectione fallis, ludis A. Colb. — ludis 1. [B. C. D.]
58. mavis] — malus E. G.
59. impia] sic omnes St. omnes Gebh. A. B. C. FF. D. L. P. Lipsii excerpta. — V. D. E. G. 1. 2. Col. [A. B.] anxia Cyll. Ald. Gryph. Plantin. Douzica.
61. 62. Ab Ab] Ha Ha A. MS.
63. illis] sic A. B. C. F. — V. D. [C. D.] illi F. D. Cyll. — E. G.
64. fide] prece P. excerpta Lipsii, & Perreji.
65. validos tentare labores] ita liber Cujacii. &

- & Perreji ac Pocchi excerpta. *dominae fera verba minantis* A. B. D. F. Colb. Cyll. *fera bella* duo Sr. [A. B.] *Te vicium placidamque tuas monstrate puellas* F. & pro diversa lectione alter F. — *Flere nec ante pedes pudeat, dominamque vocare.* 1. 2. Sed hoc a Pontano esse repositum notat Perrejus. Videtur autem effectum ea illo, *Stare nec ante fores puduit*, &c. 1, 5, 51.
66. *saeva*] ita liber Cujacii. *posse* A. B. C. D. FF. St. Colb. Cyll.
67. *niveas juvenecas*] *niveos juvenecos* B. unus Sr. — Col.
68. *facta*] *facta* unus Sr. — D.
69. *nec*] *non* C.
71. *cantus*] *cantum* A. C. F. D. Lipsii excerpta. — D. E. G. [A. B. C. D.]
73. *ferre*] *forte* unus Gebh.
73. *recus*] *recus* A.]
74. *dominam*] *dominam* A.]
80. *hoc*] *atque* St. *erge* P. Perreji & Lipsii excerpta. ac Colb. D. FF. et A. B. C. *hoc* Mureti & Scaligeri codd. — *erge* Col. ac 2. [ac A. B. C. D. E.]
81. *defluxii*] *deflexus* unus Gebh. D. L. P. — E. G.
81. *peccore*] *corpore* Colb. D. L. P. quinque Gebh.
82. *non possim*] sic F. C. D. [& A.] *no possim* A. *no possim* B. F. L. P. — 2. 5.
82. *Ab*] *Ha* A. F.
83. *Nec tibi*] *Noh* ego duo Sr. *Haec ego* Colb. [*Non* ego A.]
84. *peccori*] *peccore* B. C. FF. D. Ald. Gryph. Cyll.
85. *te nec*] *nec te* A. *te non* Colb.
87. *canis anguinea*] sic A. B. D. *canis anguinea* F. *cor/anguinea* C. F. duo St. L. Cyll. [A. B. E.]
87. *catera*] *catena* F. C. sed hic pro diversa lectione *catera*.
88. *Cui*] — Qui D.
89. *subincta*] ita Scaligeri codd. *succincta* F. duo Sr. *subnixa* F. L. *inmixta* Colb. *submixta* A. B. C. D. Cyll. *conmixta* Colb. — *comitata* D. *submixta* E. G. vel *subnixa* G. [*submixta* A. *subnixa* B. *redimita* C. D.]
91. *horrendave*] *horrendaque* D. — E. G.
92. *duru*] ita Scalig. A. B. C. D. FF. P. [C. D. E.]
93. *alios omnes*] *alias omnes* libri. *omnes alios* unus Sr.
96. *irrita*] *impia* omnes Sr. B. C. FF. D. Perreji excerpta. — 1. 2. D. E. G. [A.]

Lib. III. Eleg. V.

1. *Pos*] ita P. L. MS. — 1. 9. *Nov* A. C. D. Colb. St. Cyll. R. Br. Nullas grandiores literas in initio Elegiarum habet B. itaque illic legitur *es*, relicto spatio bene amplo. — *Nov* V. [A. C. D. E.]
1. *fontibus*] *montibus* unus Sr. & pro diversa lectione C.
1. *quae*] *quo* Lipsii excerpta.
3. *maxima*] *numina*, *munia*, *munera*, Perrejus. P. — sic & 1. 2.
4. *Quum*] — *Quom* D.
4. *hiems*] sic unus Sr. Lipsii excerpta. *hyems* F. — 5. *humus* A. B. C. D. F. quatuor Gebh. Cyll. P. R. Br. [A. B. C. D. E.]
5. *At*] *Ab* D. R. — D. G. [*Ac* B.] *Aut* F.
7. *virenum*] *deorum* A. B. C. D. FF. St. Colb. — *viorum* V. *piorum* Col.
8. *laudandae*] *celandae* Perreji excerpta. — 1.
10. *nec cuiquam*] *non unquam* unus Sr.
10. *tetra*] *taetra* unus Sr. *certa* A. B. C. D. FF. Cyll. Br. — *tetra* 1. 5.
10. *dedii*] *dedi* Colb.
11. *sacrilegi*] ita B. unus Gebh. *sacrilegi* L. duo Sr. *sacrilegos* A. C. D. FF. Colb. R. Cyll. tres Sr. — *sacrilegi* V. CC. *sacrilegi* D. [*sacrilegi* B. *sacrilegos* E.]
11. *admovimus*] sic omnes Sr. A. C. FF. Colb. Br. Cyll. *amovimus* B. utras Gebh. D. R. Lipsii excerpta. *damnativimus* L. — *amovimus* V. D. E. G. [*amovimus* A. C. D. *admovimus* E. *damnativimus* B.]
11. *erge*] *agros* A. B. C. D. FF. Br. R. quatuor Sr. duo Gebh. *ignes* unus Sr. unus Gebh. Colb. MS. & pro diversa lectione C. — *erge* CC. *agros* V. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
12. *felicitatis*] *felicitans* A. B. F.
12. *facta*] *silla* A.
13. *linguae*] sic A. B. Cyll. Br. *mentis* FF. D. P. R. C. Colb. unus Gebh. tres Sr. Lipsii ac Perreji excerpta; & pro diversa lectione B. — 2. D. E. G. [A. E.]
15. *capillos*] *capilli* A.
16. *venit*] *venit* in A. [C. D.]
16. *tardo*] — *tacito* F.
17. *primo nostrum*] ita B. C. D. Cyll. *primo nostri* unus Sr. FF. *nostrum primum* A. — *primo nostri* D. [*nostrum primum* C.]

- C. D. nostrum primo B.]
 19. *vitem*] *vites* L. [B.]
 20. *vallere*] *laedere* unus St.
 21. *umbrae*] *undus* omnes St. A. B. C. D. FF.
 L. P. R. Perreji & Lipsii excerpta. —
 1. 2. D. E. G. [A. B. C.]
 25. *Quum*] — *Quom* D.
 27. *nequicquam*] *nec quicquam* A.
 27. *terrear*] ita B. C. F. *torrear* unus St. *ter-*
reat A. F. D. L. *teneat* P. — *teneat* 2.
terreat D. E. G. [A. B. D.]
 28. *sed*] *jam* A. Colb. & MS. [*jam* B. C. D.]
 28. *mea*] *mih* F.
 29. *At vobis*] sic A. B. C. P. Perreji excer-
 pta. St.
 29. *numina*] *carmina* Colb.
 29. *lymphae*] *nympphae* vulgg. F. [E.]
 31. *felices*] *foelices* A.
 31. *et*] *sed* Lipsii excerpta. *quoque* Colb.
 32. *velint*] *volent* unus St. *volent* F. *valent*
 unus Gebh.
 33. *nigras pecudes*] *pecudes nigras* F.
 33. *promissite*] *perquirite* F.
 34. *mista*] *mista* A. B. C. D.

Lib. III. Eleg. VI.

1. *tibi*] *mih* P.
 1. *mystica*] *mistica* D. A. B. C. FF. *rustica* L.
 [B.]
 2. *Semper. sic hedera*] sic plerique St. L. Br.
 Cyll. A. B. FF. Colb. Lipsii excerpta.
 — D. Sic *hedera semper* quidam St.
 C. D. R.
 2. *tempora*] *cornua* omnes St.
 2. *feras*] *geras* unus St. — 1. Col.
 3. *dolorem*] [*dolores* B.]
 6. *prona*] *plena* unus St.
 6. *Et*] I Perreji excerpta.
 7. *durum*] *dirum* unus St.
 8. *Fulferis*] *Fluxeris* unus St.
 8. *niveis*] *nitidu* Lipsii excerpta.
 11. *Aur*] *At* duo St. C. P. — 2. 5.
 11. *misa*] *dulce* L. [B.]
 11. *recuset*] ita C. D. K. quidam St. — E.
 G. [A. E.] *recuset* A. B. FF. P. qui-
 dam St.
 13. *dites*] *mises* Lipsii excerpta.
 13. *ferocem*] *feroces* duo St.
 13. *Armenias*] *Armeniasque* D. R. Br. —
 E. G.
 15. *fulvus lenemas*] *fulvos leones* C. F. Colb.
 duo St.
 17. *voler*] *valet* unus St. *dedis* unus St.

17. *Bacchi*] [*Bacchum* A.]
 18. *vestrum*] — *nostrum* 5.
 19. *nec*] — *non* 5. Col.
 19. *in illos*] *in illis* A. B. C. FF. omnes St.
 unus Gebh. — D. [A. B. C. D.]
 23. *qualis quantisque*] ita Cujacii schedae.
quantus deus hinc Br. Cyll. *deus hic*
quantumque C. FF. Colb. St. D. R. *deus*
hic quantisque A. B. — 1. 5. [B. C.
 D.]
 25. *nobis*] *vobis* Colb.
 27. *ab*] — *ha* D.
 30. *felix*] *foelix* A.
 30. *sata*] *saeta* D. — D. E. G. [E.] *vesa*
 A. L. [C. D.]
 30. *sua*] *tibi* unus St.
 31. *tempora*] *pecula* pro diversâ lectione Colb.
 [corpora, vel tempora D. corpora C. hic
 est lacuna in B.]
 32. *multas*] *multas* C. F. duo St. R. D. & sic
 Albertus de Eyb in Margarita Poetica.
Post venies multos Colb.
 36. *solicitis*] *solicitis* B. F.
 37. *queror*] *loquer* unus St.
 37. *infelix*] *insoelix* A. B.
 39. *Gnosta*] sic A. B. C. FF. D.
 43. *quicumque*] *quacumque* D. R. *cuicum-*
que Br.
 44. *disces*] [*discis* C. D.] *disces* Colb. & mox
suo. discis F.
 44. *carera tuo*] — *cavere tuum* F. *cavere*
toros C. C.
 45. *aut capiant*] ita D. C. FF. A. B. St. —
decipiant V. F.
 46. *Nec capiat*] *Aur fallat* C. FF. A. B. St.
 46. *file*] — *prae* V. A.
 47. *Esse*] *Es* si D. R. FF.
 47. *juravit*] *jurabis* Colb. Passeratii liber,
juravit.
 49. *inerit*] *Veneri* Br. [E. manu secunda]
 50. *Juppiter*] *Jupiter* A. B. C.
 51. *Ergo qui toties*] *Ergo ego qui totiens* C.
quid F. D. Cyll.
 52. *feria*] — *sobria* 5.
 52. *procor*] *procul* P. — *procul* 1. 2. Col.
 54. *longos*] *multos* F.
 55. *inimica*] *nec amica* D. P. R. — E.
 55. *merenti*] *querenti* F. & pro diversâ lectione
ne meranti.
 56. *quamvis perfida*] *quamvis tu mihi* Lipsii
 excerpta.
 57. *Naida*] *Najnda* C. F.
 58. *Temperes*] *Temperas* C. [A. E.]
 58. *Martia*] *Marcia* A. B.
 58. *lympa*] *limpha* A. B. F.

59. *fugiat nostras* *fugiet nostras* F. *nostras fugiat* F. unus St. [*nostras fugit* A.]
 61. *Solicitus* *Solicitus* B.
 63. *Tyrio* sic A. B. C. D. FF. R. Br. —
Tyria D. *Syrio* quidam St. Lipsii excerp-
 pta. — 1.

Lib. IV. Carm. I.

Panegyricus ad Messalam *Epistola in laudes Messalae Corvini heroica carmine* A. *Laus Messalae* C. *Laudes Messalae* FF. *De laudibus Messalae* D. *Messalae panegyricus* Perreji excerpta, & Scaligeri fragm.

1. *me* *mea* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. *tua* unus St. — *tua* 1. 2. Col. [*mea* A. C. D. E.]
 1. *cognita* [*vivida* C. D. *cognita*, vcl *vivida* E.]
 2. *nequeant* *valeant* St. A. B. C. D. FF. Cyll. *nequeant* Colb. — V. CC.
 3. *at meritis* *a meritis* A. B. C. FF. Colb. D. R. Br. — V. A. G. [A. C. D. E.] *ac meritas* P. — 1. 2. Col. CC.
 3. *carmina* *carmine* B. — D.
 3. *laudes* [*laudis* A.]
 4. *humilis* *humiles* R. — *f. tantisque humilis*, &c.
 5. *praeter te* sic A. C. unus St. — V. D. [A. C. D. E.] *te praeter* omnes St. B. D. FF. Colb. Cyll. probante Passerat.
 7. *carmina* ita unus St. — V. *munera* A. B. C. D. FF. omnes St. Colb. Cyll.
 8. *Rosperis* *Desperis* unus St.
 9. *Cres tuis* *Res duo* St. *Tres duo* Sr. unus Gebh. *Tros tres* Gebh. *Cras* unus Gebh. *Transulit* unus Gebh. *Desulit in cunctis* unus St. — totus versus abest a 5.
 9. *jucundior* *jocundior* A. B. C. D.
 10. *us* et C. F. — D. [D.]
 11. *Erigoneque, canisque, neget ne longior aetas* *Erigoneque canemque neget jam quidam Gebh.* *Erigoneque canisque neget jam* C. *Erigoneque canisque neget jam* F.
 13. *scitii* *terris* A. B. C. D. FF. Cyll. R. Br. — V. [C. D. E.]
 14. *pacarii* *placavit* Br. Cyll. — G. Col.
 14. *coelestes* *coelestis* D. R. — E. G.
 16. *sit* *si* A. B.
 17. *Inde alios* — *Inde alioque* D.
 18. *dictes* — sic 5. G. *dicas* C. FF. unus Gebh. *dictat* A. B. D. L. R. Br. libri Passerat. duo St. quatuor Gebh. —

- CC. E. [A. B. E.] *Alter opus dicas* Pochi & Perreji exc. — 1. 2. F.
 19. *in immensum aera* *in immenso aere* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. P. Perr.
 19. *desederit* sic unus St. B. — CC. 1. Col. *desedis* in unus Gebhardi. *descenderit* C. A. FF. D. Br. R. Cyll. unus St. quatuor Gebh. — 2. [E.]
 20. *confuxerit* *defluxerit* A. B. L. — D. [B. C. D.] [*confixerit* A.]
 21. *Huic* *Hinc* duo St. FF. — D. [B.]
 22. *et* ut P. — 2. Col. atque ita conjecturat Livinejus.
 22. *contextus* — *contextus* 1. Col.
 22. *ignem* *ignem* Cyll. Br. — 1. Col. V.
 24. *At* *Et* unus St. A. B. F. Colb. [A. B. C. E.] — V. D. E. G.
 24. *audere* *audiro* D. R. — E. G.
 25. *sem quod* *sed quod* D. P. R. — 2. *sed quid* D. [*sed quid* A.]
 25. *ultra* *ultra* Colb. Br. quatuor Gebh. [A.]
 26. *novemus* ita omnes St. Scalig. B. D. L. — CC. D. E. G. [C. D. E.] *movemus* C. *movemus* A. C. Cyll. tres Gebh. *novemus* F. *vovemus* F. *movemur* unus Gebh.
 27. *nec* ita omnes St. FF. R. C. *ne* A. B. D. Br. Cyll. duo Gebh. [B.]
 27. *mibi* *tibi* Cyll.
 27. *carmine* sic novem St. omnes Gebh. A. B. C. D. FF. Colb. R. Br. Cyll. — CC. Col. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *pondere* unus St. *nomine* vulg.
 30. *index* — sic G. Col. CC.
 31. *generis* — *gentis* Colot.
 31. *vincere* [*dicere* A.]
 32. *futurus* sic tres St. omnes Gebh. A. C. D. Cyll. *futuris* B. FF. liber Barthii. — *futurus* 5. E. G. vcl *futuris* G. [*stuturus* B. E.]
 33. *nomine* *stemmate* P. excerpta Lipsii. *temmate* libri Passerat. unde facit *stemmate*. *nomine* A. B. C. D. FF. Cyll. — *stemmate* 1. 2.
 36. *canent* sic B. C. FF. Cyll. *canunt* D. P. R. — 2. E. G. *canant* A. [B. D.]
 36. *vincto* sic A. C. F. *juncto* B. F. D. P. Br. Cyll. unus St. — 2.
 37. *Quis* *Quis* A. B. C. D. FF. St. Colb. Cyll. — B. G. D.
 37. *potius* ita Cyll. C. F. D. *potior* A. B. F. Colb. — D. [B. C. D.]
 37. *erit* *eris* C. *Quis potior*, *certamen eris*, unus Gebh.
 39. *Nam quis te* *Quis tibi jam* A. *Quisque tibi*

- tibi C. FF. D. R. Br. omnes St. quinque Gebh. *Quis te nam* Colb. *Qui te nam* duo Gebh. *Nec quisquam* Percej. P. *Lipſi* exc. *Quis tibi nam* B. — 1. D. *Nam quis te* CC. 5.
39. *caſtrive* *chartive* omnes St. A. B. C. D. FF. Colb. — 2. V. D. E. G.
40. *hinc aut hinc* ita F. St. *haec aut haec* L. [B.] *hic aut hic* A. B. C. D. F. R. Cyll. omnes Gebh. — CC. D. E. 2.
43. *utrimque* *utrumque* St.
44. *nata*] — *nata*, vel *muta* G. forte, *Alterno inſtabilis nata*.
44. *depreſſor*] ſic A. B. FF. Cyll. *comprefſor* C. P. D. R. Percej. — 1. 2. E. G.
45. *diverſi*] ſic A. B. FF. Cyll. unus Gebh. *diviſi* unus St. *divoſ ſi* D. R. unus Gebh. *dimiſi* C. *quatuor* Gebh. [dimiſi A.]
48. *aut*] atque Cyll. Br.
49. *genuſſe*] *tenuſſe* Colb.
49. *Ulyſſem*] *Ulyxem* F. Cyll. *Uliſſem* F. *Ulixem* A. B. C. — D.
51. *decurreris*] *decurreris* A. B. Colb. D. P. L. R. — 1. D. E. G. [A. B.]
52. *erraveris*] *erraveras* B.]
53. *includitur*] ſic A. B. Cyll. *inducitur* F. *includitur* C. *includeris* F. *excluditur* D. P. — E. G. 2.
54. *Nam Ciconumque manuſ*] *Namque manuſ Cyclopam* Colb. [Non A.]
54. *reppuliſ*] *repuliſ* A. B. F.
55. *Non*] *Nec* A. B. F. — D. [B. C. D.]
55. *Lator*] *Cyclops* A. B. C. FF. D. Colb. Cyll. — 1. 2. *tempus* duo St. — V. Col. *Lates* CC. *lotioſ* 1.
55. *captor*] *coepes* A. B. C. FF. D. Cyll. St. — *captos* CC.
55. *avertere*] *convertere* unus St.
57. *Vineſta*] ſic A. B. F. Br. Cyll. *Vineſta* L. *Unſta* F. C. D. R. — *Unſta* E. G. [Unſtaque marmorae A. *Vineſta* Maroneo B.]
59. *Aniſiphatenque*] *Aniſiphatemque* B. D. Cyll. — D. E. G.
60. *Mobilis*] ita liber Mattii. *Nobilis* A. B. C. D. FF. Cyll. — E. G.
60. *Artacia*] *Artaciae* A. B. *Artaciae* F. — Col 1. [B. C. D.] *Artace* C. F. [A. E.] *Ataciae* Colb. *Artaciae* D. R. *Arſaciae* MS. — *Arſaciae* 1. 2.
60. *gelidoſ*] ſic A. B. C. FF. D. Cyll. *gelida* Colb. — *gelida* 1. *gelide* 2. [gelides C. D. E.]
61. *irriguſ*] *erigit* lib. Scalig. *irrigat* A. B. FF. St. D. Cyll. Gebh. *irigat* C. — *erigit* CC.
62. *foreſ*] *ceres* D. R. — E. G.
64. *Cimmerian*] *Chimereon* D. R. *Cimmerion* MS. *Cymmerion* Cyll. Br. *Cimerion* B. F. *Criterio* C. *Cymeion* A. F. — *Cimmerion* D.
64. *arces*] ſic omnes omnium libri. *oras* primum habuit Br. unde tranſiit in vulgatas. in Veneta principe eſt *arces*.
65. *Quis*] *Quis* omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll.
65. *ortu*] *aellu* unus Gebh. — 1. Col.
66. *Sive*] *Sut* A. B. F. Colb. unus St. liber Mattii. — 1. 5. [A. B. C. D. E.] *Sive ſupra* F. *Sive ſuper* C.
67. *ut*] ita C. D. novem St. ſex Gebh. *et* unus St. unus Gebh. A. B. FF. L. Cyll. Br. — 1. D. [B. D.]
67. *Plutoni*] ita St. F. *Plutoniſ* A. B. C. D. F. Colb. Cyll. omnes Gebh. — 1. E. G. [B. C. D. E.]
67. *regna*] ſic F. D. St. — 1. E. G. *regno* A. B. C. Cyll. omnes Gebh. [B. C. D. E.]
68. *levis*] *magnis* F. *mediis* unus St. [A.]
68. *d-ſcurret*] — *dum curreret* Col. *cum curreret* 5.
68. *umbriſ*] *undis* A. B. C. FF. Colb. plures St. D. R. Br. Cyll. qui tamen *umbriſ* habet in expoſitione. — *undis* Col. 5. [A.]
70. *illum* &c.] [totum verſum non habet A.]
70. *inter geminae*] *tergeminae* A. B. C. FF. D. St. *tergemini* Cyll. Br. *inter geminae* L. [totidem verbis D.] — *tegemini* 1. G.
70. *morſiſ*] *memiſ* Cyll. Br. — 1. G.
71. *ore*] *orbe* A. B. C. FF. Colb. omnes St. D. Cyll. R. Br. *ore* Lipſi excerpta P. — *ore* CC. 1. 2 [orbe A. B.]
72. *rapiduſ*] *rabiduſ* B. G. duo St. [B. E.]
72. *inter*] ſic in D. R.
72. *ſreta*] — *ſera* 1. *ſera* 2. lege, *rabiduſ* inter *ſera* ſeroret.
73. *move*] in *ere* A. B. FF. unus Gebh. L. Br. Cyll. — 1. V. D. [B. C. D. E.]
75. *gurgite*] *acquore* A. [B. C. D.]
76. *violata*] *violata* Cyll. Br. [A.]
78. *erroriſ*] *errorum* A. B. C. FF. D. Cyll. Colb. St. — D. E. G. [A. B. C. D. E.] *erroriſ* CC.
78. *miſeriſ*] *miſero* C. P. *miſeri* D. Cyll. FF. Colb. duo St. A. B. — CC. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
82. *Nam*] *Jam* P. [A. B.]
82. *arteſ*] *artem* F. L. — Col. [B. C.]

83. *praeducere* sic A. B. C. F. St. — CC. D. 1. 2. 5. *producer* F. L. St. Colb. Perr. — 1. [A.] *perducere* D. R. S. — 1. E. G. V. [B.] *deducere* Br. Cyll.
84. *desigere* sic A. B. C. F. D. Cyll. St. *praefigere* F.
84. *carvos* *nervos* A. B. C. FF. St. Colb. D. Cyll. R. Br. — *carvos* 1. [*nervos* A. B.]
86. *erumpas* *aducat* unus Sr.
88. *et* ut Perr. — 1. Col. [ut A. B.]
90. *perfrageris* *praefrageris* A. [B.]
91. *Aut* *At* B. Et D. R. — *Et* E. G. 1. *At* D. Ut 1. [*At* A. B. C. D. Et E.]
91. *celeremus arctilo* *celerem arctato* Br. — 1. Col.
91. *compefcere* *compefcere* D.
92. *permittere* *commistare* A. [*promistare* A. *praemistare* B. *commistere* C. D.]
93. *passu* *curfu* A. B. novem St.
94. *melius* sic A. B. F. Perr. Br. Cyll. St. *brevius* C. F. D. duo St. *levius* unus St. — *brevius* 1. 2. E. G. [*levius*, vel *melius*, vel *brevius* E. *melius* B. C. D.]
94. *Seu* *Nunc* Perr. P. — 1. 2.
95. *Quis parma seu* ita Perr. A. B. FF. L. Cyll. R. Br. St. *Parma seu quis* C. Cyll. Br. *Pervia seu quis* D. St. *Devia seu quis* R. *Parma seu quos* St. vulgg. — *Seu parma quis* 1. 2. 5. *Pervia seu quis* E. G. [A.] *Quis parma seu* CC. D. [C. D. E.]
96. *venias gravis* *grandis venit* A. B. C. FF. Colb. D.
97. *Amplior* *Amplius* plerique St.
97. *cita* *velit* A. B. F. Colb. *volis* L. — *velit* D. [C. D.]
98. *veniant* *venient* St. Colb. D. P. R. — 2. E. G. [*veniant* A. E. *veniant* B.]
99. *parent* *parant* F.
99. *acies* — *acres* D. forte *alacres*.
100. *Tunc* *Tum* A. B. F. Br. [C. D.]
100. *desis* *desis* unus St. — 1. F.
102. *ut aequatis* *inaequatis* A. B. C. FF. Colb. D. R. Cyll. Br. St. qui tamen legebat *ut aequatis*. — *an aequatis* 2. Col. *ut aequatis* 2. Col. [*inaequatis* B.]
102. *decurrat* *concurrat* A. B. *seu currat* Perr. P. *confissat* Colb. — *seu currat* 2. Col. *concurrat* 1. Col. [*decurrat* E.]
103. *seu junctum* *sejunctum* A. *seu vinctum* D. R. Br. — E. G. [*seu vinctum* B. *sejunctum* D.]
104. *Dexter uti* *Dexterque ut* St. — *Dexter uti* 1. Col. [*Dexterque ut* E.]
105. *geminis victoria casus* *geminis victoria ca-*
- stris* Colb. unus St. — Col.
108. *Lapidine* sic B. P. Br. Cyll. duo St. — 1. D.
110. *Arupinis* & *Alpinis* F. Colb. unus St. & *Arpinis* A. C. L. duo St. & *Arpinis* F. & *Hirpinis* B. *Arupinus* Br. in *Alpinis* D. P. R. unus St. & *Arupinis* St. — *Arupinis* CC. in *Alpinis* 1. 2. E. G. *Hirpinus* 5. & *Hirpinus* V. [*Arpinis* A. D. E. B. & *Hirpinus* C.]
110. *armis* *arvis* C. FF. Colb. unus St. — 1. Col.
113. *Titan* *Phoobus* F. Colb.
113. *renovaverit* *renovaverat* A. B. F. Colb. D. R. plerique St. *revocaverit* L. unus St. — *renovaverat* D. E. G. *revocaverat* 1. 5. [*renovaverat* A. B. C. E. *revocaverat* B.]
115. *validisque* *validisque* C. F. duo St. [B.]
115. *scilicet moderator* *moderatur* D. — vel *scilicet moderatur* G. [*moderamen* C.]
116. *domator* sic A. B. C. FF. D. Cyll. *domata* P. *domator omnes* St. — *comata* 1. Col.
117. *terga* *colla* unus St.
120. *Quis* *Quis* A. B. F. D. Cyll. omnes Sr.
121. *subtemine* *subtegmine* A. B. C. F. St. Cyll. Br. *sub tegmine* D. R. *velamine* F. Colb. — *subtemine* 1.
123. *quum* *cum* A. B. C. FF. D. Cyll. *tum* unus St.
127. *Ulla nec* sic St. A. F. D. *Nulla nec* B. C. F. *Nulla haec* unus St. — *Nulla nec* D. [B. C. D.]
128. *densas* *clausas* C.
129. *Quin* [Cum A.]
129. *multa* *muta* Perr. — 1.
130. *Juppiter* *Jupiter* A.
131. *Adfuit* *Affuit* A. B. D. — *Affuit* D.
133. *aditus* ita F. unus St. *additus* A. C. D. F. St. Cyll. R. Br. *aditus* B.
134. *Laetior* sic A. C. F. *Lipfi* excerpta. *Purior* *Lipf. exc.* B. F. Colb. D. Cyll. P. R. Br. Perr. *Latior* L. — *Purior* 1. 2. Col. D. E. G. [*Latior* B. *Purior* C. *Latior* eduxit *fructus* A.]
134. *struclos* — *strates* D.
135. *hortante* *orante* L. [D.] *ortante* Cyll.
135. *non* *nunc* A. B. Colb. D. Cyll. P. R. Br. St. — D. G. 2. [C. D. A. B. E.]
135. *idem* *idem* D. Cyll. P. R. Br. St. liber *Martii*. [A. B. E.]
135. *sunt* *sunt* A. B. C. D.
135. *triumphi* *triumphi* D. R. — E. [A.]
138. *audax* *avidax* B. — D.

138. *terris* *terras* B. — D.
 139. *te Tyrso* *tetero* A. B. FF. duo St. D. L. R. *tyreno* C. *thero* Cyll. P. *tereo* Br. *Rhesaco* St. *terreno* unus St. *Threicio* unus St. — *tetero* V. E. *sariareo* D. *tetero*, vel *Thereo* G. [*tetero* C. D. E. qui manu secunda *Terbo*, ut *Thraciam* intelligis]
 139. *cbiffa* *possiffa* Cyll.
 140. *lymphæ* *nympfa* F.
 140. *Choaſpes* ita Cyll. *Diaſpes* A. B. C. FF. *Coaſpes* Br. *Dryaſpes* D. R. — *Driaſpes* E. G. vel *Coaſpes* G. *Choaſpes* 1. 5. [*Driaſpes* A. *Hiaſpes* B.]
 141. *Gindes* *Gyndes* Cyll. *Cyrus* C. *Cidnus* B. FF. *Cydnus* A. D. P. L. R. omnes St. — 1. 2. E. G. [A. B. C. E.]
 142. *Ardet Arctelis aut unda perhoſpita campis* *Cretheis ardet aut unda Cariffia campis* FF. C. A. B. D. Cyll. R. L. Br. St. — *Cariffia* D. E. G. Col. *Caryſia* 1. Col. [*Caiffia* A. *Chariffia* B.]
 143. *Tomyris* ita D. Br. Cyll. *Tamiris* A. B. P. L. R. MS. FF. *Tamyris* C. omnes St. *Thomyris* Colb. *Tanais* Lipf. exc. — *Tamyris* D. E. [*Tamirix* A. *Tamiris* C. D. *Camiris* B.]
 145. *Padæus* ita B. FF. Cyll. *Pachæus* A. C. D. R. *Phævus* Colb. — *Pachæus* E. G. [*Padæus* B. *Padæis* D. *Patheus*, vel *Padæus* E.]
 146. *Magynos* ſic unus Gebh. *Magiros* C. *Mofinos* D. F. R. St. *Maginos* A. B. F. Cyll. ttes St. *Magaros* L. *Magiſtras* duo St. — *Maginos* V. *Magiſtras* D. *Mofyinos* 5. [*Maginos* D. E. *Magaros* B.]
 147. *orbem* *orbes* A. [D.]
 148. *offeret* *efferet* unus Gebh. *afferet* unus Gebh.
 149. *Britannus* *Britania* A.
 151. *confiffis* — *pendebis* V.
 152. *toto diſponitur orbe* ita FF. A. B. C. D. L. R. — V. CC. D. E. [A. B. C. D.] *totus orbe* vulg. Colb.
 155. *incepto* *in carpto* C. — *nullo incepto* D.
 157. *ubi* *ibi* Br. unus St. Cyll.
 157. *ſuperergeris* *ſuperingeris* F. D. Cyll. R. Br. St. — E. G.
 159. *terris* [*terras* B.]
 160. *properat decurrere lucet* *noctes* unus St. & *properet. properet deducere noctes* Cyll. Br. — *deducere noctes* Col. [*decurrere noctes* E.]
 161. *ergo* — *igitur* CC. [nullo B.]
 161. *conſurgit* ita Cyll. *exſurgit* A. B. C. D. F. L. R. Colb. *quatuor* St. unus Gebh. *exiuit* F. — *exſurgit* CC. D. E. G. 1. [A. B. C. D. E.]
 162. *neq* *neque* B. C. P. R. — D. E. G. [C.]
 164. *Nulla* ſit omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll. *Ulla* Colb.
 164. *exuſtus* [*exuſtus* A.]
 164. *partes* *terras* A. & in margine L. [*terras* C. D. *partes*, vel *terras* B.]
 165. *rigentes* *rigentem* A. B. FF. duo St. L. — V. D. [B. C. D. E.]
 166. *adverſa* *adnexa* F.
 167. *Quas ſimilis utrimque tenens* *ſimiles* Colb. [*utrique* E. *Quas utrimque tenens ſimilis* A. C. D.]
 168. *necat* *negat* omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll. — *negat*, vel *necat* G. [*negat* A.]
 168. *Temperat* [*Temperet* B.]
 169. *verſitur* *labitur* A. B. C. D. F. [C. D.]
 170. *Hic* *Hinc* Colb. omnes St. FF. C. D. R. [A. B. C. D.]
 170. *ſummiſtere* [*ſubmiſtere* FF. D. A. Colb.]
 171. *lenta* [*lucra* E.]
 173. *confunditur* *confunditur* A. B. C. FF. D. Cyll. R. Br. Petr. *quatuor* St. *contunditur* vulgus. — *confunditur* 1. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
 174. *ſtruſtis* [*eftruſtis* D.]
 174. *exſurgunt* ſic A. B. D. F. Cyll. *conſurgunt* C. F. Colb. unus St. [*exurgunt* A.]
 174. *oppida* *opida* B.
 175. *per claros ierimi* *praclaros poſcent* FF. C. A. B. Colb. D. Cyll.
 175. *tua* [*fua* A.]
 176. *magnum in orbe* *maximus orbe* A. B. F. L. [B. C. D.]
 178. *ipſe* — *ipſa* D.
 178. *praſcribat* *praefcribat* C. & Alb. de Fyb in Margat. Poet. *perſcribat* Colb. — D. 1. Col.
 179. *Eſt* [*Et* A.]
 181. *non* nam Lipſi excerpta.
 181. *peragis* *pergis* D. R. — E. G.
 182. *me* *ſe* Colb.
 182. *ſatigat* *ſatigat* D. R. [A.]
 184. *flavi* *alti* F.
 184. *diſtantes* ſic A. B. C. FF. D. Cyll. *diſtantes* duo Gebh. Lipſi excerpta. [E.]
 185. *ſocundus ad deficientia meſtis* *ſocundis indeficientia meſis* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. R. Br. [A. B.]
 186. *agmine* *agmina* D.

189. *Quom* — *Quom* D.
 189. *atritus*] *atritus* C. unus Gebh. *atritus* unus Gebh. *accitus* A. B. D. F. Br. R. Cyll. Colb. unus Gebh. *accitus* F. duo St. — *accitus* D. *accitus* E. *atritus* 1. Col. *accitus* D. [*atritus* A. *accitus* B.]
 189. *admones*] *admones* FF. A. B. D. L. Cyll. Lipsii exc. tres Gebh. — F. [B. C. D.] *Cum* *memor atritus semper dolor admones annos* C. *Accito cum me semper dolor admones annos* St. *Quom dolor accitus semper memor admones annos* D.
 190. *relictus*] *relictus* C. Colb. D. Cyll. R. Br. plerique St. — §. E. G.
 191. *deficiens*] — *deficiens* D.
 192. *Nec solum tibi Pierii*] *Nec tibi Pierii solum* liber Mattii.
 193. *rapidas*] *rapidas* B.
 193. *maris*] [*solum*]
 195. *solum densis*] *densis solum* C. FF. A. B. D. plerique St. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
 195. *subsistere*] sic A. C. D. unus Gebh. — CC. E. G. [E.] *obfistere* B. FF. Colb. Cyll. quinque Gebh. [R.]
 196. *Aetnaeae*] [*aetnaeae*]
 196. *commisere*] [*submittere* ut us St.
 197. *Dum*] sic D. duo St. *St mo* A. C. FF. Colb. L. Cyll. duo St. *Sau* B. — *Dum* E. G. D.
 197. *quodcumque*] *quicumque* C. [*quidcumque* B. C.]
 197. *inuum est*] unus duo St.
 197. *si*] ita FF. A. B. C. *si* D. Cyll. R. Br. *seu* L. — *si* E. *seu* D.
 198. *libes*] [*licet* B. D.]
 198. *si*] *si* D. R. — CC. D. E. G.
 199. *Gylippi*] *Gylippi* F. omnes St. — *Gylippi* D.
 200. *nec mallem vincere chartas*] *vincere* Scalig. *mittere* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. *emittere* MS. — *emittere* 1. *mallem committere* V. [*mittere tardas* A. *chartas*, vel *tardas* B.]
 201. *noturus*] *noturus* Br. — G.
 202. *si notus*] ita F. *si notus* C. D. Cyll. R. Br. *si notus* A. B. F. Colb. MS. unus St. — *si notus* 1. [*si notus* A. B. *si notus* C. D. E.]
 202. *inaret in ore*] sic A. F. unus St. *merat* B. D. Cyll. R. Br. *moeret* C. F. — *inaret in ore* CC. *inbaeret* Col. [*inbaeret in ore* A. B. E.]
 203. *statuens finem*] *statuunt* F. — *finem statuent* D.

204. *quum texerit*] ita C. F. *contexerit* D. — *sumulus mea cum contexerit* 1. Col. *contexerit* E. G.
 205. *calorem*] *sato* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. R. Br. St. Gebh. — *calorem* CC. [*sato* A. B.]
 206. *figuram*] *figura* liber Scalig. FF. A. B. Br. tres St. — V. D. [B.]
 207. *finges*] *fingit* F. L. [B.]
 210. *In quemcumque*] *quodcumque* A. B. *quacumque* duo St. *Quandocumque* liber Scalig. — *quodcumque* 1. Col. [C. D.] *Quandocumque* CC. D.
 210. *hominem*] *hominum* A. F. B. Lipsii exc. — 1. Col. D. [C. D.]
 210. *actas*] [*actas* B.]
 210. *repperit*] *retexerit* unus Gebh.
 211. *carmina*] *nomina* unus St.

Lib. IV. Carm. II.

- Epistola: Ad Martem: habet sulphinae Lauder. A. Laus Sulpiciae ad Martem. St. Gebh. Laus Sulpiciae ad dum Martem. FF. D. Laus Sulpiciae ad Matrem. C. In excerptis Pocchi & Petreji hic est titulus: De amoribus Sulpicinae & Cherrinthis.*
 1. *Sulpicia*] *Sulpicia* B. C. St.
 2. *sapis*] *satis* D.
 3. *Hoc*] — *Haec* 1. [Sed E.]
 5. *quum*] *quem* Br.
 6. *lampadas*] *lampades* A. B. D. P. — D. E. G. 2. §. [C. D.]
 7. *quoquo*] *quicquid* D. R. — E. G.
 7. *movis*] *stectis* A. L. Lipsii excerpta. — *tendit* §. [*stectis* C. D. *monstrat* A.]
 10. *comfis*, *comis*] *comphis*, *comptis* A. B. C. FF. D. C. St.
 11. *procedere*] [*praecedere* A.]
 13. *aeterno*] *aethero* F. MS. — *aetherio* D.
 13. *vertumnus*] *vertumnus* A. *vertumnus* B. F. Cyll.
 14. *Mille*, *mille*] *Milo*, *milo* C.
 14. *habet*] — *haec* D. [*haec* A. *haec* B. C. D.]
 17. *arvis*] *arvis* F. — D.
 19. *rubro*] — *nigro* V.
 19. *litore*] *litorea* A. B. C. FF. D. Cyll.
 19. *conchas*] sic A. *gemmas* B. C. FF. omnes St. Colb. Cyll. Lipsii exc. D. P. R. Br. Petr. — 1. 2. §. Col. V. D. E. G. [A. E.]
 20. *equis*] *aguis* A. B. C. FF. Colb. D. Stat. Cyll.

21. *calendis*] *kalendis* A. B. C. FF. D. St. — D. E. G.
23. *consumes*] *hoc sumes* omnes St. FF. D. Cyll. — V. E. G. [E.] *hoc sumat* P. C. Perr. — 2. Col. *haec sumes* unus Gebh. — *haec sumis* CC. *hoc sumes* B. [E.] *sumabit* Colb. unus Gebh. — Col. *celebratur* A. — 5. [B.] *hic servet* Lipsii excerpta. *celebratur* unus Gebh.
24. *vestra*] sic A. B. F. *nostro* plerique St. C. F. Lipsii exc. D. P. R. Br. Cyll. — E. G. — [A. B.]
24. *choro*] ita P. B. F. Lipsii exc. *thoro* A. C. F. — D. [D. E.] *toro* D. R. Br. — E. G. [A. B.]

Lib. IV. Carm. III.

Epistola: Sulpicia ad Cherintum: de omittenda venatione. A. Sulpicia ad Cherintum de venatione dimittenda FF. C. D. Sulpicia ad Cherinthum. St.

1. *quis*] — *qui* 2.
1. *campi*] *carpis* C. *campis* St. [A.]
3. *praelia*] *pectora* St. D. Cyll. R. Br. *pectore* A. B. C. FF. Colb. Lipsii exc. — D. [A. B. C.]
5. *devia*] *Delia* A. B. C. FF. St. Colb. D. Cyll.
6. *perant*] — *valeant* 1.
7. *Quis furor est, quae mens* A. B. C. *aus quae mens* Colb. [o *quae mens* C.]
8. *Claudentem*] *Claudentis* L. [B.]
10. *hamatis*] *armatis* Colb. Lipsii excerpta. [C. D.]
11. *Cerintho*] *Cherintho* A. B. F. D. Cyll. R. Br. — D. *Cherinte* C. F.
19. *Tunc*] *Nunc* B. F. Cyll. L. Lipsii exc. — 5. [B. C. D.]
20. *tange*] sic omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll. L. R. Br. *tende* Colb. vulgg. — *tange* V. CC. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
21. *Et*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. O P. *Aus* Perr. — *Aus* 2. Col. *At* CC.
21. *quacumque*] *quodcumque* F.
21. *subrepis*] ita B. C. D. FF. Cyll. *subrepes* unus St. *surrepis* A. [subjectis, vel *subrepis* E.]
23. *parenti*] *parumper* C.

Lib. IV. Carm. IV.

Epistola: Cherinthi: vel Tibulli potius: ad Phoebum pro puella languente. A. Ad Phoebum pro Cherintho aegrotante. FF. Ad Phoebum de Cherintho aegrotante: ex puella. C. Ad Phoebum pro Cherintho aegrotante, seu pro puella. D. Ad Phoebum. St. Gebh.

1. *er*] o R. Perr. — 2. E. G.
1. *expelle*] *depelle* F.
5. *no*] *neu* Lipsii exc. — 1. 5. Col.
9. *sapores*] *sopores* A. *sopore* unus Gebh. — *sopore* Col. [sopore D.]
10. *canus*] *canu* unus Gebh. — Col.
10. *levans*] *luens* unus Gebh.
13. *vovet*] *fovet* L. — *movet* D. [movet A. *fovet* B.]
14. *aspera*] *impia* Br. unus Gebh.
15. *amantes*] [amantem B.] & sic L.
17. *secum*] *semper* L.
18. *credula*] *sedula* A. unus St. [C. D.]
18. *folet*] *canis* MS. [C.]
19. *tribuetur*] *tribuatur* L. [B.]
20. *servato*] — *servato* 1. Col.
25. *felicem*] *foelicem* A. B.

Lib. IV. Carm. V.

Epistola: Sulpicia ad Cherintum amicum suum. A. Ad Cherintum de ejus natali, atque amore. C. Ad Cherintum de ejus natali atque amore: ex oratio ad Venerem. FF. D. Ad Cherinthum. St. Gebh.

1. *Qui mihi te*] *Est qui te* A. B. C. FF. Colb. St. Cyll. D. R. Br. — *Qui mihi te* CC. [Est qui te A. B.]
4. *Servitium*] *Servitium*. A.
4. *dederunt*] *dederant* A. B. C. FF. D. R. Br. [A. B. C. D. E.]
7. *per te*] sic St. B. F. *te per* A. F. S. *tua per* C. Cyll. — *te per* E. G. 2. *per te* D. [te per D. per te A. B. E.]
9. *Magne Geni*] *Mano Geni* A. B. C. D. FF. Cyll. L. R. Br. [B. C. D. E.] *Mano veni* Colb. quatuor St. [A] *Almo veni* MS. Lipsii excerpta. *Almo Geni* P. Perr. — 1. 2. Col.
9. *thura*] *tura* F. *vota* Lipsii exc. *dona* A. B. — D. [C. D.]
9. *votisque*] — *donisque* D.
10. *vales*] *valeat* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. St. R. Br. [A. B. C. D. E.] *cales* P. vulgg. — 1. 2. Col.

11. *inspiras*] *inspires* D. R. C. F. — E. G. [A. E.]
 12.] *Tunc*] — Tu 1.
 13. *Nec tu sis*] *Nec sis nunc* C. D. Cyll. R. Br. *Vel tu sis* Colb., *Nec sis* F. a quo abest istud sive *tu* sive *nunc*.
 16. *nos soluisse*] sic tres St. C. B. FF. P. R. Br. Perr. *quos soluisse* unus Stat. *disoluisse* L. *quam soluisse* Colb. *Nulla queas posthac nos soluisse* dies D. Cyll. [*Nulla dies posthac disoluisse* *quas* C. D.] & sic nociter A. — *vos soluisse* D. *nos soluisse* 1. 2. E. G. [E.]
 17. *intius*] *sectius* P. Lipsii exc. Perr. Mattii liber. — 1. 2. Col.
 18. *Nam*] *At Perrejus*.
 20. *Adnos*] *Annus* A. B. Colb. FF. C.
 20. *clamve palamve*] *clamne palamne* C. F.

Lib. IV. Carm. VI.

Ad Junonem. St. Gebh. *Epistola*: Poeta ad *junonem* loquitur. A. *Junoni puellam commendat.* D. *Ad Junonem commendatio puellae.* C. F. F.

1. *acervos*] *hemeros* C. — D.
 3. *Tota*] sic Gebh. A. B. C. FF. D. Cyll. St.
 5. *ornandi*] sic P. L. Br. Cyll. — 1. *horrandi* A. *erandi* B. C. F. R. MS. D. — V. D. E. G. [D.]
 5. *causis*] *casus* C. *causas* A. B. FF.
 5. *diva*] *dura* A.
 7. *ne quis*] *ne nos* A. C. FF. D. R. Col. *ne nos* P. duo St. Perr. *neve* id B. Cyll. Br. — *ne nos* 1. *ne quid* Col. *neve* id 5. Col. D. [*ne nos* A. B. E. *neve* id C. D.]
 9. *compones*] [*componas* B.]
 9. *ullae*] sic A. B. C. FF. P. D. Perr. ulli Colb. Cyll. *velle* L. *ulle* R. — *ullae* C. C. V. D. E. G. ulli 5. [*ullae* A. *velle* B.]
 10. *Servire*] *Servit* Perreji excerpta.
 10. *cuiquam*] *cuidam* B. C. FF. — D. [A.]
 10. *vira*] *vire* est F. Colb.
 11. *deprendere*] sic A. Cyll. St. *deprehendere* C. B. FF. D. R.
 13. *Adnos*] *Annus* A. C. FF. D. Cyll. *An nunc* B.
 13. *perlucida*] [*praelucida* B.]
 14. *sis*] ita C. Cyll. P. — 1. 5. *sis* F. St. — V. E. G. *vel* sic G. *sis* F. D. L. R. tres St. [A. B.]
 15. *quod optas*] ita FF. C. A. B. Cyll. *quod optes* duo St. D. R. & Scaliger secunda

- editione. *quid optes* Lipsii excerpta. — *quid optes* D. [*quid optas* A. *quod optas* C. D. E.]
 16. *jam sua*] ita Scalig. A. B. FF. Br. Cyll. — V. D. [A. B. C. D. E.] *jam sibi* duo St. P. C. D. Perr. — 1. 2. Col. E. G.
 19. *Sic*] ita F. D. St. — G. *Si* A. B. F. — D. [A. B. E.] *Sit* C. Br. Cyll. [C. D.] *Hic* Colb.
 19. *grata*] *grata est* unus St.
 19. *veniet*] *ac veniet* Lipsii exc. *adveniet* Cyll. [E.]
 19. *quom*] *quom* Cyll.
 20. *esset*] *adfit* A. B. C. D. Colb. Cyll. — *esset* V. *adfit* G.

Lib. IV. Carm. VII.

Epistola: *Gratulatio ad Venerem*. A. *Gratulatio ad Venerem de amoris obtentu*, & loquitur Sulpitia. FF. D. *Gratulatio ad Venerem de amoris obtemperante*. C. *Ad Venerem*. St. Gebh.

1. *pudori*] *pudore* FF. duo St. Lipsii excerpta. — 1. V. D. [A. B.]
 2. *Quam*] ita C. D. FF. Cyll. Et A. P. — D. [C. D.] *Ani* Colb. — *At* V.
 2. *fama magis*] *fama major* F. *fama prior* Lipsii excerpta. — *fama minor* 2.
 5. *Exolvit*] *Exolvit* A.
 6. *sua*] *sua* A. B. C. FF. Colb. D. St. Cyll. R. Br. [A. B.]
 7. *mandare*] — *mandabo* 1.
 7. *tabellu*] [*tabellae* A.]
 8. *Ne legat id nemo*] ita St. Cyll. Br. *Nec legat id nemo* unus St. *Me legat advenio* quatuor St. F. D. R. *Me legat* ut nemo Colb. *Me legat id nemo* A. B. C. F. L. *Me ut legat id nemo* Perr. — *Me legat advenio* G. *Me legat id venio* D. *Me legat ut nemo* 1. 2. 5. [*Me legat id venio* B. *Me legat advenio* A. *Me legat id nemo* D.]
 8. *ante*] [*esse* C.]
 10. *suiffe*] *puella* F.

Lib. IV. Carm. VIII.

Epistola: *Conquestio ad Messalam*. A. *Ad Messalam: de absentia Cberinthi*. D. *Sulpitia Messalarum*. FF. *Ad Messallam*. C. St.

3. *puellis*] sic A. B. *puellae* C. FF. Scalig. D.

- D. Cyll. R. Br. quatuor St. — CC.
E. [A. E.]
4. *Eratino* ita Cyll. Br. P. — I. 5. *Aratino* A. (est haec vocula istic interpolata, & videtur *Eratino* fuisse a manu prima)
B. C. F. [A. B.] *Arretino* F. D. R. — E. G. [C.]
4. *annus* *amnis* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. St. [annus C. D.]
5. *nimum* — *minimum* 1. 2.
6. *viae* *tuae* unus St. unde ipse faciebat *fugae*.
6. *Non* Nec F. Heu Colb.
7. *Hic* His C. unus St. [A.]
7. *relinquo* [reliqui A.]
8. *Arbitrio meo* — *Arbitrii mei* 5.
8. *quamvis* *quoniam* unus St. Lipsii exc. P. MS. — 1. 2. Col.
8. *sinu* *finis* quidam St. unde ille disjunctim legebat, *Arbitrio quam vis non finis esse meo*.

Lib. IV. Carm. IX.

- Epistola: Advocatum de natali die. A. Ad Theoratum de natale die. FF. Ad Cberinthum de natali die suo. C. Ad Thestratum: de eius natali. D. De natali die. St. Gebh. [ad Thestratum. A. ad Thestratum B.]*
2. *jam licet esse tuo* sic Scaligeri liber potior. *non finis esse tuo* F. unus St. A. B. *non finis esse tuo* Scaligeri lib. Cyll. Br. *non finis esse tuo* C. F. D. R. *tuo* erat in omnibus St. *non finis esse tuo* Colb. Lipsii excerpta. — *nunc finis esse tuo* 1. 5. *non finis*, vel *jam licet* G. *non finis esse tuas* V. *non finire esse tuo* 1. 5. [*non finis esse tuo* A. *non finis esse tuo* B. *non finet esse tuo* C. D.]
3. *dies* [deus A.]
4. *nunc tibi ferre* *forte* D. P. R. Perr. — 1. 2. Col. *candidus* *uqua* 5. [*forme* A.]

Lib. IV. Carm. X.

- Epistola: ad Cberinum de Sulpitia. A. Ad Sulpitiam. C. De Sulpitia FF. D. Ad Sulpitiam St.*
1. *securus* *securis* D. Cyll. — E. G. [*securus* B.]
1. *multum* *multa* F.
1. *quod* [quid A.]
1. *mibi* [tibi E.]

1. *de me* *crude* F.
2. *permittu* *Permittas* tres St. A. C. D. P. R. — 2. G. [*Permittas* A.]
2. *ne* *ne* unus St.
3. *rogas* — *toga* 5.
4. *quam* [quae A.]
5. *Soliciti* *Soliciti* B.
6. *caussa* *cura* C. & pro diversa lectione B.

Lib. IV. Carm. XI.

- Epistola: ad Cberinum. A. ad Cberinum. C. FF. D. St.*
1. *Esne tibi* — *Morsu tibi* 1. 2. Col. D. E. G.
1. *placitura* ita Cyll. *placitura* A. B. FF. D. P. L. R. — 1. 2. Col. D. E. G. [A. B. D. E. C.] *placiturae* C. — *placitura* 1.
3. *Ab* *Ha* F. Perr.
4. *Optarim* *Optarem* Colb.
4. *si* ita F. P. — 1. *sic* St. A. B. C. D. F. Cyll.
5. *Ab* *Ha* F. A omnes St. *Nam* vulgg. FF. — *At* CC. [B.]
5. *ubi tu* *quid tu* A. *quid tu* omnes St. C. F. B. D. Cyll. R. Br. *si tu* F. Lipsii exc. — *quam tu* D. *nam tu* 5. *si tu* 1. 2. Col. [quid tu A. B. C. D. E.]
6. *lento* *laeto* FF. St. A. B. C. Colb. D. Cyll.

Lib. IV. Carm. XII.

1. *Ne tibi sim* ita P. — 5. *Ne tibi sit* A. C. D. Cyll. Br. — V. [A. B. C. D.] *Nec tibi sim* B. FF. Colb. R. — D. E. G.
1. *sam* C. F. D. R. — E. [A.]
2. *Ut videer* ita Cyll. *Ac videor* duo St. C. F. P. — CC. 1. D. [E.] *Ac videas* A. B. F. L. — D. V. [A. B. C. D.] *At videas* D. R. — E. G.
3. *Si* — *Nil* 1. Col. *Nec* 1.
4. *Cum* — *vel Quomodo* V. *Quomodo* D.
4. *satear* — *sateor* D. [B.]
5. *quod* [sub C. D.]

Lib. IV. Carm. XIII.

- Epistola: ad amicam innominatam. A. Ad amicam. C. D. Alloquitur innominatam Amicam.*

- suam*. F. *Alloquitur praedictam amicam suam*.
 F. *ad amicam*. St. Gebh.
1. *nobis* ita quatuor St. A. B. C. FF. D. R.
titulis St. Cyll. Br. — *titulis vulg.*
domis 2. *nobis* 1. Col. V. CC. D. E. G.
3. *Tu modo* ita omnes St. A. B. C. D. F. P.
 L. R. Perr. *Tu mihi* P. Cyll. — *Tu*
modo D. E. G. 1. 2. [B. C. D. E.]
3. *jam te* | *te jam* A. B. C. L. — D. E. G.
 [B. C. D. E.]
4. *ulla* [*nulla* B.]
5. *possi* | *possi* F. Cyll. Br. — G.
5. *uni mihi* [*mihi tantum* B.]
6. *sic* | *tunc* B.
8. *ille ipse* omnes St. C. FF. D. R. — V.
 E. G. [B. E.]
9. *possum* | *possum* F.
13. *Nunc* | *Tunc* Colb.
15. *Haec tibi sancta tuae* ita omnes St. A. F.
 D. Cyll. — E. G. *Nec tibi* V. [E.]
Hoc tibi B. Colb. L. — 1. 5. D. [B.
 C. D.] *Per tibi* C. P. Perr. — 1. 2.
 Col. *Hoc tibi per sanctae* F.
16. *mibi* ita tres St. F. D. P. R. Perr. Lipsii
 exc. — 1. Col. E. G. *tibi* St. A. B. C.
 F. Cyll. Br. [B.]
16. *magna* — *digna* D.
17. *heu heu* ita omnes St. A. B. C. D. FF.
 Cyll. P. R. Br. — 2. E. V. D. [D. E.]
heu cui vulgg.
17. *edo* | *sic* duo St. A. B. — 1. Col. V.
 D. [C. D.] *credo* Sr. C. FF. D. Cyll.
18. *proderit* | *prodeat* A. B. C. FF. Colb. St.
 D. Cyll. R. Br. — *proderit* 1. *proderat*
 G. [*prodeas* B.]
20. *garrula* | *garula* A. B. Aldina.
22. *Nec* | *Ne* B.
22. *notae* | *nostrae* Colb. *nocte* Cyll. Br.*
22. *servitium* | *servicium* B.
23. *Sed* | *si* B.
23. *confidam* | *confidam* duo St. C. F. D. Cyll.
confidam A. B. F. — *confidam* V. E.
 G. [C.] — *confidam* 5.
23. *vincit* | *vicitus* P. L. Perr. Cyll. — 1. 2.
24. *Haec* — *Nec* D.
24. *supplicibusque* | *supplicibusque* B. *

Lib. IV. Carm. XIV.

Epistola: De infamia puellae tetrastricon. A. *Tetrastricon de infamia suae puellae*. C. *De infamia suae puellae*. FF. St.

1. *crebro nostram* | *nostram crebro* F.
1. *peccare* | *peccasse* C. & *peccare* pro diversa
 lectione.
3. *Crimina* | *Carmina* A. [D. E.]
3. *facta* | *sic* uqus St. — 1. Ceteri omnes
facta; etiam Heinisiani.
4. *tace* | *sile* unus St.

NICOLAI HEINSII NOTAE IN TIBULLUM.

MS. Schefferi) excerpta codicis Schefferiani, quae ad me misit V. C. Johannes Columbus.

Scaliger codice Cujacii usum se restatur non antiquo, sed quo meliorem non putet exstare. erat autem paulo ante artem typographicam scriptus. Deinde dicit, excerpta pervetusta in manus suas pervenisse, & fragmentum peroptimum a quarta elegia libri tertii ad finem usque, quod a Cujacio acceptum utendum.

Guyetus citat codicem Thumi, & excerpta nescio quae rudi stylo descripta, & codicem Regium.

Lib. I. Eleg. I.

1. 1. *jugera multa]* ed. Scal. & sic Diomedes Grammaticus citat libro III. ut & *conferat auro*. intelligit autem foenus. vide Salmasium de modo usurar. p. 89. apud Schoppium lib. V. Susp. Lect. Epist. X. in v. c. Diomedis hi versus sic leguntur, *sibi conferas auro: & jugera multa.*
4. *exiguu igne]* ita probat ex vetustis excerptis Scaliger. et si Marius Victorinus alteram lectionem agnoscit. & sane rō *assiduus* paulo ante praecesserat. Guyetus tamen & Gebhardus *assiduo* tuentur, quia Martialis *focum perennem* quoque dixit.
6. *pinguia musta]* s. *sumea musta.*
13. *pastoremque meum]* Guyetus *pastorumque Deum*, ut Pan intelligatur. lege *pastoremque Deum*. in Adverf.
15. *desertus in agris]* pro *deparsus*. vide Voffium de Analog. III. C. 30. p. 124.
18. *libatum]* forte *libandum.*
18. *agricolae Deo]* scripti quidam *agricolae Deo*. & sio *Priceus* ad Apologiam Apuleji p. 132. male. vide Voffium lib. IV. Instit. Orat. C. 1. §. 13. infra Eleg. V. 37. *illa Deo sicut agricolae pre vitibus uvam*, &c. dixi ad Nucem Nafonis §. 10. Muretus per agricolam Deum intelligit Bacchum. Guyetus pro *Dis agricolis* poni putat. Ego Terminum intelligo: quod superiora evincunt.
19. *tibi sit]* forte *tibi fit.*

21. *ponatur in hortis]* forte *donatur in hortis.*
22. *scarva falce Priapus aves]* *scarvus* aves: Gebhardus ex scriptis. & placet Guyeto: non mihi.
29. *Assisus Divi]* *Vos quoque adesse Dei*, vetustissima excerpta Scaligeri.
30. *e puru]* hoc tuctur Guyetus ex codice Thuanæo, & excerptis aliis, contra Scaligerum, qui *parvus* edidit. *para puella*, Naso in Fallis lib. V.
37. *requiescere lecto Si licet]* lege, *requiescere fesso Scilicet. lente*, Guyetus, ut, *in Tityre lentus in umbra. idem, folio.*
38. *Si licet, & solo]* sic excerpta Scaligeri. quod ille probat. *vulgati, Scilicet & solite. sed si licet* putō ejus conjecturam esse. nam in codice ab illo collato nulla varietas erat illic notata.
39. *Quam juvat]* lege, *Quam juvet.*
42. *imbre juvante]* sic ex vetustis libris Scaliger. bene. alii *igne*. minus placet *juvante*. quia praecessit *quam juvat*. forte, *fovente*. v. Plinius L. XII. C. 1. de Muciano dormiente sub platano.
43. *fit dives jure, &c.] fit dives, rure furorem Qui maris, & caeli nebula ferre potest]* excerpta Scaligeri. sed cum in codice suo rō *rure* non habeat adscriptam litteram A, qua designat passim illa excerpta, tum etiam quod linea subduxerit rō *rure*, quomodo conjecturas tollet; dubito, an ita in excerptis exstet.
44. *tristes pluviae]* forte *tristes Hyadae*. nam *imbre* praecesserat.

47. Jam modo non possum] Jam modo jam possum, Guyetus ex vestigijs excerptorum Scaligeri, in quibus Quippe ego jam possum.

51. pereat, potiusque smaragdi] codex Regius, potius perantique. lege, pereat, perantique smaragdi: ut potius subintelligatur.

55. vinctum vincula] non placet.

56. Et sedeo duras] forte, Et sedeo ut duras.

57. Non ego laudari cupio] quareo, Guyetus: cum scripti omnes evo agnoscant. & sic MS. Scheff. non cupio.

59. sim tecum modo] ita Guyetus. vulgo si.

62. Mollis & inculta] Mollis in inculta, Guyetus ex codicibus Achillis Stati. ut alibi, Et datur inculto tramite dura quies.

67. Ferreus ille suat] Scaliger. improbat Guyetus, qui suat a suum derivat. lege sinu.

86. cano capite] capiti, Aldina.

88. rixas inferuisse] concessisse, Schefferi MS. lege, rixas inferuisse seras.

Eleg. II.

3. persusum tempora Baccho] percussum, codices fere omnes Ach. Statii. & placet Guyeto, qui alibi legit apud nostrum (1, 2, 50.) tempora tuende metra, non funde: percussus vino, Plautus Casin. 3. 5. §. 16.

— quid est, nisi haec merulo

Se uspiam percussit flore Liberi.

sic legit ad Justinum Bongarsius p. 15. sic multo tempora quassa metra Nasoni. Fructus male frustra persusum.

6. Clauditur & dura] forte, en dura.

7. difficilis dominus] sic Guyetus. domini Scaliger ex veteribus libris.

19. detegete & lecto] lege descendere, Guyetus deperere, ex antiquis Gruteri schedis apud Gebhardum. placet.

33. fas] fies cod. Thuan. unde fies Guyetus. postet & legi fisis Obvita.

40. rapido mari] rabido, Guyetus.

49. Cum lubet] Quem libet, MS. Schefferi.

50. aestivo convocat orbe nivei] provocat orbe, Guyetus. convocat, MS. Schefferi. lege, aestivo convocat ore nivei.

51. Hecatas] Hecatas mavult Guyetus, ex codicibus Gebhardi.

52. perdomuisse] forte perdomas hifce.

58. sentiet esse nihil] illo nihil, ex scriptis Guyetus. forte ista nihil.

63. Non ego] sic MS. Schefferi. alii, Non ut.

Eleg. III.

4. mori violenta] sic Guyetus.

11. Illa sacras pueri fortes ter sustulit] puero, Carrio in lib. I. Valer. Flacc. ubi & e trivius defendit, & omina. Illa sacras puere, Guyetus. Illa manu pueri fortes ter sustulit, Salmastius de Annis Climacter. p. 722. forte, Illa sacras urnis fortes ter sustulit.

12. Restulit e trivius omnia certa puer] quicumque de trivius puer. Vossius de Construct. cap. 66. Restulit e trivius omina, Salmastius. & jam ante illum G. Canterus. quod Guyetus improbat. omina trina, Aufonius in Grypho nuncup. ternarii. sic Scaliger & Vinctus legit.

23. tibi Delia] mihi Delia, Scaliger ex scripto.

29. votivus persolvens Delia voces] votivus noster, Scaliger. cujus codex, persolvat.

47. Non acies, non ira fuit] forte, Non acies ferrive sua.

54. inscriptis notis] Cod. Livineji, his scriptis. unde Guyetus, his scriptis.

69. impaxa] implexa, Guyetus, ex Virgilio, caruleos implexas erinibus angues. sic Priacaeus in Apul. Apolog. p. 10.

71. Tum niger in porta serpentum Cerberus ora Strider] Tum niger in porta serpent, tum Cerberus ora Stridet, ex veteri libro Scaliger. lege, Tum niger intorto serpentis, pro serpentibus.

79. Et Danae preles, Venris quae] At, Guyetus; et quae, pro quod. sic codd. Statii. & Regius, & Thuanicus.

80. in cava] in mala, Guyetus.

82. lentas militias] lentus, Guyetus. male. forte lentus delicias. intelligit delicias amantias. Propertius: Ah percat, si quis lentus amare potest. quem locum Schoplious non bene interpretatur Verisimil. lib. III. cap. 14. Lentum Cupidinem sollicitare, Horatius Od. 13. lib. IV. sic noster lib. I. Eleg. IV. §. 81. Eleg. X. §. 60. ubi male mutant. lib. II. Eleg. ult. §. 36. Silius lib. V.

— lubrica mentem

Nympha, nec Italica lenta in caluisse sagitta.

86. plena colo] pleno colo, apxixix Scaligeri codex.

87. circa] Circa, vel Cura, ut vetus codex, nomen proprium Scaliger putat esse. frustra.

88. *opus*] *opus* legit ex veteri codice Scaliger. non placet.
93. *Hoc precor. hunc illum*] forte, *Ocius hunc utinam. furte. Mox precor hunc illum. lege, Hoc precor, hunc voco nobis. ineptissimum est hunc illum. videlicet hunc nobis rō voco absorpserat ob cognationem. huc illum, codex Thuan.*

Eleg. IV.

2. *Ne capiti solei*] *Sic capiti*, Guyetus. imo lege, *Nes capiti.*
7. *Sic ego, tum Bacchi respondū*] *Sic ego. sic Bacchi respondū*, Guyetus. nam in Mureti codicibus sic Bacchi. male. nam sic paulo post denuo sequitur. *quom*, excerpta Italica.
11. *Sed ne te capiant*] *Sed te ne capiant*, ex codice Thuani Guyetus. lege & *negarit.*
19. *pater ipse*] forte *illa*. ad Maronem.
20. *ineptus amor*] forte *amant*. Guyetus.
23. *At si*] *Ab si* legit Scaliger.
23. *transiet aetas*] Vossius de Analog. lib. III. cap. 38.
24. *Quam cito non segnis fiat remeataque dies*] hanc lectionem defendit G. Canerus Nov. Lect. lib. IV. cap. 4. lege, *transiet aetas Quam cito! non segnis fiat remeataque dies.*
26. *populus alta comas*] *ante comas*, ex veteri libro Scaliger. *alta* retinet Guyetus ex Horatio, lib. II. od. 3. *altaque populus*. sed illic scripti, *albaque*. & sic excerpta Italica, cum patre meo hoc loco.
28. *Qui prior Elao est carcere missus*] forte, *Victor ab Elao carcere.*
37. *picta ferrugine*] *picea ferrugine*, Guyetus. & sic codex quem habui a Carolo Daro. *obscura ferrugo* Virgilio.
38. *admittat amicitias*, Scaliger ex veteri codice. nolim factum. *adnutes*, pro annuat, Guyetus.
41. *duro subisse labori*] sic Guyetus. contra Scaliger ex vetustis libris *duros labores*.
41. *Aut operi*] lege, *Aut opere.*
42. *atteruisse*] vide Vossium lib. III. de Analogia cap. 30.
48. *sed tamen*] sic *tamen*, Guyetus.
49. *post offeret ipse volenti*] *ipse roganti*, Thuan. aliique nonnulli. alii *ipsa. roganti* quoque Scaliger ex MS. & Schefferi MS. *mox et ferat ipse roganti*, Guyetus.
50. *Post etiam*] forte, *Mox etiam*.

50. *voler*] *velit*, Guyetus.
53. *Jam tu*] lege, *At tua. At tibi*, excerpta Italica.
60. *dum vehet*] *dum ferat*, Guyetus. quia videlicet *caelum stellae vehere* non recte dicitur.
63. *expleret*] sic codex Thuani. & placet Guyeto. in aliis *impleat*. forte, *implicet*. unus codex, *explicet*.
67. *quae carerem*] *carerem*, Scaliger. quem vide ad Festum, in *Cavillare*; & Menagium Amoenitatib. Juris. & Vossium lib. III. de Analog. cap. 35.
68. *Sed Titium*] Horatius: *Quid Titium, Romana brevi venturus in ora?* male Scaliger de jurisconsultorum Titio.
83. *ne turbis*] *turbis* bene Guyetus ex codice Thuani. & Regio, & Achillis Stati. & sic MS. Schefferi.

Eleg. V.

3. *surben*] sic Scaliger ex Charisso monet legendum. vide Vossium lib. I. de Analog. cap. 35. [in Addendis ad p. 147. lin. 2.]
5. *Ure serum*] hoc distichon spurium esse asserit Guyetus. Achilli quoque Statio suspectum est.
11. *Utsaque ter circumlustravit*] *Utsaque eo*, Scaliger. male. *te circumlustravit*, Guyetus una voce. numerus ternarius in magicis usitatus, & in lustratione. Virgilius: *Idem ter sociis pura circumtulit unda*. Propertius: *Terque moxum tetigit sulphuris igna caput*.
12. *praecinnisset anu*] *procuubisset*, ex veteri libro Scaliger. male. Macrobius ad Somn. Scipion. lib. II. cap. 3. *Corporum quoque morbis medetur. nam hinc est, quod aegria remedia praesentes praecinerent dicuntur*.
13. *saeva Somnia*] Rittershusius ad Phaedr. p. 118, *saeva legit*. & Guyetus ex Gebhardi codicibus.
14. *salva deveneranda mola*] *sancta mola*, codex Scaligeri, *salva devenerata mola*, Guyetus.
16. *Triviae*] sic Scaliger; non *Veneri*.
23. *Haec mihi servabis*] sic Guyetus. *Aut mihi*, Scaliger.
29. *illa regas cunctos*] *reget*, Guyetus.
33. *Et tantum venerata virum, hunc sedula curat*; *Hinc parat*] *Haec tantum venerata virum nunc sedula curat*, Nunc parat. Guyetus. male.

37. *magnae v. n. verbo*] *magne verbo*, Guyetus cum Passeratio. quomodo Horatium. *qui*; & *magna lingua* apud Horatium. *forte, vano verbo*.
40. *deripuisse*] *eripuisse*, MS. Schefferi.
43. *Non ego, si merui*] lege, *Non ego sic meritus*.
45. *At tu, q. l. r. m. n. caveto*] Scaliger: *At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto Mox tibi.*
& sic codd. Reg. & Thuan. teste Guyeto. *non unus*] sic Scaliger, & codex Regius, & Thuan. alii; *non vanus*. etiam usque est in Schefferi MS.
47. *miseras lussisset amores*] noster Eleg. IX. p. 75. *Hic Marathus quondam miserus ludebat amantem*. Ovidius:
*Sic hanc, sic alius silvis aut montibus oras
Luserat hic nymphas, sic coetus ante virgines.
lussisset*, codex Scaligeri. quem vide.
53. *circumstetit*] sic codex Thuan. *circumstropit*, conjicit Scaliger. *circumstretit*, Guyetus ex codice Regio, & Gebhardi libris. etiam unus ex meis.
34. *erbe retae*] *erbe cito*, ex veteri libro mavult Scaliger. quem vide.

Eleg. VII.

1. *ut inducar*] *inducas*, ex scripto Scaliger.
3. *Quid tibi saevitiae*] lege, *Quid tibi, saeve puer*, ex codice Stationo. *Naso Amor*. lib. I. Eleg. 1.
Quis tibi, saeve puer, dedis hoc in carmina juris?
11. *Fingere tunc*] *nunc*, Schefferi MS. & Scaliger.
12. *Cardine tunc*] *nunc*, Schefferi MS. & Scaliger.
13. *quis liver abiret*] *quo succus*, codex Thuan.
18. *laxo sintu*] *laxo sinu*, Guyetus ex codice Thuan. *perperam*. vide Epist. Parid. 247.
21. *seu visere dicat*] lege, *si visera dicat*.
23. *ad aram*] *ad aram*, Scaliger. male.
26. *victor aqua*] *puto, scilicet aqua*.
38. *nas tibi*] *stat tibi*, Guyetus ex Propert. *Vel mea si flares navis in Oceano*.
- 39.] bene haec distinguit Guyetus: *Quis! tenera tibi conjugo opus! tua si boni nescis Servare, &c.*
45. *quisquis colit*] *colu*, Guyetus. bene.
46. *Effluit*] *Et fluit*, Guyetus ex scriptis Gebhardi. & sic MS. Schefferi.
46. *toga laxa*] sic Scaliger, non. *laxa, toga laxa* MS. Schefferi. sic & Turnebus. *laxa* non improbat Ferrarius, sic tamen ut magis probet *laxa*, lib. I. de re Vestiar. cap. 6. p. 15.
48. *Stet procul, aut alia stet procul ante via*] Guyetus, *Stet procul hinc, alia sed procul ante via*.
52. *non amens*] *non & amans*, Scaliger. *non amens*, codex Thuan. unde Guyetus, *non amens*.
54. *Sanguineae effusa*] *an affusa?*
58. *post didicisse*] *post tetigisse*, cum Ach. Statii Guyetus.
59. *Assigeris*] sic Guyetus ex veteri libro Ach. Statii.
62. *Si tamen admittas*] *malim, Si tamen admittat*.
64. *Me mover*] sic codices Ach. Statii, & duo Guyeti. alii *monet*.
65. *Haec mihi te adducis*] *Haec tibi me*, mavult Pricaeus ad Apul. Metam. p. 516.
70. *annus contribuisse*] lege, *conteruisse*. dixi ad Epist. XIX. Nafonis p. 17. vide Vofsum lib. III. de Analog. p. 108.

Eleg. VI.

6. *Est pudet, & narras*] *Et, pudet hei, narras &c.* Scaliger.
7. *tenerisquo lacertis*] *mutisque lacertis*, MS. Schefferi.
17. *berbasque*] *apuleris*] sic Scaliger ex veteri libro, & MS. Schefferi. alii *escuque*. quod servat Guyetus. male. vide Adverf. lib. I. cap. 2.
18. *saevus lapis*] *severus*, ex scriptis Gebhardus.
20. *trivium*] sic Guyetus ex codice Regio, & Thuan. Scaliger *a trivium* ex codice suo.
21. *Eveniet*.] lege, *Evenient*. dixi ad Nafonem. & sic duo codices Gebhardi, & codd. Statii. sic noster Eleg. VIII. p. lib. II. Eleg. I. 25. Eleg. V. 11. lib. III. Eleg. IV. 48.
25. *Pauper eris praeflo tibi, praeflo pauper adibis*] *Pauper eris praeflo, semper se pauper adibis*, ex excerptis vetustis Scaliger.
26. *in tenero fixus eris latere*] *in dura limine fixus eris*, eadem excerpta Scaligeri.
31. *victa patefecit*] *suasit*, ex Thuanaco & Sfortiano Guyetus. *rimisque suscitans*, Virgil. ubi vide Servium. dixi ad Nafon. Trist. lib. I. Eleg. IX. 8.
33. *mea furta caveto*] ita ex scripto Scaliger.

79. *Quicquid aq[ui] agit*, Thuan. & Sfortianus Ach. Stati.
77. *ducarque capillis duc[er]que capillis*, Scaliger.
38. *prop[er]as prop[er]aque viam*] *prop[er]as vias*, codex Scaligeri. quod ille improbat. alii *prop[er]as*. forte, *prop[er]as pro rapiar[um]que viam*.
81. *Nec farvo*] *Ne farvo*, Scaliger ex scripto.
83. *At quae fida*] *Nam quae fida*, ex scriptis Guyetus.
85. *Firmaque conductu[m]*. *Privat[us]que conductu[m]*, Guyetus.
86. *Tactaque*] *Traclaque*, ex scripto Scaliger; & *putat*, non *parat*. *Tracla*, vide nos ad Nafon. Epist. Herus.
90. *quam sit acerba*] *fic* Guyetus ex Thuan. Scaliger, *quod sit*.

Eleg. VIII.

1. *Hunc cocinere d[omi]ni*] forte, *Hunc cocinere d[omi]nem*.
3. *fundere gentes*] *spargere gentes*, codex Thuan. & plerique alii. unde Guyetus, *frangere*. quomodo & Bernard. Cyllenius, illo fatente p. 470. ed. Paris. [sane ibi legitur *spargere*, ad lib. II. Eleg. 1. §. 33. sed ad hunc locum Cyllenius nullam notavit varietatem. ita ut credibile sit errorem esse memoriae]
4. *Atur*] sic Scaliger, pro *Atax*. quem vide.
5. *probes Romana*] *plebes Romana*, Guyetus. ut apud Statium, *unxia plebes*.
8. *Portabat*] *Portavit*, Guyetus; cum in plerisque scriptis, & Regio, ac Thuanaco, sit *Portabit*. & sic codex Scaligeri.
9. *Tarbella*] sic Scaliger. alii, *ena bella*.
11. *Tessis Arar*] *Atax*, codex Thuan. quomodo Guyetus legendum putat.
12. *Carnui & flavii*] *Carnui & flavii*, Scaliger. improbat Guyetus.
13. *At te*] lege, *An te*.
13. *tacitis undis*] *traclis undis*. Guyetus. inrepte.
14. *placidis aq[ui]s*] *placida aqua*, Guyetus.
16. *Taurus arat Cilicias*] id est, fecat. Guyetus. Scaliger, pro *Cilicerasant Taurum*.
17. *Quid referam*] *Quin referam*, Guyetus.
18. *columba Syro*] *columba suo*, male ex veteri libro Scaliger. dixi ad lib. I. Artis Nafon.
19. *prospectat*] lege *prospicit*, ut aliae editiones.
20. *docta Tyros*] *dicta*, Guyetus. & sic MS. Scheffteri.

23. *possum te dicere*] *possum*, Guyetus ex codice Regio, ac Thuan. & Achillis Stati libris.
25. *imbres*] *imbris*, Scheffteri MS. & sic semper.
27. *pubes miratur*] *plebes miratur*, Guyetus.
29. *Primus aratra* [qq.] citantur hi quatuor versus a Scholiaste Juvenalis ad Sat. VIII. §. 28.
36. *incolis pedibus*] *an adductis pedibus*]
39. *confecta labore*] *malim constricta labore*, ut *v[er]o dissolventa opponatur Nafon*:
Plectura dum gaudens, nec sunt adstricta dolore,
Ip[su]m patens.
40. *tristitia*] lege *latititia*. dixi ad Epist. Nafonis XIII. §. 116. & sic cum Murcto Guyetus, & vetus codex Ach. Stati.
41. *tempete pulsa*] forte *vulsa*. vult *trita*. sic *trita colla eatenis, cuspide multa*, codex Scaligeri. quod ille improbat. *multa* tamen amplectitur. legit *cuspide* Salmastius ad Tertull. Pallium p. 375. quem vide. infra ad 2, 7, 7.
44. *cantus levis*, & *aptus amor*] Scaliger, *cantus*, & *levis aptus amor*. improbat Guyetus.
45. & *frens*] lege, *sed frens*. deinde, *Sed Tyrim vestes, sed dulces &c. Sed levis ocultis*.
47. *dulcis tibi cantu*] *dulci cantu*, Guyetus. lege, *dulcis flavii cantus* praecesserat.
49. *centium ludos*] *sanctum ludo*, Guyetus.
50. *tempora funde mero*] *ivendo mero*, Guyetus. ut *mero quassa tempora Nafoni*.
51. *Illius e nitido*] *Illius & nitido*, Scaliger. *Illius nitido*, Guyetus.
53. *tibi dum thuris honores*] *tibi dem*, codex Scalig. & probat ille. sic ex codex Thuan.
54. *Liba & Mosopio*] *Libaque*, codex Thuan. & probat Guyetus.
56. *quas facta parentis auce*] *Andias*, Guyetus ex veteri codice Comclini apud Gehardum.
57. *Nec taceant*] *Non taceam* codex Scaligeri. *Nec taceat*, nempe prolex, Guyetus. tum *quis Tuscula*; & pro *detinet*, legit *demitet*. infulse.
61. *Te canit*] *Te canes*, lego. & sic Guyetus ex codice Vaticano Achillis Stati.
64. *veni*] *tedi*, Guyetus.

Eleg. IX.

9. *Quid tibi nunc*] *Quid tibi tunc*, codex Thuan.

Thuan. & Sfortianus. unde Guyetus tam.

11. *Quid fucō splendente comas redimire*] lege *genas* ex scriptis, cum *vō comas* praecesserit. pro *fucō*, Scaligeri codices *fucō*, unde ille, *fucō splendente genas onerasse*, *vō redimire* unde Douza depromerit haud fice. Certe scripti omnes cum editis *ernare*, forte *retinire*. *genas* quoque Guyetus.
14. *colligat*] *colligit*, Guyetus, & sic scripti.
19. *traducit ab agris*] *deducit ab agris*, codex Scaligeri, quod tamen in exemplari ab illo collato non existat. pro *fruges*, eodex Thuan. *messes* traducit. sic & alii.
26. *sed femori*] *sed femini* Charifus videtur legisse. quem vide. haec Guyetus.
30. *Ut fovetas*] lege, *Ut fovetas*.
31. *Carior est*] lege, *Carior est*, vel, *Carior esto*.
32. *aspera barba*] *hi pida barba*, unus MS. sic in Priapeis. & sic editio Canteri.
35. *invenit concumbere*] *inveniet*, & *succumbere*, Scaliger ex veteri libro.
38. *Dum timer*] *Dum times*, Scaliger.
37. *anhelanti*] *anhelatum*, codex Regius.
37. *humida oscula*] lege, *ovida oscula*. sic *Osculum udam* apud Prudentium hymno Romani p. 832. vide ibi notam.
38. *figere dante*] *figere dente*, Schefferi MS.
39. *juvent*] sic Scaliger. *juvanti*, Guyetus.
40. *Dormiat*] sic Guyetus. *Dormiet*, Scaliger.
41. *juventa*] lege *juventas*, ex scriptis. & sic Guyetus, & Schefferi MS.
42. *Cum vetus*] forte *Cum vietum* legendum.
45. *Tollere a stirpe*] forte *Tollere a stirpe*.
49. *Nea Marathum torque*] sic Scaliger.
51. *fontica caussa*] vide Scaligerum.
52. *luto*] sic Scaliger. *luto*, eodex Thuan. & alii. quod Ach. Statio probatur.
53. *Vab miser*] Scaliger, *vab miser*. lege, *Ab miser*. Vel *miser*, Edd.
54. *lacrimis*] lege, *ut lacrimis*.
54. *Conjicit*] forte, *Conjicit*.
66. *pedes*] *pedem*, ex scripto Scaliger.
67. *mollia jura colendi*] *mollis cura colendi*, Guyetus. & sic Scaliger in ora codicis sui. Lege, *mollis rura colenti*.
75. *Indebat amantem*] *ludabat amorem*, Schefferi MS.
80. *opposita est janua dura sera*] *opposita janua dura sera est*, Guyetus. lege *opposita*. dixi ad Amor. III. Eleg. 14.

Eleg. X.

1. *Lasurus*] lege *Inferus*: & *Intere p. e.* vide patrem ad Silium p. 329.
1. *amores*] sic Guyetus. *amantes*, Scaliger.
2. *clam violanda*] *jam violanda*, ex scriptis Scaliger.
3. *Ab miser*] forte, *Ab misero*, nempe venit.
20. *Aperaque est illi*] forte, *Aperaque esto illi*.
22. *Corpus*] *Pectus*, Guyetus.
23. *Nec tibi caelandi sus sit*] lege ex MS. *Nec tibi caelandi spes sit*. de sequentibus vide Scaligerum.
25. *laeva ministro*] sic Scaligeri codex. alii, *lene ministro*. Scaliger, *vela ministro*. *vela magister*, ut navis magister. Guyetus.
33. *vendere velle*] *vendere velle*, liber vetus.
36. *fluminis esse vias*] *luminis ire vias*, Guyetus.
39. *Quid facias*] *Quid facerem*, ex scripto Scaliger.
40. *sed levis sit levis*, Guyetus. *Sed precor exemplo sit*, codex Thuan.
41. *O quoties verbis*] *O quoties votis*, Guyetus cum Achille Statio.
44. *Sed latuit*] *Et latuit*, Guyetus.
46. *Nam poteram*] sic Guyetus. Scaliger, *Non poteram*.
50. *deleat*] forte *devehat*.
51. *Tu procul hinc abhis*, cui *formam vendere cura est*] *curae est*, Guyetus ex codice Thuan. *Sit procul a nobis*, *formam cui vendere cura est*, excerpta Scaligeri.
55. *juvencem lassaverit*] *juvencem*, Guyetus. placet.
60. *vel plures emeruisse*] *quam plures emeruisse* Guyetus ex codice Regio, & codicibus Palatinis. & sic Gebhardus, *quam plures haec meruisse*, editio Canteri. bene.
61. *provocet*] forte *provehat*.
62. *illam nulla queat melius consumere noctem*] *illā nulla queat*, ex scripto Scaliger. *illā nulla queat melius producere noctem*, Heinsius ad Silium p. 443. [imposuit Heinso sua memoria. *convivia ducere* modo praecesserat. deinde hoc tantum agit, ut vulgatum *illam* ejiciat, non ut mutet verbum *consumere*.]
80. *Et gerat in regno regna superba tuo*] *reges*, codex Thuan. & Sfortianus. in gremio, Aldina. lege, *in gremio regna superba meo*.

vel,

vel, *geret in regno sceptrum superba tuo.* & sic Guyetus, nam duo codices Achillis Stacii, *bella superba.*

82. *aurea palma*] *aurea lamina*, Scaliger; vel *parma. parma* probat Guyetus.

Eleg. XI.

1. *protulis*] forte, *protudit.*
 5. *At nihil ille miser meruit*] *Forſitan* & *ille nihil meruit*, eclogae Scaligeri. quod ille probat.
 6. *ſaevas ſeras*] *ſcaevum ſeras*, Guyetus ex Palatino codice.
 9. *Non arces*] *Non acies*, Guyetus cum Ach. Statio.
 10. *varias ovæ*] lege, *ſaturas ovæ.*
 11. *Tunc mihi viſa foret: vulgè*] lege, *Tunc mihi viſa foret dulcis. dulcis* exaratum fuerat. Catullus: *Talua qui reddis pro dulci praeſmia viſta.* Et: *Lux mea, qua viva vivere dulce mihi eſt.*
 18. *veteris ſedes*] *veteres aedes*, Scaligeri editio, *veteris aedes*, Guyetus.
 23. *liba ipſe*] ſic Guyetus, non *ipſa.*
 25. *aerata laræ*] *exerta*, Schefferi MS. Laræ Hoſtilioſi intellegit Guyetus.
 26. *Hoſtiæque*] lege ex ſcriptis, *Hoſtia erit.*
 27. *Hanc pura*] *Hanc pura*, Guyetus ex codice Thuan. & eod. Pall. & ex codice ſuo Scaliger.
 36. *navita pupiæ*] lege, *navita turpis.*
 37. *percuſſique genis*] *percuſſique*, Scaliger. *percuſſique*, ex Scaligeri codice Guyetus. lege, *excuſſique genis.* Statius epicedio Glauciac:
*Gratum eſt, ſata, tamen quod non mors
 lenta jacenti
 Exedit puerile decus.*
 vide Adverſ. IV. cap. 1.
 44. *reſerre ſenem*] lege, *reſerre ſeni.*
 49. *vomerque vigenſ*] *vomerque niſet*, excerpta Scaligeri. unde Guyetus, *niſent.* pro *at*, Guyetus ſed.
 51. *Ruſticus e lucogue vehit*] *e ludo revehit*, lego, *ſobrius ipſe*, Scaliger.
 55. *tenebras ſubſuſa genui*] *ſubſuſa*, Scaliger. *tenebras ſubſuſa*, Schefferi MS. *tenebris ſubſuſa*, id eſt pallore, Columbus. male. *ſubſuſa*, ut *conſuſa*. vide nos ad Claudianum.
 58. *lenius ſedes*] *lenius ſedat*, ex Palatinis Guyetus. male.
 61. *reſcindere*] *reſcindere*, nam unus Palati-

nus *praſcindere.* Propertius: *Fæ mea reſiſſo peſtora nuda ſim.*

62. *ornatus comæ*] ſic codex Scaligeri.
 68. *Perfluat*] forte, *Perpluat.* dixi ad I. Metam. 572.

Lib. II. Eleg. I.

1. *Quisquis adeſt, ſaveat*] lege, *Quisquis aedeſ, ſaveat.*
 4. *ſpicis*] *at ſpicis*, Scaliger, & Guyetus.
 8. *ſtare boves capite*] *vertice ſtare boves*, excerpta Scaligeri.
 15. *ſulgentes ad aras*] *malim, lucentes ad aras.*
 17. *Tunc niſidus*] *Nunc niſidus*, Guyetus.
 21. *arceſ*] ſic pro *agris* Scaliger. forte, *horreſ.* & ſic Guyetus.
 24. *arce caſas*] *ante caſas*, Scaliger. male. *Ludat*, & *exſtruat*, Guyetus.
 26. *nunſia fibra*] forte, *conſcia fibra.* ut lib. I. Eleg. 9. *conſcia fibra Deorum.* Propertius: *Nec ſibi commiſſos fibra locuta Deos.*
 27. *ſumo Falernum*] *ſumo Falernus*, Scaliger. qui mox *ſummaſum Falernum* probat cum Achille Statio. & ſic Guyetus.
 31. *Meſſalam*] *Meſſalæ*, malit Guyetus. Scaliger dubitat.
 34. *incomſis avii*] ſic Scaliger, non *ades.*
 35. *Huc ades*] *Nunc ades*, codex Thuan. & alii nonnulli.
 38. *Deſuevit*] *Deſituit*, editio Scaligeri. Guyetus, *Deſitit.*
 41. *primi*] ſic Guyetus, non *primum.*
 49. *Rure levis*— *alveo*] *Rure brevis*, & *alveo*, Guyetus.
 51. *ſatiatus aratro*] *laſtatus aratro*, Scaliger. contra Guyetus vulgaram tuetur ex Horatii illis, *Heu nimis longe ſatiata ludo.*
 54. *ornatos Deos*] forte, *oratos Deos.*
 54. *diceret*] ſic Muretus. Scaliger tuetur *duceret.* quomodo apud Horatium: *ſorte epos acer, Ut nemo, Varius dicit.* Guyetus *diceret*, ex codicibus Achillis Stacii.
 56. *duxit ab arte*] *ab arce*, Scaliger. *perperam.* ut & Guyeto videbatur; qui *ab urbe* cum vulgatis mallet. ſed *ars* magis probat. & in verſu ſequenti, *o pleno ovili.*
 58. *duxerat hircus*] ſic Scaliger.
 62. *lucida ovis*] forte, *ſuccida.*
 64. *appoſite*] lege, *appoſitum opus.*

65. *textrix operata*] *textis operata*, Guyetus.
 66. *a pulso tela sonas latera*] lege, *applauso latera*, quod Scaliger in *applauso* mutavit. fed recte verus editio *applausa*. Ovidius Metam. IV.

*Ille carius vnoq; applauso corpore palmis
 Dissilis in latices.*

applausa cervix, de equo, apud Silium lib. XVI. *plausa sonitus cervicis*, Virgil. *colla plausa*, Ovid. I. Art. Amat. *agnas natatu plaudere*, Statius I. Silv. 3. apud Apulejum Metam. lib. VIII. de apro: *dente composito quem primum infiliat cunctabunda rimatur*. sic malo, quam *dente compulso*. sic *compulsae manus*, de quibus ad Lucanum. *postis & dente composito*. *Applodere anum terrae*, idem Apulejus Metam. lib. VI.

82. *hinc precor abde*] *hinc procal abde*, ex veteri libro Scaliger. quem vide. lege, *i precor abde*.

83. *celebrem Deum*] id est frequentem. *celebrem*, Columbus.

87. *Ludite*] *Cedite*, Guyetus.

88. *Marris*] sic cum Mureto Scaliger, non *Marris*.

89. *fulvis alis*] lege *furvis alis*, dixi ad III. Metam. 272. *fulcis alis* malit Guyetus, ut lib. III. Eleg. 4. *Et cum te susce somnus velaret amictu*. Virgilius lib. VII. de Alectio:

*Prostratus hinc suscis tristis dea tollitur
 alis.*

Silius lib. III.

*Interdum adverso glomeratas turbine
 Ceras*

*In media ora nives suscis agis horridus
 alis.*

atris nox circumvolat alis, Horat. II. Sat. I.

90. *omnia nigra*] lege *pigra*, ne bis idem dicat.

Eleg. II.

1. Male haec vultu distinguebantur, ut ad Livium suum Gronovius jam monuit. sic scribe:

*Dicamus bona verba (venit natalis) ad
 aras.*

5. *Genius adsis*] alii scripti, *alsis* Genius.

7. *Illius puro distillens*] *Illius & pura destil-
 lens*, codex Thuan. *Illius pura destillens*,
 Guyetus. lege, *Illius & Syria*. aut *Illius
 Assyria*. quomodo Horatius. vide infra
 ad lib. III. Eleg. 4. §. 28.

9. *quodcumque rogabis*] *rogaris*, Guyetus.

pro *Cherinto*, alii codices habent *Cornu*.

10. *En age quid cessas? annuis ille, roga*] lege,
Eja age, quid cessas? annuis ille. roga.

17. *Veta cadumi*] pro accidunt interpretatur
 Guyetus. lege *cadant*.

17. *minam strepitantibus*] ut *strepitantibus*, co-
 dex Thuan. *strepidantibus*, Schefferi MS.
viden ut strepitantibus, Guyetus.

18. *Flavaque vincula*] forte, *Eurymaque vin-
 cula*. *Aurea*, Guyetus.

21. *Huc venias natalis avis, prolemque mini-
 strei*] sic distingue:

*Huc venias natalis, avis prolemque mi-
 nistret.*

ministret avis prolem, non tantum pa-
 rentibus. vel, *Hac venias natalis avi*.
 ut Cupidinem innuat. sic *incerta avi*
 dixisse Ciceronem notant veteres Gram-
 matici.

Eleg. III.

3. *latoz agros*] *lactos*, Muretus. forte *Laios*.

5. *O ego cum dominam adipiscerem*] *O ego con-
 spiciens dominam*, Guyetus ex vestigiis
 codicum scriptorum, in quibus, *O ego
 quum adipiscerem dominam*.

9. *Nec quereret quod sol*] *quum sol*, Guyetus.

9. *ipse Deus solius*] hos quatuor versus Scaliger
 adulterinos esse contendit, cui
 assentitur Guyetus.

12. *Venit & a templis*] *a templis*, Guyetus ex
 scriptis, Regio, & Thuan.

31. *cui (sua cura puella est)] cara puella est*,
 Guyetus. qui putat hos duos versus esse
 spurios. in Thuaneco: *Fabula nunc illi
 est, sed si cui cura puellae*.

33. *At tibi dura seges*] lege, *At tibi dura Ce-
 res*. sed vide Schottum Nodor. Ciceron.
 lib. I. cap. 8.

33. *quae abducis*] sic Scaliger, & Schottus
 loco laudato.

34. *terra*] hoc tuetur Scaliger contra eos, qui
tecla legunt. forte, *femina certa*.

Eleg. IV.

1. *Hic mihi*] *Hei mihi*, Guyetus.

4. *Es remissis*] *Ut remissas* Schefferi MS.

5. *seu quid peccavimus*] lege, *seu nil pecca-
 vimus*.

5. *uror*] *uris*, ex scriptis Scaliger. & sic co-
 di-

- dices Guyeti, & Schefferi MS.
10. *tunderet undla*] *tunderet ira*, codex Thuan. & unus Achillis Statii. placet Guyeto. dixi ad XI. Metam. 729.
17. *ex qualis, ut orbem*] forte, *nee qualis*.
21. *At m. p. e. t. f. sum*] forte, *An sine*.
23. *sacris insignia famis*] hoc Guyetus probat. *focis insignia sacris*, ex scripto Scaliger. lege, *ibolis insignia sacris*. vide Adversaria.
24. *ante alios*] *ante alias*, codex Thuanacus.
31. *clavem*] *clavim*, Charisius teste Scaligero.
36. *abdedit ipse*] *astulit ipse*, editio Scaligeri. *addidit ille*, Guyetus.
38. *hic Deus*] forte, *sic Deus*.
40. *partus operi*] *positus operi*, pro *abditas*, *conditas*, ex scriptis Gebhardi Guyetus. male. Naso Amor. II. Eleg. 8. v. 66.
43. *neque erit*] *neque sit*, Scaliger, & Guyetus. forte, *ne sit*.
53. *Quin etiam sedes*] *Quin aedes etiam*, Guyetus.
56. *terra gerit*] *terra genit*, Scaliger.

Eleg. V.

1. *movus sacerdos*] quindecimvir sacris faciundis. Guyetus.
4. *verba meas*] *pletra meas*, scripti quidam.
8. *sepositam*] *depositam*, editio Scaligeri. quod Guyetus improbat.
11. *tibi deditus augur*] *debitus augur*, ex veteri libro Scaliger. aliter Guyetus secutus MSS. supra, *tibi dedita servit Identi mea*. forte, *creditus*.
17. *Meffalinum*] *Messalium nunc*, Guyetus. male. refer ad Meffaliam filium.
18. *quod canas*] lege, *quid canas*.
20. *raptos Laris*] sic Scaliger.
21. *Hæc fore*] *Nec fore*, Guyetus cum Achille Statio.
27. *moestus ab alto*] *moestus ab Ida*, Guyetus. male. ex mari.
22. *respiceretque Deos*] *domos*, codex Thuan. quomodo conjecit Passeratius. Guyetus improbat.
23. *formaverat*] sic moner in scriptis libris esse Scaliger. & sic Schefferi MS.
27. *Pan*] *f. cana*.
34. *pulla aqua*] *pulsa*, Scaliger, & Schefferi MS. Propertius lib. IV. *Remorum auditis per vada pulsa sonat*.
36. *sesta est vestra puella die*] *sesta vestra puella die est*. Guyetus.

39. *Impiger*] Scaliger carpit eos, qui hinc novam elegiam faciunt.
40. *Troica*] *Troia*, codex Bodleianus.
44. *longam viam*] *longa via*, Scaliger.
58. *jam locus*] sic MS. Schefferi.
59. *terris fatale regendis*] *robis fatale regendis*; ex codice Gebhardi Guyetus.
60. *Qua sua*] *Quaque*, ex codice Florentino Guyetus.
63. *laurus*] *laurus*, ex codice Thuan. & Achillis Statii Guyetus.
66. *susa sed caput ante coma*] sic Scaliger.
77. *Marpessia*] Salmastius ad Solin. p. 79. conjiciebat *Marmessia*, a Mermesso Phrygiae oppido. nam Marpeffus est mons Pari insulae.
69. *Quodque Albana*] sic Scaliger. vulgo, *Quaque Albana*. forte, *Quoque*.
70. *perlueritque*] *peruleritque*, Guyetus ex codice Thuan. & Achillis Statii.
72. *Mulius ut in terras*] *Mulius in terra*, Scaliger.
73. *strepitantia*] lege *croptantia*.
76. *nubilus annus*] *nubilus annis*, Schefferi MS. de Tibrii capite Columbus.
85. *foriet*] *feriat*, editio Scaligeri. aliter Guyetus.
86. *deficiantque*] *deficiantque*, Guyetus ex codice Thuan.
94. *dicar verba*] forte, *dissero verba*.
96. *umbra cadet*] *cadit*, Guyetus ex melioribus libris Achillis Statii, & ex Thuanaco.
97. *vesto sua*] sic Scaliger, & ex scriptis Lipsius Ant. Lect. lib. III. *vulgo vesto sacra*.
98. *ipse calix*] *anto calix*, ex Florentino & Sfortiano Guyetus.
99. *exstruet ante*] *construet ante*, quidam codex teste Scaligero.
107. *sumpsit sibi tela*] *sumpsit sua tela*, Guyetus. nam in codice Thuanaco *sua*.
109. *Et mihi*] *Sed mihi*, Guyetus.
109. *jaceo*] sic Scaliger. non *taceo*.
110. *cum juras*] *dum juras*, Guyetus. lege, *ceum juras*.
111. *Vixque cano*] *Usque cano*, alii.
112. *justas pedes*] forte, *justos*.
114. *Scilices*] forte, *licet*. & sic MS. Schefferi.
122. *canam*] ita Scaliger. non *canet*.

Eleg. VI.

2. *Sit comes, & cello fortiter arma gerat*] *Si comes, e. c. f. a. goret*, Scaliger. quem vide. improbat Guyetus.

4. *ad latus ille volat*] est Mureti conjectura. *iro volat*, editio Scaligeri. *iro volat*, Guyetus. lege, *ad latus usque volat*. *ro us in usque* neglexerat iterare ex proxime præcedente vocabulo *latus* librarius. hic fons erroris.
5. *tua otia*] forte, *sua otia*. & deinde *sua signa*.
6. *Atque iterum erronem*] *Et verum erronem*, codex Passeratii. unde ille, *Et veterem erronem*.
7. *Quod si militibus parces*, eris hic quoque miles] *parcis*, codex Florentinus. unde Passeratius, *par sis*. forte, *Quod si militibus parcis*, sequar hæc. (ut, *Castra Marcer sequitur*) aut, *seror huc*.
8. *Ipsæ levem galea*] *Ipsæ levi galea*, nonnulli codices Achillis Stati. unde Guyetus, *Ipsæ levis*. sed *leves aquae* poetis passim. Ovidius Fast. *leves cursam sustinuisistis aquae*.
10. *Et mihi facta suba est*] *grata suba est*, Muretus. *stata suba est*, Passeratius, *facta suba est*, Guyetus. male. *facta suba est*, MS. Schefferi. Naso Trist. I. Eleg. 3. *Et mihi facta via est*, *et me capis ultima tellus*.
15. *At tu quisquis is es*] *quisquis eris*, Guyetus. male. Naso Trist. *Ad te, quisquis is es, nostra querela redit*. Schefferi MS, *quisquis hic est*. unde Columbus, *hic es frustra*.
16. *Imperat*] *Imperat et*, MS. Schefferi. unde Columbus, *Imperat et*. vide nos Advers. lib. II. cap. 8.
17. *faucula laudant*] *laudant*, Guyetus.
18. *operata*] sic Scaliger.
19. *acies cinxist*] *acies acris*, codex Thuan.
20. *mors propiorque venit*] *morsque propinqua venit*, excerpta vetusta Scaligeri. aliter Propertius.
21. *Bellica cum dubiis vestra dedis ratiibus*] *Cum ratiibus dubiæ bellica vestra rati*, excerpta Scaligeri.
23. *obliuera campos*] *obfistera campos*, codex Scaligeri. improbat Guyetus.
24. *Ut multa innumera jugera pascat ovis*] sic excerpta & vetus codex Scaligeri. bene. vide Adversar. II. 13.
26. *mille columna*] sic Scaliger. *mille columnia*, Schefferi MS. lege, *sulta columna*. vide Adversar. I. 4.
29. *At tibi*] *At mihi*, Guyetus ex membranis Scaligeri.
41. *regnum ipse tenet*] *regnum ille tenet*, Guyetus.

Eleg. VII.

2. *fore eras semper ait melius*] Scaligeri editio, *melius eras fore semper ait*.
6. *Cum tenues hamos abdidisti ante cibos*] forte, *Cum tenues hamis subdidisti ante cibos*.
7. *Spes etiam valida*] Salmassius sic citat ad Pallium Tertulliani p. 375.
*Spes etiam dura solatur compede vinculum :
Crura leces longo cuspide vincula sonent.*
& ait, ita omnes veteres libros scriptum exhibere. sed confudit duo diversa loca. nam ultimus legitur lib. I. Eleg. 8. ita emendare, est corrumpere bonos auctores.
18. *Illius ut verbis sis mihi lenta veto*] *lenta est* in MS. Schefferi. vide nos ad Nasonem. *Illius verbis sis mihi lenta peto*, Guyetus. perperam.
19. *mala somnia*] sic Guyetus ex codice Thuan. alii, *nova somnia*.
23. *Desino*] *Desine*, Guyetus ex scriptis Achillis Stati, & ex Thuan. male. vide Notas ad Nason. XVIII. Epist. 103.
29. *a limine duro*] lege, *a limine dure*. sic *durum limen amicas* Ovidius dixit.
35. *fatis anxia vivus*] lege, *fatis anxia vivus*. *anxius fatis* & apud Silium Italicum occurrit. tamen Propertius L. I. Eleg. 9. *Nec te decipias, quod sis fatis illa parata*.

Lib. III. Eleg. I.

2. *hic suis*] *hinc suis*, ex scripto Scaliger.
3. *Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa*] *meus codex. Et vaga non certae discurrunt undique pompae*. sic Propertius, *Cynthia non certis mixta caput manibus*.
6. *seu fallor*] lege, *seu falso*, h. e. seu cara tamen, si fallor.
8. *versibus illa meis*] sic scriptus Scaligeri, non tuis.
10. *Pumex et canas tondeas ante comas*] *Pumix et*, Scaliger. alii *Pumices*. *Pumico et*, Schefferi MS. unde Columbus, *Pumice sed*. forte, *Pumice quae*. arte Guyetus coniecerat. sed *ro ante* Tibullo passim in usu.
12. *littera facta suum*] *littera pacta meum*, Guyetus ex editionibus plerisque. vel *picta*, nempe minio. male. *facere litteram*. Nasoni familiare.

14. *Sic etenim*] *Sic etiam*, editio Scaligeri. improbat Guyetus.
 20. *An minor*] lege, *Anno amer*.
 21. *meritam larga donate salute*] Scaliger, *meritam longa*. alii, *myrpham larga myrcum*, pro *meritam*, codex Thuan.

Eleg. II.

1. *Qui primum*] *Qui primus*, Guyetus ex codice Thuan. & veteribus omnibus. & sic Schefferi MS.
 7. *Nec mihi vera*] distichon spurium putat Guyetus.
 8. *taedia nata*] alii, *taedia nota*. quomodo Scaliger. alii, *tot superesse meae*. forte, *taedia tanta*.
 11. *incomta capillos*] *incolta capillos*, MS. Schefferi.
 13. *Sed veniat*] *Sed veniat*, editio Scaligeri. improbat Guyetus.
 15. *animamque precatae*] *rogatae*, Scaliger. male. *rogatae*, Schefferi MS. & sic cum MSS. Scaligeri Pontanus ad Macrob. lib. V. cap. 7. qui & explicat. forte, *rogatam*; vel, *rogantes*. vide Notas ad VI. Faistor. 303.
 19. *spargans*] *spargens*, codex Regius, & Thuanæus.
 20. *fundere lacte*] *spargere lacte*, Guyetus ex codice Thuan.
 21. *carbasseis velis*] *venis*, Scaliger, & priscae editiones. ego velis praefero.
 23. *Illis*] *Illae*, cum Passeratius Guyetus. qui distichon tamen habet suspectum.
 23. 24. *dives Panchaia*, *dives Assyria*] non placet. Guyetus, *mollis* & *Assyria*.
 29. *cura Neerae*] Scaliger omnino probat, *caussa Neerae*. Guyetus aequat in hoc loco.

Eleg. III.

7. *sociarem*] male Scaliger, *satiarem*. & sic codex Thuan. tamen improbat Guyetus.
 11. *Nam grave quid prodest pondus mihi*] *Quid prodesse potest pondus mihi*, Scaligeri excerpta.
 19. *miratur*, *in illis*] *miratur amatque*, Guyetus.
 20. *Invidia est*] sic Scaligeri excerpta. *volgus*, in iisdem. vide Scaligerum. Guyetus, *Invisum falso plurima volgus amat*. lege, *in illis Divitiis falso*.

24. *At sine te*] alii, *Et sine te*. lege, *si sine te*. Propertius: *Si sine me, famae non sine labe meae*.
 28. *Audiat averfa*] forte, *Respuat averfa*.
 36. *suura nenti*] lege, *suura canoni*. sic lib. I. Eleg. 8. §. 1.
Hanc cecidit diem Parsae fatalia nentes Stamina.
 37. *Me vocet in vastos annes*] lege, *Me vocet in iustos annes*, *nigramque paludem in Stygis ignava*. Guyetus, *Livens ignava*. *Dives ignava*, codex Regius.

Eleg. IV.

2. *hesterna pessima nocte*] *extrema proxima nocte*, Scaliger. quem vide.
 3. *vanum*] sic Scaliger, non *vani*.
 4. *Desinite in vobis*] sic Scaliger. *in nobis*, Guyetus. alii in *votis*. forte, *in veris*.
 9. *At natum in curas hominum genus*] *Et vanum ventura hominum genus*, Scaliger ex scriptis. lege, *At vanum in curas*. vel, *At primum in curas*.
 9. *omina noctis*] *agmina noctis*, Schefferi MS. probat Columbus. male.
 11. *Et tamen, utrumque est*, *frve illi vera monenti*] *Sed tamen*, Guyetus ex codice Thuan. Florentino, & Vaticano. *monenti*, non *moneri*, codex Thuan. *Illae*, Guyetus. videlicet mentes.
 17. *emenfa quadrigit*] *evecta quadrigit*, codex Thuanæus.
 18. *caeruleo*] sic codex Thuan. Scaliger, & alii, *caeruleus*.
 20. *solicitas deficit ante domos*] lege, *deficit ille domos*. vel, *solicites defit is anterosos*.
 22. *lumina fera quiet*] *lumina fessa*, Schefferi MS.
 26. *nec videt*] forte, *nec dedit*.
 28. *Spirabat*] sic ex scriptis libris Fabricius ad Terentium. male. vulgati *Sillabar*. bene. sic *destillare alicubi*. lib. II. Eleg. 2. §. 7. *Illius* & *Syria destillent tempora nardo*. ita scribe; vel, *Illius Assyria*. quare & hic *Syrio rare* legendum, & sic Scaliger. & infra Eleg. ult. *Jam dudum Syria masculaculis tempora nardo*, pro *Tyrio*, legendum. Catullus: *Fragrantem Assyrio venit odore domum*. nosser lib. I. Eleg. 3. *Non soror Assyrios cineri quas dadas odores*. *Malobastrium Syrium*, Horat. *Orentea Myrrha*, Propert. lib. I. Eleg. 2. *Achaetium costum*, Horat. lib. III. Od. 3.

45. *proles Semelae*] *proles Semelae*, Guyetus.
 50. *Quodque Deum*] *Quidque*, Guyetus ex scriptis Statii.
 59. *Diversasque tuas*] *Diversasque suas*, editio Scaligeri.
 63. *mens est mutabilis illis*] sic Schefferi MS. cum scriptis Geor. Fabricii, & Scaligeri, & Guyeti.
 64. *brachia tende fide*] lege, *brachia tende proce*.
 65. *dominae fera verba minantis*] *validos tentare labores*, Scaliger ex veteri codice Cujacii, qui hic incipit.
 66. *verbera posse pati*] *verbera saeva pati*, codex Cujacii.
 77. *facris ornata templis*] *nostris ornatula templis*, Guyetus.
 80. *Felix. hoc alium*] *Felix hoc*. Scaliger. *Felix ac Schefferi MS.* vide de hoc versu Vossium lib. ult. operis Grammatici de Constructione cap. 14. p. 56. forte, *Felix ab*.
 83. *Nec tibi crediderim*] *Non ego crediderim*, Guyetus ex scriptis Achillis Statii, & codice Thuanaco.
 85. *Nam te nec*] *Nam te non*. codex Thuan.
 86. *Nec flammam volvens*] forte, *evolvens*.
 89. *canibus succincta*] *subincta*, ex antiquis libris Scaliger alii, *subincta*. forte, *commissa*. Guyetus hoc distichon spurium habet.
 91. *Et duris*] sic veteres libri Scaligeri. alii, *divis*.

Eleg. V.

3. *Bajarum maxima lymphis*] lege, *Bajarum proxima lymphis*.
 4. *hyemis*] ita Guyetus. alii, *humus*.
 7. *nulli temeranda Deorum*] lege, *virorum*. & sic Scaliger. de *vō temeranda* dixi ad Nafon. Pontic. II. Epist. 2. §. 27.
 8. *Audax laudandae sacra docere Deae*] forte, *sacra subire*. lege, *Audax celindae proder sacra Deae*. sed vide Scaligerum de voce *laudandae*.
 10. *tetra venena*] *trita venena*. Scaliger ex veteri codice. sic & Propertio restitue lib. II. Eleg. 1. §. 74. sic etiam Guyetus. qui & *dedit*, ex codice Thuan.
 11. *sacrilogi templis admovimus ignem*] *sacrilogi templis admovimus ergo*, ex scripto Scaliger. vulgatum tuetur Guyetus.
 13. *jurgia linguae*] *jurgia mentis*, codex Thuanicus, & alii.
 17. *Natalem*] Guyetus putat totum distichon

- esse adulterium, & pentameterum ex Nafone furtum.
 15. *pallebunt*] forte, *squallebunt*.
 17. *torrear aestu*] *torrear aestu*, Guyetus ex Achille Statio.
 19. *numina nymphae*] *numina nymphae*, editio Scaligeri. forte, *flumina nymphae*. *carmina nymphae*, codex Thuanicus. Guyetus, *At vos, quis Thufae celebrantur limina nymphae*.

Eleg. VI.

2. *vincla foras*] *teras*, Guyetus.
 3. *medicando*] *medicando*, Achilles Statius. probat Guyetus.
 4. *Saepe tuo cecidit*] forte, *cessit*.
 5. *Care puer*] *Carpe puer*, Schefferi MS. ut apud Petronium.
 6. *Et nobis*] *I nobis*, Scaliger.
 11. *Aut si quis*] *At si quis*, ex scriptis Guyetus; & *recusat*, non *recusat*.
 17. *Et majora velis*] *velat*, Scaliger. *valet*, Guyetus ex veteri libro Achillis Statii.
 21. *Jam venit*] *Nam*, Guyetus: & deinde, *severis*. quomodo Guelmius in Plautum, & Livinejus ante illum.
 23. *quantumque minetur*] lege, *quantumque minetur*. huc alludit codex Cujacii apud Scaligerum, in quo, *Quales his poenae qualis quantusque*. transfer huc quae ad Valer. Flaccum notavi.
 24. *praeda cruenta*] *turba cruenta*, Schefferi MS.
 31. *post multas*] lege ex editionibus antiquis, *post multos*.
 40. *Flevisti ignoto*] *Flevisti in ignoto*, Guyetus.
 44. *posse carere tuo*] *posse cavere tuo*, Guyetus cum Guelmius. & sic unus Palatinus Gebhardi.
 45. 6.] Scaligeri excerpta sic habebant:
Non vos decipiant pendente brachia collo,
Nec capiat blanda sordida lingua proco,
 & Guyetus probat. lege, *subdola lingua*.
 57. *cessas o lenis minister*] forte, *cessas quo lente minister*?
 58. *Marcia*] lege, *Marcia*. aquam Marciam innuit.
 59. *Non ego*] *Nummo ego*, Guyetus.
 60. *ignotum cupiens*] lege, *ignotum subiens*.
 62. *Tu puer huc*] lege, *Huc puer huc*. Scaliger ex veteri libro. *Tu puer i.* forte, *Tu puer huc*.
 63. *Syrio nardo*] sic quidam codices Achil-

lis Scatii. lege, *Syria nardo*. & sic Guyetus. dictum supra.

Lib. IV. Carm. I.

Ad Messallam] *Panegyricus Messalae*, codex Cujacii. probat Scaliger. sic & alii codices.

1. *quamquam tua*] *quamquam me*, ex vetusto libro Scaliger.
2. *ut infirmas valeat*] *ut infirmas nequeant*, ex vetusto fragmento Scaliger. vulgatam tuetur Guyetus.
3. *ac meritas si*] *ac meritas*, ex membranis Scaliger. & sic nostri. forte, *et meritas si*, pro *et meritas*.
5. *Nec tua*] *Non tua*, Guyetus.
5. *te praeter*] *praeter te*, Scaliger.
7. *nec munera parva*] *ne carmina parva*, Guyetus. & sic MS. Schefferi.
14. *pacavit*] lege, *placavit*.
18. *Alter dicit*] *rectius Aldina*, *Alter dicit*.
19. *desiderii*] *desideris*, MS. Schefferi.
21. 22. *Et vagus* — *Huc et contextus*] forte, *Ut vagus*. & mox, *Huc circumtextus*. vel, *Et vagus*. & deinde, *Huc ut contextus*. & sic MS. Schefferi. ibidem: *qua surgere nititur*] forte, *qua sursum enititur*.
26. *omne vovemus*] sic ex scriptis Scaliger, non *movemus*. etiam MS. Schefferi.
27. *nomine charta*] ex scriptis Scaliger. & MS. Schefferi. improbat Guyetus.
30. *quid quaque index*] ita ex vetusto codice Scaliger. & Lipsius lib. I. Elect. cap. 29.
33. *sub nomine facta*] *sub stemmate*, vetus codex. forte *sublimia facta*.
34. *Aeterno versu*] forte, *Alterno versu*.
36. *Quis potius*] lege, *Quis potior*.
39. *castrove forôus*] *charivus forôus*, ex scripto Scaliger. male.
40. *hinc aus hinc*] *hic aut hic*, ex scripto Scaliger.
54. *Nam Cycconumque*] *Nem Cycconumque*, lege.
55. *Cyclops captos*] *lotos captos*, ex scripto Scaliger.
57. *Victa lumina*] *Pinella*, alii teste Scaligero.
60. *hobilis Artaciae gelidos*] *Nobilis Artaciae gelida*, Guyetus. Scaliger, *Mobilis Artaciae gelida* *quo se exigit unda*. nam optima membrana, *erigit*, forte, *egerit*. forte & Plinio reddendi *Artaciae* lib. XIII. cap. 11. de alica. ubi *fontes Oaxi*; vel,

ut in aliis codicibus, *Araxi*. puto *Artaciae*. prope Neapolim & Puteolos ponuntur.

64. *Commeian*] scribe, *Cimmerian*.
64. *arces*] sic Schefferi MS.
67. 68. *Vidit ut inferno* &c.] lege, *Vidit et inferno Platonis subdita regno Magna Deum ut proles levibus discurreret umbris*.
70. *Illum inter geminae*] sic Scaliger ex vetusto fragmento. & Canterus lib. IV. Nov. Lect. cap. 16. vulgo, *Illum tergeminae*.
71. *saevio ore*] lege, *saeva ira*.
72. *rapidas inter freta forberet undas*] *rabidas*, & *sera*, MS. Schefferi. *rabidas inter freta forberet*, Guyetus. vel *rabidas*; quod est in scriptis Achillis Statii. forte, *insortia reforberet*, de quo verbo dixi ad Nason. Amor. II. Eleg. 16. §. 26. vel, *insortis seroerret*. vide Adversar. I. 13.
73. *quo conjunxit more*] ita Gevartius ad Statium p. 180. lege, *conjunxit in ore*. sic MS. Schefferi.
84. *desigere cervos*] sic Pimontius ad Virgilium, a Scaligero laudatus. alii, *nervos*.
85. *ducto vallo*] lege, *structo vallo*. nam *prae-ducere* praecedit. forte, *inducto vallo*.
90. *lenso pilo*] an *tento lato*, Guyetus.
91. *celeremque arcto*] *melius arcto*, Guyetus.
92. *Poffu*] lege, *Par fit*.
94. *brevius contendere*] *levius contendere*, MS. Schefferi. lege, *Nunc subisum ad curvos brevis compescere gyros*.
95. *Quis parma*, *seu dextra velis*] lege, *Quid parma seu dextra velis*.
96. *grandu venit*] *veniat gravis*, ex scriptis Scaliger.
97. *Amplior*] lege, *An prior*.
100. *Nunc tibi non desit*] lege, *Tunc tibi non desit*.
103. *Seu libeat duplicem*, *seu junctum cernere Martem*] lege, *Seu libeat duplici*, *seu juncto cernere Martem*, pro *decernere*. Catullus: *et potius germanum amittere crevis*. vide ad Virgil. XII. Aen. 709. *possis* & *Seu libeat duplici se unctum cernere Martem*. rectius. nam de juncto Marte jam egit. *pollis* & *Seu subeat duplici se junctum cernere Martem*.
104. *Dexterque ut laevum teneat*, *dextramque sinister*] *Dexter uti laevum*, Scaliger ex scriptis. lege, *Dexter uti laevum teneat*, *dextramque sinister*. forte, *Dexter nunc laevam ut teneat*, *dextramque sinister*.

108. *Impidiat*] sic Scaliger ex scriptis, non *Iapygiae*.
110. *Arupini*] sic Scaliger, non *Arupinus*. idem tamen *Arupinus* mavult. *Arupinus pauper sed natus in armis*, Guyetus. *Testis est Arupinus*, MS. Schefferi.
111. *Centum*] veteres editiones inserunt versus, *Namque senex longae peragis dum saecula vitae, Centum foecundas. nec scio cur omiserint recentiores.*
114. *calerem super edere corpus Audez equum] celeri super addere corpus Gaudet equo*, sic malo.
116. *domator*] vox Scaligero & mihi de mendo suspecta. alii *comatus*, ut Gallus intelligitur.
118. *contentus aris*] lege, *contentus est.*
124. *discedes venis] lege, disfortes venis.* quia praeter solum eis hiberna tempestate interquelescere.
125. *egerunt flumina cursus] lege, egerunt flumina versus.*
126. *Quin rapidum] Quin rabidum*, Guyetus. male. vide infra §. 193.
129. *multa silentia] lege ex scriptis, muta silentia.*
133. *annui] abnuis*, MS. Schefferi.
133. *abditus aris] sic Schefferi MS. lege, additus aris.* quomodo editiones nonnullae.
136. *Incipe, non idem tibi sunt, alisque triumphis] lege, non idem tibi sunt; vel, furore.* refer ad sequentia, *Te manet intactus, &c.*
139. *tellus obfessa colono] lege in fessa, vel possessa; i. e. Africa.*
140. *Chonaspes] sic Schefferi MS. Diaspes, omnes scripi teste Scaligero. Chonaspes, Salmasius in Solin. p. 699. Vossius ad Justin. lib. XI. cap. 14, Diaspes pro Idaspem poni contendit. quem vide.*
141. *Gindis] sic Scaliger, & Aldina. al. Cydnus, ut MS. Schefferi, & Vossius l. c.*
141. *Ardes] lege, Tardet.*
141. *Arcelaes aut unda per hospita campis] Antonius Popma ad Vellejum p. 254, legit: Ardes Arcelaes aut unda per hospita campis. de campis Arcetae prope Babylonem. unda hospita dicitur per campis, eo quod profluens bituminoso e fonte divettebat in campos, & ibi advena pariter, quasi piscina, arderet. teste Strabone lib. XVI. haec ille. sed in voce per offendit contra metrum. Scaliger mavult, *Ardes Arcelaes aut unda per hospita campis. unda perhorrida*, Guyetus; vel, *Arcelaes aut unda perhorrida campis.* Salmasius ad Solin. p. 1124, legit, *Ardes Arcetae aut unda per hospita campis.* ab *Arceta* Sufidis oppido, ubi naphthae liquidae fontes, ut Tibullo unda per hospita sit naphtha. forte *ter hospita.* numerum ternarium pro multiplici ponunt poetae: quibus Scylla ter eporat ter removet fretum.*
143. *Nec qua regna] Nec qua regna*, MS. Schefferi.
145. *vicinus Phoebo] forte, qui junctus Phoebo.*
146. *magmos] sic scripti Scaligeri. alii, mo-fynes.*
147. *Oceanus ponto qua continet orbem] totum qua continet orbem, Guyetus. forte, Oceani, ponto qua continet orbem, Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.* insulas intelligit.
149. *Te manes invictus] forte, intactus.* videlicet ante Claudium.
151. *confistis in aere] forte, confidit in aere.*
153. *Atque duas gelido] lege, Aque duae gelido.*
155. *incepto perlabitur unda liquore] incerto liquore, Guyetus. lege, inserto, vel in septo delabitur.*
157. *superegerit ersus] sic scripti Scaligeri; non superingerit.*
157. *Quippe ubi non unquam] forte, Quippe cui haud unquam.*
161. *Non ergo presso] forte, Non aegra aut presso. vel, Ergo aegre presso.*
168. *Temperat: alter] lege, Temperat alicui.*
162. *neat aer] negat aer*, MS. Schefferi.
169. *labitur annui] vertitur annus, vetus liber Scaligeri.*
170. *Hic et colla] Hinc et colla*, MS. Schefferi.
175. *praeclaros pescens] praeclaros ierint, vetus codex Scaligeri. unde ille, per claros ierint.*
181. *Fortuna, ut mos est illi, mo adversa satiget] Fortuna ut mos illi semper adversa*, MS. Schefferi. unde Columbus, *Fortuna, ut semper mos illi, adversa satiget.*
184. *flavi ditantes ordine sulci] lege, flavi ditantes horreae culmi. sed & sulci ferri possunt.*
185. *foecundas ad deficientia messis] sic Scaliger ex veteri libro. forte, foecundae vix sufficientia messis. vel, foecundas cui deficientia messes. lege, foecundas haud deficientia messes.*
189. *Cum memor anteaetos semper dolor admo-net annos] sic Scaliger. alii, acciros. vel acci-*

- accisos. lege, Cum memori, & deinde ad-
mouet.*
195. *subsistere surmis*] sic Scaliger ex scriptis. alii, *obfistere*. forte, *subsidera*. sed vide Gronovium ad Liv. XXVII. 7.
196. *parvum corpus*] non placet: praefertim cum sequatur *parvula cura*. forte, *par corpus*, quod par sit igni Aetnae ferendo.
197. *si parvula cura*] lege, *sis parvula cura*.
198. *misere chartas*] *vincere chartas*, ex optimo libro Scaliger.
199. *Vel bene si totus*] *Vel bene si notus*, MS. Schefferi.
200. *mea cum tumulus contexerit ossa*] sic Guyetus. Scaliger, *mea tunc tumulus quem texerit ossa*.
201. *mutata*] forte, *mutanda*.
202. *figuram*] *figura*, ex codice suo Scaliger.
203. *Ses me fingit*] forte, *finzar*.
204. *rigides percurrere campos*] forte, *riguos*. sic *rigui horti*. *rigui saltus* Claudian. lib. II. de raptu Proserp. Columella lib. II. cap. 17. de prato: *Ejus igitur animadversimus duo genera, quorum alterum est siccanum, alterum riguum. Laeto pinguique campo non desideratur influens rivus*. sic *mollia prata* Propert. lib. III. Eleg. 2. Virgilius Ecl. 10. *Hic gelidi fontes: hic mollia prata*, Lycori. Statius epicedio Glauciac: *Mollis in praeis alte flos improbus exstat*.
205. *volucris vebar aera pennis*] lege, *velucris vebar aera penna*.
206. *In quencunque hominem*] *Quandocunque hominem*, Guyetus ex optimo codice Scaligeri.
207. *recepit*] lege, *refecerit*. Pythagorica haec sunt.

Carm. II.

9. *sufsis decet esse capillis*] *sufsis decet illa capillis*, Pontanus ad Macrob. de Differentiis Graeci Latini que verbi. forte, *deces istis*.
13. *aeterno Olympo*] sic Scaliger. *externo*, codex Thuan. *aetherio Olympo*, cum Ach. Stazio Guyetus. Virgilius I. Geor. *Primus ab aetherio venit Saturnus Olympo*.
16. *suicis*] an *facis*?
20. *Indus aequi*] *Indus equis*, ex Propertio Scaliger.
23. *multos hoc sumet*] sic scripti. unde Scali-

ger *consumet*, pro *consummet*. alii, *celebratur*. haec *sumit*, Schefferi MS. lege, *multos o dures in annos*.

Carm. III.

3. *in proelia*] sic Scaliger ex Cujaciano. alii, *in pictora*.
5. *venandi Delia cura*] *devia cura*, Scaliger. lege, *ablucit venanti Delia curas*.
7. *Quis furor est, quae mens*] *Quis furor est, demens*, &c.
15. *si, lux mea*] lege, *sic lux mea*.
19. *Tunc*] lege *Nunc*.
20. *tendo manum*] *sango manu*, ex scriptis Scaliger. lege *pande*.
21. *Et quaecunque*] *At quaecunque*, ex libris Scaliger.
21. *subrepi*] lege, *subrepti*. & sic MS. Schefferi.

Carm. IV.

1. *Et teneras*] *o teneras*, MS. Schefferi.
1. *expella*] *depella* conjicit Livinejus. & sic Guyetus ex codice Thuan.
3. *propera*, *neq; te jam*] malo, *proprium nil te jam*.
5. *pallentes artus*] forte, *tabentes artus*.
6. *pallida membra*] *sabida membra*, Guyetus. quia *pallentes artus* praecessit. placet.
8. *evohat*] lege, *devohat*.
19. *candida secum*] forte, *languida secum*.
24. *laetus uterque*] forte, *sospes uterque*.

Carm. V.

1. *Qui mihi te*] sic codex Cujacii. alii, *Est qui te*. Guyetus, *Et qui te*, ex codice Thuan. lege, *Quam qui te*.
7. *tua per dulcissima furia*] *per te dulcissima furia*, Cujacianus, & Ach. Stazio codices. bene. alii, *te per*.
9. *Magne Gemi*] sic Scaliger. alii, *Mane*. quod tuerur Ach. Stazio. *Mane veni*, codex Thuan. *Alme Gemi*, in tribus Italicis.
10. *ille celer*] *ille volat*, codex Cujacii.
12. *Tunc precor*] lege, *Tu precor*.
13. *Nec tu sis iniusta*] sic MS. Schefferi.
16. *quam soluisse nos soluisse*, editio Scaligeri, & Schefferi MS. forte, *quos. ut soluisse*, Guyetus.

17. *tutius optas] sectius optas*, Guyetus ex illo Nafonis, *Vir male diffemulat, sectius illa cupit.*

Carm. VI.

1. *sanctos thuris acervos, Quos] lege, sanctas thuris acervas, Quos.*
 3. *Tota tibi est hodie] Tota tua est hodie*, Guyetus cum Livincjo. male. *Lota tibi, Canterus.*
 9. *nili non ille puellae] nullae*, ex scriptis Scaliger, *ἀρρακῶς*. etiam Munckerus ad Fulgentium p. 139. male.
 15. *Præcipit et] Præcipit ac, & quod optes*, Guyetus ex codice Florentino. lege, *Præcipit en, & quid optes.*
 16. *jam sibi] lege, clam sibi*. sic supra V. §. 20. *quid referat clamne, palamne roget] Scaliger, jam sua*, ex veteri libro. bene. & sic Aldus, ac Schefferi MS. & probat Columbus.
 19. *Sit juveni grata, ac veniet] Scaliger, Sit juveni grata, veniet &c.* lege:
Sic juveni grati, veniet cum proximus annus,
Hic idem votis jam vetus adfuit amor.

Carm. VII.

1. *pudore] pudori* Scaliger.
 5. *Exsolvit promissa] Se solvit promissa*, MS. Schefferi.
 6. *habuisse suum] habuisse sua*, Scaliger ex Cujaciano.
 8. *Ne legat id nemo] Ne legat id quisquam*, Guyetus. *Ne legat ut nemo*, codex Thuan. male.
 9. *vultus] forte, cultus.*

Carm. VIII.

3. *an villa sit apta puellii] puellae*, ex scriptis Scaliger, probante Guyeto. sic & MS. Schefferi.
 4. *Eretime] sic Scaliger.*
 4. *annus] annus*, Scaliger. *Annus*, codex Thuan. vide Italiam Cluverii lib. II. p. 461. *frigidus sic Eurotas Nafoni.*
 8. *Arbitrio quamvis non finis esse meo] Arbitrio quam vis non finis esse suo*, Guyetus. forte, *Arbitrii quamvis non finis esse sui.*

Carm. IX.

2. *jam licet esse tuo] sic ex codice Cujacii Scaliger.*
 4. *nunc tibi forte venit] forte venit*, MS. Schefferi.

Carm. X.

1. *Gratum est, &c.] forte, Gratum est, securae multum quod jam mihi de te Promittam, subito &c. vel, securus multum quod jam tibi de me Promittat.*
 3. *Sit tibi cura togae] Sit toga cura tibi*, Guyetus.
 5. *Solliciti sunt] sunt*, Guyetus.
 6. *Nec credam] Ne cedam*, Achilles Statius.
 6. *maxima cura] maxima causa*, ex scriptis Scaliger.

Carm. XI.

1. *tuas placuisse puellae, Quis mea] lege, tuas pia cura puellae, Dum mea, dixi ad II. Trist. § 14. placitura*, scripti.
 5. *ubi tu] quod tu*, Scaliger. *quom tu*, Guyetus. lege, *si tu.*
 6. *laeto pectore] leno pectore*, ex scriptis Scaliger.

Carm. XII.

1. *aeque tam] malim, aequae jam*, ex MS.
 2. *Ubi videor] Ac videar*, MS. Schefferi. unde *videor* Columbus. proba.

Carm. XIII.

1. *Nulla tuum nobis] sic Scaliger ex scriptis alii, tuis.*
 3. *Tu mihi sola] Tu modo sola*, MS. Schefferi. & omnes antiqui.
 5. *Atque utinam possis] lege, possis.*
 15. *Haec tibi sancta] Nec tibi sancta*, MS. Schefferi. lege, *Per tibi*. & vide quae noto ad Nafon. Amor. III. Elcg. 2. §. 61. & Advers. II. cap. 9. etiam sic Columbus.
 16. *est mihi] sic Scaliger. alii, est tibi.*
 17. *heu, cui mea pignora credo] heu heu, mea pignora cedo*, Scaliger, & Guyetus. male.

lc. Ovidius : *Pignora nec juvini credite vestra nova.*

18. *proderat isto timor* sic Guyetus ex Scaligeri codice. bene. proderat mihi puellae meae timor, duos putat aliam a me amari. Scaliger, *proderit. prodeat*, codex Regius, & Thuanseus.

Carm. XIV.

3. *sicla dolore* facta dolore, scripsi Scaligeri. quod ille non probat. lege, *jaicla. jaicla probra*, Livius XXV. r8. conditionum *jaicla mentis*, (non *facta*) V. C. Paterculi lib. II. cap. 65.

Carm. XVI.

(quod nos ejecimus illuc unde venerat)

4. *Venus fuit queta* lege, *vieta*. & vide Advert. lib. III. de eo vocabulo ad Prudentium complura. Columella lib. III. cap. 11. *Tum rursus vel stercore vieto*, quia non pignit herbas, vel de vepribus *egesta homo pastinatum large contegi*. sic scribit. nam percutus codex S. Germani vieto, unde vetusto vulgati. idem lib. XII. cap. 15. *Ficus neque nimium vieta*, neque immatura legi debet. pari modo corruptus lib. XII. cap. 50. *Eoque facto videtur plus olei queta*, quam recens bacca reddere, cum longe plures molis acciperit. codex S. Germani vetustissimus: *Eoque facta videtur plus sequitase*, quam recentis baccas reddere. scribe: *Eoque facto videtur plus semivietas*, quam recentes baccas reddere. idem lib. XII. cap. 16. *alii foliis viriginis*, nonnulli *plataninis semivietas uvas conqueat*. Hinc *viescere*. idem Columella lib. III. cap. 21. *nam ut quaeque viescere incipiunt, tempestive leguntur*, & quae nondum maturitatem ceperunt uvae sine dispendio distruntur. Nec pariter *vietus* atque *tempestivus fructus praecipit vindemiam*. sic perplexissimus in vulgaris editionibus locus ex vestigiis mem-

branae optima constitutus, in qua, nam ut quae quiescere incipiunt. vulgo, nam & quae maturare incipiunt. Idem lib. XII. cap. 15. *Tunc ficus incititur*, & crates pastorales ex utroque latere super terram planae disponuntur, ut cum sol in occasum fuerit, [in occasu fuerit, V. C. lege, in occasum vergit] erigantur, & inter se acclives [lege cum V. C. acclines] restudineo recto more superiorum viscentem [V. C. viscentem] [vulgo inarescentem] ficum a [V. C. ab] rore, & interdum a pluvia defendant. mox lege, *meridiano tempore calentem ficum*; non, *tempora*. nam sequitur: *quas deinde bene siccitas meridianis teporibus*, cum calore solis emollitas sunt, colligunt. ibidem paulo post legendum ex veteri codice: *deinde cum peraruerunt*, [non, *peraruerint*] *picatis vasis eas condunt*. nonnulli hanc ipsam *far*. nam *fici oris sine pice* includant. vulgo, hanc ipsam formam. post: *alii pinguisissimas quamque viridem ficorum aliquas*, & *arundine vel digitis divijam dilatant*, *aque ita in sole viescere patiuntur*. sic disertim V. C. non *arescere*. post ibidem: *tum rursus in sole assiccant*, & *ita in vasis* [delet in V. C.] *recondunt*. vetustissimus codex, in *sole atque sicant*. lege, *aeque sicant*.

16. *Canisq; saeva* sic & Guyetus. Gruterus, *saeda*. lege, *saeta*.
18. *oblitum lasus* forte, *hispidum*.
10. *Gravi* grave praecessit. lege, *Rata*.
21. *imminente qui toto* ingenite qui toto, cum Gruterus Guyetus. forte, *intremte*.
22. *Juvante* forte, *Subante*.
25. *lubricum fetur* sic editio Scaligeri. *lucidum*, Gruterus. ut supra, *lucida ovis*.
29. *Vaque pelle testis* forte, *Cavaque pelle*. *vazum* sequitur.
37. *Vazum sonante merferis caput luto* forte, *Glabrum inquinante*.
41. *Simul sonante senferis iter pede* iter sonante senferis simul pede, Guyetus. male.

[Exstat hoc carmen in Priapeis num. 84. nos autem certis de causis in editione nostra non expressimus.]

EX ADVERSARIIS NICOLAI HEINSII.

Lib. Caput I.

Mira profecto in Tibullianis carminibus venustas est atque orationis elegantia, ut illi non immerito, aequae ac Nasoni, principatum Elegiaci carminis adjudicaret Paterculus Vellejus. Atque utinam scriptorem longe suavissimum suo in omnibus loquentem ore nunc audiri detur! Quod quia per librarios antiquos haudquaquam contingit nobis, refarciamus age, quantum in nobis, vetustatis hoc damnum, ac solertia nostra si non omnem injuriam poetae mellitissimo factam amoliamur, leviores praestemus certe ac magis ferendam. Elegia operis prima sub finem ista occurrit:

*Nunc levis est tractanda Venus, dum frange-
gere possit*

Non potes, & rixas inersuisse juvat.

inersuisse, post nimirum. sed *vò juvat* intempestive reor huc loci inculcatum a sciolis, cum claudicantem offendissent versus, nihil a librariis addito post *vò inersuisse*, ultimoque pentametri vocabulo ob praecedentis verbi, quod sit frequentissime, cognationem ac litterarum similitudinem absorpto. Sic ut dedisse possit videri Tibullus, & *rixas inersuisse ferat*. Ejusdem Elegiae §. 45. [§. 39.] malim, *Quam juvat*. est enim optantis. §. 50. [§. 44.] *tristes ferro potest pluvias*. atqui imbres jam vovebat sibi in praecedentibus: *Securam somnos imbre juvante sequi*. ita enim est scriptis codicibus vere castigatum ab hominibus esse eruditissimum ac Nasonem pluribus adstruximus Artis Amatoeiae primo. Reponunt exemplaria ex scriptis nonnulla,

Qui maris & caeli nubila ferro potest.

Sed hoc quoque interpolatorum esse arbitror, ac relictum ab optimo poeta,

Qui maris & tristes ferro potest Hyadas.

quomodo & Hyades Horatio dictae Ode III. libri I.

— nec timuit praecitem Africum

Decantantem Aquilonibus,

Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti.

quibus nomen *αὐτὸ τοῦ ὕδρος*, a pluendo. quod *pluvium* nomen Plinio: *Suculas Graeci pluviae nomine Hyadas appellant. tristes* igitur illae, vel quod *inersenae ac nimbesae*, ut cum Papinio ne Claudiano loquar, vel quod fratris mortem deplorare crederet. Sic ut *pluvias* in *Hyadum* nomen successisse poterint ex interpretatione Graeci nominis. nam *Hyadum* apud Papinium Tiburtino Manlii Vopisci etiam castigandum,

Haec per & Aegaeas hiemes, Hyadumque niviosam

Sidas, & Olenii dignum petiisse sub astri.

ubi *Pliadumque* aduersus legem metricam legatur. nec recte placidumque in primis editionibus, perperam etiam *Olenii astri* edebatur. *Olenii enim astri* subintelligendum *sidas*, quod proxime praecesserat. vocabulum in antiquis codicibus mendosum saepe occurrit. fors & dederit Tibullus, *pluvias ferro potest Hyadas*. sic enim illae Maroni, Ovidio, aliis poetis dictae.

Elegia II. [I.] §. 67.

Ferrens ille fuit, qui se cum possit habere,

Malueris praedas stultus & arma sequi.

Ferrens ille suas, vir maximus. sed nobis cum Accio Pacuviove res non est. Guyetus *fuit a suum* derivabat. nihilo felicis. Eadem opera clausi refinxisse potuit, tragicis familiare, & quo Christiani poetae plurimum ex illo sunt delectati. Sed voluit puto Tibullus,

Ferrens ille, si qui se cum possit habere,

apud Cajum I. C. *omnem formam & substantiam, si quam a matre susceperat, in sinu suo habuit sine ulla cautione*. in sinu enim nummos nonnumquam recondebant. hinc sumtus videtur in loquendi modum apud Cajum, pro, in mea habui potestate.

Elegia III. §. 71.

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore

Stridet, & aearas excubat ante fores.

sic ex veteri libro Scaliger. non in turba. quod & in excerptis apud me Italici occurrit. recte etiam apud Achillem Staeium codices *Stridit*. praeterea idem Scaliger in ora exemplaris sui,

Tum niger in porta serpens, tum Cerberus ore.

sed restituendum utique, si quid video,
Tum niger intorto serpentum Cerberus oro
Stridit.

apud Catullum,

Pars sese tortis serpentibus inungebant.
intortas serpentum sanctos, apud Plinium Naturali Historiâ. Naso in Ibrin, de Furiis:

Quamvis serpens torto vitatus angue capillis
Carcereis obscuras ante fessere fores.
 videantur quae de torto Furiarum verberè diximus hujus operis libro I. capite XVII.
 Elegia IV. v. 28. [v. 24.]

At si tarulus eris, errabis: transit aetas,
Quam cito non segnis stat remeantque dies.
distingue, transit aetas? Quam cito! non segnis
stat remeantque dies. dies enim non flant, cum sint velocissimi, nec revertuntur semel peracti. apud Claudianum Nuptiis Honorii Augusti,

tardique videntur

Stare dies, segnempque retam non fluctere
Pleocoe.

Elegia VI. v. 63. [VII. v. 70.]
Vive diu mi dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modo fas, amos contribuisse velim.
conteruisse ad Nasonem diu est quod calligabam,
neq. poenitet instituti. sic supra,

Aut operi infuscas atteruisse manus.
 non *atenuasse.* videndus Voßius Operis Grammatici libro III. Apulejus in Apologia, qui ejusmodi archaïsmos capiat anxie: *neq. ille exotico pulvere dentes ematules, quos iustus carbone de rogo obtulerit. sic enim veterimae membranae Medicæae, non obtulerit.*

Elegia VII. [VIII.] v. 13. opinor, *An so,*
Cydnæ, canam? non *At.* ut designet in Cilicia quoque bellum a Messalla gestum, uti & in Syria. ubi forte sub Pompejo militavit. nec recte vir maximus, in illis paulo post,

Alba Palacino sancta Columba Syro,
ex mendoso codice corrigebat columba suo.
 nam cum uno Syriæ pars ex tribus dicta sit Palacina, cur non & Syri Palacini? Plurimos ad Nasonem Artis Amatoriae libro primo.

v. 47. *Sed Tyriae vestes, sed dulcis tibia cantu*
praesliterit, saturas tibia statum. nam *canis* jam praecellerat. vel, quod propius ad receptam lectionem accedit, *stanti. surin-saque tibia statum,* apud Nasonem in Fastis.

v. 53.

Sic venias hodierno, tibi dum thuris honores
Liba & Mesopio dulcia melle feram.
Libaeque in aliis. sed parum interest. excerpta
 apud me Vaticana Fulvii Ursini,

Liba & Mesopio dulcia mellis avo.

Fortè,

Sic venias hodierno, tibi dum thuris honores
Libem, & Mesopio dulcis mella favo.
libandi verbo & favus simili significatione usus
 est infra Elegia X. hinc *favus Atticus,* & *mel Asiaticum,* pro Graeca eloquentia. Auctor Panegyrici ad Pisonem:

Quin etiam facili Romano profuit ore
Græcia, Cecropiaque sonat favus acmulus
urbi.

sic utique castigandum. *gravis acmulus sensum commodum vix efficit. Hyblaëus favus,* pro eloquio, apud Papinium Epiccedio Glauçiae:

Et mixtae risu lacrimas, penitusque loquentis
Hyblaëis vox mixta favu.

ubi quem non offendat *τυτολογία, mixtae, mixtae?* Opinor igitur, *Hyblaëis vox pasta satvis.* Licentius carmine ad Augustinum,
Scripta salutiferi sermonis, & illa priorum
Aequiparanda favis.

Elegia VIII. [IX.] v. 31. *Carior est auro juvenis;*
Ni tallor, Carior aſt auro juvenis. nam *esto duriusculum fr. Sed & superiori versu legendum, Ut flavus molli frigida membra sinu.* non *foveat.* vult enim cani amatoris frigida membra sinu pellente etie fovenda, non puellae membra frigida sinu cani amatoris.

Elegia IX. v. 25. [X.] v. 23.
Nec tibi caelandi fas sit, peccare parans
Sit Deus, oculos qui vetes esse dolos.
caelandi spes sit, & Est Deus, & vetat, scripti
 codices complures. Omnino corrigendum:

Nec tibi caelandi spes sit, peccare parans
Est Deus, oculos qui vetes esse dolos.
 v. 80. *Et geret in regno regna superba suo*
in gremio suo verum est haud dubie: & sic
 praecae editiones. tum deinde, *Fixa notat casus aurea palma meos* parva Scaliger, & Guyetus. idem Scaliger etiam *lamma* coniecit. opinor, *aeræ lamma.* ut tabella aerea designetur.

Elegia X. [XI.] v. 9.

ſomnumque peioras
Securus variis dux gregis inter oves.
praesliterit, saturas inter oves. variae oves,
 sive vesiculosores, raro inveniuntur; caprae frequenter. quo trahendus vocis Plaurinus Epidico Act. 1. Sc. 1.

EP. *Quid ais? perpetuum valisisti? Th. varie.*

EP. *qui varie valent,*

Caprigenum hominum non placet mihi neque pantherinum genus.

Propertius: *Dux ariet saturas ipse revexit oves.*
 sic

fic & *saturnae capellas* Maroni, aliisque passim poetis.

§. 36. *Cerberus* & *Stygiae navita puppis aquae* navita turpis malucrim. & sic codices nonnulli. Tum versu proximo, *illis percissique genis*, vel *percissique* codices non pauci. *percissi* Scaliger. sed lego *exessive genis*. sive morbo longiore intelliguntur *exesae genae*, sive rogo. quo & *ullus capillus* referendus. Quintilianus Declam. X. de spectro: *Nescio ubi totam reliquerat mortem. non igni torridae comae, nec favilla funebri nigra facies, nec vix cinere bene composito umbrae recentis igneus squalar.* Tales enim ad inferos umbrae credebantur descendere, etque ipsa forma, quam sub horam mortis exhibuissent. sic Deiphobus *lacer* apud inferos Maroni. apud Valerium quoque *Flaccum lacera umbra* obtruncati Phryxi libro I. §. 44. ut recte scripti. & *lacera Regulae umbra* apud Papinium Soteris Rutilii Gallici. *Exedere*, ut apud Silium libro II. §. 465. *jam lumina retro exesiv fugere genis. exesa* illa Senecae Agamem. §. 76 r. est enim *exesum* esse contrarium. Quintilianus Declam. XII. ubi agit de fame: *Figura sibi exesiv vultus, crescentem populam, jam praemortuas viros.* Lucanus lib. II. *mox vincula ferri Exedere senem.* Papinius Epicidio Glauciae ad rem quoque: *Gratum est, Faia, tamen, quod non mors lenta jacentis*

*Exedit puerile decus, mensesque subivit
Integer, & nullo temeratus corpora damno:
Qualis erat.*

nampe incolumis & valens. *exedit cura medullas* Catullo de Coma Berenices: *Cum penitus moestas exedit cura medullas.* Maroni etiam, *est mollis flamma medullas.* & Catullo: *ex eo infellae ignes interiorum edunt medullam.* Hinc castigandus Horatius in Epodis carmine V.

*Exerit uti medulla & aridum jecur
Amoris estis poculum.*

scripti complures *Exfusa*. quod Lambino & Fierno fe probavit. alii libri *Exuta*. in veterim Leidensis bibliothecae exemplari *Exfelta*. Scribo *Exfista*, *exesivum* & *exesivum*, quomodo *comestum* & *comestum* dici observant veteres Grammatici. apud Valerium Flaccum, *quam* *Exedit labor,* & *misris felix senectus!* apud Catullum, *cujus me magnus edebat amor.* & *peresit languoribus* apud eundem. sic *exesa ossa* Plinio lib. VII. epist. XXVII. *inventiuntur ossa inserta carnis & implentia, quae corpus aegro terraque praefactum nuda & exesa reliquerant vinculis.* Sulpicius Servatus in Avaritiam:

*Ambusti torris species, exesaque sacello
Abstantur prius corpora de tumulis.*

Exedit febris arisus, Prudentius Hymno Romano §. 488. sic Hercules Octavo §. 914. *exedis arisus virus*, uti & §. 1226. *vostis atis funeris Exesa cingit illa Agamemnone* Seneca §. 763. *exedere animam dolor iraque demum*, Papinio Theb. II. *non exeditis inaudis Ulben odus satis est*, Maroni Aeneidos quinto. sic & *cor edere*. vetus auctor apud Tullium de Bellorophonte,

Iste sum cor edens, hominum vestigia vitans.
vide libro III. cap. VII.
versu ultimo: *Perfluat & pomis candidus ante
fusus: ad Nasonem Met. I. §. 572. monui scribendum Perfluat.*

Libro II. Elegia I. §. 57.

*Hinc datus a pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris hircus, duxerat hircus oves.
vel pecori est. Puto, Dux pecoris, hirtas duxerat hircus oves.* neque enim *hirtus caper*, & *hirtae capellae* tantum dicitur, sed *hirtae quoque oves*, quas opponi exillimo *ovibus pellitis ac nitidioribus*, quales Tarentinae. Varro RR. lib. II. cap. II. ubi agit de Tarentinis & Atticis ovibus: *Harum praesentia ac stabula ut sine pura, majorem adhibeant diligentiam, quam hirtis.* cap. X. *Ego in octoginta hirtas oves singulos pastores constitui, Atticus in centenas.* nam ad Tarentinas Atticasque possedens major pastorum numerus requirebatur. haec pellibus ut plurimum intergebantur, ne lana ad vepres frutesque offenderet atque evelleretur. eas pellitis dicebant. hinc Horatio *Dulce pellitis ovibus Galeffi Elumen.* quae & *testae* nonnumquam dicitur. uti Plinio lib. VIII. cap. 47. *Lactius Diogenes refert in vita Diogenis, eum, cum in Megarensi agro pelle contacta vidisset oves, ipsosque Megarensium pueros praec mendicite nudos incidere, Malle se Megirensium esse arietem dixisse, quam filiam familiae. negata dignatione iracundissimus sunt Laertio. Festus *Solax lana, crassa, vel pecus lana conlectum.* (lego, *lana crassa conlectum.*) *Tiimius: lana solati ad purpuram data.* *Lucilius: Pascali pecore ac montano, hirtio atque sobce.* videndus Scaliger ad Varronem d. LL. de Osa lana. Mox §. 64. malo,*

*Fusus & appositum pollice versas opus,
quam apposto pollice, tum §. 66. & apposto
vela sonat latera) applauso* vetus editio. recte. in Citi:

Non Lycio molles plaudantur pollicine telas.
apud Nasonem Met.

*Ille cavis velle applausu corpore palma
Desiluit in latices.*
applausu cervix apud Silium lib. XVI, de equo.
verfu ultimo:

*Postquam venit tacitus, sulvis circumdatus alis
Somnus, & incerta somnia nigra pede.*
immo furvis alis scribendum; & nebis idem
dicatur, in pentametro somnia pgra. nam in
excerptis Italicis, *sulvis alis*. sic libro III.
El. IV.

Sed cum te fusca somnus velaris amictu.
Elegia II. §. 7. *illius puro desillent tempora
nardo* illius & puro, codex Thuanus. Aldi-
nus codex, *illius o pura*. Forte, *illius o Suria
desillent tempora nardo*. sic Suria pro Syria
in antiquis marmoribus non semel. Noster
lib. III. Eleg. ult. *Jam dudum Syria madesca-
tus tempora nardo*. sic & illuc pro Tyrio nar-
do scribendum. Catullo, *Laetulus Syrio fra-
gram olivo*. *Affuria nardus* apud Horatium oc-
currit. libro III. Eleg. IV. ex castigatione
Scaligeri, *Spirabat Syrio murrhea rore coma*.
quo modo *Orontea murrha* apud Propertium,
apud Horatium *malobastrum Syrium*. Theo-
criti Adoniazusi *Eugios supor*. ubi aduendi
interpretes. plura nos ad Nasonem Epist. XV.
mox malo, *annuet ille, roga; quam annuit*.
§. 17. *Vota cadunt, uinam strepitantibus ad-
voles alis*,

Flavaque conjugio vincula parat Amor.
Vota cadunt us strepitantibus, in Thuano co-
dice. Scribendum, ni fallor, *en ut strepitan-
tibus advoles alis*: ni mavis, *viden us strepitan-
tibus advoles alis*: ut Guyetus quoque. sic
superiori Elegia, *viden us felicitibus extis*. quod
Catullo usitatum. *cadere pro evenire*. sic
panegyrico Messallae, *Sed licet asperiora ca-
dant, de cadendi verbo vide Schioppij Verisimil-
ia*. sed & *Flava vincula in Fausta vincula*
videntur mutanda. sub finem:

*Huc venias natalis avis, prolemque ministras,
Ludas & ante tuos turba novella pedes.*
Hec venies, in nonnullis codicibus opinor,
Huc venias natalis avis, prolemque ministras.
haec avi, hoc auspicio. apud Nasonem Met.
VI.

*Hac ave conjuncti Procae Terentisque parentes
Hac ave sunt facti.*
sic *incerta avi dixisse Cicronem* notant veteres
Grammatici pro *ave incerta*. Tibullus in-
fra lib. III. Eleg. VI. *Fulserit hic niveis Delius
alibus*. Catullus, *toma cum bona Nubis Alite
virgo*. Plautus Epidico: *liquido exeo fera Aus-
picio, avi sinistra*. & Pseudolo Ag. III. Sc. 1.
sub signis ducam legiones meas. Avi sinistra, au-

spicio liquido, atque ex sententia mea. Apulejus
Met. II. *peragrata cuncta Thefalca suscipi avibus
Larissam accessi*. *Avi sinistra* apud Varro-
nem de LL. libro VI. ubi vide Scaligerum; &
Schoppium Susp. Lect. lib. I. epist. XI.
Eleg. III. §. 65. [§. 33.]

*At tibi, dura seges, Nemesin quae abducit
ab urbe,*

Perfolvas nulla femina terra fide.
scribendum *dura Ceres*: ut respondeant his
subsequentia, *Tu quoque devotas, Bacche, re-
linque lacus*. tum & mox corrigendum reor,
[L. I. Eleg. IX §. 67.]

Ab pereant artes, & mollia rura colenti.
vel, & *mollis cura colenti*; quod Scaligerq;
& Guyeto annotatum in ora codicis. Elegia
IV. §. 5.]

*Et, seu quid merni, seu quid peccavimus,
uror.*

opinor, *seu nil peccavimus*. tum §. 23. ex fuo
codice magnus Scaliger, quod & Achilles
Statius invenerat in luis, *Aur rapiam suspen-
sa facis insignia sacris*. pro quo vulgati, *sacris
insignia sacris*. Forte, *suspensa tholis insignia sa-
cris*. ut apud Maronem, *si qua ipse me venen-
tibus auxi, suscipendae thole*. *Suspensura possibus
arma Sileo*.

§. 36. *Quale bonum multis addidit ipse malis*
addidit ille, alii codices. & recte. sic
mox, *flammae aquam addere*. Plura nos alibi
de hoc loquendi modo.

Eleg. V. §. 21. *Haec fore credebant Romam*
prodebat puto. & sequitur ipsum Sibyllae va-
tacinium mox infra, *cujus initium, Impiger
Aenea*. & paullo ante, *quid canat illa, docet*.

§. 83. *Laurus ubi bona signa delis, gaudete
coloni*. Opinor, *Laurus io bona signa dedit*.
Libro III. Eleg. I. §. 19.

illa mihi referes, si nostri munus cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
An maneam, an toto pectore deciderim, Pon-
tanus. Sed puto, *Anne amer*.

Eleg. III. §. 35.
*Aut si sua negant radicum, tristisque sorores,
Seamina quae ducunt, quaeque futura novent.*
forte, *Stygiaeque sorores*; vel, *trinaeque*. Sed
novent ut dixerit pro *novent* cultissimi ingenii
vates, haud quaquam sic credibile. Scriben-
dum utique, *Quaeque futura canunt*. nam &
Parearum est canere. supra libro I. Eleg. VII.

*Hunc cecinerit diem Parcae fatalia nentes
Stamina.*

& libro IV. epigr. IV.
*Te nascens novum Parcae cecinerit puellus
Servitium.*

monui

monui jam ad Nafonem. apud Catullum quoque nuptiis Pelei Parcae canentes, introducuntur. mox:

Me vocet in vaflos amnes, nigramque paludem

Dives in ignava luridus Orcus aqua.

Opinor ego,

nigramque paludem

Ditit, & ignavam luridus Orcus aquam.

vel,

Lethis, ignavae luridus Orcus aquae.

nam in codice Regio Gallicano *Ditles ignava.*

Eleg. IV. §. 19.

Nec me fopierat menti deus nullis aegrae

Somnus, follicitas defisit ante domos.

rectius, ni fallor, legemus, *follicitas defisit ante domos.* sic & Panegyrico Messallae §. 100. scribendum,

Tunc tibi non defit faciem componere pugnae.

Eleg. V. §. 3. Nunc autem sacris Bajarum maxima lymphis proxima lymphis, si quid video. proxima Bajas salubritate. in scriptis, *munima, munia, maenia, mendose.*

§. 21. *Duraque fortis tertia regna Dei* malim, *Furvaque fortis*, de quo vocabulo pluribus nos ad Nafonem.

Eleg. VI. §. 23. *Quales his poena Deus hic quantumque minetur* quantumque codex Scalligeranus. scribe, *quantumque minetur.*

Eleg. VII. §. 14. [VI. §. 46.] *Aut fallax blanda fordida lingua prece* dederat Tibullus, si quid video, *subdola lingua.* forte & *pellax.*

Caput II.

Reliquum est, ut Tibulli librum percurramus quartum, cujus partem majorem occupavit Panegyricus Messallae Corvino dictus. versu igitur 67. haec occurrunt de Ulixæ,

Vidit us inferno Plutoni subdita regna.

Puto,

Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno

Magna Deum proles levibus discurreret umbris. sed & §. 14. *praestiterit, coelestis placavit mica, quam pacavit.* deinde excerpta Italica §. 33. *capit sub stemmate facta, non sub nomine.* & §. 56. scribe,

Non Cycannumque manus adversis reppulit armis.

Ulixen nempe. nunc circumfertur Nam Cycannumque manus. denique §. 85. *malum strutto vallo, quam ducto:* quod casibus praedocere fossam jam paulo ante praecesserit.

§. 95. *Quis parma seu dextra velis seu laeva tueri; Sive hac sive illac grandis venit impetus hastae;*

Amplior?

ita ex scriptis restituerunt homines eruditi, cum mendosissime vulgati codices exhiberent,

Parma seu quis dextra velis seu laeva tueri. sed & recte Sealigeri, *venias gravis impetus hastae.* at ne sic quidem perfunctus est locus. Scribe:

Quid, parma seu dextra velis, seu laeva tueri. (Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae)

Amplior, aut signata cita loca tangere funda?

Paullo ante etiam *Par sis* pro *Posse* repositum eo.

Qui tartarumve fulem melius celoremve sagittam

Jeceus, aut lento perfergeris obvia pilo?

Aut quis equum celoremque arce compescere freno

Par sis, & effusus tardo permittere habenas?

(Gygetus non bene, *Aut quis equum meliusque arce.*) saepe mendosum id vocabulum, ut ex variis Senecae locis jam manicum fecimus. apud Statium Genethliaco Lucani sic corrigebam:

In par es Latio, memorque gentis

Carmen fortius exferis rogatae.

nunc ibi legas in scriptis editisque exemplaribus:

In carus Latio, memorque gentis

Carmen fortius exferis rogatum.

Carmen rogatum pro Romani argumenti carmine durius ac insolentius videtur dictum; est *rogatus* Atranii ac aliorum comedias a palliatis haec de causa distinctas tauda ignoro. Sic Sillii *carmina digna Latio* toga dixerat Martialis. Idem Papinius Via Domitiana: *Itis par vix (Lethis nihil vetarent) Inons freta miscuisset Isthmos.*

par vix pro par vix exaratum erat. id in *parvus* mutatum. ni mavis, *His impar:* vel *Vix pro his.* Carum poetam amicum suum Naso Herculi canendo, cujus apothecofin moliebatur, parem sic facit:

Prodent antileorum vires: quas Hercule dignas

Novimus, atque illi, quem canis, esse pares.

Hic parvus minus concinne nunc ibi legitur loco vexatissimo, cui viri summi in ecetesis feliciter sunt medicati. His manibus fuisse Isthmos impar perfofus. vulgatum si quis praefraete tuetur, dictum accipiat licet, quomodo Claudiano,

illa manus, cui parvus Athos angustaque

Thrace,

Cum transtiret, erant.

¶ 100. *Nunc tibi non desit faciem componere pugnae in aliis Tunc. Scribendum, Tunc tibi non desit. & paullo post, lege ut aequatis frontibus, mox,*

Sen libeat dupplicem sejunctim cernere Marte.

cernere, pio decernere, de quo copiose nos Maronianis Lætionibus, recte etiam sejunctim castigamus, ni fallor, nam de junctâ & quadrata acie jam præcæsserat, vulgati,

Sen libeat dupplicem, seu junctum cernere Martem.

sed & deinde opinor, *sizque duplex geminis victoria castris, non gemini casus.* idque excerpta Italica Colotiana apud me unius codicis vetusti confirmant. *castra pro exercitu, de quo supra lib. III. hujus operis cap. X.*

¶ 113. *Namque senex longæ peragis dum saccula vitæ,*

Centum secundos Titan renovaverit annos.

Versus prior nescio quomodo in castigatissima Douzarum editione fuit omisus. deinde scribo, *celeri superaddere corpus Gaudet equo: non celerem sujer edere corpus Andet equum.* sic & paullo post corrigendum, mutata distinctione,

adlitus aris

Læter eluxit struclus super ignis acervos.

perperam Achilles Statius abditus: quod alii etiam perperam arripuerunt. Vide nos libro III cap. XIV. ad §. 171. Octaviae.

¶ 124. *Et fera discordes tenuerunt flamina venti* opinabar *disfortes venti*, quia præter morem iis solitum hiberna tempestare intractabebant. *vò dispers* compluribus locis nos restitutum ivimus Animagverfus ad Nafonem. deinde ex scriptis *muta silentia, non multa.* §. 139. *tellus obfessa colono* possit. Africam designat. Tum paullo post vetustissimæ Scalligeri schedæ:

Ares Areclæus aut unda perhospita campis,
cum in aliis aliter codicibus exprimitur hic versus, forte,

Radix Areclæus hant una per hostia campos.
de *radendi* verbo jam actum libro II. capite primo.

¶ 151. *Nam circumfuso consistit in aère tellus* consistit. sic in Fastis Nafonianis, *Sederant medio terra fretum suo loco.*

& ipse Tibullus supra,

Qualis in immenso dejederis aère tellas.

tum mox,

Aque daæ gelido vassantur frigore semper.

præterea,

Et nulla inserto perlabitur unda liquor.
incepto haud ferendum. Nec Guyeti illud incerto satis approbarim. Avienus descriptione orbis terrarum de Tanai:

procul hinc Maosida Tethye

Intrat, & inserto freia pellit vassa fluente.
sic & alibi non uno idem Avienus loco. Papius Tiburtino Manlii Vopisei

Cernere sacundi Tibur glaciale Vopisei

Si quis, & inserto geminos Anicne penates,
Aut potuit sociæ commercia noscere ripæ.

¶ 168. *alter & alterius vires negat aer* Mutetur, necat. sed puto, *alteri & alterius vires negat aer.*

¶ 184. *Cui fuerant flavi disantes ordine sulci*

Horrea secundas ad deficientia messes.

sic magnus Scaliger ex scriptis, vulgati, *secundus indeficientia messis.* sulcos pro latis frugibus ponit. postis tamen & fluvios culmos admittit. Totus locus sic videtur constituendus,

Nam mihi cum magnis opibus domus a'ta niteret,

Cui fuerant flavi disantes horrea sulci,

Horrea secundas ad deficientia messes:

Cui pecoris densa pascebant agmine colles

Et domino satis, & nimium surique lupoque.

satis & nimium pecoris. minus concinne vulgo Cuique pecus. Deficere etiam cum quarto casu conjunxit initio Panegyrici, meritas si carmina laudes Deficiant. quod nos Nafoni aliisque reddidimus locis compluribus ex veteri scriptura. Videtur autem Maronis ista cogitasse, Geor. II. §. 517.

Proventuque enaris sulcos, atque horrea vineat.
& ex primo:

Illius immensæ rupturæ horrea messes.

quod si sic scie habet, rectius fortasse legas,
Horrea secundas non sufficientia messis.

& hoc malim. in Priapeis:

Magnaque secundus cum messibus arena desit,

in Cereis crinis una corona datur.

ubi & forte rectius legas, *horrea dixit.* quod horrea quaerere messi Manilius definet libro V. p. 131. ed. Jun. loco corrupto. Idem lib. III. Maronis exemplo:

Seu Cererem plenam, vincenemque horrea messem,

Aut reputat Bacchum per pingua musta fluentem.

saturare horrea, auctor Actnae: & Anna cum saevare complerent horrea messes. hinc plena horrea eidem Tibullo lib. II. Eleg. I.

Tunc nitidus plenis confusus ruficus horreis.

fic

fic enim malo, quam *areis* cum Scaligero. ejusdem libri Eleg. V. idem Tibullus:

Distendat spicis horrea plena Ceres.

Paulo post etiam corrigendum videtur, *Nunc desiderium superest. nam cura novatur, Cum memori antea factos semper dolor admoveat annos.*

• *memori admoveat*, in memoriam revocare. elegantissimum loquendi modum pluribus jam asserimus hoc in opere. Paulo post etiam reponi amem,

nostri sit parvula cura,

Sit tibi quanta libet, si sit modo.
denique,

Sive ego per liquidum volucris vehar aëra penna. volucris vehar aëra pennis minus concinnum.
¶ 101. *Vel bene si totus, summo vel incertus in ere* Scribe ex vestigiis veterum librorum, *Vel bene sit notus.* nam codices nonnulli sic notus. Tum *rigidos percurrere campos* non concedo. nec *rigidos campos* Achillis Statii admitto. [*bene rigui campi.*] Quid si castigemus?

Sed me finges equum gyro percurrere campos
Doctam.

fic Papinius Epicædio patris:

non teties victorem Castora gyro

Nec fratrem caestu virides plausere Therapnae.
Tum, in quodcumque verbum me longa redegeris *aeas.* nam Colotianus liber sic ex parte. *redegeris*, pro *receptis*, nostrae conjecturae debetur.

Epigrammate primo, versu penultimo: *Hoc sollemne sacrum multos hoc sumes in annos* sic scripti praestantiores; vel *hoc sumat. haec sumis* c. dex Scaligeri. in aliis *celebretur, sumabit*, & similia. Reor a Tibullo relictum,
Huc sollemne sacrum multos o dures in annos.

vel,

Haec sollemne sacrum multos consummes in annos.

Epigrammate secundo, *Sed precul abducit venandi Delia cura* devia cura Scaliger. possis in *devia.* sed *umbra* si *devia montis* jam praecesserunt. si quid video, dignius sit Tibulliana elegantia,

Sed precul abducit venandi Delia curas.
Delia, pro Diana, abducit curas venanti: quomodo apud Claudianum lib. III. Raptus Proserpinae:

Abducere meae iterum mortalia curas
Jampridem neglecta mihi.
tum & paulo post *maluerim, Quis furor est, demens?* dictum a nobis alibi. Mox ex scriptis, *As quaecumque meo furtim subrepat amori.*

Epigrammate tertio,

Effice ne macies pallentes occupet artus:

Nou metat informis pallida membra color.
tabentes occupet artus scribendum, *ne pallentes artus & pallida membra* per *taurodyas* odiosam concurrant. Mox *devebat amnis*, non *vehebat*. nihil enim fluvii possunt *vehere*, nisi ad fontes & juga, ex quibus originem trahunt, revertantur: quod sit pro miraculo. unde & apud Papinium Thebaidos primo, §. 356. videtur castigandum,

vult agmine facto

Inachus, et geledas vergens Erasinus ad Arctos.
non *surgens.* quod nunc circumfertur.

Epigr. V. §. 9. *Magne Geni* Mane tuetur Achilles Staius. sed excerpta trium codicum Italorum apud me, *Alme Geni*, nec ausim damnare. Deinde paulo post ex uno codice placet,

Tu procor infidos sancte relinque focos.

Epigr. V. §. 15.

Præcipit ex gnatae mater studiosa, quod optat:
illa aliud tacita jam sibi mente rogat.

jam sua Scaliger ex scriptis. quomodo & Al-dinus codex. non *sua* Achilles Staius, praeterea *quod optat*, Muretus; uti & Guyetus ex Florentino codice. Putabam ego:

Præcipit ex natae mater studiosa, quid optet.
illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
apud Nasonem quoque *clam* non semel in jam degeneravit.

¶ 19. *Sit juveni grata adveniet* Sic *juveni grata veniet*, codex Scaligeri. Scribo:

Sit juveni gratis, veniet cum proximum annus,
Hic idem votis jam vesus adsit Amor.
gratis juveni votis adsit Amor iterum anno proxime venturo.

Epigr. VII. *Atque Aretino frigidus annis ago* annus, & *Fresino agro*, Scaliger ex scriptis, aliique ante Scaligerum. Legebam ego,
Atque Aretino frigidus Arno agro.
quod Thuanae bibliothecae confirmat codex. versu ultimo malim, *Arbitrū quoniam non finis esse mei.* quoniam enim scripti nonnulli, non *quamvis*. *arbitrū* etiam mei excerpta codicis Italici unius, non *arbitrio mee.*

Epigr. IX. *Gratum est, securus multum quod jam mihi de me Permitti* videtur legendum hoc modo epigramma:

Gratum est, securus multum quod jam tibi de me Promittis, subito ne male inepta cadam:
Si tibi cura toga est potior, pressumque quaestillo
Scorum, quam Servi filia Sulpicia.
Sollitici sint pro nobis, quibus illa dolori est,
Ne cedam ignoto maxima cura toro.

tertio versu codices *cura toga potior*: quod a sub-

N n n

sublequentibus damnatur. *cedere toro*, ut apud Nafonem Arte Amatoria a nobis restitutum, *Et caelat leto quamlibet agra suo.* & sic Achilles Statius. Scaligeranum *maxima causa* non placet.

Epiqr. X. *Esse tibi Cherinto tuas placitum puellae* placitura in aliis. quidam *Morsu tibi placitura*. Sed *i* in *l* temere immutatum loco corrumpeudo anam videtur dedisse. *placitura*, *pia cura*. Scribe,

Esse tibi, Cherinto, tuas pia cura puellae,
Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
deinde ex scriptis, *si tu Nostra potes lento pe-*
ctore ferre mala. non laete.

Atque hisce in Tibullum annotatis corollarii loco accedit emendatio Catulliani loci unius atque alterius. Quem scriptorem majore cura alibi castigandum nobis proponemus. Epithalamio Thetidis & Pelei v. 208. de Thefeo :

oblito dimisit peccore cuncta,
Quae mandata prius constanti mente tenebat.
Dulcia nec moeste sustollens signa parenti
Sospitem & eraptum se ostendit visere portum.
Versus ultimus haud dubie interpolatus est. nec multum in membranis praesidii hic nobis. nisi quod codices nonnulli *Sospitem & eraptum*. Scribe meo periculo,

Sospitem Erechtheos se ostendit visere portus.
portus Athenarum innuit, sic dictos ab Erechtheo rege Athenarum: uti & ipsae Athenae *arces Erechtheae*. Apud Papinium libro XII. Thebaidos $\text{v. 481. corrigatur ex optimis membranis}$,

Omnis Erechtheis effusa penatione aetas
Tecla viasque replent.
vulgati illic haecenus *Omnis & Aetatis*. Nafio Ibiid v. 335.

Utque novum passa genus Hippomenide leti,
Traclus Erechthea fertur adulter humo.
quomodo & illic scribo. nam veteres *Traclus & Aetata*. vulgati:

Utque novum passa est genus Hippomenide leti,
Traclus in Aetata fertur adulter humo.
Erechthidae & cives Minervii pro Atheniensibus apud Macrobius. Vide annotata nostra ad Metamorphoses Nafonianas libro VIII. $\text{v. 547. paullo ante apud eundem Catullum scribe,}$

Annuis invito caelestium numine restor.
utpote qui Thefeo fratris Neptuni faveret filio. paullo post in eodem Catullo scriptis anuentibus,

Namque serunt olim, castas cum moenia Divae

Linguentem quatum ventis condereret Aegeae
Castra diva, Minerva: cujus urbs Athenae. perpetram nunc circumfertur, *classi cum moenia Divae*. Virgilius in Cirr, de peplo Minervae Atticae,

Qualis Erechtheis elim portatur Athenis
Debita cum castas solvuntur vota Minervae.
hinc *castum* Deae pro templo. sic *castum* Ispidis Tertulliano. *castum Cereris* apud Festum in Minusur. ubi vide Scaligerum. Tum mox puto,

Sed primum mutas expromam mente querelas.
non *mutas querelas*. apud Claudianum Raptu Proserpinac, *abruptis mutas in fila querelas.* & *muta suspiria* Papinio Theb. XI. 604.

$\text{v. 55. Necdum etiam seseque sui tum credidit esse}$ ni fallor,

Necdum etiam sese ipsa suam tum credidit esse.
suam, mentis suae comptem. Adeantur, quae nos curis secundis ad Metamorphoses Nafonis libro III. v. 687. & libro XI. v. 723. ubi scribendum, *Hoc minus & minus est iam mens sua*, ex Oxoniensi libro. non *amensua*; quod olim arribdate. Licinius in carmine ad B. Augustinum:

Annuis, sic nobis verum ratione patefecit:
Sic suas Eridanus fluat, & contagia mundi
Nequicquam volent nostri circum arva coloni:
sic scribo. vulgo pessime, *Nec plus Eridanus fluat. suas Eridanus*, sui juris & liber a Geticis catervis. Claudianus:

sed Marfya velox
Dum suas est flexuque carens: mox flumina
mixtus

Mollitur, Maeandre, tuo.
Papinius Thebaidos quarto de Lagia amne: *neque enim tibi cana repostas*
Bruma nives, raptasque alio de fonte resundas
Arcus aquas, gravidare indulgent nubila Caris:
Sed tuas, & nulli ruis expugnabilis aëro.
Avienus descriptione Orbis terrarum, de Tanai:

Hic se Sarmaticis evolvens snibus arte,
Scissas Araxeo prius aequare, jam suas udam
Effluit in Scythiam.

sic castigandum: non *jam suas unda*. apud Nafonem Epistola Hypsipylae, *a Tanai Scythinaeque paludibus ndae*. uti & illic olim castigavimus, cum legeretur *Scythinaeque paludibus undae*. Pomponius Mela de Nilo: *cum diu simplex suasque descendit*. non *facus*.

haecenus.

JANI DOUSAE NORDOVICIS SCHEDIASMA SUCCIDANEUM

nuperis ad TIBULLUM PRAECIDANEIS
addendum.

SCHEDIASMATIS SUMMA.

De Galli, Virgilii, Horatii, Tibulli, Propertii, ac Ovidii aetate denique distincte ac dilucide, cumque antiqua adeo tum cura tum fide disserium. Tibullum omnium Collegarum suorum (de Elegiae scriptoribus loquor) si Gallum unum excipias modo, quantum Eroticorum clui, antiquissimum; contra receptissimam illam, ne dicam praecipuatam tam hujus, quam superioris saeculi opinionem, qua inter Tibulli ac Ovidii Natales nullum haecenus discrimen factum. in quo tantus Chronologorum error fuit, ut ante egressum ex ephebis Equitem istum Sulmonensem haud aetate proventa atque adultus modo, verum & justo quoque militiae sacramento auctoratus pro acri & strenuo ad legionem bellatore laudatus fuerit Tibullus noster: donis insuper militaribus virtutis ergo ab Imperatore suo meritis cohonestari. Id argumentis ac rationibus multo evidentissimis firmatum, ad furcillandam supposititii illius Pentameiri fidem scilicet, cujus de Ovidiano peno Tibullo condonati communitio omnes ad unum Antiquarios nostros frustra ac falsos habuerat antea. Eam in rem Horatiana auctoritas ad partes adducta, etiam Ovidii, nisi quam inter aequales, sed vero ubique inter superioris aetatis Poetas Albium Tibullum recensere visit. Gallum solido, quam alii volunt, sexennio grandiozem, hoc est, non ternos, sed octonos annos supra quadragesimum natum fuisse, quum a communis lucis usura sese abjudicaret. Ejus Memphitici Regni procuratorem, per quadriennium unum continuatam modo, non in annum v. c. DCCXXI. verum potius DCCXXIV. incurrisse, praeter mentem Interpretis Horatiani. Lilianae frustrationis castigatio a Dionis verbis minus came & cogitate perpensis (ut apparet) natae. Maecenatem annum unum modo aut alterum Horatio supervivisse, fuisseque adeo Poetae sui lugubri Epicedio prosequutum, & quidem quadragenario majorem: nimisque frustra vitam Satyrici hujus supra quartum ac sexagesimum annum producere conati. De Propertiani tum obitus, tum Natalis anno conjectura. Tibullum eadem fere tempestate, qua Maronem fati concessisse, oculato quoque Marci testimonio probatum, & quidem quadragenario majorem: nimisque frustra esse eos, quibus in ipso juvenilitatis flore exstinctum atque ante diem prope rato funere elatum placet, cum Horatiano indicio, tum indubitata Tibulli ipsius confessione arguitis convictisque. Juvenum, sive adeo Juniorum appella-

latione insignis jam inde a Regiis temporibus quorum aetas annum nondum XLVI. supergressa; neque alia ratione juvenem quoque Tibullum a Marso perhibitum videri. Odam Horatianam Albiano nomini inscriptam ad alium neminem, quam ad Elegiographum nostrum pertinere: neque eos audiendos, qui nescio quem Tibulli avum nobis conformarunt: multo minus Crinitum, qui Poetae hujus familiarem Propertium faciat, quo argumento inductus, nescio. Alia quaedam monetae hand vulgariae.

TEmpus esse jam pridem videtur, ut de Tibulli, deque primorum ac signiferum aliquot felicissimi illius Octaviani saeculi Poetarum aetatis unum insuper etiamnum Caput coacervemus, quod Praevidentis Tibullum nostris colophonem imponat denique. Sciendum igitur Seviris illis, quos in Syntagmatis hujusce frontispicio nominatim recensit singulos, omnibus aetate superiorem fuisse Cornelium Gallum, quippe cujus Poetae Natales in C. Cassii Vari, ac M. Licinii Luculli Consulatum incidisse tum de Servio, tum ex Eusebianis Chronicis docemur, anno Urbis conditae DCXXCI. ab ipso scilicet, quo a Germanis duce Ariovisto occupatas Gallias, in Italia vero bellum Servile à Spartaco conflatum, fidem Romani nobis faciunt Annales. Quem intra non totius quadriennii vertentis spatium Heroicus ille divinissimi Maronis Genius consequutus, anno DCXXXIV. ipso inquam Iduum Octobrii die, M. Licinio Crasso, & Cn. Pompejo Magno Coss. Nec plus singulari lustro interposito exortus nobis Horatius, ad VI. Idus Decembr. L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato supremum illum Magistratum gerentibus, anno nimirum DCXXXIX. biennio autem ante Augusti Caesaris Natalem, & famosissimam illam L. Sergii Catilinae conjuracionem a M. Tullio Cicerone, & C. Antonio anni sexcentissimi nonagesimi primi Consulibus detectam pariter oppressamque. Atque ut haec omnia in confesso, ita diem annumque, quo Sex. Propertio lucis hujus tuendae copia data, usque ampliari porro, & velut in suspensio habere cogimur. suspicari tamen possumus haud

inani utique aut languidae fidei conjectura, cum se anno post plus minus octavo, nonoue, an decimo?

Vitales banxiffe auras ac lumina prima.

Argumentum, quod dico, nullum sane aliud, quam Poetae ipsius indicium habemus; apostropham istam scilicet, qua ex persona Hori illius Babylonii idem semet ipse affatur postremo demum Elegiarum suarum volumine:

Ussaque legisti, non illa aetate legenda,

Patris, & in tennes cogere ispe Lares.
Nam, tua quum multi versarent rura
juvenci,

Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox, ubi bulla rudi demissa est aurea
vollo,

Matris & ante Deos libera sumta toga;
Tum tibi pauca suo de carmine dicat A-
pollo,

Et vetat insano verba tonare foro.

Ecce ut statim, aut non multo certe post acerbissimam illam Octavianae Peritiae metationem, municipaliumque agrorum (quos subinde a Philippensi bello veteranis in Italianam reductis assignandos dispartiehdosque de communis Triumviratus sententia ad se receperat Augustus Caesar) patratam iniquissime divisionem, Praetextam depositam sibi, vicemque ejus Virilem Togam assumtam, aureaeque Bullae ornamenta Dis Penatibus ex more majorum suspensa ac religiose consecrata, disertis de semet verbis profiteatur Propertius noster: uno post Nasonem editum anno scilicet (qui jam inde ab Urbe primum condita septingentesimus porro ac duodecimis numeratur) eo ipso inquam, quo Tiberrum Imperatorem natum prodidit Suetonius. Quam quidem Togam, hario-
lari

lari licet, Umbrum illum xvii. demum aetatis anno accepisse:

Secli nempe sui morem atque exempla sequuntur

Vergilii in primis, Donato ut teste probare est.

Tametsi de Lipsio meo didicerim nuper, legitimum Tyrociniū diem apud Romanos annum xv. fuisse; atque exinde praetextatos de ritu prisco in viros ex ephebis referri occoepisse primitus: peque quenquam ante xiv. annum vertentem jus porro habuisse liberae ac Purae vestis fumendae. A qua mente non nimium diversa Vetus Horatii Commentator, qui pueros nobiles praetexta veste sub disciplina ad annum usque decimum quintum usos, apertissime agnoscit. Cujus instituti rationem quamobrem migrasse Callimachum illum Romanum planissime persuaserim mihi, faciunt ipsius verba supra a nobis posita hoc exemplo:

Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,

Et vetat insano verba tonare foro.

Probabilius enim, ut Propertium septemdecennem Genij atque ingenij maturitatem ad Elegiae scriptandae studium contulisse opinemur, quam ut vix pene etiam tum puberem, necdum penis plane enatis scilicet, praecoci nimiam ac temerario conatu Pegaseiam illum volaturam auspiciatum comminucamur,

Icarj ritum, vitreo daturum

Nomina ponto:

atque (ut cum Petronio dicam) cruda adhuc studia non in Forum, sed vero in penitissima illa Callimachi ac Philetiae nemora, praecipiti sane, ne puerili dicam, impetu potius, quam judicio aut ratione sustulitum propulsisse. Quid enim? Aliter

Herods illi, seu Graeci, sive Latini ventuosiores,

atque nos hodie vix trioboli, imo vix semissis verificatores, quibus totum istud, quod Poëtarum vocamus, Scholasticum nescio quid, ac modo non puerorum naenia; neque pol aliud sane, quam nugarum atque ineptiarum exole-

tus quidam ludus videtur. Praeposteri homunciones (nam quo potius nomine honeste illos appellem, dubito) qui secreteissima sacraissimaeque illa Musarum penetralia unis puerulis modo, vel nefcio quibus de trivio Magistrellis patere, credi postulant sibi; in quorum aditu pertentando gravissimos quondam, maturimaeque tum aetatis, tum prudentiae viros seque ac spes suas corrupisse, irritato saepe eventu comprobatum videmus. Propertius ergo non Ovidio modo, verum ipso etiam (si Dis placet) Tibullo antiquior, quorum utrumque Hirtio ac Pantia Coss. natum, uno ante Cicero-nem denatum anno scilicet, Urbis vero conditae dccxi. ipsis de se scribentibus fides communiter, & quasi praejudicio quodam habita usque adhuc. Ac de Ovidio verum fateor, eumpse nimirum altero Quinquatrum die, qui quidem sextus post Idus Martias numeratur (uti primitus a Lipsio nostro ratio isthaec putata examumissimè rectissime).

Dias productum in luminis auras.

De Tibullo ut inducar, temporum observatio repugnat planissime. Nam quid amabo absurdius, quam eundem cum Sulmonensi illo annum Natalitium Quiriti assignare huic nostro? quem utique ex relatu Elegiae ipsius vii. apertissime constat jam tum in re praesenti oculatum potius, quam auritum testem fuisse, qua tempestate M. Valerius Messalla cognomento Corvinus Aequitanas gentes Proconsulari potestate praeditus subjugarat. unde Triumphus eidem merito de victis Gallis ab Augusto quoque Caesare citra invidiam concessus. Ait enim Poëta ipse de se, nec mentiter in gloriano:

Non sine me est tibi partus bonus: Tarbella Pyrene

Testis, & Oceani littora Sanctonici.

Quo etiam pertinebit vetus illa & quidem Italica Inscriptio, Tibullo ac nobis haud injuria sane a principe illo Scaligero commendata in Catalectis suis:

M. VALERIUS M. F. M. N. MESSALA

A. DCCXXVI. CORVINUS. PROCONS.

EX GALLIA VII. K. APR.

Nnn 3

Niff.

Nisi si forte Equitem nostrum adhuc praetextatum, necdum etiam ex ephēbis plane, id est, statos puerilis Tyrociniū annos egressum (Lipsianam computationem sequi me scito) haud quidem castra, sed vero Tabernaculum Messallae sui pro culcitella officii causa comitatum cavillemur: ut esset, quo Proconsul (ut fit) conquiniscens incubitare posset scilicet. Atqui haud stipendia modo (quae quidem ex prisco Romanae militiae more non nisi decimum septimum annum supergressis legitime primum ac sollenniter procedebant) Tibullum ipsum fecisse, verum hercule donis etiam militariis hoc ipso bello Aquitanico ob rem gnave, haud ductarie gestam, ab Imperatore suo donatum, ornatumque insuper, fidem porro abunde fecerit nobis vetus illa Vitae Albianae commemoratio, calamo exaratae, non typis inquit. cuius inibi gustum quoque aliquantum nobis praebuit idem ille, quem dico, Imperator noster Muscius;

Nunc etiam Corvina iugans de stirpe pro-
pages,

Scaligeris condignus avis & Caesare pa-
tre.

Ecce nunc alterum quoque non minus utique persuasibile ab Horatio argumentum, Poëtam hunc nostrum ita r. Carminum lib. Oda xxxiii. de Glyceres ejus insolentia ac fastu amicitiae sane consolante;

Albi, ne doleas plus nimio memor
Immisit Glyceræ; neu miserabiles
Decantes Elegos, cur tibi junior
Laeja praeniteat fide.

Nam qui pote obsecro, ut Tibullus id aetatis Elegos istos miserabiles decantare potuerit, quem (si bene calculum ponimus) hoc temporis vix trulustrem ad summum, id est, quindecim annorum Poëtastrum fuisse comperiemur? Doceo ab aetate ipsius Horatii, qui proximo ab hoc volumine, tot tantisque interjectis Odarum straicibus, quadragenarium scēse professurus primulum, hæce ad suspiciiosissimum Sodalem suum clémenti sane deprecatione:

Fuge suspicari,
Cujus oclavum properavit aetas
Claudere iustrum.

Ut enim biennii unius vertentis spatium intercessisse demus modo, inter prioris illius, atque hujus, quem postremum laudavimus, Horatiani Carminum libri compositionem, effici tamen nullis argumentorum probationibus potest, ut grandævitate istiusmodi Poëtæ huic nostro Arithmeticoorum exculcet quispiam, quae vel Glyceræ malacissandae pro tenellae adeo aetatulae captu opportuna satis; nedum ut Elegiae apte scribendae tempestiva esse aut haberi potuerit. Huc quartae ab hac Odes in super auctoritas si accedit, victoriam illam nobilem vereque Augustam, qua apud Aëtiū cum collega Antonio & Cleopatra Aegypti Regibus de summa Imperii aetum, ac debellatum denique, Caesari congratulantis; vix erit, ut vel duodecim annos modo argutulo isti Glyceres amatorculo, adde Elegiarum cantori,

Unde unde, aut nullis rationibus extricemus,
si quidem superiorem illam in vulgus receptam de Albianis Natalibus opinionem, ne haeresin dicam, alere porro obliquate ac fovere pertendimus.

Atque diversum longe sonat Appula Pitbo.

Quo enim clausula illa jam laudata a nobis modo?

Cur tibi junior

Laeja praeniteat fide.

nisi, ut vel hinc saltem sic tanquam in speculo Tibulli amatoribus diluceat, Poëtam cum alia re magis nulla aemulo ac rivali suo ab amica postpositum, quam quod alter iste plenus adhuc succi ac sanguinis, viridiorque haud paulo ac nervosior, id est, Veneriam ad palaestram valentior robustiorque; noster contra maturioris aevi indidemque languentior fortasse, quam virosae illi contemnificaeque ac fastidii plenae expediebat, haud obscure oppido videretur. tantum abest, ut vel adolescentulus,

Vel adhuc florente iuventa
Fervens officium Dominae suaeque arma
probare

Posset

Posses Equos, gennumque hac tempestate virorem.

Satin' certum, ac tot testimoniis in unum conspatis illustre factum denique Tibullum nihil minus, quam Pansa Hirtioque Coef. nasci potuisset? & Pentametrum illum,

Cum cecidit fato Consul uterque pari.
ex Peligni veltiaris synthesibus Romano huic Elegiographo perperam ac praeter omnem Chronologiae fidem aslutum? Certissimum utique, & confirmat hario-lationem nostram idem Triumvir iste, quem dieo Sulmonensis suffragio peti-
peti, uno Cornelio Gallo tantum (cujus diem Genitalem in annum Urbis DCXXCI. incurrisse, demonstravimus jam antea, sex minimum ante Nasonem editum Lustris, id est, totis annis xxx.) Tibullum inter Elegiographos Latinos natu faciens posteriorem: haud quidem sibi modo, sed vero ipsi Propertio quoque hac aetatis praerogativa diserte praeratum non semel: nuiquam tamen evidenti-entius, quam libri Tristium v. Elegia x. quem locum, huicce proposito meo haud sane disconducere videtur, totum porro integrumque lecturis proponere, ad conjecturae nostrae stabilimentum:

Temporis illius colui; siveque Poetas:

Quotque aderant vates, rebar adesse Deos.

Saepe suas volucres legit mihi grandior aevos,

Quaeque nocet serpens, quae juvat herba, Macer.

Saepe suos solitus recitare Propertius ignes,

Jure sodalitis qui mihi junctus erat.

Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Iambo

Dulcia convictus membra suere mei.

Es tenuis nostras numerosus Horatius aures,

Dum feris Ansonia carminaculta lyra.

Vergilius vidi tantum: nec avara Tibullo

Tempus amicitiae Fata dedere meae.

Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi,

Quartus ab his serie temporis ipse sui.

Utque ego majores, sic me coluere minores;

Notaque non tarde facta Thalia mea est.

Ubi rite ordineque ordinem ab Ovi-

dio conservatum videmus, in eorum praefertim Poetarum commemoratione, quos typo ipsius atque adolescentior Musarum candidatus modo,

*Spectatos satis & donatos jam rude pri-
dem,*

quasi veteranos emeritis stipendiis, Romae cognitos olim habuisset sibi: egregii ingenii facinoribus potius, quam effecti senii canitidine, vel calvitii nota venerabiles: quorum adultae ac maturae gloriae novellus ipse veluti Furculus succresceret. Quo in numero Eritico-rum illum Poetarum principem (Cornelium Gallum dico) desiderari, quid mirum vero, aut grave? quando is octavo supra quadragesimum aetatis anno (quoniam in conjurationis suspitione apud Augustum positus fuerat) sua sibi met manu condemnatum eliserit spiritum. quo quidem tempore ex ephelis primum excesserat Naso. Quae computatio eo pressius a nobis exiliusque annales ad calculos revocata, quod in hac ipsa & vitae & praefecturae Cornelianae terminatione Crinitum, Liliun, Cruquium, caeterosque quantum est calculatores

Longius a vera videam ratione vagatos.

nemiine non istorum sic quasi pro confesso adseverante, Gallum nostrum maturo jam inde aetate, anno nempe tertio & quadragesimo, gladio jus dixisse jaetantiae, ambitioni, atque insolentiae suae, hoc est, manufacta morte decretam adyosum se Senatus damnationem in tempore praevenisisse, vel potius ante tempus. Perperam (uti dictum est prius) imo vero contra compertissimam Romanae historiae fidem, quippe quem ex Falstorum Consularium subductione certo certius conslet, anno post Aegyptibus denique, tum primum Provincialibus factis, cum Caesariano imperio praefuisse, non quidem ab Urbis conditae (uti Horatiano interpreti placet) anno DCXXI. usque ad DCXXIV. (intra quod annorum spatium Regni Memphitici summa adhuc penes Antonium & Cleopatram, vel ipsi quoque Augusto formidolosos. tantum abest, ut vel Cor-
ne-

nelianae Praefecturae, vel Octavianis decretis per eam tempellatam locus aliquis in Aegypto esse potuerit, superflite etiam tunc, imo dominante triumvralis Imperii collega) verum hercule sub ejsdem, quem postremum nominavimus, anni exordium, vel potius anni DCCXXV. sequentis exordium: in vacuum scilicet Regiam impetum faciente Octavio, quam solitis praefidiis destitutam, & sine vindice, victoris impotentis libidini, hoc est, praedae ac poenae expositam obitu suo reliquerat Antonius: mandandam porro exinde (suspectis ac practeritis Senatoribus) Equestris ordinis homini, novo huicce Foro-Julienfi Procuratori, qui campse nomine Caesaris in Provinciae formam redactam per quadriennium unum modo, nec id tamen totum, tractasse princeps atque administrasse creditur. Cujus quoniam & aetatis, & annorum quibus apud Niliacas gentes cum publico imperio fuit, plus satis superque ratio à nobis expensa ac disputata, quid prohibet eundem una quoque opera à manifestae calumniae ignominia, qua practer omne meritum suum à Lilio nescio quo Gyraldo indignissime affectus, quantum quidem in me est, vindicare porro atque defendere? Nec enim aequum esse arbitror, ut Poëta tantus, tamque omnibus modis lepidus alienae improbitatis atque malitiae piaculari ritu succidaneus fiat: utque in infontem expetant, quae ab altero maligne, imo vero injuriose patrata nobis commemorat Dio lib. Rom. Hist. LIII. ubi postquam Cornelianum nomen a Valerio Largo, qui socius ei & convictor fuerat, ad Caesarem per summam perfidiam, atque injustitiam delatum posteris prodidisset, subdit exempla nonnulla denique, quae ad ingenium & mores ingratiissimi criminantis propius penitusque percognoscendos facere cum primis visa. e quibus illud nimis me hercule praec caeteris festivum ac memorabile de Proculo: qui cum aliquando accusatori isti quem dico, Poëtae nostri everfiori, fortuito obviam factus esset, obiecta manu os & nares ipse compressit

rit sibi. iis qui secum erant hoc quaff signo innuere volens scilicet, parum tutum esse Largo praesente vel loqui, vel respirare. Item alterum de nescio quo testiculante, ac responsum Lari, quo palam ignorabilem se illi obiectum professus fuerat antea, superstitibus arbitris in Tabellas publicas referente. Quae certissima utraque malignantis, & quadruplatoris animi indicia, tanquam de ipso Cornelio Gallo, non autem de criminatore ejus Valerio Largo narrata, ex Dione porro nobis obtrudit Lilius. Os horpinis. at quid simile? quasi vero inter Accusatoris & Rei vocabula discrimen nullum? At ego duo ista non minus dissidere inter se,

Frigida quam calidis duco, atque buventia fecis.

Qua quidem in re utrumne incuriam Lillianam magis, an infcitiam, an vero madidam memoriam potius demirer, nescio. Sed nos, silicet hujus affaniis valere jussis, ad Galli praefecturam denovo convortamur, qui (id quod memorare occoepam modo) in hac provincia sua multorum millium intervalis dispersus,

Ac procul Urbe Remi, fallacis ad ostia Nili,

quasi extra terminos sepositus, quid mirum inquam, si Ovidio, Romae per ea tempora degenti, praefito esse non potuit; nedum familiariter uti puero etiam tum investit quadragenarius? At vero de Horatio, item Propertio, quibus per aetatem uti potuit, quorumque adeo Muscis recitationibus Romae aliquamdiu sese haud sane indelectatum significat, diversa prorsus ac dispar ratio: e quibus alterius senecta (Horatii puta) quinquagesimum septimumque, an nonnum annum supergressi (quando alii Julio Antonio & Fabio Africano Coss. alii autem C. Marcio Censorino, & C. Asinio C. F. Gallo denatum ipsum videri voluit) ad tricesimum usque sextum, vel quartum saltem Ovidianae juvenetae Autumnum pertinuit. Enim Horatianae interpreti auscultes cave, vitam Poëtae ejus haud paulo longius, imo supra annum

annum etiam quartum ac sexagesimum producenti. Quod an refutatu difficile sit, vel ipsum *Maecenatem atavis Regibus editum* interroga, condignum illum Horatiani Epicedii conditorem: cujus adeo Fragmentum nos nuper in nostro ad Veuulinum illum Commentariolo ex Isidori Centonibus productum pristino notori restituimus tandem. unde perspicue, ac quasi de plano dilucet, Flacco alumno & conuictori suo Cilnium Equitem supervixisse: verumque ac fatale nimis evenisse vaticinium illud, quo eundem patronum suum lamentantem Vates ille biformis consolatus fuerat jam antea, Oda xvii. libri secundi scribens scilicet:

*Cur me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande decus columenque rerum.
Superstes ergo, postumusque
Tusens Eques Calabro Poetae.*

Neque id tamen longum. quippe qui annis duobus modo post C. Marii Censorini, ac C. Asinii Galli emortualem Horatio Consulatum (qui annus conditae Urbis supra septingentesimum sextus ac quadragesimus cluit) Ti. Nerone, Cn. Pisone Coss. in Libitinae censum relatus denique, si quid Cassianae fidei fidendum. De Propertiani vero obitu tempore parum liquido nobis explorata veritas: nisi quod credibiliter augurari possumus iuvenem ipsum, posteaquam Tibullo & Virgilio Poëtis paenc aequalibus, ac Cynthiae deliciis suis (quae amanti ratio est maxima) aliquantisper modo superstes vixisset, Orcivo porro thesauro traditum, etiam Horatii ac communis Maecenatis mortem (quamvis haud paulo sane minore natu, quam illi) immiti atque ante diem perpetrato funere anticipasse. Indicio fuerint torque ac tanta Propertii ipsius testimonia, quibus ut viridissimo flore ephebus passim, ac velut in primis adhuc illis adolescentiae fractis Euripi in morem actubundus scilicet abscemetipso depingitur: nusquam non a juvenilitatis gratia Veneri suae commendabilem facere stu-

dens ac fatagens sese. quam & Martialis insuper auctoritate comprobare facultas est nobis, ita lib. xiv. de hoc ipso testantis:

Cynthia, sacundi carmen juvenile Properti,

Acceptis famam, nec minus ipsa dedit.

Ut ut est, omnium, quos supra recensuimus scilicet, Octaviani temporis Poëtarum funera Forojulienfis Equitis caedes antevertit. quippe quam A. V. C. dccxxx. non autem (proinde ut Criticis placet) dccxxiv. evenisse, satis antea jam nobis ex Cassianae Historiae fide declaratum. ejus inquam Forojulienfis, cui successores in scribunda Elegia Romanus hic noster, paulo post Virgilii excessum & ipse funeratus. Clarum id ex Epigrammatico, quod Marso Domitio adscribitur:

*Te quoque Virgilio comitem non aequa,
Tibulle,*

Mori juvenem campos misit ad Elysios.

Quod postremum de Tibulli ipsius sententia adumbratum apte in ejusdem funcri laudationem convertit Epigrammaticarius iste quem dico, Martiali utique non illaudatus. Sic enim Marso antea praeceverat Poëta noster, quasi praedivinus:

*At me, quod facilis tenero sum semper
amori,*

Ipsi Venus campos ducet ad Elysios.

Atqui Virgilium C. Sentio Saturnino, Sp. Lucretio Vespillone Coss. pausam vitae fecisse cognitum nobis ex Chronicorum scriptoribus: anno Urbis nimirum dccxxxv. intra quod spatium, funestumque illum Hirtii cum Panfa Consulatum quatuor modo & viginti annos intercessisse reperimus. quibus Consulibus si in oras luminis editus primum Tibullus noster,

*Non est, quod multa loquamur,
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce
auri.*

Quid enim aliud quaeso relinquitur nobis, quam ut ocellum illum Triumviratus Erotici ante annum actatis suae xxv. ad plures sese penetrasse fateamur? contra tot tantasque rationes positas à

nobis supra, & (in quo arx hujus causae) locupletissimum illud Ovidii testimonium, quo Horatium, Propertium, Virgilium ipsam, ac Tibullum denique, non quidem inter ἀλικύτας vel συγγρόμους; hoc est, coaevos sibi, verum hercule inter veteranos senioresque ac praeritae quasi aetatis Poëtas recensitos videmus. Unde & Virgilium de facie modo cognitum habuisse testatur; Tibullum vero Fatorum avaritiam invidisse sibi, quo minus in familiaritatem ejus, *communis sacra colentis*, insinuare poterit in tempore. credo, quandoquidem Ovidio herbescente primulum, eodem quo Virgilius (uti dictum est) anno, aut certe non nimio post

*Intempestiva conjunctis morte Tibullus,
Atque Equiti praereptus Eques collega
Poëtae.*

Neque ita intempestive tamen, ut non vel ad legitimam usque mediae aetatis plenitudinem eundem processisse persuaserim mihi, & eo quidem fidentius, quod praeter argumenta illa superiora, partim ab Inscriptione Veteri, Fastisque Consulibus: partim ab Horatio, & Ovidio nobis adeo usque *Largiter, ac plena suppeditata manu*; etiam hic ipse Sulmonensis noster in Elegia illa vere Elegiaca, ne dicam, lachrymis Simoniæis maestiore, qua Collegae eidem suo tantum non lessum lamentando facere visus, & quidem ex professo Albinae vitae summam colligens, de hac tanta obitus ipsius cruditate (illud, immaturitate, dicere volui) ne verum quidem, quam profecto tacitam ut haberet, *Deum (opinor) haud meruisset divitiis sibi*, haud magis utique, quam praematuram illam Catulliani funeris praecocitatem, in capite Elegiae obiter quidem, sed tamen significantissime notatam his verbis:

*Obvius hinc (s. Tibullus) venies hedera
juvenilia cinctus*

Tempora, cum Calvo doctæ Catulle tuo.

Quibus subjicit deinceps e vestigio:

*Tu quoque si falsum est temeratis crimen
amici,*

*Sanguinis atque animae prodige Galle
mae.*

ubi Gallum falso Majestatis crimine à Valerio Largo (ut diximus) circumventum, Ovidiano quoque patrocinio defenditari videmus. Gallus proinde Tibulli ac Virgilii exsequias morte sua septennii unius vententis spacio anticipavit. quem quidem postremum (Maronem dico) haud dubie quoque hoc loco nominaturus fuerat Naso, tanquam Tibulliani fati praecursorum, nisi is extra Eroticorum Poëtarum numerum (in quibus nomen suum Catullus, Calvus, Gallus, ac post hunc Tibullus noster legitime jam pridem professi) experientissimo huic Amoris consulto habitus judicatusque, ad Heroicos potius Epicosque Poëtas ablegandus. Addatur hisce omnibus vel mantissae loco insuper, honestissimum illud ipsius Flacci de Tibullo Elogium, quo eumpe haud indignum habuit, quem *Candidam Sermonum suorum judicem* palam ac publicitus depraedicaret. Quae judicii maturitas à Thalete illo Venusino Poëtae huic nostro caute ac circumspecte tributa, an in rudem istam vicenarii adolescentem juvenilitatem, ut is ad judicium de tam elucubratis omnique ex parte politis Poëtae quadragenarii scriptis serio faciendum, sententiamque libere pronuntiant, pro arbitro, vel quasi Censore adhibeatur scilicet; convenire aut locum ullum habere possit, illi viderint porro, quibus inter Tibulli atque Ovidii Natales nullum haecenus discrimen factum. A quo tempore usque ad M. Lollii & Q. Lepidi Consulatum (quo haec ipsa ad Tibullum scripta sub ejusdem Epistolarum libri exodium diserte Flaccus ipse agiturus est postea) Fastorum enumerationem rite instituire qui volet, illum quidem (Horatium inquit)

Temporis id quater undenos impleffe Decembres,

Tibullum vero vix majorem duobus ac viginti annis fuisse planissime est deprehensus. Huc biennium praeterea si accedit, intra quod comitem quoque Maroniana Libitinae Tibullum additum demonstravimus, quid? an non idem ille, (uti dictum est modo) ante quinti

quinti lustri vorforiam ad Campos suos illos Elyfios sine viatico commigraffe invenitur

Illuc, unde negant redire quonquam?

Quod si quis, non dico verum, at saltem verisimile esse, fidem unquam fecerit nobis, eadem opera mero meridie tenebras esse, ipsi credo Lynceo est persuasurus. Sed quid si ipsius Tibulli confessionem ad partes advoceemus insuper: ac ne ipsum-quidem met aevi sui granditatem (quam eidem assignavimus supra) clam aut dissimulanter habere voluisse, distincte ac dilucide doceamus; nonne causa ista perorata? Panegyricum ejus, si vacat vel libet, consule, quo loco haud fortunas suas accisas modo; sed vero & juvenilem quoque illum vernae aetutulae florem penitus emarcuisse, serio hercule ac dolenter apud patronum suum conqueritur his verbis:

Nam cura novatur,

Cum memor accisos semper dolor admonet annos.

Sed Adulterinus ille (ut diximus) atque a mala manu Tibullo assutus Pentameter omne istud turbamentorum Chaos peperit Scholiasticis. Neque vero est, quod Marficum Epigramma nobis obijcet quispiam, juvenem Tibullum decessisse confirmans, haud magis utique, quam antiquum illud ac Sallustio quoque frequentatum dicendi genus, quo C. Caesarem in animosa illa, ne ambitiosa dicam Pontificatus Maximi petitione Catulo competitori suo haud obscure praelatum, *Adolescentulum* vocat, qui sex ac triginta annorum Candidatus cluebat. neque id sine rivali tamen, scin' cujusmodi? ipso inquam M. Tullio, qui Curionem, qui Crassum, qui Ser. Sulpicium denique, annum item tricesimum, & quod excurrit, supergressos, nunc *Juvenes*, nunc *Adolescentes* appellat. Compertum enim habeo, quam & Adolescentiae & Juvenilitatis illius terminandae liberi ne dicam eleges fuerint Romani illi veteres, sollemnem illam Servitulliani, ut opinor, *Lustrationem* sequuti, qua lib. x. cap.

xxiix. ex Tuberone docet Gellius, primitus ab Rege illo institutum; ut *Juniores* ad annum usque xlvi. supraque eum annum *Seniores* appellarentur. Tibullus igitur, tametis (uti ego judico) circiter quadragenarius vita defunctus, tamen ex Serviani instituti ratione *Juvenis* Marfo perhiberi potuit: neque in eo Latinitatis leges migratae. Quinimo ut ipsum quoque Horatianis propemodum Natalibus supparem faciamus, hoc est, annis quinis, priusquam moreretur, aut quaternis saltem etiam quadragenario majorem, Romanus Callimachus subigit nos: quem duobus minimum *Lustris*, vel certe sesquilustro juniorem fuisse oportuit; siquidem is Elegiographo nostro Romano servata temporum serie successor. qui ordo ipsi, in hoc sane Poematis genere, & Ovidii haecenus, & omnium saeculorum suffragiis concessus. Ex quibus tum universitatum singulis illorum pariter errore est denudare, qui Epistolam illam Horatianam Albiano nomini inscriptam non ad hunc, qui in manibus nobis est, verum potius ad nescio quem avum ejus pertinere somniant, cujus

Hic fuerit porro nomine regere Nepos,
atque ego nunc me una quoque ibidem traho, qui in exempli illius Satyrici enarratione;

Nonne vides, Albi tui male vivat filius?

Scholiastarum priorum sententis suffragatus nuper, censuram id ipsum in Poctam hunc nostrum à Satyrographo illo maligne nimis ac criminose detortum, qua in re quam nauci non fuicrim, nunc sentio denique, posteaquam ad veri investigationem conversus sero quidem, sed tamen serio animum advortere institi tandem, Horatium de se se id temporis puero familiarem serere sermonem: cui patrens suus exemplum istud Albianum, quo filium alieno opprobramento maxime a luxuria ac prodigalitatis vitio deterreret. inante posuerit scilicet. Qua quidem tempestate, tantum abest, ut paternis maternisque bonis abliguritis ad inopiam istam redactus fuerit Tibullus noster, ut aetutula ipsius

id temporis non magis, quam Horatia-
na huic vitio opportuna, aut ulli luxu-
riae probo obnoxia per puerilitatis cap-
tum esse potuerit. nisi si tamen ea ra-
tione prodigum fortasse dicamus,

*Qua talos Anulum correptum a patre nu-
cesque*

*Ferre sinu laxo, donare, & ludere, Pates
Idem alibi in Satyra ridentis imagine
narrat.*

Ut ut est, Ode certe illa libri Carmi-
num prioris xxxiiii. se non ad avum
Tibulli, (quem quidem ego nullius sane
coloris novi) verum hercule ad ipsi-
simum Elegiographum hunc nostrum
peculiariter pertinere ipsamet clamat.
quippe in qua Pholoës etiam mentio oc-
currat tibi. ejus inquam Pholoës, a qua
Marathum delicias suas torqueri Elegia
ix. libri i. idem gravissime lamentatur
quasi expositulans, eandemque, ne pue-
rum usque adeo formosulum ac delica-
tulum nimia asperioris repulsæ indigni-
tate pervicaciaque ac fastidiis suis perdi-
tum eat porro, deprecatur sedulo. Non
igitur Hirtiani anni foetus Albius noster,
neque ea (ut cum Catullo dicam) ge-
num viriditate, quae eidem illi à Cri-
nito, Lilio, caeterisque Poëticarum æta-
tatum Finitoribus assignata hæctenus.

Quorum subidissimas frustrationes fla-
gellare non est meum: Criniti præser-
tim, qui inter Poetae nostri familiares,
& quidem intimos, nominatim etiam
Propertium inculcet nobis; quum neque
hic Tibulli, neque ille item Propertii,
in tanta tamque benigna mutui faciendi
opportunitate, aliquam vel tralaticiam
saltem in scriptis suis mentionem uspiam
fecisse inveniuntur. acumulatione, opi-
nor, studii communis, vel nescio qua
ingeniorum dissimilitudine potius; qua
factum, ut alter alterum contemptum
præ se fortasse minore, quam decebat,
in pretio atque honore habuerit scilicet.
Scitum enim Martialis est illud:

Qui vult ingenio cedere, rarus erit.

Quam item Horatio caussam fuisse
suspico, cur Propertiani nominis memo-
riam, invidioso carminum suorum si-
lento, vel disimulatione certe præpos-
tera suppresserit callidus. quem tamen
propter Augustam illam Principis sui, &
(quae ratio maxima est) ipsius adeo Mae-
cenatis faventiam, frequentemque, imo
domesticam cum communi illo doctri-
narum ac lepōrum omnium patrono
consuetudinem, invisum sane,

Ignosce tibi non est habuisse putandus.

I N D E X

OMNIUM VERBORUM

quae habent

ALBII TIBULLI

P O E M A T A.

Ex numeris, Romani sive majores notant libros; ex minoribus illi qui comma (,) post se habent, Elegiam sive Carmen; reliqui puncto (.) signati, ejus Elegiae vel Carminis, versum. Ita ut I. 2, 3, 15, 20, 22. &c. significet illud verbum extare libro primo, elegia secunda, versibus tertio, decimo quinto, vigesimo & vigesimo secundo, &c.

A.

<p>A I. 6, 18. 9, 45. 10, 51. II. 1, 2. 17. 4, 30. 5, 83. 7, 29. III. 6, 25. 52. IV. 1, 21.</p> <p>ab I. 5, 4. 8, 32. 9, 19. 10, 66. II. 1, 11. 56. 3, 33. 4, 58. 5, 21. 52. 7, 21. III. 4, 21. IV. 1, 42.</p> <p>abde II. 1, 82.</p> <p>abdere I. 2, 22. II. 3, 38.</p> <p>abdidit II. 7, 6.</p> <p>abdita I. 3, 68. II. 5, 16.</p> <p>abducit II. 3, 33.</p> <p>abducit IV. 3, 5.</p> <p>abducta IV. 8, 7.</p> <p>abesse II. 1, 11.</p> <p>abesse I. 2, 63.</p> <p>abest I. 5, 2.</p> <p>abibit IV. 3, 17.</p> <p>abiere II. 1, 43.</p> <p>abiret I. 7, 13.</p> <p>abluat II. 5, 62.</p> <p>abnuat IV. 1, 25.</p> <p>absconditur IV. 1, 154.</p> <p>absenti I. 7, 82. 9, 53.</p> <p>absentis I. 7, 41. II. 3, 32.</p> <p>absit IV. 13, 7.</p>	<p>abstis I. 7, 45.</p> <p>abstineas I. 2, 57. 3, 4. 5.</p> <p>abundet I. 8, 22.</p> <p>ac I. 3, 87. 7, 34. IV. 12, 2.</p> <p>accendit II. 5, 90.</p> <p>accendit IV. 2, 6.</p> <p>accessit IV. 1, 64.</p> <p>accingere IV. 1, 179.</p> <p>accipe III. 4, 49.</p> <p>accipias III. 1, 24.</p> <p>accubuit I. 10, 75.</p> <p>acer II. 5, 113. IV. 2, 6.</p> <p>acerba I. 5, 56. 7, 90.</p> <p>acerbe IV. 14, 4.</p> <p>acerbi II. 7, 23.</p> <p>acervo I. 1, 91.</p> <p>acervos I. 1, 5. IV. 1, 134.</p> <p>acies I. 3, 47. II. 6, 19. IV. 1, 99.</p> <p>acrem I. 3, 77. 7, 51.</p> <p>actis IV. 1, 4. 38.</p> <p>acuisse IV. 3, 3.</p> <p>acuit II. 6, 19.</p> <p>ad I. 1, 50. 2, 32. 62. 4, 64. 6, 9. 29. 7, 23. 8, 38. 46. 10, 30. 46. 11, 5. 13. 38. II. 1, 7. 15. 31. 74. 76. 2, 1. 3, 47. 4, 19. 5, 4. 6. 36. 48. 56. 6, 4. 13. 7, 15. 22.</p>	<p>IV. 1, 64. 177. 185. 3, 17. 13, 23. 15, 2.</p> <p>addat III. 4, 42.</p> <p>adde I. 2, 1. III. 6, 62.</p> <p>addidit II. 4, 36.</p> <p>additus IV. 1, 133.</p> <p>aderit I. 5, 21.</p> <p>ades I. 8, 49. II. 1, 1. 35. 2, 2. III. 6, 1. IV. 4, 1. 2.</p> <p>adescit I. 3, 90. II. 6, 28.</p> <p>adescit I. 4, 73. 6, 11. IV. 5, 6. 8, 1.</p> <p>adeunda I. 7, 22. III. 5, 2.</p> <p>afferet I. 4, 49.</p> <p>adferit I. 8, 41.</p> <p>adfirmes I. 4, 22.</p> <p>adfixa I. 3, 87. 7, 67.</p> <p>adflctis I. 8, 41.</p> <p>adfluit IV. 1, 131.</p> <p>adhibere III. 4, 75.</p> <p>adibit I. 6, 15.</p> <p>adiisse I. 5, 39.</p> <p>adit IV. 1, 59.</p> <p>adirem I. 6, 3.</p> <p>aditus II. 4, 19. IV. 1, 87.</p> <p>adjungere I. 8, 33.</p> <p>adjungit I. 10, 7.</p> <p>adjuvat I. 2, 16.</p> <p>Admeti III. 3, 11. III. 4, 67.</p>
--	---	---

I N D E X I.

- admtrata II. 3, 24.
 admittas I. 7, 62.
 admittar I. 4, 38.
 admonui I. 10, 17.
 admonuit I. 6, 4. II. 5, 68.
 admoris II. 6, 38.
 admover IV. 1, 189.
 admovimus III. 5, 11.
 adnectit I. 7, 85.
 adnuar II. 2, 9.
 adnuar II. 5, 125. IV. 5, 20. 6, 33.
 adnuet II. 2, 10.
 adoperta I. 1, 84. 10, 44.
 adpatuit IV. 1, 65.
 adpetat I. 7, 76.
 adplauso II. 1, 66.
 adplicuisse IV. 4, 4.
 adposita I. 9, 80.
 adscensurus IV. 1, 12.
 adsideat I. 3, 84.
 adsiduas I. 3, 76.
 adsignat II. 9, 41.
 adis III. 3, 33.
 adit II. 2, 5. IV. 5, 7. 6, 20.
 aditis I. 1, 29.
 adspersas I. 2, 48.
 adspexerit I. 2, 37.
 adspicerem II. 3, 5.
 adspiceret II. 3, 26.
 adspiciamque II. 5, 114.
 adspira II. 1, 35.
 adspirabat II. 3, 43.
 adstibat I. 11, 8.
 adsuera I. 5, 4.
 adsuavit I. 4, 52.
 adteruisse I. 4, 42.
 advertera IV. 1, 166. 182.
 adverfos IV. 1, 54. 99. 148. 194.
 adverfos I. 11, 30. IV. 1, 84.
 advigilare II. 5, 93.
 advoleat II. 1, 17.
 aede I. 11, 20.
 Aegeas I. 3, 1.
 aegrae III. 4, 19.
 aegrum I. 3, 3.
 Aenea II. 5, 39.
 Aeneae II. 5, 19.
 Acolios IV. 1, 58.
 aequa IV. 15, 1.
 aequamis IV. 1, 102.
 aequae IV. 5, 13. 12, 1.
 aequo III. 6, 19.
 aequor I. 8, 20.
 aequora II. 6, 4. III. 4, 85.
 aequoribus II. 5, 80.
 sequum I. 10, 5.
 aer IV. 1, 21. 168.
 aera I. 3, 24. 9, 22. IV. 1, 19.
 209.
 aerata I. 11, 25.
 aeratas I. 3, 72.
 aere IV. 1, 151. 173.
 aeriae III. 6, 28.
 aerias IV. 1, 127.
 aestiva I. 8, 22.
 aestivas I. 2, 50.
 aestivi I. 4, 6.
 aestivos I. 1, 49.
 aestivum III. 5, 2. IV. 1, 159.
 aestu II. 1, 47. III. 5, 27.
 actas I. 1, 85. 4, 23. 29. 9, 47.
 III. 4, 26. IV. 1, 11. 111.
 210.
 acterna I. 4, 33.
 acternae II. 5, 23.
 acterno IV. 1, 34. 180. 2, 13.
 acternos II. 3, 30. IV. 4, 14.
 acternum II. 5, 64.
 aether IV. 1, 22.
 aethereo I. 8, 15.
 aetherium III. 4, 17.
 Acternae IV. 1, 56. 196.
 aevique III. 4, 47.
 afflat II. 1, 80. 4, 57.
 Africa II. 6, 40.
 agar I. 1, 68. 6, 20. 7, 72.
 agatur I. 9, 57. IV. 9, 3.
 age II. 1, 10. 5, 2.
 agendus IV. 8, 2.
 ager I. 10, 34. II. 7, 4.
 agit I. 4, 16. IV. 2, 7.
 agitat III. 4, 59.
 agitata I. 7, 51.
 agmen IV. 1, 101.
 agmine I. 6, 27. IV. 1, 186.
 agna I. 1, 26. 27. II. 1, 20.
 agnam I. 1, 11.
 agnos I. 11, 41.
 agnosco II. 7, 30.
 agnus II. 1, 15. II. 5, 38.
 agor I. 5, 3.
 agrestes II. 1, 17.
 agrestis II. 5, 28. 121.
 agrestis I. 1, 31.
 agri I. 1, 23.
 agricola I. 8, 61. II. 1, 51. 55.
 agricolae I. 1, 18. 5, 28. 8, 39.
 II. 3, 7.
 agricolae II. 7, 3.
 agricolis II. 1, 36.
 agris I. 1, 15. 3, 43. 9, 19. II.
 1, 21. 3, 37.
 agros I. 3, 61. 8, 21. II. 1, 1.
 17. 3, 3. 17. 47. 5, 41.
 ah I. 7, 40. 9, 67. 10, 3. 11,
 59. II. 1, 79. III. 4, 61. 62.
 82. 6, 27. IV. 11, 3.
 ait I. 9, 47. II. 7, 2. IV. 4, 1.
 alar II. 3, 40.
 alba I. 4, 26. 8, 18. 58. II. 5,
 52. III. 4, 33.
 albos I. 9, 45.
 Albuna II. 5, 69.
 Alcides IV. 1, 12.
 alia I. 7, 48.
 aliam I. 6, 3.
 alias II. 4, 60. III. 4, 93. IV.
 1, 116.
 alici IV. 7, 2.
 alii III. 3, 31.
 alius I. 2, 57. 7, 91. 10, 77. 78.
 IV. 1, 136. 13, 6.
 alios I. 7, 41. II. 4, 24. IV. 1,
 17. 5, 11. 13, 16.
 aliqua II. 1, 65.
 aliquis I. 7, 38.
 aliquis I. 11, 23. II. 4, 47.
 alis II. 1, 89. 2, 17.
 alit II. 7, 3.
 aliter IV. 11, 3.
 alitibus III. 6, 8.
 alium III. 4, 80.
 alius I. 1, 1. 11, 29. IV. 1,
 46. 82.
 alma I. 11, 67.
 Alpea IV. 1, 109.
 alta II. 3, 19. IV. 1, 183.
 altaria IV. 6, 17.
 altas I. 4, 43.
 alte II. 5, 99.
 alter I. 5, 17. 10, 79. III. 4,
 94. IV. 1, 18. 168. 180.
 altera IV. 1, 166.
 alterius III. 4, 58. 6, 44. IV.
 1, 168.
 alterno IV. 1, 44.
 alto I. 7, 89. II. 5, 21.
 alveo II. 1, 49.
 aluifit I. 11, 15.
 aluit I. 11, 47. II. 3, 41.
 ama IV. 4, 16.
 amabilior III. 4, 94.
 amabo I. 7, 71.
 Amalthea II. 6, 67.
 amantem I. 9, 61.

aman-

amantes I. 4, 77. 9, 75. II. 43
 39. IV. 4, 15. 6, 7.
 amantia I. 3, 61. 6, 11. II. 4, 15.
 amantia I. 5, 25. 9, 1.
 amantum III. 6, 49.
 amara II. 4, 11.
 amarantus III. 4, 33.
 amare I. 1, 85.
 amari I. 10, 45.
 amarior II. 4, 11.
 amarum II. 3, 41.
 amar III. 3, 20. 6, 57.
 amare I. 4, 55.
 amator I. 6, 12. 9, 29.
 amens I. 7, 52.
 amica IV. 13, 13.
 amici III. 6, 9.
 amicos I. 6, 29.
 amictu III. 4, 55.
 amictus I. 9, 13.
 amne III. 4, 18.
 amnes III. 3, 37.
 amnis I. 4, 60. 10, 50. II. 5,
 62. III. 3, 29. IV. 4, 8.
 amor I. 2, 4. 63. 3, 64. 4, 10.
 10. 6, 24. 7, 1. 30. 37. 57.
 81. 8, 44. 9, 41. 52. 11, 57.
 II. 1, 80. 2, 17. 3, 4. 14.
 28. 43. 4, 4. 38. 52. 5, 106.
 113. III. 4, 65. 66. 73. 6,
 4. 17. IV. 1, 77. 2, 6. 3, 4.
 5, 7. 6, 12. 20. 7, 1.
 amore I. 1, 63. 2, 27. 3, 21.
 4, 81. 5, 17. 10, 39. 83. II.
 3, 32.
 amoremi I. 4, 61. 10, 19.
 amores I. 1, 83. 3, 81. 2, 59.
 5, 47. 7, 41. 10, 1. II. 2,
 11. 4, 47. 57. IV. 5, 11.
 15, 3.
 amori I. 3, 57. II. 6, 1. IV. 3,
 21.
 amoris I. 4, 70. 7, 91. II. 5,
 39.
 amplexus I. 9, 32. 10, 74.
 Amythaonius IV. 1, 120.
 an I. 7, 3. 8, 13. III. 1, 20.
 IV. 1, 97. 8, 3.
 ancillam I. 5, 52.
 arentes I. 8, 21.
 anguis I. 3, 69.
 anguis I. 9, 20.
 angustia I. 4, 71.
 angustio I. 6, 27.
 anhelantes II. 5, 62.

anhelanti I. 9, 37.
 animae I. 6, 15.
 animalia IV. 1, 164.
 animam III. 2, 15.
 animo I. 7, 87. IV. 9, 1.
 animos III. 6, 13.
 animum IV. 8, 7.
 anni IV. 1, 122.
 annos I. 3, 53. 4, 31. 7, 70.
 8, 63. 9, 43. II. 4, 45. IV.
 1, 38. 113. 189. 2, 23.
 annofo III. 2, 19.
 annofum III. 6, 58.
 annua II. 1, 48. 4, 48. IV. 7,
 171.
 annui IV. 1, 133.
 annum II. 5, 109.
 annus I. 1, 17. 4, 15. 16. II.
 5, 76. 82. III. 1, 2. IV. 1,
 169. 6, 19. 8, 4.
 anfa I. 9, 14.
 ante I. 1, 18. 20. 56. 69. 3, 8.
 10. 30. 72. 89. 4, 74. 5, 59.
 7, 36. 48. 11, 8. 16. 68. II.
 1, 24. 54. 71. 78. 2, 21. 4,
 22. 24. 46. 5, 91. 66. 99.
 120. 7, 6. 20. III. 2, 11.
 12. 15. 16. 4, 20. 93. IV.
 3, 16. 5, 5. 6, 4. 7, 8. 12,
 2. 13, 16.
 anteaftos IV. 1, 189.
 Antiphatem IV. 1, 59.
 antiquae II. 5, 96. IV. 1, 2 &
 antiquis II. 1, 60.
 antiquo I. 1, 36. 3, 34. 8, 58.
 antiquus I. 1, 31.
 anus I. 3, 84. 5, 12. 7, 64.
 69. 9, 18.
 anxia II. 7, 35.
 anxius I. 3, 16.
 aper IV. 3, 2. 18.
 aperta I. 2, 10. 7, 18. 10, 58.
 11, 4.
 aperte II. 3, 29. 43.
 apis II. 1, 49.
 Apollo II. 3, 11. 4, 13. 5, 79.
 appofito II. 1, 64.
 apricis I. 4, 15.
 apta. I. 4, 48. 8, 60. 10, 70.
 IV. 1, 62. 63. 8, 3.
 aptus IV. 1, 82. 4, 19.
 aprus I. 8, 44.
 aqua I. 2, 30. 4, 14. 7, 28.
 18. 8, 22. 10, 10. II. 5, 34.
 III. 1, 28. 3, 38.

aquae I. 1, 50. 66. 11, 36. II.
 3, 40.
 aquam I. 4, 38. 72. 11, 42. II.
 1, 4. 4, 42. 6, 8.
 aquas I. 1, 41. 3, 80. 4, 60.
 10, 12. II. 1, 44.
 aquis I. 8, 14. IV. 4, 8.
 Aquitanae II. 1, 33.
 Aquitanae I. 8, 3.
 Arabes III. 2, 24.
 Arabs II. 2, 8. IV. 2, 18.
 Arar I. 8, 11.
 aras I. 7, 23. II. 1, 15. 2, 1.
 5, 6. IV. 13, 23.
 aratis II. 7, 3.
 arator II. 1, 5.
 aratores I. 11, 46.
 aratoris II. 3, 4.
 aratra I. 8, 30.
 aratro I. 10, 7. II. 8, 51. IV.
 1, 161.
 aratum II. 3, 7.
 Araxe IV. 1, 143.
 arbitrii IV. 8, 8.
 arbitrium III. 6, 14.
 arbore II. 5, 29.
 arboribus I. 5, 32. 8, 32.
 arboris I. 1, 50. II. 5, 96.
 arce II. 5, 26.
 arces I. 11, 9. IV. 1, 64.
 arcefferre I. 11, 33.
 arctato IV. 1, 91.
 arcu II. 1, 69.
 arcus I. 4, 38. II. 5, 105.
 ardentem II. 4, 46.
 ardentem II. 1, 82. 5, 22.
 ardentis II. 1, 2.
 ardorem IV. 12, 6.
 arduus IV. 1, 87.
 area I. 5, 22.
 Arcetcos IV. 1, 142.
 arentes I. 8, 21.
 arenti I. 4, 36. II. 1, 53.
 argento I. 1, 71.
 argur IV. 3, 16.
 arida I. 8, 26.
 aris II. 1, 11. IV. 1, 133.
 arma I. 1, 68. 4, 45. 7, 30.
 11, 12. II. 5, 66. 73. IV. 2, 4.
 armatus I. 4, 8.
 Armeniae III. 6, 15.
 Armenio I. 5, 36.
 armenta II. 1, 67.
 armis I. 11, 19. II. 6, 19. IV.
 1, 54. 110. 148.

I N D E X I.

ars II. 5, 107. 108.
 arfuro I. 1, 75.
 arta I. 5, 53. 9, 14.
 Artacie IV. 1, 60.
 arte I. 3, 48. 4, 76. 5, 4. 7.
 10. 45. 8, 60. 9, 16. 10,
 66. II. 1, 56.
 artes I. 4, 51. 82. 9, 61. 67.
 IV. 1, 82. 4, 26.
 artificis I. 9, 12.
 artis II. 3, 14. III. 4, 37.
 artus II. 3, 9. IV. 4, 5.
 arva I. 3, 44. 4, 36. 11, 45.
 II. 2, 14. 3, 8. 5, 60. III.
 3, 12. IV. 1, 77. 145. 163.
 arvis IV. 2, 17.
 arundine II. 7, 5.
 arundinis II. 5, 31.
 Arupinas IV. 1, 110.
 Ascario II. 5, 52.
 asper I. 5, 1. 7, 2.
 aspera I. 6, 20. 9, 32. 10, 20.
 IV. 1, 128. 4, 14.
 asperiora IV. 1, 190.
 assidue II. 1, 65.
 assidue I. 3, 64.
 assiduis I. 10, 54.
 assiduo I. 1, 4. II. 1, 51. IV.
 1, 88.
 assiduis I. 1, 45.
 assuetos IV. 1, 125.
 Assyria III. 2, 24.
 Assyrios I. 3, 7.
 at I. 1, 33. 3, 33. 67. 83. 4, 23.
 53. 73. 52. 19. 45. 55. 6, 2.
 23. 33. 7, 15. 23. 27. 42.
 8, 7. 55. 63. 9, 35. 47. 81.
 10, 11. 37. 48. 53. 65. 81.
 11, 5. 25. 41. 49. 56. 67.
 II. 1, 79. 3, 33. 4, 21. 39.
 45. 5, 33. 87. 99. 117. 6,
 15. 29. III. 3, 24. 27. 44. 47.
 5, 5. 29. 6, 31. IV. 1, 23.
 24. 33. 106. 158. 2, 3. 3.
 23. 4, 17. 5, 19. 6, 7.
 Atlanticos IV. 1, 77.
 atque I. 5, 34. 6, 13. 7, 48.
 64. 8, 27. 11, 23. II. 1.
 65. 2, 8. 4, 47. 5, 73. 6,
 9. III. 1, 13. 22. 2, 22. 28.
 4, 72. 5, 27. IV. 1, 79. 146.
 153. 5, 2. 8, 4. 13, 5.
 atra I. 3, 4. 5. IV. 13, 11.
 atram I. 11, 33.
 atro I. 3, 76.

attigeris I. 7, 59.
 attonita I. 10, 47.
 atulit IV. 7, 4.
 Atur I. 8, 4.
 avara II. 4, 45.
 avrae II. 4, 34. III. 1, 7.
 avaritias II. 4, 29.
 auctor II. 4, 13.
 auctores III. 1, 15.
 audaces II. 1, 72.
 audacia I. 4, 73.
 audacia IV. 1, 98.
 audacius IV. 13, 19.
 audax I. 11, 35. III. 5, 8. IV.
 1, 52. 138.
 audeat I. 5, 21. II. 1, 9.
 audendum I. 2, 16.
 audere IV. 1, 24.
 audiat III. 3, 28.
 audire I. 1, 39.
 audissem I. 11, 12.
 audit I. 4, 61.
 audita II. 5, 74.
 avena II. 1, 53. III. 4, 71.
 averfa III. 3, 28.
 averfos III. 5, 14.
 avertere IV. 1, 55.
 avertere III. 4, 3.
 aves I. 1, 22. 3, 17. 60. 76.
 aufer III. 6, 3.
 auferet III. 1, 28.
 augeat I. 8, 56.
 augur II. 5, 11.
 auguro II. 2, 11.
 avi I. 11, 18. II. 2, 21.
 avidas I. 3, 4.
 avis I. 9, 4. II. 1, 34. 5, 12.
 III. 1, 2.
 avitas II. 4, 53.
 avo I. 1, 36. II. 1, 2.
 aurae IV. 1, 127.
 aurase III. 3, 16.
 auratas II. 6, 36.
 aure III. 3, 28.
 aurea I. 4, 56. 7, 64. 10, 81.
 II. 1, 45.
 auri I. 1, 51. 10, 17. 15. 11,
 7. III. 3, 11.
 auribus II. 5, 92. IV. 14, 2.
 aurifer III. 3, 29.
 auro I. 1, 171. 9, 31. 10, 17.
 18. 69. III. 4, 37.
 Aurora I. 3, 93.
 aufac II. 3, 19.
 aufi I. 3, 73.

aufim IV. 1, 133.
 Auster I. 1, 41.
 aufus I. 10, 53.
 aut I. 1, 10. 41. 2, 26. 60. 3,
 17. 18. 21. 22. 4, 42. 5, 23.
 8, 24. 10, 64. II. 1, 85. 3,
 10. 4, 23. 5, 97. 112. 7, 22.
 III. 3, 5. 35. 6, 11. 45. 46.
 IV. 1, 40. 48. 90. 91. 97.
 141. 15, 3. 4.
 autem III. 5, 3.
 Aurumno III. 4, 34.
 avum II. 5, 93.
 auxiliis I. 9, 24.

B.

B Acche II. 1, 35. 3, 35.
 36.
 Bacchi I. 4, 7. 10, 34. III. 6,
 170.
 Baccho I. 2, 3. 4, 33. 10, 61.
 II. 5, 87. III. 6, 5. IV. 1,
 9. 57.
 Bacchus I. 8, 39. 41. III. 4,
 44. 45. 6, 57. IV. 1, 163.
 Bajarum III. 5, 3.
 balba II. 5, 94.
 barba I. 4, 4. 9, 32.
 barbara I. 8, 28. II. 6, 42. III.
 4, 91.
 Barbare II. 5, 50.
 beatus I. 11, 63.
 bella I. 3, 47. 10, 71. 11, 7.
 13. 53. II. 4, 16. III. 4, 52.
 IV. 1, 35. 5, 15. 4.
 belli II. 5, 71. 119. IV. 1,
 82.
 bellica II. 6, 22.
 bellis I. 11, 33. IV. 1, 107.
 Bellonae I. 7, 51.
 bene I. 3, 35. 5, 1. II. 1, 31.
 4, 49. 5, 8. 12. 34. 81. 6,
 14. 7, 12. III. 6, 35. 36. IV.
 1, 202. 2, 17. 6, 9. 13, 9.
 benigna I. 3, 62. III. 3, 6.
 bibam II. 4, 60.
 bibantur II. 3, 40.
 bibat I. 6, 14. III. 6, 22.
 bibebam I. 7, 27.
 bibiffis I. 10, 59.
 bibit II. 1, 44.
 bidens I. 11, 49.
 bidente II. 3, 6.
 bidentem I. 1, 9.

bi.

OMNIUM VERBORUM.

bipenne I. 7, 53.
 bis I. 3, 31. IV. 2, 16.
 blanda I. 2, 22. III. 3, 2. 6, 46.
 blandus III. 4, 75.
 blandicias I. 1, 86. 5, 49. 10, 77.
 blanditiis I. 4, 65.
 blandos I. 7, 1.
 bona I. 1, 28. 7, 39. II. 1, 23.
 2, 1. 4, 45. 5, 83. 107. 7.
 26. IV. 3, 1.
 bonae I. 7, 21.
 bonus II. 4, 36.
 bonus I. 1, 89.
 bove II. 2, 14.
 bovem I. 8, 28.
 boves I. 1, 10. 59. 11, 46. II.
 1, 8. 3, 8. 20. 5, 78. III. 3,
 12.
 brachia I. 8, 6. 9, 5. III. 4, 64.
 6, 45.
 brevis I. 11, 4.
 brevis IV. 1, 94.
 Briannus IV. 1, 149.
 brumae I. 4, 5.

C.

Adam IV. 10, 2.
 cadant I. 7, 91. IV. 1, 190.
 2, 4.
 caderet III. 3, 4.
 cadet I. 1, 27.
 cadit II. 5, 96. IV. 1, 15.
 Cadmaeae III. 6, 24.
 cado II. 1, 28.
 caedunt II. 2, 17.
 caecae II. 1, 78.
 caedem II. 4, 21.
 caedere I. 8, 34.
 caedes I. 3, 49. 11, 3. II. 6, 20.
 caedit I. 7, 53.
 caelestes I. 10, 5. IV. 1, 14.
 caelestia III. 4, 53.
 caelestis II. 4, 35.
 caeli IV. 1, 167.
 Caelibus II. 1, 36.
 caelo I. 3, 90. 11, 60. II. 5,
 46. 60. 73. IV. 1, 10. 23.
 131. 2, 2. 13, 13.
 caelum III. 3, 1.
 caepos IV. 1, 55.
 caerula I. 6, 10. 8, 12.
 caeruleus I. 3, 37. III. 4, 18.
 caeruleis I. 8, 14.
 caesia I. 1, 25.

calamus II. 5, 32.
 calent I. 11, 53.
 calente I. 5, 22.
 calet IV. 5, 10.
 calidam I. 11, 42.
 calidi II. 1, 47.
 calix II. 5, 98.
 callida I. 6, 12. 7, 6.
 callidus I. 4, 76.
 calor IV. 11, 2.
 calori IV. 1, 158.
 Calypius IV. 1, 77.
 camense IV. 1, 24. 191.
 camenis IV. 7, 3.
 Campania I. 10, 33.
 campi IV. 3, 1.
 campos I. 3, 58. II. 6, 23. III.
 5, 23. IV. 1, 142. 207. 15, 2.
 cana I. 7, 92. 9, 42.
 canam I. 8, 13. IV. 1, 1.
 canas I. 5, 50. III. 1, 10.
 canat I. 6, 16. II. 5, 18.
 candente IV. 1, 65.
 candentes I. 9, 33.
 candescere I. 11, 43.
 candida I. 3, 94. 8, 58. 11,
 45. II. 1, 6. III. 2, 10. 18.
 4, 34. 6, 30. IV. 2, 12. 3,
 10. 4, 17.
 candidie III. 6, 1.
 candidior I. 8, 64.
 candidus I. 2, 68. II. 5, 38.
 candor III. 4, 29.
 cane I. 2, 54.
 canebam I. 10, 47.
 canem III. 5, 2.
 canenda II. 4, 16.
 canendi IV. 1, 203.
 canent IV. 1, 26. 36.
 canerem I. 4, 67.
 caneret II. 3, 19. IV. 1, 15. 4.
 canes I. 2, 52. IV. 3, 6.
 canet I. 8, 61. II. 5, 122.
 cani III. 5, 15. IV. 3, 14.
 canibus III. 4, 89. IV. 1, 72.
 canimus I. 6, 31.
 canis I. 1, 49. 4, 6. 36. 7, 32.
 11, 43. II. 4, 32. IV. 1, 11.
 canistra I. 11, 27.
 canit I. 7, 56. 8, 27. II. 5, 16.
 7, 8.
 cano I. 1, 86. II. 1, 37. 5, 63.
 111. IV. 1, 107.
 cantat II. 1, 66.
 cantate II. 1, 83. IV. 2, 21.

cantavit II. 1, 52.
 canter II. 5, 12.
 cantibus I. 2, 60.
 cantu I. 2, 45. 8, 37. 47. IV.
 1, 63.
 cantus I. 2, 53. 3, 59. 8, 44.
 9, 4. 19. 20. 21. III. 4, 40.
 71. IV. 4, 10.
 canum I. 6, 20.
 canunt III. 3, 36. 4, 73.
 canus I. 5, 29.
 cape IV. 6, 1.
 capellae I. 1, 11.
 capiunt I. 4, 11. III. 6, 45.
 capiet IV. 1, 33.
 capilli I. 10, 15. II. 5, 125.
 capillis I. 7, 77. IV. 2, 29.
 capillo I. 8, 51. 11, 37.
 capillos I. 3, 91. 7, 45. 9, 9.
 45. 11, 53. II. 3, 23. III.
 2, 11. 5, 15.
 capite I. 1, 86. 8, 52. II. 1, 8.
 IV. 1, 133.
 capiti I. 2, 12. 4, 2.
 capiuntur III. 1, 7.
 capta I. 8, 6.
 captat II. 7, 5.
 capto I. 1, 70.
 capus I. 10, 11. 19.
 caput I. 1, 84. 5, 8. 44. 7, 42.
 8, 24. 9, 16. 42. 76. 10,
 21. 11, 43. II. 3, 25. 5, 66.
 III. 4, 88. IV. 1, 132.
 cara I. 4, 47. III. 1, 6. 3, 32.
 4, 51. 6, 12. 56.
 carae I. 5, 51. III. 2, 13.
 carum III. 1, 25. 2, 1.
 carbafcis III. 2, 21.
 carcere I. 4, 28.
 cardine I. 2, 10. 7, 12.
 carc III. 6, 5.
 careat IV. 1, 27.
 carere I. 2, 64. III. 6, 44.
 carior I. 9, 31.
 caris IV. 2, 15.
 Cariste III. 3, 14.
 carmen I. 3, 60. 9, 23. II. 1,
 54.
 carmina I. 4, 57. 10, 49. II. 7,
 20. 4, 19. III. 2, 28. IV.
 1, 3. 106. 178. 211.
 carmine I. 4, 57. 5, 12. II. 1,
 35. III. 1, 7. IV. 1, 27.
 carminibus I. 2, 54. 9, 17. II.
 5, 2. III. 4, 57.
 P p p car

I N D E X I.

carminis II. 4, 13. III. 1, 15.
 Carnuti I. 8, 12.
 carpic II. 5, 57.
 carum III. 2, 1.
 casa I. 1, 40. II. 3, 28.
 casae II. 5, 26.
 casam II. 1, 40.
 casus II. 1, 24.
 ca'cus II. 5, 38.
 casiam I. 3, 61.
 castes I. 7, 5. IV. 3, 17.
 casta I. 3, 83. 7, 73. 81. II. 1,
 13. 5, 126. III. 1, 23. 4,
 23. 60. IV. 3, 20. 6, 14.
 Castaliam III. 1, 16.
 caste IV. 3, 20.
 castro III. 4, 43.
 castra I. 1, 70. 11, 32. II. 6,
 1. 9. 16.
 castris II. 5, 49. IV. 1, 39. 83,
 105.
 castrum II. 5, 51.
 castus I. 10, 82.
 catasta II. 6, 42.
 catena IV. 5, 15.
 catenae IV. 1, 117.
 catenis II. 4, 3.
 caterva III. 4, 87.
 catervae I. 7, 87.
 catervas I. 1, 69. 2, 47.
 Catullus III. 6, 41.
 cava I. 3, 80.
 caveto I. 5, 45. 7, 17. IV. 2, 3.
 caussa I. 8, 23. 9, 51. II. 4, 37.
 III. 2, 30.
 caussam I. 4, 70. 7, 16. III. 2, 27.
 caussas I. 7, 11. IV. 6, 5.
 caussatus I. 3, 17.
 cautes II. 4, 9.
 cautiore I. 10, 46.
 cecidit III. 5, 18. 6, 4.
 cecineret I. 8, 1. IV. 5, 3.
 cecinit II. 5, 65. III. 6, 41.
 cecidit IV. 10, 6.
 cedas I. 4, 10.
 celandi I. 10, 23.
 celari I. 2, 34. 9, 1.
 celat I. 10, 3.
 celeberr II. 1, 33. IV. 4, 23.
 celebrande I. 8, 63.
 celebrans IV. 1, 144.
 celebrantur III. 5, 29.
 celebrare I. 3, 33.
 celebrata III. 4, 57.
 celebrare I. 4, 75.

celebrem II. 1, 83. 5, 119.
 celebrent II. 1, 29.
 celebret I. 7, 17.
 celebretur IV. 2, 23.
 celebri III. 2, 28.
 celer I. 5, 4. 8, 11. IV. 1, 160.
 3, 24.
 celerem IV. 1, 89. 9, 114. 20, 5.
 celeres IV. 6, 17.
 celeri I. 1, 72. 3, 74. 6, 34.
 IV. 3, 14.
 centum I. 8, 49. II. 4, 45. IV.
 1, 113.
 cepit I. 4, 3. 73.
 cera II. 5, 32.
 Cerberus I. 3, 71. 11, 36.
 Ceres I. 1, 19. II. 1, 4. 3, 33.
 5, 60. 84. IV. 1, 163.
 Cerinthe IV. 3, 11. 4, 15. 5,
 1. 11, 1.
 Cerintho IV. 8, 2.
 cernere IV. 1, 103.
 cernet I. 2, 57.
 cernite II. 1, 15.
 certa I. 3, 12. 4, 16. 10, 10.
 III. 1, 3.
 certamen III. 6, 11. IV. 1, 37.
 certamina IV. 1, 98.
 certamine IV. 1, 88.
 certare IV. 1, 120.
 certatim IV. 4, 24.
 certe I. 4, 3. IV. 1, 26.
 certent II. 6, 39.
 certis I. 3, 44.
 certo II. 1, 52.
 certos I. 8, 38.
 cervae IV. 3, 13.
 cervice III. 4, 27.
 cervos IV. 1, 84.
 cespitibus II. 5, 100.
 cessas II. 2, 10. III. 6, 57.
 cesser II. 1, 6.
 cessit IV. 1, 56.
 cetera I. 2, 57.
 charta IV. 1, 27.
 chartae III. 1, 11.
 chartas II. 5, 17. IV. 1, 200.
 chartis IV. 1, 5. 211.
 Charybdis IV. 1, 73.
 Chimera III. 4, 86.
 Chio II. 1, 28.
 Chosroes IV. 1, 140.
 chords II. 5, 3.
 chordis III. 4, 70.
 choreae I. 3, 59.

choreis I. 8, 49.
 choro II. 1, 88. IV. 2, 24.
 choros II. 1, 56.
 chorus I. 8, 44.
 Ciconum IV. 1, 54.
 Cilicas I. 8, 16.
 Cilicum I. 3, 69.
 Cimmeriorum IV. 1, 64.
 Cimmerici III. 5, 24.
 cinere II. 7, 16.
 cinerem I. 10, 12.
 cineri I. 3, 7.
 cinge II. 1, 4.
 cinis I. 7, 60.
 circa I. 3, 87. 8, 56.
 Circa II. 4, 55.
 Circes IV. 1, 61.
 circum I. 1, 27. 3, 68. 77. 5,
 11. 6, 15.
 circumdatus II. 1, 89.
 circumditer I. 5, 53.
 circumfusio IV. 1, 151.
 cista I. 8, 48.
 cita IV. 1, 69. 97.
 cithara II. 3, 12. 5, 2. III. 4, 69.
 cito I. 4, 24. 25. 26.
 citus I. 5, 3.
 clam I. 7, 66. 9, 60. 10, 2.
 11, 34. II. 1, 84. IV. 5, 20.
 6, 16.
 clamer I. 1, 28.
 clara III. 3, 4.
 claros IV. 1, 175.
 classica I. 1, 46.
 claudantur IV. 1, 23.
 claudentem IV. 3, 8.
 claudere I. 4, 43. IV. 1, 85.
 claudit II. 6, 27.
 clauditur I. 2, 6.
 clavim II. 4, 11.
 clavis I. 7, 40. II. 4, 34.
 clausa I. 9, 69.
 clausae II. 6, 12.
 clausam II. 4, 22.
 clausas I. 10, 44.
 clientem II. 7, 17.
 Coa II. 4, 29. 6, 35.
 coegit II. 6, 41.
 coelo I. 2, 43. 49. 10, 35.
 coelum I. 4, 37. 60.
 coepit II. 4, 32.
 coeruleas I. 4, 39.
 cogere III. 3, 10.
 cogis II. 5, 116.
 cogitat IV. 4, 18. 5, 10.

cogni.

cognita IV. 1, 79.
 cognoscere III. 5, 23.
 cognoscit I. 7, 68.
 cohors I. 3, 2.
 colam I. 5, 21.
 colar I. 11, 45.
 colendi I. 9, 67.
 colendus II. 4, 52.
 colis I. 3, 25. 7, 45. IV. 3, 2.
 colit IV. 1, 170.
 colla I. 4, 12. 5, 48. IV. 1, 177. 170.
 collecta III. 2, 19.
 colles IV. 1, 186. 3, 7.
 collibus I. 4, 15.
 colligit I. 9, 14. IV. 1, 20.
 collo I. 4, 50. 8, 52. 9, 38. II. 6, 2. III. 6, 45.
 colo I. 3, 86. II. 4, 16. 5, 83.
 coloni II. 1, 23.
 colono IV. 1, 139.
 color III. 1, 18. 4, 30. IV. 4, 6.
 colores I. 4, 25. II. 6, 39.
 coluisse I. 9, 9.
 columba I. 8, 18.
 columna II. 6, 26.
 columnis III. 3, 13.
 colum III. 6, 10.
 colus II. 1, 63.
 coma I. 3, 16. 4, 4. 57. 7, 92. 9, 43. 10, 14. II. 5, 66. III. 4, 18. IV. 4, 2.
 comae I. 11, 22. 62. II. 3, 12.
 comam I. 8, 34. II. 3, 26.
 comas I. 3, 31. 4, 26. 5, 50. 9, 10. 10, 68. II. 1, 16. 48. 2, 6. 20. 5, 8. 66. III. 1, 10. 6, 64.
 comes I. 4, 35. 6, 27. 10, 42. 11, 24. II. 6, 2.
 cometen II. 5, 71.
 comis I. 3, 8. 6, 8. IV. 2, 10.
 comitata III. 2, 13.
 comitem III. 6, 10.
 comites II. 6, 37. IV. 15, 1.
 commemorat I. 7, 88.
 commisi IV. 12, 3.
 commisit I. 8, 31.
 committere IV. 1, 196.
 comparat I. 11, 42.
 compece II. 7, 7.
 compellere IV. 1, 94.
 compendia I. 3, 39.
 compertum IV. 1, 119.

compece I. 2, 1.
 compefere IV. 1, 91.
 compefit I. 4, 71.
 complat II. 1, 50.
 complevit II. 4, 18.
 componere I. 5, 49. IV. 1, 177. 35. 100. 7, 9.
 compones IV. 6, 9.
 componi III. 2, 26.
 componit IV. 2, 8.
 componitur III. 6, 35.
 compos I. 11, 23.
 compositis I. 2, 22. II. 1, 39.
 composito I. 1, 91.
 compositum I. 5, 8.
 composuisse I. 7, 4.
 composuit I. 1, 32. 2, 53.
 comprehens II. 5, 92.
 compressos I. 9, 24.
 comserit I. 9, 16.
 comsit IV. 2, 10. 6, 4.
 comtis IV. 2, 10.
 contum III. 1, 14.
 concede IV. 3, 23.
 concebra I. 8, 50.
 conceptam III. 4, 90.
 concha II. 4, 30. III. 3, 17. 34.
 conchas IV. 2, 19.
 concidit I. 2, 62.
 concinet II. 5, 88.
 concinuisse II. 5, 10.
 concubius II. 5, 55.
 concubuisse IV. 3, 16.
 concurrere IV. 1, 99.
 condidit I. 11, 47.
 condita I. 1, 36. II. 5, 52.
 conditor IV. 1, 4.
 condoluiffe I. 7, 42.
 conductis I. 7, 85.
 confecta I. 8, 39.
 conferre I. 2, 21.
 confinditur IV. 1, 173.
 confinia IV. 1, 70.
 confusus I. 10, 45. II. 1, 21.
 confluerit IV. 1, 20.
 congerat I. 1, 1.
 congesta I. 8, 59.
 conjicit I. 9, 54.
 conjuge I. 7, 39. III. 2, 4. 3, 32.
 conjugio II. 2, 18.
 conjugis III. 2, 30.
 conjugium III. 4, 74. 79.
 conjungit I. 7, 66.
 conjunx I. 2, 41. 4, 68. 7, 15.

III. 1, 26. 27.
 conqueror III. 6, 52.
 conqueritur I. 11, 54.
 confanguinea III. 4, 87.
 confendere IV. 1, 171.
 concilia I. 8, 48. 9, 3.
 conficius I. 10, 41.
 conficit I. 9, 36.
 confertuiffe I. 9, 26.
 confidam IV. 13, 23.
 confidit IV. 1, 151.
 confistat IV. 1, 101.
 confitor II. 3, 35.
 conforti II. 5, 24.
 confpicienda II. 6, 34. IV. 6, 4.
 confpicienda I. 1, 72.
 confpicuus III. 3, 4.
 conficit IV. 1, 126.
 conftructo II. 4, 48.
 confuecet I. 5, 15.
 conful III. 5, 18.
 confulis II. 1, 28.
 confultent I. 4, 78.
 confuliffe I. 3, 10. II. 5, 44.
 confumere I. 10, 63.
 confumfit IV. 1, 73.
 confumtus I. 3, 55.
 confurgeret IV. 1, 74.
 confurgit IV. 1, 161.
 contemferat I. 3, 37.
 contendere IV. 1, 93.
 contendis IV. 1, 31.
 contenta IV. 1, 29.
 contentus I. 1, 47. IV. 1, 118.
 conterruit IV. 1, 71.
 conteruiffe I. 7, 10.
 contexterit IV. 1, 204.
 contextis IV. 1, 22.
 contextus I. 1, 71.
 contextunt III. 4, 33.
 continer IV. 1, 147.
 contingant I. 4, 1.
 contingat I. 1, 43. 3, 33.
 contingens I. 8, 15.
 contra I. 7, 30.
 contraria III. 4, 83.
 contudit II. 6, 14.
 convenit IV. 1, 35.
 convenit III. 6, 19.
 conuerfus IV. 1, 116.
 conuiffa I. 10, 61. II. 6, 19.
 III. 6, 59. IV. 1, 144.
 conuocat I. 2, 50.
 copia I. 9, 69.
 cor III. 5, 12.

Deae I. 7, 22. III. 5, 8.
 Deam I. 7, 54. II. 7, 10.
 debeat I. 3, 32.
 debeat III. 1, 7.
 debita IV. 4, 23.
 debitus II. 5, 11.
 debueram III. 6, 64.
 deceat IV. 1, 83.
 decedit I. 1, 85.
 decenter IV. 2, 14.
 decet I. 1, 53. 2, 13. 28. 4.
 34. IV. 2, 9.
 deciderim III. 1, 20.
 decidit I. 2, 30.
 decipiat I. 7, 19.
 decor IV. 2, 8.
 decorum I. 10, 13.
 decorum II. 2, 6.
 decrescit II. 5, 31.
 decurrat IV. 1, 103.
 decurrere IV. 1, 106.
 decurrerit IV. 1, 51.
 decus IV. 1, 32. 49.
 dedat I. 3, 7.
 dederat I. 11, 22.
 delere I. 4, 32.
 dederunt IV. 5, 4.
 dedi I. 5, 17. 7, 13.
 dedicat I. 10, 84.
 dedisse I. 3, 20. 2, 25. 74. III.
 3, 2.
 dedissem I. 3, 15.
 dedir I. 8, 36. 40. 9, 56. 11,
 6. II. 1, 45. 4, 35. 5, 19.
 83. 108. 6, 22. III. 4, 40.
 48. 5, 10. 6, 16. IV. 1, 80.
 5, 1.
 dedita E. 5, 55.
 deditus I. 1, 48.
 deducat I. 3, 86. 4, 80.
 deducere I. 9, 21.
 deducit I. 6, 29. 7, 65.
 deducta III. 4, 31.
 defectum II. 5, 75.
 defessa I. 5, 9.
 deficiant II. 5, 86. IV. 7, 4.
 3, 6.
 deficient IV. 1, 191.
 deficiente I. 1, 74.
 deficiencia IV. 1, 184.
 deficient IV. 13, 14.
 deficiit III. 4, 20.
 deficiunt I. 4, 82.
 defigere IV. 1, 84.
 defiri IV. 1, 100.

defluat III. 1, 18.
 defluxit III. 4, 81.
 defunctus III. 3, 9.
 Dei II. 5, 56. III. 5, 22. 6,
 26.
 deinde I. 7, 35.
 delapsa II. 7, 21.
 delcat I. 10, 50.
 Delia I. 1, 58. 59. 75. 82. 2,
 15. 31. 3, 9. 23. 29. 92. 5,
 21. 32. 7, 5. 61. 91. IV.
 3, 5.
 Delius III. 4, 79. 6, 8.
 Delos II. 2, 27.
 Delphica II. 3, 27.
 dem I. 8, 53.
 demam IV. 3, 14.
 demens I. 5, 20. 10, 78. III.
 6, 27. IV. 3, 7. 13, 17.
 demerates I. 11, 56.
 dementia I. 2, 11. IV. 1, 141.
 demonstret III. 2, 27.
 demta I. 9, 46.
 denique II. 4, 37.
 densa IV. 1, 154.
 densam IV. 1, 156.
 densas IV. 1, 128.
 densis IV. 1, 195.
 densio I. 10, 68. IV. 1, 186.
 densos IV. 1, 7.
 dent I. 9, 58.
 dente I. 2, 18. 7, 14. 9, 38.
 10, 68.
 dentes IV. 1, 3.
 denuntiat III. 5, 5.
 Deo I. 1, 18. 3, 22. 5, 20.
 27. 8, 2. II. 1, 9. 5, 30. 95.
 IV. 1, 135.
 Deorum I. 5, 39. 9, 3. IV. 4,
 25.
 Deos I. 2, 38. 62. 3, 10. 52.
 7, 30. 11, 60. II. 1, 26. 37.
 54. 2, 12. 3, 30. 5, 22. 7,
 36. III. 4, 16. 5, 14. IV.
 4, 14. 13, 16.
 depascitur IV. 1, 128.
 depellere I. 6, 1.
 depellit I. 2, 49.
 depellite I. 11, 25.
 deperdit I. 4, 25.
 deplueret II. 5, 72.
 deponit II. 1, 48.
 depofuit IV. 7, 4.
 depredare IV. 6, 11.
 depreffior IV. 1, 44.

deripit I. 11, 60.
 deripiſſe I. 5, 40.
 deſcendens I. 6, 5.
 deſcendere I. 2, 19.
 deſcenderit IV. 1, 19.
 deſere I. 6, 24.
 deſerit I. 3, 78.
 deſertum I. 11, 12.
 deſertus I. 1, 15.
 deſeruiſſe II. 5, 54.
 deſeruit I. 6, 4.
 deſiderium IV. 1, 188.
 deſine I. 9, 7. III. 4, 80.
 deſinis I. 9, 81.
 deſinit III. 4, 4.
 deſino II. 7, 23.
 deſiſſe I. 5, 47.
 deſiſtis I. 9, 71.
 deſpicium I. 1, 92.
 deſpiciantur I. 9, 34.
 deſpue I. 2, 54.
 deſpuit I. 5, 54.
 deſiſſent II. 2, 7.
 deſiſſus I. 1, 5.
 deſuſe II. 1, 38.
 det I. 9, 29. II. 4, 44. 5, 123.
 IV. 2, 16.
 deteret I. 10, 16.
 deterrita I. 3, 13.
 detexit II. 3, 15.
 detinet I. 8, 58. 9, 20.
 detinuiſſe I. 1, 40. 5, 52. 9,
 78.
 detracto I. 7, 44.
 detrahet I. 5, 31. 10, 14.
 detrahit I. 6, 30.
 detraxit II. 1, 73.
 devehat IV. 4, 8.
 devia IV. 3, 1.
 deveneranda I. 5, 14.
 devinctus II. 5, 5. 121.
 Deum I. 4, 34. 9, 76. II. 1,
 83. 5, 46. 77. III. 4, 43.
 IV. 1, 68.
 devocat I. 2, 46.
 devotos II. 3, 36.
 devotum I. 6, 5.
 devovet I. 10, 72.
 devovet I. 6, 8.
 devovit I. 9, 18.
 Deus I. 4, 8. 67. 5, 46. 6, 21.
 7, 49. 9, 7. 56. 10, 11. 24.
 15. 27. 11, 20. II. 1, 79.
 3, 32. 4, 38. 5, 14. III. 3,
 28. 4, 19. 50. 95. 6, 13.
 P P P 3 IV.

I N D E X . I .

IV. 1, 11. 163. 4, 15. 5, 19.
 dexter IV. 1, 104.
 dextera III. 5, 10.
 dextra I. 4, 45. IV. 1, 95.
 dextrum IV. 1, 104.
 Di III. 4, 1.
 Dianae IV. 3, 19.
 dicamus II. 2, 1.
 dicatur I. 10, 59.
 dicat II. 1, 31. IV. 1, 18. 30.
 dicebam I. 10, 19.
 dicem II. 1, 54.
 dicere I. 1, 86. 3, 31. 5, 5. 7, 31. 8, 23. 11, 31. II. 1, 73. 5, 94. III. 4, 46. IV. 5, 18.
 diceret II. 1, 54.
 dicit I. 7, 21. II. 4, 49. 5, 43.
 diceris IV. 1, 176.
 dicitur IV. 7, 6.
 dicite III. 1, 4. 22.
 dicit IV. 4, 14.
 dicitur I. 2, 51. 3, 10. II. 1, 68. 3, 18. 5, 20.
 dico III. 4, 49.
 dicor I. 5, 10.
 dicta I. 3, 52. 4, 78.
 dictis I. 2, 54. IV. 1, 6.
 Dictynna I. 4, 21.
 didicisse I. 7, 58.
 didicisti I. 7, 11. III. 4, 62. IV. 1, 170.
 dio I. 3, 31. II. 5, 36.
 diem I. 3, 18. 82. 9, 82. 10, 62. II. 1, 19. III. 3, 26. IV. 1, 122.
 dies I. 4, 13. 14. 24. 30. II. 4, 11. III. 4, 53. 5, 28. 6, 32. 54. IV. 1, 65. 205. 5, 1. 9, 3. 13, 2.
 difficile III. 6, 33. 34.
 difficilis I. 2, 7. 9, 27. 10, 20.
 digiti I. 2, 32. III. 4, 41.
 digito I. 7, 19.
 digna II. 7, 25. III. 1, 8. IV. 2, 15. 7, 10.
 dignior IV. 2, 24. 6, 10.
 digno IV. 7, 10.
 Dii II. 1, 17.
 dira I. 3, 17. II. 5, 115.
 dirac I. 11, 4.
 diras II. 7, 35.
 directo IV. 1, 93.
 diripiendi III. 6, 28. IV. 3, 22.

diripitur I. 6, 60.
 discedere I. 3, 21.
 discedens II. 4, 49.
 discedite II. 1, 11. III. 6, 37.
 disces III. 6, 44.
 discidium I. 5, 1.
 discite II. 1, 4.
 discordes IV. 1, 124.
 discumbet II. 5, 95.
 discurreret IV. 1, 68.
 discurrunt III. 1, 3.
 disjectus IV. 1, 109.
 displiceas IV. 13, 6.
 displicet I. 9, 79.
 disponere I. 10, 67.
 disponitur IV. 1, 152.
 disposuisse I. 9, 10. 10, 64.
 disposuit II. 6, 36.
 dissimulare I. 9, 7. IV. 12, 6.
 dissimulet I. 9, 44.
 disfoluenda I. 8, 2. 40.
 disfoluisti I. 11, 62.
 distendit II. 5, 84.
 ditantes IV. 1, 184.
 dites I. 1, 92. III. 6, 13.
 diti III. 5, 33.
 ditis II. 5, 35. III. 1, 28.
 diu I. 7, 69.
 diva II. 5, 48. IV. 6, 5.
 divellat IV. 6, 7.
 diversas III. 4, 19.
 diversi IV. 1, 45.
 dives I. 1, 41. 6, 11. III. 2, 24. 3, 38. IV. 2, 5.
 divi I. 1, 29. 4, 31. 9, 73. III. 4, 5.
 divino I. 7, 50.
 divite II. 2, 4.
 divitiis I. 10, 19.
 divitias I. 1, 1. 35.
 divitibus II. 6, 31.
 divitis I. 10, 31. 11, 7. III. 3, 11.
 divos I. 10, 2. IV. 2, 5.
 divum II. 5, 117.
 dixerunt II. 5, 71.
 dixi I. 3, 19.
 dixit I. 2, 11. 5, 6. 5, 7. 61. II. 5, 67. III. 4, 81.
 doce I. 7, 63. II. 5, 18.
 docere III. 5, 8.
 docet I. 2, 19. 23. 3, 28. III. 6, 24.
 docta I. 8, 20. 28. 9, 12. II.

3, 20. IV. 6, 2.
 doctae III. 4, 45. IV. 1, 61.
 doctas II. 1, 70.
 doctos I. 4, 55.
 doctum IV. 1, 208.
 doctus I. 10, 37. III. 6, 41.
 docuere II. 1, 39.
 docui I. 7, 9.
 docuisse II. 1, 41.
 docuisti I. 4, 53.
 docuit I. 4, 13. 8, 33. 37. III. 4, 65. 66.
 dolentis I. 9, 77.
 doli I. 4, 82.
 doliis I. 3, 80. II. 5, 86.
 dolis I. 10, 54.
 dolo III. 6, 12.
 dolor I. 6, 2. II. 5, 110. III. 2, 6. 19. IV. 1, 189.
 dolore III. 2, 13. 6, 43. IV. 1, 43.
 dolorem III. 2, 3. 5, 3.
 dolores I. 2, 1. II. 4, 7.
 dolori IV. 10, 5.
 dotos I. 10, 24.
 doluit II. 3, 23.
 doma I. 5, 6.
 domator IV. 1, 116.
 domi II. 7, 30.
 domibus III. 3, 15.
 domina IV. 4, 12.
 dominae I. 5, 26. 6, 4. II. 3, 47. 7, 23. 29. III. 6, 14. IV. 13, 22.
 dominam I. 1, 40. II. 3, 5. 4. 1, 19. 25.
 domini I. 2, 8.
 domino I. 3, 49. IV. 1, 187.
 dominum III. 4, 74.
 domito I. 3, 42.
 domitos I. 10, 27.
 domo I. 5, 30. II. 6, 16. III. 3, 22. 3, 40.
 domos III. 2, 4. 4, 20.
 domum I. 1, 12. 80. 7, 35. 10, 72. 11, 52. II. 3, 22. 4, 22. III. 1, 17.
 domus I. 1, 54. 3, 43. 10, 58. III. 2, 13. 4, 92. IV. 1, 183.
 dona I. 1, 30. II. 4, 21. 7, 13. IV. 1, 8.
 donate III. 1, 17. 21.
 donetur III. 1, 4.
 donis I. 6, 24. 10, 53. II. 6, 34.

dor.

dormiat I. 9, 40.
 duae IV. 1, 153.
 dubius II. 6, 22.
 dubita III. 4, 75.
 dubitem I. 5, 41.
 duca I. 7, 20.
 duce II. 1, 75. 5, 15. 52. III. 6, 10. IV. 1, 116. 122.
 ducent II. 6, 3.
 ducentem I. 2, 43.
 ducere I. 1, 66. 10, 61.
 duces I. 8, 6. 11, 30. II. 3, 21.
 duces I. 3, 58.
 ducit I. 7, 84.
 ducite II. 3, 47.
 ducta I. 7, 86.
 ducter I. 7, 77.
 ducto IV. 1, 85.
 ducent I. 10, 10. III. 3, 36.
 dudum III. 6, 63.
 dulces I. 3, 60.
 dulces II. 7, 29. III. 6, 9. IV. 1, 86.
 dulci II. 1, 50. III. 3, 27. 4, 42.
 dulcia I. 5, 31. 8, 54.
 dulcis I. 7, 69. 8, 47. 11, 11. II. 1, 3.
 dulcissima IV. 5, 7.
 dulcius IV. 8, 3.
 dum I. 1, 4. 59. 61. 83. 87. 2, 4. 3, 15. 56. 4, 44. 59. 60. 5, 22. 7, 38. 9, 36. 47. 65. 10, 62. II. 1, 35. 2, 19. 3, 8. 19. 5, 6. 58. 86. IV. 1, 50. 81. 11, 2.
 duos IV. 4, 22.
 duplex IV. 1, 105.
 duplici IV. 1, 103.
 dura I. 2, 6. 8. 34. 42. 59. 9, 50. 80. II. 3, 33. 7, 20. III. 4, 76. 5, 22.
 duras I. 7, 75.
 duras I. 1, 56.
 durata IV. 1, 156.
 duri I. 11, 49.
 duris III. 4, 92.
 duro I. 1, 77. II. 7, 29.
 duros I. 4, 41. IV. 3, 3.
 durum I. 7, 7. 10, 8. III. 6, 7.
 durus III. 2, 3.
 dux I. 1, 89. 11, 10. II. 1, 58.
 duxerat I. 3, 48. II. 1, 58.
 duxit I. 11, 46. II. 1, 56.

E.

E I. 1, 30. 2, 40. 3, 12. 6, 16. 18. 20. 8, 51. 61. 9, 21. 11, 17. 51. 60. II. 1, 3. 2, 4. 3, 22. 5, 97. 7, 36. III. 3, 3. IV. 2, 2. 13, 13.
 eadem I. 2, 59.
 cat I. 2, 27. II. 1, 15.
 cbris III. 6, 36.
 ebur I. 4, 58.
 eburno III. 4, 39.
 eburnus I. 8, 8.
 ecce II. 5, 47. 49.
 edat I. 6, 13.
 edere IV. 1, 114.
 ederet I. 10, 26.
 edidisse II. 2, 12.
 edidit I. 4, 67. III. 4, 42.
 educat I. 1, 17.
 effice IV. 4, 5.
 efficiat III. 4, 13.
 efficiat I. 6, 28.
 effluit I. 7, 46.
 effusus IV. 1, 92.
 effusus I. 3, 1.
 effuso I. 7, 46. 54.
 effusum I. 3, 38.
 egerunt IV. 1, 125.
 ego I. 1, 13. 35. 58. 89. 2, 43. 63. 3, 15. 17. 4, 7. 29. 5, 9. 15. 41. 43. 44. 47. 6, 1. 7, 29. 31. 44. 63. 69. 7, 76. 79. 9, 1. 10, 29. 37. 75. 11, 43. II. 3, 5. 48. 4, 7. 16. 7, 24. 29. III. 2, 5. 26. 4, 49. 69. 71. 82. 5, 7. 6. 43. 59. IV. 1, 177. 209. 3, 12. 13. 5, 5. 7. 7. 11, 3. 13. 6. 14. 2.
 egrissum I. 3, 22.
 eheu II. 3, 2.
 ejus I. 7, 25.
 Elegi II. 4, 13.
 Elegis IV. 1, 5, 3.
 Eleo I. 4, 28.
 elicet I. 4, 46.
 eludar II. 1, 19.
 eluxit IV. 1, 134.
 Elyfios I. 3, 58. III. 5, 23. IV. 1, 5. 2.
 emensa III. 4, 17.
 emeruisse I. 10, 60.

emittere I. 10, 27.
 ca II. 2, 10. IV. 6, 15.
 ensem I. 3, 47.
 enses I. 11, 1.
 eodem III. 2, 25.
 Eoi II. 2, 16. III. 1, 24.
 Eois IV. 2, 20.
 epulas I. 5, 34.
 equae II. 4, 58.
 equas II. 1, 68.
 equis I. 3, 94. 8, 8. II. 4, 18. 6, 38. IV. 2, 20.
 equo I. 1, 72.
 equos II. 1, 87. 5, 62. 76.
 equum I. 4, 71. IV. 1, 91. 115. 207.
 equus I. 3, 42. 4, 28.
 eram I. 5, 1.
 oras I. 11, 9. 21. II. 5, 14. 45. III. 4, 29. 36.
 Eretino IV. 8, 4.
 crepta III. 2, 4.
 creptae III. 2, 30.
 ergo III. 2, 9. 4, 75. 6, 51. IV. 1, 161. 175.
 Ergone IV. 1, 12.
 erimus III. 5, 32.
 eriperes I. 10, 35.
 eripiet II. 5, 92.
 eripuisse I. 5, 10.
 eripuit III. 2, 2.
 eris I. 3, 91. 4, 23. II. 5, 45. IV. 1, 114. 4, 23. 13, 19.
 erit I. 4, 47. 79. 6, 25. 26. 11, 65. II. 5, 58. 82. 6, 7. III. 1, 18. IV. 1, 37, 4, 19. 5, 2.
 ero IV. 1, 3, 6.
 eranis I. 4, 23.
 errant IV. 1, 106.
 errantes II. 1, 50. 5, 42.
 errat I. 11, 38.
 erraverit IV. 1, 52.
 erret II. 5, 106.
 erronem II. 6, 6.
 erroribus I. 4, 63. IV. 1, 80.
 erroris IV. 1, 76.
 erubuisse II. 3, 18.
 erumpat IV. 1, 85.
 erunt IV. 1, 34.
 Erythraeo III. 3, 17.
 es I. 4, 54. 6, 33. 7, 2. 10, 53. 77. II. 6, 15.
 esse I. 1, 48. 2, 40. 4, 65. 5, 30. 9, 27. 70. 76. 81. 10, 24.

I N D E X I.

24. 46. 11, 17. II. 3, 28.
 4, 8. 32, 73. 30. III. 1, 25.
 4, 58. IV. 2, 9, 8, 8, 9, 2.
 14, 2.
 effer I. 2, 63. 10, 41. II. 4, 38.
 est I. 1, 26. 34. 37. 51. 87. 2, 16. 42. 3, 13. 36. 64. 77. 4, 4. 28. 33. 77. 6, 10. 32. 7, 3. 7. 50. 51. 72. 8, 9, 9. 31. 45. 51. 57. 64. 69. 80. 10, 5. 11. 20. 24. 51. 11, 4. 7. 33. 35. 39. 58. II. 1, 30. 46. 53. 63. 3, 2. 15. 16. 24. 27. 31. 46. 4, 11. 24. 33. 52. 5, 15. 36. 51. 6, 10. 18. 25. 7, 13. 25. 26. 31. III. 1, 8. 19. 2, 7. 29. 3, 20. 4, 11. 15. 24. 63. 68. 6, 25. 31. 34. IV. 1, 7. 29. 119. 158. 165. 179. 182. 197. 2, 1. 10. 15. 24. 3, 7. 4, 16. 17. 19. 6, 3. 6. 8, 3. 10, 1. 3, 5. 11, 1. 13, 2. 4. 7. 16.
 este II. 5, 88.
 esto I. 9, 50.
 Et I. 1, 2. 6. 8. 14. 17. 28. 38. 40. 44. 56. 60. 61. 68. 70. 71. 75. 76. 82. 88. 91. 2, 5. 6. 11. 31. 37. 46. 61. 3, 8. 26. 64. 66. 70. 72. 77. 78. 82. 4, 5. 6. 18. 36. 55. 63. 64. 5, 1. 5. 18. 30. 31. 38. 41. 49. 50. 54. 6, 6. 8. 16. 18. 19. 22. 26. 7, 2. 20. 26. 43. 47. 57. 61. 75. 77. 90. 8, 6. 10. 12. 15. 21. 30. 38. 39. 41. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 52. 56. 9, 20. 21. 22. 34. 36. 37. 38. 40. 46. 54. 59. 60. 62. 67. 72. 78. 10, 8. 12. 14. 16. 21. 22. 28. 36. 39. 44. 50. 52. 55. 58. 68. 70. 74. 80. 84. 11, 2. 13. 15. 26. 28. 30. 32. 34. 36. 42. 44. 47. 55. 58. 66. 68. II. 1, 1. 4. 6. 14. 24. 28. 30. 32. 34. 42. 53. 55. 60. 63. 64. 66. 68. 72. 77. 82. 86. 90. 2, 9. 22. 3, 11. 22. 35. 40. 41. 43. 45. 11. 17. 21. 28. 30. 32. 34. 40. 49. 56. 57. 5, 18. 20. 26. 28. 38. 43. 56. 61. 64. 65. 74. 77. 81. 82. 85. 91. 98. 99. 104. 110. 116. 124.

6, 2. 3. 10. 27. 38. 7, 2. 14. 16. III. 1, 3. 10. 24. 2, 3. 4. 12. 19. 24. 25. 29. 3, 6. 15. 19. 33. 34. 4, 8. 9. 10. 11. 14. 30. 37. 44. 55. 81. 92. 93. 96. 5, 15. 10. 26. 30. 31. 34. 63. 14. 15. 16. 17. 28. 30. 50. 54. IV. 1, 9. 20. 21. 56. 58. 77. 78. 87. 88. 92. 110. 124. 131. 152. 154. 155. 166. 168. 170. 171. 173. 187. 2, 19. 22. 3, 14. 21. 24. 4, 1. 7. 10. 18. 26. 5, 4. 13. 12.
 etenim III. 1, 14.
 etiam I. 4, 50. 7, 8. 9. 77. 10, 37. 47. II. 1, 41. 61. 85. 4, 53. 5, 75. 7, 7. III. 2, 20. IV. 1, 8. 64. 126.
 Etrusci III. 5, 1.
 etsi I. 10, 3. III. 6, 47.
 evenerit I. 8, 5.
 evenient I. 6, 21.
 evenitura II. 1, 25. 5, 11. III. 4, 48.
 evenus I. 7, 56. 9, 4.
 evigilanda I. 9, 64.
 evincere IV. 11, 3. 5.
 evinctos I. 8, 6.
 cum III. 6, 12.
 Eurus I. 5, 35.
 ex I. 4, 58. 7, 89. 9, 62. II. 1, 24. III. 6, 19. IV. 2, 5. 9, 1.
 excelsa II. 7, 21.
 excelsos IV. 1, 171.
 exciter I. 2, 4.
 excludis II. 4, 39.
 excluditur IV. 1, 53.
 exclusura II. 3, 45.
 excubare I. 3, 72.
 excutiunt II. 6, 12.
 exemplo I. 10, 40.
 exemplum I. 7, 92.
 exercuit II. 1, 69.
 excusis I. 11, 37.
 exhibitura II. 1, 61.
 exhibit I. 7, 21.
 exigua I. 11, 20.
 exiguum II. 1, 40.
 exigui I. 1, 26.
 caiguus I. 1, 33.
 exiguus II. 5, 34.
 exitium I. 6, 12.
 exorata IV. 7, 3.

exoriens III. 1, 2.
 expelle IV. 4, 1.
 experia IV. 1, 107.
 expleat I. 4, 63.
 explevimus I. 3, 53.
 explorat II. 1, 78.
 expressa I. 8, 36.
 extremat I. 7, 36.
 exsequias II. 4, 44.
 extsolvis IV. 7, 5.
 extat II. 1, 2.
 extinctas II. 5, 114.
 extinctio III. 1, 28.
 extruere II. 1, 24. 5, 99.
 extra II. 5, 14. III. 4, 6.
 extis II. 1, 25.
 externa I. 3, 40. 10, 57.
 externus II. 6, 25.
 extimuisse II. 7, 31.
 extrema III. 4, 2.
 extremis IV. 1, 53.
 extulit IV. 1, 23.
 exuat I. 4, 31.
 exurere IV. 2, 5.
 exurere II. 3, 9.
 exustus IV. 1, 164.
 exuvias I. 1, 54.

F.

FAbellus I. 3, 85.
 faber I. 3, 48.
 fabula I. 4, 83. II. 3, 31. 32. III. 4, 68. IV. 1, 80.
 fac I. 3, 54.
 face I. 2, 36.
 faceres I. 10, 39.
 faceret I. 9, 23.
 faces II. 1, 82. 4, 6. 5, 114.
 faciam IV. 13, 21.
 facie I. 6, 7.
 faciem I. 9, 46. IV. 1, 100.
 facies I. 10, 15. 79.
 facilem II. 7, 9.
 faciles II. 4, 19.
 facili I. 1, 8. 32.
 facillis I. 3, 57. III. 5, 30. IV. 1, 87.
 facinus II. 4, 21. 25.
 facio IV. 13, 17.
 facit I. 6, 7. 7, 14. 10, 73. III. 6, 13. IV. 4, 12.
 facta I. 2, 55. 9, 28. 10, 14. 28. 11, 31. 44. II. 3, 16.

5, 28. 6, 10. III. 1, 12. 5,
12. 6, 42. IV. 1, 6. 33.
175.
facto III. 4, 15.
factus I. 11, 17.
facundia IV. 1, 81.
faginus I. 11, 8.
falce I. 1, 22. 4, 8. 8, 34. II.
5, 28.
Falerna III. 6, 6.
Falernus I. 10, 34.
Falernos II. 1, 27.
fallaci I. 10, 83. III. 4, 7.
fallacibus II. 1, 19.
fallacis I. 7, 15. III. 6, 51.
fallar III. 6, 12. 46.
fallax III. 4, 49. 6, 47. IV. 1,
108.
falle I. 2, 15.
fallendi IV. 6, 12.
fallere I. 2, 53. 9, 56. 10, 37.
III. 4, 62.
fallit I. 9, 63. III. 4, 56.
fallor III. 1, 6.
falſa III. 4, 8. 6, 33.
falſo III. 3, 20.
falſum III. 4, 3.
fama IV. 1, 29. 199. 7, 2.
famae IV. 1, 112.
fame I. 6, 17.
fameus I. 1, 92. II. 1, 38.
famis II. 4, 23.
fame III. 4, 10.
fas I. 7, 70. II. 3, 46.
faſtidia I. 9, 73.
faſtigia III. 1, 11.
faſtus I. 9, 79.
ſata I. 1, 83. 4, 27. 32. 6, 15.
II. 5, 16. 78. 7, 16. III. 3,
35. 5, 32. 6, 30. IV. 1,
203. 4, 11.
ſatale II. 5, 59.
ſatales I. 3, 53.
ſaralia I. 8, 1.
ſatear IV. 12, 4.
ſatemi I. 7, 29.
ſateri III. 2, 7.
ſati II. 5, 12.
ſatiget IV. 1, 182.
ſatilit I. 6, 31.
ſauro III. 5, 18.
ſatorum III. 4, 47.
ſave II. 2, 2. 5, 1. IV. 4, 21.
6, 7.
ſavens II. 1, 1. III. 3, 33. 34.

ſaveatis III. 6, 9.
ſaventi III. 4, 44.
ſavente I. 11, 30.
ſaveo II. 5, 110.
ſavet I. 2, 17. 4, 66. IV. 13,
24.
ſaveo IV. 5, 9.
ſavilla III. 2, 10.
ſavos II. 1, 50.
ſavum I. 11, 24.
ſecere II. 4, 31.
ſecit I. 1, 31. 8, 29. II. 1, 60.
4, 38.
ſelicem I. 5, 19. III. 3, 26.
ſelices II. 3, 29. III. 4, 40.
5, 31.
ſelicitibus II. 1, 25. 2, 15.
ſelicitis I. 1, 23.
ſelix I. 5, 18. II. 1, 80. 5, 82.
III. 4, 80. 6, 30. 43. IV. 2,
13.
ſelle I. 6, 14. II. 4, 12.
ſemina I. 2, 32. 6, 5. 11, 54.
II. 6, 35. III. 4, 61. IV.
13, 1.
ſemineus II. 1, 63.
ſemori I. 9, 26.
ſemur I. 9, 26.
ſeneſtra II. 7, 21.
ſera IV. 1, 124. 139.
ſeram I. 8, 54. II. 7, 14. III.
4, 50.
ſerant I. 8, 2. III. 4, 1. 6, 28.
ſerar IV. 7, 10.
ſerarum IV. 3, 9.
ſeras I. 11, 6. II. 4, 33. 6, 19.
ſerat I. 2, 26. 7, 30. III. 4,
46. IV. 3, 12. 22. 4, 9.
ſerabant I. 3, 45.
ſerebat I. 11, 23.
ſerentem I. 4, 79.
ſeret II. 5, 120. 7, 17.
ſeri II. 1, 43.
ſeriet II. 5, 85.
ſeris I. 10, 76.
ſero III. 4, 86.
ſeroceum III. 6, 13.
ſeror I. 5, 39.
ſeros I. 2, 52. 3, 69.
ſerre I. 1, 44. 4, 44. 5, 128.
7, 88. 10, 78. II. 1, 30. 6,
42. III. 2, 3. 4, 73. 96. 6,
50. IV. 11, 6.
ſerreia II. 6, 17. IV. 3, 14.
ſerreus I. 1, 67. 11, 2. II. 3, 2.

III. 2, 2.
ſerro I. 1, 77. 2, 25. 8, 30.
10, 21. II. 7, 8. IV. 1, 173.
ſerrugine I. 4, 37.
ſerrum I. 11, 59.
ſert I. 3, 61.
ſerte I. 1, 90. 91. 2, 36.
ſertilibus IV. 1, 51.
ſertilis I. 8, 22. II. 1, 43. IV.
1, 122. 165.
ſertis I. 1, 24.
ſertur I. 9, 77. II. 3, 29. IV.
1, 159.
ſervida IV. 12, 1.
ſerum I. 5, 5. III. 4, 74.
ſerunt I. 4, 18. 10, 61. II. 1,
47. 5, 73.
ſerunus II. 1, 41. IV. 1, 48.
ſerus I. 11, 2. II. 5, 103. 6, 5.
teſſa I. 3, 88. 9, 72. IV. 4, 10.
11, 2.
ſeſſas II. 5, 47.
ſeſſi I. 2, 2.
ſeſſo I. 11, 42.
ſeſta II. 1, 29. 5, 36.
ſeſta III. 1, 1.
ſeſtas II. 5, 99.
ſeſtis II. 1, 81. IV. 2, 21.
ſeſtus IV. 5, 2.
ſiam I. 4, 83.
ſias I. 2, 33.
ſibra I. 9, 3. II. 1, 26.
ſicta I. 9, 78. II. 6, 30. III. 4,
68.
ſictilia I. 1, 31.
ſictilibus I. 1, 30.
ſida I. 7, 85.
ſide II. 3, 34.
ſideli I. 7, 81.
ſidem I. 10, 32. 11, 19. III.
4, 4.
ſides III. 6, 49.
ſidos II. 2, 11.
ſidum III. 4, 61.
ſidus I. 6, 27.
ſieri I. 7, 49.
ſiet II. 6, 1.
ſigere I. 9, 37.
ſigura IV. 1, 206.
ſigurarum III. 4, 89.
ſiguras IV. 1, 63.
ſilia I. 11, 24. III. 4, 51. IV.
10, 4.
ſilius I. 11, 41. III. 4, 72.
ſindant III. 3, 12.

I N D E X I.

ſundic I. 2, 45. 8, 21.
ſuſum IV. 1, 203.
ſuſcepam I. 5, 20. 35.
ſuſcipere I. 5, 90. III. 6, 34.
ſuſcipere I. 7, 11.
ſuſcipere IV. 1, 207.
ſuſcipere II. 7, 33.
ſuſcipere I. 9, 65.
ſuſcipere I. 3, 44.
ſuſcipere II. 7, 1.
ſuſcipere IV. 1, 78.
ſuſcipere IV. 1, 143.
ſuſcipere I. 7, 85.
ſuſcipere III. 2, 5.
ſuſcipere II. 3, 15.
ſuſcipere II. 5, 30. 31.
ſuſcipere IV. 6, 14.
ſuſcipere I. 10, 82.
ſuſcipere II. 1, 75.
ſuſcipere I. 2, 18.
ſuſcipere I. 3, 43. 6, 26.
ſuſcipere II. 4, 14.
ſuſcipere IV. 1, 124.
ſuſcipere I. 10, 21. 49.
ſuſcipere II. 4, 42. IV. 1, 196.
 6, 17.
ſuſcipere I. 7, 52. III. 4, 86.
ſuſcipere II. 5, 90.
ſuſcipere II. 5, 81.
ſuſcipere I. 1, 19. II. 2, 18.
ſuſcipere II. 1, 48.
ſuſcipere I. 8, 12. IV. 1, 184.
ſuſcipere I. 6, 8.
ſuſcipere I. 1, 51. 3, 8. III. 2, 12.
ſuſcipere I. 10, 37.
ſuſcipere II. 4, 22.
ſuſcipere I. 1, 75. 10, 79.
ſuſcipere II. 4, 46.
ſuſcipere II. 5, 4.
ſuſcipere III. 4, 63.
ſuſcipere I. 7, 89.
ſuſcipere I. 11, 64. II. 7, 17.
ſuſcipere I. 3, 14. IV. 15, 3.
ſuſcipere I. 11, 55. 56.
ſuſcipere I. 4, 66.
ſuſcipere I. 1, 64. 9, 72. IV. 4,
 19.
ſuſcipere II. 4, 37.
ſuſcipere I. 10, 29.
ſuſcipere III. 6, 40.
ſuſcipere II. 1, 59.
ſuſcipere I. 1, 16. 2, 14.
ſuſcipere I. 8, 45. II. 1, 49.
ſuſcipere I. 3, 62. 9, 47.
ſuſcipere II. 6, 33. IV. 1, 22.

ſuſcipere IV. 1, 74.
ſuſcipere III. 4, 27.
ſuſcipere II. 5, 61.
ſuſcipere I. 3, 68. II. 5, 69. IV.
 1, 124.
ſuſcipere I. 10, 36.
ſuſcipere I. 5, 40. 9, 74. II. 2, 3.
 IV. 4, 24.
ſuſcipere II. 1, 22.
ſuſcipere II. 5, 54. IV. 5, 12.
 6, 4.
ſuſcipere I. 1, 4.
ſuſcipere IV. 1, 77.
ſuſcipere IV. 1, 185.
ſuſcipere II. 5, 37.
ſuſcipere IV. 1, 113.
ſuſcipere I. 10, 73.
ſuſcipere II. 7, 25.
ſuſcipere IV. 1, 57.
ſuſcipere I. 5, 8. 10, 2.
ſuſcipere IV. 1, 2.
ſuſcipere II. 7, 4.
ſuſcipere I. 1, 11.
ſuſcipere II. 8, 91.
ſuſcipere III. 5, 1. IV. 1, 86.
ſuſcipere II. 1, 14.
ſuſcipere I. 7, 83. II. 5, 21. 71.
 7, 2.
ſuſcipere I. 1, 20. 56. 2, 18. 3,
 30. 43. 72. 5, 51. 7, 12. 36.
 9, 60. 10, 39. 44. 11, 54.
 II. 6, 12.
ſuſcipere I. 11, 11. IV. 15, 3.
ſuſcipere I. 7, 40. 67.
ſuſcipere I. 9, 24.
ſuſcipere I. 4, 32. 9, 43.
ſuſcipere I. 10, 17. 51. II. 4,
 35.
ſuſcipere II. 5, 23.
ſuſcipere III. 4, 57. IV. 13, 4.
ſuſcipere I. 2, 55. III. 1, 7.
 IV. 4, 4.
ſuſcipere I. 4, 26. II. 3, 37.
ſuſcipere I. 10, 6.
ſuſcipere III. 4, 25.
ſuſcipere I. 4, 3.
ſuſcipere II. 3, 10.
ſuſcipere I. 5, 52. IV. 1, 39.
ſuſcipere I. 6, 34.
ſuſcipere I. 11, 13.
ſuſcipere I. 4, 11. IV. 5, 11. 9, 4.
ſuſcipere I. 2, 16.
ſuſcipere I. 8, 4. IV. 15, 4.
ſuſcipere II. 6, 12. III. 2, 6.
ſuſcipere I. 4, 73. 5, 2. 11, 29.

II. 2, 14. IV. 1, 108. 13,
 19.
ſuſcipere II. 3, 5. 6, 2.
ſuſcipere III. 6, 62.
ſuſcipere III. 3, 22. IV. 1, 182.
ſuſcipere I. 1, 83.
ſuſcipere I. 9, 30.
ſuſcipere I. 7, 6. II. 7, 2.
ſuſcipere II. 5, 113.
ſuſcipere I. 1, 87.
ſuſcipere III. 2, 6.
ſuſcipere I. 9, 71.
ſuſcipere II. 5, 39. III. 1, 23.
ſuſcipere III. 5, 19.
ſuſcipere IV. 1, 101.
ſuſcipere IV. 1, 45.
ſuſcipere I. 6, 10.
ſuſcipere IV. 1, 91.
ſuſcipere I. 3, 42.
ſuſcipere I. 4, 18. 40. 10, 9. IV. 1,
 72. 194.
ſuſcipere I. 9, 30.
ſuſcipere I. 8, 161. IV. 8, 4.
ſuſcipere I. 3, 19. 4, 5.
ſuſcipere I. 9, 39. IV. 1, 153.
ſuſcipere II. 1, 40.
ſuſcipere I. 8, 45.
ſuſcipere I. 6, 15. III. 2, 28.
ſuſcipere III. 1, 13.
ſuſcipere IV. 1, 102.
ſuſcipere I. 3, 35.
ſuſcipere I. 1, 162.
ſuſcipere I. 9, 19. II. 2, 1. 3, 39.
ſuſcipere I. 1, 5. 5, 21.
ſuſcipere III. 3, 32.
ſuſcipere I. 5, 17.
ſuſcipere I. 6, 31. 7, 33. 40. 9,
 13. III. 4, 14. IV. 4, 18.
 13, 14.
ſuſcipere II. 5, 15.
ſuſcipere IV. 2, 16.
ſuſcipere I. 1, 41.
ſuſcipere I. 5, 77.
ſuſcipere III. 4, 41. IV. 1, 184.
ſuſcipere I. 10, 1.
ſuſcipere I. 2, 39. IV. 4, 20.
ſuſcipere II. 5, 79.
ſuſcipere III. 2, 9.
ſuſcipere I. 15, 7.
ſuſcipere II. 5, 74.
ſuſcipere II. 5, 9.
ſuſcipere I. 4, 69.
ſuſcipere I. 1, 46.
ſuſcipere II. 7, 15.
ſuſcipere III. 6, 59.

fu.

fugit I. 3, 70. 9, 61. 10, 74.
fuisse II. 5, 104. III. 5, 32.

IV. 6, 18. 7, 10. 12, 2.
fuisse I. 5, 19.

fuit I. 1, 67. 3, 47. 7, 85. 11,
12. II. 4, 45. III. 1, 2. 2,
2, 30.

fulgens III. 4, 37.
fulgens I. 9, 31.

fulgentem IV. 1, 121.
fulgentes II. 1, 15.

fulgenti I. 2, 36.
fulmina I. 2, 8.

fulminis I. 2, 44.
fulserit III. 6, 8.

fulsa I. 2, 6.
fulva II. 1, 88.

fulvas III. 6, 15.
fulvo I. 1, 1.

fumbosis II. 1, 27.
funda IV. 1, 97.

fundantur III. 2, 25.
funde I. 8, 15. III. 6, 6.

fundere I. 8, 83. III. 2, 10.
funderet I. 11, 48.

funere I. 1, 79.
furens I. 6, 17.

fures I. 1, 33.
furi IV. 1, 187.

turor I. 7, 80. 11, 33. II. 6,
20. IV. 3, 7.

turorem I. 1, 43.
furta I. 2, 34. 6, 33.

furtim I. 2, 10. 19. 6, 29. 7,
5. 9, 35. II. 1, 75. 5, 55.

7, 27. IV. 2, 8. 3, 9. 21.
furtiva I. 9, 57.

furtivi I. 5, 8.
furtivo I. 10, 55.

furtivus I. 7, 37.
fusa I. 8, 46. II. 5, 65.

fusci II. 6, 37.
fuscis II. 1, 89.

fusco III. 4, 55.
fusus IV. 2, 9.

fusus II. 1, 64.
futura III. 1, 26. 3, 36.

futuri III. 4, 47.
futuris IV. 1, 32.

G.

Galea II. 6, 8.
Gallia IV. 1, 138.

garrula II. 5, 30. III. 4, 38.

IV. 13, 20.
garrulus I. 5, 26.

Garumna I. 8, 11.
gaudent III. 6, 8. IV. 13, 8.

gaudente I. 7, 87.
gaudere II. 6, 31. III. 4, 69.

gaudet III. 4, 60. IV. 1, 115.
gaudete II. 5, 83.

gaudia I. 6, 3. II. 1, 12. 3, 44.
III. 2, 7. 6, 33. IV. 3, 18.

7, 5.
gelida IV. 1, 60.

gelidas I. 1, 41. IV. 1, 109.
gelidis II. 4, 8.

gelido IV. 1, 153.
geminare II. 6, 21.

geminas III. 1, 13. IV. 2, 6.
geminis IV. 1, 105.

gemmae I. 9, 39.
gemmarum II. 2, 15.

gemmas I. 7, 24.
gemmis I. 10, 32.

genas I. 4, 74. 8, 11. 10, 38.
11, 55. III. 4, 32.

generi I. 11, 3.
generis IV. 1, 31.

genero III. 2, 14.
generoso III. 6, 5.

genibus I. 5, 43.
genis I. 1, 82. 11, 37.

Geni IV. 5, 10.
Genium I. 8, 49. IV. 5, 8.

Genius II. 2, 5.
gentes I. 8, 83.

gentis II. 1, 33. IV. 1, 28.
genus IV. 3, 70.

genuerunt III. 4, 85.
genuisse IV. 1, 38.

genus III. 4, 9. 61. 6, 7. IV.
1, 62.

geram I. 11, 28.
geras I. 11, 28. III. 6, 2.

gerat I. 8, 52. 11, 66. II. 6,
35.

gerens II. 5, 121.
gerentem I. 8, 7.

geret I. 10, 80. II. 6, 2.
gerik I. 3, 66. 11, 14. II. 1,
62. 4, 56. III. 3, 22. IV.

1, 39.
gestante II. 3, 17.

Getas IV. 1, 164.
Gindes IV. 1, 141.

glaciem IV. 1, 156.
glande II. 1, 38.

glans II. 3, 40. 41.
glarea I. 8, 59.

gloria I. 4, 77. 5, 2. 7, 3. 9,
49. II. 1, 34. IV. 1, 29. 208.

13, 7.
Gnōia III. 6, 39.

graciles II. 3, 9.
gramina III. 4, 29.

grande I. 10, 52. II. 4, 33.
grandia I. 1, 8. II. 1, 22.

grata I. 10, 84. II. 5, 68.
gratia I. 4, 19. II. 1, 36.

gratis IV. 6, 19.
gratissima IV. 1, 8.

gratum IV. 10, 1.
gratus IV. 1, 16.

grave II. 1, 6. III. 3, 11.
gravibus I. 3, 87.

gravis IV. 1, 96.
graviter II. 1, 79.

gtege I. 1, 34. 5, 28.
greges II. 1, 67.

gregibus II. 4, 57.
gregis I. 11, 10. II. 5, 36.

gremio I. 10, 80.
gurgite IV. 1, 75.

gurgure I. 3, 60.
Gylippi IV. 1, 199.

gyptatos II. 6, 42.
gyro IV. 1, 94. 207.

H.

Habebit I. 10, 79.
habenas IV. 1, 92.

habendus IV. 5, 2.
habens I. 4, 71. IV. 1, 115.

habent I. 4, 70.
habere I. 1, 67. 7, 47.

habet I. 1, 15. 4, 76. II. 1, 70.
4, 55. IV. 2, 14.

habili I. 10, 7.
habitanda II. 5, 24. III. 4, 92.

habitans IV. 1, 164.
habuisse II. 3, 42. IV. 7, 6.

habuit I. 3, 43.
hac II. 2, 21. IV. 1, 42. 96.

haec II. 5, 71.
haec I. 2, 44. 45. 49. 53. 59.

3, 85. 4, 51. 67. 68. 53, 35.
6, 21. 7, 51. 65. 67. 91.

10, 29. 69. II. 4, 31. 37. 5,
9. 65. 79. 7, 5. 30. III. 1,
22. 23. 2, 5. 14. 21. 28. 31.

4, 36. 42. 78. 95. 6, 17.
Qqq 2 IV.

I N D E X I.

IV. 1, 79. 5, 18. 13, 24.
 Haemonium I. 6, 9.
 haefura I. 11, 14.
 hamatis IV. 3, 10.
 hamos II. 7, 6.
 hanc I. 2, 43. 6, 15. 7, 87. 89.
 9, 39. 10, 83. 11, 27. III.
 4, 39. IV. 1, 165. 2, 21.
 hara I. 11, 26.
 harufpex II. 5, 13.
 haufae IV. 1, 96.
 haud II. 3, 37. IV. 1, 142.
 Hecatae I. 2, 52.
 hedera III. 6, 2.
 hei ! I. 1, 70. 7, 10. III. 6,
 33.
 herba I. 8, 26. II. 5, 95.
 herbarum II. 4, 56.
 herbas I. 2, 51. 6, 17. 7, 13.
 9, 23. II. 4, 60. 5, 57.
 herbis I. 2, 60. 9, 17. II. 1,
 19. 3, 13. IV. 1, 62.
 herbofa II. 5, 25.
 Herophile II. 5, 68.
 hefterna II. 1, 12. IV. 12, 5.
 heu I. 4, 51. 81. 6, 6. 31. 7,
 10. 9, 23. 41. 70. II. 4,
 35. 5, 108. 6, 31. IV. 13,
 17.
 hiberna IV. 1, 194.
 hiberna I. 4, 5.
 hibernas II. 6, 28. IV. 1, 160.
 hibernus I. 1, 41.
 hic I. 1, 13. 89. 2, 31. 3, 5.
 55-59. 63. 4, 71. 72. 73. 7,
 60. 8, 33. 34-59. 60. 9, 75.
 11, 21. 39. II. 1, 73. 79. 4,
 1. 30. 38. 5, 58. 101. 6, 7.
 III. 2, 29. 4, 23. 6, 8. 25.
 IV. 1, 16. 5, 1. 8, 7.
 hiems III. 5, 4.
 hinc II. 1, 63. 82. 4, 29. 31.
 37. 6, 20. III. 1, 2. IV. 1,
 22. 40. 169. 170.
 Hippomanes II. 4, 58.
 hircus II. 1, 58.
 hircus II. 1, 58.
 his I. 3, 14. II. 1, 37. III. 6,
 23. IV. 1, 80. 118.
 Hispania IV. 1, 138.
 Hiftrus IV. 1, 146.
 hoc I. 1, 43. 6, 7. 10, 73. 17,
 7. II. 1, 75. 2, 12. III. 2,
 5. 4, 79. 80. IV. 1, 27. 2,
 3. 23. 5, 5. 13, 20.

hodie IV. 6, 3.
 hodierna I. 8, 53.
 Homero IV. 1, 180.
 hominem IV. 1, 210.
 homini I. 4, 13. 7, 4.
 hominum I. 11, 3. III. 3, 21.
 4, 9.
 honore III. 1, 5.
 honores I. 8, 53. II. 2, 5. IV.
 1, 31. 6, 1.
 honos I. 8, 9.
 hora I. 1, 73. III. 4. 46.
 horam III. 5, 5.
 horis IV. 1, 51.
 horrea II. 5, 84. IV. 1, 185.
 horrenda III. 4, 91.
 horrendos I. 1, 1.
 horrere II. 3, 23.
 horrida I. 5, 6. 9, 68. 10, 14.
 hortante IV. 1, 135.
 hortus II. 1, 44.
 hofpes II. 5, 42.
 hofpita IV. 1, 9.
 hofte I. 1, 45.
 hofii IV. 1, 84. 87.
 hofia I. 1, 26. 2, 62. 11, 26.
 IV. 1, 15. 142.
 hofiles I. 1, 54.
 hofis I. 11, 13.
 huc I. 3, 70. 5, 31. 8, 49. II.
 1, 35. 5, 2. IV. 2, 12.
 huic I. 2, 41. 5, 34. 6, 11. 9,
 33. 10, 75. II. 1, 57. III.
 2, 29. IV. 1, 166.
 hujus III. 1, 15. 27.
 humano IV. 13, 10.
 humanum III. 4, 26.
 humentes I. 10, 38.
 humeri I. 4, 44.
 humero I. 4, 58. 9, 33.
 humiles II. 5, 26.
 humilis IV. 1, 4.
 humo I. 2, 62. II. 7, 12.
 humorem III. 2, 21.
 humum I. 8, 30.
 humus II. 1, 5.
 hunc I. 3, 93. 5, 33. 53. 8, 1.
 3. 9, 82. 10, 75. IV. 3, 4.
 Hyadas I. 1, 44.
 hybernae I. 2, 29.

I.

I. III. 6, 6. 62.
 jaceam II. 4, 22.

jacentes II. 1, 75. 5, 55.
 jacco II. 5, 109.
 jaceres I. 5, 9.
 jacet I. 3, 55. 67. 4, 27.
 jacfa IV. 1, 43.
 jactar I. 5, 36.
 jactavit II. 5, 66.
 jam I. 1, 47. 84. 85. 2, 9. 47.
 48. 3, 15. 53. 78. 4, 29.
 52. 6, 3. 7. 5. 31. 33. 9.
 13. 72. 10, 13. 11, 13. II.
 1, 87. 2, 12. 3, 3. 4, 2. 18.
 5, 41. 42. 50. 53. 58. 79. 6,
 32. III. 4, 17. 6, 21. 63. IV.
 1, 82. 91. 4, 3. 23. 5, 11.
 6, 20. 8, 5. 9, 2. 10, 1. 12,
 1. 13, 3. 22.
 janitor I. 1, 56.
 janua I. 2, 6. 7. 9. 4, 78. 6,
 32. 9, 80. II. 3, 46. 4, 31.
 Japidae IV. 1, 108.
 jibris I. 3, 1.
 Icarus IV. 1, 10.
 id IV. 7, 8.
 Ideae I. 4, 62.
 idem II. 5, 103. IV. 1, 176.
 5, 17. 6, 20.
 jecerit IV. 1, 90.
 jerint IV. 1, 175.
 ignava III. 3, 38.
 ignavus III. 4, 21.
 igne I. 1, 4.
 ignes III. 5, 11.
 ignibus IV. 1, 22.
 ignis II. 4, 40. 6, 38. IV. 1,
 134.
 ignofcas I. 2, 12.
 ignofce I. 7, 29.
 ignofcet IV. 2, 3.
 ignotas IV. 1, 51.
 ignotis I. 3, 39.
 ignoto III. 6, 40. IV. 10, 6.
 ignotum III. 6, 60.
 iidem I. 11, 15. IV. 1, 136.
 Iliis II. 5, 54.
 illicet II. 5, 114.
 illicet II. 5, 27.
 Iliion II. 5, 22.
 illa I. 2, 12. 17. 19. 20. 21. 30.
 11. 24. 4, 66. 5, 27. 29.
 6, 13. 7, 7. 16. 62. 72. 76.
 9, 48. 71. 10, 11. 40. 49. 63.
 11, 34. II. 4, 2. 14. 15. 26.
 60. 5, 18. 35. 108. 6, 33.
 7, 9. 13. 24. III. 1, 8. 12.

23

OMNIUM VERBORUM.

2, 14. 6, 15. IV. 1, 42. 4.
 13, 10. 6, 5. 10. 16. 10, 5.
 illac IV. 1, 96.
 illacufus IV. 3, 17.
 illam I. 7, 23. 10, 62. 67. IV.
 2, 7.
 ille I. 1, 67. 69. 2, 37. 55. 4.
 19, 46. 62. 75. 5, 9. 78. 7.
 31. 8, 37. 11. 2, 5. 6. 60.
 63. II. 1, 70. 79. 2, 10. 3.
 26. 31. 46. 4, 36. 5, 19. 89.
 103. III. 2, 2. 3. 4, 72. 6.
 13. 15. IV. 1, 50. 52. 5.
 10. 6, 9. 9, 3. 13. 8.
 illi I. 3, 11. 4, 73. 5, 29. 8.
 35. 46. 51. 79. 10, 20. II.
 1, 39. 41. 6, 37. 39. III. 1.
 17. 27. 4, 11. 78. IV. 1.
 182.
 illic I. 3, 65. 73. 77. 81. 11.
 37. II. 1, 69. 3, 5. 5, 27.
 45. IV. 1, 154. 163.
 illis I. 10, 35. III. 3, 19. 4.
 63. 6, 19. IV. 1, 14. 37.
 illius I. 9, 66. II. 2, 7. 4, 52.
 7, 13. 15. 18. IV. 1, 81. 2, 5.
 illo I. 1, 79. 3, 41. II. 3, 17.
 III. 4, 25.
 illud I. 2, 70. III. 2, 23.
 illud III. 4, 26.
 illum IV. 1, 70. 5, 18. 7, 3.
 imber I. 2, 7. 30.
 imbre I. 1, 42.
 imbres I. 2, 25.
 imbrifer I. 4, 38.
 ima III. 4, 35.
 imagine IV. 1, 30.
 imaginibus III. 4, 56.
 imitantia III. 3, 15.
 imitari III. 6, 33.
 imo IV. 1, 74.
 imperio I. 2, 8.
 imperitat II. 6, 16.
 imperium II. 3, 47. 4, 54.
 impetus IV. 1, 71. 96.
 in I. 1, 15. 16. 21. 60. 70. 78.
 2, 56. 3, 6. 20. 32. 43. 52.
 58. 67. 71. 80. 4, 15. 5, 23.
 26. 30. 54. 6, 2. 12. 26. 27.
 7, 20. 33. 38. 8, 24. 9, 38.
 50. 70. 10, 12. 39. 80. 11.
 6. 14. 20. 29. 32. 40. 50. II.
 3, 2. 3. 28. 44. 4, 8. 44. 5.
 26. 29. 72. 95. 106. III.
 2, 5. 9. 22. 26. 28. 3, 8. 15.

17. 19. 37. 38. 4, 4. 30. 36.
 68. 95. 5, 14. 6, 14. 19.
 IV. 1, 19. 20. 37. 38. 93.
 101. 109. 110. 151. 152.
 156. 159. 176. 202. 2, 13.
 23. 3. 3. 22. 24. 4, 8. 14.
 21. 7, 4. 13, 3. 8. 12.
 inaequatum IV. 1, 43.
 inania IV. 1, 130.
 inaurato IV. 1, 15.
 incaute I. 7, 17.
 incedat II. 6, 34.
 incendia II. 4, 41. 5, 49.
 incepto IV. 1, 155.
 inceptis IV. 1, 211.
 incerto II. 1, 90.
 incestus I. 5, 39.
 incidat IV. 3, 22.
 incinctae III. 2, 18.
 incipe IV. 1, 136.
 incipiam IV. 1, 3.
 incola IV. 1, 56.
 incoluifus I. 11, 18.
 incolumem IV. 3, 4.
 incomra III. 2, 11.
 inconfantia IV. 1, 45.
 increpuiſſe I. 1, 10.
 inculta I. 1, 62.
 incultis I. 8, 36.
 inculto I. 9, 15.
 incultus IV. 1, 56.
 indagine IV. 3, 7.
 inde III. 1, 18. IV. 1, 17.
 index IV. 1, 30.
 India II. 6, 37.
 indicet III. 1, 12.
 indigerem II. 5, 46.
 Indis II. 2, 15.
 indocto II. 1, 69.
 indomitis II. 1, 68.
 indomitis II. 4, 57. 5, 80. III.
 6, 16.
 indomitum II. 6, 27.
 inducas I. 7, 1.
 inducat II. 2, 20.
 induc II. 5, 7.
 induerat IV. 1, 122.
 Indus IV. 2, 20.
 inepta IV. 10, 2.
 ineptus I. 4, 20.
 inerit III. 6, 49.
 inermis II. 5, 106.
 inerret IV. 1, 202.
 inerti I. 1, 3.
 iners I. 1, 58. 85.

inertia I. 2, 13.
 inefſe III. 4, 84.
 inefſt I. 7, 40.
 inexplerta II. 7, 56.
 infamia I. 8, 31.
 infamis II. 4, 38.
 infecit I. 9, 41. III. 5, 9.
 infelix I. 2, 4. 4, 54. III. 6.
 37.
 inferno I. 2, 47.
 infernus IV. 1, 67.
 infernos II. 7, 22.
 inficit II. 2, 20.
 inficit II. 6, 38.
 inficitur III. 4, 32.
 inſidis I. 7, 90.
 inſidus IV. 5, 12.
 inſirme I. 4, 27. IV. 1, 2.
 inſultare I. 8, 37.
 inſormis IV. 4, 6.
 infra I. 11. 35. IV. 1, 66.
 ingenio III. 2, 6.
 ingeret II. 1, 22. 5, 101.
 ingerit II. 1, 49.
 ingrati III. 6, 42.
 ingreditur II. 5, 1.
 ingreſſus I. 3, 19.
 inguine II. 4, 58.
 inguinibus I. 6, 19.
 inimica III. 6, 55.
 iniuſta I. 6, 22. IV. 5, 13.
 inuſtus IV. 13, 24.
 inliceret IV. 1, 62.
 inludere III. 4, 35.
 inmaturo II. 7, 11.
 inmenſos II. 6, 23.
 inmenſum IV. 1, 19.
 inmerito I. 7, 78. III. 5, 6.
 inmeritum III. 4, 14.
 inminer I. 11, 34.
 inmitem III. 4, 74.
 inmites I. 1, 39.
 inmiti I. 3, 48. 55.
 inmixta I. 3, 63.
 innixa III. 3, 13.
 innoxius I. 5, 63.
 innumeram II. 6, 24.
 innumeros I. 1, 25.
 inoffenſum I. 8, 62.
 inops I. 7, 84.
 inornatum II. 3, 25.
 inpediat I. 7, 74.
 impellere II. 5, 3.
 inpeſa I. 3, 69.
 inſipia I. 3, 52. 70. 5, 38. III.
 2, 5.

I N D E X I.

- 4, 16. 4, 59. 5, 14. 6, 42.
 IV. 1, 144.
 impiger II. 5, 39.
 implet III. 3, 1.
 implicuisse I. 4, 50. III. 6, 64.
 impotuisse II. 2, 10.
 impotuit II. 1, 60.
 impreso I. 7, 14.
 imprudens I. 2, 37.
 impune I. 10, 5. II. 3, 37.
 impune I. 4, 21.
 inrigat IV. 1, 60.
 inrita II. 5, 102. III. 4, 96.
 insana II. 5, 116. III. 5, 13.
 insanis II. 4, 9.
 inscribam IV. 1, 38.
 insensibile I. 1, 88.
 insidiae I. 1, 72.
 insidias I. 2, 28. 7, 9.
 insidias I. 4, 43.
 insigni I. 1, 66.
 insignia II. 4, 23.
 insignis I. 3, 32. III. 4, 3.
 insultere IV. 1, 135.
 insula II. 1, 43.
 insomnia III. 4, 1.
 insperant I. 10, 43.
 instabat I. 7, 32.
 instabiles I. 10, 10.
 instabilis IV. 1, 44.
 instant IV. 1, 119.
 insuetas I. 4, 42.
 intacta I. 8, 17.
 intenta IV. 1, 122.
 inter I. 11, 10. 58. II. 1, 67.
 68. 7, 8. III. 1, 12. IV.
 1, 70. 72. 79. 165. 5, 2.
 interdum I. 1, 9. IV. 4, 13.
 interca I. 1, 83. 11, 45. III.
 5, 13.
 iuterii I. 10, 45.
 interjecto IV. 1, 150.
 interposita I. 10, 56.
 interrupto IV. 1, 75.
 iutexere IV. 1, 5.
 intonfa IV. 4, 2.
 intonfae II. 3, 12.
 intonfi II. 5, 125. III. 4, 27.
 intonfi II. 1, 34.
 intonfi I. 8, 16.
 intonfi I. 4, 34.
 intorto I. 10, 22.
 intra II. 6, 27.
 intrare IV. 3, 9.
 invalidos I. 10, 16.
 invencit I. 9, 35.
 invictus IV. 1, 149.
 invidia III. 3, 20. IV. 13, 7.
 invisus IV. 8, 1.
 invito I. 3, 21.
 invitos I. 9, 8. 10, 28.
 involvat III. 1, 9.
 inulta I. 7, 54. 8, 42. 10,
 54.
 io I. 1, 28. 62. II. 4, 6. 5, 83.
 122.
 iocosa II. 1, 86. III. 6, 20.
 iocum III. 4, 68. 6, 34.
 Jove I. 3, 49.
 Jovi I. 4, 19. 8, 26. II. 5, 10.
 Jovis I. 2, 8. II. 5, 26. III. 4,
 72.
 ipsa I. 2, 16. 3, 58. 4, 65. 5,
 34. 6, 17. 7, 53. 9, 5. 15.
 II. 3, 3. 24. 7, 26. IV. 3,
 12. 13.
 ipsae I. 3, 45.
 ipsas I. 7, 36. IV. 3, 16.
 ipse I. 1, 7. 59. 2, 56. 58. 3,
 2. 15. 4, 40. 49. 5, 11. 13.
 15. 6, 30. 7, 27. 49. 9, 56.
 10, 25. 27. 39. 42. 11, 23.
 28. 41. 51. 55. 67. II. 2, 5.
 4, 24. 5, 5. 18. 110. 121.
 6, 8. 14. 41. III. 4, 79. 6, 23.
 IV. 1, 32. 114. 130. 178. 2,
 2. 3, 24.
 ipso I. 9, 62.
 ipsos II. 2, 12.
 ipsum II. 5, 75.
 ira I. 3, 47. II. 4, 10. III. 6,
 26. IV. 1, 46.
 iras I. 7, 64.
 iratae I. 9, 20. II. 1, 74.
 irati III. 6, 22.
 irato I. 11, 64.
 iratum I. 11, 58.
 iratus III. 6, 21.
 ire I. 4, 35. 39. 10, 36. II. 5,
 33. 6, 4. III. 3, 10. 4, 54.
 IV. 1, 193.
 irriguas II. 1, 44.
 icrita I. 4, 18. II. 3, 24. III,
 6, 50.
 is I. 2, 39. 40.
 Isis I. 3, 23. 11, 66. II. 6, 15.
 III. 4, 94.
 ista I. 10, 69. II. 4, 20.
 iste I. 7, 79. IV. 13, 18.
 it II. 7, 28.
 ite I. 1, 90. II. 4, 15. 20. 54.
 III. 1, 17. 4, 3. 6, 7. 52.
 iter I. 2, 44. 3, 19. 9, 20. II.
 1, 77. IV. 9, 1.
 iterum II. 6, 6.
 Ithace IV. 1, 48.
 iubeas II. 4, 53.
 iubeat III. 4, 96.
 iubent III. 4, 8.
 iubeo II. 1, 11.
 iuber I. 2, 48. 7, 49. II. 3, 28.
 III. 6, 50.
 iucunda III. 3, 23.
 iucundae II. 3, 35.
 iucundior IV. 1, 9.
 iucundos I. 8, 35.
 iudicis IV. 1, 46.
 iuga I. 4, 12. 11, 46.
 iugera I. 1, 2. 3, 75. III. 3, 5.
 iugere II. 6, 24.
 iugis II. 1, 7. 6, 26.
 iugo IV. 1, 170.
 iunci II. 3, 15.
 iuncta IV. 1, 32.
 iungamus I. 1, 82.
 iungere I. 1, 60. 10, 76.
 iungit II. 1, 87.
 iungitur I. 8, 60. II. 5, 32.
 iuno IV. 6, 1.
 iunonem I. 3, 73. III. 6, 48.
 iunonis IV. 13, 15.
 iupiter II. 5, 41. III. 6, 50.
 IV. 1, 130.
 iura I. 9, 67.
 iurabas I. 10, 31.
 iurabit II. 5, 104.
 iurare I. 4, 17.
 iuravit III. 6, 47.
 iurasset I. 4, 20.
 iurat III. 1, 25.
 iuravi II. 6, 13. 14. IV. 13, 18.
 iure I. 1, 43.
 iurgia III. 5, 13.
 iuro IV. 13, 25.
 iustus I. 7, 30. 10, 28. II. 2,
 73. 6, 21.
 iusta IV. 1, 41.
 iusti I. 4, 70.
 iustos II. 5, 112.
 iuvat I. 1, 39. 88. 9, 70. II.
 5, 110. III. 3, 18. 5, 19.
 IV. 3, 9. 5, 5. 7, 9.
 iuvant III. 3, 29. 6, 18.
 iuvante I. 1, 42.

ju.

OMNIUM VERBORUM.

juvencos I. 2, 25. III. 4, 67.
 juvenem I. 4, 29. 5, 4. 7. 10.
 55. II. 1, 76. 3, 36. III. 2,
 2. IV. 4, 11. 15, 2.
 juvenes I. 7, 17. II. 4, 41.
 juveni I. 10, 71. II. 1, 73. III.
 2, 1. 4, 31. 5, 6. IV. 3, 1.
 6, 8. 19.
 juvenis I. 1, 79. 2, 17. 5, 53.
 9, 31. II. 5, 101. III. 4, 23.
 73.
 juvenum I. 4, 60. 80. 7, 87.
 juvent I. 9, 39.
 juvenata IV. 12, 3.
 juvenas I. 4, 33. 9, 41.
 juvet I. 5, 30. 10, 81.
 Ixionis I. 3, 73.

K.

Kalendae III. 1, 1.
 Kalendis IV. 2, 1. 21.

L.

Labentur I. 7, 59.
 labitur I. 9, 48.
 labor I. 1, 45. 2, 31. II.
 1, 63. IV. 1, 16. 81. 181.
 labore I. 8, 39.
 labores I. 4, 41. III. 4, 65.
 6, 7.
 lacertis I. 1, 61. 6, 7.
 lacertos I. 7, 53. 9, 33. 10,
 69.
 lacrimae III. 2, 25.
 lacrimare I. 9, 71.
 lacrimas I. 6, 2. 9, 77. 11, 63.
 II. 5, 77.
 lacrimis I. 1, 76. 9, 54. II. 7,
 14. 25. IV. 4, 19.
 lacte I. 1, 14. 2, 48. II. 5, 27.
 III. 2, 10.
 lactis I. 3, 46. III. 5, 34.
 lactu I. 1, 6.
 lactus I. 1, 38. II. 3, 36. 5,
 86. 7, 22. III. 1, 16. 5, 24.
 lacte I. 1, 81.
 lactere I. 10, 6. IV. 3, 8.
 lacteret II. 3, 10.
 lactit I. 2, 31. IV. 4, 15.
 lacti I. 7, 29. III. 6, 26.
 lactere III. 5, 15.
 lactu I. 3, 79. III. 4, 16.
 Lactrygonas IV. 1, 59.

lacturus I. 10, 1.
 laeta II. 6, 29. IV. 1, 13.
 laeti II. 4, 41.
 laetior IV. 1, 154.
 laetissima IV. 6, 3.
 laetos II. 3, 3.
 laetus I. 5, 45. IV. 4, 21.
 laeva III. 4, 38. IV. 1, 95.
 laevum IV. 1, 104.
 lampadas IV. 2, 6.
 lana III. 3, 18.
 languet IV. 4, 13.
 languens III. 5, 28.
 languentis III. 4, 22.
 languere II. 7, 31.
 languida I. 10, 56. IV. 1, 181.
 lanificam II. 1, 10.
 lapis I. 1, 16. 3, 44. 54. 4,
 54. 9, 39. 11, 59. II. 4, 8.
 5, 72. 6, 25.
 laqueo II. 7, 5.
 laqueos I. 10, 46.
 lare I. 8, 58.
 lares I. 1, 24. 11, 15. 25. II.
 4, 54. 5, 20. 42.
 largita IV. 1, 129.
 lari I. 3, 34.
 laribus II. 1, 60.
 lasciva I. 10, 59.
 lascivo II. 1, 88.
 lascivus I. 11, 57.
 lassaverit I. 10, 55.
 lassus IV. 3, 9.
 lastere I. 6, 26. 11, 14. II. 1,
 66.
 latis IV. 1, 138.
 Latona II. 3, 23.
 Latonae III. 4, 71.
 Latonia III. 4, 29.
 latuit I. 10, 44.
 latus I. 4, 45. 7, 55. II. 6, 4.
 lavari I. 3, 25.
 laudandae III. 5, 8.
 laudandus I. 1, 39.
 laudant II. 6, 17.
 laudare I. 7, 75.
 laudari I. 1, 58.
 laudes I. 3, 31. 10, 47. II. 5,
 4. 10. IV. 1, 3. 18. 35. 106.
 laudis IV. 1, 88. 177.
 laverat III. 4, 18.
 Lavini II. 5, 51.
 laurea II. 5, 81.
 laurens II. 5, 51.
 laurentes II. 5, 41.

lauro II. 5, 5. 121.
 lauros I. 8, 7.
 lauru III. 4, 23.
 laurus II. 5, 63. 83. 121.
 laus IV. 1, 40. 4, 11.
 laxa I. 7, 46. 9, 70.
 laxo I. 7, 18.
 Leacena III. 4, 90.
 leacenas III. 6, 15.
 lecti I. 5, 7.
 lecto I. 1, 75. 2, 19. 10, 57.
 lectum IV. 13, 1.
 legat I. 3, 6. IV. 7, 8.
 legant III. 2, 18.
 lege I. 6, 22. II. 4, 52. III. 3,
 22. IV. 3, 19.
 leges I. 7, 75. III. 4, 47.
 legit I. 8, 32. II. 4, 27.
 legitur III. 3, 17.
 lena I. 6, 12. II. 7, 26. 27. 35.
 Lenaeus III. 6, 38.
 lenis I. 9, 2.
 lenis I. 9, 57.
 leniter I. 8, 13. II. 1, 80.
 lenta III. 5, 30. IV. 1, 171.
 lentas I. 3, 8.
 lente III. 6, 57.
 lento I. 4, 81. II. 7, 18. IV. 1,
 90. 11, 6.
 lentus I. 11, 58. II. 6, 27.
 leones I. 4, 13.
 Lethae III. 3, 10.
 Lethaeum III. 5, 24.
 Lethaeus I. 3, 80.
 leto I. 3, 50. II. 7, 1.
 leva IV. 5, 14.
 levare I. 1, 38.
 levare IV. 4, 10.
 levarent III. 3, 21.
 levem I. 4, 40.
 levi I. 4, 45. II. 3, 15. 6, 8.
 IV. 1, 130.
 levis I. 9, 31.
 levis IV. 1, 68.
 levis I. 1, 87. 6, 24. 7, 62.
 8, 44. 48. 10, 40. II. 1, 49.
 4, 50. 5, 89. 96.
 liba I. 8, 54. 11, 23.
 libatum I. 1, 18.
 libaverat I. 11, 21.
 libat I. 5, 5. IV. 1, 94. 103.
 libebit I. 4, 9.
 libellum III. 1, 9. 27.
 libens IV. 5, 9.
 libet III. 6, 1. 19.

libe-

I N D E X I.

libera I. 10, 26. IV. 1, 217.
 liberata II. 4, 2.
 liber I. 2, 28. 49. 50. IV. 1,
 198.
 libro II. 2, 8. IV. 6, 14.
 libra IV. 1, 41.
 liceat I. 1, 61. 11, 43. III. 3,
 31. 5, 23. IV. 3, 11. 6, 18.
 licebit I. 4, 47.
 licere I. 10, 5.
 licer I. 1, 38. 69. 7, 38. 8, 42.
 II. 3, 37. 4, 45. 5, 58. IV.
 1, 190. 194. 3, 17. 13, 13.
 licia I. 7, 85.
 ligatos I. 7, 73.
 liger I. 8, 12.
 ligna II. 1, 22.
 lignea II. 5, 28.
 ligneus I. 11, 20.
 lilia III. 4, 34.
 limen II. 1, 74.
 limina I. 2, 17. II. 6, 13.
 limine I. 7, 33. II. 7, 29. III.
 3, 3.
 liminibus I. 5, 42.
 liminis II. 4, 32.
 liminibus II. 1, 18.
 linguis I. 5, 38. II. 2, 2. III. 4,
 16. 6, 46. IV. 13, 20.
 linguae III. 4, 88. 6, 39.
 linguis I. 9, 37.
 lino I. 3, 30. 5, 15.
 linter I. 7, 35. II. 5, 34.
 lintribus I. 5, 23.
 liquida I. 7, 38. 10, 50.
 liquidas I. 10, 12.
 liquidis IV. 1, 123.
 liquidum III. 6, 62. IV. 1,
 209.
 liquit II. 6, 5. IV. 1, 134.
 liquor I. 8, 37.
 liquore III. 2, 16. IV. 1, 155.
 liquorem I. 7, 19.
 liquores II. 1, 45. IV. 1, 86.
 litra III. 1, 12. 2, 27.
 litora I. 8, 10. IV. 1, 69.
 litore III. 3, 17. IV. 2, 19.
 livor I. 7, 13.
 loca IV. 1, 97.
 locis IV. 13, 12.
 locus I. 4, 65. IV. 1, 85.
 locus II. 5, 58.
 locuti III. 4, 41.
 locuto II. 6, 11.
 longa I. 3, 86. 4, 13. 14, 18.

35. 7, 74. 9, 25. 10, 16.
 II. 5, 44. 52. 6, 3. III. 1,
 21. 4, 27. IV. 1, 206. 210.
 longae I. 1, 48. III. 3, 7.
 longas I. 3, 36. II. 5, 8. III.
 6, 53.
 longe I. 5, 2. III. 4, 93.
 longior IV. 1, 11.
 longos I. 3, 91. III. 2, 11. 6,
 54.
 loquaces I. 2, 21. II. 7, 25.
 loquax I. 2, 39.
 loquebar I. 5, 1.
 loquentem I. 10, 29.
 loqui I. 10, 28. II. 5, 116.
 III. 2, 7.
 loquor II. 6, 11. 41.
 lotos IV. 1, 55.
 lotus IV. 4, 14.
 lubrica II. 5, 14. 6, 30.
 luce II. 1, 5. 29.
 luceat I. 1, 4.
 lucem III. 3, 25.
 lucent II. 5, 49.
 lucere I. 10, 36.
 lucerna I. 3, 85.
 luces IV. 1, 160.
 lucida I. 4, 16. II. 1, 62. 4,
 30.
 Luciferi I. 10, 62.
 Luciferum I. 3, 94.
 Lucina III. 4, 13.
 lucis III. 3, 9.
 luo I. 11, 51.
 lucos II. 5, 74. III. 3, 15.
 luera I. 10, 7. 9.
 luctus II. 7, 23.
 ludat II. 2, 22.
 ludebat I. 9, 75.
 ludere I. 4, 45. 5, 26. 7, 9.
 ludet II. 1, 24.
 ludis I. 8, 49.
 ludit I. 3, 64.
 ludite II. 1, 87.
 ludunt III. 4, 7.
 lugat II. 4, 43.
 luit I. 5, 38.
 lumen IV. 13, 12.
 lumina I. 1, 80. 2, 3. 36. 9,
 72. 10, 42. II. 5, 75. III.
 4, 22. IV. 1, 57.
 luminibus I. 2, 33.
 Luna II. 4, 18. III. 4, 29.
 Lunam I. 9, 21.
 lupi I. 1, 33. II. 5, 88.

lupis I. 6, 18.
 lupu IV. 1, 187.
 lupos II. 1, 20.
 luridus III. 3, 38.
 lustrabatur I. 1, 25.
 lustramus I. 1, 1.
 lustrare I. 1, 13.
 lustrari I. 5, 11.
 lustravit I. 2, 61.
 lures I. 8, 46.
 luro I. 1, 32. 9, 52.
 lux IV. 3, 15. 12, 1.
 luxuria II. 6, 33.
 Lyaco III. 2, 19.
 Lydia IV. 1, 199.
 Lydius III. 3, 29.
 Lygdamus III. 2, 29.
 lymphia I. 8, 12. II. 1, 46.
 III. 6, 58. IV. 1, 140.
 lymphis III. 5, 3.
 lyra III. 4, 38. IV. 2, 22.

M.

MAccer II. 6, 1.
 macies IV. 4, 5.
 madeane III. 6, 5.
 maderet I. 2, 8.
 madafacta II. 7, 14. IV. 2, 16.
 madafactus III. 6, 63.
 madens II. 5, 27.
 madent I. 9, 54. II. 4, 12.
 maderet II. 1, 29.
 madidus II. 5, 87.
 magicis I. 9, 24.
 magico I. 2, 42. 47. 5, 12.
 9, 5.
 magicos I. 2, 62.
 magis III. 1, 25.
 magisteria I. 4, 84.
 magistro I. 5, 35.
 magistris II. 1, 37.
 magistrum I. 4, 75.
 magna I. 1, 26. 4, 19. 7, 3.
 49. 56. 8, 61. II. 1, 34. 5,
 122. 6, 11. III. 6, 22. IV.
 1, 24. 68. 4, 21. 13, 16.
 magnae I. 5, 37. 9, 34. II. 5,
 58.
 magnas III. 3, 6.
 magne IV. 2, 1. 5, 9.
 magni II. 5, 86. IV. 1, 18.
 199.
 magnifice II. 6, 11.
 magnificum I. 5, 6.

ma-

OMNIUM VERBORUM.

magnis IV. 1, 135. 179. 183.
 magno I. 1, 34. 7, 58. 8, 39.
 II. 7, 4.
 magnos III. 4, 16.
 magnus IV. 1, 49.
 magnus I. 8, 11. IV. 1, 176.
 major IV. 1, 40. 81.
 majora III. 6, 17. IV. 1, 6.
 39. 118.
 majores IV. 1, 32.
 majorum IV. 1, 29.
 majus IV. 1, 32.
 mala I. 2, 11. 5, 45. 7, 88. 10,
 18. 11, 57. 11, 118. 5, 71.
 104. 7, 1. III. 2, 8. 4, 34.
 82. 5, 20. IV. 11, 6.
 malis I. 2, 51. II. 4, 31.
 male I. 4, 51. 76. 11, 51. II.
 1, 30. IV. 10, 2.
 maledicta I. 7, 91. II. 5, 101.
 mali IV. 4, 7.
 malis II. 4, 36. 6, 18.
 mallem II. 4, 8. IV. 1, 200.
 malo I. 7, 58.
 malueris II. 2, 13.
 maluerit I. 1, 68.
 malum II. 4, 25. 5, 108. IV.
 13, 20.
 manat III. 5, 1.
 mandata I. 3, 15.
 maneat II. 2, 19.
 mancas I. 3, 83.
 manebo IV. 13, 21.
 manes I. 1, 81. 2, 45. II. 7,
 19. III. 2, 15.
 manet I. 7, 67. 9, 81. II. 3, 2.
 IV. 1, 149. 206.
 manibus I. 5, 50. 11, 65. II.
 1, 14.
 manu I. 1, 8. 74. 3, 24. 6,
 32. 7, 84. 8, 29. 9, 12.
 10, 52. II. 4, 14. III. 5, 20.
 30. 6, 6. IV. 3, 20. 6, 2.
 manum I. 7, 26. II. 1, 10.
 manus I. 3, 4. 4, 42. 6, 28.
 7, 66. 80. 11, 56. II. 1, 70.
 78. 3, 10. 4, 26. III. 2, 16.
 IV. 1, 54. 3, 8. 4, 4.
 Marathum I. 9, 49.
 Marathus I. 4, 81. 9, 75.
 Marcia III. 6, 58.
 mare I. 3, 50. II. 6, 27. IV.
 1, 126.
 mari I. 1, 53. 2, 40. 3, 56. II.
 4, 30. III. 6, 40.

maribus I. 7, 22.
 maris I. 1, 44. 70. 8, 19. II.
 2, 16. 4, 10. IV. 1, 53.
 193.
 marito III. 4, 31.
 marmores III. 2, 22.
 marmores III. 3, 3.
 marmoreis III. 3, 16.
 Maronco IV. 1, 57.
 Mars IV. 2, 1.
 Marte I. 11, 30. IV. 1, 103.
 137. 149.
 Marti II. 5, 53. IV. 1, 98.
 Martia I. 1, 46.
 Martis III. 1, 1. IV. 1, 98.
 mater I. 3, 5. 7, 63. III. 4,
 93.
 matre I. 1, 12.
 matri III. 4, 51.
 matris II. 1, 88. III. 2, 13. 6,
 24.
 matrona II. 5, 91.
 matura I. 8, 35. IV. 1, 205.
 maturat I. 4, 15.
 maturo I. 1, 7.
 maturos IV. 1, 172.
 mavult II. 3, 32. III. 4, 58.
 maxima III. 5, 3. IV. 10, 6.
 me I. 1, 3. 55. 75. 2, 32. 58.
 61. 3, 1. 3, 9. 18. 51. 57.
 4, 75. 77. 79. 81. 5, 1. 30.
 6, 5. 7, 8. 16. 26. 64. 65. 67.
 68. 8, 9. 9, 55. 10, 29. 48.
 79. 81. II. 3, 48. 4, 59. 5,
 115. III. 3, 29. 37. 4, 19.
 67. 6, 10. 52. IV. 1, 1.
 182. 207. 210. 3, 19. 10,
 1. 13, 19. 14, 2.
 mea I. 1, 3. 58. 59. 3, 29. 4,
 84. 5, 21. 23. 38. 56. 6, 6.
 33. 7, 10. 61. 9, 69. 10,
 78. II. 4, 59. 6, 33. 7, 16.
 III. 1, 6. 4, 15. 5, 9. 2. 5.
 28. IV. 1, 106. 104. 3, 15.
 5, 14. 11, 2. 12, 1. 13, 17.
 mese III. 2, 8. IV. 1, 24.
 meam II. 3, 1. 7, 34.
 meas I. 10, 77. II. 5, 4.
 mecum I. 7, 3.
 Medea II. 4, 55.
 Medesae I. 2, 51.
 mederi I. 3, 27.
 media I. 9, 59. IV. 1, 158.
 medicas II. 3, 14.
 medicande III. 6, 3.

medicas IV. 4, 4.
 medio I. 5, 52.
 medietas III. 4, 71.
 meditantes III. 5, 13.
 medullis III. 1, 25.
 mei I. 3, 2. III. 2, 17. 3, 5.
 6, 29. IV. 8, 5. 8.
 meis I. 5, 10. 18. 7, 24. II.
 6, 34. 7, 14. III. 1, 8.
 Melampus IV. 1, 120.
 Melicetas IV. 1, 100.
 meliora III. 4, 1.
 melius I. 10, 63. 11, 19. II.
 7, 2. III. 4, 95. IV. 1, 85.
 89.
 mella I. 3, 45.
 melle I. 8, 54. II. 1, 50.
 membra I. 1, 38. 3, 74. 4,
 64. 8, 38. 9, 30. III. 5, 28.
 IV. 4, 6.
 membrana III. 1, 9.
 membris I. 11, 61.
 memento I. 9, 27.
 memini I. 3, 26. 7, 26.
 meminisse I. 2, 13. 3, 8. 4, 68.
 memor IV. 1, 17. 189.
 memorabile III. 1, 57.
 memorant II. 5, 9.
 memorare IV. 1, 191.
 memores I. 3, 2. III. 2, 25.
 5, 31.
 Memphitem I. 8, 28.
 mendaci III. 4, 12. 6, 35.
 mens I. 5, 56. II. 7, 33. III.
 4, 15. 5, 63.
 mensa I. 1, 29. 11, 32.
 mensae I. 7, 20. III. 6, 31.
 59.
 mensas I. 5, 100.
 mensis IV. 1, 144.
 menstrua I. 3, 34.
 mente I. 7, 81. 10, 47. 84. II.
 5, 104. 116. III. 5, 13. 6,
 34.
 mentes III. 3, 21. 4, 8.
 menti III. 4, 19.
 meo I. 2, 12. IV. 3, 1. 21.
 meos I. 1, 81. 2, 60. 3, 81.
 7, 76. 82. 10, 82. III. 2, 15.
 IV. 8, 7.
 merce I. 3, 40.
 merces III. 2, 23.
 merenti I. 10, 81. III. 6, 55.
 merge II. 5, 80.
 merita III. 1, 21.

R r r

me

mos II. 3, 46. IV. 1, 182.
 Mofynos IV. 1, 146.
 mou I. 7, 51.
 moverit II. 7, 36.
 movet I. 7, 64. 10, 66.
 movetur I. 9, 65.
 movisse I. 11, 63.
 movit I. 8, 38. IV. 1, 7.
 mox I. 4, 49. 5, 46. 7, 35.
 III. 2, 20.
 mugitu II. 3, 20.
 mulier II. 2, 2.
 multa I. 1, 2. 2, 30. 3, 28. 50.
 4, 76. 7, 7. 10, 18. 42. III.
 3, 2. 5. 4, 64.
 multi II. 7, 1.
 multis I. 9, 6. 64. II. 4, 36.
 5, 108. 6, 18.
 multo I. 2, 3. 6, 14. 7, 17.
 65. 8, 50. 10, 26. II. 6,
 24.
 multis I. 8, 63. III. 6, 32.
 IV. 2, 23.
 multum IV. 10, 1.
 multus II. 5, 72.
 mundum IV. 1, 18. 150.
 mundum III. 4, 18.
 munera I. 1, 24. 4, 52. 56. 9,
 29. 10, 12. II. 5, 37. III.
 1, 4. 24. 3, 24. 6, 18. IV.
 1, 7.
 munere I. 10, 43. III. 6, 4.
 muneribus I. 10, 11.
 munus II. 1, 57. 4, 44.
 murice II. 4, 28. III. 3, 18.
 muris IV. 1, 174.
 murus II. 5, 51.
 Musae I. 4, 59. II. 4, 15. 20.
 Musas I. 4, 61.
 multa I. 1, 6. 5, 24. II. 3, 37. 8.
 musto II. 5, 85.
 mura IV. 1, 129.
 murabillis III. 4, 63.
 murantur I. 9, 13.
 mutare IV. 1, 63.
 mutata IV. 1, 206.
 mutatas I. 9, 10.
 mutatur I. 4, 43.
 mutatus III. 2, 9.
 muto II. 7, 16.
 mutua I. 7, 14. III. 1, 19. IV.
 6, 8.
 mutuos I. 2, 63. 7, 82. IV. 5,
 6, 7.
 myrrca I. 3, 66.

myrto I. 11, 27. 28.
 mystica III. 6, 11.

N.

NAida III. 6, 57.
 nam I. 1, 15. 65. 2, 5.
 39. 3, 27. 4, 70. 5, 3. 6,
 24. 7, 82. 8, 59. II. 1, 85.
 5, 32. 103. 117. III. 3, 11.
 22. 4, 36. IV. 1, 28. 39.
 45. 54. 107. 121. 151. 181.
 183. 5, 18. 11, 5.
 nantem IV. 1, 70.
 nardo II. 2, 7. III. 6, 63.
 narrat I. 6, 6.
 narret IV. 7, 5.
 nascente IV. 5, 3.
 nascitur II. 2, 16.
 nar I. 7, 38.
 nata I. 11, 3. III. 2, 8. 5, 20.
 natae IV. 6, 15.
 natalem III. 5, 17.
 natali IV. 9, 2.
 natalis I. 8, 63. II. 2, 1. 21.
 IV. 5, 19. 6, 1. 8, 1. 9, 3.
 natam I. 2, 39. 7, 71.
 natus IV. 1, 44.
 nato I. 11, 48.
 natus II. 1, 68. 5, 91. IV. 1,
 110.
 naufraga II. 4, 10.
 navita I. 5, 40. 11, 36.
 ne I. 1, 81. 2, 15. 3, 21. 89.
 4, 2. 11. 83. 5, 5. 13. 7, 18.
 20. 47. 58. 9, 29. 10, 17.
 41. II. 3, 39. 4, 7. 22. 7,
 10. 19. 23. III. 4, 75. IV.
 1, 11. 2, 4. 3, 18. 4, 5. 6,
 7. 7. 8. 10. 10. 2. 6. 12, 1.
 15, 3.
 Neaera III. 1, 6. 23. 2, 12. 3,
 1. 23. 4, 57. 60. 6, 19.
 Neaerae III. 2, 29.
 nec I. 1, 5. 9. 11. 30. 48. 65.
 66. 78. 85. 86. 2, 23. 24.
 25. 41. 64. 3, 39. 47. 4, 17.
 41. 43. 56. 5, 51. 6, 31. 7,
 31. 51. 74. 75. 81. 8, 26.
 43. 57. 9, 3. 4. 16. 27. 32.
 58. 74. 40, 23. 59. 60. 65.
 73. 11, 7. 11. 12. II. 1, 71.
 2, 13. 15. 3, 9. 12. 13. 4,
 13. 17. 34. 42. 44. 45.
 5, 22. 93. 7, 25. III. 2, 7.

29. 30. 4, 1. 15. 16. 19. 26.
 51. 52. 60. 61. 69. 70. 83.
 84. 85. 86. 87. 90. 91. 5, 9.
 10. 11. 12. 13. 16. 6, 19. 35.
 36. 45. 55. IV. 1, 5. 7. 14.
 27. 30. 40. 42. 55. 61. 71.
 73. 118. 125. 127. 128. 178.
 139. 140. 143. 144. 162. 164.
 192. 200. 3, 3. 4. 3. 5, 13.
 6, 11. 18. 9, 4. 13. 3. 22.
 necat II. 7, 27. IV. 1, 168.
 necem II. 5, 50.
 nefanda I. 6, 6. II. 5, 116. III.
 5, 12.
 negam III. 3, 35.
 negarit I. 4, 11.
 negat I. 7, 7. 9. 30.
 negent I. 4, 44.
 neges I. 4, 35.
 neget I. 2, 38. III. 6, 10. IV.
 1, 11.
 neglecti II. 7, 19.
 negligat II. 6, 28.
 nego II. 3, 48.
 Nemesim II. 5, 111.
 Nemesim II. 3, 33. 7, 9.
 Nemesim II. 4, 59. 6, 33.
 nemora III. 3, 15.
 nempe I. 2, 59. II. 3, 28.
 nentes I. 8, 1.
 nepoti II. 5, 93.
 Neptunius I. 1, 56.
 neque I. 2, 65. II. 4, 43.
 nequeant IV. 1, 2.
 nequeat IV. 1, 120.
 nequidquam III. 5, 27.
 Neres IV. 1, 58.
 Neresis I. 6, 9.
 neficia I. 8, 38.
 neficio I. 7, 6. 37. 61.
 neficis I. 7, 39. III. 4, 73.
 neficium I. 9, 76.
 Nefitorum I. 1, 49.
 neu I. 1, 29. 2, 3. 10. 35. 36.
 4, 35. 7, 17. 19. 9, 49. 11,
 17. II. 1, 19. 20. IV. 4, 6.
 11.
 nexus II. 3, 16.
 ni I. 4, 57. 9, 81.
 niger I. 3, 71. IV. 2, 19.
 nigra I. 7, 68. III. 2, 10. 18.
 nigram III. 3, 37. 5, 5.
 nigras III. 5, 33.
 nigris III. 4, 17.
 nigros III. 5, 15.

nuntiar II. 7, 32.
nuntier I. 3, 89.
nupta III. 4, 60.
mutu L. 7, 19.
nutus I. 2, 21. 9, 1.
nymphae III. 5, 19.

O.

O. I. 1, 51. 3, 2. 19. 4, 69.
10, 41. II. 3, 5. 17. 19.
39. 4, 7. 27. III. 3, 25. 16.
6, 57. IV. 3, 6.
ob I. 1, 52.
oblita I. 1, 12.
oblitus II. 5, 85.
obnoxia II. 4, 9. III. 4, 15.
obrepere I. 9, 59.
obscura I. 2, 24.
obscuras IV. 1, 64.
obseuros I. 11, 38.
obsequio I. 4, 10.
obscissa IV. 1, 139.
obscidere II. 6, 23.
obstrepi II. 1, 86.
obvia L. 2, 33. 3, 46. 92. IV.
1, 137.
obvio IV. 1, 90.
occulat L. 2, 37.
occulte IV. 6, 6.
occultis I. 8, 48.
occulito II. 7, 28.
occultos I. 6, 29. 10, 24.
occuluisse I. 8, 14.
occupat I. 11, 40. 50.
occupet I. 2, 2. IV. 4, 5.
occurrat I. 2, 25.
occurrentes II. 3, 18.
occurrer I. 7, 47.
Oceanus I. 8, 10.
Oceanus IV. 1, 147.
ocellos III. 6, 47.
oculis I. 7, 24. IV. 2, 5. 13, 4.
oculus I. 7, 76. II. 5, 51. 7,
15. IV. 5, 8.
oderunt I. 9, 73.
odit I. 9, 79. III. 6, 39.
odoratae IV. 2, 18.
odoratis I. 3, 62.
odoratos I. 5, 36.
odores I. 3, 7. II. 2, 3.
offensum I. 3, 10.
offeret IV. 1, 148.
offers I. 7, 1.
olea II. 1, 16.

olentibus IV. 2, 17.
olim II. 3, 29. 5, 79. III. 5,
23.
Olympo I. 7, 89. IV. 3, 13.
Olympum IV. 1, 12. 131.
omina I. 3, 12. 17. III. 4, 9.
omine II. 5, 82.
omne I. 6, 2. IV. 1, 26.
omnes I. 2, 23. 38. 3, 10. 9,
79.
omnia I. 2, 58. 5, 17. 29. 9,
54. II. 1, 9. 4, 12. III. 4,
93. IV. 1, 23.
omnibus IV. 9, 3.
omnis I. 6, 24.
onerasse I. 9, 11.
onus IV. 1, 43.
operata II. 1, 9. 65. 5, 95. 6,
18.
opere I. 4, 42.
operire II. 1, 40.
operum I. 10, 64.
opes I. 1, 91. 7, 59. 9, 34.
II. 1, 73. 4, 40. 6, 32. III.
3, 30.
opibus I. 8, 59. III. 3, 21. IV.
1, 183.
Opis I. 4, 62.
oportet III. 1, 14.
oppida II. 5, 120. IV. 1, 174.
optabis II. 2, 11.
optabunt IV. 4, 26.
optarim I. 7, 80. IV. 11, 4.
oprat II. 6, 32. IV. 5, 17.
optavit I. 3, 82.
opus I. 3, 88. 7, 39. 10, 8. II.
1, 6. 64. 7, 8. III. 1, 14. 4,
26. 37. IV. 1, 18. 101. 4,
19. 13, 7.
ora L. 9, 32. III. 5, 14. 25.
orabam I. 2, 64.
oracula II. 3, 21. III. 4, 77.
orbe I. 6, 34. 7, 20. IV. 1,
44. 152. 176.
orbem II. 2, 13. 4, 17. IV. 1,
20. 50. 80. 147. 149.
orbis III. 3, 30.
Oreus III. 3, 38.
ordine IV. 1, 184.
ordo II. 5, 31. IV. 1, 102.
ore L. 2, 50. 71. 4, 67. 6, 13.
9, 15. III. 4, 32. 40. 50. 86.
6, 35. IV. 1, 71. 202.
oriente IV. 1, 122.
ornandi IV. 6, 5

ornatos II. 1, 54.
ornatus I. 11, 62. IV. 2, 14.
oro III. 1, 15.
orta I. 10, 62.
ortu III. 4, 21. IV. 1, 65.
ortus I. 1, 49. II. 5, 61. IV. 1,
157.
oscula I. 1, 76. 4, 48. 5, 42.
9, 26. 37. 58. 10, 78. II.
5, 92.
Ofiri I. 8, 43.
Ofirim I. 8, 27.
Ofiris I. 8, 29.
olla I. 2, 46. 3, 6. 54. 4, 54.
6, 18. II. 4, 50. 7, 11. III.
2, 10. 17. 26. IV. 1, 204.
otia II. 6, 5. IV. 1, 181.
ovem II. 4, 28. 6, 24.
oves I. 3, 46. 11, 10. 41. 58.
ovili II. 1, 57.
ovis II. 1, 62. 5, 38.

P.

PAbula IV. 1, 162.
pace I. 11, 49. II. 5, 105.
pacto I. 7, 9.
Padacus IV. 1, 145.
Palesino I. 8, 14.
palam II. 1, 84. IV. 5, 20.
palatia I. 5, 25.
Palem I. 5, 14.
Pales II. 5, 28.
Palilia II. 5, 87.
palis I. 8, 33.
palla I. 8, 46. III. 4, 35. IV.
2, 11. 6, 13.
pallebant III. 5, 25.
pallentes II. 5, 76. III. 5, 21.
pallida I. 11, 38. III. 1, 28.
IV. 4, 6.
palma I. 10, 82.
paludem III. 3, 37.
Pan II. 5, 27.
Panchaia III. 2, 23.
Pannonius IV. 1, 109.
per IV. 1, 25. 92.
para IV. 6, 8.
parada II. 4, 21.
parant IV. 1, 99.
paranti I. 10, 23.
parat I. 7, 37.
parata I. 11, 39.
paratum II. 4, 1.
Parcae I. 8, 1. IV. 5, 3.

R r r 3

parce

I N D E X I.

- parcc I. 1, 81. 82. 3, 51. 4, 83. 5, 7, 55. 9, 51. II. 5, 118. 7, 11. III. 5, 6. IV. 3, 1.
 parces II. 6, 7.
 parcite I. 1, 34. 2, 33. 10, 5. III. 5, 21.
 parco I. 7, 63.
 parent I. 4, 75.
 parent III. 2, 10.
 parentem III. 5, 19.
 parentes III. 5, 17.
 parenti II. 5, 91. IV. 3, 23.
 parentia I. 10, 9.
 parentis I. 8, 55.
 parere I. 4, 13.
 parei I. 5, 34.
 pareur I. 4, 35.
 pari III. 5, 18. IV. 1, 42.
 pariter III. 6, 3.
 parma IV. 1, 95.
 parque I. 2, 38.
 pars II. 7, 36. III. 2, 17. IV. 1, 150. 166.
 partas II. 4, 40.
 parte III. 4, 38. IV. 1, 42.
 partes IV. 1, 152. 164.
 partus I. 8, 9. IV. 1, 172.
 parva I. 1, 37. 11, 24. 40. II. 3, 29. 7, 12. III. 1, 24. IV. 1, 7. 14.
 parvae IV. 1, 49.
 parvo I. 1, 47. II. 5, 93.
 parvula IV. 1, 197.
 parvus IV. 1, 16.
 pascat II. 6, 24.
 pascebant II. 5, 15.
 pascentia IV. 1, 186.
 pascere I. 1, 60.
 pascit I. 3, 76.
 pascia IV. 1, 76. 3, 1.
 passim I. 3, 59. II. 3, 41. IV. 1, 21. 109.
 pastor II. 5, 87.
 pastorem I. 1, 13.
 pastoris II. 5, 29.
 patcas I. 2, 9.
 patzar I. 10, 58.
 patefacta I. 3, 36.
 patenti II. 5, 61.
 pater I. 3, 51. 4, 19. 8, 23. II. 3, 38. 5, 124. III. 4, 48. 94. 638.
 paternus I. 11, 48. II. 4, 2.
 pater I. 4, 78. II. 5, 33.
 pati III. 4, 66.
 patientia III. 2, 5.
 patris I. 11, 15. II. 1, 17.
 patrios I. 3, 33.
 patrum I. 1, 35.
 paucos IV. 12, 2.
 pavidus III. 4, 8.
 pavidum IV. 1, 196.
 paville III. 4, 67.
 pavit II. 3, 11.
 paulatim I. 3, 88. 4, 12.
 pauper I. 6, 25. 27. 29. IV. 1, 110.
 paupere I. 1, 29. 11, 19. III. 3, 31.
 pauperis I. 1, 23.
 paupertas I. 1, 3. III. 3, 23.
 pax I. 11, 45. 47. 67.
 peccare I. 10, 23. IV. 14, 1.
 peccasse I. 7, 77. IV. 7, 9.
 peccavimus II. 4, 5.
 peccet I. 7, 16.
 peccori I. 1, 33. II. 1, 83.
 peccoris II. 1, 58. IV. 1, 208.
 peccite II. 5, 8.
 peccite I. 10, 68.
 peccora I. 8, 40. III. 4, 76.
 peccore I. 4, 72. III. 1, 20. 4, 81. IV. 11, 6.
 peccori III. 4, 84.
 peccus I. 7, 18. 55.
 pecudes II. 1, 71. III. 5, 33.
 pecus I. 1, 60. 5, 25. IV. 1, 186.
 pede I. 3, 92. 5, 24. 6, 30. 9, 48. 11, 34. II. 1, 52. 90. 5, 85. III. 5, 16. IV. 1, 36. 13, 10. 15, 4.
 pedem I. 2, 20. 48. 3, 20. 8, 62. 9, 66. III. 4, 24.
 pedes I. 7, 74. 8, 46. 9, 14. 10, 16. 30. 11, 16. II. 1, 30. 2, 22. 5, 112. 6, 42.
 pedibus I. 8, 36. 10, 4. II. 1, 45. 77. 5, 16.
 pedum I. 2, 35. 7, 44. 68.
 pelagus IV. 4, 8.
 Pelica I. 6, 9.
 pelle I. 4, 40. 9, 46.
 pellere II. 1, 38.
 pellit I. 4, 72.
 pellite II. 1, 18.
 pellitur III. 5, 30.
 Pelopis I. 4, 58.
 Penates I. 3, 33.
 pendent I. 1, 10. II. 1, 4.
 pendeat II. 5, 29. III. 4, 38.
 pendenti IV. 1, 23.
 pendentia III. 6, 45.
 penna IV. 1, 209.
 pensa II. 1, 63.
 pensis I. 3, 87. II. 1, 10.
 peperit I. 7, 27.
 peperit IV. 1, 23, 20.
 per I. 3, 1. 61. 75. 4, 18. 21. 22. 39. 40. 5, 3. 7. 8. 36. 6. 19. 7, 26. 7, 78. 8, 14. 17. 63. 10, 9. II. 2, 13. 3, 16. 17. 4, 19. 21. 5, 13. 34. 69. 6, 33. 7, 11. III. 1, 4. 15. 6, 47. IV. 1, 50. 52. 58. 106. 130. 142. 169. 175. 193. 209. 3, 12. 5, 7. 8.
 peractis IV. 1, 118.
 peragit IV. 1, 181.
 percurrere IV. 1, 207.
 percutienda I. 6, 32.
 perdidit I. 10, 65.
 perditia II. 7, 33.
 perducit I. 9, 6.
 perdomuisse I. 2, 52. II. 1, 72.
 perent I. 9, 67. II. 5, 105. IV. 3, 6.
 perent I. 1, 51. II. 4, 27. III. 4, 62.
 peredit I. 4, 14.
 peregrini I. 2, 13.
 perhida I. 9, 63. III. 6, 55. 56.
 perfractas I. 11, 54.
 perfrigerit IV. 1, 90.
 perfulum I. 2, 3.
 pericula II. 6, 21.
 perire III. 2, 30.
 perjuria I. 3, 51. 4, 17. 10, 3. III. 6, 39. 49.
 perlabitur IV. 1, 127. 155.
 perlucenti III. 4, 71.
 perluerit II. 5, 70.
 permittit I. 10, 25.
 permittit IV. 1, 92.
 pernegat I. 7, 8.
 perperas III. 2, 8.
 perpetuo II. 5, 126.
 perpluat I. 11, 88.
 perperere I. 5, 43.
 Persephone III. 5, 5.
 persequitur I. 9, 28.
 perfolvat II. 3, 34.
 perfolvens I. 3, 29.
 perfolverit I. 10, 13.
 per-

per-

perfolvi I. 5, 17.
 perfrat I. 7, 33.
 perfundet I. 10, 69.
 pervigilare III. 6, 54.
 perusta I. 3, 6.
 pes II. 6, 14.
 pessima III. 4, 2.
 petant I. 2, 8.
 pete I. 10, 21.
 petebat I. 11, 9.
 petenda I. 1, 34.
 petens I. 10, 7.
 petiere II. 3, 21.
 petit II. 1, 71.
 petiuras I. 10, 9.
 peto II. 6, 9.
 Phaeacia I. 3, 3. IV. 1, 78.
 Pharia I. 3, 32.
 Phoebe II. 3, 27. 5, 1. 17. 65.
 106. 125. IV. 2, 22. 4, 2.
 3, 21.
 Phoebi II. 3, 26. IV. 1, 58.
 Phoebo I. 4, 33. II. 5, 68. IV.
 1, 8. 145.
 Phocbus III. 4, 21. 44. IV. 1,
 66. 178.
 Pholoe I. 9, 73.
 Phrygiis III. 3, 13.
 Phrygio II. 1, 86.
 Phrygios I. 4, 64.
 Phryne II. 7, 27.
 pia II. 2, 3. 5, 123. IV. 4, 25.
 11, 1.
 piat III. 2, 16.
 piata I. 1, 65. 3, 28. 4, 37.
 pic I. 3, 25.
 Pieridas I. 4, 55. 56.
 Pierides III. 1, 5. 4, 44. IV.
 2, 21.
 Pieridum I. 10, 48.
 Pieris IV. 1, 192.
 Pierios III. 1, 16.
 pigaeat I. 1, 11. 7, 58.
 pigebit IV. 4, 3.
 pignora IV. 13, 17.
 pigra I. 2, 29. 11, 40.
 pilio IV. 1, 90.
 pingantur III. 1, 13.
 pingere I. 11, 32.
 pingue II. 3, 6.
 pinguis I. 1, 6. 5, 24. III. 3,
 12.
 pinguis III. 2, 23.
 pinus I. 3, 37.
 pio III. 4, 10.

pisce I. 6, 10.
 pisces II. 7, 5.
 piscis II. 6, 28.
 placanda IV. 1, 47.
 placant III. 4, 10.
 placatus I. 11, 21.
 placavit IV. 1, 14.
 placeam I. 11, 29.
 placeant IV. 3, 15.
 places I. 4, 44.
 placent II. 1, 13.
 places IV. 13, 3.
 placet I. 4, 71. 9, 15.
 placidae I. 1, 66.
 placidam I. 1, 14. 4, 72.
 placide II. 4, 49.
 placidis IV. 1, 126.
 placido II. 4, 59.
 placidos II. 1, 26.
 placidum I. 1, 58.
 placidus I. 8, 14. II. 1, 80. IV.
 1, 169.
 placitura II. 5, 35. 53.
 placuisse IV. 6, 6.
 plagas IV. 3, 16.
 plana I. 5, 3.
 plangere I. 8, 28.
 plaudat II. 5, 124.
 plaustrum I. 11, 52. II. 1, 42.
 plectro III. 4, 39.
 plena I. 3, 86. 6, 32. 9, 54.
 10, 52. 11, 26. II. 1, 8. 5,
 84.
 plenis I. 5, 23. II. 1, 21.
 pleno I. 1, 6. II. 1, 57.
 plorabit II. 5, 103.
 ploret II. 7, 24.
 plumae I. 1, 65.
 plura I. 10, 60.
 plures I. 10, 60.
 plurima I. 2, 13. 4, 10. III.
 3, 20.
 plus IV. 1, 42.
 Plutonis IV. 1, 67.
 pluvio I. 8, 25.
 pocula I. 1, 32. 6, 14. 7, 28.
 10, 60. II. 1, 31. III. 5, 9.
 34. 6, 5. 18. IV. 1, 61.
 podagra I. 10, 73.
 poena I. 9, 81. 10, 4. 81.
 poenas I. 5, 38. 7, 61. 10, 13.
 III. 6, 23.
 poenis I. 9, 28.
 poenitent I. 4, 47.
 poenituisse IV. 12, 4.

Pocae III. 4, 43.
 Pocas I. 4, 55. II. 5, 117.
 polentibus I. 9, 17.
 pollice II. 1, 64. 5, 3.
 pollicita I. 2, 42.
 pollue I. 10, 17.
 poma I. 1, 8. 5, 31. 8, 32.
 III. 5, 20.
 pomis I. 11, 68.
 pomofus I. 1, 21.
 pompa III. 1, 3.
 pomum I. 1, 17.
 pomus II. 1, 43.
 pomatur I. 1, 21.
 pondere I. 10, 32. IV. 1, 41.
 pondus III. 3, 11.
 pone II. 1, 81. IV. 4, 15.
 ponere I. 2, 20. III. 2, 22. 4,
 24.
 ponitur I. 1, 18.
 Ponri III. 4, 85.
 Pontis II. 6, 21. IV. 1, 147.
 Pontum IV. 1, 75.
 Pontus IV. 1, 20. 173.
 populus I. 4, 26. III. 3, 19.
 porcus I. 11, 16.
 porrectus I. 3, 75.
 porta I. 3, 20. 71.
 portabat I. 8, 8.
 portans II. 7, 28.
 portarit II. 5, 70.
 portatur II. 6, 26.
 portat I. 3, 80.
 portet I. 3, 94. II. 2, 18. 6, 8.
 portas I. 9, 29.
 poscite III. 6, 17.
 posita I. 2, 5. 3, 85. IV. 1,
 165.
 positum I. 1, 75.
 posse I. 2, 20. 60. 64. 3, 27.
 7, 12. 9, 56. 10, 76. III.
 3, 32. 4, 48. 6, 44. IV. 1,
 100.
 possent I. 5, 13.
 posses I. 2, 53.
 possesit I. 6, 7. 7, 9. 8, 83.
 possesset IV. 3, 17.
 possim I. 1, 59. 7, 76. 9, 1. 59.
 II. 4, 7. IV. 1, 16. 13, 9.
 possis IV. 13, 5.
 possit I. 1, 66. 7, 47. 11, 31.
 IV. 1, 179. 6, 11.
 possum I. 1, 47. 8, 23. III. 4,
 82.
 post I. 4, 50. 5, 48. 6, 20. 7,
 2.

I N D E X I.

1. 58. 85. 9. 76. 10. 44.
 11. 24. II. 1. 16. 89. III. 2.
 11. 6. 32.
 posse I. 5. 44.
 postes I. 1. 87. 2. 11.
 posthac I. 5. 6. IV. 5. 16.
 post I. 2. 14.
 postmodo II. 5. 102.
 postquam II. 5. 19. 107. III.
 4. 41.
 postulat I. 8. 25.
 postuit IV. 1. 13.
 potanti I. 11. 31.
 poteram I. 10. 46. III. 4. 69.
 poterat I. 9. 55.
 poterit I. 1. 79. 2. 55. III. 3.
 25. 4. 63. IV. 1. 47.
 poterunt IV. 1. 24. 25.
 potes IV. 11. 6.
 potest I. 1. 44. 11. 64. II. 5.
 112.
 potior I. 6. 33. IV. 1. 37. 199.
 10. 3.
 potius I. 1. 51. 10. 21. 11.
 39. III. 1. 27. IV. 5. 15.
 potuit II. 3. 13. III. 2. 4.
 poturi I. 3. 78.
 potus II. 5. 89. 101.
 praebat I. 1. 6.
 praebebat II. 3. 43.
 praebent IV. 1. 162.
 praebere II. 6. 39.
 praebuerat I. 3. 38.
 praebuit IV. 1. 132.
 praecipit II. 7. 21.
 praecipit I. 4. 79. 6. 23.
 praecinit I. 9. 4.
 praecinuisse II. 5. 74.
 praecinuisse I. 5. 12.
 praecipit IV. 6. 15.
 praecipue II. 5. 109.
 praecocina IV. 1. 177.
 praecordia I. 1. 77.
 praeda I. 1. 34. II. 6. 18. 19.
 21. III. 6. 24.
 praedae II. 6. 32.
 praedam II. 6. 17.
 praedas I. 1. 68.
 praedator II. 6. 23.
 praedico II. 5. 50.
 praeducere IV. 1. 73.
 praefatae III. 2. 15.
 praefertur I. 5. 54.
 praefertur III. 4. 29.
 praefixa I. 7. 53.
- praelia I. 3. 64. 11. 3. IV.
 3. 3.
 praemensa III. 3. 9.
 praemia I. 2. 26. II. 5. 119.
 praemonico II. 5. 118.
 praemonuisse II. 5. 78.
 praescribat IV. 1. 178.
 praesentit II. 5. 13.
 praesepia II. 1. 7.
 praesto I. 6. 25.
 praesentat II. 1. 77.
 praeter IV. 1. 5. 13. 3.
 praetera III. 3. 19.
 praetereunte II. 5. 124.
 praetereuntis I. 1. 50.
 praeteritisse I. 4. 30.
 praeteritit IV. 1. 69.
 praetextat III. 1. 11.
 praetextens I. 4. 37.
 praetimuisset III. 4. 14.
 precari II. 5. 115.
 precatae III. 2. 15.
 prece III. 3. 2. 4. 64. 76. 6.
 46.
 precibus I. 5. 18. IV. 1. 132.
 precio II. 4. 39. III. 1. 7.
 precium I. 10. 33. 52. II. 4.
 14. 33.
 precor I. 2. 12. 3. 4. 5. 83. 93.
 7. 62. 9. 51. 10. 40. 11. 1.
 25. 3. 46. 5. 4. 18. 7. 11.
 35. III. 6. 27. IV. 5. 12.
 premeret I. 4. 29.
 premitur IV. 1. 41.
 premor I. 7. 10.
 pressa I. 5. 24.
 prefferat I. 3. 39.
 pressit III. 4. 22.
 pressio IV. 1. 161.
 pressios II. 1. 45.
 pressum IV. 10. 3.
 Priape I. 4. 1.
 Priapus I. 1. 22.
 prima I. 8. 20.
 primam II. 1. 59.
 primi I. 9. 47.
 primo I. 4. 49. 10. 3.
 primum I. 1. 31. 8. 35. 11.
 1. 45. II. 1. 39. 41. 51. 53.
 69. III. 1. 21. 2. 19. 4. 31.
 39. 5. 17. IV. 13. 2.
 primus I. 4. 53. 8. 29. 31. 6.
 26. II. 1. 56. III. 2. 1.
 primum III. 4. 25.
 praesca III. 5. 26.
- prisci I. 11. 44.
 prisco I. 11. 17. II. 1. 2. 3. 40.
 priscos IV. 1. 32.
 prius I. 4. 28. II. 3. 24.
 pro I. 3. 69. 5. 17. 28. 10.
 67. 72. III. 3. 27. 4. 53.
 6. 41. IV. 1. 193. 195. 4. 12.
 10. 5.
 probarem I. 7. 24.
 probata III. 4. 6.
 procedere IV. 2. 11.
 procurbuisset I. 10. 30.
 procul I. 1. 89. 7. 45. 48. 67.
 10. 51. 11. 66. II. 1. 11.
 82. 5. 88. III. 4. 3. 6. 7.
 25. 52. IV. 3. 5. 13. 7.
 procurbare I. 5. 41.
 procuravi I. 5. 13.
 prodat I. 10. 70.
 proderit IV. 13. 18.
 prodest I. 1. 64. 9. 9. 74. III.
 3. 1. 11. 13.
 prodestis II. 4. 15.
 prodigia II. 5. 80.
 prodire III. 3. 3.
 prodis I. 4. 5.
 profere II. 1. 27.
 profuit IV. 1. 141.
 profuerunt II. 3. 12.
 profugis II. 5. 40.
 profunda I. 3. 67.
 progeniem I. 11. 52.
 prohibent II. 4. 34.
 prohibente I. 3. 22.
 prole I. 11. 39.
 prolem II. 2. 21.
 proles I. 3. 79. 4. 7. 8. 55.
 III. 4. 45. IV. 1. 68.
 promissa II. 7. 31. IV. 7. 5.
 promittis IV. 10. 2.
 promittit I. 9. 63. III. 4. 79.
 promittite III. 5. 33.
 prona III. 6. 6. IV. 1. 42.
 pronas I. 7. 78.
 prope I. 2. 36.
 propera IV. 4. 3.
 properat IV. 1. 160. 205.
 properque IV. 8. 6.
 propior II. 6. 20. IV. 1. 159.
 180.
 proposito III. 6. 9.
 proprios I. 7. 69.
 propter I. 7. 63. 71. 8. 25. II.
 7. 17.
 profit IV. 11. 5.

pro-

prospicer I. 8, 19.
 prospexit III. 4, 21.
 prospicit I. 7, 34. II. 5, 60.
 profum I. 3, 23. 9, 61. II. 4, 13, 51.
 protulit I. 11, 1.
 provida II. 5, 12.
 provocet I. 10, 62.
 proximus IV. 2, 20. 6, 19.
 prudens I. 7, 29.
 pubes I. 1, 27. 8, 5, 27. II. 5, 95.
 pudeat I. 1, 9. 11, 17.
 pudebit I. 7, 31.
 pudenda II. 1, 74.
 pudet I. 1, 88. 6, 6. 10, 30, 48. IV. 5, 18.
 pudor I. 4, 74. III. 2, 7.
 pudoris I. 3, 83.
 puduissit II. 3, 30.
 puduit I. 5, 51.
 puella I. 1, 52. 2, 18. 3, 87. 6, 8. 9, 50, 61. 10, 74, 113. 64. II. 7, 6. 3, 31. 4, 6. 5, 36. 118. 7, 10, 26. III. 2, 1. 4, 51, 58. 6, 12, 60. IV. 2, 24. 4, 16. 6, 2. 13, 4.
 puellae I. 1, 55. 2, 5. 5, 51. 7, 15. 10, 39. II. 3, 39. 5, 101. 6, 9. III. 4, 23. 6, 51. IV. 4, 1, 11. 6, 9. 8, 3. 9, 1. 11, 1.
 puellam I. 7, 57. 11, 59. II. 3, 1. 7, 31. IV. 14, 1.
 puellarum IV. 2, 15.
 puellas II. 1, 71. 6, 31.
 puellis I. 3, 63. II. 1, 61. 4, 29.
 puer I. 3, 22. 4, 52. 7, 6. 83. 5, 4. 53. 7, 3. 9, 71. 10, 11. 75. 79. II. 1, 59. 6, 5. III. 6, 5. 62. IV. 3, 20.
 pucri I. 3, 11. 4, 55. 84.
 pucrius III. 5, 26.
 puero I. 4, 9. 9, 27. 35, 49. II. 5, 94.
 puerorum I. 4, 69.
 puerum I. 10, 53.
 pugnabit I. 4, 48.
 pugnae IV. 1, 100.
 pugnantibus I. 9, 37.
 pulcer II. 5, 7.
 pulla I. 2, 62.
 pulfa I. 1, 46. II. 5, 34.
 pulfare I. 7, 79.

pulvis I. 10, 13.
 pumex III. 1, 10.
 puniceum II. 6, 40.
 puppes II. 5, 47.
 puppi I. 4, 39. IV. 1, 69.
 pura I. 11, 26. II. 1, 13.
 puras I. 10, 36.
 pure I. 3, 24.
 purgatus II. 1, 17.
 puris I. 1, 30. II. 1, 14.
 puro I. 3, 26. 5, 11. II. 2, 7. IV. 1, 10.
 purpurca I. 4, 57. IV. 6, 13.
 purpureo III. 5, 4.
 purpureos I. 4, 25.
 purpureum II. 6, 40.
 purpureus III. 4, 30.
 purum I. 11, 24.
 pustula II. 3, 10.
 putas I. 10, 67.
 putat I. 7, 86.
 putem IV. 11, 4.
 puter I. 7, 77.
 Pyliae IV. 1, 112.
 Pylos IV. 1, 48.
 Pyrene I. 8, 9.
 Pytho II. 3, 27.

Q

Qua I. 2, 11, 28. II. 2, 16. 5, 33. 37. 60. 61. 96. 111. III. 4, 53. 62. 6. 25. IV. 1, 21. 53. 83. 140. 143. 147. 13, 10.
 quadratum IV. 1, 101.
 quadrigis III. 4, 17.
 quadrupes IV. 1, 128.
 quae I. 1, 10. 2, 13. 3, 6. 7. 9, 79. 4, 3. 67. 5, 35. 7, 82. 8, 55. 9, 39, 49. II. 2, 19. 3, 33. 4, 19, 45. 5, 16. 102. 7, 4. III. 2, 17. 3, 17. 19. 25. 36. 4, 2. 49. 54. 5, 1. IV. 13, 16.
 quaecumque I. 9, 80. II. 2, 13. III. 3, 27. IV. 3, 21.
 quaeque III. 3, 36.
 quaeram IV. 3, 13.
 quaerat I. 6, 18.
 quaerebam I. 3, 16.
 quaerere III. 4, 4.
 quaereret II. 3, 26.
 quaeris IV. 1, 30.
 quaerite I. 2, 35.

quero II. 4, 19.
 quaeſo I. 1, 58. 4, 83. 5, 8. 7, 37. 39. II. 6, 5. IV. 6, 8.
 quale II. 4, 36.
 qualem II. 5, 9. III. 4, 29. IV. 7, 1.
 quales III. 6, 23.
 qualis I. 3, 91. 8, 21. II. 4, 17. 7, 21. III. 6, 23. IV. 1, 19. 10. 47.
 qualiter IV. 1, 84.
 quam I. 1, 27. 38. 52. 3, 9. 35. 68. 4, 24. 25. 26. 27. 81. 7, 21. 57. 90. 95, 53. 82. 11, 2. 39. II. 1, 70. 2, 5. 32. 4, 8. 10. 5, 108. III. 6, 53. IV. 1, 32. 7, 2. 8. 10. 4. 12, 5.
 quamprimum I. 6, 23.
 quamquam IV. 1, 1. 28.
 quamvis I. 4, 35. 37. 7, 73. 9, 15. 59. III. 6, 29. 56. IV. 1, 50. 62. 181. 6, 18.
 quanam I. 8, 23.
 quando IV. 1, 43. 4, 20.
 quancumque IV. 1, 210.
 quanta IV. 1, 198.
 quantum I. 1, 51. III. 4, 51. 52.
 quantus I. 8, 15. III. 6, 23.
 quaque II. 5, 61. IV. 1, 30. 146.
 quare III. 4, 49.
 quas I. 7, 61. II. 6, 35. III. 2, 23. 3, 30. IV. 1, 167.
 quascumque IV. 2, 19.
 quasillo IV. 10, 3.
 quater I. 11, 63. III. 3, 26.
 queat I. 20, 63. IV. 1, 6. 46. 5, 16.
 quem I. 1, 45. 4, 59. 5, 4. 7, 6. 14. 8, 3. 57. 58. 11, 39. II. 6, 42. III. 6, 18. IV. 1, 85. 111.
 querat II. 7, 16.
 quercus I. 3, 45.
 quercus I. 9, 53. III. 4, 75.
 querculis I. 2, 9. 4, 65.
 quercentes I. 6, 15.
 querna II. 1, 38.
 querecer II. 3, 9.
 queros I. 9, 23. III. 6, 37.
 qui I. 1, 44. 67. 2, 25. 3, 44. 4, 28. 53. 61. 77. 54, 45. 47. 6.

I N D E X I.

6, 33. 8, 3. 13. 10, 24. 53.
 11, 1. 65. II. 4, 43. 44. 5.
 40. 6, 5. 8. III. 2, 1. 3. 4.
 6, 20. 22. IV. 1, 179. 4, 11.
 5, 1. 8, 1. 9, 4. 15, 3.
 quia I. 4, 73.
 quibus I. 8, 24. II. 3, 43. IV.
 10, 5.
 quicumque I. 2, 39. 3, 81. 11,
 59. II. 4, 27. 35. III. 5, 21.
 6, 43. IV. 4, 9. 10.
 quid I. 1, 63. 2, 59. 3, 23.
 5, 56. 7, 3. 37. 77. 8, 17.
 9, 1. 9. 11. 23. 55. 61. 70.
 10, 1. 39. II. 2, 10. 3, 42.
 4, 5. 51. 5, 12. 18. 6, 1.
 25. III. 3, 1. 11. 4, 46. 73.
 5, 19. 6, 26. 27. 37. 51. IV.
 1, 30. 95. 147. 5, 20. 6,
 15. 8, 3. 11, 5. 13, 17.
 14, 4.
 quidam I. 7, 33.
 quidem I. 7, 7. II. 4, 51. 5,
 43. IV. 6, 5.
 quidquam I. 5, 5. III. 4, 25.
 IV. 7, 17. 12, 3.
 quidquid I. 4, 20. 7, 72. II.
 2, 15. 3, 14. 4, 55. 56. 5,
 67. IV. 2, 7. 17. 4, 7.
 quidve I. 3, 45. 9, 2. III. 3,
 13. 17. IV. 3, 9.
 quies III. 4, 2. 22.
 quiescat II. 4, 49.
 quiescat II. 7, 12.
 quin I. 1, 14. 7, 76. 10, 37.
 47. II. 4, 41. 53. IV. 1, 126.
 135.
 quinetiam IV. 1, 12. 204.
 quinos III. 5, 28.
 quinque IV. 1, 152. 174. 204.
 quippe IV. 1, 157.
 quique III. 6, 20. IV. 1, 36.
 quis I. 2, 17. 37. 53. 3, 21.
 7, 13. 30. 10, 3. 19. 11, 1.
 13. 21. 33. II. 1, 12. III.
 6, 11. IV. 1, 37. 39. 65.
 89. 91. 117. 120. 3, 1. 7.
 7, 6.
 quisquam I. 1, 79. 2, 3. 25.
 3, 89. 10, 41. II. 4, 42. III.
 6, 10. IV. 1, 5.
 quisque I. 5, 54. II. 1, 31. 84.
 85. 5, 99. 6, 15. IV. 4,
 26.
 quisquis I. 2, 27. 4, 54. 7, 45.

47. II. 1, 1. 2, 2. 3, 2.
 25.
 quisve II. 7, 34.
 quo I. 7, 9. 10, 72. II. 5, 82.
 III. 4, 94.
 quod I. 3, 53. 57. 4, 71. 6,
 11. 11, 6. II. 3, 9. 4, 57.
 5, 68. 6, 7. III. 4, 77. IV.
 1, 25. 201. 4, 13. 5, 5. 11.
 17. 10, 1. 12, 5.
 quodcumque I. 1, 17. 4, 9.
 9, 65. II. 2, 9. IV. 1, 24.
 197. 4, 7. 13, 21.
 quodque II. 5, 69. III. 4, 50.
 quoi I. 11, 64.
 quoniam III. 1, 5.
 quondam I. 1, 23. 6, 9. 9, 75.
 III. 1, 23. 4, 67. 6, 39.
 quoniam IV. 5, 19. 8, 8.
 quoque I. 1, 23. 2, 15. 7, 16.
 II. 1, 11. 3, 36. 5, 53. 6, 7.
 IV. 1, 16. 108. 11, 4. 15, 1.
 quoquo IV. 2, 7.
 quos I. 1, 36. 2, 23. 4, 76.
 7, 56. 9, 8. II. 1, 79. 2,
 4. 3, 24. 6, 37. IV. 1, 60.
 6, 2.
 quot II. 7, 34.
 quotacumque II. 7, 36.
 quotannis I. 1, 13.
 quoties I. 3, 19. 10, 17. 41.
 II. 3, 17. 19. 6, 13.
 quum I. 1, 41. 64. 67. 73. 2,
 14. 48. 49. 50. 3, 15. 4, 29.
 79. 84. 5, 9. 12. 6, 3. 8,
 21. 61. 9, 42. 63. 10, 55.
 66. 79. 11, 8. 16. 19. 47.
 II. 3, 5. 29. 5, 14. 21. 45.
 109. 119. 6, 14. 22. 7, 6.
 29. III. 2, 9. 3, 9. 4, 21.
 33. 55. 5, 4. 18. 25. IV. 1,
 41. 72. 12. 3. 129. 183. 189.
 204. 2, 5. 4, 23. 5, 10.
 6, 19.
 quur I. 7, 11.

R.

Rabidas IV. 1, 72.
 radit IV. 1, 142.
 ramos IV. 1, 171.
 rapacem II. 4, 25.
 rapacis I. 6, 23.
 rapax I. 3, 63.

rapiam II. 4, 23.
 rapiar I. 7, 78.
 rapias I. 4, 47.
 rapida I. 10, 49.
 rapidus IV. 1, 193.
 rapidi I. 2, 44.
 rapidus IV. 4, 8.
 rapido I. 2, 40.
 rapidium IV. 1, 126.
 rapidus IV. 1, 141.
 rapta I. 2, 25. 4, 49. 9, 58.
 raptos II. 5, 20.
 rara II. 3, 16.
 rarac III. 4, 47.
 rate III. 3, 10.
 ratem I. 3, 40. 4, 40. 8, 20.
 III. 5, 24.
 rates I. 10, 10.
 ratibus II. 5, 40. 6, 22.
 rebus II. 3, 21. IV. 1, 135.
 179.
 rectus IV. 1, 102.
 recubare I. 1, 63.
 recurrere IV. 3, 24.
 recurrit I. 7, 35. II. 4, 18.
 recusaf III. 4, 73.
 recusaf III. 6, 11.
 recuso I. 7, 44.
 reddamus III. 6, 31.
 reddat II. 7, 4.
 reddere I. 3, 34. III. 3, 25.
 4, 70.
 reddet IV. 4, 23.
 redditur II. 1, 36.
 redi III. 3, 46.
 redierunt II. 5, 37.
 redimita I. 8, 45.
 redimitus III. 4, 23. 87.
 redit II. 6, 14. 7, 28.
 reditu III. 3, 27.
 reditum III. 3, 35.
 rediturum II. 6, 13.
 reditus I. 3, 13.
 refecerit IV. 1, 210.
 refer III. 4, 78.
 referam I. 8, 17. III. 5, 26.
 referat I. 3, 85.
 referens III. 6, 42.
 referent I. 4, 59.
 referet III. 1, 19.
 refero II. 4, 17.
 referre I. 1, 12. 80. 2, 48. 96.
 46. 10, 52. 11, 44.
 refert IV. 5, 20.
 refugit I. 7, 34.

regat

regat I. 5, 29.
 regere I. 3, 35. II. 5, 9.
 regendis II. 5, 59.
 regeret I. 3, 44.
 regia IV. 1, 140.
 regio II. 5, 33. IV. 1, 148.
 regis II. 5, 13.
 regna I. 10, 80. III. 3, 29.
 5, 22. IV. 1, 143-198. 5, 4.
 regno IV. 1, 67.
 regnum II. 6, 41.
 regum I. 9, 34. III. 3, 24.
 relegat IV. 6, 5.
 relicta I. 6, 18, 22. II. 5, 56.
 III. 6, 40.
 relicta IV. 1, 190.
 religatum I. 9, 5.
 reliqui IV. 12, 5.
 relinque II. 3, 36. IV. 5, 11.
 relinquo IV. 8, 7.
 rem I. 10, 72.
 remeat I. 4, 24.
 remittat I. 3, 88.
 remittet II. 4, 4.
 remittit III. 5, 4.
 remo I. 4, 40. II. 5, 24.
 remorabitur IV. 1, 137.
 remove II. 4, 6.
 renovaverit III. 3, 5.
 renovaverit IV. 1, 113.
 renouenerit II. 7, 23.
 renuente I. 5, 20.
 reor II. 2, 12.
 reperire II. 5, 112.
 reperta I. 3, 50.
 repetam III. 6, 61.
 repetens I. 3, 39.
 repulit IV. 1, 54.
 repulsa I. 3, 24. 9, 22.
 requiro I. 1, 35.
 requiem I. 8, 41.
 requies IV. 13, 11.
 requiescat II. 1, 5.
 requiescere I. 1, 37. III. 6, 53.
 requiescit I. 2, 4.
 rescindere I. 11, 61.
 referare I. 9, 60.
 referat I. 2, 18.
 referet I. 2, 31.
 resoluta I. 3, 31.
 resolutus I. 10, 83.
 respiceret I. 3, 14. II. 5, 22.
 respondei I. 4, 7.
 recuperis IV. 1, 8.

restituiffe IV. 4, 22.
 retia IV. 3, 12. 20. 4, 44.
 retinent I. 1, 55.
 retinere I. 1, 61.
 retulit I. 3, 12.
 retulerit I. 8, 62.
 revocare I. 9, 82.
 revocatur I. 9, 41.
 Rhodanus I. 8, 10.
 rideat I. 10, 54.
 ridebunt I. 4, 84.
 rides I. 5, 45.
 ridet III. 6, 49.
 rigat IV. 1, 146.
 rigentes IV. 1, 165.
 riget IV. 1, 156.
 ripas II. 5, 56.
 rissus I. 9, 77.
 rixus III. 6, 35.
 rite III. 4, 43.
 ritus II. 1, 2.
 rivos I. 1, 50.
 rixae I. 11, 57. II. 4, 37.
 rixas I. 1, 88.
 robora I. 4, 59.
 roga II. 2, 10.
 rogabis II. 2, 9.
 roganti I. 4, 49.
 rogat I. 10, 84. III. 1, 24. IV. 6, 16.
 roget IV. 5, 20.
 rogo I. 2, 46. IV. 5, 8.
 rogom II. 4, 46. III. 2, 12.
 Roma II. 5, 59.
 Romae IV. 9, 2.
 Romam II. 5, 21.
 Romana I. 8, 5.
 Romanae IV. 1, 117.
 Romani III. 1, 1.
 Romano IV. 1, 149.
 Romanos II. 5, 15.
 Romulus II. 5, 23.
 rore III. 4, 28.
 roseis I. 3, 94.
 rostris I. 3, 62.
 rostra II. 6, 22.
 rota I. 3, 74. 10, 62. II. 6, 30.
 rotae I. 6, 34.
 rotam II. 1, 42.
 rotas III. 4, 18.
 rubent III. 4, 34.
 rubente III. 4, 32.
 rubenti II. 1, 55.
 ruber I. 1, 21.
 rubet II. 2, 16.

rubis IV. 3, 10.
 rubor II. 1, 30.
 rubro II. 4, 30. IV. 2, 19.
 rugas II. 2, 20.
 rugosa III. 5, 25.
 rumor IV. 14, 1-4.
 rumpere II. 3, 20.
 rupis IV. 1, 56.
 rupta II. 3, 10.
 rura I. 5, 21. II. 1, 37. 47. 3, 1.
 rure I. 1, 19. II. 1, 49. 59. 61. 3, 39. IV. 8, 1.
 ruris II. 1, 37. 5, 37.
 rustica I. 1, 27. 4, 7. 11, 26. II. 1, 52. 3, 4.
 rusticus I. 1, 8. 10, 8. 11, 51. II. 1, 21. 2, 14. 5, 85.
 Rutulus II. 5, 49.

S.

Sacer I. 2, 27. II. 1, 15. 5, 82.
 sacerdos I. 7, 49. II. 5, 2. 53.
 sacra I. 3, 25. 7, 22. II. 1, 5. 5, 6. 17. 40. III. 5, 8.
 sacram I. 3, 18.
 sacras I. 3, 11. 30. II. 5, 17. 63. 69. 90.
 sacratris I. 5, 42.
 sacrilegas II. 4, 26.
 sacrilegos III. 5, 11.
 sacris I. 4, 46. 8, 48. II. 4, 23. 5, 81. III. 4, 77. 5, 3.
 sacro II. 5, 118.
 sacros II. 3, 23. III. 3, 15.
 sacrum IV. 2, 23.
 saccula I. 4, 51. II. 6, 17. IV. 1, 71. 112.
 saepe I. 6, 1. 3. 7, 21. 25. 27. 9, 10. 53. 77. 10, 18. 43. 61. II. 3, 21. 23. 5, 35. 6. 41. 75. 29. 31. III. 6, 4. IV. 1, 51. 8, 6.
 saeva I. 1, 22. 2, 5. 5, 12. 7, 43. 9, 62. II. 4, 6. III. 4, 66. 90.
 saevus I. 11, 6. IV. 3, 22.
 saeve I. 7, 3.
 saeviet I. 5, 46.
 saevus I. 6, 18. IV. 1, 144.
 saevus I. 3, 70. 6, 22.
 saevo I. 7, 81.

I N D E X I.

- faevus** I. 3, 48. II, 65. III. 4, 65, 66.
faga I. 2, 42.
fagae I. 6, 23.
fagittae II. 5, 105.
fagittum IV. 1, 89.
fagittas I. 4, 21. II. 1, 82. 5, 113.
fale III. 4, 10.
fallente III. 4, 10.
falva I. 5, 19. IV. 4, 16.
salve III. 4, 43.
falubribus II. 3, 13.
salute III. 1, 21.
Samiae II. 6, 29.
fana IV. 6, 18.
fanare II. 3, 13.
fancta I. 5, 14. 8, 18. II. 7, 13. IV. 6, 7. 13, 15.
fanctae I. 11, 12. IV. 13, 13.
fanctas II. 2, 6.
fanctae II. 1, 81. IV. 4, 9. 5, 12.
fancti I. 3, 83.
fanctis I. 5, 40. 9, 74. IV. 4, 24.
fancto I. 5, 44.
fanctos I. 3, 52. IV. 6, 1.
fanctus II. 5, 45. IV. 5, 1.
fanguine I. 2, 39. 7, 54.
fanguineas I. 6, 13.
fanguinolenta II. 7, 22.
fanguis I. 7, 60. 72.
Santonici I. 8, 10.
fapis IV. 2, 2.
fapit IV. 13, 8.
fapores I. 8, 35.
fatiatus II. 1, 51.
fatis I. 1, 37. II. 61. 62. 63. II. 7, 35. IV. 1, 7. 177. 187.
fatos II. 3, 42.
fatur II. 1, 53. 2, 8.
faturi II. 1, 13.
faturas I. 11, 10.
Saturnis III. 3, 33.
Saturni I. 3, 18.
Saturno I. 3, 35. 5, 9.
faucia I. 7, 55.
faucius II. 5, 109.
faxa I. 4, 14.
fcelerata I. 3, 67.
fciat I. 3, 22.
fciet I. 5, 27.
fcitz I. 6, 6.
fcis IV. 9, 1.
fciffo I. 11, 53.
fcit II. 5, 12.
fcortum IV. 10, 4.
fcipitus I. 3, 54.
fcutum I. 11, 65.
Scylla III. 4, 89.
Scyllae IV. 1, 71.
fcyphus I. 11, 8.
Scythiae III. 4, 91.
fc I. 2, 38. 59. 3, 22. 4, 50. II. 1, 69. 5, 43. 104. III. 5, 4. 6, 10. 10. IV. 1, 132. 179. 6, 3.
fccca I. 10, 22.
fccet I. 4, 64.
fccretis IV. 13, 9.
fcctarer II. 3, 7.
fccatur I. 11, 41.
fccubuisse I. 3, 26.
fccum IV. 4, 17.
fccundo I. 1, 63.
fccurae II. 4, 50. III. 6, 31.
fccuris I. 3, 46.
fccuro II. 1, 46. III. 3, 32.
fccuros III. 4, 54.
fccurum I. 1, 42.
fccurus I. 1, 91. II, 10. IV. 10, 1.
fed I. 1, 5. 49. 81. 2, 23. 63. 3, 57. 77. 90. 4, 11. 48. 68. 5, 20. 6, 3. 32. 7, 7. 63. 79. 81. 90. 8, 44. 45. 46. 9, 25. 26. 52. 63. 10, 71. 73. 11, 15. 35. 53. 55. 65. II. 1, 31. 81. 3, 31. 4, 3. 24. 33. 51. 5, 7. 25. 66. 79. 107. 6, 11. 17. 7, 8. 9. III. 1, 9. 21. 27. 2, 13. 27. 3, 7. 4, 41. 45. 63. 72. 92. 5, 28. 6, 17. 25. 56. IV. 1, 31. 34. 56. 190. 3, 5. 11. 19. 5. 15. 17. 6, 8. 13. 13.
fedare IV. 1, 46.
fedo III. 4, 24.
fedat I. 3, 30.
fedbo II. 7, 15.
fedeo I. 1, 56.
fedes I. 3, 67. 5, 39. 11, 18. II. 4, 53.
fedet I. 11, 58. IV. 1, 42. 115. 4, 18.
fedula I. 3, 84. 4, 80. 5, 33. II. 1, 50.
fedulus I. 7, 34. II. 4, 42.
leges I. 1, 37. 3, 61. 11, 35. II. 1, 19. IV. 1, 172.
fegete I. 5, 28.
fegetes IV. 1, 162.
fegetis IV. 2, 18.
feignior II. 1, 20.
feignis I. 1, 58. 4, 24.
fejunctum IV. 1, 103.
felectis I. 5, 32.
felectos II. 6, 39.
semel I. 10, 6. II. 7, 24.
Semelae III. 4, 45.
femina I. 8, 31. II. 3, 34. 7, 4.
semper I. 1, 5. 48. 3, 49. 57. 84. 4, 70. 5, 56. 6, 16. 7, 1. 71. 8, 64. 10, 57. 58. II. 2, 19. 3, 41. 5, 31. 7, 2. III. 6, 2. IV. 1, 15. 153. 158. 189. 4, 16.
fenecta I. 7, 83. 9, 42. 11, 40. III. 3, 4. 5, 16. 25.
fenectae I. 4, 27.
fenectus II. 2, 19.
fenem I. 4, 80. 5, 48. 7, 88. 8, 56. 11, 44. II. 1, 74. 5, 94.
fenecis I. 9, 50. IV. 2, 50.
fenex III. 5, 26.
fenior II. 4, 47.
fenis I. 10, 74. II. 5, 16.
fenit II. 4, 31.
fenfus IV. 8, 7.
fenfiat II. 4, 26. III. 6, 26.
fenfiet I. 2, 40. 58.
fenfire II. 4, 7.
fenfis I. 10, 56. IV. 5, 19.
fenfifiam II. 5, 8.
fenfepm II. 5, 57.
fcipulcris I. 3, 48.
fcipulcro I. 2, 45. 6, 17.
fcipulcro II. 7, 13.
fciquar I. 7, 23. 11, 27.
fciquatur I. 4, 62.
fciquens III. 4, 46.
fciqui I. 1, 42. 68.
fciquitur I. 3, 56. II. 6, 1.
fciquuntur II. 1, 87.
fcra I. 2, 6. 9, 80. 10, 4. III. 4, 22.
fcram I. 1, 7.
fcrena I. 2, 61. III. 6, 32.
fcrenda II. 3, 8.
fceria III. 6, 52.
fceries I. 3, 63.
fcerior I. 4, 29.
fcermone I. 7, 17.
fcero I. 9, 41. II. 3, 16.

OMNIUM VERBORUM.

feros I. 5, 47.
 ferpens I. 4, 31.
 ferpennium I. 3, 71.
 ferpis I. 8, 14.
 ferta I. 1, 16. 2, 4. 3, 66. 5, 40. 8, 52. 11, 22. II. 2, 6. 4, 48. 7, 14.
 ferris II. 5, 97. III. 6, 64.
 fervabit I. 5, 23.
 fervandam I. 7, 43.
 fervat II. 5, 117.
 fervate I. 7, 40. 11, 15.
 servato I. 7, 16. IV. 4, 22.
 fervet I. 7, 82. IV. 3, 4.
 Servl IV. 10, 4.
 ferviat IV. 5, 13.
 ferviit I. 5, 56.
 fervire I. 7, 30. IV. 6, 10.
 fervitium II. 1, 42. 4, 1. 3. IV. 5, 4. 13, 22.
 ferus I. 8, 62.
 fese IV. 1, 148.
 feu I. 1, 15. 16. 2, 17. 18. 33. 7, 21. 11, 21. 22. II. 4, 5. 43. 6, 3. III. 1, 6. 5, 32. IV. 1, 25. 45. 46. 66. 79. 94. 95. 101. 103. 159. 160. 105. 206. 207. 208. 2, 9. 10. 11. 12. 3, 1. 2.
 feveris III. 6, 21.
 fi I. 1, 38. 2, 11. 37. 56. 3, 53. 4, 11. 13. 39. 43. 45. 5, 19. 41. 7, 23. 39. 62. 77. 79. 9, 22. 61. 69. 10, 1. 19. 33. 34. II. 3, 46. 4, 15. 20. 33. 53. 59. 6, 2. 7, 32. III. 1, 19. 3, 12. 27. 35. 4, 15. 62. 73. 77. 6, 11. 15. 59. IV. 1, 3. 43. 74. 75. 111. 178. 198. 201. 2, 2. 4, 20. 5, 6. 10. 11. 7, 6. 10, 3. 11, 4. 12. 3.
 fibi I. 1, 2. 31. 2, 56. 5, 49. 54. 9, 8. 11, 56. II. 1, 84. 85. 5, 43. 65. 107. 6, 8. III. 1, 26. IV. 4, 26. 6, 16.
 Sibylla II. 5, 15.
 sic I. 4, 1. 7. 8. 7, 8. 49. 8, 53. 11, 18. 29. 43. II. 5, 63. 125. 126. 7, 12. III. 1, 14. 2, 26. 6, 1. 2. 41. IV. 3, 15. 6, 9. 19. 7, 9. 13. 6, 9.
 sicca I. 1, 80. 4, 6. III. 2, 22. 6, 18.

siccio II. 5, 70.
 sicut III. 1, 18.
 sidéra I. 2, 43. 10, 10. 35. II. 1, 88. IV. 1, 10.
 sideris II. 1, 47.
 Sidonio III. 3, 18.
 signa I. 1, 89. 3, 20. 4, 16. 6, 21. II. 1, 23. 5, 71. 83. 6, 6.
 signata IV. 1, 97.
 signaris IV. 7, 7.
 signavit II. 5, 14.
 significet II. 1, 26.
 signis IV. 1, 99.
 signum I. 7, 24.
 sileantur IV. 1, 76.
 silente I. 5, 16.
 silentia IV. 1, 129.
 silix I. 1, 78. 8, 60.
 silvae IV. 3, 6. 15.
 silvas IV. 1, 128.
 silvis IV. 13, 9.
 silvestri II. 5, 30.
 sim I. 1, 58. 11, 43. IV. 1, 4. 37. 208. 12, 1.
 similes III. 4, 70.
 similis IV. 1, 167.
 simul IV. 1, 98.
 simulacra II. 5, 77.
 simulat I. 7, 35. 42.
 sine I. 1, 63. 3, 1. 8. 9. 9, 6. II. 3, 32. 5, 17. 111. III. 3, 24. IV. 3, 19. 8, 2. 14, 3.
 sines I. 4, 21.
 singula II. 1, 32.
 sinis IV. 8, 8. 9, 2.
 sinister IV. 1, 104.
 sinit I. 2, 25. III. 4, 54.
 sint I. 2, 12. 4, 57. 5, 29. 7, 75. 10, 57. II. 1, 9. 3, 39. 4, 16. 5, 125. 6, 16. 37. III. 4, 1. 6, 30. IV. 1, 136.
 sinu I. 1, 11. 40. 5, 26. 7, 18. 46. 9, 30. 10, 70. II. 5, 70. 7, 28. III. 3, 4.
 sinum I. 3, 38. IV. 7, 4.
 sinunt I. 1, 83.
 sinus I. 3, 6. 5, 54. 9, 36. 11, 68. IV. 3, 24.
 Sirenum IV. 1, 69.
 Sirius I. 8, 21.
 sis I. 7, 81. 10, 84. II. 7, 18. III. 6, 30. IV. 5, 13.
 sinit I. 2, 44.
 sit I. 1, 19. 43. 62. 3, 82. 7,

14. 62. 70. 73. 9, 40. 10, 23. 40. 51. 11, 29. 60. 61. 62. 63. 66. II. 2, 8. 3, 32. 4, 43. 50. 5, 64. 126. III. 3, 23. 4, 73. 6, 1. 25. IV. 1, 16. 47. 81. 85. 87. 92. 101. 105. 197. 198. 199. 202. 3, 3. 19. 7, 2. 8, 3. 13, 10.
 siti I. 4, 36.
 sitim I. 3, 78.
 situs I. 11, 50. III. 2, 29.
 five III. 1, 26. 5, 32. 3, 14. 4, 11. 12. IV. 1, 26. 66. 80. 96. IV. 1, 209.
 sobria I. 7, 28. II. 1, 46.
 sobrius I. 11, 51. II. 5, 103.
 sociarem III. 3, 7.
 sol II. 3, 9. IV. 1, 123.
 sola I. 2, 51. 52. 5, 3. 7, 11. 9, 39. II. 1, 76. III. 2, 17. 6, 40. IV. 2, 15. 13, 3. 16.
 solatur I. 3, 15.
 solatur II. 7, 7.
 sole I. 5, 22. 10, 15. IV. 1, 150.
 solebat II. 5, 33.
 solem II. 5, 75.
 solennes II. 5, 89.
 solent I. 10, 18.
 soleo I. 1, 24.
 solerti I. 8, 29.
 solertia I. 4, 3.
 soles I. 4, 2.
 soli I. 1, 2. 26.
 solis I. 4, 37. II. 4, 17. 5, 62. 6, 38. IV. 1, 61. 76. 13, 12.
 solita I. 10, 66.
 solito I. 1, 38.
 solenne IV. 2, 23.
 sollicitant III. 5, 12.
 sollicitas III. 4, 20. 53.
 sollicitavit I. 8, 30.
 solliciti IV. 10, 5.
 sollicitus III. 6, 36.
 sollicitus III. 6, 61.
 solo I. 1, 60. 70. IV. 1, 166.
 solvere I. 2, 60.
 solvimus III. 5, 14.
 soluisse IV. 5, 16.
 solvite II. 1, 7. 28.
 solum I. 2, 45. II. 3, 6. III. 3, 16. IV. 1, 61. 192. 4, 17. 12, 5.
 Sss 3

I N D E X I.

folus I. 7, 36. IV. 1, 176, 195.
 folutus I. 1, 81. 5, 15.
 foluto IV. 1, 36.
 folutos II. 3, 25.
 fomnia I. 5, 14. II. 1, 90. 7,
 19. III. 4, 7, 95.
 fomno I. 3, 85. 10, 27. III.
 4, 12.
 fomnos I. 1, 42, 46.
 fomnum I. 7, 27. 11, 9.
 fomnus I. 1, 62. II. 1, 90. III.
 4, 20, 55, 81.
 fonant I. 3, 60, 68. II. 4, 37.
 7, 8. III. 6, 36.
 fonante III. 4, 40.
 fonat II. 1, 66.
 fonent I. 8, 42. 9, 22. II. 1, 32.
 fones I. 2, 10.
 fonitus I. 6, 66.
 fono I. 2, 20. 7, 50. 9, 2. II.
 1, 86. III. 1, 22.
 fonora III. 4, 69.
 fonos III. 4, 70.
 fontica I. 9, 51.
 fontifce I. 9, 66.
 fonum I. 2, 32. 9, 58.
 fopierat III. 4, 19.
 fopitate II. 7, 20.
 fopor I. 2, 2.
 foporem I. 1, 65.
 fopores IV. 4, 9.
 forberet IV. 1, 72.
 forfida III. 6, 46.
 foror I. 3, 7. 10, 59. II. 3,
 18. 5, 126. 7, 20. III. 1, 26.
 forores III. 3, 35. 4, 45.
 fororis II. 7, 11.
 fortes I. 3, 11. 9, 3. II. 5, 13.
 19, 69.
 fortis III. 4, 5.
 fortius III. 5, 22.
 fpargant III. 2, 19.
 fpargere I. 1, 14.
 fpargit I. 7, 54.
 fpēctacula II. 5, 123.
 fpēctat I. 7, 90.
 fpēctator IV. 2, 2.
 fpēctem I. 1, 73.
 fpēctent II. 4, 41.
 fpem III. 1, 27.
 fpēnentur I. 4, 77.
 fpēnit I. 9, 55, 61.
 fpēnite I. 1, 30.
 fpes I. 1, 5. 10, 23. II. 7, 2.
 3, 7. IV. 1, 25.

fpicam I. 11, 67.
 fpicas I. 5, 28.
 fpicea I. 1, 20. 11, 22.
 fpicis II. 1, 4. II. 5, 84.
 fpiritus I. 9, 58.
 fpplendente I. 9, 11.
 fpplendidiōr IV. 1, 123.
 fpplier IV. 1, 190.
 fpponder II. 7, 9.
 fpabant II. 5, 26.
 fpabat I. 11, 20.
 fpabit II. 5, 98.
 fpabulis II. 5, 88.
 fpagna I. 3, 77.
 fpamina I. 3, 86. 7, 84. 8, 2.
 III. 3, 36.
 fpare I. 5, 51. II. 1, 8. 4, 9.
 fparet IV. 6, 4.
 fpat I. 1, 78. 4, 24, 74. 7, 55.
 fpatuent IV. 1, 103.
 fpellas I. 4, 60.
 fpemus I. 7, 92.
 fpernat I. 11, 30.
 fpernitur I. 8, 60.
 fpertes II. 3, 8.
 fpet I. 3, 54. 7, 48. 8, 56. II.
 7, 20.
 fpillabat III. 4, 28.
 fpillat II. 4, 58.
 fpillente I. 8, 51.
 fpimulante I. 6, 17.
 fpimulo I. 1, 10.
 fpimulos II. 4, 29.
 fpipes I. 1, 15.
 fpipite I. 11, 17.
 fpipulae II. 5, 89.
 fpirpe I. 9, 45.
 fpola I. 7, 74.
 fpragula I. 1, 65.
 fprepitu I. 2, 35. 9, 60.
 fprepitus I. 7, 68.
 fpredit I. 3, 72.
 fpridore I. 2, 47.
 fpuctis IV. 1, 174.
 fpuctos IV. 1, 134.
 fptryx I. 6, 16.
 fpudiofa IV. 6, 15.
 fpudiofe IV. 8, 5.
 fpudium I. 9, 43. IV. 3, 23.
 fpulta IV. 12, 3.
 fpulte I. 10, 45. IV. 13, 18.
 fpultiffime I. 10, 65.
 fpultos I. 4, 30.
 fpultus I. 1, 68.
 fprygae I. 11, 36.

fua I. 2, 34. 4, 77. 6, 15. 11,
 31. II. 1, 31. 3, 31. 5, 60.
 87, 97. III. 3, 22.
 fuac I. 4, 75. II. 5, 103.
 fuam I. 11, 59. III. 6, 48. IV.
 7, 6.
 fuaus I. 4, 21. 11, 41.
 fuba I. 1, 49. 3, 49. 4, 12. 11,
 46. II. 3, 19. 4, 54. 5, 80.
 6, 6. 7, 12. III. 5, 2. IV.
 1, 31, 33.
 fubcinēta III. 4, 89.
 fubcrecat I. 8, 55.
 fubdere I. 5, 48.
 fubdita IV. 1, 67.
 fubducat IV. 1, 3, 1.
 fubeffe I. 10, 18.
 fubjecit IV. 1, 117.
 fubjecta IV. 1, 158.
 fubigunt II. 3, 8.
 fubjicet I. 6, 28.
 fubiiffe I. 4, 41.
 fubiit I. 3, 41.
 fubito I. 3, 89. 7, 42. IV. 10, 2.
 fubitum IV. 9, 1.
 fublimis I. 7, 89. IV. 1, 74.
 fubmittere IV. 1, 170.
 fubmiſſo III. 1, 22.
 fubrepet I. 1, 85. IV. 3, 21.
 fubfecuiſſe I. 9, 22.
 fubfequitur IV. 2, 8.
 fubſiſtere IV. 1, 2, 195.
 fubtemine IV. 1, 21.
 fubtexam IV. 1, 211.
 fubtuſa I. 11, 55.
 fuccenſa II. 5, 81.
 fuccis III. 5, 9.
 fucco I. 9, 11.
 fuccos I. 7, 13. 11, 47.
 fuccubiſſe I. 9, 8.
 fuccumbere I. 9, 35.
 fuccurre I. 3, 27.
 fudem I. 11, 65. IV. 1, 89.
 fuſſuſus II. 1, 55.
 fuſis III. 1, 25.
 fulcabimus II. 3, 47.
 fulci IV. 1, 184.
 fulcis II. 7, 3.
 fulcos II. 3, 42.
 fulſare I. 5, 11.
 Sulpicia IV. 2, 1. 20, 4.
 ſum I. 3, 17, 57. 7, 31. II. 7,
 24. IV. 1, 177, 197.
 ſumite II. 1, 14.
 ſumma III. 1, 11.

ſum.

summo III. 4, 21. IV. 1, 202.
 sumit II. 5, 107.
 sunt I. 1, 77. 6, 21. 8, 43. 9,
 3. II. 3, 28. 4, 21. 6, 10.
 III. 4, 88. IV. 1, 79. 119.
 14, 3.
 suo IV. 1, 73.
 suos I. 4, 22. 7, 53. II. 2, 5.
 5, 120. III. 6, 47.
 super I. 3, 54. II. 4, 50. 5, 47.
 III. 2, 10. IV. 1, 23. 114.
 134.
 superabit III. 2, 17.
 superant IV. 1, 28.
 superba I. 9, 81. 10, 80. II.
 5, 48. IV. 5, 4.
 superbe IV. 2, 22. 4, 2.
 superent I. 4, 56.
 superest III. 6, 29. IV. 1, 188.
 superingit IV. 1, 157.
 superis II. 1, 13.
 superstit IV. 1, 6.
 supplex I. 5, 43. II. 7, 15.
 supplicat I. 8, 26.
 suppliance I. 2, 14.
 supplicibus I. 4, 66. IV. 73,
 14.
 suppone I. 9, 33.
 supposita I. 7, 18.
 suppositus II. 1, 42.
 supra IV. 1, 66.
 suprema I. 1, 73.
 surdum IV. 1, 4.
 surgete I. 2, 24. IV. 1, 21.
 surgit IV. 1, 42.
 suspensa II. 1, 77. 4, 23.
 suspensio II. 1, 6.
 suspirat I. 7, 41. IV. 5, 11.
 suspiria III. 6, 61.
 sustinet III. 3, 30.
 sustinuisse II. 5, 20.
 sustulit I. 3, 11.
 suum I. 8, 27. II. 7, 17.
 Syrio III. 4, 28. 6, 63.
 Syro I. 8, 18.
 Syrtis III. 4, 91.

T.

Tabella I. 3, 28.
 tabellari II. 2, 27.
 tabentes IV. 4, 5.
 tace IV. 1, 4.
 taceant I. 8, 57.
 tacet II. 4, 34.
 tacita I. 7, 6. IV. 6, 16.

tactis I. 8, 13. 10, 4.
 tacito I. 7, 12. 9, 18. 10, 25.
 11, 34. IV. 13, 8.
 taciutna I. 2, 32. 7, 66.
 tacitus II. 1, 89.
 taedebit II. 5, 93.
 taedet IV. 7, 10.
 taedia I. 4, 12. III. 2, 8.
 taedis I. 2, 61.
 Tacnare III. 3, 14.
 taetra III. 5, 10.
 tales II. 4, 7.
 talis I. 6, 9. III. 4, 35. IV. 2,
 13.
 tam I. 4, 34. 7, 7. 11, 56. II.
 4, 44. 110.
 tamen I. 1, 9. 2, 41. 57. 3,
 13. 4, 48. 5, 7. 7, 2. 61.
 72. 9, 27. 10, 47. II. 6,
 14. 18. III. 1, 6. 4, 11. 6,
 56. IV. 1, 3. 40. 114. 118.
 206. 3, 11. 6, 6.
 Tanais IV. 1, 146.
 tandem II. 5, 48. III. 4, 21.
 IV. 7, 1.
 tangete II. 5, 17. IV. 1, 97.
 tangit I. 9, 52.
 tanta III. 4, 82.
 tantae IV. 1, 177.
 Tantalus I. 3, 77.
 tanti II. 3, 38. 7, 24.
 tantis IV. 1, 4, 38.
 tanto IV. 1, 27.
 tantos IV. 1, 48.
 tantum I. 5, 33. III. 2, 3. 4,
 51. 84.
 tarda II. 2, 19.
 tardam IV. 1, 89.
 tardas I. 3, 16.
 tardat I. 2, 23.
 tardi IV. 1, 208.
 tardo I. 9, 48. III. 5, 16. IV.
 1, 92.
 tardos I. 1, 10.
 tardus I. 4, 23.
 tauri II. 5, 57. III. 3, 5.
 tauros I. 10, 7. II. 1, 41. 3,
 11.
 taurus I. 3, 41. 8, 16. IV. 7,
 15. 170. 208.
 te I. 1, 53. 61. 67. 74. 2, 7. 8,
 13. 64. 3, 26. 4, 11. 41. 69.
 5, 7. 10. 7, 19. 29. 41. 63.
 71. 79. 82. 8, 7. 13. 23. 25.
 27. 60. 61. 9, 17. 81. 10,

31. 53. 67. II. 3, 28. 5, 3.
 9. 13. 15. 45. 53. 65. 7, 17.
 III. 1, 25. 3, 24. 25. 4, 55.
 85. 90. 6, 41. IV. 1st. 5. 39.
 82. 116. 137. 139. 149. 150.
 191. 193. 195. 203. 211. 4,
 37. 25. 5, 1. 3. 7. 11, 14.
 12, 5. 13. 3. 15, 1.
 tecta I. 3, 30. 4, 1.
 tecti III. 3, 3.
 tectis I. 6, 16. IV. 3, 23.
 tectius IV. 5, 17.
 tecto I. 1, 37. III. 6, 12.
 tecum I. 8, 58. 59. 7, 69. 10,
 56. III. 3, 7. 23. 6, 53. 54.
 IV. 3, 11. 15. 49.
 tegam I. 9, 68.
 tegenda I. 10, 28.
 tegat III. 2, 10.
 tela I. 11, 24. 25. II. 1, 66.
 5, 107. 113.
 telis I. 7, 85. II. 6, 4.
 tellurem I. 5, 43.
 tellus I. 3, 36. 4, 59. 8, 25.
 57. III. 4, 91. IV. 1, 19.
 53. 78. 139. 151. 154. 161.
 173.
 temeranda III. 5, 7.
 temeraria III. 4, 7. 6, 27.
 tempetat IV. 2, 168.
 temperet III. 6, 58.
 tempestivae IV. 7, 6.
 templa II. 5, 1.
 templi I. 1, 20.
 templa I. 3, 28. 5, 41. II. 3,
 22. III. 4, 77. 5, 11.
 tempora I. 2, 3. 4, 6. 8, 50.
 II. 1, 4. 2, 7. 4, 12. 5, 5.
 III. 3, 9. 22. 4, 23. 5, 2.
 26. 6, 31. 63. IV. 1, 169.
 tempore I. 2, 7. 3, 41. 9,
 18.
 tempotis I. 9, 47. 11, 44.
 tende III. 4, 64. IV. 3, 20.
 tendent II. 5, 97.
 tenduntur I. 7, 5.
 teneam I. 1, 74.
 teneamur IV. 5, 15.
 teneat I. 1, 2. II. 7, 34. IV. 1,
 104.
 tenebris I. 1, 84. 7, 65. 17,
 50. II. 1, 76.
 tenens IV. 1, 167.
 tenent II. 3, 1.
 tenentor II. 4, 3.

tener

I N D E X I.

- tener I. 4, 52. II. 16. II. 2, 4. 3, 35.
 tenera I. 7, 39. II. 64. II. 7, 12. IV. 6, 2.
 tenerae I. 4, 69. IV. 4, 1.
 teneram I. 8, 30, 33.
 teneras I. 1, 7. 4, 74. II. 55. II. 3, 10. III. 4, 32. IV. 3, 8.
 tenere I. 2, 51.
 teneris I. 1, 61. 82. 3, 63. 6, 7. II. 1, 61.
 tenero I. 1, 40. 78. 3, 57. 6, 26. 9, 51. II. 6, 1.
 teneros I. 8, 46. 9, 36. 10, 30.
 tenet I. 2, 47. 3, 3. 7, 41. II. 6, 41. III. 5, 1. IV. 1, 82. 145.
 tenetis III. 5, 21.
 teneto I. 11, 67.
 tenetur I. 2, 27.
 tenetibus I. 4, 45.
 tentare I. 3, 73. 4, 9. III. 4, 65.
 tentat I. 2, 17. 9, 21.
 tentavi I. 6, 1. III. 5, 7.
 tenuem I. 11, 61. III. 2, 9.
 tenere I. 11, 19.
 tenuerunt IV. 1, 124.
 tenues I. 10, 68. II. 6, 35. 7, 6.
 tenui I. 3, 60. 6, 3.
 tenuis III. 1, 11.
 tenuisse I. 1, 9. 3, 18.
 tepentes II. 5, 77.
 tepido I. 2, 46.
 tepidos III. 4, 96.
 ter I. 2, 54. 3, 11. 14. III. 3, 26. 5, 28. IV. 6, 14.
 tercentenas I. 4, 63.
 teret I. 5, 22.
 terga I. 10, 22. III. 4, 87. IV. 1, 116.
 tergebam I. 10, 38.
 tergeminum III. 4, 88.
 tergo II. 1, 62.
 terit I. 9, 32.
 terns IV. 1, 50. 112.
 terra I. 1, 53. 3, 56. 62. 4, 25. 10, 33. II. 1, 48. 2, 4. 3, 24. 4, 50. 56. 5, 42. 6, 30. III. 3, 6. IV. 1, 86.
 terrae I. 3, 75. 8, 32. 10, 8. II. 6, 3. IV. 1, 162.
 terrarum III. 3, 30.
 terras I. 4, 18. II. 5, 72. IV. 1, 66. 79.
 terreat I. 1, 22. 45. III. 5, 27.
 terrent I. 3, 51.
 terriere I. 2, 35.
 terret IV. 1, 2.
 terris I. 3, 29. 8, 24. II. 5, 59. 106. IV. 1, 21. 138. 159.
 tertia III. 5, 22.
 tecta I. 1, 48.
 tectae II. 6, 29.
 tectantur IV. 1, 10.
 tectis I. 8, 9. 10. IV. 1, 107. 108. 110.
 tectudine III. 4, 37.
 tectudinea IV. 2, 22.
 tectigisse I. 7, 26. 9, 25.
 tectis IV. 7, 1.
 tectis II. 1, 65.
 tectuit II. 6, 36.
 Tectuae III. 6, 39.
 Tectuala II. 4, 56.
 Tectis I. 6, 10.
 Tectis III. 4, 6.
 Tiberis II. 5, 69.
 tibi I. 1, 19. 78. 2, 11. 3, 31. 85. 90. 4, 1. 4, 47. 53. 5, 46. 56. 7, 3. 27. 38. 39. 61. 63. 8, 9. 43. 53. 55. 9, 9. 47. 10, 23. 33. 34. 43. 47. 66. 71. 83. II. 2, 9. 13. 15. 3, 33. 4, 39. 5, 11. 41. 50. 125. 126. 6, 29. 7, 19. 35. III. 1, 23. 4, 51. 54. 79. 83. 5, 1. 6, 29. IV. 1, 16. 25. 27. 28. 32. 34. 40. 100. 136. 148. 179. 192. 198. 201. 2. 2, 4. 3, 3. 4, 16. 20. 21. 5, 4. 6. 14. 6, 2. 3. 5. 14. 9. 4. 10, 1. 3. 11. 1. 12. 1. 13. 15.
 tibia I. 8, 47. II. 1, 86.
 Tibulle IV. 15, 1.
 Tibullo IV. 13, 13.
 Tibullus I. 3, 55. 10, 83.
 tigillis II. 1, 39.
 Tigres III. 6, 15.
 time I. 4, 17. 7, 21.
 timet II. 1, 20.
 timemus IV. 4, 7.
 timere III. 4, 8.
 timer I. 7, 52. III. 6, 22.
 timeto I. 6, 33.
 timide I. 2, 15.
 timidis III. 3, 33.
 timidum I. 3, 51.
 timor I. 2, 24. III. 6, 25. IV. 1, 18.
 timore I. 7, 65. II. 1, 77.
 timores III. 4, 13.
 timuisse I. 2, 27. 7, 24.
 tincta I. 9, 44. III. 3, 18.
 tinguit II. 4, 28.
 Tiphone I. 3, 69.
 Titan IV. 1, 51. 113. 157.
 Titio I. 4, 67.
 Titium I. 4, 68.
 titulum II. 4, 54.
 titulus IV. 1, 33.
 Tityus I. 3, 75.
 toga I. 7, 46. 9, 70. IV. 10, 3.
 tollere I. 9, 45. III. 2, 21.
 Tomyris IV. 1, 143.
 tondeat III. 1, 10.
 tondetur IV. 1, 172.
 toro I. 1, 38. 63. 2, 56. 3, 26. 9, 62. IV. 10, 6.
 torque I. 5, 5. 9, 49. IV. 4, 11.
 torques II. 5, 115. IV. 14, 4.
 torquet I. 4, 81.
 torreat I. 4, 36. 10, 50.
 torret II. 6, 37.
 torra I. 7, 52. 84. IV. 3, 12.
 torum II. 7, 20. III. 6, 60.
 torvus III. 6, 19.
 tot I. 7, 89. III. 2, 8.
 tota I. 5, 30. 7, 32. III. 6, 61. IV. 4, 17. 6, 5. 12, 3.
 toties I. 3, 24. III. 6, 51.
 toto III. 1, 20. IV. 1, 152.
 totos I. 3, 61.
 totum II. 2, 13.
 torus I. 1, 71. 2, 63. IV. 1, 201.
 trabes III. 3, 16.
 tracta I. 7, 86.
 tractanda I. 1, 87.
 tractant I. 4, 51.
 traditus II. 1, 2.
 traducar I. 1, 3.
 traducit I. 9, 99.
 trahant II. 6, 26.
 trahat I. 7, 20.
 transgressa II. 1, 75.
 transit I. 4, 23.
 transiliet II. 5, 90.
 transire I. 7, 35.
 tremere I. 8, 4.

tre.

OMNIUM VERBORUM.

memula I. 5, 49. 7, 84.
 trepidus II. 3, 21.
 tres III. 4, 88.
 tribuentur IV. 1, 192.
 trinis I. 3, 12.
 triste II. 4, 3. IV. 4, 7. 9, 1.
 tristitem III. 2, 27.
 tristis I. 1, 44. 8, 43. III. 3, 35. IV. 11, 3.
 tristi I. 2, 49. 5, 9. II. 4, 12. 6, 15. III. 6, 34.
 tristitia I. 3, 19. 6, 14. 9, 28. 11, 11. 49. III. 4, 42. 6, 38.
 tristibus I. 1, 76. II. 3, 37.
 tristior IV. 4, 20.
 tristis I. 7, 2. IV. 8, 2.
 tritificae I. 8, 40.
 trita IV. 13, 10.
 triviae I. 5, 16.
 trivialis I. 6, 20.
 trivio I. 1, 16.
 triumphali II. 5, 5.
 triumphe II. 5, 122.
 triumphi IV. 1, 136.
 triumphus II. 1, 33.
 triumphos I. 8, 5. IV. 1, 175.
 Troja II. 5, 40, 43.
 Trojanos II. 5, 48.
 trucibus I. 10, 76.
 tu I. 2, 15. 57. 3, 83. 4, 9. 5, 45. 6, 23. 7, 15. 33. 8, 63. 9, 27. 33. 47. 10, 65. 67. 77. 78. 79. II. 3, 35. 36. 5, 11. 13. 79. 115. 117. 6, 15. III. 4, 64. 6, 62. IV. 2, 3. 3, 23. 4, 26. 5, 12. 13. 19. 6, 7. 11, 5. 13, 3. 11. 12. 19.
 tua I. 1, 77. 3, 23. 24. 4, 3. 7, 32. 39. 63. 8, 24. 9, 72. 10, 65. 81. II. 3, 27. 38. 4, 41. 5, 1. 6. 105. 113. 126. 6, 5. 6. 16. III. 3, 34. 6, 30. IV. 1, 5. 29. 33. 81. 175. 4, 17.
 tuac II. 7, 11. 33. 35. IV. 11, 1. 13, 15.
 tuam I. 7, 71. 10, 72.
 tuas I. 5, 56. IV. 1, 35. 4, 26.
 cuba II. 6, 10.
 cubae I. 1, 89.
 cubam I. 11, 12.
 cubas II. 5, 73.
 tueri IV. 1, 95.

tuis I. 3, 28. 8, 59. II. 1, 3. III. 3, 14. 4, 57. IV. 1, 47. 87. 119. 132. 2, 2.
 tuli I. 10, 42.
 tulit I. 1, 36. II. 1, 12. III. 4, 2. 4, 90. IV. 1, 9.
 tum I. 1, 65. 3, 71. 4, 7. 7, 13. 9, 43. 10, 45. 81. II. 3, 43. 5, 43. 13.
 tumant IV. 1, 194.
 tumant I. 9, 72.
 tumet I. 9, 36.
 tumulo II. 4, 48.
 tumultus II. 6, 65.
 tumulam II. 7, 15.
 tumulus IV. 1, 104.
 tunc I. 1, 25. 3, 89. 91. 4, 47. 6, 5. 7, 24. 45. 9, 45. 66. 10, 31. 11, 3. 4. 11. 19. 53. II. 1, 21. 43. 44. 45. 3, 15. 4, 41. 5, 25. 88. 95. III. 3, 9. 4, 69. IV. 1, 100. 3, 15. 17. 4, 25.
 tundere I. 5, 44.
 tunderet II. 4, 10.
 tunicis I. 5, 15.
 tuo I. 4, 9. 10, 40. 57. 80. III. 3, 8. 4, 84. 6, 44. IV. 9, 2.
 tuos I. 10, 46. II. 2, 22. 5, 55. IV. 5, 8. 6, 4.
 ture I. 9, 74. II. 2, 3. III. 3, 2. IV. 5, 9.
 turba I. 3, 32. 70. 4, 80. 5, 53. 6, 20. 11, 38. II. 1, 16. 23. 85. 2, 22. 3, 22. IV. 4, 18. 25.
 turbac I. 4, 69. 6, 27. II. 5, 123.
 turbata I. 3, 91.
 turbet IV. 3, 18.
 turbo I. 5, 3.
 turis I. 8, 53. IV. 6, 1.
 turmis IV. 1, 195.
 Turne II. 5, 50.
 turpes III. 6, 37.
 turpi III. 4, 15.
 turpis I. 4, 23. 21, 36.
 turpiter IV. 2, 4.
 turribus I. 8, 19.
 Tuscac III. 5, 29.
 Tuscula I. 8, 57.
 tua I. 3, 34.
 cutam IV. 1, 83.
 tutela II. 5, 117.

tutus I. 2, 27. IV. 13, 6.
 tuum II. 5, 59. IV. 1, 197. 13, 1.
 tuus I. 2, 41. 7, 72. IV. 13, 21.
 Tyria IV. 2, 11.
 Tyriac I. 8, 47.
 Tyrio I. 1, 63. 10, 70. II. 4, 28. IV. 1, 121. 139.
 Tyros I. 8, 20. IV. 2, 16.

V.

Vaccac II. 5, 25.
 vada I. 8, 14. II. 5, 34.
 vaga II. 6, 3. III. 1, 3.
 vagantes I. 3, 59.
 vagari IV. 3, 11.
 vagi II. 5, 29. IV. 1, 76.
 vago II. 6, 21. IV. 1, 143.
 vagus I. 3, 39. IV. 1, 21.
 vale II. 4, 2.
 valeant II. 3, 39. 6, 9.
 valeat II. 6, 9. III. 6, 26.
 valent I. 4, 20.
 valere I. 4, 19.
 valet III. 6, 17.
 Valgius IV. 1, 180.
 valida II. 7, 7. IV. 5, 15.
 validis II. 6, 26.
 valido II. 2, 14. 3, 6.
 validos III. 4, 65.
 validus I. 3, 41. IV. 1, 115.
 vallis II. 3, 19. 44.
 vales I. 4, 43.
 vallo IV. 1, 85.
 vallus I. 11, 9.
 valuiffe I. 11, 56.
 valuit IV. 1, 55.
 vana I. 4, 84. III. 6, 60.
 vano III. 5, 27.
 vanos III. 4, 13.
 vanum III. 4, 3. 9. 56. 68.
 vara II. 1, 30.
 varias I. 10, 64.
 varii J. 8, 45.
 vastantur IV. 1, 153.
 vasti II. 4, 10. III. 4, 85.
 vastos III. 3, 37.
 vastum I. 8, 19.
 vices II. 5, 65. III. 4, 49.
 vici II. 5, 118.
 vaticinata I. 7, 50.
 vici II. 5, 18.
 ubera I. 3, 46.

T t t

ubi

I N D E X I.

- ubi I. 4, 27. 7, 51. II. 3, 27.
4, 17. 57. 7, 31. IV. 1, 175.
11, 6.
- vecta I. 6, 10. II. 5, 36. III.
3, 34.
- vectus IV. 1, 130.
- vehar IV. 1, 209.
- vehet I. 4, 60.
- vehis II. 5, 40.
- vehit I. 11, 51.
- vel I. 4, 39. 9, 53. 63. II. 4,
9. IV. 1, 49. 61. 63. 74. 75.
140. 193. 195. 196. 202.
13, 19.
- vela I. 10, 25.
- velabri II. 5, 33.
- velatus I. 5, 14.
- velavit III. 4, 55.
- velim I. 2, 64. 7, 70. 79. 10,
49. III. 2, 26. IV. 7, 8.
14, 2.
- velis III. 2, 21. IV. 1, 95.
- velit I. 4, 43. II. 5, 102. III.
4, 14. IV. 6, 6. 18.
- velle I. 4, 51. 5, 50. 10, 32.
III. 4, 4. 80. IV. 3, 8. 11, 4.
- vellum III. 6, 53.
- vellera IV. 2, 16.
- vellere I. 7, 86. III. 5, 20.
- vellus II. 1, 62.
- veloci I. 5, 24.
- velocis IV. 3, 13.
- velox IV. 1, 114.
- velut I. 7, 25. II. 1, 71.
- veluti IV. 1, 41.
- venandi IV. 3, 23.
- venanti IV. 3, 5.
- venere I. 4, 53. 10, 32. 51.
77. II. 4, 53.
- vendit I. 4, 61.
- venena III. 5, 10.
- veneranda II. 5, 45. IV. 2,
10.
- venerata I. 5, 33. 8, 86.
- veneratus II. 4, 47.
- venere I. 4, 27. III. 1, 1.
- Venere I. 11, 66.
- Venerem I. 2, 40. 4, 53. 5, 8.
10, 76. II. 6, 17. III. 6, 48.
- Veneri I. 10, 81. II. 3, 29.
- Veneris I. 3, 39. 4, 17. 79. 5,
37. 48. 11, 53. IV. 3, 18.
13, 23.
- venerit I. 1, 73. 7, 79. 8, 61.
9, 15.
- veneror I. 1, 25.
- veni I. 8, 64. 11, 67. II. 1, 3.
81. 5, 2. 6, 7. IV. 2, 2.
4, 9. 6, 13.
- veniam I. 3, 89.
- veniant II. 6, 32.
- venias I. 8, 53. II. 2, 21.
- veniat II. 4, 43. III. 2, 11. 13.
IV. 1, 96. 3, 17.
- veniens III. 4, 39.
- veniente I. 7, 68.
- veniet I. 1, 84. 5, 31. IV. 6,
19.
- venit I. 1, 64. 3, 65. 6, 12.
10, 4. 43. 11, 34. II. 1, 76.
89. 2, 2. 5, 48. 6, 20. 7,
21. III. 5, 16. 6, 21. 32.
IV. 2, 12. 7, 1. 9, 4.
- venite II. 1, 13.
- veniunt IV. 1, 98.
- venti I. 4, 17. III. 6, 27. IV.
1, 124.
- ventis I. 3, 38. 7, 60. 8, 20.
10, 9. 14. II. 4, 9. IV. 1,
194.
- ventos I. 1, 39. III. 6, 50. IV.
1, 58.
- ventura III. 4, 9.
- venturac III. 4, 5.
- venturam I. 4, 38.
- ventus II. 4, 40.
- Venus I. 1, 87. 2, 16. 34. 3,
58. 4, 65. 5, 55. 6, 4. 22.
7, 14. 89. 9, 5. 28. 35. 57.
10, 20. II. 1, 12. 3, 7. 44.
4, 24. 57. 6, 9. 32. IV. 2,
3. 19. 5, 13. 7, 5. 13, 2.
14.
- vera I. 7, 31. II. 5, 63. III. 2,
7. 4, 1. 5. 6. 11. 77.
- veraci IV. 1, 133.
- veracibus IV. 1, 119.
- verax I. 2, 41.
- verba I. 2, 22. 3, 52. 5, 6.
9, 2. 10, 26. 11, 57. II. 1,
32. 52. 74. 2, 1. 3, 4. 4, 51.
5, 4. 94. 112. 6, 12. III.
1, 22. 4, 42. 6, 36. 8, 51.
52. IV. 4, 14. 5, 18.
- verbera I. 7, 44. 52. 10, 22.
III. 4, 66.
- verberat I. 12, 60.
- verbere I. 5, 3.
- verberet I. 2, 7.
- verberibus L. 9, 6. II. 3, 48.
- verbis I. 6, 7. 31. 10, 35. 41.
II. 7, 18. IV. 1, 47.
- verbo I. 5, 37.
- verte I. 11, 2. III. 5, 4.
- verta I. 5, 26.
- vertarum II. 1, 23.
- verno II. 1, 49. 59.
- vero III. 4, 5.
- versantur I. 3, 74.
- versarem II. 3, 6.
- versat I. 5, 4. II. 1, 64.
- versatur I. 6, 34.
- versibus III. 1, 8.
- versis II. 4, 18.
- verso I. 2, 10.
- versu IV. 1, 34.
- versus II. 5, 111. III. 2, 26.
IV. 1, 17. 201.
- vertat I. 10, 12. III. 4, 95.
- verteterat I. 6, 2.
- vertete I. 7, 12.
- verteterunt IV. 1, 61.
- vertice I. 8, 15.
- vertimus I. 11, 6.
- vertitur IV. 1, 169.
- veru I. 7, 55.
- vescar II. 5, 64.
- Vestales II. 5, 54.
- veste I. 2, 26. 9, 68. 10, 56.
11, 27. II. 1, 13. 5, 97. III.
2, 18. IV. 2, 12.
- vestem I. 11, 61. II. 5, 7. IV.
1, 121.
- vestes I. 8, 47. 9, 13. II. 6, 35.
- vestigia L. 10, 57. IV. 1, 13.
2, 7. 3, 13.
- vestis II. 4, 30. III. 4, 36.
- vestra I. 1, 24. 10, 6.
- vestro IV. 2, 24.
- vestros I. 11, 16.
- vestrum III. 6, 18.
- vetat I. 2, 24. 4, 68. 10, 24.
- veteres I. 9, 50. II. 3, 41. 4,
47. IV. 1, 63.
- veteris I. 11, 18. II. 1, 27.
- veto II. 7, 18.
- vetuit I. 4, 19.
- vetus I. 1, 16. 9, 42. IV. 1,
111. 6, 20.
- vexit IV. 1, 58.
- via I. 3, 50. 4, 35. 7, 48. 10,
16. 11, 4. II. 3, 16. 5, 44.
6, 3. 13, 10.
- viac I. 1, 48. 8, 57. IV. 8, 6.
- viam I. 6, 28.

vias

OMNIUM VERBORUM.

vias I. 1, 52. 3, 14. 36. 7, 78.
 10, 36. II. 1, 78. 4, 17. 6,
 36. III. 1, 4. IV. 6, 12.
 vice I. 4, 16.
 vicem IV. 1, 93.
 vicerat II. 3, 14.
 vices I. 10, 64.
 vicinia IV. 1, 167.
 vicinis I. 9, 19.
 vicino I. 1, 45. IV. 1, 137.
 vicinum IV. 1, 131.
 vicinus IV. 1, 145.
 vicit III. 6, 16.
 victa I. 2, 2. 9. 6, 31. 7, 83.
 II. 4, 33. 5, 120. IV. 1,
 57.
 victac IV. 1, 107.
 victo I. 9, 49.
 victor I. 7, 28. 11, 55. II. 1,
 34. IV. 1, 37.
 victori II. 5, 10.
 victoria II. 5, 47. IV. 1, 105.
 victos II. 4, 39.
 victrices I. 8, 7.
 victus I. 8, 4. II. 1, 43. III.
 6, 4.
 videt I. 3, 90.
 videat II. 4, 69. IV. 1, 111.
 videbatur III. 4, 35.
 videt II. 1, 25. 2, 17.
 videndi I. 9, 69.
 videt I. 7, 87.
 video II. 4, 1. 5, 53. 6, 31.
 videt IV. 1, 2, 2.
 videre III. 4, 48. 82. 5, 17.
 videri I. 10, 71.
 viderit I. 2, 56.
 vides II. 5, 11.
 videt I. 9, 8. III. 4, 26.
 vidi I. 4, 29.
 vidit I. 2, 43. 8, 6. II. 5, 75.
 IV. 1, 67.
 vigeat IV. 1, 82.
 vigeni I. 3, 59.
 vigilanda I. 1, 64.
 vigilax IV. 6, 11.
 viis I. 1, 90.
 villa I. 4, 64.
 villa IV. 8, 3.
 villae II. 3, 1.
 villosa I. 9, 68.
 vimine II. 3, 15.
 vina I. 1, 28. II. 1, 29. 4, 4.
 III. 6, 20.
 vincas II. 7, 10.

vincat I. 4, 46.
 vincere IV. 11, 31. 100.
 vinci I. 9, 55.
 vinciat I. 10, 70.
 vincit I. 4, 10. 7, 64.
 vincitur I. 6, 24.
 vincla I. 1, 55. 6, 30. 7, 44.
 II. 1, 7. 28. IV. 3, 14. 5,
 14. 6, 8.
 vinculis I. 5, 48. II. 3, 48.
 vincula I. 1, 78. 11, 28. II. 1,
 16. 5, 98. III. 6, 2.
 vinculas I. 1, 69.
 vinculo IV. 1, 36.
 vinculum I. 1, 55. 10, 79. II.
 7, 7.
 vinculus I. 11, 28. IV. 5, 14.
 13, 23.
 vincula II. 2, 18. 19.
 vincuntur III. 4, 76.
 vinca I. 11, 25.
 vini III. 6, 11.
 vino I. 2, 1. 6, 1.
 violanda I. 10, 2. II. 4, 24.
 violare I. 7, 57.
 violata IV. 1, 76.
 violavi I. 5, 37.
 violavit I. 3, 81. 10, 19.
 violens III. 5, 32.
 violenta I. 6, 16. 7, 53. IV.
 1, 73.
 violente IV. 2, 3.
 vir I. 2, 33. II. 2, 2. III. 1,
 23.
 vires II. 6, 10. IV. 1, 2. 168.
 Virgilio IV. 15, 1.
 virginem III. 4, 89.
 virgineus I. 4, 74.
 virginitas II. 5, 64.
 virgis II. 1, 24.
 viri III. 4, 58. 6, 42.
 viridem I. 8, 34.
 virides II. 4, 27.
 viridi I. 9, 44. II. 1, 40.
 viris III. 4, 6.
 viro I. 2, 21. 7, 8. 9, 40. III.
 2, 14. 4, 52. IV. 6, 10.
 virorum III. 5, 7.
 viros I. 10, 60. II. 1, 72.
 virtus IV. 1, 2.
 vitrum I. 5, 33. II. 6, 3. III.
 4, 62. 80.
 viscere I. 3, 76.
 visere I. 7, 21.
 visum III. 4, 3.

vifurus II. 2, 5.
 visus III. 4, 24.
 vita I. 11, 11. II. 1, 37. IV.
 2, 206.
 vitae I. 1, 3. III. 2, 7.
 vitam I. 5, 19. II. 7, 1.
 vitare I. 1, 49.
 vitem I. 8, 33. III. 5, 19.
 vitres I. 7, 7. 11, 47.
 vitibus I. 5, 27.
 vitio I. 10, 73.
 viti III. 6, 1. IV. 1, 171.
 vitia I. 7, 73.
 vitras II. 5, 55.
 vitula I. 1, 25.
 vitulum II. 3, 17.
 vivas II. 7, 35.
 vive I. 7, 69.
 vivebant I. 3, 35.
 vivere I. 1, 47. III. 2, 4. IV.
 13, 19.
 vivet I. 4, 59.
 vivit III. 5, 31.
 vix II. 5, 111. IV. 4, 12.
 vixerit II. 4, 46. IV. 2, 50.
 Ulixem IV. 1, 49.
 ulla I. 1, 52. 3, 43. II. 1, 9.
 III. 4, 25. IV. 13, 4.
 ullam I. 4, 32. 7, 74.
 ulli I. 8, 2. IV. 6, 9.
 ullus II. 4, 43.
 ultima IV. 1, 145.
 ultorem I. 9, 76.
 ultra IV. 1, 25.
 ultroque I. 3, 45.
 ululter I. 6, 19.
 umbra I. 1, 49. II. 4, 11. 5,
 96. IV. 1, 154.
 umbracula II. 5, 97.
 umbrac II. 5, 27.
 umbram III. 1, 16. 2, 9.
 umbris IV. 1, 68.
 umbrosa I. 4, 1. II. 3, 44.
 umbrosi IV. 3, 2.
 unquam IV. 1, 157.
 una III. 6, 20. 31. IV. 1, 142.
 unda I. 3, 78. II. 2, 16. 5, 46.
 III. 5. 1. 2, 30. IV. 1, 60.
 155.
 undas I. 3, 1. 37. 4, 39. III.
 5, 21. IV. 1, 72. 194-1
 undique III. 1, 3. IV. 1, 36.
 undis I. 8, 31. II. 5, 61. IV. 1,
 53. 123. 126.
 unguenta I. 8, 51.

I N D E X I.

angues I. 9, 11.
 uni I. 1, 9. IV. 13, 5.
 uno I. 2, 58. IV. 4, 20.
 unus I. 4, 46. 7, 23.
 vobis I. 1, 27. 11, 29. III. 4,
 4, 5, 29.
 voca II. 6, 6.
 vocat II. 5, 42.
 vocales II. 5, 3, 78.
 vocate II. 1, 83.
 vocavit II. 5, 65.
 voce I. 2, 13. 5, 49. II. 1, 84.
 5, 122. III. 4, 41. 70.
 vocem I. 10, 27.
 voces I. 8, 37. II. 7, 30.
 vocer I. 1, 58.
 vocet I. 2, 32. II. 1, 84. III.
 3, 37.
 Volcanus I. 10, 49.
 volent III. 4, 11.
 volentes II. 3, 45.
 votes IV. 13, 21.
 volit I. 4, 39. 45. 50. II. 6, 4.
 volitans II. 5, 39.
 volitant II. 5, 47.
 volitanti I. 6, 15.
 volitet I. 8, 17.
 volo III. 3, 24.
 volueres II. 7, 5.
 volucris IV. 1, 209.
 volucris IV. 1, 227.
 volvens III. 4, 86.
 voluisse IV. 1, 7.
 voluit IV. 2, 11.
 volumina IV. 1, 34.
 vomer I. 11, 49.
 vomere II. 1, 6.
 Vortumnus IV. 2, 13.
 vos I. 1, 23. 29. 33. 89. 4, 75.
 11, 17. II. 1, 11. 18. 83. 4,
 16. 5, 44. III. 2, 15. 4, 97.
 6, 9. 43. 45. IV. 2, 21.

voca I. 5, 16. 36. II. 2, 17. III.
 4, 84. IV. 4, 12.
 voli I. 11, 23.
 volis I. 5, 10. 9, 82. II. 5,
 102. 7, 36. III. 3, 1. 33.
 4, 53. 83. IV. 1, 129. 5, 9.
 6, 20.
 vocivas I. 3, 29.
 votum II. 5, 29.
 vovemus IV. 1, 26.
 voventur III. 3, 27.
 vocet IV. 4, 13.
 uranur II. 2, 3.
 urbe I. 3, 9. 8, 61. II. 3, 2.
 33. IV. 8, 3. 13, 3.
 urbem II. 6, 33.
 urbes I. 4, 63. 6, 19. 8, 17.
 IV. 1, 52.
 urbi II. 6, 25.
 urbis II. 5, 23. 58. III. 1, 4.
 IV. 1, 49.
 ure I. 10, 21. 5, 5. II. 6, 5.
 urentur I. 10, 15.
 ures IV. 13, 19.
 uretur I. 10, 15.
 urgens I. 4, 54.
 urget I. 10, 8. II. 1, 79. IV.
 1, 43.
 uris I. 5, 56.
 uris I. 9, 7. II. 4, 5. IV. 2,
 11. 12.
 uritur IV. 6, 17.
 uxor IV. 5, 5.
 urunt IV. 6, 17.
 usquam I. 3, 9.
 usque I. 3, 16. 5, 46. 7, 8. 36.
 9, 36. 10, 38. II. 4, 14. 5,
 32. 63. 7, 17. IV. 13, 21.
 uslo I. 11, 37.
 usu I. 10, 55.
 ut I. 1, 22. 54. 2, 2. 41. 3, 29.
 4, 46. 5, 3. 7, 1. 16. 59. 60.

8, 17. 79. 9, 30. 43. 57. 58.
 10, 26. 11, 31. 48. II. 1,
 2. 15. 25. 50. 54. 2, 17. 49.
 16. 38. 5, 72. 119. 6, 24.
 27. 33. 7, 18. 24. III. 1,
 8. 12. 3, 3. 5. 7. 4, 31. 33.
 34. IV. 1, 2. 6. 10. 16. 22.
 23. 38. 67. 86. 87. 102.
 111. 119. 122. 3, 11.
 utcumque III. 4, 11.
 utere I. 7, 37. 9, 48.
 uterque I. 7, 9. III. 5, 18.
 IV. 4, 24. 5, 15.
 uti IV. 1, 104. 4, 19.
 utilis III. 4, 19.
 utinam I. 3, 2. 93. II. 5, 113.
 III. 5, 27. IV. 13, 5.
 utitur I. 5, 18. 9, 24.
 utrimque IV. 1, 43. 167.
 utroque IV. 1, 176.
 utrumque I. 4, 34. 17, 58.
 uva I. 8, 36. II. 1, 3. 45.
 uvae I. 11, 47. II. 3, 35.
 uvam I. 5, 27. 11, 21.
 uvas I. 4, 15. 5, 23. II. 5, 85.
 uvida I. 9, 37.
 uvis III. 5, 19.
 vulgi IV. 1, 45. 13, 7.
 vulgus III. 3, 20.
 vulnera I. 1, 90. 3, 49.
 vulnere I. 7, 59.
 vult I. 2, 34. 4, 65. 10, 71.
 IV. 2, 5.
 vultu II. 4, 59.
 vultus I. 7, 2. 8, 43. IV. 7, 9.
 uxor I. 10, 54. 11, 41.
 uxorem I. 11, 52.
 uxoris II. 2, 11.

Z.

Z Maragdi I. 1, 51.
Z maragdos II. 4, 27.

INDEX II.

AUCTORUM,

qui

in NOTIS ad TIBULLUM

laudantur, illustrantur, corriguntur, notantur.

A.

A *Bramus* (Nicolau) 22, a.
Accus 103, b. 264, a. 331, b. 348, b.
Acidalius (Vales) 202, a.
Acro 2, b. 157, a. 170, a. 262, b. 357, b.
 375, b. 376, a. 377, a. 382, b.
Adrianus 151, b. 233, b. 361, b.
Africanus 112, a. 173, b.
Alardus (Lampertus) 157, b.
Albinovanus (Polo) 21, a. 38, a. 197, b. 269, a.
 237, a. 353, b.
Albricus 361, a.
Alciatus (Andreas) 172, b. 340, b. 361, a.
Amaltheus (Hieronymus) 53, b.
Anacrem 109, a. 273, a. 379, b.
Angerianus (Hieronymus) 224, a.
Anselmus (Georgius) 136, b. 141, b. 263, b.
 385, b. 404, b.
Anthologia 404, b.
Antipater Hierosolimitensis 246, a.
Apollodorus 74, a. b. 90, a. 264, b. 352, b.
 368, a.
Apollonius Rhodius 361, b. 362, b.
Aprianus 131, b. 367, a. 371, a.
Apuleius 9, a. b. 11, b. 15, b. 24, a. 30, a.
 32, b. 37, a. 41, a. 41, a. b. 43, a. b. 46, a.
 47, a. 57, a. 59, b. 61, b. 62, a. 71, a. 91, a.
 100, a. 103, b. 115, a. 123, a. 132, a. 136, b.
 141, b. 145, a. 148, a. 153, b. 156, b.
 163, b. 166, a. 168, a. 171, a. 191, a.
 197, a. 207, b. 218, b. 265, a. 290, b.
 295, a. 304, a. 320, a. b. 344, b. 346, b.
 349, a. 350, b. 357, a. 386, a. 390, b.
 392, a. 394, b. 398, b.
Arcadius Augustus 66, a.
Areolus (Ludovicus) 120, b. 130, a. 174, a. b.
 175, a. 176, a. 178, a. 180, b. 182, a.
 223, a. 252, a. 304, b. 327, b. 342, b.

Aristarchus 107, a. 172, b.
Arnobius 8, b. 9, a. 44, b. 45, a. 154, a.
 215, a. b. 219, b. 220, a. 240, b. 314, b.
 394, a.
Arrianus 373, b.
Alconius Poetianus 19, a. 126, a. 194, b. 314, b.
Athenaeus 159, a. 186, a.
Auctor Ciris 4, b. 37, a. 50, b. 75, a. 90, a.
 122, a. 142, a. 172, b. 190, b. 212, b.
 337, a. 345, b. 383, b. 396, b.
Auctor Copae 29, b. 248, a. 259, a. 392, b.
Auctor Culicis 71, a. 315, b.
Auctor Perugilii Veneris 42, a. 222, b. 223, b.
Augustinus 43, a. 81, a. 168, a.
Avitus (Alcimus) 211, b.
Auratus (Joannes) 56, a. 134, b.
Auripia (Joannes) 39, a.
Ausonius 22, b. 42, a. 68, b. 69, a. 83, b.
 120, b. 145, a. 146, b. 151, a. 160, a.
 172, a. 213, a. 277, a. b. 357, b. 383, a. b.
 397, b.

B.

B *Arclayus* (Joannes) 47, b. notatus 179, b.
Bargaeus (Petrus Angelinus) 385, b.
Barlaeus (Caspas) 43, b.
Barthius (Caspas) 2, b. 7, a. 8, b. 10, b. 14, a.
 19, b. 27, b. 34, a. 43, b. 45, b. 52, a.
 63, a. 65, b. 71, b. 77, b. 79, b. 92, b.
 97, a. 105, a. 109, b. 110, a. 149, a. 150, b.
 164, a. 169, a. 207, a. 217, b. 219, b.
 225, b. 226, a. 275, a. 283, b. 292, b.
 321, a. 346, a. 351, a. 354, a. 355, b.
 357, b. 358, b. 360, a. 370, a. 377, b.
 380, a. 406, a.
Bartholinus (Caspas) 225, a.
Bartholinus (Thomas) 275, b.
Basilus (Dominicus) 137, a. 186, b. 365, b.
 notatus 340, b.

T t t 3

Bec

I N D E X I I.

Beccanus (Christiannus) 73, b.
Beda 241, a.
Bebotius (Adrianus) 115, a. 224, b. 265, a.
Bellajus (Joachimus) 140, a. 238, a. 245, b.
Bembus (Petrus) 130, b. 175, a. 224, b. 406, a.
Bencius (Franciscus) 175, a. 314, a.
Benslejus (Richardus) 345, b.
Bergerius (Nicolaus) 160, b.
Bernartius (Joannes) 226, a.
Bernoldus (Philippus) 43, a. 234, b. 350, b.
Blondellus (David) 265, b.
Boccatius (Joannes) 51, a. 361, a.
Bochius (Joannes) 175, a. 287, a.
Boethius 63, b. 84, b. 119, a. 185, b. 195, a. 240, a. b. 382, b.
Boilavius (Nicolaus) 329, b.
Boissardus (Jo. Jacobus) 51, b. 13, b. 91, a. 119, a. 159, b. 205, a. 207, a. 226, a. 239, a. 256, a.
Borrichius (Olavi) 258, a.
Bosius (Simco) 19, b. 28, a.
Brassicanus (Jo. Ludovicus) 265, b. 266, a.
Brissonus (Harnabus) 63, a. 67, b. 89, b. 160, a. 214, a. 271, a. 272, a. 371, b.
Brodicus (Joannes) 19, b. 150, b. 134, b. 283, b.
Euchananus (Georgius) 169, b. 173, b. 197, a.
Buchnerus (Augustus) 315, a.
Budaus (Guilielmus) 72, b.
Eurmannus (Petrus) 362, b. 370, a.
Bynans (Antonius) 230, b.

C.

C*acilius* 286, a. 392, a.
Caelius (Ludovicus) 48, a. 150, b. 263, b.
Caesar Constantinus 339, b.
Caesar (Julius) 23, b. 88, a. b. 96, a. 105, a. 111, a. 126, b. 142, b. 145, b. 169, a. 171, a. 179, a. 181, b. 205, b. 236, b. 297, b. 343, a. 365, a. 380, b.
Calcagninus (Coelius) 109, a.
Calderinus (Dominus) 164, b.
Callimachus 236, a. 238, b. 318, a. 320, a. 343, b. 345, b.
Calpurnius 7, a. 8, a. 13, a. 98, b. 110, a. 152, b. 203, b. 221, a. b. 237, a. 243, b. 256, b. 257, b. 259, b. 326, b. 336, a.
C. Calvus 182, b.
Cannerarius (Joachimus) 167, a.
Cantonus (Guilielmus) 28, b. 56, a. 82, a. 100, a. 188, a. 200, a. 270, a. 314, a. 363, a.
Capaccius (Julius Caesar) 361, a. 362, b.

Carleton (Georgius) 360, b.
Carrio (Ludov.) 56, a. 109, b. 273, a.
Cartarius (Vincentinus) 362, b.
Carus (Hannibal) 205, a. 362, a.
Casa (Joannes) 123, b.
Casabonus (Isaacus) 24, a. 50, b. 76, b. 160, b. 207, a. 243, b. 263, b. 283, b. 356, a.
Cassidorus 373, b.
Cassius (Dio) 106, b.
Castalo (Jofephus) 12, b. 96, b. 217, b.
Cassilio (Hathafar) 189, a. 387, a.
Cate 7, b. 13, a. 27, a. 62, b. 201, a. 102, b. 206, a. b. 211, b. 213, b. 393, b.
Catullus 6, b. 9, b. 17, a. 22, a. 64, b. 77, b. 83, a. 91, a. 117, a. 121, a. 123, a. 139, b. 141, a. 143, b. 154, b. 157, a. b. 158, a. b. 169, a. 165, b. 166, a. 174, b. 177, a. 181, a. 185, b. 188, b. 190, b. 192, b. 198, a. 201, b. 204, b. 212, b. 214, b. 217, b. 225, a. 229, a. 247, b. 258, a. 263, b. 269, b. 271, b. 283, a. 294, a. 301, a. 307, b. 308, a. 329, a. 330, b. 344, b. 345, a. b. 346, a. 349, b. 349, b. 356, a. 360, a. 361, a. 386, b. 388, b. 392, b. 396, b. 399, b. 405, b.
Causinus (Nicolaus) 43, b.
Cebes 118, b.
Cellarius (Christophorus) 317, a.
Celsius (Cornelius) 18, b. 380, b.
Celsus (Apulejus) 111, a.
Cenforinus 335, b.
Cerda (Jo. Ludovicus de la) 22, a. 27, b. 34, a. 49, a. 57, b. 96, a. 168, a. 217, a. 270, a. 287, a. 348, a. 350, b. 357, b. 365, a. 370, a. 390, b.
Charisius 96, b. 127, b. 168, a. b. 169, a. 197, b. 234, b. 235, a. 241, a. 245, b. 263, b. 274, b. 275, a. 317, a. 368, a. 376, b. 408, a.
Chausse (Causus de la) 207, a. 239, a. 318, a.
Cicero 1, a. 3, a. b. 5, a. b. 6, a. 8, b. 9, b. 11, a. 13, a. 14, a. 15, a. b. 16, a. b. 17, b. 18, a. 20, a. 22, b. 25, b. 27, a. 28, a. 29, b. 30, a. b. 31, a. b. 32, b. 34, a. 38, b. 45, a. b. 55, a. b. 56, a. 58, a. b. 63, b. 76, a. 69, a. 74, a. 76, a. b. 77, a. 78, a. 79, a. 80, a. 84, a. 88, a. 91, b. 92, a. 93, b. 94, a. 95, a. b. 96, a. b. 98, a. 99, b. 102, b. 104, b. 105, a. 106, b. 110, a. b. 118, a. b. 119, a. 121, a. b. 123, a. 124, a. b. 125, b. 126, a. b. 127, a. 130, b. 131, a. b. 132, b. 134, a. 135, a. b. 136, a. 139, b. 141, b. 142, b. 143, a. 144, a. 148, a. 153, a. 154, b. 155, b. 156, b. 159, a. 161,

161, a. 162, a. 165, b. 169, a. 173, a. 178, b.
 179, a. b. 181, b. 182, a. b. 183, b. 184,
 a. b. 185, a. b. 186, a. 188, a. b. 190, a. b.
 191, b. 192, b. 193, b. 194, a. b. 196, a. b.
 197, a. b. 198, a. b. 200, a. 201, b. 202, b.
 204, b. 206, a. b. 208, b. 211, a. 212, a. b.
 214, a. b. 217, b. 218, a. 224, a. 231, a. b.
 233, b. 234, b. 236, b. 237, b. 238, a. b.
 243, b. 244, a. 245, a. 249, a. 254, a. b.
 261, a. 267, a. 270, b. 272, b. 273, a.
 277, b. 279, a. b. 281, a. 282, a. 284, a. b.
 285, a. 286, a. 288, a. 290, a. 291, b.
 293, b. 297, b. 298, a. 299, a. 301, b.
 302, b. 303, a. b. 304, a. b. 305, a. 306, a. b.
 307, a. 310, a. b. 311, a. 315, a. 317, b.
 327, a. 330, a. 331, b. 332, a. b. 333, a. b.
 334, a. 336, b. 337, b. 342, a. 343, a.
 345, a. 346, a. 348, a. b. 354, b. 355, a.
 356, b. 357, a. b. 365, a. b. 366, a. 369, a.
 371, a. b. 375, b. 378, a. 379, a. 380, b.
 383, a. b. 389, a. b. 390, a. b. 393, b.
 400, a. b. 401, b. 402, b.
Claudianus 4, b. 20, a. 43, b. 44, a. b. 48, a.
 52, a. 63, b. 68, b. 70, a. 72, a. 73, a.
 85, a. 108, a. 119, b. 120, a. 131, a. 145, a. b.
 149, b. 152, b. 159, a. 163, b. 166, b.
 175, a. 208, a. 225, b. 229, a. b. 233, a. b.
 251, b. 309, a. b. 316, a. 341, b. 360, b.
 361, b. 386, b. 398, a. b.
Clericus (Joannes) 3, a.
Cluverius (Philippus) 287, a. 358, b. 360, b.
 364, a. 401, a.
Colotius (Angelus) 3, a. 17, b.
Colvius (Petrus) 24, a. 43, a.
Columella 101, a. b. 196, a. 208, b. 209, b.
 218, a. 220, b. 221, a. b. 234, b. 249, a.
 259, a. 365, b. 375, a. 383, a.
Columna (Hieronymus) 36, a.
Constarems (Vincentius) 295, a.
Cordona (Franc. Ferdinandus de) 146, b. 147, a.
 218, b. 371, b.
Corinna 4, a.
Corippus 318, b.
Cornelius (Petrus) 288, b.
Cota (Rhodricus) 43, b.
Crenius (Thomus) 85, a.
Crinicus (Petrus) 1, b. 172, b. 408, b.
Cruquius (Jacobus) 19, b. 50, a. 231, a.
Crispinus (Daniel) 128, b.
Crijacius (Jacobus) 209, a.
Cuperus (Gisbertus) 126, a. 380, a.
Curtius 23, b. 76, a. 145, b. 146, a. 147, a.
 148, b. 170, b. 184, b. 202, a. 220, b.
 334, b. 390, b.
Cylleniuss (Bernardinus) 6, b. 7, b. 19, b. 24, a.

32, a. 39, b. 46, b. 49, b. 84, a. 101, b.
 105, b. 113, b. 117, b. 133, a. 135, a. b.
 137, b. 146, b. 151, a. 162, b. 212, a.
 215, b. 230, b. 233, a. 235, a. 238, b.
 247, b. 260, a. 261, a. 291, a. 292, h.
 299, a. 313, a. 315, a. 340, b. 350, b.
 355, a. 371, b. 388, a. 401, a.

D.

D *Acerius (Andreas)* 19, b. 93, a. 102, a.
 165, a. 218, b. 243, a. 301, a. 350, a.
 377, b.
David Propheta 173, b. 174, b.
Dausguinus (Claudius) 109, b. 152, b. 316, a.
 327, a.
Decembris (Angelus) 39, a. 94, a. 135, a.
 211, b. 348, b. 357, b. 375, b.
Delrius (Marsinus Aus.) 44, a. 49, a. 82, a.
 89, b. 150, a. 152, a. 207, a. 402, a.
Deodatus (Joannes) 174, a.
Demsterus (Thomus) 49, a. 133, a. 138, a.
 402, b.
Die Cassius 19, a. 25, b. 160, b. 250, b. 367, a.
 377, a.
Diodorus Siculus 78, b. 151, b. 155, a. 195, a.
 220, a. 359, a.
Diomedes Grammaticus 2, b. 3, a. 117, b. 274, b.
 275, a. 377, a. 408, b.
Dionysius vulgo Cato 135, a. 274, b.
Dionysius Halicarnassus 254, b. 260, b. 261, b.
 262, a. b.
Donatus 77, b. 88, b. 96, a. 172, b. 205, a.
 206, a. 223, a. 269, a. 289, b. 310, a.
 348, b.
Donatus (Alexander) 6, a. 258, a.
Donatus (Marcellus) 25, a.
Donza 102, b. 106, a. 117, b. 121, b. 123, b.
 124, a. 134, b. 140, a. 173, a. 188, a.
 191, a. 192, b. 215, b. 237, b. 240, b.
 242, a. 245, a. 246, a. b. 247, b. 283, a.
 300, b. 302, a. 307, b. 324, b. 325, a.
 328, a. 341, b. 344, a. 346, b. 349, a.
 397, b. 402, a. 403, a.
Donza (Janus) laudatus 1, b. 13, b. 31, b.
 56, a. 37, a. 54, a. 55, b. 56, a. 57, b.
 67, b. 87, b. 89, a. 105, b. 204, b. 272, a.
 377, b. 396, a.
Donza (Janus filius) 24, b. 27, a. 32, a. 42, b.
 56, a. 130, a. 206, a. 225, a. 226, a. 369, b.
 370, a.
Draconius 34, a. 186, b. 187, b.

I N D E X II.

E.

- E** *Lukenhorstius* (*Geovarhartus*) 30, a.
Endeleichus (*Severus*) 353, b.
Ennius 27, a. 35, b. 196, b. 296, a.
Eobannus Hefius (*Helius*) 33, a. 74, a. 163, a. 173, b. 174, b. 182, b. 257, a. 258, a. 301, b. 313, b. 319, b. 327, a. 329, a.
Erafmus (*Defiderius*) 33, a. 129, a. 139, b. 224, q. 351, b. 404, b. notatus 391, b.
Erythraeus (*Nicolaus*) 96, b. 183, a. 322, a. 367, a.
Eugraphus 128, b.
Euripides 385, a.
Euzebius 52, b. 236, a. 239, b.
Eustathius 74, b.
Eyb (*Albertus de*) 325, a.

F.

- F** *Aber* (*Basilus*) 8, a.
Faber (*Petrus*) 149, b.
Fabricius (*Georgius*) 137, a. 214, a. 230, a. 261, b. 291, b. 311, a. 318, a. 325, a.
Falcoburgius (*Gerhardus*) 67, b.
Fafstellus (*Honoratus*) 51, a. 227, a.
Fafli Capitolini 210, b.
Favoritus (*Auguftinus*) 70, b.
Ferrarius (*Hieronymus*) 229, a.
Ferrarius (*Oclavius*) 131, a.
Feflus Avienus 63, b. 147, a. 148, a. b. 149, a. 183, a. 372, b. 374, a. b.
Feflus Pompejus 11, a. 13, a. 73, b. 77, b. 90, b. 101, a. 102, b. 114, a. 150, b. 172, b. 173, b. 192, a. 193, a. 199, b. 206, a. 210, b. 223, b. 226, b. 227, b. 240, b. 241, a. 253, a. 260, a. b. 261, a. 263, a. 273, b. 285, b. 294, b. 306, a. 309, a. 311, b. 315, a. 316, a. 361, a. 370, b. 375, b. 394, a.
Fellus correctus 361, a.
Ficinax (*Marcellus*) 147, b.
Flaminius (*M. Antonius*) 123, b. 201, a. 340, b. 355, b.
Florius (*Francifcus*) 346, a. 357, b.
Florus 8, b. 88, b. 187, a. 237, b. 265, a. 367, a.
Fracaftorius (*Hieronymus*) 209, a. 236, a. 269, a. 317, b. 397, a.
Francius (*Petrus*) 196, a. 379, b.
Freinfthimus (*Joannes*) 238, a.
Frijthlinus (*Nicolaus*) 236, a.
Froncius 6, a. 30, a. 391, b.

- Franto* [*Cornelius*] 247, a.
Fraterius [*Lucas*] 12, a. 17, a. 29, a. 32, a. 42, b. 54, a. 69, b. 89, a. 95, b. 134, b. 139, a. 173, b. 180, a. 198, a. 213, a. 217, b. 221, b. 226, a. 232, a. 289, a. b. 290, a. 361, a.
Fulgentius Planciades 42, a. 309, a.

G.

- G** *Alenus* 118, b.
Gallucius [*Tarquinius*] 63, b.
Gambara [*Laurentius*] 255, b.
Gaffendus [*Petrus*] 271, b. 313, b. 373, b.
Gebhardus [*Janus*] 7, a. 8, b. 12, b. 14, b. 17, b. 24, b. 28, a. 32, a. 49, a. 54, a. 69, b. 84, a. 101, a. 104, a. 119, a. 127, b. 131, a. b. 134, a. 143, b. 144, b. 146, a. b. 162, a. 164, b. 166, b. 188, a. 202, a. 203, a. b. 206, a. 217, b. 280, b. 302, a. 317, a. 325, a. 355, b. laudatus 2, b. 67, b. 77, a. 81, b. 87, a. 109, a. 116, b. 218, b. 315, b. notatus 26, a. 29, a. 31, b. 57, b. 94, b. 106, a. 107, b. 111, a. 185, b. 200, a. 306, a.
Gellius 1, a. 9, a. 76, b. 92, b. 94, a. 144, b. 188, b. 208, b. 285, b. 292, a. 335, a. 359, a. 364, a. 390, b.
Gentilis [*Stipio*] 99, b. 172, a.
Gentius [*Gulielmus*] 359, b.
Germanicus Caefar 63, b. 205, a.
Gefnerus [*Cenradus*] 114, a.
Gevarcius [*Janus Caefarius*] laudatus 48, a. 149, b. 298, a. 363, b.
Gifaninus [*Obertus*] 3, b. 95, b. 103, a. 105, a. b. 137, a. notatus 152, b.
Glandorpius [*Joannes*] 274, a. 377, a.
Godellus [*Antonius*] 174, a.
Goefius [*Wilhelmus*] 3, a.
Gerallus [*Theodorus*] 3, a.
Gerlarus [*Abrahamus*] 256, a. 281, b.
Geropius [*Joannes*] 258, a.
Gracvius [*Jo. Georgius*] 27, a. 236, b. 280, b.
Gratinus 83, a. 396, a.
Grenovius [*Jo. Fredericus*] 25, b. 38, a. 57, b. 85, a. 96, a. 109, b. 110, b. 113, b. 114, a. 114, b. 138, b. 170, a. 173, a. 205, b. 228, a. 246, b. 267, b. 283, b. 302, a. 310, b. 379, a. 402, a.
Gronovius [*Jacobus*] notatus 236, b.
Grotius [*Hugo*] laudatus 18, a. 19, a. 114, b. 169, b. 197, b. 327, a. 345, b.
Gruterus [*Janus*] 1, a. 13, b. 24, b. 37, a. 59, a. 60, b. 81, a. 95, b. 101, a. 110, a. 125, b. 133, a. 141, b. 207, b. 230, a. b. 269,

A U C T O R U M.

269, a. 300, a. 315, b. 351, b. 352, b.
 373, b. 395, a. 405, b. 407, a.
Gnarrinus [*Baptista*] 29, a. 63, b. 141, a. 258, b.
Gudius [*Marquardus*] 103, a.
Guellius [*Falem*] 365, a.
Gulielmus [*Janus*] 75, b. 76, a. 116, b. 119, a.
 a. 258, a. 266, a. 343, b. 346, a.
Guyetus [*Franciscus*] 67, b. 79, a. 188, a.
 196, a. 221, b. 232, b. 247, a. 300, b.
 345, b.
Gyraldus [*Lilius*] 1, b. 93, a. 150, b. 205, a.
 207, a. 233, b. 266, a. 270, a. 275, b.
 277, a. 339, a. 408, b.

H.

H*einfius* [*Daniel*] 3, a. 82, a. 278, b. 301, b.
 319, b. 329, b.
Heinfius [*Nicolaus*] 6, b. 17, a. b. 25, a. 27, a.
 29, a. b. 44, a. 66, a. 71, b. 73, a. 81, b.
 82, a. 85, a. 86, b. 89, b. 99, b. 104, b.
 107, a. 116, b. 117, a. 131, b. 134, b.
 139, a. 140, b. 147, a. 155, a. 159, b.
 169, b. 170, a. 171, a. 173, a. 178, a. b.
 180, a. b. 185, a. 192, a. 196, b. 201, a. b.
 204, a. 205, b. 215, b. 220, b. 221, a.
 225, a. 226, a. 227, a. 229, b. 230, b.
 231, b. 232, b. 242, a. 245, a. 259, b.
 267, b. 278, b. 289, b. 298, b. 316, a.
 318, b. 336, a. b. 337, b. 346, b. 361, a.
 163, a. b. 365, b. 367, b. 372, b. 373, b. 378, b.
 379, a. 381, b. 395, a. 399, a. 400, b.
 402, a. laudatus 18, a. 19, a. 24, b. 37, a.
 79, a. 80, a. 82, b. 98, b. 99, a. 105, b.
 119, b. 146, a. 234, b. 239, a. 253, b.
 269, b. 309, b. 310, b. 315, a. 322, b.
 326, b. 328, a. 390, a. 399, b.
Heliodorus 38, a.
Hemsterhuisius [*Tiberius*] 185, a.
Heraldus [*Deliderius*] 22, a. 76, b. 103, a.
 105, a. 248, a. 272, a. 298, a.
Herodotus 111, b. 372, a. 373, a.
Hesiodus 210, a.
Hieronymus 264, b. 275, b.
Hirius 23, b. 265, a. 131, b. 236, b. 371, a.
Hilfemius [*Lucas*] 401, b.
Homerus 44, b. 53, b. 72, b. 73, b. 74, a.
 139, a. b. 159, a. 163, a. 174, a. 175, b.
 214, b. 251, a. 259, a. 263, a. 291, b.
 298, a. 328, b. 351, a. 356, a. b. 358, b.
 359, a. b. 360, a. b. 361, a. 363, a. b. 364, a.
 370, a. 392, a.
Homeridius [*Robinus*] 185, b. 307, a.
Hooflius [*P. Cornelius*] 29, a. 37, b. 51, a.
 128, a. 163, b. 226, a. 227, a. 293, a. 357, a.

Hoofstratanus [*David*] 316, a. 381, a.
Horarius 2, a. b. 3, a. b. 6, a. 8, b. 10, a.
 11, a. 12, b. 13, a. b. 16, b. 17, a. b. 18, b.
 19, b. 20, a. b. 21, a. 22, b. 23, b. 27, a. 28, a. b.
 29, a. b. 32, b. 34, a. 42, b. 43, b. 45, b.
 46, a. 47, b. 49, b. 51, a. 52, a. 55, a.
 57, a. 62, a. 63, a. b. 64, a. b. 66, a. 71, a.
 72, a. 74, a. 77, a. 79, a. 80, a. 81, b.
 82, a. b. 85, a. b. 88, a. b. 90, b. 92, b.
 94, b. 95, a. 100, a. 103, b. 107, b. 108, a.
 109, a. 111, b. 112, a. 116, a. 117, b.
 118, a. b. 121, a. 123, a. 127, a. 128, b.
 131, a. 136, a. 137, b. 138, b. 140, a.
 143, b. 145, b. 146, b. 148, a. 153, a. b.
 154, a. b. 155, a. b. 156, a. 159, a. 161, a.
 163, a. 166, a. 170, a. 171, a. b. 173, a.
 176, b. 179, b. 180, a. 181, a. b. 183, a.
 184, a. b. 186, a. b. 187, a. b. 189, a. 192, a.
 194, a. b. 195, a. 196, b. 199, b. 200, a. b.
 203, a. b. 204, a. 205, b. 206, a. 207, a. b.
 211, b. 212, a. 213, a. b. 216, b. 218, b.
 219, a. b. 220, a. b. 224, a. 226, b. 227, b.
 229, a. 230, a. b. 231, a. 232, a. b. 233,
 a. b. 234, a. b. 235, a. 240, a. 241, b.
 242, b. 243, a. 244, b. 245, b. 248, a.
 249, a. 251, a. 252, a. 254, a. 255, b.
 256, b. 259, b. 262, b. 263, b. 269, a.
 270, b. 271, a. 277, a. b. 278, a. 279, a.
 281, a. b. 289, b. 290, a. 295, b. 297, b.
 303, b. 304, b. 305, a. 306, a. b. 307, b. 310, b.
 311, b. 312, b. 313, a. 314, b. 317, b. 318, b.
 320, a. 321, a. b. 323, b. 326, a. 327, a.
 328, a. b. 331, a. 332, a. b. 333, b. 338, a.
 340, a. 342, a. 343, a. 344, b. 346, b.
 348, a. 349, a. b. 353, a. b. 354, a. 357, b.
 360, a. 365, b. 367, b. 369, b. 371, a.
 372, b. 375, b. 376, a. b. 377, a. 378, a.
 379, a. 380, a. b. 381, b. 382, a. b. 385, b.
 386, b. 388, b. 389, b. 390, a. 392, a. 393,
 a. b. 395, a. 421, a. 404, a.
Hoffschius [*Sidromius*] laudatus 174, a. b. 389, b.
Hottmannus [*Franciscus*] 194, b. 302, b. 371, a.
Huetius [*Petrus Daniel*] 107, a. 221, a. b.
 397, a.
Hyginus 41, b. 74, a. 90, a. 143, b. 150, a.
 236, a. 264, b. 359, b. 350, a. 361, b.

I.

J*eremias Propheta* 174, b.
Inscriptiones 6, a. 24, a. 55, b. 60, b. 67, b.
 81, a. 95, b. 125, b. 133, a. 143, a. 207, b.
 230, a. b. 260, b. 269, a. b. 284, b. 298, b.
 300, a. 351, b. 352, b. 395, a. 405, b.
 406, b.

I N D E X II.

Josiphus 25. b.
Jovius [Paulus] 39. a.
Isidorus 4, a. 19, a. 46, b. 118, b. 239, b.
 274, b. 376, b.
Ifo 291. b.
Junius [Hadrianus] 145, a. 228, b. 233, b.
 270, b. 309, a. 318, b.
Justinus 67, b. 149, a. 152, a. 162, a. 184, b.
 195, b. 198, b. 215, a. 240, b. 260, a.
 261, b. 264, a. 332, b. 349, b. 373, a.
 377, a. 379, b. 400, a.
Juvenalis 15, a. 38, a. 40, b. 45, a. 51, b.
 61, b. 62, a. 72, b. 81, a. 83, b. 94, b.
 97, b. 98, a. 106, a. b. 124, b. 130, a.
 132, a. 133, a. 134, b. 139, a. b. 140, b.
 142, a. 167, b. 184, a. 191, a. 199, a.
 206, a. 213, a. 216, a. 218, b. 228, b.
 230, a. 254, a. 260, a. 263, b. 265, a.
 266, b. 295, b. 314, b. 320, b. 335, a.
 338, b. 343, b. 357, a. 359, b. 395, b.
 396, b.
Juvenius 225, a. 398, a.

K.

K *Empsius [Martinus]* notatus 105, b. 270, a.
Kippingius [Hericus] 150, b.
Kirschotius [Caspar] 127, a.
Kirchmannus [Joannes] 26, b. 67, b. 89, b.
 116, b. 126, b. 247, b. 248, a. b. 286, a.
 298, a. 299, a. b. 302, a.

L.

L *Alantius* 9, a. 47, a. 76, b. 104, b. 133, b.
 145, a. 162, a. 236, a. 252, a. 253, a.
 265, a. b. 266, a. 299, a.
Laertius [Diogenes] 48. b.
Laetus [Pomponius] 224, b.
Lallus [Joannes Baptista] 329. b.
Lambinus [Dionysius] 12, a. 95, b. 103, a.
 105, b. 119, a. 123, b. 184, a. 187, b.
 230, b. 236, b. 254, a. 291, a. 318, a.
 331, a. 357, b. 376, a. 380, b. 391, b.
Lampridius [Aelius] 56. b.
Lampridius [Benedictus] 130. b.
Laurentbergius [Petrus] 113. a.
Leonicus [Nicolaus] 159. a.
Leopardus [Paulus] 127, b. 202, b.
Lernutius [Janus] 385. b.
Letus [Calvidius] 239. b.
Liberalis [Antoninus] 164. a.
Lindembruchus [Fredericus] 50, b. 199, a.
Lipfius [Justus] 19, a. 96, a. b. 105, b. 114, b.
 133, b. 168, a. 192, a. 295, a. 299, a.

306, b. 313, b. 334, b. 355, a. 365, a.
 366, a. 405, b.
Lroinejus [Joannes] 12, a. 21, a. 31, a. 41, b.
 44, a. 48, a. 56, a. 61, a. 67, a. 137, b.
 226, a. 266, a. 343, b. 363, a.
Livius 14, a. 23, a. 44, b. 45, b. 63, a. 51, a.
 112, a. 145, a. 190, a. 215, b. 245, b.
 260, a. b. 261, b. 262, a. 266, b. 267, b.
 268, a. 280, b. 323, b. 353, b. 367, b.
 379, a. 383, a.
Longinus Maximianus 29. a. 172. b.
Longus 255. b. 257. b. 399. a.
Longus [Velius] tentatus 399. a.
Lotichius [Petrus] 186, b. 198, a. 267, a. 268, a.
 313, b. 344, b. 374, b. 390, b. 400, a.
Lucanus 4, b. 10, b. 36, b. 43, b. 44, b. 45, a.
 a. b. 46, a. 47, b. 48, a. 52, b. 53, a. 54, a.
 64, b. 86, a. 106, b. 113, a. 130, a. 131, a.
 137, a. b. 145, b. 148, b. 149, b. 155, a.
 162, a. 166, b. 167, a. 183, b. 238, a. b.
 246, b. 249, a. 264, b. 265, a. 266, b.
 267, a. b. 268, a. b. 269, b. 276, a. 189, b.
 296, b. 322, b. 330, a. 331, b. 332, a.
 334, b. 372, b. correctus 113, b.
Lucas Evangelista 331. b.
Lucianus 59, a. 78, b. 91, a. b. 109, b. 144, a.
 309, b. 348, a. 373, a.
Lucilius 97. b.
Lucretius 3, b. 4, a. 9, a. 17, b. 20, a. 21, b.
 22, a. 27, a. 32, b. 34, a. b. 42, b. 51,
 a. b. 62, b. 72, a. b. 73, b. 77, a. 79, a. b.
 86, b. 103, b. 104, b. 105, b. 108, b.
 120, b. 121, b. 130, a. 132, b. 135, a.
 142, a. b. 152, b. 153, a. b. 154, a. 159, a.
 173, a. 181, b. 186, a. 187, b. 191, a.
 193, b. 194, b. 195, a. 196, a. 214, b.
 215, b. 216, a. b. 235, a. 236, a. 242, b.
 244, b. 256, a. 278, b. 280, b. 283, b.
 294, a. 304, b. 321, a. 324, a. 330, a.
 334, a. 336, b. 351, b. 354, a. b. 361, a.
 365, a. 366, a. 372, b. 383, b. 390, a.
 401, a.
Luisinus [Franciscus] 76. b.
Lutinius 42, b. 59, b. 73, b. 90, a. 115, a.
 121, b. 181, b. 204, a. 212, b. 233, a.
 236, a. 352, b. 360, a. 363, a.

M.

M *Ater [Amilius]* 274. a. 275. b.
Macrobius 1: a. 16, b. 23, a. 32, a. 42.
 48, a. 63, a. 64, b. 65, a. 66, a. b. 73.
 74, b. 80, b. 83, b. 90, b. 98, b. 119.
 126, a. 131, a. 136, b. 152, a. 162, a.
 182, a. 200, b. 204, b. 209, b. 210, a.

A U C T O R U M.

111, a. 112, a. 113, b. 116, b. 134, a.
 141, a. 246, a. 251, b. 255, a. 256, a. b.
 269, b. 272, b. 284, b. 286, b. 290, b.
 291, a. 312, a. b. 321, b. 322, b. 323, a. b.
 324, a. 332, a. 337, b. 353, b. 354, a.
 369, b. 374, a. 381, b. 384, b. 389, a.
 398, b.
 Magnus [Hieronymus] 150, a. 148, a. 199, a.
 Malapina [Leonardus] 271, a. 101, b. 205, a.
 218, b.
 Malherba [Franciscus] 29, a. 130, b.
 Manilius 64, a. 79, b. 101, b. 191, b. 197, a.
 107, b. 219, a. 237, b. 257, a. 270, a.
 285, b. 363, b.
 Manuinus [Aldus] 109, b. 207, b. 284, a.
 Manneius [Paulus] 20, a. 176, b. 194, b.
 198, a. 292, b.
 Marcellinus [Ammianus] 115, a. 119, a. 110, a.
 133, b. 308, a. 368, a.
 Marcus [Theodorus] 165, a. 243, b. 262, b.
 Mare [Philiberus de la] 313, b.
 Marimus [Jo. Baptista] 315, b.
 Marius Victorinus 4, a.
 Marius [Demetrius] 2, b. 407, a. 408, a. b.
 Martialis 4, a. b. 9, b. 16, a. 38, b. 41, a.
 61, b. 62, a. 76, a. 83, b. 85, a. 91, a.
 103, a. 108, b. 110, a. 129, a. 133, a.
 140, b. 142, a. 156, b. 163, a. 170, b.
 171, a. 178, b. 181, a. b. 189, a. 190, b.
 195, b. 198, a. 199, a. 202, a. 209, b.
 211, a. 212, a. 227, b. 228, a. 232, a.
 234, a. 252, a. 257, b. 272, a. 281, b.
 286, b. 295, b. 305, a. b. 318, a. 345, b.
 352, b. 384, b. 396, a. b. 397, a. b. 401, b.
 407, a. b. 408, a.
 Marullus [Michael] 38, a. 128, a. 141, b.
 263, b.
 Matius [Cm.] 169, b.
 Matius [Jo. Marius] 84, b. 208, b. 267, b.
 370, a.
 Maximianus [Longinus] 29, a. 172, b.
 Maximus, Episcopus Taurinensis 168, b.
 Meibomius [Jo. Henricus] 377, a.
 Mala [Pomponius] 79, b. 94, b. 99, a. 145, b.
 146, b. 147, a. 148, a. 149, a. 187, b.
 264, b. 320, a. 356, a. 358, b.
 Melissus [Panilo Schedius] 324, b.
 Menagius [Aegidius] 130, b. 192, b. 386, a.
 399, b. 405, a.
 Mercerus [Jesius] 324, b.
 Mercurialis [Hieronymus] 80, a.
 Merula [Bartholomaeus] 173, b. 228, b.
 Merula [Gaudemius] 175, b.
 Mersius [Joannes] 54, b. 150, b. 263, b.
 270, a. 365, a.

Minucius Felix 6, b. 100, a. 131, a. 163, a.
 187, b. 236, a. 252, b. 295, b. 322, a.
 Molsa [Fr. Marinus] 21, a.
 Montauson [Bernardus de] 230, a. 362, b.
 Morhofius [Dan. Georgius] 313, b.
 Mofchus 235, a. 376, a.
 Muretus [Ad. Antonius] 3, b. 14, a. 20, a. 31,
 a. b. 35, a. 39, a. 54, a. 56, a. 57, a. 59, b.
 76, b. 78, b. 82, a. 86, b. 96, b. 100, a.
 112, a. 116, b. 122, a. 146, b. 182, b. 225, a.
 228, a. 246, a. 289, b. 292, a. 297, b.
 318, b. 324, b. 328, a. 344, a. 350, a.
 357, b. 368, a. 406, a.

N.

Nannius [Petrus] 46, a. 76, b. 272, a.
 laudatus 89, a.
 Nardinus [Famianus] 258, a.
 Natalis Comes 226, a.
 Neapolis [Carolus] 147, a. 209, a. b. 210, a.
 Nemesianus 43, b. 52, a. 98, b. 102, a. 109, b.
 167, b. 177, b. 196, b. 219, b. 236, a.
 237, a. 247, b. 255, b. 304, a. 326, b.
 339, b. 340, b. correctus 178, a.
 Nepos [Cornelius] 92, a. 96, a. 144, b. 277, a.
 279, b. 297, b. 306, a. 307, a. 380, b.
 392, b.
 Nicasius [Claudius] 362, b.
 Nicolaus Loensis [Jacobus] 10, a. 96, b. 147, b.
 160, b. 151, b. 305, a. 335, b.
 Niger [Stephanus] 159, a. 157, a.
 Nonius Marcellus 17, a. 28, a. 39, b. 43, a.
 86, b. 112, a. 114, a. 114, a. 172, b.
 192, a. 199, b. 225, a. 228, a. 260, a.
 272, a. 274, b. 275, a. 281, b. 348, b.
 366, b. 369, a. 375, b. 382, b. correctus
 174, b.
 Novius 339, b.
 Norffius [Henricus] 53, b. 143, a. 336, a.
 Numatianus [Rutilius Claudius] 204, b. 263, a.
 346, a.

O.

Obyguens [Julius] 58, b. 266, b. 267, a.
 268, a. b. 269, b.
 Orosius [Paulus] 106, b. 194, b. 267, a. 372, a.
 373, a. 376, a. 379, b. emendatus 372, a.
 Orpheus 362, b.
 Ortellius [Abrahamus] 144, a.
 Orosius 1, b. 2, a. 5, b. 6, b. 7, a. b. 8, a.
 9, a. b. 11, a. b. 12, a. b. 13, a. b. 14, a. 15, a.
 16, a. 17, a. b. 18, a. 21, b. 22, a. b. 23,
 a. b. 25, a. 26, a. 27, b. 28, b. 31, a. b.
 32, a. b. 33, b. 34, b. 35, a. b. 36, a. b.

VVV 2

37,

37, a. 38, a. 40, a. b. 41, a. b. 42, a. 43, a.
 44, a. b. 45, a. 46, a. b. 48, a. b. 49, a.
 51, b. 52, b. 53, a. 54, a. b. 55, a. 57, a.
 58, b. 60, a. 61, a. b. 62, a. b. 63, a. b.
 64, a. 65, a. 66, b. 68, b. 69, a. b. 70, a.
 71, a. b. 72, a. 73, b. 74, a. 75, a. b. 77, b.
 79, a. 80, a. b. 81, a. 82, b. 83, a. b. 84, b.
 85, a. 88, a. 91, a. 93, b. 96, a. b. 97, a. b.
 98, a. b. 100, b. 102, a. 103, a. 104, a.
 107, a. 108, a. b. 109, a. 110, a. b. 111, a.
 112, b. 113, a. b. 114, a. b. 115, a. 116, a.
 a. b. 117, a. b. 118, b. 120, a. 121, b.
 122, a. 123, b. 124, b. 125, a. 128, a. b. 129, b.
 132, a. 134, a. 135, a. b. 136, a. b. 137, a.
 a. b. 138, a. b. 139, a. b. 140, a. 142, a.
 143, a. b. 144, a. 145, a. b. 146, b. 147, b.
 149, b. 151, b. 152, a. b. 153, a. b. 156, a. b.
 157, b. 158, a. b. 159, a. b. 161, a. b.
 163, b. 164, a. b. 165, b. 166, a. b. 167, a.
 169, a. 170, a. b. 171, a. b. 173, a. 174, a. b.
 175, a. b. 176, a. b. 177, a. 178, a. b.
 179, b. 181, a. b. 182, a. b. 183, a. b. 186, b.
 187, a. 188, a. 189, a. b. 190, a. b. 191, a. b.
 192, a. b. 195, a. b. 196, b. 197, a. b. 200, a. b.
 202, a. b. 203, a. b. 204, a. b. 205, a. b.
 206, a. b. 207, a. 208, a. b. 209, a. b.
 210, a. 211, a. b. 212, b. 213, b. 214, a.
 215, a. b. 217, a. b. 218, a. 219, a. 221, b.
 222, a. 223, a. 227, a. b. 228, a. b. 229, a.
 230, b. 231, a. b. 232, b. 233, b. 234, a.
 236, a. b. 237, a. 238, a. b. 239, a. 240, a.
 243, a. 245, a. 246, a. 247, a. 248, b.
 250, a. b. 251, b. 252, b. 253, a. 254, a.
 256, a. b. 258, a. b. 259, a. b. 260, a. b.
 261, b. 262, a. b. 263, a. 264, b. 265, a.
 266, b. 267, b. 268, a. 270, a. 271, a. b.
 272, a. b. 273, b. 274, a. 275, b. 276, a. b.
 277, a. b. 279, a. 285, a. b. 286, b. 287, b.
 288, a. 289, a. b. 291, a. 292, b. 293, b.
 294, b. 296, a. 297, a. 298, b. 300, b.
 301, a. b. 303, b. 304, a. 307, b. 308, a.
 311, b. 314, a. 315, a. 316, b. 317, a. b.
 318, b. 319, b. 320, a. 321, b. 321, a. b.
 323, b. 325, b. 326, b. 328, b. 329, a.
 330, a. b. 332, a. 333, a. 334, a. 335, a. b.
 336, a. b. 337, a. 338, a. 339, a. b. 340, a.
 a. b. 341, a. b. 342, a. 344, a. 345, a. 346, a.
 347, a. 349, a. 353, a. 354, a. 355, a.
 357, a. 358, a. 359, a. b. 361, b. 364, b.
 368, b. 369, a. b. 370, b. 373, b. 375, b.
 378, b. 381, b. 382, a. b. 385, a. 386, b.
 388, b. 389, a. b. 390, a. b. 392, a. b.
 393, b. 395, a. 396, a. b. 397, b. 398, a.
 399, b. 400, b. 404, a. 405, a. 407, b.
 408, a.

P.

P *Acrovius* 114, a.
Paleavius [Zonius] laudatus 79, a.
Palingenius [Marcellus] 264, a.
Palladius 216, b. 218, a. 214, b. 159, a.
Panomita [Antonius] 39, a. b.
Panyasis 127, a.
Parrhasius [Janus] 150, b. 207, b. 238, b.
 361, a. 367, a.
Parthenius [Bernardinus] 120, b.
Paschasius [Stephanus] 123, b.
Pasterius [Joannes] 7, a. 10, b. 14, b. 17, a.
 48, b. 57, a. 82, a. 84, a. 100, b. 204, a.
 117, b. 123, b. 127, b. 139, a. 173, b.
 177, a. 189, a. 204, b. 225, a. 226, a.
 253, b. 271, a. 287, a. 314, a. 333, b.
 344, a. 346, b. 350, b. 358, b. 364, a.
 368, a. 369, b. 375, b.
Pantinius [Pontius] 142, a.
Paulus Felsi Episcopus 8, a. 150, b. 152, b.
 109, b. 333, a.
Pausanias 73, a. 74, b. 78, b. 82, b. 90, a.
 150, a. 157, a. 227, a. 228, b. 238, b.
 266, a. 308, b. 321, b. 370, b.
Pede Albinovanus 21, a. 83, b. 104, b. 107, a.
 137, b. 159, b. 169, b. 176, b.
Perizonius [Jacobus] laudatus 90, b.
Perreus [Antonius] 48, b. 139, a. 193, a.
Perseus 21, b. 80, a. 81, a. 155, b. 228, a.
 229, b. 234, b. 340, a. 395, b.
Petrarcha [Franciscus] laudatus 391, a. 404, a.
Petronius 401, a. 43, b. 48, a. b. 50, b. 72, b.
 86, a. 92, a. 99, a. 108, a. 111, a. b. 162, a.
 175, b. 176, a. 178, a. 238, a. 255, a.
 267, b. 282, b. 288, b. 312, a. 313, a.
 318, b. 323, b. 334, b. 338, b. 346, b.
 349, a. 349, b. 402, b.
Phaedrus 39, b. 40, b. 99, b. 142, a. 194, b.
 212, a. 264, a. 326, a.
Philander [Guilielmus] 283, b.
Philargyrius [Janus] 63, a. 78, b. 86, b.
 211, a. 216, b. 255, a. 353, a. 375, b.
 376, b. 381, b. 408, a.
Philophilus [Franciscus] 39, b. 99, b. 277, a.
 285, a. 313, b. 389, b.
Philostemus 46, a. 52, a. 257, a. 339, a.
Philoxenus 368, a.
Phoebadius 333, b.
Phournatus 78, b. 147, b. 150, b.
Piccaricus [Michael] 109, a.
Pigius [Steph. Vinandus] laudatus 5, b. 6,
 26, a. 143, a. 160, a. 207, b. 269, a. 335,
 377, a.

Pig

A U C T O R U M.

Pignorius [Laurentius] 291, b.
Pinado [Thomas de] 165, b.
Piscarius [Jo. Baptista] 319, a.
Pubeosus [Petrus] 300, a. 408, b.
Pius [Jo. Baptista] 93, a. 150, b. 248, a.
 274, a. 277, a.
Platina [Baptista] 39, a.
Plato 143, b.
Plantus 9, a. 15, a. 29, a. 34, b. 36, b. 51, a.
 57, b. 58, a. 62, b. 80, a. 85, b. 99, a.
 103, b. 109, b. 119, a. 121, a. 122, a. b.
 123, a. b. 126, a. 127, b. 128, a. 132, a.
 134, b. 135, a. 138, b. 140, a. 142, b.
 153, a. 171, a. 178, b. 185, b. 188, b.
 190, a. 197, a. 216, a. 228, b. 242, b.
 243, a. 245, b. 246, a. 248, b. 262, a.
 272, a. 278, a. 292, b. 295, b. 314, a.
 315, b. 317, b. 334, b. 336, a. 341, a.
 344, a. 346, b. 369, b. 393, a. b. 400, b.
Plinius 6, a. b. 7, a. 10, a. 11, a. 18, b. 213, b.
 22, a. 40, a. 44, a. b. 46, b. 50, b. 58, b.
 66, b. 98, b. 99, a. b. 101, a. 109, b. 113, a.
 114, a. 123, a. 127, b. 147, a. 148, b.
 151, a. 157, b. 162, b. 164, a. b. 167, a. b.
 172, a. 193, a. 195, b. 202, a. 208, b.
 210, b. 213, a. 214, b. 215, a. 216, b.
 220, a. 227, b. 232, b. 232, a. 234, a.
 235, b. 243, b. 244, b. 249, a. 250, a.
 257, a. 259, a. 266, b. 267, a. 268, a. b.
 274, b. 275, a. 280, b. 281, b. 297, a.
 299, a. 304, b. 305, a. b. 306, a. b. 315, a.
 320, b. 330, a. 331, b. 349, b. 353, b.
 358, b. 359, b. 360, b. 363, b. 373, a.
 375, a. 377, a. 380, a. 386, b. 387, b.
 388, b. 408, b.
Plinius, *Caeilius* 63, a. 105, a. 154, b.
Plutarchus 44, b. 68, a. 74, a. 76, b. 112, b.
 125, a. 145, a. 158, b. 165, a. 236, a.
 255, a. 262, b. 264, b. 297, a. 353, b.
 357, b. 379, b.
Precobus [M. Antonius] 48, b. 159, a. 193, a.
Priscianus [Angelus] 24, a. 71, b. 99, a. 174, b.
 187, b. 207, a. 233, b. 235, a. 256, b.
 257, b. 265, b. 275, a. 347, b. 376, b.
 379, b.
Polybius 23, b.
Pomponianus [Petrus] 99, b. 312, b.
Pontanus [Jacobus] 76, b. 200, a. 322, a.
Pontanus [Jo. Jovianus] 4, a. 6, b. 25, a.
 30, b. 31, a. 39, a. 53, b. 63, b. 78, a.
 87, b. 102, a. 169, b. 199, a. 213, a. 217, a.
 292, a. 297, b. 311, b. 385, b.
Pontanus [Jo. Isidorus] 38, a. 166, b. 265, a.
 290, b. 298, b. 406, a.
Popma [Aulohius] 305, a. 314, b.

Porphyrio 3, a. 28, b. 181, b. 198, a. 206, a.
 262, b. 349, b. 353, a. 377, a.
Porphyrius [Platonius] 52, b.
Portaeus [Philippus] 130, b.
Prado [Laurentius Ramirez de] 380, a.
Priapeia 12, a. 34, a. 60, b. 66, b. 77, a.
 78, a. b. 101, a. 189, b. 191, a. 222, b.
 234, a. 239, b. 316, b. 342, a. 405, a.
 407, a. b.
Priscaus [Joannes] 10, b. 24, a. 30, a. 43, a.
Primerius [Jacobus] 385, a. 386, a.
Priscianus 7, a. 87, b. 103, a. 141, a. 147, a.
 148, a. b. 169, a. 197, b. 275, a. 326, b.
 372, b. 408, b.
Probus [Valerius] 78, a. 94, b. 129, a. 311, a.
 358, b. correctus 8, a. 151, a. b. 358, b.
Proclus 27, b.
Propertius 7, b. 9, a. 11, a. b. 12, a. 19, b.
 21, b. 24, b. 25, a. 27, a. 31, a. b. 32, a.
 33, a. b. 34, b. 36, a. 38, a. 39, b. 40, b.
 41, b. 43, b. 54, a. b. 61, a. 68, a. 71, b.
 72, a. b. 75, a. b. 77, a. 80, a. b. 83, a. 84, a.
 86, b. 87, b. 91, a. 97, b. 98, b. 101, b.
 104, a. 105, b. 106, b. 112, a. 113, a.
 114, b. 117, b. 120, b. 122, a. b. 123, a. b.
 127, a. 128, b. 138, b. 139, a. 140, a.
 142, b. 143, a. b. 144, b. 156, a. 157, a.
 159, a. 160, a. 161, a. b. 163, a. 166, a.
 169, b. 172, a. 177, a. 178, b. 179, a. b.
 184, a. b. 187, a. 189, a. 190, b. 191, b.
 192, a. b. 193, a. 194, b. 195, a. 196, b.
 201, a. 203, a. b. 204, a. b. 205, a. 209, a.
 210, a. 211, a. 212, b. 214, b. 215, b.
 217, a. b. 219, a. 221, b. 229, a. b. 230, a.
 233, b. 236, b. 241, a. 245, a. b. 253, a.
 254, a. 258, a. b. 263, b. 269, b. 270, a.
 276, b. 278, a. 279, a. 282, a. 287, a.
 289, a. 294, a. 301, a. 302, a. 303, b.
 304, a. 307, b. 308, b. 314, a. 316, b.
 317, b. 319, b. 322, a. 324, a. 325, b.
 327, b. 328, b. 332, b. 333, b. 337, a.
 339, b. 340, b. 341, a. 342, a. 343, b.
 344, b. 345, a. 346, b. 349, a. 352, b.
 356, a. 357, a. 358, b. 364, a. 366, b. 369, a.
 370, b. 378, a. 380, b. 382, a. 385, a.
 387, a. 393, a. b. 394, a. 397, b. 400, a.
 404, a. b.
Prudentius 9, b. 13, b. 64, b. 130, a. 156, b.
 185, a. 259, a. 286, b. 292, a.
Putschius [Helius] 326, b.

Q
Quercus [Franciscus] 43, b.
Quintilianus 9, b. 28, a. 43, b. 107, b.
 V V V 3 108.

I N D E X I I A

108, a. 156, b. 205, a. 211, b. 215, a.
270, b. 275, a. 295, a. 364, a.

R.

Raderus [Matthaeus] 25, a. 283, b. 357, b.
Ramus [Petrus] 188, a.
Ratallerus [Georgius] 384, a.
Realinus [Bernardinus] 76, b. 263, b.
Relandus [Hadrianus] 232, b.
Reinesius [Thomas] 1, a. 60, b. 207, b. 230, b.
269, a. 291, b. 405, b.
Renferus [Nicolaus] 36, a.
Ripa [Caspar] 227, a.
Rivius [Joannes] 103, a.
Roa [Martinus de] 71, b.
Roborellus [Franciscus] 32, a. 37, b. 291, a.
Rondeletius [Gualelmus] 114, a.
Ruarus [Carolus] 90, a. 105, b.
Ruarius [Ch. Adam] 96, a. 291, b.
Ruegerius [Janus] 271, a. 300, a.
Ruardus [Claudius Numaianus] 104, b. 263, a.
346, a.

S.

Savellicus [M. Antonius] 292, b.
Salas [Gonzalvus de] 41, a. 60, a. 189, b.
390, b.
Sallustius 23, b. 29, b. 30, a. 169, a. 171, a.
185, b. 198, a. b. 200, a. 201, a. 213, b.
284, b. 306, b. 330, a. 355, b. 356, a.
359, b. 371, a. 376, a. 379, b. 396, b.
Salmasius [Claudius] 25, a. 36, a. 56, a. 111, b.
129, b. 149, b. 153, a. 155, a. 162, b.
164, b. 201, a. 212, a. 222, a. 249, b.
256, a. 265, b. 282, b. 283, b. 324, b.
328, a. 366, a. 371, b. 387, b. 391, a.
401, b.
Salomon Rex 318, b.
Sammarthannus [Scaevola] 351, b.
Samouicus [Serenus] 172, a.
Sanctius [Franciscus] 90, b.
Sanxerarius [Jacobus] laudatus 26, b. 43, b.
63, b. 122, a. 189, b. 200, b. 207, a. 296, a.
359, b.
Saracenus [Jo. Franciscus] 28, b.
Sarbievius [Matth. Casimirus] 63, b. 136, a.
Sariberiensis [Joannes] 312, b.
Scaliger [Jofephus] 2, a. 3, a. 14, a. 17, a.
19, a. 20, a. 25, b. 27, b. 38, b. 56, a.
58, a. 59, a. 61, a. 62, a. 70, b. 73, b.
75, b. 81, b. 82, a. 86, b. 89, a. 91, b.
91, b. 96, b. 97, a. 98, b. 100, b. 107, a.
109, a. 111, a. b. 112, a. 118, b. 121, a.
124, b. 136, b. 139, a. 140, b. 141, b. 144, a.

145, b. 146, a. b. 147, a. 155, a. 172, b.
178, a. 185, b. 203, a. 210, b. 212, a.
213, a. b. 214, a. 219, a. 220, b.
221, a. 222, a. 224, a. 233, b. 244, a.
247, a. 249, a. 253, b. 265, a. b. 280.
a. 283, a. b. 294, b. 298, a. 299, a.
310, b. 313, b. 318, b. 324, b. 328, a.
331, b. 334, a. 335, b. 341, b. 344, a.
346, b. 350, a. b. 351, a. 367, a. 371, b.
381, b. 387, b. 391, a. 395, a. 401, a.
402, b.
Scaliger [Julius Caspar] 180, a. 218, b. 256, a.
275, b. 313, b. 345, b.
Scardomius [Bernardinus] 406, b.
Scarrom [Paulus] 329, b.
Schedius [Elias] 50, b.
Schedius [Paulus Meliffius] 324, b.
Schefferus [Joannes] 145, b.
Schelius [Rathodus Hermannus] 366, a.
Scholiastes vetus Horatii 19, b.
Schoppius [Gasper] 112, a. 331, a. b.
Schottus [Andreas] 126, b. 202, b. 225,
312, b. 385, a.
Scoppa [Lucius Joannes] 19, b.
Scortia [Jo. Baptista] 149, a.
Scrivierius [Petrus] 173, a.
Secundus [Janus] 35, a. 46, b. 63, b. 69,
116, b. 122, a. 229, b. 140, b. 170,
174, b. 178, a. 189, b. 198, a. 240,
243, b. 278, a. 309, b. 322, a. 385,
386, a. 388, a. 400, a.
Seligius [Valerius] 93, a.
Seldenus [Joannes] 151, b.
Seneca 9, a. 18, b. 63, b. 64, a. 106, a. 128.
132, b. 133, b. 145, b. 149, b. 150,
195, a. 237, b. 255, a. 272, a. 281,
282, b. 299, b. 302, b. 303, a. 306, a.
308, a. 315, b. 320, b. 343, a. 367,
372, a. 377, a. 391, b. 395, b. 404, b.
Seneca Tragicus 19, a. 28, a. 34, b. 35, a. 43.
44, a. b. 46, a. 50, a. 52, b. 53, a. 63,
70, a. b. 71, a. b. 72, a. b. 73, b. 81.
84, b. 88, b. 89, b. 101, a. 104, b. 128.
132, a. 136, b. 137, b. 141, b. 144.
146, b. 156, a. b. 157, a. b. 162,
168, b. 170, b. 171, a. 175, b. 176.
177, b. 178, a. b. 179, b. 183, b. 18.
187, b. 194, b. 196, b. 197, b. 198.
200, b. 203, b. 223, a. 225, b. 226.
229, a. 231, a. 236, a. 239, b. 246.
250, b. 251, a. 252, a. 254, a. 262.
267, a. b. 268, a. 276, b. 277, b. 278.
281, a. 285, b. 287, b. 289, b. 292.
293, b. 295, b. 296, b. 303, b. 304.
305, b. 306, a. b. 307, b. 308.

A U C T O R U M.

310, b. 311, b. 312, b. 315, b. 317, a.
 318, b. 323, b. 326, a. b. 327, b. 328, a.
 319, b. 335, b. 336, b. 337, a. 338, b.
 339, a. b. 343, b. 345, a. 349, a. 351, b.
 370, b. 371, b. 390, a. 391, b. 394, b.
 398, a. 402, a.
Septimius 122, b. 139, b. 148, a. 162, a. 187,
 b. 360, a. 366, b. 381, a.
Servius [*Honoratus Amandus*] 4, a. 6, b.
 8, a. 19, a. 25, a. 41, b. 42, a. 43, a.
 50, a. 55, a. 65, b. 68, b. 71, b. 73,
 b. 74, a. 81, a. 82, b. 85, a. 86, b.
 90, b. 96, a. b. 100, a. b. 101, a. 102, b.
 115, b. 117, a. 133, b. 159, b. 166, b.
 169, a. 171, b. 172, b. 192, a. 199, b. 204, a.
 206, a. 209, b. 210, a. b. 211, b. 212, b.
 213, b. 220, a. 223, a. 225, a. 229, b. 230, b.
 231, a. b. 234, a. 236, a. 247, a. 254, b.
 255, a. 259, a. 260, a. b. 261, a. b. 262, a. b.
 264, a. b. 265, a. 269, a. 271, a. b. 274, a.
 275, a. 282, b. 284, a. 289, b. 296, b.
 298, b. 306, a. 308, a. 314, b. 316, a. b.
 319, a. 322, a. 324, a. 336, b. 348, a.
 352, b. 356, b. 360, b. 361, b. 365, a.
 375, b. 376, b. 381, a. b. 382, b. 392, b.
 396, a. 405, a. correctus 308, a. 310, a.
 311, a.
Severus [*Cornelius*] 63, a. 169, a. 217, a.
Severus [*Sulpicius*] 286, b.
Stellus [*Diodorus*] 151, b. 155, b. 217, a.
 219, a.
Siculus Flaccus 65, b.
Sidonius Apollinaris 84, a. 197, b. 329, b.
 384, a. 408, b.
Sigonius Carolus 19, b. 37, h.
Silius Italicus 19, b. 36, b. 43, b. 44, b. 45,
 b. 47, b. 52, b. 61, b. 69, b. 70, a. 71,
 a. b. 132, b. 170, b. 211, b. 219, a. 225, b.
 226, b. 241, b. 246, b. 255, b. 266, b.
 268, a. 279, a. 282, b. 289, b. 312, a.
 315, b.
Silvius [*Philippus*] notarius 173, b. 316, a.
Sifenna 267, a.
Sixmannus [*Theodorus*] 263, a.
Solinus [*Julius*] 42, a. 146, a. 170, b. 172, a.
 260, b. 330, a. 333, b.
Sophocles 385, a.
Soffater [*Charisius*] 96, b.
Spantanius [*Exochus*] 41, b. 56, a. 205, a.
 208, a. 211, b. 226, a. 230, b. 236, a.
 264, a. 318, a. 323, a. b. 362, a. b. 380, a.
Spartianus 164, b. 170, b. 171, b.
Sponius [*Jacobus*] 55, b. 60, b. 339, a. 356, b.
Statius [*Achilles*] 3, a. 12, h. 21, b. 24, b.
 26, a. 32, a. 33, b. 35, b. 36, a. 38, a.

38, a. 44, a. 46, b. 49, a. 50, b. 54, a.
 56, a. 57, a. 61, a. 62, b. 67, a. b. 71, b.
 77, a. 81, b. 82, a. 84, a. 87, a. b. 88, a.
 89, b. 90, a. 94, a. 96, b. 99, b. 100, a. b.
 101, a. 103, a. 106, a. 112, a. 116, b.
 117, a. 118, b. 121, a. 131, a. 134, b.
 135, b. 137, a. 139, a. 141, b. 146, a. b.
 147, b. 154, b. 158, b. 161, a. 168, h.
 169, a. 172, b. 188, a. 190, b. 196, a.
 197, b. 202, b. 217, a. 219, b. 225, a.
 232, a. 242, b. 244, a. 254, b. 261, a.
 265, h. 270, a. 274, a. 276, a. 280, b.
 293, a. 295, a. 300, a. 314, a. 317, a.
 319, a. 324, b. 325, a. 332, a. 340, b.
 344, a. 355, a. 363, a. 393, a.
Stenius [*Papinius*] 4, a. b. 5, a. 10, a. b. 14, b.
 18, a. 21, b. 26, b. 27, b. 32, a. b. 34, a.
 44, b. 45, b. 47, b. 48, a. 50, b. 51, b.
 52, b. 54, h. 55, a. 57, b. 59, b. 63, h.
 64, b. 66, a. 69, b. 70, a. 71, a. 72, a.
 74, b. 80, b. 81, a. 82, b. 85, b. 86, b.
 90, b. 96, b. 105, a. b. 109, a. 114, h.
 115, a. 117, a. 121, b. 129, b. 134, a.
 142, a. 144, a. 145, a. 149, a. 150, b.
 157, a. 158, b. 162, a. 169, a. 167, a.
 175, b. 176, a. 199, a. 202, a. 204, b.
 207, a. b. 209, a. 219, b. 220, b. 222, a.
 225, b. 226, a. 227, a. 230, a. 233, a.
 236, a. 238, a. 241, a. 247, a. 250, b.
 251, b. 252, a. 254, b. 255, b. 262, a.
 263, b. 270, b. 275, b. 276, a. 278, h.
 279, b. 288, a. 290, b. 293, a. 296, b.
 305, a. b. 308, b. 309, a. 310, a. 316, a.
 320, b. 321, b. 329, b. 330, b. 341, b.
 344, a. 351, b. 352, b. 355, b. 365, a.
 365, b. 368, a. 375, b. 382, a. 386, b.
 396, a. 398, a.
Stephanus 265, b.
Stephanus [*Henricus*] 57, b. 198, a. b. 273, a.
 379, b. 408, b.
Stephonius [*Bernardinus*] 43, b.
Stobaeus 127, a. 202, b. 386, a.
Strabo 131, b. 147, b. 148, b. 150, a. b.
 151, b. 160, a. 193, b. 305, b. 356, a.
 360, b. 367, a.
Siroza [*Hercules*] 63, b. 134, b. 171, a. 302, a.
 309, b.
Sustentius 22, a. 40, a. 56, b. 61, b. 70, b.
 77, b. 98, a. 106, a. 107, a. 113, b.
 116, a. 134, b. 136, a. 145, a. 148, a.
 160, b. 172, b. 202, a. 216, a. 243, b.
 250, b. 253, b. 254, b. 263, a. 266, b.
 274, a. 301, b. 302, b. 313, b. 367, a.
 377, a. 408, b.
Sulpicia 10, a. 22, a. 24, b. 80, b. 130, a.
 214.

I N D E X I I.

114, b. 140, b. 151, a. 310, a. 383, b.
Sylvius [Franciscus] 38, a.
Symmachus 111, b. 195, b. 352, a.
Syrus [Publius] 199, b. 307, a.

T.

T*acitus* 40, a. 46, a. 61, b. 93, b. 131, a.
 402, a. 103, a. 119, a. 150, b. 166, b.
 313, a. 314, a. 323, b. 364, b. 369, b.
 381, a. 400, a.
Tajus [Bernardus] 183, a.
Tajus [Torquatus] 63, b. 79, a. 89, b. 288, b.
 218, b.
Tatius [Achilles] 58, a. 256, a.
Taubmannus [Fidelicus] 57, b. 310, b. 402, a.
Terentianus Maurus 102, b. 373, b.
Terentius 17, b. 28, b. 35, b. 40, b. 42, b. 51, a.
 55, a. 58, a. 62, b. 76, a. b. 85, a. 87, a.
 88, a. b. 92, a. 93, b. 96, a. 97, a. b. 103, b.
 117, b. 118, a. 121, a. b. 128, b. 129, a. b.
 130, b. 134, b. 140, b. 152, b. 171, a.
 173, a. 177, b. 182, b. 183, b. 187, a. 190, a.
 192, a. 199, a. 200, a. 203, b. 223, a.
 235, b. 241, b. 242, a. 245, b. 248, b.
 277, a. 278, a. 283, a. 287, a. 290, a.
 294, a. 308, a. 310, a. 327, b. 337, b.
 341, a. 348, a. b. 366, a. 389, a. 390, a.
 392, b. 394, a. 400, a.
Tertullianus 150, b. 110, a.
Theocritus 33, a. 50, b. 90, b. 101, a. 117, b.
 161, b. 203, b. 249, b. 257, a. b. 285, a.
 301, b. 319, b. 327, a.
Thefanus Fabri notatus 8, a. 87, a. 111, a.
 152, b. 302, a.
Thorius [Raphael] 100, b.
Tiraquellus [Andreas] 50, b. 308, b.
Titinius 115, b.
Titus [Robertus] 73, b. 294, b. 330, b. 331, a.
Torrentius [Lacinius] 28, b. 56, a. 82, a. 85, a.
 93, a. 158, a. 212, a. 213, a. 228, a. 274, b.
 241, b. 272, a. 291, a. 306, a. 402, b.
Tortelius [Joannes] 351, b.
Turnebus [Adrianus] 27, b. 29, a. 36, a. 41, a.
 50, a. b. 52, b. 57, a. 59, a. 86, b. 90, b.
 96, a. 100, a. 105, a. 131, a. 137, b. 139, a.
 145, b. 146, b. 193, b. 225, a. 255, a.
 272, a. 266, a. 269, b. 270, a. 271, b.
 272, a. 282, b. 299, b. 314, a. 339, a.
 350, b. 355, a. 358, b. 365, a. 388, a.
 396, a.
Turpianus [P. Petronius] 362, a.

V.

V*alens [Germanus]* 49, a.
Valerius [Petrus] 73, b. 80, a. 85, a.
 96, b. 105, b. 109, b. 120, b. 113, a.
 149, b. 257, a. 264, a. 311, a.
Valerius Aedius 188, b.
Valerius Cato 130, a. 138, b. 182, a. 294, a.
 337, a.
Valerius Flaccus 3, a. 4, b. 18, a. 24, b. 26, a.
 34, a. 36, b. 43, b. 44, b. 49, b. 52, a.
 59, a. 63, b. 64, a. 70, a. 71, b. 75, a.
 80, b. 85, a. 91, a. b. 98, b. 107, b. 113, b.
 114, b. 115, b. 129, b. 134, b. 137, a.
 143, b. 149, b. 157, a. 158, a. 163, a.
 177, b. 191, a. 193, b. 194, b. 195, a.
 202, a. 212, a. b. 225, a. b. 226, b. 236, a.
 237, a. 244, a. 247, b. 316, a. 272, b.
 276, b. 277, b. 279, a. b. 282, a. 286, a.
 287, a. 289, a. 292, a. 297, a. 301, a.
 314, a. 317, b. 318, a. 319, a. b. 321, a.
 332, a. 349, a. 353, b. 371, b. 382, b.
 392, a. 396, a. 397, a. 398, a. b. correctus
 237, a.
Valerius Maximus 3, a. 15, b. 35, b. 58, b.
 72, a. 87, b. 94, a. 154, a. 165, a. 188, b.
 209, a. 266, b. 267, b. 281, a. b. 306, a.
 323, b. 342, b. 355, a. 373, a.
Valerius Probus 8, a. 49, b. 147, b. 151, b.
 229, b. 236, a. 260, a.
Valesius [Franciscus] 99, b.
Valla [Laurentius] 72, b. 348, b. 375, b. 382, b.
Valle [Petrus della] 18, b. 35, a. 168, b. 232, a.
 257, b. 258, a. 372, a.
Varius 80, b.
Varius [L.] ap. Macrobius correctus 389, a.
Varro 15, a. b. 17, a. 28, a. 36, a. 39, b. 45, b.
 92, b. 132, b. 141, a. 165, b. 175, a. 196, b.
 199, b. 213, a. 214, a. 215, b. 216, b.
 221, a. 225, b. 227, b. 230, b. 234, b.
 241, a. 258, a. 259, a. 263, a. 281, a. b.
 283, b. 285, b. 303, a. 315, a. 324, b.
 366, b. 374, b. 375, b. 376, a. 381, b.
Vassor [Alichael] 30, a. 31, a.
Vechmerus [Daniel] 155, a. 245, b.
Vegetius 19, a.
Velius Longus 87, a. b. 326, b.
Velleius Paterculus 30, a. 53, a. 98, a. 118, b.
 197, a. 250, a. 254, b. 313, b. 335, b.
 337, b. 367, a. 377, a. 383, a.
Veslerus [Marcus] 72, b. 283, a.
Verius 144, b.
Victor [Aurelius] 160, b. 262, a.
Victor [Publius] 13, b.

V. 70.

A U C T O R U M.

Victorius [Petrus] 19, a. 147, b. 158, a. laudatus 1, a. 378, b.

Vida [M. Hieronymus] laudatus 175, a. 337, a.

Vincentius [Eliac] 85, a. 151, a.

Virgilius 2, b. 3, b. 4, a. b. 5, a. 8, b. 9, b. 10, a. b. 12, b. 13, b. 14, a. b. 19, a. 20, a. b. 21, b. 22, a. 24, b. 29, b. 32, a. 34, a. 36, b. 39, b. 42, a. 43, b. 44, a. b. 49, a. 50, a. 51, a. 52, a. b. 54, b. 55, a. b. 63, a. 65, a. b. 66, a. b. 67, a. 68, a. 69, a. b. 70, a. b. 71, a. 72, b. 73, b. 75, b. 76, a. 77, a. 78, b. 79, b. 82, b. 83, a. 84, a. b. 85, a. 86, a. b. 87, b. 88, b. 89, a. 90, a. b. 92, b. 93, b. 96, a. b. 98, b. 100, b. 102, a. 103, b. 107, b. 108, a. 110, a. b. 112, b. 113, a. 114, b. 115, b. 116, a. 120, a. 122, b. 129, a. b. 132, b. 133, b. 134, a. 135, a. 136, a. 137, a. b. 139, b. 143, b. 144, b. 148, a. 151, b. 152, b. 154, a. 155, a. b. 159, b. 160, b. 162, a. 164, b. 165, b. 166, a. b. 167, b. 169, b. 171, b. 172, b. 175, a. 177, a. 179, a. 180, a. 182, b. 183, a. b. 187, b. 192, b. 194, b. 195, a. b. 196, a. b. 197, b. 198, b. 199, b. 201, a. 202, a. b. 203, a. 204, a. b. 206, a. 210, a. b. 211, a. b. 213, b. 214, b. 215, b. 216, a. b. 218, a. 219, a. 220, a. 221, a. b. 222, a. b. 224, b. 225, a. 226, b. 227, a. 229, b. 232, b. 234, b. 235, b. 236, b. 237, a. 239, a. b. 242, b. 245, a. 246, a. 247, a. b. 248, a. 249, a. 253, a. b. 254, a. 255, a. b. 256, a. b. 257, a. b. 258, a. b. 259, a. b. 261, b. 262, a. b. 263, a. b. 264, a. b. 266, b. 267, a. b. 268, a. b. 271, b. 276, a. b. 277, b. 278, b. 279, a. b. 280, b. 282, a. b. 283, b. 284, a. 286, a. 287, a. b. 289, a. 293, b. 294, a. 295, b. 296, a. b. 297, a. 298, a. 299, b. 300, b. 303, b. 307, b. 308, a. 310, a. b. 311, b. 314, b. 316, a. b. 317, b. 318, a. 319, a. b. 321, a. b. 323, a. b. 324, b. 325, a. b. 326, b. 327, a. 328, b. 329, a. 330, a. b. 332, a. 333, b. 336, a. b. 337, a. 340, a. b.

341, a. b. 342, a. 343, a. b. 344, b. 348, b. 351, a. b. 353, a. 356, a. b. 359, a. 363, b. 365, a. 366, a. 367, b. 370, a. b. 372, b. 374, a. b. 375, a. b. 378, b. 379, a. b. 380, b. 381, b. 382, a. b. 388, b. 391, b. 392, b. 393, a. 394, b. 398, a. 401, a. 404, b. 405, a. b.

Vitalis [Janni] 238, a.

Vitruvius 104, a. 255, a.

Vivus [Jo. Ludovicus] 214, b.

Volaterranus [Raphael Alaphanus] 39, a. 124, b.

Vossius [Dionysius] 365, a.

Vossius [Gerardus Joannes] 7, a. 73, b. 81, b. 87, b. 96, b. 102, b. 103, a. 109, b. 127, b. 137, a. 147, b. 149, b. 151, b. 155, a. 169, a. 201, b. 207, a. 211, b. 219, b. 231, a. 258, a. 264, a. 275, a. 280, b. 285, b. 298, a. 304, b. 316, a. 322, a. 328, a. 341, a. 348, a. 349, b. 379, b. 382, a.

Vossius [Isaacus] 151, a. 222, b. 255, a. 292, b. 359, a. 371, b.

Urfanus [Honoratus] 130, b.

Vulcanius [Bonaventura] 43, a.

W.

W *Allius [Jacobus]* laudatus 16, a.

Wendelms [Marc. Fridericus] 149, a.

Wheler [Georgius] 356, b.

Wildius [Jacobus] 340, a.

Wouwerus [Joannes] 50, b.

X.

X *Enophen* 386, a.

Xiphilinus [Joannes] 44, b.

Z.

Z *Inzerlingus [Justus]* 401, b.

Zurk [Eduardus van] 165, a. b. 243, a. 301, a. 377, b.

Xxx

INDEX

I N D E X III.

RERUM & VERBORUM,

quæ

in NOTIS ad TIBULLUM

explicantur.

A.

A Latinum adsumunt nomina Græca in
E excuntia. *Circa, Hecata.* 49. b.

*A. Græci à Photata. Concha a mari Ru-
bro.* 145. a.

Abdere & Addere sæpe confunduntur. 37. b.
sq.

Ablativus absolutus & tempus notat & causam. 29. a.

Absentes amantes sunt præsentis. 129. b. sq.

Aceii & Titii nominibus utebantur exempli
causâ, ad declarandum ipsam rem. 91. b.

Accipere, verbum sacrorum. 206. b.

Acer, Acris, propria epitheta ignis ac flammae. 132. b.

Acidum, quidquid est insuave atque injucundum. 108. a.

Acies simplex. Acies bipartita. 366. a. b.

Acure iras, furorem, pugnam, lupos, vulgus,
&c. 278. b. sq.

Ad deos precari. Ad deos supplicare. 228. a.

Addere & Abdere sæpe confunduntur. 37. b. sq.

Addere, sæpe ponitur in sensum deteriorem. 246. a.

Adire deos. Adire ad deos. 104. b. *Adiretemplam.* 105. a.

Admittere. 86. b.

Admittere, peccare. Admissum, crimen. 135. b.

Admonere, cum aliquo aculeo in memoriam redire. 110. a. b.

Admovere, ante oculos ponere. 378. b.

Adponere seram. 180. a.

Adrastia, eadem quæ Fortuna. 110. a.

Adsiduus. Assiduus. 73. b.

Advigilare. 270. a. b.

Aegyptus, terrarum recentissima. 149. a. b.

imbribus caret. ibid. b. sq. Aegyptiorum
victetum inhospitalitas. 150. a.

Aemilii Macri historia, & fragmenta. 274. b.
275. a.

Aemulatio invidiam parit. 66. b.

Aeneae mors varie tradita. 260. a. b. ipse
proprio ac perpetuo nomine *Indiges* dictus,

& *Jupiter Indiges*, & *Pater Indiges. ibid. b.*
ejus sepulera multa per Italiam excitata.
ibid.

Aeneas frater Cupidinis. 259. a. b.

Aetas aurea. 63. b.

Aetas, triginta annorum spatium, 357. b.

Aetatum gradus, alii tres, alii quinque
fecerunt. 335. a. b.

Aeterna urbs. Aeterni imperatores. 254. a.

Aethiopes eunuchi in magno precio. 283. a.

Afflare, verbum: anceps, & in utramque
partem poni solitum. 249. a.

Agitare, verbum furoris divini. 132. a. b.

Agnus ambarvalis. 210. *Hostiæ ambarvales.*
ibid.

Agricola deus, *Vermunus.* 10. b. sq. item
Boechus, & *Priapus.* 102. a. *Bacchus*, &
Cetes. 214. b.

Ab, particula indignantis, & stomachantis,
atque increpantis. 129. a.

Albae vestes in luctu. 299. a.

Albia gens. 1. a.

Albuni, vel *Albunea*, *Sibylla.* 266. a.

Alecto fuscas alas gerit. 226. b.

Alta verba. 277. a.

Alter, alius. 353. b.

Amalthea, *Sibylla.* 265. a. b.

Amantium servitus indignissima. 327. a. b.

Amictus, quidquid vestibus superinjicitur.
Amictus nebulae. 165. b. *nube amicti. Loca*
nive amicta. Viris amictur ulmo. 166. a.

Amnis, Oceanus. *Amnis aequoris.* 263. a. b.

Amomum, deorum unguentum. 158. b. sq.

Amor, ipse amans, amator. 33. a.

Amor

Amor & Fortuna communi delubro culti. 120. a. Amoris rota. *ibid.*
Amor iustus. 128. a. solennis excusatio peccantium. *ibid.*
 Amor laeanae uberibus nutritus. 327. a.
 Amores suos poetæ Græci fere nominibus dissimulabant. 388. a.
 Anehises fulminatus ob commercium cum Venere divulgatum iactabunde. 41. b.
Angus, generis communis. 168. a.
Anhelasim. 170. a.
 Animæ nihil peius timebant quam exuscitationem, & evocationem. 47. a. b.
 Animæ & corporis par causa est in sacris. ideo quæ in anima fieri non poterant, ea sicbant in corpore. 100. b.
 Animæ violenter peremtorum infectari credebantur eos, a quibus essent leto datæ. 115. a. b.
Animam vertere, vocem flectere. 153. a.
 Animam quid esse senserint antiqui. 115. b. sq.
 Animæ posse fieri ab inferis, statuebant veteres Christiani. 47. a.
Annua terra. *Annua seges.* *Annuus labor.* 217. b.
 Annulum spectandum dare, ac vicissim rogare. 116. a. b.
Annus, quælibet pars anni, addito epithero, discretionis gratia. *Annus pomifer.* *Annus hibernus*, &c. 10. a. b. *Annus*, annuæ temporum vices. *ibid.* b.
Annus frigidus, hiems anni. 401. a.
 Antigonus rex a C. Sosio cruci adligatus, flagris caesus, securi percussus. 25. b.
 Antiphates, Lætrygonum rex. 359. b.
Anxius sati. *Dubius sati.* 289. b.
Aperere. *Apini.* 192. a.
Aperire mare. 63. b. sq.
 Aphrodite, Venus e spuma maris procreata. 42. a.
 Apis. Mnevis. 151. a. b.
 Apollinis servitus apud Admetum. 236. a.
 Apollinis peritia rerum futurarum. 252. b. coma proluxa, & bene unguentata. 318. a.
 Apollo & Bacchus omnium deorum formosissimi. 85. a. semper ephēbi, & decore capillitio conspicui. *ibid.* b.
 Apollo Ostridis frater. 155. b.
Apollo mius. *Apollo pacifer.* 269. a.
 Apollo suri opulentissimus. 320. a. b.
 Apollo non vaticinabatur, nisi quæ ei Jupiter prædiceret. 322. b. hinc *parris propheta* dictus. *ibid.* & *veridicus deus.* 323. b.
Aquaëlitium, sœrum pluviae eliciendæ. 150. b.
 Aquilæ sugurum felix. 65. a.
 Arabes communi convivio molles dicti. 229. a.

Arare & ferere primus instituit Saturnus. 65. a. 152. a.
Arare, fecare, dividere, dirimere. 146. b.
 Arbuta, inter primos mortalium cibos. 215. a.
Argusi oculi. *Argusæ manus.* 288. a.
 Arma primum contra ferus inventa. 195. a.
 Arma in publicis armamentariis adservata; nec plebi data, nisi summo magistratu distribuente. 196. b.
Arma, rudis, qua barbuæ gladiatores. 88. a.
 Arma, gentium non opulentarum peculium. 367. b.
 Armorum ereptus e caelo auditus. 167. a.
 Artacie, aqua apud Formias. 359. b.
 Artem qui definebant, artis instrumenta diis præsidibus suspendebant. 255. a. b.
 Artes & inventa vitæ utilis ad deos auctores relata. 214. b.
Arius, non *Astlus*, veteres scribebant. 109. b.
 Asiatici pueri & puellæ in deliciis, ac summo precio. 94. b.
 Asini coronati in sacro Vestæ. 209. a.
 Assyria. Syria. 349. b.
 Atur, Aquitanis flumen. 144. a.
Avaritia non est idem quod *Cupiditas*. 30. a. b.
Audax, exlex, scelestus. 371. a. b.
Avortere. *Avorsus.* 307. b.
 Augusti Victoris Parthicae, atque Armeniæ. 377. a.
 Augustus quando *pater patriæ* dictus. 336. a.
 Avi malebant veteres quam *Avæ* in ablativo. 234. b.
Aureus, in quo nihil boni potest desiderari. 136. a.

B.

Bacchi cornua aurea. 207. a. b. ea pampino & uvis revincta. *ibid.* a. 339. a.
 Bacchi cornua uvis revinciebantur, crines hedera. 339. a. b.
Bacchus corymbifer. 156. b. *Bacchus floridus.* 157. a.
Bacchus frugifer. 220. a. Bacchi singularis virtus in Gigantomachia. *ibid.* Bacchus miniaturus. 229. b.
 Bacchus corpore tenero ac gracili, vultu puerili, vel potius puellari. 239. a. b.
 Bacchus & Phœbus omnium deorum formosissimi. 85. a. semper ephēbi crinium beneficio. *ibid.* b.
 Bacchus idem qui Apollo. 321. b. Bacchus fatidicus. Bacchi oracula. *Bacchus Aledicus.* *ibid.*
Bajæ, balnea calentia. 331. b. *Bajæ*, lacus
 X x x 2 gc.

gelidi in hortis ad natationem. *ibid.*
Balans. 270. b. fq.
Barbarus, Latinus, Italus. 261. a.
Bassaris, *Bassera*, Bacchi vestis fluens & laxa. 157. a.
 Bella fuerunt etiam ante inventum aurum & argentum. 195. a. b. fq.
 Bellonae sacerdos femina. 131. b. Bellonae sacerdotes in Cappadocia potentissimi, & secundi a regibus. *ibid.* Bellonarii Romae contentissimi. 131. a. motu divino ad vaticinandum agitati. *ibid.* 133. a. Bellonae flagellum. 132. b. fq. Bellonae oracula. 133. b. Bellonarii humeros sibi & lacertos secabant. *ibid.* *Entheasti* peculiari vocabulo dicti, itemque *Fanatici*. 133. a. Bellona, eadem quae *Virtus*. 133. b.
Bene te. Behe sibi. 213. b.
 Beryca, Danae filiarum una, sponsum Hippolytum servavit. 74. b.
 Bibendi certamina. 127. a. b.
Blasfus, 271. a.
Blavissiae, carmina amatoria. 108. b.
 Blandus, saepe in vitio ponitur. 121. b. fq.
Bona verba. Bonae praes. 129. a.
Bona, amica non rapax, non avata, non spoliatrix. 247. b. fq.
 Bona Dea. 124. b. ejus opertum, aedes in urbe binae; sacellum inter Ariciam & Bovillas; antistitae. 115. a. b. fq. Viri, qui Bonae Deae sacra vidissent, luminibus oculorum orbabantur. 124. b. 126. a. Ejus ne nomen quidem viros scire fas erat. 333. a.
 Boves aratores Cercalibus coronati. 208. b. fq. Boum caedes severe vindicata. 209. a.
 Boves aratorios pignori capere non licebat, neve ad cursum publicum abstrahere. *ibid.* a.
 Boves locutae. 268. b.
 Brachia tendebant victi, quo facto transibant in arbitrium victoris. 325. a. b.
Bria, vas vinarium. 127. b.
Britannus. Britannicus. Britannia. 373. b.
 Bufiris, tyrannus Aegypti fabulosus. 150. a.
 Buzuges Atheniensis bubus arare primus instituit. 151. a.

C.

C *Adere*, verbum eventus certi, in utramque partem. 142. b.
Cadere, verbum nequam. 402. b.
Cadurcum. 384. a.
Caeca via. 223. a.

Caeci protinus sebant, qui numen aliquod contempserant invictum, quamvis ipsi ignari. 41. b.
Caedes *est facinus*. formula solennis. 244. a.
 Caedes, vulnus, plaga. 279. a. b.
Caeruleus color, idem qui ferrugineus. 86. b.
Caeruleus, niger, nocticolor. 326. a.
 Calami pastorales, sive Fistulae. 326. b.
 Calices Cumani. 281. b.
 Caler, febris. 403. a.
 Camillus templi Fortunae. 56. a.
Campter, meta. 382. b.
 Campus, hippodromus, circus. 381. b.
Candida puella, summa laus absoluae formositatis. 392. b. fq.
Canere, sacerdos dicebatur oraculum reddens. 92. a. b.
 Canes semper in comitatu Triviae, seu Proserpinae. 50. a.
 Canes, solenne satellitium meretricum & Iononum. 128. b. 245. b. fq.
 Canes coronati in festo Dianae. 209. a.
Cani & *Rugae* ferme conjungi solent. 233. b.
 Capillitium puellarum in tutela singulari Minervae Memoris. 81. a.
 Capillorum suorum manipulum Palladi suspendebant virgines Argivae, antequam nubarent. *ibid.*
Capiti meo, solennis formula in satisfactione. 35. a. item in devotione. *ibid.* a. b.
 Caput ad sacros postes illisum in expiatoriis *litiis*. 106. b.
 Caput tundere ad parietes aut postes, extremae consternationis. 106. a. b.
 Caracalla patris ac fratris animas evocat. 44. b.
Carbasus, Carbasia vela. Carbasii venti. 299. a. b.
Cardo, fossa in agro ab oriente ad occidentem. 65. b.
Care puer, compellatio tenerimi adfectus. 341. b.
 Catmina male nata flammis aut aquis abolita. 189. a. b.
 Carnuti, Aquitaniae populi. 145. b.
 Casa Romuli. 254. b. fq.
 Cateus, magna dos ubertatis rusticae. 258. b. fq.
 Callandra. 264. b.
Castia mulier, quae uno amatore contenta est. 137. b.
 Castimonia & mundities in sacris. 105. a.
 Castra, res militaris. 356. a. 367. a.
Catasta, 283. b.
 Catullus peculiari honoris vocabulo *doctus* a veteribus dicebatur. 345. b. fq.
 Cava manu pecuniam efflagitabant. 243. b.
Canissa.

R E R U M & V E R B O R U M.

- Causa. Per causam.* 126. b. lq.
Causa. Causa cum aliquo. 302. b.
Cedere, recedere, victum abire. 341. a. b.
Celebrare aliquem sermone, plausu, laude, literis, fama, nuntiis. 124. a.
Celebrare, verbum festivae hilaritatis. 123. b.
Celebrare, verbum sacrorum, cum significatione cultus religiosi ac venerationis. 62. b. lq. 387. b. 393. b.
Celor. 161. a.
Cerberus in faucibus Orci. 70. b. ejus latratus terribilis. 71. a. centum colubros gestat in villis colli ac capitis, & longum insuper in cauda draconem. 71. a. b. 329. b.
Cereris & Pacis eadem signia. 205. a.
Cereris sacra, quae pro frugibus fiebant, non erant abstemia. 123. b.
Cereris sacra arcana. 332. b. lq.
Ceres omnem agriculturam invenit. 151. b. lq. eadem est quae Isis, Osiridis soror & conjux. 152. a.
Ceres Spiisera, Frugifera, Mater agrorum. 207. b. lq. coronam suam spiccam in luctu deponerat. 208. a.
Cerintus, nomen peregrinum, & servile. 231. b.
Cerintus, Euboeae oppidum. 388. b.
Cernere vitam, Cernere maris. 366. b.
Certus. Certa sidera. 183. a.
Cerva, utisatus poetis quam *Cervus.* 388. b.
Cervi castrenses. 365. a. b.
Cestus Veneris. 163. a. b.
Cestus Veneris amantium pectora in mutuum amorem confringebat. 233. a.
Chium cum Falerno mixtum in deliciis. 213. a.
Chloaspes amni. 371. b.
Chori in honorem Liberi patris instituti. 219. b.
Cimmerii. urbs Cimmeriorum. 360. b. lq.
Circa aliquam esse. 75. b. lq.
Circe diis adscripta. 164. b.
Circumterere. 109. a.
Cilius puer, Baccho dilectus, in hederam muratus. 339. b.
Cista sacrorum Osiridis. 158. b.
Classicum. 19. a. b.
Clavis, claustrum, sive fera. 129. b.
Clusinae aquae. 331. a.
Coccina Africana. 283. b.
Cocytus. 311. b.
Coelo missus. Coelo delapsus. 76. b.
Colligere, contrahere, coercere, intra modulum suum ac decorem redigere. *Collecti pedes. Frons collecta.* 166. a.
Columbae Syris sacrosanctae. 147. b.
Columnarium, veatigal pro columnis dependi solitum. 305. a.
Celus, semper generis feminei. 75. b.
Comas jactabant fanatici & vaticinantes 265. a.
Comerae grandium malorum nuntii. 266. b.
Comparare, parate. *Comparare convivium.* 201. b.
Componere. Componere caput. Componere laus. Ponere caput. verba amoris. 97. b.
Componere insidias, satum, mendacia, fallaciam, prodilionem. 122. b.
Componere cemas. Compositus capillus. 191. b.
Componi. Compositus, verba funeris. 300. b. lq.
Concha marina vehitur Venus. 309. a.
Concha margaritifera. 387. a. b.
Condere fruges, messes, frumenta. 16. b.
Conductae telae. Conductus ager. In conducto habitare. 140. b.
Consci, premi, gravari, frangi, tabescere. 154. b.
Consciere. Conicere. 173. b.
Coniux, virgo pacta, & sperata. 296. b. Coniugis vocabulum honeste ponitur in re minus honesta. 297. a.
Contexti ignes aetheris. 354. b.
Contingi sole. 361. a.
Contundere, verbum grave ac violentum. 342. a.
Cornix, concordiae symbolum. 233. b. avis inauspicatae garrulitatis, maxime foetus tempore. 234. a. clamore, litibus, & pugnis gaudet. *ibid.* in obscenis avibus habetur. *ibid.* *Cornicem oculos confingere. ibid.* *Cornix,* convivium in mulieres vetulas. *ibid.* *Cornicri.* 234. b.
Cornutus, cognomen gentis Sulpiciae, itemque Caeciliae. 231. a. b.
Corollae lacrimis madefactae, Manibus gratillimae. 286. b.
Coronae Larum praegrandes. 13. a.
Coronae & in capite & in collo gestatae. 159. a. b.
Coronae annuae ad carorum sepulcra oblatae. 248. a.
Coronatus calix. Coronae vina. 271. b. Pocula argentea coronam auream habebant in summa ora interiore. *ibid.*
Credere. Reddere. 285. b.
Crepare, Crepitus, Concrepare, Increpare, proprie dicuntur de sonitu armorum. 267. a.
Cres, ab Apolline Pythio sacris praefectus. 350. b. lq.
Crinem Junoni ac Minervae disponebant mulieres. 81. a.
Crines Minervae pulcherrimi. *ibid.*

I N D E X III.

Crines puerorum formosorum prolixi & luxuriantes. 85. b. sq.
 Crines flavi. 112. b. fulvi, aurei, rutuli, fucinei, subflavi. 113. a. b. Flavi crines Gallorum. 145. b.
Crudele ferrum, bellum, &c. 279. a.
Cum, praepositio, male confunditur cum adverbio *Quum*. 25. a. 317. a.
Cupere. Non cupere. 22. b.
Cupiditas differt ab *Avaritia*. 30. a. b.
 Cupido rure natus. 221. b.
 Cupido semper in armis, etiam quando inermis est. 223. b. sq.
Cupidus, Cupere, verba amotis. 190. a. b.
Curare. Non curare. 22. b.
Curare, cum dativo. *Jupiter omnibus curas.* 103. b.
Curare, verbum mensae & convivii. *ibid.*
 Curia Calabra. 214. b. sq.
 Currus triumphales eoque atque auro exornati. 145. b.
 Currus Jovis altus & volucer. 369. b.
Cuspes, Cuspis, lignum quo pedes ferorum vel damnatorum vinciebantur. 155. a.
Curvus, incurvus. 235. b.
 Cyclopus regio. 358. b.
 Cydnus, Ciliciae fluvius nobilissimus, ab albo aquarum colore ita dicitur. 146. a. in finem maris Ilici evolvitur. *ibid.*
 Cyri nomen Asiae & Graeciae populus jucundum. 95. a. b.

D.

D *Anai filiae*, proverbium de numerofo grege filiarum. 74. a.
 Danaides. 72. a. 74. a. b.
 Daps, epulum sacrum. Daps verna. Daps hiberna. Daps pro foetu gregis & armenti. 102. b.
 Daps, res divina. 223. b. *Dapes festae. ibid.*
Daplice accipi. Daplicum negotium. ibid.
 Dare, verbum factorum. 160. a.
Decipere, verbum sterilitatis. 211. b.
 Decreto in piscem mutata. 147. b.
 Decurrere. 374. b.
Deducere. Reducere. 94. a.
Deducere, lenocinii verbum & conciliaturae. 136. a. b.
Deducere, verbum nuptiale. 319. a.
Deficere, deferere, relinquere, defertisci, desistere, vincisci. 316. b.
Deferri. 366. a.
 Dei, deorum statuae, deorum templa. 253. b. sq.

Dei fatidici futura soli praeficiebant; non etiam alii. 321. a.
Delabi terra, furtim descendere. 37. a.
 Delia primus Tibulli amor. 2. a.
 Delia libertinae conditionis fuisse videtur. 24. b.
 Delia Tibulli amica vero nomine Plania dicebatur. 24. a.
 Delia fuit nupta. 33. b.
 Delia non fuit eadem quae Nemesis. 103. a.
Delinimenta, philtrea, veneficia amatoris. 112. a. b.
 Delphinis vehebantur deae marinae. 113. sq.
 Delphin *piscis* dicitur. 114. b.
Deludere, Eludere, Fallere, Decipere, Mentiri, verba sterilitatem agrorum significantia. 211. a. b.
 Dens, clavis dentata. 36. a.
Denuntiare, verbum minax & violentum. 332. a. b.
Deripere. Diripere. 105. a. b.
Desistere, habet significationem mutatae mentis ac consilii. 179. a.
 Despuendi ritus in magia, in medecina, in piscibus, in avertendo fascino, in ominibus, in amore, &c. 50. b.
Despuere, contagia regere. 109. b.
Desistere, fallere, relinquere. 6. a. b. 215. b.
Desistere, statuere. 9. a.
Desistere. 110. b.
Desuescere. Desuescitur. 215. b.
Deserere, defigere. 8. b. sq.
Deterrere, dehortari, dissuadere, aliter persuadere, rationibus adducere ut hoc aut illud ne facias. 57. b. sq.
Detinere. 17. b. sq.
Detraho, rectius scribitur quam *Detraho*. 131. a.
Devenerari, precibus amoliri. 100. a.
Devotus, devovere, devotare, desigere. 111. a. b.
Devotus, diris defixus. Devovers. 239. b. sq.
Devovere, magicis artibus ad amorem compellere. 167. b.
 Deus omnium humanarum actionum & cogitationum arbiter. 185. b.
Deus non meus, iratus, inimicus. 307. b. sq.
Deus magnus, Genius. 395. a.
 Diana mulieres omnes in peculiari tutela habebat. 100. b. 201. a.
Dicere carmen. Ducere carmen. 219. a. b.
 Die Saturni iter inchoare, ominosum habebatur. 58. b.
Diffundi vino. Dissantare animum. 32. b. *Diffundere vultum. Dissundi in gaudium. ibid.*
 Dignitate crepitu posebatur matula. 41. a.

Di-

RERUM & VERBORUM.

Digitis loquentes. Chordas loquentes. 321. a.
Digitis loqui. Digtorum & nutuum sermo. 38. a.
Digitorum sonus levis, Exfcretio, Sibilus, nocturna signa iner amantes. 41. a.
Digitos pectinatim inter se implicare, veneficium habebatur. 164. a.
Dii magici. 52. b. *Folla magica. ibid.*
Dii patris, Penates. 211. a.
Dii ad epulas invitati. 14. a. b. 223. a. 230. a.
Dii ipsi ad sacra sua venire credebantur. 228. b. 230. a.
Dii irati solito majores adparebant. 343. b.
Discidium. 95. b. *Discidio diffidere.* 96. a.
Diversus. Divertere. Divortium. 356. a.
Dives aurum. 186. b.
Dives grax. Dives aurum. Dives fortuna. 258. b.
Divinandi genera varia. 161. b. f. q. 252. b.
Docta puella, poetria. 396. b.
Doctus equus. 381. b.
Dolore inmodico laedi Manes credebantur. 27. b.
Dolori nimio qui indulget, stulte se gerit. 106. b.
Domator. Domavi. 368. a.
Domitii Marfi poetæ historia, & fragmenta. 407. a. b. f. q.
Domus ornatae spoliis hostilibus; quæ refugere non licebat etiam dominis inutatis. 21. b. f. q.
Domus, acdificium laxius & grandius. 216. a.
Domus, Domus aeterna, sepulcrum. 300. a.
Dona militaris. 23. a. b.
Dona, honores in aras deorum illati. 381. b.
Dubius sati. Anxius sati. 289. b.
Ducere seipsem, somnum conciliare. 25. b.
Ducere ferrum, enses, arma. 66. b.
Ducere carmen, dicere carmen. 219. a. b.
Duritia numinum infernorum. 336. b.
Dux idem & miles bonus. 29. b. f. q.

E.

Ebrietas verax est & inverecunda. 186. a.
Ebrinus. Sobrius. 127. b.
Edere oraculum. 91. b. *Edi ex oraculo.* 92. a. de ipsi diis dicebatur. *ibid.*
Edere, attollere. 367. b.
Elicere, verbum magicum. 45. a. b.
Elicius Jupiter. 45. b.
Eludere, verbum sterilitatis. 211. a.
Elysiæ sedis descriptio. 68. a. b.
Emerae virum. 191. a.
Empedocles magus. 48. b.
Enes a quo primum prociis. 193. a. b. f. q.

Epitheta substantiva. Juvencus pugator. Molossus latrator. Equus praedator. 202. a.
Epitheta temporis eleganter ad ipsas res transferuntur. 218. a.
Epitheta bina cum uno substantivo. 336. b. f. q.
Epithetorum artificiosa structura. 231. a.
Equi triumphantium niveo colore. 144. b. f. q.
Equi coronati Consulibus. 209. a.
Eratosthenis divisio orbis terrarum. 376. a.
Eretum, vicus Sabinorum. 401. a. b.
Erumperè, verbum activum. 365. a. b.
Erythraeum mare. 232. a. b.
Esse cum aliquo, locutio amatoria. 406. b.
Excitere, verbum grave, & validæ significationis. 277. b.
Expellere morbum. 390. a.
Expugnare. Expugnaces herbae. 167. a.
Exfcreatu signum sibi dabant amantes. 118. b. f. q.
Exfcorbere virum. 191. a.
Extrema muta. 253. a.
Externus. Externus vir. Externa vovni. 190. a.

F.

Fabellæ mulierum pensâ sua trahentium. 75. b.
Fabulae de diis turpes non probantur philosophis. 251. b. f. q.
Facem præferre. 188. a. b.
Facere literam. 292. b.
Facies ex taeda, admixto sulphure ac bitumine. 51. b. f. q.
Facinus & caedes, solennis formula. 244. a.
Fagina pocula tenuiorum. Faginae mensae. Guttus faginus in sacris. 195. b.
Fallere. 176. b. "
Fallere, verbum sterilitatis. 211. a. b.
Falso, vocula validæ significationis. 306. b. f. q.
Fanum. Fanum sanctissimum. 244. a.
Far pinum, mola salsa. 314. b.
Faiscere. 117. a. b.
Favere. Favor, verba benevolentiae plausu atque adclamatione effusæ. 272. b.
Favete linguis. 206. a.
Felix, pulcre jungitur cum ablativo rei. 328. a.
Femur, in genitivo & feminis facit & femoris. 168. b. f. q. *Femen.* 169. a.
Fercula triumphalia. 273. a.
Ferre munera, accipere. 12. b. f. q.
Ferre praemium, praedam, tropaeum. 40. b.
Ferre, verbum sacrorum. 159. b.
Ferre dona, verbum sacrificiorum. 351. a. b.
Ferri fabricandi inventio. 193. a. b. f. q.

Fa-

Ferrugo. *Ferrugini hyacinthi*. *Ferrugina vela*. 86. b.

Ferrum & lapides in pectore gestare. 27. a. b.

Fertilis horaz. *Fertilis annuus*. 357. b. sq.

Ferus, indomitus, intractabilis, praefertim in amore. 327. b.

Festi dies ludo & lascivia celebrati. 213. b.

Fistilia in sacris deorum. Fictiles capedunculae. Fictilia sympuvia. 15. a. b. Fictilis supplex regum. 16. a. Fictilia in conviviis. 281. b.

Fides segetis. *Perfulia terrarum*. 221. b.

Figlinae nobiliores. 281. b.

Filicellae e junco & e vimine. 237. a.

Fistula pastorica. 256. a. Panos inventum, vel Marfyae. *ibid.* septem canis constat. 256. b. Polyphemus fistula centum arundinum *ibid.* Fistulam pastores de collo suspendebant. 257. a. non quivis pastor

Fistulam construere sciebat; neque ipsa ex quavis arundine fiebat. *ibid.* Fistulae adfabre factae in magno precio habebantur, & vel dono familiaribus dabantur, vel suprema voluntate relinquebantur. 257. a. b.

Fistula Dervisorum apud Turcas. 257. b. sq.

Flammae sacras transiitio. 270. a.

Flavus color, faulnitatis ac lactitiae index. 157. b. 233. b.

Flectere cantus. *Flectere vocem cantu*. 153. a.

Flocti. *Franzi*. 179. b.

Flore eleganter cum dativo jungitur. 204. b. 345. a.

Flareus. *Floridus*. 9. a. b. sq.

Flare, *Effluere*, *Desfluere*, verba rei vestitiarum. 131. a.

Flare, eleganter de aethere dicitur. 354. b.

Focus luculentus inter vitae rusticae beatitates numeratur. 5. a.

Foenus, naturalis terrae foetus. 185. b.

Forma, delinatio operis futuri. *Formare*. 254. b.

Formae studium in mulieribus. 404. a.

Formiae, oppidum. 359. b.

Fores & conviciis & blanditiis amantum petita. 34. b.

Fors, *Fortuna*. 128. b.

Fortes *Fortuna* juvat. 35. b. sq.

Fortuna rotae insitens. 128. b. sq. Rota *Fortunae*. 119. a. *Fortuna*, eadem quae *Nemesis*, & *Adrastia*, & *Occasio*. 120. a. b. communi templo culta cum *Amore*. *ibid.* b.

Fortunae Praenestinae aedes. 56. b.

Fossa magica. 52. b. Magici Dii. *ibid.*

Fovere sinu, *amplexu*, *gremio*, verba amoris. 169. b.

Fovere, aegroto aedeffe. 392. a.

Frangi. *Flocti*. 179. b.

Frater, pudici affectus nomen. 295. a. b.

Fratres Arvales spicae corona & infulis albis insignes. 208. b.

Frigus, febris. 403. a.

Fruget. *Fructus*. 6. b. 16. a. b.

Frugum excantatio legibus & judiciis coërcita. 167. b. sq.

Fucare, crines tingere. 172. a.

Fucus, purpura. 386. b.

Fuga meretricum ex conviviis. 348. a.

Fulcire, munire. 32. b.

Fulmina praecationibus coacta, vel impetrata. 44. b.

Fulminum iactus sistebant sagae, aut alio vertebant. 44. a.

Fundere odores. *Fundere lacrimas*. 54. b. sq.

Fuzi, *Defuzi*, cum accusativo jungebant antiqui. 304. b.

Furiae dictae *Canes Hecatae*, *Canes Jovis*. 49. b. sq.

Furiae colubris & serpentibus crinitae. 69. b. sq.

Futurum flagella & taedae ardentis. 70. a. b.

Fusca dicuntur, quaecumque noctis colorem referunt. 226. b.

G.

Galli Matris Deum. 91. a. virum sibi amputabant, brachia & linguam secabant. *ibid.* a. b.

Galli populo Romano formidolosi. 371. a.

Geminatio similium syllabarum. 3. b. sq. 25. a.

Gemmis preciosis insculpta signa. 126. a.

Genesis. *Genista*. 221. b.

Genus. *Genius Sanctus*. 230. b.

Genius unicuique homini custos additus. 308. a.

Gerere, gubernare. 307. a.

Gindes, amnis. 372. a.

Glans, primus mortalium cibus. 214. b. opes multarum gentium, etiam pace gaudentium. 215. a.

Glans & aqua primorum mortalium victus. 240. a. b.

Gradas, scansio duplicata. 36. a. b.

Grassari. *Grassatores*. 40. a. b.

Gratum est. 402. a.

Gressus deorum adfluxus magis est & refluxus, quam gradus pedum alternorum. 370. a.

Gylippus. 379. b.

Gyrus.

RERUM & VERBORUM.

Gyrus. Decurrere gyro. in gyro compellere. in gyros contrahere. gyro trahere. 365. b. 382. a.

H.

Habes, locutio aenae. 96. a.
 Habides rex Hispanos suos arationem docuit. 152. a. 215. a.
 Hedera coronata Musae; & victores poetarum in agone musico; & pocetrum imagines in bibliothecis. 340. a. b.
 Hedera Baccho peculiariter sacra. 339. b. sq.
 Herbae magicae. 249. a.
 Herbas et sculperis enalcentes carpere, etiam pecori noxium putabant. 116. b.
 Herodes Afcalonia, rex factus a C. Sosio. 25. b.
 Herophile, Sibylla. 265. b. sq.
Hes. hes. Ebon. 94. b.
Hic situs est. Hic jacet. 67. b.
 Hippomanes, vox aequivoca, non nomen proprium stricte sumptum. 249. b.
Hirtas ovui. 220. b.
Hiscere. Histare. Hilarare. 117. b.
 Hispanum gentium ferocitas indomita. 371. a.
Hister. Histrus. 373. b.
 Hirudines podagrais utiles; tamen aliquando letales. 250. a.
 Homerus in nummis Amastrianorum. 380. a.
 Honor, funeris officium supremum. 107. b.
 Honor, id omne quo homines deum venerantur. 396. a.
 Hostiae, quae trahebantur, non litabant. 199. a. 210. b. sq.
 Hostiarum majorum cornu inaurata; apud Gracos etiam minorum. 353. b.
 Humerus. Umerus. 88. a.
 Hypermetra, una Danaidum, servavit sponsum suum Lynceum. 74. b.
 Hypophymiales, coronae in collo gestari solitae. 159. a.

L.

Jam dudum, formula de tempore non longo in re praesente. 348. b. sq.
 Icarus, Erigonae pater. Icarus, pater Penelopae. 351. b. Icarus & Erigonae fabula. 352. a.
 Idem, unico i, scribebant veteres pro iidem. 197. b.
 Ignes & imbres saepe confunduntur in scriptura antiqua. 18. a.
 Ignis et ferrum in cruciatibus servorum, aut noxiorum. 184. a. b.

Ignis a vento impulsus vehementia. 246. b. sq.
 Ignis innocuus. 370. a.
 Ignis laetus. Ignis purus. Ignis lucidus. 370. b.
 Iliae Ruprum a Marte inlatum. 261. b. sq.
 Iliæ Anienis uxor, vel Tibridis. 262. b.
 Iliæ mors. *ibid.*
 Ille, vocula admodum emphatica. 80. a. b.
 Ille, is, eleganter omittuntur brevitatis gratia. 316. b.
 Imbres & ignes in veteri scriptura saepe confunduntur. 18. a.
 Imbrium crepitus & aquarum fragor invitant somnum. 18. b.
Imperitare. 278. a.
In sinu gaudere. 404. b.
In toga esse, in Cois, in Tyriis. 178. b.
Imbellis. Adollis. 229. b. sq.
 Incadere, verbum pompae ac fastus mulieris. 282. a. etiam ad fractas & molles cundi delicias refertur. *ibid. b.*
Inceptus. 374. a.
 Incessi, qui religionem violassent. 105. a.
 Incultus, qui in omni parte vitae ab omni cultu abest longe. 359. a. b.
 Index, titulus sub imagine. 355. a.
 Inducere, fallacii pellicere ad decipiendum. 121. a. b.
 Inexperta ars, cuius nullum factum est periculum. *inexperta terra, Inexperta remedia. 220. b.*
 Inficere, tingere. 171. b.
Infundi vino. Infundi laetitia. 33. a.
 Ingerere, infundere. 374. b.
 Inistio a Saturno inventa. 216. b.
 Infirmium, somni genus. 312. a. b.
 Inter, intra. 364. a.
 Intonsi, veteres. 214. a.
 Invenire viam. 67. b.
 Inultus, qui vindicem non habet, cuius iniurias nemo ulleitur. 155. a.
 Inanis & Ingratus saepe confunduntur. 237. a. b.
 Ire, esse. 25. a.
 Ire, pulcre de aquis dicitur. 187. b.
 Ire, verbum liberae voluntatis. 200. b.
 IS terminata quaedam fuerunt olim accipitua. 237. a. b.
 Isidis cultum. Noctes purae. 61. a.
 Ista Campanis. 62. a.
 Isis navigantium numen tutelare. *Isides dicitur naves majores Aegyptiorum. Isidis ara. 59. a. b. 60. a.*
 Isis & sacra Isidica, contemptim habita Romae. 106. b.
 Ismarus, oppidum. Ismarium vinum. 358. b.
 Italiae solum pingue ac densum. 231. b.

Ithaca, insula cum oppido cognomine: 356. b.
 Julia lex summaria. 305. a.
 Jungens cubilis. 233. a.
 Junius semper referitur ad aetatem. 243. a.
 Juno natalis. 396. a.
 Juno juga. 397. b.
 Jupiter puer cum Junone lactans in gremio Fortunae Praenestinae. 56. b.
 Jupiter primus mortales pugnare docuit, & bella gerere. 66. b.
 Jupiter Pluvius. 150. a. b.
 Jurabant & per deos & per arma decorum. 81. a.
 Jurare maria, terras, &c. 405. a.
 Jus, lex. *Jura colendi*. 178. a. b.
 Juvat, inperfecto, habet significationem praecelidus ejusdem voluptratis. 29. a.
 Juvenes & Juniores dicebantur usque ad annum quadragesimum sextum. 335. a. b.
 Juventas. *Juventus*. *Juventa*. 85. a.
 Ixion. 72. a. b.

K Alcinde Martiae. 291. a. 334. b.

L

L pro R. Palma, palma. 193. a. b.
 Labi, Dilabi, & de rebus & de personis disprentibus dicuntur. 195. a.
 Labor, opus rusticum. 154. a. Labor tam ad animum quam ad corpus refertur. *ibid.*
 Labore obtutuli, confici, frangi. 154. b.
 Laboriosum rus. 182. b.
 Lac cum vino mixtum diis inferis oblatum. 338. b. etiam mel, & sanguis. *ibid.*
 Lacrimae Fonti comparatae. 174. a. b. Rivo. 174. b. sq. Flumini. 195. a. Imbri. 175. b. Nivibus solunt. 175. b. sq. Aquis cum impetu prorumpentibus. 176. a.
 Lacrimae imaginum divinum in prodigiis habitae. 268. a. b.
 Lacrimis gaudebant umbrae. 57. a. 247. a. 286. b.
 Lacte adpersae umbrae jam dimittendae. 48. a.
 Lacte fiebat Diis agrestibus. 8. a. b. 255. a.
 Laedere amorem. 181. a. *Laedere doct.* 282. a.
 Lactrygones antheropophagi. 359. b.
 Lacticia ex rebus inexpectatis saepe fuit letalis. 288. b.
 Lambere, & de aqua & de igni dicitur. 372. b.
 Lamia, Neptuni filia, omnium mulierum prima fuit vaticinata. 266. a.
 Lana Osa, lucida, pulla. 222. a.
 Lancei pedes decorum iracorum. 182. a.
 Lapidei imbres, novemdiarii sacro capiunt. 266. b.

Lapides, uniones, margaritae. 170. a. b.
 Lapis computralis. 9. a.
 Lapis maralis. 150. b.
 Lares rustici. 13. a. His Laribus ture fiebat, & mola salsa, & horna fruge, & vitula, & agna, & porca, & favo, & libis. *ibid.* a. b. Vicus Larum ruralium. *ibid.* b.
 Largio dicebant antiqui, pro *Largior*. 369. a.
 Lassus, Lassare, verba Venerea. 189. b.
 Laevi haurere, Fixus laevi. 117. a.
 Latini sermonis opulencia. 293. b. sq.
 Latus dare. *Latus tegere*. *Latus nudum, coelum, apertum*. *Latus obdere*. 88. b. 197. b.
 Laudationes castrenses. 23. a. b. 365. b.
 Laurens castrum, Laurentum. 261. b.
 Lauri Castaliae ingentia. 293. a.
 Lauro coronabantur, qui Apollini supplicabant. 251. a.
 Laurum gerebant milites in triumpho, quasi purgati a caede humana. 273. b.
 Laurus libentius dicebant veteres, quam *Laurus*. 263. b. Laurus fururi praecida. *ibid.*
 Laurum comedere. *ibid.* In ablativo *Laurus* facit. 317. a. *Laurus casta*. *ibid.*
 Lecti trilineares minus aut lectis cubicularibus. 36. a. b.
 Leges, imperium dominae in amantem. 138. b.
 Legum. 107. a. 203. b.
 Lepidi consularis factum. 297. a. b.
 Lethaei. 321. b.
 Levis galea. *Levis arma*. *Levis elypei*. 276. a.
 Levis, mendax, vaniloquus. 135. b.
 Lex, certus modus corrigendi. *Legem dare capillis*. *Capilli sine lege jacentes*. 178. a. b.
 Lex, conditio praescripta. 248. b.
 Lex Julia sumtuaria. 309. a.
 Liba in sacris Bacchi & Osiridis. 159. b. sq.
 Liba natalitia. 230. b. sq.
 Librorum apud veteres forma, ornamenta &c. 292. b.
 Licet, Licet, & dativum recipiunt & accusativum. 201. b.
 Licinia, virgo Vestalis. 225. b.
 Ligna infelicia. 269. b.
 Limes decumanus, fossa in agro a septentrione ad meridiem. 65. b.
 Linter, apud unum Tibullum masculini generis. 258. a.
 Lintres, alvei, quibus uvae portantur in vindemia. 101. a.
 Linum. *Linigeri*, Isis sacerdotibus. Lineae vestes quorumvis Isaacorum. Lintreae vestes tales erant sacerdotum Herculis Gaditani. 61. b. res quaevis sacrae lino involtae. *ibid.* sq. 100. b.

Livo.

R E R U M & V E R B O R U M.

Livoribus medendis remedia. 123. a.
Longe esse. Longe abesse. 96. a. b.
Longum mare, Longa freta, Longi fluctus. 80. a.
Loquaces oculi, nutus, digiti. 288. a.
Loquacitas Veneri inimica. 41. b.
Loripes. 228. b.
 Loticio ante sacra. 210. a. 393. b. sq.
Lucere, de ignibus magnis dicitur. 4. b.
 Luci sacri. in iis peroptabant, & convivabantur. 202. b. sq.
Lucina, Juno, lucis auctor. 315. a. ejus etymon. *ibid.*
Lucus, Nemus, Silva. 306. a.
Ludere, apte de somniis dicitur. 313. a.
Ludere, ad armorum peritiam exerceri. 88. a.
Lumina ferre. 188. a. b.
 Luna cantibus magicis de caelo detracta. 168. b.
 Luna formosissima, & typus pulchritudinis. 318. b. sq.
 Lupanaria inSubura, & in Summoenio. 38. b. 128. b.
Lustrare, circumire. 210. b.
 Lustratio & pecoris simul & pastoris. 7. a. b. sq.
 Lustratio ad solventium amorem. 51. b. sq.
 Luteus color, faulcitate ac laetitiae index. 157. b. 223. b.
Lutum, Lutea, herba. Luteus color. 172. b. sq.
 Lyrae auro, gemmis, ebore, testudine exornatae. 320. a. b.

M.

M littera saepe non eliditur in carmine. 103. a. 360. a.
 Macri Aemilii historia, & fragmenta. 274. b. 275. a.
Madera. Madidus vino. 32. a.
Madere, verbum copiae plenae atque uberis. 242. b.
 Magia ipso fato potentior credita. 46. a.
 Magia nata in Perlide ex Medicina. 99. a.
 Magica facta Romanis moribus damnata. 43. a.
 Magica miracula. 43. b.
 Magica sacra nocte sublustrata facta. 52. a.
 Magicis artibus dii deaeque utebantur. 163. a. b. sq.
 Magiae potentia. 48. a. b.
Magna & Multa non semper idem significant. 3. a.
Magna, epitheton omnium deorum. Venus magna, Juno magna. 104. a.
Magna loqui. 276. b. *Magna lingua.* 277. a.

Magnidecentia. 277. a.
Magnificus, Magnifica verba, saepe in vitio ponuntur. ibid.
Mala manus. 336. a.
Mala herbas. Mala gramina. 49. a. 249. a.
Malus, avarus, rapax, perjurus. 245. b.
Manalis lapis. 150. b.
 Manes evocare haud fuit probrosum apud antiquos: sed Romanis moribus semper abominabile. 44. b.
 Manes elicitur cruore puerorum mactatorum. 45. a.
 Manes credebantur exaudire supplices suos. 287. a.
 Manus carorum tenebant moribundi. 26. a. b.
 Marathus. 94. b. 95. a. idem qui Cyrus. *ibid.* a. b.
Mare ablativum esset & in E, & in I. 42. b.
Mari ac scopulis prognati dicebantur, qui essent animo immisericordi. 329. a. b.
Martius, Sponius. 319. a.
 Marmor Phrygium. 305. a. Laconicum. *ibid.* a. b. Carysium. 305. b. Libycum. *ibid.* a. b. Marmoris cruenta operi parietes. 305. b. Solum marmore constructum. 306. b.
 Mero, itinerum Osmiridis comes. 151. b.
 Maron, Apollinis Ismarii sacerdos. 358. b.
 Maronea, oppidum. Maroneum vinum. 338. b. sq.
 Martiae Kalendae. 291. a. 384. b.
 Martis Ultoris templum. 11. b. sq.
Maturare, percoquere ad maturitatem. Maturus solis. 79. b.
Maturus, praecipuus, festinatus. Maturae hie-mes, Matura senectus. 380. b.
Maa, Taa. Saa. 400. a.
 Medula crines Palladis prae suis contemnit. ideo severissime punita. 81. a.
 Mel Bacchus invenit. 159. b. sq.
 Melampus vates. 368. a.
 Meles, fluvius, Homeris pater creditus. 379. b. sq.
Memor dolor. Memori ira. 378. b.
Mente mala se fuisse, jurabant in sacrisactione. 272. a.
Menstru, verbum sterilitatis, 211. b.
 Mermessus, oppidum montis Idae. 165. b.
 Mermessia Sibylla. *ibid.*
 Messala Corvinus. 53. a. b. 743. a. Messalini duo, ejus filii. 250. a. b. Messalae facundia. 364. a. b.
 Messalae facinora bestiae. 367. a. Consulatus. 368. b.
 Metempsychosis etiam sexum mutabat. 381. b.
Mi amh, Mi stia. Mi hospites. 136. b. sq. *id*
Micare, proprie de corde dicitur. 297. a.

Y y y a

Aitii, saepe otiosum est, & ornatus tantum
gratia adhibetur. 89. a.
Militiae, munia castrēnsia, acsitate dependi
solita. *campagner*. 75. a.
Minerva, texendi artificium. 221. b.
Minium sacrae quondam auctoritatis. 220. a.
triumphantium corpora minio illita. *ibid*.
Minium in unguentis coenae triumphalis.
ibid. b. Jupiter minianus a censoribus lo-
catus. *ibid*. Bacchus miniatius. 219. b.
Miser, innocens, qui nullo suo merito ineu-
latur. 194. b. sq.
Mnevis. Apis. 151. a. b.
Modi, modulationes musicae. 153. a. b.
Modo non, pro *Non modo non*. 19. b. sq.
Mocrore carorum gaudebant umbrac. 28. a.
247. a. 286. b. 298. a.
Mola salsa, sancta, casta. 100. a.
Mollis, *inbellis*. 229. b. sq.
Moles marinae includendis piscibus. 281. a.
Molorehus, vinitor Nemeaeus, deinde rex.
351. b. sq.
Monere, *Monitus*, *Monita*, verba oraculo-
rum & vaticiniorum. 134. a. b. item som-
niorum. 314. b. sq. *somni moniti*. 315. a. b.
Monstra in mare projiciebantur, aut infeli-
cibus lignis exurebantur. 269. b.
Monstra, somnia inlaetabilia. 314. a.
Mordere, eleganter dicitur de aquis. 372. b.
Mors voluntaria. 284. a. b.
Morsunculae amantium. 113. a. b.
Mortis causa in monumentis inscribebatur.
301. b. sq.
Mos, *Mores ventorum*, *coeli*, *stellarum*. 363. b.
Moses cornibus insignis. 207. a.
Molyndi, gens Pontica. 373. a.
Movere, verbum furoris divini. 132. a. b.
Moveri, *Motus*, verba rei saltatoriae. 153.
b. sq.
Mulae albae ad currus regum, & hieroni-
carum. 145. a.
Multa & Magna non semper idem significant.
3. a.
Mundus antierius. 315. b. 374. a.
Manera, res preciosae in rogum funebrem
injectae. 247. b.
Mulae in comitatu Osfridis. 155. b.
Mulsis aqua fiebat & lacte, non vino. 255. a.
Mussa, recte in plurali effertur. 6. b. sq.
Mulstorum multiplex differentia. 101. b.
Musa & Mula saepe confunduntur. 369. a.
Myrtus Veneri sacra. 68. b. Myrteum infer-
rorum. 69. a.
Myrtus Laribus & Veneri sacra. 199. b.
Mistica viuis. 339. a.

N.

N in multis vocibus detrahebant antiqui.
261. b.
Nardus Assyria. Nardus pura. 230. b.
Nardus. *Nardam*. 349. b.
Narrationes compotantium de suis pugnis &
periculis. 200. b.
Natali die vota solenniter concepta. 397. b.
Natalitium sacrum. 229. a.
Navia, linter. 101. a.
Nauphous, Ulyssis ex Circa filius. 360. a.
Naufithous, Alcinoi pater. 53. b.
Noera, male sumitur pro nomine appella-
tivo, quod pellicem vel concubinam no-
tet. 291. a. b. sq.
Nebula linea. 299. b.
Nesopiani, una voce scribendum. 401. a. b.
Nesandum, *Nesarium*. 314. b.
Negatio duplex pro simplici. 369. a.
Nemesis, eadem quae Fortuna. 110. a.
Nemus, *Silva*, *Lucus*. 306. a.
Nerio, *Neriane*, uxor Martis. 292. a.
Nestoris aetas. 357. a. b.
Neumi, verbum nihili. 310. b.
Nigra dicuntur quaecumque spectant ad res
infernas. 71. b.
Nigra hora, *Niger dies*. 332. b.
Nigrae pecudes in sacris magicis maculatae.
52. b.
Nigrae vestes in luctu. 298. b. sq.
Nihil esse. 102. b. sq.
Nilus fluvius peculiari honoris vocabulo PA-
TER dictus. 149. a. ejus vocatae efficae.
ibid. b.
Nisi regis crinis purpureus, in quo crine re-
gni fatum. 90. a. b.
Nitere. 202. b.
Nitida villa. 378. a.
Nitidus equus, bene habitus & curatus. 144. b.
Nitidus, *Nitere*. 212. a.
Nitidus, proprie dicitur de capillo unguen-
tato & bene pexo. 251. a.
Nivei agni, *Nivea lana*. 259. a.
Nives aestivae. 48. b.
Nobis impertenti, *Nobis absente*, 348. a.
Nodus magicus, *Nodus Herculeus*. 162. b.
Nominis prop'ii appellatio aliquando est in-
vidiosa. 289. a. b.
Notus topidus. 330. b. sq.
Novella viuis, *Novellae*, *Novellatum*. 234. b.
Novum, quod cum aliquo terrore animum
percellit, aut forma ac modo invisitato-
retum incutit. 387. a. b.

Ka.

R E R U M & V E R B O R U M.

Novus. Novus amator. Novus equus. 243. a. b.
Nox siderum mater. Nox sidera. Noctis currus, quem agit Somnus auriga. 225. a. b. 315. b.
Nox quadrigis vesta. 215. b. 315. b. sq.
Nucis cortice rufati crines. 172. a.
Numerius Sufficius. 56. a.
Numicius annis. 260. b. sq.
Nuntia fibra. Nuntia extra. 212. b.
Nuntium de suo adventu praemittebant, qui redibant peregre. 76. a. b.
Nuntius, adjectivum. 313. a.
Nutrices sedulo custodiebant suas alumnas. 75. a.
Nympha, male dicitur de amica aut domina. 294. b.

O.

O ego, exclamatio pathetica. 235. a.
O in gerundiis male corripitur. 340. b.
Obfidere, tenere, possidere. 180. b.
Occasio eadem quae Fortuna. 220. b.
Oculi. per oculos jurare. 346. b. sq.
Oculi formosarum mulierum sedes ac domicilium Amoris. 385. a. b. sq.
Odo, medicus, auctor libelli de Viribus herbarum. 275. b.
Odores, liquores odorati. 54. b.
Olympus. 370. a.
Omina somniculum. Omina noctis. 314. a.
Omnia esse. 103. a.
Operari, verbum sacrorum. 271. a. 278. b.
Ops, Saturni uxor, eadem quae terra. *Opalia.* 65. a.
Ops, eadem quae Cybele, sive Idaea Mater, vel Rhea. 92. b. ejus currum leones bini trahunt. *ibid.*
Opus, labor rusticus. *Operosa arva.* 182. a. b.
Opus, res Veneris. 191. a.
Opus fieri festis diebus non licebat, ne feriae polluerentur. 209. b.
Oraculum, somnii genus. 312. a. 323. a. b.
Orbis. Orbis aestivus. Orbis annuus. 48. b.
Orchus, Pluto. 310. b. sq. ab *urgendo* dictus. 311. b. Veteres Orchus dicebant. 311. a. b.
Ornatus, fertis coronatus. 218. b.
Os, cantus magicus, murmur, stridor. 48. b. sq.
Oscia lana. 221. a.
Osculum Florentinum. 270. a.
Osiris, idem qui Bacchus. 151. b. ejus inventa plurima. *ibid.* sq.
Osiris amoenitatis & risus amator. 155. b. ejus iter ex Aegypto in Indiam. *ibid.*

Ossa de rogo rapta ad instruendam officinam magicam. 46. a.
Ossa legere, proximorum officium erat. 54. a.
Ossa tibi bene quiescant. 286. a.

P.

P *Acis & Cereris eadem insignia.* 205. a.
Paetolus, Lydiae fluvius aurifer. 308. a. b.
Padsei, extremae Indiae populi. 373. a.
Pales. Palisia. 8. a. *Pales pastoris.* 8. b.
Palla Bacchi. 157. a.
Palla cantoris Phoebi, & vatium, & muscorum. Palla vatium candida; citharoedorum purpurea, aut acu precise picta. 319. b. sq.
Palla, communis omnium deorum vestis. 398. a. b.
Pallere dicuntur res omnes inferorum. 296. a. b.
Pan cum Pate in eodem sacello. 8. b.
Panis madidi succo crassiore inclinantur genae. 164. b.
Paratus moschus. Paratus lites. Parata verbera. 241. b. sq.
Parcae fata mortalium simul nebant simul canebant. 143. a. b. *Parcarum fata non ipsi Dii poterant removere.* 144. a.
Parcae apud inferos nent fata sub imperio Plutonis. 310. a.
Parere. Mare parit ventis, tellus aratro, &c. 183. a.
Participium in fine versus recte conlocatur, etiam pentametri. 322. a.
Parvum, res non lautissima. Parvo contentus. Parvo bene vivitur. Parvo potens. 20. a.
Passim. Passalus. 240. b. sq.
Passus. Passa armena. 196. b.
Passacere viam. 63. b.
Pater, fluvius omnibus commune honoris nomen. 149. a.
Patientia, rerum durarum atque asperarum voluntaria perpessio. Patiens Ulixes. Patient Lacedaemon. 297. b.
Pavor, motus cordis palpitantis. Pavire. Pavidus. 379. a. b.
Pauper, fortuna mediocritas, cui nihil deest. 3. a. b.
Pauper mansa, frugalis, dapibus inemitis apparatus. 14. b.
Pax cum caduceo in manu. 205. a.
Pax cum spicis in manu. 205. a. b. cum cornu Copiae. *ibid.* b.
Pecus, omne animal praeter hominem. 382. b.
Pedo suo fluens Bacchus. 217. a.

- Pides aquarum.* 187. b.
Pelibus trahi. 139. b.
Pedibus praestentare iter. Pedetentim. 223. a.
Pedum offensioes ominosae. 58. b.
Pellere aquam. 258. a.
Pellucere. Perlucere. 326. b.
Pendere, verbum donariorum, & spoliolorum hostilium. 155. a. b.
Pentametris Tibulliani artificium singulare. 280. a.
Pentheus a bacchis discerptus. 344. a.
Per, praepositio, eleganter a suo casu disjunctur, inferto pronomine. 394. a. b.
Peragere virum. 191. a.
Perdere. 79. a.
Perfundi vino. Perfusus tempora Baccho. 32. a.
Perlucidus. Pellucidus. 399. a.
Permotri spatium. 304. a.
Persequi, ulcisci, punire. 169. a.
Perseverare, ita solvere, ut reliquum maneat nihil. 183. b.
Personae commutatio. 176. b. 183. b.
Pes solutus. Pes vinculus. 355. b.
Phaeacia, Coryra, Scheria, hodie Corfu. 53. b.
Pharii, Pharia turba, Iliaci. 62. a.
Philtia nihil possunt in amore vel conciliando, vel retinendo. 46. b.
Philtia etiam in absentes valere credita. 167. b.
Phoenixes, solers hominum genus, utilissimarum artium primi inventores. 148. a. b.
Piscinae marinae procerum Romanorum. 281. a. *Piscinarii. Piscinarum Tritones.* *ibid.*
Piscis, delphin. 114. b.
Placare, gratiam referre. 353. a.
Plania, verum nomen Deliae, Tibulli amicae. 24. a.
Plaudere, verbum texturiorum. 222. b. *Plausa equorum colla. Plausa pedibus tellus.* *ibid.*
Plena manu, locutio proverbialis. 117. b. f. q.
Pleni agri, semente confiti. 212. a.
Plethrum, jugero minus. 72. b.
Poculum, potio venenata. 333. b. *Poculum mortis. Poculum veneni mali.* *ibid.*
Poenia divina claudis pedibus. 181. b. sequitur nocentes a tergo. *ibid.*
Pocis nata primum apud agricolas. 218. b.
Pollere. Pollentes herbae. 166. b.
Polyphemus egregie fistula cecinit. 257. a. *ejus fistula centum calamarum.* 256. b.
Pomona. Flamen Pomonalis. 11. a.
Pompejus Macer bibliothecas Augusti Caesaris ordinavit. 274. a.
Pomponius Laetus noluit Graeca attingere, ne contaminaret Latinitatem. 224. b.
Pontani (Jo. Joviani) mangonium in Tibullo; 199. a.
Populus alba in deliciis Romanorum. 82. a. *Herculi sacra, plurimumque adamata.* *ibid.* b. *Alba facta a sudore Herculis.* *ibid.* b.
Porca, terra elata inter duos sulcos. 241. a.
Possa. Potentes herbae. 167. a.
Possa, eleganter redundat. 200. a. 346. a.
Potare, mero liberalius proli. 200. a. b.
Potior, cujus sunt priores partes in amore. 118. a.
Praeciae, Praecones. 209. b.
Praecinere, vaticinationis verbum. 162. a. b.
Praecinere. Praecantatrice annu. Praecantationes magicae in morbis. 99. a. b. 392. a.
Praeclamitatores, praecones. 209. b.
Praedones, tam qui in mtri quam qui in terra latrocinantur. 279. b.
Praemensa lux. Praemensus tempus vitae. 304. a. b.
Praemium, Praeda. 39. b. *Praemiatore, praedones.* 40. a.
Praepositiones geminatae. 105. b.
Praeterea. 315. b.
Praes in amore efficacissimae. 315. b. f. q.
Praecium, merces. 186. b. f. q. *Praesiae noctes. Meretricis praesiae.* 187. a.
Premere, verbum oneris ac poenae. 83. b.
Priapi numen ridiculum. 77. a. 78. a.
Priapus Pantheus. 13. b.
Priapus, Bacchi & Veneris filius. 78. b. *semper cum falce.* *ibid.*
Priapus fatidicus, ac futuri praesciens. 91. a.
Priste. 114. a. b.
Primo, olim, antea. 83. a.
Procurare, expiare. 99. b.
Proferre, habet novitatis significationem. 194. a.
Promethea herba. 49. b.
Promittere, vovere, spondere. 338. b.
Properare, verbum activum. 380. b. f. q.
Profodiae ignoratio in viro docto turpis habetur. 308. b.
Pulsare classicum. 19. a.
Pulsare, verbum poenae atque oneris. 83. b. f. q.
Pulsatio meretricularum. 203. b.
Punicis farina crapulam arceat. 127. b.
Punicicus color. 283. b.
Pura vasa in honore deorum. 25. a.
Pura vestis, candida. 199. b. 210. a.
Purgamenta in squam deferebantur. 390. b. f. q.
Purificatio religiosa. 210. a.
Purpura dibapha. 386. b.
Pylos, patria Nestoris. Pyli tres in Peloponneso. 356. a.

RERUM & VERBORUM.

Pythiae & Phoebades templi Delphici, semper virgines. 264. b.
Pytho, oppidum Delphorum. 238. b.

Q.

Quæri dicuntur quæ ita considerunt, ut omnino perisse videantur. *Quærere Siciliam in uberrima Siciliæ parte.* 237. b. sq.

Quasilaris ancillæ. 402. b.
Quaternarius numerus. 48. a. 204. a. b.
Quæ particulae usus Tibullianus. 347. a. b.
Quies nocturna amantium inquietissima. 177. a. b.
Quæsi, dativus antiquus. 104. b. sq.
Quem adverbium, male confunditur cum præpositione *Cum*. 25. a. 317. a.

R.

Radere, eleganter dicitur de aquis. 372. b.
Rapere. *Rapens.* 39. b.
Reddere, aris inponere. verbum factorum. 63. a.

Reddere gratiam. 214. b.
Resistere. 383. a.
Regnum, imperium amatorum, potentia in amore. 138. b. sq. 394. a.
Reperire viam. 67. a.
Rescindere. 204. a.
Resolvisus hiems. *Resolvitur humus.* 332. a.
Resolutorium sacrum. 53. b.
Respersio sumtuosa. 54. b.
Rhenus imminenti anni calamitates avertere, ac derivare credebatur. 391. a.

Rhoetus gigas. 220. a.
Rigmus, Irrigmus, & active & passive ponuntur. 216. b. sq.
Roma dea. 263. a. Romæ & Augusti templi communia. *ibid.*

Ros Syrius, stacte, malobatrum, balsamum. 318. a.
Rosæ Elysiæ. 68. a. b.
Rosæ annuæ in sepulchris carorum sparsæ. 248. a.

Rota, orbis, discus. 191. a.
Rugæ & Cani ferme conjungi solent. 233. b.
Rumilia, dea. 255. a.
Rursus & Rursi aequè bene efferunt in ablativo. 218. a.
Rusticæ vitæ beatitates. 20. b. sq.

S.

Sætra, ipsi dicitur. 259. b.
Sæculum, spatium annorum triginta. 357. b.
Sævus. 99. b.

Saga, lena, amorum conciliatrix. 43. a.
Samaris tam ad corpus quam ad animum refertur. 236. b.

Salutare Deos Penates. 62. b.
Salutationes Dearum binæ in die. 62. a.
Sancti, mortui qui piorum sedes essent consecuti. 286. a.

Sanctus, castus. 100. a.
Satis, validam vim habet augendi atque intendendi. 289. b. sq.

Satur. *Saturæ ovis.* *Agni fasulli.* 196. b.
Satur, locuples, copiosus. 212. a.
Saturni festo neque in bellum proficiscuntur Romani, nec praelium sumebant. 66. b.

Saturnum filius Jupiteri regno ejecit propter contentionem de agris. 65. b. fabulam hinc ductam non probabant philosophi. 251. b. sq.

Saturnus, ejusque filius Jupiter, reges fuerunt. 65. b.
Saturnus arationem & sationem invenit. 65. a. 252. a.

Satyri, Aethiopiæ gens. 155. h.
Se, Sp, Sq; Ss faciunt positionem stridulam in carmine. 209. b.

Scabellum. *Scannum.* 36. a.
Scævus, sinister. 12. b.
Scandere, Adscendere, Descendere, Descendere verba triclinii & cubiculi. 36. b. sq. 110. b. sq.

Scelerata sedes. 69. a.
Seylla sex capitibus terribilis, quorum unum quodque trinis dentium ordinibus armabatur. 363. b.

Securum vitinum. 217. a.
Sedebant apud aras supplices. 287. a. 405. b.
Sedere, supplicium erit, & Diis gratias agentium. 61. a. 287. a.

Sedes deorum, templi & fana. 104. b.
Sedes. *Sedes patriæ, avitæ.* 198. a. b.
Sedes patriæ vendere, ultimæ est miseris. 248. b. sq.

Seges, terra sata. 375. b.
Segnis, quasi sine igne. 211. b.
Semiramis, Dercetis filia, in columbanam mutata. 147. b.

Senex, vox adjectiva omnis generis. 141. a. b. sq.
Senum amor turpis, ac probrosus. 28. b. sq.

I N D E X III.

Sera atai. *Serius atai.* *Seri anni.* *Sera fenestus.* 83. b.
Seri, saepe corruptum in *Miseri*. 107. a. b.
Servi regis nominibus insigniti. 95. a.
Servitium. *Servitius.* 241. a. b.
Servus, praenomen omnium virorum gentis Sulpiciae. 402. b.
Serus. *Sero feri* dicuntur, quae frustra sunt, amissa temporis occasione. 171. a.
Si, eleganter abest ac subinaccelligitur. 130. b. lq.
Sibylla Cumana. 253. a.
Sibyllae. 255. a.
Sibyllini libri conditi sub Palatini Apollinis basi. 250. b.
Sidas, Sol. 217. b.
Significare, verbum haruspicinae, & divinationis. 212. b.
Silices ex ferrum in pectore habere. 27. a. b.
Silva. *Nemus.* *Lucus.* 306. a.
Silvae, sermones Socratici. 2. b.
Silvae intra domorum septa constae. deinde etiam in ipsis tectis. 306. a. b.
Similium conlatio plurimum prodest ad facultatem scribendi. 176. b.
Silvanus cum ferula & cupresso. 13. b. erat nomen Latinum. *ibid.* *Silvanus Larum.* *Silvanus sanctus*, sacer Larum. *Silvanus custos.* *Silvanus salutaris.* *ibid.*
Sirenes vultu virgineo, alae, parte corporis inferiore gallinacea. 361. a. b. lq.
Si felix, formula bene precantis. 344. b.
Sistrum liscum. 59. b. lq.
Silyphus. 72. a.
Sobria aqua. 217. b.
Sobrius. *Ebrinus.* 127. b.
Sociare vitam. *Socius vitae.* 303. b. lq.
Solers, *Soleria*, de astutia & calliditate, quae ad fraudem declinet, fere dicuntur. 77. b. lq.
Soles, calores magni & intensi. 77. b.
Solicius. *Sollicitus.* 316. a.
Solis defectus pro dno omine habitus. 267. b. lq.
Solitudo natiarias suas narrare non injucundum est. 345. a. b.
Sollicitare, loco suo movere. 152. b. *Sollicitare tellurem*, limen, feras, mare. *ibid.*
Solvere tristitiam. *Solvere legum.* *Solutus sperum.* 154. b.
Solvere amorem. 51. a.
Solus, desertus, solitarius. 24. b.
Somnia vana, nigra, vana. 227. a. b. lq.
Somnia & Insomnia passim confunduntur. 312. a.

Somnia sub diluculum vera habebantur. 312. b.
Somnia expiabantur lotione & re divina. 314. a. b.
Somnia amantium. 324. a.
Somniantes saepe res occultas proloquuntur. 186. a.
Somniorum genera praecipua quinque. 312. a. b.
Somniorum fides, & veracitas mirifica. 313. b.
Somnium. 312. a.
Somnurnus. *Somnorinus.* *Sonorinus.* 324. b.
Somnus aquarum murmur conciliatus. 28. b.
Somnus surigat curram Noctis. 225. b. *Somnus alatus.* *ibid.* lq.
Somnus pedibus distortis ac debilibus. 227. a.
Sonica causa. *Sonicus morbus.* 172. b.
Sopor, medicamentum somniferum. 391. b.
Sordida lingua, avara, petax. 346. b.
Soros, pudici affectus nomen. 295. b.
Sors, quid sit. 56. a.
Sors, id quod vel a fortuna offertur, vel a ratione ac consilio datur. 118. b.
Sortes Antiatinae. 56. b. *Sortes* Deae Syriae. 57. b.
Sortilegi. 55. b.
Sortium Praenestinarum inventio. 56. a. b.
Sortium superstitio sollicita, etiam in viris principibus. 56. b.
Sortitio trina. 56. a.
Sosii res gestae in Syria ac Cilicia. 25. b. ejusdem triumphus. *ibid.* lq.
Spei templa Romae complura. 6. a.
Spei credulitas. 285. a.
Sperare. 93. b. lq.
Spes dea. 5. 6. *Spes* Genialis. *ibid.* *Spes* rustica, sive Agrestis. *ibid.* lq. *Spes* Vetus, etque horti. 6. a.
Spes in comitatu Fortunae. 6. a.
Spicae coronae dcorum agrestium. 11. a. b.
Squalor. *Squalore.* *Squalida membra.* 390. a. b.
Stare, idem quod *Essa*, cum aliqua significatione vel exempli vel diuturnitatis. 143. a. b.
Stimulus, de omni afflictione animi dicitur, & multis locutionum figuris variatur. 245. a.
Stola & vitis solae utebantur matronae, ac virgines ingenuae. 137. b. lq.
Stridere, *stridor*, propria vocabula umbrarum & sagarum. 47. b. lq.
Strido. *Strides.* 71. b.
Stringere, de aquis eleganter dicitur. 372. b.
Struere, *Exstruere*, verba sacrotum. 370. b.
Studium venandi, 389. b.
Stulti dies. 84. a.
Subcingere. *Subcinctus.* 330. a.
Subsistere, contra stare. 379. a.

Sub.

R E R U M & V E R B O R U M.

Substantiva epithetorum loco posita. *Bos arator*, *Equus bellator*, *Canis venator*. 102. a.
Subiungere, *Subiugari*. 203. a.
Sulcus. 241. a. b.
Sulfur vivum. 98. b.
Suspiciæ potriæ historia. 384. a. b.
Summomaniæ uxores, meretricæ. 38. b.
Suspendere, verbum donariorum. 255. b.
Suspensare, active positum cum accusativo. 130. a. b.
Sulfurri amantium. 161. b.
Synnas Phrygia marmoris preciosi ferax. 305. a.
Syria nardus. 349. a. b.
Syria Assyria. 349. b.
Syriæ merces preciosissimæ. 349. b.
Syrtes Africae. 330. a.
Syrus Palaestinus, *Syria Palaestina*. 147. a. b.

T.

Tabellæ votivæ naufragorum in Isidis templo suspensæ. 60. a.
 Tabellæ votivæ eorum, qui ex aegritudine convalescent, suspensæ Isidis, Serapidis, Libero, Liberæ. 60. a. b.
Tangere, colore inficere. 173. a.
Tantalus. 72. a. 73. b. 14.
Taurus mons. 146. b. 14.
Tectum, tugurium modicum. 17. a.
Tectum, Tegmen. 77. a.
Tectum, aedes ampla ac magnifica. 303. a. b.
Tela, iugum textorium. 140. b.
Tela, stamen item iugum, in quo stamen explicatur. 222. a.
Telegonus, Ulyssis & Circeæ filius. 360. a.
Temeræ sacra. 332. b. 14.
Templorum fores argumentis ornatae sui quæque numinis. 11. b. 14.
Templorum liminis osculabantur supplices. 105. b.
Templorum incendia, & spoliationes. 334. a. b.
Tempora, diversis status & conditiones rerum humanarum. 307. a.
Tendere vitæ. 389. a.
Teners umbras evocatai. 46. b.
Teners, verbum amoris. 110. a.
Tentare, verbum libidinis. 72. a.
Tenuis, Capilli epitheton proprium. 191. b.
Tercientena, pro quamlibet magno numero. 91. a.
Termini figendi ratio, & ritus. 65. b. 14.
Ternarius numerus. 98. b.
Tero, urui, & trivi. 87. a. b.
Terra omnis divisa in Asiam & Europam, ita ut Africa Europæ adjiceretur. 376. a.

Terram gravem precabantur offibus inopiarum. 89. b.
 Terram genibus perreptabant supplices. 106. a.
 Testudo inter luxuriæ instrumenta carissima. 320. b.
Texere, *Contexere*, *Detexere*, *Intexere*, *Perplexere*, *Retexere*, *Subtexere*. 383. a. b.
Texta, vestes textæ. 227. a.
Thapsiæ fuctus livoris notas deler. 40. b. 123. a.
Thesmophoria Cereris. 331. a.
Tibia in sacris Bacchi & Oliridis. 158. a.
Tibia Phrygia. 224. b. 14.
Tibulli prænomen amicum est. 1. a.
Tibulli prædium Pedanum. 2. a.
Tibulli vita. *ibid.*
Tibulli Epistolæ. *ibid.* b.
Tibulli mors. *ibid.*
Tibulli multa intereiderunt. 242. b. Ejus magna cum Horatio amicitia. *ibid.*
Tibullus non fuit pauper aut egenus. 3. b. 31. a. 377. b.
Tibullus in contubernio Messalæ Corvini. 53. b. 145. b. 367. a.
Tibullus imprudentiæ notatus. 252. a.
Tibullus Ovidium ætate antecessit viginti ferme annis. 1. b. 335. a. b. 14. 368. b. 377. b.
Tibullus non luit Priapea. 407. b.
Tigillum, tignum parvum, pectica. 215. b.
Tiphone furiarum facivissima. 70. a.
Titii Septimii, poetæ, historia. 92. b. 14.
Tituli cum imaginibus in atriis. 355. a.
Tityos. 72. a. b. 14.
Togæ laxæ mollium, & delicatiorum. 178. b.
Togæ vitæ. 299. b.
Togatæ meretricis. 402. b.
Tomyris, Tamaris, Thamyris. 373. a.
Tondere vitem, segetes, prata. *Tensura annua*. 375. a.
Tonfores ex Sicilia in Italiam venerunt. 214. a.
Trabes auro solido confectæ. 306. b.
Tradere, verbum sacrorum. 206. b.
Transire, pro *Transibit*, futurum archaicum. 81. b.
Tremora, *Cor tremens*. 197. b.
Tremor vocis in senibus. 107. b. 14. res deformissima. 108. a.
Trepidare, verbum alacritatis, & celeritatis. 232. b. 14.
Tristes, tetrici, severi, integri. 310. a. *Tristes* dicuntur res omnes inferorum. *ibid.* a. b.
Tristis, iratus. 393. a.
Triptolemus itinerum Ofiridis comes. 151. b. primus in Græcia atque Asia araturum monstravit, a Cerere edoctus. 152. b.

Trojae erymon. 360. a.
Tu mihi sola places. 404. a.
 Tullus Hostilius fulmine ictus, quod parum rite evocaverat. 44. b.
Turba, Turben. 96. b.
 Turis usum ignoravit Italia vetus. 314. b.
 Turnus Graja stirpe oriundus. 261. a.
Turpis, epitheton rerum infernarum. 201. a.
Turres, domus admodum excelſae. 147. b. ſq.
 Turris Maccenatiana. 148. a.
 Τυμφάδες, ſuae ex reliquiis corporum humanorum ſuam inſtruentes officinam. 46. a.
 Tyrus. 147. a. domus Tyriae in fulgigium praesulum clatae, unde proſpectus in mare ſubjectum. *ibid.* ſq.

V.

Vagus, *Vagus ſol. Vaga ſilera. Vaga flumina*, &c. 64. a. b.
 Valgii Ruh, poetae, historia, & fragmenta. 376. a. b. ſq. non debet confundi cum Valgio Saturnino Rufo, conſulari. 377. a.
Validus, gravis, firmus, ponderoſus. 235. a. b.
Vanus, Vanare. 348. b.
Variae oves, Varia lana. 196. a.
Varus, Vari pedes. Vara ſomnia. 227. b. ſq.
Vara cornua. Vari rami. Vara brachia. Varus genus. Obvare. *ibid.*
Vas, Uvere. Ueſcere. Uvidus. 170. a.
 Vel, particula uſitata in negotio aliquo praecipuo. 173. a.
 Velabrum. 258. a. *Velaturam facere. ibid.*
 Velle, eleganter abundat. 108. b.
Venenum inſundere. Venenum dare. 333. b.
Venerari, paſſive poſitum. 100. a.
 Veneriorum hominum loquacitas. 400. a.
Vemire, eſſe. 25. a.
 Venti faeviores ſufcaſ alas habere ſinguntur. 226. b.
 Venti in utre bovis incluſi. 359. a.
Venus textileſ. 299. b.
 Venus marina. 42. b.
 Venus Marica, Venus Conjugalis, Venus Sponſa, Venus Juno, Venus Juſta. 74. a. b.
Venus aperta. Venus ſurſiva. 238. b.
 Venus Phidiae ex ebore & auro. 308. b. Venus concha vehitur per mare. 309. a. b. & Tritone. *ibid.* b. & columbis ad currum junctis. *ibid.*
 Venus ſancta. 405. b.
Veneratrices. Veteratrices. 42. b. ſq.
Verbera, lora, flagella, virgae. 184. b. *Secare verberibus.* 185. a.
Verberare, validum verbum, & in omni im-

petu vehemente uſitatum. 34. a. b.
 Verſus in proſa inventi. 337. b.
 Vertumnus, diſus peculiari honore *Deum Agricola.* 10. b. ſq.
Veru, telum teres cum tenui muerone. *Vernum* ejuſdem formae telum majus. 133. b.
Veſcendi verbum recte jungitur cum accumulativo. 264. a.
 Veſtes conſeſſae in rixis amatoris. 203. b.
 Veſtes candidae deorum in laetitia ſolenni. 251. b.
 Veſtes quare diis ſuis dederint antiqui. 398. b.
Veſtigia in lecto. 190. a.
Veſtis pura. Veſtis caſta. 199. b. 210. a.
Vetus, victus, rancidus, carioſus. 172. a.
Vetus caput. Veteres avi. Veteres ſenes. Vetus conſul. Vetus aetas. 198. a. 213. a.
 Veuultaris contemtus apud homines indoctos. 249. b.
Via mortis. Via leti. 194. b.
 Via Latina. 160. a.
 Via a Senatoribus ac Triumphalibus ſtratae. 160. b.
Viae, virgae telarum in veſtibus. 282. b. ſq.
Vices agere. Vico agere. 79. b.
 Vicſtima humanae in ſacris magicis. 45. a.
 Vicſtoria ſlata, ſuperba. 261. a.
Victus. 216. a.
Viden ut. 212. b. 232. b.
Videri, Viſus ſum, Eſt viſus, verba ſomnia- rum. 317. b.
Vidi ego, familiaris locutio poetis. 83. a.
Vigilax. 397. b.
 Vigiliae nocturnae a tubicine commitebantur, & finitis horis a cornicine revocabantur. 19. b.
Vincire dolia plumbis, auro lacertes, tempora ſcribis, lectum certo foedere. &c. 27. a.
Vincire amore. Vincula amoris. 51. a. *plagae, retia, laquei.* 51. b.
Vinci ſomno. Vicſta ſomno lumina. 32. a.
Vinſtus, Vincire, Vincula; verba amotis. 22. a.
Virgae. Virgatae veſtes. 282. a. ſq.
 Virgines ſolae numinum ſatidicorum caſae credebantur. 264. b.
 Virtus dea, eadem quae Bellona. 133. b.
Viſio, ſomni genus. 312. a.
Viſum, Phantasma, ſomni genus. 312. a. 314. b.
 Vitae coronae furorem Baccheum inſpirare creditur. 339. a. Vites ſupplex omnis Bacchi. *ibid.*
 Vitem & vini collectionem invenit Oſiris, ſive Bacchus. 117. a.
 Vites in Italia altitima. 375. a.
Vitio fieri. 192. b.

Vitta,

R E R U M & V E R B O R U M.

- Vitta*, pudicitia. 138. a. b. Vitis ac stola foliae utebantur matronae, & virgines ingenuae. 137. b. sq.
- Vocare*, verbum mortis & fatorem. 310. b.
- Voces e nemoribus ac lucis nullo auctore prolatae, clades ac fugas exercituum praenuntiabant. 267. b.
- Vocis tremor in senibus. 107. b. sq. res admodum deformis. 108. a.
- Volucris penna*. *Volucris ala*. 382. b.
- Voluptas imaginaria, ex cogitatione nata. 324. a.
- Vota suscepta pro salute carorum. 97. b. saepe etiam publico nomine in aliquo casu gravi magnorum virorum. 98. a.
- Vota concipiebantur cum conditione & promisso. 199. a.
- Vota improbia tacite concepta. 224. a. 395. b.
- Vota consulum pro salute populi Kalend. Ianuar. in sede Jovis concepta. 369. a. b.
- Vota diis in aurem infusurata. 395. b.
- Ulysses in quo mari erraverit. 364. a.
- Ulyssis laus. 356. b. sq.
- Umbra*. *Mutari in umbram*. 298. a.
- Umbrac cohibitae ne noctu evagarentur. 47. b.
- Umbrac in somnis adparebant tales, quales e vita excellerant, servaeis fati sui vestigiis. 287. b. sq.
- Umbram Achillis precibus & sacrificiis sine sanguine elicit Apollonius Thyanacus. 46. a.
- Umbris recte faces dant poetae dramatici. 70. b.
- Ungues a tonsore rescebantur. quod officium tenuiores sibi praestabant ipsi. 165. a.
- Uvifera*. 32. b.
- Vultus*, frons adducta & torva. 155. b. sq.
- Vultum ducere*, *adstringere*, *trahere*. 156. b.
- Vultuosus*. *ibid.*
- Uxor*, tam quae est, quam quae speratur. 231. b.

Z.

Z Maraldi ingens precium. 21. b. praecipue commendatur a vitore. 244. b.

Zeuigma. 90. b.

F I N I S.

FD-1 1464798

